REJTVÉNY-LEXIKON

KOVÁTS ANDOR

MC
110.977

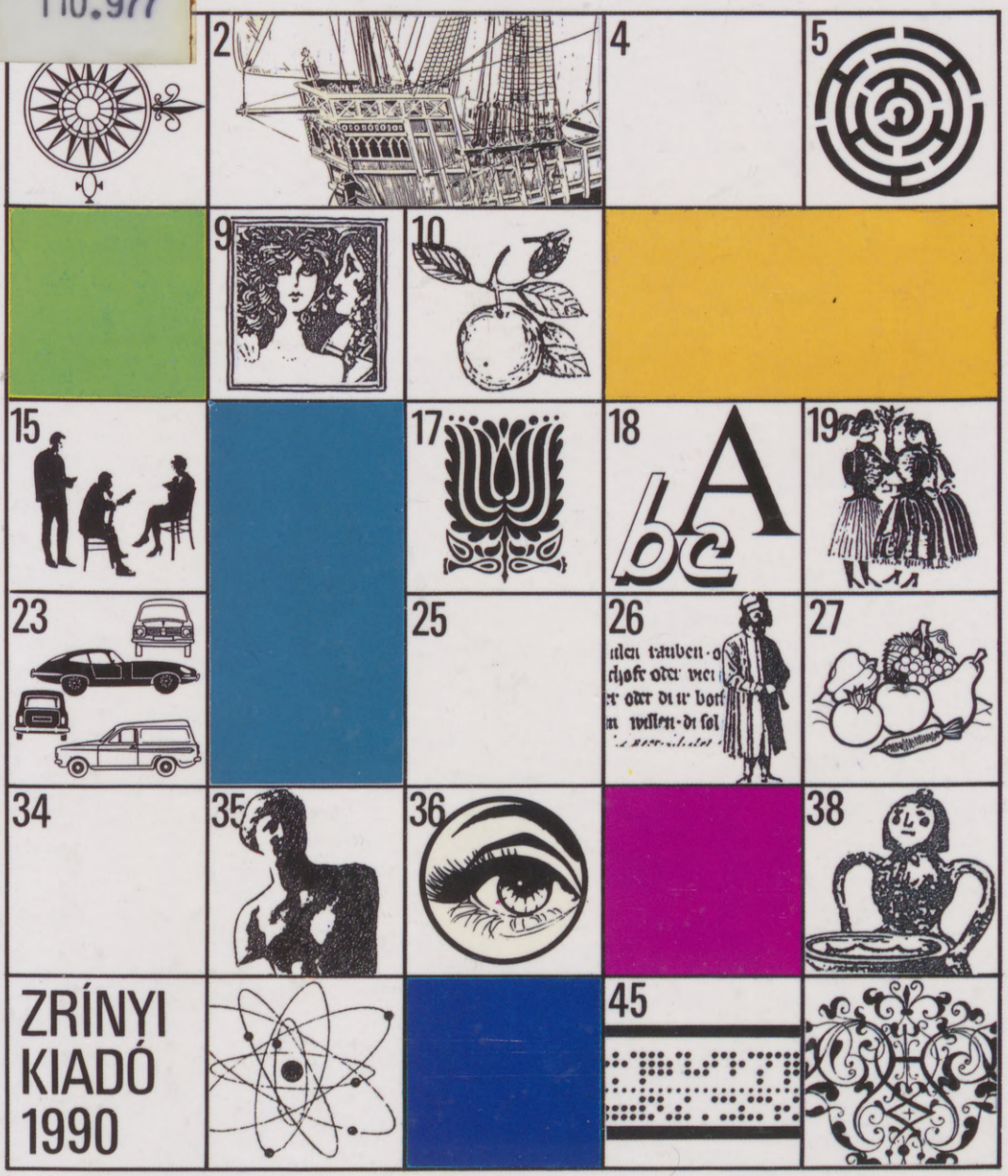

ZRÍNYI KIADÓ
1990

Kováts Andor

REJTVÉNYLEXIKON

ZRÍNYI KIADÓ BUDAPEST, 1990

A borító

MARKÓ JÓZSEF

munkája

MC10.977

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

R 2

1990

© Kováts Andor, 1990

ISBN 963 327 089 8
A kézirat lezárva: 1990. június 1.

Zrínyi Katonai Könyv- és Lapkiadó
A kiadásért felel: Sipos Géza igazgató
Alföldi Nyomda
Debrecen, 1990
Felelős vezető: Szabó Viktor vezérigazgató
Felelős szerkesztő: Pusztay Sándor
Műszaki vezető: Tóth László
Műszaki szerkesztő: Mohr Gyula
Terjedelem: 37,53 (A/5) ív
18(5118) Zi-1244-g-9192

Kedves Rejtvényfejtők!

Hazánkban óriási tábora van a rejtvényfejtőknek. E kedvelt és méltán népszerű szórakozáshoz nyújt hasznos segítséget a *Rejtvénylexikon.* A gondos gyűjtőmunkával összeállított kézikönyv mintegy 12 ezer címszava, megközelítően 120 ezer olyan fogalmat tartalmaz, amelyek a különböző napi- és hetilapok, magazinok, nagyszámú rejtvényújságok feladványaiban, rejtvényeiben gyakran előfordulnak.

Kováts Andor, a *Rejtvénylexikon* összeállításához felhasznált számos lexikont, szakszótárt, a korábbi évtizedekben megjelent ismeretterjesztő művet, népszerű lapok, folyóiratok idevonatkozó szókincsét, illetve az 1987-ben megjelent – és néhány hónap alatt elfogyott – *Rejtvényfejtők kézikönyvé*nek adatait, fogalmi apparátusát is. A könyvbe felvett kifejezéseket, fogalmakat, szavakat a Helyesírási kéziszótár írásmódja szerint igyekeztünk alkalmazni. A különböző idegen szavakat korunk helyesírási, átírási szabályainak, elterjedtségének megfelelően, többségében magyarosan írtuk.

A *Rejtvénylexikon* hagyományos alfabetikus szerkezete alapján az olvasók könnyen megtalálják a feladott kérdésre a helyes választ. A rejtvényfejtést segíti, hogy sok esetben betűszám szerint is csoportosítottuk a lehetséges válaszokat. Amennyiben a kérdéses fogalmaknak ugyanaz a kezdő és végszava, akkor azt nem ismételtük meg, hanem az azonos szótagot gondolatjellel (-) helyettesítettük. A külföldi városok, folyók, földrajzi tájak neveinél, ha azok magyar megfelelői is használatosak, felvettük a magyar és az idegen nevet is. A könyvben néhány kifejezés a nagy gyakoriság miatt rövidítve szerepel. Ezek a következők:

id. idegen kifejezés	*Nob.* Nobel-díjas
Koss. Kossuth-díjas	*röv.* rövidítés
l. lásd	*SZU* Szovjetunió
lat. latin	*tört.* történelmi fogalom
lm. lásd még	*USA* Amerikai Egyesült Államok
m. magyar	

Egykötetes kézikönyv nyilvánvalóan nem nyújthat teljességet, hiszen terjedelmét gyakorlati használata megszabja. Ezért olyan általános fogalmi kérdésekben, mint pl. *női nevek, férfinevek, virágok* stb., a válaszok sok-sok oldalon keresztül sorolhatók lennének, ami egyrészt áttekinthetetlenséghez vezetne, illetve nem is lenne különösebb értelme. Ezekben az esetekben a szerző, a rejtvényekben szereplő gyakoriságot vette figyelembe, s csak a leggyakrabban előforduló neveket, fogalmakat használta fel.

A *Rejtvénylexikon* minden olvasó számára – a *Rejtvényfejtők kézikönyvé*hez hasonlóan – egyszerre kíván játékos segédeszköz és barát lenni. Olyan *barát,* amelynek segítségét elsősorban egy-egy nehezebb rejtvény, feladvány megfejtése céljából vesszük igénybe. Ugyanakkor a rejtvényfejtésen kívül is forgathatja bárki a könyv lapjait, mert a szinonimák, fogalmak gazdag választékával korábbi ismereteit észrevétlenül felelevenítheti, az új ismeretekkel pedig általános műveltsége bővítését, szókincse színesebb használatát segíti elő.

Reméljük, a *Rejtvénylexikon* megnyeri tetszésüket. Használatához, a keresztrejtvények megfejtéséhez kellemes szórakozást és sok sikert kívánunk.

A KIADÓ

A, Á

Aba Novák V. festmény Csíkszeredai vásár, Città marina, Cirkusz

Abbászida-dinasztia uralkodója Harun al-Rasid

abbé világi pap, apát

ABC államok Argentína, Brazília, Chile

ABC-fegyverek (ABV-fegyverek) atom-, biológiai, kémiai (vegyi-) fegyverek

ábécék (cirill, görög, héber, gót betűírás ábécéje, a kiejtés szerint) cirill (cirillika)

a	zs	n	f	e
b	z	o	h	ju
v	i	p	c	ja
g	j	r	cs	
d	k	sz	s	
je	l	t	scs	
jo	m	u	i	

megalkotói Cirill és Metód (szláv apostolok)

görög

alfa	ióta	rho
béta	kappa	szigma
gamma	lambda	tau
delta	mü	üpszilon
epszilon	nü	phi (fi)
zéta	kszi	khi
éta	omikron	pszi
théta	pi	ómega

gót az ismert latin betűktől csak annyiban különbözik, hogy van benne: w is és a „v" betű „f"-nek, a „z" betű pedig „c"-nek hangzik. Összetett mássalhangzói a „ch" és „sch".

héber

Mem (m), Lamed (l), Háf szofit, Káf Hof (k), Jod (j) Tet, Het (h), Zájin (z), Váv, Hé, Dalet (d) Gimel (g), Bét Vet, (b és v) Alef, Táv Száv, Sin, Szin (s és sz), Rés (r), Kof, Cadi Szofit, Pé Fé (p), Ájin, Szameh (sz), Nun Szofit Nun (n), Mem Szofit (m)

Ábel testvére Káin, Séth; **atyja** Ádám

Abélard, P.-mű Etika, Theologia; **szerelme** Héloise

Abesszínia *l.* Etiópia

Abházia (SZU) fővárosa Szuhumi; *gyógyhely* Gagra

abortusz magzatelhajtás, elvetélés, vetélés

ábra figura, kép, rajz, repró, fotokópia, reprodukció

Ábrahám felesége Sára; *fia* Izsák

Ábrahám P.-operett Hawaii rózsája, Bál a Savoyban, Viktória, Boldog szívek, Antónia

abszorpció elnyelés, felszívás

absztrakt elvont, gondolati

abszurd képtelen, lehetetlen, ostoba, értelmetlen, esztelen

Abu Dhabi *l.* Arab Emírségek

abukiri csata hőse (1798. VIII. 1.) Nelson, H.

Accademia della Belle Arte műkincsei *l.* Olaszország – Bologna

acél vas-szén ötvözet

fajtái szén-, karbonacél

gyártási eljárás szerint tégely-, kevert-, elektro-, Bessemer-acél

hőkezelés utáni állapot szerint normalizált, lágyított, edzett, megeresztett, nemesített acél, lágy-, széntartalom nélküli színvas

melegen történt átalakításuk szerint kovácsolt, hengerelt, húzott, sajtolt acél

nemesacélok króm-, mangán-, nikkel-, volfrám-acél

ötvözőelemei foszfor, kén, mangán, szén, szilícium

acetálok aldehidek, ketonok alkoholos kondenzáció termékei

acetátok ecetsav sói és észterei; nátrium-, réz-, ólom-acetát

acetil-cellulózok (cellulóz-acetátok) cellulóz-ecetsav észterei, triacetát, cellulóz-diacetát, cellit, acetátfilm, acetátselyem, acetil-celluloid

acetiléntermékek aceton, acetát, diaceton-alkohol, ecetsav, glükolsav, klór-ecetsav, kloroform, műkaucsuk, vinil-acetilén, ecetsav-hidrid, acetil-cellulóz, műselyem, lakk, aszpirin, aldol, aldehid, vajsav, butil-alkohol, krontorsav, etil-acetát

achát színes kvarc, féldrágakő

Achilleusz (Akhilleusz) barátja Patroklosz; *szülei* Péleusz és Thetisz, **megölte** Parisz; *sebezhető pontja* sarka

aciditás savasság, savanyú kémhatás

ácsszerszám kalapács, fúró, harapófogó, gyalu, fűrész, kapocs, szeg, körző

adag dózis, kvantum, mennyiség

Adam, A.-balett Giselle; **opera** A longjumeau-i postakocsis

adanai konferencia résztvevői W. Churchill, I. Inönü (1943. I. 30–31.)

adhézió tapadás, összenövés

ad hoc ideiglenes, alkalmi

Adige (folyó) német neve Etsch

mellékfolyói

3 betűs: Nos

4 betűs: Noce

5 betűs: Alpon, Fibia, Silla, Solda, Tasso

6 betűs: Avisio, Eisack, Fratta, Isarco
7 betűs: Valsura

Adige Autonóm Terület (SZU)
folyó Kubán
lakói adige (cserkesz);
székhely Majkop

Ady-kötetek Új versek, Még egyszer, Vér és arany, Az Illés szekerén, Szeretném, ha szeretnének, A menekülő élet, Margita élni akar, A magunk szerelme, Ki látott engem?, A halottak élén, Az utolsó hajók
szerelmei Léda (Diósyné Brüll Adél), Csinszka (Boncza Berta), Dénes Zsófia
születési helye Érmindszent

Adzsária (Grúzia, SZU) fővárosa Batumi

Aegir hitvese Ran

Aeneis Vergilius eposza
fordítói Baróti Szabó D., Barna I., Csengery J., Lakatos I.
hőse Aeneas

afgán, Afganisztán
folyó Amu-Darja, Hilmend, Murghab, Kabul, Farah, Harut
főváros Kabul
hágó Khyber (Hajbar)
hegy, hegység Nowshak (7485 m), Hindukus-, Khvajeh, Mohammed-, Paropamisus-hgs., Safed Kuh, Kuh i Baba, Band i Turkestan
hírügynökség BAHTAR
hivatalos nyelv afgán (pastu), (perzsa)
hosszmérték arsin
mocsár Hilmend
nemzetiség afgán (pastu), tadzsik, üzbég, türkmén
pénznem afgáni=100 pul
repülőtér Kabul, Kandahar
sah *(tört.)* Zahir
sivatag Desht-i Nawar, Desht-i Margo, Desht-i Poghdar
súlymérték maund, misqal, szir
területmérték dzserib
tó Daryacheh-i Namakzar, Hamun-i Sabari (Szabari-tó), Hamun-i-Hilmend
vallás mohamedán (szunnita, siita)
város Kabul, Baghlan, Farah, Feyzabad (Feizábád), Gardéz, Ghazni, Herat, Khanabad, Mazar-e Sharif, Pol-e Khomri, Kandahar, Qonduz (Kunduz)

Adriai-tengeri kikötő
4 betűs: Bari, Pula
5 betűs: Fiume (Rijeka), Split (Spalato)
6 betűs: Ancona, Durrës, Pesaro, Ragusa (Dubrovnik), Rijeka, Rimini, Trogir
7 betűs: Pescara, Spalato (Split), Trieste (Trieszt), Venezia (Velence)
8 betűs: Barletta, Brindisi, Molfetta
9 betűs: Dubrovnik (Ragúza)

szél bóra, jugó, misztrál

sziget
3 betűs: Krk, Pag, Rab, Vir, Vis, Zut
4 betűs: Brač, Cres, Hvar
5 betűs: Mljet, Prvič, Silba, Solta, Susak, Unije, Žirje
6 betűs: Losinj, Pasman, Skarda, Ugljan
7 betűs: Korčula, Kornati, Lastovo, Pianosa, Plavnik, Premuda, Tremiti
8 betűs: Dugi Otok, Pelagosa, Peljesac

afrikai államok és fővárosaik
önálló államok:
Algéria: Algír (Alger)
Angola: Luanda
Benin: Porto Novo
Bissau-Guinea: Bissau
Botswana (Becsuánaföld): Gaborone (Gaberones)
Burkina Faso: Ouagadougou
Burundi: Bujumbura
Comore-szigetek: Moroni
Csád: N'Djamena
Dél-afrikai Köztársaság: Pretoria
Parlament székhelye: Cape Town (Kapstadt, Kaapstad, Fokváros)
Dzsibuti: Djibouti
Egyenlítői-Guinea: Malabó
Egyiptom: Kairó (Cairo, Al-Qahirah)
Elefántcsontpart: Yamoussoukro
Etiópia (Abesszínia): Addis-Abeba
Gabon: Libreville
Gambia: Banjul
Ghána: Accra
Guinea: Conakry
Kamerun: Yaoundé
Kenya: Nairobi
Kongó: Brazzaville
Közép-afrikai Köztársaság: Bangui
Lesotho: Maseru
Libéria: Monrovia
Líbia: Tripoli
Madagaszkár: Antananarivo
Malawi: Lilongwe
Mali: Bamako
Marokkó: Rabat
Mauritánia: Nouakchott
Mauritius: Port Louis
Mozambik: Maputo
Namíbia: Windhoek
Niger: Niamey
Nigéria: Lagos
Nyugat-Szahara: El-Aiún
Ruanda: Kigali
São Tomé és Príncipe: São Tomé
Seychelle-szigetek: Victoria

Sierra Leone: Freetown
Szenegál: Dakar
Szomália: Mogadishu
Szudán: Kartúm
Szváziföld: Mbabane
Tanzánia: Dodoma
Togo: Lomé
Tunézia: Tunis (Tunisz)
Uganda: Kampala
Zaire: Kinshasa
Zambia: Lusaka
Zimbabwe: Harare
Zöld-foki-szigetek: Praia
gyarmatok:
Réunion: St.-Denis (Franciaország)
Spanyol Észak-Afrika: Ceuta és Melilla (Spanyolország)
Szt. Ilona-sziget: Jamestown (Nagy-Britannia)

afrikai állat
3 betűs: cet, gnú, sas
4 betűs: cápa, daru, hiúz, jákó, kudu, páva, róka
5 betűs: bejza, hiéna, kígyó, majom, okapi, sakál, zebra
6 betűs: bivaly, fennek, fossza, gepárd, gereza, görény, imbisz, kakadu, karvaly, marabu, pávián, teknős, strucc, vipera, víziló, zsiráf
7 betűs: antilop, asszala, elefánt, gazella, gorilla, kék cápa, keselyű, leopárd, papagáj, szassza, szervál
8 betűs: csimpánz, flamingó, kaméleon, krokodil, mandrill, oroszlán
9 betűs: abu markub, albatrosz, ámbrás cet, bukázó sas, ichneumon, medvefóka, orrszarvú, ördögrája, repülőhal, vadszamár
10 betűs: bóbitás sas, cibethiéna, Diana-majom, dögkeselyű, földimalac, golyváshal, kacérmajom, kongói páva, mórgazella, pörölycápa, törökmajom
11 betűs: fakó antilop, foltos hiéna, koronás daru, levesteknős, papucscsőrű, törpe víziló, vörösbivaly
12 betűs: bongóantilop, Chapman-zebra, jávorantilop, kafferbivaly, nílusi víziló, nyerges gólya, pásztormadár, rózsás görény, sivatagi hiúz, sivatagi róka, sziklai kígyó, vadászgepárd
13 betűs: afrikai marabu, afrikai strucc, fehérfarkú gnú, kis macskacápa, kongói elefánt, puffogó vipera, sujtásos sakál, szarvasvipera, vándorantilop
14 betűs: afrikai elefánt, afrikai leopárd, dorkász gazella, galléros pávián, feketefejű maki, kőszáli antilop, karvalykeselyű, kígyászkarvaly, libériai víziló, mocsári antilop, nílusi krokodil, rózsás flamingó
15 betűs: afrikai seregély, egyiptomi imbisz, fekete lóantilop, gambiai csimpánz, kormos albatrosz, közönséges sakál, nagy vazapapagáj, szudáni kaméleon, varacskos disznó
16 betűs: abesszíniai bejza, közönséges delfin, nagy sivatagi egér, szomáli vadszamár
17 betűs: afrikai golyváshal, afrikai méhészborz, egyiptomi ugróegér, fehérzászlós majom, kardszarvú antilop, kardszárnyú delfin, kéttülkű orrszarvú, közönséges gorilla, lantszarvú antilop, szenegáli oroszlán
18 betűs: zsiráfnyakú gazella
19 betűs: aranybóbitás pingvin, közönséges ördögrája, törpe bóbitásantilop
20 betűs: dél-afrikai szirti borz, szélesszájú orrszarvú
21 betűs: feketeorrú huszármajom, kelet-madagaszkári maki
22 betűs: fehérpofás bóbitásmadár, sörényes mendesz-antilop
28 betűs: fehérszakállú kacskakezű majom

Afrika déli csúcsa Jóreménység-foka; **korábban:** Cabo Tormentoso (Vihar-fok).

Afrikai Egységszervezet *(röv.)* AESZ, OAU

emlősállat
3 betűs: gnú
4 betűs: kudu, zebu
5 betűs: hiéna, majom, okapi, sakál, zebra
6 betűs: bivaly, bölény, gepárd, pávián, víziló, zsiráf
7 betűs: antilop, elefánt, gazella, gorilla, leopárd, szervál
8 betűs: csimpánz, oroszlán

felfedezői föníciaiak, Hanno, Eudoxos, Ibn Batuta, Bethencourt, J., Ca da Mosto, Diaz, B., Goncalves, A., Park, M., Horneman, F., Mollien, G., Clapperton, H., Lander, F., Caillié, R., Livingstone, D., Magyar L., Richardson, J., Barth, H., Burton, R., Speke, J., Mauc, K., Baker, S., Sass Flóra, Stanley, H., Nachtigal, G., Cameron, V., Foureau, D., Emin pasa (Schitzer, E.), Zweitel, Moustier, Holub, E., Teleki S.

félsziget Barka-, Szomáli-

folyó Kongó, Niger, Nílus, Szenegál, Zambezi, Atbara, Limpopo, Oranje, Vaal

futómadár strucc

fügefa szikomor

hegy, hegység
3 betűs: Rif
4 betűs: Kibo, Meru
5 betűs: Elgon, Kenya
6 betűs: Atlasz, Rungwe

7 betűs: Ahhagar, Kamerun, Kirunga, Toubkal, Uluguri
8 betűs: Tibeszti, Adamaoua
9 betűs: Brandberg, Ruwenzori
10 betűs: Rasz Daskan
11 betűs: Cathkin Peak, Clarance Pik
12 betűs: Teleki-vulkán, Drakensberge
13 betűs: Kilimandzsáró
14 betűs: Etióp-magasföld

kikötő
4 betűs: Safi, Sfax, Surt, Susa, Oran, Bata, Ifni
5 betűs: Algír, Ceuta, Dakar, Lagos, Rabat, Sirte, Szuez, Tunis
6 betűs: Agadír, Annaba, Durban, Tanger, Tetuan, Tobruk
7 betűs: Bengázi, Hurgada, Larache, Mombasa, Tripoli
8 betűs: Bathurst, Cape Town, Dzsibuti (Djibouti), Misurata, Monrovia, Port Said
9 betűs: Mogadishu
10 betűs: Alexandria, Casablanca

légyfajta cecelégy
liliomfajta aloé
madár flamingó, íbisz, marabu
majomfajta cerkóf (majom), pávián, gorilla, csimpánz
néger ingszerű viselete bubu
néger tanácskozó gyűlés paláver
néger törzs bantu, herero, hottentotta, ibo, maszszai, ovambo, vatusszi
nép hottentotta, kaffer, zulu, núbiai, etiópiai, kabil, bantu, herero, ibo, masszai, ovambo, vatusszi

növény
3 betűs: sás
5 betűs: esőfa, pálma
6 betűs: ciprus, fügefa
7 betűs: ezüstfa, kaktusz, kóladió, lobédia
8 betűs: dögvirág, dumpálma, gardénia, mangrove, szennafa, tömjénfa
9 betűs: balzsamfa, olajpálma, páfrányfa, sárkányfa, tamariska, üstökös fa
10 betűs: gumicsüdfű, kávécserje, szikomorfa
11 betűs: fügekaktusz, kókuszpálma, lószőrpálma, papirusz-sás, retam-cserje
12 betűs: datolyapálma, palmira-pálma, szikomorfüge
13 betűs: majomkenyérfa
14 betűs: gumiarábikumfa
16 betűs: szentjánoskenyér

őspark Krüger-park, Serengeti
patásállat gazella, gnú, zsiráf
rovarfajta
5 betűs: sáska
6 betűs: hangya
7 betűs: szúnyog, termesz
8 betűs: cecelégy
11 betűs: homoki bolha, vándor sáska

sivatag Arab-, Kalahári-, Líbiai-, Núbiai-sivatag, Szahara
sivatag vihara számum
szarvas állat
3 betűs: gnú
4 betűs: káma, kudu, zebu
6 betűs: bivaly, bölény, zsiráf
7 betűs: gazella, antilop
9 betűs: orrszarvú
14 betűs: bóbitás antilop

sziget, szigetcsoport
5 betűs: Mafia, Palma, Pemba
6 betűs: Bouvet, Comore, Dahlak, Kanári, Komori, Pagalu
7 betűs: Aldabra, Annobón, Comores, Madeira, Reunion, Saô Tomé, Socotra
8 betűs: Amirante, Tenerife, Principe, Zanzibár
9 betűs: Ascension, Kerguelen, Seychelle
10 betűs: Szent Ilona
11 betűs: Gran Canaria, Madagaszkár, Fernando Poo
12 betűs: Fortaventura, Macias Nguema
13 betűs: Fuerteventura

tengerfok
4 betűs: Zöld-
5 betűs: Ambra-, Lopez-, Marca-, Pálma-
6 betűs: Blanco-
7 betűs: Agulhas, Delgado-
8 betűs: Gardufui-
10 betűs: Santa Maria-
11 betűs: Jóreménység-foka

tengeröböl
5 betűs: Adeni-, Sidra-, Tábla-
6 betűs: Benini-, Biafra-, Gabesi-, Tigris-, Szuezi-
7 betűs: Guineai-, Tuniszi-
9 betűs: Benguelai-
10 betűs: Szent Ilona (Saint Helene öböl)

tengerszoros Gibraltári-szoros, Bab el-Mandeb
természetvédelmi terület
6 betűs: Etosha
8 betűs: Kalahári
9 betűs: Serengeti
10 betűs: Szerengeti, Krüger-park

titkos szövetség Mau Mau
tó Bangweulu, Csád-, Kivu-, Malawi-, Mobutu-(Albert-), Mweru-, Nasszer-, Ngami-, Tana-, Tanganyika-, Turkana (Rudolf-), Viktória-, Kariba-, Volta-víztároló
vadászutazás szafári, safari
vadmacska szervál

vastag bőrű állat víziló, elefánt, krokodil; orrszarvú, krokodilus
vulkán Kamerun-, Meru-, Teleki-vulkán
Agamemnón apja: Atreusz; **felesége:** Klütaimnésztra; **leányai:** Elektra, Iphigénia; **fia:** Oresztész
agar-agar tápoldat, tengeri algákból nyert zselatin, hashajtó
agentúra hírügynökség, ügynökség
agresszió attak, támadás, offenzíva, rajtaütés
Agrippina 1. Augustus unokája, Germanicus felesége, Caligula anyja; 2. Claudius felesége, Nero anyja
Agulhas-fok Tűfok
agyagáru terrakotta, fajansz, porcelán, kerámia, majolika
agyalapi mirigy hipofízis
ágyékzsába lumbágó
agyhártyagyulladás meningitis
„agyszivattyú" *(id.)* brain drain
ágyútalp lafetta
Aiszkhülosz-mű Perzsák, Heten Théba ellen, Oltalomkeresők, Oreszteia (részei: Agamemnon, Áldozatvivők, Eumeniszek), Leláncolt Prométheusz
magyarul Drámái
ajakpirosító rouge, rúzs
ajándék donáció, adomány, prezent; isteni, jegy-, nászajándék
ajánl dedikál, megvételre kínál, elfogadásra javasol, javall, kommendál; pártfogásába, jóindulatába ajánl
ajnároz kényeztet
Ajtmatov Cs.-mű A versenyló halála, Dzsamila szerelme, Vesztőhely, Fehér hajó, Korai darvak
ajtózár retesz, rigli, zár
ájulás kóma, eszméletlenség
ajzószer dopping
akadály
3 betűs: gát, zár
4 betűs: akna, árok, rács, sánc
5 betűs: gödör, szirt, zavar
6 betűs: blokád, korlát, retesz, sövény, szoros, töltés, zátony
7 betűs: barikád, hasadék, kerítés, kőomlás, sorompó, szurdok, torlasz
8 betűs: aknamező, homokpad, tükörjég, zajló jég
9 betűs: vizesárok
11 betűs: drótakadály
akadémiai rövidítés *(id.)*
2 betűs: dr., em., hc., ma.
3 betűs: jur., lic., med.
4 betűs: dipl., phil., prof.
5 betűs: habil., theol.
Akhaimenida-dinasztia uralkodói Kürosz, Dareiosz, Xerxész
Akhilleusz barátja Patroklosz; **megölte:** Hektort; **elesett** Paris nyilától; **szülei:** Péleusz, Thetisz
akkreditív hitellevél, megbízólevél
akkumulátor lúgos, ólom, áramforrás
akrobatikus tánc sztepp, break
aktinida
aktinium (Ac), americum (Am), kalifornium (Cf), mendelevium (Mv), plutónium (Pu), tórium (Th), curium (Cm), einsteinium (Es), nobelium (No), terbium (Tb), protaktinium (Pa), berkélium (Bk), fermium (Fm), neptúnium (Np), uránium (U)
aktív cselekvő, tevékeny, tényleges, ható
aktuális időszerű, új, sürgős, korszerű, alkalmi
akusztika hangtan, színezet
akusztikai fogalom
3 betűs: fon, zaj
4 betűs: hang
5 betűs: sound, zörej
7 betűs: csengés, hangfal, hangzás, sztereo
9 betűs: visszhang
10 betűs: rezonancia
alagutak (a leghosszabb vasúti alagutak és hosszuk m-ben)
3 betűs: Aki (Japán) 13 004
4 betűs: Kobe (Japán) 7970
5 betűs: Bingo (Japán) 8883, Furka (Svájc) 15 400, Lusse (Franciaország) 6849, Otira (Új-Zéland) 8580, Rokko (Japán) 16 214, Ronco (Olaszország) 8298, Tanna I. (Japán) 7700, Tanna II. (Japán) 7957
6 betűs: Haruna (Japán) 14 400, Kaimai (Új-Zéland) 8840, Kubiki (Japán) 11 710, Moffat (USA) 9820, Ricken (Svájc) 8603, Seikan (Japán) 53 841, Severn (Nagy-Britannia) 7012, Tauern (Ausztria) 8600, Vivola (Olaszország) 7354
7 betűs: Arlberg (Ausztria) 10 300, Cascade (USA) 12 550, Fukuoka (Japán) 8466, Liersen (Norvégia) 10 700, Shimizu I. (Japán) 9700, Shimizu II. (Japán) 13 490, Shimizu III. (Japán) 22 300, Simplon I. (Olaszország–Svájc) 19 799, Simplon II. (Olaszország–Svájc) 19 819, Somport (Franciaország–Spanyolország) 7875
8 betűs: Borgallo (Olaszország) 7077, Flathead (USA) 12 532, Hokuriku (Japán) 13 849, Junaling (Kína) 7032, Jungfrau (Svájc) 7123, Lupacino (Olaszország) 7513, Mont Cenis (Franciaország–Olaszország) 13 636, Nakayamo (Japán) 14 610, Rimutaka (Új-Zéland) 8796

9 betűs: Appennin (Olaszország) 18 508, Connaught (Kanada) 8100, Kvineshei (Norvégia) 9062, Monte Orso (Olaszország) 7561
10 betűs: Hauenstein (Svájc) 8134, Karavankák (Ausztria–Jugoszlávia) 8016, Kitakyushu (Japán) 9600, Lötschberg (Svájc) 14 530, Marianopoli (Olaszország) 6840, Monte Adone (Olaszország) 7132, Santa Lucia (Olaszország) 10 230, Shin-Kanmon (Japán) 18 600
11 betűs: Haegebostad (Norvégia) 8469, Shimonoseki (Japán) 8000
12 betűs: Grenchenberg (Svájc) 8567
13 betűs: Szent Gotthárd (Svájc) 15 003

alagutak (a leghosszabb közúti alagutak és hosszuk m-ben)
4 betűs: Ucka (Jugoszlávia) 5062
6 betűs: Disley (Nagy-Britannia) 3534, Morley (Nagy-Britannia) 3080, Sasago (Japán) 4667, Totley (Nagy-Britannia) 5696, Viella (Spanyolország) 5000
7 betűs: Arlberg (Ausztria) 13 980, Cowburn (Nagy-Britannia) 3384, Perruca (Spanyolország) 3071, Rhondda (Nagy-Britannia) 3148, Sodbury (Nagy-Britannia) 4063
8 betűs: Bramhope (Nagy-Britannia) 3438, Ciriegia (Olaszország–Franciaország) 12 300, Woodhead (Nagy-Britannia) 5430
9 betűs: Mont Blanc (Franciaország–Olaszország) 12 000, Mont Royal (Kanada) 5100, Standedge (Nagy-Britannia) 5430
10 betűs: Flestiniog (Nagy-Britannia) 3527, Seelisberg (Svájc) 9250
11 betűs: Mercantour (Franciaország–Olaszország) 12 300
13 betűs: Szent Gotthárd (Svájc) 16 320, Transpyrénéen (Franciaország–Spanyolország) 3012
14 betűs: Kis Szent Bernát (Svájc) 6600
15 betűs: Nagy Szent Bernát (Svájc–Olaszország) 5853
16 betűs: Bart Trans-Bay Tube (USA) 5792
19 betűs: Sainte-Marie-aux-Mines (Franciaország) 6900

aláírás szignó, kézjegy, paraf, szignatúra
alaktalan amorf, formátlan
alaktan morfológia
alanyi egyéni, szubjektív
alap
3 betűs: láb
5 betűs: bázis, fenék, talaj .
6 betűs: pillér
7 betűs: alapfal, lábazat
8 betűs: alapozás, talpazat
9 betűs: alapszint
11 betűs: fundamentum

alapelv princípium, szabály
alapenergia-hordozók barnaszén, földgáz, kőolaj, kőszén, nap, tőzeg, uránium, víz
alapigazság axióma
alapgondolat idea, téma
alapos pontos, egyéni, radikális, gondos
alapszínek piros, sárga, kék; *legösszetettebb szín:* fehér
alaptörvény alkotmány, statútum
álarc maszk
álarcosbál maszkabál, redoute
alarm riadó
Alaszka
félsziget Alaszkai-, Kenai-, Seward-félsziget
folyó Colville, Koyukuk, Nostak, Porcupine, Susitna, Tanana, Yukon
hegy, hegycsúcs Alaszkai-, Brooks-, Chugach-, Kilbuck-
hegység Iliamna, Kuskokwim-hegység, Mt. Fairweather, Mt. Hayes, Mt. McKinley (6194 m), Mt. Michelson, Mt. Elias, Mt. Sanford, Mt. Wrangell
székhely Juneau
sziget Baranof-, Kodiak-, Nunivak-, Prince of Wales-sziget, Sándor-szigetek, St. Lawrence-sziget
tengeröböl Alaszkai-, Bristol-, Cook-, Kotzebue-, Kuskokwim-öböl
tengerszoros Bering-, Etolin-, Shelikof-szoros
tó Iliamna-tó
város Juneau, Anchorage, Circle, Cordova, Eagle, Fairbanks, Jonesville, Kotzebue, Marchall, Ruby, Seward, Stewart, Tanana, Umiat
albán, Albánia
exkirály Zogu; *felesége:* Apponyi Geraldine
főváros Tirana
folyó Bunë, Drin, Mati, Semaní, Shkumbini, Vjosa, Bistrica, Devol, Osum
hegy, hegycsúcs Dinári-Alpok, Albán-Alpok, Griba, Korab (2764 m), Kraba, Tomori
hírügynökség *(röv.)* ATA
író, költő Cajupi, A., Frashegi, N. és S., Kristoforidhi, K., Migjeni, Mjeda, N., da Rada, G., Vaso, P.
kikötő Durrës, Sarande, Vlorë
nemzetiség albán, toszk, görög, geg
Nobel-díjas Teresa nővér (India, Nobel-békedíj)
pénznem 1 lek=100 quintarka
repülőtér Tirana
sajtó (újságok) Zeri i Popullit, Bashkimi
szabadságharcos Szkander bég (Castriota György)

sziget Sazani
tó Ohridi-, Preszpa-, Shkodrai-tó
történeti neve Illíria
város Tirana, Durrës, Elbasan (Korce), Shkodër, Vlorë
vasútvonal Selenice–Vlorë, Durrës–Tirana–Elbasan
vízi erőmű Ulëza (K. Marx-erőmű a Mati folyón), Shkoder-erőmű a Bistrica folyón
álcázás kamuflázs
Aleut-szigetek
Atka, Unimak, Unalaska
Alfieri, V.-tragédia Antigone, Orestes Sofonisban, Saul
algebra matematika
Algéria, algériai
dinasztia Almohádok, Almoravidák
fennsík Sott (Berber)
folyó Chélif (Selif), Rhumel, Szummam
főváros Algír (Alger): *óvárosa* Kasbah
halászkikötő Benisaf, Oran
hegy Parti vagy Tell-Atlasz, Szahara-Atlasz, Ahaggar, Erg-Ses, Keleti-Erg, Nyugati-Erg, Tassili
hegycsúcs Alakor (3005 m)
hírügynökség *(röv.)* APS
kikötő Algír, Annaba, Oran, Skikda
légiforgalmi társaság Air Algerie
nemzetiség arab, berber, francia
őslakó berber
pénznem algériai dinár=100 centime
repülőtér Algír, Oran, Skikda, Constantine
római provincia neve Numidia, Mauretánia
sajtó (újság) El Mudzsahid
sivatag Szahara, Igui-, Chech-sivatag
sóstó Sergi-, Melrir-, Mérouane-sott
szabadságharcos Abd-el-Kader, Abd-el-Krim
török fennhatóság alatti kormányzói cím beglerbég, pasa, bej
transz-szaharai műút állomása Béchar, Abadla, Beni-Abbés
vallás mohamedán (szunnita), keresztény, zsidó
város Alger (Algír) *elővárosa:* Hussein Dey; Abádla, Adrar, Annaba, Béchar, Bejaia, Biskra, Blida, Constantine, El-Agreb, Oran, Sétif, Sidi bel Abbés, Skikda, Tamanrasset, Tindouf, Tlemcen
alkáliak oldata lúg
alkáli fémek kálium, lítium, nátrium, cézium, francium, rubidium
alkáli földfém bárium, rádium, kalcium, berillium, magnézium, stroncium
alkalmazkodás mimikri, adaptáció, akkomodáció, opportunizmus
alkaloidok
4 betűs: cola, kola, tein
5 betűs: ópium, kinin
6 betűs: fazein, kodein, kokain, kurare
7 betűs: atropin, citizin, eszenin, koffein, morfium, nikotin
8 betűs: narkotin, szolanin
9 betűs: aktinitin, kolchicin, meszkalin, papaverin, teobromin
10 betűs: sztrichnin
11 betűs: szkopolanin
alkalom apropó; adandó, kedvező, ritka alkalom
alkoholos ital
3 betűs: bor, gin, rum, sör
4 betűs: bólé, flip, gose, grog
6 betűs: brandy, koktél, konyak, méhsör, pezsgő, sherry, snapsz, whisky
7 betűs: abszint, frapper, genever, pálinka, sartrőz
8 betűs: aperitif, cocktail, habzóbor
9 betűs: borpárlat
10 betűs: Champagner, Chartreuse, Goldwasser, szilvórium
11 betűs: rizspálinka, sherry brandy
12 betűs: szőlőpálinka
13 betűs: borókapálinka, gabonapálinka, köménypálinka, szilvapálinka
15 betűs: gyümölcspálinka
alkoholos meleg ital grog, puncs (punch)
alkoholtilalom prohibíció
alkotás mű, opus(z)
alkusz szenzál, ügynök, közvetítő
államcsíny puccs, felkelés, rebellió
államelnökök (Legfelsőbb Tanács, Elnöki Tanács, Köztársaság stb. elnökei) *(tört. és jelen)*
4 betűs: Alia (Albánia), Tito (Jugoszlávia), Bush (USA)
5 betűs: Botha (Dél-afrikai Unió), Eanes (Portugália), Evren (Törökország), Göncz (Magyarország), Heuss (NSZK), Hušak (Csehszlovákia), Lübke (NSZK), Peron (Argentína), Zuazo (Bolívia)
6 betűs: Aquino (Fülöp-szigetek), Attasz (Dél-Jemen), Asszad (Szíria), Auriol (Franciaország), Banama (Zimbabwe), Castro (Kuba), Iliescu (Románia), Karmal (Afganisztán), Franco (Spanyolország), Lebrun (Franciaország), Machel (Mozambik), Miklas (Ausztria), Ortega (Nicaragua), Reagan (USA), Renner (Ausztria), Santos (Angola), Scheel (NSZK), Soares (Portugália), Szűrös (Magyarország)
7 betűs: Cossiga (Olaszország), Gromiko (Szovjetunió), Hamenei (Irán), Kadhafi (Líbia), Masaryk (Csehszlovákia), Mubarak (Egyiptom), Suharto (Indonézia), Zsivkov (Bulgária)

8 betűs: Alfonsin (Argentína), De Gaulle (Franciaország), Gottwald (Csehszlovákia), Honecker (NDK), Husszein (Irak), Kiprianu (Ciprus), Losonczi (Magyarország), Mladenov (Bulgária), Waldheim (Ausztria)
9 betűs: Brezsnyev (Szovjetunió), Ceauşescu (Románia), Dzsemajel (Libanon), Kim Ir Szen (Koreai NDK), Mengisztu (Etiópia)
10 betűs: Cson Tu Hvan (Dél-Korea), Figueiredo (Brazília), Hindenburg (Németország), Jaruzelski (Lengyelország), Mitterrand (Franciaország), Szárcetaki (Görögország), Weizsäcker (NSZK)
11 betűs: Truogh Chiuk (Vietnam)
12 betűs: Li Hszien-nien (Kína)
13 betűs: Kirchschläger (Ausztria)
15 betűs: Giscard d'Estaing (Franciaország)

államférfi diplomata, követ, miniszter, kancellár, elnök, miniszterelnök, minisztertanács elnöke, államminiszter, államtitkár

államforma, -rendszer, -vezetés
7 betűs: kormány
9 betűs: diktatúra, hercegség, királyság, monarchia, teokrácia
10 betűs: császárság, demokrácia, despotizmus, oligarchia
11 betűs: köztársaság
13 betűs: abszolutizmus, feudális állam, nagyhercegség
14 betűs: népi demokrácia
15 betűs: szövetségi állam
16 betűs: arisztokratizmus, katonai diktatúra
17 betűs: tanácsköztársaság

államháztartás büdzsé, budget

államszövetség föderáció, unió, entente, tömb

államtudomány politika

állandó konstans, fix

állapot helyzet, szituáció, status, státusz; áldott, beszámíthatatlan, borközi, cseppfolyós, légnemű, szilárd, ázsiai, balkáni állapot(ok)

álláspont aspektus, pozíció, vélemény, nézet

állat fegyvere agancs, agyar, karom, köröm, fullánk, méregfog, szarv

állat(be)fogó berendezés
4 betűs: fogó, háló
5 betűs: horog, hurok, verem
6 betűs: csapda, lasszó
7 betűs: kalitka
8 betűs: egérfogó
10 betűs: horgászbot

állatbetegség
3 betűs: keh, rüh
6 betűs: nagana, orbánc
7 betűs: bénulás, gümőkór, lépfene
8 betűs: kergekór
9 betűs: takonykór
10 betűs: szopornica, veszettség
11 betűs: marhapestis
16 betűs: száj- és körömfájás

állatmese fabula

állattenyésztés (az 5 legnagyobb teljesítményű ország)
juh: 1. Szovjetunió 2. Ausztrália 3. Kína 4. Új-Zéland 5. Törökország
kecske: 1. Kína 2. India 3. Pakisztán 4. Nigéria 5. Törökország
ló: 1. Kína 2. USA 3. Mexikó 4. Szovjetunió 5. Brazília
sertés: 1. Kína 2. Szovjetunió 3. USA 4. Brazília 5. NSZK
szarvasmarha: 1. India 2. Szovjetunió 3. USA 4. Brazília 5. Kína
teve: 1. Szomália 2. Szovjetunió 3. India 4. Etiópia 5. Pakisztán

állathangok
bárány: béget
béka: brekeg, kuruttyol
bika: bőg, fúj
bivaly: bőg, fúj
cserebogár: dong
disznó: röfög
dongó: dong
elefánt: trombitál
egér: cincog
kecske: mekeg
kutya: ugat, morog, szűköl, csahol, vonít
kígyó: sziszeg
légy: zümmög
ló: nyerít, horkant
macska: nyávog, dorombol
medve: dörmög
méh: zümmög
oroszlán: bőg
róka: csahol, szűköl
szamár: iázik, ordít, üvölt
szúnyog: zümmög
tehén: bőg
tigris: ordít
tücsök: ciripel
vaddisznó: röfög

állati fekhely ól, fészek, odú
produktum tojás, hús, bőr, gyapjú, tej
táplálék abrak, fű, széna, zab
zsiradék faggyú, halzsír, vaj, zsír

állatias bestiális, vandál, nyers, durva, vad, brutális, baromi

állatkert menazséria, zoo

állatöv zodiákus; **csillagképei:** Kos, Bika, Ikrek, Rák, Oroszlán, Szűz, Mérleg, Skorpió, Nyilas, Bak, Vízöntő, Halak

állattan zoológia
állatvilág fauna
állatvilág tagozódása
A állatkör egysejtűek (Protozoa)
I. törzs: egyféle magvúak (Plasmodroma)
II. törzs: kétféle magvúak (Ciliophora)
B állatkör többsejtűek (Metazoa)
1. tagozat sejthalmaz állatok (Mesozoa)
III. törzs: szedercsíraszerűek (Moruloidea)
2. tagozat álszövetes állatok (Parazoa)
IV. törzs: szivacsok (Porifera)
3. tagozat szövetes állatok (Eumetazoa)
a) altagozat testüregnélküliek (Acoelomata)
V. törzs: csalánozók (Cnidaria)
VI. törzs: bordás medúzák (Ctenophora)
b) altagozat testüregesek (Coelomata)
1. törzscsoport ősszájúak (Protostomia)
VII. törzs: laposférgek (Platyhelminthes)
VIII. törzs: hengeresférgek (Nemathelminthes)
IX. törzs: ormányüregesek (Nemertoidea)
X. törzs: villásférgek (Aschelminthes)
XI. törzs: nyelesférgek (Camptozoa)
XII. törzs: előgyűrűsférgek (Gephyrea)
XIII. törzs: gyűrűsférgek (Annelida)
XIV. törzs: puhatestűek (Mollusca)
XV. törzs: tapogatókoszorúsok (Tentaculata)
XVI. törzs: féreglábúak (Archipodiata)
XVII. törzs: ízeltlábúak (Arthropoda)
2. törzscsoport újszájúak (Deuterostomia)
XVIII. törzs: úszószegélyes férgek (Homalopterygia)
XIX. törzs: béltelenek (Brachiata)
XX. törzs: tüskésbőrűek (Echinodermata)
XXI. törzs: félgerinchúrosok (Hemichordata)
XXII. törzs: előgerinchúrosok (Prochordata)
XXIII. törzs: fej-gerinchúrosok (Cephalochordata)
XXIV. törzs: gerincesek (Vertebrata)
Ősállatvilág
A Ősállatkör egysejtűek (Eozoa)
I. törzs: egysejtűek (Protozoa)
B Ősállatkör soksejtűek (Metazoa)
1. tagozat sejthalmazállatok (Mesozoa)
II. törzs: szedercsíraszerűek (Moruloidea)
2. tagozat álszövetes állatok (Parazoa)
III. törzs: szivacsok (Porifera)
3. tagozat szövetes állatok (Eumetazoa)
a) altagozat testüregnélküliek (Acoelomata)
IV. törzs: csalánozók (Cnidaria)
V. törzs: bordás medúzák (Ctenophora)
b) altagozat testüregesek (Coelomata)
1. törzscsoport ősszájúak (Protostomia)
VI. törzs: férgek (Vermes)
VII. törzs: puhatestűek (Mollusca)
VIII. törzs: előlégcsövesek (Protracheata)
IX. törzs: ízeltlábúak (Arthropoda)
X. törzs: tapogatókoszorúsok (Tentaculata)
2. törzscsoport újszájúak (Deuterostomia)
XI. törzs: tüskésbőrűek (Echinodermata)
XII. törzs: előgerinchúrosok (Protochordata)
XIII. törzs: gerincesek (Vertebrata)
Aller mellékfolyója Aue, Ise, Oker, Örtze, Leine
állítmány *(id.)* predikatum, praedicatum
állócsillag
3 betűs: Nap
4 betűs: Vega
5 betűs: Atair, Deneb, Rigel
6 betűs: Castor, Pollux, Sirius, Taurus
7 betűs: Antares, Canopus, Capella, Kapella
9 betűs: Aldebaran
10 betűs: Alpha Tauri
15 betűs: Proscima Centauri (*lm.* csillag)
almafajta Jonathán, Starking, London pepin, Nemes szercsika, Sikulai, Nemes sóvári, Batul, Húsvéti rozmaring, Golden, Nyári fontos, Ananász ranett
almárium fiókos, polcos szekrény
Almohádok, Almoravidák berber dinasztia
áloé liliom
Alpár-mű „Vajdahunyad-vár", Tőzsdepalota (ma Tv-székház), M. Nemzeti Bank
Alpok
állatai
5 betűs: holló, zerge
7 betűs: hóbolha, mormota
10 betűs: havasi nyúl
11 betűs: barátcinege, havasi csóka, havasi pocok, havasi varjú
12 betűs: havasi hófajd, szirti fogoly
13 betűs: gleccserbolha, kőszáli kecske, szarvasvipera
csúcsa Mont Blanc (4807 m)
folyó Rhône, Rajna, Pó, Adige, Ticino, Inn, Dráva
gleccser Aletsch-, Rosegg-, Ferner-, Pasterzegleccser
hágói
4 betűs: Fern, Jaun, Ofen
5 betűs: Achen, Furka, Loibl, Pyhrn, Gemni, Stein, Strub, Tenda, Thurn, Turlo
6 betűs: Albula, Brünig, Flüela, Gerlos, Iseran, Iaufen, Maloja, Mendel, Pordoi, Predil, Susfen, Tauern, Tulier
7 betűs: Arlberg, Bernina, Brenner, Grimsel, Oberalp, Plöcken, Schober, Seeberg, Simplon, Splügen, Cayolle, Forclas, Glandon, Klausen, Mon-

tets, Morgins, Nufenen, Reschen, Theodul, Ubrail
9 betűs: Semmering, Lukmanier, Sellajoch
10 betűs: Bernardino, Katschberg, Lötschberg, Campolongo, Croix de Fer, Falzaregen, Pensejoch
11 betűs: Grödnerjoch, Montgenevre, Timmelsjoch
12 betűs: Berner Klause, Hochtennberg, Stilfserjoch, Seebersattel
13 betűs: San Bernardino, Szent Gotthard
14 betűs: Kis Szent Bernát
15 betűs: Nagy Szent Bernát

hegycsúcsai (2863 m magasságtól)
3 betűs: Dom (Olaszország) 4544 m
7 betűs: Cervino/Matterhorn (Svájc–Olaszország) 4478 m, Triglav (Jugoszlávia) 2863 m
8 betűs: Jungfrau (Svájc) 4158 m
9 betűs: Mont Blanc (Franciország–Olaszország) 4807 m, Monte Viso (Svájc) 3841 m, Weisshorn (Svájc) 4506 m, Zugspitze (NSZK–Ausztria) 2963 m
10 betűs: Fluchthorn (Ausztria–Svájc) 3399 m, Matterhorn/Cervino (Svájc–Olaszország) 4478 m, Mont Maudit (Franciaország–Olaszország) 4465 m, Piz Bernina (Svájc) 4049 m, Sonnenhorn (Olaszország) 3795 m
12 betűs: Dufour Spitze (Svájc–Olaszország) 4634 m, Gran Paradiso (Olaszország) 4061 m
13 betűs: Gross Glockner (Ausztria) 3797 m
14 betűs: Finsteraarhorn (Svájc) 4274 m, Parseier Spitze (Ausztria) 3036 m

hegyei, hegységei
4 betűs: Rigi
5 betűs: Albis, Mönch, Sella
6 betűs: Stubai, Tauern
7 betűs: Arlberg, Bernina
9 betűs: Dolomitok, Karwendel, Lechtaler, Marmolada, Silvretta
10 betűs: Karavankák, Berni-Alpok
11 betűs: Magas-Tauern, Wetterstein, Glarni-Alpok
13 betűs: Kaisergebirge, Tennengebirge
14 betűs: Steinernes Meer, Lechtaler Alpen

lakosa
6 betűs: stájer, svájci, tiroli
7 betűs: osztrák
10 betűs: voralbergi

növényei, virágai
6 betűs: encián, gyopár, kosbor
7 betűs: kalánfű, kunrépa, tárbics, tarsóka
8 betűs: ciklámen, kankalin, kántusfű
9 betűs: bérci lapu, harangláb, havasi mák
10 betűs: gombavirág, harangrojt, mirigylapu, sisakvirág, torokvirág, törpefenyő, törpepálma, zergevirág
11 betűs: barátszegfű, harangrongy, havasi rózsa, kakicsvirág
12 betűs: havasi bércse, havasi gyopár, havasi liliom, havasi szegfű, tavaszi hanga
13 betűs: hússzínű hanga
18 betűs: havasi macskagyökér

részei *Nyugati-Alpok:* Francia-Mészkő-, Tengeri-, Svájci-Mészkő-, Berni-, Glarusi-, Cotti-, Graji-, Valaisi-, Adula-Alpok, Jura, Pelvoux, Mont Blanc, *Keleti-Alpok:* Salzburgi-Mészkő-, Osztrák-Mészkő-, Ötz-völgyi-, Ziller-völgyi-, Stájer-, Júliai-Alpok, Alacsony-, Magas-Tauern, Bécsi-erdő (Wienerwald), Dolomitok, Karavankák, Lombard-, Velencei-Alpok

tavai
3 betűs: Eib, Irr
4 betűs: Mond, Würm
5 betűs: Achen, Ammer, König, Comói, Garda, Genfi, Zelli
6 betűs: Bodeni, Kocher, Tegern, Wörthi
7 betűs: Forggen, Schlier, Schwarz, Staffel, Walchen, Weissen, Zürichi
8 betűs: Wolfgang
10 betűs: Starnbergi
12 betűs: Lago Maggiore
14 betűs: Vierwaldstätti

Altaj hegycsúcs Beluha (4506 m)
Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet *(röv.)* ÁFÉSZ
Általános Tarifa- és Kereskedelmi Egyezmény *(röv.)* GATT
altatószer éter, kloroform, barbiturinsav-származékok
Alte Pinakothek kincsei *l.* Németország–München
aludttej joghurt
alumínium-hidroxid bauxit
alumínium nyersanyaga bauxit
alumíniumötvözet aludur, dúralumínium
alvajárás szomnambulizmus
alváz chassis
alvilág Erebus, Hades, Tartarus, Inferno, Orcus
hajósa Charon
folyója Acheron, Lethe, Styx
istene Hadesz, Pluto
istennője az ókori görögöknél Hekate
kapuját őrző háromfejű kutya Cerberus
Amado, J.-mű Zsubiabá, Szenvedélyek földje, Holt tenger, Vízordító három halála, Aranygyümölcsök földje, A reménység lovagja, Gabriela, szegfű és fahéj, Flór asszony két férje, A vén tengerész
Amazonas mellékfolyói
3 betűs: Ica
4 betűs: Jary, Napo, Paru

5 betűs: Iriri, Jurua, Purus, Teffe, Xingu
6 betűs: Japura, Javari, Uatuma
7 betűs: Jacundá, Madeira, Tapajós, Ucayali
8 betűs: Putumayo, Rio Negro
9 betűs: Rio Branco, Tocantins, Trombetas

Amazónia államai Acre, Amapá, Amazonas, Goiás, Maranhão, Mato Grosso, Pará, Rondônia, Roraima

Ambrus Z.-mű Solus eris, Midás király, Giroflé és Girofla, Téli sport, A kém, Berzsenyi báró és családja

Amerikai Államok Szervezete Pánamerikai Unió, *(röv.)* OAC

amerikai Amerikai Egyesült Államok *lm.:* Dél-Amerika, Észak-Amerika

acélgyártó cég U. S. Steel, LTV, Betlehem Steel

admirális Byrd, Nimitz

államok

3 betűs: USA
4 betűs: Kuba, Peru
5 betűs: Chile, Haiti
6 betűs: Belize, Guyana, Kanada, Mexikó, Panama
7 betűs: Bolívia, Ecuador, Grenada, Jamaica, Uruguay
8 betűs: Barbados, Brazília, Honduras, Kolumbia, Paraguay, Salvador, Suriname
9 betűs: Argentína, Costa Rica, Guatemala, Nicaragua, Venezuela
10 betűs: Saint Lucia
12 betűs: Saint Vincent
14 betűs: Bahama szigetek
16 betűs: Antigua és Barbuda, Trinidad és Tobago
17 betűs: Dominikai Köztársaság
20 betűs: Dominikai Köztársaság
23 betűs: Amerikai Egyesült Államok, Saint Christopher és Nevis

államok az USA-ban *l.* szövetségi államok

állatfarm ranch

amerikaiak gúnyneve jenki

Amerikai Űrhajózási Hivatal *(röv.)* NASA

antropológus Dalton, Davenport

aranytartalék helye Fort Knox

bakteriológus Salk, Enders

bankok

First National City Bank, Bank of America, Chase Manhattan Bank, Mellon National Bank, Chemical Bank, Morgan Guaranty Trust, Bankers Trust

baptista prédikátor Graham, Billy

békeharcos King, M. L., *mártír:* házaspár: Rosenberg, J. és E.

bennszülöttek nyelvei alenti-eszkimó, atapaszk, algonkin, araukán, tupi-guarami, pomo, juma, irokéz, sziú, uto-azték, maya, karib, kecsua, guaikuru

biokémikus Doisy *(Nob.)*, Ochoa *(Nob.)*, Tatum *(Nob.)*, Palade *(Nob.)*

biológus

4 betűs: Loeb
5 betűs: Doisy *(Nob.)*
6 betűs: Beadle *(Nob.)*, Carver, Morgan, Muller, Pincus
7 betűs: Kinsley, Northop, Stanley, Waksman *(Nob.)*
9 betűs: Lederberg *(Nob.)*

cirkuszkirály Barnum

csillagász

Adams, W.
Anderson, C. *(Nob.)*
Arp, H.
Atwood, W.
Barnard, E.
Bell, B.
Benedict, F.
Bethe, H. *(Nob.)*
Burbidge, G.
Chandler, S.
Curtiss, H.
Draper, J.
Elliot, J.
Gamon, G.
Garfinkel, B.
Greenstein, J.
Hale, G.
Hess, V.
Hubble, E.
Humason, M.
Jansky, K.
Johnson, H.
Kerr, F.
Kinmun, Th.
Kuiper, G.
Langley, S.
Larson, R.
Leavitt, H.
Lowell, P.
Lynds, R.
Matthews, M.
Maury, A.
Menzel, D.
Michelson, A. *(Nob.)*
Moove, J.
Morgan, J.
Morrison, Ph.
Murdin, N.
Newcomb, S.
Oke, J.
Oppenheimer, T.
Penzias, A. *(Nob.)*
Petengill, G.
Pickering, E.
Reber, G.
Rowland, H.
Russell, H.
Salpeter, E.
Sandage, A.
Schwarzschild, M.
Seyfert, C.
Shapley, H.
Slipher, W.
Struve, O.
Swift, L.
Taylor, D.
Tombangh, C.
Tuttle, Ch.
Vaiana, G.
Volkoff, G.
Webster, B.
Wilson, R. *(Nob.)*
De Witt-Morette, C.
Wright, Th.
Young, Ch.
Zwicky, F.

édesburgonya batáta

egyetem

Boston
Chicago
Columbia
Harvard
Illinois
Los Angeles
California
Michigan
Minnesota
New York
Ohio State
Pennsylvania
Texas
Yale

élettantudós Benedict, F., Cannon, W., Gasser, H. *(Nob.)*, Morgan, Th. *(Nob.)*

elnöki rezidencia Camp David, Fehér Ház

elnökök (hivatali idejük sorrendjében)

1. Washington, G.
2. Adams, J.
3. Jefferson, Th.
4. Madison, J.
5. Monroe, J.
6. Adams, J.
7. Jackson, A.
8. Van Buren, M.
9. Harrison, W.
10. Tyler, J.
11. Polk, J.
12. Taylor, Z.
13. Fillmore, M.
14. Pierce, F.
15. Buchanan, J.
16. Lincoln, A.
17. Johnson, A.
18. Grant, U.
19. Hayes, R.
20. Garfield, J.
21. Arthur, Ch.
22. Cleveland, G.
23. Harrison, B.
24. Cleveland, S. G.
25. McKinley, W.
26. Roosevelt, Th.
27. Taft, W.
28. Wilson, Th. W. *(Nob.)*
29. Harding, W.
30. Coolidge, C.
31. Hoover, H.
32. Roosevelt, F. D.
33. Truman, H.
34. Eisenhower, D.
35. Kennedy, J.
36. Johnson, L. B.
37. Nixon, R.
38. Ford, G.
39. Carter, J.
40. Reagen, R.
41. Bush, G.

építész Harrison, W., Merril, J., Neutra, R., Owings, N., Skidmore, L., Wright, F.

erőmű Tennessee Walley Authority (TVA), Oak Ridge, Paducah, Portmouth, Hanford, Los Alamos, Bonneville Power Administration (BPA), Barnhart Island, Fort Peck, Mases

erszényes patkány oposszum

fajvédő mozgalom Birch Társaság

farkas kojot, coyote

fegyház Sing Sing

feltalálók

Armstrong, E. (ágyú)
Bell, A. (telefon)
Bullock, W. (rotációs nyomdagép)
Carotherg, W. (nejlon)
Colt, S. (revolver)
Eastman, G. (tekercsfilm)
Edison, Th. (mikrofon, izzólámpa, gramofon)
Ericson, J. (gőzfecskendő, hajócsavar)
Forest, L. (audioncső)
Francis, J. (turbina)
Franklin, B. (villámhárító)
Fulton, R. (gőzhajó)
Howe, E. (varrógép)
MacCornick, C. (aratógép)
Sir Maxim, H. (gépfegyver)
Remington, Ph. (írógép)
Morse (távíró)
Pullman, G. (vasútikocsi-típusok)
Bardeen, J. *(Nob.)*, Brattain, W. *(Nob.)* és Shockley, W. *(Nob.)* (tranzisztor)
Singer, I. (varrógép)
Tesla, N. (elektromotor, transzformátor)
Thomson, E. (vasolvasztó-eljárás, dinamó, voltmérő, transzformátor)
Westinghouse, G. (vasúti fék, jelzőberendezés)
Wright, W. és O. (repülőgép)
Zworikyn, V. (televízió)

félsziget Alaszka, Boothia, Cornwallis, Cumberland, Florida, Labrador, Long Island, Melville, Nicoya, Paraguana, Yucatan

férfinév

Allan	Gregory	Mark
Andrew	Gus	Matthew
Antony	Guy	Nat
Ben	Harold	Nicholas
Bill	Harry	Norman
Bob	Hugh	Oliver
Buster	Jack	Patrick
Charly	James	Ray
Dan	Jimmy	Ronald
Dick	Jim	Sam
Douglas	Joe	Ted
Edward	John	Tim
Eric	Lawrence	Timothy
Francis	Lewis	Tom
Fred	Louis	Teddy
Godwin	Mac	William

festő Chase, W., Church, F., Copley, J., Doughty, T., Durand, A., Innes, G., Harrison, A., Horner, W., Hunt, M. és W., Jonson, E., Martin, M., Peale, Ch., Sargent, J., Turnbull, J., Tyron, B., West, B., Whistler, J., Wyant, A.

filmdíj Oscar-díj

filmkomikus

4 betűs: Hope, Kaye
5 betűs: Hardy, Lewis, Lloyd
6 betűs: Keaton, Laurel
7 betűs: Chaplin, Skelton

filmszínész(-nő) *l.* amerikai színész és színésznő

filozófus Carnap, R., Dewey, J., Emerson, R., James, W., Mertan, R., Ogburn, W., Parson, T., Peirce, Ch., Rostow, W., Santayana, G., Whitehead, A.

fizikus (biofizikus)

Abelson, Ph.	Chandrasekhar, S. *(Nob.)*
Allison, S.	
Alvarez, L. *(Nob.)*	Cooper, L. *(Nob.)*
Anderson, C. *(Nob.)*	Cori, C. *(Nob.)*
Bardeen, J. *(Nob.)*	Cori, G. *(Nob.)*
Békésy Gy. *(Nob.)*	Corson, D.
Bloch, F. *(Nob.)*	Cowan, G.
Bloembergen, N. *(Nob.)*	Cronin, J. *(Nob.)*
Brattain, W. *(Nob.)*	Davisson, C. *(Nob.)*
Bridgman, P. *(Nob.)*	Debye, P. *(Nob.)*
Bethe, H. *(Nob.)*	Draper, J.
Chamberlain, O. *(Nob.)*	Duane, W.
Compton, A. *(Nob.)*	Einstein, A. *(Nob.)*
Condon, E.	Epstein, S.

Esaki, L.
Feenberg, E.
Fermi, E.*(Nob.)*
Feynman, R.
Forest, L.
Fowler
Franklin, B.
Fitch, V. *(Nob.)*
Gell-Mann, M. *(Nob.)*
Germer, L.
Gibbs, J.
Glaser, D.
Glashow, Sh. *(Nob.)*
Goeppert-Mayer, M. *(Nob.)*
Hall, E.
Harvey, B.
Hess, V. *(Nob.)*
Hofstadter, R. *(Nob.)*
Hunt, F.
Johnson, Th.
Kerst, D.
Kusch, P. *(Nob.)*
Lamb, W. *(Nob.)*
Langmuir, I. *(Nob.)*
Lawrence, E. *(Nob.)*
Lederman, L.
Lee Tsund Dao
Lindsay, R.
Loomis, A.
Lyman, Th.
Mayer, A.
McMillan, E. *(Nob.)*
Millikan, R. *(Nob.)*
Murphy, G.
Moll, C.
Neddermeyer, S.
Norton, Th.
Oppenheimer, R.
Pauling, L. *(Nob.)*
Penzias, A. *(Nob.)*
Purcell, E. *(Nob.)*
Rabi, I. *(Nob.)*
Rainwater, J. *(Nob.)*
Richter, B. *(Nob.)*
Rubbia, C. *(Nob.)*
Schawlow, A. *(Nob.)*
Schrieffer, J. *(Nob.)*
Schwinger, J. *(Nob.)*
Seaborg, G. *(Nob.)*
Segré, E. *(Nob.)*
Snockley, W. *(Nob.)*
Shore, F.
Slater, J.
Smith, L.
Stern, O. *(Nob.)*
Street, J.
Ting, S. *(Nob.)*
Townes, Ch. *(Nob.)*
Van Allen, J.
Van de Graaf, R.
Van Vleck, J. *(Nob.)*
Weisskopf, V.
Weston, E.
Wheeler, J.
Weinberg, S.
Wiegand, C.
Wigner, J. *(Nob.)*
Wilson, K. *(Nob.)*
Wood, R.
Wu Tai-Csun
Yalow-Sussmann, R. *(Nob.)*

folyó
- 3 betűs: Ica
- 4 betűs: Jary, Napo, Ohio, Paru
- 5 betűs: Cauca, Yukon
- 6 betűs: Albany, Fraser, Hudson, Javari, Kansas, Nelson, Ottawa, Parana
- 7 betűs: Alabama, Berbice, Guaporé, La Plata, Madeira, Marañon, Orinoco, Pastaza, Potomac, Paraiba, San Juan, Stewart, Tapajoz, Uruguay
- 8 betűs: Amazonas, Apurimac, Arkansas, Canadian, Colorado, Delaware, Eastmain, Humboldt, Huallaga, Illinois, Kentucky, Merrimac, Missouri, Paraguay, Red River, Rio Negro, Rio Yaqui, Savannah, Suriname
- 9 betűs: Athabasca, Mackenzie, Pilcomayo, Rio Grande, Rio Salado, Saint John, Tennessee, Wisconsin
- 10 betűs: Peace River, Black River, Cumberland, Sacramento, White River
- 11 betűs: Mississippi, Susquehanna, Szent Lőrinc
- 12 betűs: Bighorn River, Saskatchewan

főváros Washington

függetlenségi háború (1775–1783)
- **első ütközete** Lexingtonnál
- **fegyverletétel** Yorktownnál
- **vezére** Washington, G.
- **okmány** Függetlenségi Nyilatkozat (1776. VII. 4.)

Gazdasági Tervező Bizottság CEA

geológus Dana, Hall, Davis, Guyot, Powell, Jackson

gépkocsigyár American Motors, Buick, Chrysler, Dodge, Lincoln, Pontiac, Rambler, Mercury, Oldsmobil, Chevrolet, General Motors, Plymouth, Studebaker-Packard, Ford Motor, Cadillac

gumigyár Goodrich, Goodyear, Firestone, US Rubber

gyógyszerkutató Loewi, O. *(Nob.)*

hadihajók Alabama, Baltimore, California, Long Beach, Maryland, Nevada, Newport News, Quincy, Truxton, Utah, Virginia, Wlainwright, Worester

hadvezér Bradley, O., Eisenhower, D., Grant, U., Lee, R., Sherman, W.

hadügyminisztérium Pentagon

harcászati rakéta Bulldog, Midgetman, Pershing, Phoenix, Sidewinder, Sparrow

harckocsitípus Sherman, Centurion, Chiftain, AMX30, MBT70

hegedűművész Menuhin, Y.

hegy, hegység
- 5 betűs: Andok, Parti (Coast)
- 6 betűs: Brooks, Boston
- 7 betűs: Bighorn, Sziklás (Rocky), Cascade, Wasatch
- 9 betűs: Allegheny, Appalache, Blue Ridge
- 10 betűs: Bitterroot
- 12 betűs: Sierra Nevada, Parti-hegység (Coast Range)
- 14 betűs: Sziklás-hegység (Rocky Mountains)

hegycsúcs
- 5 betűs: Pikes
- 6 betűs: Blanca, Summit, Wilson
- 7 betűs: Truchas, Wyoming
- 8 betűs: Boundary, Cotopaxi, Mitchell
- 9 betűs: Longs Peak
- 10 betűs: Charleston, Chimborazo
- 11 betűs: Medicine Bax, Mount Elbert, Mount Shasta
- 12 betűs: Sierra Blanca, Mount Rainier, Mount Whitney

13 betűs: Mount McKinley, Mount Mitchell, Mount Wrangell

helikoptertípus Chinook, Huey Cobra, Mughes, Black Hawk

hírügynökség Associated Press (AP), United Press International (UPI)

holdkomp Lunar Modul, Intrepid, Eagle

Holdra lépő első ember Armstrong

hordozórakéta (sorozat)

Aerobe
Atlas-Agena
Atlas-Mercury
Atlas-Centaur
Bumper
Convair
Delta
Explorer
Hermes
Honest John
Juno
Jupiter
Minuteman
Nasa
Polaris
Poseidon
Redstone
Rockoon
Saturn
Sergeant
Scout
Star
Thor
Titan
Usaf
Vanguard
Viking
Wac Corporal

hosszmérték foot, inch, line, mile, yard

hóvihar blizzard

indián törzs hopi, tupi, arnak, nahua, omaha, cserokéz, sziú, apacs, dakota, huron, mohank, navajopueblo, csibcsa, guarani, irokéz, algonkin, atapaszk, komancs, delaware, kecsua, tlinkit, arakán, athabaszk, mohikán, puelcse, zapotek

író

Adams, H.
Aldrich, Th.
Allen, W.
Anderson, M.
Beecher-Stowe, H.
Bellow, S. *(Nob.)*
Benét, S.
Bromfield, L.
Cable, G.
Capote, T.
Cooper, J.
Crane, S.
Dos Passos, J.
Dreiser, Th.
Du Bois, W.
Faulkner, W. *(Nob.)*
Farrel, J.
Fast, H.
Fitzgerald, F.
Franklin, B.
Freneau, Ph.
Garland, H.
Graham, Sh.
Harte (Bret), F.
Hawthorne, N.
Hemingway, E. *(Nob.)*
Irving, W.
Kerouac, J.
Lewis, S. *(Nob.)*
London, J.
Mark Twain (Clemens, S.)
Melville, H.
Miller, A.
Norris, F.
O'Neill, E. *(Nob.)*
Reed, J.
Salinger, J.
Saroyan, W.
Shaw, I.
Sherwood, R.
Sinclair, U.
Singer, I. *(Nob.)*
Smedley, A.
Stein, G.
Steinbeck, J. *(Nob.)*
Thoreau, H.
Wilder, Th.
Williams, R.
Williams, T. (Lanier, T.)
Wilson, M.
Wolfe, Th.
Wright, R.

írónő, költőnő

4 betűs: Buck (Sydensticker) *(Nob.)*
5 betűs: Bogan, Bowen, Moore
6 betűs: Alcott, Ferber, Hobart, Keller, Millay, Parker, Porter
8 betűs: Caldwell, McCarthy, Mitchell
9 betűs: Dickinson, Doolittle, McCullers

jazz-zenész

5 betűs: Prima, Tatum, Young
6 betűs: Mingus, Morton, Parker, Pollak, Powell
7 betűs: Goodman, Hampton
9 betűs: Armstrong, Ellington

karmester Ormándy J., Stokowski, L., Bernstein, L.

katonai főiskola West Point

kémikus (fiziko-kémikus, biokémikus)

Abelson, Ph.
Almquist, H.
Anfinsen, Ch. *(Nob.)*
Babcock, S.
Baekeland, L.
Berg, P. *(Nob.)*
Brickwedde, F.
Brown, H. *(Nob.)*
Callow, J.
Calvin, M. *(Nob.)*
Carothers, H.
Caster, Y.
Cory, C. *(Nob.)*
Cory, G. *(Nob.)*
Coryell, Ch.
Crane, E.
Debye, B. *(Nob.)*
Delafontaine, M.
Doering, W.
Doisy, F. *(Nob.)*
Du Vigneaud, V. *(Nob.)*
Fermi, E. *(Nob.)*
Fleck, E.
Flory, P. *(Nob.)*
Funk, C.
Gates, M.
Ghiorso, A.
Giauque, W. *(Nob.)*
Gibbs, J.
Giesel, F.
Glendenin, L.
Guiteras, A.
Hall, Ch.
Hancock, Th.
Harkins, W.
Harris, St.
Harvey, B.
Hassid, W.
Hilbert, G.
Hillebrand, W.
Hoffmann, R. *(Nob.)*
Holmes, H.
Huang Hsing Tsung
Hubbert, M.
Hyatt, J. S.
Hyatt, J. V.
Jacobs, W.
Johnson, T.
Julian, P.
Kennedy, J.
Khorama, H. *(Nob.)*
Kienle, R.
Kornberg, A. *(Nob.)*
Langmuir, I. *(Nob.)*
Latimer, W.
Lewis, G.
Levene, Ph.
Libby, W. *(Nob.)*
Lipmann, F. *(Nob.)*
Lipscomb, W. *(Nob.)*
London, F.
Mackenzie, K.
Mark, H.
McMillan, E. *(Nob.)*
Merrifield, R. *(Nob.)*
Meyerhof, O. *(Nob.)*
Miller, S.
Moore, S. *(Nob.)*
Mulliken, R. *(Nob.)*
Northrop, J. *(Nob.)*
Norton, Th.
Ochoa, S. *(Nob.)*
Onsager, L. *(Nob.)*

Pauling, L. *(Nob.)*
Remsen, I.
Richards, Th. *(Nob.)*
Rose, W.
Seaborg, G. *(Nob.)*
Segré, E. *(Nob.)*
Seibert, A.
Sheehan, J.
Stanley, W. *(Nob.)*
Steenbock, H.
Stein, W. *(Nob.)*
Sumner, J. *(Nob.)*
Taube, H. *(Nob.)*
Tipson, R.
Rischler, M.
Szent-Györgyi A. *(Nob.)*
Urey, H. *(Nob.)*
Whal, A.
Waksman, S. *(Nob.)*
Watson, J. *(Nob.)*
Woodward, R. *(Nob.)*
Zappfe, C.

kerületi rendőrfőnök seriff

kikötő

Atlanti-parton New York, Philadelphia, Baltimore, Boston, Hampton
Mexikói-öbölben New Orleans, Petersburg, Galveston, Corpus Christi, Mobile, Port Arthur
Csendes-óceáni parton San Francisco, Los Angeles, San Diego, Seattle
Nagy-tavakon Duluth, Superior, Detroit, Toledo, Chicago, Buffalo, Milwaukee

költő

Benét, S.
Cullen, C.
Emerson, R.
Forst, R.
Ginsberg, A.
Hill, J.
Hughes, L.
Longfellow, H.
Lowell, J.
Poe, E.
Pound, E.
Rolfe, E.
Sandburg, C.
Wheatley, Ph.
Whitman, W.
Whittier, J.

kőolaj-monopólium Creole Petroleum, Esso Shipping, International Petroleum Ltd., Phillips Petroleum Co., Shell Oil of America, Standard Oil, Texaco

közgazdász

Arrow, K. *(Nob.)*
Buchanan, J. *(Nob.)*
Carey, H.
Chase, S.
Clark, J.
George, H.
Hiks, J. *(Nob.)*
Johnstone, W.
Leontiet, W. *(Nob.)*
Mitchell, W.
Modigliani, F. *(Nob.)*
Solow, R. *(Nob.)*
Stigler, G. *(Nob.)*
Tobin, J. *(Nob.)*

Központi Hírszerző Ügynökség *(röv.)* CIA

krokodil kajmán

külbirtok (önkormányzattal, részleges önkormányzattal rendelkező, önkormányzat nélküli területek, fontosabb bérelt területek)

Amerikai Csendes-óceáni-szigetek (Baker-, Howland-, Jarvis-, Johnston-, Marshall-, Karoline- és Sand-szigetek, Palmyra- és Kingman-zátony)
Amerikai Szamoa
hegység Mt. Lata, Mt. Matafao, Mt. Olotania
nemzetiség szamoai, polinéz, angol
székhely Pago Pago
sziget Ofu, Swai, Tau, Tutuila
törvényhozó testület Fono, szenátus (Ali'i)
Amerikai Virgin-szigetek
hegység Mt. Crown
székhely Charlotte Amalie
sziget Saint Croix, Saint John, Saint Thomas
törvényhozó testület legislature
Belau (Palau)
székhely Koror
Corn-szigetek; Nicaraguától bérlik
Északi-Mariana-szigetek
székhely Chalan Kanoa
Guam-ot
felfedezte Magalhaes (1521)
kikötő Apra Harbour
székhely Agaña
Guantanamói-öböl; Kubától bérlik
Marshall-szigetek
repülőtér Kwajalein, Majuro
székhely Uliga
sziget, szigetcsoport, atoll Ralik, Ratak, Bikini, Kwajalein, Majuro, Eniwetok, Jaluit
Mikronézia
repülőtér Ponape, Truk
székhely Kolonia
szövetségi állam Ponape, Truk, Yap
Midway-szigetek
Panama-csatorna övezet (Panamától bérlik)
hegycsúcs Cerro Galera
székhely Balboa Heights
transzkontinentális vasút Colón és Panama között
Puerto Rico
egyetem San Juan
folyó La Plata
kikötő San Juan, Ponce, Mayagüez, Guayanilla
nemzetiség kreol, mesztic, mulatt, néger
őslakos karib indián
székhely San Juan
Wake-sziget

Különleges Hadműveleti Erők *(röv.)* SOF, „zöld"-, „feketesapkások", „bőrnyakúak"

labdajáték baseball

lapkonszern Hearst, McCormick–Patterson, Scripps–Howard

légiforgalmi társaság *(röv.)* AIRCAL, ALOHA, Delta, EASTERN, HAWAIR, NORTHWEST, PANAM, PSA, TRANSAMERIKA, TWA, UNITED, USAIR

liliomfajta agávé

lovasjáték rodeó

lovas marhaőrző cowboy

lírikus

Longfellow, Poe, Whittier, Whitman *lm.* amerikai költők

matematikus
Alexander, J.
Birkhoff, G.
Lefschetz, H.
Moore, Ch.
Neumann J. (magyar szárm.)
Pólya G. (magyar szárm.)
Radó T. (magyar szárm.)
Shannon, C.
Szegő G. (magyar szárm.)
Veblen, O.
Weyl, H.
Wiener, N.

medve grizzly

mesterséges hold

AMS	Explorer	SMM
Big Bird	Intersat	Solvad
Comstar	Mariner	Surveyor
Cannonball	Midas	Tacomsatt
Courier	Orbiter	Telstar
Discoverer	Oskar	Tiros
Early Bird	Pegasus	Tranzit
Echo	Pioneer	
ESSA	Ranger	

monopolkapitalista Ford, Getty, Morgan, Mellon, Du Pont, Rockefeller

nagyiparos Ford, Astor, Pullmann, Guggenheim, Rockefeller

nemzeti dal Yankee Doodle

nemzeti park (természetvédelmi terület, rezervátum) Everglades, Grand Canyon, Grand Teton, Sequoia, Yellowstone, Yasemite, Zion

Nemzeti Légügyi és Űrhajózási Igazgatóság *(röv.)* NASA

Nobel-díjas

békedíj

Addams, J.	Hull, C.	Roosevelt, Th.
Balch, E.	Kellogg, F.	Root, E.
Borlaug, N.	King, M.	Wilson, Th.
Bunche, R.	Kissinger, H.	Wiesel, E.
Butler, N.	Marshall, G.	
Dawes, Ch.	Mott, J.	

fizikai díj
Alvarez, L.
Anderson, C. és Ph.
Bardeen, J.
Bethe, H. (német)
Bloch, F. (svájci)
Bloembergen, N. (holland)
Brattain, W.
Bridgman, P.
Brown, M.
Chamberlain, O.
Chandrasekhar, S. (indiai)
Compton, A.
Cooper, L.
Cronin, J.
Davisson, C.
Feynman, R.
Fitch, V.
Fowler, W.
Gell-Mann, M.
Glaser, D.
Glashow, Sh.
Goeppert-Mayer, M. (német)
Goldstein, J.
Hofstadter, R.
Kusch, P. (német)
Lamb, W.
Lawrence, E.
Michelson, A. (német)
Millikan, R.
Pauli, L.
Penzias, A.
Purcell, E.
Rabi, I.
Rainwater, L.
Ramsay, N.
Rubbia, C. (olasz)
Schawlow, A.
Segré, E. (olasz)
Shockley, W.
Stern, O. (német)
Ting, S.
Townes, Ch.
Van Vleck, J.
Weinberg, S.
Wigner J. (magyar)
Wilson, R.

fiziológiai vagy orvostudományi díj
Axelrod, J.
Baltimore, D.
Beadle, G.
Békésy Gy. (magyar)
Benacerraf, B. (venezuelai)
Bishop, M.
Bloch, K.
Blumberg, B.
Brown, M.
Carrel, A. (francia)
Claude, A. (belga)
Cori, C. és G. (cseh)
Cohen, S.
Cormack, A.
Cournand, A. (francia)
Delbrück, M. (német)
Doisy, E.
Dulbecco, R. (olasz)
Edelman, G.
Enders, J.
Erlanger, J.
Gajdusek, D.

Gasser, H.
Goldstein, J.
Guillemin, R. (francia)
Hartline, H.
Hershey, A.
Hench, Ph.
Holley, R.
Hubel, D. (kanadai)
Huggins, Ch.
Kendall, E.
Khorana, H.
Kornberg, A.
Landsteiner, K. (osztrák)
Lederberg, J.
Levi-Montalcini, R. (olasz)
Lipmann, F. (német)
Loewi, O. (német)
Luria, S. (olasz)
McClintock, B.
Minot, G.
Morgan, Th.
Muller, H.
Murphy, W.
Nathans, D.
Nirenberg, M.
Ochoa, S. (spanyol)
Palade, G. (román)
Reichstein, T. (svájci)
Richards, D.
Robbins, F.
Rous, P.
Schally, A. (lengyel)
Smith, H.
Sperry, R.
Sutherland, W.
Tatum, E.
Temin, H.
Theiler, M. (dél-afrikai)
Varnus, H.
Waksman, S. (orosz)
Wald, G.
Watson, J.
Weller, J.
Whipple, G.
Wilson, K.
Yalow-Sussmann, R.

irodalmi díj

Bellow, S.
Buck, P. S.
Eliot, Th. (angol)
Faulkner, W.
Hemingway, E.
Lewis, S.
O'Neill, E.
Singer, I.
Steinbeck, J.

kémiai díj

Altman, S.
Anfinsen, Ch.
Berg, P.
Brown, H.
Calvin, M.
Cech Th.
Cram, H.
Du Vigneaud, V.
Flory, P.
Giauque, W.
Gilbert, W.
Hauptmann, R.
Herschbach, D. (tajvani)
Hoffmann, R. (lengyel)
Karle, J.
Langmuir, I.
Lee, Y.
Libby, W.
Lipscomb, W.
McMillan, E.
Merrifield, R.
Moore, S.
Mulliken, R.
Northop, J.
Onsager, L. (norvég)
Pauling, L.
Pedersen, Ch.
Richards, Th.
Seaborg, G.
Stanley, W.
Stein, W.
Sumner, J.
Taube, H. (kolumbiai)
Urey, H.
Woodward, R.

közgazdasági díj

Arrow, K.
Buchanan, J.
Debreu, G.
Friedman, M.
Hicks, J.
Klein, L.
Koopmans, T. (holland)
Kuznets, S.
Leontief, W. (orosz)
Modigliani, F.
Samuelson, P.
Schultz, Th.
Simon, H.
Solow, R.
Stigler, G.
Tobin, J.

női név

3 betűs: Ann, Liz, Mab, May, Pat
4 betűs: Besy, Jane, Jean, Kate, Lucy, Mary

5 betűs: Bessy, Betty, Dolly, Emily, Fanny, Janet, Jenny, Kitty, Molly, Nancy, Paddy
6 betűs: Billie, Elinor, Hannah, Isabel, Ottily, Vivien
7 betűs: Dorothy, Felicia, Harriet
8 betűs: Caroline, Margaret
9 betűs: Catharine, Elizabeth

növénynemesítő Burbank, L.
olajmonopólium *l.* kőolaj-monopólium
óriáskígyó anakonda
orvos

Cournand, A. *(Nob.)*
Enders, J. *(Nob.)*
Erlanger, J. *(Nob.)*
Hench, Ph. *(Nob.)*
Minot, G. *(Nob.)*
Murphy, W. *(Nob.)*
Richards, D. *(Nob.)*
Robbins, F. *(Nob.)*
Sabin, A.
Salk, J.
Weller, Th. *(Nob.)*
Whipple, G. *(Nob.)*

őspark *l.* nemzeti park
páncélököl (fegyver) bazooka
párt Demokrata Párt, Köztársasági (Republikánus) Párt
pénznem dollár=100 cent
pénzügyi vezető kör Wall Street
polgárháború csatái Gettysburg, Vicksburg, Richmond, Appomatox
hadvezérei északiak: Grant, U., Sherman, W., déli: Lee, R.
okmány Homestead Act
polgárjogi harcos Davis, A., King, M. L.
politikus
4 betűs: Clay, Hull, Root
5 betűs: Dawes, Dewey, Grant, Lodge, Nixon, Young
6 betűs: Byrnes, Dulles, Hoover, McCloy, Motley, Reagan, Wright
7 betűs: Acheson, Clayton, Johnson, Kellogg, Kennedy, Lincoln
8 betűs: Buchanan, Franklin, Hamilton, Marshall, McKinley
9 betűs: Cleveland, Jefferson, Roosevelt, Stevenson
10 betűs: Eisenhower, Morgenthau, Washington
rakétakilövő állomás Cape Canaveral (korábban Cape Kennedy), Lampoc, Wallops Island, Western Test Range
rakétakutató Braun, W., Goddard, R., Rosen, M., Zwicky, F.
rádió- és televízióállomás *(röv.)* MGS, ABC, CGS, NBC
rendező (színházi és film)

Boleslawski, B., Borzage, F.
Capra, F.
Cukor, G. (Cukor György)
Curtiz, M. (Kertész Mihály)
Dassin, J.
Disney, W.
Ford, J.
Hawks, H.
Hitchcock, A.
Huston, J.
Kazan, E.
Korda, A. (Korda Sándor)
Korda Z. (Korda Zoltán)
Marshall, E.
De Mille, C. B.
Minnelli, V.
Rosen, G.
Starges, P.
Vidor, Ch. (Vidor Károly)
Welles, O.
Zinnemann, K.

repülők Byrd, R., Lindbergh, Ch.
repülőgép-hordozó hajó Alaska, America, Enterprise, Forrestal, Independence, Kittyhawk, Midway, Nimitz, Tanger, Saratoga, Tarawa
repülőgéptípus Awacs, Boeing, Hunter, Hercules, Meteor, Starflighter
repülőtér New York, Boston, Miami, Tampa, New Orleans, Houston, Los Angeles, San Francisco, Portland, Seattle, Washington, Chicago, Minneapolis, Dallas, Cleveland, Detroit, San Antonio, Honolulu, Hilo, Indianapolis, La Gardia, Fairbanks, Anchorage, Juneau, Spokane, Milwauke, Memphis, Brownsville, Galveston, Grand Forks, Philadelphia, Buffalo, Las Vegas, Pittsburgh, Baltimore, St. Louis, Long Beach, Oakland, Ontario, San Diego, Stockton, Jacksonville, Key West, West Palm Beach
rockegyüttes

Aerosmith
Allman Brothers Band
America
Atlanta Rhythm Section Band
Beach Boys
Box Tops
Byrds
Chicago
Crusaders
Doors
Eagles
Salsoul Orchestra
Santana
Styx
Supremens
Temptations
Wild Cherry

rockénekes

Berry, Ch.
Brown, J.
Corea, Ch.
Dylan, B.
Frampton, P.
Garfunkel, A.
Hayes, I.
King, C.
Loggins, K.
Pickett, W.
Presley, E.
Preston, B.
Riperton, M.
Rogers, K.
Sedaka, N.
Starr, R.
Travolta, J.
White, B.
Zappa, F.

rockénekesnő

Baez, J.
Blondie
Clifford, L.
Coolidge, R.
Gayner, G.
Harris, E.
Perton, D.
Phillips, E.
Quatro, S.
Ronstadt, L.
Ross, D.
Simon, C.
Stewart, A.
Turner, T.
Wynette, T.

sajtó (újságok) (The-) New York Times, World Journal Tribune, (New York) Daily News, Chicago Tribune, Herald Examiner, Christian Science Monitor, Baltimore Sun, New York Post, Wall Street Journal, Chicago Daily News,

Washington Post, Kansas City Star, Boston Globe, Los Angeles Times, The Worker, International Herald Tribune
hetilapok Time, Life, Newsweek, Look, Reader's Digest, U. S. News and World Report, Business Week

sarkkutató Cook, J., Peary, R.

súlymérték bale, box, grain, troy, ounze, pund, cental

szabadságharcos Brown, J., Tubman, H., Toussaint-Louverture, F.

szakszervezet *(röv.)* AFL-CIO

sziget, szigetcsoport
4 betűs: Kuba
5 betűs: Coiba, Haiti
6 betűs: Bahama, Chiloé, Tobago
7 betűs: Bermuda, Curaçao, Jamaica, Tortuga, Tűzföld
8 betűs: Antillák, Barbados, Falkland, Trinidad
9 betűs: Galapagos, Vancouver
10 betűs: Baffin-föld, Cornwallis, Martinique, Puerto Rico, Új-Fundland

színész (filmszínész)

Abraham, M.	Douglas, K.	Morgan, M.
Astaire, F.	Eddy, N.	Muni, P.
Barrymore, L.	Fairbanks, D.	Newman, P.
Beery, W.	Ferrer, M.	Novarro, R.
Belafonte, H.	Fields, S.	Peck, G.
Bogart, H.	Flynn, E.	Power, T.
Brando, M.	Fonda, H.	Rooney, M.
Brynner, Y.	Fox, M.	Sinatra, F.
Burton, R.	Gable, C.	Stan és Pan
Caney, L.	Grant, G.	Stallone, S.
Chaplin, Ch.	Hajmássy M.	Stroheim, E.
Colman, R.	Johnson, A.	Szőke Szakáll
Coogan, J.	Kelly, G.	Tracy, S.
Cooper, G.	Lancaster, B.	Valentino, R.
Costello, M.	Lloyd, H.	Várkonyi M.
Crosby, B.	March, F.	Weissmüller, J.
Dean, J.	Menjou, A.	Welles, O.

színésznő, (filmszínésznő)

Baker, H.	Garbo, G.
Britt, M.	Gardner, A.
Carrol, M.	Garland, J.
Colbert, C.	Griffith, C.
Crawford, J.	Hayworth, R.
Davis, B.	Hennie, S.
Day, D.	Hepburn, A. és K.
Dietrich, M.	Kelly, G.
De Havilland, O.	Lamarr, H.
Durbin, D.	Lombard, C.
Ekberg, A.	Loy, M.
Faye, A.	MacDonald, J.
Fonda, J.	Maclaine, S.
Gabor, Zs.	Mansfield, J.
Monroe, M.	Swanson, G.
Novak, K.	Turner, L.
O'Hara, M.	Taylor, E.
O'Sullivan, M.	Temple, S.
Pickford, M.	West, M.
Rainer, L.	Wong, A.
Shearer, N.	Young, L.

szobrász

Calder	Ferber	Lipton
Crawford	Greenough	Powers
Epstein	Lippold	Smith

szövetségi államok és székhelyei
(az államok rövidítésével)
Alabama (Ala.) Montgomery
Alaska (Alaszka) Juneau
Arizona (Ariz.) Phoenix
Arkansas (Ark.) Little Rock
California (Kalifornia/Cal.) Sacramento
Colorado (Colo.) Denver
Connecticut (Conn.) Hartford
Delaware (Del.) Dover
Florida (Fla.) Tallahassee
Georgia (Ge.) Atlanta
Hawaii (Ha.) Honolulu
Idaho (Id.) Boise
Illinois (Ill.) Springfield
Indiana (Ind.) Indianapolis
Iowa (Ia.) Des Moines
Kansas (Kan.) Topeka
Kentucky (Ky.) Frankfort
Louisiana (La.) Baton Rouge
Maine (Me.) Augusta
Maryland (Md.) Annapolis
Massachusetts (Mass.) Boston
Michigan (Mich.) Lansing
Minnesota (Minn.) Saint Paul
Mississippi (Miss.) Jackson
Missouri (Mo.) Jefferson City
Montana (Mont.) Helena
Nebraska (Nebr.) Lincoln
Nevada (Nev.) Carson City
New Hampshire (N. H.) Concord
New Mexico (N. M.) Santa Fe
New Yersey (N. I.) Trenton
New York (N. Y.) Albany
North Carolina (N. C.) Raleigh
North Dakota (N. D.) Bismarck
Ohio (O.) Columbus
Oklahoma (Okla.) Oklahoma City
Oregon (Ore.) Salem
Pennsylvania (Pa.) Harrisburg
Rhode Island (R. I.) Providence
South Carolina (S. C.) Columbia
South Dakota (S. D.) Pierre
Tennessee (Tenn.) Nashville
Texas (Tex.) Austin

Utah (U.) Salt Lake City
Vermont (Vt.) Montpelier
Virginia (Va.) Richmond
Washington (Wash.) Olympia
West Virginia (W. Va.) Charleston
Wisconsin (Wis.) Madison
Wyoming (Wyo.) Cheyenne

szövetségi kerület District of Columbia (D. C.)
székhelye: Washington

szövetségi rendőrség *(röv.)* FBI

tábornok *(tört.)*
3 betűs: Lee
4 betűs: Clay
5 betűs: Grant
6 betűs: Patton
7 betűs: Norstad, Ridgway, Sherman
8 betűs: Marshall
9 betűs: Mac Arthur
10 betűs: Eisenhower

tánc rumba, szamba, mambo, boogie-woogie, jig, blues, twist, boston, onestep, rock and roll, charleston, black bottom

tengeralattjáró Lafayette, Nautilus, Narwall, Triton, Tullibee
osztály George Washington, Los Angeles, Ohio, Permit, Poseidon, Sturgeon

tengeröböl, tengerszoros

Alaska-Amundsen	Kaliforniai-
Andrew-	Matagorda-
Bering-	Mexikói-
Bristol-	Monterreyi-
Charlotte-	Norton-
Chesapeake-	Pamplico-
Delaware-	Panama-
Galvestoni-	Port Royal-
Grays-	San Franciscó-i-
Floridai-	Szent Lőrinc-
Green-	Willapa
Hudson-	(-öböl, -szoros, golf-, bai)

terepjáró gépkocsi jeep

természetvédelmi terület
4 betűs: Zion
7 betűs: Sequoia
8 betűs: Yosemite
11 betűs: Yellowstone
12 betűs: Yosemite Park
15 betűs: Yellowstone Park

tó Erie-, Felső-, Flathead-, Fundy-, Goose-, Huron-, Michigan-, Nagy Medve-, Nagy Rabszolga-, Nagy Sós-, Okeechobee-, Ontario-, Owens-, Powell-, Salton-, Titicaca-, Walker-tó

tömegszervezet AFL-CIO szakszervezeti központ, Néger-Amerikai Munkástanács (NALC), Amerikai-Szovjet Barátság Országos Tanácsa, Nemzeti Major (NG), Amerikai Farmerszövetség (AFF), Országos Farmerszövetség (NFU), Amerikai Légió (AL), Gyáriparosok Országos Szövetsége (NAM), Ku-Klux-Klan (KKK), John Birch Társaság (JBS), Színesbőrűek Haladását Előmozdító Országos Tömörülés (NAACP), Szabadságot Most! (FN), Fekete Mozlimok (BM)

történetíró
6 betűs: Durant, Motley, Nevins, Sparks
7 betűs: Ticknor, Vignaud
8 betűs: Boyeslen, Prescott

törvényhozás: kongresszus, szenátus

újságkirály Hearst

űrhajó Apollo, Atlas, Gemini, Mercury

űrhajós
4 betűs: Bean, Duke, Evans, Ride
5 betűs: Glenn, Haise, Irwin, Roosa, Scott, White, Weitz, Young
6 betűs: Aldrin, Anders, Borman, Cernan, Conrad, Cooper, Eisele, Gordon, Kerwin, Lousma, Lovell, Worden, Yeager
7 betűs: Collins, Crippen, Garriot, Grissom, Schirra, Shepard, Swingert
8 betűs: Garriott, McDivitt, Mitchell, Stafford
9 betűs: Armstrong, Carpenter, Mattingly
10 betűs: Cunningham
11 betűs: Schweickart

űrhajózási hivatal *(röv.)* NASA

űrmérték gallon, bushel, pint, gill

űrrepülőgép Columbia, Challenger, Star Raker, Atlantis

űrrepülőtér Cape Kennedy

vaddisznó pekari

vadló musztáng

város New York (N. Y.), Chicago (Ill.), Los Angeles (Calif.), Philadelphia (Pa.), Detroit (Mich.), Baltimore (Md.), Houston (Tex.), Cleveland (Ohio), Saint Louis (Mo.), Milwaukee (Wis.), San Francisco (Calif.), New Orleans (La.), Pittsburgh (Pa.), San Antonio (Tex.), San Diego (Calif.), Seattle (Wash.), Buffalo (N. Y.), Cincinnati (Ohio), Memphis (Tenn.), Minneapolis (Minn.) *lm.* szövetségi államok székhelyei

vándorló munkás hobo

vasérc-monopólium United States Steel Co., Bethlehem Steel Co., Republic Steel Corp., LTV

vasúttársaság Pennsylvania Railroad, Southern Pacific, New York Central Railroad, Atchison, Topeka and Santa Fé Railway, Norther Pacific

vegyipari monopólium Du Pont de Nemours and Co., Union Carbide and Carbon Corp., Down Chemical Co., Monsanto

vízesés Niagara, Yosemite, Yellowstone

zenefajta blues, dixieland, gospel, jazz, rock, rock and roll, spirituálé
zeneszerző
4 betűs: Cage, Ivea, Kern, Rome
5 betűs: Loewe, Reich, Sousa, Styne
6 betűs: Barber
7 betűs: Copland, Diamond, Youmans
8 betűs: Gershwin, Sessions
9 betűs: Bernstein, Gruenberg
11 betűs: Hammerstein, Siegmeister
zoológus
5 betűs: Beebe
6 betűs: Kinsey
7 betűs: Audubon
9 betűs: Davenport
Amerikai tragédia szerzője Dreiser, Th.
ambulancia kötözőhely, járóbeteg-rendelés
aminosavak alanin, valin, leucin, izoleucin, aszparaginsav, glicin, glutaminsav, arginin, lizin, szerin, treonin, oxilizin, cisztin, cisztein, metionin, fenilalanin, tirozin, prolin, triptofán, oxiprolin
amnesztia kegyelem
Ámor Erosz (szerelem istene)
amulett érem, talizmán
Amundsen léghajójának neve Norge
Anand, M. R.-mű A kuli, Tealevél, Egy maharadzsa magánélete
Andersen, H.-mű Mesék és történetek, Életem meséje, Új mesék és elbeszélések, Képeskönyv kép nélkül
Andersen Nexő, M.-mű Hódító Pelle, A vörös Morten, Szürke fény, A Frank család, Ditte, az ember lánya, Elveszett nemzedék
Andok (Dél-amerikai Kordillerák) hegyei, hegycsúcsai 5000 m magasság felett
5 betűs: Cachi (Argentína) 6720 m Galón (Argentína) 6600 m
6 betűs: Bonete (Argentína) 6872 m, Pissis (Argentína) 6779 m, Sajama (Bolívia) 6542 m
7 betűs: Illampu (Bolívia) 6421 m
8 betűs: Coropuna (Peru) 6600 m, Illimani (Bolívia) 6402 m, Yerupaja (Peru) 6634 m
9 betűs: Aconcagua (Argentína) 6959 m, Huascarán (Peru) 6768 m, Incaguasi (Argentína–Chile) 6610 m, Jankho Uma (Bolívia) 7010 m, Tupungato (Argentína–Chile), 6550 m
10 betűs: Chimborazo (Ecuador) 6310 m, Mercedario (Argentína) 6770 m
11 betűs: Pico Bolivar (Venezuela) 5007 m
12 betűs: Llullaillaco (Argentína–Chile) 6723 m
13 betűs: Ojos del Salado (Argentína–Chile) 6880 m
14 betűs: Cristobal Colón (Kolumbia) 5800 m
Andok menti államok Bolívia, Chile, Ecuador, Kolumbia, Peru
vulkán Illampu, Aconcagua, Ojos del Salado, Chimborazo
sivatag Atacama
Andorra
folyó Valira
főváros Andorra la Vella
hegy Keleti-Pireneusok
hegycsúcs Roca Enravessada (2961 m)
nemzetiség katalán
pénznem francia frank, spanyol peseta
tó Estany d'Engolasters, Estany del' Illa
törvényhozó testület főtanács
Andrič, I. *(Nob)*-**mű** Híd a Drinán, Vihar a völgy felett, Elátkozott udvar, Kisasszony
Andrzejewski, I.-mű Hamu és gyémánt, Ártatlan varázsló, A paradicsom kapuja, Nagyhét Varsóban, Jő, hegyeken szökellve
Andromache szerzője Euripidész
angol, Anglia, Nagy-Britannia, Albion
acélmonopólium Guest, Keen and Nottlefolds, Steel Company of Wales, Stewarts and Lloyds, United Steel Companies, British Steel
admirális
4 betűs: Byng, Ross
6 betűs: Beatty, Carden, Duncan, Hornby, Nelson, Parker
7 betűs: Russell, Seymour, Sturdee
8 betűs: Jellicoe
9 betűs: Backhouse
10 betűs: Battenberg, Inglefield
11 betűs: Mountbatten
Afrika-kutató Bruce, Livingstone
alaptörvény Habeas Corpus Act, Magna Charta
állattenyésztési körzet Belső-Wales, Cheshire, Kelet-Anglia, Midlands, Skócia, Somerset
angol–holland olajmonopólium Royal Dutch Shell
aranypénz rosenobel, sovereign, guinea (guinee)
atomerőmű Berkeley, Bradwell, Calder Hall, Chapel Cross, Dounreay, Dungeness, Hinkley Point, Hunterston Oldbuty, Sizewell, Trawsfynydd, Wylfa
atomfegyver-kutató intézet Aldermaston
atomkutató központ Culham, Dounreay, Harwel
bakteriológus Florey, H. *(Nob.)*
botanikus Brown, R., Grew, N.
Brit Antarktisz Graham-föld, Déli-Shetland-, Déli-Orkney-szigetek
Brit Birodalom Empire, Albion
Brit Columbia (Kanada tartománya)
bányaváros Kimberley
kikötő Vancouver
székhely Victoria
Brit Kelet-Afrika (volt angol gyarmatból vált füg-

getlenné), Tanganyika, Uganda, Kenya, Zanzibár

Brit Nemzetközösség *l.* Nemzetközösség (Commonwealth)

Brit Nyugat-Afrika (volt angol gyarmatból vált függetlenné), Ghána, Nigéria, Gambia, Sierra Leone

Brit Nyugat-India (volt angol gyarmatból vált függetlenné), Jamaica, Trinidad és Tobago
territórium (tört.) Antigua, Barbados, Dominica, Grenada, Montserrat, St. Kitts-Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent

búzatermő vidék Kelet-Yorkshire, Lincolshire, Norfolk

Csatorna-szigetek (Normann-szigetek) Jersey, Guernsey, Alderney, Sark, Herm,
székhely St. Helier

csillagász

Adams, J.
Adelard
Airy, G.
Blagg, M.
Bond, W.
Bradley, J.
Carrington, R.
Challis, J.
Crabtree, W.
Darwin, G.
Eddington, A.
Flamsteed, J.
Fowler, A.
Gold, Th.
Graham, A.
Gregory, J.
Hall, Ch.
Halley, E.
Harriot, Th.
Hawkings, G.
Herschel J. és W.
Hewish, A. *(Nob.)*
Hind, J.
Hinks, A.
Horrocks, J.
Hoyle, F.
Huggins, W.
Jeans, J.
Johnson, M.
Lassell, W.
Lockyer, J.
Lyell, Ch.
Maskelyne, N.
Maunder, E.
Milne, E.
Newton, I.
Pigott, E.
Pogson, N.
Powell, C.
Richardson, O.
Rindler, W.
Ryle, M. *(Nob.)*
Swess, E.
Thatcher
Wollaston, W.

dinasztia Plantagenet, Lancaster, Windsor, York, Stuart, Tudor, Hannover

dinasztiák és uralkodók

Egyesült angolszász uralkodók
Ekbert (802-839)
Ethelvulf (839-858)
Ethelbald (858-860)
Ethelbert (860-866)
Nagy Alfréd (871-901)
Eduard (901-925)
Ethelstan (925-949)
Edmund és Edred (949-955)
Edgar (959-975)
Eduard (975-979)
Ethelred (979-1031)

Dán királyi család
Sven (1014-1016)
Nagy Kanut (1016-1035)
Harold (1035-1040)
Hartcanut (1040-1042)

Angolszász ház
Hitvalló Eduard (1024-1066)

Normann királyi ház
Hódító Vilmos (1066-1087)
II. Vilmos (Vörös) (1087-1100)
I. Henrik (1100-1135)
Blois István (1135-1153)

Anjou (vagy Plantagenet) -ház
II. Henrik (1154-1189)
Oroszlánszívű Richárd (1189-1199)
Földnélküli János (1199-1216)
III. Henrik (1216-1272)
I. Eduard (1272-1307)
II. Eduard (1307-1327)
III. Eduard (1327-1377)
II. Richard (1377-1399)

Lancaster-ház
IV. Henrik (1399-1413)
V. Henrik (1413-1422)
VI. Henrik (1422-1461)

Tudor-ház
VII. Henrik (1485-1509)
VIII. Henrik (1509-1547)

York-ház
IV. Eduard (1461-1483)
III. Richard (1483-1485)
VI. Eduard (1547-1553)
Vérengző vagy Katolikus Mária (1553-1558)
I. Erzsébet (1558-1603)

Stuart-ház
II. Károly (1660-1685)
II. Jakab (1685-1688)

Orániai-ház
III. Vilmos (1688-1702)
Anna (1702-1714)

Hannover-ház
I. György (1714-1727)
II. György (1727-1760)
III. György (1760-1820)
IV. György (1820-1830)
IV. Vilmos (1830-1837)
Viktória (1837-1904)

Coburg-ház
VII. Edward (1901-1910)
V. György (1910-1936) (1917 óta a dinasztia a „Windsor" nevet viseli)
VIII. Edward (1936)
VI. György (1936-1952)
II. Erzsébet (1952-)

egyetem Oxford, Cambridge, London, Newcastle,

Manchester, Birmingham, Bristol, Durham, Nottingham, Reading, Leeds, Liverpool, Sheffield, Keele, Cardiff, St. Andrews, Glasgow, Edinburgh, Aberdeen, Belfast

élelmiszeripari monopólium Unilever

élettankutató
Adrian, E. *(Nob.)*
Hill, A. *(Nob.)*
Hopkins, F.
Russell, B.
skót Macleod, J.

drámaíró
újkor Marlowe, C., Johnson, S., Shakespeare, W., Dryden, J., Otway, Th., Lee, N., Sheridan, R., Shaw, G. B., Osborne, J.
legújabb kor Wilde, O., Jerome, A., Pinero, A., Pinter, H.

építész
4 betűs: Tite, Wren
5 betűs: Barry, Gibbs, Jones, Pugin, Scott, Wyatt
6 betűs: Inwood, Paxton, Savage, Smirke, Street, Thorpe, Wilkin
7 betűs: Pearson
8 betűs: Hardwick, Sherwood
9 betűs: Cockerell
10 betűs: Mackintosh, Waterhouse

felfedező
4 betűs: Bass, Cook
5 betűs: Baker, Davis, Drake, Parry, Scott
6 betűs: Baffin, Burton, Fraser, Hudson
7 betűs: Stanley
8 betűs: Flinders
10 betűs: Shackleton
11 betűs: Livingstone

feltaláló
Arkwright, R. (fonógép)
Armstrong, W. (ágyú)
Baird, J. (televízió)
Bessemer, H. (nyersvas finomítása)
Bramah, J. (biztonsági zár, WC)
Cartwright, E. (szövőszék)
Cort, A. (hengerlőpad)
Crompton, S. (fonógép)
Sir Fleming, A. (penicillin) *(Nob.)*
Sir Fleming, J. (elektroncső)
Hargreaves, J. (fonógép)
Hughes, D. (távíró, szénmikrofon)
Kay, J. (gépi vetélő)
Maudslay, H. (szerszámgép)
Nasmyth, J. (cölöpverő)
Stephenson, G. (mozdony)
Trevithick, R. (gőzmozdony)
Watt, J. (gőzgép)
Wedgwood, J. (keménycserép, kerámia)
skótok: Baird, J., (színes televízió), Dunlop, J. (kerékpár-gumiabroncs), Murdock, W. (gázvilágítás)

félsziget Cornwall, Portland-fok, Wales

férfinév
3 betűs: Ben, Bob, Dan, Guy, Jim, Joe, Mac, Nat, Ray, Sam, Ted, Tom
4 betűs: Alec, Bill, Dick, Eric, Fred, Jack, John, Mark, Noel, Pete, Tony
6 betűs: Antony, Edward, George, Godwin, Irving, Milton, Norman, Oliver, Philip, Wilbur
7 betűs: Anthony, Charles, Douglas, Gilbert, Kenneth, Orville, Patrick, Terence, William
8 betűs: Geoffrey, Lawrence
9 betűs: Archibald, Broderick, Frederick
10 betűs: Christopher

festő
Adam, R.
Blake, W.
Bonington, R.
Burne-Jones, R.
Constable, J.
Crane, W.
Gainsborough, Th.
Hogarth, V.
Leighton, F.
Millais, J.
Reaburn, H.
Reynolds, J.
Romney, G.
Rosetti, D.
Silson, R.
Stuart, J.
Turner, J.
Watts, G.
Whistler, J.

filozófus
Ayer, A.
Bacon, F. és R.
Benn, A.
Bentham, J.
Berkeley, G.
Bernal, J.
Bosanquet, B.
Bradley, F.
Bray, J.
Cherbury, H.
Clarke, S.
Cole, G.
Coleridge, S.
Collins, J.
Cornforth, M.
Duns Scotus, J.
Eddington, A.
Green, Th.
Haldane, J.
Hamilton, W.
Hobbes, Th.
Hume, D.
Huxley, A.
Jeans, J.
Locke, J.
MacTaggart, J.
Mill, J.
Morus (More), Th.
Occam, W.
Owen, R.
Petty, W.
Ryle, G.
Russell, B.
Shaftesbury, A.
Spencer, H.
Toland, J.
Webb, S. és B.
Whitehead, A.
Witgenstein, L.

fizikus
Andrade, E.
Appleton, E. *(Nob.)*
Aston, F. *(Nob.)*
Atwood, G.
Barkla, Ch. *(Nob.)*
Bennet, A.
Bernal, J.
Blackett, P. *(Nob.)*
Bohm, D.
Bragg, W. H. *(Nob.)*
Bragg, W. L. *(Nob.)*
Brewster, D.

Butler, C.
Canton, J.
Carlisle, A.
Cavendish, H.
Chadwick, J. *(Nob.)*
Clausius, R.
Cockcroft, J. *(Nob.)*
Crookes, W.
Dalton, J.
Daniell, J.
Davy, H.
Dewar, J.
Dirac, P. *(Nob.)*
Dollond, J.
Ellis, Ch.
Faraday, M.
Forbes, J.
Frankland, E.
Gábor, D. *(Nob.)*
Gilbert, W.
Gladstone, J.
Gordon, A.
Graham, Th.
Gray, S.
Green, G.
Growe, W.
Hall, Ch.
Halley, E.
Hawksbee, F.
Herschel, J.
Hewish, A. *(Nob.)*
Hooke, R.
Huggins, W.
Josephson, B. *(Nob.)*
Joule, J.
Larmor, J.
Leslie, J.
Lockyer, J.
Lodge, O.
London, H.
Maxwell, J.
Merton, W.
Moseley, H.
Mott, N. *(Nob.)*
Newlands, J.
Nicholson, W.
Nicol, W.
Norrish, R. *(Nob.)*
Porter, G.
Powell, C. *(Nob.)*
Poyuting, J.
Ramsden, J.
Rayleigh (Lord Strutt, J. W.) *(Nob.)*
Reynolds, O.
Richardson, O.
Rochester, G.
Russel, A.
Rutherford, D.
Rutherford, E. *(Nob.)*
Ryle, M. *(Nob.)*
Soddy, F. *(Nob.)*
Stokes, G.
Stoney, E.
Swan, J.
Thomson, G. *(Nob.)*
Thomson, J. *(Nob.)*
Thomson, W. (Lord Kelvin)
Tyndall, J.
Walton, E. *(Nob.)*
Wedgwood, Th.
Wheatstone, Ch.
Wilkins, M. *(Nob.)*
Wilson, Ch. *(Nob.)*
Wilson, A.
Wollaston, W.
Young, Th.

fiziológus
4 betűs: Bell, Hall,
5 betűs: Bragg, Young
6 betűs: Adrian, Draper, Harvey
9 betűs: Pettigrew

folyó

Avon
Annan
Ayr
Brue
Bure
Carron
Clyde
Dee
Derwent
Deveron
Earn
Eden
Esk
Ettrick
Findhorn
Forth
Helmsdale
Hull
Humber
Irthing
Isla
Little Ouse
Lune
Nene
Nidd
Ouse
Oykell
Parrett
Rede
Ribble
Severn
Stoul
Stule
Swale
Tamar
Taw
Tees
Teifi
Test
Thames (Temze)
Towy
Trent
Tweed
Ure
Vyrnvy
Waveney
Welland
Wissey
Witham
Wharfe
Yare

főváros London

geológus Lyell, Mallet, Ramsay

gépgyár Birmingham, Glasgow, Newcastle, Sheffield

gépkocsigyár Birmingham, Coventry, Cowle, Derby, Dunstable, Ellesmere Port, Dagenham, Halewood, Luton

gépkocsi-monopólium British Motor Corp. (BMC), Ford, Leyland Motor Corp., Rolls-Royce, Vauxhall

grófságok (Country)
Anglia (England)
Bedforshire
Berkshire
Buckingamshire
Cambridgeshire és Ely-sziget
Cheshire
Cornwall
Cumberland
Derbyshire
Devon
Dorset
Durham
East-Riding
Essex
Gloucestershire
Greater London (Nagy-London)
Herefordshire
Hertfordshire
Holland
Huntingdonshire és Peterborough
Isle of Wight (Wight-sziget)
Kent
Kesteven
Lancashire
Leicestershire
Lincolnshire
Lindsey
Norfolk
Northamptonshire
Northumberland
North-Riding
Nottinghamshire
Oxfordshire
Rutland
Shropshire
Somerset
Southampton (Hampshire)
Staffordshire

Suffolk (Kelet- és Nyugat-Suffolk)
Surrey
Sussex (Kelet- és Nyugat-Sussex)
Warwickshire
Westmoreland
Wittshire
Worchestershire
Yorkshire

Skócia (Scotland)

Aberdeenshire
Angus
Argyllshire
Ayrshire
Banffshire
Berwickshire
Bute
Caithness
Clackmannan
Dumfriesshire
Dumbartonshire
East-Lothian
Fife
Invernesshire
Kincardinesshire
Kinross
Kirkckudbright
Lanarkshire
Midlothian
Moray
Nairn
Orkney
Peeblesshire
Perthshire
Renfrew
Ross and Cromarty
Roxburgh
Selkirk
Stirling
Sutherland
West-Lothian
Wingtownshire
Zetland

Wales és Monmouthshire

Anglesey
Brecknockshire
Caernarvonshire
Cardiganshire
Carmarthenshire
Denbighshire
Flinstshire
Glamorganshire
Merionetshire
Monmoutshire
Montgomeryshire
Pembrokeshire
Radnorshire

West Lothian Észak-Írország (Northern Ireland, Ulster)

Antrim
Armagh
Belfast és Londonderry városa
Down
Fermanangh
Londonderry
Tyrone

gumiipar Melksham, London, Pudsey, Wolverhampton

gumiipari monopólium Dunlop Rubber

hadihajó Belfast, Liverpool, Sheffield, Vangvard

hadvezér

4 betűs: Haig, Wood
6 betűs: Reglan, Tedder, Wavell
7 betűs: Allenby, Harding, Roberts
8 betűs: Cromwell
9 betűs: Cambridge, Kitchener, Robertson
10 betűs: Auchinleck, Cumberland, Gloucester, Montgomery, Wellington
11 betűs: Marlborough

halászkikötő: Aberdeen, Grimsby, Fleetwood, Fraserburgh, Hull, Lovestoft, Milford, Haven, Peterhead

hadiipari tröszt Vickers-Armstrong Ltd.

hajógyár Aberdeen, Barrow, Belfast, Billingham, Birkenhead, Burntisland, Dundee, Glasgow, Greenock, Hartlepool, Hull, Leith, Newcastle, Sunderland

hajózási vállalat Cunard White Star Line, Peninsular and Oriental, Royal Mail, Union Castle

hegy Cambriai-hegység, Déli-, Északnyugati-felföld, Grampian-hegység, Kelet-Angliai-dombvidék, Pennine-hegység, Dartmoor, Exmoor

hegycsúcs Ben Nevis (1343 m), Ben Macdhui, Snowdon, Scafell Pike

helikopterkonszern Westland Aircraft Ltd.

hercegnő Anne, Diana

hírszolgálati iroda Reuter

himnusz Rule Britannia (Arne szerzeménye), God save the King (Carey szerzeménye)

hírszerző ügynökség Intelligence Service

hordozórakéta Black Arrow, Black Knight, Blue Streak, Petrel, Skwa

hosszmérték hand, inch, foot, league British, league nautical, mile, English mile, nautical mile, statue, yard

hősköltemény Beowulf

író

Addison, J.
Aldridge, J.
Alkuin (Alcuinus)
Angel, N.
Aisten, J.
Bacon, F.
Becket, S. *(Nob.)*
Boswell, J.
Brontë, A.
Brontë, Ch.
Brontë, E.
Bulwer, E.
Sir Caine, Th.
Carlyle, Th.
Chesterton, C.
Christie, A.
Collins, W.
Conrad, H.
Coward, N.
Cronin, A.
Deeping, W.
Defoe, D.
Dickens, Ch.
Doyle, C.
Dryden, J.
Du Maurier, D.
Eliot, G.
Eliot, Th. *(Nob.)*
Fielding, H.
Fitzgerald, E.
Fry, Ch.
Galsworthy, J. *(Nob.)*
Gaskell, E.
Garrick, D.
Gravs, R.
Greene, R.
Golding, W. *(Nob.)*
Haggard, H.
Hardy, Th.
Henry, O.
Heywood, Th.
Huxley, A.
Jerome, K. J.
Joyce, J.
Johnson, J.
Johnson, B.
Kingsley, Ch.
Kipling, R. *(Nob.)*
Lamb, Ch.
Lawrence, D.
Lindsay, J.
Sir Malory, Th.
Mansfield, K.
Map, W.
Marryat, F.
Marvell, A.

Maugham, S.
Meredith, G.
Morris, W.
Morus (More), Th.
Morgan, Ch.
Orwell, G.
Osborne, J.
Pinter, H.
Powys, J.
Priestley, J.
Richardson, S.
Ruskin, J.
Russel, B. *(Nob.)*
Scott, W.
Shakespeare, W.
Shaw, G. B. *(Nob.)*
Sheridan, R.
Snolett, I.
Sterne, L.
Stevenson, R.
Swift, J.
Thackeray, W.
Wallace, E.
Sir Walpole, H.
Waugh, E.
Wilde, O.
Woolf, V.
Webster E. és J.
Wells, H. G.

karmester
4 betűs: Wood
5 betűs: Boult
7 betűs: Beecham, Bennett, Sargent
9 betűs: Barenboim
10 betűs: Barbirolli

kémikus (biokémikus)
Abel, F.
Allen, W.
Armstrong, H.
Astbury, W.
Aston, F. *(Nob.)*
Barton, D. *(Nob.)*
Bevan, G.
Black, J. (skót)
Boyle, R.
Bragg, H. *(Nob.)*
Brewster, D. (skót)
Cavendish, H.
Caventon, J.
Chain, E. *(Nob.)*
Cornforth, J. *(Nob.)*
Couper, A. (skót)
Cranston, J.
Crick, F. *(Nob.)*
Crookes, W.
Cross, Ch.
Dalton, J.
Davy, E.
Davy, J.
Davy, H.
Deacon, H.
Dewar, J. (skót)
Dixon, H.
Evans, H. (skót)
Faraday, M.
Frankland, E.
Gossage, W.
Graham, Th. (skót)
Green, A.
Gregor, W.
Hales, S.
Harden, A. *(Nob.)*
Harington, Ch.
Hatchett, Ch.
Haworth, W. *(Nob.)*
Henry, W.
Herschel, J.
Hinshelwood, C. *(Nob.)*
Hirst, E. (skót)
Hodgkin, D. *(Nob.)*
Hope, Th. (skót)
Hopkins, F. *(Nob.)*
Ingold, Ch.
Kendrew, J. *(Nob.)*
King, H.
Krebs, H. *(Nob.)*
Longvy, Th.
Marcet, M.
Martin, J. *(Nob.)*
Mayow, J.
Mitchell, P. *(Nob.)*
Murdock, W.
Muspratt, J.
Newland, J.
Nicholson, E. és W.
Norrish, R. *(Nob.)*
Odling, W.
Parker, A.
Peppis, W.
Perkin, W.
Perutz, M. *(Nob.)*
Platt, H.
Playfair, L.
Porter, G. *(Nob.)*
Priestley, J.
Prout, W.
Ramsay, W. *(Nob.)*
Robinson, R. *(Nob.)*
Roebuck, J.
Roscoe, H.
Rosenheim, S.
Rutherford, D. (skót)
Rutherford, E. *(Nob.)*
Sanger, F. *(Nob.)*
Sidgwick, N.
Soddy, F. *(Nob.)*
Sorby, H.
Stiller, E.
Synge, R. *(Nob.)*
Taylor, C.
Tennant, Ch. és S.
Thomson, J. *(Nob.)*
Thomson, Th. (skót)
Thomson, W. (Lord Kelvin)
Tilden, W.
Todd, A. *(Nob.)* (Lord Trunpington)
Travers, W.
Turner, E.
Waller, C.
Walton, F. és J.
Wilkinson, G. *(Nob.)*
Williams, Ch. és R.
Williamson, A.
Withering, W.
Wollaston, W.
Woulfe, P.

kikötő Bath, Belfast, Blackpool, Blyth, Birkenhead, Bournemouth, Brighton, Bristol, Cardiff, Dover, Dundee, Eastbourne, Edinburgh, Falmouth, Folkestone, Glasgow, Harwich, Hastings, Hull, Ipswich, Leith, Liverpool, London, Manchester, Middlesborough, Newcastle, Newport, Plymouth, Poole, Port Talbot, Portsmouth, Ramsgate, Rochester, Southampton, Sunderland, Swansea, Great Yarmouth

királyok, királynők *l.* angol dinasztiák, uralkodók

kompkikötő Dover, Folkestone

kosárlabdajáték basketball

költő
Auden, W.
Blake, W.
Browning, R.
Butler, S.
Lord Byron, G.
Chaucer, G.
Chesterton, G.
Coleridge, S.
Cowper, W.
Crabbe, G.
Donne, J.
Dryden, J.
Eliot, T.
Fitzgerald, E.
Gay, J.
Geoffrey of Monmouth
Grabbe, G.
Gray, Th.
Huxley, A.
Jones, E.
Jonson, B.
Keats, J.
Lewis, C.
Marlowe, Ch.
Milton, J.
Morris, W.
Pope, A.
Rosetti, D.
Sir Scott, W.
Shelley, P.
Sidney, Ph.
Spencer, S.
Speenser, E.
Swinburne, A.
Tennyson, A.
Thomas, D.
Wilde, O.
Wordswort, W.
Yeats, W. *(Nob.)*
skót Burns, R., Macpherson, J., MacDiarmid, H.

kőolaj-finomító Billingham-on-Tees, Coryton, Fawley, Grangemouth, Heysham, Isle of Grain, Llandarcy, Milford Haven, Penbroke, Shellhaven, Stanlow

közgazdász lm. angol Nobel-díjas közgazdász
Beveridge, W. Petty, W.
Cobden, R. Ricardo, D.
Keynes, J. Smith, A.
Laski, H. Webb, B. (Poter)
Malthus, Th. Webb, S.

külbirtok
Anguilla
kikötő Road Bay
pénznem keleti-karib dollár=100 cent
repülőtér Wall Bake
székhely The Valley
Bermuda
felfedezte Bermudez
pénznem bermudai dollár=100 cent
nemzetiség néger, mulatt, fehér
székhely Hamilton
Brit Indiai-óceáni terület
székhely Port Victoria
sziget Amirante-, Aldabra-, Chagos-, Farquhar-, Seychelles-szigetek
tengerészeti támaszpont Diego Garcia
Brit Virgin-szigetek
nemzetiség néger, mulatt
pénznem USA-dollár=100 cent
székhely Road Town
sziget Tortola-, Gorda-, Anegada-sziget
Falkland-szigetek (Malvinas)
felfedezte Davis, J.
pénznem falkland-szigeti font=100 penny
székhely Stanley
hegy Mt. Usborne (705 m), Mt. Adam
kikötő Port Darwin
sziget Nyugati-, Keleti-Falkland-, Beaver-, Pebble-, Sanders-, Sea Lion-, Weddel-, Déli-Georgia-, Déli-Shetland-, Déli-Orkney-, Déli Sandwich-sziget
tengerfok Dolphin-, Meredith-fok
Gibraltár
nemzetiség spanyol, portugál, olasz, angol
magassági pont Monkey's Alameda
pénznem gibraltári font=100 penny
Hongkong (Hsziangkang)
kikötő Kowloon-Victoria
nemzetiség kínai
pénznem hongkongi dollár=100 cent
székhely Victoria
város Kowloon
Kajmán-szigetek
székhely Georgetown
Montserrat
repülőtér Blackbourne
székhely Plymouth
Pitcairn-szigetek
székhely Adamstown
sziget Pitcairn, Oeno, Ducie, Henderson
Szent Ilona- (Saint Helena-)sziget (Itt halt meg Napóleon 1821-ben)
székhely Jamestown
sziget Szent Ilona, Gough, Ascension, Tristan da Cunha-sziget
Turks- és Caicos-szigetek
repülőtér Grand Turk- és South Caicos-szigeten
székhely Cockburn Town

külügyminiszter nyári rezidenciája Chequers

labdajáték golf, rugby (rögbi), cricket (krikett), croquet (krokett), football

légierő Royal Air Force (RAF)

légiforgalmi társaság BEA, Air Europe, Air UK, Britannia, British Airways, British Midland, Cathay Pacific

légikikötő Londonban Heathrow, Croydon, Gatwick, Northolt

líra
középkor Cynewulf
újkor Milton, Gay, Gray, Thomson, Yung, Macpherson, Chatterton, Cowper, Burns
legújabb kor Shelley, Hermans, Arnold, Keats, Byron, Hood, Coleridge, Southey, Tennyson, Browning, Rosetti, Wordsworth, Swinburne
lm. angol írók

London
belváros City
előkelő negyed West End
híd Albert-, Battersea-, Blackfiars-, Chelsea-, Hungerford-, (Charing-), Lambeth-, London-, Southwark-, Tower-, Vauxhall-, Victoria-, Waterloo-, Westminster-Bridge
királyi palota Buckingham
környező helységek
Amersham Romford
Barnet Slough
Beaconsfield Stratford
Chesham Staines
Dartford Tottenham
Eastham Uxbridge
Edgware Waltham Abbey
Eltham Walthamstow
Enfield Watford
Eppling Wimbledon
Epsom Windsor
Richmondsworth Woolwich
múzeum, képtár The Imperial War Museum, National Maritime Museum, British Museum, The Science Museum, Sir John Soane's Collection, Museum of Practical Geology, National Portrait Gallery, Tate Gallery, Guildhall, National Gallery
művésznegyed Pimlico

lóversenyeiről híres város Epsom, Ascot

matematikus

Aitken, A.	Hamilton, W.
Alcuin	Hardy, G.
Babbage, Ch.	Harriot, Th.
Barrow, I.	Horner, W.
Berkeley, G.	MacLaurin, C.
Boole, G.	Napier, J.
Briggs, H.	Newton, I.
Carrol, L.	Pearson, K.
Cayley, A.	Russel, B.
Darwin, G.	Simpson, Th.
De Morgan, A.	Stirling, H.
Fairfax, M.	Stokes, G.
Gibbs, J.	Sylvester, J.
Green, G.	Taylor, B.
Gregory, J.	Wallis, J.
Halley, E.	Whitehead, A.

mérték

3 betűs: mil, ton, tub
4 betűs: acre, dram, foot, inch, line, pint, rood, yard
5 betűs: chain, ounce, pound, quart
6 betűs: barrel, bushel, cental, fathom, gallon
7 betűs: furlong, quarter
13 betűs: hundredweight

mesterséges hold Ariel, Miranda, Prospero, Skynet

mezőgazdasági gépgyár Coventry, Doncaster, Gainsborough, Grentham, Kilmarnock, Leeds, Manchester, Pereborough, Southampton

miniszterelnök (a 20. században)

Salisbury, C.	1895–1902
Balfour, A.	1902–1905
Campbell-Bannermann, J.	1905–1908
Asquith, H.	1908–1916
Lloyd George, D.	1916–1922
Andrew, A.	1922–1923
Baldwin, S.	1923–1924
MacDonald, J.	1924
Baldwin, S.	1924–1929
MacDonald, J.	1929–1935
Baldwin, S.	1935–1937
Chamberlain, N.	1937–1940
Churchill, W.	1940–1945
Attlee, C.	1945–1951
Churchill, W.	1951–1955
Eden, A.	1955–1957
Macmillan, H.	1957–1963
Douglas-Home, A.	1963–1964
Wilson, H.	1964–1970
Heath, E.	1970–1974
Wilson, H.	1974–1976
Callaghan, J.	1976–1979
Thatcher, M.	1979–

miniszterelnökség székhelye Downing Street 10

mondabeli hős Robin Hood

mondabeli király Artus, Arthur

monopólium British Aluminium Corp., British-American-Tobacco, British Petroleum Co., Burmah Oil Co., Charter Consolidated, Colonial Development Corp., Dunlop Rubber Co., Imperial Aluminium Comp., Imperial Tobacco, Imperial Chemical Industries (ICI), Rio-Tinto Zinc Corp., Royal Dutch Shell, Unilever, Vickers

Nagy-Britannia részei és tartozékai

részei Anglia (England), Észak-Írország (Northern Ireland), Skócia (Scotland), Wales és Monmouthshire
tartozékai Guernsey-, Jersey-, Man-sziget

National Gallery kincsei

Toscanai és umbriai festők (1500-ig)
Baldovinetti, A.: Sárgaruhás asszony
Botticelli, S.: Vénusz és Mars
Cosimo, P.: Mitológiai tárgyú kép
Duccio: Megdicsőülés
Francesco, P.: Születés
Giovanni, M.: Szt. Sebestyén
Leonardo da Vinci: Sziklás Szűzanya
Lippi, F.: Angyali üdvözlet
Masaccio: Szűz a gyermekkel és angyalokkal
Perugino, P.: Szt. Mihály
Pollaiuolo, A.: Sebestyén vértanúsága
Sassetta, A.: Szt. Ferenc megtagadja földi atyját
Uccello, P.: Nicedo da Tolentino a San Romanói csatában
Ugolino: Ézsaiás próféta
Velencei festők (1500-ig)
Antonello da Messino: Férfi arcképe
Bellini, G.: Szt. Domonkos, A Megváltó vére
Cima, G.: Szt. Jeromos festői tájban
Crivelli, C.: Angyali üdvözlet Szt. Emidiusszal
Mantegna, A.: Szűz Mária a gyermekkel, Magdolnával és Keresztelő Szt. Jánossal
Egyéb nemzetek alkotói:
Holman Hunt, W.: Claudio és Izabella
John, A.: Robin
John, G.: Önarckép
Lawrence, Th.: Lieven hercegnő
Lewis, W.: Ezra Pound
Lely, P.: A Laky család két nőtagja
Moore, H.: Két ülő asszony
Nash, P.: Pillér és hold
Piper, J.: Somerset tér
Reynolds. J.: Marlborough és családja, Lady Bamfylde, Lord Kilmorey
Sargent, J.: Vernon Lee
Spencer, S.: Feltámadás
Steer, Ph.: Futó lányok

Stevens, A.: Alfréd király
Turner, J.: Ház a folyó mellett, Velencei Piazzetta a víz felől, Holdfény, Parthoz közeledő vitorlások
Ward, J.: Regent park
Whistler, J.: Kis fehér leány
Wright, J.: Kísértet madárral
Modern iskola
Braque, G.: Mandolin
Cézanne, P.: Sziklás táj
Chagall, M.: Költő
Degas, E.: Asszony a toalettasztalkánál
Gris, J.: Féltékenység
Gauguin, P.: Faa Iheihe
Van Gogh, V.: Szék és pipa
Kokoschka, O.: Polperro
Miro, J.: Asszony, madár holdfényben
Picasso, P.: Asszony ingben, Ülő asszony
Seurat, G.: Fürdőzés
Utrillo, M.: Szt. Márton-kapu
Modern szobrászat
Butler, R.: Lány
Degas, E.: Húszéves kis táncosnő
Devsner, A.: Tanulmány
Dobson, F.: Sir Osber Sitwell
Epstein, J.: Jacob Kramer
Glaudier-Brzeska: Horace Brodzky
Modigliani, A.: Fej
Marini, M.: Ló és lovas
Picasso, P.: Nagy kakas
Rodin, A.: Múzsa, Cylele
Mabouse, V.: Kislány
Memling, H.: Keresztelő Szt. János
Német festők (1540-ig)
Baldung, H.: Férfiportré
Dürer, A.: A festő atyja
Pacher, M.: Szűz a gyermekkel, Szt. Mihállyal és Szt. Péterrel
Holbein, H.: Jean de Dinteville és Georges de Selve
Francia és németalföldi festők (1500-ig)
Bouts, D.: Sírbatétel
Campin, R.: Szűz Mária a gyermekkel
David, G.: A keresztről levétel
Eyck, J.: Giovanni Arnolfini és Giovanna Cenani házassága
Weyden, R.: Hölgy arcképe
Hals, F.: Férfiarckép
Hobbema, M.: Út
Hoogh, P.: Interieur ivó asszonnyal, két férfival és szolgálólánnyal
Koninck, Ph.: Tájkép
Rembrandt: Asszonyok, A festő öregkori arcképe
Ruisdael, J.: Tájkép erőd romjával és távoli templommal
Steen, J.: Kuglizók
Vermeer, J.: Zongora előtt álló fiatal nő
Francia festők (17., 18. és 19. sz.)
Chardon, J.: Fiatal tanítónő
Claude Gellée, L.: Cephalus és Procris kibékülése
Courbet, G.: Csendélet almákkal
Degas, E.: Hajfésülés
Delacroix, E.: Schwitzer gróf
Ingres, J.: Mme Moitessier
Manet, E.: Zene a Tuileriákban
Renoir, P.: Ernyők
Watteau, A.: „La Gamme d'Amour"
Angol festők
Constable, J.: Weymouth-öböl
Hogarth, W.: Kicsiny leány
Gainsborough, J.: Lady Cockburn és három idősebb fia; Lord Heathfield, Gibraltár kormányzója
Turner, J.: Hóvihar

nemesi címek baronet, earl, duke, lord, sir, lady, peer, count, knight, duchess, countes, marquess, viscount

nemzetiségek angol, közülük Walesben a walesi (kelta), a gael (kelta) nyelvet is beszélő skót, ír

nemzeti eledel puding

Nemzetközösség (Commonwealth)
5 betűs: Ghána, India, Kenya, Málta, Nauru
6 betűs: Bahama (Bahama-szigetek), Belize, Brunei, Ciprus, Gambia, Kanada, Malawi, Ngwame (volt Szváziföld), Tuvalu, Uganda, Zambia
7 betűs: Antigua, Grenada, Guyana, Jamaica, Lesotho, Nigéria, Vanuatu
8 betűs: Anguilla, Barbados, Botswana (Becsuána-föld), Dominika, Kiribati, Malaysia, Srí Lanka, Tanzánia, Új-Guinea, Új-Zéland, Zimbabwe
9 betűs: Mauritius, Szingapúr
10 betűs: Ausztrália, Bangladesh, Saint Lucia
11 betűs: Sierra Leone
12 betűs: Nyugat-Szamoa, Saint Vincent
13 betűs: Nagy-Britannia (Anglia), Tonga-szigetek
14 betűs: Fidzsi-szigetek, Maldív-szigetek
15 betűs: Salamon-szigetek
16 betűs: Antigua és Barbuda, Trinidad és Tobago
17 betűs: Seychelle-szigetek

népi tánc reel

Nobel-díjas
békedíj

Angell, N.	Chelood
Boyd-Orr, J.	Cremer, W.
Chamberlain, J.	Henderson, A.
Viscount, C.	Noel-Baker, Ph.

Észak-Írországból
Corrigan, M. Williams, E.
fizikai díj
Appleton, E. Josephson, B.
Barkla, Ch. Mott, N.
Blackett, P. Powell, C.
Bragg, W. H. és W. L. Rayleigh, J.
Chadwick, J. Richardson, O.
Cokcroft, J. Rutherford, E.
Dirac, P. Ryle, M.
Gábor D. Thomson, J.
(magyar szárm.) Wilson, Ch.
Hewish, A.
fiziológiai vagy orvostudományi díj
Adrian, E. Hounsfield, G.
Black, J. Huxley, A.
Chain, E. Katz, B.
(német szárm.) (német szárm.)
Crick, F. Krebs, H.
Dale, H. (német szárm.)
Elion, G. Medawar, P.
Fleming, A. Porter, R.
Florey, H. Ross, R.
(ausztráliai szárm.) Sherrington, Ch.
Hill, A. Tinbergen, N.
Hitchings, G. (holland szárm.)
Hodgkin, A. Wilkins, M.
Hopkins, F. (új-zélandi szárm.)
kémiai díj
Aston, F. Norrish, R.
Barton, D. Perutz, M.
Cornforth, J. Porter, G.
Harden, A. Ramsay, W.
Haworth, W. Robinson, R.
Hinshelwood, C. Rutherford, E.
Hodgkin, A. Sanger, F.
Kendrew, J. Soddy, F.
Klug, A. Synge, R.
Krebs, H. Todd, A.
Martin, A. Wilkins, G.
Mitchell, P.
irodalmi díj
Beckett, S. Kipling, R.
Churchill, W. Russel, B.
Eliot, Th. Shaw, G. B.
Galsworthy, J. Yeats, W.
Golding, W.
közgazdasági díj
Hicks, J. Meade, J.
Lewis, A. Stone, R.

női nevek
3 betűs: Ann, Kay, Liz, Mae, Pat
4 betűs: Anne, Gill, Jane, Jean, Joan, Kate, Lucy, Mary
5 betűs: Bessy, Betty, Ellen, Emily, Janet, Jeane, Kitty, Linda, Moira, Nancy
6 betűs: Claire, Evelyn, Isabel, Vivian
7 betűs: Dorothy, Harriet, Shirley
8 betűs: Caroline, Emmeline, Margaret
9 betűs: Catharine, Elizabeth, Katherine

női választójogért harcoló nő suffragette

nyelvfejlődés
angol vagy angolszász (700–1100)
közép-angol (1100–1500)
új-angol (1500-tól)
keverék Pidgin English, Beach-la-mar, Basic-English

operaház Covent Garden

orvos
Adrian, E.
Chain, E. *(Nob.)*
Dale, H.
Florey, H. *(Nob.)*
Gilbert, W.
Harvey, W. (a vérkeringés felfedezője)
Hill, A. *(Nob.)*
Hopkins, F. *(Nob.)*
Jensen, E.
Krebs, H. *(Nob.)*
Jenner, E. (a himlőoltás felfedezője)
Sir Lister, J. (az antiszepszis felfedezője)
Medawar, P. *(Nob.)*
Parkinson, J.
Prout, W.
Ross, R. *(Nob.)*
Sherrington, Ch. *(Nob.)*
Sydenham

parasztfelkelés vezére Cade, J. (Mortimer)

parlament harangtornya Big Ben

párt Munkáspárt (LP), Konzervatív Párt (CUP, „tory párt"), Liberális Párt, Skót Liberális Párt, Nagy-Britannia Kommunista Pártja, Skót Nacionalista Párt, Egyesült Ulsteri Unionista Tanács, Ír Köztársasági Hadsereg (IRA), Walesi Nemzeti Párt (PC), Szövetkezeti Párt (CP)

pénznem font sterling (pound)=100 penny (pence)

polgári forradalom rétegei puritán, presbiteriánus, independens, leveller, yeoman, digger
csatái Marston Moor, Naseby
vezére Cromwell

„Öt nagy" („Big Five") vezető bank Barclay's Bank, Midland Bank, Lloyd's Bank, National Provincial Bank, Westminster Bank

politikus, államférfi
3 betűs: Fox, Pym
4 betűs: Eden, Grey, More, Peel, Pitt
5 betűs: Astor, Bacon, Bevan, Bevin, Crewe, Derby, Heath, Hoare, Homes, Leeds, Lesly, Simon
6 betűs: Attlee, Cripps, Curzon, Keynes, Rhodes, Wilson, Wolsey

7 betűs: Asquith, Baldwin, Balfour, Bowring, Canning, Chatham, Halifax, Jameson, Ritchie, Walpole
8 betűs: Aderbeen, Burleigh, Cromwell, Disraeli, Gardiner, Hastings, Macaulay, Richmond, Stanhope, Thatcher
9 betűs: Alexander, Beveridge, Cavendish, Churchill, Clarendon, Gladstone, Henderson, Lansdowne, Macdonald, Macmillan, Melbourne, Wellesley
10 betűs: Palmerston
11 betűs: Beaverbrook, Chamberlain, Douglas-Home, Marlborough, Polingbroke
12 betűs: Beaconsfield, Chesterfield

porcelán manufaktúra Wedgwood – üzem (1769) Közép-Angliában
protestáns szekta puritánok
rádiótársaság BBC
rakétakutató Congrew, W., Hale, W.
reformátor Tyndale, Wyclif
régész

Carnarvon, G.	Evans, A.
Carter, H.	Lawrence, Th.
Cunningham, S.	Rawlinson, H.

rendező (színház és film)

Asquith, A.	Huston, J.
Box, S.	Kean, Ch.
Brook, P.	Korda, A.
Czinner, P.	Korda, Z.
Craig, E.	Pearson, G.
Coward, N.	Rogers, E.
Dupont, E.	Shaw, G.
Elvey, M.	Vilcox, H.
Howard, L.	Zampi, M.

rendőr bobby
repülőgép-hordozó hajó Glorious, Hermes, Invincible
repülőgépgyár Belfast, Bristol, Coventry, Derby, Dumbarton, Glouchester, Hatfield, Kingston-upon-Thames, Luton, Portsmouth, Preston, Stag Lane, Wolverhampton, Waybridge, Yeovil
repülőgépmotor-gyár Bristol, Coventry, Leavesden
repülőgép- és helikoptergyártó monopólium British Aircraft Corp., Rolls-Royce Limited, Westland Aircraft Ltd.
repülőgéptársaság *(röv.)* BEA
repülőtér London, Glasgow, Manchester, Liverpool, Birmingham, Bristol, Newcastle, Southend on Sea, Belfast, Derby, Carlisle, Edinburgh, Exeter, Man, Jersey
rockegyüttes

Animals	Avarage White Band
Beatles	Marmalade
Bee Gees	Moody Blues
Blood	Queen
Boney M.	Rolling Stones
Boomtown Rats	Roxy Music
Deep Purple	Rubettes
Eruption	Smokie
Everley Brothers	Sweet
Fleetwood Mac	Sweat and Tears
Herman's Hermits	Who
Hot Chocolate	Yarbids
Kinks	Yes

rockénekes

Bowie, D.	Sayer, L.
Costello, E.	Stevens, C.
Fox, S.	Stewart, R.
John, E.	Winter, J. és E.
Oldfield, M.	

sajtó (újságok) The Economist, Evening News, Evening Standard, Daily Express, Daily Mirror, Daily Sketch, New Statesman, The Punch, The Daily Telegraph, Financial Times, The Guardian, Morning Star, Newcastle Journal, The Observer, News of the World, The Scotsman, The Sun, Sunday Express, Sunday Mirror, Sunday Times, The Times, Daily Mail,
sajtómonopólium Associated Newspaper Limited, Westminster Press csoport, International Publishing Corp. (Thompson csoport)
sarkkutató Franklin, J., Fuchs, V., Ross, J., Scott, R.
segélyszerv Care, Oxfam, Sace the Children
skót királyi család Stuart
sörmárka Ale, Porter, Stout
suffragette mozgalom *(választójogért harcoló nők)* **vezetője:** Pankhurst, E.
súly *l.* mérték
szabadságharcos Kett (Ket), Wat Tyler
Szakszervezeti Főtanács *(röv.)* TUC
személyes névmások Í, you, he, she, it, we, they
szénvidék Derbyshire, Durham, Nottingham, Yorkshire, Wales
sziget Alderney, Anglesey, Array, Coll, Great Britain, Guernsey (Csatorna-szigetek), Istay, Jersey (Csatorna-szigetek), Jura, Man, Tyree, Wight (*lm.* Anglia külbirtokai)
szigetcsoport Hebridák, Orkney, Shetland
színész, színésznő (filmszínész, filmszínésznő)

Andrews, A.	Gielgud, J.
Ashcroft, P.	Guinnes, A.
Bloom, C.	Howard, L.
Betterton, Th.	Kean, E.
Chaplin, Ch.	Kendall, K.
Evans, E.	Laughton, Ch.
Finch, P.	Leigh, V.
Garrick, D.	Mason, G.

More, K. Richardson, R.
Oberon, M. Robson, F.
Olivier, L. Siddons
Redgrave, M. Todd, A.

szobrász
Flaxman, J. Moore, H.
Epstein, J. Stone, N.
Gibbons, G.

tengeralattjáró Dreadnought, Trafalgar, Trident, Swiftsure, Valiant

Tate Gallery kincsei
Angol iskola
Blake, W.: Isten megteremti Ádámot, Az élet folyója
Constable, J.: Dedhami vízimalom
Dyce, W.: Peguel-öböl
Dobson, W.: Edymion Porter
Egley, W.: Londoni omnibuszon
Millais, E.: Krisztus szülei házában
Freud, L.: Francis Bacon
Gainsborough, Th.: Vásáros kocsi
Girtin, Th.: Fehér ház
Gilman, H.: Mrs. Mounter reggelinél
Gower, G.: Sir Thomas Kytson
Greaves, W.: Hammersmith-híd
Hogarth, W.: Graham gyermekek, „Calais Gate"
Firenzei és umbriai festők (16. sz.)
Andrea del Sarto: Arckép
Bronzino, A.: Idő és Szerelem allegóriája
Correggio, A.: Madonna
Michelangelo: Sírbatétel
Raffaello (Raffaello Santi): Alexandriai Szt. Katalin
Velencei festők (1500 után)
Giorgione: Krisztus imádása
Guardi, F.: A velencei doge palota
Tizian (Tiziano Vecellio): Kékruhás férfi; „Noli me tangere!"
Veronese, P.: Hűtlenség
Flamand festők a 16–17. században
Bosch, H.: Krisztust kigúnyolják
Bruegel, P.: Királyok imádása
Dyck, A.: Coernelis van der Geest
Rubens, P.: „Le chapeau de Paille", Páris ítélete, Steen-i kastély
Spanyol festők
Caravaggio, M.: Emmauszi vacsora
El Greco: Krisztus kiűzi a kereskedőket a templomból
Goya, F.: Dr. Peral
Velazquez, D.: Vénusz toalettje

tengerész, felfedező, hős
4 betűs: Back, Cook, Howe, Ross
5 betűs: Davis, Keith, Nares, Scott
6 betűs: Baffin, Hudson
7 betűs: Jackson, Raleigh
8 betűs: Cochrane, Franklin, Scoresby
9 betűs: Frobisher, Vancouver
10 betűs: Chichester

tengeri hadvezér Blake, R., Drake, F., Mountbatten, L., Nelson, H.

tengeröböl
Barnstaplei- Gruinardi-
Beaumarisi- Larnei-
Belfasti- Linnhe-
Blackwater- Liverpooli-
Bridlingtoni- Loch Fyne
Bristoli- Luce-
Broom- Lymei-
Caernaroni- Morecambei-
Cardigani- Moray Firth
Carmartheni- Plymouthi-
Dornoch-Firth Ryan-
Dundrumi- Sinclairs-
Ewe- Solway-
Ennard- St. Bridesi-
Eviboli- Tarbert-
Firth of Clyde Torridoni-
Firth of Forth Tremadoci-
Firth of Tay Wigtowni-
Foyle- Weymouthi-öböl

tengerszoros
Barra-szoros Minch-
Barra-átjáró Mull-
Doveri- Pentland-
Harris- Sanday
Hoy- Raasay-
Inner- Stronsay-szoros
Jura- Tyree-átjáró
Menai- Westray-szoros

természettudós Darwin, Ch., Haldane, J., Hooke, R., Huxley, Th., Newton, I., Priestley, J., Talbot, W., Wallace, A., Young, Th.

területmérték acre of land, mile of land, square foot, square inch, square yard, cheldron, cran

tó Awe, Arkaig, Erne, Erich, Lomond, Maree, Ness, Rannoch, Shin, Tay, Neagh

történész
3 betűs: Lee
4 betűs: Hume
5 betűs: Acton, Bryce, Percy, Tylor
6 betűs: Buckle, Dowden, Finley, Morris, Roscoe, Ruskin, Saints, Seeley, Stubbs, Warton
7 betűs: Carlyle, Hazlitt, Herford, Ingleby, Toynbee, Walpole
8 betűs: Disraeli, Kinglake, Strachey
9 betűs: Creighton, Rawlinson, Trevelyan
10 betűs: Saintsbury

törvényhozó testület Alsóház (House of Commons), Lordok háza (House of Lords)

trónörökös walesi herceg
tudományos akadémia Royal Society
uralkodók *l.* angol dinasztiák
uralkodó osztály establishment
utazó-felfedező Baffin, W., Sir Baker, S., Cabot, J., Cabot, S., Cameron, V., Cavendish, T., Chancellor, R., Cook, J., Davis, J., Drake, F., Hudson, H., Livingstone, D. (skót), Parry, W., San Flóra Bakerné (magyar), Shackleton, E., Willoughby, H.
űrmérték bushel, gallon, pint, barrel
vagongyár Ashford, Creve, Darlington, Doncaster, Eastleigh, Glasgow, London, Manchester, Oswestry, Swindon
város
London
Aberdeen
Belfast
Birkenhead
Birmingham
Blackburn
Blackpool
Bolton
Bournemouth
Bradford
Brighton
Bristol
Cardiff
Coventry
Derby
Dudley
Dundee
Edinburgh
Gateshead
Glasgow
Huddersfield
Ipswich
Kingston-upon-Hull
Leeds
Leicester
Liverpool
Luton
Manchester
Middlesbrough
Newcastle-upon-Tyne
Newport
Northampton
Nottingham
Norwich
Oldham
Oxford
Plymouth
Portsmouth
Reading
Saint Helens
Salford
Sandwell
Sheffield
Southampton
Southend-on-Sea
Stoke-on-Trent
Stockport
Sunderland
South Shields
Swansea
Wakefield
Wallesey
Walsall
West Bromwich
Wigan
Wolverhampton
York
vegyipari tröszt Courtlands, Imperial Chemical Industries (ICI)
vízerőmű Blaenae, Cruachan, Loch Lloy
Wallace Collection kincsei
Gainsborough, Th.: Mrs. Ribinson arcképe
Hals, F.: Nevető lovag
Hobbema, M.: Tájkép
Hooch: Interieur
Hoppner: IV. György képmása
Rembrandt: Irgalmas szamaritánus, Önarckép
Reynolds, J.: A földiepres lány, Nelly O'Brien képmása
zeneszerző
Bax, A.
Bliss, A.
Britten, B.
Bull, J.
Bush, A.
Byrd, W.
Delius, F.
Dowland, J.
Dunstable, J.
Sir Elgar, E.
Field, J.
Gibbson, O.
Holst, G.
Ireland, J.
Morley, Th.
Parry, H.
Purcell, H.
Scott, C.
Racine-Fricker, P.
Stanford, Ch.
Sullivan, A.
Tippet, M.
Turner-Walton, M.
Vaugham, R.
Wilbye, J.
zenetörténész
Burney, Ch.
Dent, E.
Fellowes, E.
Grove, G.
Hawkins, J.
Westrup, J.
angolul
asszony *(röv.)* Mrs.
cég *(röv.)* Co., Inc., Ltd., Comp.
fiú boy
hölgy lady
kedves darling
kisasszony Miss
kísérlet test
költségvetési terv budget
lóerő *(röv.)* HP
nap sun
nem not
repülőtér airport
taxi cab
úr mister, *(röv.)* Mr., sir
vörös red
Angola
fennsík Biéi-fennsík
folyó Zambézi (Zambeze), Cassai, Kwango, Lungué, Luena, Cunene, Cuango, Cuito, Cubango, Cuanza, Kongo
főváros Luanda
hegycsúcs Morro Moco (2620 m)
hírügynökség ANGOP
kikötő Moçâmedes, Benguela, Novo Redondo, Lobito, Luanda
nemzetiség ovimbundu, bambundu, bakongo
nyelv kimbudu
pénznem kwanza=100 wei
város Luanda, Benguela, Cabinda, Huambo, Lobito, Lubango, Malanje, Mocamedes
angórakecske gyapja mohair
Anguilla kígyósziget; székhelye The Valley
angyal
arkangyal Mihály, Gábriel, Rafael
bukott angyal, Azael, Semhazaj
csoport szeráfok, kerubok
gonosz angyal a halál angyala, Asmodáj, Samael

művészi ábrázolói festészetben Fra Giovanni da Fiesole, Rafael (Rafaello), Correggio, Murillo, Rubens
szobrászatban Donatello, Luca della Robbia
Anouilh-mű Antigoné, A pacsirta, Médeia, Becket vagy Isten becsülete, **magyarul** Drámák
Antarktisz (Déli-sark)
felfedezői (név, nemzetiség, mikor, mit fedezett fel)
De la Roché, spanyol, 1675 Dél-Georgia
Bouvet de Lozier, francia, 1739 Bouvet-sziget
Cook, J., angol, 1772–75 Déli-Sandwich-szigetek
Smith, W., angol, 1819 Dél-Shetland-szigetek
Bellingshauzen és Lazarev, orosz, 1819–21 Alexander-föld, I. Péter-föld, az Antarktisz első körülhajózói voltak
Weddell, J., angol, 1821–22 Déli-Orkney-szigetek
Dumont d'Urville, francia, 1837–40 Déli mágneses sark felkutatása
Wilkes, C., USA, 1838–40 Wilkes-föld
Ross, J., angol, 1839–43 Déli-Viktória-föld
Nordenskjöld, O., svéd, 1901–03 Graham-föld K-i része
Drygalsky, E., német, 1901–03 II. Vilmos császár-föld, Gauss-hegység
Scott, R., angol, 1901–04 VII. Edward-föld
Bruce, W., skót, 1902–04 Coats-föld
Shackleton, E., angol, 1907–09 eléri a D-i mágneses sarkot
Amundsen, R., norvég, 1911–12 eléri a Déli-sarkot 1911. XII. 14-én
Scott, R., angol, 1910–12 eléri 1912. I. 18-án a Déli-sarkot
Mawson, D., ausztráliai, 1911–14 Mary királynő földje
Byrd, R., USA, 1928–30 Marie Byrd-föld, 1929-ben repülőgéppel eléri a Déli-sarkot
Byrd, R., USA, 1933–35 átkelés a Ross-jégmezőn
Ellsworth, L., USA, 1934–35 átrepült a kontinens felett
Byrd, R., Usa, 1939–41 Ny-Antarktisz feltérképezése
Fuchs, V., angol, 1948 geológiai kutatóállomást létesít az Admirality-öbölben
Szomov, M., szovjet, 1956–58 „Mirnij" kutatóállomás berendezése, „Bunger oázis" felfedezése
gleccser Amundsen, Beardmore, Becovery, Lambert, Fisher, Nimrod-Liv-, Leverett-, Scott-, Slessor-
hegycsúcs, hegy Erebus 4023 m, Mount Jackson 4190 m, Mount Markham 4349 m, Vinson Massif 5140 m
sziget I. Sándor-föld, Charcot, Ross
tenger Ross-, Weddell-tenger
antibiotikum penicillin, streptomycin, neomycin, carbomicin, polymyxin, aureomycin, lavendulin
Antigoné Ödipusz király leánya; Szophoklész és Anouilh tragédiája hősnője; **nővére:** Ismene
Antigua és Barbuda (Kis Antillák)
főváros Saint John's
sziget Antigua, Barbuda
USA haditengerészeti támaszpont Parham
antik birodalom Mezopotámiában Akkádia, Asszíria, Babilónia
antik jóshely Cumae, Delphoi, Dodona
nép Görögországban acháj, dór, ion
Itáliában etruszk, szabin, tirréni, umbriai
Kis-Ázsiában frígiai, galateai, hettita, lid, luv, méd
Észak-Afrikában numíbiai
Spanyolországban ibér
öttusa pentatlon
tájegység Fekete-tenger mellett Kolchis
Görögországban Achaia, Aetolia, Argolis, Árkádia, Attika, Elis, Epirus, Doris, Lakonia, Lokris, Makedónia, Messzenia, Phokis
Itáliában Etruria, Latium, Samnium
Kis-Ázsiában Aeolia, Bithinia, Frígia, Karia, Lidia, Pamphilia, Paphlagonia
város Egyiptomban Abidos, Karnak, Luxor, Memphis, Sais, Théba
Libanonban Szidon
Perzsiában Ekbatana, Persepolis, Susa
Dél-Itáliában Croton, Locri, Rhegium, Sybaris
Kis-Ázsiában Asszúr, Kalach, Ninan, Ninive
Kréta-szigetén Knosszosz
Szíriában Tadmur, Palmira
kétfülű korsó amfora
Antikomintern paktum Németország, Japán (1936. XI. 25.), Olaszország (1937), Magyarország, Mandzsukuo, Spanyolország (1939), Bulgária, Finnország, Horvátország, Románia, Szlovákia, nankingi kormány (1941)
antik lovasnép szkítha (szittya)
antik számolóeszköz abakusz
Antilla-szigetek Grenada, Haiti, Jamaica, Kuba, Puerto Rico, Trinidad, Guadeloupe, Martinique, Tobago, Curaçao, Tortuga, Anguilla, Barbados, Dominica
antilopfajta gnú, kudu, tülkösszarvúak, jávor-, nilgau-, mendesz-antilop, szassza, gazella, káma, orix, tora, goral, gural
antiszeptikus sebészet úttörője Lister
antropozófia megalapozója Steiner
Az Anya szerzője Gorkij
anyja az isteneknek *l.* germán; görög; észak-germán; római istenek
anyakönyv matrikula

Apáczai Csere J.-mű: Encyclopaedia
apja (az alábbiaknak)
Ábel: Ádám
Akhilleusz (Achilles): Péleusz
Agamemnón: Atreusz
Antigoné: Oidiposz
Apollón: Zeusz
Arész (római neve: Mars): Zeusz
Artemisz: Zeusz
Athéné (Pallasz): Zeusz
Bacchus (Bakkhosz): Zeusz
Circe (Kirke): Heliosz
Demeter: Kronosz
Dionüszosz: (Dionysos, Bakkhosz, Bacchusz): Zeusz
Élektra: Agamemnon
Ézsua: Izsák
Hadesz: Kronosz
Hannibál: Hamilkar
Hébe: Zeusz
Hektor: Priamosz
Heléna: Zeusz
Héphaisztosz: Zeusz
Héra: Kronosz
Heraklész (Herkules): Zeusz
Hermész: Zeusz
Ikarosz (Ikarus): Daidalosz
Iphigenia: Agamemnon
Izsák: Ábrahám
Jákob: Izsák
Junó: Szaturnusz
Jupiter: Szaturnusz
Kain: Ádám
Kalliope: Zeusz
Kasszandra (Cassandra): Priamosz (Priamusz)
Kronosz (Szaturnusz): Uranosz (Uranusz)
Küklopszok (Cyclops, Kyklopsz): Uranosz (Uranusz)
Lohengrin: Parsifal
Mars (Arész): Zeusz
Menelaosz: Atreusz
Mercuriusz (görögül: Hermész): Zeusz
Minosz: Zeusz
Nesztor: Neleusz
Niobé: Tantalosz (Tantalusz)
Oidiposz: Laiosz
Ödüsszeusz (Odysseus, Ulixes): Laertesz
Okeanosz: Kronosz
Oresztész: Agamemnon
Paris: Priamosz (Priamusz)
Perszeusz: Zeusz
Pollux: Zeusz
Poszeidon: Kronosz
Proserpina: Jupiter
Ráhel: Lábán
Rhea (Rheia): Uranusz
Szaturnusz: Uranosz, Uranusz
Telemakhosz: Odüsszeusz
Titánok: Uranosz
Vulcanusz: Jupiter
Zeusz: Kronosz
Apolló nővére Diana, Artemisz
apostolok Péter, Jakab, János, Máté, Tamás, András, Fülöp, Bertalan, (ifjabb) Jakab, Tádé, Simon, Júdás
Appenninek részei Ligur-, Etruszk-, Umbriai-, Abruzzók, Nápolyi-Appenninek
csúcs Gran Sasso d'Italia (2914 m)
folyó Arno, Tevere
aprósütemény babapiskóta, dióscsók, habcsók, isler, keksz, linzerkoszorú, mézeskalács, püspökkenyér, pogácsa, vaníliás kifli
apróvad (mezei- és üregi-) nyúl, róka, vadmacska, borz, vidra, pézsmapocok, nyest, nyuszt, görény, menyét, hermelin
aquincumi ásatások vezetői Rómer F., Zsigmondy G., Fraknói J., Torma K.
arab
alkimista Geber (Dzsábir ibn Hajján)
bíró kádi
csillagász Alcabitius, al-Battáni, al-Fargani, Ibn-Ali, Ibn Junusz, Ibn Kurra, Ibn Manszur, al-Kazini, al-Kindi, az-Zarkáli, Abu Nuvász, Mutanabbi, Abu'l Faradzs, Abu Tamán, Al Maarri, Hamadáni, Hariri
dinasztia Omajjad, Abasszida, Fatimida
félsziget Oman, Katar (Qatar), Sinai
fejfedő fez
férfinév Ali, Omar, Ahmed, Murad, Szelim, Ibrahim, Musztafa, Mohammed
filozófus Avicenna, Averroes, al Farábi, Ibn Tufail
főváros
4 betűs: Aden, Sana
5 betűs: Amman, Kairó, Rijâd
6 betűs: Bagdad, Bejrút, Kuvait, Szanaa, Ríyadh
7 betűs: Maszkat
10 betűs: Damaszkusz
hegység az Arab-félszigeten, Oman-, Hedzsoszhegység
herceg aga, emír
hercegség emirátus
kalifa (az első négy) Abu Bekr, Omar, Othmar, Ali
költő Umr' ul-Kaisz, Antara, Omar Ibn Abi, Rabina
köpeny burnusz
matematikus Abu Kamil, Al-Battani, Al-Biruni, Al-Fazari, Al-Hazen, Al-Hvarizmi, M., Al-Karkhi, Al-Kashi, Al-Nairizi, Al-Zargali, Naszir-al-din, Tabit-ibn-Korra

monarchia Oman, Katar, Jordánia, Szaúd-Arábia, Arab Emírségek
nomád arab beduin
próféta Mohamed, Rimal, Hammada
tájegység Jemen, Dhotar, Hedzsász, Hadramaut
tudós Hakim
uralkodói cím emír, imam, szultán
város Aden, Amman, Bagdad, Bászra, Bejrút, Damaszkusz, Dzsidda (Jidda) El-Akaba, Haleb, Hodeida, Homsz, Kerbela, Kairó, Kuvait, Maszkat, Medina, Mekka, Moszul, Rijád, Szur, San'a (Szanaa), Taizz

Arab Emírségek (Egyesült Arab Emírségek)
főváros Abu Dhabi
tagjai Abu Dhabi (Dubai, Sharja, Ajman, Fujaira, Umm el Qáivain, Ras al-Khaima)
város Dubai, Sharja

Arab Szocialista Unió *(röv.)* ASZU

arabul
atya: abu
„béke veletek": salem aleikum
fiú: ben, ibn
„ha Allah akarja": Insalláh
névelő: al, el, il
üdvözlés: salem, szálem

aradi vértanúk Dessewffy, Lázár, Schweidel, Kiss, Pöltenberg, Török, Lahner, Knézich, Nagysándor, Aulich, Leininger-Westerburg, Damjanich, Vécsey

Aragon, L.-mű A bázeli harangok, A kommunisták, Befejezetlen regény, Úri negyed, Nagyhét, Sziget a Szajnán, Az omnibusz utasai

Aragónia tartományai Huesca, Teruel, Zaragoza

áramátalakító transzformátor, trafó

áramfejlesztő aggregátor, dinamó, generátor, turbina, turbódinamó

áramszedő kollektor

arány kvóta, hányad

aranypénz
4 betűs: real
5 betűs: dukát, eagle
6 betűs: escudo, guinea, gulden, korona
7 betűs: solidus
8 betűs: Louis d'or, Napoleon
9 betűs: sovereign
10 betűs: Lajos-arany
11 betűs: Napoleon d'or
12 betűs: Christian d'or, Frigyes-arany
13 betűs: Napoleon-arany

arannyal bevont fém dublé

aranytermelő országok
Afrikában Dél-Afrika, Ghána, Zaire, Zimbabwe
Amerikában (dél) Bolívia, Brazília, Chile, Kolumbia, Peru, *(észak)* Kanada, Mexikó, USA
Európában Szovjetunió, Jugoszlávia, NSZK
Ázsiában Fülöp-szigetek, Japán
Óceániában: Pápua Új-Guinea

„Aranyváros" Prága

Arbuzov A.-mű Az Arbát meséi, Tánya, Vándorévek, Irkutszki történet, Tizenkettedik óra, Az elveszett fiú, Régimódi történet

arcél profil, oldalnézet

archeológia régészet

arckép portré, festmény

arc része
3 betűs: áll, orr
4 betűs: ajak, orca, száj, szem
7 betűs: maxilla, orrhegy, orrlyuk, pupilla, szakáll, szemhéj, szempár
8 betűs: állcsont, alsó ajak, arccsont, halánték, orrcimpa, orrcsont, pofaizom, szemideg, szemüreg, szemizom
9 betűs: állkapocs, felső ajak, járomizom, orrnyereg, orrnyílás, pofacsont, szembogár, szemöldök, szempilla
10 betűs: járomcsont, szemlencse
13 betűs: halántékcsont
14 betűs: állkapocscsont

arcvonal front

árengedmény skonto, rabatt

argentin, Argentína
félsziget Valdes
folyó Paraná, Paraguay, Uruguay, Pilcomayo, Cuarto, Rio Chico, Rio Negro, Rio Colorado
főváros Buenos Aires
füves sztyeppe pampa
hegy, hegycsúcs Aconcagua (6960 m), Llulaillaco, Mercedario, Ojos del Salado, Pissis, Andok
hírügynökség TELAM
hosszmérték legua metrica, legua argentina, vara braza, pie
író Castelnuovo, E., Lugones, L., Oliver, M. (Lenin-díjas), Mármol, J., Sarmiento, D.
kikötő Buenos Aires, Bahia Blanca, Comodoro Rivadavia, Rosario, Santa Fé, Campana, La Plata
költő Echeverria, E., Ascasubi, H., Hernández, J.
munkanélküli descamisado
Nobel-díjas (kémiai) Leloir, L.
pásztor gaucho
pénznem peso=100 centavo
repülőtér Buenos Aires, Córdoba, Mendoza, San Carlos de Bariloche
politikus
4 betűs: Roca
5 betűs: Mitre, Ortiz, Peron, Rosas
7 betűs: Lonardi, Ongania, Ramirez
8 betűs: Aramburu, Belgrano, Hipolito, Irigoyen
9 betűs: Rivadavia
sajtó (újságok) Clarin, El Mundo, La Critica, La Prensa, La Nacion, La Razon, Buenos Aires

Herald, Argentinisches Tagesblatt, El Lider, Nuestra Palabra
síkság pampa, Gran Chaco
súlymérték arroba, escupolo, libra, onza, tonelada, quintal
szabadságharcos San Martin, J.
sziget Tierra del Fuego (Tűzföld), Isla de los Estados (Államok)
tájegység Andok, Tűzföld, Gran Chaco, Patagónia
tánc tangó, lambada
tartomány (szövetségi terület) és fővárosa
Buenos Aires: La Plata
Catamarca: Catamarca
Chaco: Resistencia
Chubut: Rawson
Córdoba: Córdoba
Corrientes: Corrientes
Entre Rios: Paraná
Formosa: Formosa
Jujuy: San Salvador de Jujuy
La Pampa: Santa Rosa
La Rioja: La Rioja
Mendoza: Mendoza
Misiones: Posadas
Neuquén: Neuquén
Rio Negro: Viedma
Salta: Salta
San Juan: San Juan
Santa Cruz: Rio Gallegos
Santa Fé: Santa Fé
Santiago del Estero: Santiago del Estero
Tucumán: Tucumán
Szövetséges terület
Distrito Federal: Buenos Aires
Tierra del Fuego (Tűzföld): Ushuaia
tengeröböl
6 betűs: Blanca
7 betűs: La Plata
8 betűs: San Jorge
9 betűs: San Matias
11 betűs: Bahia Blanca
tengerszoros Magellán-szoros
tó Buenos Aires, Mar Chiquita, Argentína, Viedma
tengeröböl Szt. Mátyás-, Szt. György-öböl
törvényhozó testület Nemzeti Kongresszus, szenátus, képviselőház
űrmérték cuartill, gallon
város Buenos Aires (elővárosa: Avellaneda), Mendoza, Santa Fé, General San Martin, Matanza, Lanus, Lomas de Zamora, Marón, Quilmes, San Isidoro, Córdoba, Paraná, Salta, Mar del Plata, Tucumán, San Juan, Bahia Blanca, La Plata, Santiago del Estero, Rosario, *lm.* kikötők
vihar pampero
argonauták hajója Argo
argonauták kalandjait feldolgozta Aiszkhülosz, Euripidész, Szophoklész, Kallimakhosz, Apolloniosz, Dugonics A.
argonauták vezetője Jázon, Iason
Ariosto L. fő műve Őrjöngő Roland (Orlando furioso)
árhatár limit, maximum, minimum
Arisztophanész-mű Felhők, Békák, Darazsak, Madarak, Béke, Lysistrate (Lüszisztraté), Lovagok, A nők ünnepe, Babiloniaik, Az akharnaibeliek, A nők állama, Plutosz; *magyarul:* Vígjátékai (Arany J.)
Arisztotelész nevelője Platón
művei Poétika, Rhetorika, Metafizika, Politika, Organon
arkangyal *l.* „angyal"
Arkhimédész utolsó szavai: „Ne zavard meg köreimet" (Noli turbare circulos meos!)
Arktisz *l.* Északi-sark
áron aluli árukínálat dömping
árkülönbség a mezőgazdasági és ipari áruk között agrárolló
armárium fegyvertár, könyvszekrény
Arnim, A.-mű A fiú csodakürtje
árnyékszék latrina, klozett, WC
árnykép sziluett
Arno mellékfolyói
3 betűs: Era
4 betűs: Elsa, Pesa
5 betűs: Greve, Sieve
6 betűs: Chiana, Ombona, Pescia
aroma eszencia, ízesítő
Árpád-házi király *l.* magyar királyok
ars poetica költészettan, költői magatartás
ártatlanság jelképe bárány; színe: fehér
Artemisz testvére Apolló; **anyja:** Létó; **apja:** Zeusz
artéria ütőér
artista zsonglőr, bűvész, (lég-) tornász, kötéltáncos
Artus király lovagjai Erek, Gawein, Iwein, Lancelot (Ginevra királyné szerelmese), Merlin, Tristan, Parsifal, Lohengrin
árubehozatal import
áru csomagolásának súlya tára
árukapcsolás junktimálás
árukivitel export
árukiviteli tilalom embargó
áru tiszta súlya nettó
áru és göngyöleg összsúlya bruttó
árulás mintaképe Jágo (Shakespeare: Othello)
arszlán előkelő divatfi, gavallér
árverés aukció; bírói, magán végrehajtási árverés
Árvai-Magura csúcsa Kubinska Hola
asszír, Asszíria *(tört.)*
eposz Gilgames, Istar pokolra szállása

folyó Tigris
főváros Ninive, Akkad, Asszur
hadvezér Holofernész
isten Anu és Anat (ég), Inlilla (Bél, Bál, Baal), Istar (Astarte; szerelem és termékenység), Ea (föld), Davkina (bölcsesség), Szin (Hold), Szamasz (nap), Ramman (égiháború), Nergal (rombolás), Nindar (harc)
mondabeli királynő Semiramis, Szemiramisz
uralkodók Asszurbanipal (i. e. 7. sz.), II. Asszurnaszirpal (i. e. 884–859), II. Sargon (i. e. 721–705), Szalmanaszár (i. e. 858–824), II. Tiglatpilestár (i. e. 1115–1093), Usszur Uballit (i. e. 1380–1341)
asszirológia sumér, akkád, asszír, khaldeus nyelvvel és kultúrával foglalkozó tudományág
ásvány, ásványvegyület
3 betűs: kén, pát
4 betűs: agát, kova, kősó, mész, ólom, opál, szén, urán
5 betűs: achát, agyag, arany, augit, barit, borát, ezüst, gagát, gálma, gipsz, harit, kréta, ónérc, pirit, rubin, topáz, trasz, zafír
6 betűs: apatit, bauxit, bazalt, berill, biotit, bizmut, cinóber, cirkon, gnájsz, grafit, gránát, gránit, higany, holdkő, jáspis, kainit, kalcit, kaolin, karbid, korund, kőszén, lantán, lignit, mészkő, minett, morion, nefrit, olivin, pátvas, porfír, rádium, szilur, talkum, uranit, vaspát, zsírkő
7 betűs: amfibol, andezit, aszfalt, azbeszt, barnakő, cinkérc, cinkpát, cinóber, csillám, dolomit, fluorit, folypát, foszfát, földpát, galenit, gyémánt, hematit, ilmenit, karneol, kriolit, kvarcit, lazúrkő, limonit, mészpát, monacit, smaragd, spinell, súlypát, szarukő, uránérc
8 betűs: amazonkő, ametiszt, anhidrit, antracit, aragonit, argentit, germanit, kalcedon, kovaföld, krizolit, magnézia, malachit, manganit, markazit, pátvaskő, rézlazúr, salétrom, sziderit, szteatit, tellurit, turmalin, vanádium, vezuvián, willenit
9 betűs: akvamarin, andaluzit, barnaszén, berillium, ezüstfény, füstkvarc, germánium, glaubersó, glaukonit, krizokoll, muszkovit, ortoklász, szfalerit, szilvánit, szurokérc, zöld kvarc
10 betűs: alabástrom, hausmannit, krizoprász, szerpentin, volfrámérc
11 betűs: borostyánkő, csillámpala, diatomaföld, kálicsillám, kassziterit, kobaltvirág, nemesgránit, titánvasérc, vörös vasérc, vulkáni tufa
12 betűs: lágyezüstérc
13 betűs: hegyikristály, infuzóriaföld, magnéziumoxid, uránszurokérc
14 betűs: fekete turmalin
ásvány- és forrásvizeket kutató tudomány balneológia
ásványolaj nafta, kőolaj
ásványtan mineralógia
ásványvíz-alkotórész
6 betűs: vasion
7 betűs: szénsav, szulfid
8 betűs: jodidion, oldott só
9 betűs: báriumion, bromidion, mangánion, rádiumion
10 betűs: fluoridion, líthiumion, metabórsav
11 betűs: metakovasav
12 betűs: alumíniumion, stronciumion
14 betűs: rádiumemanáció
15 betűs: hidrogénarzenát, hidrogénfoszfát
ásványvízfajta alkálikus, borföldes, meszes, jódos, kénes, konyhasós, radioaktív, savanyú vagy szénsavas, timsós-vasas víz
aszkorbinsav C-vitamin
asszociációs pszichológia képviselői Hume, D., Hartley, D., Locke, J., Mill, J., Mill, J. S., Bain, K., Spencer, H., Szecsenov, I., Pavlov, I.
aszpirin alapanyaga kátrány lepárlási terméke, a fenol
asztali tekejáték biliárd
asztalosszerszám
4 betűs: fúró, véső
5 betűs: gyalu
6 betűs: fűrész
7 betűs: ráspoly, reszelő
8 betűs: gyalupad, kalapács
10 betűs: harapófogó
átalakítás reform, változtatás, peresztrojka
átalakulás transzformáció, transzformálás, (át-)változás, metamorfózis
átdolgoz adaptál
ateizmus képviselői (a filozófiában)

Bayle, P.	Helvetius, G.
Belinszkij, V.	Herzen, A. (Gercen)
Bruno, G.	Hobbes, Th.
Carus, L.	Holbach, P.
Csernyisevszkij, Ny.	La Mettrie, J.
Démokritosz	Lenin, V.
Diderot, D.	Marx, K.
Dobroljubov, Ny.	Martinovics, I.
Engels, F.	Meslier, S.
Epikurosz	Ragyiscsev, A.
Feuerbach, L.	Spinoza, B.
Galilei, G.	

átfúródás perforáció, perforálódás
Athén fellegvára Akropolisz
athéni államférfi
5 betűs: Kimón, Kleon, Timon

6 betűs: Szolón
7 betűs: Nikiasz
9 betűs: Likurgosz, Periklész
10 betűs: Miltiadész
11 betűs: Alkibiadész
12 betűs: Arisztheidész, Kleiszthenész
14 betűs: Themisztoklész
15 betűs: Peiszisztratosz

bíróság areopag

filozófus
6 betűs: Platón
10 betűs: Szókratész
11 betűs: Anaxagórasz

hadvezér
5 betűs: Kimón
7 betűs: Nikiasz
10 betűs: Miltiadész
11 betűs: Alkibiadész, Arisztiadész
14 betűs: Themisztoklész

piac agora

szobrász
5 betűs: Mirón
9 betűs: Pheidiasz
11 betűs: Praxitelész
12 betűs: Athenodorosz

templom
9 betűs: Parthenon
10 betűs: Erechteion

törvényhozó Szolón, Drakón

atilla díszes zubbony, mente

átjáró passzázs, passage

atka kullancs, rüh

Atlanti-óceán melléktengerei Jeges-, Norvég-, Északi-, Karib- (Antilla-) tenger, Mexikói-, Guineai-öböl

Atlanti Paktum, Észak-atlanti Szövetség *(röv.)* NATO

Atlanti-óceán első átrepülője Alcook, J. W. és Brown, A. W. (1919. VI. 14.) Új-Fundlandból Írországba

Atlanti-óceáni sziget, szigetcsoport
2 betűs: Ír
5 betűs: Azori, Ferro, Palma
6 betűs: Bahama, Gomera, Kanári, Izland
7 betűs: Bermuda, Madeira
8 betűs: Antillák, Boavista, Falkland, Zöldfoki
9 betűs: Ascension, Teneriffa
10 betűs: Porto Santo, Szent Ilona
11 betűs: Gran Canaria
13 betűs: Nagy-Britannia
14 betűs: Tristan da Cunha

Atlasz leányai *l.* Plejádok

Atlasz testvére Prométheusz

atléta
4 betűs: futó, ugró
7 betűs: birkózó
8 betűs: sprinter
9 betűs: súlyemelő
10 betűs: gerelyvető
12 betűs: diszkoszvető

átmeneti efemer, momentán, időszakos

Atlasz-hegység legmagasabb csúcsa Toubkal (4165 m)

atlétika
könnyű dobás, futás, ugrás
nehéz birkózás, ökölvívás, súlyemelés
versenyágai sík-, gát-, akadály-, mezei-, váltófutás, magas-, távol-, rúd-, hármasugrás; súlylökés, diszkosz-, gerely-, kalapácsvetés; gyaloglás, összetett versenyek: női hétpróba, férfi tízpróba

atlétikai sporteszköz gerely, diszkosz, kalapács, súlygolyó

átmérő diaméter, kaliber

átmenő tranzit

atmoszféra része exoszféra, ionoszféra, mezoszféra, troposzféra, sztratoszféra

atollcsoport Enivetok

atomenergia katonai célokra való felhasználása elleni konferencia PUGWASH-konferencia

atomenergia bizottság *(röv.)* AEC

atommeghajtású repülőgép-hordozó hajó Entreprise, Nimitz *(USA)*, Kirov *(SZU)*

atommeghajtású tengeralattjáró Nautilus *(első)*, Skale, Triton, Malibut, Tullbee, Los Angeles, George Washington, Lafayette, Ohio *(USA)*, Swiftsure, Trafalgar, Resolution, Trident *(NBr.)*, Charlie, Oscar, Hotel, Yankee, Delta, Typhoon *(SZU)*

atomerőművek (a 84 legnagyobb teljesítményű)
2 betűs: Oh
3 betűs: GKN, KKP, KRB
4 betűs: Doel, Káma, KO-RI, Paks, Zion
5 betűs: Aktas, Angra, Bruce, Bugey, Byron, Cruas, Penly, Perry, Salem
6 betűs: Biblis, Chinon, Kurszk, Minszk, Oconee, Palmel, Skagit, Vogtle
7 betűs: Balahov, Blayais, Bushehr, Catawba, Hamaoka, La Salle, McGuire, Norgent, Rosztov, Tihange
8 betűs: Cattenom, Cherokes, Forsmark, Ignalina, Kalinyin, Kozloduj, Limerick, Malovice, Ringhals, Seabrook, Sequoyah, Takahama, Watts Bar
9 betűs: Braidwood, Cernavoda, Csernobil, Dampierre, Fukishima, Leningrád, Magdeburg, Millstone, North Anna, Palo Verde, Pickering, San Onofre, Tricastin
10 betűs: Bellefonte, Belleville, Darlington, Donald Cook, Grand Gulfu, Gravelines, Hartsville, Oskarshamn, Nyikolajev,

Saint Alban, South Texas, Szmolenszk, Zaporozsje
11 betűs: Brown's Ferry, Hmelnyickij, Peach Botton, Susquehanna
12 betűs: Comanche Peak, Diablo Canyon, Saint Laurent
13 betűs: Novovoronyezs
14 betűs: Nyizsnyekamszk

atomfizikai gyorsítóeszköz betatron, ciklotron, fazotron, protonszinkrotron, szinkrociklotron, szinkrofazotron

atommodellek készítői Thomson, J. (1920), Rutherford (1906), Bohr (1913), Sommerfeld (1915)

atomreaktor (első) Fermi, Chicago (1942, USA)

atrocitás kegyetlenség, erőszakosság

átruházás cessio

átszivárgás ozmózis

attak támadás, roham

áttetsző kristályos gipszfajta alabástrom

Attila
bátyja Bleda, Buda
csatája Catalaunum, Aetiusszal (Chalons sur Marne)
felesége Ildikó, Honoria, Krimhild, Réka
nevei Atil, Etzel, Etele

attitűd magatartás, szerepjátszás, viselkedés, balettpóz

átutalás giro, cessio, transzferálás, transzpozíció

Auber, D.-opera
Emma, Fra Diavolo, A portici néma, A fekete dominó

augsburgi ütközet (955. VIII. 10.) I. (Nagy) Ottó – Bulcsú, Lél (Lehel); „Lehel kürtje"; – „gyászmagyarok"

auktor szerző, író

auróra hajnal, sarki fény

Ausztrália, ausztráliai
állat (vadon élő)
3 betűs: emu
4 betűs: snuk, tafa
5 betűs: dingó
6 betűs: delfin, dugong, marlin, moloch, muráng
7 betűs: kenguru, kék cápa, vallabi
8 betűs: kék bálna, krokodil, kuszkusz, oposszum, ugró egér, varanusz
9 betűs: üregi nyúl
10 betűs: bóbitás hal, tigriscápa
11 betűs: hangyászsün, levesteknős, repülőkutya, úszópatkány
12 betűs: cikornyás hal, fekete hattyú, mezei patkány
13 betűs: erszényes nyúl, erszényes róka, szelindek cápa, telegallatyúk
14 betűs: cserepes teknős
15 betűs: erszényes menyét, homoki lábastyúk, kacsacsőrű emlős, paradicsommadár
17 betűs: erszényes hangyász, ormányos erszényes

fa eukaliptusz, cédrus, mahagóni, akác

felfedezői Bougainville, Burke, R., Cartery, P., Cook, J., Dumont D'Urville, J., Eyre, E., Eredia, G., Finsch, O., Flinders, M., Forrest, J., Gregory, A., Leichardt, L., Lindsay, D., Magalhaes, F. (Magellán), Menenes, A., Mendana, A., Mitchell, T., Murrumbidgee, Namoi, Ourios, P., Stuart, Ch., Tasman, A., Torres, L., Warburton, P.

félsziget York, Eyre-, Yorke-félsziget

folyó
5 betűs: Roper
6 betűs: Barcoo, Murray, Darling, Barwon
7 betűs: Fitzroy, Lachlan
8 betűs: Flinders, Georgina, Victoria, Mitchell.
9 betűs: Murchison
10 betűs: Diamantina
12 betűs: Murrumbidgee, Coopers Creek
13 betűs: Gascoyne River

főváros Canberra

futómadár emu, kazuár, kivi

hajítófegyver bumeráng

hegycsúcs (legmagasabb) Mount Kosciusko (2230 m)

hegység
4 betűs: Blue- (Kék-), Grey
6 betűs: Selwyn-,
8 betűs: Flinders-, Musgrave-, Robinson-,
9 betűs: Hamersley-, Petermann-,
10 betűs: Macdonnell
13 betűs: Ausztrál Alpok
15 betűs: Nagy Vízválasztó-hegység

hírügynökség (röv.) AAP, AUP

kikötő Adelaide, Albany, Brisbane, Bunbury, Cairns, Carnarvon, Dampier, Darwin, Derby, Experance, Fremantk, Beraldton, Mackay, Melbourne, Newcastle, Perth, Port Kembla, Rockhampton, Sydney, Townsville, Weipa, Wyndham

külbirtok
Ashmore- és Cartier-szigetek
Heard-sziget és McDonald-szigetek
Karácsony-sziget
székhely Flying Fish Cove
Kókusz-szigetek
székhely Home Island
Korall-tengeri-szigetek
Macquarie-szigetek
Norfolk-sziget
repülőtér Kingston
székhely Kingston

légiforgalmi társaság Quantas Empire Airways
nemzeti park, természetvédelmi terület
5 betűs: Ulupu
8 betűs: Dangelli, Kalbarri, Watheroo
9 betűs: Boorabbin, Cape Range, Daly River, Frank Hann, Hamersley, Lamington
10 betűs: Moore River, New England, The Coorong, Simpson Gap
11 betűs: Archer River, Barron Falls, Gammon Range, Lower Desert, Rudall River, Staten River
12 betűs: Brozone Range, Collier Range, Elliot Prince, Kennedy Range, Little Desert, Salvator Rosa
13 betűs: Drysdale River, Tanami-sivatag
14 betűs: Simpson-sivatag
15 betűs: Alligator Rivers, Chichester Range, Fitzgerald River, Flinders-hegység, Walpole Nornalup
16 betűs: Gloucester Island, Wilson Promontory
19 betűs: Nagy Viktória-sivatag
növény mangrove, sósbozót, scrub, eukaliptusz, kókuszpálma
Nobel-díjas
fiziológiai, orvosi: Burnet, F., Eccles, J., Florey
irodalmi: White, P.
kémiai: Cornforth, J.
pénznem ausztrál dollár=100 cent
repülőtér Melbourne, Sydney, Brisbane, Perth, Darwin, Adelaide
rockegyüttes Elasybeats, Seekers
sajtó (újságok) The Advertiser, The Herald, Sun News, Pictorial, Courier Mail, The Daily Mirror, The Sydney Morning Herald, The Sun
sivatag Nagy-Homok-, Nagy-Viktória-, Gibson, Simpson-sivatag, Nullarbor-síkság
sziget
5 betűs: Banks-, Dorre-, Heard-
6 betűs: Fraser-, Bedout-
7 betűs: Bernier-, Norfolk-, Kenguru-
8 betűs: Augustus-, Flinders-, Tasmánia-
10 betűs: Mornington-
12 betűs: Hinchinbrook-
13 betűs: Groote Eylandt-, Prince of Wales-
szigetcsoport
6 betűs: Kókusz- (Keeling-)
7 betűs: Ashmore-, Cartier-, Dampier
8 betűs: McDonald-
9 betűs: Macquerie-, Wellesley-, Goulbourn-
13 betűs: Korall-tengeri-
14 betűs: Northumberland-
15 betűs: Sir Edward Pellew-szigetek
szövetségi államok és fővárosaik
Dél-Ausztrália: Adelaide
Nyugat-Ausztrália: Perth
Queensland: Brisbane
Tasmánia: Hobart
Új-Dél-Wales: Sydney
Victoria: Melbourne
szövetségi területek és fővárosaik
Fővárosi Terület: Canberra
Északi Terület: Darwin
tájegység
8 betűs: Riverina
10 betűs: Arnhem-föld
11 betűs: Eyre-medence
13 betűs: Barkly-fennsík, Murray-medence
15 betűs: Nullarbor-síkság
16 betűs: Kimberley-fennsík
17 betűs: Nagy Artézi-medence
tenger, óceán Korall-, Tasman-, Timor-, Arafura-tenger, Indiai-, Csendes-óceán
tengeröböl
5 betűs: Shark-
6 betűs: Beagle-, Cheyne-, Hervey-, Jervis-
7 betűs: Collier-, Exmouth-, Spencer-, Vincent-
8 betűs: King Sund
9 betűs: Bonaparte, Van Diemen
11 betűs: Carpentaria-
15 betűs: Nagy Ausztráliai-öböl
tó
4 betűs: Eyre-
5 betűs: Carey-, Cowan-, Frome-, Moore-
6 betűs: Barlee-, Eildon-
7 betűs: Torrens-tó
törvényhozó testület képviselőház, szenátus
ugró állat kenguru
vadkutya dingó
város Adelaide, Canberra, Darwin, Geelong, Perth, Brisbane, Sydney, Melbourne, Hobart, Wollongong, *lm.* kikötő, repülőtér
zátony Ashmore-, Mermaid-, Lynher-, Nagy-korall, Middleton-zátony

Ausztrália és Óceánia hegycsúcsai
4 betűs: Mount Cook (Új-Zéland) 3764 m
5 betűs: Kubor (Pápua Új-Guinea) 4358 m
6 betűs: Sefton (Új-Zéland) 3157 m
7 betűs: Orohona (Tahiti) 2322 m
Wilhelm (Pápua Új-Guinea) 4073 m
8 betűs: Mauna Kea (USA, Hawaii) 4205 m
Mauna Loa (USA, Hawaii) 4170 m
Victoria (Pápua Új-Guinea) 4073 m
9 betűs: Halea Kala (USA, Hawaii) 3058 m
Kosciusko (Ausztrália) 2229 m
10 betűs: Puncak Jaya (Indonézia) 5030 m
11 betűs: Popomanaseu (Salamon-szigetek) 2240 m
13 betűs: Puncak Trikora (Indonézia) 4750 m

Ausztrália–Új-Zéland–USA paktum *(röv.)* ANZUS

Ausztria (Österreich/osztrák) *lm.* Bécs
államelnök, államférfi
4 betűs: Bach, Beck
5 betűs: Beust, Bruck, Seitz
6 betűs: Badeni, Körner, Miklas, Renner, Seipel, Taaffe
7 betűs: Kaunitz, Schober, Stadion
8 betűs: Dollfuss, Waldheim
9 betűs: Gleispach
10 betűs: Metternich
11 betűs: Bartenstein
12 betűs: Pillersdorff, Khevenhüller
13 betűs: Schwarzenberg
Alpok hegycsúcsai Ausztriában
3 betűs: Err
4 betűs: Isel
5 betűs: Eiger, Mönch
6 betűs: Ortler, Titlis
7 betűs: Ankogel, Pilatus, Schlern
8 betűs: Jungfrau, Watzmann
9 betűs: Dachstein, Venediger, Zugspitze
10 betűs: Wildspitze, Matterhorn, Piz Bernina, Wetterhorn
13 betűs: Grossglockner, Kitzsteinhorn
14 betűs: Grossvenediger, Finsteraarnhorn
16 betűs: Dreiherrenspitze
apátság Melk
atomerőmű Tulln
botanikus
6 betűs: Kerner, Mendel, Schenk
7 betűs: Leitgeb
8 betűs: Hanausek, Marilaun
10 betűs: Haberlandt
csillagász Ducatus, Hess, V. *(Nob.)*, Littrow, J., Oppolzer, Th., Peuerbach, G., Weisse, M.
énekes Slezak, Tauber, Alexander
építész
4 betűs: Haas, Loos
5 betűs: Sitte, Urban
7 betűs: Fellner, Ferstel, Kisrein, Lippert, Margold, Niemann, Pilgran
8 betűs: Kirstein, Springer, Witzmann
9 betűs: Buchsbaum, Hasenauer, Mungenast
10 betűs: Raschdorff
11 betűs: Hildebrandt, Messbrugger
12 betűs: Raschendorff, Siccardsburg
16 betűs: Fischer von Erlach
feltaláló
Auer von Welsbach (gázizzó)
Bányai (szövőgép)
Hatschek (eternitlemez)
Kaplan (turbina)
Lieben (rádióerősítő cső)
Madersperger (varrógép)
Marcus (négyütemű benzinmotor)
Mauermann (rozsdamentes acél)
Mitterhofer (varrógép)
Ressel (hajócsavar)
Zsigmondy (ultramikroszkóp)
festő
3 betűs: Alt
5 betűs: Blaas, Fendl, Füger, Klimt, Kolig, Lampl, Laske, Mengs
6 betűs: Angeli, Geiger, Hauser, Neindl, Krafft, Makart, Pacher
7 betűs: Hausner, Schwind, Steinle
9 betűs: Daffinger, Danhauser, Defregger, Eger-Lienz, Kokoschka
10 betűs: Waldmüller
11 betűs: Maulpertsch
13 betűs: Hundertwasser
filmkomikus Sima, Moser, Hörbiger
filozófus Adler, M., Buber, M. Mach, E., Wittgenstein, L., Brentano, F.
fizikus

Auer von Welsbach, C.	Keiben, A.
Boltzmann, L.	Loschmidt, J.
Doppler, Ch.	Mach, E.
Frisch, O.	Meitner, L.
Haas, A.	Pauli, W. *(Nob.)*
Halban, H.	Schrödiger, E. *(Nob.)*
Hess, V. *(Nob.)*	Stefan, J.

folyó
3 betűs: Ill, Inn, Mur (Mura)
4 betűs: Ager, Drau (Dráva), Enns, Gail, Glan, Gurk, Isel, Kamp, Möll, Mürz, Raab (Rába), Sill, Ybbs
5 betűs: Donau (Duna), Steyr, Thaya, Traun
6 betűs: Lavant, Lieser, Ziller
7 betűs: Saalach, Salzach, Traisen
8 betűs: Lassnitz
9 betűs: Feistritz
főváros Wien (Bécs)
geológus
5 betűs: Hauer, Kober, Laube
6 betűs: Hörnes
7 betűs: Fritsch, Kossmat
8 betűs: Ampferer
9 betűs: Haidinger
11 betűs: Hochstetter
grafikus Orlik, Urban, Kokoschka, Kriehuber
gyógyhely
4 betűs: Zell, Zürs
5 betűs: Baden, Ischl, Lofer
6 betűs: Fuschl, Ramsau, Reutte, Velden
7 betűs: Bad Hall, Gmunden, Mondsee, Ossiach, Seefeld, Villach
8 betűs: Bad Ischl
9 betűs: Bad Aussee, Kitzbühel, Zell am See
10 betűs: Badgastein, Pörtschach, Sankt Anton, Solbad Hall
11 betűs: Sankt Gilgen

13 betűs: Bad Hofgastein, Sankt Wolfgang *lm.* üdülőhely

hadvezér Basta, G., Caraffa, A. Haynau, J. („Bresciai hiéna"), Savoya, E. Windischgraetz, A.

hágó Loibl, Tauern, Arlberg, Brenner, Plocken, Semmering, Katschberg

hegy *l.* Alpok hegyei Ausztriában

hegycsúcs
Grossglockner (3797 m), Wildspitze, Grossvenediger, Schrankogl, Hohe Geige, Zugspitze, Fluchthorn

hírügynökség Austria-Presse-Agentur (APA)

hosszmérték postmeile (postamérföld)=7,5 km, elle=0,78 m

író

Bahr, H.	Musil, R.
Beck, K.	Nestroy, J.
Broch, H.	Polgar, A.
Bruckner, F.	Raimund, F.
Canetti, E. *(Nob.)*	Rosegger, R.
Ebner-Eschenbach, M.	Roth, J.
Feuchtersleben, K.	Saar, F.
Fischer, E.	Salten, F.
Grillparzer, F.	Schnitzler, A.
Hartmann, M.	Suttner, B. *(Nob.)*
Hofmannstahl, H.	Werfel, F.
Horváth, Ö.	Zweig, S.

kancellári hivatal székhelye Ballhausplatz

karmester
4 betűs: Böhm, Jahn
5 betűs: Haydn, Krips, Motti
6 betűs: Gielen, Krauss, Mahler, Paulik, Schalk, Schuch, Walter
7 betűs: Herbeck, Kabasta, Karajan, Kleiber
8 betűs: Reznicek, Gänsbacher
11 betűs: Paumgartner, Weingartner

kémikus

Auer von Welsbach, C.	Kuhn, R. *(Nob.)*
Chargraff, E.	Meitner, L.
Etti, C.	Mohs, F.
Franäkel, S.	Schötter, A.
Giesecke, C.	Pregl, F. *(Nob.)*
Hönig, H.	Zsigmondy, R. *(Nob.)*

költő

Baumberg, G. (Batsányiné)	Hofmannstahl, H.
Beck, K.	Lenau, N.
Grün, A.	Rilke, R.
Hartmann, M.	Trakl, G.
	Wolf, H.

légiforgalmi társaság AUA

marsall Daun, Ligne, Laudon, Radetzky, Schwarzenberg

meteorológus Hann, Fritsch, Jelinek, Pernter

mineralógus Becke, Dölter, Haidinger, Tschermak

Nobel-díjas
békedíj Fried, A., Suttner, B.
fizikai Hess, V., Pauli, W., Schrödiger, E.
fiziológiai vagy orvostudományi Frisch, K., Landsteiner, K., Lorenz, K., Wagner-Jauregg, J. Bárány, R.
irodalmi Canetti, E.
kémiai Kunh, R., Pregl, F., Zsigmondy, R.
közgazdasági Hayek, F.

orvos
4 betűs: Arlt, Dörr, Payr
5 betűs: Freud, Hyrtl
6 betűs: Lorenz *(Nob.)*
7 betűs: Klieber, Pirquet, Tandler
8 betűs: Steinach
9 betűs: Eiselberg
10 betűs: Schnitzler
11 betűs: Auenbrugger, Landsteiner *(Nob.)*, Krafft-Ebing, Obersteiner, Zuckerkandl
13 betűs: Wagner-Jauregg *(Nob.)*

pandúr-ezredes Trenck

politikus *(tört. és jelen)*
4 betűs: Bock, Böhm, Figl, Graf, Kolb, Korp, Mock, Olah, Raab
5 betűs: Broda, Gratz, Heinl, Illig, Jonas, Klaus, Koren, Kraus, Moser, Rehor, Thoma, Weihs, Weiss
6 betűs: Gruber, Helmer, Häuser, Honner, Hurdes, Kamitz, Kapfer, Maisel, Migsch, Prader, Probst, Renner, Schärf, Schumy
7 betűs: Altmann, Corbach, Czettel, Drimmel, Fischer, Frenzel, Korinek, Kotzina, Kreisky, Proksch, Schmitz, Übeleis, Withalm
8 betűs: Afritsch, Androsch, Firnberg, Hartmann, Kopleing, Krauland, Mitterer, Sinowatz, Soronics, Tschadek, Winterer, Waldheim
9 betűs: Buchinger, Freihsler, Frühbauer, Vranitzky
10 betűs: Hetzenauer, Pittermann, Sagmeister, Schleinzer, Weinberger, Zimmermann
11 betűs: Altenburger, Staribacher, Waldbrunner
12 betűs: Fleischacker
13 betűs: Kirchschläger

repülőtér Schwechat (Bécs), Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Linz, Salzburg

rendező (színházi és film)
4 betűs: Lang
5 betűs: Forst, Pabst
6 betűs: Ucucky
7 betűs: Trenker, Raimund

8 betűs: Rabenalt
9 betűs: Lindtberg, Marischka, Reinhardt

repülőgép-szerkesztő Etrich, Rumpler

sajtó (újságok) Express, Volksblatt, Volksstimme, Die Presse, Kurier, Wiener Zeitung, Kronen Zeitung

súlymérték zentner=56,1 kg, lot=17,5 kg

színész, színésznő
4 betűs: Carl, Matz
5 betűs: Forst, Kainz, Moser, Niese
6 betűs: Hansen, Krones, Moissi, Muliar, Odilon, Thinig
7 betűs: Bergner, Kortner, Nestroy, Raimund, Reimers, Schratt, Wessely
8 betűs: Hörbiger, Lewinsky, Tressler
9 betűs: Bleibtreu, Gallmeyer, Schonthan, Reinhardt
10 betűs: Adamberger, Geistinger, Pallenberg, Sonnenthal, Stranitzky
11 betűs: Schikaneder
12 betűs: Mitterwurzer

szobrász
5 betűs: Mandl, Opitz, Zuern
6 betűs: Donner, Gasser, Pacher, Zauner
7 betűs: Ambrosi, Tilgner, Wotruba
8 betűs: Permoser, Schaller
9 betűs: Hagenauer, Kaschauer, Luxberger, Mauracher, Pernegger
10 betűs: Prandtauer, Tautenhayn
11 betűs: Hebenstreit, Schletterer, Valckenauer
12 betűs: Brandstetter
13 betűs: Faistengerger

szövetségi kancellár
4 betűs: Figl, Raab
7 betűs: Kreisky
8 betűs: Dollfuss, Sinowatz
9 betűs: Vranitzky
11 betűs: Schuschnigg

tájegység
5 betűs: Lobau
6 betűs: Pongau, Wachau
7 betűs: Pinzgau
9 betűs: Inn völgye, Marchfeld
11 betűs: Ziller-völgy
13 betűs: Salzkammergut

tartományok és fővárosaik
Burgenland: Eisenstadt (Kismarton)
Kärnten (Karintia): Klagenfurt
Niederösterreich (Alsó-Ausztria): Wien (Bécs)
Oberösterreich (Felső-Ausztria): Linz
Salzburg: Salzburg
Steiermark (Stájerország), Graz
Tirol: Innsbruck
Vorarlberg: Bregenz
Wien (Bécs)

területmérték joch

tó (see)
5 betűs: Fertő
6 betűs: Zeller
7 betűs: Wörther
8 betűs: Achensee, Attersee, Traunsee, Walchsee
9 betűs: Althauser, Fuschlsee, Grundlsee, Klopriner, Ossiacher, Wallersee
10 betűs: Neusiedler, Weissensee
11 betűs: Hallstätter, Millstätter, Langbathsee, Wolfgangsee

történetíró
4 betűs: Hock
5 betűs: Adler, Aekar, Jäger, Kosch, Kraus, Meder, Riegl, Srbik, Tangl
6 betűs: Brosch, Glossy, Gregor, Kaindl, Köcher, Lorenz, Nadler, Pastor
7 betűs: Hansitz, Hantsch, Helfert, Kellner, Leixner, Lippert, Menghin, Redlich, Wellesz
8 betűs: Neuwirth, Wickhoff
10 betűs: Mühlbacher
11 betűs: Fallmerayer

törvényhozó testület Bundesrat, Nationalrat

üdülőhely (*lm.* gyógyhely)
4 betűs: Zell
5 betűs: Baden, Ischl, Lofer
6 betűs: Fuschl, Ramsau, Reutte, Velden
7 betűs: Bad Hall, Gmunden, Mondsee, Ossiach, Seefeld, Villach
9 betűs: Bad Aussee, Kitzbühel, Zell am See
10 betűs: Badgastein, Pörtschach, Sankt Anton, Solbad Hall
11 betűs: Sankt Gilgen
12 betűs: Zell am Ziller
13 betűs: Bad Hofgastein, Sankt Wolfgang

űrmérték Mass (Achter)=1,4 l

város, helység
3 betűs: Egg, Erl, Laa, Ötz, See
4 betűs: Enns, Graz, Haag, Hall, Haus, Horn, Igls, Imst, Lech, Lend, Linz, Lunz, Melk, Pack, Perg, Puch, Retz, Ried, Vent, Weiz, Wels, Wien, Ybbs, Zell, Zirl
5 betűs: Aigen, Amras, Baden, Bruck, Gmünd, Grein, Gries, Gurgl, Ischl, Krems, Lienz, Murau, Raabs, Spitz, Steyr, Telfs, Tulln, Wörgl
6 betűs: Admont, Aflenz, Aspang, Aussee, Götzis, Kaprun, Krimml, Leoben, Liezen, Matrei, Peggau, Pfunds, Rauris, Reutte, Rohrau, Schwaz, Strobl, Urfahr, Velden, Werfen
7 betűs: Attnang, Bludenz, Braunau, Bregenz, Dölsach, Ebensee, Ehrwald,

Gmunden, Hallein, Hohenau, Jenbach, Köflach, Lambach, Landeck, Leogang, Mauthen, Seefeld, Sillian, Spittal, Villach

8 betűs: Berndorf, Bleiburg, Dornbirn, Eisenerz, Feldbach, Hainburg, Kufstein, Leibnitz, Mallnitz, Neumarkt, Pertisau, Poysdorf, Pöchlarn, Radstadt, Salzburg, Walchsee, Winklern, Wolfsegg

9 betűs: Amstetten, Biberbach, Feldkirch, Fohnsdorf, Freistadt, Gleisdorf, Gloggnitz, Hallstadt, Innsbruck, Judenburg, Kitzbühel, Mariazell, Mayrhofen, Millstatt, Sankt Veit, Scharnitz, Schärding, Spielfeld, Stockerau, Taxenbach, Voitsberg, Waidhofen

10 betűs: Allensteig, Bad Gastein, Burghausen, Eisenstadt, Hofgastein, Hollabrunn, Kapfenberg, Klagenfurt, Korneuburg, Mauthausen, Mistelbach, Mittersill, Pörtschach, Saalfelden, Sankt Anton, Schladming, Westendorf

11 betűs: Feldkirchen, Fürstenfeld, Knittelfeld, Neunkirchen, Vöcklabruck, Völkermarkt, Zistersdorf

12 betűs: Gleichenberg, Heiligenblut

13 betűs: Bischofshofen

14 betűs: Wiener Neustadt

15 betűs: Attnang Puchheim

zeneszerző

Apostel, H.
Benatzky, R.
Berg, A.
Berger, T.
Bruckner, A.
Einem, G.
Fall, L.
Haydn, J.
Heuberger, R.
Jelinek, H.
Lanner, J.
Mahler, G.
Millöcker, K.
Mozart, W.
Muffat, G.
Schollum, R.
Schönberg, A.
Schubert, F.
Stolz, R.
Strauss, E.
Strauss, J. (id.)
Strauss, J. (ifj.)
Strauss, O.
Suppé, F.
Uhl, A.
Webern, A.
Zeller, K.

zoológus Kner, Frisch, Schmarda, Fitzinger, Lendenfeld

ausztroázsiai (dél-ázsiai) nyelv szemangi, szenoi, khasszi, va, palong, mon-khmer, bhavar, vietnami, szantali, mundari, birhar

ausztromarxizmus fő képviselői Bauer, O., Adler, M., Adler, F., Renner, K., Kautsky, B.

ausztroszlávizmus fő képviselői Palacky, Rieger

autobiográfia életrajz, memoir, memoár

autodidakta önképző

autók nemzetközi jelzései *l.* gépkocsik nemzetközi jelzései

autokrata zsarnok, kényúr

automatikus mozgás reflex

autótípusok *l.* gépkocsitípusok

autóverseny-pálya

4 betűs: Avus

5 betűs: Monza

6 betűs: Le Mans, Zolder

7 betűs: Daytona, Kyalami, Sebring, Zeltweg

8 betűs: Mogyoród, Solitade

9 betűs: Norisring, Zandvoort

10 betűs: Hockenheim, Interlagos, Monte-Carlo

11 betűs: Hungaroring, Silverstone, Nürburgring

12 betűs: Indianapolis, Schottenring

aviatika repüléstan

Avicenna (Ibn Színá) műve A gyógyulás, A szabadulás, Kánon

avitaminózis betegségfajtái farkasvakság, beriberi, angolkór, sprue, skorbut

axiológia kidolgozói Rickert, Simmel, Windelband

Aymé, M.-mű Átkelés Párizson, A kék légy, A faljáró, Őnagysága és a mészáros, Papa, mama, ő meg én, A zöld kanca, Csudapofa

Azerbajdzsáni SZSZK (SZU)

Autonóm SZSZK Nahicsevany

Autonóm Terület Hegyi Karabah

folyó Kura, Araksz

főváros Baku

kikötő Baku, Lenkorán

nemzetiség azerbajdzsán (azeri), örmény, orosz

sztyep Mugáni-, Mili-, Sirváni-sztyep

város Kirovabad, Szumgait, Mingecsau, Sztyepanakert, *lm.* kikötő

azilum menedékhely

Azori-szigetek Pico, Faial, Graciosa, São Jorge, Terceira, São Miguel, Santa Maria

főváros Ponta Delgada

vulkán Pico Alto (2320 m)

azték

főváros Tenochtitlán

isten Tlaloc, Tonatiuh, Tlazolteotl, Quetzalcoatl, Tezcatlipoca, Tonacatecutli

király Cuauthemoc, Cuitlahuac, Montezuma

Azúr-part Côte d'Azur

üdülőhely: Cannes, Nice, Monte-Carlo

ázsiai államok és fővárosaik

Afganisztán: Kabul
Arab Emírségek: Abu Dhabi (Abu Dzabi)
Bahrein: El-Manámah
Banglades: Dacca
Bhután: Thimbu
Brunei: Bandar Seri Begawan

Burma: Rangoon
Fülöp-szigetek: Manila
India: Újdelhi
Indonézia: Jakarta (Djakarta)
Irak: Bagdad
Irán: Teherán
Izrael: Jeruzsálem
Jemen: Szana (San'a)
Jordánia: Amman
Kambodzsa: Phnom Penh
Katar: Doha
Kínai Népköztársaság: Peking
Koreai Népi Demokratikus Köztársaság (Észak-Korea): Phenjan
Koreai Köztársaság (Dél-Korea): Szöul
Kuvait: Kuvait (Al-Kuwayt)
Laosz: Vientiane
Libanon: Bejrút
Malaysia: Kuala Lumpur
Maldív-szigetek: Male
Mongólia: Ulánbátor
Nepál: Katmandu
Omán: Maszkat
Oroszországi föderáció ázsiai részei
Azerbajdzsáni Szovjet Szocialista Köztársaság: Baku
Grúz SZSZK: Tbiliszi
Kazah SZSZK: Alma-Ata
Kirgiz SZSZK: Frunze
Örmény SZSZK: Jerevan
Tadzsik SZSZK: Dusanbe
Türkmén SZSZK: Ashabad
Üzbég SZSZK: Taskent
Srí Lanka: Colombo
Szaúd-Arábia: Rijád
Szingapúr: Szingapúr (Singapore)
Szíria: Damaszkusz
Tajvan (Formosa): Tajpej
Thaiföld: Bangkok (Kruga Thep)
Vietnam: Hanoi
gyarmatok:
Hongkong: Victoria (Nagy-Britannia)
Macau: Macau (Portugália)

ázsiai állat (vadonélők)
3 betűs: cet, jak, krá
4 betűs: borz, cápa, gaur, goge, hiúz, kalu, milu, róka, urva
5 betűs: bálna, bobak, bulan, csiru, dorab, ganda, gayal, gorál, hiéna, hulok, kahau, kígyó, kitta, kotri, kulán, majom, medve, mejnó, mókus, mungó, nahur, nyérc, panda, sakál, széró, takin, tapír, vadló, vidra
6 betűs: bandar, budeng, coboly, csital, delfin, dermán, dugong, gepárd, görény, homrai, kakadu, kluang, korzak, leguán, marlin, narvál, párduc, pávián, rassze, rozmár, teknős, teledu, tigris, vangál, vauvau
7 betűs: antilop, devanga, elefánt, kaguang, kancsil, kolszun, muszáng, szarvas
8 betűs: hóbagoly, hópárduc, jelarang, kuszkusz, linszang, nádihiúz, pangolin, sziamang
9 betűs: ámbrás cet, argolijuh, Argus-páva, japánborz, lepkegyík, mamapalon, medvefóka, orangután, orrszarvú, szőrös sün, vadszamár
10 betűs: csukabálna, ezüstfácán, füles fácán, gyapjas jak, hamadriász, jegesmedve, karcsú lóri, lajhármaki, malájmedve, nyestkutya, örvös medve, repülőmaki, tibeti nyúl
11 betűs: ajakos medve, amúri párduc, ázsiai vadló, bambirussza, búbos kakukk, cibet macska, csíkos hiéna, csitagepárd, fehér delfin, hegyi hulman, indiai tapír, karcsúmajom, királymókus, levesteknős, pusztai róka, repülő mókus, tigriskígyó, uráli bagoly, vitorlás hal
12 betűs: altaji vapiti, bambuszmedve, csíkos disznó, csőrös delfin, északi tigris, fűrészes cápa, jávai bűzborz, jávorszarvas, királytigris, mókuscickány, núbiai kecske, sivatagi hiúz, sivatagi nyúl, sörényes tarh, szirti galamb, tehénantilop, tengeri vidra, vitorlás gyík
13 betűs: indiai antilop, indiai elefánt, kasmír szarvas, kopaszkeselyű, lebenyes gekkó, maláji fakígyó, mandzsutigris, nagyorrú majom, nilgau antilop, parókás makáka, pézsma szarvas, pusztai szajkó, szőrösorrú sül
14 betűs: bojtosfarkú sül, bordás krokodil, cserepes teknős, foltos kuszkusz, galléros pávián, gangeszi gaviál, hosszúfarkú sül, indiai vadkutya, molukki szarvas, muntyákszarvas, nagy lófejű egér, piszeorrú majom, sörényes galamb, számbárszarvas, szibériai nyérc
15 betűs: álcás pálmasodró, bengáli tobzoska, csillagos teknős, indiai orrszarvú, ködfoltos párduc, nagy repülő kutya, szemölcsös kígyó, szerecsenpávián
16 betűs: háromkarmú teknős, kaukázusi óriás őz, közönséges makákó, nagyhomlokú tulok, pettyes vadmacska, szibériai mormota, vörös szarvastyúk
17 betűs: óriás kalapos kígyó, repülő sárkánygyík
18 betűs: bengáli törpemacska, pirosbóbitás kakadu, vörös-tengeri dugong

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

19 betűs: márványfoltos macska, rojtosfülű orrszarvú, tengeri gyöngykagyló
21 betűs: indiai tüskefarkú gyík, japán óriás szalamandra
22 betűs: szibériai kőszáli kecske
26 betűs: kelet-szibériai jávorszarvas
félsziget Arab-, Csukcs-, Hindusztáni-, Indokínai-, Jamal-, Kamcsatka-, Korea-, Liaotung- [déli része: Kuantung (Kwantung-)], Malakka (Maláj-), Sinai-, Santung-, Tajmir-félsziget
herceg mogul
Ázsiai és Csendes-óceáni Tanács *(röv.)* ASPAC
Ázsia felfedezői *lm.* „Ázsia-kutatók"
5 betűs: Besse (m), Déchy (m), Hedin, Lóczy (m), Pinto, Prinz (m), Stein (m), Zichy (m)
6 betűs: Almásy (m), Bering, Jermak, Kozlov, Reguly (m)
7 betűs: Carpino, Niebuhr, Szkülax, Ujfalvy (m), Vámbéry (m), Wallace
8 betűs: Bonvalot, Cholnoky (m), Crawford, Junghuhn, Obrucsev
9 betűs: Fedcsenko, Gyezsnyev, Ibn Batuta, Kompolthy (m), Marco Polo, La Pérouse, Possewitz (m), Ruysbroek, Széchenyi (m), Szemjonov
10 betűs: Benyovszky (m), Burckhardt, Middendorf, Richthofen
11 betűs: Kőrösi Csoma (m), Nyevelszkij, Vasco da Gama
12 betűs: Younghusband
13 betűs: Mikluho-Maklaj, Przsevalszkij
ázsiai fennsík Pamír, Tibet, Mongólia, Dekkán
hegy
3 betűs: Apo, Gia, Ida, Nia, Tur
4 betűs: Fuji, Usba
5 betűs: Makai, Sinai, Tabor
6 betűs: Ararat, Elbrus, Karmel, Kazbek, Semeru
7 betűs: Dansang, Savelan
8 betűs: Adamspik, Afmajana, Blagodat, Demavend, Fujiyama, Kerentji, Kini Balu, Krakatau
9 betűs: Indrapura, Rakapushi
10 betűs: Chantengri, Dhaulagiri, Fudzsijama, Lenin-csúcs, Mustaghala
11 betűs: Gaurizankar
12 betűs: Mount Everest
jármű riksa
Ázsia-kutatók, mikor, ki (nemzetisége), mit fedezett fel?
lm. Ázsia felfedezői
1271–95 Marco Polo (olasz) Japánról hírt ad
1317–30 Pordenone, O. (olasz) Leírja Indiát, Ceylont, Szumátrát, Jávát, Borneót, Kínát, Tibetet
1325–49 Ibn Batuta (arab) Leírja Kis-Ázsiát, Dél- és Kelet-Ázsiát
1498 Vasco da Gama (portugál) Afrika megkerülésével eléri Indiát (Calicut)
1519–21 Magalhães, F. (portugál) Fülöp-szigeteket felfedezi
1542 Pinto (portugál) Első európai Japánban
1579–81 Jermak, T. (orosz) Bejárja Nyugat-Szibériát
1648 Gyezsnyev, Sz. (orosz) Eléri a Bering-szorost
1725–43 Bering, V. (dán) Ázsia ÉK-i partjai, Bering-szorosba behatol, Aleut-szigeteket bejárja
1761–67 La Pérouse, J. (francia) Feltérképezi K-Ázsia partvidékét
1769–71 Benyovszky M. (magyar) A Bering-tenger első leírója, a kelet-ázsiai szigetívek ismertetője
1809–12 Burckhardt, J. (svájci) Szíriát, Transzjordániát, Arábiát, Núbiát feltérképezi
1822–42 Kőrösi Csoma S. (magyar) Kasmíron át Tibetbe jut el.
1829 Humboldt, A. (német) Kutatások Urálban, Szibériában és a Kaukázus vidékén
1829–1830 Besse J. (magyar) Kaukázus-utazó, az első Elbrusz-expedíció résztvevője
1835–64 Junghuhn, F. (német) Jávát és Szumátrát feltérképezi
1849–55 Nyevelszkij, G. (orosz) Megállapítja Szahalin szigetjellegét
1856–57 Szemjonov, P. (orosz) Tiensan, Alatau, Balhas-tó, Isszik-Kul környékét felkutatja
1861–64 Vámbéry Á. Közép-ázsiai utazása
1862–73 Richthofen, F. (német) Kína földrajzi feltárása, Bokhara és Khava történeti-földrajzi leírása
1867–88 Prezsevalszkij, N. (orosz) Öt expedíció Közép-Ázsiába
1868–71 Fedcsenko, A. (orosz) Pamír, Tiensan kutatása, Transzaláj felfedezése
1871–83 Mikluho-Makláj, N. (orosz) Indonéziában és Új-Guineában néprajzi kutatásokat végez
1876–94 Dutreuil de Rhins (francia) Annam feltérképezése
1878–80 Lóczy L. (magyar) Góbi, Tibet, Burma kutatása
1879–84 Possewitz T. (magyar) Borneo geológiai kutatása
1883–89 Grum-Grzsimailo, G. (orosz) Pamír, Tiensan, Ny-Mongólia állatvilágának kutatása
1883–1926 Kozlov, P. (orosz) Kínában, Mongóliában, Turkesztánban kutatás, Hara-Hotó felfedezése
1884–1902 Déchy M. (magyar) Hét útja során a Kaukázusban kutat, térképez és fényképez

1885–1940 Hedin, S. (svéd) Kaukázus, Irán, Pamír, Tarim-medence, Tibet, Lop-nor, Mongólia, Ny-Kína kutatása
1886–90 Bonvalot, P. (francia) A Pamíron átkelve eléri Indiát
1886–1914 Obrucsev, V. (orosz) Turkesztán, Bajkál-vidék, Tibet feltérképezése
1895–98 Zichy J. (magyar) Kaukázus és Nyugat-Szibéria kutatása
1896–98 Cholnoky J. (magyar) Kínai-alföld, Mandzsúria kutatása
1900 Almásy Gy. (magyar) Belső-Ázsia, Tiensan vidéke kutatása
1900–1916 Stein A. (magyar) 3 utazás a Tarim-medence felkutatására
1902–13 Kompolthy J. (magyar) Jangce-völgye, Szecsuáni-medence
1903–1928 Filchner, W. (német) Két útja: Kukonoria, Hoangho-vidéke, Tarim-medence, K-Tibet kutatása
1906–07 Prinz Gy. (magyar) Tiensan, Pamír kutatása
1933 szovjet Pamír-expedíció a Kommunizmus- (korábban Sztálin-) csúcs (7495) megmászása
1950 Herzog, M. és Lachenal, L. (francia) Annapurna (8078) megmászása
1953 Hillary, E. (új-zélandi) és Tensing (nepáli) a Mount Everest (8882) megmászása
1954 Desio, A. csop. (olasz), Godwin Austin 8611 megmászása

majomfajta orangután
mondabeli királynő Szemirámisz
nép arab, örmény, kínai, mongol, perzsa, török
nomádok hajléka jurta
növény
5 betűs: babér
6 betűs: csüdfű, életfa, olajfa, teakfa
7 betűs: bambusz
8 betűs: cukornád, kámforfa, kancsóka, lucfenyő, mandarin, mangrove, tőménfa
9 betűs: Erman-nyír, fehér nyár, kaucsukfa, teacserje, tevetövis, törpenyír
10 betűs: bételpálma, cukorpálma, erdei fenyő, ernyőpálma, hamvas éger, havasi rózsa, japán tölgy, keleti bükk, magas kőris, mannazuzmó, rusamalafa, szőrös nyír
11 betűs: nabyána-füge, japán cédrus, kaucsuk-füge, kókuszpálma, mongol tölgy, nyári orgona, papíreperfa, rotang pálma
12 betűs: datolyapálma, fekete áfonya, indiai lótusz, jerikói rózsa, manna-kasszia, páfrányfenyő, páfránypálma, palmira-pálma, pamacs laboda, sztrichninfa
13 betűs: cirbolyafenyő, madárberkenye
14 betűs: ammoniák növény, fehér szantálfa, kocsányos tölgy, libanoni cédrus, piros szantálfa, pontusi mogyoró, szecsuani fenyő
15 betűs: himalájai cédrus, japán kecskerágó, mandzsúriai hárs, rénszarvas-zuzmó, szakszaul cserje
16 betűs: amuri havasi rózsa, közönséges boróka, nehézszagú boróka
17 betűs: hosszúlevelű fenyő, szibériai lucfenyő
18 betűs: madárfészek páfrány
19 betűs: szahalini vörösfenyő, szibériai vörösfenyő

sivatag Góbi, Dzsungária, Nefúd, Kara-kum, Thar-, Szír-sivatag, Daste Kavir, Daste Lut
szarvasmarha-fajta antilop
teherhordó ember kuli
tengeröböl
4 betűs: Jana-, Tolo-
5 betűs: Adeni-, Amuri-, Bonei-, Kutch, Ománi-, Pohaj-
6 betűs: Anadir-, Bengáli-, Csauni-, Cambay-, Perzsa-, Sziámi-
7 betűs: Kanghva:, Mannari-, Olenyok-, Selehov-, Tonkini-, Türelem-
8 betűs: Liaotung-, Penzsina, Sonmiani-, Szahalin-
9 betűs: Csiaocsou-, Jenyiszej-, Martabari-, Nagy Péter-
10 betűs: Combermere-, Hangcsoui-
11 betűs: Kelet-koreai-
12 betűs: Karaginszkij-, Oljutorszkij-, Nyugat-koreai-öböl

tengerszoros
4 betűs: Palk-
5 betűs: Pohaj-, Tatár-
6 betűs: Csezsu, Hajnan, Koreai-, Malaka-
7 betűs: Tajvani-, Tokara-, Tsugaru-
8 betűs: La Pérouse-, Tsushima-
10 betűs: Singaporei-szoros

uralkodó kalifa, kán, maharadzsa, mogul, sah, szultán, emír
vihar tájfun
vulkán Fuji, Gede, Merapi, Kerintji, Krakatau, Fudzsijama

B

Babel, I.-mű Alkony, Kőolaj, Marija, Odesszai történetek, Lovashadsereg
Babilon, babilóniai (Khaldea) *(tört.)*
építészeti remekmű Baal temploma, Istar kapu, khorszabadi királyi palota, Szemiramisz függőkertje
eposz Gilgames, Istar pokolra szállása
folyó Tigris, Eufrátesz
főváros Babilon
hadvezér Holofernész
helytartó Kambüszész
isten Baal, Bál, Bél, Anu, Ea, Apsu, Nabu, Enlil, Marduk, Moloch, Nergal, Tiamat
istennő Istar, Astarte
király Belsazar, Nabukodonozor (Nebukadnécar), Hammurápi, Asszurbanipal
királynő Szemiramisz
nyelv sumér
súlymérték sekel
város Nipur
Babits M.-fordítás Vihar, Oidipos király, Erato, Iphigénia, Isteni Színjáték
művek Levelek Iris koszorújából, Herceg, hátha megjön a tél is!, Nyugtalanság völgye, Jónás könyve, Halálfiai, Elza pilóta, Gólyakalifa, Kártyavár, Az európai irodalom olvasókönyve
Bacon, F.-mű Novum Organum, Új-Atlantisz, Eszszék
bagdadi vasút Istanbul–Moszul–Bagdad; **anatóliai vasút (tovább)** Konya–Baszra
bagolyfajta
3 betűs: uhu
5 betűs: kuvik
10 betűs: halálmadár, törpekuvik
11 betűs: fülesbagoly
12 betűs: macskabagoly, gyöngybagoly
15 betűs: réti fülesbagoly
16 betűs: erdei fülesbagoly
Bahamai Közösség
Bahama-szigetek Cat, Rum, Abaco, Caicos, Exuma, Acklin, Long, Andros, Inagua, Eleuthera, Mayaguana, Watling (San Salvador)
főváros Nassau (New Providence-szigeten)
USA támaszpont Abraham Bay (Mayaguana-szigeten)
Bahrein
főváros Manáma (El Manámah)
kikötő Manáma, Sitrah, Mina Salman, Muharrag
pénznem bahreini dinár=1000 fil
repülőtér Muharrag
báj kellem, charme, grácia
bajazzo bohóc, pojáca
Bajkál-Amur vasútvonal (BAM): Uszty-Kuttól Komszomolszk-na-Amurig
Bajkál-tó vizét vezeti le Angara; **táplálja:** Szelenga
bajor apátság Ettal
egyetemi város Passau, Bamberg, Bayreuth, Erlangen, München, Regensburg
főváros München
kastély
9 betűs: Lindenhof
11 betűs: Nymphenburg, Schlessheim
14 betűs: Herrenchiemsee, Neuschwanstein
Bajorország szimbóluma Bawaria
Bajor Tanácsköztársaság vezetője Levine, E.
bájos vonzó, csinos, attraktív, elbűvölő
Bajor G.-szerep Júlia, Miranda, Puck, Titánia, Hilda, Nóra, Cecil, Margit, Zília, Cleopatra, Haitang **utolsó** Lady Milford (Ármány és szerelem)
Bajza szerkesztette Aurora, Athenaeum, Ellenőr, Futár
bakafántos akadékoskodó
Bakony része Öreg-, Kőris-, Kab-hegy, Papod, Agár-tető, Nagyvázsonyi-törés, Balaton-felvidék, Bakonyalja, Sukorói-dombság
patakok Gerence, Cuha, Gaja, Séd
bakteriológus Pasteur, L., Koch, R., Fodor J., Hőgyes E., Preisz H., Belák S.
baktérium
4 betűs: coli
6 betűs: coccus
7 betűs: bacilus
8 betűs: vibrione
10 betűs: gonococcus
11 betűs: spirochaeta
baktériumot pusztító vírus bakteriofág
Baktria *(tört.)* **fővárosa** Baktra (ma: Balkh)
balansz egyensúly
Balassi B. múzsája Júlia (Losonczi Anna); **művei: Júlia-versek, Célia-versek**
Balaton
első gőzhajó Kisfaludy
félsziget Tihanyi-
hal fogas
öböl Keszthelyi-
Balázs B.-mű A látható ember, A film, A film szelleme, A kékszakállú herceg vára, A fából faragott királyfi

Baleárok Mallorca, Menorca, Cabrera, Ibiza, Formentera, Dragonera
fővárosa Palma de Mallorca
baleset karambol, (össze-) ütközés
balett (első) Belgiojoso: A királynő víg balettje (1581)
mű Giselle (Adam, A.), Coppélia, Sylvia (Delibes, L.), Hattyúk tava, Diótörő, Csipkerózsika (Csajkovszkij, P.), Rómeó és Júlia, A kővirág meséje (Prokofjev, Sz.), Párizs lángjai, Bahcsiszeráji szökőkút (Aszafjev, B.), Gajane, Szpartakusz (Hacsaturján, A.), Szemiramisz (Honegger), Vörös pipacs, Rézlovas (Glier, R.)
balettszerző
3 betűs: Egk
4 betűs: Adam
5 betűs: Gluck, Lully, Ravel, Satie
6 betűs: Krenek, Bartók, Rameau, Vigane
7 betűs: Blacher, Debussy, De Falla, Delibes, Milhaud, Noverre
8 betűs: Honegger
9 betűs: Beethoven, Hindemith, Prokofjev
12 betűs: Csajkovszkij
13 betűs: Sztravinszkij
17 betűs: Rimszkij-Korszakov
táncos Petipa, M., Ivanov, L., Fokin, M., Szergejev, K., Kondratov, J., Nizsinszkij, V., Nádasi F., Miloss A., Harangozó Gy., Markó I.
táncosnő Taglioni, M., Elssler, F., Pavlova, A., Karszavina, T., Pliszeckaja, M., Nirschy, E., Ulanova, G.
Bálint Gy.-mű Az idő rabságában, Strófák, Az állatok dicsérete, A szavak felkelése, A toronyőr visszapillant
Balkán-félsziget
állam Albánia, Bulgária, Jugoszlávia, Görögország, Románia, Törökország (része)
folyó Drina, Morava, Marica, Verdar, Sztruma, Duna
hegy Dinári-, Pindosz-, Balkán-, Szerb-érchegység, Thrák-Macedón-masszívum, Rila-hegység, Rhodope
lakos
4 betűs: trák
5 betűs: albán, görög, török, román, szerb
6 betűs: bolgár, horvát, dalmát
7 betűs: macedón, bosnyák
tó Ohridi-, Preszpa-, Shkodra-tó
balszerencse fiaskó, pech, sikertelenség, kalamitás, malőr
Balti-tengeri
félsziget Hel, Darss, Zingst
folyó Odera, Visztula, Nyugati-Dvina
fürdőhely
4 betűs: Binz, Deep
5 betűs: Laboe, Sopot, Cranz, Dahme, Horst
6 betűs: Göhren, Bansin, Eldena, Müritz, Niddem, Rettin, Sellin
7 betűs: Ahlbeck, Grömitz, Koserow, Selling
8 betűs: Haffkrug, Hohwacht, Niendorf, Rauschen
9 betűs: Neukruhren, Warnieken
10 betűs: Scharbeutz, Schwarzort, Swinemünde, Warnemünde
11 betűs: Heringsdorf, Kellenhusen, Graal-Müritz
13 betűs: Georgenswalde, Hailigenhafen
kikötő
3 betűs: Abo
4 betűs: Kiel, Riga
5 betűs: Lihau, Lulea, Malmö, Turku, Visby
6 betűs: Elbing, Gdansk, Kalmar, Lübeck, Pillaw, Wismar, Windau
7 betűs: Rostock, Liepaja
8 betűs: Helsinki, Klaipeda, Szczecin, Tallinn
9 betűs: Leningrád, Stockholm, Stralsund
10 betűs: Karlskrona, Travemünde, Swinemünde, Grelfswald, Puttgarden
öböl Botteni-, Finn-, Rigai-öböl
sziget
3 betűs: Fyn, Oie
4 betűs: Moen, Poel, Dagö, Ösel, Vilm
5 betűs: Öland, Ruden, Rügen, Samső, Alsen, Fünen
6 betűs: Ummanz, Usedom, Wollin
7 betűs: Fehmarn, Gotland, Lolland, Kiivmaa, Laaland, Geeland
8 betűs: Bornholm
9 betűs: Hiddensee, Langeland
tengerszoros
Nagy-Belt, Kis-Belt, Öresund, Skagerrak, Kattegat, Hamrarne
Balzac, H.-mű Emberi színjáték, Grandet Eugénia, Goriot apó, Elveszett illúziók, Huhogók, A szamárbőr, Kurtizánok tündöklése és nyomorúsága, Betti néni, Parasztok
bánat gond, fájdalom, bú, depresszió, szomorúság
bálvány fétis, idol
bánatos költemény elégia, jeremiád
banda gang, klikk, galeri; naplopó-, utolsó-, cigány-, kém-, rezes-, tolvaj-, zsivány-; -vezető
bankpánik run
Banglades
folyó Gangesz, Brahmaputra, (Jamuna), Kalni, Tista, Kusiyara
főváros Dacca (Dhaca)
hegy Keokradong (1230 m)
kikötő Chittagong, Chalna
nemzetiség bengáli, bihári
pénznem taka = 100 poísha
repülőtér Dacca, Chittagong

sajtó (újságok) Banglaar Bani
tengeri öböl Bengáli-öböl
város Dacca, Barisal, Madaripur, Sylhet, Jamalpur, Rangpur, Narayangan, Chandpur, Comilla, Chittagong, Jessore, Khulna

banki (pénzügyi) fogalom
4 betűs: adós, érme, giro (zsíró), tőke
5 betűs: ázsió (agio), betét, csekk, hitel, kamat, kivét, kontó (conto), kupon (coupon), letét, opció, váltó, zálog, zsíró (giro)
6 betűs: aktíva, baisse, deviza, hausse, kötbér, lízing, mérleg, óvadék, profit, pönálé, rabatt, skonto (sconto), stornó, számla, tőzsde, valuta
7 betűs: bonitás, embargó, fedezet, fémpénz, forfait, klíring, (clearing), kölcsön, kötvény, követel, leasing, sztornó (storno)
8 betűs: bankjegy, diszkont (disconto), emisszió (emissio), érmepénz, ígérvény, inkasszó (incasso), jegybank, jóváírás, készpénz, nyereség, osztalék, részvény, tartozik, utalvány, virement
9 betűs: bankbetét, diszázsió (disagio), egyszámla, előszámla, factoring, hitelbank, intézvény, konverzió, követelés, kibocsátó, marketing, papírpénz, passzívák (passiva), prioritás
10 betűs: akkreditív, beszámítás, értékpapír, forgatmány, hitelkamat, hitellevél, likviditás
11 betűs: diszkontláb, diszpozíció, elfogadvány, folyószámla, hitelszámla, pénzintézet, preferencia
12 betűs: devizaforint, kölcsönkamat, leszámítolás, takarékbetét
13 betűs: engedményezés, kamatterhelés, kintlévőségek, számlakivonat
14 betűs: fizetőképesség, intézvényezett, számlaterhelés
15 betűs: fizetésképtelen
16 betűs: értéktöbbletráta, számlatulajdonos
17 betűs: beszedési megbízás, transzfergarancia
18 betűs: nyereségrészesedés
19 betűs: viszontleszámítolás

Bánki D.-találmány turbina, robbanó motor, gőzturbina, vízturbina
Csonka J.-sal együtt porlasztó (karburátor)

bányalég sújtólég

bányászati fogalom
2 betűs: ék, kő
3 betűs: dob, dóm, dúc, gát, gém, hám, kas, kút, rés, tám
4 betűs: akna, gorc, gyám, fedü, feků, főte, fúró, hegy, mező, redő, saru, szér, talp, vető, zagy
5 betűs: bánya, fokív, garat, hányó, himba, horpa, karéj, kőzet, meddő, metán, omlás, rakat, réteg, sikló, söprű, szint, telep, telér, vágat, vitla, zsomp
6 betűs: alagút, altáró, ásvány, bobina, csille, csörlő, derítő, fejtés, feszke, hamóka, léggát, léghíd, macska, máglya, műszak, pászta, tübing, vastám, vízgát, zuhító
7 betűs: acéltám, bélelés, bányafa, beomlás, betörés, csákány, csúszda, emulzió, ereszke, fakötés, farabló, folyosó, furadék, gyutacs, hegytám, légajtó, légakna, padozat, tömedék, vakakna, zsámoly
8 betűs: bányagáz, bányagép, bányajog, bányakár, bányalég, bányavíz, ércmosás, érctelep, fejtmény, fejtőgép, hasítóék, kötélhám, légvágat, magfúrás, rókalyuk, sújtólég, talppont
9 betűs: aknabélés, aknatorok, aknaudvar, aknazsomp, bányamécs, bányaüzem, csigafúró, hegyomlás, hornyolás, iszapolás, jövesztés, külfejtés, leművelés, réselőgép, robbantás, széntelep, talphágás
10 betűs: aknatorony, anemométer, bányaiszap, bányajárás, bányalámpa, bányaomlás, bányaszint, cementálás, légvezetés, meddőkőzet, rakodóhely, robbanólég, szénmosómű, szilikózis, szívótorok, termelőcső, töltőgarat, védőpillér
11 betűs: aknafalazat, aknaosztály, bányalevegő, bányamentés, bányászmécs, bányatermék, fejtési mező, feltalpalás, frontfejtés, frontpászta, kutató fúrás, meddőpillér, mélyművelés, mentőcsapat, szállítódob, szállítókas, szellőztető, szivattyúmű
12 betűs: aknamélyítés, aknaszelvény, bányaácsolat, bányaművelés, bányaművelet, bányászlámpa, fejtési hossz, fejtési szint, fejtési vágat, feltáró vágat, meddőcsúszda, szállítóakna, szállítóvágat, szelvényezés
13 betűs: billenőcsille, fejtési körlet, fejtési pillér, fejtőkalapács, réselőcsákány, szállítóbödön, szállítószint, szállítóvágat, szintmagasság, vízmentesítés
14 betűs: bányászcsákány, bányaszivattyú, külszíni fejtés, szállítócsörlő
15 betűs: biztonsági lámpa, felszíni művelés, szállítócsúszda, robbanótöltény
16 betűs: főtepásztafejtés, talppásztafejtés
18 betűs: vágatkereszteződés

bányászmesterség
5 betűs: vájár
6 betűs: aknász

7 betűs: aknaács, csillés
8 betűs: főaknász, lőmester
9 betűs: dúcoló ács, mérősegéd
10 betűs: fúrómester, segédvájár
11 betűs: aknalakatos, bányakovács, bányamester, bányamérnök, bányamunkás, csilletöltő, körzetfőnök, tárnamester
14 betűs: robbantómester, szállítógépész
15 betűs: bánya-mentőorvos, robbantásvezető, szállítócsatlós
20 betűs: szellőztetési felelős

bárány- és birkahúskészítmény -pörkölt, -gulyás, -tokány, pácolt birkacomb, juhhúsos kása
barát *(id.)* ami, amice, Freund, drug
Barbados
hegycsúcs Mt. Hillaby (340 m)
főváros Bridgetown
nemzetiség néger, mulatt
pénznem 1 barbadosi dollár=100 cent
törvényhozó testület képviselőház, szenátus
Barbusse, M.-mű A tűz, Világosság, A pokol, Örök láncok, A hóhérok, Sztálin (életrajz), Bourreaux (Magyarországról szól)
Bardot, B. film A nagy hadgyakorlat, Babette háborúba megy, Viva Maria
barnaszén lignit
barna színező anyag umbra, szépia, sziéna, biszter
baromfi tyúk, kacsa, liba, pulyka, gyöngytyúk, (házi-) galamb
baromfitermék toll, tojás, libatojás, tyúktojás, kacsatojás, pehelytoll
barhesz fonott kalács
barlang üreg, állatok lakhelye; büdös-, kénes, hűvös, rejtett, sötét barlang
külföldi Postojnai- (Jugoszlávia), Eisriesenwelt (Ausztria), Dobsinai-jégbarlang (Csehszlovákia), Mamut- (USA), Fingal- (Nagy-Britannia), Kék- (Olaszország), Altamira- (Spanyolország)
magyar Baradla, Béke- (aggteleki), István-, Anna-, Szeleta-, Balla-, Istállóskői- (Bükk), Pálvölgyi-, Szemlőhegyi-, Mátyáshegyi- (Budapest), Abaligeti- (Mecsek), Tapolcai-tavasbarlang
Bartók-mű A fából faragott királyfi, A kékszakállú herceg vára, Allegro barbaro, A csodálatos mandarin, Cantata profana, Divertimento, Concerto, Mikrokozmosz, Magyar képek, Táncszvit, Erdélyi táncok
bárzongorista tapőr
Baskíria (SZU)
folyó Belaja, Ufa
székhely Ufa
Baszkföld (Vascongadas) **székhely:** Bilbao
Bászutóföld (*l.* Lesotho)
bátor hős, merész, vakmerő
bátorság kurázsi, mersz
bátortalan gyáva, félénk; - beszéd, - magatartás, - viselkedés
Batsányi J. mű: A kufsteini elégiák, Poétai munkái **vers:** A franciaországi változásokra, A látó
Baudelaire, Ch. verskötet A romlás virágai
Bauhaus-stílus művelői Gropius, Feininger, Kandinsky, Klee, Schlemmer, Moholy-Nagy, Breuer
bazilika, monostor: Tihany, Veszprémvölgy **kegytemplom:** Máriapócs
baziliszkusz leguán, sárkánygyík
Beatles-tag: Lennon, J., McCartney, P., Harrison, G., Starr, R.
Beaufort skála *l.* szelek
beavatkozás intervenció, közbenjárás
Beaumarchais, P.-színmű A sevillai borbély, Figaro házassága
Beauvoir, S.-mű A vendéglány, A mások vére, Egy jóházból való úrilány emlékei, Amerikai útinapló, A kortárs vallomása, A megtört asszony, A kor hatalma, Mandarinok, Könnyű halál, A második nem, Minden ember halandó, Képek, káprázatok
Bebel, A.-mű A nő és a szocializmus, Életemből
Bécs *lm.:* Ausztria
hegy Kahlenberg, Leopoldsberg
„heuriger"-község Grinzing, Nussdorf, Sievering, Heiligenstadt
kastély, vár Burg, Hofburg, Belvedere, Schönbrunn
kerületei
5 betűs: Lainz
6 betűs: Wieden, Neubau
7 betűs: Döbling, Hernals, Liesing, Währing, Penzing
8 betűs: Hietzing, Meidling, Fünfhaus, Grinzing, Nussdorf
9 betűs: Favoriten, Mariahilf, Ottakring, Schwechat, Simmering
10 betűs: Alsergrund, Josefstadt, Donaustadt
11 betűs: Brigittenau, Floridsdorf, Innere Stadt, Margarethen
12 betűs: Leopoldstadt
Művészettörténeti Múzeum kincsei
Munkácsy: A művészet apotheózisa (mennyezeten)
olasz Fra Bartolomeo: Bemutatás a templomban, Correggio: Ganymedes elrablása, Jupiter és Io, Parmegianino: Nyilazó Ámor, Raffaello: Madonna a zöldben, Andrea del Sarto: Krisztus siratása, Tiziano: Cseresznye-Madonna, Danae, Diana és Kallistro, Ecce Homo, „Zingarella"-Madonna
spanyol Velazquez: Ausztriai Mária Anna, IV. Fülöp király és családja, Prospero, Margarita
németalföldi Van Dyck: Madonna-képek, Sámson és Delila, J. Van Eyck: Agg férfi arcképe,

Memling: Mária-oltár, Rubens: Ildefonso-oltár, Krisztus siratása, Loyolai Szt. Ignác, Szt. Ferenc csodatétele, Vadkan-vadászat, Vénusz-ünnep
holland Rembrandt: A művész anyja, Éneklő ifjú, Önarckép
francia Canova: Theseus, Poussin, G.: Viharos táj, Poussin, N.: Jeruzsálem pusztulása
rakpart *(id.)* Kai
repülőtér Aspern, Schwechat
színész, színésznő
3 betűs: Ott
4 betűs: Carl, Sima, Weis
5 betűs: Kainz, Moser, Niese
6 betűs: Thimig
7 betűs: Meinrad, Wessely
8 betűs: Hörbiger
9 betűs: Gallmeyer
10 betűs: Adamberger, Geisteiner, Sonnenthal
11 betűs: Schikaneder
12 betűs: Mittelwurzer
szórakozó negyede Grinzing, Nussdorf
táncosnő Elssler Fanny
„vidámpark" Prater
zeneszerző, zenész
5 betűs: Demus, Gulda, Haydn, Suppé
6 betűs: Dostal, Eysler, Lanner, Mahler
7 betűs: Brendel, Heuberg, Raymond, Strauss, Ziehrer
8 betűs: Schubert
9 betűs: Millöcker
Becsuánaföld *l.* Botswana
becsvágy ambíció
Beczássy J.-mű Rózsadomb, Pincelakók
bedekker útikönyv, útikalauz
beduin kabát burnusz
Beecher-Stowe, H.-mű Tamás bátya kunyhója
Beethoven-opera Fidelio
szimfónia Eroica, Pastorale, Sors
nyitány Coriolan, Leonora, Egmont, István király, Házavatás
befejezetlen mű torzó
befolyásol ráhat, animál, irányít, vezérel, inszinuál, manipulál, szuggerál, hipnotizál
békafajta ásóbéka, varangy, gyepibéka, varasbéka, kecskebéka, levelibéka, varangyosbéka, barna varangyosbéka
befont haj copf
bejárat kapu, portál, porta
Békák szerzője Arisztophanész
béke *(id.)* Friede, paix, peace, mir, pax, pace
„béke dalnoka" Robeson, P.
békék breszt-litovszki 1918, bukaresti 1812, bécsi 1606, 1624, 1735, 1809, 1864, 1866, eviani egyezmény 1962, iasi-i 1792, londoni 1913, lunéville-i 1801, portsmouthi 1905, pozsonyi 1805, prágai 1866, ryswicki 1697, Saint Germain-i 1919, szatmári 1711, tilsiti 1807, trianoni 1920, váradi 1538, vasvári 1644, zürichi 1859
béke jelképe galamb, olajág, pálmaág
békekövet parlamenter
beképzelt arrogáns, blazírt, sznob, öntelt, hiú, elbizakodott
békés idillikus, gyöngéd, kedves, bájos, nyugodt, csendes
„Béke veletek!" „Szálem alejkum" (arab köszöntés)
Békevilágtanács *(röv.) BVT*
Bek, A.-mű A volokalamszki országút
bel ami szépfiú, selyemfiú
Belau
főváros: Koror
pénznem: US-dollár=100 cent
törvényhozó testület: képviselőház, szenátus
bélésanyag vatelin
belga, Belgium
csatorna Albert-csatorna
csillagász Quételet, L., Delporte, E., Lemaitre, G., Stadius, J.
egyetem Liège, Gent, Leuven (Löwen), Brüsszel (Bruxelles)
építész Francquaert, J., Polaert, J.
fametsző művész Masereel
festő

Brouwer, A.	Navez, F.
Bruegel, P.	Permeke, C.
van Dyck, A.	Rops, F.
Ensor, J.	Rubens, P.
Groux, G.	Rysselberghe, T.
Jordaens, J.	Stevens, A.
Khnopff, F.	Stevens, J.
Madoux, I.	Teniers, D.
Masereel, F.	

fizikus Plateau, Quételet
folyó Schelde, Maas (Meuse), Lys, Izer, Demer, Nethe, Ourthe, Sambre, Semois, Dyle
földrajztudós térképész Mercator (Kremer, G.)
főváros Bruxelles (Brüsszel)
gyógyhely Knokke, Spa, Ostende, Blankenberge
hegedűművész Bériot, C., Vieuxtemps, H., Ysaye, A.
hegy Botrange (694 m)
hírügynökség Agence Belga (AB)
hosszmérték pied=0,2 m, mile=6,2 km, auné=0,6 m
író

Buysse, C.	Lemonnier, C.
Conscience, H.	Maeterlinck, M. *(Nob.)*
de Coster, Ch.	Martens, G.
Crommelynk, F.	Putman, W.
Eekhoud, G.	Ridder, A.
Hellens, F.	Streuvels, S.

Timmermans, F. Verschaeye, C.
Verhaeren, E. Zielens, L.

kémikus Helmont, J., Prigogine, I. (orosz szárm.) *(Nob.)*, Solvay, E., Stas, J.
kikötő Antwerpen, Gent, Zeebrugge, Oostende, (Ostende)
király Albert, Lipót, Baudouin
királynő Fabiola
költő Gezelle, G., Rodenbach, A., Verhaeren, E., Mockel, A.
légiforgalmi társaság SABENA
legmagasabb pont Botrange (694 m)
nemzetiség flamand, vallon, német
Nobel-díjas
békedíj
Beernaert, A.,
La Fontaine, H.,
Pire, G.
fiziológiai, orvosi Bordet, J., Claude, A. (belga származású amerikai), Deduve, ch., Heymans, C.
kémiai Prigogine, I.
irodalmi Maeterlinck, M.
nőmozgalmi vezető Blume, I. (Lenin-díjas)
pénznem belga frank=100 centime
repülőtér Brüsszel, Antwerpen, Gent, Charleroi, Ostende, Liège
sajtó (újságok)

Le Soir	Het Laatste Nieuws
La Dernière Heure	Le Peuple
La Libre Belgique	De Standaard
Het Handelsblad	Het Volk
La Meuse	Le Drapeau Rouge
Het Nieuwsblad	La Wallonie
La Lanterne	Gazet van Antwerpen
Matin	

súlymérték charge=188 kg, last=1000 kg, livre=500 g, quintal=47 kg
szobrász Geelfs, W., Fraikin, A., Meunier, C., Minne, G., Permeke, C., Stappen, C.
tájegység Kempes, Brabant, Condroz, Limburg, Campine, Ardennek, Flandria, Hennegau, Haspengau
üdülőhely Spa, Knokke, Ostende
tartományok és székhelyeik
vallon nyelvű Namur: Namur; Hainaut: Mons; Liège: Liège, Luxembourg: Arlon
flamand Limburg: Hasselt; Antwerpen: Antwerpen
francia Kelet-Flandria: Gent; Nyugat-Flandria: Brugge
vallon és flamand nyelvű Brabant: Bruxelles (Brüsszel)
területmérték perche carrée=32,9 m^2, pied carrée=0,08 m^2
törvényhozó testület parlament, amely szenátus (Sénat, Senaat) és képviselőház (Chambre des Représentants, Kamers van Volksvertegenwoordigers) részekből áll
űrmérték foudre=780 l, tonne=160 l
város
3 betűs: Ath, Hal, Huy, Spa
4 betűs: Gand, Geel, Gent, Lier, Mons
5 betűs: Aalst, Alost, Arlon, Eeklo, Eupen, Halle, Leuze, Liège, Löwen, Menen, Namur, Ronse, Tielt, Ypern (Ieper, Ypres)
6 betűs: Bergen, Binche, Brügge, Deurne, Dinant, Leuven
7 betűs: Lokeren, Louvain, Lüttich, Malmedy, Ostende, Tournai
8 betűs: Bastogne, Kortrijk, Mechelen, Turnhout, Verviers
9 betűs: Antwerpen, Charleroi
10 betűs: Anderlecht, Borgerhout
11 betűs: Dendermonde
13 betűs: Blankenberghe
zeneszerző Absil, J., Benoit, P., Dupont, A., Frank, C., Gilson, P., Gossec, F., Grétry, A., Jongen, J. Tinel, E.

Belga-Holland-Luxemburgi Gazdasági Szövetség Benelux államok
Belgrád Beograd, Singidunum, Bolgárfehérvár, Nándorfehérvár
folyói Duna, Száva
vár Kalemegdan (Kalimegdan)
Belize
főváros Belmopan
folyó Belize
hegy Victoria Peak (1122 m)
pénznem belizei dollár=100 cent
Bellini, V.-opera Zaira, A puritánok, Az alvajáró, A kalóz, Norma
Belmondo, J.-film Kifulladásig, Egy asszony meg a lánya, Cartouche, Két nap az élet, A bolond Pierrot, Ászok ásza
Belorusszia, Fehér-Oroszország (SZU) *lm.* szovjet
főváros Minszk
folyó Berezina, Dnyeper, Nyeman, Nyugati-Dvina, Pripjaty, Szozs
festő Ahremcsik, L., Volkov, V.
író

Bahdanovics, M.	Kuljasov, A.
Fahusevics, F.	Kupala, J.
Bjadula, Z.	Pancsanka, J.
Brovka, P.	Polockij, Sz.
Kolasz, J.	Szkorina, G.
Krapiva, K.	Tank, M.

szobrász Azgur, Z., Bembel, A.
város Breszt, Bobrujszk, Gomel, Grodno, Mogiljov, Vityebszk
zeneszerző Aladov, N., Bogatirjov, A., Tokockij, A.

belső elválasztású mirigyek toboz-, agyalapi, pajzs-, mellékpajzs-, csecsemő-, hasnyálmirigy, petefészek, here, mellékvese
belső égésű motor Otto-, Diesel-, izzófejes-, Hesselmann-motor
belső szerv bél, epe, gyomor, lép, máj, szív, tüdő, vese
belváros city
bélyeggyűjtés filatélia
bemenet entrée, bejárat, kapu, input
Benczúr Gy.-festmény Hunyadi László búcsúja, Vajk megkeresztelése, Budavár bevétele
Benedek E. gyermeklapja Az én újságom, Cimbora
műve Édes anyaföldem, Magyar mese- és mondavilág, Hazánk története, Nagy magyarok élete
Benin (volt Dahomey)
folyó Ouémé, Mékrou, Niger
főváros Porto Novo
hegycsúcs Atakora (641 m)
légiforgalmi társaság Air Afrique
nemzeti park Pendjari
nemzetiség szudáni néger: fon, adzsurje (adja), gur, bariba; joruba, fulbe, bargu
pénznem afrikai frank=100 centime
repülőtér Cotonou
város Abomey, Cotonou, Parakou, Kandi, Savalou, Porto Novo
Benkő F.-mű Magyar mineralógia
benzinfajták extrakciós-, lakk-, krakk-, kátrány-, mosó-, mű-, motor-, polimerbenzin
benzin és szeszkeverék motalko, motoralkohol
berakás mozaik, intarzia, kőmozaik
berber néptörzs kabil, tuareg
berendezés
6 betűs: műszer
7 betűs: apparát, gépezet
8 betűs: készülék
9 betűs: apparátus, szerkezet
11 betűs: felszerelés, mechanizmus
12 betűs: instrumentum
Berezina mellékfolyói
3 betűs: Ola, Spa
4 betűs: Bobr, Olza
5 betűs: Kleva, Ussza
6 betűs: Jessza
7 betűs: Plissza, Olsanka
8 betűs: Szergucs
10 betűs: Szviszlocs
Berg, A.-opera Wozzeck, Lulu
Bergson, H.-mű Teremtő fejlődés, Idő és szabadság, A nevetés
bérkocsi fiáker, konflis, taxi, Rent a Car
Berlin *lm.* német
címerállata medve
épületei: Brandenburgi kapu, Charlottenburgi kastély, Vilmos császár-templom, Kongresszusi palota, Grunewald vadászkastély, Tegel-kastély, Pergamon Múzeum, Dahlem Múzeum, Olimpia stadion, Funkturm, Műszaki Egyetem, Deutschlandhalle, Schiller Színház, Győzelmi oszlop, Reichstag épület, Humboldt Egyetem, Dom, Staatsoper, Légihíd-emlékmű
filmfesztivál Berlinale
folyója Spree, Havel
régi neve Cölln
szimbóluma Berolina
Berlioz, H.-opera Faust elkárhozása (ebben: Rákóczi-induló) Benvenuto Cellini, A trójaiak, Béatrice és Bénédict
bérmentve franko (franco)
Bermuda-szigetek fővárosa Hamilton
Felfedezője: Bermúdez, J.
Bern folyója Aare
bértapsoló klakk
beruházás invesztíció
Berzsenyi D.-elégia A közelítő tél, Búcsúzás Kemenesaljától
óda A felkölt nemességhez, A magyarokhoz, Osztályrészem
Bessenyei Gy.-mű Ágis tragédiája, Magyarság, Magyar néző, A filozófus, Bihari remete, Tariménes utazása, Prózai munkák
beszámoló referátum
beszédhibát javít logopédus
beszédzavar afázia
beszélőgép diktafon, gramofon, magnó, magnetofon
beteg gyengélkedő, maródi; -ellenőr, -pénz, -szállító; cukor-, elme-, gyomor-, ideg-, szív-, tüdőbeteg
beteges hajlamú morbid
betegség jele láz, fájdalom, hányás, étvágytalanság, sápadtság
betegség megállapítása diagnózis
betonfedezék bunker, óvóhely
betűrejtvény anagramma
betűszámtan algebra
betűtípusok (nyomdai betűnagyságok) brillant, diamant, gyöngy (perl), nonpareille, kolonel; mignon, petit, borgisz, garmond, cicero, mittel, tercia, text, korpusz
beutazási engedély vízum
bevándorló imigráns
bevezetés
5 betűs: mottó
6 betűs: előszó
7 betűs: előhang
8 betűs: prológus
9 betűs: iniciáció
10 betűs: preambulum
bevonat
5 betűs: email, lazúr
6 betűs: glazúr, zománc

7 betűs: fénymáz, üvegmáz
8 betűs: burkolat

Bhutan
folyó Dangme, Chhu (Manas), Ngamo, Chhu (Torsa), Ma Cchu (Gangadhar)
főváros Thimbu (Timpu)
hegy Himalája
hegycsúcs Kulha, Kangri (7554), Jomolhari
nemzetiség bhotia, nepáli (gurung), asszami, tibeti
pénznem ngultrum=100 chetrom
város Punakha

Biblia, bibliaiai
férfinevek a Bibliából Ábel, Ádám, Ábrahám, Dániel, Dávid, Ézsau, Izsák, Jób, Káin, Lázár, Lót, Mózes, Noé, Sámson
folyó Jordán
fordítás Itala, Vulgata, Septuaginta, Zürichi Biblia, Sixto Clementina
fordítói
magyarok Czeglédy Sándor, Károli Gáspár („Vizsolyi Biblia"), Káldi György, Komjáti Benedek, Kámory Sámuel, Maszny ik Endre, Pesti Mizsér Gábor, Raffay Sándor, Sylvester János
külföldiek
4 betűs: Husz, Perk
5 betűs: Buber, Menge
6 betűs: Calvin, Luther, Parker
7 betűs: Allioli, Ulfilas, Wulfila
8 betűs: Kautsch, Olivetan
10 betűs: Hieronymus, Rosenzweig
11 betűs: Weizsäcker
görög szövege: Septuaginta
hegy, domb
4 betűs: Sion
5 betűs: Horeb, Sínai, Tábor
6 betűs: Gilboa, Hermon, Karmel
8 betűs: Golgotha
12 betűs: Kálvária hegy, Olajfák hegye
helység a Bibliából Bábel, Jerikó, Babilon, Jeruzsálem, Názáreth, Emmausz, Sodoma, Gomorra, Endro, Betlehem, Ur városa
istennév Jahve, Adonáj, Elohim, Jehova
kert Getszemáni-kert

könyvei
Ótestamentum könyvei Mózes, Józsué, Bírák, Ezékiel, Ruth, Sámuel, Királyok, Krónika, Ézsaiás, Judit, Tóbiás, Nehémiás, Eszter, Jób, Zsoltárok, Példabeszédek, Prédikátor-könyve, Énekek éneke, Ézsaiás próféta, Jeremiás próféta, Dániel próféta, Hóseás próféta, Joel próféta, Ámos próféta, Abdiás próféta, Bölcsességek, Jónás próféta, Mikeás próféta, Náhum próféta, Habakuk próféta, Sofániás próféta, Aggeus próféta, Zakariás próféta, Malakiás próféta könyve
Újtestamentum könyvei Máté, Márk, Lukács, János evangéliuma, Apostolok cselekedeteiről írt könyv, Pál apostol levelei a Róma-beliekhez, Korinthus-beliekhez, Galátia-beliekhez, Efézus-beliekhez, Filippi-beliekhez, Kolossé-beliekhez, Thessaloniki-beliekhez; Timótheushoz írt levél, Tituszhoz, Filemonhoz írt levél, Zsidókhoz írt levél, Jakab apostol levele, Péter apostol levele, Júdás levele, János mennyei jelenésekről írt könyve
nép
7 betűs: amorita, arameus, káldeus, moabita
8 betűs: ammonita, főníciai
9 betűs: amalekita, izraelita, kánaánita, makkabeus
10 betűs: filiszteus
női nevek a Bibliából Deborah, Éva, Hágár, Lea, Noémi, Ruth, Sára, Mária, Magdolna, Márta
ország, táj
4 betűs: Moáb, Sába
5 betűs: Júdea
6 betűs: Aramea, Izrael, Kánaán, Káldea
7 betűs: Bethánia, Főnícia, Galilea, Samaria
ősapa
3 betűs: Noé
4 betűs: Ádám
5 betűs: Dávid, Izsák, Jákob
7 betűs: Ábrahám
ősanya Éva
próféták
4 betűs: Ámos, Joel
5 betűs: Jónás, Náhum
6 betűs: Aggeus, Abdiás, Dániel, Ésaiás, Hóseás, Mikeás
7 betűs: Ezékiel, Habakuk
8 betűs: Jeremiás, Malakiás, Sofóniás, Zakariás
tó Tiberiás, Genezáreti-tó

bicikli őse velocipéd
Bihar (tört.) tájegysége Rézalja, Sárrét, Érmellék, Hegyköz, Báródság, Mezőség
Bika csillagkép fő csillaga Aldebaran
bikaviador espada (torreádor, torrero), matador, capeador, picador, banderilló
biokémia (életvegytan) tudósai Paracelsus, Scheele, C., Lavoisier, A., Liebig, J., Fischer, É., Bach, A., Warburg, O.
biológia felosztása
tárgya szerint állattan, embertan, növénytan
módszere szerint kísérleti, leíró biológia
biológia művelői (tudósai)
amerikai: Burbank, L., Morgan, T.
angol: Darwin, Ch.
francia: Linné, C., Jussieu, B. és A., Laurent, A., Buffon, G., Cuvier, G., Lamarck, J., Geoffry Saint-Hilaire, E.

görög: Anaximandrosz, Hérakleitosz, Arisztotelész
holland: Leeuwenhoek, A., Graaf, R.
magyar
Apáthy I. Hőgyes E.
Bíró L. Kitaibel P.
Diószegi S. Lenhossék M.
Entz G. Margó T.
Frivaldszky I. Péterfi T.
Gelei J. Rónai J.
Herman O.
német: Schwann, T., Schleiden, A., Weissmann, A.
olasz: Leonardo da Vinci, Spallanzani, R., Malpighi, M.
orosz és szovjet: Baer, Volf, Pallasz, Micsurin, Tyimirjazev
svájci: Mendel, G.
kapcsolt tudományág
biofizika
biokémia
elektronbiológia
életföldrajz (biogeográfia)
kvantumbiológia
ökológia
ősnövénytan (paleobotanika)
idiobiológia
őslénytan
örökléstan (genetika)
paleobiológia
származástan
szimbiológia
törzsfejlődéstan
orvostudományok terén: bakteriológia, mikrobiológia, parazitológia, összehasonlító bonctan, fejlődéstan
agrártudományok terén: agrobiológia, agrobotanika
bírálat recenzió, kritika
bírói döntés ítélet, határozat, végzés
bírói öltözet talár, tóga
birtokos névmás enyém, tiéd, övé, miénk, tiétek, övék
Bismarck-szigetek Új-Britannia, Új-Írország, Admiralitás-szigetek
székhely Rabaul
Bissau-Guinea
folyó Géba, Corubal
főváros Bissau
nemzetiség bantu néger (balante, fulbe, mandingó), portugál
pénznem guineai peso=100 centavo
sziget Bijago-, Tristao-, Orango-, Abu-, Formosa-, Caravela-sziget
város Bafatá, Bula, Mansaba, Nova Lamego, Pinto, Xitoli, Cacine
Bizánc (Kelet-római Birodalom 395-1453)
császár Arcadius, Theodosius, Pulcheria, Marcianus, I., II., IV., V. Leó, Zeno, I–II. Anastasius, I–II. Justinianus, Tiberius Constantinus, Mauritius, Phocas, Heraclius, II. Constans, Leontius, Philippicus („Bardanes"); III., V., VI. Constantinus, Nicephor, II. Mihály („dadogó"), Theophil, III. Mihály („részeges")
császárnő Zoe, Iréne (Eirene), Theodora
dinasztia
macedón dinasztia kora: I. Basilius, VI. Leó („Bölcs"), VII. Constantinus („Bíborbanszületett"), Roman Nicephor, Phocas II. Basilius, VIII. Constantinus, Argyropulos, Paphlagoniai Mihály, Calafat Mihály, IX. Constantinus („Monomachus"), Theodora, VI. Mihály
Comnenosok kora Comnen Izsák, Elek János („szép"), Manuel, Andronicus
latin császárság kora Balduin, Henrik, Courteney Péter, Robert, Brienne János, II. Balduin
Paleolog- és Cantacuzeno-család VIII. Mihály, II. Andronicus, III. Andronicus, János, II. Mánuel, Constantinus
fővárosa Bizánc, Konstantinápoly
hadvezér Baziliosz, Narszes, Belizár
író Nonnosz, Malalasz, Phótiosz, Theophanész, Szümeon, Metaphrantszész
jogtudós Tribonianus, Theophilus, Dorotheus, Agathias
történetíró Priszkosz, Zoszimosz, Prokopiosz, Agathiasz, Menandrosz, VI. (Bölcs) Leó császár, VII. (Bíborbanszületett) Konsztantinosz, Mikhaél Pszellosz, Anna Komnéné, Kinpamosz, Nikétasz, Khóniatész, Niképhorosz Gregorasz, Laonikosz, Khalkokondülész
zeneszerző Romanosz, Szergiosz, Krétai András, Damaszkuszi János, Kukuzelész
Bizet, G.-opera Carmen (1874), Gyöngyhalászok (1863), Az arles-i lány (1872), Djamileh (1872), A szép perth-i lány (1883)
bizonyít demonstrál, dokumentál
bizonytalan labilis, ingatag, kétes, ingó
bizonyíték argumentum, motiváció
Blaha L. „A nemzet csalogánya" főszerepe: Finum Rózsi, Kata, Nagymama
Bláthy O. találmánya *(Zipernowsky K. és Déri M.-val)* transzformátor (1885), a villamos mozdony fázisváltója, fogyasztásmérő
Boccaccio elbeszélésgyűjteménye Dekameron (Il Decamerone) 1348–1353, *regény* Fiammetta (1343), Dante élete (1360)
biztonsági üveg sekurit
bocsánat pardon
Bocskai katonái hajdúk
Boden-tó kikötője
6 betűs: Lindau

7 betűs: Bregenz
8 betűs: Konstanz
9 betűs: Meersburg, Rorschach
10 betűs: Romanshorn, Überlingen
15 betűs: Friedrichshafen
szigete Lindau, Mainau, Reichenau

bogár
ácscincér
álszú
aranyos bábrabló
aranyos virágbogár
cserebogár
cincér
csíkbogár
dacos kopogóbogár
dögbogár
ganajtúró bogár
góliátbogár
futrinka
hőscincér
katicabogár
kolorádóbogár
magtári zsizsik
méh-tetűbogár
nünüke
ormányos bogár
percegő szú
(szent)jánosbogár
(szent)galacsinhajtó
szarvasbogár
szőlőlevélsodró
szú
temetőbogár

Bogart, H.-film A máltai sólyom, Casablanca, Lázadás a Caine hajón, Az afrikai királynő
bogyós gyümölcs egres, málna, áfonya, szeder, ribizli, köszméte, ribiszke, földieper, vörös áfonya, fekete áfonya
bohóc clown, bajazzo, pojáca
Boileau-Despéraux, N.-fő műve A költészetről, Ars poetica
bokor, cserje csipke-, orgona-, rózsa-, som-, tüskebokor
Bokros-Birman, D.-szobor Don Quijote, Napbanéző, Kalapos önarckép
boldog vidék éden, paradicsom, eldorádó

bolgár, Bulgária
atomerőmű Belene, Kozloduj
cár *(tört.)* Borisz, Simeon, Sándor, Ferdinánd
festő
Angolov, I.
Dimitrov-Maistova, V.
Ivanov, Sz.
Marinov, N.
Mihajlov, N.
Mitov, A.
Markvicska, J.
Petrov, I.
Petrov, N.
Sztancsev, H.
Todorov, C.
Uzunov, D.
Vesin, J.
folyó Iszker, Tundzsa, Marica, Oszim, Jantra, Sztruma, Arda, Duna, Lom
földrajztudós Deliradev, P.
főváros Szófia (Szofija)
filozófus Blagoev, D., Ganovszki, Sz., Pavlov, T.
fizikus Nadzsakov, G., Pencsev, P.
hágó Sipka-szoros
hegység, hegycsúcs
4 betűs: Rila
5 betűs: Pirin
6 betűs: Balkán- (Ny és K), Boszna, Golema-, Rodope, Vitosa-, Vracai-
7 betűs: Muszala (2925 m), Perelik, Triglav, Zlatica
8 betűs: Kaloferi-, Szliveni-
9 betűs: Karnobati-
10 betűs: Berkovicai, Csernatica-
11 betűs: Szredna Gora-
hírügynökség Bolgár Távirati Iroda (BTA)
hosszmérték arsin
író Andreev, V., Bakalov-Cserkovszki, C., Bozsilov, B., Daszkalov, Sz., Dimov, D., Elin-Pelin, Georgiev, M., Jevkov, J., Kirkov, G., Karalijcsev, A., Karaszalov, G., Karavelov, L., Konsztantinov, A., Mihajlovszki, Sz., Rakovszki, G., Todorov, P., Vaszilev, O., Vazov, I., Vezsinov, P.
kémikus Mirev, D., Trifonov, I.
kikötő Várna, Burgasz, Rusze
kolostor Rila
kormánypalota Lozenec
költő Bagrjana, E., Botev, H., Csintulov, D., Jaszenov, Javorov, P., Milev, G., Poljanov, D., Radevszki, H., Szlavejkov, P., Szmirnenszki, Sztojanov, L., Vapcarov, J., Vazov, I.
közgazdász Beskov, A., Natan, Zs.
légiforgalmi társaság BALKAN
matematikus Csakalov, L., Obreskov, N., Popov, K.
mohamedán törzs (bolgár eredetű) izmaelita
nemzetiség bolgár, macedón, török, cigány, örmény, görög
nyelvész Balan, A., Gerov, N.
pénznem leva=100 sztotinka
politikus Blagoev, D., Cservenkov, Damjanov, G., Dimitrov, G., Jugov, Kolarov, V., Petkov, N., Zsivkov, T.
rendező (színház és film) Vlacsanov, R., Zsandov, Z.
repülőtér Szófia, Burgasz, Várna
sajtó (újságok) Rabotnicseszko Delo, Otecseszтven Front, Naroda Mladezs, Trud, Vecserni Novini, Zemegyelszko Zname
súlymérték dram
szobrász Conev, K., Funyev, I., Lazarov, J., Markov, M., Nyikolov, A.
területmérték denum
tó Iszker-, Burgaszi-tó, Sztuden-Kladeneci-, Bataki-víztároló
történetíró Bakalov, G., Blagoev, D.
törvényhozás szerve nemzetgyűlés (Narodna Szobranje)
üdülőterület Aranyhomok, Napospart, Druzsba
űrhajós Ivanov, G.
űrmérték oka
város Szófia (Szófija), Plovdiv, Várna, Rusze, Burgasz, Pleven, Sztara Zagora, Dimitrovgrad, Pernik, Sumen, Szilven, Tolbuhin

zeneszerző Atanaszov, G., Cserkin, G., Dimitrov, G., Goleminov, G., Hristov, D., Ikonomov, B., Karasztojanov, A., Kutev, F., Obretov, Sz., Pipkov, L., Rajcsev, A., Sztainov, P., Vladigerov, P.

Bolívia, bolíviai

egyetem Sucre, Oruno, Potosi, Cochabamba, La Paz, Santa Cruz, Tarija

folyó Beni, Guaporé, Madeira, Rio Grande, Madre de Dios, Pilcomayo, Mamoré, Abuna, San Miguel

főváros Sucre *(hivatalos)*, La Paz *(tényleges)*

hegy, hegycsúcs Jankho Uma, Kordillerák, Tocorpuri (6765), Sajama, Illampu, Illimani

hosszmérték cuadra, legua, vara

író Arguedas, A.

légiforgalmi társaság *(röv.)* LAB

nemzeti hős Bolivar, S., Che Guevara

nemzetiség indián (aymara, guarani, kecsua), mesztic, kreol

pénznem bolíviai peso=100 centavo

repülőtér La Paz, Santa Cruz, Puerto Suarez, Uyuni

sajtó (újságok) El Diario, Ultima Hora, La Nacion, Unidad

súlymérték carga, libra, onza

teherhordó állat láma, alpaka

területmérték vara, cuadrada

tó Titicaca-, Poópói-tó

törvényhozó testület Senado, Camara de Diputados

űrmérték arroba, azumbre

város La Paz, Sucre, Cochabamba, Oruro, Santa Cruz, Potosi, Camiri, San José, Tarija, Cochabamba, Riberalta, Villa Montés, Puerto Suarez

Bologna műkincsei (festmények) *l.* Olaszország

„bolondgomba" *lm.* gomba; gyilkos-, légyölő-, párducgalóca, sátán-tinóru, szőr-, döggomba

Bolyai F.-mű Tentamen...

bolygó Föld, Jupiter, Mars, Merkur, Neptunusz, Szaturnusz, Uránusz, Vénusz, Plútó; planéta

bolygó állás

6 betűs: trigon
7 betűs: quadrat, szextil
9 betűs: oppozício,
10 betűs: félszextil, konjunkció, quadratura

bolygók holdjai

2 betűs: Io (Jupiter)
4 betűs: Hold (Föld), Rhea (Szaturnusz)
5 betűs: Ariel (Uranusz), Dione (Szaturnusz), Mimas (Szaturnusz), Titan (Szaturnusz)
6 betűs: Deimos (Mars), Europa (Jupiter), Oberon (Uranusz), Phobos (Mars), Tethys (Szaturnusz), Triton (Neptunusz)
7 betűs: Japetus (Szaturnusz), Nereida (Neptunusz), Miranda (Uranusz), Phoebus (Szaturnusz), Titania (Uranusz), Umbriel (Uranusz)
8 betűs: Hyperion (Szaturnusz), Kallisto (Jupiter)
9 betűs: Enceladus (Szaturnusz), Ganymedes (Jupiter)

boksa farakás

bombabiztos helyiség bunker, kazamata

bokszkifejezés K. O., knock out, kiütés

boncolókés szike

bonctan anatómia

Bondarcsuk, Sz. rendezte Emberi sors, Háború és béke, Borisz Godunov, A hazáért harcoltak

Bonn

folyója Rajna
államfő székhelye Hammerschmidt villa
szövetségi kancellár székhelye Schamburg palota

borjúcomb frikandó

borjúhús készítmény bécsi szelet, borjúláb kirántva, borjúpaprikás; -pörkölt, -szelet, -sült, töltött borjú

boráról híres helység *(magyar)* Badacsony, Csopak, Debrő, Mór, Tokaj, Villány, Eger, Szekszárd, Sopron

borbély figaró, frizőr, fodrász

bordeaux-i borfajta

5 betűs: Medoc, Palus
6 betűs: Graves
8 betűs: Bazadais
9 betűs: Hout Brion, Santernes
12 betűs: Saint Emilion, Saint Estephe
14 betűs: Chateau Margaux

borfajták aszú, bikavér, ezerjó, hárslevelű, kadarka, furmint, rizling, szürkebarát, tokaji, veltelini, bordeaux-i (bordói), burgundi, bourgogne-i chianti, grúz, Lacrima Christi, madeira, malaga, marsala, oportó, portói, Rajna menti, tramini, xeres

boríték koperta

borízű szeszesital lőre, csiger, csinger, törkölybor

bormegjelölés édes, fehér, vörös, karcos, siller, asztali, desszert, minőségi, száraz

Borogyin A.-mű Közép-Ázsia pusztáin, Polovec táncok, Tarantella *opera* Igor herceg

borókapálinka borovicska, fenyőpálinka

borotvapenge feltalálója King C. Gilette

borpárlat brandy, borpálinka, konyak

Borsos J.-festmény Nemzetőr, Lányok bál után, Drótostót

borvidék *(magyar)* soproni, (neszmélyi), somlói, badacsonyi, balatonfüredi, csopaki, balatonmelléki, mecseki, villányi, siklósi, szekszárdi, mátraalji, egri, alföldi, tokajhegyaljai borvidék

borzalmas

3 betűs: vad
6 betűs: állati
8 betűs: brutális, szadista

9 betűs: bestiális, kegyetlen
10 betűs: embertelen
11 betűs: irgalmatlan, könyörtelen

Bosch, R.-találmány autókürt, Bosch-gyertya
bosszant macerál, zaklat
boszorkányok ünnepe Walpurgis-éj
boszorkányság mágia, varázs(-lat)
bosszú istennője Furia, Alekto, Megaere, Eumenida, Tisiphone
Bosznia-Hercegovina fővárosa Szarajevo
város Mostar, Banjaluka, Tuzla, Zenica
botanikai fogalmak
2 betűs: ág, tő
3 betűs: mag, tok (-termés)
4 betűs: bibe, buga, fürt (-virágzat), inda, kacs, rügy, sarj, szár
5 betűs: barka, csomó, ernyő (virágzat), forgó, háncs, spóra, termő, törzs, tüske, virág
6 betűs: fészek (virágzat), gyökér, hagyma, kalász, kehely, korona, kunkor, oltóág, portok, torzsa (-virágzat)
7 betűs: álernyő, dugvány
8 betűs: bibeszál, gyümölcs, fejecske (gombvirágzat), virágpor
9 betűs: főkocsány, gyöktörzs, bugaernyő
12 betűs: szőlővenyige

botanikus kert arborétum
botlás lapszus, hiba
botrány skandalum, affér
Botswana (Becsuánaföld)
felfedezője Livingstone, D.
folyó Limpopo, Okovanggo, Molopo, Nosob, Botletle
főváros Gaborone (Gaberones)
hegycsúcs Tsodilo (1375 m)
mocsár Okovango
pénznem 1 pula=100 thebe
sivatag Kalahári
tó Ngami
törzs bantu, becsuána, busman
város Gaborone, Tswane, Kanye, Tsabong, Francistown, Toteng, Maun, Mahalapye, Tateng

Böcklin, A.-festmény Holtak szigete, Erdei csend, Pán a nádasban, Tavaszi est, Kentaur a falusi kovácsnál
Bovaryné szerzője Flaubert
bökvers csasztuska
Böll, H.-mű Ádám, hol voltál? Magukra maradtak, Egy szolgálati út vége, A vonat pontos volt, Biliárd fél tízkor, Magamról
bölcsesség istennője Athéné, Minerva
Bölöni Gy. *(Koss.)-mű* Az igazi Ady, Ady, az újságíró, Hallja kend, Táncsics
bőrbetegség
3 betűs: rüh
4 betűs: akne
5 betűs: kelés, ótvar
6 betűs: ekcéma, kiütés
7 betűs: herpesz, pustula
8 betűs: kelevény, pattanás, pörsenés, rühesség
9 betűs: viszketés
10 betűs: dermatitis, dermatózis, furunkulus, korpásodás
11 betűs: karbunkulus
12 betűs: csalánkiütés, dermatolízis
18 betűs: szőrtüszőgyulladás

bőrfajta
2 betűs: ló-
5 betűs: borjú-, csikó-, kutya-, marha-, nappa-, sevró-
6 betűs: disznó-, glaszé-, kecske-, sertés-
7 betűs: bagaria-, chagrin-, lakkbőr
8 betűs: kordován-, krokodil-, szattyánbőr

bőr felhámréteg Malpighi-réteg
felső réteg epidermisz, felhámréteg
festékanyag pigment
nyílás pórus
bőrgyógyász dermatológus
bőr festékhiánya albinizmus
bőrfolt stigma, szeplő, májfolt, anyajegy
bőrgyógyász dermatológus
bőrgyűrődés ránc, redő
bőr szőrzete pihe, bajusz, szakáll
börze tőzsde; -árfolyam, -csalás, -paletta, -spekuláns, -ügynök, -üzér
Börzsöny csúcsa Csóványos (939 m)
Böttger, J.-találmány porcelán
Brahman istenség Visnu
Brahms J.-mű Német rekviem, Tragikus nyitány, Magyar táncok, Akadémiai ünnepi nyitány, Ave Maria, Rinaldo, Változatok egy Haydn-témára
Bramah, J.-találmány biztonsági zár, hidraulikus sajtó
brazil, Brazília
állat tapír, jaguár, puma, majom
felfedezője Cabral
festő Portinari, C., Segall, L.
folyó Amazonas, Paraná, Purús, São Francisco, Jurua, Madeira, Araguaia, Tapajós, Paraguay, Tapajos, Xingu, Rio Uruguay, Rio Negro, Ica, Poti, Iriri, Juruá, Rio Branco, Tocantins, *lm.* Amazonas mellékfolyói
főváros Brasília
hegycsúcs Pico de Bandeira, Neblina (3139 m), Roraima, Mato Grosso, Itatiáia
hírügynökség Agencia Nacional (AN)
hosszmérték vara, legua, jorda, covado, aventejado, braca
indián törzs pano, tupi, aruak, tajno, tukano, karib, arawak, guarani
író
Alencar, J., Amado, J.

Brandao, O. Rego, L.
Lubatu, M. Taunay, A.
Macado de Assis, J. Vieira, J.
Ramus, G.

kikötő Aracajú, Bahia, Belém, Belmonte, Caravelas, Florinópolis, Fortaleza, Ilheus, João Pessoa, Macapá, Maceió, Manaus, Natal, Niterol Nova Iguaçu, Para, Paranaguá, Pernambuco, Porto Alegre, Recife, Rio de Janeiro, Santos, São Goncalo, São Luis, São Salvador, Vitória

költő Castro Alves, A., Dias, A., Gama, J.,

lagúnaváros Recife

légiforgalmi társaság VARIG, Cruizero do Sul

pénznem cruzerio=100 centavo

sajtó (újságok) Diario da Noite, Estado de Minas, Diario de São Paulo, Correio de Manha, O'Globo, Journal de Brasil, O Dia, Correio de Povo, Ultima Hora

ragadozóhal piranha

repülőtér Brasília, Rio de Janeiro, São Paulo, Porto Alegre, Recife, Belém, Manaus, Vitória, Natal, Campinas, São Luis, Belo Horizonte

súlymérték arrátel, tonelada

sziget Marajó, Caviana, Gurupá, Fernando de Noronha, Trinidade do Sul, Martim Vaz, São Paulo, São Pedro

szövetségi államok és közigazgatási területek

4 betűs: Acre, Pará
5 betűs: Amapá, Bahia, Ceará, Goiás, Piauí
6 betűs: Paraná
7 betűs: Alagôas, Paraíba, Roraima, Sergipe
8 betűs: Amazonas, Maranhão, Rondônia, São Paulo
10 betűs: Mato Grosso, Pernambuco
11 betűs: Minas Gerais
12 betűs: Rio de Janeiro
13 betűs: Espírito Santo, Santa Catarina
14 betűs: Rio Grande do Sul
16 betűs: Rio Grande do Norte
17 betűs: Fernando de Noronha

területmérték quadra, tarefa

tó Mirimi

törvényhozó testület Congreso Nacional, Senado Federal (szenátus) és Cámara dos Deputados (képviselőház)

űrmérték almude, canada

város *lm.* kikötő, repülőtér

3 betűs: Ipu
4 betűs: Para
5 betűs: Araxa, Bahia, Baurú, Belém, Goyaz, Minas, Natal
6 betűs: Campos, Caxias, Cuyaba, Ilheus, Maceio, Manaus, Recife, Santos
7 betűs: Alagoas, Aracaju, Camocin, Corumba, Miranda, Niteroi, Pelotas, Sao Luis, Vitoria
8 betűs: Belmonte, Blumenau, Boa Visto, Bragança, Brasília, Campinas, Curitiba, Parahyba, Piranhas, Rio Petro, Santarém, São Paulo, Teresina
9 betűs: Alcantara, Cabedello, Caratinga, Caravelas, Fortaleza, Guarabira, Joinville, Petrolina, Rio Grande
10 betűs: Diamantina, Juiz de Fora, Nova Ignacu, Pernambuco
11 betűs: Divinópolis, Porto Alegre, San Salvador
12 betűs: Cruz las Almas, Rio de Janeiro, Teófilo Otôni
13 betűs: Belo Horizonte, Florianopolis

Brecht, B.-mű Koldusopera, Kurázsi mama (és gyermekei), Galilei élete, A szecsuáni jólélek, A kaukázusi krétakör, Carrar asszony puskái, Állítsátok meg Arturo Uit!, Puntilla, Rettegés és ínség a Harmadik Birodalomban

Bredel, W.-trilógia Rokonok és ismerősök (Az apák, A fiúk, Az unokák)

Bretagne kelta neve Armorika

bridzs kifejezés robber, szlem, szanzadu, licit, passz, bell, mans, szürtrikk, honőr, kontra, rekontra
színek: pikk, kör, káró, treff

brit *l.* angol

Britten, B.-opera Peter Grimes, Albert Herring, Koldusopera, Szentivánéji álom, Halál Velencében

Bródy I. találmánya kriptontöltésű izzólámpa

Bródy S.-mű A tanítónő, A dada, Az ezüst kecske, Rembrandt, A medikus, Királyidillek, A nap lovagja, A szerető

Brontë, A.-mű Anges Grey, Wildfell asszonya

Brontë, Ch.-mű Jane Eyre, Shirley, Villette

Brontë, E.-mű Üvöltő szelek

bronz készül belőle réz, ón

Bruegel, P. (idősebb)-festmény A tél, Parasztlakodalom, Halál diadala, Bábel torony, A vakok, Hazatérő csorda, Szénagyűjtés, Paraszttánc, Betlehemi gyermekgyilkosság

Brunei

főváros Bandar Seri Begawan
hegycsúcs Bukit Pago (1850 m)
pénznem brunei dollár=100 cent
nemzetiség maláj, dajak, kínai
város Seria, Kuala Belait

Brunszvik T. óvodája Angyalkert

Buck, P. S. *(Nob.)*-**mű** Az édes anyaföld, A széthulló család, Sárkányivadék, Asszonyok háza

bruttóregisztertonna *(röv.)* BRT

búcsújáró hely

Ausztriában Mariazell
Bajorországban Andechs
Franciaországban Lourdes
Izraelben Názáret, Jeruzsálem

Portugáliában Fátima
mohamedánoké Mekka, Medina
búcsúszó *(id.)* ade, ciao, adieu, valet, servus
búcsúzom *(röv.)* P.P.C.
Budapest *l.* magyar
Buddha
nevelője Álára;
rokona Ánanda, Dévadatta;
paripája Kanthaka
megkísértője Mára;
szülőhelye Lumbini;
fia Ráhula
lovásza Sandaka;
atyja Suddhódana;
melléknevei Szakjamuni, Siddhártha
buddhista szerzetes láma, bonc
szentírás Pali
templom pagoda
Bugát P.-mű Természettudományi szóhalmaz (1844)
Bug mellékfolyói
3 betűs: Lug
4 betűs: Rata
5 betűs: Ingul, Krzna, Narew, Navar
6 betűs: Bushok, Huezwa, Kodyma, Liwiec, Ljesna, Nurzec
7 betűs: Suprasl
8 betűs: Sjnjucha
buja dús
bukéta virágcsokor
bukószél nemere
Bulgakov, M.-mű Mester és Margarita, Fehér karácsony, Álszentek összeesküvése, A Turbinok napjai, A fehér gárda, Menekülés,
bukovinai magyar falu Andrásfalva, Hadikfalva, Istensegíts, Fogadjisten, Józseffalva
Bulgária *l.* bolgár
Bulwer E.-mű Pompeji pusztulása, Rienzi
bum alsó vitorlarúd
bulla okmány
bunda nerc, perzsa, hermelin, mókus, bárány, csikó, tigris, csincsilla, ocelot, szil, nutria, irha
Bunyin, I. *(Nob.)*-**mű** A szerelem szentsége, A San Franciscó-i úr, Szárazvölgy, Falu
Burgenland fővárosa Kismarton (Eisenstadt)
burgonyafajta rózsa, Gülbaba, Ella, Woltmann, Krüger
burgundiai bor
4 betűs: Ruly
5 betűs: Givry, Macon
6 betűs: Beaune, Mongon
7 betűs: Chablis, Fleurie Musigny, Pommard
8 betűs: Montagny
9 betűs: Maconnais, Meursault
10 betűs: Beaujolais, Chatonnais, Chambertin, Richebourg
11 betűs: Clos Vougeot
12 betűs: Vosne Romance
Burját-mongol ASZSZK (SZU)
folyó Szelenga
székhely Ulan Ude
tó Bajkál
Burkina Faso
(Korábban: Felső-Volta)
folyó Fehér-, Fekete-, Vörös-Volta
főváros Ouagadougou
hírügynökség APV
légiforgalmi társaság Air Afrique
nemzetiség moszi, haussza, tuareg, francia, fulbe, bobo, lobi, fuláni, gurunszi, gurma
pénznem afrikai frank=100 centime
sajtó Bulletin Quotidien d'Information
város Ouagadougou, Bobo-Dioulasso, Koudougou
Burma
autonóm államai Karen, Kachin, Kayah, Shan
folyó Chindwin, Irrawaddy, Salween (Szalven)
főváros Rangoon (Rangun)
hegycsúcs Hkagabo Razi (5881 m), Saramati
hegység Patkai-, Mingin-, Kumon-, Arakan-, Pegu-hegy
kikötő Rangoon, Moulmein, Akyab (Sittwe)
nemzetiség burmai, karen, kajah, san, indiai, kínai, mon
pénznem kyat=100 pya
repülőtér Rangoon
sajtó (újságok) Guardian, Mirror, Ludu, Pidu, Neizin, The Burman, Hanthawaddy, Zsenminpao
tengeröböl Martaban-, Bengál-öböl
törvényhozás szerve nemzetiségi kamara, képviselőház, Népi Kongresszus
sziget Ramree, Tavoy, Mergui, Bassein, Henzada, Pegu, Mynggian, Insein
város Rangoon (Rangun), Mandalay (Mandale), Martaban
Burundi
folyó Ruzizi, Ruvyronza, Ruvubu
főváros Bujumbura
hegycsúcs Mweri (2670 m)
nemzetiség (törzs) bahutu, vatuszi, bantu, hamita, pigmeus
pénznem burundi frank=100 centime
tó Tanganyika
törvényhozó szerv szenátus
város Bujunbura, Gitega, Muyinga, Ngozi
Bush felesége Barbara
Busoni, F.-opera Turandot, Doktor Faust, Arlechino
butélia pálinkásüveg
búzabetegség rozsda, üszög
fajta Székács-, Fleischmann-, bánkúti búza

buzgár vízfeltörés
büdzsé költségvetés
bűnbánat penitencia
büntetés elengedése amnesztia, kegyelem
büntethetetlenség indemnitás
Bűn és bűnhődés szerzője Dosztojevszkij
Bűnügyi Rendőrség Nemzetközi Szervezete *(röv.)* INTERPOL
bűnperek gyűjteménye Pitaval
büszt mellszobor, női felsőtest
bűvész fakír, mágus, illuzionista
bűvös tárgy talizmán, amulett
Byron, G.-mű Harold lovag, Lara, A kalóz, A gyaúr, Korinthosz ostroma, Manfréd, Káin, Don Juan
fordítói Arany J., Szász K., Ábrányi E., Kosztolányi D.

C

Cabet, É.-regény Utazás Ikáriában
Cabot, J. és S. felfedezése Labrador, Új-Skócia
Caesarea *(tört.)* Cappadociae (ma Kayseri Törökországban), Mauretaniae (ma Cherchel Algériában)
cáfol dezavuál
Caine, Th.-regény A Vörös Józon, Az örök város, A tékozló fiú
Calabria félsziget hegycsúcs Aspromonte (1956 m) tartomány kerületei: Catanzaro, Cosenza, Reggio
Calderon, P.-mű Az élet álom, A zalameai bíró, A csodatevő mágus, Úrnő és komorna, Az állhatatos fejedelem
Camões, L.-eposz A Luziádák
Camus, A. *(Nob.)*-**mű** A bukás, Pestis, Közöny, Caligula, Lázadás, Asztúriában
Cankar, I.-mű A szegénysoron, Jernej szolgalegény és az ő igazsága, Szolgák
Canova, A.-szobor Theseus és Minotaurus, Ámor és Pszichè
cápafajta nagy macska-, emberevő cápa, Paolina Borghese óriás cetcápa
Čapek *l.* Csapek
Capet-dinasztia megalapítója Capet, H.
oldalágai Valois-, Valois-Orléans-i, Valois-Angoulême-i, Bourbon-Orléans-i ág
Capote-mű Hidegvérrel, A fűhárfa, Álom luxuskivitelben
Caragiale, I.-mű Jegyzőkönyv, Zűrzavaros éjszaka, Az elveszett levél, Farsang, Leonida naccsás úr és a reakció
Caravaggio-festmény Sírbatétel, Szt. Pál megtérése, Lanton játszó ifjú, Máté az angyallal, Máté mártíromsága
Cardinale, C.-filmszerep A párduc, Nyolc és fél, Mint a bagoly nappal, Volt egyszer egy Vadnyugat, A két árva, Rocco és fivérei
cár fia cárevics, **leánya** cárevna
Carlyle, Th.-mű A francia forradalom, Hősökről, Múlt és jelen
cárok neve *(orosz, bolgár)*
3 betűs: Pál
4 betűs: Ivan
5 betűs: Boris, Péter
6 betűs: Fjodor, Simeon
7 betűs: Stephan
8 betűs: Nyikolaj
9 betűs: Ferdinand
10 betűs: Alekszandr
Casanova, G.-mű Casanova szerelmi kalandjai, Szökés az ólombörtönből, Emlékiratok
„cash and carry" „fizess és vidd"
Casals, P.-oratórium A Jászol;
önéletrajza Öröm és bánat
Cassiopeia fő csillaga Sedir
Castiglione, B.-mű Az udvarias ember
Castor és Pollux nővére Heléna
szüleik Zeusz és Léda
catalaunumi csata (451) Aetius legyőzte Attilát
cattarói felkelés (1918. II. 1-3.) matrózlázadás
Catullus múzsája Lesbia
Cayman (Kajmán)-szigetek fővárosa Georgetown
cecelégy terjeszti álomkór
cécó mulatozás, hűhó
cégcsoport tröszt, kartell, konszern
cégvezető prokurista
Celebesz (Sulawesi)-sziget
hegycsúcs Rantekombola (3455 m)
kikötő Makasar, Manado
célkoordináták oldalszög, azimut, ferdetávolság, célhelyszög vagy magasság *(légi céloknál)*; oldalszög, ferdetávolság *(földi vagy víz feletti céloknál)*
centrifuga szeparátor
centrum mag, központ, belváros, középpont
Cervantes, S.-mű Don Quijote, Példás elbeszélések
Ceylon *l.* Srí Lanka
Cézanne, P.-festmény Húshagyó kedd, Kártyázók, A nagy fürdőzők, Provanszi táj, Karosszék, Az akasztott ember háza
Chagall, M.-festmény Én és a falu, Tisztelet Apollinaire-nek, Nagy cirkusz, A zöld hegedűs, A bukott angyal, Tűzmadár, Alkonyat
Chamisso, A.-regény Peter Schlemihl különös története (Az árnyék nélküli ember)
Chaplin, Ch.-film
néma: Aranyláz, Cirkusz
hangos: Nagyvárosi fények, Modern idők, Diktátor, Rivaldafény, Egy király New Yorkban, A hongkongi grófnő
önéletrajza: Életem
Chateaubriand, F.-mű A kereszténység szelleme, Atala, René, A vértanúk
Cherubini, M.-opera Vízhordó, Médeia
Chile, chilei
elnöki palota La Moneda
felfedezője Almagro
félsziget Taitao, Tres Montes
folyó Loa, Bio-Bio
földbirtokos criollos

főváros Santiago (Santiago de Chile)
hegy-hegycsúcs Andok, Osorno, Ojos del Salado (6880 m), Tocorpuri, Llullaillaco, Tupungato
hosszmérték estedal, legua, pié, pulgada, vara
kikötő Valparaiso, San Antonio, Antofagasta, Taltál, Iquique, Arica (Peru és Bolívia szabad kikötője), Coronel, Talcahuano, Cruz Grande, Coquiombo, Punta Arenas
légiforgalmi társaság Line Aerea Nacional (LAN)
Nobel-díjas
irodalmi Mistral, G., Neruda, P.
őslakó araukán indián
pénznem peso=100 centavo
repülőtér Santiago, Antofagasta, Arica, Iquique
tó General Carrera-, Argentino-tó
sivatag Atacama (sóssivatag)
súlymérték libra, onza, quintal, tonelada
sziget Mocha, Campana, Hanover-, San Felix-, Chiloé, Tierre del Fuege, Diego Ramirez-, Juan Fernandez-, Desventurada-szigetek, Chonos-, Wellington-, Húsvét- (Isla de Pascua) sziget
tartomány
5 betűs: Aisén, Maule, Nuble
6 betűs: Arauco, Bio-Bio, Cautin, Chiloé
7 betűs: Atacama, Malecco
8 betűs: Coquimbo, Tarapacá
9 betűs: Aconcagua, Colchagua
10 betűs: Llanquihue
tengerszoros Magellán-szoros
területmérték vara cuadrada
űrmérték arroba, azumbere
város Santiago (de Chile), Rancagua, Concepción, Osorno, Antofagasta, Temuco, Valdivia, Talcahuano, Vina del Mar *lm.* kikötő
vízesés Pilmaiquen
vulkán Osorno, Villarica
Christie, A.-mű Az egérfogó, Öt kis malac, Tíz kicsi néger, Nyaraló gyilkosok, Az Ackroyd-gyilkosság, Poirot karácsonya, Temetni veszélyes, Gyilkosság meghirdetve
cián vegyület ciánsav, dicián, cianidok, cián-nitrilek
Cicero titkára Tiro
Cid alakjának feldolgozói Corneille, Herder, Hugo, Leconte de Lisle, Swinburne
cifferblatt számlap, ábrázat
ciklon tájfun, hurrikán, tornádó, orkán
ciklotron feltalálója Lawrence, E. (1932)
cím *(id.) lm.* „nemesi címek"
3 betűs: bég, bej, cár, kán, sah
4 betűs: doge, emír, kádi, pasa, sejk, vali
5 betűs: fáraó, hakim, mudír, mufti, négus, prior, tenno, vezír
6 betűs: efendi, kalifa, kedive, rádzsa
7 betűs: satrapa, szultán
8 betűs: cárevics, maharani, szatrapa
9 betűs: nagymogul
10 betűs: maharadzsa, monsignore
Cimarosa, D.-opera A titkos házasság, Cleopatra
címertan heraldika
címerállat
3 betűs: kos, sas
5 betűs: griff, medve, mókus, turul
7 betűs: sárkány
8 betűs: oroszlán
9 betűs: kettős sas
10 betűs: kétfejű sas
címírógép adréma
címszereplő *l.* a kérdezett műnél
cinegefajta
5 betűs: cinke
6 betűs: őszapó
7 betűs: csuszka
9 betűs: kék cinege, széncinke
10 betűs: széncinege
11 betűs: barátcinege, búbos cinege, függő cinege
12 betűs: barkós cinege
cink horgany
Ciolkovszkij, K. találmánya többlépcsős rakéta
cipészszerszám dikics, fúrótű, kaptafa, kalapács
cipő része
4 betűs: fűző, ózni
5 betűs: bélés, kapli, kéreg, nyelv, sarok
7 betűs: branzól, cipőorr
8 betűs: cipőfűző, első talp, járó talp
9 betűs: belső talp, cipőkéreg, cipősarok, felsőrész, talpbélés
Ciprus
félsziget Karpas
folyó Pedias, Plakos
főváros Nicosia
hegycsúcs Troodos (1953 m)
kikötő Larnaca, Limassol, Famagusta
légiforgalmi társaság Cyprus Airways (CA)
mondabeli király Pygmalion
nemzetiség görög, török, örmény, angol, szíriai arab
pénznem ciprusi font=100 mil
sajtó (újságok) Cyprus Mail, Filelefttherosz, Eleftheria, Haravghi
tengerfok Arnauti-, Kormakiti-, Andreas-, Greco-, Gata-fok
város Nicosia, Yialousa, Lefkara, Rizokarpaso, Kyrenia, Polis, Paphos, Episkopi, Lefkoniko, *lm.* kikötő
cirill betű *l.* abc
cirkuszi porond aréna, manézs, manage
cirkuszművész *l.* artista
citál idéz
citrusfélék narancs, citrancs, citrom, grapefruit, mandarin

Clausewitz, K.-mű A háborúról
feldolgozója (magyar) Perjés G.
Cocteau, J.-mű Vásott kölykök, A párizsi fiú, Rettenetes szülők, Rettenetes gyerekek, A költő vére, A szép és a szörnyeteg
Colleoni lovasszobra alkotója Verrocchio, A.
Comenius, J.-mű a látható világ (Orbis Pictus), Nagy oktatástan (Didactica Magna)
Comore-szigetek
főváros Moroni
hegycsúcs Kartala (2560 m)
pénznem frank=100 centime
sziget Grande Comore, Moheli, Anjouan
város Moroni, Fomboni, Mutsamudu
vulkán Kartala
Condemine találmánya kaucsuk
Contadora-csoport Mexikó, Kolumbia, Panama, Venezuela
Cook, F. Északi-sark felfedezője
Cook, J. felfedezte Új-Zélandot, Hawaii-szigeteket
Cooper, G. filmszerepe Búcsú a fegyverektől, Marco Polo kalandjai, Akiért a harang szól, Váratlan örökség, York őrmester
Cooper, J.-mű A kém, Bőrharisnya, Vadölő, Vadon útjai, A préri, Az úttörők, Az utolsó mohikán, A nyomkereső, A vörös kalóz
Corneille, P.-mű Mélite, Cid, Horace, Cinna, Polyeucte, A hazug
Cornelius, P.-vígopera A bagdadi borbély
Costa Rica
félsziget Osa, Nicoyai
folyó Tempisque, San Juan
főváros San José
hegycsúcs Chirripó (3820 m), Irazu
hegység Kordillerák
kikötő Puerto Limón, Puntarenas, Puerto Golfito, Puerto Quepos
légiforgalmi társaság *(röv.)* LACSA
Nobel-díjas Arias, O. (*béke-* 1987)
pénznem colón=100 centimo
repülőtér San José
sajtó (újságok) La Nacion, La Republica, La Prensa Libre, Daily News
sziget Isla da Chirra, Isla del Cocos (Kókusz-sziget)
város San José, Alajuela, Heredia, Cartago, Limon *lm.* kikötő
vulkán Irazu, Poás
corpus juris törvénytár
Correggio-festmény Mária mennybemenetele, Jézus születése, Danae, Madonna del Latte, Ganümédész és Ió
Côte d'Azur Monaco, Monte-Carlo, Nice (Nizza), Antibes, Juan-les-Pins, Valauris, Cannes, Miramar, Théoule Agay, St. Rafael, St. Tropez
Courbet, G.-festmény Kőtörők, Ornansi temetés, Birkózók, Műterem
Cousteau-film A csend világa, A nap nélküli világ, A tenger titkai, A tenger csendje, Vízi barátaink
credit hitel, kölcsön
Cronin, A.-regény Réztábla a kapu alatt, Ezt látják a csillagok
cukorbetegség diabetes
cukorbetegség gyógyszere inzulin
cukorka dropsz, bonbon, karamella
Cukor, G.-film Vacsora nyolckor, Gázláng, Rómeó és Júlia, Utazás nagynénémmel, My Fair Lady, Justine, Szerelem a romok között
Curaçao fővárosa Willemstad
Curie, M. (Sklodowska) felfedezése rádium; polónium *(férjével együtt)*, radioaktivitás *(férjével és Becquerel, H.-val együtt)*
custozzai csata
1. 1848. július 25.
hadvezére Radetzky, J. (osztrák), Károly Albert (szárd)
2. 1866. június 24.
hadvezére Albrecht főherceg (osztrák), II. Viktor Emánuel (olasz)
cvibak kétszersült
cvikker orrcsíptető
C-vitamin aszkorbinsav
Cyrano de Bergerac, S. francia író
műve Holdbéli utazás; Rostand-színmű címe is
Czóbel E. *(Koss.)*-**festmény** Műteremben, Múzsa, Olvasó nő, Ülő akt, Párizsi utca, Kertben, Rózsaszínruhás lány
Czuczor G.-vers Riadó, Szondi, Hunyadi
művei: A magyar nyelv szótára, Összes költői művei

Cs

Csád
folyó Chari, Logone, M'Béré
főváros N'Djamena
hegy, hegycsúcs Tibeszti, Borku, Ennedi; Emi Koussi (3415 m)
hírügynökség ATP
légiforgalmi társaság Air Afrique
nemzetiség szudáni néger, arab, berber, tibbu, maszalit, kanuri
pénznem frank=100 centime
repülőtér N'Djamena
sajtó (újság) Unité
sivatag Szahara
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város N'Djamena, Mondou, Abéché, Mao, Lai, Sarh, Bongor, Doba

Csajkovszkij, P.-mű Anyegin, Pique Dame *(operák);* Rómeó és Júlia, Hattyúk tava, Diótörő, Csipkerózsika *(balettek)*

családi ünnep
6 betűs: esküvő, névnap
8 betűs: házasság
9 betűs: lakodalom
10 betűs: keresztelő
11 betűs: születésnap
14 betűs: aranylakodalom, ezüstlakodalom
18 betűs: házassági évforduló

családtag apa, anya, papa, mama, gyermek, lány, fiú, testvér, fivér, öcs, nővér, báty, nagymama, nagypapa, sógor(nő), meny, vő, anyós, após, unokatestvér (-nővér), nász

csaló svindler

csapadék dara, dér, eső, felhőszakadás, harmat, havaseső, hó, jég (jégeső), köd, pásztás eső, permetező eső, szitáló eső, ónos eső, zápor(-eső), zivatar, zúzmara

csapadék (város, évi legalacsonyabb középmennyiség mm-ben földrész és ország megjelöléssel)
4 betűs: Aden, 45,7 Ázsia, Dél-Jemen
5 betűs: Arica, 0,8 Dél-Amerika, Chile
Mulka, 103 Ausztrália
9 betűs: Wadi Halfá, 2,5 Afrika, Szudán
10 betűs: Asztrahany 163 Európa, Szovjetunió
11 betűs: Los Bataques, 30,5 Észak-Amerika, Mexikó

csapadék (város, évi legmagasabb középmennyiség mm-ben, földrész és ország megjelöléssel)
6 betűs: Quibdó, 8892 Dél-Amerika, Kolumbia
7 betűs: Crkvice, 4643 Európa, Jugoszlávia
Debunja, 10040 Afrika, Kamerun
11 betűs: Cherrapunji, 11824 Ázsia, India
13 betűs: Henderson Lake, 6657 Észak-Amerika, Kanada

csapadék mennyiségét méri ombrométer, pluviométer

csapat, csapatrész, csapattest
3 betűs: raj
4 betűs: üteg
5 betűs: ezred
6 betűs: brigád, dandár, osztály, század
7 betűs: hadtest, szakasz
8 betűs: hadsereg
9 betűs: zászlóalj
10 betűs: hadosztály

csapatgyakorlat manőver

Csapek, K. (Čapek)-mű Fehér kór, Harc a szalamandrákkal, Fiaim, A Makropulos ügy, R. U. R.

csapodárság jelképe pillangó

Csárdáskirálynő dalai Jaj Cica, Hejhó, Az asszony meggyötör, Hajmási Péter, Emlékszel még, A lányok..., Túl az Óperencián, Te rongyos élet, Hurrá, hurrá

császári cím
Abesszíniában: négus
Franciországban: empereur
Iránban: sah
Japánban: tenno
Oroszországban: cár
Rómában: imperator

csaták, ütközetek
austerlitzi 1805
augsburgi 955
bouvinesi 1214
caporettói 1917
catalaunumi 451
crécy 1346
csuzimai tengeri csata 1905
dunquerque-i 1940
fehérhegyi 1620
gettysburgi 1838
grünwaldi 1410
győri 1809
hatvani 1849
jalomicai 1442
jemappes-i 1792
kulikovói 1380
lech-mezei (*lásd:* augsburgi)

lepantói tengeri csata 1571
lipcsei 1813
madridi 1936–1939
marathoni i. e. 490
marne-i 1914, 1918
mohácsi 1526
morvamezei 1278
nikápolyi 1396
nándorfehérvári 1456
pákozdi 1848
piavei 1918
rivoli 1797
sadowai 1866
schwechati 1848
segesvári 1849
Sajtó menti (mohi) 1241
solferinói 1859
somme-i 1916
sztálingrádi 1942–1943
temesvári 1849
trafalgari tengeri csata 1805
valmyi 1792
várnai 1444
waterlooi 1815

Csathó K.-mű Ilyeneknek láttam őket, A régi Nemzeti Színház, Tavasztól tavaszig, Te csak pipálj, Ladányi, Fűszer és csemege

csatlós (állam) vazallus

csatorna (a leghosszabbak, hajózhatók)
4 betűs: Rove (Franciaország)
5 betűs: Kieli- (NSZK), Lenin (Szovjetunió)
6 betűs: Albert- (Belgium), XIII. Alfonz- (Spanyolország), Panama-, Szuezi- (Egyiptom)
7 betűs: Chicago- (Sanitary and Ship) (USA), Houston- (USA), Moszkva- (Szovjetunió), Welland- (Kanada)
10 betűs: Manchester- (Nagy-Britannia), Mittelland- (NSZK, NDK), Sacramento- (USA), Volga-balti- (Szovjetunió), Willebroek- (Belgium)
11 betűs: Canal du Midi- (Franciaország), Korinthoszi- (Görögország), Szent Lőrinc- (USA, Kanada)
12 betűs: Fehér-tengeri- (Szovjetunió), Rajna-Schelde- (Hollandia, Belgium)
13 betűs: Északi-tengeri- (Hollandia), Gent-Terneuzen- (Belgium, Hollandia)
14 betűs: Lake Washington- (USA), Nieuwe Waterweg (Hollandia)
15 betűs: Amszterdam-Rajna- (Hollandia), Brugge-Zeebrugge- (Belgium)
16 betűs: Sault Sainte Marie-csatorna (USA, Kanada)

Csatorna-szigetek Herm, Sark, Jersey, Alderney, Guernsey, Eddystone

csausz török katona, testőr

csavar sróf; **ikerszava:** csűr-; anya-, bordás-, csuklós-, feszítő-, hegy-, laposfejű, süllyesztett fejű, szárnyas-, végnélküli, -alátét, -áru; fa-, hajócsavar

csavargó vagabundus

csavarszárnyú repülőgép helikopter

Csecsen-Ingus Autonóm Köztársaság (SZU)
folyó Terek
székhelye Groznij
város Gugyermesz, Malgobek

cseh, szlovák, csehszlovák, Cseh és Szlovák Köztársaság

államelnök: Havel, V.
atomerőmű Dukavany, Jaslovské Buhonice
élettantudós Cermak, J. (Czermak), Barvitius, A.
feltaláló Križik, F. (vasúti blokkrendszer); Ressel, J. (hajócsavar); Senefelder, S. (litográfia)
festő *cseh* Ales, M., Brozik, V., Cermák, J., Hudacek, A., Jironde, K., Manes, J., Navratil, J., Kupeczky, J., Nejedly, O., Procházka, A., Slavicek, A., Soucek, J., Purkyne, K.
szlovák Bazovszky, M., Gudera, L., Hloznik, V., Majernik, C.
filozófus Bolzano, B., Comenius, A. (Komensky), Smetana, A.
fizikus Smetana, J., Strouhal, C.
folyó Vltava (Moldva), Labe (Elba), Vah (Vág), Hernád, Hron (Garam), Morva (Morava), Dyje, Odra (Odera), Jihlava, Dunaj (Duna)
főváros Praha (Prága)
fürdőhely Karlovy Vary (Karlsbad), Mariánské Lázně (Marienbad)
hadvezér Jiskra, J. (Giskra), Žižka
hegedűművész Kubelik, J., Suk, J.
hegység Érchegység, Szudéták, Kis-Kárpátok, Fehér-Kárpátok, Cseh-Morva-határhegység, Óriás-hegység, Cseh-erdő, Tátra, Fátra, Javornik
hegycsúcs Gerlachfalvi (Gerlachovsky 2655 m), Lomnici, Babia Góra, Sněžka
hercegnő Libussa
hírügynökség CTK
hosszmérték mile, láb
író *lm.*

Askenay, L.
Borovička, V. P.
Burban, J.
Čapek, K.
Čapek-Chod, K.
Cech, S.
Chelčický, P.
Comenius (Komensky)
Drda, J.
Fučik, J.
Hrabal, J.
Halas, F.
Hálek, V.
Hašek, J.
Havel, V.
Havlicek-Borovský, K.
Herben, J.
Holecek, J.
Hurban-Vajanský, S.
Jesenský, J.
Jilemnický, P.
Kisch, E.
Kohout, P.
Kollár, J.
Kukucin, M. (Bencur M.)
Kundera, M.

Langer, F. Pujmanová, M.
Máchar, J. Rais, K.
Majerová, M. Salda, F.
Mikulásek, O. Sova, A.
Nejedly, Z. Srámek, F.
Nemcová, B. Stur, L.
Neruda, J. Svetlá, K.
Nezval, V. Toman, K.
Neuman, S. Urban, M.
Olbracht, I. Vančura, V.
Otcenásek, J. Vrchlicky, I.
Palacky, F. Zápotocky, A.
lm. Szlovákiai magyar író

kémikus Brauner, B., Dulsky, J., Heyrovksy, J. *(Nob.)*, Šafarik, V., Sorm, F.
kikötő (dunai) Bratislava (Pozsony), Komarno (Komárom)
király Boleslav, Dobzse László, Podjebrád (Podebrad)
költő
Bezruc, P. (Vasek) Krasko, I.
Cech, S. Lukač, E.
Celakovský, F. Mácha, K.
Frič, J. Neruda, J.
Erben, K. Nezval, V.
Hálek, V. Nováková, T.
Holub, M. Pecka, J.
Hora, J. Purkyne, J.
Hrubin, F. Seifert, J. *(Nob.)*
Havliček-Borovsky, K. Smrek, G.
Hollý, J. Tolman, K.
Hviezdoslav Vrchlický, J.
(Országh P.) Wolker, J.
Jirasek, J. Závada, V.
körzetek és székhelyeik
Dél-Csehország České Budějovice
Dél-Morvaország Brno
Észak-Csehország Ústi nad Labem
Észak-Morvaország Ostrava
Közép-Csehország Praha (Prága)
Közép-Szlovákia Banská Bystrica
Kelet-Csehország (Besztercebánya)
Kelet-Szlovákia Hradec Králové
Nyugat-Csehország Košice (Kassa)
Nyugat-Szlovákia Plzen (Pilzeň)
České Budějovice Bratislava (Pozsony)
légiforgalmi társaság CSA, SLOVAIR
matematikus Bolzano, B., Céch, E., Studnicka, F.
nemzetiség cseh, szlovák, magyar, német, lengyel, ukrán, orosz
Nobel-díjas
béke Wiesel, E. (amerikai)
fiziológiai vagy orvosi Cori, C. (cseh származású amerikai) és Cori, G.
kémiai Heyrovsky, J.
irodalmi Seifert, J.
nyelvész Bernolák, A., Gebauer, J., Hattala, M., Jungmann, J.
pénznem korona (koruna) = 100 haleru
politikus, államférfi
5 betűs: Beneš, Havel, Husák
6 betűs: Černik, Dubček
7 betűs: Masaryk, Novotný, Svoboda
8 betűs: Gottwald, Strougal
9 betűs: Smrkovsky, Zápotocký
repülőtér Prága, Bratislava (Pozsony), Poprád
sajtó, újságok Rudé Právo, Új Szó, Mlada Fronta
szlovákiai magyar írók, költők
3 betűs: Gál S., Sas A.
4 betűs: Bábi T., Duba Gy., Egri V.
5 betűs: Dávid T., Dénes Gy., Dobos L. Fábry Z., Szabó B., Varga I., Veres J.
6 betűs: Csanda S., Tőzsér Á., Vozári D.
7 betűs: Csontos V., Forbáth I., Gyurcsó I., Keszeli F., Ozsvald Á., Turczel L.
szobrász
cseh
Bilek, F. Pokorný, K.
Kafka, B. Sucharda, S.
Levy, V. Štursa, J.
Lyslbek, J. Wagner, J.
Malejovský, J. *szlovák* Kostka, J.
Maratka, J.
tó Csorba-, Liptói-, Orliki-, Usti-tó
történetíró
Dobner, G. Nejedlý, Z.
Dobrovský, J. Neiderle, L.
Emler, J. Palacký, F.
Goll, J.
törvényhozó testület nemzetgyűlés
vallásreformátor Husz J. (Hus)
város Prága (Praha), Pozsony (Bratislava), Ostrava, Brno, Košice (Kassa), Plzen (Pilzen), Usti nad Labem, Ceské Budějovice, Hradec Králové, Banská Bystrica (Besztercebánya), Nové Zámky, (Érsekújvár), Gottwaldov, Olomouc, Karlovy Vary, Pardubice
zeneszerző
cseh
Dvořák, A. Martinu, B.
Fibich, Z. Nedbal, O.
Janáček, L. Novák, V.
Kricka, J. Smetana, B.
szlovák Balla, J., Cikker, J., Figus-Bystrý, V.
Csehov, A.-mű A csinovnyik halála, Ivanov, Sirály, Ványa bácsi, Cseresznyéskert, Három nővér, A párbaj, Az én életem, A körorvos, A hatos kórterem
cselekvés akció, kezdeményezés; ösztönös –, szándékos –, gondatlan cselekvés
Csendes-óceán felfedezője (1513. IX. 19.) – (Panama) Balboa, V.

Csendes-óceán melléktengerei
Banda- Bismarck-
Bering- Ohotszki-
Arafura- Ross-
Korall- Japán-
Maluku- Kelet-kínai-
Celebesz- Salamon-
Dél-kínai- Sulu-, Timor-tenger
Tasman-

Csendes-óceáni sziget, szigetcsoport (-világ)
4 betűs: Aleut, Cook, Guam, Oahu, Fiji, Wake, Rape, Truk
5 betűs: Baker, Bonin, Daito, Hondo Kauai, Mapia, Nauru, Palau, Ralik, Samoa, Tonga, Mocha, Timor
6 betűs: Bikini, Ellice, Fidzsi, Hawaii, Húsvét, Jarvis, Malden, Marcus, Midway, Nassau, Ryukyu, Rotuma, Tahiti, Tubuai, Wallis
7 betűs: Campana, Fanning, Gilbert, Howland, Loyauté, Okinava, Palmyra, Phoenix, Salamon, Tokelau, Rapanui, Tuamotu
8 betűs: Hokkaido, Johnston, Marshall, Új-Guinea, Új-Zéland
9 betűs: Karácsony, Galapagos, Melanézia, Mangarea, Polinézia, Wellington
10 betűs: Mikronézia, Új-Hebridák
11 betűs: Új-Kaledónia
13 betűs: Fülöp-szigetek

Csendes-óceáni Védelmi Szerződés (1951. IX. 1.) *(röv.)* ANZUS

csendőr zsandár

cseppkő sztalagmit, sztalaktit

Cseres T. *(Koss.)*-**mű** Hideg napok, Foksányi szoros, Parázna szobrok, Igazolatlanul jelen

csersav tannin

cseresznyelikőr Cherry, Maraschino

cserjék, fák tudománya dendrológia

cserkészmozgalom megalapítója Baden-Powell

cserzőszer (-anyag)
4 betűs: króm
5 betűs: timsó
6 betűs: kálisó, tannin
7 betűs: csersav
9 betűs: gubacs sav, quebracho
10 betűs: fűzfakéreg

csigafajta
4 betűs: Napi
5 betűs: Kauri
7 betűs: Whalaat
8 betűs: éti csiga
9 betűs: tüdőcsiga, ugarcsiga
10 betűs: bíborcsiga, kerti csiga
11 betűs: ligeti csiga, tányércsiga
13 betűs: házatlan csiga, meztelen csiga, szárnyas csiga
14 betűs: puhatestű csiga

Csiky G.-színmű A proletárok (újabb címe: Ingyenélők), Mukányi, Buborékok, Nagymama
regény Sziszifusz munkája
tragédia A vasember, Spartacus

csillagászat asztronómia, asztrofizika

csillagászati fogalmak
aberráció nova
asztrofizika meridián
bolygó meteor
csillag nutáció
extragalaxis parallaxis
fekete lyuk planetárium
galaxis precesszió
geocentrikus világkép pulzár
heliocentrikus világkép refrakció
hold spektroszkópia
kettős csillag sztellárasztronómia
kozmogónia szupernóva
kozmológia tejútrendszer
ködök üstökös
kvazár változó csillag
nadír zenit

csillagászati távolságegység parszek (parsec)=3,26 fényév

csillagjós asztrológus

csillagképek és legfényesebb (legalább másodrendű) csillagaik

Latin neve	Jele	Magyar neve	hely	Csillaga
Andromeda	And	Andróméda	é	Sirrah, Mirach, Alamak
Antlia	Ant	Légszivattyú	d	
Apus	Aps	Paradicsommadár	d	
Aquarius	Aqr	Vízöntő		Sadalmelek, Sadalachbia, Sadalsud
Aquila	Aql	Sas		Atair (Altair)
Ara	Ara	Oltár	d	
Aries	Ari	Kos	é	Hamal, Sheratan
Auriga	Aur	Szekeres	é	Capella, Menkalinan, Hassaleh
Bootes	Boo	Ökörhajcsár	é	Arcturus, Izar
Caelum	Cae	Véső	d	

Latin neve	Jele	Magyar neve	hely	Csillaga
Camelopardalis	Cam	Zsiráf	é	
Cancer	Cnc	Rák	é	
Canes Venatici	CVn	Vadászebek	é	
Canis Maior	CMa	Nagy Kutya	d	Sirius, Mirzam, Adara, Wezen
Canis Minor	CMi	Kis Kutya		Prokyon
Capricornus	Cap	Bak	d	
Carina	Car	Hajógerinc	d	Canopus, Miaplacidus, Tureis
Cassiopeia	Cas	Kasszíopeia	é	Sedir, Kaff, Ksora
Centaurus	Cen	Kentaur	d	Toliman, Agena
Cepheus	Cep	Cefeusz	é	Alderamin
Cetus	Cet	Cethal		Deneb Kaitos
Chamaeleon	Cha	Kaméleon	d	
Circinus	Cir	Körző	d	
Columba	Col	Galamb	d	
Coma Berenices	Com	Bereniké haja	é	
Corona Australis	Cra	Déli Korona	d	
Corona Borealis	CrB	Északi Korona	é	Gemma
Corvus	Crv	Holló	d	
Crater	Crt	Serleg	d	
Crux	Cru	Dél Keresztje	d	Acrux
Cygnus	Cyg	Hattyú	é	Deneb, Albireo, Sadir, Gienah
Delphinus	Del	Delfin		
Dorado	Dor	Aranyhal	d	
Draco	Dra	Sárkány	é	Alwaid, Etamin
Equuleus	Equ	Csikó		
Eridanus	Eri	Eridánusz	d	Achernar, Cursa, Zaurak
Fornax	For	Kemence	d	
Gemini	Gem	Ikrek	é	Castor, Pollux, Alhena
Grus	Gru	Daru	d	Alnair
Hercules	Her	Herkules	é	Ras Algethi, Rutilicus
Horologium	Hor	Ingaóra	d	
Hydra	Hya	Északi Vízikígyó		Alfard
Hydrus	Hyi	Déli Vízikígyó	d	
Indus	Ind	Hindu	d	
Lacerta	Lac	Gyík	é	
Leo	Leo	Oroszlán		Regulus, Denebola, Algieba
Leo Minor	LMi	Kis Oroszlán	é	
Lepus	Lep	Nyúl	d	Arneb
Libra	Lib	Mérleg	d	
Lupus	Lup	Farkas	d	
Lynx	Lyn	Hiúz	é	
Lyra	Lyr	Lant	é	Vega
Mensa	Men	Táblahegy	d	
Microscopium	Mic	Mikroszkóp	d	
Monoceros	Mon	Egyszarvú		
Musca	Mus	Légy	d	
Norma	Nor	Szögmérő	d	
Octans	Oct	Oktáns	d	
Ophiuchus	Oph	Kígyótartó		Ras Alhague
Orion	Ori	Orion		Betelgeuze, Rigel, Bellatrix, Mintaka, Alnilam, Alnitak, Saiph
Pavo	Pav	Páva	d	
Pegasus	Peg	Pegazus	é	
Perseus	Per	Perzeusz	é	Algenib, Algol

Latin neve	Jele	Magyar neve	hely	Csillaga
Phoenix	Phe	Főnix	d	
Pictor	Pic	Festő	d	
Pisces	Psc	Halak		
Pisces Austrinus	PsA	Déli Halak	d	Fomalhaut
Puppis	Pup	Hajófar	d	
Pyxis	Pyx	Tájoló	d	
Reticulum	Ret	Háló	d	
Sagitta	Sge	Nyíl	é	
Sagittarius	Sgr	Nyilas	d	Kaus Australis, Ascella
Scorpius	Sco	Skorpió	d	Antares, Dsubba, Shaula
Sculptor	Scl	Szobrász	d	
Scutum	Sct	Pajzs		
Serpens	Ser	Kígyó		
Sextans	Sex	Szextáns		
Taurus	Tau	Bika		Aldebaran
Telescopium	Tel	Távcső	d	
Triangulum	Tri	Háromszög	é	
Triangulum Australe	TrA	Déli Háromszög	d	
Tucana	Tuc	Tukán	d	
Ursa Maior	UMa	Nagy Medve	é	Dubhe, Merak, Phekda, Megrez, Alioth, Mizar, Benetnash
Ursa Minor	UMi	Kis Medve	é	Polaris, Kochab
Vela	Vel	Hajóvitorla	d	Alsuhail
Virgo	Vir	Szűz		Spica
Volans	Vol	Repülőhal	d	
Vulpecula	Vul	Róka	d	

csillagok

Algol
Aldebaran
Antares
Arcturus
Atair
Betelgeuze
Bernard
Canopus
Capella
Castor
Deneb
Polaris
Pollux
Prokyon
Regulus
Rigel
Schedir
Spica
Sirius
Van Maanen
Vega

csillagok a főbb csillagképekben

4 betűs: Mira (a Cet csillagképben), Vega (a Lant csillagképben)

5 betűs: Akrab (Skorpióban), Algol (Perzeuszban), Baten (a Cetben), Deneb (a Hattyúban), Rigel (Orionban), Spica (a Szűzben), Velox (a Kígyótartóban)

6 betűs: Altair (a Sasban), Castor (az Ikrekben), Markab (a Pegazusban), Pollux (az Ikrekben)

7 betűs: Albireo (a Hattyúban), Algenib (a Pegazusban), Algorab (a Hollóban), Alkyone (a Fiastyúkban), Alphard (a Hidrában), Antares (a Skorpióban), Capella (a Kocsisban), Regulus (az Oroszlánban)

8 betűs: Achernar (az Eridanusban), Szíriusz (a Nagykutyában)

9 betűs: Aldebaran (a Bikában), Bellatrix (az Orionban)

10 betűs: Betelgeuze (az Orionban)

11 betűs: Sarkcsillag (a Kismedvében)

csillagok fényességének egysége magnitúdó

csillagvizsgáló

SZU-ban Abastumani, Pulkovo, Alma-Ata, Bjurakan

USA-ban Mt. Palomar, Mt. Wilson

csinovnyik cári tisztviselő, bürokrata

csírasejt zigóta

csírátlanított steril, meddő, dezinficiált, dezinfekcionált, fertőtlenített

Csokonai Vitéz Mihály-mű Béka-egérharc, A méla Tempefői, Anakreoni dalok, A reményhez, A tihanyi ekhóhoz, Diétai Magyar Múzsa, Dorottya, Lilla dalok, Szerelemdal a csikóbőrös kulacshoz **szerelme** Lilla

csokoládés cukorka bonbon, fondant

csomagolóanyag súlya tára, göngyölegsúly

csomagoló-eszköz
3 betűs: kas
4 betűs: láda, zsák
5 betűs: doboz, hordó, kosár, tubus
6 betűs: palack
7 betűs: tartály
8 betűs: konténer, skatulya, stanicli, szelence
9 betűs: göngyöleg
11 betűs: papírzacskó
12 betűs: konzervdoboz
csokor bukéta, bokréta
Csokor-színmű Isten veled, Monarchia
csónak- (hajó-) fajta
3 betűs: gig
4 betűs: hajó, kenu
5 betűs: bárka, dingi, jacht, jolle, kajak, ladik sajka
6 betűs: csónak, piróga
7 betűs: dzsunka, gondola, nyolcas, pinasse
8 betűs: dereglye, vitorlás
9 betűs: együléses, katamarán (catamaran), kétüléses, szandolin
11 betűs: tömlőcsónak
12 betűs: evezős csónak
csónak (hajó) része
3 betűs: bug, far, orr
4 betűs: tőke
5 betűs: árboc, árófa, evező, motor, perem, pinka, svert
6 betűs: uszony
7 betűs: csáklya, horgony, kormány, vitorla
8 betűs: evezőpad, hajótőke, perempad, vezérrúd
9 betűs: belső tőke, csónakpad, gugorarúd, hajtószíj, uszonylap, villásbak
10 betűs: hajógerinc, kolomborsó, kormányrúd, szarvasbak
11 betűs: kikötővilla
12 betűs: perempadozat
13 betűs: csiszatekercs
csonka szobor torzó
csontenyv zselatin
csontgyulladás ostitis
Csontváry Kosztka T.-festmény Pompeji, Baalbek, Taormina, Tátrai táj, Magányos cédrus, Vihar a Nagy Hortobágyon, Panaszfal bejáratánál Jeruzsálemben, Nagy Tarpataki vízesés, Zarándoklás a cédrusokhoz Libanonban, Mária kútja Názáretben, Sétalovaglás a tengerparton, Önarckép
múzeuma Pécsett
Csortos Gy.-film Hyppolit, a lakáj, Vissza az úton, Szerelmi láz
csődület tumultus, kavarodás, zajongás, tömeg
csőfurat kaliber
csőkút Norton-kút
csőtészta makaróni
csúcseredmények sportban *l.* olimpiai bajnokok, világbajnokok
csúcsérték optimum, legmagasabb fok; *(id.)* top
csúcspont tetőpont, zenit
Csuhraj-film A negyvenegyedik, Ballada a katonáról, Tiszta égbolt, Volt egyszer egy öregember, Emlékezet, Ingovány
Csujkov, V.-visszaemlékezései Erőd a Volga partján, A harmadik birodalom vége
Csuka Z.-mű Életív, Buzgó kiáltás, Előretolt állásban, A szentendrei rebellis (Ignatovics Jakov), Bizonyosságul, Ellentmondás a halálnak, Az idő mérlegén, A jugoszláv népek irodalmának története
csuklópánt zsanér
csupasz pőre, fedetlen, mezítelen, kopasz, kopár, tollatlan; test, fal, föld
Csurka I.-mű Tűzugratás, Hamistanú, Moór és Pál, A ló is ember, Nász és pofon, Ki lesz a bálanya? Hét tonna dollár, Házmestersirató, Dagonyázás, Megmaradni, Kettes kolbász
csutora kulacs, szopóka
csuzimai tengeri csata (1905. május 28.)
flottaparancsnok Togo, H. *(japán)*, Rozsgyesztvenszkij, Z. *(orosz)*
regényírója Novikov-Priboj, A.

D

Dabrowska, M.-mű Éjjelek és nappalok, Falusi lakodalom

Dácia
(tört.) főváros Sarmizegethusa (Ulpia Trajan), *városok* Napoca, (Kolozsvár), Apulum (Gyulafehérvár), Potaissa (Torda), Ampelum (Zalatna)
király Burebista, Decebál

dácsa nyaraló

dadaizmus kezdeményezői Arp, H., Ball, H., Hülsenbeck, R., Tzara, T.

dádé cigány, more, roma

daganat, kelés
3 betűs: rák
5 betűs: mióma, ödéma, tipli, tumor
6 betűs: glióma, lipóma, sanker
7 betűs: adenóma, fibróma
8 betűs: duzzanat, kelevény, szarkóma
9 betűs: karcinóma
10 betűs: furunkulus, lágyfekély
11 betűs: hipertrófia, metasztázis, rostdaganat
12 betűs: keményfekély

Dagesztán (SZU)
fővárosa Mahacskala
író Sztalszkij, Sz.

Daimler, G.-gépkocsi Mercedes

dajakok lakhelye Borneo

dalforma
3 betűs: óda
4 betűs: ária, song
5 betűs: blues, kánon, korál, kuplé, műdal
6 betűs: gospel, induló, népdal, sláger
7 betűs: ballada, himnusz
8 betűs: madrigál
9 betűs: barkarola, quodlibet
10 betűs: spirituálé
11 betűs: gassenhauer

dalmű opera, daljáték, zenedráma

Dalmácia *lm.* Jugoszlávia
folyó Neretva, Krka, Cetina
kikötő
5 betűs: Kotor, Split, Zadar
7 betűs: Sibenik
9 betűs: Dubrovnik
sziget
3 betűs: Krk, Pag, Rab, Vis
4 betűs: Brac, Cres, Hvar, Olib
5 betűs: Mljet, Molat, Susak, Unije
6 betűs: Brioni, Kornat, Lošinj
7 betűs: Korčula, Lastovo
8 betűs: Dugi Otok
város
4 betűs: Omis, Senj
5 betűs: Split, Zadar
6 betűs: Trogir
7 betűs: Šibenik
9 betűs: Dubrovnik

Dán, Dánia, Danmark
csillagász Brahe, Tycho de; Brandes, G., Hertzsprung, E., Römer, O., Strömgren, E.
felfedező-utazó Bering, V., Nieburg, C., Rasmussen
félsziget Jütland (Jylland)
feltaláló Pulsen, V. (magnetofon őse, rádióadó)
festő Abilgard, N., Eckersberg, C., Juel, J.
filozófus Brandes, G., Höffding, H., Kierkegaard, S., Sibbern
fizikus

Bartholinus	Knudsen, M.
Bjerrum, N.	Lorenz, L.
Bohr, A. *(Nob.)*	Mottelson, R. *(Nob.)*
Bohr, N. *(Nob.)*	Oersted, H.
Colding, L.	Stensen, N.

folyó Gudenaa
főváros
Koppenhága (Kobenhavn)
hírügynökség Ritzaus Bureau
író

Aakjaer, J.	Holberg, L.
Abell, K.	Heilberg, J.
Andersen, H.	Jacobsen, J.
Bang, H.	Jensen, J. *(Nob.)*
Becker, K.	Kirk, H.
Ewald, A.	Munk, K.
Gelsted, O.	Pontoppidan, H. *(Nob.)*
Gjellerup, K. *(Nob.)*	Wessel, J.

karmester Gade, Klenau
kikötő Alborg, Arhus, Esbjerg, Frederikshavn, Gedser, Helsingör, Hirthals, Koppenhága, Korsör, Nyborg, Roskilde, Rödby, Rönne, Sönderborg
kémikus

Borch, O.	Selfström, N.
Brönsted, J.	Stensen, N.
Dam, H. *(Nob.)*	Thomsen, H.
Kjeldahl, J.	

költő

Aakjear, J.	Kingo, T.
Baggensen, J.	Oelenschlagen, A.
Goldschmidt, M.	

külbirtok
Feröer-szigetek (Froyar)
székhely Tórshavn
sziget Strömö, Österö, Vaagö, Suderö, Sandö
Grönland
hegycsúcs Gunnbjörns Fjaeld (3700 m)
felfedező Gunnbjörn, Vörös Erik, Ross, Peary, Koch, Nansen, Rasmussen, Nordenskiöld, Wegener
légitámaszpont (USA) Thule
őslakó eszkimó
repülőtér Söndre, Strömfjord
székhely Godthab (Nuuk)
sziget Disko
tengerfok Kap Morris Jesup (északon), Kap Farvel (délen)
matematikus Mohr, G., Römer, O., Wessel, C.
meseköltő Andersen, H.
mondabeli királyfi Hamlet
nemzetiség dán, német, svéd
Nobel-díjas
békedíj Bajer, F.
fizikai Bohr, A. és N., Mottelson, B. (dán származású amerikai)
fiziológiai vagy orvosi Dam, C., Fibinger, J., Finsen, N., Krogh, Sh.
irodalmi Gjellerup, K., Jensen, J., Pontoppidan, H.
nyelvtudós Thomsen, V.
orvos Fibinger, J. *(Nob.)*, Finsen, N. *(Nob.)*, Dam, C. *(Nob.)*, *Krogh, Sh. (Nob.)*
pénznem krone (korona)=100 őre
politikus
4 betűs: Hall
5 betűs: Bajer, Zahle
7 betűs: Brandes
8 betűs: Berntsen, Strünsen
10 betűs: Bernstorff
repülőtér Aarhus, Alborg, Koppenhága
sajtó (újságok) Aktuelt, Berlinske Tidende, Politiken, Jyllands-Posten
sarkkutató Rasmussen, K., Bering
sziget (*lm.* külbirtok) Amager, Anholt, Als, Bornholm, Feröer-szigetek, Falster, Fanö, Fünen, Fyn, Grönland, Hesselö, Laaland, Langeland Lolland, Mön, Saltholm, Sjaelland (Seeland)
színész, -nő (filmszínész, -nő) Psilander, V., Zoro és Huru (Pat és Patachon), Nielsen, A.
szobrász Thorwaldsen, B.
tengerszoros Nagy-, Kis-Belt, Öresund, Skagerrak, Kattegat
törvényhozás szerve parlament (Folketing), Riksdag, Landsting
területmérték quadratrode, tonde land
történetíró Holberg, L.
uralkodó Erik, Gorm, Knud, Knut, Olaf, Sven, Kanut, Niels, Harald, Johann, Mahnus, Godfred, Frederik, Kristian, Waldemar, Friedrich, Gottfried
űrmérték ahm, fass, kande, seffel
város Kolding, Odense, Roskilde, Alborg, Aarhus, Esbjerg, Skagen, Tonder *lm.* kikötő, repülőtér
zeneszerző Enna, A., Hartmann, J., Kuhlau, D., Nielsen, C., Schall, K.
Dante múzsája Beatrice
műve Vita nuova (Új élet); Vendégség, Egyeduralom, Isteni színjáték (részei: Pokol, Purgatórium, Paradicsom)
versformája terzina
darázs levél-, redősszárnyú-, fürkészdarázs
dárda lándzsa, kopja, pika (hajító- és szúrófegyver)
Dardanellák
görög neve Hellészpontosz
török neve Canakkale
Darvas J. *(Koss)*-**mű** A legnagyobb magyar falu, A törökverő, Kormos ég, Máról holnapra, Város az ingoványon, Hajnali tűz, Zrínyi, Októberi köd, Részeg eső, Szakadék, A térképen nem található
Darwin fő műve A fajok eredete
Daudet, A.-mű Tarasconi Tartarin, Levelek a malomból, A kis izé, Arles-i lány, A család támasza
Daumier, H.-rajz Mosónő, Harmadik osztályon, Olimposzi istenek, Az igazságszolgáltatás emberei, Cirkuszi kikiáltó, Don Quijote
Dávid felesége Bethsabe, Bethsabe **fia** Salamon, **ellensége** Góliát
David, I. festménye Horatiusok esküje, Marat halála, A koronázás
Deák-Ébner L. festménye Szolnoki vásár, Körmenet, Hazatérő aratók, Újoncok
De Amicis gyermekregénye A szív
Debussy-mű Sylvia, A tenger, Tavasz, Pelléas és Mélisande, Egy faun délutánja, Noktürnök, A boldog sziget
Decamerone (Dekameron) szerzője Boccaccio
De Coster, Ch.-mű Thyl Ulenspiegel
de facto ténylegesen, valójában
deficit hiány, ráfizetés
Defoe, D.-mű Robinson Crusoe, Moll Flanders örömei és viszontagságai, Roxana avagy a szerencsés kedves
Degeyter, P. szerzeménye Internacionálé dallama
degradál lefokoz
de jure jog szerint, jogilag
dekabristák vezetői Pesztyel, Rilejev, Kahovszkij, Muravjov-Aposztol, Besztuzsev-Rjumin (1825. december)
Dékány A.-mű Gyár, Ruhr, Matrózok, hajók, kapitányok, Ludas Matyi, Csínom Palkó, Kalózok, bálnák, tengerek, Az elveszett sziget, Az óceán császára, S. O. S. Titanic

dekatlon *l.* tízpróba
deklarál kinyilvánít, kihirdet, bevall
deklarált *(id.)* de jure
Dél-afrikai Köztársaság
Bantusztánok és fővárosaik
Bophuthatswana: Mmabatho
Ciskei: Bisho
Transkei: Umtata
Venda: Sibasa
folyó Limpopo, Oranje, Vaal
főváros Pretoria; *törvényhozás székhelye:* Cape Town (Kaapstad, Fokváros)
hegy, hegycsúcs Drakensberge
hírügynökség SAPA
kikötő Cape Town, Durban, East London, Port Elizabeth, Mossel Bay, Richard's Bay
külbirtok Walvis Bay (Bálna-öböl), Marion-sziget, Prince Edward-sziget
légiforgalmi társaság *(röv.)* SAA
nemzetiség búr (afrikander), bantu (kosze, zulu, baszuto) angol, indiai, mulatt, szvázi, becsuána
nemzeti park Krüger
Nobel-díjas
békedíj Luthuli, A., Tutu, D.
fiziológiai vagy orvosi Theiler, M. (dél-afrikai származású amerikai)
pénznem rand=100 cent
repülőtér Bloemfontein, Durban, Upington, Johannesburg, Cape Town
polgári mozgalom mártírja Biko
sivatag Kalahari
szabadságharcos Krüger, S.
sziget *l.* külbirtok
tájegység Natal, Oranje, Fokföld, Kapland, Zuluföld (Zululand), Transvaal
tengerészeti támaszpont Simonstown
törvényhozó testület szenátus
város Cape Town (Kaapstad, Fokváros), Pretoria, Bloemfontein, Pietermoritzburg, Johannesburg, Durban, Port Elizabeth, Germinston, East London, Boksburg, Kimberly, Queenstown, Ladysmith, Umlazi
dél-afrikai antilopfajta gnú
dél-afrikai faji megkülönböztetés apartheid
dél-afrikai holland származású telepes búr
dél-amerikai adósrabszolga peon
dél-amerikai államok és fővárosaik
önálló államok
Argentína: Buenos Aires
Bolívia: Sucre, adminisztratív székhely: La Paz
Brazília: Brasília
Chile: Santiago
Ecuador: Quito
Guyana: Georgetown
Kolumbia: Bogotá
Paraguay: Asunción
Peru: Lima
Suriname: Paramaribo
Uruguay: Montevideo
Venezuela: Caracas
gyarmatok
Falkland-szigetek: Stanley (Nagy-Britannia)
Francia Guyana: Cayenne
Holland Antillák: Willemstad
dél-amerikai állat (vadonélő)
4 betűs: fóka, inia, puán, puma, rája, sapu, tatu, tokó, unan
5 betűs: aguja, arara, bálna, guara, koati, majom, medve, nandu, tapír, tukán
6 betűs: aguti, delfin, guazuy, hárpia, hirare, inambu, jaguár, kajmán, lontra, nutria, ocelot, sakáre, sakutó, teknős, vámpír
7 betűs: angolna, bentévi, guanaco, kinkuju, maikong, papagáj, pikunda, pingvin, szarvas, szuriló, vikunya
8 betűs: anakonda, arapalma, guacharo, hangyász, kis huron, krokodil, lamantin, nagy mara, tamanova, tepirete, viscacha
9 betűs: ámbrás cet, armadillo, azararóka, bőgőmajom, carpincho, csimahima, érdes cápa, gulyajáró, katonaara, mosómedve, óriástatu, szurukuru
10 betűs: brazil puma, csincsilla, jaguarundi, macskanyúl, mókusmajom, óriáskígyó, pörölycápa, tokorcsürü, vízi disznó
11 betűs: arrauteknős, bíborfecske, levesteknős, nyestmacska, pettyes paka, selyemmajom, tengeri gyík
12 betűs: argentin puma, gyapjas majom, hollókeselyű, királykondor, pampaszarvas, pézsmapekari, pingvinkacsa, sörényes fóka, villás rája
13 betűs: csuklyás majom, elefánt teknős, kondorkeselyű
14 betűs: nyársasszarvas, tengeri denevér
15 betűs: chilei homokjáró, vérszopó denevér
17 betűs: feketenyakú hattyú, varacskosfejű gyík
Dél-Amerika *felfedezői, kutatói*

Almagro, D.	Lendl, A. (magyar)
Burmeister, H.	Magalhães (Magellán)
Cabral, P.	Martius, K.
Cabot, S.	Musters, G.
Davis, J.	Nordenskjöld, O.
Diaz de Solis	Orellana, F.
Drake, F.	Pizarro, F.
Éder X. (magyar)	Reiss, W.
Humboldt, A.	Stübel, A.
Kolumbus	Vespucci, A.

folyó Amazonas, Magdalena, Orinoco, Rio Negro, Paraná, Paraguay, Uruguay, Tocantins *lm.* az egyes országoknál

farm hacienda, fazenda, ranch
füves síkság pampa, llano
hegyi állat láma, guanako
indián törzs araukán, aymara, csibcsa, inka, kecsua, karib, Tupi-guarani *lm.* az egyes országoknál
kalap sombrero
kígyófajta anakonda, boa
krokodilfajta kajmán
liliomfajta amaryllis, áloé
növény
5 betűs: agavé, kanna
6 betűs: dohány, fügefa
7 betűs: ananász, kakaófa, pálmafa, pamutfa, paradió, manióka
8 betűs: hangyafa, mangrove, mozpálma, orchidea
9 betűs: araukária, asai pálma, kaucsukfa, mustpálma, pampaszfű, szappanfa
10 betűs: kokacserje, kötélpálma, kúszópálma, sünkaktusz, tonkababfa, viaszpálma
11 betűs: árvalányhaj, buritópálma, fügekaktusz, királypálma, kókuszpálma, óriás zsurkó, quebrachofa, tündérrózsa
13 betűs: oszlopkaktusz, sivatagi pálma
pásztor gaucho
patás állat tapír
pénznem bolivar, cruzeiro, escudo, peso, sucre (centavos, centesimos, centimos), reis
rabló macskaféle állat jaguár, kuguár, ocelot, puma
rabló madár urubu
ragadozó hal piranha
strucctajta nandu
szigetcsoport Galapagos, Tűzföld
tó Titicaca, Poopo, Uyuni
dél-ázsiai női ruhadarab szári, szarong
Dél-ázsiai Regionális Együttműködési Szervezet *(röv.)* SAARC
Deledda, G.-regény A repkény, A mi Urunk
délelőtti rendezvény matiné
dél-európai pókfajta tarantula
dél-európai pénznem dinár, drachma, lej, leva, líra
delfinfajta kardszárnyú, játékos-delfin
délibáb fata morgana
Délibábok hőse főszereplője Hűbele Balázs
Delibes L.-balett Coppélia, Sylvia, Naila, *opera* Lakmé, A király mondta
déli félteke csillagképei Nyúl, Páva, Holló, Farkas, Mérleg, Kehely, Daru, Phoenix (Főnix), Kentaur, Eridanus, Vadász, Skorpió, Bálna, Bak, Vízöntő, Nagykutya, Dél Keresztje
déligyümölcs ananász, narancs, citrom, banán, datolya, füge, grapefruit, kesudió, mandarin, papaya, pisztácia, szentjánoskenyér, paradió
Déli-sark (Antarktisz-) kutató Amundsen, Bruce, Scott, Mawson, Filchner, Drygalski, Shackleton, Nordenskjöld
déli-sarki madár pingvin
Déli-sark első átrepülője Byrd kapitány (1929)
Délkelet-ázsiai Országok Szövetsége *(röv.)* ASEAN
tagjai Indonézia, Malaysia, Singapore, Thaiföld
Délkelet-ázsiai Szerződés *(röv.)* SEATO
Dél-Korea *l.* „Korea"
délkör meridián, főkör
Delon, A.-film Rocco és fivérei, Napfogyatkozás, A párduc, Egy zsaru bőréért, Swann szerelme
Délnyugat-Afrika *l.* Namíbia
Démétér testvére Zeusz, Hadész:
anyja Rhea; apja Kronosz;
nővére Héra, Hestia;
lánya Perszephoné
demokrácia népuralom
démon ördög, Mefiszto, sátán
derékszög ortogon
derékszögű összrendező koordináta
Déri M.-találmány transzformátor (Zipernowsky K. és Bláthy O.-val)
Derkovits Gy. *(Koss.)*-**festmény** Dózsa-sorozat, Utolsó vacsora, Halottsiratás, Szövőmunkások, Anya, Három nemzedék, Végzés, Kivégzés, Terror, Hídépítők, Híd télen
Déry T.-mű Szemtől szembe, Befejezetlen mondat, Felelet, Emlékeim az alvilágból, G. A. úr X-ben, Kiközösítő, Ítélet nincs, Theokritosz Újpesten, Képzelt riport egy amerikai pop-fesztiválról, Kedves bópeer, A félfülű, A napok hordaléka
Dési Huber I. *(Koss.)*-**mű** Negyedik rend, Guberáló, Déli pihenő, Viharmadarak, Farakások
despota kényúr, zsarnok, diktátor, tirannus
desszert-borfajta
5 betűs: Samos
6 betűs: Malaga, Sherry, Tokaji
7 betűs: Madeira, Marsala
8 betűs: Jenerodi
9 betűs: Tarragoya
diadochuszok *(Nagy Sándor utódai)*
8 betűs: Seleukos
9 betűs: Antigonos
10 betűs: Antipatros, Lirimachos, Ptolemaios
diákétkező menza
diárium napló, füzet
Dickens, Ch.-mű Twist Olivér, Copperfield Dávid, Nehéz idők, Nicholas Nickleby, Kis Dorrit, Pickwickclub, Martin Chuzzlewit, Karácsonyi ének, Ódon ritkaságok boltja, Dombey és fia, Két város
dicsfény nimbusz, glória, aureola
dicsőítő ének
6 betűs: ekloga, tedeum

7 betűs: himnusz
9 betűs: apoteózis, dicsőítés
10 betűs: ditirambus, pomegyrisz
12 betűs: glorifikálás, glorifikáció

Diderot, D.-mű Az apáca, Rameau unokaöccse

dién allen, butadién, izoprén, ciklodexadién, diallil

díj
3 betűs: adó, vám
4 betűs: taxa
5 betűs: portó
6 betűs: dézsma, tarifa
7 betűs: illeték, járulék, prémium
10 betűs: honorárium

díjazás dotálás, dotáció, javadalmazás

díjmutató taxaméter

díjszabás tarifa

diktum-faktum amint mondtam, úgy lett...

dinamit készül nitroglicerinből és kovaföldből

diplomáciai képviselő követ, konzul, nagykövet, attasé, ügyvivő, nuncius

diplomáciai tiltakozó jegyzék demars, démarche

díszes kezdőbetű iniciálé

díszhal akara-, arany-, dánió-, díszcsuka-, díszmárna-, guppi-, gurámi-, kardfarkú-, kolibri-, leopárddánió-, neon-, paradicsom-, razbora-, rózsa-, szivárvány-, tarkacsuka-, tarkasügér-, tetra-, üvegsügér-, zebradánióhal

díszítés, díszítmény fríz, rozetta, dekoráció, ornamentika

díszkíséret eszkort

dísznövény
4 betűs: kána, kála
5 betűs: agave, babér, dália, pálma, rózsa, yukka
6 betűs: arália, azálea, fikusz
7 betűs: amarant, babérfa, kaktusz, kamélia, lobélia, páfrány, szalvia
8 betűs: akantusz
9 betűs: amarantus, araukária
10 betűs: amarillisz, angelikafa, gladiólusz, szobafenyő
11 betűs: aszparágusz, filodendron
12 betűs: norfolkfenyő

dísztűz szalve

Dnyeper mellékfolyói
3 betűs: Vop
4 betűs: Iputy, Prut, Orel, Rosz
5 betűs: Szozs, Szula
6 betűs: Pszjol, Szupoj, Trubes
7 betűs: Gyeszna, Szamara
8 betűs: Berezina, Pripjaty, Vorszkla

Dnyeper melletti városok
4 betűs: Orsa
5 betűs: Kijev
7 betűs: Herszon, Kahovka, Recsica
8 betűs: Mogiljov, Nyikopol, Rogacsev
9 betűs: Cserkassi, Marganyec
10 betűs: Kremencsug, Szmolenszk, Zaporozsje
14 betűs: Novomoszkovszk
16 betűs: Dnyepropetrovszk
18 betűs: Dnyeprodzerzsinszk

Dnyeszter mellékfolyói Bik, Reut, Botna, Ikely, Sztrij, Sztrvjazs

Dnyeszter melletti városok
6 betűs: Sztrij
7 betűs: Benderi, Odessza, Szoroki
8 betűs: Ogyessza
9 betűs: Tiraszpol
10 betűs: Tyiraszpol
18 betűs: Mogiljev Podolszkij, Podolszkij Kamenyec

Dobozy I.-film Virrad, Zápor, Hattyúdal, A tizedes meg a többiek

Dobroljubov, Ny.-mű Mi az oblomovság? Mikor jön el az igazi nap?

Dobrudzsa kikötője Constanţa

dodekaéder „tizenkétlapú"

Dodekanészosz szigetei Ródosz (Rhodos), Karpathosz, Kaszosz- (Déli-Szporádok szigetcsoportja);
székhelye Ródosz

dohányban lévő méreg nikotin

dohányfajta
4 betűs: Shag
5 betűs: Kubai, Priem, tubák
6 betűs: burnót, Orient
7 betűs: mahorka
9 betűs: brazíliai, purzicsán, szumátrai
10 betűs: pipadohány
11 betűs: durvavágott, finomvágott

dohánypor burnót, tubák

Dohnányi E.-mű A vajda tornya, A tenor, Pierette fátyola, Ruralia Hungarica

doktrínák szerzői Brezsnyev, Hallstein, Johnson, Marshall, Monroe, Truman

Dolomitok legmagasabb pontja Marmolada (3342 m)
központja Cortina d'Ampezzo

Dominikai Közösség
felfedező: Kolumbusz (1493)
folyó Roseau
főváros Roseau
hegycsúcs Morne Diablotin (1447 m)
pénznem kelet-karibi dollár=100 cent
sziget Szélcsendes-szigetek, Kis-Antillák

Dominikai Köztársaság (Dominica)
folyó Déli-, Északi-Yaque
főváros Santo Domingo
hegycsúcs Pico Duarte (3175 m)
kikötő Santo Domingo, Barahona, Puerto Plata, La Romana, San Pedro de Macoris
légiforgalmi társaság *(röv.)* CDA

nemzetiség néger, mulatt, kreol
pénznem
dominikai peso („peso oro" = aranypeso) = 100 centavo
sziget Saona, Beata
tengerfok Beata-, Engaño-fok
tengerszoros Mona
tó Enriquillo
törvényhozó testület szenátus, képviselőház
város (lm. kikötő) Bani, La Vega, Sanchez, Santiago

Domonkos rendi magyar utazó Julianus barát

Don mellékfolyói
3 betűs: Jug
4 betűs: Csir, Mesa
5 betűs: Havia, Ilava, Jelan, Karai, Manes
6 betűs: Akszej, Bitjug, Donyec, Manics
7 betűs: Bolanda, Ijovlja, Kolitva, Karamis, Szoszna
9 betűs: Voronyezs

Donatello-szobor Gattamelata lovas szobra, Dávid, Angyali üdvözlet

Don Giovanni kísérője Leporello

Donizetti, G.-opera Don Pasquale, Szerelmi bájital, Lammermoori Lucia, Az ezred lánya, Lucrezia Borgia, A kegyencnő, A csengettyű, Boleyn Anna, Rita

donor véradó

Don Quijote szerzője Cervantes
csatlósa Sancho Pansa
lova neve Rosinante
szerelme Dulcinea

Donyec-medence kikötője Zsdanov, Taganrog
város Donyeck, Makajevka, Luganszkoje, Gorlovka, Sahti

Doré, G. illusztrálta Isteni színjáték, Don Quijote, Biblia

Dos Passos, J.-regény
Három katona, Nagyváros, 42. szélességi fok, Elkallódott ifjúság, Dől a pénz

Dosztojevszkij, F.-mű Bűn és bűnhődés, A félkegyelmű, A Karamazov testvérek, Fehér éjszakák, A játékos, Feljegyzések a holtak házából, A kamasz, A szelíd teremtés, Ördögök

Doyle, C.-mű A sátán kutyája, Sherlock Holmes emlékiratai, Doktor Holmes kalandjai, Sherlock Holmes visszatér
detektív: Sherlock Holmes

Döblin, A.-regény Berlin, Alexanderplatz

dödölle tejfölös gombóc, derelye

dögevő állat keselyű, hiéna

döntés határozat, ítélet, verdikt

döntetlen eredmény patt

dőzsölés bacchanália, ivászat, orgia

drágakő, féldrágakő, díszítő kő
4 betűs: opál
5 betűs: achát, gagát, kvarc, rubin, topáz, zafír
6 betűs: apatit, berill, citrin, ékszer, epidot, gránát, jáspis, türkiz
7 betűs: gyémánt, hiacint, karneol, lazurit, lazúrkő, smaragd, spinell, strassz, szarukő
8 betűs: amazonit, amazonkő, ametiszt, kalcedon, krizolit, malachit, ólomüveg, rézlazúr, turmalin, vezuvián
9 betűs: aventurin, akvamarin, füst-topáz, mohaachát, obszidián, zöld kvarc
10 betűs: alexandrit, oligoklász, rózsakvarc
11 betűs: borostyánkő, kék turmalin, krizoberill, nemes gránát
12 betűs: macskaszemkő
13 betűs: szalagos achát
14 betűs: fekete turmalin
17 betűs: fekete borostyánkő

drágakövek súlyegysége karát

Dráva (*id.* Drau) *mellékfolyói*
4 betűs: Ache, Draw, Gail, Glan, Gurk, Isel, Miss, Möll, Mura, Okor, Sill
5 betűs: Rinya
6 betűs: Bednja, Genest, Lavant, Lieser
7 betűs: Bisztva, Vellach
8 betűs: Policicza, Pössnitz
9 betűs: Fekete-víz
11 betűs: Weissenbach

Drégely várkapitánya Szondi György

Dreiser, Th.-regény Amerikai tragédia, Carrie, drágám..., A pénz királya, Jennie Gerhardt, A zseniális ember, A dollár uralma, A csapda

Drina mellékfolyói Lim, Piva, Tara, Jadar, Prača

Dsida J.-kötet Angyalok citerája, Nagycsütörtök, Tóparti könyörgés

Dugonics A.-regény Etelka
mennyiségtana A tudákosságnak két könyve

Dumas, A. (idősebb)-mű A három testőr, Monte Christo grófja, Ascanio, A fekete tulipán
a három testőr Athos, Porthos, Aramis (a negyedik: D'Artagnan)

Dumas, A. (ifjabb)-mű A kaméliás hölgy, Divathölgyek, A szerelem gyermeke

Duna
jobb parti mellékfolyói (Kárpát-medencében) Lajta, Rába, Rábca, Által-ér, Benta, Sió, Cselepatak, Dráva, Száva
bal parti mellékfolyói Morva (Miava, Radova), Vág (Vah), Nyitra, Garam (Hron), Ipoly, Rákos, Tisza, Temes, Karas, Néra, Cserna, Zsil, Olt
forrásvidéki Brege, Brigach
ókori neve Isztrosz, Ister, Danubius
torkolati ágai Kilia, Szulina, Szt. György

Dunántúli-középhegység legmagasabb csúcsa Pilis (757 m)
részei Bakony, Keszthelyi-, Balaton-felvidék, Vértes, Dunazug-hegység

Dunazug-hegység részei Gerecse, Pilis, Budai-, Visegrádi-hegység
Durkó Zs. *(Koss.)*-**mű** Altamira, Mózes (opera), Halotti beszéd, Széchenyi (oratóriumok)
dúsgazdag (ember) nábob, krőzus, milliomos, milliárdos
Dutka Á.-emlékirat A holnap városa, A nagy kaland
verseskötet Félévszázad viharában, A vénség balladája, Kallódó dallamok
Dürer, A.-festmény Királyok imádása, Ádám és Éva, Négy apostol, Erasmus, Táncoló parasztpár
rézmetszet Lovag, halál, ördög
fametszet Kis és Nagy Passió, Mária élete, Apokalipszis négy lovasa
születési helye Nürnberg
Dürrenmatt, F.-mű Az öreg hölgy látogatása, A baleset, Az ígéret, A nagy Romulus, Fizikusok, Görög férfi görög nőt keres, Arckép helyett, A bíró és a hóhér
Dvořak, A.-mű Új világ szimfónia, Szláv táncok, Stabat mater, Ruszalka, Jakobinusok
Dzsalil, M.-verskötet Moabiti füzet
dzsámi mecset
Dzsibuti (Djibouti)
főváros Dzsibuti (Djibouti)
hegycsúcs Moussa Ali (2063 m)
kikötő Dzsibuti, Obock
nemzetiség afar, arab, francia, szomáli
pénznem dzsibuti frank=100 centime
repülőtér Dzsibuti
tó Assal-, Abé (Abbé)-tó
tengerszoros Bab el-Mandeb
város Tadjoura, Obock
dzsigoló (gigoló) parkett-táncos, selyemfiú
Dzsungária
folyó Fekete Irtis, Kara Irtis
lakos ujgur, dzsungár, mongol, kínai
székhely Urumcsi

E, É

ébresztőóra vekker
Ebro mellékfolyói
3 betűs: Oca, Cea, Coa, Ega, Oja, Tua
4 betűs: Arba, Arya, Cega, Erla, Nela
5 betűs: Jalón, Segre, Adago, Adaja, Duero, Grado, Paiva, Sabio, Sabor, Ucero
6 betűs: Aragon, Agueda, Arvigo, Orbigo, Riazza, Tamega, Tormes, Yeltes
7 betűs: Gallegó, Araduey, Arlanza, Duraton, Guarena, Linares
8 betűs: Arlanzon, Pisuerga, Rituerto
9 betűs: Zopardiel
ecce homo „Íme az ember" (Pilátus)
écesz ötlet, éca
Ecuador
folyó Aquarico Duale, Napo, Pastaza, Vinces, Zamora, Mira
főváros Quito
hegység, hegycsúcs Andok, Chimborazo (6310 m), Cayambé, Cotopaxi, Antisana, Kordillerák
hosszmérték legua, vara
kikötő Esmaraldas, Guayaquil, Puerto Bolivar, Manta
nemzetiség mesztic, indián (kecsua), néger, mulatt
pénznem sucre=100 centavo
repülőtér Quito, Guayaquil
súlymérték arroba, libra, tone-lada
sziget Galápagos-szigetcsoport (Chaves, Fernandina, Isabela, San Cristóbal, Santiago)
törvényhozó testület kongresszus
város Ambato, Babahoyo, Cuenca, Ibarra, Latacunga, Esmeraldas, Loja, San Lorenzo, Riobamba, Quito, Zamora, Salinas, Portoviejo, Machala
vulkán Sangay, Antisana, Cotopaxi
édes borfajta Malaga, Marsala, Portói, Számoszi, Vermouth, Vermut
édes felfújt csokoládé-, dara-, karamell-, hab-, kifli-, rizs-, vaníliafelfújt
Edison, Th.-találmány szénporos mikrofon, fonográf, izzólámpa, villamos erőmű
edző tréner
Eftimia, V.-mű Bécsi szerelem, Prométheusz, Szent Nepomuk lovagjai
égetett cserép majolika, kerámia
egészségtan higiénia
Egészségügyi Világszervezet *(röv.)* WHO
Eggerth M.-film Csárdáskirálynő, Pacsirta
éghajlat klíma, ózon
éghajlati övek trópusi, száraz, szubtrópusi, mérsékelt, hideg éghajlati öv
égi jelenség holdfogyatkozás, napfogyatkozás, északi fény, déli fény
égi kenyér manna
égitest Nap, Hold, csillag, üstökös, planéta, Föld
Egk, W.-balett Abraxas, Joan von Zarissa, *opera* Circe, Peer Gynt, Columbus, Varázshegedű
Egmont szerzője Goethe
egoista önző
Egressy B.-opera Hunyadi László (szöveg), Bánk bán (szöveg), a Szózat zenéje
Egri J. *(Koss.)*-**festmény** Szegény halászok, Vitorlaigazító, Visszhang
múzeuma Badacsonyban
„egri remete" Gárdonyi Géza
egyeduralkodó kényúr, zsarnok, diktátor, tirannus, autokrata
egyedülálló unikum, példátlan, páratlan
egyenérték paritás, ekvivalencia
egyenjogúsítás emancipáció
Egyenlítői Guinea
folyó Benito
főváros Malabó
hegycsúcs Santa Isabel (3008 m)
nemzetiség bantu
pénznem ekvele=50 spanyol centimo
repülőtér Bata, Malabo
sziget Pagalu (Annobón), Bioko (Fernando Poó)
város Malabo, Bata, Nsok, Ebebiyin
egyenlő értékű adekvát
egyenlő légnyomású izobár
egyenlő mágneses eltérést mutató hely izogón
egyenlőség identitás, homogenitás, kongruencia
egyesítés szintézis, kombináció, egybeolvasztás
egyesület klub, unió, liga, szövetség, társulat
Egyesült Arab Emírségek *l.* Arab Emírségek
Egyesült Nemzetek Szervezete ENSZ, UNO; *l.* „ENSZ"
egyetemes ökumenikus
egyetemi város *l.* Európa egyetemi városai
egyetemi vezető, oktató rektor, dékán, adjunktus, tanár, magántanár, docens, tanársegéd, professzor
egyezmény
6 betűs: paktum
9 betűs: agreement, konvenció, szerződés, szövetség
10 betűs: kontraktus

egyfedelű repülőgép monoplán
egyhangú unalmas, monoton
Egyházak Világtanácsa *(röv.)* WCC
egyházi átok anatéma, kiközösítés
egyházi gyűlés zsinat
egyházi szertartásrend liturgia, rítus, kultusz
egyházi irat
6 betűs: Biblia
7 betűs: missale
8 betűs: imakönyv
9 betűs: misekönyv
10 betűs: breviárium, katekizmus
egyházi zenei (ének-) forma
4 betűs: mise
5 betűs: credo, korál
6 betűs: glória, passio, tedeum
7 betűs: graduál, himnusz, kantáta, motetta, siralom, requiem, sanctus, zsoltár
8 betűs: alleluja, graduale, miserere
9 betűs: gyászmise, introitus, oratórium, gregorián
11 betűs: Stabat Mater
12 betűs: Kyrie eleison
egyidejű szinkron
Egyiptom, óegyiptomi
alkirály *(tört.)* khedive
csatorna Szuezi
duzzasztógát Asszuán
elnöki palota Omajjad
építmény szfinx (szobor), obeliszk, piramis
exkirály Faruk
exkirálynő Narriman
félsziget Sínai-
folyó Nílus, Atbara
főváros Kairó (Al-Qahira)
fügefa szikomorfa
gyógyhely Heluan
hegy, hegycsúcs Gabel, Katherina (2637 m) Sínai-hg.
hírügynökség *(röv.)* MENA
hosszmérték feszakh, dira mamari
író Abaza, A., El Hakim, J., Ibrahim, H., Taha, A., Tejmur, M.
kikötő Alexandria, Port Szaid, Szuez, Iszmáilija (El-Ismáiliya)
kormányzóság Bahr el-Ahmar, Matruh, Sínai
közigazgatás muhafazat (kormányzóság)
légitársaság *(röv.)* EGYPTAIR
napisten Ra, Aton
nemzetiség arab, görög, beduin, berber, núbiai néger
Nobel-díjas *béke-díj* Szadat, A., *irodalmi díj* Mahfúz, N.
oázis Sziva (Siva), Farafira, Bahriyah, Dakhilah
paraszt (földművelő) fellah
pénznem egyiptomi font=100 piaszter=5 tallary
politikus Nasszer, Szadat, Mubarak
repülőtér Kairó, Dair Katrinah, Alexandria, Luxor
sajtó (újságok) Al-Ahram, Al-Ahbar, Al-Gumhurija, Le Progrés Egyptien, The Egyptian Gazetta, Le Journal d'Égypte
sivatag Arab-sivatag, Líbiai-sivatag
súlymérték dirhem, kantar
sziklatemplom Abu Simbel
területmérték feddan
tó Nasszer-víztároló, Qarun-tó
űrmérték dariba, Tobak, veba
város Kairó, Asszuán (Aswan), Aszjút, Heluán (Helwan), Al-Mansurah, Tanta, Damanhur, El-Mahalla, El-Kubra, El-Minya, El-Giza, Gáza (Ghazzah), Shubra (*lm.* kikötő)
vízi erőmű Asszuán
óegyiptomi *(tört.)*
fáraó Cheops, Ramses, Thutmes (Tuthmosis, Thotmesz), Tut-Anch-Amon (Tutenkámen)
isten Amon (teremtés), Atum (hajnalpír), Honszu (Hold), Nílus (Neilus-vihar), Ptah (szépség), Ra Su (nappal), Sebak, Sobek (víz), Oziris (alvilág)
istennő Izis
királynő Nofretete, Kleopatra
napisten Ra, Hor, Horus, Serapis, Amon-Re, Chepre
szent állat Ápisz (bika)
szent madár íbisz
egypárevezős csónak szkiff
Egy pohár víz szerzője Scribe
egypúpú teve dromedár
egysejtű alga, amőba, ősállat, protozoa, baktérium
egyszerű gép csiga, emelő, hengerkerék, lejtő, ék, csavar
egyszólamú unisono, monódia
együttható koefficiens
együttélés szimbiózis
együttműködés kooperáció
ehető gomba
6 betűs: rizike, tinóru
7 betűs: pöfeteg
8 betűs: csiperke, pereszke, úrigomba, vargánya
9 betűs: nyúlgomba, rókagomba
10 betűs: champignon, laskagomba, lisztgomba, őzlábgomba, tarlógomba
11 betűs: csirkegomba, galambgomba, húsos tinóru, kenyérgomba, kucsmagomba, palánkagomba, rizikegomba, szegfűgomba, tehéntinóru
12 betűs: császárgomba, gerebengomba, szarvasgomba
13 betűs: trombitagomba

ehető *(étkezési)* **hal**
3 betűs: tok,
4 betűs: amur, busa, hekk
5 betűs: ajóka, compó, fogas, lazac, márna, ponty
6 betűs: hering, ingola, muréna, ringli, spratt, tonhal
7 betűs: angolna, makréla, menyhal, orsóhal, sprotni, tőkehal
8 betűs: kábeljau, laposhal, makrahal, nyelvhal, szardella
9 betűs: lepényhal, pisztráng, szardínia
10 betűs: rombuszhal
Ehrenburg, I.-mű Moszkvai sikátor, A vihar, Párizs bukása, A kilencedik hullám, A teremtés második napja, Julio Jurenito, Olvadás, Európa pusztulása, Emberek, évek, életem
Einem G.-balett Turandot hercegnő, Medusa, Boldogság, álom, halál
opera Danton halála, Ármány és szerelem, Az öreg hölgy látogatása
Eiréné a béke istennője (görög)
Eizenstein, Sz.-film Patyomkin páncélos, Viva Mexikó!, Október, Sztrájk, Régi és új, Jégmezők lovagja, Rettegett Iván
éjjeli mulató bár, disco, dancing, night club
éjjeli zene nocturne, notturno, szerenád
ekliptika a Nap látszólagos pályája
ékszer súlyegysége karát (kb. 0,2 g)
eksztázis elragadtatás, önkívület, felindultság, rajongás
Ekvátor Egyenlítő
eladás harmadik országnak: reexport
el-'alameini csata (1942. X. 23.–XI. 3.) győztese Montgomery, B.
Elba
németül Elbe;
csehül Labe
csatornái Mittelland, Trave, Ihle
mellékfolyói Ohře, Mulde, Saale, Havel, Elster, Sude, Stör, Vltava, Jizera
elbeszélő költemény ballada, eposz
elbeszélő narrátor
elcsépelt banális, elkoptatott
elefántfajta indiai, afrikai
Elefántcsontpart
folyó Bandama, Comoé, Sassandra
főváros Yamoussoukro
hegycsúcs Mont Nimba (1752 m)
hírügynökség *(röv.)* AIP
kikötő Grand-Bassam, San-Pédro, Sassandra, Abidjan
légiforgalmi társaság Air Afrique
nemzetiség baule, bete, szenufo, malinke, krudan lobi
pénznem CFA (afrikai) frank=100 centime
repülőtér Yamoussoukro, Abidjan
sajtó (újságok) Fraternité, Matin
tó Kossou-víztározó
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Man, Korhogo, Bouaké (*lm.* kikötő, repülőtér)
elégtétel bosszú, revans, jóvátétel, megtorlás, szatiszfakció
Élektra szerzője Euripidész, Szophoklész, Girodoux, Hauptmann
Élektra
testvére Oresztész
anyja Klütaimnésztra
apja Agamemnon
nővére Iphigénia
elektroakusztikus mértékegység bel
elektrokardiogram EKG
elektromágneses hullámokat jelez detektor
elektromos áram váltóáram, egyenáram, váltakozó áram, háromfázisú áram
elektromos áramerősség egysége amper
elektromos ellenállás reosztát
elektromos ellenállás egysége ohm
elektromos feszültség mérőegysége volt
elektromos kapacitás mérőegysége farad
elektromos kapcsolóberendezés relé
elektromos pólus anód, katód, elektród
elektromossággal töltött elemi részecske ion, anion, kation
elektromos mértékegység amper, coulomb, farad, ohm, volt, kiloamper, kilocoulomb, kilovolt, kilowattóra, mikroohm, megaohm
elektroncső
5 betűs: dióda
6 betűs: audion, hexóda, októda, trióda
7 betűs: heptóda, pentóda, tetróda
elektron gyorsító
7 betűs: gigator
8 betűs: betatron, bevatron, calutron, theotron
9 betűs: kozmotron, ciklotron
15 betűs: szinkro-betatron
16 betűs: szinkro-ciklotron, ciklo-szinkrotron
élelemtartósítási eljárás liofilizálás, hűtés, fogyasztás
Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet *(röv.)* FAO
elemi részecske
4 betűs: atom, pion
5 betűs: foton, mezon
6 betűs: barion, lepton, proton
7 betűs: hiperon, neutron, negaton, nukleon, tachion
8 betűs: elektron, pozitron, neutrínó
10 betűs: antiproton
elemek oxigénnel alkotott vegyülete oxid
elemi részecske osztályozása és jele
könnyűek foton;

leptonok neutrínó, antineutrínó, pozitron, elektron, pozitív „mű" mezon, negatív „mű" mezon;
középnehezek mezonok; pozitív „pi" mezon, semleges „pi" mezon, negatív „pi" mezon, K-mezonok;
nehezek barionok: proton, neutron, antineutron, antiproton

élet jelképe nap
életrajz biográfia, curriculum vitae, memoár, autobiográfia
élettan *(id.)* fiziológia
megalapítója Bernard, C.
művelői Pavlov, I., Darwin, Ch., Rácz S., Hőgyes E., Korányi S., Tangl F., Mansfeld G.
életveszély jelképe halálfej
életvegytan biokémia
„Elfújta a szél" szerzője Mitchell, M.
El Hakim szerzője Knittel, J.
elháríthatatlan akadály vis maior
elhunytat méltató beszéd, cikk nekrológ
elhurcol deportál
Eliot Th.-színmű Gyilkosság a székesegyházban, Koktél hatkor
elixír csodaszer, bölcsek köve
eljárás akció, metódus, intézés; -indítás, -mód; csőd-, gyógyeljárás
éljenzés ováció, ünneplés, hurrá, vivát
elkülönítés izoláció, karantén, vesztegzár
elkülönített népcsoport kaszt
ellenállás (elektromosság) sönt, shunt
Ellenállók Nemzetközi Szervezete *(röv.)* FIR
ellenfél
ellenség, opponens, konkurens, antagonista
ellenőrzés revízió, vizsgálat
ellenőrző társaság holding
ellentét antagonizmus, ellentmondás
ellentmond protestál
ellenméreg antitoxin
ellentétel antitézis
ellenszenv antipátia, idegenkedés
ellenvetés apelláta, kifogás
elmebeteg
5 betűs: őrült
6 betűs: bolond, idióta
8 betűs: mániákus
9 betűs: skizofrén
10 betűs: szkizofrén
11 betűs: pszichopata
elmebetegség
5 betűs: mánia
6 betűs: téboly
8 betűs: őrültség, paranoia
9 betűs: katatónia, monománia
10 betűs: pszichózis
11 betűs: skizofrénia
12 betűs: szkizofrénia

elmegyógyász (magyar) Ranschburg P., Lechner K., Moravcsik E., Oláh A., Schwartzer K., Benedek J.
elmés mondás aforizma
el nem kötelezett országok
4 betűs: Csád, Irak, Irán, Kuba, Mali, Omán, Peru, Togo
5 betűs: Benin, Burma, Gabon, Ghana, India, Jemen, Katar, Kenya, Kongó, Líbia, Málta, Nepál, Niger, Zaire
6 betűs: Angola, Bahama (-szigetek), Belize, Bhután, Ciprus, Gambia, Kuvait, Malawi, Panama, Szíria, Szudán, Uganda, Zambia
7 betűs: Algéria, Antigua, Bahrein, Bolívia, Burundi, Ecuador, Etiópia, Grenada, Jamaica, Kamerun, Lesotho, Libanon, Libéria, Marokkó, Nigéria, St. Lucia (Saint Lucia), Tunézia, Vietnam, Vanuatu
8 betűs: Barbados, Botswana, Dominika, Dzsibuti, Egyiptom, Indonézia, Jordánia, Kolumbia, Malaysia, Mozambik, Srí Lanka, Suriname, Szenegál, Szomália, Tanzánia, Zimbabwe
9 betűs: Argentína, Banglades, Kambodzsa, Koreai NDK, Mauritius, Nicaragua, Szingapúr, Pakisztán
10 betűs: Mauritánia, Szváziföld
11 betűs: Afganisztán, Burkina Faso, Jugoszlávia, Madagaszkár, Sierra Leone, Szaúd Arábia
12 betűs: Bissau-Guinea
13 betűs: Arab Emírségek
14 betűs: Comore-szigetek, Maldív-szigetek
16 betűs: Egyenlítői Guinea, Elefántcsontpart, Trinidad és Tobago, Zöld-foki szigetek
17 betűs: São Tomé és Príncipe, Seychelle-szigetek
23 betűs: Közép-afrikai Köztársaság
elnyel abszorbeál, felszív
előadás
4 betűs: revü, show
5 betűs: opera
7 betűs: musical, operett
9 betűs: recitáció, recitálás, referátum
10 betűs: deklaráció, deklarálás
Elő-ázsiai állam Irak, Izrael, Jordánia, Libanon, Szíria, Törökország, Szaúd-Arábia, Jemen
elő-ázsiai nép arab, kurd, török, zsidó, örmény
Elő-Ázsia részei
8 betűs: Kis-Ázsia
12 betűs: Iráni-medence
13 betűs: Arab-félsziget
14 betűs: Kaukázus vidéke
előd ős, szülő, nagyszülő; déd-, ük-, szép-szülő
előember hominida, homo diluviensis, homo faber

előépítmény erkély, loggia, terasz, veranda
előétel entrée, hors-d'oeuvre
előhang előszó, prológus
előharcos
6 betűs: úttörő, pionír
9 betűs: iniciátor
12 betűs: protagonista
13 betűs: avantgardista
előjáték prélude, prelűd, bevezetés, prelúdium
előjog privilégium, primátus, monopólium
előke pártedli, párterli
előkelő
5 betűs: nemes
7 betűs: elegáns
10 betűs: illusztris
12 betűs: disztingvált
13 betűs: gentlemanlike
15 betűs: arisztokratikus
elölről (zenében) da capo
előtér foyer, hall, vesztibül
elsőbbség prioritás
első beszéd szűzbeszéd, maiden speech
első emberpár Ádám, Éva
elsődleges primer
első napilap Daily Courant – London, 1702
elszaval recitál
elszigetelt izolált
elsőszülöttség (joga) majorátus
elvakult fanatikus
elvetélés abortusz
élvezeti cikk
3 betűs: bor, sör, tea
4 betűs: coca, kávé, kóla
5 betűs: bétel, kakaó, likőr, mokka
6 betűs: dohány, konyak, pezsgő, snapsz
7 betűs: alkohol, koffein, nikotin, pálinka
8 betűs: Coca-Cola
elvont absztrakt, irreális, elméleti, teoretikus, gondolati
Elzász (Elsass, Alsace) városai Strasbourg, Mulhouse, Colmar
emanáció (kisugárzás) egysége curie
emberbarát filantróp
emberfajta rassz
emberies humánus; bánásmód, cselekedet, magatartás, érzés
emberi nem nő, fiú, lány, férfi, leány
emberi rassz
5 betűs: japán, uráli, zambo
6 betűs: ainuid, busman, északi, hawaii, indián, lappid, malgas, mulatt, veddid
7 betűs: dravida, etiopid, negrito, negroid, szudáni, turanid
8 betűs: eszkimid, szudánid
9 betűs: amerindid, melanezid, polinezid, szibériai
10 betűs: ausztralid, dél-afrikai
11 betűs: észak-ázsiai
emberi nagyrassz europid, negrid, mongoloid, redo-ausztralid
emberszabású majom csimpánz, gorilla, orangután
emberszármazástan (antropogenezis)
tudósai Darwin, Ch., Haeckel, R., Huxley, Th., Lamarck, J.
emberszeretet filantrópia
embertan (antropológia) tudósai Anucsin, D., Baer, K., Blumenbach, F., Broca, P., Martin, R., Ranke, J., Retzius, A., Sergi, G., Widenreich, F.
magyar Török A., Bartucz, L.
„Ember tragédiája" fő alakjai Ádám, Éva, Lucifer
Szerzője Madách I.
emelkedő tőzsdei irányzat hausse, hossz
emelőgép bagger, elevátor, daru, felvonó
émelyítő geil; bűz, étel, beszéd
emésztési zavar indigestio
emlék souvenir
emlékezőképesség elvesztése amnézia
emlékirat memoár
emlékmű szobor, diadalív, obeliszk
emocionális érzelmi
empiriokriticizmus
megalapítói Avenarius, R., Mach, F.
bírálója Lenin, V. I.
empirizmus képviselői Bacon, F., Berkeley, G., Condillac, E., Hume, D., Helvetius, J. C., James, W., Lamettrie, J., Spencer, H.
Ems mellékfolyói Hase, Ahe, Leda, Werse
enciklopédisták Diderot, D., Holbach, P., Helvetius, C., D'Alembert, Buffon, Lery, Rousseau, J., Voltaire
en deux kettesben
ének (zene) múzsája Polühümnia
Énekek énekének menyasszonya Szulamit
énekes szólista, bárd, trubadúr
énekes csoport
3 betűs: duó
4 betűs: trió
5 betűs: kórus
7 betűs: tercett
8 betűs: quartett, női kórus, férfikar, ensemble
10 betűs: férfikórus
12 betűs: gyermekkórus
énekforma chanson, dal, korál, madrigál, sláger, népdal
énekhang szoprán, mezzoszoprán, alt, tenor, bariton, basszus
energiaforrás
2 betűs: fa
3 betűs: gőz, Nap, víz, gáz
4 betűs: olaj, szél, szén
5 betűs: hévíz
7 betűs: földgáz

9 betűs: termálvíz
13 betűs: atommaghasadás

energiamegmaradás elve Mayer, R.
energikus erélyes, határozott
enervált ideggyenge, fásult, erőtlen
enfin! végre!
engedmény rabatt, skonto, kasszaskonto
Enescu (Enesco) Gh.-opera Ödipus
Ennius-költemény Annales
Engels, F. fő munkái Kommunista Kiáltvány (Marxszal együtt), A német parasztháború, Anti-Dühring, A természet dialektikája, A család, a magántulajdon és az állam eredete
ensemble társulat, együttes, összetartás
ENSZ-főtitkárok Lie, Hammarksjöld, U Thant, Waldheim, Perez de Cuellar
ENSZ világszervezetei és rövidítéseik

FAO: Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet
GATT: Általános Vámtarifa és Kereskedelmi Egyezmény
IAEA: Nemzetközi Atomenergiai Ügynökség
IBRD: Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank
ICAO: Nemzetközi Polgári Légiforgalmi Szervezet
IFAD: Nemzetközi Mezőgazdaságfejlesztési Alap
ILO: Nemzetközi Munkaügyi Szervezet
IMF: Nemzetközi Valuta Alap
IMO: Nemzetközi Tengerészeti Szervezet
INIDO: ENSZ Iparfejlesztési Szervezete
ITU: Nemzetközi Távközlési Egyesület
UNCTAD: Világkereskedelmi és Fejlesztési Konferencia
UNESCO: Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezet
UNICEF: Nemzetközi Gyermeksegélyezési Szervezet
UPU: Egyetemes Postaunió
WHO: Egészségügyi Világszervezet
WIPO: Szellemi Tulajdon Világszervezete
WMO: Meteorológiai Világszervezet

enteriőr szobabelső
Enz mellékfolyója Nagold
enzim oxidáz, szacharáz, pepszin, fermentum, fermens
Eötvös J. műve A karthausi, A falu jegyzője, Magyarország 1514-ben
Eötvös L. találmánya torziós inga
Eötvös K. műve A nagy per, Utazás a Balaton körül, Magyar alakok, Házassági viszontagságok
„eperjesi hóhér" Caraffa
epidémia járvány, ragály
epigon méltatlan utód, utánzó
görög mondakörben Aegilaeusz, Alkmain, Diomedesz, Eurüalos, Promachosz, Sthenelosz, Thersandrosz
epikai költemény múzsája Kalliope *(„szépszavú")*
epigramma xénia, ajándékfelirat, versfelirat
epilógus utószó, befejezés, utójáték
építészeti fogalom

3 betűs: dóm, fal, vár
4 betűs: ajtó, alap, aula, daru, erőd, fríz, fuga, gitt, hall, lakk, lift, mész, tető, üveg
5 betűs: ablak, alkóv, árkád, blokk, cella, fiále, födém, gipsz, panel, pannó, pilon, pince, redut, szoba, tégla, terem, villa, zsalu
6 betűs: balkon, bástya, boltív, cement, cserép, deszka, emelet, erkély, kályha, kémény, konzol, konyha, kioszk, kupola, loggia, mozaik, oszlop, padlás, palota, pillér, plafon, portál, stukkó, támfal, tapéta, tornác, torony, tűzfal, várfal
7 betűs: állvány, ámbitus, atelier, csúcsív, esztrád, felvonó, galéria, gerenda, gyámfal, kastély, kerámia, kerengő, kerítés, lunetta, manzárd, párkány, rizalit, rotunda, traktus, vakolat, várkapu, veranda
8 betűs: arabeszk, barbakán, bazilika, előszoba, enteriőr, fűtőtest, kandalló, kazamata, kolonnád, kolostor, mezzanin, monostor, passzázs, rabicfal, rondella, szelemen, szuterén, timpanon, tartófal, vakablak, vasbeton, vastartó, zsindely
9 betűs: citadella, földszint, katakomba, lapostető, lépcsőház, pilaszter, sátortető, sgraffito
10 betűs: ablakkeret, balusztrád, fürdőszoba, nyeregtető, nyílászáró, terrakotta, tetőterasz, vestibulum
11 betűs: ornamentika, üreges tégla
12 betűs: tartógerenda, villámhárító
13 betűs: dongaboltozat, mestergerenda

építészeti remekművek

Abu Szimbel (egyiptomi templom)
Akropolisz (athéni fellegvár)
Alhambra (granadai mór kastély)
Albrechtsburg (Meissen)
Angkor (kambodzsai romváros)
Arc de Triomphe (Párizsi Diadalív)
Asszuáni gát (Egyiptom)
Atomium (Brüsszel)
Baalbek (Napkirály szentélye Libanonban)
Babelsberg (Potsdamban)
Borobudur (buddhista templom Jáva szigetén)
Brasilia (Brazília fővárosa)
Burg - Hofburg (császári kastély Bécsben)
Canossa (olaszországi vár)
Chichen Itza (mexikói romváros)

Chillon (kastély a Genfi-tónál)
Doge palota (Velence)
Eiffel-torony (Párizs)
Élysée-(palota Párizsban, a köztársasági elnök rezidenciája)
Empire State Building (New York)
ENSZ-palota (New York)
Erekhtheion (Athén)
Escorial (a spanyol királyi palota)
Giralda (a sevillai katedrális harangtornya)
Glücksburg (Schelswig-Holstein)
Golden Gate (híd San Franciscóban)
Hagia Sophia (mecset Isztambulban)
Habitat (montreali lakótelep)
Hohenzollern kastély (Schwäbische Alb)
Hradzsin (prágai vár)
Johannisburg (kastély Aschaffenburgban)
Kapitólium (USA-képviselőház)
Kínai fal
Kolosszeum (Róma)
Kölni dóm
Kreml (Moszkva)
Kultúra és Tudomány palotája (Varsó)
Lateran (pápai palota Rómában)
Lomonoszov Egyetem (Moszkva)
Louvre (Párizs)
Machu Picchu (inka hegyi erődítmény Peruban)
Milánói dóm
Miramar (Trieszt melletti kastély)
Mount Palomar (csillagvizsgáló Kaliforniában)
Nikko (Japán templom)
Notre-Dame (Párizs)
Nymphenburg (München)
Omajád mecset (Damaszkusz)
Palazzo Pitti (Firenze)
Palazzo Vecchio (Firenze)
Panaszfal, Siratófal (ókori jeruzsálemi templomrész)
Pantheon (Párizsban és Rómában)
Parlament (Budapest)
Parthenon (Athén)
Piramisok (Egyiptom)
Ponte Vecchio (firenzei híd)
Quirinal (palota Rómában)
Rialto híd (Velence)
Sacré Coeur (párizsi templom)
Sagrada Familia (templom, Barcelona)
Sanssouci (kastély Potsdam mellett)
Scala (milánói operaház)
Schönbrunn (kastély Bécsben)
Sóhajok hídja (Velence)
Sorbonne (egyetem Párizsban)
Svedagon-palota (Rangoon)
Szabadság-emlékmű (New York)
Szent Márk-templom (Velence)
Szent Pál-katedrális (London)
Szent Péter-templom (Róma)
Szeráj (szultáni palota Isztambulban)
Szmolnij (palota Leningrádban)
Tadzs-Mahal (mauzóleum Indiában)
Tower (London)
Trianon (Kis- és Nagy-Trianon, két palota Versailles-ban)
Uffizi (firenzei palota)
Vatikán (pápai palota Rómában)
Versailles (kastély Franciaországban)
Walhalla (emléktemplom Regensburgban)
Wat Arun (pagoda Bangkokban)
Wawel (krakkói vár)
Westminster (londoni katedrális)
Zwinger (palotacsoport Drezdában)

építőgép
4 betűs: daru
5 betűs: dózer
6 betűs: bagger
7 betűs: döngölő, tológép
8 betűs: kotrógép, buldózer
12 betűs: kanalas kotró
14 betűs: betonkeverő gép, egyengető kotró

építőmunkás
3 betűs: ács
5 betűs: festő
6 betűs: mázoló, üveges, vakoló
7 betűs: bádogos, burkoló, kályhás, kőműves, lakatos, szerelő, zsaluzó
8 betűs: asztalos, csempéző, gipszelő, kőfaragó, tapétázó, tetőfedő
10 betűs: csőszerelő, gázszerelő, parkettázó
11 betűs: betonkeverő, stukatúrozó
12 betűs: fűtésszerelő, kőlapfektető
13 betűs: csempefektető
14 betűs: villanyszerelő
17 betűs: vízvezeték-szerelő

építmény
3 betűs: dóm, fal, gát, ház, híd, vár
4 betűs: erőd, hall, kapu, siló
5 betűs: cella, erőmű, lakás, opera, villa
6 betűs: bástya, bérház, fogház, kórház, oszlop, pagoda, palota, sorház, torony
7 betűs: bungaló, emlékmű, fegyház, ikerház, kastély, lakóház, minaret, pavilon, stadion, színház, templom
8 betűs: bazilika, irodaház, kolostor, laktanya, monostor, obeliszk, operaház, tv-torony
9 betűs: atomerőmű, kaszárnya
10 betűs: erődítmény, katedrális
11 betűs: duzzasztómű, planetárium, szanatórium
12 betűs: felhőkarcoló, játékkaszinó
13 betűs: parkolóépület

epolett vállrojt

eposzok
Ariosto: Orlando Furioso (Őrjöngő Loránd) (olasz)
Byron: Manfred (angol)
Camões: Luziada (portugál)
Dante: Divina Commedia (Isteni színjáték) (olasz)
Klopstock: Messiás (német)
Milton: Elveszett paradicsom (angol)
Pope: Fürtrablás (angol)
Tasso: Megszabadított Jeruzsálem (olasz)
Vergilius: Aeneis (latin)
Voltaire: Henriade (francia)
Wieland: Oberon (német)
magyarok *l.* magyar eposzok; *lm.* naiv eposzok

épület (a legmagasabbak zárójelben) helyük, magasságuk méterben)
(lásd még: tornyok, kémények)
3 betűs: MLC (Sydney, 240)
5 betűs: EXXON (New York, 229)
9 betűs: Ikebokoru (Tokió, 443), IDS Center (Minneapolis, 235)
10 betűs: Sears Tower (Chicago, 443)
11 betűs: Dallas Tower (Dallas, 278), RCA Building (New York, 259)
12 betűs: Chemical Bank (New York, 230), One Penn Plaza (New York, 233), 60. Wall Street (New York, 290), 40. Wall Street (New York, 259)
13 betűs: Bank of America (San Francisco, 237)
14 betűs: Exchange Place (New York, 226), Citicorp Center (New York, 279), Federal Reserve (Boston, 229)
15 betűs: Prudential Tower (Boston, 229), US. Steel Building (Pittsburgh, 256), US. Steel Building (New York, 226), Water Tower Place (Chicago, 266)
16 betűs: Chrysler Building (New York, 319), John Hancock Tower (Boston, 241), World Trade Center (New York, 412)
17 betűs: Commerce Court West (Toronto, 239), First National Bank (Chicago, 259), John Hancock Center (Chicago), Lomonoszov Egyetem (Moszkva, 240), Maine Montparnasse (Párizs, 229), Woolworth Building (New York, 241)
18 betűs: First National Plaza (Chicago, 236), Texas Commerce Plaza (Houston, 320)
19 betűs: Empire State Building (New York, 381), Pan American Building (New York, 246), Standard Oil Building (Chicago, 346), Toronto Dominion Bank (Toronto, 226), Transamerica Pyramid (San Francisco, 257)
20 betűs: United California Bank (Los Angeles, 262)
22 betűs: One Chase Manhattan Plaza (New York, 248), First International Plaza (Houston, 228)
25 betűs: The First Canadian Bank Tower (Toronto, 285), Tudomány és Kultúra Palotája (Varsó, 248)

Erasmus-mű A balgaság dicsérete
Erdei F.-mű Parasztok, Magyar város, Magyar falu, Futóhomok, Magyar tanyák, A szövetkezeti úton, Mezőgazdaság és szövetkezet, A mezőgazdaság helye a nap alatt, Zöldségtermelés, zöldségértékesítés, gazdaságosság, Magyar társadalomról, Emberül élni, Város és vidéke
erdei isten Pán
erdei virág
6 betűs: ibolya, mályva, méteng, pipacs
7 betűs: iszalag, papsajt, primula
8 betűs: kankalin, májvirág, télizöld
9 betűs: harangláb, kökörcsin
10 betűs: sisakvirág
11 betűs: farkasszőlő, gyöngyvirág
12 betűs: erdei iszalag
14 betűs: erdei tisztesfű

Erdély dombjai és hegyei *lm.* Kárpátok
Erdélyi-medence Küküllők menti dombság, Mezőség, Szamos menti dombság
Erdélyi érchegység Detanuta
Csáklyakő 1233 m — Tordai-hegység
Dinbul 1370 m — Vulkán 1266 m
Székelykő 1130 m
Erdélyi-szigethegység Bihar 1849 m
Béli-hegység — Meszes
Bükk — Réz-hegység
Gyulai-havasok — Szilágysági-hegyvidék
Királyerdő — Zarándi-hegység

erdélyi fejedelem Apafi Mihály, Barcsai Ákos, Báthory András, Gábor, István, Zsigmond, Bethlen Gábor, István, Bocskai István, János Zsigmond, Kemény János, Rákóczi Ferenc (II.), György (I. és II.), Zsigmond, Rhédey Ferenc, Thököly Imre
erdélyi magyar írók, költők *l.* román - erdélyi magyar írók, költők
erdélyi parasztfelkelés vezetői Budai Nagy Antal, Vajdaházi Nagy Pál, Virágosberki Oláh Mihály
érdugulás embólia, trombózis
eredeti originális, autogén, primer
ereklye relikvia, amulett, családi
érelmeszesedés arteriosclerosis, angiosclerosis
éremtan numizmatika
eretnek
7 betűs: renegát, szektás
8 betűs: rebellis, szakadár
9 betűs: aposztata, heretikus
10 betűs: disszidens, szektárius

12 betűs: szektariánus
16 betűs: szabadgondolkodó
eretnek elégetése autodafé
érettségi vizsga matúra
ergol rakéta-hajtóanyag
Erinnysek *l.* bosszú görög istennői
érintetlen intakt, ép, szűz
erjesztő szer
5 betűs: enzim
7 betűs: élesztő
9 betűs: baktérium, fermentum
10 betűs: borélesztő, sörélesztő
12 betűs: élesztőgomba
13 betűs: szárazélesztő
Erkel Ferenc-mű Báthory Mária, Hunyadi László, Bánk bán, Dózsa György, Brankovics György, István király, Sarolta, Himnusz
erkély balkon, loggia
erkölcs morál
erkölcstan etika
Ermitázs *l.* Szovjetunió – Leningrád
erő fizikai egysége din, pond, newton
erő jelképe bika, oroszlán
erődítmény
3 betűs: gát, vár
4 betűs: erőd, sánc
6 betűs: bástya, bunker, várfal
7 betűs: körsánc, várárok
8 betűs: erődítés, földsánc, futóárok, kazamata, sáncárok
9 betűs: árokrézsű, citadella, gyűrűsánc
10 betűs: várkastély, védőbástya
erődítési rendszer Vauban-rendszer (XVIII. sz.), Maginot-vonal, Siegfried-vonal, Kínai Nagy Fal
erőszakoskodás atrocitás, kegyetlenkedés
erszényes állat
5 betűs: koala
7 betűs: kenguru
8 betűs: oposszum
13 betűs: erszényes béka, erszényes egér, erszényes pele
14 betűs: erszényes mókus, erszényes nyest, erszényes ördög, erszényes sátán
15 betűs: erszényes farkas
16 betűs: erszényes patkány
17 betűs: ugró erszényes egér
értékcsökkenés amortizáció
értékpapír
5 betűs: csekk, váltó
7 betűs: kötvény
8 betűs: részvény, részjegy
10 betűs: záloglevél, letétijegy
11 betűs: célrészjegy
12 betűs: kincstárjegy
17 betűs: jelzálogadóslevél
értékszelvény boletta, értékjegy, bárca
értelmiségi entellektüel
értesít tudat, tájékoztat, tudtára ad
eruptív (vulkáni kitöréses) kőzet
4 betűs: láva, tufa
5 betűs: dacit, trasz
6 betűs: bazalt, diabáz, riolit, diorit, gabbro
7 betűs: andezit, fonolit, liparit, melafir, trachit
8 betűs: porfirit
érzék, érzékszerv *látás* – szem, *hallás* – fül, *ízlés* – nyelv, *tapintás* – bőr, *szaglás* – orr
érzéketlen
5 betűs: durva, nyers
6 betűs: fanyar, frigid, kemény
7 betűs: kőszívű
8 betűs: brutális, közömbös, közönyös
10 betűs: részvétlen
11 betűs: kedélytelen, keményszívű
érzéstelenítőszer Novokain, kokain, etilklorid, *lm.* fájdalomcsillapító szerek
II. Erzsébet királynő húga Margaret
és *(id.)* and, et, en, und, i
esernyő paraplé
esetlen melák, mafla, ügyetlen, nehézkes, idomtalan, vaskos
esőtől véd
5 betűs: ernyő
6 betűs: anorák, köpeny
7 betűs: esernyő, kapucni, pelerin
8 betűs: gumicipő
9 betűs: esőköpeny, körgallér, szélkabát
10 betűs: gumicsizma, viharkabát
észak-amerikai *lm.* amerikai
Észak-Amerika államai
önálló államok és fővárosaik
Amerikai Egyesült Államok (USA): Washington
Kanada: Ottawa
Mexikó: Ciudad de México (Mexikóváros)
külbirtokok
Bermuda: Hamilton (NBr.)
Grönland: Godthab (Nuuk) Dánia
Saint Pierre és Miquelon: Saint Pierre (Franciaország)
észak-amerikai állat (vadon élő)
4 betűs: cápa, hiúz, ráró
5 betűs: hokkó, lazac, qesal, szula
6 betűs: bölény, coyote, hárpia, narvál, ocelot, pikuda, rozmár, sirály, szkunk, taránd, vapiti
7 betűs: baribál, csiröge, grizzli, lemming, makréla, tőkehal
8 betűs: aligátor, flamingó, hóbagoly, kormorán, oposszum, ökörbéka, rozsomák, sarki lúd
9 betűs: ámbrás cet, dunnaréce, ezüstróka, halász sas, kardoshal, mosómedve, préri-

fajd, repülőhal, sarki csév, sarki nyúl, tőkés réce
10 betűs: erdei kígyó, jegesmedve, kanadai hód, papagájhal, prérikutya, szürke róka, tigriscápa, viperagyík
11 betűs: csörgőkígyó, erdei farkas, fekete medve, kanadai hiúz, láncos sikló, örvös pekari, pettyes pakó, préribagoly, prérifarkas, sarki sirály, sarki taránd, szürke mókus
12 betűs: amerikai borz, ékszerteknős, énekes hattyú, ezüst baribál, havasi kecske, hollókeselyű, jávorszarvas, mocsári ördög, tengeri medve, tengeri vidra, tarka lemming
13 betűs: amerikai nyérc, bíborszájú hal, grönlandi fóka, mexikói pulyka, vörös flamingó
14 betűs: alaszkai vadjuh, cserepes teknős, erszényes vidra, óriás ámbrás cet, pápaszemes réce
15 betűs: dolmányos sirály, tengeri oroszlán
16 betűs: amerikai krokodil, amerikai ökörbéka, ékfarkú halfarkas, feketelábú görény, közönséges delfin, sutaszárnyú mókus, virginiai szarvas
17 betűs: bütyköscsőrű hokkó, csukaorrú aligátor, keleti pézsmatulok, mexikói viperagyík, sarki vadászsólyom
19 betűs: villásszarvú antilop
21 betűs: félelmetes csörgőkígyó

Észak-Amerika felfedezői:

Eriksoon, Leif	Cook, J.
Cabotto, G.	Fraser, S.
Cortez, H.	Tyrell, J.
Kolumbusz, K.	de La Salle, R.
Ponce de Leon, J.	Vancouver, G.
Cartier, J.	Fremont, J.
Cabot, J.	Stefansson, V.
Balboa, V.	Carver, G.
Soto, H.	Clark, W.
Hudson, H.	Dawson, G.

észak-amerikaiak gúnyneve (yankee) jenki

észak-amerikai
állattenyésztő farm ranch
bölényfaj bizon
fekete medve baribal
félsziget Alaszka, Florida, Kalifornia, Labrador, Manhattan, Melville, Új-Skócia, Yucatan
folyó Colorado, Mississippi, Missouri, Mackenzie, Nelson, Rio Grande, Saskatchewan, Szt. Lőrinc, Yukon folyó
hegység Alaszka-, Allegheny-, Appalache-, Brooks-, Cascade-, Colorado-, Mackenzie-, Parti-, Sierra Nevada-, Sierra Madre-, Sziklás-, Wasatch-hegység
füves pusztaság préri
hóvihar blizzard
indián törzs apacs, crow, dakota, delaware, huron, irokéz, omaha, sziú
keresztény szekta mormon
légvédelmi parancsnokság *(röv.)* NORAD
növény
5 betűs: agávé, fenyő, pálma, zuzmó
6 betűs: liliom
7 betűs: banánfa, kaktusz
8 betűs: lepényfa, mangrove, törpefűz
9 betűs: fehér nyír, fekete dió, gyapjúsás, hikori dió, papírnyír, sima fenyő, törpe éger, törpe nyír, zöld juhar
10 betűs: Banks-fenyő, cukorfenyő, cukorjuhar, fehér tölgy, hamvas éger, mamutfenyő, piros tölgy, sünkaktusz, viaszpálma
11 betűs: árvalányhaj, fügekaktusz, harangvirág, havasi rózsa, kanadai nyár, királypálma, kókuszpálma, törpeboróka
12 betűs: amerikai bükk, balzsamfenyő, Douglas-fenyő, hembock-fenyő, jegenyefenyő, mocsárciprus, mocsári fenyő, óriáskaktusz, szakállvirág
13 betűs: fehér lucfenyő, oszlopkaktusz, sivatagi pálma, szőröskaktusz
14 betűs: amerikai ciprus
15 betűs: kanadai lucfenyő, virginiai boróka
17 betűs: elefántcsontpálma
prérifarkas kojot, coyote
sziget Baffin, Bahama, Banks, Erzsébet királynő-, Viktória-, Új-Fundland, St. Lawrence
szürke medve grizzly
tengeröböl Alaszkai-, Amundsen-, Kaliforniai-, Mexikói-, Hudson-, Foxe-, Baffin-, Bristol-, Mackenzie-, Maine-öböl
tó Nagy-tavak (Felső-, Michigan-, Huron-, Erie-, Ontario-tó), Athabasca-, Winnipeg-, Nagy-Rabszolga-, Nagy-Medve-, Nagy-Sóstó
vadló musztáng

Észak-atlanti Szövetség *(röv.)* NATO, Atlani Paktum;
főtitkár Brosio, Luns, Carrington, Wörner

északi égbolt csillagképei Nagymedve (Göncöl), Kaszás (Orion), Lyra, Sas, Róka, Rák, Hiúz, Bika, Sárkány, Hattyú, Kos, Cepheus, Delphin, Zsiráf, Pegazus, Perzeus, Gyík, Kocsis, Herkules, Andromeda, Ikrek, Kassziopeia (Cassiopeia), Kismedve, Vadászkutyák, Kiskutya, Északi korona (*lm.* csillagképek)

Északi-Mariana-szigetek fővárosa Chalan Kanoa (Saipan)

Észak-Fríz sziget
3 betűs: Römö

4 betűs: Fanö, Föhr, Sylt
5 betűs: Amrum, Hooge
7 betűs: Südfall
8 betűs: Pellworm, Süderoog
9 betűs: Langenese
10 betűs: Nordstrand

északgermán (nordikus) isten
3 betűs: Ali - *tavasz*, Tyr - *háború*
4 betűs: Frey - *termékenység*, Lofn - *házasság*, Loki - *tűz*, Odin - *főisten*, Thor - *mennydörgés*, Wali - *tavasz*
5 betűs: Aegir (Agir) - *tenger*, Braga - *költészet*, Bragi - *ékesszólás*, Freyr (Frey) - *termékenység*, Widar - *titoktartás*
6 betűs: Balder - *jóság, fény*
7 betűs: Forseti - *béke*

északgermán (nordikus) istennő
3 betűs: Hel - *alvilág*, Syn - *igazság(-osság)*, Urd - *múlt*, Var - *hűség, igazság*
4 betűs: Frea - *termékenység*, Laga - *folyók és források*, Nott - *éj*, Saga - *történelem*, Sygn - *igazság(-osság)*, Vara - *hűség, igazság*
5 betűs: Freia (Frija) - *szerelem*, Frigg - *termékenység*, Iduna - *halhatatlanság*, Rinda - *téli földistennő*, Skuld - *jövő*
6 betűs: Frigga - *családi tűzhely*, Sjöfna - *gyengédség*
7 betűs: Asynien - *észak*, Waranda - *jelen*
8 betűs: Verdandi - *jelen*

északgermán (nordikus) nép normann, viking, fríz, dán
északgermán (nordikus) hősmonda edda
Északi-középhegység
mészkő: Bükk, Észak-borsodi-karszt
vulkanikus: Börzsöny, Cserhát, Mátra, Karancs, Zempléni-hegység
északi mocsaras vidék tundra
északgermán (nordikus) istenek anyja
3 betűs: Hel: Angerbode, Tyr: Frigga
4 betűs: Thor: Frigga
5 betűs: Braga: Frigga, Freia: Skadi, Freyr: Skadi
6 betűs: Balder: Frigga
7 betűs: Forseti: Nanna

istenek apja
3 betűs: Hel: Loki, Tyr: Odin
4 betűs: Thor: Odin, Wali: Loki
5 betűs: Braga: Odin, Freia: Njörd, Freyr: Njörd
6 betűs: Balder: Odin
7 betűs: Forseti: Balder

istenek közül házaspárok
3 betűs: Ran: Agir, Aegir; Sif: Thor
4 betűs: Loki: Angerbode, Sign; Odin: Frigga, Thor: Sif
5 betűs: Braga: Iduna; Freyr: Gerda; Gerda: Freyr; Iduna: Braga; Nanna: Balder; Sign: Loki
6 betűs: Balder: Nanna; Frigga: Odin

Északi-sark-vidék és az Északi-sark felfedezője

Név	Nemzetisége	Időpont	Felfedezett terület
Vörös Erik	normann	982–985	Grönland
J. Cabot	olasz	1494	Labrador
M. Frobisher	angol	1576–1578	Baffin-föld
H. Hudson	angol	1607–1610	róla elnevezett szoros és öböl
W. Barents	holland	1594–1597	először kelt át a sarkvidéken, a Kara-tengerig jutott el
W. Baffin	angol	1612–1616	róla elnevezett öböl, elérte a Lancaster-szorost
Sz. Gyezsnyev	orosz	1648	róla elnevezett fok
V. Bering	dán	1735–1743	róla elnevezett szoros, Kamcsatka
Sz. Cseljuszkin	orosz	1741–1742	Ázsia legészakibb róla elnevezett foka
F. Vrangel	orosz	1820–1824	róla elnevezett sziget és az Új-szibériai-szigetek
W. Parry	angol	1819–1827	szántalpas csónakon megkísérelte az Északi-sark elérését
J. Ross	angol	1829–1833	É-i mágneses sark
R. Mac Clura	ír	1850–1854	a Bering-szorosból eljutott a Melville-szorosba (ÉNY-i átjáró)
E. Kane	USA	1850–1852	eljutott a North Devon-sziget ÉNY-i sarkáig
J. Payer és	osztrák	1872–1874	Ferenc József-föld

Név	Nemzetisége	Időpont	Felfedezett terület
K. Weyprecht A. Nordenskjöld	norvég	1878–1879	először kelt át az ÉNY-i átjárón
F. Nansen	norvég	1888	Grönlandon K–NY irányban kelt át szántalpon
F. Nansen	norvég	1893–1896	megközelítette az Északi-sarkot
S. Andrée	svéd	1897	léggömbön kísérelte meg az Északi-sarkot elérni, lezuhant
O. Sverdrup	norvég	1898–1902	körülhajózta Grönlandot
R. Amundsen	norvég	1903–1906	K–NY irányban áthajózott az ÉNY-i átjárón
R. Peary	USA	1909	1909. IV. 6-án elérte először az Északi-sarkot
R. Amundsen	norvég	1925–1926	a Spitzbergákról az Északi-sarkon át Alaszkába repült a „NORGE" léghajón
A. Vilkickij	orosz	1913–1914	Északi-föld
R. Byrd	USA	1926	a Spitzbergákról repülőgépen elérte az Északi-sarkot, 15.30 óra alatt oda-vissza repült
U. Nobile	olasz	1928	az „Italia" léghajóval elérte az Északi-sarkot, visszatérőben lezuhant
V. Cskalov G. Bojdukov A. Beljakov	szovjet	1936	Moszkvából a Cseljuszkin-fokon át Kamcsatkába repültek
V. Cskalov M. Gromov	szovjet	1937	Moszkvából a sarkvidéken át Vancouverbe repültek (12 000 km)
I. Papanyin	szovjet	1937–1938	„Északi-sarki" kutatóállomást szervezett
szovjet expedíció		1948	Lomonoszov-hátság
szovjet tudósok		1950–1951	úszó jégtáblán az „Északi-sark 2" kutatóállomást alapították meg
W. Anderson	USA	1958	VII. 23–VIII. 5. Nautilus tengeralatt-járón átkeltek az Északi-sarkon

északi-tengeri kikötő
5 betűs: Emden, Husum
6 betűs: Bremen
7 betűs: Hamburg
8 betűs: Cuxhaven
11 betűs: Bremerhaven
13 betűs: Wilhelmshaven
sziget
4 betűs: Föhr, Sylt
5 betűs: Amrum, Hooge, Juist
6 betűs: Borkum, Hallig, Mellum
7 betűs: Baltrum, Neuwerk
8 betűs: Pollworm, Trischen
9 betűs: Helgoland, Langenoog, Langeness, Norderney, Wangeroog
10 betűs: Nordstrand, Spiekeroog
Észak-Rajna-Vesztfália székhelye Düsseldorf
városai Köln, Essen, Wuppertal, Krefeld, Hagen, Bielefeld, Solingen, Aachen, Münster, Duisburg, Bonn
Észak-Oszétia (SZU) fővárosa Ordzsonikidze
Északi-Szporádok szigetei Szkirosz, Szkopelosz, Szkiathosz
eszkimó apostol Egede
eszkimó csónak kajak
eszkimó jégkunyhó iglu
eszméletlen állapot kóma, öntudatlanság
eszményi ideális
ésszerűtlen irracionális, logikátlan
eszperantó nyelv megalkotója Zamenhof, L.
Észt SZSZK (SZU)
egyetemi város Tartu
festő
3 betűs: Kim, I.
4 betűs: Lojk, V., Raud, K.
5 betűs: Mikko, L., Senff, C., Vjali, V.
6 betűs: Dukker, E., Jensen, A., Koeler, J., Uutmaa, R.
7 betűs: Hofmann, G., Lajkmaa, A., Mugasto, H.
folyó Narva, Pedja, Pärnu, Ema, Poltsamaa
főváros Tallinn

író
5 betűs: Parve, R., Vilde, E.
6 betűs: Semper, J.
8 betűs: Barbarus, J., Faehlman, F., Jakobson, A., Kitzberg, A.
9 betűs: Lauristin, J., Tammsaare, A.
10 betűs: Kreutzwald, F.
kikötő Tallinn, Narva, Pärnu
nemzetiség észt, orosz
sziget Muhu, Vormú, Hiiumaa, Saaremaa
szobrász
4 betűs: Hirv, J., Saks, M.
6 betűs: Mellik, V.
7 betűs: Adamson, A.
10 betűs: Weizenberg, A.
tó Csud-, Vörts, Pszkovi-, Pejpusz-tó
város
4 betűs: Tapa
5 betűs: Lelle, Narva, Pärnu, Paide, Rapla, Tartu, Virtso
7 betűs: Mustvee, Rakvere, Tallinn
8 betűs: Haapsalu, Viljandi
11 betűs: Kohtlajärve

Etiópia
folyó Awash, Dawa, Omo, Kék-Nílus, Shebele, Takkaze, Web, Atbara
főváros Addisz-Abeba
hegység, hegycsúcs Etióp-magasföld, Ras Dashen (4620 m)
hosszmérték gamad, madda
kikötő Asab, Mitsiwa
légiforgalmi társaság Ethiopian Airlines (EA)
nemzetiség amhara, galla, tigre
pénznem birr=100 cent
repülőtér Addis Abeba, Asmera, Dire Dawa
sajtó (újságok) Voice of Ethiopia, Ethiopian Herald
súlymérték frazila, oket
sziget Dahlak, Nora, Armil, Isratutu, Harat
tartomány
3 betűs: Soa
4 betűs: Bale
5 betűs: Harar, Kaffa, Tigre
6 betűs: Amhara, Borana, Godjam, Ogaden
7 betűs: Danakil, Eritrea
tó Tana-, Abaya
területmérték kalad
törvényhozó testület szenátus, képviselőház
űrmérték gome
város Addis Abeba, Jimma, Harer, Gonder, Goba, Dire Dawa, Nazret, Dese

étkezés
4 betűs: ebéd
5 betűs: diner, löncs, lunch, szupé
6 betűs: imbisz, lakoma, piknik
7 betűs: bankett, reggeli, uzsonna, vacsora
étkezési hely grill, csárda, étkezde, vendéglő
étkezési kagyló osztriga, szívkagyló, fekete kagyló
étkezésre alkalmas halfajta angolna, pisztráng, csuka, ponty, lazac, szardínia, fogas, tonhal
étkezésre alkalmas rákfajta homár, garnéla
étvágygerjesztő ital aperitif
Euripidész-tragédiák Héraklész, Iphigeneia Taurisz-ban, Iphigeneia Aulisban, Élektra, Bakkhánsnők, Médeia, Andromakhé, A trójai nők, Oresztész
eurázsiai hegységrendszer tagjai Alpok, Appenninek, Arakan-hegység, Balkán-hegység, Dinári-hegység, Himalája, Kaukázus, Kárpátok, Pamír, Pireneusok, Sierra Nevada

Európa
legdélibb pontja Marroqui-fok (Spanyolország)
legészakibb pontja Nordkapp (Északi-fok) (Norvégia)

Európa és Ázsia Eurázsia

Európai államok és fővárosaik
Albánia: Tirana
Andorra: Andorra la Vella
Ausztria: Bécs (Wien)
Belgium: Brüsszel (Bruxelles)
Bulgária: Szófia (Szófija)
Ciprus: Nicosia
Csehszlovákia: Prága (Praha)
Dánia: Koppenhága (Kobenhavn)
Finnország: Helsinki
Franciaország: Párizs (Paris)
Görögország: Athén (Athine)
Hollandia: Hága (s'Gravenhage); *névleges főváros:* Amszterdam
Írország: Dublin
Izland: Reykjavík
Jugoszlávia: Belgrád (Beograd)
Lengyelország: Varsó (Warszawa)
Liechtenstein: Vaduz
Luxemburg: Luxemburg
Magyarország: Budapest
Málta: Valletta
Monaco: Monaco
Nagy-Britannia: London
Német Demokratikus Köztársaság (NDK, DDR): Berlin
Német Szövetségi Köztársaság (NSZK, BRD): Bonn
Norvégia: Oslo
Olaszország: Róma
Portugália: Lisszabon (Lisboa)
Románia: Bukarest (Bucuresti)
San Marino: San Marino
Spanyolország: Madrid
Svájc: Bern
Svédország: Stockholm
Szovjetunió: Moszkva
Vatikán

Európai Atomenergiai Közösség EURATOM

európai állat (vadon élők)

2 betűs: őz
3 betűs: lúd, sas
4 betűs: alka, borz, fóka, hiúz, nyúl, réce, róka, ürge
5 betűs: bálna, fácán, gólya, holló, lumma, medve, mókus, nyest, sakál, túzok, vidra, zerge
6 betűs: bagoly, bölény, cinege, delfin, farkas, fogoly, gödény, görény, hering, muflon, narvál, nyuszt, rozmár, sólyom, tonhal, vipera
7 betűs: hörcsög, lemming, mormota, szárcsa, szarvas, tőkehal
8 betűs: flamingó, hermelin, kormorán, nyírfajd, örvös lúd, rozsomák, rétihéja
9 betűs: bölömbika, fajdkakas, kékszarka, kékvércse, keleti sün, kerce réce, nagy lilik, sarki róka, szirti sas, szürkegém, tőkés réce, vaddisznó, vadkecske, vadmacska
10 betűs: barna medve, dámszarvas, fenyőpinty, füstös réce, gímszarvas, kanalas gém, nagy kócsag, párduchiúz, rénszarvas, skót hófajd, törökmajom
11 betűs: egerészölyv, ezüstsirály, fakó keselyű, fekete lumma, fülesbagoly, görögteknős
12 betűs: ázsiai muflon, bezoárkecske, heringsirály, homoki vipera, kormos szerkő, szirti fogoly, tatárantilop, vándorsólyom
13 betűs: európai bölény, kőszáli kecske
14 betűs: dolmányos varjú
15 betűs: csonttollú madár, kaukázusi párduc, keresztes vipera, réti fülesbagoly
17 betűs: vörös szirtifogoly
18 betűs: sivatagi pusztatyúk

európai egyetemi városok

Ausztria Graz, Innsbruck, Bécs
Belgium Antwerpen, Brüsszel, Gent, Liège (Lüttich), Louvain (Löwen)
Bulgária Szófia, Plovdiv
Csehszlovákia Brno, Pozsony (Bratislava), Prága
Dánia Koppenhága
Finnország Helsinki, Turku
Franciaország Aix-en-Provence, Besançon, Bordeaux, Caën, Clermont-Ferrand, Dijon, Grenoble, Lille, Lyon, Marseille, Montpellier, Nancy, Párizs, Poitiers, Rennes, Strasbourg, Toulouse
Görögország Athén
Hollandia Amszterdam, Groningen, Leiden, Utrecht, Rotterdam, Delft, Nymwegen
Izland Reykjavík
Jugoszlávia Belgrád, Ljubljana, Szarajevó, Skopje, Zágráb, Újvidék (Novi Sad)
Lengyelország Kraków (Krakkó), Lublin, Poznan, Warszawa (Varsó)
Magyarország Budapest, Debrecen, Gödöllő, Miskolc, Pécs, Veszprém, Szeged, Győr
Németország (egykori NDK) Berlin, Greifswald, Halle, Jéna, Leipzig (Lipcse), Rostock, Drezda
(egykori NSZK) Bonn, Erlangen, Frankfurt, Freiburg, Giessen, Göttingen, Hamburg, Heidelberg, Kiel, Köln, Mainz, Marburg, München, Münster, Saarbrücken, Tübingen, Würzburg
Norvégia Oslo, Bergen
Olaszország Bologna, Cagliari, Catania, Ferrara, Firenze, Genova, Macerata, Messina, Milánó, Modena, Nápoly, Padova, Palermo, Parma, Pavia, Perugia, Pisa, Róma, Sassari, Siena, Torino
Portugália Coimbra, Lisszabon, Porto
Románia Bukarest, Kolozsvár (Cluj), Iasi, Temesvár (Timisoara)
Spanyolország Barcelona, Granada, La Laguna, Madrid, Murcia, Oviedo, Salamanca, Santiago, Sevilla, Valencia, Valladolid, Zaragoza
Svédország Göteborg, Lund, Stockholm, Uppsala
Svájc Basel, Bern, Fribourg, Genf, Lausanne, Neuchâtel, Zürich
Szovjetunió Gorkij, Jaroszlavl, Harkov, Kazan, Leningrád, Lvov, Minszk, Moszkva, Perm, Riga, Rosztov, Szaratov, Szmolenszk, Kujbisev, Szverdlovszk, Tallinn, Tartu, Tomszk, Ungvár (Uzsgorod), Vilnius, Voronyezs
Törökország Isztambul, Ankara, Izmir

európai folyó Arno, Don, Duna, Dnyeper, Dnyeszter, Elba, Ems, Garonne, Inn, Isar, Loire, Maas, Mosel, Neckar, Neisse, Odera, Pó, Rajna, Saar, Szajna, Tisza, Volga

félsziget Appennini, Balkán, Kola, Jylland, Pireneusi, Skandináv-fsz.

Európai Gazdasági Közösség *(röv.)* EGK *(francia röv.)* CEE; *(német röv.)* EWG; Közös Piac

európai hegység Alpok, Appenninek, Balkán, Dinári-, Kaukázus, Kárpátok, Pindosz-, Pireneusok, Skandináv-, Urál

kikötőváros Amszterdam, Antwerpen, Gdańsk, Leningrád, Hamburg, Marseille, Porto, Rijeka (Fiume), Rostock, Rotterdam, Trieszt, Velence

Európai Közös Piac *l.* Európai Gazdasági Közösség

Európai Labdarúgó Szövetség *(röv.)* UEFA

európai második front megnyitása 1944. VI. 6.; *fedőneve* OVERLORD

Európai Monetáris Egyezmény *(röv.)* EMA

európai népek

indoeurópaiak:
germán népek

északi csoport: dánok, norvégek, svédek, izlandiak;
nyugati csoport: németek, hollandok, flamandok, frízek, angolok;
román népek
nyugati csoport: vallonok, franciák, provanceiak, katalánok, spanyolok, gallegók, portugálok;
középső csoport: szárdok, olaszok, rétorománok;
keleti csoport: aromunok, románok, moldovánok
szláv népek
nyugati csoport: csehek, szlovákok, lengyelek, kasubok, mazurok, szorbok
déli csoport: szerbek, horvátok, szlovének, macedónok, bolgárok
keleti csoport: oroszok, beloruszok, ukránok
kelta népek írek, skótok, walesiek, gaelek, bretonok
balti népek lettek, litvánok
uráliak és altajiak
finnugor népek: magyarok, mansik (vogulok), hantik (osztjákok), finnek, karjalai finnek, észtek, vepszék, marik, mordvinok, komik, udmurtok, vótok, livek
szamojédok
altaji népek: törökök, tatárok, baskírok, csuvasok
kaukázusiak: cserkeszek, csecsenek, avarok, lezgek
egyéb: albánok, görögök, örmények, oszétek, cigányok

európai (közép és dél) növény
3 betűs: fűz
4 betűs: bükk, éger, hárs, nyár, nyír, szil, üröm
5 betűs: agávé, kőris, fenyő, tölgy
6 betűs: boróka, ciprus, csarab, olajfa, orgona, platán
7 betűs: kender, leander, mogyoró, páfrány
8 betűs: citromfa, gyertyán, lucfenyő, magcsákó, sziksófű, tátorján, törpefűz
9 betűs: ezüsthárs, fehér nyír, mezei szil, narancsfa, paratölgy, rezgőnyár, törpenyír
10 betűs: enyves éger, erdei fenyő, magaskőris, pínea fenyő, vörösfenyő
11 betűs: árvalányhaj, fekete fenyő, lószőrpálma, magyaltölgy, vörös áfonya
12 betűs: aleppói fenyő, fekete áfonya, jegenyefenyő, havasi gyopár, keleti platán, Normann-fenyő, tőzegpáfrány, vadgesztenye
13 betűs: cirbolyafenyő, kislevelű hárs
14 betűs: kocsányos tölgy, leánykökörcsin
15 betűs: pusztai csenkesz, rénszarvas zuzmó, szakszaul cserje, szelídgesztenye
16 betűs: közönséges boróka
17 betűs: kocsánytalan tölgy
19 betűs: szibériai vörösfenyő
20 betűs: kaukázusi havasirózsa

Európai Szabadkereskedelmi Társulás *(röv. id.)* EFTA
Európai Szén- és Acélközösség *(röv.)* MONTANUNIÓ, CECA
európai szigetek

Aland-,	Jón-	Szardínia
Baleárok	Korzika	Szicília
Brit-	Kréta	Shetland-
Feröer-	Lipari-	Spitzbergák
Fríz-	Málta	Toscanai-szigetek
Gotland	Öland	
Kikládok-	Ródosz	

Európai Tanács *(röv.)* ET *(francia röv.)* CE
európai tó Ladoga, Onyega, Vänern-, Léman (Genfi)-, Vättern-, Ohridi-, Bolsenai-, Balaton
európai tengeröböl, fjord, tengerszoros
7 betűs: Kis-Belt, Öresund
8 betűs: Kattegat, Lim-fjord, Nagy-Belt, Viscayai-
9 betűs: Ands-fjord, Bokn-fjord, Isel-fjord, Lymei-öböl, Nord-fjord, Oslo-fjord, Rigai-öböl, Saros-öböl, Skagerrak, Tana-fjord, Vags-fjord
10 betűs: Cadizi-öböl, Kalmarsund, Lakse-fjord, Orfáni-öböl, Pátrei-öböl, Ramsö-fjord, Skaga-fjord, Sogne-fjord, Szajna-öböl, Vejle-fjord
11 betűs: Alssenförde, Dinglei-öböl, Genovai-öböl, Lyngen-fjord, Mortay Firth, Nápolyi-öböl, Solway Firth
12 betűs: Biscayne-öböl, Donegali-öböl, Dundalki-öböl, Firth of Clyde, Firth of Forth, Lakóniai-öböl, Lofoten-fjord, Messzini-öböl, Setubali-öböl Trieszti-öböl
13 betűs: Bommelen-fjord, Cardigani-öböl, Valenciai-öböl, Varanger-fjord
14 betűs: Hardanger-fjord, Liverpooli-öböl, Porsanger-fjord, Trondheim-fjord
15 betűs: Kandalaksai-öböl, Korinthoszi-öböl
17 betűs: Thesszaloniki-öböl

Európai Űrkutatási Szervezet *(röv.)* ESRO
európai vulkán Etna, Hekla, Vezúv, Stromboli
európai vízi erőmű
Aldeávia *(Spanyolország)*
Grand Maison *(Franciaország)*
Emosson, Grand Dixence *(Svájc)*
Vaskapu *(Jugoszlávia és Románia)*
évad idény, időszak; -nyitó, -záró, bajnoki, őszi, vadászati évad
evezős csónak
3 betűs: gig
4 betűs: kenu

5 betűs: kajak, skiff
6 betűs: szkoll
9 betűs: egyevezős, kétevezős

eviani egyezmény (1962. III. 18.) Algéria függetlenségéről megegyezés Franciaországgal
évi törlesztés annuitás, részlet
évkönyv annales, krónika, kalendárium, naptár, almanach
év részei nap, hét, hónap, negyedév, félév, szemeszter, dekád
évszakok tavasz, nyár, ősz, tél
exkirálynő Ena, Farina, Helena
expiál jóvátesz
expresszionisták
képzőművészetben Van Gogh, Toulouse-Lautrec, Hodler, Munch, Nolde, Kokoschka
irodalomban Hasenclewer, Heym, Kassák, Kayser, Trakl, Toller, Werfel
zenében Schönberg, Sztravinszkij
extrém szélsőséges, rendkívüli
Ezeregyéjszaka meséit elmondta Seherezádé
felfedezte és fordította Gralland, A.
magyar fordítója Vörösmarty Mihály
ezerszer millió milliárd
ezoterikus titkos, rejtett
ezredévi millenáris
ezüstpapír alufólia, sztaniol, aluminiumfólia
ezüstszulfid argentit
ezüsttermelő országok
Afrikában Dél-afrikai Köztársaság
Amerikában (dél) Chile, Peru; (észak) Kanada, Mexikó, USA,
Ázsiában Japán, Szovjetunió
Ausztrália
Európában Lengyelország
Ézsau apja Izsák, **testvére** Jákob

F

fa
3 betűs: dió
4 betűs: akác, alma, birs, bükk, cser, eper, ében, ecet, éger, hárs, kína, nyár, nyír, olaj, szil, teak, tuja
5 betűs: babér, fenyő, jávor, juhar, júdás, kőris, meggy, pálma, tölgy, tisza
6 betűs: barack, cédrus, citrom, kókusz, orgona, platán, ringló, szilva
7 betűs: bukszus, datolya, jegenye, mandula, szantál
8 betűs: berkenye, gyertyán, gyümölcs, lucfenyő, magnólia, mahagóni, puszpáng, ricinus, tűlevelű
9 betűs: gesztenye, rezgőnyár
10 betűs: cseresznye, erdei fenyő, ezüstfenyő, lomblevelű, őszibarack, szomorúfűz, törpefenyő, vörösfenyő
11 betűs: kanadai nyár, paliszander
12 betűs: kajszibarack
13 betűs: madárberkenye

fabula állatmese, mese
facér állástalan, szabad
facimbalom xilofon
faépítmény barakk, csűr, fészer, kunyhó, kalyiba, bungalo(w), lugas
fák, cserjék tudománya dendrológia
fa része
2 betűs: ág
4 betűs: lomb
5 betűs: levél, háncs, kéreg, sudár, törzs
6 betűs: gyökér, korona
Fábry Z.-film Ötödik pecsét, Dúvad, Két félidő a pokolban, Húsz óra, A Pál utcai fiúk, Isten hozta, őrnagy úr!, Magyarok
Fadrusz J.-szobor
Mária Terézia lovasszobra (Pozsony)
Mátyás király lovasszobra (Kolozsvár)
Négy vezér emlékmű (Zilah)
Fagyejev, A.-mű Tizenkilencen, Az utolsó udege, Az ifjú gárda
fagyosszentek Bonifác, Pongrác, Szervác
fajansz „szülővárosa" Faenza
fájdalmas betegség reuma, köszvény, hexensussz, bronchitis, asztma, isiász, idegzsába
fájdalomcsillapító szer Barbamid, Demalgon, Depridol, Dolantin, Hexalgon, Karil, Kalmopyrin, morfin, Novalgin, ópium, Quarelin, Ridol, Vaselgin, *lm.* érzéstelenítő szerek
fajelmélet rasszizmus
faji elkülönítés politikája Dél-Afrikában apartheid
fajtalan perverz
fakír jógi, aszkéta, dervis
fakszimile hasonmás
Falconet, É.-szobor Nagy Péter lovasszobra (Leningrád), Fenyegető Ámor
falemez furnér
faldísz rizalit, fríz
falfestés (művészi) módszere al secco, al sgraffito
falfestmény freskó
faliszőnyeg gobelin
Falkland-szigetek fővárosa Stanley
Fallada, H.-mű Halálodra magad maradsz, Mi lesz veled emberke?, Farkas a farkasok között
faluközösség *(id.)* obscsina
fanfár harsona
fantom szellem, kísértet, agyrém
farizeus képmutató
faramuci nyakatekert, bonyolult
Farkas F.-opera Vidrócki, Bűvös szekrény, Csínom Palkó
balett Furfangos diákok
Farkas I.-operett Az iglói diákok, Nótás kapitány, Túl a Nagy Krivánon, Örök tavasz
fasiszta horvát szervezet usztasa
fasor allé
fásult apatikus, egykedvű, fáradt, letargikus, paszszív, álmos, rezignált
fata morgana délibáb
fátum sors, végzet
fatális végzetes, elkerülhetetlen, átkos, gyászos
Faulkner, W. *(Nob.)*-**mű** Megszületik augusztusban, Rekviem egy apácáért, Fiam Absolon, Szentély, Zsiványok, Példabeszéd, Hajnali hajtóvadászat, A hang és a téboly, A medve, Míg fekszem kiterítve
faun erdei isten, nőcsábász, hódító
Faust szerzője Goethe
Fáy A.-regény A Bélteky-ház
Fazekas M. fő műve: Lúdas Matyi
fecsegés blabla, traccs, duma
Fegyin, K.-mű Európa elrablása, Városok és évek, Az első örömök, Rendkívüli nyár, Máglya, A világ vége, A diadalmas esztendő
Féja G.-mű Viharsarok, Bölcsődal, Sarjadás, Szabadcsapat, Kráterarc (versek), Törzsek, hajtások
fej részei fül, orr, száj, homlok, ajak, orca, szem, szempilla, szemöldök, halánték, áll, szakáll, haj, koponya, fog, nyelv

fejfájás migrén, kefalalgia; görcsös-, gyötrő fejfájás
fejfedő
3 betűs: fez, tok
4 betűs: kepi
5 betűs: csákó, kalap, kendő, mitra, sapka, sisak, süveg, tiara, toque
6 betűs: barett, főkötő, infula, kalpag, kucsma, paróka, turbán
7 betűs: fejkötő, kapotte, kapucni
8 betűs: cilinder, fejkendő
9 betűs: szombrero
10 betűs: baszk sapka, rohamsisak
11 betűs: szalmakalap
14 betűs: kalábriai kalap
fegyver (kézi és lő-)
2 betűs: íj
3 betűs: tőr
4 betűs: ágyú, bárd, kard, pika
5 betűs: dárda, löveg, puska
6 betűs: dzsida, mozsár, pallos, tarack
7 betűs: jatagán, lándzsa, muskéta, szurony
8 betűs: aknavető, bajonett, bumeráng, buzogány, géppuska, karabély, pisztoly, revolver, tomahawk
9 betűs: lángszóró
10 betűs: golyószóró, kézigránát, páncélököl
11 betűs: géppisztoly
14 betűs: légvédelmi ágyú
fegyverletétel kapituláció
fegyvernem gyalogság, lovasság, tüzérség, gépkocsizó lövész, harckocsi-, repülő-, légvédelmi, légideszant-, rakéta-, rádiótechnika-, hadiflotta-, szakcsapatok
fegyvertár arzenál
Fehér K.-regény A tenger, Nem vagyunk angyalok, A teremtés koronája, Az érem másik oldala, Hová álljanak a belgák?
fehér fény összetevői vörös, narancs, sárga, zöld, kék, ibolya
fehérhegyi csata (1620. XI. 8.) Tilly csapatai szétverték Frigyes cseh király csapatait
fehér-indián keverék mesztic
fehérjéket bontó enzim pektin
fehérvérűség leukémia
fehérjék építőanyagai aminosavak
fehérjék

enzimek	glükoproteidek
proteinek	mukoproteidek
proteidek	kromoproteidek
kazein	hemoglobin
nukleoproteidek	fémproteidek
lipoproteidek	

fejedelem princeps, uralkodó, papi; -választás, nagy-; választófejedelem
fejlődési tendencia trend
fekete kőszén antracit
Fekete-tenger *(id.)* Pontosz Euxlinosz, Csornoje more, Karadeniz
folyói Bug, Coruh, Dnyeper, Dnyeszter, Don, Duna, Filyos, Kelkit, Kizirmak, Kubán, Rioni-, Sakarya,
része Azovi-tenger
tengerszoros Boszporusz, Dardanellák, Kercsi-
kikötői Bafra, Batumi, Burgasz, Constanta, Eregli, Feodoszija, Herszon, Isztambul, Jalta, Jevpatorija, Kercs, Novorosszijszk, Nyikolajev, Ogyessza (Odessza), Ordu, Pazar, Poti, Samsun, Sinop, Szevasztopol, Szocsi, Szuhumi, Taganrog, Trabzon (Trapezunt), Tuapsze, Várna, Zonguldak, Zsdanov
üdülőhelyei Burgasz, Constanta, Feodoszija, Jalta, Jevpatorija, Ogyessza (Odessza), Poti, Szocsi, Szuhumi, Szevasztopol, Várna
fekvőbútor
3 betűs: ágy
5 betűs: szófa
6 betűs: dívány, kanapé, priccs, sezlon
7 betűs: kerevet, ottomán
14 betűs: baldachinos ágy
felad expediál, kapitulál
felcser orvossegéd
féldrágakő achát, ametiszt, akvamarin, borostyán, gránát, jáspis, ónix, opál, topáz, türkiz
félénkség jelképe nyúl
félév szemeszter
felfedezők *l.* afrikai, amerikai, ázsiai, ausztráliai, Északi-sark, Déli-sark, földrajzi felfedezők
félfém kén, arzén, szelén, tellúr, antimon, bizmut
felhalmoz akkumulál, összegyűjt
felhalmozás akkumuláció
felhámréteg epidermisz
félhang cisz, disz, fisz, gisz, aisz, desz, cesz, gesz, hisz, esz, eisz, fesz, asz
felhívás kiáltvány, publikáció, manifesztum
felhők magyar neve
3 betűs: eső-
5 betűs: párna-, réteg-
6 betűs: bárány-, fátyol-, pehely-, gomoly-
7 betűs: zivatar-
13 betűs: alacsony réteg-, gomolyos rétegfelhő
tudományos neve
6 betűs: Cirrus
7 betűs: Cumulus, Stratus
11 betűs: Altocumulus, Altostratus
12 betűs: Cirrocumulus, Cirrostratus, Cumulonimbus, Nimbostratus
13 betűs: Stratocumulus
félig ló, félig ember kentaur
feljegyzés skicc, protokoll, krónika
felkelés
6 betűs: kravál
7 betűs: lázadás

8 betűs: pártütés, rebellió, zendülés
12 betűs: inszurrekció
felkiáltás ah, aha, br, eh, halló, hé, heuréka, óh
fellebbez apellál
fellendülés prosperitás, konjunktúra
félmeleg langyos
félnemesfém ezüst, réz, higany
felosztás diszpozíció, diszponálás, elrendezés, beosztás
félporcelán fajansz, majolika
Felső-Ausztria ipari központjai Linz, Steyr, Wels
székhely Linz
üdülővidék Salzkammergut
felső-rajnai tájegység Elzász
Felső-Tiszavidék Hajdúság, Hortobágy, Bodrogköz, Rétköz, Nyírség, Tiszahát, Szamos; Szatmár-hát, beregi-síkság
felszámol likvidál
„félszemű" óriás Ciklopsz (Küklopsz)
félsziget (a legnagyobbak) *lm.* az egyes országoknál
4 betűs: Arab- (Szaúd-Arábia, Omán, Dél-Jemen, Észak-Jemen, Arab Emírségek), Kola- (Szovjetunió), Krím- (Szovjetunió) York- (Ausztrália), Eyre- (Ausztrália)
5 betűs: Gaspé- (Kanada), Gidai- (Szovjetunió), Jamal- (Szovjetunió), Katar- (Katar), Kenai- (USA, Alaszka), Maláj- (Malaysia, Thaiföld), Sínai (Egyiptom)
6 betűs: Avalon (Kanada), Balkán- (Jugoszlávia, Románia, Bulgária, Görögország, Albánia, Törökország), Csukcs- (Szovjetunió), Kanyin- (Szovjetunió), Koreai- (Koreai Népi Demokratikus Köztársaság, Dél-Korea), Seward- (USA, Alaszka), Tajmir- (Szovjetunió), Ungava- (Kanada)
7 betűs: Boothia- (Kanada), Florida (USA), Guajira- (Kolumbia, Venezuela), Ibériai/(Pireneusi- (Spanyolország, Portugália, Gibraltár), Jylland (Dánia), Kurzeme- (Lett-, Szovjetunió), Olympic- (USA), Santung- (Kína), Szomáli- (Szomália, Etiópia, Dzsibuti), Yucatan- (Mexikó, Guatemala, Belize)
8 betűs: Bretagne (Franciaország), Calabria (Olaszország), Cornwall (Nagy-Britannia), Delaware- (USA), Kis-Ázsia (Törökország), Labrador- (Kanada), Liaotung- (Kína), Melville- (Kanada), Új-Skócia (Kanada),
9 betűs: Appennini- (Olaszország), Indokínai- (Burma, Thaiföld, Laosz, Kambodzsa, Vietnam), Kamcsatka (Szovjetunió), Mangislak- (Szovjetunió), Pireneusi/Ibériai- (Spanyolország, Portugália, Gibraltár), Skandináv- (Svédország, Norvégia)
11 betűs: Antarktiszi- (Antarktisz), Dampierföld (Ausztrália), Hindusztáni- (India), Kaliforniai- (Mexikó)
15 betűs: Peloponnészoszi-félsziget (Görögország)
felszívódás adszorpció, eltűnés
felszolgáló italos, pultos, pincér, kenyeres
felszólítás posztulátum, ultimátum
feltaláló (találmány)
atommodell: Bohr
autotípia: Meisenbach
barométer: Torricelli
centrifuga: Guericke
csigasor: Arkhimédész
differenciálszámítás: Leibniz
diftéria elleni oltás: Behring
dinamit: Nobel
dinamó: Jedlik, Siemens
drótnélküli távírás: Marconi
elektrokardiográfia: Einthofen
fényképezés: Daguerre, Eastman, Maddox, Niepce, Talbot, Vogel
fényszedőgép: Uher
fonógép: Arkwright
gázizzó: Auer
gázmotor: Otto
gázvilágítás: Murdock
gépkocsimotor: Daimler, Diesel, Otto
géppuska: Maxim, Schwarzlose, Bergmann, Hotchiss
gőzfazék: Papin
gőzgép: Watt, Papin, Branca
gőzhajó: Fulton
gőzmozdony: Stephenson, Trevithick
gramofon: Berliner, Edison
gravitációs törvény: Newton
gyújtótűs puska: Dreyse
hajócsavar: Ressel
hangosfilm: Engl, Masolle, Vogt
hőmérő: Fahrenheit, Reaumur
hűtőgép: Linde
ingaóra: Galilei, Huygens
inzulin: Banting, Best
izzólámpa: Edison
kardántengely: Cardano
kerékpár: Drais
kőnyomás (litográfia): Senefelder
könyvnyomtatás: Gutenberg
kvantumelmélet: Planck
Laterna magica: Kirchner
légfék: Westinghouse
léggömb: Montgolfier
léghajó: Parsefal, Schwarz, Zeppelin

légnyomásmérő: Guericke
légtömlő: Dunlop
légszivattyú: Guericke
litográfia: Senefelder
lőpor: Schwarz
maghasadás: Hahn
magnetofon: Pflaumer
margin: Mourièrs
mikrofon: Hughes
motoros repülőgép: Wright
mozi (mozgófényképezés): Edison, Eastman, Latham, Lumière, Messter, Muybridge, Skladanowsky
négyütemű motor: Langen, Otto
nyersolajmotor: Diesel
plakátoszlop: Litfass
porcelán: Böttger
rádium: Curie, Sklodowska
relativitás elmélet: Einstein
revolver: Colt
sikló repülőgép: Lilienthal
spektrálanalízis: Kirchoff
számlálócső: Geiger
számológép: Leibniz
szemtükör: Helmholtz
szikratávíró: Marconi
színes fényképezés: Lippmann
szövőszék: Cartwright
szaxofon: Sax
távbeszélő: Bell, Reis, Graham
távíró: Morse
tekercsfilm: Eastman
telefon: Bell, Reis, Graham
televízió: Nipkow, Rosing, Baird, Zworykin, Fransworth, Katajev
vakírás: Braille
váltakozó áramú motor: Tesla
varratnélküli csövek: Mannesmann
vasbeton: Monier
villámhárító: Franklin
zsebóra: Henlein

feltételes reflex felfedezője Pavlov
feltétlen abszolút, korlátlan, feltétel nélkül, kivételt nem tűrő
feltevés hipotézis
felügyelet kuratórium, gondnokság
felügyelő hatóság kuratórium, rendőrség
felülvizsgál revideál, felülbírál
felvág blöfföl
félvilági nő kokott, kurtizán
felvonó lift, páternoszter
fém
2 betűs: ón
3 betűs: réz, vas
4 betűs: cink, króm, ólom, urán
5 betűs: arany, ezüst, titán
6 betűs: bárium, cérium, cézium, erbium, higany, indium, kálium, kobalt, lantán, lítium, mangán, nikkel, ozmium, rádium, rénium, ródium, tantál, tellur, tórium
7 betűs: antimon, gallium, hafnium, holmium, irídium, ittrium, kadmium, kalcium, lithium, nátrium, niobium, platina, tallium, tullium, uránium, wolfram
8 betűs: európium, molibdén, polónium, rubídium, ruténium, vanádium
9 betűs: alumínium, berillium, cirkónium, germánium, itterbium, magnézium, palládium, plutónium, prazeodim, prométium, stroncium, szamárium, szilícium, szkandium
10 betűs: technécium, gadolínium
11 betűs: diszprózium
12 betűs: prazeodímium, protaktínium

fémmunkás esztergályos, lakatos, kovács, marós
fémtartalmú kőzet érc
fennsík plató
fennsík
Belső-Ázsiában Pamír
Ázsiában Pamír, Dekkán-
Dél-Amerikában Bolíviai-
Magyarországon Bükk-
Szudánban Darfur
fenol észterek (savakkal), éterek (alkohollal)
fenomén tünemény, ritkaság
fenoplaszt (műanyag) rezol, rezitol, rezit, novolakk, albertolok, gyanták, bakelit
fényenergiát villamos energiává változtat fotocella
Fényes A.-festmény Mákoskalács, Babfejtők, Testvérek, Szegény emberek *(sorozat)*
Fényes Sz.-operett Maya, Vén diófa, Rigó Jancsi
fényisten Apollo, Balder, Baldur, Mithras
fény kvantum foton
fénylemez prespán
fénymáz glazúr, politúr, kence, lakk
fénymérés egységei Hk, Lm, Lmh, Lx, Mk, Lumen, Lux
fénytan optika
fénytörés refrakció, sugártörés
fényképészeti fogalom
3 betűs: dia
4 betűs: film, foto
5 betűs: album, fixír, labor, retus
6 betűs: blende, kioldó, lencse, portré
7 betűs: állvány, előhívó, fénykép, kazetta, negatív, pozitív, szárító
8 betűs: felvétel, objektív, önkioldó, rollfilm
9 betűs: ellenfény, expozíció, fényérték, színszűrő
10 betűs: diapozitív, sötétkamra, színesfilm
11 betűs: fotomontázs, íriszblende, villanófény

12 betűs: megvilágítás
13 betűs: fényképezőgép
16 betűs: pillanatfelvétel

fenyő erdei-, vörös-, luc-, fekete-, jegenye-, Douglas-fenyő, cédrus

fenyő nedve terpentin

ferde csatarend
első alkalmazója Epameinondasz
felújítója II. Frigyes porosz király

Ferenczy B. *(Koss.)*-**szobor** Atalanta, Géniusz, Petőfi *(Gyulán)*, Zsuzsanna, Psyche, Caritas, Miklós

Ferenczy K.-festmény
Józsefet eladják testvérei, Március est, Festőnő, Orfeusz, Madárdal, Kavicsot hajigáló fiúk, Hármas arckép

férfinevek
3 betűs: Ede, Gál, Ivó, Leó, Noé, Ond, Örs, Pál, Vid
4 betűs: Alex, Ábel, Ádám, Ákos, Áron, Bánk, Benő, Béla, Buda, Döme, Egon, Elek, Előd, Emil, Erik, Ernő, Géza, Huba, Hugó, Imre, Ince, Iván, Izsó, Jenő, Kunó, Manó, Márk, Máté, Ottó, Ödön, René, Samu, Soma, Ubul, Zénó
5 betűs: Adolf, Albin, Alpár, Andor, Antal, Artúr, Aurél, Álmos, Árpád, Bódog, Brúnó, Cézár, Csaba, Dávid, Dezső, Dénes, Donát, Edgár, Egyed, Ellák, Endre, Ervin, Éliás, Félix, Fidél, Fülöp, Gábor, Geréb, Guido, Győző, Gyula, Ignác, Illés, Ipoly, Izsák, Jakab, János, Jónás, Júdás, Kenéz, Kolos, Kozma, Lajos, Lázár, Lehel, Lipót, Miksa, Milos, Móric, Orbán, Özséb, Péter, Piusz, Rezső, Rókus, Román, Simon, Tamás, Tibor, Ulrik, Valér, Vazul, Vidor, Vince, Zalán, Zádor, Zsolt
6 betűs: Achill, Adrian, Aladár, Alajos, Albert, Alfonz, Alfréd, Ambrus, András, Arnold, Attila, Balázs, Bálint, Bercel, Bulcsú, Cirill, Csanád, Dániel, Elemér, Fábián, Farkas, Ferenc, Gáspár, Gedeon, György, Henrik, Hubert, István, Izidor, Joakim, József, Julián, Kálmán, Károly, Kázmér, Kilián, Kornél, László, Lénárd, Loránd, Lothár, Lőrinc, Márton, Mátyás, Medárd, Mihály, Miklós, Nándor, Olivér, Oszkár, Paskal, Rafael, Rikárd, Róbert, Roland, Rudolf, Sámuel, Sándor, Teofil, Tibold, Tóbiás, Valter, Vendel, Vencel, Viktor, Vilmos, Virgil, Zoltán
7 betűs: Adorján, Ábrahám, Ágoston, Benedek, Bertold, Bonifác, Csongor, Demeter, Dömötör, Emánuel, Erhardt, Erneszt, Flórián, Frigyes, Gábriel, Gebhárd, Gellért, Gergely, Gerzson, Gusztáv, Gyárfás, Hermann, Ireneus, Jeromos, Jusztin, Kelemen, Klement, Kocsárd, Kristóf, Levente, Marcell, Nárcisz, Norbert, Oszvald, Ottokár, Pongrác, Raimund, Holland, Salamon, Szervác, Szörény, Taksony, Tivadar, Töhötöm, Zsombor
8 betűs: Adalbert, Anasztáz, Arisztid, Barnabás, Bendegúz, Benjamin, Bertalan, Domonkos, Menyhért, Napóleon, Szabolcs, Szerafin, Valentin, Zakariás, Zsigmond
9 betűs: Boldizsár, Cölesztin, Ferdinánd, Krisztián, Szaniszló

férfirokon apa, báty, fiú, öcs, nagybácsi, nagyapa, vő, após, nász

fermentum enzim

Fernandel-film Táncrend, Tiltott szerelem, Don Juan

Feröer-szigetek
5 betűs: Sandö, Vagua
6 betűs: Österö, Strömö, Sydero
9 betűs: Norderöer
központja: Torshown

fertőtlenítőszer
3 betűs: jód
4 betűs: klór, mész
5 betűs: fenol
6 betűs: karbol, krezol
7 betűs: alkohol, kreozot, rivanol
8 betűs: formalin, kloramin, klórmész
9 betűs: szublimát
11 betűs: formaldehid

fertőző betegség

agyhártya-	malária
agyvelő-gyulladás	orbánc
álomkor	papagájkór
bárányhimlő	paratífusz
brucellózis	pestis
diftéria	rózsahimlő
fültőmirigy-gyulladás	sárgaláz
gyermekbénulás	skarlát
hastífusz	szamárköhögés
influenza	takonykór
kanyaró	tetanusz
kiütéses tífusz	vérhas
kolera	veszettség
lépfene	vírusos tüdő- és
lepra	agyhártyagyulladás
májgyulladás	

fertőző gyermekbetegség bárányhimlő, kanyaró, vörheny, rubeola, mumsz (mumpsz), szamárköhögés

festék alapanyaga anilin

festék hiánya a bőrben albinizmus

festészet felosztása történeti, mitológiai, vallásos, arckép-, életkép-, tájkép-, csendélet-, akt-, falképfestészet
módszerei szerint: freskó, al secco, tempera, olaj, víz (akvarell), gouache-festészet, sgraffito, mozaik, vedute, impasto, pasztell, sfumato, kakemono, grisaille, tus, genre
Festetics Gy. alapította Georgikon (Keszthely)
festmény tabló, olaj-, vízfestmény
festménygyűjtemény képtár, galéria, pinakotéka
Amszterdamban Rijksmuseum
Firenzében Pitti, Uffizi
Frankfurtban Städel
Leningrádban Ermitázs
Madridban Prado
Párizsban Louvre
festőfelszerelés ecset, festék, létra, paletta, állvány
Feszl F. építette Pesti Vigadó
Feszty Á.-festmény Bánhidai csata, Golgota, Magyarok bejövetele *(körkép)*
Feuchtwanger, L.-regény Rókák a szőlőben, Oppenheim család, Simone, A herceg zsidaja, Vallomás Moszkváról, A zsidó háború, A hamis Néró, Jud Süss, A siker, Oppermann, Goya, Balgák bölcsessége
Fiastyúk csillagkép Plejádok (a Bikában)
fiatal háziállat malac, bárány, borjú, csibe, csirke, üsző, csikó, fióka, tinó
Fidzsi-szigetek (Fiji)
felfedezte Tasman, A. J.
folyó Rewa
főváros Suva
hegycsúcs Tomaniiv (1323 m)
kikötő Suva, Lautoka
légiforgalmi társaság Fiji Airway
nemzetiség indiai, fidzsi, melanéz, kínai, polinéziai
pénznem fidzsi dollár=100 cent
repülőtér Suva mellett: Nandi
szigetek Koro, Ngau, Moala, Matuku, Taveuni
Fielding, H.-mű Tom Jones, Joseph Andrews, Jonathan Wild, Amélia
Fiji-szigetek *l.* Fidzsi-szigetek
figyelem koncentrálás, koncentráció
fiktív kitalált, koholt, képzeletbeli, névleges, állítólagos
filiálé leányvállalat
filmrendező *l.* egyes országok rendezői
filmszínésznő sztár, díva
filmszalag anyaga (régen) celluloid
filozófiai irányzat, -ág
5 betűs: etika
6 betűs: logika
8 betűs: misztika, monizmus
9 betűs: dualizmus, esztétika, ontológia, realizmus
10 betűs: dialektika, empirizmus, erkölcstan, humanizmus, idealizmus, metafizika, nihilizmus, szemantika
11 betűs: skolasztika, szofisztika, sztoicizmus
12 betűs: gnoszeológia, nominalizmus, pozitivizmus, pragmatizmus
13 betűs: materializmus, racionalizmus
14 betűs: ismeretelmélet, pithagoreizmus
15 betűs: irracionalizmus, neopozitivizmus, szubjektivizmus
17 betűs: fizikai idealizmus
18 betűs: egzisztencializmus
23 betűs: történelmi materializmus, dialektikus materializmus
finánctőke ipari és banktőke egybeolvadása
finn, Finnország (Suomi)
építész Aalto, A., Finne, G., Jansson, V., Sirén, J., Saarinen, E.
festő Becker, A., Edefelt, A., Gallen-Kallela, A., Liljelund, A., Holmberg, W., Järnefelt, E., Koistinen, U., Löfgren, F., Magnus, M., Magnus, F., Mether-Borgstrom, E., Saarinen, G., Yansson, U.
filozófus Westermarck, E.
folyó Kemi-, Ivalo-, Kala-, Oulu, Kokemnen, Kokkola, Tornio-(joki)
főváros Helsinki (Helsingfors)
futó Nurmi, Iso-Hollo, Ritola, Viren
gőzfürdő szauna
hegycsúcs, hegy Halti ontunturi (1324), Pallastunturi
hírügynökség STT
író Aho, J., Cath, M., Järnefelt, A., Kivi, A., Maruna, A., Nortamo, H., Sillanpää, F. *(Nob.)*, Sinnervo, E., Turtiainen, A.
kémikus Aschan, O., Hjelt, E., Nervander, I., Virtanen, A. *(Nob.)*
kikötő Helsinki, Kotka, Turku, Pori, Rauma, Tampere
költő Erk, J., Kramsu, K., Leino, E., Valo, K.
légiforgalmi társaság Kar-Air, Finnair
matematikus Lindelöf, E., Nevanlinna, R.
mezőgazdász Grotenfelt, N., és K., Vendt, G.
nemzeti eposz Kalevala
nemzetiség finn, svéd, lapp
Nobel-díjasok
fiziológiai vagy orvosi Granit, R. (finn származású svéd)
kémiai Virtanen, A.
irodalmi Sillanpää
nyelvész Paasonen, H., Ramstedt, G., Setälä, E., Castrén, M., Donner, O., Toivonen, Y., Ahlquist, A.
orvos Estlander, J., Krogius, F., Runeberg, I., Schultén, M.
pénznem markka=100 penni

repülőtér Helsinki, Ivalo, Kemi, Oulu, Tampere, Turku, Vaasa, Pori, Maarinhamna
politikus Aaltonen, A., Fagerholm, M., Kekkonen, U., Koivisto, M., Sorsa, J., Paasikivi, K., Virolainen, J.
rendező (színházi és film) Blomberg, E., Kassila, M., Laine, E., Oroko, R., Vaale, V., Witika, J., Sarkka, T.
sajtó (újságok) Helsingin Sanomat, Uusi Suomi, Hufvudstadsbladet, Aamulehti, Kansas Uutiset, Suomen Sosialidemokraatti
szakszervezet *(röv.)* SAK
sziget Ahvenanmaa (Åland) Marjaniemi, Vallgrund
szobrász Aaltonen, V., Renvall, B., Hiltunen, E.
tó Saimaa-, Päijänne-, Inari-, Oulu-, Kallavesi-, Lokka-, Lentua-, Kivi-tó (järvi)
törvényhozó testület parlament
város Helsinki, Espoo, Oulu, Tampere, Pori, Jyväskylä, Kemi, Kuopio, Mikkeli, Lahti, Vantaa, Rovaniemi, Turku, *lm.* kikötő, repülőtér
zeneszerző Aaltonen, E., Järnefelt, E., Kajanus, R., Kilpinen, Y., Launis, A., Medotoja, L., Merikanto, O., Palmgren, S., Sibelius, J.
finn-ugor nyelv észt, lett, finn, lapp, magyar, vogul, osztják, votják, mordvin, cseremisz

fintor grimasz
Firdauszi-eposz Sáhnámé
Firenze műkincsei *l.* Olaszország
firenzei épület:
8 betűs: Signoria
10 betűs: Santa croce
12 betűs: Palazzo Pitti
14 betűs: Loggia dei Lanzi, Palazzo Strozzi, Palazzo Vecchio
15 betűs: Palazzo Riccardi
17 betűs: Palazzo del Podesta
18 betűs: Palazzo degli Uffizi
firenzei festő
5 betűs: Dolci, Lippi, Sarto
6 betűs: Giotto
7 betűs: Gozzoli, Uccello
8 betűs: Masaccio
10 betűs: Botticelli
12 betűs: Michelangelo
költő: Dante, Dante Alighieri
nemesi család: Medici, Strozzi
politikus: Machiavelli
reformátor: Savonarola
fitos pisze
fitt friss, egészséges
fiúcska pubi
fixa idea rögeszme, kényszerképzet, hóbort, vesszőparipa, bogár
fizetés zsold, bér, díj, gázsi, honorárium, prémium, munkadíj
fizetési részlet ráta
fizetőeszköz csekk, bankjegy, pénz, váltó
fizetőpincér főúr
fizikai fogalmak

atomenergia	láncreakció
Avogadro-törvény	Loschmidt-szám
Bernoulli-törvény	Mach-féle szám
Biot–Savart-törvény	magreakció
Boyle–Mariotte-törvény	mágnesség
Bragg-törvény	Maxwell-egyenletek
Brewster-törvény	Millikan-kísérlet
Compton-effektus	Moseley-törvény
Coulomb-törvény	nehézvíz
dielektromos állandó	neutron
Doppler-elv	Newton-törvények
elektrolízis	Ohm-törvény
elektron	Pauli-elv
entrópia	paramágnesség
erő	Planck-állandó
fajsúly	radioaktivitás
fény	relativitáselmélet
fotometria	Segner-kerék
foton	Stark-effektus
Frauenhofer-vonalak	Stefan-Bolzmann-törvény
gáztörvények	súrlódás
gravitáció	színszóródás
hang	tehetetlenségi törvény
hőmérő	Volta-oszlop
Huygens–Fresnel-elv	Wheatstone-híd
indukció	Wien-törvények
inga	Wilson-kamra
ion	Zeeman-effektus
Joule-féle hő	

fizika-kémia tudósai M. Lomonoszov, J. Dalton, A. Avogadro, M. Faraday, J. Berzelius, M. Guldberg, P. Waage, E. Gibbs, G. Hess, D. Mengyelejev, S. Arrhenius, W. Nerst, H. Becquerel, P. Curie, M. Curie-Sklodowska, F. Hund, W. Heitler, F. London, L. Pauling, A. Nyeszmajanov, G. Gamov, N. Szemjonov, C. Hinshelwood,
magyarok: Than K., Bugarszky I. Buchböck G., Schenek I., Farbaky I.
fiziológia alapítója Bernard, C.
tudósai Pavlov, I., Darwin, Ch;
magyarok Rácz S., Hőgyes E., Korányi S.
fjordok
2 betűs: Is (Svalbard, Spitzbergák)
3 betűs: Ise (Dánia), Lim (Dánia)
4 betűs: Boku (Norvégia), Oslo (Norvégia), Ring (Dánia), Vest (Norvégia)
5 betűs: Kongs (Svalbard, Spitzbergák), Lakse (Norvégia), Lista (Norvégia), Vejle (Dánia), Wijde (Svalbard, Spitzbergák)
6 betűs: Nissum (Dánia)
7 betűs: Kjöbing (Dánia), Randers (Dánia), Mariage (Dánia)

8 betűs: Bellsund (Svalbard, Spitzbergák), Hornsund (Svalbard, Spitzbergák), Varanger (Norvégia)
9 betűs: Trondheim (Norvégia)

flagráns meggyőző, nyilvánvaló, vakmerő, kirívó

flamand festő
4 betűs: Hals,
5 betűs: Orley
6 betűs: Rubens
7 betűs: Snyders, Teniers, Vermeer
8 betűs: Jordaens

író
5 betűs: Claes
6 betűs: Coolen, Lateur
7 betűs: Gezelle, Willems
8 betűs: De Coster, Teirlink, Walschap
9 betűs: Rodenbach, Strennels, Vermeylen
10 betűs: Couscience, Timmermans

Flaubert, G.-regény Bovaryné, Szalambó, Az érzelmek iskolája, Bouvard és Pécuchet

flóra (növényfajok összessége)
Holarktis, Paleotropis, Neotropis; Australis, Capensis, Antarktis

flogiszton-elmélet
megalapozói Becher, J., Stahl, G.
megcáfolói Lomonoszov, M. Lavoisier, A.

Florida városai Miami, Jacksonville, Tampa, Tallahassee *(főváros)*

Flotow, F.-opera Márta, Alessandro Stradella, A nagyhercegnő, Pionella, Zilda, A matrózok

Fodor I.-verskötet Lihegő erdők, Jelenések évei, Idők útján

fodordísz zsabó

fodrászeszköz
4 betűs: fésű, kefe, olló
5 betűs: hajtű, spray
6 betűs: hajvíz, pomádé, sampon
7 betűs: borotva, hajháló, hajkefe, sütővas
8 betűs: hajspray
10 betűs: brillantin, hajszárító

fogadás audiencia; fényes-, fél-, örökbe-, sajtó-, sportfogadás

fogászat stomatológia

Fogazzaro, A.-mű Kis emberek régi világa, A szent Miranda, Leila és Malombra

fogbetegség
6 betűs: sipoly
7 betűs: káriesz
8 betűs: fisztula
10 betűs: szuvasodás
12 betűs: paradentitis

fogbetét
3 betűs: híd
6 betűs: fogsor, korona
8 betűs: műfogsor, protézis
9 betűs: csapos fog

foglalkozások
5 betűs: apáca, barát, bohóc, búvár, csősz, dajka, dékán, dobos, eladó, elnök, fakír, festő, gátőr, hídőr, hóhér, jósnő, kapus, kádár, kiadó, költő, követ, lakáj, orvos, páter, prior, rabbi, szabó, szűcs, tímár, tiszt, vadőr, varga, zsoké
6 betűs: bakter, bankár, böllér, cipész, díjnok, énekes, erdész, erdőőr, favágó, fejőnő, gépíró, gyáros, halász, házaló, hentes, hordár, iparos, jegyző, jogász, juhász, kalauz, káplán, katona, király, kovács, lektor, matróz, mester, méhész, mérnök, molnár, munkás, művész, pákász, pilóta, pincér, portás, postás, rendőr, repülő, sebész, szolga, takács, tanító, titkár, táncos, ügynök, ügyvéd, üveges, vadász, zenész
7 betűs: bemondó, borbély, cukrász, császár, építész, esperes, fodrász, fogadós, gondnok, kályhás, kaskötő, kémikus, kőműves, küldönc, kertész, komorna, lakatos, lelkész, manöken, masamód, masszőr, motoros, nádvágó, nőorvos, nyomozó, optikus, ószeres, pályaőr, paraszt, patikus, rendező, revizor, steward, szakács, szerelő, színész, tolmács, tűzoltó
8 betűs: aranyású, árverező, asztalos, börtönőr, csempéző, csónakos, egyházfő, éjjeliőr, énekesnő, figuráns, fogházőr, fogorvos, főpincér, fülorvos, fűszeres, gépírónő, gyorsíró, igazgató, kapitány, kefekötő, kézműves, kikiáltó, könyvelő, köszörűs, kuruzsló, laboráns, mészáros, szobrász, nyomdász, ólomöntő, operatőr, pedellus, péksegéd, raktáros, riporter, solymász, szenátor, szobrász, szubrett, tanácsos, táncosnő, tanítónő, távírász, tehenész, teológus, tetőfedő, titkárnő, trafikos, udvaronc, újságíró, üvegfúvó, vámtiszt, vasúti őr, zoológus, zsibárus
9 betűs: ékszerész, földműves, galambász, háziorvos, inspektor, kereskedő, kézbesítő, kifutófiú, kormányos, kormányzó, korrektor, kosárfonó, könyvkötő, miniszter, modellező, műszerész, nagydobos, nyugdíjas, pedikűrös, péklegény, pénztáros, pénzváltó, raktárnok, révkalauz, szakácsnő, szemorvos, szerzetes, színésznő, szobalány, szülésznő, tanácstag, tengerész, taxisofőr, történész, utcai árus, utcaseprő, vendéglős
10 betűs: autóvezető, állatorvos, csillagász, ezüstműves, grafológus, hólapátoló, is-

tállófiú, kardinális, kerékpárőr, látszerész, mechanikus, neurológus, nyelvtanár, postatiszt, primadonna, puskaműves, szerkesztő, táncmester, tengernagy, úszómester, üzemvezető, vállalkozó, végrehajtó, világosító, zongorista
11 betűs: antikvárius, belgyógyász, cserzővarga, filmszínész, fürdőmester, hotelszolga, karbantartó, könyvügynök, kötélgyártó, pályamester, postamester, restaurátor, történetíró, udvarmester, üzletvezető
12 betűs: állatgondozó, balettmester, balett-táncos, esztergályos, férfifodrász, földbirtokos, főszerkesztő, gyermekorvos, gyógyszerész, hölgyfodrász, inszeminátor, kikötőmester, klisékészítő, konferanszié, meteorológus, rádiószerelő, rakodómester, rakodómunkás, raktárvezető
13 betűs: bakteriológus, filmszínésznő, hajóskapitány, istállómester, kecskepásztor, könyvvizsgáló, misszionárius, patkolómester, patkolókovács, propagandista, telefonkezelő, útépítő munkás, vitorlamester
14 betűs: állattenyésztő, balett-táncosnő, kirakatrendező, könyvterjesztő, szegényparaszt, zongorahangoló, zongoratanárnő, vállalatvezető
15 betűs: gépkocsiszerelő
16 betűs: régiségkereskedő, távirat-kézbesítő
17 betűs: tengerészkapitány, kereskedelmi utazó

fojtó hatású mérgező harcgáz klór, klórpikrin, foszgén, difoszgén

fókacsaládok
fülesfókafélék (északi oroszlánfóka, medvefóka) fiatal hímjének bundája adja a szilszkin prémet;
rozmárfélék (atlanti rozmár)
fókafélék (borjúfóka, grönlandi fóka, gyűrűs fóka)

fókafajta
9 betűs: borjúfóka, fülesfóka, medvefóka
11 betűs: elefántfóka
12 betűs: oroszlánfóka, sörényes fóka
13 betűs: atlanti rozmár

fóka prémje: szilszkin

folyadék
3 betűs: lúg, víz
4 betűs: ital, leves, olaj, zaft
5 betűs: oldat, szaft, szósz
8 betűs: tinktúra

folyadékáramlás áteresztőhártyán át ozmózis

folyadékkeverék oldat, mixum, mixtúra

folyadéktartály
3 betűs: kád
4 betűs: kupa, tank, üveg
5 betűs: bödön, hordó, korsó, kanna, vödör
6 betűs: ballon, csöbör, flakon, palack, sajtár
8 betűs: demizson
9 betűs: ciszterna

folyami csatahajó monitor

folyami hajóhad flottilla

folyó *lm.* az egyes országoknál

folyóhosszúság km-ben
2 betűs: Ob (Irtis, Fekete-Irtis) (Kína–Szovjetunió) 5410
3 betűs: Don (Szovjetunió) 1870
Oka (Szovjetunió) 1520
4 betűs: Amur (Hejlung-Kiang)+Jilka, Onon (Kína, Szovjetunió) 4350
Beni (Bolívia) 1609
Duna (Donau, Dunaj, Dunarea, Dunav) (NSZK, Ausztria, Csehszlovákia, Magyarország, Jugoszlávia, Románia, Bulgária, Szovjetunió) 2842
Isim (Szovjetunió) 1809, Káma (Szovjetunió) 1805
Léna (Szovjetunió) 4268,
Ohio (+Allegheny) (USA) 2104
Urál (Szovjetunió) 2428
5 betűs: Aldan (Szovjetunió) 2240, Giuba (Etiópia) 1600
Huang (Sárga-folyó) (Kína) 4667
Juruá (Peru, Brazília) 2000
Indus (+Szengecsu) (Kína, India, Pakisztán) 2897
Kasai (Cassai) (Angola, Zaire) 1940
Kongó (Zaire+Lualaba) (Zaire, Zambia, Kongó, Angola) 4371
Niger (Guinea, Mali, Niger, Nigéria) 4184
Nílus (+Fehér-, Albert-, Viktória-Nílus, Kagera, Ruvuvu, Ruvyrouza) (Burundi, Ruanda, Tanzánia, Uganda, Szudán, Egyiptom) 6690
Peace (Kanada) 1923
Purús (Peru–Brazília) 3200
Sárga-folyó (Huang-ho) (Kína) 4667
Snake (USA) 1671
Tarim (Szovjetunió, Kína) 2750
Tobol (Szovjetunió) 1626
Volta (+Fekete-Volta) (Burkina Faso, Elefántcsontpart, Ghana) 1600
Volga (Szovjetunió) 3531
Xingu (Brazília) 1980
Yukon (Kanada, USA–Alaszka) 3701
Zaire (Kongó+Lualaba) (Zambia, Zaire, Kongó, Angola) 4371
6 betűs: Angara (+Bajkál-tó, Szelenga, Ider) (Szovjetunió) 1779
Arguny (Kína, Szovjetunió) 1520

Csulim (Szovjetunió) 1895
Jangce (+Tungtien, Mörön, Tuoto) (Kína) 6300
Japurá (+Caquetá) (Kolumbia, Brazília) 2414
Kolima (+Kulu) (Szovjetunió) 2720
Mamoré (+Rio Grande) (Bolívia, Brazília) 2000
Mekong (Dza) (Kína, Burma, Laosz, Thaiföld, Kambodzsa, Vietnam) 4023
Murray (Ausztrália) 1632
Nelson (+Saskatchewan) (Kanada) 2670
Orange (Oranje) (Lesotho, Dél-afrikai Köztársaság, Namíbia) 2092
Tigris (Dicle, Nahr Dijlah) (Törökország, Szíria, Irak) 1899
Ubangi (Oubangui) (Közép-afrikai Köztársaság, Zaire, Kongó) 2350
Viljuj (Szovjetunió) 2435
Vityim (Szovjetunió) 1820

7 betűs: Darling (Ausztrália) 2739
Dnyeper (Szovjetunió) 2201
Gangesz (Ganga+Padma, Meghna, Shahbazpur) (India, Banglades) 2506
Guaporé (Itenes) (Brazília, Bolívia) 1528
Hatanga (+Kotuj) (Szovjetunió) 1510
La Plata (+Parana) (Brazília, Paraguay, Argentína, Uruguay) 4498
Limpopo (Dél-afrikai Köztársaság, Botswana, Zimbabwe, Mozambik) 1600
Madeira (+Mamoré, Rio Grande) (Bolívia, Brazília) 3238
Maranon (Peru) 1609
Olenyok (Szovjetunió) 2162
Orinoco (Venezuela, Kolumbia) 2084
Pecsora (Szovjetunió) 1790
Tapajós (Brazília) 1992
Uruguay (Brazília, Argentína, Uruguay) 1650
Zambézi (Angola, Zambia) 2736

8 betűs: Amazonas (+Ucayali, Tambo, Ene, Apurinac) (Peru, Kolumbia, Brazília) 6296
Amu-darja (Afganisztán, Szovjetunió) 2540
Araguaia (Brazília) 2623
Arkansas (USA) 3218
Colorado (USA, Mexikó) 2335
Columbia (Kanada, USA) 1954
Okavango (Cubango) (Angola, Namíbia, Botswana) 1800
Paraguay (Brazília, Paraguay, Argentína) 2549
Putumayo (+Icá) (Kolumbia, Ecuador, Peru, Brazília) 1580
Red River (USA) 2050
Rio Negro (+Rio Guiainia) (Kolumbia, Brazília) 1550
Szenegál (Sénégal) (Guinea, Mali, Szenegál, Mauritania) 1669
Szungari (Szunghua) (Kína) 1800

9 betűs: Churchill (Kanada) 1609
Eufrátesz (Firat, El Furat) (Törökország, Szíria, Irak) 2899
Irrawaddy (Kína, Burma) 2092
Jenyiszej (+Angara, Bajkál-tó, Szelenga, Ider) (Mongólia, Szovjetunió) 5115
Mackenzie (+Slave, Athabasca) (Kanada) 4241
Pilcomayo (Bolívia, Brazília) 1999
Rio Grande (Rio Bravo) (USA, Mexikó) 3034
Roosevelt (Arupuana) (Brazília) 1529
Szir-darja (Szovjetunió) 3019

11 betűs: Brahmaputra (Cangpo, Dihang, Jamuna) +Padma, Meghna, Shahbazpuri (Kína, India, Banglades 2937
Mississippi (+Missouri, Jefferson, Beaverhead, Red Rock) (USA) 6212
Szent Lőrinc-folyó (USA, Kanada) 3058
Yellowstone (USA) 1600

12 betűs: Jalungcsiang (Kína) 1500
Murrombidgee (Ausztrália) 2070
Sao Francisco (Brazília) 3198
Saskatchewan (Kanada) 1939

13 betűs: Alsó-Tunguszka (Szovjetunió) 2690
Hej lung-csiang (Amur+Silka, Onon) (Kína, Szovjetunió) 4350

14 betűs: Köves Tunguszka (Szovjetunió) 1501

folyó (a legbővizűbb)
2 betűs: Ob, Pó
4 betűs: Amur, Elba, Duna, Léna, Néva, Ohio
5 betűs: Indus, Kongó (Zaire), Loire, Niger, Nílus, Rajna, Rhône, Volga, Zaire (Kongó)
6 betűs: Jangce, Mekong, Murray, Szajna
7 betűs: Garonne, Huang-ho (Sárga-folyó), Orinoco, Gangesz
8 betűs: Amazonas, Irrawady, Missouri, Visztula
9 betűs: Jenyiszej
10 betűs: Sárga-folyó (Huang-ho)
11 betűs: Brahmaputra, Mississippi, Szent Lőrinc

folyóparti városok
Európában
3 betűs: Ham (Somme), Huy (Maas), Laa (Thaya), Ulm (Duna), Zug (Lech)

4 betűs: Aken (Elba), Arad (Maros), Bécs (Duna), Baja (Duna), Bern (Aare), Bonn (Rajna), Gent (Schelde), Graz (Mura), Győr (Rába, Rábca, Duna), Jena (Saale), Köln (Rajna), Linz (Duna), Lyon (Saone és Rhône), Melk (Duna), Orel (Oka), Porz (Rajna), Pápa (Tapolca), Ried (Inn), Róma (Tevere, Tiberis), Wien (Duna), Ybbs (Duna)

5 betűs: Aarau (Aare), Arhem (Rajna), Basel (Rajna), Beuel (Rajna), Bozen (Adige), Bruck (Lajta, Mura, Salzach), Celle (Aller), Düren (Ruhr), Eszék (Osijek) (Dráva), Drein (Duna), Halle (Saale), Kijev (Dnyeper), Kösen (Saale), Krems (Duna), Mainz (Rajna), Meran (Adige), Namur (Maas), Prága (Vltava), Rouen (Szajna), Rusze (Duna), Stans (Inn), Stein (Duna), Tokaj (Tisza), Tours (Loire), Trier (Mosel), Tulln (Duna), Worms (Rajna)

6 betűs: Alfeld (Leine), Amberg (Vils), Amiens (Somme), Aussig (Elba), Berlin (Spree), Bingen (Rajna és Nahe), Braila (Duna), Bremen (Weser), Coburg (Itz), Dessau (Elba és Mulde), Drezda (Elba), Erfurt (Gera), Galati (Duna), Gorkij (Volga, Oka), Kassel (Fulda), Kraków (Visztula), Leiden (Rajna), Leoben (Mura), London (Temze, Thames), Lübeck (Trave), Madrid (Manzares), Mohács (Duna), Poznan (Warta), Rheine (Ems), Sárvár (Rába), Speyer (Rajna), Szeged (Tisza), Torino (Pó), Verona (Adige), Weimar (Ilm), Witten (Ruhr), Zágráb (Száva), Zimony (Duna)

7 betűs: Avignon (Rhône), Bautzen (Spree), Belgrád (Száva és Duna), Braunau (Inn), Córdoba (Guadalquivir), Cottbus (Spree), Giessen (Lahn), Glasgow (Clyde), Hallein (Salzach), Hamburg (Elba), Kempten (Iller), Koblenz (Rajna), Komárom (Duna), Limoges (Vienne), Marburg (Lahn), Maribor (Dráva), Meissen (Elba), Moszkva (Moszkva), Mülheim (Rajna), München (Isar), Neuwied (Rajna), Plovdiv (Marica), Pozsony/Bratislava (Duna), Rosztov (Don), Potsdam (Havel), Sevilla (Guadalquivir), Skopje (Vardar), Spittal (Dráva), Szolnok (Tisza), Uralszk (Urál), Villach (Dráva) Újvidék, (Novi Sad) (Duna)

8 betűs: Augsburg (Lech és Wertach), Bayreuth (Majna), Bordeaux (Garonne), Brüsszel (Senne), Budapest (Duna), Duisburg (Rajna és Ruhr), Eisenach (Hörsel), Grenoble (Isere), Hannover (Leine), Kujbisev (Volga), Landshut (Isar), Lüneburg (Ilmenau), Mannheim (Neckar), Mogiljov (Dnyeper), Orenburg (Urál), Nürnberg (Pegnitz), Salzburg (Salzach), Szaratov (Volga), Toulouse (Garonne), Tübingen (Neckar), Würzburg (Majna)

9 betűs: Andernach (Rajna), Antwerpen (Schelde), Esslingen (Neckar), Esztergom (Duna), Frankfurt (Majna és Odera), Göppingen (Fils), Göttingen (Leine), Heilbronn (Neckar), Innsbruck (Inn), Kolozsvár (Szamos), Offenbach (Majna, Main), Oldenburg (Hunte), Osnabrück (Hase), Rüdesheim (Rajna), Schärding (Inn), Straubing (Duna), Stuttgart (Neckar)

10 betűs: Grailsheim (Jagst), Düsseldorf (Rajna), Heidelberg (Neckar), Heidenheim (Brenz), Ingolstadt (Duna), Leverkusen (Rajna), Mühlhausen (Unstrut), Oberhausen (Emscher), Regensburg (Duna), Rothenburg (Tauber), Szmolenszk (Dnyeper)

11 betűs: Brandenburg (Havel), Saarbrücken (Saar), Schweinfurt (Majna), Szombathely (Gyöngyös), Dunaújváros (Duna)

12 betűs: Braunschweig (Oker), Bad Godesberg (Rajna), Schaffhausen (Rajna)

13 betűs: Aschaffenburg (Majna)

15 betűs: Mosonmagyaróvár (Mosoni-Duna)

más világrészeken

4 betűs: Agra (Jamna), Homs (Nahr-el Asi)

5 betűs: Delhi (Jamna), Kairó (Nílus), Mosul (Tigris), Omaha (Missouri), Patna (Gangesz), Omszk (Irtis), Vuhan (Jangce),

6 betűs: Albany (Hudson), Austin (Colorado), Bagdad (Tigris), Bamako (Niger), Camden (Delaware), Denver (Platte-River), El Giza (Nílus), Niamey (Niger), Ottawa (Szent Lőrinc-folyó), Quebec (Szent-Lőrinc-folyó), Tomszk (Ob)

7 betűs: Asszuán (Nílus), Barnaul (Ob), Houston (Buffalo-River), Iquitos (Maranon), Memphis (Mississippi), Rangoon (Irrawaddy), Rosario (Paraná), Sanghaj (Huangpu), Taskent (Szir-darja), Torreón (Nazas), Trenton (Delaware)

8 betűs: Angarszk (Angara), Adelaide (Murray), Calcutta (Hooghly), Columbus

(Scioto), Irkutszk (Angara), Jakutszk (Léna), Mandalay (Irrawaddy), Montreal (Szent Lőrinc-folyó), Nancsing, Nanking (Jangce), Tobolszk (Irtis), Varanasi (Benares-Gangesz), Winnipeg (Red River)
9 betűs: Hyderabad (Indus), Karaganda (Nura), Sant Louis (Missouri), Saint Paul (Mississippi), Vientiane (Mekong)
10 betűs: Baton Rouge (Mississippi), Cincinnati (Ohio), Csungcsing (Jangce), Evansville (Ohio), Louisville (Ohio), Pittsburgh (Ohio),Washington (Potomac)
11 betűs: Minneapolis (Mississippi)
12 betűs: Philadelphia (Delaware)
13 betűs: Krasznojarszk (Jenyiszej), Novoszibirszk (Ob)

folyótorkolat delta-, tölcsértorkolat
folyosó gang, tornác, korridor
Fonda, H.-film Érik a gyümölcs, Háború és béke, Tizenkét dühös ember, Halál ötven órája, Volt egyszer egy vadnyugat, Mussolini végnapjai, A bostoni fojtogató, Fedora
Fonda, J.-film Mezítláb a parkban, A lovakat lelövik, ugye?, A kék madár, Júlia, Babaház, Hazatérés, Kína-szindróma
Fonó A. *(Koss.)*-**találmány** légsugárhajtás, torlósugár-hajtómű
Fontane, Th.-mű Effi Briest, Jenny Treibel, Tévelygések, tévedések, A tóparti kastély, Porosz esküvő
fontos jelentékeny, lényeges, nyomós, releváns, döntő, jelentős, számottevő, befolyásos
fordulat tour, rund, torzió, rotáció
fordulatszámláló hodométer
forgatókönyv szcenárium
forgószél hurrikán, orkán, tájfun, tornádó, ciklon, portölcsér, tromba, légörvény, burana
formátlan amorf, alaktalan
forradalmi naptár hónapjai (a nagy francia forradalomban)
vendémiaire (szürethónap)
brumaire (ködhónap)
frimaire (fagyhónap)
nivose (havas hónap)
pluviose (esőhónap)
ventose (szélhónap)
germinal (kikelethónap)
flóreál (virághónap)
prairial (réthónap)
messidor (aratási hónap)
thermidor (hőséghónap)
fructidor (gyümölcshónap)
„forradalom villáma" Saint-Just
forró alkoholos ital grog, puncs, punch
forrás- és torkolati folyók
Amazonas: Marañon, Ucayali (forrás)
Balhaas-tó: Ili, Lepsza, Karatal (befolyás)
Brahmaputra: Cangpo (felső)
Duna: Brege, Brigach (forrás); Kilia, Szulina, Szt. György- (torkolat)
Erie-tó: Niagara (lefolyás)
Kongó: Lukuga, Lualaba, Luapula (forrás)
Ladoga-tó: Szvir, Volhov, Vuoksi (befolyás); Neva (Nyeva) (lefolyás)
Ohio: Alleghany (forrás)
Rajna: Hinter-Rhein, Vorder-Rhein (forrás); Alter- (Öreg) Rhein, Lek, Merwede Waal (torkolat)
Tigris és Eufrátesz: Shatt al-Arab (lefolyás)
források tündére najád
forró égövi kúszónövény lián
forró égövön honos fa agávé
fosztogat harácsol, rabol
földbirtok *(id.)*
4 betűs: farm
5 betűs: ranch
8 betűs: estanzia, hazienda, plantage
11 betűs: latifundium
főemlősök alrendje félmajmok, négykarmos félmajmok, majmok
főisten Zeusz, Jupiter
földalatti vasút metró
föld belsejében lévő izzó anyag magma
földet ér landol, leszáll
földfém alumínium, aktínium, ittrium, lanthán, szkandium
földgáz alkotórészei
metán, etán, bután, propán, szén-dioxid, mocsárgáz, sújtólég
földgömb glóbusz
földi szurok bitumen
földkéreg rezgéseit jelzi szeizmográf
földközel perigeum
Földközi-tenger halai
6 betűs: keszeg, muréna, tonhal
9 betűs: árnyékhal, szardínia
keleti partvidéke: Levante
kikötő
4 betűs: Bari, Oran, Pula
5 betűs: Algír, Ceuta, Haifa, Izmir, Jaffa, Kotor, Palma, Saida, Split, Tunis, Zadar
6 betűs: Ancona, Bejrút, Durres, Genova, Malaga, Nápoly, Patras, Rijeka, Rimini, Szaida, Szidon, Tirana, Tobruk, Toulon, Triest, Trogir
7 betűs: Antalya, Binsert, Catania, Latakia, Livorno, Messina, Palermo, Salerno, Taranto, Tripoli, Velence (Venezia)
8 betűs: Alicante, Benghazi, Brindisi, Cagliari, La Spezia, Port Said, Siracusa, Valencia
9 betűs: Barcelona, Cartagena, Dubrovnik,

Heraklion, La Valetta, Marseille, Tarragona
10 betűs: Alexandria, Korinthosz
13 betűs: Thesszaloniki

ország
5 betűs: Líbia, Málta
6 betűs: Ciprus, Izrael, Monaco, Szíria
7 betűs: Albánia, Algéria, Libanon, Tunézia
8 betűs: Egyiptom
11 betűs: Görögország, Jugoszlávia, Olaszország, Törökország
13 betűs: Franciaország, Spanyolország

részei Ligur-, Tirrén-, Adriai-, Jón-, Égei-, Márvány-, Krétai-, Thrák-tenger

sziget
2 betűs: If
3 betűs: Kea, Krk, Rab, Vis
4 betűs: Brac, Elba, Gozo, Hvar, Iosz, Kósz, Milo
5 betűs: Capri, Ibiza, Korfu, Kréta, Lissa, Málta, Molat, Thira
6 betűs: Aegina, Brazza, Brioni, Ciprus, Délosz, Euboea, Ikaria, Ischia, Ithaka, Kandia, Lerosz, Linosa, Lipari, Liszsza, Milosz, Naxosz, Parosz, Rhodos
7 betűs: Androsz, Imbrosz, Kerkyra, Kithira, Korčula, Korzika, Lastovo, Limnosz, Lefkasz, Menorca, Patmosz, Salamis, Szamosz, Szirosz
8 betűs: Leszbosz, Mikonosz, Pelagosz, Szicília, Thaszosz
9 betűs: Stromboli, Szardínia
10 betűs: Karpathosz
11 betűs: Pantelleria, Szamothraké

szigetcsoport Baleárok, Kikládok, Pityuzok, Sporádok, Dodekaneszosz

tengerfok Serrat (Tunéziában)

földmérő geodéta

földmunkagép árokásó, forgókotró, földgyalu, földnyeső, dózer, buldózer

földművelés vetés, szántás, boronálás, cséplés, ásás, kapálás

földművelő eszköz eke, kapa, kasza, borona, sarló, traktor, ásó, gereblye, eketaliga, ekekapa

földpálya ekliptika

földpát (sziderit) szilikát, albit, anortit, ortoklász, celzián, hialofán, mikrolin, adulár, szandin, kaolin, montmorillonit (illit)

földöntúli
3 betűs: égi
5 betűs: éteri
6 betűs: démoni, isteni
7 betűs: mágikus, szellemi
8 betűs: éterikus
9 betűs: absztrakt
11 betűs: metafizikus
13 betűs: transzcendens
17 betűs: transzcendentális

földrajzi felfedezések, utazások
1225–1238: Julianus magyar dominikánus utazásai Kelet-Európában (Volga-vidék, Urál előtere (Magyar Hungaria)
1254–1295: A velencei Niccolo, Matteo és Marco Polo utazása Kínába, Indiába és Perzsiába
1325–1352: Ibn Batuta utazása Egyiptomba, Arábiába, Indiába és Kínába
1456: Cadamosto eléri az Aranypartot
1485: Cão D. és Behaim elérik a Kongó folyó torkolatát
1486: B. Diaz körülhajózza a Jóreménység fokát
1492. X. 12.: Kolumbusz felfedezi Amerikát (Waitling-sziget, Kuba)
1493–1496: Kolumbusz 2. útja (Dominica, Guadeloupe, Puerto Rico, Jamaica)
1497–1498: Vasco da Gama felfedezi a Kelet-Indiába vezető tengeri utat
1498: Kolumbusz 3. útján felfedezi az Orinoco-folyó torkolatát
1499–1500: A. Vespucci Venezuelában
1500: Cabral Brazíliában
1502–1504: Kolumbusz 4. útján felfedezi és bejárja Közép-Amerikát
1506: Pinzon és Solis felfedezik a Yucatán-félszigetet
1513: Balboa átkel a Panama-földszoroson, és felfedezi a Csendes-óceánt
1519–1521: F. Cortez elfoglalja Mexikót
1520: F. Magellán felfedezi a róla elnevezett szorost, és bejárja Dél-Amerika nyugati vidékét
1526: Menezes felfedezi Új-Guinea szigetét
1529: Saavedra felfedezi a keleti Karolina- és a Marshall-szigeteket
1532–1534: F. Pizarro meghódítja Perut
1585–1587: Davis felfedezi Grönland szigetét
1607–1610: Hudson felfedezi a Spitzbergákat és a róla elnevezett tengeröblöt
1615–1616: Baffin felfedezi a róla elnevezett tengeröblöt
1642–1643: Tasman 1. útján felfedezi Tasmániát, Új-Zélandot és a Fidzsi-szigeteket
1644: Tasman 2. útján felfedezi a Carpentaria-öblöt
1648: Gyezsnyev körülhajózza a Csukcs-félszigetet és felfedezi Ázsia északkeleti fokát (Gyezsnyev-fok)
1722: Roggeveen felfedezi a Húsvét- és Szamoa-szigeteket
1728: Bering felfedezi a Bering-szorost
1765: Byron felfedezi a Gilbert-szigeteket

1768–1771: F. Cook első útja a Föld körül
1771–1772: F. Cook 2. útja során felfedezi Új-Kaledóniát
1776–1779: F. Cook 3. útja során felfedezi a Karácsony- és a Sandwich-szigeteket
1789–1793: Mackenzie áthajózza a Mackenzie-folyót, és elsőnek kel át a Sziklás-hegységen
1818: J. Ross 1. útja során felderíti Grönland északnyugati partját
1818: Mollien felfedezi Szenegál és Gambia forrásvidékét
1819–1820: W. Parry felfedezi a Melville-szigetet
1819: Smith felfedezi a Déli-Shetland-szigeteket
1821: Kőrösi Csoma Sándor eljut Tibetbe
1821: Powel és Palmer felfedezi az Új-Orkney-szigeteket
1829–1830: Murray áthajózza a Darling és a Murray folyókat
1835–1838: Scholcraft felfedezi a Mississippi forrásvidékét
1839–1842: Wilkes felfedezi a Wilkes-földet
1841: J. Ross felfedezi a Viktória-földet és az Erebus vulkánt
1845–1847: J. Franklin útja során a King William-földön elpusztul expedíciójával
1850–1854: MacClure felfedezi az Északnyugati átjárót
1851: Livingstone felfedezi a Zambezi-folyó felső folyását
1859: Livingstone felfedezi a Nyassza-tavat
1873: Payer és Weyprecht felfedezi a Ferenc József-földet
1888: F. Nansen átszeli Grönland szigetét keletről nyugatra
1891: R. Peary felderíti Észak-Grönlandot
1894–1898 és 1899–1902: S. Hedin felderíti a Tarim-medencét és Tibetet
1911: R. Amundsen és R. Scott eléri a Déli-sarkot

földrajzi fogalom *(idegen)*
3 betűs: Bay=tengeröböl (angol), Ile=sziget (francia), Pic=hegycsúcs (francia), Elf, Elv=folyó (svéd, norvég), Lac=tó (francia)
4 betűs: Bahr=tenger (arab), Cape=hegyfok (angol), dűne, düna=szél felhalmozta homokbucka, Fall=vízesés (német), Mare=tenger (olasz), Moor=mocsár (német), Cabo=hegy (spanyol), Cote=tengerpart (francia), Lago=tó (olasz, spanyol), Lido=lagúnát elzáró keskeny földnyelv, Mont=hegy (francia), vádi=aszóvölgy, sivatagi száraz folyómeder (arab), zóna=övezet, égöv, körzet
5 betűs: atoll=gyűrű alakú korallzátony, delta=szétágazó folyótorkolat, Firth=fjord (skót), fjord=megsüllyedt gleccser vagy keskeny tengeröböl, llano=dél-amerikai füves síkság (spanyol), Monte=hegy (olasz), Mount=hegy (angol), pampa=dél-amerikai füves puszta (spanyol), polje=tágas medence karsztos területen, plató=fennsík, préri=sztyepp-vidék Észak-Amerikában, régió=tájék, övezet, terület, River=folyó (angol), veend=mocsár (holland), tajga=fenyőerdő övezet (oroszul)
6 betűs: dolina=tölcsérszerű mélyedés mészkőhegységben, gracht=városi hajózható csatorna (holland), kanyon=szűk bevágódott folyóvölgy, karszt=mészkőfelszín (a jugoszláviai karszt hegységről elnevezve), kráter=a tűzhányó kürtője, lagúna=1. folyó deltában, 2. korallsziget körülzárt gyűrű alakú vízterülete, moréna=jégár sodorta törmelék, oriens=kelet, Sierra=hegylánc (spanyol), Szopka=vulkán (orosz), tundra=törpe növényzetű terület a hidegöv peremén, vulkán=tűzhányó
7 betűs: Ekvátor=Egyenlítő, hammada=kősivatag (arab), sztyepp (steppe)=puszta
8 betűs: gleccser=lejtőn csúszó jégtömeg, jégár, akcident=nyugat, szavanna=forró égövi magasfüves terület
9 betűs: kontinens=földrész, szárazföld, maszszívum=kristályos kőzetből álló őshegység
11 betűs: metropolisz=világváros, főváros

földrengés (a 15 legpusztítóbb helye és éve)
5 betűs: Osaka, 1730, Tokió 1703, 1923
6 betűs: Peking 1290, Quetta 1935, Semaha 1667, Tabriz 1721, 1779
7 betűs: Antakya 526, 847, Catania 1693, 1783, Lancsou 1920, 1932, Messina 1908, Senhszi 1556, Tangsan 1976
8 betűs: Calcutta 1737, Chimbote 1970
9 betűs: Lisszabon 1755

földrengés erőssége magnitúdó

földrész (kontinens) Ázsia, Afrika, Európa, Amerika, Óceánia, Antarktisz, Ausztrália

földszoros
3 betűs: Kra (Thaiföld)
4 betűs: Skót- (Nagy-Britannia)
6 betűs: Panama- (Panama), Szuezi- (Egyiptom)

8 betűs: Perekopi- (Szovjetunió)
9 betűs: Aucklandi- (Új-Zéland)
10 betűs: Kamcsatkai- (Szovjetunió)
11 betűs: Korinthoszi- (Görögország)
12 betűs: Tehuantepeci-szoros (Mexikó)

földtan geológia
földtávol apogeum
föníciai isten Moloch
gyarmat Karthágó
város Sidón, Tiros, Arados, Biblos, Beritos
(A) **Fösvény szerzője** Molière
főütőér aorta
France, A.-művek Thaïs, Bonnard Szilveszter vétke, Jelenkori történet, A fehér kövön, Pingvinek szigete, Angyalok lázadása, A vörös liliom
francia, Franciaország (France)
bakteriológus Widal, Nicolle, Pasteur, Calmette
Becsületrend alapítója Napóleon
biológus Guerin, C. (BCG-oltás)
borvidék Beaujolais, Bourgogne (Burgundia), Champagne, Languedoc, Médoc, Provence, Roussillon
botanikus
6 betűs: Magnon, Mirbel
7 betűs: Adanson, Baillon, Jussieu, Lamarck, Lecluse
9 betűs: Brogniard, Guillemin
13 betűs: Labillardiere
Cannesi filmdíj Arany Pálma
csatahajó Loniane, Normandie, Jean Bart
csillagász

Aigle, L.	Laplace, P.
Ailly, P.	Leverrier, U.
Antoniadi, E.	Lyot, B.
Boulliau, I.	Maupertuis, P.
Camichel, Ch.	Mechain, P.
Cassini, G. és J.	Messier, Ch.
Cuvier, G.	Nostradamus, M.
Fernel, J.	Pardies, I.
Fizeau, A.	Peiresc, N.
Gassendi, P.	Picard, J.
Janssen, P.	Quetelet, L.
Lacaille, N.	Richer, J.
Lagrange, J.	Roche, E.
Lalande, J.	

dinasztia Anjou, Bourbon, Bourgogne, Capet, Capetien (Kapeting), Karoling, Valois
divattervező Chanel, Dior, Cardin, Carven, Balmain, Esterel, Lanvin, Laroche, Ricci, Rabanne
divatház Balmain, Carven, Dior, Patou
élettantudós Brougniart, A., Brown-Séquard, Ch., Chalgrin, I., Delorme, P., Flourens, M., Richet, Ch.
ellenállási mozgalom *(id.)* résistance
elnöki palota Élysée
énekesnő Piaf, E., Greco, J.
énekes Aznavour, Ch., Becaud, G., Montand, Y.
építész
5 betűs: Ballu, Cotte, Le Vau, Magne, Paris
6 betűs: Dutert, Jardin, Lassus, Lescot, Lurcat, Mathey, Perret
7 betűs: Baltard, Delorme, Gabriel, Garnier, Lenotre, Mansart, Percier, Raymond, Sauvage
8 betűs: Chalgrin, Vaudoyer, Fontaine, Soufflot, Valadier
9 betűs: Cuvillies, Haussmann, Lemercier
10 betűs: Meissonier, Sammichele
11 betűs: Le Corbusier
erődítmény Belfort, Épinal, Laon, Lille, Maubeuge, Metz, Toul, Verdun
felfedező
5 betűs: Belin, Bonin, Curie, Monge, Papin
6 betűs: Besson, Eiffel, Joliot, Lenoir
7 betűs: Braille, Charcot, Fourier, Lumiére, Pasteur, Reaumur
8 betűs: Daguerre, Foucault
feltaláló, kutató
5 betűs: Donne, Malus, Papin, Prony, Soule
6 betűs: Bastie, Cugnot, Fizeau, Genoux, Joliot, Lenoir, Monier, Niepce, Pascal, Pictet, Planté
7 betűs: Bougner, Charles, Flobert, Fresnel, Héroult, Laveran, Leblanc, Lumiére, Moissan, Morveau, Regnier, Thevart
8 betűs: Daguerre, Jacquard, Massolle, Robiquet, Saussure
9 betűs: Becquerel, Cailletet, Descartes, Leverrier, Pelletier
10 betűs: Berthollet, Chardonnet
11 betűs: Montgolfier
XII–XIII. századbeli **eretnek szekta** Albigens
félsziget Bretagne, Cotentin
férfinevek
3 betűs: Guy
4 betűs: Jean, Hugo, Marc, René, Yves
5 betűs: André, Émile, Henry, Jules, Louis, Raoul, Roger, Ulric
6 betűs: Armand, Claude, Didier, Eugéne, George, Honoré, Jérome, Lorent, Michel, Pierre, Romain, Xavier
7 betűs: Adolphe, Antoine, Auguste, Edouard, Étienne, Gautier, Georges, Gérault, Jacques, Léonard, Maurice, Raymond, Thibaut, Vincent
8 betűs: Anastase, Francois, Frédéric, Geoffroi, Rodolphe
9 betűs: Guillaume, Theophile
festő
Bastiene-Lepage, J., Bonnard, P.

Bourdelle, E.
Braque, G.
Boucher, F.
Buffet, B.
Callot, J.
Carpeaux, J.
Carrière, E.
Cézanne, P.
Chagall, M.
Chardin, J.
Chérat, J.
Cloquet, J.
Constant, B.
Corot, J.
Courbet, G.
Daubigny, Ch.
Daumier, J.
David, J.
Delacroix, E.
Delauney, R.
Derain, A.
Doré, G.
Duchamp, M.
Fougeron, A.
Fouquet, J.
Fragonard, J.
Fromentin, E.
Gauguin, P.
Géricault, Th.
Greuze, J.
Gromaire, M.
Houdon, J.
Ingres, J.
Lagrillière, N.
Latour, M.
Lebrun, Ch.
Léger, F.
Lesueur, E.
Lorrain, C.
Lurcat, J.
Manet, É.
Marquet, A.
Masson, A.
Matisse, H.
Millet, J.
Monet, C.
Nattier, J.
Picabia, F.
Picasso, P.
Pigalle, J.
Pissaro, C.
Poussin, N.
Prudhon, P.
Puget, P.
Puvis P. de Chavannes
Renoir, A.
Rouault, G.
Rousseau, Th.
Seurat, G.
Signac, P.
Sisley, A.
Toulouse-Lautrec, H.
Utrillo, M.
Vernet, C.
Vernet, H.
Vigée-Lebrun, E.
Villon, J.
Vuillard, E.
Watteau, A.

filozófus

Abélard, P.
Alain (Chartier, É.)
Bergson, H.
Bayle, P.
Blanc, L.
Chardin, Th.
Charron, P.
Comte, A.
Condillac, É.
Condorcet, M.
Considerant, V.
D'Alembert, J.
Descartes, R.
Dézamy, Th.
Diderot, D.
Fontenelle, B.
Fourier, F.
Garaudy, R.
Helvetius, C.
Holbach, P.
Lamennais, F.
Lamettrie, J.
Maréchal, P.
Maritain, J.
Maupertuis, P.
Meslier, J.
Montaigne, M.
Montesquieu, Ch.
Politzer, G.
Ramus, P.
Robinet, J.
Rousseau, J.
Saint-Simon, C.
Sartre, J. P.
Taine, H.
Voltaire, F.

folyó

Adour Aisne Allier Aubne Aulbe Aude Charente Cher Creuse Dordogne Douve Drome Durance Garonne Eure Indre Isère Isle Lay Loir Loire Maas Marne Meuse Mosel Oise Orb Orne Rhône Saone Sarthe Seine (Szajna) Sèvre Tarn Tet Vienne Yonne Yser

fizikus

Arago, D.
Ampère, A.
Becquerel, A. *(Nob.)*
Boulliau, I.
Broglie, L. *(Nob.)*
Cailletet, L.
Clapeyron, B.
Dalibard, Th.
Duhem, P.
Fermat, P.
Fresnel, A.
Germain, S.
Kastler, A. *(Nob.)*
Labrange, J.
Leroy, J.
Mariotte, E.
Navier, C.
Pardie, I.
Petit, A.
Poincaré, J.
Regnault, H.
Bérard, J.
Brandley, E.
Cagniard, N. De la Carnot
Coulomb, Ch.
Delaroche, F.
Dulong, P.
Fizeau, A.
Gassendi, P.
Joliot-Curie F. *(Nob.)*
Langevin, P.
Lippmann, G. *(Nob.)*
Maupertuis, P.
Néel, L. *(Nob.)*
Pascal, B.
Piccard, J.
Poisson, S.
Richer, J.
Biot, J.
Bravais, A.
Tour, Ch.
Charles, J.
Curie, P. *(Nob.)*
Dufay Ch.
Dutrochêt, H.
Foucault, J.
Gay-Lussac J.
Lapace, P.
Lissajous, J.
Mersenne, M.
Nollet, J.
Perrin, J. *(Nob.)*
Plante, G.
Réaumur, R.
Roberval, G.
Sauveur, J.
Skodowska, M. (Curie, M.) *Nob.*
Savart, F.
Sturm, J.
Simon, P.
Villard, P.
Weiss, P.

forradalmár Arnauld, S., Babeuf, F., Barnave, A., Barras, P., Billaud-Varenne, J., Blanqui, L., Brissot, J., Chaumette, P., Couthon, G., Danton, G., Desmoulins, C., Robespierre, M., Saint-Just, L., Marat, J.

forradalom jelszava Egyenlőség, testvériség, szabadság

forradalmi naptár hónapjai

6 betűs: Nivose - havas
7 betűs: Floréal - virágzás, Ventose - szeles
8 betűs: Brumaire - ködös, Frimaire - fagyos,

Germinal - sarjadás, Messidor - aratás, Pluviose - esős, Prairial - mezei munkák
9 betűs: Fructidor - gyümölcsérés, Thermidor - hőség
11 betűs: Vendémiaire - szüret

főváros Párizs (Paris)

franciául asszony *(röv.)* Mme; bejárat: entrée; éj: nuit; és: et; igen: oui; király: roi; királynő: reine; kisasszony *(röv.)*: Mlle; köszönöm: merci; nap: jour; nem: non; személyes névmás: je (moi), tu (toi), il, elle (lui), nous, vous, ils, elles (leur); út: rue

fürdőhely Deauville, Nice

geológus
4 betűs: Levy
7 betűs: Adhemar, Daubrée
8 betűs: Beaumont, Dolomicu, Dufrenoy, Saussure
9 betűs: Lapparent
10 betűs: Brongniart

hadmérnök Vauban, S., Turenne, H.

hadvezér Bernadotte, J., Bonaparte, N., Coligny, G., Condé, L., Joffre, J., Turenne, H.

harcirepülőgép-típus Mirage, Alpha Jet, Jaguar

harckocsi Yalorise

hegy Francia-középhegység, Vogézek, Cévennek, Pireneusok, Nyugati-Alpok, Jura

hegycsúcs Mont Blanc (4807 m), Les Ecrins, Mont Pelat, Puy de Sancy

hírügynökség *(röv.)* AFP

hordozórakéta Diamant, Dragon, Titus, Onera

humanista
5 betűs: Amyot, Dolet, Faber, Muret, Ramee
7 betűs: Lefèvre
8 betűs: Rabelais

grafikus Clouet, Doré, Effel, Gavarni

író Anouilh, J., Aragon, L., Aymé, M., Balzac, H., Banville, T., Barbusse, H., Barrés, M., Beaumarchais, P., Benda, J., Benoit, P., Bernard, T., Bernstein, H., Bourget, P., Camus, A. *(Nob.)*, Capus, A., Carso, F., Chamson, A., Chateaubriand, F., Cherbuliez, V., Claudel, P., Cocteau, J., Colette, S., Corneille, P., D'Aubigné, T., Daudet, A., Dekobra, M., Duhamel, G., Dumas, A. *(id., ifj.)*, Farrere, C., Fénelon F., Flaubert, G., Fontenelle, B., France, A. *(Nob.)*, Fromentin, E., Froissart, J., Garaudy, R., Gautier, Th., Géraldy, P., Gide, A. *(Nob.)*, Giono, J., Giraudaux, J., Goncourt, E., Green, J., Guitry, S., Hugo, V., Huysmans, J., Ionesco, E., La Fontaine, J., La Rochefoucauld, R., Lesage, A., Loti, P., Malraux, A., Marot, C., Martin du Gard, R., Maupassant, G., Maurras, Ch., Mauriac F. *(Nob.)*, Maurois, A., Mérimée, P., Molière, J., Montaigne, M., Musset, A., Ohnet, G., Perrault, Ch., Prévert, J., Prévost, A., Proust, M., Rabelais, F., Racine, J., Renard, J., Richepin, J., Rolland, R. *(Nob.)*, Romains, J., Ronsard, P., Rostand, E., Rouget de Lisle, C., Rousseau, J., Roy, C., Sade, D., Sagan, F., Saint Beuve Ch., Saint Exupéry, A., Saint-Simon, L., Sand (L. Dupin), G., Sardou V., Sartre, J., Scribe, E., Scudéry, M., Sévigné, Mme., Stäel, Mme. (Necker, G.), Stil A., Stendhal (Beyle, J.), Supervielle, J., Sue, E., Triolet, E., Vaillant, R., Vercors (Bruller, J.), Voltaire (Arouet, F.), Zola, É.

jakobinusok vezetői
baloldali Robespierre, Danton
jobboldali Lafayette

jogtudós Cujas, J. (Cujacius), Pitaval, P.

kardinális Mazarin, Richelieu

kártyaszínek pik (pikk), coeur (kőr), treff, káró

kastély
3 betűs: Pau
5 betűs: Blois
6 betűs: Annecy, Chinon, Loches, Nantes, Saumur
7 betűs: Amboise, Avignon, Trianon
8 betűs: Chambord, Tarascon
9 betűs: Marseille, Perpignan
10 betűs: Chateaudun, Versailles
11 betűs: Carcassone, Chenonceaux, Rambouillet
12 betűs: Azay-le-Rideau, Saint Germain
13 betűs: Fontainebleau

kémikus
Balard, A., Baumé, A., Bayen, P., Berthelot, P., Berthier, P., Berthollet, C., Boisbaudran, P., Boissingault, S., Bourquelot, E., Bussy, A., Caignard, Ch., De la Tour, Latour, Cahours, A., Chaptal, J., Chevreul, M., Chardonnet, H., Clément-Desormes, N., Collet-Des Cotils, H., Courtois, B., Dauvillier, A., Debirne, A., Demarcay, E., Derosne, Ch., Desormes, Ch., Deville, S., Dufay, Ch., Duhamel, H., Du Monceau, Dulong, P., Dumas, J., Duppa, B., Fourcroy, A., Friedel, Ch., Gay-Lussac, J., Geoffroy, C. és É., Gerhardt, Ch., Girard, Ch., Grignard, V. *(Nob.)*, Grimaux, É., Haüy, R., Hellot, J., Héroult, P., Holbach, P., Kuhlmann, Ch., Laire, G., Lamy, C., Laurent, A., Lavoisier, A., Le Bel, J., Leblanc, N., Le Chatelier, H., Lefèvre, N., Lémery, N., Macquer, P., Martin, P., Moisson, F. *(Nob.)*, Monge, G., Pasteur, L., Payen, A., Péligot, E., Pelletier, P., Petit, A., Proust, J., Raoult, F., Regnault, H., Robiquet, J., Sabatier, P. *(Nob.)*, Schützenberger, P., Séguin, A., Tanret, Ch., Thénard, L., Trefouel, J., Urbain, G., Vauquelin, L., Vieille, P., Wurtz, A.

kémszolgálat *(röv.)* SDECE

kertművész Le Nôtre, A.
kikötő
4 betűs: Sete
5 betűs: Brest
6 betűs: Calais, Cannes, Dieppe, Nantes, Toulon
7 betűs: Bayonne, Le Havre, Lorient, Quimper
8 betűs: Bordeaux, Boulogne
9 betűs: Abbeville, Cherbourg, Dunkerque, Marseille, Martigues, Saint Malo
10 betűs: Concarneau, La Rochelle
12 betűs: Saint Nazaire
király, császár Lajos, Fülöp, Ferenc, Henrik, Károly, Lajos-Fülöp, Napóleon
királynő Marie Antoinette
képviselőház palotája Párizsban Bourbon-palota
kompkikötő Calais, Boulogne
költő

Adam de la Halle	Larbaud, V.
Apollinaire, G.	Leconte de Lisle, Ch.
Baudelaire, Ch.	Malherbe, F.
Béranger, P.	Mallarmé, S.
Boileau Despréaux, N.	Marot, C.
Breton, A.	Maurras, Ch.
Carco, F.	Musset, A.
Cendrars, B.	Mistral, F. *(Nob.)*
Chateaubriand, F.	Péguy, Ch.
Chénier, A.	Perse, S. *(Nob.)*
Chrétien de Troyes, Ch.	Pottier, E.
Claudel, P.	Prévert, J.
Cocteau, J.	Rimbaud, A.
Du Bellay, J.	Romain, J.
Éluard, P.	Rostand, F.
Froissart, J.	Rouget de Lisle, C.
Gautier, Th.	Sully- Prudhomme, R. *(Nob.)*
Geraldy, P.	Sponde, J.
Hérédia, J.	Supervielle, J.
Hugo, V.	Valéry, P.
Jammes, F.	Verlaine, P.
Jouve, P.	Vian, Th.
Krohn, J.	Vigny, A.
La Fontaine, J.	Villon, F.
Lamartine, A.	

közgazdász Proudhon, P., Quesnay, F., Turgot, A.
köztársasági elnöki palota Élysée
köztársasági elnök
4 betűs: Coty, R.
5 betűs: Faure, F., Grévy, J.
6 betűs: Auriol, V., Carnot, M., Doumer, P., Lebrun, A., Loubet, É., Pétain, H., Thiers, L.
8 betűs: De Gaulle, Ch., Mac-Mahon, M., Poincaré, R., Pompidou, G.
9 betűs: Bonaparte, L., Deschanel, P., Doumergue, A., Fallières, C., Millerand, A.
10 betűs: Mitterrand, F.
13 betűs: Casimir-Périer, J.
15 betűs: Giscard d'Estaing, V.
köztársasági elnök (Ötödik Köztársaság)

De Gaulle, Ch.	1959–1969
Pompidou, G.	1969–1974
Giscard d'Estaing, V.	1974–1981
Mitterrand, F.	1981–

külbirtokok (tengeren túli megyék)
Francia Guyana (Dél-Amerikában)
folyó Maroni, Oyapock
hegycsúcs Mount Itoupa (830 m)
kikötő Cayenne, Saint Laurent
nemzetiség néger, indián (tupi-guarani, karib), mesztic, francia
pénznem francia frank = 100 centime
székhely Cayenne
Guadeloupe (Közép-Amerikában)
felfedező Kolumbusz
hegycsúcs La Grande-Soufrière, Sans Toucher
kikötő Pointe à Pitre
nemzetiség mulatt, néger, kreol
pénznem francia frank = 100 centime
székhely Basse-Terre
sziget Marie Galante, Saint Martin, Saint Barthélemy
Martinique (Közép-Amerikában)
hegycsúcs Mont Pelée (vulkán)
nemzetiség néger, mulatt, indiai
pénznem francia frank = 100 centime
székhely Fort-de-France
szigetcsoport Szélfelőli-szk., Martinique-szk.
Réunion (Indiai-óceán szigetei)
hegycsúcs Piton des Neiges
kikötő Pointe-des-Galets
nemzetiség kreol, mulatt, indiai, néger, kínai
pénznem afrikai frank = 100 centime
székhely Saint-Denis
sziget, szigetcsoport Juan de Nova, Europa
tengeren túli *társult területek:*
Mayotte (Indiai-óceán szigete)
nemzetiség malgas, francia
székhely Dzaoudzi
Saint-Pierre és Miquelon (Észak-Amerikában)
pénznem CFA frank = 100 centime
székhely Saint-Pierre
Francia déli területek (az Indiai-óceánon és az Antarktiszon)
sziget, szigetcsoport Kerguelen, Crozet, Amsterdam, Saint Paul, Terre Adélie
Francia Polinézia
hegycsúcs Orohéna, (Tahiti szigetén), Tohivéa, Aorai, Temehani, Temetiu

nemzetiség polinéziai, kínai, francia
pénznem csendes-óceáni frank = 100 centime
székhely Papeete
sziget Tahiti
szigetcsoport Marotiri-, Marquises-, Társaság-, Tuamotu-, Tubuai-, Szélalatti-, Szélfelőli-szigetek

Új-Kaledónia (az óceániai Melanéziában)
felszabadítási szervezet Kanak Szocialista Felszabadító Front (FLNKS)
hegycsúcs Humboldt, Mt. Panié, Colnet
nemzetiség kanaka, francia, polinéziai, indonéz
pénznem csendes-óceáni frank = 100 centime
székhely Nouméa
sziget Loyauté-szigetek, Lifou, Maré Chesterfield, Matthew, Mouly, Huon, Bélep, Baaba, Balabia, Walpole, Hunter
város Nouméa, Thie, St. Ose, Chépénéhe, Rho

Wallis és Futuna (az óceániai Melanéziában)
nemzetiség polinéziai, európai
pénznem csendes-óceáni frank = 100 centime
székhely Mata-Utu
sziget Horne-szigetek, Alofi-sziget

latin neve Gallia

légiforgalmi társaság Air France (AF), UTA

lóversenytér Auteuil, Vincennes, Longchamp

nemzetiség francia (breton), elzászi német, baszk, katalán

marsall Ney, Foch, Joffre, Vauban, Massena, Turenna

matematikus

Argand, J.	Hermite, Ch.
Bertrand, J.	Jordan, C.
Bézout, E.	Lacroix, S.
Biot, J.	Lagrange, J.
Borel, É.	Laplace, P.
Brianchon, Ch.	Lebesgue, H.
Carnot, L.	Legendre, A.
Cauchy, A.	Liuville, J.
Clairaut, A.	Maupertuis, P.
D'Alembert, J.	Mersenne, M.
Darboux, G.	Moivre, A.
Desargues, G.	Monge, A.
Descartes, R.	Oresmicus, N.
Dirichlet, P.	Picard, Ch.
Dupin, Ch.	Poincaré, J.
Fermat, P.	Poisson, S.
Fourier, J.	Poncelet, J.
Galois, É.	Ramus, P.
Gergonné, J.	Robeval, G.
Germain, S.	Rolle, M.
Girard, A.	Vandermonde, A.
Hachette, J.	Viete, F.
Hadamard, J.	

megyék (departements)
3 betűs: Ain, Lot, Var
4 betűs: Aube, Aude, Cher, Eure, Gard, Gers, Jura, Nord, Oise, Orne, Tarn
5 betűs: Aisne, Corse, Doubs, Drôme, Indre, Isère, Loire, Marne, Meuse, Rhône, Seine, Somme, Yonne
6 betűs: Ailler, Ariège, Cantal, Creuse, Landes, Loiret, Lozere, Manche, Nievre, Sarthe, Savoie, Vendée, Vienne, Vosges
7 betűs: Ardeche, Aveyron, Bas-Rhin, Belfort, Corréze (d'Or) Essonne, Gironde, Herault, Mayenne, Moselle
8 betűs: Ardennes, Calvados, Charente, Dordogne, Haut-Rhin, Morbihan, Vaucluse
9 betűs: Finistère, Puy-de-Dôme
10 betűs: Deux-Sevres, Eure-et-Loir, Haute-Loire, Haute-Marne, Haute-Saône, Loir-et-Cher
11 betűs: Basses-Alpes, Côtes-du-Nord, Hautes-Alpes, Haute-Savoie, Haute-Vienne, Pas-de-Calais, Seine-et-Oise
12 betűs: Haute-Garonne, Indre-et-Lore, Lot-et-Garonne, Maine-et-Loire, Saône-et-Loire, Seine-et-Marne
13 betűs: Ille-et-Vilaine, Seine-Maritime, Tarn-et-Garonne
14 betűs: Alpes-Maritimes, Basses-Pyrenées, Bouches-du-Rhône, Hautes-Pyrenees
15 betűs: Loire-Atlantique, Loire-Inferieure, Seine-Inférieure
16 betűs: Meurthe-et-Moselle, Charente-Maritime

megyék székhelye
3 betűs: Gap: Hautes Alpes; Pau: Basses-Pyrénées
4 betűs: Agen: Lot-et-Garonne; Albi: Tarn; Auch: Gers; Caen: Calvados; Foix: Ariège, Laon: Aisne; Lyon: Rhône; Metz: Moselle
5 betűs: Arras: Pas-de-Calais; Blois: Loire-et-Cher; Digne: Basses Alpes; Dijon: Côte-d'Or; Laval: Mayenne; Le Puy: Haute-Loire; Lille: Nord; Macon: Saône-et-Loire; Melun: Seine-et-Marne; Mende: Lozere; Nancy: Meurthe-et-Moselle; Nimes: Gard; Niort: Deux-Sevres; Nizza: Alpes Maritimes; Paris: Seine; Rodez: Aveyron; Rousen: Seine-Inférieure; Tours: Indre-et-Loire; Tulle: Corrèze
6 betűs: Amiens: Somme; Angers: Maine-et-Loire; Annecy: Haute-Savoie; Cahors: Lot, Calmar: Haut-Rhin;

Epinal: Vosges; Evreux: Eure; Guéret: Creuse; Le Mans: Sarthe; Nantes: Loire-Inférieure; Nevers: Nievre; Privas: Ardeche; Rennes: Ille-et-Vilaine; Tarbes: Hautes-Pyrénées; Troyes: Aube; Vannes: Morbihan; Vesoul: Haute-Saône

7 betűs: Ajaccio: Corse; Alençon: Orne; Auxerre; Yonne; Avignon: Vaucluse; Belfort: Belfort; Bourges: Cher; Limoges: Haute-Vienne; Moulins: Allier, Orléans: Loiret; Quimper; Finistère: Saint-Lo Manche; Valence: Drôme

8 betűs: Aurillac: Cantal; Bar-le-Duc: Meuse; Beauvais: Orise; Besançon: Doubs; Bordeaux: Gironde; Chambéry: Savoie; Chartres: Eure-et-Loire; Chaumont: Haute-Marne; Grenoble: Isere; Mézieres: Ardennes; Politiers: Vienne; Toulouse, Haute-Garonne

9 betűs: Angoulème: Charante; Marseille: Bouches-du-Rhône; Montauban: Tarn-et-Garonne; Périgueux: Dordogne; Perpignan: Pyrénées-Orientales

10 betűs: Carcassone: Aude; Draguignan: Var; La Rochelle: Charmente-Martime; Strasbourg: Bas-Rhin; Versailles: Seine-et-Oise

11 betűs: Chateauroux: Indre; Montpellier: Hérault; Saint Brieuc: Côtes-du-Nord

12 betűs: Mont-de-Marsan: Landes; Saint-Étienne: Loire

13 betűs: Bourg-et-Bresse: Ain; La Roche-sur-Yon: Vendée; Los-le-Saunier: Jura

15 betűs: Chalons-sur-Marne: Marne; Clermont-Ferrand: Puy-de-Dôme

mélytenger-kutató Cousteau

Meroving-dinasztia megalapítója Chodvig (Klodvig)

mesterséges hold (sorozatok)
Astérix, Aura, Auréole (Oreol), Castor, Diademe, Dial (NSZK-val közös), Eole, Ekoel (SZU-val közös), Peole, Signe (SZU-val közös), Starlette, Symphonie (NSZK-val közös), Sournesol.

miniszterelnöki palota Matignon-palota

Napóleon rendőrminisztere Fouché

Napóleont a Szt. Ilona szigetére szállító hajó Bellerophon

Nobel-díjas
békedíj: Briand, A., Buisson, F., Cassin, R., D' Estournelles, C., Jouhaux, L., Passy, F., Renault, R.
fizikai: Becquerel, H., De Broglie, P., Curie, P., Curie-Sklodowska, M. (lengyel származású), Guillaume, Ch. (svájci származású), Kastler, A., Lippmann, G., Néel, L., Perrin, J.
fiziológiai vagy orvosi: Carrel, A. (francia származású amerikai), Cournand, A., Dausset, J., Guillemin, R., Jacob, F., Laveran, Ch., Lwoff, A., Monod, J., Nicolle, Ch. Richet, Ch.
kémiai: Grignard, F., Joliot-Curie, F. és I., Moissan, H., Sabatier, P., Lehm J. M.
irodalmi: Bergson, H., Camus, A., France, A., Gide, A., Martin du Garde, R., Mauriac, F., Mistral, F., Rolland, R., Saint-John Perse, Sartre, J., Simon, C., Sully-Prudhomme, R.,
közgazdasági: Bourgeois, L.

nemesi cím (férfi): comte, duc, marquis, pair, prince, baronne, vicomte, chevalier, (női): comtesse, duchesse, marquise, baronesse, princesse, vicomtesse

nemzeti himnusz Marseillaise

női név
4 betűs: Anne, Rose
5 betűs: Manon, Odile, Paule, Renée, Suson
6 betűs: Anette, Claire, Gisele, Hélene, Jeanne, Margot, Marion, Mignon
7 betűs: Armande, Babette, Blanche, Didiere, Eugénie, Hedwige, Isabeau, Lisette, Thèrese
8 betűs: Beatrice, Hortense, Isabelle, Jeanette
9 betűs: Angélique, Catherine, Françoise, Madeleine
10 betűs: Antoinette, Frederique, Marguerite

pénznem frank (franc) = 100 centime

politikus

Bartou, J.	Fouché, J.
Bidault, G.	Garaudy, R.
Briand, A.	Guesde, J.
Cambacéres, J.	Guizot, F.
Carnot, L.	Herriot, E.
Clemenceau, G.	Marchais, G.
Cluseret, G.	Mirabeau, H.
Colbert, J.	Mitterrand, F.
Condorcet, M.	Painlevé, P.
Cot, P.	Poincaré, R.
(Lenin-díjas)	Polignac, A.
Daladier, É.	Pompidou, G.
Debré, M.	Richelieu, A.
De Gaulle, Ch.	Schuman, R.
Duclos, J.	Talleyrand, Ch.

rajzoló: Dore, Effel

rakétafegyver Exocet, Matra Super, Durandal, Pleuton

rakétakísérleti központ Kourou (Francia Guyana)

rendező (színház és film)
Autant-Lara, C., Buñuel, L., Carné, M., Cavalcanti, A., Cayette, A., Clair, R., Clément, R., Clouzot, H., Cocteau, J., Daguin, L., Reyer, C., Dulac, Duvivier, J., Feyder, J., Gance, A., Guitry, S., L'Herbier, M., Malle, L., Meliés, G., Pellegrin, R., Prévert, J., Renoir, J., Resnais, A., Truffaut, F., Vadim, R., Zecca, F.

rendőrfőnök prefektus

repülés úttörője
6 betűs: Farman, Pegoud, Renard, Rozier, Voisin
7 betűs: Bleriot, Piccard
9 betűs: Blanchard
10 betűs: Tissandier
11 betűs: Montgolfier

repülőgép-hordozó hajó Clemenceau, Béam, Jeanne d'Arc

repülőtér Paris (Le Bourget, Orly), Marseille, Nice, Bordeaux, Lyon, Toulouse, Ajaccio, Bastia, Beauvais, Calais, Cherbourg, Dinard, Mulhouse, Reims, Strasbourg, Tarbes, Tours, Clermont-Ferrand, Perpignan, Le Touquet

rézkarcoló Doré, Callot, Meryon, Lapautre, Fragonard

sajtfajta Brie, Gervais, Romadur, Rokfort, Camembert, Roquefort

sajtó (újságok) Le Figaro, Le Monde, Le Parisien Libéré, Ouest-France, Libération, L'Équipe, France Soir, L'Express, L'Humanité, Le Dauphiné Libéré, La Croix, Télé 7 Jours, Le Nouvel Observateur, L'Expansion, Le Nouvel Economiste, Le Canard Enchainé, Quotidien de Paris, Normandie (Normandia), L'Aurore, Combat, Paris Jour, La Vie Ouvière, Paris Match

sedani csata vezére (1871) Mac Mahon

sziget, félsziget
2 betűs: If, Re
3 betűs: Yeu
5 betűs: Groix
6 betűs: Brehat, Levant, Oleron
7 betűs: Bellele, Chausey, Korzika, Mopelia
8 betűs: Bretagne, Cotentin, Quessant, Quiberon
11 betűs: Noirmoutier
12 betűs: Porquerolles
15 betűs: Mont Saint Michel

szimbólum gall kakas

színész, filmszínész
Aznavour, Ch., Barrault, J., Baur, H., Belmondo, J., Blanchar, P., Boyer, Ch., Brasseur, P., Camus, M., Chevalier, M., Delon, A., Cullin, Ch., Fernandel, De Funes, L., Gabin, J., Jouvet, L., Lamoreux, R., Linder, M., Marais, J., Montand, Y., Noel, N., Philippe, G., Raimu, Simon, M., Tati, J.

színésznő, filmszínésznő
Arnoul, F., Annabella, Bardot, B., Bernhardt, S., Courcel, N., Darrieux, D., Casarés, M., Morgan, M., Parlo, D., Presle, M., Rachel, G. Robim, D., Romance, V., Vlady, M.

szabadságharcos Jeanne d'Arc, La Fayette M.,

személyes névmás je, te, il, elle, nous, vous, ils, elles

szobrász Barye, A., Bourdelle, É., Carpeaux, J., Dalou, J., David d'Angers, P., Falconet, É., Houdon, J., Maillol, A., Matisse, H., Pigalle, J., Pilon, G., Puget, P., Renoir A., Rodin, A., Rude, F., Sluter, C.

tájegység
4 betűs: Brie, Foix
5 betűs: Anjou, Maine, Medoc, Aunis, Bearn, Berty
6 betűs: Artois, Elzász, Landes, Poitou, Savoya, Vendée, Quercy
7 betűs: Guyenne
8 betűs: Auvergne, Bretagne, Dauphine, Armagnac, Gascogne, Limousin, Picardie, Provence, Touraine
9 betűs: Bourgogne (Burgundia), Champagne, Languedoc
10 betűs: Roussillon
11 betűs: Île de France, Lotharingia (Lorraine)

tánc kánkán, gavotte, menüett, quadrille, carmagnole

tengeralattjáró Gymnole, Le Redoktable, Ruóis

tengeri fürdő Antibes, Biarritz, Deauville, Nice, St. Malo, St. Tropez, Villefranche, Cannes

természettudós Buffon, G., Cuvier, G., Flourens, G., Gassendi, P., Haüy, R., Lamarck, J., Maupertuis, G., Pasteur, L.

tó Le Bourget, Grand-Lieu, Annecy, Léman (Genfi-tó)

történész
5 betűs: Suger, Taine, Veron
6 betűs: Aulard, Guizot, Vandal, Zeller
7 betűs: Aubigne, Bastide, Rambaud
8 betűs: Duchesne, Michelet
9 betűs: Joinville, Nettement, Quicherat

történetíró
5 betűs: Aubry, Gidel, Renan
6 betűs: Bedier, Daudet, Guizot, Hazard, Masson, Michel, Moliat, Ozanum, Schure, Thiers
7 betűs: Gautier, Gebhart, Reinach, Ruinart, Scherer, Thierry, Viehoff
8 betűs: Duchesne, Godetroy, Voltaire
9 betűs: Coubertin, Froissart, Larroumet, Poujoulat, Raynouard, Villemain

10 betűs: Bonnechose, Brunetière, Gaillardin, Pellissier
11 betűs: Taillandier, Tocqueville
13 betűs: Leroux de Lincy, Villehardouin

törvényhozó testület parlament, nemzetgyűlés, szenátus

város Bourges, Grenoble, Lille, Lyon, Menton, Nantes, Nancy, Nizza, Roubaix, Rouen, Saint-Étienne, Strasbourg, Toulouse (*lm.* tengeri fürdő, kikötő, repülőtér)

világi pap abbé

vadászrepülőraj (majd légi ezred a második vh.-ban a SZU oldalán) Normandia–Nyeman

versailles-i parkban lévő kastély Trianon

vörösborfajta
5 betűs: Medoc
6 betűs: Fleury, Graves, Morgon
7 betűs: Musigny
8 betűs: Bordeaux
10 betűs: Beaujolais, Richebourg
12 betűs: Saint Emilion

zeneszerző

Adam, A.	Honegger, A.
Adam de la Halle	Lalo, E.
Auber, D.	Lecocq, A.
Boieldieu, F.	Lesueur, J.
Bizet, G.	Lully, J.
Chabrier, E.	Massenet, J.
Charpentier, G.	Méhul, É.
D'Albert, E.	Meyerbeer, G.
Debussy, C.	(Beer, J.)
Degeyter, P.	Milhaud, D.
Delibes, L.	Offenbach, J.
Dukas, P.	Philidor, F.
Gossec, F.	Planquette, R.
Grétry, A.	Poulenc, F.
Gounod, Ch.	Rameau, J.
Halévy, J.	Ravel, M.
Hérold, F.	Saint-Saëns, C.
Hervé (Ronger, F.)	Thomas, Ch.

zongoraművész Darré, J., D'Albert, E.

zoológus
5 betűs: Chenu, Coste, Fabre
6 betűs: Buffon
7 betűs: Audouin, Dumeril, Lamarck, Reaumur
8 betűs: Dujardin
9 betűs: Latreille

Francia Közösség tagállamai
Csád, Gabon, Kongói Népi Köztársaság, Közép-afrikai Köztársaság, Malgas Köztársaság, Szenegál *továbbá:* „Franciaország külbirtokai"

francia kálvinista, protestáns hugenotta

Frank L.-mű Német novella, Michael visszatér, Jézus tanítványai, Baloldalt dobog a szívem, Haramiák bandája

frank uralkodócsalád Meroving-, Karoling-dinasztia

Fraya istennő lakhelye Fekwang

frappáns találó, meglepő, hatásos

frekvencia mérőegysége hertz

frígiai istennő Kibele
király Midas

frigid érzéketlen, hideg

frissítő (ital): limonádé, sörbet, cola, szörp

Fríz-szigetek
4 betűs: Fanö, Föhr, Habe, Römö, Sylt
5 betűs: Amrum, Hooge, Juist, Texel
6 betűs: Borkum, Rottum
7 betűs: Ameland, Baltrum
8 betűs: Langeoog, Pellworm, Süderog, Vlieland
9 betűs: Norderney, Langeness
10 betűs: Spiekeroog, Bosch platt
11 betűs: Rottumeroog
12 betűs: Terschelling
15 betűs: Schiermonnikoog

furcsa bizarr, szokatlan, különös

Furmanov, D.-mű Csapajev, Lázadás

futballisták *l.* labdarúgók

futball-játékos
4 betűs: bekk
5 betűs: kapus
7 betűs: balhalf
8 betűs: jobbhalf
9 betűs: balszélső
10 betűs: center half, jobbszélső
11 betűs: középcsatár
12 betűs: balösszekötő, centercsatár
13 betűs: jobbösszekötő

futball-világbajnokság Mundiale

futómadár
3 betűs: emu, moa
4 betűs: kivi
5 betűs: nandu
6 betűs: kazuár, strucc

futurológia jövőkutatás

fuvar szállítmány, transzport

fuvola, fuvolaféle hangszer
3 betűs: síp
6 betűs: nádsíp, pánsíp, pikoló
7 betűs: okarina
9 betűs: kisfuvola
10 betűs: cölöpflóta

fúvós hangszer
4 betűs: duda, kürt, oboa
5 betűs: flóta, puzon
6 betűs: fagott, fanfár, kornét, pánsíp, pikoló
7 betűs: harsona, helikon, kornett, okarina, piszton
8 betűs: klarinét, madársíp, skót duda, szaxofon, trombita

9 betűs: angolkürt, bombardon, C-klarinét, görbekürt, harmonika, kisfuvola, tenorkürt
10 betűs: alpesi kürt, cölöpflóta, oboa d'amore, pásztorsíp, vadászkürt
11 betűs: basszuskürt, basszustuba, madárfuvola
12 betűs: csövesfuvola, kontrafagott
13 betűs: szájharmonika
15 betűs: basszusklarinét

független autark, szabad, emancipált, önálló, szuverén

függőhíd *(a világ nagy hídjai)*
6 betűs: Humber, Severn
7 betűs: Kis Belt
8 betűs: Brooklyn, Mackinac, Transbay
9 betűs: Angostura, Forth Road, Kammon-Kyo
10 betűs: Boszporusz, Golden Gate
11 betűs: Tancarville
12 betűs: Seaway Skyway
13 betűs: Tacoma Narrows
14 betűs: Ponte 25 do Abril
15 betűs: Bronx-Whitestone
16 betűs: Delaware Memorial, George Washington, Verrazano Narrows

függőlámpa ámpolna
függőleges vertikális
függőleges tengely ordináta
fülgyulladás otitis
fülke cella, kis szoba, zárka, kis helyiség, szakasz, bódé, kupé, kabin
fül része
4 betűs: üllő
5 betűs: cimpa
6 betűs: kagyló
7 betűs: fülkürt, kengyel
8 betűs: fülcimpa, fülkanál, kalapács
9 betűs: dobhártya, fülkagyló
10 betűs: Corti-szerv, fültölcsér, hallócsont, hallójárat, labirintus
11 betűs: fültőmirigy
13 betűs: Eustachius-cső
14 betűs: Eustachius-kürt

Fülöp-szigetek
elnöki palota Malacanang
felfedezője Magellán (Magalhaes)
folyó Agusan, Cagayan, Pulangi, Kabacan
főváros Manila
hegycsúcs Apo (2954 m), Pulog, Halcon
hírügynökség PNS
kikötő Manila, Cebu, Iloilo, Batangas, Davao, Puerto Princesa, Zamboanga
légiforgalmi társaság PAL
nemzetiség filippíno, negritó
őslakó negritó
pénznem peso = 100 centavo
repülőtér Manila, Cebu, Zamboanga
sajtó (újságok) Manila Daily Bulletin, The Manila Times, The Daily Mirror, The Manila Chronicle, The Philippines Herald, Evening News, Mabuhay Taliba
sziget Luzon, Mindanao, Samar, Negros, Palawan, Panay, Cebu, Mindoro, Dinagat, Tablas, Leyte, Bohol
tó Laguna de Bay, Lanao, Taal, Mainit
törvényhozó testület képviselőház, szenátus
város Manila, Quezon City, Cebu, Davao, Butuan, Zamboanga, Laloag, Aparri, *lm.* repülőtér, kikötő
vulkán Apo, Mayon, Urdaneta

fürdő, fürdőfajta
6 betűs: szauna
8 betűs: gőzfürdő, napfürdő
9 betűs: súlyfürdő
10 betűs: gyógyfürdő, iszapfürdő
11 betűs: termálfürdő, úszómedence

Füst M. *(Koss.)*-**mű** Szellemek utcája, Szakadékok, Őszi vadászat, Ez mind én voltam egykor, Hábi-Szádi küzdelmeinek könyve, A feleségem története, Boldogtalanok, IV. Henrik király, Konstantin úrfi fiatalsága

fűszer

áfonya	gyömbér	rebarbara
ánizs	hagyma	rozmaring
babérlevél	izsóp	sáfrány
bazsalikom	kakukkfű	szegfűszeg
boróka	kapor	szerecsendió
bors	komló	tárkony
borsikafű	kömény	turbolya
borsmenta	koriander	vanília
curry	majoránna	vöröshagyma
édesgyökér	mustár (-mag)	zeller
fahéj	paprika	zsálya
fodormenta	paszternák	
fokhagyma	petrezselyem	

Fűszer-szigetek (Molukkák, Maluku-szigetek)

fűtőanyag
2 betűs: fa
3 betűs: gáz
4 betűs: olaj, szén
5 betűs: bután, koksz
6 betűs: faszén, kőszén, propán
7 betűs: brikett, földgáz
8 betűs: antracit
9 betűs: barnaszén
10 betűs: könnyű olaj
12 betűs: tojásbrikett

fűtőberendezés, -rendszer
5 betűs: rezsó
6 betűs: kályha
7 betűs: fűtőcső, sugárzó
8 betűs: fűtőtest, gőzfűtés, kandalló, légfűtés, radiátor, távfűtés, vízfűtés

9 betűs: fűtőkazán, fűtőtelep, gázkályha, hősugárzó, konvektor, olajfűtés, vaskályha
10 betűs: hőlégfűtés, olajkályha, padlófűtés
11 betűs: tüzelőanyag
12 betűs: cserépkályha
13 betűs: központi fűtés, villanykályha
15 betűs: vashengerkályha
16 betűs: melegvíz-fűtőtest

füves pusztaság a trópusokon szavanna
fűzött könyvecske brosúra

G

gabardin gyapjú-, pamutszövet

Gabon
- **folyó** Ogooué, Ngouni, Ivindo
- **főváros** Libreville
- **hegycsúcs** Mount Iboundji (1575 m)
- **hírügynökség** AGI
- **kikötő** Libreville, Port Gentil, Mayumba, Lambaréné
- **nemzetiség** bantu, pigmeus, francia
- **pénznem** frank = 100 centime
- **repülőtér** Port Gentil, Libreville
- **sajtó (újságok)** L'Effort Gabonais
- **sodronykötélpálya** Moodából M'Bindáig (Kongó)
- **törvényhozó testület** nemzetgyűlés
- **város** Bélinga, Lambaréné, Moanda, Okondja, Port Gentil

gabonabetegség
- 5 betűs: rozsda
- 7 betűs: kőüszög
- 8 betűs: anyarozs
- 10 betűs: büdös üszög
- 11 betűs: lisztharmat
- 12 betűs: gabonarozsda, fekete rozsda, tengeriüszög
- 13 betűs: kukoricaüszög
- 14 betűs: rozsdabetegség
- 16 betűs: sárga rozsdagomba

gabona csíráztatásával nyerik maláta

gabonafajta
- 3 betűs: zab
- 4 betűs: árpa, búza, dara, rizs, rozs
- 5 betűs: durra, köles
- 11 betűs: tönkölybúza,
- 13 betűs: szerecsenköles

gabonakártevő zsizsik, zsuzsuk, levéltetű, lisztmoly, gabonamoly, lisztilonca

gabonapálinka whisky, vodka

gabonatermék dara, gríz, kása, korpa, liszt, árpadara, árpagyöngy

Gábor A. *(Koss.)*-**mű** Mireio, Pesti sirámok, Ahogy én látom, Véres augusztus, Színművek, Dollárpapa, Doktor Senki.
- **verseskötetek:** Az én hazám, Mert szégyen élni és nem kiáltani

Gábor M. *(Koss.)*-**film** Valahol Európában, Budapesti tavasz, Mágnás Miska

gádor pince-, verem-, padlásbejáró

Gádor B.-mű Nehéz szatírát írni, Sót vegyenek, Írtam mérgemben, Álomlovag, Néhány első szerelem története
- **Színdarabok:** Lyuk az életrajzon, Urak, költők, gyilkosok (Álomlovag)

Gainsborough, Th.-festmény Kékruhás fiú, Mrs. Siddons arcképe, Taligán ülő vásárosok, Ökrök az itatónál

Gajdar, A.-mű Timur és csapata, Csuk és Gek

gajdesz halál

galamb kék-, örvös-, házi-, dísz-, haszon-, keringő-, szirti-galamb; keringők: komáromi, szegedi, bácskai, kőrösi, kiskunfélegyházi; *díszgalambok:* parókás, pávás, pirók, golyvás; hús-haszonfajták: máltai, modenai, tyúktarka, római, strasser

Galápagos-szigetek San Cristóbal, Isabela, Santa Maria, Fernandina
- **székhely** Puerto Baquerio

galaxis tejútrendszer

Galícia 1. *(tört.)* Halics, Gácsország
2. *(tört.)* ókori neve Gallaecia;
3. *(tört.)* Észak-nyugati spanyolországi tartomány
- **székhelye** La Coruña

Galleria Pitti műkincsei *l.* Olaszország

Galleria Uffizi műkincsei *l.* Olaszország

galliai város *(tört.)* Narbo, Lugdunum, Burdigela, Tolosa, Vienna

galopp vágta; gyors, páros ütemű tánc

Galsworthy, J. *(Nob.)*-**mű** Forsyte Saga (Vénkisasszonyok nyara, Ébredés, Ez a ház kiadó), A szigeti képmutató, A sötét virág, Testvériség, A túlsó parton, Modern komédia (A fehér majom, Az ezüst kanál és két intermezzo, Hattyúdal), Az ezüst szelence, A menekülő élet, Úriemberek, Tűz és víz, A fejezet vége

Gambia
- **főváros** Banjul
- **nemzetiség** mandinka, fulbe, diola, sarahuli wollof
- **pénznem** dalasi = 100 butut
- **sajtó (újságok)** Gambia News Bulletin, The Gambia Outlook
- **törvényhozó testület** képviselőház
- **város** Banjul, Brikama, Kartung

Gangesz mellékfolyója Son, Kusi, Gandak, Brahmaputra, Gogra, Djamna

Garay J.-mű Kont, Az obsitos, Hunyadi László; **fő alakja:** Háry János

García Lorca, F.-mű Vérnász, Bernarda háza, Yerma, Cigányrománcok, Torreádorsirató

Garda-tó vizét vezeti le Mincio
Gárdonyi G.-regény A lámpás, Az én falum, Egri csillagok, A láthatatlan ember, Isten rabjai, Az öreg tekintetes, A bor, Ida regénye, Göre Gábor bíró úr könyvei
garnizon helyőrség, laktanya
Garonne mellékfolyói Lot, Lys, Tarn, Baïse, Ariége
Garonne tölcsértorkolata Gironde
Gattamelata-szobor alkotója Donatello (Padova)
Gauguin, P.-könyv Noa-Noa
Gautier, Th.-mű Avatar, A múmia lába, Fracasse kapitány, Maupin kisasszony
gáz alakú tüzelő- (fűtő-)anyag
4 betűs: etán
5 betűs: bután, metán
6 betűs: propán
7 betűs: butilén
8 betűs: acetilén, izobután, propilén
gazdag ember krőzus, nábob, milliomos, milliárdos
gazdagok uralma plutokrácia
gazdasági együttműködés integráció, kooperáció
gazdasági liberalizmus jelszava „laissez faire, laissez passer" („hagyja csinálni, hadd menjen minden a maga útján")
Gazdasági és Szociális Tanács *(röv.)* ECOSOC
gazdasági válság ciklusai: válság, depresszió, megélénkülés, fellendülés
gazdaságos
8 betűs: lukratív
9 betűs: takarékos
10 betűs: nyereséges, ökonomikus, rentábilis
11 betűs: jövedelmező
12 betűs: hasznot hajtó
gazdaságtan ökonómia
gazember briganti, gonosztevő, jellemtelen, bandita
gázgép présléggép, hőerő-, hőléggép, gázturbina, belső égésű motor
kifejlesztői (magyarok) Bánki D., Csonka J., Jendrassik Gy., Fonó A.
gázlómadár
3 betűs: gém
4 betűs: daru
5 betűs: gólya, íbisz
6 betűs: kócsag, marabu, póling
8 betűs: flamingó
9 betűs: bölömbika, darumadár, szürkegém
10 betűs: kanalasgém
13 betűs: tátogatómadár
14 betűs: kígyászkeselyű
16 betűs: papucscsőrű madár
gáznemű (kémiai) elem
4 betűs: neon, ózon, klór
5 betűs: argon, radon, xenon
6 betűs: hélium, oxigén
7 betűs: kripton
8 betűs: hidrogén, nitrogén
geil élemelyítő
Gelléri A. E.-mű Szomjas inasok, Hold utca, Kikötő, Villám és esti tűz, A nagymosoda, Varázsló, segíts!
önéletrajza: Egy önérzet története
gémféle szürke-, vörös-, pásztor-, üstökös-, pocgém, bakcsó, bölömbika (dobos-gém)
genfi egyezmények (1864, 1906, 1925, 1929) sebesültekkel, hajótöröttekkel, hadifoglyokkal való bánásmódról, polgári lakosságnak háború idején való védelméről, gáz- és baktériumfegyvereknek a háborúban való alkalmazásának tilalma
géniusz tehetség, lángész, őrangyal, védőszellem
genocídium népirtás
geológiai fogalom
3 betűs: érc
4 betűs: föld, pala, tufa
5 betűs: agyag, fauna, flóra, gipsz, homok, márga, tőzeg
6 betűs: bazalt, gránit, kaolin, kavics, kőolaj, kőszén, mészkő, porfir
7 betűs: homokkő, kövület
9 betűs: fosszília, földkéreg
11 betűs: felgyűrődés
geometriai fogalom
2 betűs: ív
3 betűs: húr, kör, kúp, sík, sor
4 betűs: átló, cikk, gömb, gúla, hely, pont, szár, szög, test
5 betűs: csúcs, görbe, hasáb, kocka, locus, oldal, sinus, sugár, vonal
6 betűs: átfogó, befogó, henger, ovális, ötszög, rádius, secans, szelet, trapéz
7 betűs: cosinus, egyenes, felület, hatszög, kerület, körcikk, négyzet, rádiusz, rombusz, romboid, sokszög, szektor, tangens, tengely, terület
8 betűs: cosecans, dimenzió, eredmény, magasság, négyszög, parabola, pentagon, spirális, szegmens, téglalap, térfogat, tetőpont
9 betűs: cotangens, csúcspont, derékszög, ellipszis, háromszög, hiperbola, középpont, kúpszelet, merőleges, síkmértan, tompaszög
10 betűs: csigavonal, csonka gúla, hegyes szög, kiterjedés, párhuzamos, tojásgörbe
11 betűs: csavarvonal, köbtartalom, planimetria
14 betűs: paralelogramma
geometriai test henger, hasáb, gúla, kúp, csonka gúla, csonkakúp, tetraéder, oktaéder, kocka, gömb, ellipszoid
geometria tudósai Eukleidész, Descartes, R., Desargues, G., Pascal, B., Euler, L., Monge, G.
nem euklidészi geometriák tudósai Bolyai J., Lobacsevszkij, N., Riemann, B., Gauss, C. F.

geomorfológia résztudománya morfográfia, analízis, morfológiai rendszertan, kőzet-, klimatikus-morfológia

geomorfológia tudósai Penck, A. és W., Davis, W., Dokucsajev, V., Obrucsev, V., Nyikityin, Sz., Pavlov, A., Markov, K.

Georgikon alapítója gróf Festetics György (Keszthely - 1797)

gép, géprész, gépfajta
5 betűs: motor
6 betűs: bagger, dinamó
7 betűs: mozdony, turbina
9 betűs: generátor, lokomotív, repülőgép, szélkerék, szivattyú
10 betűs: meghajtómű

gépjármű
2 betűs: gk. *(röv.)*
3 betűs: mkp., tgk. *(röv.)*
4 betűs: autó, busz, jeep, taxi
5 betűs: dzsip, kamion (camion), kombi, moped, motor
6 betűs: dömper, robogó
7 betűs: kisbusz, scooter, traktor, vontató
8 betűs: expressz, omnibusz
9 betűs: automobil, hűtőkocsi, kabriolet (cabriolet), kétüléses, limousine, tankkocsi, teherautó
10 betűs: gyorsvonat, sportkocsi, tehervonat
11 betűs: személyautó
12 betűs: billenőkocsi, személyvonat, tartálykocsi, versenykocsi
13 betűs: motorkerékpár, tehergépkocsi
14 betűs: nyerges vontató, személygépkocsi

gépkocsi autó, automobil, tehergépkocsi, bérautó, taxi, -állomány, -baleset, -forgalom, -ipar, -javítás, -szerelő, -út, -verseny

gépkocsi feltalálói K. Benz, N. Cugnot, G. Daimler, S. Marcus

gépkocsitípus

Adler	Hillman	Renault
Alfa Romeo	Honda	Ranger
Audi	Horch	Rolls-Royce
Austin	Hudson	Samara
Bianchi	Lada	Škoda
BMW	Lancia	Steyr
Buick	Mazda	Studebaker
Chevrolet	Mercedes-Benz	Tatra
Chrysler	Morgan	Toyota
Citroën	Morris	Trabant
Csajka	Moszkvics	Volga
Dacia	Nissan	Vauxhall
Daihatsu	Oldsmobile	Wanderer
DKW	Opel	Wartburg
Fiat	Packard	Zaporozsec
Ford	Polski Fiat	Zastava
Hanomag	Pontiac	Yugo

gépkocsik nemzetközi jelzése

Afganisztán	AFG
Albánia	AL
Alderney	GBA
Algéria	DZ
Amerikai Egyesült Államok	USA
Andorra	AND
Argentína	RA
Ausztrália	AUS
Ausztria	A
Bahama	BS
Bahrein	BRN
Banglades	BD
Barbados	BDS
Belgium	B
Belize	BH
Benin	RPB
Bolívia	BOL
Botswana	RB
Brazília	BR
Brunei	BRU
Bulgária	BG
Burkina Faso	HV
Burma	BUR
Burundi	BU
Chile	RCH
Ciprus	CY
Costa Rica	CR
Csehszlovákia	ČS
Curaçao	NA
Dánia	DK
Dél-afrikai Köztársaság	ZA
Dominica	WD
Dominika	DOM
Ecuador	EC
Egyiptom	ET
Elefántcsontpart	CI
Etiópia	ETH
Feröer-szigetek	FR
Fidzsi-szigetek	FJI
Finnország	SF
Franciaország	F
Fülöp-szigetek	RP
Gambia	WAG
Ghana	GH
Gibraltár	GBZ
Görögország	GR
Grenada	WG
Guatemala	GCA
Guernsey	GBG
Guyana	GUY
Haiti	RH
Hollandia	NL
Hongkong	HK
India	IND
Indonézia	RI

Irak	IRQ
Irán	IR
Írország	IRL
Izland	IS
Izrael	IL
Jamaica	JA
Japán	J
Jemen (Dél)	ADN
Jemen (Észak)	Y
Jersey	GBJ
Jordánia	JOR
Jugoszlávia	YU
Kambodzsa	K
Kamerun	RFC
Kanada	CDN
Katar	Q
Kenya	EAK
Kína (Tajvan)	RC
Kínai Népköztársaság	TJ
Kolumbia	CO
Kongó	RCB
Korea (Dél)	ROK
Kuba	C
Kuvait	KWT
Laosz	LAO
Lengyelország	PL
Lesotho	LS
Libanon	RL
Libéria	LB
Líbia	LAR
Liechtenstein	FL
Luxemburg	L
Madagaszkár	BDM
Magyarország	H
Malawi	MW
Malaysia	MAL
Mali	RMM
Málta	M
Man-sziget	GBM
Marokkó	MA
Mauritánia	RIM
Mauritius	MS
Mexikó	MEX
Monacó	MC
Nagy-Britannia	GB
Német Demokratikus Köztársaság	DDR
Német Szövetségi Köztársaság	D
Nicaragua	NIC
Niger	RN
Nigéria	WAN
Norvégia	N
Olaszország	I
Pakisztán	PAK
Panama	PA
Paraguay	PY
Peru	PE
Portugália	P
Románia	RO
Ruanda	RWA
Saint Lucia	WL
Saint Vincent	WV
Salvador	ES
Samoa	WS
San Marino	RSM
Seychelle-szigetek	SY
Sierra Leone	WAL
Spanyolország	E
Srí Lanka	CL
Suriname	SNE
Svájc	CH
Svédország	S
Szaúd-Arábia	SA
Szenegál	SN
Szingapúr	SGP
Szíria	SYR
Szomália	SP
Szovjetunió	SU
Szudán	EAS
Szváziföld	SD
Tanzánia	EAT
Thaiföld	T
Togó	TG
Törökország	TR
Trinidad és Tobago	TT
Tunézia	TN
Uganda	EAU
Új-Zéland	NZ
Uruguay	ROU
Vatikán	SCV
Venezuela	YV
Vietnam	VN
Zaire	ZRE
Zambia	Z
Zimbabwe	ZW
diplomáciai testület	CD
EGK hatóságai és alkalmazottai	EUR
Európai légiforgalmi biztonság hatóságai és alkalmazottai	EURO
Konzuli testület	CC

jelenleg nem ismert az ország jelzése:
Angola, Arab Emírségek, Bhután, Bissau-Guinea, Comore-szigetek, Csád, Dzsibuti, Gabon, Guinea, Honduras, Kiribati, Korea (Észak), Maldív-szigetek, Mongólia, Mozambik, Nauru, Nepál, Omán, Pápua Új-Guinea, Salamon-szigetek, São Tomé és Príncipe, Szaharai Arab Köztársaság, Tonga, Tuvalu, Vanuatu, Zöld-foki Köztársaság

gépkocsi része, tartozéka

3 betűs: far

4 betűs: duda, hűtő, kürt, relé, rugó, tank, úszó, ülés

5 betűs: alváz, dűzni, emelő, index, kábel, kerék, motor, pedál, volán
6 betűs: ékszíj, fúvóka, fékdob, henger, hólánc, szelep
7 betűs: chassis, csapágy, elosztó, fékpofa, gyertya, kézifék, kormány, kuplung, laprugó, lökőrúd, persely, tengely
8 betűs: armatúra, farmotor, dugattyú, első ülés, fékbetét, fékpedál, féktuskó, gázpedál, hajtórúd, kapcsoló, ködlámpa, légszűrő, önindító, pótkerék, sárhányó, szélvédő
9 betűs: első kerék, fékhenger, féktárcsa, fényszóró, hátsó ülés, hengerfej, kocsitető, lökhárító, műszerfal, olajkanna, porlasztó, rakodótér, számtábla, szivattyú, védőhuzat, világítás
10 betűs: ablaktörlő, dísztárcsa, hátsó kerék, irányjelző, kocsiemelő, karburátor, macskaszem, motorblokk, villogófény
11 betűs: akkumulátor, fojtószelep, gumiabroncs, karosszéria, kipufogócső, lökéshárító, szelepemelő
12 betűs: ajtófogantyú, gyújtóhüvely, hátsó tengely, kerékabroncs, kerékkoszorú, kerékpersely, lengőtengely, kuplungpedál, sebességmérő, vízszivattyú, vontatókötél
13 betűs: benzintartály, dugattyúgyűrű, elülső tengely, fagymentesítő, gyújtógyertya, kapcsoló emelő, kardántengely, kormányoszlop, gyújtótekercs, szerelvényfal
14 betűs: bütyköstengely, biztosító doboz, pillangószelep
15 betűs: gyújtáskapcsoló, tengelykapcsoló
19 betűs: visszapillantó tükör

gépkocsi-útlevél triptik

Geraszimov, Sz.-film Az ifjú gárda, Csendes Don, Az újságíró

Gerecse barlangjai Pisznicei-, Peskő-, Jankovich-, Szelim-barlang

Gergely S. *(Koss.)*-**mű** Valami készül, Emberek között, Tiltott utak, Felsőbb osztályba léphet, Hallgatás közben, Vitézek és hősök, Rögös út, Dózsa György (trilógia)

Géricault, Th.-mű A sebesült vértes, A Medúza tutaja

gerilla partizán, franktirőr

gerincesek halak, kétéltűek, hüllők, madarak, emlősök

germán (eredetű) férfinév

4 betűs: Arno, Bodo, Falk, Hado, Kuno
5 betűs: Albin, Armin, Benno, Bruno, Erich, Ernst, Erwin, Ewald, Frank, Frodo, Hagen, Otmar, Roger
6 betűs: Adelar, Adhelm, Albert, Alfons, Anselm, Arnold, Arnulf, Detlef, Eckart, Egbert, Egmund, Erhard, Folker, Gerald, Gernot, Hadwig, Helmut, Herold, Herwig, Hubert, Konrad, Lother, Ludwig, Ortlib, Ortnid, Ortwin, Oswald, Ottrid, Ragwin, Reimar, Robert, Roland, Rother, Rudolf, Rumalt, Rupert, Salmar, Selmar, Sigast, Sigmar, Toralt, Ulrich, Walter, Wasmut, Werner
7 betűs: Adelgis, Adelmar, Adelwin, Albhard, Amarich, Balduin, Baltram, Bertram, Diether, Einhart, Emmeram, Erdmann, Gebhard, Gelfrat, Gerbert, Gerhard, Gilbert, Gisbert, Hartwig, Helmolt, Herbert, Hermann, Hertwig, Herwald, Humbert, Humbold, Ingomar, Kunbald, Lambert, Landorf, Leodart, Leodolt, Leopold, Luthart, Manfred, Mangold, Manhart, Markulf, Norbert, Odoaker, Ottokár, Ottomar, Ratbert, Richard, Romualt, Seifert, Sighart, Sigwalt, Sigwart, Theodat, Tilbert, Weigand, Wernher, Werther, Wigbald, Wighart, Wilhelm, Wolfram
8 betűs: Adalbert, Adelbald, Alberich, Ariovist, Berengar, Bernhard, Berthold, Bertrand, Chlothar, Dagobert, Dietbald, Dietrich, Eberhard, Eginhard, Emmerich, Fredegar, Garibald, Giselher, Godegisl, Gottlieb, Grimbald, Heinrich, Helfrich, Helmbald, Helmwart, Heribald, Hildemar, Kunibert, Lantfrid, Meinbert, Meinhard, Meinhold, Merovech, Neidhart, Odalbert, Odalrich, Reinhard, Roderich, Siegmund, Siegwart, Theobald, Theodulf, Waldemar, Wernhard, Widekind, Willimar, Williram, Wilfried, Winfried, Wolfgang, Wolfhard
9 betűs: Agibrecht, Engelbert, Engelhard, Ermanrich, Ferdinand, Fridebald, Geiserich, Giselbert, Gottfried, Gumbrecht, Gundobald, Hadubrand, Heribrand, Hildebert, Hilderich, Lamprecht, Leodebert, Philibert, Siegfried, Sigismund, Sinthgunt, Starkfrid, Theodemar, Willibald, Wunnibald
10 betűs: Childerich, Eitelfritz, Friedemann, Friederich, Geilaswint, Gottschalk, Helmbrecht, Hermanrich, Leodefried, Warnefried, Willibrord

germán istenek palotája Walhalla

germán nép aleman, bajor, burgundi, cimber, frank, fríz, gepida, gót, longobárd, markomann, sváb, szász, teuton, vandál, viking

germán (eredetű) női név
3 betűs: Ada
4 betűs: Ella, Elsa, Emma, Erna, Hada, Ilsa, Ilse
5 betűs: Balda, Berta, Erika, Freia, Froda, Luise, Minna
6 betűs: Adolfa, Albine, Alwine, Carola, Erwine, Gudrun, Hedwig, Ortrud, Ubalda, Ulrike
7 betűs: Adeline, Alfonse, Anselma, Berchta, Edmunde, Egberta, Ernesta, Erntrut, Geralda, Gerhild, Gerlind, Gertrud, Glaucia, Helmine, Hermine, Huberta
8 betűs: Adelaide, Adelgund, Adelheid, Brunhild, Elfrieda, Genoveve, Gerberta, Gerharda, Gisberta, Heinrike, Hertwiga, Karoline, Liebhild, Lutberga, Lutberta, Mathilde, Ratberta, Richarda, Roswitha, Siglinde, Swangart, Swanhilt, Walpurga
9 betűs: Adalberta, Adelbalda, Albertine, Arnoldine, Bernharda, Dagoberta, Friederun, Hildeburg, Hildegard, Hildegund, Klothilde, Kriemhild, Kunigunde, Mechtbild
10 betűs: Friedegund, Friederike, Gebhardine, Hermengard, Mechthilde, Wilhelmine
11 betűs: Bernhardine

germán zsoldosvezér Odoaker

Germinal szerzője Zola

Gershwin, G.-mű Porgy és Bess (opera), Egy amerikai Párizsban, Kék rapszódia

gesztenye maróni; olasz-, szelíd-, vad-, -erdő, -fa, -héj, -szőke, -vörös

Ghána
folyó Fekete-Volta, Fehér-Volta, Oti, Tano
főváros Accra
hegycsúcs Djebobo (876 m)
hírügynökség GNA
kikötő Accra, Sekondi-Takoradi, Tema, Cape Coust
hajótársaság Black Star Line
légiforgalmi társaság Ghanair
nemzetiség szudáni néger (akan, mole, eve)
pénznem cedi = 100 pesewa
repülőtér Accra, Kumasi
sajtó (újságok) Daily Graphic, Ghanaian Times, Evening News
tó Volta-víztároló, Bosumtwi-tó
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Kumasi, Sunyani, Tamale, Accra, Koforidua, Ovuasi (*lm.* kikötő)

Gibraltár (Djebel-al-Tarik) *szoros erődítményei* Gibraltár (angol), Ceuta (spanyol)

Gide, A.-mű *(Nob.)* Meztelen, Pénzhamisítók, A Vatikán titka, A tékozló fiú visszatérése, Izabel, A mennyország kapuja, Pásztorének

gikszer ballépés, baklövés, hiba

Ginsberg, A.-verskötet Nagyáruház Kaliforniában, Üvöltés

Ginzburg, N.-mű Kedves Michèle, A városba vezető út, A hirdetés

Giordano, U.-opera André Chénier, Fedora, Gúnyvacsora

Giorgione-akt Alvó Vénusz, Égi és földi szerelem

gipsz kálcium-foszfát

Giraudoux, J.-mű Judit, Undine, Elektra, Amphytrion, Trójában nem lesz háború, Harc az angyallal, Párizs bolondja

gitár banjo, ukulele, balalajka

Gjellerup, L.-mű *(Nob.)* A zarándok kámanita, Árkádiai legenda, A titokzatos Indiában

Glazunov, A.-mű Sztyenka Razin, Rajmonda

gleccser
4 betűs: Muir- (St-Elias-hg., Parti-hg., Kanada, USA), Zemu- (Himalája, India: Sikkim)
5 betűs: Adams- (Mt. Adams, USA), Biafo- (Karakorum, India), Eliot- (Cascade-hg., USA), Milam- (Himalája), Raura- (Andok, Peru), Rhône- (Berni-Alpok, Svájc)
6 betűs: Batura- (Karakorum, India), Gorner- (Monte Rosa, Svájc), Hispar- (Karakorum, India), Lekzir- (Karakorum, India), Petrov- (Tiensan, Szovjetunió), Tasman- (Déli-Alpok, Új-Zéland)
7 betűs: Aletsch- (Berni-Alpok, Svájc), Baltoro- (Karakorum, India), Bezengi- (Kaukázus, Szovjetunió), Hailoko- (Minja Konka, Tahszücsan, Kína), Illampú- (Andok, Bolívia), Muldrow- (USA, Alaszka), Rakhiot- (Himalája), Siachen (Karakorum), Susitna- (USA, Alaszka), Whitney- (Cascade-hg., USA)
8 betűs: Bangotri- (Himalája, India), Bismarck- (Andok, Chile), Cotopaxi- (Andok, Ecuador), Inilcsek- (Han-Tengri, Tiensan Szovjetunió, Kína), Pasterze- (Gorssglockner, Magas-Tauern, Ausztria), Unteraar- (Berni-Alpok, Svájc), Zeravsan- (Alai, Szovjetunió)
9 betűs: Cancaracá- (Andok, Peru), Csong-Tura- (Tiensan), Fedcsenko- (Pamír, Szovjetunió), Malaspina (Parti-hg., USA), Svartisen- (Skandináv-fsz., Norvégia)
10 betűs: Abraspungo- (Chimborza, Andok, Ecuador), Mer de Glace- (Savoiai-Alpok, Franciaország), Rio de Plomo- (Andok, Argentína), White River- (Cascade-hg., USA)

11 betűs: Inspiration- (Cascade-hg., USA), Morteratsch- (Bernina, Svájc)
12 betűs: Ferenc József- (Déli-Alpok, Új-Zéland)
13 betűs: Illecillewaet- (Sziklás-hg., Kanada), Kanchendzönga- (Himalája, Nepál), Vernagtferner (Ötz-völgyi-Alpok, Ausztria)
14 betűs: Gepatschferner- (Ötz-völgyi-Alpok, Ausztria)
16 betűs: Obersutzbachkees- (Magas-Tauern, Ausztria), Unter Grindelwald- (Berni-Alpok, Svájc)

gleccser hordaléka moréna
glicerin salétromsavas észtere nitroglicerin
Glinka, M.-mű Ivan Szuszanyin, Ruszlán és Ludmilla, Tarasz Bulba, Madridi éjszakák, Kamarinszkaja
Glyptothek műkincsei *l.* Németország, München
Gluck, Ch.-opera Páris és Heléna, Orpheusz és Euridiké, Don Juan, Semiramis, Iphigenia a tauruszok földjén, Alceste, Iphigénia Auliszban, Armida
Goa (Daman és Diu, szövetségi terület Indiában) székhelye Panji
Goda G. *(Koss.)*-**mű** Panoptikum, A planétás ember és a többiek, Családi kör, Poldini úr, Mennyei csavargók, Levelek Judithoz
Goethe, J. W.-alak Egmont, Götz, Iphigénia, Alkestis, Armida, Aja, Faust
anyja Aja
művei Werther szerelme és halála, Utazás Olaszországban, Egmont, Iphigenia Tauriszban, Tasso, Hermann és Dorottya, Stella, Wilhelm Meister vándorévei, Költészet és valóság, Faust, Vonzások és választások, Clavigo, Götz von Berlichingen, A szenvedély trilógiája
szerelmei Charlotte (von Stein), Marianne (von Willemer), Ulrike (von Levetzow), Friderike (Brion)
titkára Eckermann
utolsó szerelme Levetzow
zenei feldolgozói Gounod: Faust, Liszt: Tasso, Faust, Berlioz: Faust elkárhozása, Beethoven: Egmont
Gogol, Ny.-mű Egy őrült naplója, Szorocsinci vásár, Bulyba Tárász, Köpönyeg, Revizor, Holt lelkek, Az orr
zenei feldolgozás Muszorgszkij: Szorocsinci vásár
Goldmark, K.-mű Sába királynője, Téli rege, Sakuntala, Falusi lakodalom, Merlin, A hadifogoly, Tavasszal
Goldoni, C.-színdarab A fogadósné, Két úr szolgája, A legyező, Mirandolina, A hazug, A jótékony zsémbes, A ravasz özvegyasszony
golf kifejezés tee, hole, caddy
gól szó eredete „goal" angol = kapu
gólyafajták fehér, fekete gólya
gólyához hasonló madár
3 betűs: gém
4 betűs: daru
5 betűs: íbisz
6 betűs: kócsag, marabu
7 betűs: pelikán
9 betűs: darumadár, tantalusz
gomba
fajta bazidiumos-, kalapos-, konidiumos-, moszat-, őstömlős-fajta
ehetők császár-, csengettyű-, csésze-, csiga-, csiperke-, érdestinóru-, fenyőtinóru-, galamb-, gereben-, géva-, gyűrűstinóru-, harmat-, kenyér-, korall-, kozák-, kucsma-, laska-, máj-, nyálkás-, nyirok-, ördögszekér-, őzláb-, pereszke-, pisztric-, porhanyós-, pöfeteg-, rizike-, róka-, szarvas-, szegfű-, tarló-, tinta-, trombita-, vargánya gomba
mérgesek dög-, farkastinóru-, gyilkos galóca, kerti susulyka-, kénvirág-, légyölő galóca, papsapka-, párduc galóca-, retekszagú fakó-, retekszagú kígyó-, sátántinóru-, szőr-, tölcsér-, vörhenyes őzlábgomba
gombák okozta betegség mikózis
gombatan mikológia
gombos huszárzubbony dolmány, atilla
Goncsarov, I.-mű A Pallasz fregatt, Hétköznapi történet, Oblomov, Szakadék, A letűnt század szolgái
gondnok kurátor, szekveszter
gondolat idea, fantázia, inspiráció
gonosz szellem démon, sátán, ördög
gorgók (görög mitológiából) Sztheno, Eurüalé, Meduza
goroszlói csata (1601. VIII. 8.) Basta és Mihály román fejedelem szétverte Báthory Zsigmond, Székely Mózes és Csáky István seregét
Gorkij, M.-mű Makar Csudra, Foma Gorgyejev; *dráma:* Éjjeli menedékhely, Az anya, Artamonovok, Klim Számgin élete, Gyermekkor, Emberek között, Az én egyetemeim *(életrajz trilógia); színmű* Kispolgárok, Nyaralók, Barbárok
gót betűk *l.* abc
gót király (nyugati) Odoaker, Roderich
Gott erhalte (tört. osztrák himnusz)
zeneszerzője Haydn, J.
Gotthard-vasút Luzern és Chiasso közt (1872–1882)
Gounod, Ch.-mű Faust, Philemon és Baucis, Sába királynője, Rómeó és Júlia, Stabat Mater, Gyászmise, Te Deum
Goya, F.-festmény Utcai harcosok agyonlövetése, Az akasztott, A köszörűs, Leány a korsóval, Maya, Bermundezné, A háború borzalmai *(sorozat)*

gödény pelikán
görbe kés kacor
görög, Görögország újkori
csatorna (tengeri) Kithírai-, Korinthoszi-
elöljáró szó aero-, ana-, anti-, auto-, bio-, demo-, geo-, iso-, homo-, kata-, mega-, meta-, mono-, neo-, photo-, pluto-, pseudo-, steno-, tele-, tetra-
elő szó jelentése
egyes: mono- élet: bio-
ellen: anti- föld: geo-
gazdag: pluto- levegő: aero-
nagy: mega- négy: tetra-
új: neo-
félsziget
6 betűs: Attika,
7 betűs: Lóngosz
8 betűs: Argolisz
9 betűs: Kassándra,
10 betűs: Chalkidiki, Ájion Órosz
14 betűs: Peloponnészosz-félsziget
férfinév
4 betűs: Zeno
5 betűs: Eugen, Georg, Krato, Peter, Timon
6 betűs: Aretin, Gregor, Hector, Prokop
7 betűs: Adonisz, Agathon, Agavusz, Alexisz, Alcimus, Leander, Neander, Nesztor, Nikanor, Philipp, Polüdor, Protusz, Stephan, Theobul, Theodor
8 betűs: Kelidor, Kramiusz, Olcander, Philemon
9 betűs: Alexander, Basiliusz, Eulaliusz, Eusebiusz, Gelasiusz, Iranaeusz, Makariusz, Nikolausz, Onesiusz, Zenobiusz
10 betűs: Akhilleusz, Ambrosiusz, Antiokhusz, Arkhelausz, Arisztobul, Basilidesz, Chrisztian, Chrisztoph, Demetriusz, Eutropiusz, Makrobiusz, Nikodemusz, Sebasztian
11 betűs: Hermogenész, Hieronümusz, Pamphiliusz, Theodosiusz
12 betűs: Apollinarisz, Philalethesz, Hippokratész
folyó Achelióosz, Aliákmom, Arda, Arta, Alfiosz, Axiosz (Vardar), Évrosz (Marica), Nésztosz, Sztrimón
főváros Athén (Athínia)
hegy, hegycsúcs Pindosz, Vermion, Othirosz, Parnasszosz, Killini, Olimposz (2911 m) Szmólikasz, Tajgetosz, Ida
hírügynökség *(röv.)* ANA
író Kazantzakisz, N., Papadiamandisz, A., Xenopulosz, G.
karmester Mitropulosz, D.
kikötő Alexandroupolisz, Chalkis, Elefszísz, Iszthmía, Iráklion, Korfu (Kérkira), Kavála, Kalamáta, Kórinthosz, Pátre, Pireusz (Pireéfsz) Ródosz, Theszaloníki, Vólosz
költő Elitisz, O., Kalvosz, A., Laskaratosz, A., Polikasz, J., Szolonosz, D., Ritszosz, J., Szeferisz, Valaoritisz, A., Varnalisz, K., Vaszilisz-kosz, V., Vrettákosz, N.
légiforgalmi társaság Olympic
nemzetiség görög, török
Nobel-díjas *irodalmi:* Elitisz, O., Szeferisz, J.
őslakó pelazg
női név
4 betűs: Dora, Kora
5 betűs: Ellin, Irisz
6 betűs: Agathe, Helene, Monika, Thalia, Thekla
7 betűs: Alkeste, Aretine, Eugenia, Eulalia, Horatia, Melanie, Melitta, Olümpia, Pelagia, Polübia, Szelene, Szemele, Szophia, Therese, Zenobia
8 betűs: Amarante, Baptista, Berenike, Eutropia, Eutükhia, Euszebia, Gelaszta, Georgine, Harmonia, Szibille, Theodora, Veronika
9 betűs: Apollonia, Eustakhia, Heliodora, Iphigenia, Katharina, Kleopátra, Margareta, Pamphilia, Philomele, Theophila, Zephürine
10 betűs: Anastaszia, Athanaszia, Philippine, Szophronia, Theodoszia
11 betűs: Eüphroszüne, Khrisztiane
pénznem drachma = 100 lepta
repülőtér Ellinikon (Athén), Theszaloníki, Irákli-on, Kérkira, Ródosz, Joánnina
szabadsághős Ypsilanti
szerzetesállam Hagion Órosz
sziget
3 betűs: Kéa
4 betűs: Kósz
5 betűs: Korfu (Kérkira), Évvia, Kréta, Thira
6 betűs: Chiosz, Ikaria, Lérosz, Milosz, Naxosz, Párosz, Ródosz, Tinosz
7 betűs: Androsz, Kászosz, Kithira, Lefkáda, Limnosz, Számosz, Szirosz
8 betűs: Amorgósz, Kimolosz, Kithnosz, Lészvosz, Mikonosz, Szifnosz, Thászosz
9 betűs: Kálimnosz, Szérifosz, Szikinosz
10 betűs: Kárpathosz, Kefallinia, Zákinthosz
11 betűs: Antikithira, Számothráki-sziget
szigetcsoport Kikládok, Szporádok, Jón-szigetek, Égei-szigetek, Dodekáneszosz
tenger Jón-, Thrák-, Krétai-, Földközi
tengeröböl
6 betűs: Évviai-, Orfáni
7 betűs: Pátrei

8 betűs: Lakóniai
9 betűs: Argoliszi-, Messzini-
10 betűs: Ajiú-órusz, Kasszándra
11 betűs: Kórinthoszi-, Szaronikosz-
13 betűs: Theszaloníki-öböl

törvényhozó szerv képviselőház (boulé)

város Agrinion, Arta, Chania, Drama, Katerini, Lamia, Lárisza, Laurion, Naxosz, Spárta, Szerre, Théba, Trikola, Tripolisz, Veria, Xanthi (*lm.* kikötő)

zeneszerző Kalomiris, Lavrangas, Riadis, Skalkottas, Theodorakis, Xenakis

ókori

államférfi Alkibiadész, Ariszteidész, Demoszthenész, Epameinóndasz, Kimón, Kleiszthenész, Miltiadész, Periklész, Themisztoklész, Timón

athéni piac, népgyűlés helye agora

bosszú istennői (Erinnysek) Alektó, Megaira, Tisiphone

csillagász Anaxagorasz, Arisztarkhosz, Eudoxusz, Herakleidész, Hipparkhosz, Hüketasz, Kalüpposz, Kleomédész, Philolaosz, Ptolemaiosz, Sosigenész, Timokharisz

építész Hippodamosz, Sostratosz, Rhoikosz, Theodorosz

építészeti stílus dór, ión, korinthoszi

filozófus Anaxagórasz, Anaximandrosz, Anaximenész, Antiszthenész, Arisztarchosz, Arisztipposz, Arisztotelész, Démokritosz, Diogenész, Empedoklész, Epiktétosz, Epikurosz, Eudoxosz, Eukleidész, Hérakleitosz, Hippiasz, Leukipposz, Parmenidész, Platón, Poszeidoniosz, Philon, Plotinosz, Plutarkhosz, Protagórasz, Püthagorasz (Pythagoras), Szókratész, Szolón, Thalész, Xenophanész, Zenon

fizikus Arkhimédész, Heron, Kteiszibiosz

gyalogos katona hoplita

gyarmat

Appennini-félszigeten: Kümé, Neapolisz, Tarentum, Sübaris, Kroton

Don torkolatánál: Tanais

Fekete-tenger mellett: Istros, Khersonesosz, Odesszosz

Szicíliában: Szürakuszái, Akragasz

hadvezér Agamemnón, Alkibiadész, Ariszteidész, Belizar, Epameinondasz, Kimón, Leonidasz, Lüszimandrosz, Nagy Sándor, Miltiadész, Pelopidasz, Themisztoklész

harcos nő amazon

író Aiszkülosz, Aiszoposz (Aesopus), Arisztophanész, Euripidész, Longosz, Lukianosz, Menandrosz, Phaedrusz, Szophoklész

istenek, istennők (*lm.* mitológia)

álom istene: Morpheusz, Hüpnosz
alvilág istennője: Hekaté, Perszephoné (Proseprina)
béke istennője: Eirene
bor istene: Dionüszosz
egészség istennője: Higieia
emlékezés istennője: Mnemoszine
eső istennője: Plejade
folyó istene: Inachos, Xantosz
főisten: Zeus (Zeusz) atyja: Kronosz, felesége: Héra
föld istennője: Gea
gyógyászat istene: Aszklépiosz
győzelem istennője: Niké
hajnal istennője: Aurora
Hold istennője: Szelené
ifjúság istennője: Hébé
jog istennője: Themisz, Diké
kereskedelem istene: Hermész
költészet, művészet, tudomány istennői: (múzsák)
nap istene: Heliosz, Kronosz, Titan, Hüperion
alvilág istene: Hádész, Plutó, Erebusz
boldogság istennője: Tiche, Euphroszüne
bosszú istennői: Erinnüszek: Alekto, Megere, Tisiphone
éj istennője: Hekaté, Nüx
erdei isten: Pán
évszakok istennői: (hórák) Eiréné, Eunomia
földművelés istennője: Demeter
hábori istene: Arész
halál istene: Thanatosz
házasság istennője: Héra
idő istene: Kronosz
igazság istennője: Nike, Themisz, Nemezisz
kellem, báj istennője: Aglaia, Karisz, Thália, Euphrosine
sors istennője: Moira, Klotho, Atroposz, Lakheszisz
szépség és szerelem istennője: Aphrodité
szivárvány istennője: Irisz
tűz istene: Hephaisztosz
pásztorok istene: Pán
szerelem istene: Erosz
tenger istennője: Galatea, Ino, Leukothea, Nereide, Thetisz, Amphitrite
vadászat istennője: Artemisz
szél istene: Aeolosz, Zephir
tenger istene: Nereusz, Poszeidón, Triton, Okeanosz, Proteusz
termékenység istennője: Athéné

istenek atyja Zeusz

eledele ambrózia
itala nektár
küldöncük Hermész
lakhelyük Olümposz (Olimpusz)

jóshely Delphoi, Dodona

jósnő Pythia, Sibylla

kígyótestű óriások gigászok

királyok *(mondabeliek):* Agememnon, Augiasz, Leonidasz, Kreon, Meneláosz, Midasz, Minosz, Nesztor, Ödipusz, Odüsszeusz, Priamosz, Pürrhosz, Pügmalion

költő Alkaiosz, Anakreon, Aiszkhülosz, Aszklepiádész, Euripidész, Homérosz, Hesiodosz, Kallimakhosz, Menandrosz, Pindarosz, Theokritosz

költőnő Sappho, Corinna

matematikus

Apolloniosz
Arisztarkhosz
Antiphon
Arkhimédész
Arkhitasz
Deinosztratosz
Dioklész
Diophantosz
Eratoszthenész
Eudosz
Eukleidész (Euklidesz)
Heron
Hipparkhosz
Hippiasz
Hippaszosz
Hippokratész
Menelaosz
Nikomakhosz
Nikomédesz
Papposz
Püthagorasz (Pythagorasz)
Platón
Proklosz
Ptolemaiosz
Thalész
Theaiteosz
Zénodorosz
Zénon

mitológiai alakok, helyek

Agamemnon fia: Oresztész
Akhilleusz (Achilles) szülei: Péleusz és Thetisz
alvilág őre: Kerberosz, révésze: Kharón, folyója: Lethe, Stüx (Stys), Acheron
Ámor szülei: Mars és Vénusz
Aphrodite férje: Arész
Artemisz és Apolló anyja: Leto
félisten: Hérosz, Kasztor, Pollux, Szilen
gráciák: Aglaia (báj), Euphrosüne (szépség), Thaleia (ünnepélyesség)
héroszok: Herkules (Heraklesz), Jázon, Bellerophon, Kadmusz, Perszeusz, Thézeusz
istenek pohárnoka: Hebe, Ganümedesz

mondabeli személyek Andromeda, Ariadne, Danae, Elektra, Eurüdiké, Heraklész, Ikarosz, Kasszandra, Laokoon, Medusza, Niobe, Oresztész, Pandora, Tantalosz stb.

néptörzs acháj, árkádiai, böociai, dór, jón

nimfák (a természet megszemélyesítői) driádok, hamadriádok, najádok, néreiszek, oreádok

óriás Argusz, Atlasz, Küklopsz, Titán

Orpheusz felesége Euridiké

repülőgép mondabeli feltalálója Daidalosz (Daedalusz)

sors istennői (moirák) Atroposz, Klotho, Lakheszisz

szobrász Lüszipposz (Lysippos), Müron (Myron), Polükleitosz, Praxitelesz, Szkopasz, Pheidiasz

szónok Demoszthenész

tájegység Achaia, Argeia, Attika, Epeirosz (Ipirosz) Argolisz, Arkadia, Boiotia, Lakonia, Laurion, Magneszia, Messzenia, Macedónia, Phokisz, Thesszalia, Thrákia (Thrácia)

Thermopülai-szoros védője Leonidasz

tó Preszpa-, Trihonisz, Volvi-, Vegoritisz

történetíró Herodotosz, Plutarkhosz, Priszkosz Rhetor, Thuküdidész, Xenophon

tűzokádó szörny Kimera

Zeusz kedvesei

2 betűs: Io
4 betűs: Leda, Leto, Maia
5 betűs: Danae, Dione, Lamia, Niobe
6 betűs: Aigina, Europa
7 betűs: Alkmene, Antiope, Demeter
8 betűs: Eurünome, Szemele
9 betűs: Aphrodité, Kalliszto
10 betűs: Mnemoszüne

Zeusz lányai Arethusza, Echo, Daphne, Drüaszok, Kalüpszo, Najade, Nereiszek, Okeaniszok, Oreaszok

görög történelem nevezetes eseményei időszámítás előtt

884. Lükurgosz törvényhozása
776. Az első olimpiai játékok kezdete
624. Drakón írásban rögzíti a szokásjogot
594. Szolón alkotmánya gyengíti a nagy földbirtokosok hatalmát
490–479. Görög–perzsa háborúk: 490. Miltiadész győzelme a perzsák felett Marathonnál; 480. Leonidasz és Thermopülai; 480. Szalamiszi tengeri győzelem Xerxész hajóhada felett; 479. Plataiai csata
460–429. Periklész kora
431–404. Peloponnészoszi háború Spárta és Athén között
379. Théba felszabadítása. Epaminondasz
371. Ütközet Leuktránál
359–336. Macedón uralom, II. Fülöp
336–332. Nagy Sándor Macedón király
333. Isszoszi csata
332. Nagy Sándor Egyiptomban
326–325. Nagy Sándor hadjárata Indiában
146. Görögország római provincia lesz

görredőny roló

gőtefélék hal-, angolna-, tarajos-, kopoltyús-, barlang-gőte

gőzgép feltalálója Watt, J. (1778), Newcomen, Th. (1713)

gőzgép része
6 betűs: henger, szelep
8 betűs: dugattyú, excenter, hajtórúd, tolattyú
10 betűs: keresztfej, szabályozó
11 betűs: dugattyúrúd, fojtószelep, kondenzátor
14 betűs: pillangószelep
gőzhajó feltalálója Fulton, R. (1807)
gőzmozdony feltalálója Trevithick, R. (1804), Stephenson, G. (1814), Cserepanov, I. és M. (1833)
grácziák Aglaia (báj), Euphosyne (szépség), Thaleia (ünnepélyesség)
gramofon őse fonográf
Gramsci, A.-mű Levelek a börtönből, Filozófiai írások, Az új fejedelem
gránát pirop, almandin, spessartin, grosszulár, andradit, melanit, uverovit
granicsár határőr
gránit ortoklász, plagioklász, kvarc, biotit (amfibol), gránitit, charnockit, rapakivi
gratulálok *(röv., id.)* p. f.
Graves, R.-mű Héber mítoszok, Görög mítoszok, Jézus király, Claudius, az isten és felesége Messalina, Én, Claudius, A vitéz Belizár, Aranygyapjú, A szerelem tünetei *(költemények)*
Greco, J.-filmszerep Fiesta, Jó reggelt, búbánat, Örvény, Belfegor
Greco-mű Angyali üdvözlet, Bűnbánó Magdolna, Krisztust megfosztják ruháitól, Krisztus az Olajfák hegyén, Orgaz gróf temetése, Toledo látképe
Greene, G.-mű A csendes amerikai, Merénylet, Hatalom és dicsőség, Havannai emberünk, A tiszteletbeli konzul, Az utolsó lehetőség, Utazás nagynénémmel, Az emberi tényező, A genfi dr. Fischer
Grenada
folyó Great
főváros Saint George's
hegy Mount Saint Catherine (840 m)
nemzetiség néger, mulatt
pénznem kelet-karibi dollár = 100 cent
szigetcsoport Kis-Antillák, Szélfelőli-szigetek
Gribojedov, A.-mű Az ész bajjal jár
Grieg, E.-mű Peer Gynt, Sigurd Jorsalfar
Grillparzer, F.-mű Médea, Sappho, Az ősanya, Libusa, A tenger és a szerelem hullámai
Grimm, J.-mű Grimm Jakab legszebb meséi, A német nyelv története J. és W.: Német szótár
Grimmelshausen, H.-regény A kalandos német Simplicissimus
groteszk
4 betűs: fura, torz
6 betűs: bizarr, furcsa
7 betűs: bogaras, komikus, különös, sajátos
8 betűs: hóbortos
9 betűs: egzaltált
10 betűs: sajátságos
11 betűs: excentrikus
Grotius, H.-mű A háború és béke jogáról, Mare liberum
Grönland *lm.* dán
apostol Egede
csónak kajak, umiak
felfedezője Nansen, Nordenskjöld, Peary, Rasmussen, Koch
Guam (Csendes-óceán szigete)
felfedezője Magalhães
kikötő Apra Harbor
székhely Agaña
Guatemala
folyó Usumacinta, Motagua
főváros Guatemala
hegycsúcs Tajumulco (4220 m), Tacaná, Attitán
kikötő Puerto Barrios, Livingston, San José
légiforgalmi társaság RCA
nemzetiség indián, mesztic, mulatt, néger, zambó
pénznem quetzal = 100 centavo
repülőtér Guatemala, Quezaltenango
sajtó (újságok) La Hora, Prensa Libre, Al Imparcial
tó Izabali, Atitlán-tó, Petén-tó
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Quezaltenango, Escuintla, Ocos, Cobán, Mazatenango *lm.* repülőtér, kikötő
vulkán: Fuego
Guinea
fennsík Fouta Djalon
folyó Niger, Bafing
főváros Conakry
hegy Futa Dzsalon
hegycsúcs Nimba (1752 m)
hírügynökség AGP
légiforgalmi társaság Air Guinée
nemzetiség szudáni, fulani, malinke, szuszu, kissi, francia
pénznem 1 syli = 100 cauri
repülőtér Conakry, Boké, Kissidougou
sajtó (újságok) Le Travailleur de Guinée, Horoya
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Conakry, Beyla, Boké, Dabola, Fria, Kankan, Kindia, Kissidougou, Macenta, Siguiri *lm.* repülőtér
Gulácsy I.-regény Förgeteg, Hamueső, Fekete vőlegények, Nagy Lajos király, Pax vobis, A kállói kapitány
gumi készül belőle kaucsukfa nedve
gúny paródia, persziflázs, szatíra, pamflet
gutaütés agyvérzés, szélhűdés, apoplexia
Guyana
folyó Essequibo, Berbice, Cuyuni, Mazaruni, Courantyne
főváros Georgetown
hegy, hegycsúcs Pacaraima, Roraima (2772 m), Kamoa

hírügynökség IS
kikötő Georgetown
légiforgalmi társaság Guyana Airways
nemzetiség kelet-indiai, afrikai, amerindián
pénznem guyanai dollár = 100 cent
sajtó (újságok) Evening Post, Guyana Graphic
város Dadenava, Epira, Georgetown, New Amsterdam, Marlborough, Springland, Rosignol, Bartica, Linden

Gvadányi J.-mű Egy falusi nótárius budai utazása
hősei Rontó Pál, „peleskei nótárius", gróf Benyovszky

Gy

gyakorlatban érvényesülő *(id.)* de facto
gyakorlat ügyesség, rutin, jártasság; beszéd-, csukló-, elő-, had-, jog-, lelki-, lő-, menet-, nyelv-, stílus-, szabad-, test-, torna-, ujjgyakorlat
gyalogos (katona) baka, lövész, vadász, gránátos, muskétás
gyapjú angóra, merinó, mohair; kos-, ürü-, bárány-, toklyó-, szín-, hasláb-, koloncos-, crossbred-, leicester-, cheviot-, down-, fésűs-, kártolt-, mosott gyapjú
gyapotanyag, gyapottermék
4 betűs: mako, piké
5 betűs: macco, pamut, vatta, velúr, zefír
6 betűs: chintz, etamin, gyapot, gyolcs, kaliko, karton, kreron, molino, perkál, vászon
7 betűs: barhent, bársony, organdi, sirting
8 betűs: tarlatán
9 betűs: moleszkin
11 betűs: bélésvászon, bútorkreton, pamutszövet
gyapjúzsírból készül lanolin
gyarmati koloniális
gyarmatbirodalmak *(tört.)*
ókorban: a görögök leányvárosokat, a rómaiak kolóniákat létesítettek
újkori gyarmatosító országok
XVI. század Spanyolország, Portugália, Hollandia („Holland Kelet-Indiai Társaság")
XVII. század Franciaország, Anglia („Brit Kelet-Indiai Társaság)
XIX. század Németország, USA, Japán
első világháború után a gyarmat elnevezése: mandátum
Felosztásuk:
1. A függetlenség a gyarmatosító hatalomtól függött
2. Külön kezelt mandátum
3. Teljes bekebelezés
a legnagyobb arányú gyarmati elszakadás az Észak-amerikai Egyesült Államok elszakadása a Brit Birodalomtól (1776)
német gyarmat 1871–1918-ig
Afrika Német Délkelet-Afrika (Tanganyika): Dar es-Salam; Német Délnyugat-Afrika: Windhuk; Togo: Loume; Kamerun: Busa
Ázsia Kiautschou (Tsingtau, a mai Csioo); a Santung-félszigeten: Csingtao
Melanézia Német Új-Guinea: Rabaul (hozzá tartozott: Vilmos császár-föld, Bismarck-, Karolina-, Marian-, Plau-, Marshal-szigetek és Nauru)
gyarmatbirodalmak és fővárosaik a két világháború között
belga gyarmat
Afrikában Belga-Kongó: Léopoldville, Ruánda: és Burundi: Astrida
brit gyarmat, protektorátus és mandátum
Európa Gibraltár: Gibraltár, Málta: La Valetta
Afrika Angol–egyiptomi Szudán: Kartúm, Gambia: Bathurst, Sierra Leone: Freetown, Aranypart: Accra, Nigéria: Lagos, Dél-Rhodesia: Salisbury, Észak-Rhodesia: Livingstone, Nyasszaföld: Szomba, Tanganyika: Dar es-Salaam, Zanzibár: Zanzibar, Kenya: Nairobi, Uganda: Mengo, Brit Szomáliföld: Berbera, Mauritius: Port Louis, Seychelles: Victoria, Sokotra: Tamarida
Amerika Új-Foundland: John's, Labrador: Rigolet és Battle Harbour, Bermuda-szigetek: Hamilton, Brit Honduras: Belize, Jamaica: Kingston, Bahama-szigetek: Nassau, St. John, Barbados, Bridgetown, Kis-Antillák: St. Georgés, Trinidad és Tobago: Port of Spain, Brit Guyana: Georgetown, Falkland-szigetek: Stanley
Antarktisz Dél-Georgia, Grytviken: Dél-Orkney- és Dél-Shetland-szigetek, Nyugat-Antarktisz és Ross terület
Ausztrália és Óceánia Fiji-szigetek: Suva, Nyugat-óceániai-szigetek (Tonga-, Salamon, Gilbert, és Ellice- Phőnix-, Pitcairn-szigetek): Nukualofa és Tulagi
Ázsia Ciprus: Nicosia, Palesztina: Jeruzsálem, Transz-Jordánia: Amman, Oman: Masqat, Kalózpart: Dibai (Dibah), Katar (Qatar): El-Beda, Kuwait, Irak: Bagdad, India: Delhi (tartományok és államok Indiában: Ajmer-Mervara, Andaman és Nicobar-szigetek, Assam, Beludzsisztán, Bengál, Bihar és Orissa, Burma, Bombay, Delhi, Krug, Madrasz, Bhutan: Punakha, Nepal: Katmandu, Aden: Steamer Point, Bahrein-szigetek: Manama, Ceylon: Colombo, Maldív-szigetek: Male, Straits Settlements: Singapore, Maláji patronátusok: Kuala Lumpur, Sarawak: Sarawak, Észak-Borneo: Jesselton, Brunei: Brunei, Hongkong: Victoria, Vei-Hai-Vei: Vei-Hai-vei
dán gyarmat
Európa Izland: Reykjavík
Amerika Grönland, Godthaab

francia gyarmat protektorátus és mandátum
Afrika Algéria: Alger, Tunisz: Tunisz, Francia Marokkó: Fes (Fez) és Rabat, Francia Nyugat-Afrika: Dakar, Egyenlítői Afrika: Brazzaville, Madagaszkár: Tananarivo, Réunion: St. Denis, Francia Szomáliföld: Dzsibuti
Amerika St. Pierre és Miquelon: St. Pierre, Guadeloupe: Basse Terre, Martinique: Fort-de-France, Francia Guyana: Cavenne
Ausztrália és Óceánia Új-Kaledónia: Nouméa, Francia Óceánia: Papeete: Új-Hebridák: Port Vila (francia–angol közös gyarmat volt)
Ázsia Szíria: Bejrút, Francia Elő-India: Pondichary, Indokína: Hanoi
holland gyarmat
Ausztrália Új-Guinea: Hollandia
Ázsia Holland India: Batavia (tartományai: Jáva és Madura, Szumátra, Riau, Banka és Billiton, Borneo, Celebesz, Kis-Szunda és Molukka-(Fűszer-)szigetek
Japán birtok
Ázsia (Dél-Szahalin) Karafuto, Toyohara, Kosen (Chosen): Szöul, Kantoshu: Dairen, Formosa (Tajvan): Taihoku, Pescadores-szigetek: (Hokoretto) Bakota
Óceánia, Csendes-óceáni szigetek Karolina, Marinva-, Marshall-, Parao: Kororu
norvég birtok
Európa Spitzbergák, Longyearbyan, Medve: Jan Mayen, Bouvet, I. Péter-sziget
Antarktisz Maud királynő földje
olasz gyarmat és protektorátus
Afrika Abesszínia: Addisz-Abeba, Líbia, Tripolitánia és Cirenaika: Tripolisz, Eritea: Asmara, Olasz Szomáliföld: Mogadiscio, Jubaföld: Kismayn
Ázsia Rhodosz, Dodekanezosz
portugál gyarmat
Afrika Azori-szigetek: Angra do Heroismo, Madeira: Funchal, Zöld-foki-szigetek: Mindelo, Portugál Guinea: Bolama, São Tomé: Ciudade de São, Portugál Nyugat-Afrika (Angola): Nova Lisboa, Portugál Kelet-Afrika: Laureno, Marque
Ázsia Portugál India: Pandzsim, Macau: Macau, Timor: Dili
spanyol gyarmat
Afrika Kanári-szigetek: Santa Cruz de Teneriffa, Présidios: Melilla, Spanyol Marokkó: Tetván, Nyugat-Szahara: Villa Cisneros, Spanyol Guinea: Santa Isabel
USA birtok
Amerika Alaszka: Juneau, Porto Rico (Puerto Rico): San Juan, Virgin-szigetek: Charlotte Amalie, Panama-csatorna-zóna: Balboa
Ázsia Fülöp-szigetek: Manila
Óceánia Hawaii (Sandwich)-szigetek: Honolulu, Tutuila-szigetek: Pago-Pago

gyászistentisztelet rekviem, halotti mise
gyémánt (híres) Orlov, Nagy Mogul, Kohinoor, Cullinan, Regent Toscane, briliáns, karbonádo
gyepmester sintér
Gyergyai A. széphistóriájának hőse Argirus királyfi
gyermekbénulás Heine–Medin-kór
gyermekbénulás elleni szer felfedezője Sabin, Salk
gyermekgondozónő nörsz, nurse
gyermekláncfű pitypang
nedve kutyatej
gyertya anyaga viasz, stearin
gyíkféle nyakörvös-, zöld-, homoki- fali-, elevenszülő-, fürge gyík
gyógyítás tűszúrásokkal akupunktúra
gyógymód, orvosi eszköz
2 betűs: tű
3 betűs: géz, por
4 betűs: drén, drog, fogó, kúra
5 betűs: diéta, fürdő, gipsz, kötés, oltás, pólya, szike
6 betűs: ápolás, drazsé, érvágó, kenőcs, pilula, pirula, szérum, szonda, tampon
7 betűs: ampulla, balzsam, bandázs, bonckés, dréncső, emulzió, incízió, infúzió, kateter, kezelés, pihenés, pipetta, punkció, röntgen, terápia
8 betűs: hipnózis, hízókúra, injekció, masszázs, operáció, orvosság, protézis, ülőfürdő
9 betűs: amputálás, diagnózis, fogyókúra, gyógyszer, inhalálás, plasztika, pasztilla, ragtapasz, védőoltás, vizsgálat
10 betűs: ellenméreg, gyógyfürdő, homeopátia, izgatószer, Kneipp-kúra, mikroszkóp, preparátum
11 betűs: átvilágítás, gimnasztika
12 betűs: sterilizáció, szívmasszázs
13 betűs: anasztaltikum
14 betűs: érzéstelenítés, vérátömlesztés
15 betűs: autoszuggesztió
16 betűs: vérzéscsillapító
17 betűs: elektrokardiogram
19 betűs: elektroencefalogram
gyógynövény
3 betűs: len, mák
4 betűs: aloe, éger, infű, ruta, üröm
5 betűs: ánizs, bodza, bürök, galaj, izsóp, komló, kőris, menta, mézfű, torma, útifű, vasfű
6 betűs: aggófű, árnika, borágó, boróka, borsfű, csúzfű, encián, hunyor, iglice, iringó, kálmos, kataing, kínafa, kosbor, kökény, kömény, magyal, mustár, tüdőfű, zsálya, zsurló
7 betűs: cikória, füstike, gyömbér, istenfa, ka-

milla, kininfa, korpafű, kurkuma, molyűző, párlófű, porcika, repkény, ricinus, somkóró, szapuka, tárnics, tiszafa, vidrafű, zsombor
8 betűs: angélika, beléndek, berkenye, borbolya, citromfű, csabaire, csombord, ezerjófű, fecskefű, gólyahír, gurgolya, harmatfű, kakukkfű, kenderfű, kikerics, kis vérfű, nadálytő, nőszirom, orbáncfű, palástfű, pemetefű, szurokfű, varádics, varjúháj, veronika
9 betűs: bojtorján, borostyán, borsmenta, cickafark, fokhagyma, galagonya, gombernyő, kapotnyak, kerti ruta, kökörcsin, lepkeszeg, levendula, lókörműfű, majoránna, martilapu, medvetalp, pasztinák, podagrafű, sédkender, szappanfű, tisztesfű, vérontófű
10 betűs: árvacsalán, bábakalács, belladonna, csikorgófű, digitálisz, édeskömény, fodormenta, földi bodza, görögszéna, gyöngyajak, homoktövis, kecskeruta, kenderkefű, kokacserje, medveszőlő, paszternák, seprőzanót, sisakvirág, szagos müge, tarackbúza, varjútövis
11 betűs: aranyvessző, fehér zászpa, földitömjén, gyalogbodza, gyöngyköles, gyűszűvirág, mezei iringó, nyúlszapuka, orvosi ziliz, ördögszekér
12 betűs: angyalgyökér, gyújtóványfű, ökörfarkkóró, petrezselyem, őszi kikerics
13 betűs: erdei pajzsika, gyermekláncfű, gyömbérgyökér, lándzsás útifű, madárberkenye, madárkeserűfű
15 betűs: jakabnapi aggófű, mocsári gólyahír, porcsinkeserűfű, zsidócseresznye

gyógynövénykivonat tinktúra, elixírium, maceratum
gyógyintézet szanatórium, klinika, kórház
gyógykezelés kúra, gyógymód, terápia
gyógyszerforma
3 betűs: por, kúp
5 betűs: csepp
6 betűs: drazsé, kenőcs, pilula, pirula, szérum
7 betűs: labdacs
8 betűs: tabletta
10 betűs: granulátum
gyógyszertan farmakológia
gyógyszertár patika
gyomnövény
3 betűs: gaz, sás
4 betűs: káka
5 betűs: aszat, dudva, kőhír, vadóc
6 betűs: aranka, csitri, laboda, tarack, szulák, zsurló
7 betűs: atracél, bogáncs, füstike, libatop, maszlag, rozsnok, seprőfű, tikszem
8 betűs: vadrepce
9 betűs: budavirág, folyondár, ökörnyelv, podagrafű
10 betűs: angol perje, csillaghúr, farkasszem, kígyószisz, rigószegfű
11 betűs: árvarozsnok, szürke aszat
13 betűs: bókoló bogáncs, magyarrozsnok, repcsényretek
gyomornedv része lipáz, pepszin, sósav
Gyóni G. verse Csak egy éjszakára
gyorsírás sztenográfia
gyökeres radikális, extrém, fanatikus, alapos
Gyöngyösi I.-mű Márssal társalkodó Murányi Vénusz, Porábul megélemedett Phoenix, Thököly Imre és Zrínyi Ilona házassága
győzelem istennője Niké, Victória
gyufa fidibusz
gyújtópont fókusz
Gyulai P.-regény Egy régi udvarház utolsó gazdája *költemény* Világosnál, Szüreten, Pókainé
Gyurkó L. *(Koss.)*-**mű** Faustus doktor boldogságos pokoljárása, Lenin Október, Szerelmem Elektra, Arcképvázlat történelmi háttérrel
gyűjtemény kollekció
gyűjtőér visszér, véna
gyűjtőlencse kondenzor
gyűlés meeting, találkozás; -terem, béke-, köz-, lakó-, megye-, nagy-, nép-, ország-, párt-, röp-, tag-, tömeg-, választó-, vándorgyűlés
gyűlölet átok, ódium, harag
gyümölcs
3 betűs: dió
4 betűs: alma, birs, füge
5 betűs: banán, körte, meggy, szőlő
6 betűs: barack, citrom, dinnye, ringló, szilva
7 betűs: ananász, datolya, narancs
8 betűs: birsalma, citrancs, mandarin
10 betűs: cseresznye, grapefruit, őszibarack
11 betűs: sárgabarack
12 betűs: kajszibarack
gyümölcsből és szeszből készült ital bólé
gyűrűsféreg-fajta tengeri, édesvízi, szárazföldi, sertelábú-, gyűrűsféreg, nadály, földigiliszta, orvosi pióca

H

Habeas Corpus Act („legyen tiéd a test") - 1676 - Anglia
habitus lelkialkat, érzület, magatartás
habók szeszély, hóbort
háború *(id.)* Krieg, guerre, war, vojná, oorlog
Háború és béke szerzője Tolsztoj, L.
háborúk
angol-afgán 1838-1842, 1878-1880
angol-amerikai 1812-14
angol-búr 1899-1902
bajor örökösödési 1778-1779
Balkán I. 1912-1913
Balkán II. 1913. VI-VII.
chacói 1932-1935
Erdélyi hadjárat 1848-1849
északi 1700-21
hétéves 1756-1763
görög-perzsa i. e. 500-449
görög-török 1897, 1919-1922
harmincéves 1618-1648
hugenotta 1562-1598
krími 1853-1856
napóleoni 1796-1815
német parasztháború 1524-1525
olasz-etiópiai 1895, 1935-1936
osztrák örökösödési 1741-1748
osztrák-olasz 1848-49, 1866
peloponnészoszi i. e. 431-401
velencei-török 1464-1718
világháború I. 1914-1918
világháború II. 1939-1945
lm. helyi háborúk
háborús ok *(id.)* casus belli
Hacsaturján-balett Gajane, Spartacus
hadastyán kiszolgált katona, obsitos
hadászati fegyvereket korlátozó tárgyalás *(id.)* SALT, SALART
hadihajó csatahajó, cirkáló, torpedóromboló, naszád, aknakutató, páncélos cirkáló, aknarakó, repülőgép-hordozó hajó, monitor, ágyúnaszád, tengeralattjáró, torpedóvadász
hadirepülőgép-fajta bombázó, vadász, felderítő, éjjeli vadász, elfogó vadász, távolfelderítő
hadművelet kiszélesítése eszkaláció
Hadramaut kikötője Mukalla
hadsereg *(id.)* armée, Heer, leger, armija
hadvezér jelképe marsallbot
Haeckel, E.-mű Az emberi nem eredete és törzsfája, Világproblémák, Az élet csodái, A természet és az ember, Van-e élet a halál után?
Hadrianus síremléke Angyalvár (Róma)
Hagia Sophia („isteni bölcsesség") templom Isztambulban (532-537)
hágó, szoros *lm.* Alpok, és az egyes országoknál
2 betűs: Uz (Kárpátok)
4 betűs: Arco (Chile), Fern (Ausztria), Leib (Ausztria), Puno (Peru), Raya (Peru)
5 betűs: Békás (Kárpátok), Bodza (Kárpátok), Evans (USA), Furka (Svájc), Gemmi (Svájc), Gerlos (Ausztria), Ginci (Bulgária), Luegg (Ausztria), Oroya (Peru), Sipka (Bulgária), Tatár (Kárpátok), Vlara (Kárpátok)
6 betűs: Albula (Svájc), Bamian (Afganisztán), Borgói- (Kárpátok), Borsai (Kárpátok), Chawak (Afganisztán), Dargói (Kárpátok), Duklai (Kárpátok), Gyimesi- (Kárpátok), Haibar- (Afganisztán), Julier (Svájc), Kodsak (Afganisztán), Lawara (Afganisztán), Maloja (Svájc), Marian (USA), Mullan (USA), Ojtozi- (Kárpátok), Otusco (Peru), Papada (Peru), Peiwar (Afganisztán), Piedra (Peru), Radnai (Kárpátok), Susten (Svájc), Tacora (Svájc), Tauern (Ausztria), Tömösi (Kárpátok), Trojan (Bulgária), Tylici (Kárpátok), Uzsoki (Kárpátok), Vulkán (Kárpátok), Zborói (Kárpátok)
7 betűs: Arlberg (Ausztria), Berecki (Kárpátok), Bernina (Svájc), Brenner (Ausztria, Olaszország), Grimmel (Svájc), Kicking (Kanada), Klausen (Kanada), Plöcken (Ausztria), Predeál (Kárpátok), Sarvand (Afganisztán), Seeberg (Ausztria), Simplon (Svájc, Olaszország), Stevens (USA), Szurduk (Kárpátok), Tordica (Bulgária), Vaskapu (Kárpátok, Duna)
8 betűs: Arequipa (Peru), Copulhue (Chile), Karersee (Ausztria), Kootenay (Kanada), Lötschen (Svájc), Planchon (Chile), Podvieki (Kárpátok), Polhorai (Kárpátok), Prebichl (Ausztria), Railroad (USA), Septimer (Svájc), Tölgyesi- (Kárpátok), Vereckei (Kárpátok)
9 betűs: Crowsnest (Kanada), Jablunkai (Kárpátok), Karakorum (India), Llaucagna (Peru), Mont Cenis (Franciaország),

Semmering (Ausztria), Szkalitei (Kárpátok), Törcsvári (Kárpátok), Uspallata (Argentína, Chile)
10 betűs: Col di Giovi (Olaszország), Katschberg (Ausztria), Körösmezei (Kárpátok), Yellow Head (Kanada)
11 betűs: Col de Fordaz (Svájc), Finstermünz (Ausztria), Mezőlaborci (Kárpátok), Montgenevre (Francia- és Olaszország közt), Sveti Nikola (Bulgária), Szent Bernát (Svájc, Olaszország)
12 betűs: Col de l'Iseran (Svájc, Franciaország), Peres Rosales (Chile), San Francisco (Chile), Stilfser Joch (Svájc), Vöröstoronyi (Kárpátok)
13 betűs: Col de la Perche (Franciaország, Spanyolország), Col dell'Altare (Olaszország), Grossglockner (Ausztria), Szent Gotthárd (Svájc, Olaszország)
14 betűs: Krimmler Tauern (Ausztria)
15 betűs: Porta Orientalis (Kárpátok)
16 betűs: Radsradter Tauern (Ausztria), Reschenscheideck Ausztria)
17 betűs: Cimbre del Diamante (Chile)
18 betűs: Abre de los Cortadera (Chile), Abre de los Pidernals (Chile), Rottermanner Tauern (Ausztria)

hagyma fok-, gyöngy-, kígyó-, metélő-, póré-, rokambol-, vörös-, snidling-hagyma
hagyomány tradíció, szokás, konvenció
hagyományos fegyverek szúró és vágó (*lm.* fegyverek) szurony, kard, rohamkés, tőr, lándzsa
lőfegyverek pisztoly, puska, géppuska, golyószóró, ágyú, tarack, mozsár, aknavető
robbanó- és hajítófegyverek kézigránát, gránátbomba, rakéta, robotrepülő
egyéb lángszóró, akna, torpedó
Haiti
folyó Artibonite
főváros Port-au-Prince
hegy La Selle (2674 m), La Hotte
kikötő Port-au-Prince, Port-de-Paix, Les Cayes, Cap-Haitien
nemzetiség néger, mulatt, kreol
pénznem gourde = 100 centime
repülőtér Port-au-Prince
sajtó (újságok) Le Jour, Le Matin, Rassemblement, Voix du Peuple
sziget Tortue, Gonave
tó Saumâtre-tó
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Léogane, Jacmel, Gonaïves, *lm.* kikötő
hájas tészta hájas kifli, hájas pogácsa, párnacsücske, tiroli rétes
hajdúváros: Böszörmény, Dorog, Hadháza, Nánás, Szoboszló (a 18. századig: Polgár)
hajderménkű villám, istennyila
hajfürt tincs
hajítófegyver *(tört.)*
5 betűs: bomba, dárda, kopja
6 betűs: dzsida, gerely
7 betűs: lándzsa, szigony
8 betűs: bumeráng, tomahawk
10 betűs: hajítóbárd
hajkenőcs brillantin, pomádé
hajlítható flexibilis
hajnal auróra
hajó bárka, gőzhajó, korvett, vitorlás, uszály
hajó
balesete hajtörés, havaria
eleje bug
bal oldala backbord
jobb oldala stenerbord
szélárnyékos, védett oldala lee
szélfeletti, szeles oldala luv
fajta kereskedelmi, bagger-, jégtörő-, tűzoltó-, teher-, kábelfektető-, vontató-, tank-, bálnavadász-, vitorlás-, gőz-, személyszállító-, komp-, uszály, légpárnás-, atommeghajtású hajó
hajó építésére, javítására szolgál szárazdokk
hajóhad flotta, flottilla, konvoj, hajóraj
hajó legénysége matróz, kormányos, gépész, távírász, fűtő, marconista
pincér steward
része bag, fedélzet, híd, árboc, hajócsavar, vitorla, tat, kormány, kémény, motor, far
sebességét mérik vele csomó (15,43 m, egy tengeri mérföld 120-ad része = 1852 m)
típus akna rakó, bárka, csatahajó, dromona, gálya, gőzhajó, hadihajó, karavelle, katamarán, kogge, korvett, liburna, sajka, sorhajó, torpedóromboló, trieres, uszály
hajózási akadály jéghegy, szikla, zátony, homokpad
mérték csomó, tengeri mérföld
hajózástan nautika
hajsza üldözés, kergetés
hajszín szőke, barna, fekete, vörös, gesztenye, platina
hajtómű motor, turbina, generátor, mechanikus, hidraulikus
Hakasz AT (SZU) **székhelye** Abakan
haláltábor Auschwitz, Bergen-Belsen, Buchenwald, Dachau, Majdanek, Mauthausen, Ravensbrück, Sachsenhausen
halasztás moratórium
Halévy, J.-opera Zsidónő
halfajta cápa, rája, kecsege, hering, keszeg, lazac, harcsa, amur, fogas, ponty, csuka, sügér, viza, ton, tok, tintahal, *lm.* „védett hal"
halfogó eszköz háló, horog, szigony, varsa
hal légzőszerve kopoltyú
hálaadó mise tedeum

halálisten Pluto, Hadész, Orkusz, Anubisz, Erebusz
halál jelképe csontváz, halálfej
Haláltánc szerzői Strindberg, Saint-Saëns, Liszt F.
haláltusa agónia, haldoklás, halálküzdelem
halandzsa blabla
hálófülke alkóv
halászat (az 5 legnagyobb teljesítményű ország)
bálnavadászatban:
1. Japán
2. Szovjetunió
3. Norvégia
4. Dél-Korea
5. Brazília

halfogásban:
1. Japán
2. Szovjetunió
3. Kína
4. USA
5. Chile

Halászbástya tervezője Schulek Frigyes
halkan *(zenében)* piano
hall aula, foyer, vesztibül
hallás szerve fül
Halley-üstökös először említi egy kínai krónikás i. e. 239-ben
pályáját kiszámította Halley, E. angol csillagász (1705-ben)
halmaz felhő kumulusz (cumulus), gomolyfelhő
halogének jód, bróm, klór, fluor, asztatin (asztácium)
halszelet filé, filet
Hamburg folyója Északi-Elba
épületei Bismarck-emlékmű, Alster pavilon, St. Petri, Kunsthalle, St. Michaelis, Rathaus, Chilehaus, CCH-Kongresszus centrum
kerületei
5 betűs: Lurup
6 betűs: Altona, Eilbek
7 betűs: Barmbek
8 betűs: Ottensen, Wandsbek
10 betűs: Eidelstedt, Elmsbüttel, Uhlenhorst, Winterhude
11 betűs: Harvestehude
szórakozó negyede Reeperbahn, Sankt Pauli
Hamburg-America Linie *(röv.)* HEPAG
hamburgi felkelés (1923. X. 23-25.) vezetője Thälmann, E.
hamis talmi, utánzott, utánzat, ravasz, álnok, csalfa, hazug, huncut, ál, fals
hamis gyász jelképe krokodilkönnyek
hamita nép, néptörzs
3 betűs: pul
4 betűs: gogo, hima, nama
5 betűs: fulbe, galla, nandi, omoro
6 betűs: bahima, berber, korana, núbiai, tuareg, tusszi, vahuma
7 betűs: masszai
8 betűs: vatusszi
Hamlet szerelme Ofélia
Hamsun, K. *(Nob.)* **-mű** Éhség, Pán, Viktória, Halk húrokat penget a vándor, Benoni, Rosa, Asszonyok a kútnál, Az élet megy tovább, Rejtelmek, Új föld, Csavargók, A kör bezárul, Őszi csillagok
hamuzsír kálium-karbonát
hamvveder urna, hamutartó, tartófülke, kolumbárium
hangfaj *régi:* dór, fríg, líd, mixolid, aeol, ión, *új:* dúr, moll
hangköz
4 betűs: nona, prím, sext, terc
5 betűs: oktáv, quart, quint, szext
6 betűs: decima
7 betűs: szekund(a), szeptim(a)
hang mérőegysége phon (fon)
hangnem dúr, moll
hangsor skála, dór, fríg, líd, mixolid, dúr, moll, kromatikus-, ötfokú, pentaton hangsor
hangsúly akcentus
hangszer *lm.* zeneszerszám
hangtan akusztika, fonetika
hangzás nélküli atonális
hangzavar kakofónia
„Hannibal ante portas" („Hannibál a kapuk előtt") Cicerótól és Liviustól
Hannibál ellenfele Scipio; *atyja* Hamilkar, Barkas; *testvére* Hasdrubal
győzelmei a rómaiak felett Trebia, Trasimenustó, Cannae
népe pun
veresége Zama
hanyatló dekadens
Hanza-város, -szövetség, központja Lübeck
4 betűs: Köln, Riga
5 betűs: Bréma (Bremen), Emden, Halle, Lemgo, Memel (Klaipeda), Reval (Tallinn), Thorn (Torun)
6 betűs: Bergen, Bremen (Bréma), Brugge, Danzig (Gdańsk), Dorpat (Tartu), Elbing (Elbęg), Goslar, Pszkov (Pleskau), Wismar, Zwolle
7 betűs: Arnheim, Breslau (Wroclaw), Hamburg, Kolberg, Münster, Pleskau (Pszkov), Rostock, Stettin (Szczecin), Tallinn (Reval), Utrecht, Wroclaw (Breslau)
8 betűs: Deventer, Duisburg, Hannover, Klaipeda (Memel), Lüneburg, Novgorod, Szczecin (Stettin)
9 betűs: Falsterbo, Frankfurt, Lippstadt, Magdeburg, Osnabrück, Salzwedel, Stralsund
10 betűs: Amszterdam, Greifswald, Königsberg (Kalinyingrád)
12 betűs: Braunschweig
harács török adó, szerzés
harangtorony campanile, harangláb

harcászati repülőgép vadász, elfogóvadász, vadászbombázó, felderítő, szállító, robot
harcászati repülőkötelék az USA-ban wing
harcgázok *lm.* vegyi harcanyagok
harcias nő amazon
harcos katona, zsoldos, partizán, hadfi
harcra kész militáns
harctevékenység támadás, találkozóharc, védelem, visszavonulás
Hargreaves, J. találmánya fonógép (Spinning Jenny)
háremhölgy odaliszk
harmadik hang, hármas hangköz terc
hármas (lovas) fogat trojka, triga
hármashangzat triola
Hármaskönyv Tripartitum; **szerzője** Werbőczi I.
harmincéves háború hadvezérei (1618–1648) Tilly, Gallas, Mansfeld, Piccolomini, Tornstenson, Wallenstein
lezárta vesztfáliai béke
három, hármas (csoport) trió
három császár egyezménye (1873. VI. 6.) Ferenc József, II. Sándor, I. Vilmos között
háromévenkénti triennális
„három fúria" (görögül erinniszek) Alektó (= a sohasem pihenő), Megaira (=a nehezteló), Tisiphone (=a gyilkosság bosszulója)
„három a kislány" (Schubert-Berté operettből) Édi, Médi, Hédi
három királyok Gáspár, Menyhért, Boldizsár
Három királyok ünnepe epiphania, Vízkereszt, január 6.
„három grácia" (görögül kháriszok) Aglaia (ünnepi ragyogású), Euphroszüne (örvendeztető), Thaleia (virágzó)
Három nővér szerzője Csehov (Irina, Másа, Olga)
„három párka" (görögül moirák) Klothó (= fonó), Lachezisz (= a sors-juttató), Atroposz (a kérlelhetetlen)
„három szegény szabólegény" (Babay-Buday mesejátékából) Selyem Péter, Cérna Gábor, Pamut István
háromrészes irodalmi mű trilógia
háromszemélyes testület triumvirátus
háromszólamú zenedarab tercett
háromszögtan trigonometria
háromszög triangulum
háromszögletű test triéder
Három testőr Athos, Porthos, Aramis; **szerzője** id. Dumas
hárpia madártestű ártó istennő; házsártos(nő)
Harsányi Zs. életrajzi regénye Az üstökös, Ember küzdj!
harsona fanfár
hártyásszárnyú rovar méh, dongó, darázs (szárnyas) hangya, poszméh, lódarázs, gubacsdarázs
Hašek, J.-mű Fekete-sárga panoptikum, Svejk, Hörcsög a díványban, Az elhagyott latrinán
hasmenés diaré
hasonlat parabola, allegória, szimbólum
hasonló analóg, rokon
hasonmás fakszimile
hastingsi csata 1. 896-ban I. Edward győzelme
2. 1066-ban Hódító Vilmos győzelme II. Harald király felett
használat, gyakorlat úzus, praxis, alkalmazás, felhasználás
használati engedély licencia
haszonbér árenda, bér
hatalom jelképe sas, jogar, korona, oroszlán
határ
vég, szél, limes, limit, perem, maximum, minimum, optimum, szegély, demarkáció
határozatlan névmás egyik, másik, mindenki, néhány, semmi, sokan, valaki, valami
határozatlan számnév alig, elég, mind, kevés, sok, néhány
hatás befolyás, influencia
„hatok" *l.* Közös Piac
„Hatok" (francia írók, költők) Braque, Fauconnet, Picasso, Cocteau, Cendrais, Apollinaire
„Hatok" zeneszerző csoport Auric, Durey, Honegger, Milhaud, Poulenc, Tailleferre
hatos csoport szextett
hatósugár akciórádiusz, körzet, hatáskör
hatótávolság rádiusz, akciórádiusz
Hátsó-India
folyó Irrawaddy, Salween, Mekong
félsziget Malakka (Maláj)-félsziget,
országok Burma, Kambodzsa, Laosz, Malaysia, Szingapúr, Thaiföld, Vietnam
tó Tale
hatszög hexagon
Hattyú csillagkép fő csillaga Deneb
Hauptmann, G. *(Nob.)*-**dráma** A takácsok, Napfölkelte előtt, A bunda, Naplemente előtt, Henschel fuvaros, Geyer Flórián, Rose Bernd, És Pippa táncol
Hauszmann A.-mű New York palota, Kúria, Műszaki Egyetem, a budai vár újjáépítése
hawaii gitár ukulele
Hawaii-szigetek (USA 50. állama)
bazaltláva tó Halemaumau
felfedezője Cook, J.
őslakó kamak
régi neve Sandwich-szigetek
székhelye Honolulu (Oahu-szigeten)
szigetek Kure, Midway, Pearl, Lisianski, Laysan, Maro, Gardner, Necker, Nihoa, Niihau
déli csoport Kauai, Oahu, Molokai, Lanai, Kahoolawe, Maui, Hawaii
vulkán Mauna Kea, Mauna Loa

Hawthorne, N.-mű A skarlát betű, A héttornyú ház, A márvány faun, Derűvölgy románca

Haydn, J.-mű Búcsú-, Oxford-, Üstdob-, Katona-, Óra- *(szimfóniák)*, Holdbeli világ, A patikus, Aki hűtlen, pórul jár *(operák)*, Évszakok, Teremtés *(oratóriumok)*, Gott erhalte *(himnusz)*

haymarketi vérengzés (1866. V. 3-4.) a munkások négy vezetőjét (Parson, A., Spies, A., Engel, G., Fisher, A.) kivégezték. Emlékükre a II. Internacionálé május elsejét a világ proletariátusának harcos ünnepévé tette.

haza pátria

hazardíroz kockáztat

hazárdjáték rulett, baccarat, nasi-vasi, póker, makaó, huszonegy, kocka, snóbli

házasság jelképe gyűrű

háziállat bika, juh, kacsa, kakas, kutya, kecske, liba, ló, macska, pulyka, sertés, szamár, tehén, tyúk

házi ruha pongyola, neglizsé, otthonka

házőrző kutyafajta komondor, kuvasz, puli, farkaskutya

ház része szoba, előszoba, ebédlő, lépcső, erkély, gang, vesztibül, tető, padlás, manzárd, háló(-szoba), úriszoba, dolgozószoba, konyha, loggia, alkóv, hall, pince

háztartási alkalmazott lakáj, szolga, szakácsnő, cseléd, házvezetőnő, komorna

hazugságvizsgáló gép poligráf

Händel, G.-opera
- 4 betűs: Néró
- 6 betűs: Alcina, Almira, Imeneo, Xerxes
- 7 betűs: Arminio, Orlando, Rinaldo, Rodrigo
- 8 betűs: Atalanta, Berenice, Tamerlán
- 9 betűs: Agrippina, Deidamina, Radamisto
- 10 betűs: Alessandro, Adriodante
- 12 betűs: Julius Caesar
- 15 betűs: Jupiter Argosban

Händel, G.-oratórium
- 4 betűs: Saul
- 6 betűs: Esther, Jephta, József, Jozsua, Sámson
- 7 betűs: Deborah, Messiás
- 8 betűs: Belsazár, Herakles, Theodora
- 14 betűs: Makkabeus Judás
- 17 betűs: Izrael Egyiptomban

Hebbel, F.-színdarab Judith, Genovéve, Ágnes, Bernauer, Maria Magdalena

héber betűk *l.* abc

Hebridák szigetei
- 3 betűs: Rum
- 4 betűs: Coll, Eigg, Iona, Muck, Mull, Nist, Skye
- 5 betűs: Barra, Canna, Lewis, Tyree
- 6 betűs: Staffa
- 9 betűs: Benbecula, Észak-Uist

Hedzsász városai Mekka, Dzsidda, Medina

hegedűfajta
- 4 betűs: bőgő
- 5 betűs: gamba, viola
- 6 betűs: brácsa, cselló
- 7 betűs: kisbőgő
- 8 betűs: gordonka
- 10 betűs: mélyhegedű
- 12 betűs: viola da gamba

hegedűkészítő család
- 5 betűs: Amati, Klotz, Santo
- 7 betűs: Maggini, Ruggeri, Stainer
- 8 betűs: Bergonzi, Guarneri, Storioni
- 10 betűs: Stradivari

hegedűszonáta *(Beethoven-)* és *(Tolsztoj-regény)* Kreutzer-szonáta

hegedűvirtuóz
- 5 betűs: Stern, Ricci
- 6 betűs: Ferras
- 7 betűs: Corelli, Heifetz, Joachim, Menuhin, Tartini, Toselli, Szigeti, Thibaud
- 8 betűs: Brumiaux, Paganini, Sarasate
- 9 betűs: Zuckerman, Ferraresi, Ojsztrach
- 11 betűs: Kuhlenkampf
- 12 betűs: Francescatti, Schneiderhan

Hegel, G.-mű A filozófia alapvonalai, A szellem filozófiája, A szellem fenomenológiája, A logika tudománya

hegesztési mód láng, ív (elektromos)-hegesztés

hegy, hegycsúcs (a magasság megjelölésével m-ben)

AFRIKA *lm.* az egyes országoknál
- 4 betűs: Kibo (Tanzánia) 5895, Meru (Tanzánia) 4566
- 5 betűs: Tahat (Algéria) 3005
- 7 betűs: Mawenzi (Tanzánia) 5355, Mt. Kenya (Kenya) 5199, Kamerun (Kamerun) 4070, Toubkal (Marokkó) 4165
- 9 betűs: Emi Koussi (Csád) 3415, Karisimbi (Ruanda, Zaire) 4507
- 10 betűs: Margherita (Uganda, Zaire) 5220, Pico de Teid (Kanári-szigetek) 3718
- 14 betűs: Piton des Neiges (Réunion) 3069, Ras Dashen (Etiópia) 4620
- 16 betűs: Thabana Ntlenyana (Dél-afrikai Köztársaság, Lesotho) 3482

ANTARKTISZ
- 6 betűs: Erebus 4023
- 8 betűs: Mt. Sidley 4181
- 9 betűs: Mt. Jackson 4190, Mt. Markham 4350
- 12 betűs: Vinson Massif 5140
- 13 betűs: Mt. Kirkpatrick 4528

AUSZTRÁLIA ÉS ÓCEÁNIA
- 6 betűs: Mt. Cook (Új-Zéland) 3764
- 7 betűs: Mt. Kubor (Pápua Új-Guinea) 4359, Orohena (Pápua Új-Guinea) 2241
- 8 betűs: Mauna Kea (USA, Hawaii) 4205,

Mauna Loa (USA, Hawaii) 4170, Mt. Sefton (Új-Zéland) 3157
9 betűs: Mt. Wilhelm (Pápua Új-Guinea) 4694
10 betűs: Mt. Victoria (Pápua Új-Guinea) 4073, Puncak Jaya (Indonézia) 5030
11 betűs: Mt. Kosciusko (Ausztrália) 2229
13 betűs: Mt. Popomanaseu (Salamon-szigetek) 2240, Puncak Mandala (Indonézia) 4700, Puncak Trikora (Indonézia) 4750

ÁZSIA
6 betűs: Ararát (Törökország) 5165, Bogdul (Kína) 5445, Cho Oyu (Kína, Nepál) 8153, Daspar (India) 6525, Dih-tau (Szovjetunió) 5204, Kazbek (Szovjetunió) 5033, Kungur (Kína) 7719, Kutang (Manaslu) (Nepál) 8125, Lhotse (Kína, Nepál) 8501, Makalu (Kína, Nepál) 8481, Muztag (Kína) 7282
7 betűs: Elbrusz (Szovjetunió) 5642, Loli-San (Kína) 6406, Manaslu (Kutang l.) (Nepál) 8125, Nowshak (Afganisztán) 7485
8 betűs: Demavend (Irán) 5771
9 betűs: Annapurna (Nepál) 8078, Broad Peak (India) 8051, Csimtarga (Szovjetunió) 5489, Hantengri (Szovjetunió) 6995, Mt. Everest (Csomolungma) (Kína, Nepál) 8848 Nanda Devi (India) 7816, Potamolam (Kína) 6135, Rakaposhi (India) 7788, Tirich Mir (Pakisztán) 7690
10 betűs: Csomolhari (Kína, Bhután) 7314, Dhaulagiri (Nepál) 8172, Gasherbrum (Hidden Peak) (India, Kína) 8068, Gozainthan (Sisapangma) (Kína) 8013, Hidden Peak (Gasherbrum) (India, Kína) 8068, Lenin-csúcs (Szovjetunió) 7134, Masherbrum (India) 7826, Minja-Konka (Kína) 7590, Musztag Ata (Kína) 7438, Sad Istragh (Pakisztán) 7367, Sisapangma (Goszenthan) (Kína) 8013
11 betűs: Alingkangri (Kína) 7315, Csomolungma (Mt. Everest) (Kína, Nepál) 8848, Hkakabo Razi (Burma) 5881, Kulhakangri (Kína, Bhután) 7554, Nanga Parbat (India) 8126
12 betűs: Godwin Austen (India) 8611, Piramidalnij (Szovjetunió) 5580
13 betűs: Győzelem-csúcs (Szovjetunió, Kína) 7439, Kanchendzönga (India, Nepál) 8597
14 betűs: Nyencsentangla (Kína) 7088
16 betűs: Kommunizmus-csúcs (Szovjetunió) 7495
18 betűs: Pik Korzsenyevszkoj (Szovjetunió) 7105

DÉL-AMERIKA
5 betűs: Cachi (Argentína) 6720, Galán (Argentína) 6600
6 betűs: Bonete (Argentína) 6872, Pissis (Argentína) 6779, Sajama (Bolívia) 6542
7 betűs: Illampu (Bolívia) 6421
8 betűs: Coropuna (Peru) 6600, Illimani (Bolívia) 6402, Yerupaja (Peru) 6634
9 betűs: Aconcagua (Argentína) 6959, Huascarán (Peru) 6768, Incaguasi (Argentína, Chile) 6610, Jankho Uma (Bolívia) 7010, Tupungato (Argentína, Chile) 6550
10 betűs: Chimborazo (Ecuador) 6310, Mercedario (Argentína) 6770
11 betűs: Pico Bolivar (Venezuela) 5007
12 betűs: Llullaillaco (Argentína, Chile) 6723
13 betűs: Cumbre de Laudo (Argentína) 6400, Ojos del Salado (Argentína, Chile) 6880
14 betűs: Cristobal Colón (Kolumbia) 5800

ÉSZAK- ÉS KÖZÉP-AMERIKA
4 betűs: Barú (Panama) 3374
5 betűs: Irazú (Costa Rica) 3452
6 betűs: Colima (Mexikó) 4330, Mt. Bona (USA, Alaszka) 5005, Steele (Kanada) 5011
7 betűs: Atitlán (Guatemala) 3537, Harvard (USA) 4395, Mt. Logan (Kanada) 6050, Orizaba (Ciclaltépetl) (Mexikó) 5700
8 betűs: Chirripó (Costa Rica) 3920, Mt. Elbert (USA) 4399, Mt. Shasta (USA) 4317, Mt. Kinley (USA, Alaszka) 6194
9 betűs: Gunnbjörn (Grönland) 3700, Longs Peak (USA) 4345, Mt. Rainier (USA) 4391, Mt. Whitney (USA) 4418, Tajumulco (Guatemala) 4220
10 betűs: Acatenango (Guatemala) 3976, Blanca Peak (USA) 4364, Pico Duarte (Dominikai Köztársaság) 3175, Mt. Wrangell (USA, Alaszka) 4268
11 betűs: Mt. Blackburn (USA, Alaszka) 4996
12 betűs: Ciclaltépetl (Orizaba) (Mexikó) 5700, Iztaccihuatl (Mexikó) 5326, Mt. Saint Elias (USA, Alaszka, Kanada) 5489, Popocatépetl (Mexikó) 5452
13 betűs: Mt. Fairweather (USA, Alaszka) 4663

EURÓPA
3 betűs: Dom (Olaszország) 4544

4 betűs: Etna (Olaszország) 3263
7 betűs: Cervino (Matterhorn) (Svájc, Olaszország) 4478, Lyskamm (Olaszország) 4527, Mt. Blanc (Franciaország, Olaszország) 4807, Muszala (Bulgária) 2925, Triglav (Jugoszlávia) 2863
8 betűs: Jungfrau (Svájc) 4158, Mulhacén (Spanyolország) 3478, Olimposz (Görögország) 2911
9 betűs: Gran Sasso (Olaszország) 2914, Monte Viso (Svájc) 3841, Weisshorn (Svájc) 4506, Zugspitze (NSZK, Ausztria) 2963
10 betűs: Fluchthorn (Ausztria, Svájc) 3399, Matterhorn (Cervino) (Svájc, Olaszország) 4478, Moldoveanu (Románia) 2543, Mont Maudit (Franciaország, Olaszország) 4465, Piz Bernina (Svájc) 4049, Sonnenhorn (Olaszország) 3795
11 betűs: Cime du Gélas (Franciaország) 3143, Glittertind (Norvégia) 2472, Pico de Aneto (Spanyolország) 3404
12 betűs: Dufourspitze (Svájc, Olaszország) 4634, Gran Paradiso (Olaszország) 4061
13 betűs: Grossglockner (Ausztria) 3797
14 betűs: Barre des Écrins (Franciaország) 4102, Finsteraarhorn (Svájc) 4274, Parseier Spitze (Ausztria) 3036
17 betűs: Gerlachfalvi-csúcs (Csehszlovákia) 2655

hegyi állat
5 betűs: zerge
6 betűs: mormota
9 betűs: szirti sas
10 betűs: havasi nyúl, saskeselyű
11 betűs: havasi csóka, havasi pinty, havasi pocok, havasi varjú
12 betűs: havasi hófajd
13 betűs: kőszáli kecske, szarvasvipera
15 betűs: alpesi pocoknyúl
átjáró hágó hasadék
ház:
kunyhó, menedékház, alpesi kunyhó, menház
hegyi pálya, hegyi vasút
6 betűs: sílift
7 betűs: ülőlift
10 betűs: függőpálya, függővasút (sodrony-) kötélpálya
11 betűs: fogaskerekű
12 betűs: teherfelvonó
14 betűs: drótkötélpálya
hegyi virág, növény
4 betűs: bóka, üröm
5 betűs: ánika, fülfű, kőhúr, perje, pimpó
6 betűs: áfonya, árnika, csüdfű, encián, égerfa
7 betűs: dákoska, kákolya, kocsord, kunrépa, mámorka, medvefű, tárnics
8 betűs: acsalapu, cicafark, ciklámen, kőtörőfű, magcsákó
9 betűs: bérci lapu, gubóvirág, hegyi szil, kardvirág, kőrontófű, kövirózsa, törpe fenyő
10 betűs: csillaghúr, harangrojt, istenvirág, mirigylapu, nigritella, torokvirág, vörös fenyő, zergevirág
11 betűs: barátszegfű, csékcsillag, havasi rózsa, hegyi lóhere, juhcsenkesz, mezei iringó, oroszlánfog, ördögszekér, sovány perje, zergeboglár
12 betűs: arany zörgőfű, havasi bércse, havasi gyopár, havasi hagyma
13 betűs: cifra kankalin, citromkocsord, havasi bogáncs, havasi korpafű, havasi szirtőr, hegyi gamandor
14 betűs: havasi boglárka, havasi vadrózsa, henye boroszlán
15 betűs: farkasboroszlán
16 betűs: borzas havasszépe
18 betűs: havasi macskagyökér
20 betűs: hússzínű tavaszi hanga
21 betűs: rozsdás havasi vadrózsa
hegy része
3 betűs: fok, hát, kúp
4 betűs: hágó, orom, tető
5 betűs: csúcs, lejtő, oldal, platό, taraj, taréj, szirt, teknő, völgy
6 betűs: gerinc, katlan, nyereg, szoros
7 betűs: hasadék, szurdok, fennsík
8 betűs: szakadék
9 betűs: ereszkedő
10 betűs: völgyteknő
11 betűs: folyóterasz, lejtőpihenő
13 betűs: gleccservölgy
hegységek Alpok, Andok, Kárpátok, Kaukázus, Sínai-, Altaj, Himalája, Karakorum, Eifel, Harz, Pindosz, Szudéták, Tátra, Libanon, Pireneusok, Urál, Kordillerák, Appenninek *lm.* az egyes országoknál
Heidelberg folyója Neckar
Heine, H.-kötet Dalok könyve, Utazás a Harzban, Az Északi-tenger, Angol töredékek, Olaszország
hektika tüdőbaj
Hektor nővére Kasszandra
helikopter feltalálója Asbóth Oszkár
Hellészpontosz Dardanellák
Heltai, J. *(Koss.)* **-mű** Modern dalok, Az utolsó bohém, Family hotel, Jaguár, A tündérkerti lányok, A néma levente, Szépek szépe, A 111-es, Ezerkettedik éjszaka, Színes kövek
helyesírás orthográfia, ortográfia
helyi lokális

helyi háborúk, fegyveres konfliktusok színterei a II. világháború után
Afganisztán pakisztáni határkonfliktus (1955), ellenforradalmi megmozdulások (1984)
Algéria francia megszállás elleni harc (1954–62)
Angola népi felkelés a portugálok ellen (1960), dél-afrikai agresszió (1975)
arab–izraeli háború
1. Palesztina (1948)
2. Sínai-félsziget, Szuezi-csatorna (1956)
3. Sínai-félsziget, Egyiptom (1967)
4. Sínai-félsziget, Egyiptom, Szuez (1975)
5. Izrael, Szíria, Egyiptom (1982)

Burma felszabadító harc Anglia ellen (1945–47), polgárháború (1948–75)
Chile katonai puccs (1975)
Ciprus kettéosztás török–görög részre (1974)
Costa Rica USA-intervenció (1948, 1955)
Csád francia beavatkozás a polgárháborúba
Guatemala USA-intervenció (1968)
Dél-Jemen (Jemeni Népi Demokratikus Köztársaság) felszabadító harc az angolok ellen (1949–1950)
Egyiptom felszabadító háború Anglia ellen (1951–52)
Falkland- (Malvin-) szigetek angol–argentin háború (1983)
Görögország polgárháború (1946–49)
Grenada USA-invázió 1985
Guatemala felszabadító harc (1954), határkonfliktus Mexikóval (1965)
indokínai háború Laosz, Kambodzsa, Észak- és Dél-Vietnam területén, Burma és a Maláj Államszövetség egyes részein (1945–1975)
Irak Irán elleni háború (1980–1989)
Jordánia konfliktus Szíriával (1971)
Kambodzsa agresszió (1970)
Kína USA-intervenció (1945–49), indiai határkonfliktus (1962, 1967, 1969), konfliktus a Szovjetunióval (1969), Vietnammal (1979)
koreai háború angol–amerikai csapatok támadása Észak-Korea ellen (1950–53)
Kuba forradalmi felkelés (1953), polgárháború (1956–59), ellenforradalmi és USA-intervenció (1959–61)
Laosz felszabadítási harc a franciák ellen (1945–54), agresszió (1964)
Libanon népi felkelés USA-intervenció ellen (1958), izraeli agresszió (1985–)
Líbia USA-támadás a Szidra-öbölben; Tripoli, Bengázi bombázása (1986)
Marokkó fegyveres konfliktus Franciaországgal (1961–62)
Nicaragua ellenforradalmi agresszió USA-támogatással (1955, 1986)
Nigéria polgárháború (1967–70)
Pakisztán határkonfliktus Indiával (1947–48), (1965–66)
Salvador konfliktus Hondurasszal (1969)
Szíria Bekaa-völgy megszállása (1971)
Szudán polgárháború (1964)
vietnami háború (főbb csatái és hadműveletei:) Dien Bien Phu (1954), Utah (1966), Hastings (1966), Cedar Falls (1967), Junction City (1967), Khe-Sanh-magaslatok körzete (1967), TET-hadművelet (1968), Hué és Saigon melletti csata (1968), Pegazus, Lam Sou 207 hadművelet (1968), légi háború (1972), Delaware hadművelet, huê–Da Nang-i hadművelet (1975), Ho Si Minh hadművelet (1975)
Nemzetközi Ellenőrző és Felügyelő Bizottság tagjai 1973-tól: Kanada, Irán, Magyarország, Lengyelország, Indonézia
Zimbabwe dél-afrikai agresszió (1982)

helynök vikárius
helyőrség garnizon, várőrség
helyrajz tereprajz, topográfia
helytartó
7 betűs: alkirály, eparcos, exarcha, satrapa
8 betűs: rezidens, szatrapa
9 betűs: kormányzó, prokonzul
10 betűs: gouverneur

helyzet állapot, szituáció, státus, sztátusz, ülő, álló, labilis, fenn, lenn, kinn, benn, jobbra, balra, középen
Hemingway, E. *(Nob.)*-**mű** Akiért a harang szól, Az öreg halász és a tenger, Búcsú a fegyverektől, A folyón át a fák közé, A Kilimandzsáró hava
hemoglobin vér festékanyaga
Henry, J. felfedezése önindukció (1832)
hepaj mulatság, veszekedés
Héraklész győzte le lernai hidra
Herczeg F.-mű A Gyurkovics lányok, A Gyurkovics fiúk, Simon Zsuzsa, Pogányok, Az élet kapuja, A hét sváb, Bizánc, A híd, Kék róka
életrajzi regénye A gótikus ház, Herczeg Ferenc emlékezései
„Herkules oszlopai" Gibraltár
Heródes felesége Heródiás; *leánya* Salome
„hétalvók" (Decius császár testőrei – i. e. 447-től i. e. 251-ig aludtak) Maximiánus, Malchus, Martinian, Denes, János, Szerapion, Konstantin
Hervé operett Nebáncsvirág
hét csillag plejádok; Fiastyúk csillagzat (a Bikában)
hét csillag a Göncölszekérben Benetnasch, Mizar, Alioth, Megrez, Phekda, Merak, Dubhe
„hét csoda" (az ókori világ 7 csodája) Alexandriai világítótorony („Pharosz"), Artemisz temploma Epheszoszban, Gizehi piramisok, Halikarnasszoszi mauzóleum, Rhodoszi kolosszus, Szemirámisz függőkertje, Olümpiai Zeusz-szobor (Pheidiász)

„hetek" (a legfejlettebb tőkés országok) USA, Franciaország, Japán, Kanada, Nagy-Britannia, NSZK, Olaszország
hetes csoport szeptett
hétéves háború (1756-1763)
hadvezére II. Frigyes, Hadik András
béke párizsi, hubertsburgi
hétszemélyes tábla *(tört.)* septemvir (Tabula Septemviralis)
„a hét görög bölcs" korinthoszi Periandrosz, milétoszi Thalész, athéni Szolón, mütilénei Pittakosz, lündoszi Kleobulosz, priénéi Biasz, lakedaimóni Khilón
„a hét halálos bűn" fösvénység, irigység, harag, gőg, kéj (gyönyör), restség, iszákosság
„hét szabad művészet"
a trivium: grammatika, retorika, dialektika
a quadrivium: aritmetika, geometria, asztronómia, muzsika
hét törpe neve Hapci, Kuka, Morgó, Szende, Szundi, Tudor, Vidor
hétvége weekend (víkend)
hét vezér
(Gesta Ungarorum szerint)
Árpád, Szabolcs, Gyula, Künd (Kende), Lél, Vérbulcsú, Örs
(Anonymus szerint)
Álmos, Előd, Ond, Kond, Tas, Huba, Tétény (Töhötöm)
hettita főváros Hattusza
uralkodó Labarnas, Mursilis, Telepinú, Hattisilis, Suppiluliama
hetyeg enyeleg, fecseg, locsog
hiányjel aposztróf
hiba lapsus, gondatlanság, fogyatékosság, sérülés, alaki, beszéd-, betű-, gép-, írás-, szépség-, sajtó-, mű-, nyelv-, nyomdai hiba
híd
Londonban Tower Bridge
Prágában Károly híd
San Franciscóban Golden Gate
Velencében Rialto, Sóhajok hídja
híd (leghosszabbak)
3 betűs: Tay: Anglia, Dundee–Newport között
4 betűs: Sena: Mozambik, Sena–Dona Ana között
Tejo: Portugália, Lisszabon
5 betűs: Árpád (híd): Magyarország, Budapest
Cairo: USA, Cairo
Forth: Nagy-Britannia, Dalmeny–Queensferry között
Vuhan: Kína, Vuhan
6 betűs: Cooper: USA, Charleston
Csinan: Kína, Csinan
Gorkij: Szovjetunió, Gorkij
Howrah: India, Calcutta
Hulwan: Egyiptom, Hulwan
Kammon: Japán, Shimonoseki–Kitakyushu
Oléron: Franciaország, Le Chateau d'Oléron–Bourcefranc
Tacoma: USA, Tacoma
Tampai (híd): USA, Tampa
Tromsö: Norvégia, Tromsö–Tromsdalen
7 betűs: Astoria: USA, Megler–Astoria
Bendorf: NSZK, Bendorf-St. Sebastian
Beograd: Jugoszlávia, Belgrád
Nanking: Kína, Nanking
Newport: USA, Newport–Jamestown
Zeeland: Hollandia, Oolijnsplaat–Zierikzee
8 betűs: Bordeaux: Franciaország, Bordeaux
Brooklyn: USA, New York
Cross Bay: USA, New York
Godavari: India, Vijayavada
Hangcsou: Kína, Hangcsou
Mackinac: USA, Mackinaw–St. Ignace
Szaratov: Szovjetunió, Szaratov–Engels
Transbay: USA, San Francisco–Oakland
9 betűs: Cernavoda: Románia, Cernavoda
Champlain: Kanada, Montréal
Csengcsou: Kína, Csengcsou
Csungking: Kína, Csungking
Forth Road: Nagy-Britannia, Inverkeithing–Queensferry
Galveston: USA, Galveston
Huey P. Long: USA, New Orleans
Innsbruck: Ausztria, Innsbruck
Lavaca Bay: USA, Port Lavaca–Point Comfort
Manhattan: USA, New York
Maracaibo: Venezuela, Maracaibo–Cabimas
Nagy Sóstó (hídja): USA, Lakeside–Ogden
Pensacola: USA, Pensacola
Sevenmile: USA, Vaca Key–Bahia Honda Key
Storström: Dánia, Orehoved–Masmedsund
Smederovo: Jugoszlávia, Smederevo
Tappan Zee: USA, South Nyack–Tarrytown
Verrazano: USA, New York
10 betűs: Ambassador: USA–Kanada, Detroit–Windsor
Chesapeake: USA, Sandy Point–Cape Charles

Csungcsing: Kína, Csungcsing
Golden Gate: USA, San Francisco
James River: USA, Chuckatuck Creek–Newport News
Jaroszlavl: Szovjetunió, Jaroszlavl
Ölandsbron: Svédország, Kalmar–Färjestaden
Triborough: USA, New York

11 betűs: Cooper River: USA, Charleston
Fehmarnsund: NSZK, Grossenbrode–Burg
Mississippi (híd): USA, New Orleans

12 betűs: Charles Braga: USA, Fall River
Hampton Roads (hídalagút): USA, Hampton–Norfolk
International: USA, Sault Ste. Mary
Montréal Port: Kanada, Montréal
Saint Nazaire: Franciaország, Saint Nazaire
Seaway-Skyway: USA, Ogdensburg–Johnston

13 betűs: Corpus Christi: USA, Corpus Cristi
Pontchartrain (hidak):
USA, New Orleans–Mandeville
New Orleans–Slidell
Blind Bayou–Slidell
vasúti híd: New Orleans–Slidell közt
Sydney Harbour: Ausztrália, Sydney
Thomas A. Edison: USA, Gypsum–Bay View

14 betűs: Kurt Schumacher (híd): NSZK, Mannheim–Ludwigshafen
Leon de Carvanza: Spanyolország, Cádiz–Puerto Real
Sunshine Skyway: USA, St. Petersburg–Palmetto
Velencei lagúna (híd): Olaszország, Velence–Mestre

15 betűs: Howard-Frankland: USA, Tampa–St. Petersburg
San Mateo–Hayword: USA
Thousand Islands: USA–Kanada, Collins Landing–Ivy Lea

16 betűs: Delaware Memorial: USA, Wilmington
Dnyepropetrovszk: Szovjetunió, Dnyepropetrovszk
George Washington: USA, New York
Robert Opie Norris: USA, Grey Pt.–White Stone

17 betűs: Greater New Orleans: USA, New Orleans

20 betűs: President Costa e Silva: Brazília, Rio de Janeiro–Nitcroi

23 betűs: W. M. Preston Lare Jr. Memorial: USA, Skidmore–Stevensville

hideg hűvös, fagyos, friss, csípős, személytelen, formális, frigid

hidegkonyhai készítmény aszpik, francia saláta, gombasaláta, halkrém, halmajonéz, heringsaláta, hideg fogas, húspástétom, hússaláta, kaszinótojás, kocsonya, körözött, libamájkrém, májpástétom, nyúlpástétom, sonkatekercs, tojássaláta, töltött tojás, burgonyasaláta

hideg napok májusban fagyosszentek

hideg női szépség vamp

hideg szél bóra, misztrál, jugo

hidrogén atommagja proton

hidrogénbombát feltalálta Teller, Bethe

hidrogénizotóp trícium, deutérium

hiénaféle foltos, csíkos, barna hiéna

higanyötvözet amalgám

Hild J.-mű egri székesegyház, Valero-selyemgyár (ma Honvédelmi Minisztérium), Császárfürdő, Lloyd-épület, Szt. István-bazilika terve

Himalája hegyei, hegycsúcsai (a legmagasabbak)

6 betűs: Cho Oyu 8153, Kutang (Manaslu) 8125, Lhotse 8501, Makalu 8481
7 betűs: Manaslu (Kutang) 8125
9 betűs: Annapurna 8078, Mt. Everest (Csomolungma) 8848
10 betűs: Dhaulagiri 8172, Sisapangma (Gosainthan) 8013
11 betűs: Csomolungma (Mt. Everest) 8848, Nanga Parbat 8126
13 betűs: Kanchendzönga 8597

hím állat bak, kan, gácsér, mén, csődör, kandúr, kos, bika

Hindemith, P.-balett Démon, Nobilissima visione
opera Cardillac, Mathis, a festő, Világ harmóniája

Hindukus (ókori neve Paropamisus)
folyó Hilmend, Kabul
hágó Khyber

hírcáfolat dementi

hirdetőoszlop feltalálója Litfass

híres eminens, imponáló, imprans, releváns, grandiózus, prominens

híres gyémánt Orlov, Cullinan, Kohinoor, Nagymogul

híres opera Aida, Rigoletto, Faust, Carmen, Pillangókisasszony, Bánk bán, Tosca, Hunyadi László, Traviata

híres operett Denevér, Három a kislány, Rose Marie, Lengyelvér, Csárdáskirálynő, Mosoly országa, Maya, Egy éj Velencében

híres tenor énekes Gigli, Lanza, Caruso

hírhozó kurír, ordonánc, hírvivő

hírszolgálati irodák *(röv.) lm.* az egyes országoknál
AA: Törökország, Görögország
ADN: Német Demokratikus Köztársaság
ANA: Egyiptom
AP, INS, UPI: USA

ATS, SDA: Svájc
CP: Kanada
KKTI: Korea
MONCAME: Mongólia
NTB: Norvégia
SAPA: Dél-afrikai Köztársaság
TASZSZ: Szovjetunió
TT: Svédország
AAP: Ausztrália
ANP: Hollandia
APA: Ausztria
BELGA: Belgium
CTK: Csehszlovákia
KYDO: Japán
MTI: Magyarország
PAP: Lengyelország
TANJUG: Jugoszlávia
ANSA: Olaszország
BTA: Bulgária
MENA: Egyiptom
PTI: India
TELAM: Argentína
AGERPRESS: Románia
ATA: Albánia
DPA: NSZK
NCNA, Új Kína: Kína
STT: Finnország

hirtelen váratlan, gyors
hirtelen fellépő akut, heveny
hírvivő kurír, futár
hiszekegy credo
hitel kredit, credit
hitelátruházás virement
hiteles autentikus, illetékes
hitelképesség bonitás, fizetőképesség
hitellevél akkreditív
hitetlen ateista, pogány, gyaur
hitlerista náci, fasiszta
hivatali (dísz) öltözet talár, ornátus
hivatalnokok a régi Rómában censor, consul, lictor, aedilis, auditor, praetor, quaestor, tribunus
hivatalos jelentés bulletin, közlemény, nyilatkozat, kommüniké
hízott marha göböly
Hobbes, Th.-mű Leviathan
hóbort kedvtelés, hobbi
hódmezővásárhelyi zendülés (1894. IV. 22.) vezetője Szántó Kovács János
hódolat adoráció, imádás, hódolás, rajongás
Hoffmann, E. T. A.-opera Undine, Brambilla hercegnő
Hofmannstahl, H.-mű Rózsalovag, Akárki; *Strauss-operaszöveg:* Elektra, Arabella, Ariadne, Naxoszon
hógörgeteg lavina
holdállás holdtölte, telihold, félhold, újhold
holdfázis újhold, félhold, telihold, holdnegyed
holdjármű „holdriksa" (Apollo-14) USA, Luna-17 SZU, Lunar Module („holdkomp") USA, Lunar-roving Vehicle (LRV/USA), Lunahod (SZU)
holdközel periszelénium
holdtávol aposzelénium
holland, Hollandia
admirális Hein, Houtman, Ruyter
Amszterdami csatorna-utca gracht
botanikus Jacquin, N., Vries, H.
csillagász Huygens, Ch., Kapteyn, J., Oort, J., Snel, W. (Snellius), Van de Hulst
építész Berlage, H., Bloemart, C., Cuypers, P., Kampen, J., Key, L., Keyser, H., Oud, J.
felfedező, utazó Barents, W., Tasman, A.
feltaláló Einthoven, W. (elektrokardiograf), Zernike, F. (fáziskontraszt mikroszkóp)
festő

Bosch, H.	Maes, N.
Breitner, G.	Mondrian, P.
Bouts, D.	Ostade, I.
Cornelis, H.	Rembrandt, H.
Cuyp, A.	Ruisdael, S. (Ruysdael)
Gogh, V.	Steen, J.
Goyen, J.	van Velde, A.
Hobbema, M.	Velde, W.
Hooch, P.	Vermeer van Delft
Israels, J.	Vries, R.
Lucas van Leyden	

(lm. németalföldi és flamand festők)
filozófus Acosta, U., Spinoza, B.
fizikus

Broek, A.	Lorentz, H. *(Nob.)*
Coster, D.	Marum, M.
Debye, P. *(Nob.)*	Mayer, J.
Drebbel, C.	Musschenbroek, P.
Goudsmit, S.	Snell, W. (Snellius)
Huygens, Ch.	Stevin, S.
Kamerlingh-Onnes, H. *(Nob.)*	Van der Waals, J. *(Nob.)*
Kramers, H.	Zeeman, P. *(Nob.)*
	Zernike, K. *(Nob.)*

folyó Rijn (Rajna, két ága: Lek, Waal)
mellékfolyói: Maas, Ijssel, Amstel, Dinkel, Berkel
főváros S'Gravenhage (Hága)
királyi székhely: Amszterdam
hegy Vaalserberg (322 m)
hírügynökség ANP
író

Bredero, G.	Lotz, K.
Coolen, A.	Mens, J.
Couperus, L.	Multatuli (Dekker, E.)
Deyssel, L.	Thijm, A.
Feith, R.	Tollens, H.
Hartog, J.	Vondel, J.
Heijermans, H.	De Vries, Th.
Lennep, J.	

jogtudós De Groot, H. (Grotius)
kémikus
Arkel, A. Deimann, J.
Bergius, F. *(Nob.)* Eijkman, Ch.
Boer, J. Grijus, G.
Boerhaave, H. Van der Waals, J. *(Nob.)*
Coster, D. Van't Hoff, J. *(Nob.)*
kikötő Rotterdam („Europoort"), Amszterdam, Ijmuiden, Vlaardingen, Vlissingen, Groningen, Hoek van Holland, Terneuzen
költő
Bilderdij, V. Hornik, E.
van Hooft, P. Brabander, G.
Potgieter, E. Huygens, K.
Boutens, P.
külbirtok
Aruba (Karib-tengeri sziget)
nemzetiség néger, mulatt
pénznem arubai gulden = 100 cent
székhely Oranjestand
Holland Antillák (Karib-tengeri szigetcsoport)
nemzetiség néger, mulatt
pénznem gulden (holland-antillai forint = 100 cent)
repülőtér Willemstad (Hato), Oranjestad
székhely Willemstad
sziget Bonaire-, Juliana- (Sint Maarten-), Saba-, Sint Eustatius, Curaçao-sziget
légiforgalmi társaság KLM, NLM
matematikus
Brouwer, L. Vlacq, A.
Hygens, Ch. Van der Waerden, B.
Ludolph van Ceulen Vitt, J.
Stevin, S.
nemzetiség holland, fríz
Nobel-díjas
békedíj Asser, T.
fizikai Bloemberg, N. (holland származású amerikai), Kamerlingh-Onnes, H., Lorentz, H., Meer, S., Van der Waals, J., Zeeman, P. Zernike, F.
fiziológiai vagy orvosi Eijkman, Ch., Einthoven, W., Tinbergen, N. (holland származású angol)
kémiai Debye, P., Van't Hoff, J.
közgazdasági Koopmans, T., Tinbergen, J.
pénznem gulden vagy florin = 100 cent
régi holland pénz cent, stulver, daalder, dubbeltje, kwartje, rijksdalder, pop, voorwiel, acterwiel, heitje, schelling
repülőtér Amsterdam, Rotterdam, Groningen, Maastricth, Eindhoven
sajtó (újságok) Het Vrije Volk, Trouw, De Telegraaf, Nieuwe Rotterdamse Courant, Haagsche Courant
„sajtvárosok" Alkmaar, Edam, Gouda
sakkbajnok Euwe, M.
sziget Overflakkee, Schouwen, Texel, Terschelling, Rottum, Walcheren, Ameland, Fríz-szigetek, Vlieland
szénbánya Maastricht, Winterswijk
szobrász Sluter, Jeltsema, Vries
természettudós Ingenhousz, J., Leeuwenhoek, A., Swammerdam, J.
térképkészítő Mercator, G.
tó Ijssel
történetíró Bilderdijk, V.
törvényhozó testület első kamara (Erste kamer), második kamara (Tweede kamer)
város Arnhem, Apeldoorn, Breda, Eindhoven, Nijmegen, Enschede, Groningen, Haarlem, Hilversum, S'Gravenhage, Leeuwarden, Tilburg, Utrecht (*lm.* kikötő, repülőtér)
zeneszerző Bading, H., Brandte-Buys, J., Dopper, C., Gilse, J., Isaac, H., Lassus, O. (Orlandi di Lasso), Pijper, W., Rore, C., Sweelinck, J., Verlust, J., Wagenaar, J., Willaert, A.
Hollósy S.-festmény Tengerihántás, Nevető lány, Ivóban, Rákóczi-induló, Técsői tájkép, Boglyás táj, Alkonyat boglyákkal
„Holnap" munkatársai Ady, Babits, Balázs, Dutka, Emőd, Juhász Gyula, Miklós Jutka
holt nyelvek latin, ógörög, gót
Holt-tenger-parti tekercsek qumráni tekercsek
Homérosz hőskölteménye
Iliász, Odüsszeia
hónapok nevei (magyarul, oroszul, angolul, németül és franciául)

magyar	orosz	angol	német	francia
január	janvár	January	Januar Jänner	janvier
február	fevrál	February	Februar Feber	février
március	márt	March	März	mars
április	áprel	April	April	avril
május	máj	May	Mai	mai
június	jun	June	Juni	juin
július	jul	July	Juli	juillet

magyar	orosz	angol	német	francia
augusztus	avguszt	August	August	aout
szeptember	szeptjábr	September	September	septembre
október	oktjábr	Oktober	Oktober	octobre
november	nojábr	November	November	novembre
december	dekábr	December	Dezember	decembre

hónapok nevének eredete a római korból (10 hónap)
január Janus isten -
február Februa-ünnep -
március Mars isten -
április „aperio" (megnyit, kinyit ige)
május Maia istennő -
június Juvenis (ifjú) -
július Julius Caesar -
augusztus Augusztus császár hónapja
(a többi hónap neve a számnevekből ered)

hónapok régi magyar nevei
I. Boldogasszony, II. Böjtelő, III. Böjtmás, IV. Szent György, V. Pünkösd, VI. Szent Iván, VII. Szent Jakab, VIII. Kisasszony, IX. Szent Mihály, X. Mindszent, XI. Szent András, XII. Karácsony hava

hónap utolsó napja ultimo

Honduras
folyó Salaco, Aguán, Coco (Segovia)
főváros Tegucigalpa
hegy, hegycsúcs Kordillerák, Las Minas (2865 m) La Esperanta-hegység
kikötő Tela, La Ceiba, Puerto Castilla (Karib-tenger), Amapala, San Lorenzo (Csendes-óceán)
nemzetiség mesztic, indián (maja)
pénznem lempira = 100 centavo
repülőtér Tegucigalpa, San Pedro Sula, La Ceiba
sajtó (újságok) Correo del Norte, El Dia, Trabajo
sziget Roatán, Swan, Utila
tó Yojba-tó
törvényhozó szerv nemzetgyűlés
város Tegucigalpa, Choluteca, Comayagua, Santa Barbara, San Pedro Sula, Yoro (*lm.* kikötő, repülőtér)

Honegger, A.-balett Szemirámisz;
opera Judith, Antigoné;
oratórium Dávid király, Jeanne d'Arc a máglyán

Honshu (Nippon, Hondo) (Japán fő szigete)
alföld Kantó
székhelye Tokió
kikötő Fukuyama, Hiroshima, Kóbe, Nagoya, Niigata, Oszaka, Jokohama
város Kyoto, Kanazawa, Kobe, Sendai *lm.* kikötő, Tokió
vulkán Fuji (Fudzsijama)

honvágy nosztalgia

hórák Eunomia *(törvényesség)*, Eiréné *(béke)*, Diké *(igazság)*

horgany cink

hormon acetilkolin, ACTH, adrenalin, ADH, aldoszteron, androszteron, inzulin, oxitocin, ösztron, parathoron, progeszteron, prolaktin, STH, tiroxin, vazopresszin

Hórusz szülei Ízisz és Ozirisz

hosszmérték (metrikus rendszertől eltérőek) *lm.* tizedes rendszerbeli hosszegységek
Afrika dhra = 8 domin = 0,5 m (Marokkó)
kend (rőf) = 0,4 m (Etiópia)
pik beledi = 0,5 m (Egyiptom)
pik endasz = 0,6 m (Egyiptom)
pik halebi = 0,6 m (Etiópia)
Amerika amerikai rod = 5 yard = 4,5 m (USA)
braca = 10 palmo = 2,2 m (Brazília)
cable = 219,4 m (USA)
esztadal = 4 vara = 3,3 m (Chile)
toeza = 4 pie = 1,6 m (Peru)
vara = 3 pie = 0,8 m (Argentína, Mexikó, Bolívia)
Ázsia arsin (cer) = 1,025 m (Afganisztán)
cer = 16 gerch = 1,04 m (Irán)
csang = 10 ci à 10 csun = 3,5 m (Kína)
ken (ma) = 6 saku = 1,8 m (Japán)
Európa alen (rőf) = 2 food = 0,6 m (Dánia)
arsin = 0,6 m (Bulgária)
braca = 10 palmo = 2,2 m (Portugália)
famm = 6 foot = 1,7 m (Finnország)
foot = 12 inches = 0,3 m (Nagy-Britannia)
fathom = 6 foot (Nagy-Britannia)
league = 3 miles (Nagy-Britannia)
mile = 5000 feet (Nagy-Britannia)
öl = 6 láb à 12 hüvelyk = 1,8 m (Magyarország - *tört.)*
pik (rőf) = $^3/_4$ yard = 0,6 m (Törökország)
pik = 0,7 m (Görögország)
prent = 4,3 m (Lengyelország)
rode = 10 fod = 3,1 m (Norvégia)
roede = 3,6 m (Hollandia)
rute = 10 láb = 3 m (Svájc)
stang = 10 fot = 2,9 m (Svédország)
szasén = 3 arsin à 7 láb à 12 hüvelyk à 12 vonal = 2,1 m (Oroszország)

verszt = 500 szasén = 1,066 km (Oroszország)
hottentotta törzs mama, korána
hozzá alkalmaz akkomodál
hóvihar blizzard
hozzá nem értő laikus, szakképzetlen
hőegység kalória
Hölderlin, J.-tragédia Empedoklész
regény Hüperion
hőmérő termográf, termométer
hőmérséklet (észlelt legalacsonyabb helye, földrész, ország, Celsius-fok)
6 betűs: Ifrane (Afrika, Marokkó, -24)
7 betűs: Vosztok (Antarktisz, szovjet kutatóállomás, -88)
8 betűs: Ojmjakon (Ázsia, Szovjetunió, -78)
9 betűs: Sarmiento (Dél-Amerika, Argentína, -33)
12 betűs: Uszty-Scsugor (Európa, Szovjetunió, -55)
13 betűs: Charlotte-hágó (Ausztrália, -22)
15 betűs: Northice Station (Észak-Amerika, Grönland, -66)
hőmérséklet (észlelt legmagasabb helye, földrész, ország, Celsius-fok)
7 betűs: Sevilla (Európa, Spanyolország +50)
9 betűs: Cloncurry (Ausztrália +53)
Esperanza (Antarktisz, argentin kutatóállomás, +14)
Rivadavia (Dél-Amerika, Argentína, +49)
Tirat Zevi (Ázsia, Izrael, +54)
10 betűs: Al Aziziyah (Afrika, Líbia, +58)
11 betűs: Death Valley (Észak-Amerika, USA, +57)
hőmérsékleti skálák Celsius, Fahrenheit, Reamur, Kelvin
hörghurut bronchitis
hő mértékegysége kalória, fok, joule
hősiesség virtus, bátorság
Hszincsiang (Sinkiang, Kelet-Turkesztán)
folyó Tarim
sivatag Takla Makán
székhelye Urumcsi
tó Lop-nor
hugenották vezetője Rohan
Hugo, V.-mű Hernani, Ruy Blas, A párizsi Notre-Dame, Századunk legendája, A nevető ember, Nyomorultak, A tenger munkásai, A király mulat, A királyasszony lovagja
magyarul: Válogatott drámái, Versei
hullámsáv hosszú, közép, rövid, URH *(ultrarövid)*
jellemzői frekvencia, hullámhossz
humorista komikus, komédiás, parodista, tréfamester
Humperdinck, E. meseoperája Jancsi és Juliska
húros hangszer banjo, bendzso, citera, gitár, hárfa, mandolin, zongora, hegedű, lant, gordonka, bőgő
húsevő (rovarevő) növény
5 betűs: rence
6 betűs: hízóka
8 betűs: harmatfű, kancsóka
9 betűs: vízirence
13 betűs: mocsári hízóka
15 betűs: Vénusz légycsapója
hússütő rost grill
húsvéti cikk 1865. IV. 16-án Deák Ferenc írta a Pesti Naplóban
Húsvét-sziget (Rapanui) felfedezője (1722) Roggeveen, J.
huszárkabát atilla, dolmány
huszárrostélyos fokhagymás pirítós
Huszka J.-operett Bob herceg, Gül baba, Lili bárónő, Mária főhadnagy, Szép juhászné, Szabadság, szerelem
Huxley, A.-mű Nyár a kastélyban, A végzet bábjátéka, A vak Sámson, Álszakáll, Pont és Ellenpont, Két vagy három grácia, Szép új világ, És múlnak az évek
hüllőfajta aligátor, krokodil, kaméleon, kígyó, kobra, gőte, gyík, teknős, hidasgyík, pikkelyesek
hűség színe kék
hűtlen perfid, illojális, álnok
hütyü csuklya, kapucni
Hviezdoslav, P. (Országh Pál) -mű A csősz felesége, Véres szonettek

I

Ibn Szina *l.* Avicenna
Ibsen, H.-mű Nóra, Peer Gynt, Hedda Gabler, A társadalom támaszai, A hazaáruló, Solness építőmester, Ha mi, holtak feltámadunk, Vadkacsa, Kísértetek, John Gabriel Borkman
idea ötlet, terv, elképzelés, fogalom
idealista ábrándozó, önzetlenül lelkesedő
idealista filozófus Platón, Hegel, Berkeley, Fichte, Schopenhauer *lm.* egyes országoknál
idegbetegség neurózis, hisztéria, neuropátia
idegcsillapító Legatin, brómsó, Diphenin, Antisacer, Dolantin, Sacerno, Epiphedon, Ptimal, bróm, Valeriana; Antineuralgika
idegen fizetőeszköz valuta
idegen pénznem dinár, dollár, drachma, frank, lej, leva, líra, li, márka, őre, para, peseta, piaszter, rubel, schilling, zloty, lek
idegen terület az államban enkláve
ideggyógyász Bell, Ch., Brown, Ch., Bec, V., Broca, P. Werniche, K., Behtyerev, V., Pavlov, I., Szecsenov, I.
magyarok Jendrassik E., Schaffer K., Sarbó A., Donáth Gy.
ideghártya-gyulladás retinitis
ideggyulladás neuritis
idegméreg tabun, szarin, szomán
idegrendszer zavara neuraszténia
idegsebész Merzsevszkij, I., Burgyenko, Ny., Cushing, H.
magyar Herczel M., Verebély T., Winternitz A.
idegzsába isiász
ideiglenes lakóház barakk, sátor
identikus azonos
idény évad, szezon; aratási, labdarúgó-, színházi, tavaszi, elő-, utó-; -pótlék, -szakma, -munkás
idézetek
magyar és külföldi szerzők műveiből
Ab ovo („a tojástól" - kezdettől) - *Horatius*
Ábrándozás az élet megrontója - *Vörösmarty:* A merengőhöz
A cél szentesíti az eszközt - *Machiavelli*
A fáktól nem látni az erdőt - *Wieland:* Geschichte der Abderiten
A francia gárda meghal, Hanem magát meg nem adja - *Tóth K.:* Előre
A háború a politika továbbfolytatása más eszközökkel - *Clausewitz*
A haza minden előtt - *Kölcsey:* Emléklapra
A gondolatok vámmentesek - *Luther*
A hegy leve - *Garay:* Az obsitos
A háborúhoz három dolog kell: pénz, pénz és pénz - *Montecuccoli*
Aki maga néz a tálba, azt az étel nem táplálja - *Vörösmarty:* A szegény asszony könyve
Aki nem dolgozik, ne is egyék - *Petőfi:* Az apostol
A látni vágyó napba nem tekint - *Vörösmarty:* A merengőhöz
Aludni fogsz, s nem lesznek álmaid - *Vörösmarty:* Kis gyermek halálára
Álmodik a nyomor - Ady-vers címe
A magántulajdon nem más, mint lopás - *Proudhon*
A magyar név megint szép lesz, Méltó régi nagy híréhez - *Petőfi:* Nemzeti dal
Ám gyűlöljenek, de rettegjenek tőlem - *Caligula*
A mór megtette kötelességét, a mór mehet - *Schiller:* Verschwörung der Fiesco
A nap nem nyugszik le birodalmában - *Schiller:* Don Carlos
A nevetségesség öl - *De la Rochefoucauld*
A pokol tornáca jószándékkal van kikövezve - *Dante:* A Pokol
A száműzetés keserű kenyerét enni - *Shakespeare:* III. Richárd
A tudomány: hatalom - *F. Bacon:* Meditationes sacrae
A tett halála az okoskodás - *Madách:* Az ember tragédiája
A tudatlanság nem érdem - *Marx*
A vadász ül hosszú, méla lesben - *Vörösmarty:* Szép Ilonka
A világ csak hangulat - *Reviczky:* Magány
A virágnak megtiltani nem lehet, hogy ne nyíljék, ha jő a szép kikelet - *Petőfi*
Az aranjuezi szép napoknak vége - *Schiller:* Don Carlos
Az asszony ingatag („La donna è mobile") - *Verdi:* Rigoletto
Az élet álom - *Arany L.:* A délibábok hőse
Az én házam, az én váram (My house my castle) - *E. Coke:* Bevezetés az angol jogba
Az idő pénz - *Franklin*
Az út csak holttestemen át vezet - *Th. Körner:* Hedwig
Az utolsó mohikán - Cooper-regény címe
Barátja az erénynek - *Jókai:* Politikai divatok
Boldogtalan vagyok, mert kínjaim nagyok - *Balassa B.:* Búcsú-ének kedvesemhez
Bort megissza magyar ember, jól teszi - *Vörösmarty:* Fóti dal

Bús az ősznek hervadása - *Arany J.:* Juliska lányomhoz

Boszorkányokról, melyek nincsenek, szó ne legyen - *Könyves Kálmán*

Bourbonok semmit sem tanultak és semmit sem felejtenek - *Talleyrand*

Cogito ergo sum („Gondolkozom, tehát vagyok") - *Descartes*

Csak sast nemzenek a sasok, S nem szül gyáva nyulat Núbia párduca - *Berzsenyi D.:* A felkölt nemességhez

Csalogatja csemegével Muci paripáját - *Arany J.:* Rozgonyiné

Csapot, papot, mindent felejtett Csokonai Vitéz Mihály - *Petőfi:* Csokonai

De hol van a tavalyi hó? - F. Villon-költemény

Difficile est satiram non scribere („Nehéz dolog szatírát nem írni") - *Juvenalis*

Egyedül hallgatom tenger mormolását - *Lévay J.:* Mikes

Egy rózsaszál szebben beszél... - *Kacsóh:* János vitéz

Egyszer volt egy leány, Ki csak úgy játszott a legénnyel, Mint macska szokott az egérrel - *Arany J.:* Tetemre hívás

Elfogyott a fogyó holddal - *Arany J.:* A tudós macskája

Előttem mégy és szolgám leszel a másvilágon - *Lehel vezér*

Életünket és vérünket - Vitam et sanguinem - Pozsonyi országgyűlésen a magyar nemesek felkiáltása Mária Teréziához

Elhull a virág, eliramlik az élet - *Petőfi:* Szeptember végén

Él magyar, áll Buda még - *Kisfaludy K.:* Mohács

Ember: küzdj és bízva bízzál - *Madách I.:* Az ember tragédiája

Engem sem a gólya költött - *Arany J.:* Árkádia felé

Én is oda való vagyok, Hol az a szép csillag ragyog - *Czuczor G.:* Kecskeméti legény

Érik a, érik a búzakalász... - Csajághy Gy. nóta címe

Este van, este van, ki-ki nyugalomba - *Arany J.:* Családi kör

Estve jött a parancsolat, violaszín pecsét alatt - *Csokonai Vitéz M.:* Szegény Zsuzsi a táborozáskor

És mégis mozog (a Föld) („Eppur si muove") - Jókai-regény címe

Fa leszek, ha fának vagy virága - Petőfi-vers címe

Felhőbe hanyatlott a drégeli rom - *Arany J.:* Szondi két apródja

Fenn az ernyő, nincsen kas - Szigligeti Ede-vígjáték címe

Fényesebb a láncnál a kard, Jobban ékesíti a kart - *Petőfi:* Nemzeti dal

Férfi sorsa a nő - *Jókai:* Enyém, tied, övé

Fortuna szekerén okosan ülj - *Faludi F.:* A forgandó szerencse

Fölfelé megy borban a gyöngy... - *Vörösmarty:* Fóti dal

Fürdik a holdvilág az éj tengerében - Petőfi-vers címe

Góg és Magóg fia vagyok én - Ady E.-vers

Gondold meg és igyál, Örökké a világ sem áll, Eloszlik, mint a buborék, S marad mi volt, a puszta lég - *Vörösmarty:* Czilley és Hunyadiak-ban; *Erkel F.:* Hunyadi László c. operájában bordal

Gondolkodom, tehát vagyok - Cogito ergo sum - *Descartes*

Gyermek vagyok, gyermek lettem újra - *Petőfi:* Szülőföldem

Gyönge violának letörött az ága - Dankó Pista-dal címe

Ha a Föld Isten kalapja, Hazánk a bokréta rajta - *Petőfi:* A magyar nemzet

Ha eldobod egykor az özvegyi fátyolt - *Petőfi:* Szeptember végén

Ha férfi lelkedet egy hölgyre feltevéd, S az üdvösségedet könnyelműn tépi szét - *Vörösmarty:* Keserű pohár és *Erkel F.:* Bánk bán-bordal

Ha férfi vagy, légy férfi, Ne hitvány gyönge báb - Petőfi-vers címe

Hagyjatok fel minden reménnyel (Lasciate ogni speranza) - *Dante:* A pokol

Ha megérik a gyümölcs, lehull fájáról - *Petőfi:* Az őrült

Hannibál a kapuk előtt (Hannibal ante portas) - *Cicero:* Philippica

Ha per, úgy mond, hadd legyen per - *Arany J.:* Fülemüle

Harminc nemes Budára tart - *Garay J.:* Kont

Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül - *Kölcsey F.:* Huszt

Hazádnak rendületlenül, Légy híve, ó magyar! - *Vörösmarty:* Szózat

Hazudik a muzsikaszó - Huszár Gy.-dal címe

Hála Isten, este van megin'. Mával is fogyott a földi kín - *Arany J.:* Fiamnak

Háromszor veri ezt kenden Lúdas Matyi vissza - *Fazekas M.:* Lúdas Matyi

Helyettem kis virág, tégy vallomást - *Gounod:* Faust

Hervadása liliomhullás volt - *Vörösmarty:* Szép Ilonka

Hervad már ligetünk s díszei hullanak - *Berzsenyi:* A közelítő tél

Hirnök jő, s pihegve szól - *Czuczor G.:* Hunyadi

Hírös város az Alföldön Kecskemét - Petőfi-vers címe

Hódolat illet meg, nem bírálat - *Madách:* Az ember tragédiája

Hol a boldogság mostanában? Barátságos, meleg szobában - *Petőfi:* Téli világ
Hol a tagadás lábát megveti, Világodat meg fogja dönteni - *Madách:* Az ember tragédiája
Hol sírjaink domborulnak, Unokáink leborulnak - *Petőfi:* Nemzeti dal
Hol vagytok ti régi játszótársak? - *Petőfi:* Szülőföldem
Hová merült el szép szemed világa? - *Vörösmarty:* A merengőhöz
Hős vértől pirosult gyásztér sóhajtva köszöntlek, Nemzeti nagy létünk nagy temetője, Mohács - *Kisfaludy K.:* Mohács
Húzd, ki tudja meddig húzhatod, Mikor lesz a nyűtt vonóbul bot - *Vörösmarty:* A vén cigány
Húzd rá cigány, csak azért is! Ha mindjárt az ingemért is - *Petőfi:* Falu végén kurta kocsma
Imperializmus a szocialista forradalom előestéje - *Lenin*
In flagranti („Tettenérés") - a Codex Justinianusban
In medias res (A dolgok közepén) Horatiusnál
Isten meg fog nekem bocsátani, hisz ez a mestersége - *Heine*
Isa por és homu vogymuk - Halotti beszédből
Itt az idő, most vagy soha - *Petőfi:* Nemzeti dal
Itt az írás forgassátok, Érett ésszel józanon - *Kölcsey:* Vanitatum vanitas
Itt születtem én ezen a tájon - *Petőfi:* Szülőföldem
J'accuse („Vádolom") - Zola nyílt levelének címe az Auroréban Dreyfus védelmében
Jaj a legyőzötteknek! - Vae victis! - *Brennus gall hadvezér*
Jaj, ki parancsom, élve, szegi! - *Arany J.:* Tetemre hívás
Jogot a népnek az emberiség Nagy szent nevében, adjatok jogot - *Petőfi:* A nép nevében
Jöttem, láttam, győztem - Veni, vidi, vici - *Julius Caesar*
Kacagj, Bajazzo! - *Leoncavallo:* Bajazzók c. opera áriája
Kelj föl párnáidról, özvegy Pókainé - *Gyulai P.:* Pókainé
Késhet a Tavasz, ha már itt a Tél? - *Shelley*
Ki áll amott a szirttetőn, Hunyad magas falánál? - *Czuczor G.:* Hunyadi
Ki itt belépsz, hagyj fel minden reménnyel - *Dante:* Pokol kapujának felirata
Ki kopog? Mi kopog? Egy fekete holló! - *Arany J.:* Mátyás anyja
Kis lak áll a nagy Duna mentében - *Petőfi:* Távolból
Királyok végső érve - Ultima ratio regum - XIV. Lajos ágyúinak felirata
Költő hazudj, de rajt' ne fogjanak - *Arany J.:* Vojtina ars poetikája
Kommunizmus = szovjethatalom + elektrifikáció - *Lenin*
Küzdés az élet - *Kölcsey:* Parainesis
Last, not least (végső, de nem utolsó) - *Shakespeare:* Lear király
Látta-e már Budapestet éjjel? - Zerkovits B.-dal címe
Láttam én csárdákban tisztább szíveket már, Mint kit naponta lát térdelni az oltár - *Petőfi:* A csárda romjai
Leborulok a nemzet nagysága előtt - Kossuth L. beszédéből
Lelkemből lelkedzett gyönyörű magzatom - *Arany J.:* Toldi
Lenni, vagy nem lenni, ez itt a kérdés - *Shakespeare:* Hamlet
Lesz még egyszer ünnep a világon - *Vörösmarty:* A vén cigány
Lélek az ajtón se' be, se' ki - *Arany J.:* Tetemre hívás
Magyarország nem volt, hanem lesz - *Széchenyi I.:* Hitel
Más a barátság, más az üzlet - Lopez de Oyala-színmű címe
Megfogyva bár, de törve nem, él nemzet e hazán - *Vörösmarty:* Szózat
Megmérettél s könnyűnek találtattál - Mene tekél ufarszin - Belsazár lakomája felirata
Meghalt a nagy Pán, a nagy Pán halott - *Reviczky:* Pán halála
Megverem: Kevés lesz, megölöm: sok volna - *Arany J.:* Jóka ördöge
Megvirrad még valaha, Nem lesz mindig éjszaka - Terhes S. verse
Mennyi asszony van és mind a másé - *Ady E.:* Sóhajtás a hajnalban
Mens sana in corpore sano (Ép testben ép lélek) - *Juvenalis*
Még nyílnak a völgyben a kerti virágok - *Petőfi:* Szeptember végén
Mézeshetek (Lunes du miel) - *Voltaire:* Zadig
Méreg a dal édes méze - *Petőfi:* Jövendölés
Mi a magyar most? Rút sybarita váz - *Berzsenyi:* A magyarokhoz
Mi dolgunk e világon? Küzdeni erőnk szerint a legnemesebekért - *Vörösmarty:* Gondolatok a könyvtárban
Miért zúg a tömeg? - *Arany J.:* V. László
Mily idők! Mily erkölcsök! - O tempora! O mores! - *Cicero*
Minden dolog mértéke az ember - *Prótagorasz*
Mi füstölög ott a síkon távolban - *Szigligeti E.:* Cigány
Míg bűntelen tűrsz, fennmarad érdemed - *Virág B.:* A kényes szenvedőhöz
Mi kék az ég, Mi zöld a föld - Petőfi-vers címe

Mikor az est mesélni kezd - Kalmár T.-Reményi B. dala
Minden eddigi társadalom története - osztályharcok története - Kommunista Kiáltvány, *Marx, Engels*
Minden ember annyit ér, amennyit tud - *Gárdonyi G.:* Isten rabjai
Mindenki gyanús nekem, aki él - *Arany J.:* Tetemre hívás
Minden órádnak leszakaszd virágát - *Berzsenyi:* Magyarokhoz
Minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs - *Berzsenyi:* Barátomhoz
Minek is van szerelem a világon? - Kéry Gy.-dal címe
Minél kevesebb ünnepi frázist és minél több hétköznapi tettet - *Lenin*
Mint az őrült, ki letépte láncát - *Petőfi:* A Tisza
Mintha pásztortűz ég őszi éjszakákon - *Arany:* Toldi
Mint komor bikáé olyan a járása, Mint a barna éjfél szeme pillantása - *Arany J.:* Toldi
Mit búsulsz, kenyeres, midőn semmid sincsen? - Buga Jakab éneke
Mit háborgattok? Takarodjatok innen! - *Petőfi:* Az őrült
Mór megtette a kötelességét, a mór mehet - *Schiller*
Művész hazája széles e világ - *Arany J.:* A költő hazája
Neked két hazát adott végzeted, Nekünk csak egy volt, az is elveszett - *Tompa:* A gólyához
Nem adhatok mást, csak mi lényegem - *Madách:* Az ember tragédiája
Nem merni, amit merni kell: gyalázat - *Kazinczy:* Pályám emlékezete
Nem mese az gyermek - *Arany J.:* Családi kör
Nem szül gyáva nyulat Núbia párduca - *Berzsenyi:* Felkölt nemességhez
Nem terem ma párja hetedhét országon - *Arany J.:* Toldi
Nem való bokréta gyűrött süveg mellé - Pethő K. dalcíme
Nép szava - isten szava - *Táncsics M.*
Ne zavarjátok köreimet - *Arkhimédész*
Nesze semmi, fogd meg jól - *Petőfi:* Okatootáia
Nézd meg az anyját, vedd el a lányát - Berczik Á. vígjátékcíme
Nil admirari (Semmi felett sem csodálkozni) - *Pithagorasz mondása*
Nincs a teremtésben vesztes, csak én - *Katona J.:* Bánk bán
Nomen est omen („Nevében hordja végzetét" - a neve rossz jelt jelent) - *Plautus:* Perzsák
Oda kap, hol fészkel az agy - *Arany J.:* Tetemre hívás
Óh, irgalom atyja, ne hagyj el - *Arany J.:* Ágnes asszony
Óh, mi szépen leng a zászló, Óh, mi szépen fénylik a kard! - *Tóth K.:* Szilágyi Erzsébet
Oh, szent együgyűség - *Husz J.*
Omnia vincit amor „Ámor" (a szerelem) mindent legyőz - *Vergilius:* Tizedik Ecloga
Országomat egy lóért - *Shakespeare:* III. Richárd
Ott essem el én, A harc mezején - *Petőfi:* Egy gondolat bánt engemet
Őrül neki, mint bolond a sipkájának - *Jókai:* A kőszívű ember fiai
Őszi harmat után, Nagy hegyek ormán, Fujdogál a hideg szél - *Balassa B.:* Búcsúének kedveséhez
Panem et circenses („Kenyeret és cirkuszi játékokat") - *Juvenalis*
Párizs megér egy misét - *IV. Henrik* francia király
Partra szállottam, Levonom vitorlám - *Berzsenyi:* Apotheozis
Pénz és kor istene, Ki törhet ellene? - *Kisfaludy K.:* Vigasztaló dal
Pénznek nincs szaga - *Vespasianus* római császár
Pusztulunk, veszünk, Mint oldott kéve széthull nemzetünk - *Tompa M.:* A gólyához
Rabok legyünk, vagy szabadok? ez a kérdés, válasszatok - *Petőfi:* Nemzeti dal
Rákos, Rákos! hová lettél? Szép híredből de kiestél - *Kisfaludy K.:* Rákosi szántó a török alatt
Régi dicsőségünk hol késel az éji homályban? - *Vörösmarty M.:* Zalán futása
Robespierre, követni fogsz az úton - *Danton*
Romlásnak indult hajdan erős magyar - *Berzsenyi:* A magyarokhoz
Sem utódja, sem boldog őse, Sem rokona, sem ismerőse Nem vagyok senkinek - *Ady:* Szeretném, ha szeretnének
Senki sem próféta a hazájában - Máté evangéliumából
Sírva vigad a magyar - *Bajza:* Borének
Sit tibi terra levis („Legyen neked könnyű a föld") - *Martialis*
Sok az eszkimó, kevés a fóka - *Madách:* Az ember tragédiája
Sok Charybdis közt, sok ezer veszélyben Izzada orcám - *Berzsenyi:* Osztályrészem
Sok van, mi csodálatos - De az embernél nincs semmi csodálatosabb - *Szophoklész:* Antigoné
Száraz ágon, hallgató ajakkal, Meddig ültök csüggedt madarak? - *Tompa:* A madár fiaihoz
Szerencsétlen flótás - *Schiller:* Ármány és szerelem
Szeresd a virágot és ne féltsd szívedet, Mert ki azt szereti Rossz ember nem lehet - *Petőfi:* Az árva lyány
Szerető szív készebb magában keresni a hibát, mint szeretete tárgyában - *Kazinczy:* Pályám emlékezete

Szertenézett s nem lelé Honját a hazában - *Kölcsey:* Himnusz
Szép állat az asszonyi állat, Szép és veszedelmes - *Kölcsey:* Az őrült
Szép reményink hajnalcsillagánál A jövendő tündérkert gyanánt áll - *Petőfi:* Távolból
Szép vagy, gyönyörű vagy, Magyarország - *Vincze Zs.:* Hamburgi menyasszony c. operettjéből
Szívet cseréljen az, Ki hazát cserél - *Tompa M.:* Levél egy kibujdosott barátom után
Szomorú vasárnap - *Jávor L.-Seres R. dalának címe*
Szülőföldem szép határa! Meglátlak-e valahára? - Kisfaludy K.
Tabula rasa („tiszta helyzet") - *Arisztotelész:* A lélekről
Találkozunk Philippinél - *Shakespeare:* Julius Caesar
Talpra magyar, hí a haza - *Petőfi:* Nemzeti dal
Tanúm az ég és minden seregi - *Arany J.:* Tetemre hívás
Te boldogabb vagy mint mi, jó madár - *Tompa M.:* A gólyához
Te is fiam Brutus (Et tu mi fili Brute) - *Julius Caesar*
Temetni jöttem Caesart, nem dicsérni - *Shakespeare:* Julius Caesar
Tiszteljétek a közkatonákat - Petőfi-vers címe
Tomori! Büszke vezér! mért hagytad el érseki széked; Nem halt volna hazánk dísze, virága veled - *Kisfaludy K.:* Mohács
Több is veszett Mohácsnál - *Arany J.:* Leesett a Rigó lovam patkója
Több világosságot! - Mehr Licht - Goethe
Tűrte Miklós tűrte, ameddig tűrhette *Arany J.:* Toldi
Tüzesen süt le a nyári nap sugára *Petőfi:* János vitéz
Urak, urfiak, válogatott cigánylegények - *Arany J.:* A nagyidai cigányok
Utánunk a vízözön - Marquise de Pompadour
Ülj mellém a kandallóhoz, fel van szítva melege - *Kisfaludy K.:* Csobánc
Vadat, halat s mi jó falat Szem-szájnak ingere - *Arany J.:* A walesi bárdok
Vajh ki ő és merre van hazája? - *Vörösmarty:* Szép Ilonka
Valami bűzlik Dániában *Shakespeare:* Hamlet
Vannak olyan esetek, ahol a kegyelem irtózatosabb - *Katona J.:* Bánk bán
Veni, vidi, vici („Jöttem, láttam, győztem") *Julius Caesar*
Vessünk fátyolt a múltra - *Deák F.*
Végsőt mosolyga orcád, s a halál leszedte róla szép rózsáidat - *Vörösmarty:* Kis gyermek halálára
Vérszagra gyűl az éji vad - *Arany J.:* A walesi bárdok
Vígan dudál a portugál - *Vanloo-Lecoq:* A nap és éj c. operettjéből
Vigyázz! Kedved majd követendi gyász *Petőfi S.:* A tintásüveg
Világ proletárjai, egyesüljetek! - Kommunista Kiáltvány, *Marx, Engels*
Virány a múlt, szorgalmatos méh A hű emlékezet - *Petőfi:* Első szerelmem
Zöldszemű szörnyeteg (a féltékenység) - *Shakespeare:* Othello
idézés citálás
idilli meghitt, békés
időbér órabér, akkordbér, napszám, napidíj
időfogalom
2 betűs: éj, év, hó, ma
3 betűs: dél, hét, idő, már, nap, óra, ősz, tél
4 betűs: jövő, most, múlt, nyár, perc
5 betűs: éjjel, előbb, előtt, fázis, hónap, jelen, későn, korán, máris
6 betűs: délben, később, reggel, sürgős, tavasz
7 betűs: azonnal, délután, évezred, évtized, pontban
8 betűs: aktuális, délelőtt, évszázad, korábban, periódus
9 betűs: időtartam, másodperc, nemsokára
11 betűs: intervallum
14 betűs: pillanatnyilag
időmértékes verssor
5 betűs: reizi
6 betűs: jambus
7 betűs: glükoni
8 betűs: adoniszi, daktilus, dijambus, spondeus, szapphói, trocheus
9 betűs: alkaioszi, anakreoni, epitritus, hexameter
10 betűs: alexandrin, anapesztus, choriambus, dispondeus, ditrocheus, pentameter, pirrichius, szótadészi
11 betűs: logaoedikus, phalaikoszi, téleszillai
12 betűs: dithürambosz
13 betűs: daktilojambus, pherekratészi
14 betűs: aszklépiadészi
16 betűs: jambologaoedikus verssor
időpont, időtartam óra, idő, dátum, epocha, korszak, határidő, keltezés, periódus, terminus

2 éves biennium	**7 napos** hét
3 éves triennium	**10 éves** decennium
3 hónapos negyedév	**10 napos** dekád
4 hónapos harmadév	**24 órás** nap
5 éves lustrum	**60 perces** óra
6 hónapos félév	**100 éves** centenárium
tanulmányi szemeszter	**1000 éves** millennium

idősebb szenior (senior)
időszak periódus, korszak, szakasz, ciklus, éra, epocha; átmeneti, nyári, terv-; év, évtized, évszázad, évezred, intervallum
időszámításunk szerint *(röv.)* i. sz. latinul a. D. (anno Domini)

időszámításunk előtt *(röv.)* i. e., Kr. e.
időszerű aktuális, alkalmi, korszerű, mai, sürgős, esedékes
időtartam éra, időszak, periódus, évtized, évszázad, évezred
idült hosszas, tartós, megrögzött, krónikus
Ifjú Gárda feldolgozója Fagyejev, A. *(regény)*, Mejtusz, J. *(opera)*
igás állat ló, szamár, öszvér, teve, láma, ökör, tehén, bivaly, jak
Igazak Szövetségének jelmondata Minden ember testvér
igazgatási adminisztratív
igazi echt, hamisítatlan, valódi
igefajta cselekvő, műveltető, visszaható, szenvedő, átható, át nem ható, tartós, gyakorító, mozzanatos, kezdő, ikes
igeidő jelen, múlt, jövő, régmúlt
igemód kijelentő, feltételes, óhajtó, parancsoló, felkiáltó
Ignotus (Veigelsberg, H.)-mű Slemil keservei, Vallomások, Változatok G-húron, Kísérletek, Színházi dolgok, Egy év történelem, Olvasás közben
ihlet szimbóluma Pegazus
Ikarosz apja Daidalosz
ikrek
Castor *ikre* Pollux
Ézsau *ikre* Jákob
Remus *ikre* Romulus
Ikrek csillagkép fő csillagai Castor, Pollux
Ilf-Petrov-mű Tizenkét szék, Aranyborjú
Iliász Homérosz-eposz
illat, szag buké, aroma, szimat, dohszag, büdösség, dohosság
illatszer ámbra, cibet, mirha, parfüm, levendula, rózsaolaj
Illés B. *(Koss.)*-**mű** Spartacus, Ég a Tisza, Kárpáti rapszódia, Fegyvert s vitézt énekelek, A vígszínházi csata, Honfoglalás
Illés E. *(Koss.)*-**mű** Méreg, Hazugok, Trisztán, Türelmetlen szeretők, Hamisjátékosok, Krétarajzok, Írók, színészek, dilettánsok
Illyés Gy. *(Koss.)*-**mű** Nehéz föld, Sajrúrendek, Ifjúság, Puszták népe, Magyarok, Különc, Kegyenc, Testvérek, Tiszták, Petőfi, Oroszország, Csizma az asztalon, Honfoglalók között, Ozorai példa, Fáklyaláng, Dózsa György
verskötet Kézfogások, Konok kikelet, A Semmi közelít
önéletrajz Hunok Párizsban, Beatrice apródjai, Naplójegyzetek
Ilmen-tó vizét vezeti le Volhov
illó folyadék éter, aceton, benzin, benzol, alkohol
Ilosvai Selymes P. feldolgozta Toldi-monda
imaház kápolna, templom, mecset, zsinagóga
imakönyv missale, breviárium
imitátor utánzó, majmoló, hamisító, epigon
„Íme az Ember": „Ecce homo"
impérium birodalom, hatalom, uralom
impresszionisták
festészetben Monet, Renoir, Pissarro, Cézanne, Sisley, Guillaumin, Degas
zenében Puccini, De Falla, Respighi, Ravel, Debussy, Delibes, Dukas
költészetben Verlaine, Maeterlinck, Rimbaud, Dehmel, Schnitzler, Rilke
magyarok közül: Kosztolányi, Krúdy
inasruha livré
independensek vezetője Cromwell, O.
incidens összetűzés, zavaró körülmény
indiai, India *agrai mauzóleum* Tadzs (Taj) Mahal
indiai államok, szövetségi területek és fővárosai

államok	
Andaman és Nicobar-szigetek	Port Blair
Andhra Pradesh:	Hyderabad
Assam:	Dispur
Jammu és Kasmír:	Srinagar, Jammu
Gujarat:	Gandhinagar
Haryana:	Chandigarh
Himachal Pradesh:	Simla
Karnataka:	Bangalore
Kerala:	Trivandrum
Madhya Pradesh:	Bhopal
Maharasthra	Bombay
Manipur:	Imphal
Meghalaya:	Shillong
Mizoram:	Aijal
Nagaland:	Kohima
Nyugat-Bengália:	Calcutta
Orissa:	Bhubaneswar
Punjab (Pandzsáb):	Chandigarh
Rajasthan:	Jaipur
Sikkim:	Gangtok
Tamil Nadu:	Madras
Tripura:	Agartala
Uttar Pradesh:	Lucknow
szövetségi területek	
Arunachal Pradesh:	Itanagar
Dadra és Nagar Haveli:	Silvassa
Delhi:	Delhi
Goa, Daman és Diu:	Panaji
Lakshadweep	Kavaratti
Pondycherry:	Pondicherry

dinasztiák Gupta, Maurja, Mogul, Nanda, Sajsunaga
eposz Mahábhárata, Rámájana
esőisten Indra
európaiak megszólítása szahib
fafajta mangó
fejedelmi cím radzsa, ráni, begum, niszam, maharadzsa, maharani

fennsík Dekkán
fizikus Bhabha, H., Bose, J., Raman, Ch. *(Lenin-békedíjas)*
folyó Chambal, Jamuna, Ganga (Gangesz), Godávari, Indus, Krishna, Mahánadi, Mahi, Narmada, Penner, Tapti, Brahmaputra
főisten Siva
főváros Újdelhi (New Delhi)
halál istene Yama
hangyászmedve pangolin
hegycsúcs Godwin Austen 8611 m, Anaimudi, Kanchendzönga, Nanda Devi, Nanga Parbat, Ootacamund
hegység Aravalli, Himalája, Patkai, Gasherbrum, Masherbrum, Satpura, Vindhya
hírügynökség Press Trust of India, United News of India, India Press Agency
hivatalos nyelv hindi
író Visokhapatman, M.,Anand, Premcsand, Sudraka, Tagore, R.
istenség
4 betűs: Agni, Deva, Diti, Jama, Kali, Kama, Maja, Rama, Rati, Siva
5 betűs: Aditi, Durga, Indra, Visnu
6 betűs: Brahma, Ganesa, Krisna, Laksmi, Sarja, Varuna
7 betűs: Parvati
8 betűs: Kaszjapa, Karikeja
10 betűs: Szaraszvati
kaszt brahman, ksatrija, pária, sudra, vajsja
kikötő Bombay, Calcutta, Cochin, Kandla, Madras, Mangalore, Okha, Paradip, Vishakpatnam, Marmagao
költő Kálidásza, Nának, Tagorsz, Tulszidan, Tagore *(Nob.)*, Yayadeva, Amaru, Iqbal, Bilhama
lakóépület bungaló
légiforgalmi társaság Air India, Indian Airlines
mesegyűjtemény Pancsatantra
matematikus Ramanugan, Brahmagupta
megszólítás *(úr)* sahib
nemzetiség hindusztáni, bengáli, bihári, orijá, radzsput, gudzsarati, tamil, telugu, kannada, maráti, malajálam
Nobel-díjas
fizikai Chandrasekhar, S. (indiai származású amerikai), Raman, Ch.
fiziológiai vagy orvosi, Khorana, H. (indiai származású amerikai)
irodalmi Tagore, R.
női ruha szári
nyelv, írás asszami, bengáli, bihári, gudzsaráti, malajalám, maráti, orija, prakrit, pandzsábi, hindi, tamul, urdu, szindi, szanszkrit, angol
pénznem rúpia = 100 paisa
politikus Nehru, Gandhi, Pandit Nehru, Indira Gandhi, Mahatma Gandhi, Radzsiv Gandhi
rakétakísérleti telep Thumba
ragadozó állat mungó
rizspálinka arrak
rendező *(színházi és film)* Abbas, H., Gidvani, M., Kapur, R.
repülőtér Amritsar, Bombay, Calcutta, Delhi, Madras, Patna, Varanasi, Trivandrum, Karachi, Srinagar
rockénekesnő Charles, I., Puthli, A.
sajtó (újságok) Indian Express, Amrita Bazar, Patriot, Bombay Cronicle, National Herald, New Age
sivatag Thar
szent guru, jógi
szentírás Véda
szerelem istene Káma
szerelmi tankönyv Kámaszútra
sziget Amindivi, Andaman-, Nicobar-, Laccadive-szigetek
táncosnő bajadér
társadalmi csoport kaszt
tenger, óceán Arab-tenger, Indiai-óceán
tengeri liliom lótusz
tengeröböl Bengál-, Mannari-, Cambay-, Cutch-
testtartási gyakorlat jóga (yoga)
tó Bhakra, Chilka, Sambhar, Wular, Hirakudi víztároló
torony alakú templom pagoda
törvényhozó testület Nép Háza, Államok Tanácsa
tűzisten Agni
vallás hindu, mohamedán, szikh, buddhista, parszi, dzsaina, keresztény
város Újdelhi (New Delhi), Calcutta (elővárosa Howra), Bangalore, Kanpur, Nagpurv Indore, Agra, Jaipur, Jabalpur, Gwalior, Patna, Sholapur, Srinagar, *lm.* kikötő, repülőtér, államok és fővárosai
zarándokhely Benaresz, Mathura, Allahabad
Indiai-óceán melléktengerei (öblei) Vörös-tenger, Arab-tenger, Andaman-tenger, Adeni-, Bengál-, Ománi-öböl, Perzsa-öböl
indián
Dél-Amerikában puelcsa, tehuelcsa, araukán tupikarani, arawak, karib, kecsua, aymara, csibcsa
Észak-Amerikában algonkin, irokéz, athapaszk, sziú, csejeun, komancs, azték
békepipa kalumet
csónak piroga
felszerelés vigvam, tomahawk
győzelmi jel skalp
isten manitu
lábbeli mokasszin
indián törzs
3 betűs: akt, kri, uto

4 betűs: csol, ixil, juma, kree, krik, lule, maya, mama, mojo, moxo, paja, pani, pima, puri, rama, sziú, tono, tupi, ulva, zumi
5 betűs: apacs, csoko, haida, huron, junka, kaddo, karib, kenai, kinai, kiova, kolos, makah, makka, modok, nutka, omaha, oszag, otomi, paece, pampa, piute, ponka, soson, szumo, tinne, umana
6 betűs: abipon, aravak, ajmara, blanko, cajapo, csango, csorti, dakota, irokéz, kansas, karajo, kecsua, kiovay, kvapav, kvappa, kvicse, lengua, mandan, mangue, matago, mixtek, mohawk, mojave, othomi, pahute, parexi, pueblo, szitka, sznake, tapuja, tikuna, tomote, tinneh, tnaina, szelis
7 betűs: araukan, atakana, beothuk, botokud, csibcsa, csontal, csolesz, guarani, guayana, jurukar, kvicsua, mohegan, mohikán, natcsez, pah utah, pokoman, pukvina, taensze, tcendal, thnaina, tlingit, tlinkit, tzendal, vjandot, zapoték
8 betűs: akvateka, algonkin, barbakoa, csapanek, csikvito, cserokéz, csirokéz, delawari, flathead, guajkuru, huaxteka, kokonuko, kotanera, kvakiuti, parecisz, pokoncsi, szaliszh, taraszka, taraszko, totonako, tűzföldi, umaszaju, urpantek, vinebago
9 betűs: arinagoto, athabaszk, cotapampa, csanguina, csepevain, csinanték, feketeláb, janahuara, moszkovito, szahaptin, talamanka, tszimsian, xikolanka
10 betűs: asszinboin, patagóniai, szitszekai

indián törzsfőnök kacika
indíték ok, motívum
Indokína *(tört.)* Vietnam, Laosz, Kambodzsa (Hátsó-India)
Indonézia
folyó Digul, Barito, Kapuas, Kampar, Hari, Inderagiri, Mahakam, Musi, Solo, Mamberamo
főváros Jakarta (Dzsakarta)
hegy, hegycsúcs Müller, Schwaner, Dempo, Kerinci, Leuser, Mutis, Puncak Jaya (5030 m), Ramelau, Trikora
hírügynökség Antara
hajótársaság PELNO, Djakarta Lloyd
író Alisahbana, S., Effendi, R., Hamzah, A., Kadir Munsi, A., Pane, A., Pane, S., Yamin, M., Notosuroto, Suharko
kikötő Tanjung Priok (Jakarta kikötője), Belawan, Surabaya, Semarang (Jáván), Palembang, Padang (Szumátrán), Balikpapan (Kalimantanon), Ujung Pandang (Makasar) (Celebeszen)
légiforgalmi társaság CARUDA, Merpati Nusuntara
nemzetiség indonéz (maláj), törzsek: jávai, madurai, riau, botak, bali, makaszar, szunda, dajak, timori, pápua
női viselet szárong
pénznem rupiah (rúpia) = 100 sen
repülőtér Jakarta, Medan, Denpasar, Balikpapan, Jayapura, Pakanbaru, Pontianak
sajtó (újság) Owikora, Merdeka, Suluh Indonesia, Indonesian Observer, Harian Rakjat
sziget Nyugat-Irian (Új-Guinea), Kalimantan (Borneo), Szumátra, Sulawesi (Celebesz), Jáva, Bali, Halmahera, Seram, Flores, Sumbawa, Nias, Timor
tó Toba-, Towuti-tó
törvényhozó testület Gotong Rojong
város Medan, Menadó, Bandung, Banjarmashi, Pontianak, *lm.* kikötő, repülőtér
vulkán Krakatau, Merapi, Bromo, Agung, Semeru, Tambora
ingerel ugrat, heccel, évődik, bosszant
ingyen gratis, grátisz, franco (franko), frei, bérmentve
injekciós üvegecske ampulla
inka főváros *(tört.)* Czuczo (Cuzco)
uralkodó Manco Capac, Huayna Capac, Huáscar, Atahualpa
inkognitó titkon, titkos, álnév alatt, rangrejtve
Inn mellékfolyói Ach, Ache, Rott, Achen, Ziller, Salzach, Trisanna, Mangfall
I. N. R. I. = Názáreti Jézus, a zsidók királya
in persona személyesen
intakt hiánytalan, érintetlen, megvesztegethetetlen
intarzia faberakás
interkontinentális világrészek közötti
intermezzo közjáték, közzene
III. Internacionálé Komintern
Internacionálé
szövegírója Pottier, E.
zeneszerzője Degeyter, P.
Interparlamentáris Unió *(röv.)* IPU
intrikus cselszövő, bajkeverő
intuíció megérzés
invalidus (hadi-) rokkant
investitúraharc VII. Gergely pápa és IV. Henrik császár között
rendezte wormsi konkordátum (1122)
pápapártiak guelfek
császárpártiak ghibellinek
Ionesco, E.-mű A kopasz énekesnő, A székek, Az orrszarvú, A király halódik
Iphigeneia
apja Agamemnón

anyja Klütaimnésztra
testvére Oresztész
történetet feldolgozta Aiszkhülosz, Szophoklész, Euripidész, Racine, Goethe, Hauptmann
zenében Gluck

Iphigeneia Aulisban szerzői Euripidész, Hauptmann, G.

Irak
folyó Eufrátesz, Diyala, Tigris, Shatt-al-Arab, Zab as Saghir
főváros Bagdad (Baghdad)
hegy, hegycsúcs Zagrosz, Kurd-felföld, Haji Ibrahim (3600 m)
hírügynökség INA
író Ibrahim, A., Lutfi, A., Malik Nuri A., Nun Ajub, Z.
kikötő Baszrar (Al Basrah) Fao (Kohr al Amaya, Al Faw), Umm, Qasr
költő al-Baets, al-Dzsavahiri, Kazimi, A., ar-Riszafi, az-Zahavi
légiforgalmi társaság Iraq Airways
nemzetiség arab (beduin), kurd, iráni, török
ókori területeinek nevei Mezopotámia, Babilónia, Asszíria
párt Baath
pénznem iraki dínár = 20 dirhem = 1000 fil
repülőtér Bagdad (Baghdad), Al Mawsil, Baszra
sajtó (újságok) Al-Manar, Al-Akhbar, Al-Dzsumhurija, Baghdad News
tó Sadiyah-, Al Hammari-, Milh- Habbaniyavi-tó
törvényhozó testület *(tört.)* medzslisz
város Al Mawsil (Moszul), Irbi As Sulaymaniyah, Kirkuk, Baqubah, Ramadi, Karbala *lm.* kikötő, repülőtér

Irán (Perzsia)
dinasztiák Szeleukidák, Szasszanidák, Omajjádok, Abbaszidák, Táhividák, Szaffavidák, Számánidák, Bijudák, Ghaznavidák, Ghoridák, Szefevidák, Huligidák, Kadzsarok
csillagász Abul-Vafa, Abu Maasar, al Maháni, al-Tabári, al-Tuszi, asz-Szufi, Omar Hajjám
fény istene Ormuzd
folyó Aras (Arax), Atrek, Karkheh, Kaju, Karun, Quizil, Mund, Shatt al-Arab, Shur
forradalom vezetője Khomeini ajatollah
főváros Teherán (Tehran)
hegy, hegycsúcs Bashagird, Elbrusz, Demavend, Kopetdag, Zagrosz, Damavend (5771 m) Ruh-i Binalud, Takht-i-Suleiman, Kuh-i-Salaven, Kuh-i Sahand
hírügynökség ATP
író Bozorg Alavi, Mir Muhamed Hidzsázi, Szádik Hidájet
kikötő Abadan, Chahbahr, Bushehr, Khorramsahr, Naband, Bandar Abbas, Bandar Khomeyni
költő Dzsámi („Behánisztán" szerzője), Dzselál ed-Din Rumi, Firduszi („Sáhnáme" szerzője), Háfiz, S., Hedayat, S., Lahati, A., Nizámi, Omar Khajjám („Rubáiját" szerzője), Szádi
légiforgalmi társaság Iran Air
nemzetiség iráni (perzsa), török, tatár, kurd, beludzs, azerbajdzsáni, türkmén, örmény
nyelv *(tört.)* pehlevi, parthus, szogd, szaka, horezmi, szkíta
új iráni perzsa, kurd, beludzsi, tadzsik, afgán (pastu), jagnobi, oszét
ókori terület Elám, Média, Lüdia, Babilónia, Parthia
papi cím mullah, ajatollah
párt Tudeh
pénznem rial = 100 dinár
repülőtér Teherán, Abadan, Bandar Abbas, Shiráz, Zahedan
sajtó (újságok) Ettelaát, Kayhán, Mardom, Poszt-e-Tehrán
sivatag Lut, Kevir-sivatag
szent könyv Aveszta, Zend-Aveszta
sziget Khark, Hindarabi, Quishm
tengerszoros Hormuzi-
tó Gavkhuny, Hazu-i, Sultan, Kaszpi-, Mamun-i-Jaz, Murian-, Namak-, Rezaiyehi-tó
törvényhozó testület medzslisz
uralkodók az ókorban Ahmed Mirza, Ardasir, Artaxerxész, Dareiosz (Darius), Iszmail, Jazdagird, Kambüszész, Kürosz (Cyros), Mohamed Ali, Nadir, Xerxész
város Mashhad (Meshed), Esfahan (Iszfahán), Tabriz (Tebriz), Hamadan, Kermanshah, Karaj, Ahwaz (Ahváz), Qum (Kum), *lm.* repülőtér, kikötő

irányvonal, irányelv
3 betűs: elv
5 betűs: kánon, norma
6 betűs: maxima, mérték
7 betűs: szabály
8 betűs: rendelet
9 betűs: direktíva, határozat
10 betűs: instrukció, vezérfonal
11 betűs: rendelkezés

irányzat tendencia, törekvés, vonal
irányzék része rovátka, célkereszt, fonalkereszt
írásjel aposztróf, trema, umlaut, szirkonflex, pont, vonás, felkiáltó-, kérdő, gondolatjel, kettőspont, idézőjel, zárójel, pontosvessző, paragrafus, hiányjel
irattárba helyezendő ad acta
irigység színe sárga
Irinyi J.-találmány zajtalan gyufa
iroda büro; sajtó-, -ház, -helyiség, -vezető; fogadó-, hangverseny-, cég-, ingatlan-
irodalmi mű regény, novella, vers, dráma, színmű

irodalmár literátor, tollforgató
íróeszköz
4 betűs: toll
5 betűs: kréta, papír, tábla, tinta
6 betűs: ceruza
7 betűs: írótömb
8 betűs: filctoll
9 betűs: palatábla, töltőtoll
10 betűs: golyóstoll, levélpapír, palavessző
írógép alkatrész rugó, henger, billentyű, tabulátor, billentyűzet
Írország (Éire), ír
fizikus Walton, E. *(Nob.)*
folyó Barrow, Blackwater, Boyne, Shannon, Suir
főváros Dublin
hegy Brandon
hegycsúcs Carrantoohill (1041 m), Lugnaquilla
hírügynökség INA
ír származású angol író Moore, Th., Shaw, G. B. *(Nob.)*, Swift, J., Joyce, J.
kémikus Andrews, T.
kikötő Dublin, Cork, Kingstown, Rosslare, Limerick, Waterford
író O'Casey, S., O'Flaherty, O'Leary, C., Pearse, P., Synge, J.
kompjárat:
Fishguard–Rosslare
Rosscoff–Cork
Holyhead–Dublin
Liverpool–Dublin
költő Dallán Forgaill, Keating, G., O'Mulloy, O'Clrey, Yeats, W. *(Nob.)*
köztársasági hadsereg *(röv.)* IRA
légiforgalmi társaság Aer Lingus Aerlinte
légikikötő Shannon, Cork
nemzetiség ír, angol
Nobel-díjas
békedíjas MacBride, S.
fizikai Walton, E.
irodalmi Yeats, W., Corrigan, M., Williams, E.
pénznem ír font = 100 penny
sajtó (újságok) Irish Independent, The Irish Press, Evening Herald, Irish Worker's Voice
szabadságharcos Casement, R., Collins, M., Connolly, H.
sziget, szigetcsoport Aran, Achill, Valentia
tartományok, grófságok és székhelyeik
Leinster:
Carlow (Carlow), Dublin (Dublin), Kildare (Naas), Kilkenny (Kilkenny), Leix (Portlaoighise), Longford (Longford), Louth (Dundalk), Meath (Novan), Offaly (Tullamore), Westmeath (Mullingar), Wexford (Wexford), Wicklow (Wicklow)
Munster:
Clare (Ennis), Cork (cork), Kerry (Tralee), Limerick (Limerick), Tipperary (Tipperary), North Riding (Nenagh), South Riding (Clommel), Waterford (Waterford)
Connacht:
Galway (Galway), Mayo (Castlebar), Roscommon (Roscommon), Sligo (Sligo)
Ulster (déli része):
Cavan (Cavan), Donegal (Lifford), Monaghan (Monaghan)
tengeröböl Blacksool-, Dinglei-, Clew-, Coki-, Galwayi-, Dundlaki-, Dublini-, Foyle-, Liscannori-, Shannon-, Sligoi-, Traleei-öböl
tó Ree, Conn, Derg, Mask, Corrib, Conn
törvényhozó testület képviselőház, szenátus, Dail Eireann
város *l.* kikötő, tartományok székhelyei
Irving, W.-mű Rip van Winkle, Az Álmos-völgy legendája
isaszegi csata (1849. IV. 6.) Klapka, Damjanich, Aulich hadtestei legyőzik Windischgraetz főseregét
iskola díszterme aula
iskolafajta elemi, általános, gimnázium, reál, reálgimnázium; közép-, fő-, népiskola; technikum
iskolaszolga pedellus, hivatalsegéd
ismertetés recenzió
ismeretlen névtelen, anonim, X. Y., obskurus, NN
ismeretlen repülőtárgy ufo
ismétlőpuska Winchester, Mannlicher
Isztambul régi nevei Bizánc, Konstantinápoly, Sztambul
isten Zeusz, Jupiter, Wotan, Allah, Buddha, Jáhve, Jehova, Baal
istenek itala nektár
eledele ambrózia
istenfélő ájtatos, vallásos, hívő
isten háza dóm, kápolna, templom, zsinagóga, mecset, pagoda, dzsámi, katedrális, bazilika
isten kertje éden, paradicsom
iszlám
böjti hónap ramadan
előimádkozó imam
imaház mecset, mosé
imára szólító pap molla, mollah, mufti, mullah, müezzin
jogtudós ulema
szekta drúz, izmaelita, siita, szunnita, vahabita, szaracén
szent hely Kába (Mekkában)
szent könyv Korán
szimbólum félhold
ünnep bajrám
Ivanhoe szerzője Scott
Iványi Grünwald-festmény Nihilisták sorsot húznak, Juhász és a parasztasszony, Vendégség, Bércek közt, Cigánylányok

ivóhely eszpresszó, fogadó, kocsma, büfé, étterem
íz aroma, zamat
izgalom emóció, felindulás, turbulencia
izgatószer sztrichnin, kámfor, koffein, teobromin, Tetracor, Aktedron
izomzsába hexensussz, lumbágó
Izland
eposz Edda
festő Jonsson, A., Kjarval, J., Thorleifson, J.
folyó Thjorsa, Blanda
főváros Reykjavík
gleccser Vatnajökull, Langjökull, Hofsjökull
hegy, hegycsúcs Hofsjökull, Langjökull, Vatnajökull, Bardharbunga, Hekla, Hvannadalshnúkur (2119 m)
kikötő Reykjavík, Akureyri
író Breidfjörd, S., Gunnarsson, G., Laxness, H., *(Nob.)*, Stephansson, S.
költő Olafsson, E., Hallgrimsson, J., Thorarensen
nemzetiség izlandi, dán
Nobel-díj
békedíj Saavedra-Lamas, C.
irodalmi Laxness, H.
óizlandi költemény Edda dalok
pénznem króna = 100 aura
repülőtér Reykjavík, Keflavik, Egilstadir
sajtó (újságok) Morgunbladhid, Timinn, Visir
szobrász Jonson, E.
tó Lagarfljot, Thingvallavatn,
törvényhozó testület Althing
város Akranes, Hafnarfjördhur, Kópavogur, Selfoss, Seydhisfjördhur, Olafsvik, Siglufjördhur,
vulkán Hekla
Izmir régi neve Szmirna
Izrael *lm.* zsidó
dinasztiák Dávid, Jéhu, Omri
folyó Jordán, Jarkon, Kison, Faria
főváros Jeruzsálem
hegy, hegycsúcs Har Meron (1208 m), Olajfák hegye, Har Ramon, Karmel, Tabor
hírügynökség JTA, ITIM
író Bartov, H., Iszhar, Sz., Kishon, E., Kadmon, H., Meged, A., Schmuel, J.
kikötő Haifa, Elat, Tel-Aviv, Jaffa, Hadera
kőolajvezeték Eilat és Migdal Asgelon közt
király Dávid, Salamon, Saul, Heródes, Ahab, Asa, Ela, Abia, Ahas
légiforgalmi társaság ELAL
Nobel-díj
békedíj Begin, M.
irodalmi Ágnon, S.
nyelv ivrit
ókori nevei Júdea, Palesztina
pénznem sekel = 100 agorot
politikus Ben Gurion, Golda Meir, Begin, Dajan, Peresz, Samir
repülőtér Tel-Aviv, Eilat
sajtó (újságok) Maariv, Haarec, Davar, Lecte Nájesz, Jediot Ahronot, Jerusalem Post, Új Kelet, Al Hamismar
sivatag Negev
tengeröböl Akabai (Aqabai)
tó Holt-tenger, Kinneret-, Tibériás-, Genezáretitó
törvényhozó testület knesszet
város Beersheva, Holon, Nazareth, Ramat Gan, Rehovot, Tiberias, Petahtiqwa, Dimona, *lm.* kikötő
izolátor szigetelő, elkülönítő
Izsó M.-szobor Búsuló juhász, Csokonai, Dugonics, Táncoló hajdúk
izzólámpa feltalálója Davy, H., Grove, De Moleyus, Stary, Lodigin, Edison, Coolidge, Langmuir
magyarok: Just, Hanemann, Bródy

J

Jacobi V.-operett Leányvásár, Miami, Sybill, A rátarti királykisasszony
Jacquard, J.-találmány szövőszék
„Jaj a legyőzötteknek!" „Vae victis!"
Jákob
atyja Izsák
felesége Lea, Ráhel
testvére Ézsau
jakobinusok *l.* Magyarország
Jakut ASZSZK (Jakutia/SZU)
folyó Léna, Ingyigirka, Kolima
főváros Jakutszk
hegy Verhojanszki-hg., Cserszkij-hg.
jaltai konferencia (1945. II. 4-12.)
résztvevői Sztálin, J., Roosevelt, F., Churchill, W.
Jamaica
folyó Black River, Rio Minho
főváros Kingston
hegycsúcs Blue Mountain Peak (2256 m)
kikötő Kingston, Montego Bay
légiforgalmi társaság Jamaica Air Services
nemzetiség néger, mulatt, indiai, fehér, kínai
pénznem jamaicai dollár = 100 cent
repülőtér Kingston, Montego Bay
sajtó (újság) Daily Gleaner
törvényhozó testület képviselőház, szenátus
város Kingston, Falmouth, Spanish Town, Savanna la Mar, May Pen, *lm.* kikötő repülőtér
Janacek, L.-opera Jenufa, Katja Kabanova
Jamal-Nyenyec NK (SZU)
félsziget Jamal
nemzetiség orosz, nyenyec, hanti, komi
székhely Szalehard
Jangce (Csangcsiang)
mellékfolyója Hansuj, Jalung, Min, Csialing (Kialing)
város a partján Sanghaj, Nanking, Vuhan, Csungking, Jicsang
János evangélista jelképe sas
Janus Pannonius: Csezmicei János
Japán (Felkelő Nap Országa)
admirális Togo
botanikus Ikeno, S., Kajibara, E., Kihara, H., Ono, R., Shimose, S., Suzuki, H., Takamine, D.
császár Akihito; *volt:* Hirohito (Suva császár)
császárné Micsiko
császári cím tenno, mikádó
csillagász Asada, G., Motoki, J., Shibukawa, S., Shitsuki, S.
dinasztia Asikaga, Azucsi-Momojama, Helan, Kamakury, Meidzsi, Sova, Taiso, Tukava (Edo)
fametsző művész Eishi, Harunobu, S., Hokusai, Hiroshige, Kiyonobu, T., Kiyonaga, T., Masanobu, O., Moronobu, H., Sharaku, Toyokuni, Utamaro
felfedezője Pinto (XVI. sz. portugál)
fegyverletétel színhelye Missouri csatahajó (1945. IX. 2.)
festő Buncno, T., Eitoku, K., Gyokudo, K., Jasoku, Josetsu, Kano, Korin, O., Koetsu, Mitsouki, T., Mitsinaga, T., Mitsonobu, T., Motomobu, Nobuzane, Ogawa, U., Okyo, Saburosike, O., Sanraku, K., Seiki, K., Seiko, T., Sesshu, Shubun, Taiha, I., Takanobu, F., Takayoshi
filozófus

Bein, M.	Kukai *(buddhista szekta megalapítója)*
Banto, Y.	Nichiren
Ekiken, K.	Razan, H.
Jun, T.	Ryukyu, K.
Hajime, K.	Shinran *(Shinju szekta megalapítója)*
Hiroshi, N.	Shunan, Y.
Hiroto, S.	Sinsai, I.
Honen *(jodo szekta megalapítója)*	Toju, N.
Kenjuró, Y.	Tokosuke, N.
Kijoshi, M.	

fizikus Aochi, R., Nagaoka, H., Nishin, Y., Tomonaga, S. *(Nob.)*, Sakata, S., Yukawa, H. *(Nob.)*, Esaki, L. *(Nob.)*
folyó Ishikari, Kiso, Kitakami, Shinano, Tone
főnemes, hűbérúr daimio, szamuráj
főváros Tokió (Tokyo)
fürdőhely Odavara, Atakava, Tojama
gépkocsi Toyota, Mazda, Suzuki, Mitsubishi, Isuzu, Honda, Datsun, Daihatsu, Nissan
halál hegye Mihara
halfogó madár kormorán
hegycsúcs Fuji (Fudzsijama/3776 m)
hegység Abukuma, Akaishi, Chugoku, Eihigo, Hidaka, Kauto, Kiso, Kyushoi, Mukuni, Ryohaka, Shikakui, Suzukai, Tsukushi
hírügynökség Kyodo Tszusin, Dzidzi Tszusin
hordozórakéta Kappa, Lambda, Tamoda
húros hangszer koto
(szótag)-írás hiragana, katakana
író Bakin, Dzenzi, K., Ibara, S., Ichiyo, H., Ikku, J., Kobo, A., Mokuami, K., Monzaemon, C., Nambuko, Roka, T., Saikaku, I., Samba, Shi-

mei, F., Shunao, T., Takiyi, K., Takoboku, I., Toson, S., Kawabata, I. *(Nob.)*

Japán-Nyugat-Európa közti konténerútvonal JEURO

képregény manga

kikötő Akita, Aomori, Chiba, Hakodate, Kawasaki, Kitakyushu, Kobe, Muroran, Nagoya, Niigata, Osaka, Otara, Shimizu, Shimotsu, Tokio, Yokkaichi, Yokohama

költő Buson, Y., Issa, K.

közigazgatási egység ken

légiforgalmi társaság JAL, All Nippon Airways, Japan Asia Airways, Nippon Cargo

mesterséges hold (sorozat)

Ayame (ECS)	Kyokko
Denna (REXS)	Osumi
Exos (Jikiken)	Sakura
Hakucho (hattyú)	Shinsei (új csillag)
ISAS	Taiyo (Nap)
Himawari (GMS)	Tansei (kék)
JISS	Ume (szilvafavirág)
(UME)	Yuri
Kiku (krizantém)	

nemzetiség japán, ainu

nemzeti ünnep cseresznyevirág(zás)

Nobel-díjas

béke Sato, E.

fizikai Tomonaga, S., Yukawa, H., Esaki, L.

kémiai Fukui, K.

irodalmi Kawabata, Y.

orvosi Mata, S.

női öltözet kimonó

orvos Furuhata, T., Hata, S. *(Nob.)*, Kitazato, Noguchi, H., Shiga, K., Yamagiwa, K.

öngyilkosság harakiri

öngyilkos repülő kamikaze

önvédelmi sport judo, aikido, dzsudó, karate, dzsiu-dzsicu

pénznem jen = 100 sen

rendező (színház és film) Kuroszawa, A., Kimugasa, T., Mizoguchi, K., Shindo, K., Uchida, Ymai, T., Yamamoto, S., Yamamura

repülőtér Tokió (Honeda), Fukuoka, Kagoshima, Kumamoto, Nagasaki, Nagoya, Naha, Niigata, Osaka

sajtó (újságok) Aszahi Simbun, Mainicsi Simbun, Jomiuri Simbun, Szankei Simbun, Nihon Keizai Simbun, Csubu Nippon Simbun, Japán Times, Akahata, Tokio Simbun

szakszervezeti főtanács SOHYO

sziget Goto, Hokkaido, Hondo, Honshu, Kyushu, Ogasawara (Bonin), Okushiri, Osumi, Rishiri, Sado, Shikoku, Tanega, Yaku

szobrász Kaike, Unkei

teaházi táncosnő gésa

téli sporthely Sapporo

tó Biwa-, Kasumi-, Saroma-, Inawashiroi-tó

Tokió üzletnegyede Ginza

törvényhozó testület képviselőház, felsőház

USA haditengerészeti támaszpont Jakoszuka kikötő

ülőszőnyeg tatami

vallás sintoizmus, buddhizmus

város Amagasaki, Higashiosaka, Hiroshima, Kawasaki, Kumamoto, Kushiro, Kyoto, Matsuyama, Okayama, Sapporo, Sendai, Wakkanai

lm. kikötő, repülőtér

versforma haiku

vulkán Aszama, Bandai, Aszo, Fuji (Fudzsi)

Japán-tengeri kikötő Vonszan, Niigata, Otaru

tengerszoros La Pérouse-, Tsugaru-, Koreai-szoros

járlat, járlatlevél marhalevél, passzus

járműbiztosítás Casco

járőr patrul

jártasság rutin; irodalmi, zenei, vízijártasság

járvány epidémia, ragály

járványos betegség kolera, pestis, tífusz, epidémia, himlő, hastífusz, vörheny, diftéria, lepra

játék dominó, halma, sakk, kártya, dáma, malom, meccs, gém (game)

játékpénz zseton

játékrend repertoár, műsor

javít korrigál, kultivál, retusál, meliorál

jazz

énekes (külföldi)

4 betűs: O'Day, Ross
5 betűs: Crosby, Staton
6 betűs: Briden
7 betűs: Charles, Holiday, Rushing, Vaughan
8 betűs: King Cole
9 betűs: Armstrong, Jefferson

énekesnő (külföldi)

3 betűs: Cox
4 betűs: Hill, Lear
5 betűs: Horne, Smith
6 betűs: Joplin, Rainey, Waters
7 betűs: Christy, Jackson
10 betűs: Fitzgerald, Washington
11 betűs: Brandenburg

-fogalom, -kifejezés, -forma

3 betűs: bop, cat, hot, jug, rag
4 betűs: band, beat, cool, jump, lead, riff, scat
5 betűs: behop, blues, brass, break, combo, dirty, drive, growl, kader, kozoo, shake, shout, sound, stromp, swing
6 betűs: bridge, gospel, refrén
7 betűs: bigband, bop scat, calypso, feeling, hard bop, off beat, skiffle, ragtime, two beat
8 betűs: cool jazz, coon song, free jazz, négyezés, szinkópa, work song

9 betűs: bitonitás, creol jazz, dirty tone, dixieland, intonáció
10 betűs: background, commercial, cool stílus, jam session, spirituálé
11 betűs: ingabasszus
12 betűs: boogie-woogie, country blues, improvizáció
13 betűs: afro-cuban jazz, chicagó stílus
14 betűs: rhythm and blues
15 betűs: progresszív jazz, west-coast stílus
17 betűs: tradicionális jazz

-forma blues, rag, ragtime, boogie-woogie, swing, cool, dixieland

-hangszer
3 betűs: dob
5 betűs: gitár, puzón
6 betűs: fuvola, hegedű, orgona
7 betűs: bendzsó, xilofon, zongora
8 betűs: klarinét, nagybőgő, szaxofon, trombita, vibrafon
9 betűs: cintányér
10 betűs: facimbalom
13 betűs: Hammond-orgona

-muzsikus (magyar)
3 betűs: Víg
4 betűs: Deák, Pege
5 betűs: Benkó, Dobsa, Deseő, Orlay (Chappy), Román
6 betűs: Chappy (Orlay), Gorody, Herrer, Kovács, Radics, Ráduly, Söptei, Vécsey
7 betűs: Beamter, Buttola, Holéczy, Kertész, Lakatos, Martiny, Piroska, Szamosi, Tabányi, Tomsits, Zsoldos
9 betűs: Heinemann

-szerző, -muzsikus (külföldiek)
3 betűs: May, Ory
4 betűs: Best, Bilk, Byrd, Cole, Getz, Hall, Kühn, Lehn, Mann, Monk, Page, Pass, Rich, Shaw, Sims, Tate, Ward, Webb
5 betűs: Allen, Baker, Basie, Berry, Blake, Brown, Davis, Dodds, Ellis, Elman, Etzel, Evans, Gibbs, Gulda, Handy, Hines, James, Jones, Kirby, Klein, Krupa, Laine, Lewis, Luter, Norvo, Roach, Russo, Shank, Smith, South, Stacy, Tatum, Weiss, Young
6 betűs: Alpert, Ammons, Bailey, Barner, Barnet, Bechet, Blakey, Bolden, Bostic, Bryant, Carter, Clarke, Dorsey, Farmer, Freund, Garner, Greger, Harris, Herman, Hodges, Holman, Jackel, Joplin, Jordan, Kenton, Koller, Konitz, Miller, Mingus, Morton, Oliver, Parker, Powell, Previn, Redman, Taylor, Venuti, Waller
7 betűs: Anthony, Bribeck, Charles, Coleman, Desmond, Freeman, Goodman, Hampton, Hawkins, Jackson, Johnson, Nichols, Rollins, Snowden, Stewart, Vaughan, Ventura, Webster, Woodman
8 betűs: Adderley, Crawford, Eldridge, Gershwin, King Cole, Mulligan, Peterson, Shearing, Tristano, Whiteman, Williams
9 betűs: Armstrong, Christian, Doldinger, Edelhagen, Ellington, Gillespie, Grappelly, Henderson, Pettiford, Reinhardt, Geagarden, Weglinski, Zacharias
10 betűs: Carmichael, Fitzgerald, Montgomery
11 betűs: Beiderbecke, Brandenburg, Brocksieper, Butterfield, Charmichael
12 betűs: Mangelsdorff, Teschemacher

zongorista (külföldi)
4 betűs: Kuhn, Monk
5 betűs: Basie, Gulda, Hines, Tatum
6 betűs: Joplin, Morton, Powell, Walter, Wilson
7 betűs: Brubeck
8 betűs: Tristano
9 betűs: Ellington

Jeanne d'Arc „orléans-i szűz"
Jedlik Á.-találmány dinamó, elektromotor
jeges hóvihar blizzard
Jeges-tenger
folyói Ob, Jenyiszej, Léna, Mackenzie
melléktengerei Barents-, Kara-, Laptyev-, Kelet-szibériai-, Beaufort-, Csukcs-tenger
szigetei Grönland, Baffin-, Ferenc József-föld, Novaja Zemlja (Új-föld), Svalbard
kikötői Providenija, Pivek, Ambarcsik, Tyikszi, Nordvik, Dickson (Szovjetunió)

jégtánc figura
4 betűs: hold
5 betűs: bógni, hurok
6 betűs: hármas, mérleg, spirál
7 betűs: nyolcas, piruett
9 betűs: ülőpörgés
10 betűs: kanyarulat, kígyóvonal
11 betűs: duplahármas, ellenhármas, fekvőpörgés, halálforgás
13 betűs: ellenfordulás

ugrás
4 betűs: Axel, Flip, Lutz
5 betűs: Euler
6 betűs: Thoren
7 betűs: őzugrás, Salchow, Toekoop
8 betűs: Oppacher
10 betűs: kígyóbógni, Rittberger

11 betűs: Axel Paulsen, hármasugrás
12 betűs: terpeszugrás
13 betűs: mérlegpiruett
14 betűs: keresztpiruett

Jékely Z.-kötet Tilalmas kert *(versek)*, Örjöngő ősz, Minden csak jelenés, Kincskeresők, Angyalfia, A fekete vitorlás, Keresztút, Medárdus, A Bárány vére, Sorsvállalás

jel embléma, szimbólum, inszignia, kokárda, plakett

jelenet szcéna

jelenség vízió, fantom, álomkép, fenomén, szellem

jelfogó relé

jelent avizál, informál

jelentéktelen bagatell, csekély, banális, irreveláns, haszontalan

jelige mottó, jelmondat, jelszó, slogan (szlogen)

jellegzetes markáns, éles

jelölt aspiráns, pályázó

jelvény címer, jelkép, embléma, kokárda, szimbólum, ismertetőjel

jelző (eszköz) gong, csengő, sziréna, trombita; -árboc, -gomb, -torony; áram-, könyv-, nyom-, szint-, vész-, vihar-, vízállásjelző

Jemeni Köztársaság
folyó Wadi al Masilah
főváros San'a (Szana), Nabi Shy'ayb
hegycsúcs Nabi Shu'ayb (3760 m), Jabal Thamar
kikötő Aden, Ahmedi, Hideida, Mokha
nemzetiség arab, szomáli, pakisztáni, perzsa, indiai
pénznem jemeni dinár = 1000 fil
repülőtér San'a (Szana), Taizz, Hodeida
síkság Tihama
sziget Kamaran, Socotra
tengerszoros Bab-el-Mandeb
város Ahwa, Al-Shaab, Damkut, Habban, Maala, Ibb, Mukalla, Tarim, Thamut, Zamakh
lm. kikötő, repülőtér

Jenyiszej mellékfolyója Angara, Köves-Tunguszka, Alsó-Tunguszka
partján fekvő város Abakan, Minuszinszk, Igarka, Uszty-Port, Dugyinka, Krasznojarszk

Jerome, K. J.-mű Három ember egy csónakban, Három ember kerékpáron, Fanny és a cselédkérdés, Hobbs kisasszony, Egy naplopó tűnődései

Jeruzsálem hegye Sion

Jevtusenko, J.-mű Rakéták és szekerek, Ballada a nekifutásról, Ardabiola

jezsuita rend alapítója Loyola, I.

Jézus életéből ismert helység, vidék stb. Betlehem, Betsaida, Galilea, Getszemáné-kert, Golgota, Jeruzsálem, Jordán, Júdea, Kafarneum, Kána, Názáreth, Tiberiás-tava

Jézus születési helye Betlehem
keresztha lálának helye Jeruzsálem

jiddis író Solem Aléchem, Perec, J., Mendele, M., Salom Asch, Frug, S., Rosenfeld, M., Goldfaden, A.

jogász bíró, ügyvéd, védő, ügyész, jogtanácsos, jogi előadó

joggyakornok jurátus, ügyvédbojtár

jogi fogalom büntetőjog, ítélet, felmentés, fellebbezés, óvás, védőbeszéd, idézés, per, bizonyíték, felperes, alperes, alibi

jogos legális, törvényes, indokolt; önvédelem, kritika

jog szerint de jure

Jókai Mór első felesége Laborfalvi Róza

Jókai-mű A barátfalvi lévita, A cigánybáró, A fekete gyémántok, A jövő század regénye, Akik kétszer halnak meg, A kőszívű ember fiai, A lélekidomár, A lőcsei fehér asszony, A régi jó táblabírák, A tengerszemű hölgy, Az új földesúr, Az arany ember, Egy az Isten, Egy magyar nábob, Enyém, tied, övé, Eppur si mouve! (És mégis mozog a föld!) Erdély aranykora, Fráter György, Gazdag szegények, Hétköznapok, Janicsárok végnapjai, Mire megvénülünk, Névtelen vár, Rab Ráby, Sárga rózsa, Szegény gazdagok, Szerelem bolondjai, Szeretve mind a vérpadig, Török világ Magyarországon, Trenk Frigyes

jokulátor énekmondó, komédiás

Jonson, B.-mű Volpone; **magyarul** Komédiák

Jón-tenger szigetei Korfu, Lefkász, Kefalinia, Ithá-ki, Zakinthosz

Jordánia
folyó Jordán; *árkában* Holt-tenger
főváros Ammán
hegy Ra's al Khashm (1854 m), Jabal Ram, Tele Misma
kikötő Al Aqabah (Akaba)
légiforgalmi társaság ALIA
nemzetiség arab, beduin, cserkesz
pénznem jordániai dinár = 1000 fil
repülőtér Ammán, Al Aqabah (Akaba)
sajtó (újságok) Al Dzsihad, Al-Difaa, Jerusalem Times
sivatag Negev
tó Holt-tenger
törvényhozó testület képviselőház, szenátus
város Ammán, Irbid, Az Zarqa, Beit Lahm, Bayir, El Jafr, Al Khalil (Hebron), Maan, Madeba, Nablus (Nablusz), Er-Riha (Jerikó), As Salt

jós
5 betűs: augur
6 betűs: látnok, vátesz
7 betűs: próféta
8 betűs: haruspex
9 betűs: tenyérjós
10 betűs: csillagjós
11 betűs: telepatikus, asztrológus

jósda orákulum

Jósika M.-mű Abafi, Az utolsó Báthory, A csehek Magyarországban, Zrínyi a költő, Második Rákóczi Ferenc, Egy kétemeletes ház Pesten, A szív rejtelmei, A két mostoha, Emlékirat
jósnő Kasszandra, Pythia
jótékony karitatív, jóságos, kegyes; – alapítvány, célú
József Attila-kötet Szépség koldusa, Nem én kiáltok, Nincsen apám sem anyám, Döntsd a tőkét, ne siránkozz, Külvárosi éj, Medvetánc, Nagyon fáj
József Attila szerkesztette Szép szó
jóvátétel reváns, reparáció, kártérítés, kompenzálás, kártalanítás
jövedelem
3 betűs: bér, díj
5 betűs: gázsi, zsold
7 betűs: bevétel, fizetés, nyugdíj, tantiem
8 betűs: munkabér, fizetség
9 betűs: illetmény
10 betűs: honorárium
judo öv obi
jugoszláv (szerb, horvát, szlovén, macedón, bosnyák) Jugoszlávia
autonóm tartomány (Vajdaság) Vojvodina, Kosovo
cseppkőbarlang Posztojna
félsziget Isztria
férfinév

Adam	Hrvoje	Osztoja
Adem	Husein	Pavle
Ahmed	Ibrahim	Petar
Aleksandar	Janez	Rade
Alija	Janko	Raif
Andrej	Jordan	Szafet
Anton	Josif	Szinan
Blazso	Jovan	Szkender
Bogdan	Kemal	Szlavko
Bojan	Kenan	Szlobodan
Bosko	Kiril	Szreten
Branko	Krszta	Sztevan
Danilo	Ljubomir	Szulejman
Danko	Luka	Tihomir
Dejan	Marko	Uros
Dinko	Mehmed	Vid
Djordje	Midhad	Vjekoszlav
Dragoslav	Mihailo	Vladimir
Dragutin	Milan	Vladiszlav
Dusan	Milosav	Vojiszlav
Dzsevad	Milos	Vuk
Edvard	Milutin	Zaim
Esad	Mladen	Zdravko
Enver	Muhamed	Zlátko
Filip	Musztafa	Zoran
Franjo	Nebojsa	Zsarko
Fehrudin	Obrad	Zselemir
Gojko	Omer	Zsivojin
Goran	Oszman	Zsivorad

festő
szerb J. Bjelic, P. Dobrović, M. Milović, F. Simunovic, M. Konjović
horvát V. Becić, K. Hegedusić, J. Job, F. Vidović
szlovén R. Jakopović, S. Kregar
macedón Liczenoszki
fizikus M. Pupin, J. Stefan, N. Tesla
folyó Bosna, Cerna, Duna (Dunav), Dráva, Krka, Lim, Kulpa (Kupa), Mlava, Morava, Moravica, Neretva, Piva, Sana, Száva, Tisza, Timok, Treska, Vardar, Vrbas
főváros Belgrád (Beograd)
hegy Bilo, Dinári, Grmec, Jahorina, Jastrebac, Juliai Alpok, Karavankák, Kopaonik, Kapela, Karszt, Kozara, Majevica, Medvednica, Papuk, Pljesevica, Rtanj, Sinjajevina, Suva, Svilaja, Velebit, Zlatibor, Zumberacka
hegycsúcs Cincar, Durmitor, Dorce, Triglav (2863 m), Golemi, Korab, Grintarec, Ljubisnja, Krn, Maglic, Midzor, Ncka, Pelister, Titov, Zep
hírügynökség TANJUG
író, költő (*lm.* vajdasági magyar író, költő)

Andrić, I.	Lalić, M.
Begović, M.	Manojlović, T.
Božić, M.	Marinković, R.
Bulatović, M.	Matković, M.
Cankar, I.	Matoš, A.
Cesarec, A.	Nazor, V.
Čopić, B.	Novak, S.
Čosić, D.	Nušić, B.
Crnjanski, M.	Pandurović, S.
Davičo, O.	Petrović, V.
Desnica, V.	Popa, V.
Dučić, J.	Prežihov, V.
Janevszki, Sz.	Rakić, M.
Kaštelan, J.	Šegedin, P.
Kolar, S.	Šoljan, A.
Kovačić, I.	Stanković, B.
Kozak, J.	Tadijanović, D.
Kranjec, M.	Ujević, T.
Kreft, B.	Vuco, A.
Krklec, G.	Zupančić, O.
Krleža, M.	

kémikus A. Ruzicka *(Nob.)*
kikötő Dubrovnik, Opatija, Pula, Rijeka, Split, Sibenik, Senj, Zadar, Trogir, Kotor
költő
szerb J. Ducić, V. Ilić, L. Kostić, P. Njegos, V. Petrović, M. Rakić, A. Santić
horvát A. Cesarec, V. Desnica, D. Domjanić, L. Gaj, I. Gundulić, I. Kovacić, S. Kranjcević, M. Mazuranić, V. Vidrić, T. Ujević
szlovén F. Gabrovac, A. Kanizlić, F. Levstik, F. Preseren, O. Zupancić

macedón B. Konenszki, S. Janevszki, K. Racin
magyar I. vajdasági magyar költő

vajdasági magyar író, költő

Ács-Kovács K.	Gobby	Petkovics K.
Arányi J.	Fehér Gy.	Pivár É.
Balázs A.	Gozsdu E.	Podolszki J.
Bányai J.	Guelmino S.	Radó I.
Baranyi J.	Hajós F.	Rozsman E.
Báti Zs.	Haraszti S.	Schwalb M.
Beder I.	Havas K.	Sinkó E.
Bencz M.	Herceg J.	Sinkovics P.
Bencze L.	Hódi S.	Somogyi P.
Berényi J.	Juhász E.	Sulhof J.
Bogdánfi S.	Jung K.	B: Szabó Gy.
Bognár A.	Kalapis Z.	Szekeres E.
Borbély J.	Kázmér E.	Szeli I.
Bori L.	Kolozsi T.	Szenteleky K.
Börcsök E.	Koncz I.	Sziráky D.
Brasnyó I.	Kontra F.	Szirmai K.
Burány N.	Kopeczki L.	Szunyogh S.
Csépe I.	Kovács	Szücs I.
Csörgits J.	Szrinkó Z.	Szügyi Z.
Csuka Z.	Lábadi K.	Tari I.
Deák F.	Ladik K.	Thurzó L.
Debreceni J.	Láng Á.	Tolnai O.
Dér Z.	Laták I.	Turi G.
Dési Á.	Lévay P. E.	Urbán J.
Domokos I.	Lőrinc P.	Utasi Cs.
Dudás K.	Major N.	Vajda G.
Fehér F. és K.	Milkó I.	Vankó G.
Fülöp G.	Majtényi M.	Varga J. és Z.
Gajdos T.	Munk A.	Végel L.
Gál L.	Németh I.	Vlaj L.
Gerold L.	Novoszel A.	Zákány A.
Gion N.	Pap J.	

légiforgalmi társaság *(röv.)* JAT (Adria Airways)

nemzetiség szerb, horvát, szlovén, macedón, montenegrói (crnagorc), bosnyák, magyar, albán

női név

Aljsa	Gordana	Milica
Ana	Grozdana	Miroszlava
Andreja	Hanifa	Nada
Azra	Ivana	Natalija
Biljana	Jaszna	Nedira
Boriszlava	Jeliszaveta	Nevenka
Braniszlava	Joszipa	Olga
Danica	Jelena	Olivera
Danijela	Jovanka	Petrija
Dragica	Katarin	Radmila
Dora	Ljiljana	Ruzsa
Dubravka	Ljubica	Szadeta
Eleonora	Marija	Szavka
Emina	Marta	Szlavka
Eszma	Merszina	Szofija
Fatima	Milena	Szpomenka
Sztaniszlava	Vera	Zora
Tamara	Veszna	Zseljka

pénzem dinár = 100 para

repülőtér Belgrád, Zágráb, Ljubljana, Krk, Osijek, Pula, Dubrovnik, Sarajevo, Split, Ohrid, Portorož, Rijeka, Skopje, Titograd, Zadar

sajtó (újságok) Borba, Politika, Vjesnik, Delo, Magyar Szó, Dnevnik, Oslobodjenje, Nova Makedonija, *lm.* „vajdasági magyar lap"

szabadságharcos Cerni, J., Karadjordje

sziget Krk, Pag, Rab, Brač, Cres, Susak, Losinj, Hvar, Korčula, Dugi Otok, Brioni, Lasztovo, Mljet, Vis, Murter, Kornat

szobrász
szerb Jovanović, D., Roksandi, S.
horvát Mestrović, I., Valdec, R.

szövetségi köztársaságok és székhelyeik
Bosznia és Hercegovina Sarajevo
Crna Gora (Montenegro) Titograd
Horvátország Zágráb (Zagreb)
Macedónia Skopje
Szerbia Belgrád (Beograd)
Szlovénia Ljubljana

történetíró Valvasor, J.

törvényhozó testület Szövetségi Gyűlés (szkupstina)

tó Shkodrai-, Ohridi-, Preszpa-Dojrani-, Vranai-, Palicsi-tó, Plitvicei-tavak, Bledi-, Bohinji-, Fekete-, Biogradszko-, Plavszko-, Djerdapi-tó

vár (Belgrádnál) Kalimegdan

város Belgrád (Beograd), Zágráb (Zagreb), Banja Luka, Novi Sad (Újvidék), Skopje, Sarajevo (Szarajevó), Titograd, Ljubljana, Maribor, Subotica (Szabadka), Osijek (Eszék), Pristina, Nis, *lm.* kikötő, repülőtér

zeneszerző
szerb Binicki, S., Konjavić, P., Manojlović, K., Zivković, M., Rajačić, S.
horvát Brakanovič, I., Dobronič, A., Gotovac, J., Lisinski, V., Zajc, J.
szlovén Flajsman, J., Foerstner, A., Hubad, M., Ipavec, G., Lajovic, A., Skerjanc, M.

„Jöttem, láttam, győztem" „Veni, vidi, vici" (Julius Caesar)

jövedelmező rentábilis, kifizetődő, hasznot hozó, hasznosítható, lukratív

jövő idő futurum

jövendőmondó naptár csízió

Juhász Gyula múzsája Anna (Sárvári)

prózai írásai címe Örökség

juhfajta

cigája	fésűs merinó	merinó
cotswold	fríz	negretti
dinka	karakul	norfolk
down (daun)	leicester	racka
elektorel	madagaszkári	rambouillet

romney suffolk
shilus szomáli
népies neve birge, birka, bürge
vad fajtái európai muflon, arkal
juhtúró brindza
Júlia családi neve Capulet
Julius Caesar hadjáratai, csatái Hispánia, Gallia (legyőzi Vercingetorixot), Illyricum, Pharszalosz (legyőzi Pompeiust), Egyiptom, Kis-Ázsia, Thapsus, Munda
Jupiter
felesége Juno
anyja Rhea
apja Saturnus
nővére Ceres, Vesta
Jurisics M. Kőszeg várának védője (1532)
Justh Zs.-mű A kiválás genezise, A pénz legendája, Fuimus, Gányó Julcsa, Párizsi napló, Hazai napló
Justinianus felesége Theodora
hadvezérei Belizár, Narszész
törvénykönyvei Codex Justinianus, Digesta seu Pandectae, Novellae
jutalék provízió
jutalmazás remuneráció, díjazás
Jünnan székhelye Kunming
folyó Salween, Mekong, Jangce
(Jütland) Jylland kikötője Arhus
jütlandi tengeri csata (1916. V. 31.–VI. 1.) Jellicoe, S. (angol) és Scheer (német) tengernagy flottái közt

K

kabala misztikus bábu, figura; okkult tudomány
Kabalevszkij, D.-mű Colas Breugnon, A Tarasz család
Kabardi-Balkar ASZSZK (SZU)
folyó Terek
hegycsúcs Elbrusz (5642 m)
nemzetiség kabard, balkár, orosz, ukrán, grúz
székhely Nalcsik
kabarédal song, sanzon, kuplé
kábítószer
3 betűs: LSD
4 betűs: éter
5 betűs: hasis, ópium
6 betűs: etilén, evipan, heroin, kokain, morfin
7 betűs: dicodid, morfium
9 betűs: kloroform
lm. fájdalomcsillapító szerek
kabócafajta énekes, manna-, mezei, tajtékos, kakukknyálas kabóca
Kabos Gy.-film Hyppolit a lakáj, Meseautó, Lila akác, Ez a villa eladó, Lovagias ügy
kacér kihívó, ingerlő, kellető
kacifántos nyakatekert, körülményes
kackiás hetyke, nyalka
kacska görbe, elnyomorodott
Kacsóh P.-mű János vitéz, Rákóczi
Kádár J.-életrajz Gyurkó L.: Arcképvázlat történelmi háttérrel
kádencia rím, csattanós mondás
kádi bíró, törvénytudó
Kadosa P. *(Koss.)*-**opera** Huszti kaland
Kafka M.-mű Hangyaboly, Mária évei, Állomások, Színek és évek, Lázadó asszonyok, Süppedő talajon
Kafka F.-mű A per, Az ítélet, Az átváltozás, A kastély, Amerika
kagylófajta folyami, tavi, borsó-, sonkakagyló, osztriga
Káin szülei Ádám és Éva
öccse Ábel
kairói konferencia (1943. XI. 22-25.) Churchill, W., Roosevelt, F., Csang Kai-sek
kajdász kikiáltó, hírnök; kiabál
kajmán krokodilfajta
kaktuszféle opuntia, peireskia, echinocactus
kalandozások kora (a magyar történelemben) Észak-Itália, Német Birodalom, az Atlanti-óceánig, Pireneusi-félszigeten, Balkán-félszigeten, Attikáig, Bizáncig
vereség Merseburg (933), Augsburg (955)
kalap (típus)
4 betűs: filc, puha
6 betűs: művész, panama, szalma
7 betűs: homburg, girardi
8 betűs: cilinder, sombrero
9 betűs: florentin, kalábriai, kétcsúcsú
11 betűs: Rubens-kalap
13 betűs: háromszögletű
kalaposlány masamód
kaláris nyaklánc
kalászosok búza, rozs, árpa, zab, köles, rizs
Kalatozov, M.-film Ifjúság ünnepe, Luxus tutajon, A hűség próbája, Szállnak a darvak, Az el nem küldött levél
kálcium-szulfát gipsz
Kalevala finn eposz
gyűjtője Lönnrot, E.
fordítója Vikár B., Nagy K., Rácz I.
Kalevipoeg észt eposz
gyűjtője Fählman, F., Kreutzwald, F.
fordítója Bán A.
Kálidásza-mű Raghuvamsza *(eposz)*, Szakuntalá, A felhő-hírnök *(drámák)*
kalifa-név
3 betűs: Ali
4 betűs: Omár
5 betűs: Otmán
6 betűs: Mervan
7 betűs: Abu Bekr, Ibrahim
8 betűs: Szoliman
9 betűs: Almanszor, Szulejmán
12 betűs: Harun al Rasid
Kalifornia (California - USA)
atomfizikai kutatóintézet Berkeley
folyó Sacramento, San Joaquin, Colorado
hegy Parti-hegység, Sierra Nevada
nemzeti park Yosemite, Kings Canyon
sivatag Mohave (Mojave)
székhely Sacramento
város Los Angeles, San Francisco, Hollywood, Sacramento, Oakland, Berkeley, Pasadena, San Diego
Kaliforniai-félsziget (Mexikó) Baja California Norte *(szövetségi állam)*; Baja California Sur *(területium)*
város Mexicali, La Paz
káliumkarbonát hamuzsír
Kallimakhosz-mű Bereniké haja, Himnuszok
Kálmán I.-operett Tatárjárás, Csárdáskirálynő, A

bajadér, Marica grófnő, A cigányprímás, Arizona Lady

Kalmük Autonóm Köztársaság (SZU)
nemezsátor jurta
nemzetiség kalmük, orosz, kazah
székhelye Eliszta

kalória hőegység

kalóz pirát, tengeri rabló

Kálvin J. (Calvin, J., Calvinus, Chauvin)-mű Institutio (Tanítás a keresztény vallásra)
fordítója Szenczi Molnár A.

kamásli lábszárvédő, bokavédő

Kámaszútra (szanszkrit) A szerelem tankönyve
szerzője Vátszjajana (i. sz. 1–2 sz.)

Kambodzsa
folyó Mekong, Srepok
főváros Phnom Penh
hegy, hegycsúcs Kardamom, Phnum Aôral (1813 m)
hírhedt vezető Pol Pot
hírügynökség Agence Kmere Presse (AKP)
kikötő Koh Kong, Kompong Som, Sre Ambel
nemzetiség khmer, vietnami, kínai
repülőtér Angkor, Phnom Penh
pénznem riel = 100 szen
tó Tonlé Sap (Nagy-tó)
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Kompong Cham, Pursat, Stung Treng, Takhé, *lm.* kikötő

Kamcsatka-félsziget
nemzetiség orosz, korják, csukcs, itelman
székhely Petropavlovszk-Kamcsatszkij
vulkán Klucsevszkaja- (4750 m) szopka

kaméleonfajta közönséges, párduckaméleon

Kamerun
folyó Bénoué, Logone, Nyong, Sanaga
főváros Yaoundé
hegy, hegycsúcs Adamaouna, Mont Cameroun (4070 m)
hírügynökség ACP
kikötő Douala, Victoria
nemzetiség szudáni, néger, fulbe, haussza, bantu néger (fang duala)
pénznem afrikai frank = 100 centime
repülőtér Douala, Yaoundé
sajtó (újság) La Presse du Cameroun, Cameroons Champion
tó Csád-tó
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Bamenda, Bétaré-Oya, Edéa, Eséka, Negaoundéré, Nkongsamba, *lm.* kikötő, repülőtér

kamilla orvosi székfű

kampózár karabiner

kamuflázs álcázás, leplezés

Kánaán Palesztina és Fönícia; „tejjel-mézzel folyó", „az ígéret földje"

Kanada (Canada)
építész McKim, Ch. F., Sullivan, L. H., Werite, S.
Északi mágneses sark Bathurst-sziget
félsziget Boothia, Labrador, Melville, Ungava, Új-Skócia
fennsík Yukon-, Fraser-fennsík
festő Borduds, P., Colville, Cullens, M., Krieghoff, C., Morice, J., Pellan, A., Walker, H., Watson, H.
folyó Athabasca, Fraser, Mackenzie, Ottawa, Peaca, Saskatchewan, Szt. Lőrinc, Peace, Yukon, Churchill, Nelson, Columbia
főváros Ottawa
hegy Appalache, Kordillerák, Mackenzie, Parti-, Sziklás-hegység
hegycsúcs Mount Logan (6050 m), Keele Peak, Robson, Waddington, Steele
hírügynökség The Canadian Press, British United Press
író *angolul* Haliburton, Th., Lampman, A., Lejcock, D., Richardson, W., Seton, E.
franciául Conan, L., Hémon, L., Marmotte, J.
kémikus Banting, F. *(Nob.)*, Steancy, E., Hapes, Ch., Herzberg *(Nob.)*
kikötő Halifax, St. John, Montréal, Toronto, Vancouver, Victoria, Québec, Port Cartier, Thunder Bay, Hamilton
költő *angolul* Crawford, I., Roberts, G.
franciául Crémarie, O., Fréchette, L., Gil, Ch., Lemay, P., Lozeau, A.
légiforgalmi társaság Air Canada, CP Air Nordair, Pacific Western, Quebecair, Wardair
mesterséges hold (sorozat) Alouette, Anik, Telesat
monopólium Aluminium Limited (Alcan), International Nickel Company of Canada (INCO), Massey-Ferguson, Steel Company of Canada (STELCO), Imperial Oil Co., Canadian Pacific Railway Co., Bell Telephon Company of Canada
nemzetiség brit, francia, indián, eszkimó
Nobel-díjas Polányi, J. C. *(kémiai)*
pénznem kanadai dollár = 100 cent
repülőtér Halifax, Gander, Toronto, Ottawa, Victoria, Montréal, Vancouver, Winnipeg, Edmonton, Calgary, Goose Bay
rockegyüttes Bachman-Turner, Overdrive
sajtó (újságok) La Presse, Telegram, Globe and Mail, Free Press, Gazette, Sun, Toronto Daily Star, Le Soleil, Montreal Star, Canadian Tribune, Új Szó
sziget Anticosti, Baffin, Bathurst, Banks, Coats, Charlotte, Devon, Bylot, Ellesmere, Melville, Southampton, Somerset, Prince of Wales, Prince Charles, New-Foundland, Vancouver, Victoria, Prince Edward

szobrász Hahn, E., Hébert, H., McKenzie, R. T., Proctor, A. Ph.
tartomány és székhelye
6 betűs: Québec: Québec
7 betűs: Ontario: Toronto; Alberta: Edmonton
8 betűs: Manitoba: Winnipeg; Új-Skócia: Halifax
11 betűs: Új-Brunswick: Fredericton; Új-Foundland: Saint John's
12 betűs: Brit Columbia: Victoria; Saskatchewan: Regina
18 betűs: Prince Edward-sziget: Charlottetown
territórium és székhelye
Északnyugati Területek: Yellowknife
Yukon Terület: Whitehorse
tengeröböl Amundsen-, Baffin-, Fundy-, Hudson-, James-, Szt. Lőrinc-öböl
tó Athabasca-, Baine-, Erie-, Felső-, Huron-, Michigan-, Nagy-Medve-, Nagy-Rabszolga-, Winnipegosis-tó, Ontairo-, Rénszarvas-, Winnipegtó
törvényhozó testület képviselőház, szenátus
űrrepülőtér Churchill Research Range
város Bathurst, London, Hamilton, Windsor, North York, Mississauga, Saskatoon, *lm.* kikötő, tartományszékhely, repülőtér
vízesés Niagara

Kanári-szigetek Ferro, Gomera, Hierro, La Palma, Tenerife, Lanzarote, Gran Canaria, Fuerteventura
hegycsúcs Pico de Teide (3718 m)
székhely Santa Cruz de Tenerife
város Las Palmas

kanász kondás, sertésgondozó, disznópásztor
kancellárok *l.* miniszterelnökök
Kandó K.-találmány villamos mozdony
kankalinfajta tavaszi, szártalan, cifra kankalin
kanócos puska muskéta
kantátaszerző Schütz, H., Tunder, F., Böhm, G., Buxtehude, D., Bach, J. S., Carissimi, G., Banchieri, A., Vivaldi, A., Purcell, H., Scarlatti, A., Stradella, A., Telemann, G., Händel, G., Hasse, J.
kanyaró morbilli
kaolin porcelánföld
kapásnövény kukorica, burgonya, répa, mák, napraforgó, lucerna
kapcsoló gomb, relé, emelő, billentyű, nyomógomb
Kapisztrán J. (Capistrano) szobor alkotója Dankó J. *(budai vár)*
Kaplan V. találmánya vízturbina (1921)
kápolnai csata (1849. II. 26-27.) Dembinszky és Windischgraetz csapatai közt Ferencz József kiadja az „olmützi alkotmány"-t
kapszula tok, burok
kaptárfajta léces, keretes, álló, rakodó, fekvő, Kövesdi-, Boczonádi-kaptár
Karabah-hegyvidéki AT (SZU)
székhely Sztyepanakert
karabiner kampózár
Karacsajev-Cserkesz AT (Oroszországi Föderatív SZSZK, SZU)
folyó Kubán
hegy Elbrusz (5642 m)
nemzetiség karacsajev, adige (cserkesz)
székhely Cserkesszk
karácsony előtti időszak advent
Karády K.-film Halálos tavasz, Valamit visz a víz, Forró mezők
Karadjordjević (Karagyorgyevics)-dinasztia
alapító Kara Djordje
tagjai I. és II. Sándor, I. és II. Péter, Pál
Karakalpak Autonóm Köztársaság (Üzbég SZSZK, SZU)
folyó Amur-darja
székhelye Nukusz
tó Aral
Kara-kum („fekete homok") sivatag
folyó Amu-darja, Murgab
Karamzin, Ny. fő műve Orosz állam története
Karavajeva, A.-mű A fűrésztelep, Haza c. trilógia (Tüzek, Lendület, Otthon)
karbamid ureum
karbantartás szerviz, gépápolás, tmk
karbolsav fenol; **sói és észterei** fenolátok
karbonsav zsír-, hangya-, ecet-, palmitin-, sztearinsav
karburátor *(porlasztó)* (Bánki D. és Csonka J. találmánya 1893)
kardinális bíboros, bíbornok; sarkalatos, alapvető, nagy fontosságú
kardvirág gladiolus(z)
karénekes kórista
Karél Autonóm SZSZ Köztársaság (SZU)
székhely Petrozavodszk
tó Ladoga, Onyega
Karikás F.-mű A járatos ember, A harminckilences dandár, Válogatott elbeszélések, Mindenféle emberek
Karinthy Ferenc-mű Kentaur, Budapesti tavasz, Szellemidézés, Ezer év, Hazai tudósítások, Hátország, Nyelvelés, Víz fölött, víz alatt, Epepe, Házszentelő, Óvilág és Újvilág, Pesten és Budán, Korallzátony, Harminchárom, Mi van a Dunában? Dialógus
Karinthy Frigyes-mű Így írtok ti, Tanár úr kérem, Nem mondhatom el senkinek, Üzenet a palackban, Két hajó, Krisztus vagy Barabás, A bűvös szék, Holnap reggel, Utazás Faremidóba, Capillária, Utazás a koponyám körül, A lélek arca, Hököm színház, Cirkusz

Karintia (Kärnten)
székhelye Klagenfurt
tó Wörthi-, Millstatti-tó
Kármán J.-mű A nemzet csinosodása, Fanni hagyományai
karmester
4 betűs: Böhm, Gade, Jahn, Levi, Muck, Wood
5 betűs: Abert, Benda, Blech, Boult, Bruch, Busch, Bülow, Hasse, Haydn, Heger, Krips, Liszt, Lehel, Lotti, Mottl, Münch, Solti
6 betűs: Abbado, Alfwen, Beinum, Jochum, Jempen, Klenau, Krauss, Mahler, Rother, Sabata, Schalk, Wagner, Walter, Zecchi
7 betűs: Beccham, Cambert, Colonne, Fricsay, Kabasta, Karajan, Kubelik, Leitner, Neumann, Nicolai, Nikisch, Ormándy, Richter, Rosbaud, Sargent, Strauss, Wüllner
8 betűs: Ansermet, Dohnányi, Pfitzner, Reznicek, Svendsen
9 betűs: Abendroth, Atterberg, Bernstein, Boskovsky, Cannabich, Ferencsik, Georgescu, Hausegger, Järnefelt, Keilberth, Klemperer, Lamoureux, Matzerath, Scherchen, Schuricht, Stokowski, Toscanini, Zemlinsky
10 betűs: Barbirolli, Chevillard, Elmendorff, Gänsbacher, Mengelberg, Methfessel, Münchinger, Weinberger
11 betűs: Celibidache, Furtwängler, Mitropoulos, Paumgartner, Stockhausen, Weingartner
14 betűs: Knappertsbusch
18 betűs: Kobayashi Ken-Ichiro
karmester kottája partitúra
károkatona kormorán
Karolina-szigetek Guam, Mariana, Palau, Truk, Ponape
kárpátaljai magyar író, költő Balla D. Károly, Balla László, Dalmay Árpád, Finta Éva, Fodor Géza, Győri Dezső, Horváth Sándor, Kovács Vilmos, Vári Fábián László
Kárpát-medencében lévő helységek magyar nevei (országjelzések: A = Ausztria, Cs = Csehszlovákia, J = Jugoszlávia, L = Lengyelország, R = Románia, SZ = Szovjetunió)
Abrud = Abrudbánya R; Akna Slatina = Aknaszlatina R; Alba Julia = Gyulafehérvár R; Albesti = Fehéregyháza R.
Bač = Bács; Bačka Topola = Topolya J; Backi Breg = Béreg J; Backi Brestovac = Szilberek J; Backi Monostor = Monostorszeg J; Baia Mare = Nagybánya R; Baile Herculane = Herkulesfürdő R; Banatsko Novo Sela = Révfalu J; Banska Belá = Bélabánya CS; Banska Bystrica = Besztercebánya CS; Banska Stiavnica = Selmecbánya CS; Batina = Kiskőszeg J; Bardejov = Bártfa CS; Banaviste = Homokbálványos J; Beius = Belényes R; Bela Crkva = Fehértemplom J; Beli Monastir = Pélmonostor J; Beregovo = Beregszász SZU; Bicsad = Sepsibükszád R; Bihor = Bihar R; Blaj = Balázsfalva R; Bodruzal = Rózsadomb CS; Bogdan = Tiszabogdány SZU; Brasov = Brassó R; Bratislava = Pozsony CS; Brezno = Breznóbánya CS; Bruckenneudorf = Királyhida A; Bucea = Bucsa R; Buziás = Buziásfürdő R.
Čakovec = Csáktornya J; Čantavir = Csantavér J; Caransebes = Karánsebes R; Carei = Nagykároly R; Chiochis = Kékes R; Cinobana = Szinóbánya CS; Cluj = Kolozsvár R; Čoka = Csóka J; Comlosum Banatean = Nagykomlós R; Craidorolt = Királydaróc R; Crasna = Kraszna R; Cristurul Secuiesc = Székelykeresztúr R; Crvenka = Cservenka J; Čurug = Csurog J.
Dobica = Doboka R; Dej = Dés R; Deutschkreuz = Sopronkeresztúr A; Deva = Déva R; Dobrovnik = Lendvavásárhely J; Lendava = Alsólendva J; Dragutinovo = Karlova J.
Eberau = Mogyorókerék A; Eisenstadt = Kismarton A; Episcopia Bihorului = Biharpüspöki R.
Fagaras = Fogaras R; Filakovo = Fülek CS; Forberg = Tátraalja CS.
Gajdobra = Szépliget J; Gheorgheni = Gyergyószentmiklós R; Gherla = Szamosújvár R; Gelnica = Gölnicbánya CS; Gornij Petrovci = Péterhegy J; Güssing = Németújvár A.
Hlohovec = Galgóc CS; Hodos = Őrihódos J; Hornstein = Szarvkő A; Huedin = Bánffyhunyad R; Hunedoara = Vajdahunyad R; Huszt = Huszt SZU; Hurbanovo = Ógyalla Cs.
Ibasfalou = Erzsébetváros R; Irsava = Ilava SZU.
Jagodnjak = Kácsfalu J; Jasa Tomic = Módos J; Jaszinje = Körösmező SZU; Jennersdorf = Gyanafalva A; Jibou = Zsibó R; Jumbolia = Zsombolya R.
Kaluderovo = Szőllőshegy J; Karlsdorf = Nagykárolyfalva J; Katarina = Katalinfalva J; Kezmarok = Késmárk CS; Kittsee = Köpcsény A; Klingenbach = Kelénpatak A; Knezevi Vinogradi = Hercegszőllős J; Komarno = Komárom CS; Konak = Kanak J; Košice = Kassa CS; Kotoriba = Kotor J; Kovin = Kevevára J; Krompachy = Korompa CS;
Levoča = Lőcse CS; Legrád = Légrád J; Leucusesti = Lökösfalva R; Levice = Léva CS; Liptovsky Mikulas = Liptószentmiklós CS; Lockenhaus = Léka A; Lučenec = Losonc CS; Lu-

goj – Lugos R; Lutzmannsburg – Locsmánd A; Madaras – Csíkmadaras R; Maderat – Magyarád R; Marghita – Margitta R; Radna – Máriaradna R; Martin – Túrócszentmárton CS; Mattersburg – Nagymarton A; Medias – Medgyes R; Mol – Mohol J; Miercurea – Szerdahely R; Miercurea-Ciuc – Csíkszereda R; Moscanci – Muszny J; Mörbisch – Fertőmeggyes A; Mukacsevo – Munkács SZU; Murska Sobota – Muraszombat J; Mursko Sredisce – Muraszerdahely J. Neusiedl – Nezsider A; Niedzica – Nedec LENGY; Nincicevo – Párdány J; Nitra – Nyitra CS; Nizny Smokovec – Alsótátrafüred CS; Nová Bana – Újbánya CS; Nova Crnja – Magyarcsernye J; Nova Kanjiza – Törökkanizsa J; Nové Zámky – Érsekújvár CS; Nove Mesto nad Váhom – Vágújhely CS; Novi Bečej – Törökbecse J; Novi Futog – Újfutak J; Novi Padej – Magyarpadé J; Novi Sad – Újvidék J; Novi Sivac – Újszivác J; Novi Vrbas – Újverbász J.
Oberpullendorf – Felsőpulya A; Oberwart – Felsőőr A; Ocna Dejului – Désakna R; Ocna Sibiului – Vízakna R; Ocna Sugatag – Aknasuhatag R; Odorheiul Secuiesc – Székelyudvarhely R; Odžaci – Hódság J; Ogra – Marosugra R; Opovo – Ópáva J; Oradea – Nagyvárad R; Oraviţa – Oravicbánya R; Oraştie – Szászváros R; Osijek – Eszék J; Ozdin – Új-Ozora J;
Padina – Nagylajosfalva J; Palanka – Palánka J; Pamhagen – Pomogy A; Pančevo – Pancsova J; Sturovo – Párkány CS; Parndorf – Pándorfalu A; Perecsin – Perecseny SZU; Periam – Perjámos R; Perlez – Perlasz J; Petroşani – Petrozsény R; Pezinok – Bazin CS; Piešťány – Pöstyén CS; Pinkafeld – Pinkafő A; Pipnica Wielka – Alsólipnica L; Podolinec – Podolin CS; Podzámok Orava – Árvaváralja CS; Ponoara – Remetelórév R; Popovac – Baranyabán J; Praid – Parajd R; Predeal – Predeál R; Prelog – Perlak R; Prigrevica – Bácsszentiván J; Prešov – Eperjes CS; Prievidza – Privigye CS.
Rahov – Rahó SZU; Rechnitz – Rohonc A; Reghin – Szászrégen R; Resiţa – Resica R; Rimavská Sobota – Rimaszombat CS; Rodna-Veche – Máriaradna R; Roşia Montana – Verespatak R; Rožňava – Rozsnyó CS; Rusca Montana – Ruszkabánya R; Rust – Ruszt A; Ružomberok – Rózsahegy CS. Secuieni – Székelyhíd R; Sic – Szék R; Šahy – Ipolyság CS; Salonta – Nagyszalonta R; Šamorin – Somorja CS; Sincraieni – Csíkszentkirály R; Sinnicolau Mare – Nagyszentmiklós R; Sapinta – Szaplonca R; Sărmasu – Nagysármás R; Satumare – Szatmárnémeti R; Schattendorf – Somfalva A; Sebes – Szászsebes R;
Sečanj – Torontálszécsény J; Sefkerin – Szekerény J; Seini – Szinérváralja R; Selciova – Szolcsva R; Senta – Zenta J; Sfintul Gheorghe – Sepsiszentgyörgy R; Sibiu – Nagyszeben R; Sighetul Marmatie – Máramarossziget R; Sighisoara – Segesvár R; Simeria – Piski R; Simleul Silvanieni – Szilágysomló R; Siria – Világos R; Skalica – Szakolca CS; Škorenovac – Székelykeve J; Sliač – Szliács CS; Smokovec – Tátrafüred CS; Smolenice – Szomolnok CS; Sombor – Zombor J; Sonta – Szond J; Sovata – Szováta R; Spisská Nová Ves – Igló CS; Spisské Podhradie – Szepesváralja CS; Srbobran – Szenttamás J; Srpska Crnja – Csernye J; Stanisc – Őrszállás J; Stapar – Sztapár J; Stari Bečej – Óbecse J; Stari Futog – Ófutak J; Stara Kanjiza – Magyarkanizsa J; Stara Marovica – Bácskossuthfalva J; Stari Sivac – Ószivác J; Stary Smokovec – Ótátrafüred CS; Stara Lubovna – Ólubló CS. Stegerbach – Szentelek A; Štitnik – Csetnek CS; Stramtura – Szurdok R; Strámtura – Szurdok CS; Štrba – Csorba R; Štrbské Pleso – Csorba-tó CS; Studeny Potok – Tarpatakfüred CS; Subotica – Szabadka J; Sveti Jovan – Szentjános J; Szvaljava – Szolyva SZU.
Tirgu Mures – Marosvásárhely R; Tirgu Secuiesc – Kézdivásárhely R; Tatranska Lomnica – Tátralomnic CS; Tatranská Polianka – Tátraszéplak CS; Tatzmannsdorf – Tarcsa A; Teius – Tövis R; Tapolčany – Nagytapolcsány CS; Topliţa – Maroshévíz R; Rimetea – Torockó R; Trauersdorf – Darázsfalva A; Trebisov – Tőketerebes CS; Trenčianske Teplice – Terencsénteplic CS; Trenčin – Trencsén CS; Trnava – Nagyszombat CS; Turda – Torda R; Baile Tusnad – Tusnádfürdő R;
Uljma – Homokszil J; Ungra – Ugra R; Uzsgorod – Ungvár SZU; Uzsok – Uzsok SZU; Virghis – Vargyas R; Varias – Varjas R; Vázec – Vázsu CS; Velika Kikinda – Nagykikinda J; Velikije Bereznj – Nagyberezna SZU; Velká Lomnicá – Kakaslomnic CS; Velky Slavkov – Nagyszalók CS; Vilovo – Tündéres J; Vintul de Sus – Felvinc R; Vintul de Jos – Alvinc R; Volovec – Volóc SZU; Volovo – Ökörmező SZU; Vrsac – Versec J; Vrutky – Ruttka CS; Zalau – Zilah R; Zemplin – Zemplén CS; Žilina – Zsolna CS; Zlaté Moravce – Aranyosmarót CS; Zvolen – Zólyom CS.

KÁRPÁTOK

Déli-Kárpátok

Fogarasi
Kudzsiri-havasok
Lotru-hegység
Mehádiai-hegység
Páring
Retyezát
Ruszka-havas
Szebeni-havasok
Szörényi-érchegység
Szörényi-havasok
Vulkán

Északkeleti-Kárpátok
Avas
Borgói-hát
Borsai-hegység
Buzsora (1068 m)
Gutin (1447 m)
Erdős-Kárpátok
Keleti-Beszkidek (Halics 1335 m)
Kőhát
Máramarosi-havasok (Hoverla 2058 m)
Nagyszőlősi-hegység (878 m)
Radnai havasok (Ünőkő 2280 m, Cibles 1842 m)
Szinyák (Róna-havas 1470 m, Makovica 978 m)
Vihorlát (1076 m)

Északnyugati-Kárpátok
Alacsony-Tátra (Királyhegy 1948 m, Dumbier 2043 m)
Árvai Magura (1345 m)
Bélai-Tátra
Branyiszkói-hegység (Smrekovica 1193 m)
Choc (1611 m)
Csergő (1099 m)

Északi-középhegység
Aggteleki karszt
Börzsöny (Csóványos 939 m)
Bükk (Bálvány 956 m, Istállós-kő 958 m, Tarkő 950 m)
Cserhát (Szanda 454 m, Tepke 567 m, Naszály 652 m)
Gödöllői dombság (Margita 345 m)
Heves-Borsodi dombság (Ökörhegy 541 m)
Mátra (Ágasvár 789 m, Galyatető 964 m, Kékes 1015 m)
Fehér-Kárpátok (Javorina 970 m)
Gorce (1311 m)
Inovec (1042 m)
Javorniky (1071 m)
Kis-Fátra (1709 m)
Kis-Kárpátok (768 m)
Lőcsei-hegység
Körmöci-hegység
Lengyel-Tátra (1980 m)
Magas Tátra Bibircs (2492 m), Bistra (2250 m), Ganek (2461 m), Gerlahfalvi-csúcs (volt Ferenc-József csúcs 2655 m), Jégvölgyi-csúcs (2628 m), Késmárki csúcs (2558 m), Középorom (2440 m), Kriván (2496 m), Lomnici csúcs (2632 m), Nagyszalóki-csúcs (2453 m), Menguszfalvi-csúcs (2405 m), Sátán (2416 m), Tengerszem (2499 m)
Madaras
Nagy-Fátra (Ostredok 1592 m)
Nyugati-Beszkidek (Babia Gora 1725 m, Pilsko 1557 m)
Selmeci-hegység (Szitnya 1009 m)
Strazov (1214 m)
Szlovák-érchegység (volt Gömör-Szepesi-érchegység)
Stolica (1477 m)
Aggteleki karszt
Osztrovszki-hegység (Jávoros, Lazstek 1044 m)
Rozsnyói-hegység
Selmeci-hegység (Szitnya 1009 m)
Vepor-hegység (Vepor 1344 m, Fabovahola 1441 m)
Tribec (829 m)
Vepor (1338 m)
Vizovicei-hegység
Vsetini-hegység
Vtacnik (1346 m)
Zempléni-hegység (volt Eperjes-Tokaji-érchegység), Gergely-hegy (787 m), Nagy Milic (896 m), Simonka (1092 m), Szokolya (607 m), Tokaji-hegy (515 m)

Keleti-Kárpátok
Baróti-hegység (1588 m)
Berecki-hegység (Nagy Sándor, Csilyános)
Besztercei-havasok (1884 m)
Csukás (1214 m)
Borgói-hegység (1227 m)
Brassói-havasok (1844 m)
Csalhó (1907 m)
Csiki-havasok (Vemere 1648 m)
Görgényi-havasok (Mező-havas 1777 m)
Gyergyói-havasok (Nagy-Hagymás 1792 m)
Hargita (1801 m)
Háromszéki-havasok (Lakóca 1777 m)
Kelemen-havasok (Pietrosz 2161 m)
Lápos (vagy Ilosvai-hegység)
Persányi-hegység (Királykő 1104 m)
Radnai-havasok (Nagy Pietrosz 2303 m)
Tar-havas (1662 m)

Kárpátok hágói és szorosai
2 betűs: Uz
5 betűs: Békás, Bodza, Tatár, Vlára
6 betűs: Borgói, Borsai, Dargói, Duklai, Poprád, Radnai, Tömösi, Tylici, Uzsoki, Vulkán, Zborói, Ojtozi
7 betűs: Berecki, Dévényi, Gyimesi, Szurdok, Vaskapu
8 betűs: Predeáli, Tölgyesi, Vereckei
9 betűs: Jablonkai, Törcsvári
10 betűs: Branyiszkó, Sztrecsnói
11 betűs: Vöröstorony
14 betűs: Ördöglakodalma
15 betűs: Porta Orientalis

Erdélyi-érchegység Detunata, Székely-kő
Gerecse
Gyulai-havasok

Keszthelyi-hegység Tátika, Rezi
Kőszegi-hegység Írott-kő
Mecsek Zengővár, Misina-tető, Jakab-hegy
Pilis
Szilágysági-hegyvidék Réz, Bükk, Meszes
Velencei-hegység Meleg-hegy
Vértes Körtvélyes
Villányi-hegység Nagyharsányi-hegy, Tenkes
Visegrádi-hegység Dobogó-kő

A Kárpát-medence vizei (folyók, tavak, csatornák)
Duna
jobb parti folyó Lajta; Rába (Lápincs, Pinka, Gyöngyös, Répce, Marcal), Általér, Sárvíz, Dráva (Mura, Kerka, Lendva, Rinya), Száva
bal parti folyó Morva, Thaya, Vág (Árva, Kisuca, Túróc), Nyitra (Zsitva), Garam (Szalatna) Ipoly (Korpona, Kürtös, Selmec), Tisza, Temes, Karas, Néra, Cserna, Zsil, Olt
Tisza
jobb parti folyó Tarac, Talabor, Nagyság, Borsova, Bodrog (Tapoly, Ondava, Laborc, Latorca, Ung, Sajó), Jolsva, Balog, Rima, Bodva, Hernád, Eger, Zagyva (Galga, Tarna, Tápió)
bal parti folyó Visó, Iza, Túr, Szamos (Lápos), Kraszna, Körös (Ér, Berettyó), Maros (Kükülló), Béga
tavakat táplál Zala (Balaton); Vulka (Fertő)
csatorna Sió, Sárvíz, Ferenc, Ferenc József, Béga, Berettyó, Berzava, Kapos, Koppány, Sárvíz, Teréz, Rábca, Principális, Keleti-főcsatorna, Nyugati-főcsatorna
tó Balaton, Fertő, Palicsi-, Velencei-, Csorba-, Gyilkos-, Szent Anna-, Szelidi-, Fehér-, Kakasszéki-, Medve-, Öreg-, Bánki-tó

Kárpát-Ukrajna
folyó: Tisza, mellékfolyói: Tarac, Talabor, Nagyág, Borsava, Latorca, Ung
hegycsúcs: Hoverla (2061 m)
székhely: Ungvár (Uzsgorod)
város Munkács (Mukacsevo), Beregszász (Beregovo), Nagyszőlős (Vinogradov), Huszt (Huszt)

kárpitosmunkához használt tömítőanyag afrik
kártalanítás kompenzáció, reparáció
kartellforma pool
Karthágó alapító királynője Dido
kártevés szabotázs, sabotage
kártyafigura bubi, dáma, király, ász, joker (dzsóker), alsó, felső
király Nagy Sándor, Nagy Károly, Caesar, Dávid
alsó Fürst Walter, Kuoni pásztor, Reding Itell
felső Rudenz Ulrik, Harras Rudolf, Tell Vilmos, Stüszi vadász, Geszler H.
dáma A. Sorel (kőr), Anjou hercegnő (treff), orléans-i szűz (pikk), Jámbor Lajos felesége (káró)

kártyajáték svindli, snapszli, lórum, máriás, ulti, preferánsz, piké, alsós, felsős, römi, kanaszta, ékarté, bridzs, tarokk
hazárdjáték huszonegy, makaó, ramsli, barbue (barbü), póker
pasziánsz színváltakozás, királyi udvar, Fáraó-, Napóleon sírja; kis-, nagy Napóleon; copf, nyolc ász, szőnyeg, Chicaneuse (Sikanőz)
szín zöld, piros, makk, tök, treff, káró, kőr, pikk
kártyakifejezés Honneur, Manque, Slem, Passe (pássz)
kártyaletét talon
karzat galéria, erkély, emeleti rész, -jegy, -ülés
Kasgaria (táj) – (Hszincsiang, Kína)
folyó Tarim
hegy Tien-san, Pamír, Kun-lun
oázis Kasi (Kasgari) Sacsö (Jarkend)
sivatag Takla-Makán
tó Lop-nor
Kasmir (Jammu és Kasmir)
folyó Indus
főváros Srinagar *(nyáron);* Jammu *(télen)*
hegy Karakoram (Dapsang 8611 m), Himalája (Nanga Parbat – 8126 m)
Kassák L.-mű Misilló királysága, Angyalföld, Menekülők, Emberek, sorsok, Hatvan év, Egy ember élete, A tölgyfa levelei, Szénaboglya
Kassziopeia férje Képheusz
leánya Andromeda
kassziterit ónkő
kastély, vár, palota Bajorországban Elmau, Schachen, Lindenhof, Schleissheim, Herrenchiemsee
Bécsben Hofburg, Belvedere, Schönbrunn
Bonn mellett Brühl
Genfi-tónál Chillon
Innsbruck mellett Ambras
Isztambulban Topkapi
Loire mellett Usse, Blois, Chinon, Loches, Saumur, Amboise, Chambord, Cheberny, Langeais, Chenonceaux, Azayle Rideau
Madrid mellett Escorial
Montreaux mellett Chillon
Münchenben Nymphenburg
Párizsban Tuileries, Louvre
Párizs mellett Versailles (Trianon), Fontainebleau
Potsdamban Sanssouci
Rómában Lateran, Quirinal
Salzburgban Mirabell, Klessheim
Salzburg mellett Hellbrunn, Leopoldskron
Temze mellett Windsor
Thüringiában Wartburg
Tirolban Itter
Trieszt mellett Miramare
Weimar mellett Tiefurt, Belvedere
Kastor testvére Pollux

kaszpi-tengeri félsziget Asperon, Mangislak
folyó Volga, Ural, Kuma, Kura, Terek
kikötő Asztrahány, Krasznovodszk, Mahacskala Baku (SZU), Bandar-Shah, Bandar Pahlevi (Irán)
öböl Kara-Bogaz
sziget Fóka (Tyuman)-szigetek, Ogarcsinszki-sziget
kasztrált herélt (eunuch, háremőr)
Katajev, V.-mű Távolban egy fehér vitorla, Téli szél, Odessza katakombáiban, Tanya a sztyeppén, Az ezred fia, Éjjel, Kraus kísérlete, Szentkút, A sikkasztók, Gyógyír a feledésre, Hajrá!
Katar
főváros Doha (Al Dawhah)
kikötő Umm Said, Doha
nemzetiség arab, iráni, pakisztáni
pénz katari riál = 100 dirhem
város Dukhan, Umm Said, Wagra
katedraszocialisták Brentano, L., Hildebrand, B., Sombart, W., Schmoller, G., Wagner, A. (Németország, XIX. sz. második fele)
katángkóró cikória
katolikus kolduló rend minorita, karmelita, kapucinus, Ferenc-rend, augusztinus, dominikánus, franciskánus női szerzetes rend, klarissza, karmelita, szaléziánus
papi öltözet stóla, csuklya, kámzsa, pluviále, reverenda
segédlelkész vikárius
katolikus szerzetesrend *lm.* „katolikus kolduló rend", augusztinus, bencés, dominikánus, franciskánus, karmelita, jezsuita, minorita, trappista, pálos, piarista, premontrei
Katona József fő műve Bánk bán
katona *(id.)* soldat, szoldát, soldaat, soldier, militaire, vojec
lakhelye kaszárnya, laktanya, sátor, erődítmény
katonai átkelőhíd ponton
katonai behatolás invázió
katonai elbocsátólevél obsit
katonai gyakorlat drill, manőver, lövészet, éjjeli menet, éles lövészet, harcgyakorlat, menetgyakorlat
katonai rendfokozat marsall, vezérezredes, hadseregtábornok, tábornagy, altábornagy, vezérőrnagy, tábornok, ezredes, alezredes, őrnagy, százados, kapitány, főhadnagy, hadnagy, alhadnagy, zászlós, tiszthelyettes, főtörzsőrmester, törzsőrmester, őrmester, szakaszvezető, tizedes, őrvezető, honvéd
katonaszökevény dezertőr
kátránytermék benzin, világítóolaj, gázolaj, fűtőolaj, telítőolaj, paraffin, szurok, neutrálolaj, fenol, toluol, xilol, krezol, naftalin, antracénolaj, kreozot
Kattegat-kikötő Göteborg
kaució óvadék, biztosíték
Kaukázus
kutatója *(magyar)* Déchy Mór
hágó Kluhori-, Mamiszon-, Kresztovi-hágó
vulkán Elbrusz (5642 m), Kazbek (5047 m)
Kaukázus csúcsai
Din-tau 5204, Kazbek 5033, Elbrusz 5642
„kaukázusi fogoly" Puskin
Kautsky, K.-mű Karl Marx gazdasági tanai, A szocializmus előfutárai, Terrorizmus és kommunizmus, Az agrárkérdés, A kereszténység eredete
kávé hatóanyaga koffein
kávéház *(id.)* Herberg, Bar, taverna, estaminet, bodega, cafetaria
kávésűrítmény Nescafé
kávéüledék zacc
Kazah Szovjet Köztársaság (SZU)
folyó Ural, Emba, Szir-darja, Ili, Tobol, Irtis, Isim
főváros Alma-Ata
hegy Altaj, Tarbagagataj, Dzsungár-Alatau, Tien-san
nemzetiség orosz, ukrán, tatár, üzbég, dungár, ujgur, karakalpak
sivatag Kizil-kum
város Karaganda, Szemipalatyinszk, Csimkent, Petropavlovszk, Bajkonur, Bercsogur, Ekibasztuz
Kazakevics, E.-mű Hűséges szív, Tavasz az Oderán
Kazantzakisz, N.-mű Akinek meg kell halnia, Mihalisz kapitány, Zorbász, a görög, Jelentés Grecónak
Kazinczy F.-mű Tövisek és virágok, Pályám emlékezete, Fogságom naplója
Kästner, E.-mű Emil és a detektívek, Emil és a három iker, Szív a tükörben, Fábián, egy moralista története, Három ember a hóban, Amikor én kisfiú voltam, A két Lotti, Az emberke, Az emberke meg a kislány
kb. cirka, kereken, globálisan, megközelítőleg, approximatíve
Keats, J.-költemény Endymion, Izabela, Hyperion, Óda egy görög vázához, Óda az őszhöz
fordítói Tóth Á., Kosztolányi D., Babits M.
kecskebőr mevro, maroken
kedélybetegség mánia, őrület, téboly, dühöngés, őrjöngés, monománia, depresszió, melankólia, búskomorság, üldözési mánia
kedvelt típus zsáner
kedvenc favorit, kedvelt, dédelgetett
kedves (múzsa)
Ady: Brüll Adél (Léda), Boncza Berta (Csinszka), Dénes Zsófia
Babits: Török Sophie
Balassi: Losonczi Anna (Júlia)
Catullus: Lesbia
Csokonai: Vajda Julianna (Lilla)
Dante: Beatrice
József Attila: Vágó Márta, Szántó Judit

Juhász Gyula: Sárvári Anna
Kosztolányi: Görög Ilona
Petőfi: Szendrei Júlia
Petrarca: Laura
Radnóti: Gyarmati Fanni
Ronsard: Heléna
Tóth Árpád: Lichtmann Anna
Vajda János: Gina (Kratochwill Georgina)
Vörösmarty: Perczel Etelka, Csajághy Laura

kedvesség charme
kedvezmény preferencia; adófizetési, fizetési, szállítási, vasúti, -nyújtás, adó-, ár-, díj-, tandíjkedvezmény
kegyeletsértés blaszfémia, istenkáromlás, szentségtörés
kegyetlenség atrocitás
kék festék azúr
kekk szemtelen, hetyke
kék szín azúr, indigó, jégkék, azúrkék, királykék, szilvakék, berlini kék, ultramarin
kelés, daganat
3 betűs: rák
5 betűs: mióma, ödéma, tipli, tumor
6 betűs: glióma, lipóma, sanker
7 betűs: adenóma, fibróma
8 betűs: duzzanat, kelevény, szarkóma
9 betűs: karcinóma
10 betűs: furunkulus, lágyfekély
11 betűs: hipertrófia, rostdaganat
12 betűs: keményfekély
kelet dátum, levante, Közép-, Közel-, Távol-Kelet
kelet oriens
Kelet-afrikai Vámunió államai Kenya, Tanzánia, Uganda
kelet-ázsiai állam Kambodzsa, Vietnam, Thaiföld, Laosz, Burma, Malaysia (Malájföld), Kína, Japán, Koreai NDK, Fülöp-szigetek, Dél-Korea
félsziget Koreai-, Kamcsatka
nép kínai, japán, koreai, vietnami, khmer, thaiföldi, lao, thai
szigetcsoport Kurili-szigetek, Japán-szigetek, Ryukyu-szigetek, Fülöp-szigetek
templom pagoda
Kelet-Fríz sziget Juist, Borkum, Baltrum Langeoog, Norderney, Wangerooge
keletgermán néptörzs gót, gepida, basztárd
keleti borravaló baksis
keleti cím aga, bég, bej, emír
keleti fejedelmek testőre mameluk
keleti fejfedő fez, turbán
keleti gót király Teja, Teodorik, Totila
kelet-indiai szigetcsoport Maluku
keleti nép arab, kínai, japán, jávai, hindu, koreai, maláj, perzsa
keleti női név Aisa, Leila, Fatime, Zulejka
keleti pálinka rakia
keleti palota szeráj
keleti szerelem-istennő Astarte, Asztarte
keleti termény bambusz, kakaó, juta, indigó, fahéj, gyapot, kókusz, kávé, fűszer, gyarmatáru, manilakender, bors, gumi, szágópálma, cukor, dohány, tea, manióka
keleti uralkodói cím kalifa, sejk, szultán, mogul, radzsa, maharadzsa, sah
keleti vásár bazár
keleti viselet kaftán, burnusz, köntös
keleti vízipipa nargile
keletrómai hadvezér Naipes, Belizar
kelevéz dárda
Keller, G.-mű Zöld Henrik, Martin Solander, Zürichi novellák
Kellermann, B.-regény Ingeborg, Alagút, November kilencedike, Schellenberg testvérek, Anatol az olajváros
kelta isten Lug, Donn, Esus, Dagda, Ogmios, Taranus, Teutatus
kelta költő bárd, Osszián
kelta mondabeli hős Erek, Artus, Arthur, Izolda, Merlin, Osszián, Tristan, Parsifal
kelta mondabeli király Lear
kelta mondák varázslója Merlin
kelta pap druida
kelta tündérkirálynő Mab
keltezés dátum, kelt, időpont
kém spion, besúgó, spicli, ügynök, ágens
kémcső epruvetta
keményítő amylum
keményfém titán, vídia
keménygumi ebonit
keményhangsor dúr
kemény héjú gyümölcs dió, kókuszdió, mogyoró mandula
Kemény Zs.-mű Izabella királynő, Élet és Ábránd, Gyulai Pál, A két Wesselényi, Gróf Széchenyi István, Férj és nő, Özvegy és leánya, A rajongók
kémiai elemek csoportjai aktinidák, lantanidák, halogének, gáz halmazállapotúak, folyékonyak, szilárdak, nemfémes elemek, félfémek, fémek, mesterséges elemek
kémiai elemek és vegyjeleik
Aktínium: Ac, alumínium: Al, amerícium: Am, antimon: Sb, arany: Au, argon: A, arzén: As, asztácium: At
Bárium: Ba, berillium: Be, berkelium: Bk, bizmut: Bi, bór: B, bróm: Br
Cacmium (kadmium): Cd, calcium (kalcium): Ca, carbon (szén): C, cézium: Cs, cerium: Ce, chlor (klór): Cl, chrom (króm): Cr, cink (horgany): Zn, cirkónium: Zr, curium: Cm
Diszprózium: Dy
Einsteinium: Es, erbium: Er, európium: Eu, ezüst (argentum): Ag

Francium: Fr
Gadolinium: Gd, gallium: Ga, germánium: Ge
Hafnium: Hf, hélium: He, hidrogén: H, higany: Hg, holmium: Ho, horgany (cink): Zn
Indium: In, iridium: Ir, itterbium: Yb, ittrium: Y
Jód: J
Kadmium: Cd, kalcium (mész): Ca, kalifornium: Cf, kálium: K, kassziopeium: Cp, kén (sulfur): S, klór (chlor): Cl, kobalt: Co, kripton: Kr, króm (chrom): Cr, kurcsatórium: Ku
Lantán: La, laurencium: Lr, lítium: Li, lutécium: Lu
Magnézium: Mg, mangán: Mn, mész (kalcium): Ca, mendelevium: Mv, molibdén: Mo
Nátrium: Na, neodímium: Nd, neon: Ne, neptúnium: Np, nikkel: Ni, nióbium: Nb, nitrogén: N, nobélium: No
Ólom (plumbum): Pb, ón (cin): Sn, oxigén: O, ozmium: Os
Palládium: Pd, phosphor (foszfor): P, platina: Pt, plutónium: Pu, polónium: Po, prazeodímium: Pr, prométium: Pm, protaktínium: Pa
Radon: Rn, rádium: Ra, rénium: Re, réz (cuprum): Cu, rádium: Rh, rubídium: Rb, ruténium: Ru
Stroncium: Sr
Szamárium: Sm, szelén: Se, szkandium: Sc, szilícium: Si, szén (carbon): C
Tallium: Tl, tantál: Ta, technécium: Te, tellúr: Te, terbium: Tb, titán: Ti, tórium: Th, túlium: Tm
Urán: U
Vanádium: V, vas (ferrum): Fe
Wolfram: W
Xenon: X
Ytterbium: Yb, yttrium: Y

kémiai fogalmak

2 betűs: só
3 betűs: érc, gáz, hab, jég, lúg, sav
4 betűs: amid, amin, atom, buna, ecet, égés, elem, enyv, etán, éter, etil, gyök, gumi, hamu, oxid
5 betűs: alkil (gyök), bázis, borát, borax, bronz, fagáz, fenol, lipáz(-ok), metán, metil, mézga, olein, oleum, purin, sósav, szóda, vinil, xilol, xilóz
6 betűs: acetát, aceton, alkáli(a), benzin, benzol, bórsav, csiriz, észter, etanol, etilén, faszén, forrás, glikol, glutin, glükóz, heresó, hidrát, hidrid, karbid, izotóp, kazein, kéksav, kénsav, képlet, klorát, klorid, levegő, mínium, nátron, nitrát, nitrid, nitrit, olefin(-ek), oxidul, patina, pentán, rozsda, szurok, tannin, vízgáz, zeolit, zománc
7 betűs: adhézió, aldehid, alkohol, amalgám, anyalúg, bakelit, csersav, dextrin, dextróz, dinamit, ecetsav, ekrazit, emulzió, erjedés, faszesz, fehérje, firnisz, foszfát, galenit, izoprén, kalória, kátrány, kreozol, kohézió, koffein, kovasav, kreozot, lakmusz, lanolin, lenolaj, masztix, mészvíz, metilén, nikotin, nuklein, olajsav, oxálsav, ozmózis, pepszin, piridin, pokolkő, protein, reakció, retorta, sóskasó, szappan, szénsav, sztirol, szulfát, szulfid, szulfit, timföld, vazelin, vitamin, vitriol, vízüveg
8 betűs: acetilén, alkaloid(a), aminosav, ammóniák, ammónium, anhidrid, bányalég, borkősav, cellulóz, cementit, ciánkáli, cukorsav, dialízis, forralás, glicerin, glikogén, hamuzsír, hidrazin, hidroxid, jodoform, karbonát, kísérlet, konyhasó, magnézia, molekula, naftalin, oxidáció, paraffin, párolgás, perborát, szalmiák, szénoxid, szilikát, szilikon, szilumin, szteroid, tartarát, titrálás, trotilul, zselatin
9 betűs: affinitás, anyaoldat, celluloid, citromsav, csontolaj, derivátum, erjesztés, esszencia, flintüveg, glaubersó, hangyasav, indikátor, katalízis, keményítő, klórezüst, kloroform, magnálium, magnézium, mocsárgáz, nukleitid(-ok), nukleozid(-ok), perhidrol, petróleum, pikrinsav, redukálás, spiritusz, szacharin, szintézis, szublimát, terpentin, vegyérték
10 betűs: abszorpció, adszorpció, citromolaj, durranógáz, etil-klorid, ecetészter, fagyáspont, hidrolízis, kolofónium, nukleinsav, szén-dioxid, szénhidrát, szilikagél, szőlőcukor
11 betűs: benzaldehid, formaldehid, kondenzáció, malátacukor, nitrobenzol, palmitinsav, polisztirol, salétromsav, szénmonoxid, szulfonamid(-ok), szublimáció, Thomas-salak
12 betűs: desztilláció, fenolftalein, kálium-klorát, klorálhidrát, metilalkohol, szénhidrogén, zsírlebontás
13 betűs: nátrium-klorid, nitrocellulóz, polimerizáció, terpentinolaj, trinitrofenol
14 betűs: cellulózgyapot, kálium-karbonát, trinitrotoluol

kémia (vegytan) tudósai R. Boyle, M. Lomonoszov, A. Lavoisier, J. Richter, J. Dalton, A. Avogadro, J. Berzelius, F. Wöhler, E. Frankland, A. Kekulé, A. Couper, R. Bunsen, G. Kirchoff, D. Mengyelejev, T. Thomson, H. Moseley, W. Kossel, G. Lewis, H. Rutherford *(Nob.)*, M. és P. Curie *(Nob.)*, I. és J. Joliot-Curie *(Nob.)*, Jaquin M., Scopoli J.

magyar Kováts M., Than K., Lengyel B., Ilosvay L., Schenek I., Winkler L., Buchböck G., Bugarszky I., Wartha V., Sigmond E.
Kempelen F. találmánya sakkozógép, beszélőgép, írógép vakok számára
Kempis T.-mű Krisztus követése
kence firnisz
Kenessey J.-mű Az arany meg az asszony, Concerto in memoriam Krúdy
kenőcs krém, paszta
kénsav nátrium sója: nátrium-szulfát
kénvegyület szulfát, szulfid, vitriol, szulfamid
Kenya
folyó Galana, Tana
főváros Nairobi
hegy, hegycsúcs Kilimandzsáró, Kenya (5199 m) Elgon (4321 m)
hírügynökség Kenya News Agency
kikötő Mombasa, Malindi
légiforgalmi társaság Kenya Airways
nemzetiség arab, indiai, bantu (kikuju, baluhja kamba), nilota
nemzeti felkelés Mau-Mau (1952–56)
pénznem kenyai schilling = 100 cent
repülőtér Nairobi, Mombasa
sajtó (újságok) Daily Nation, East African, Standard, Navgug, Taifaleo
sziget Lamu-, Patta-
tó Viktória-, Turkana- (Rudolf-)
törvényhozó testület képviselőház, szenátus
város Arba Jahan, Buna, Kisumu, Mombasa, Nakuru, Zulia, Nairobi, Eldoret, *lm.* kikötő, repülőtér
vulkán Teleki
kenyérmezei csata (1479. X. 13.) Báthory I. és Kinizsi P. győzelme a török felett
kényszermunka robot
kényúr autokrata, diktátor, zsarnok, despota, tirannus
kép
4 betűs: ábra, fotó
6 betűs: portré, vázlat
7 betűs: grafika, fénykép
8 betűs: akvarell, felvétel, festmény
9 betűs: ábrázolás
12 betűs: illusztrálás, illusztráció
képesség potencia, talentum, kvalifikáció, tehetség, kapacitás
képgyűjtemény album, galéria, Pinakothek
képírás hieroglif(-a)
Kepler, J.-mű Harmonices mundi, Astronomia nova
képmutató farizeus
képtelen abszurd, lehetetlen, értelmetlen
képviseli az államot követ, konzul, diplomata, nagykövet
a népet képviselő
a vádat ügyész
a vádlottat ügyvéd
képzelt beteg hipochonder
kérdez firtat, faggat
kérdőszó ki, mi, hol, hová, mikor, melyik, meddig, mennyi
kerék része pneu, küllő, szelep, abroncs, persely, tengely, kerékagy, kerékpánt
kereken áperte
kerékpár feltalálói Drais, Fischer, Dunlop
kerékpár őse velocipéd
Kereskedelmi és Fejlesztési Konferencia *(röv.)* UNCIAD
kereskedelmi kifejezés aktivizál, árfolyam, átutalás, ázsió, betét, bruttó, csekk, franco, haszon, hitel, inkasszó, kamat, kivét, konszignáció, kötvény, követel, kurzus, nettó, nyereség, obligó, osztalék, rabat, részvény, számla, tara, tartozik, tőzsde, veszteség, vétel
kereskedelmi hajó hűtőhajó, tankhajó, teherhajó, konténerhajó, szállítóhajó
kereskedő
4 betűs: kofa
6 betűs: boltos, hentes, házaló
7 betűs: butikos, ószeres, szatócs
8 betűs: exportőr, importőr, trafikos, zsibárus
9 betűs: ékszerész, zöldséges
10 betűs: felvásárló
12 betűs: kiskereskedő
13 betűs: nagykereskedő
keresztény egyház prófétái (1546-os tridenti zsinat szerint)
4 nagy próféta Ézsaiás, Jeremiás, Ezékiel, Dániel
12 kis próféta Hoseás, Jóel, Ámósz, Abdiás, Jónás, Mikeás, Náhum, Habakuk, Szofoniás, Aggeus, Zakariás, Malakiás
próféta, ősatya, pátriárka, Ábrahám, Izsák, Jákob, Mózes, Sámuel, Gád, Náthán, Áthiás, Illés, Elizeus
keresztény hitközösség, szekta, vallás
6 betűs: mormon, kvéker
7 betűs: puritán, valdens, huszita, bogumil
8 betűs: baptista, malonita
9 betűs: hugenotta, katolikus, lutheránus, mennorita, metodista
10 betűs: adventista, kálvinista, protestáns, református
11 betűs: evangélikus, zwingliánus
szeretetvacsora agapé
ünnep, szertartás, szokás
4 betűs: böjt, újév
6 betűs: gyónás, húsvét, advent
7 betűs: áldozás, pünkösd, úrnapja
8 betűs: bérmálás
9 betűs: karácsony, mindszent, szenteste, úrvacsora

10 betűs: búcsú napja, nagypéntek, vízkereszt
11 betűs: konfirmáció
12 betűs: húshagyó kedd
13 betűs: halottak napja, hamvazószerda
14 betűs: Szt. István napja
15 betűs: áldozó csütörtök, reformáció napja
18 betűs: háromkirályok napja
20 betűs: Mária mennybemenetele
22 betűs: Nagyboldogasszony napja

kereszténység jelképe kereszt
keresztes háború vezetője Bouillon Gottfried, Barbarossa, Oroszlánszívű Richárd
keresztnév *l.* férfinév, női név
keresztrejtvény *(az első)* 1913. december 21. New York, World
keringő valcer, valse; francia, angol keringő
Kernstock K.-mű Agitátor, Szilvaszedők, Lovasok a vízparton, Utolsó vacsora, Virradat, Sírbatétel
kérődző állat (ruminantia)
háziállat bárány, bika, juh, kecske, kos, szamár, szarvasmarha, birka
vadállat dromedár, gazella, láma, őz, szarvas, teve
Kertész (Curtis) M.-film Tavasz a télben, A Senki fia, Varázskeringő *(Magyarországon)* Robin Hood, A csavargókirály, Nem vagyunk angyalok, Casablanca *(külföldön)*
kerti ház pavilon, kioszk
kerti szerszám
3 betűs: ásó
4 betűs: kapa
5 betűs: balta, kasza, lapát, létra, vödör
6 betűs: fejsze, fűrész, taliga
8 betűs: gereblye, talicska, vasvilla
9 betűs: kerti olló, permetező(gép)
10 betűs: fűnyírógép, kézifűrész, kultivátor, metszőolló
11 betűs: öntözőkanna
kerti ünnepély garden party
kerület, terület zóna, rayon, körzet, szektor, provincia, városrész, territórium
két állam közti kapcsolat bilaterális
kérvény petíció, panasz, folyamodvány, fellebbezés
„késedelmeskedő" Cunctator; Fabius Maximus („Fabius Cunctator")
készpénz nélküli elszámolás clearing (klíring)
készülék apparátus, eszköz, felszerelés, berendezés, műszer, instrumentum, szerkezet
készpénzengedmény skontó, kassza-skontó, rabatt
kételkedő szkeptikus
kétéltűek tagozódása farkas-, lábatlan-, farkatlan-kétéltűek (békák), szalamandrafélék, tarajos gőte
kétértelműség amfibólia
kétes győzelem pyrrhusi győzelem
kétévenkénti rendezvény biennálé
kétfedelű repülőgép biplán
„két folyam országa" Mezopotámia
két hangszerre írt zeneműű duó
kétkerekű hadiszekér biga
kétkerekű, négyfogatú római kocsi quadriga
két lehetőség közti választás alternatíva
kétoldalú bilaterális, kölcsönös; vonzalom, megállapodás, jogügylet, szerződés
kétrészes fürdőruha bikini
kétszersült cvibak
kéttagú algebrai kifejezés binom
kettős pár, duó
elektroncső binóda
(kéttestű) vízi jármű katamarán
hangzó diftongus
házasság bigámia, kétnejűség, kétférjűség
kétüléses kerékpár tandem
két vegyértékű bivalens
„két világ hőse" La Fayette
keverék oldat, emulzió, mélange, mixtúra, kombináció, konglomerát, konglomerátum
keverék (szeszes) ital bólé, fizz, flip, grog, puncs, punch, koktél, coctail, krampampuli
kevés kicsiny, kis, minimális, jelentéktelen
Kézai S. krónikája Gesta Ungarorum
kezdeményezés iniciatíva
kezdőbetű iniciálé
kezeskedik garantál, jótáll, szavatol
kezeslábas overall
kézi emelő hévér
kézilabda-fogalom
4 betűs: kapu
5 betűs: sarok
7 betűs: bedobás, hétméter, kizárás, támadás, védelem
8 betűs: cselezés
9 betűs: kapuvonal, partdobás
10 betűs: középvonal, oldalvonal, sarokdobás
11 betűs: labdaátadás, labdaleadás, szabaddobás
12 betűs: labdakidobás
13 betűs: kidobási vonal
16 betűs: szabaddobás vonal
kézi lőfegyver
5 betűs: puska
8 betűs: karabély, pisztoly, revolver
10 betűs: golyószóró
11 betűs: géppisztoly
13 betűs: vadászfegyver
kézimunka
5 betűs: kötés
6 betűs: hímzés, varrás
8 betűs: horgolás
9 betűs: stoppolás
13 betűs: szemfelszedés
kézipoggyász
5 betűs: mappa, tasak, táska
6 betűs: koffer, zacskó
9 betűs: aktatáska, kézitáska

kézírás, kézirat kódex, papirusz, pergamen, palimpsest, manuscriptum, palimpsestus
kéziratot vizsgál felül lektor, lektorál
kéziszerszám
2 betűs: ár
3 betűs: kés
4 betűs: fúró, kefe, véső
5 betűs: balta, ecset, gyalu, szita
6 betűs: fejsze, fűrész
7 betűs: fúrógép, reszelő, vágógép
8 betűs: kalapács, spachtli, spatulya, vízmérce
9 betűs: csípőfogó, hidegvágó
10 betűs: csavarhúzó, harapófogó
11 betűs: simítólapát, vakolókanál
13 betűs: forrasztópáka
16 betűs: hegesztőpisztoly
kézizáloghitel lombardhitel
kézműves műhely manufaktúra
kéz része csukló, tenyér, ujj (hüvelyk-, mutató-, nagy-, gyűrűs-, kisujj), köröm
KGST-országokkal szembeni kereskedelmi korlátozás COCOM-lista
Kharón (Charon) díja egy obulus (obolosz)
kiállítás show, vásár, revü, tárlat
kiáltvány proklamáció
kiegészítő előadás korreferátum
kiégetett agyagtárgy terrakotta
kiegyenlítés harmonizálás, asszimilálás, kifizetés
kifogástalan helyes, fair, hibátlan, korrekt, hiánytalan, tökéletes; felelet, magatartás, viselkedés, minőség
kigőzölés evaporáció, kipárolgás
kígyó óriás-, sikló-, vipera-, csörgőkígyó (anakonda, boa, kobra)
Magyarországon mérges: keresztes, homoki, rákos, réti vipera
nem mérges: kockás sikló, haragos sikló, erdei sikló,
kihívó provokatív, sértő, szemtelen
Kikládok szigetei
3 betűs: Kéa
4 betűs: Iosz
5 betűs: Thira
6 betűs: Délosz, Milosz, Náxosz, Párosz, Tinosz
7 betűs: Androsz, Szirosz
8 betűs: Amorgósz, Kithnosz, Miteonosz
9 betűs: Szantorin, Szérifosz
kikötő (a legforgalmasabbak) *lm.* kőolajkikötők
4 betűs: Kobe (Japán), Köln (NSZK), Lüta (Kína)
5 betűs: Ceuta (Spanyol Észak-Afrika), Chiba (Japán), Osaka (Japán), Rouen (Franciaország), Tampa (USA), Tokió (Japán), Várna (Bulgária)
6 betűs: Aomori (Japán), Balboa (Panama), Bilbao (Spanyolország), Boston (USA), Bremen (NSZK), Duluth (USA), Durban (Dél-afrikai Köztársaság), Genova (Olaszország), London (Nagy-Britannia), Macapa (Brazília), Madras (India), Manila (Fülöp-szigetek), Maputo (Mozambik), Mobile (USA), Nagoya (Japán), Nápoly (Olaszország), Narvik (Norvégia), Puszan (Dél-Korea), Rijeka (Jugoszlávia), Santos (Brazília), Savona (Olaszország), Toledo (USA)
7 betűs: Burgasz (Bulgária), Chicago (USA), Dampier (Ausztrália), Detroit (USA), Grimsby (Nagy-Britannia), Hamburg (NSZK), Houston (USA), Incshon (Dél-Korea), Karachi (Pakisztán), Kowloon (Hongkong), Bangkok (Thaiföld), Le Havre (Franciaország), Muroran (Japán), New York (USA), Norfolk (USA), Rostock (NDK), Phohang (Dél-Korea), Sanghaj (Kína), Seattle (USA), Shinizu (Japán), Taranto (Olaszország), Trieszt, Trieste (Olaszország), Tubarao (Brazília), Velence, Venezia (Olaszország)
8 betűs: Csingtao (Kína), Duisburg (NSZK), Göteborg (Svédország), Hakodate (Japán), Hamilton (Kanada), Kawasaki (Japán), La Spezia (Olaszország), Marmagao (India), Montréal (Kanada), Portland (USA), Sept Ilês (Kanada), Yokohama (Japán)
9 betűs: Algeciras (Spanyolország), Ameriport (USA), Amsterdam (Hollandia), Antwerpen (Belgium), Baltimore (USA), Barcelona (Spanyolország), Cartagena (Spanyolország), Cleveland (USA), Constanta (Románia), Dunkerque (Franciaország), Edinburgh (Nagy-Britannia), Fremantle (Ausztrália), Krung Thep (Thaiföld), Long Beach (USA), Melbourne (Ausztrália), Marseille (Franciaország), Newcastle (Ausztrália), Rotterdam (Hollandia), Singapore (Szingapúr), Texas City (USA), Vancouver (Kanada)
10 betűs: Baton Rouge (USA), Casablanca (Marokkó), Iskenderun (Törökország), Alexandria (Egyiptom), Kaohsziung (Kína), Kitakyushu (Japán),Los Angeles (USA), New Orleans (USA), Port Kembla (Ausztrália), Thunder Bay (Kanada)
11 betűs: Pointe Noire (Kanada), Port Cartier (Kanada), Port Hedland (Ausztrália)
12 betűs: Hampton Roads (USA), Jacksonville

(USA), Rio de Janeiro (Brazília), Csinghuangtao (Kína)
13 betűs: Wilhelmshaven (NSZK)
14 betűs: Colon Cristobal (Panama)

kikötőberendezés
3 betűs: rév
4 betűs: daru, dokk, móló, stég
6 betűs: kőpart, töltés
7 betűs: rakpart, védőgát
8 betűs: úszódaru, úszódokk
9 betűs: horgonyzó, kikötőgát, kikötőhíd
10 betűs: kikötőhely, rakodódaru, szárazdokk

kikötőgát móló

kiküldött delegátus, misszionárius

kilencfejű mondabeli kígyó hüdra (hydra)

kilencszög nonagon

kilengés amplitúdó

kíméletlen nyers, kemény, brutális, rabiátus, rigorózus, fanatikus

kímélő étrend diéta

Kína, kínai
autonóm területek és székhelyeik (Belső-Mongólia (Huhehot), Hszincsiang-Ujgur (Urumcsi), Kuanghszi-Csuan (Nanning), Ninghszia-Hujei (Jincsuan)
dinasztiák Csin, Csing (Mandzsu), Csou, Han Ming, Sang (Jin), Tang, Szung, (Jüan)
filozófus Csang Csaj, Csu Hszi, Fan Csen, Konfuciusz (Kung-ce), Lao-ce, Li Ta-Csao, Van Csung, Meng-ce (Menciusz)
fizikus Lee Tsung-dao *(Nob.)*, Yang Chenning *(Nob.)*
folyó Darja, Jangce (Csangcsiang), Csangpo, Sárga-folyó (Huangho), Amur, Hszicsiang, Luanho, Liauho, Mekong, Mincsiang, Nucsiang (Salween), Tarim, Szungari, Jalung, Indus, Brahmaputra
főváros Peking (Pejcsing)
hegy, hegycsúcs Altaj, Altin-tag, Csinling-san, Dél-kínai hegyvidék, Himalája, Hszingan (Nagy-, Kis-) Karakorum, Kun-lun, Pamír, Tarbatagaj, Tien-san, Tibeti-magasföld, Csomolungma (Mount Everest 8848 m), Minja Konka (7590 m) Namcsa Barva (7755 m) Ulug Muztag (7723 m)
hírügynökség Új Kína (Szinhua)
hivatali méltóság *(régi)* mandarin
hosszmérték li
játék majong
író Lu Hszin
kikötő Antung, Csancsiang, Csingtao, Fucsou, Csinhuangtao, Lüta, Nancsing, Sanghaj, Santou, Tajcsung
költő Csü Jüan, Ko Cao Cse, Li Taj-po, Van Vej, Tu Fu
lakócsónak szampan
matematikus

Csang Tsang	Csön-Huo
Csang Csun-Csing	Csu Si-Kie
Cu Csing-Csi	Jang Huj
Cu Csung-Cse	Li Jet
Cseng Tai-Vei	Liu Huj
Csing Csin-Sao	Liu Szin
Csing Csau-Cang	Vang Sziao-Tung

nemzetiség kínai (han), mongol, ujgut, koreai, tibeti
„négyek bandája" tagjai Csiang Csing, Jao Venjüan, Vang Hung-ven, Csang Csug-csiao
Nobel-díj *fizikai* Lee, T., Yang, Ch.
pénznem jüan = 10 csiao = 100 fin
repülőtér Peking, Sanghaj, Kunming, Nanning, Kuangcsou
sajtó (újságok) Zsenmin Zsipao, Kungzsen Zsipao, Kuangming Zsipao, China Daily
sivatag Dzsungária, Gobi-, Ordosz, Takla-Makán
sziget Hajnan, Tajvan (Formoza), Csousan
tartomány jogú város Peking, Sanghaj
tartomány és székhelye
5 betűs: Anhuj (Hofej), Honan (Csengcsou), Hopej (Tiencsin), Hunan (Csangsa), Hupej (Vuhan), Tibet (Lhasza)
6 betűs: Jünnan (Kunming), Kanszu (Lancsou), Tajvan (Tajpej) (külön állam), Csilin (Csangcsun)
7 betűs: Fucsien (Fucsou) Kujcsou (Kuijang), Sanhszi (Taijüan), Santung (Csinan), Senhszi (Hszian)
8 betűs: Csinghaj (Hszining), Liaoning (Senjang), Szecsuan (Csengtu)
9 betűs: Csecsiang (Hangcsou) Csiangszu (Nanking)
10 betűs: Csianghszi (Nancsang), Kauangtung (Kanton)
13 betűs: Hejlungcsiang (Harbin)
tengeröböl Hangcsoni-, Nyugat-koreai-, Liaoutung (Tonkini-), Vietnami-öböl
teherhordó kuli
tó Pojangi-, Csinghaj (Kuku-Nor), Hanka-, Nam-Sziling-, Hungtö-, Tungting, Lop-Nor, Tengri-Nor, Dalaj-Nor
történetíró Vang Jang-ming
vallásalapító Konfucius
város Csengtu, Harbin, Hszian, Kanton, Csangcsun, Ansan, Jincsuan, Vuhan, Csungking, Kasi, Lüta, Nanking, Lancsou, Paotou, Senjang, Sacsö (Jarkand), Lhásza, Kunming, Csangsa, Csengcsou, Tajjüan, Fusun, Urumcsi, *lm.* kikötő
vitorlás hajócska dzsunka

Kínai Nemzeti Köztársaság (Tajvan)
egykori vezető Csang Kai-sek
főváros Tajpej

hegycsúcs Yu San
sziget Penghu (Pescadores) Tajvan (Formóza)
város Kaohsziung, Tajcsung, Hszincsu, Tajnan
kintorna verkli
kinyilatkoztatás apokalipszis
kinyomtatható imprimatur
Kipling, R.-mű A dzsungel könyve, Történetek az őserdőről, Az elefántkölyök, Riki-Tiki-Tévi
kirakójáték dominó
király *(tört.)*
Albániában: Zogu
Afganisztánban: Aman Ullah
Asszíriában: Szargon, Szanherib, Asszurbanipal
Babilóniában: Belsazar, Hammurabi, Nebukadnezar
Belgiumban: Lipót, Albert
Bulgáriában: Borisz
Egyiptomban: Fuad, Faruk, Hophra, Menesz, Apriesz, Cheopsz, Amaszisz, Chephren, Echnaton, Ramszesz, Amenophisz, Tutenkámen, Tutmoszisz, Pszammetich, Tut-Anch-Amon, Szeszosztrisz
Frígiában: Midas
Jordániában: Talal
Krétában: Minos
Líbiában: Idrisz
Lídiában: Atis, Giges, Krőzus
Montenegróban: Nikita
Olaszországban: Emánuel, Umberto
Pontusban: Mitridatész
Romániában: Carol, Károly, Mihály, Ferdinánd
Spanyolországban: Alfonz, Ferdinánd
Spártában: Agisz, Leonidasz, Menelaosz, Agesilaosz, Archidamosz
Svédországban: Gusztáv, Bernadotte
Szerbiában: Sándor
Thébában: Kreon, Kadmosz, Ödipusz, Oidiposz, Amphitrion
Trójában: Priamosz
királyi udvari fő tisztségviselő főkamarás, főajtónálló, főudvarmester, főpohárnok, főlovászmester, kincstárnok, a magyar testőrség kapitánya, pecsétőr
királynő
amazonoké Penthesilea
Angliáé Erzsébet, Viktória
Asszíriáé Szemiramisz
Belgiumé Astrid, Fabiola
Egyiptomé Kleopátra, Nofretete, Hatsepszut
Hollandiáé Vilma, Beatrix, Julianna, Hortense
Magyarországé Zita, Erzsébet
Poroszországé Luise
Skóciáé Stuart Mária
Thaiföldé Szirikit
Thébáé Niobe
királyi jövedelemforrás regále
királypárti legitimista, royalista
királyságok Anglia, Belgium, Dánia, Hollandia, Jordánia, Marokkó, Norvégia, Svédország, Szaúd-Arábia
királyvíz salétromsav és sósav elegye (oldja az aranyat is)
kirándulás túra, séta
Kirgiz Szövetséges Szovjet Köztársaság (SZU)
folyó Narin, Csu, Talasz, Kara-darja
főváros Frunze
hegy, hegycsúcs Tien-san (Kirgiz-, Talasz-, Alatau-Koksaaltau-hegység), Alaj-, Alajontúli hegység; Pobeda- (Győzelem-) csúcs (7439 m), Lenin-csúcs (7134 m)
író Csingiz Ajtmatov
tó Isszik-Kul
kiromantia tenyérjóslás
Kiribati (Óceánia)
főváros Bairiki
nemzetiség mikronéziai, polinéziai
pénznem ausztrál dollár = 100 cent
repülőtér Bonriki
sziget Gilbert-szk., Phoenix-szk., (Canton és Enderbury, Karácsony-sziget), Sor-szk., Banaba- (Óceán-) sziget
kis angyal puttó
Kis-Antillák szigete Szélfelőli- (Windward-), Szélcsendes- (Leeward-) szigetek (a Virgin-szigetektől Trinidadig), Aruba, Bonaire, Curaçao, Tortuga, Margarita, Trinidad és Tobagó
kis-ázsiai néptörzs luo, lid, lídiai, luviai, frígiai, hettita
Kis-Ázsia része *(tört.)* Hettita Birodalom, Frígia, Lüdia, Pergamon, Bithünia, Kappadókia
kisbolygó (aszteroida) Astarea, Ceres, Flora, Hebe, Hygia, Juno, Metis, Pallas, Vesta
Kisch, E.-mű E. E. Kisch tisztelettel bemutatja az amerikai mennyországot, Prágai Pitaval, Tilos a bemenet, Röptében a világ körül, Kiszállás Ausztráliában, Felfedezések Mexikóban, A Redl-ügy és egyéb történetek, Amerika, Kína, Oroszország
kis csoport, alakulat kommandó, team
kísérlet próba, teszt, experimentum
kis európai állam Andorra, Liechtenstein, Monaco, San Marino, Vatikán
Kisfaludy K.-mű A tatárok Magyarországon, Stibor vajda, Iréne, A kérők, A pártütők, Csalódások, Leányőrző
szerkesztette Aurora
Kisfaludy S.
múzsája Liza (Szegedi Róza)
művei Himfy szerelmei, Regék a magyar előidőkről (Csobánc, Tátika, Somló), A Dárday ház, Az emberszív törvényei, Bánk, Naló és francia fogságom
Kisfaludy Stróbl Zs.-alkotások Felszabadulási em-

lékmű, Kossuth-emlékmű, Liliom, A gyík, Huszár-emlékmű (Sopron), Hősi emlékmű (Kecskemét)

kisfiú pubi, bubi, törpe

kis fuvola pikula

kis hajó vaporetto

kisiparos (kézműves, szakmunkás)

3 betűs: ács

4 betűs: órás, öntő

5 betűs: festő, kádár, késes, marós, szabó, szövő, szűcs, tímár

6 betűs: bodnár, bognár, cipész, kovács, pintér, takács, üveges, vésnök

7 betűs: bádogos, burkoló, fazekas, fényező, formázó, kályhás, kőműves, lakatos, mintázó, nyerges, szerelő

8 betűs: asztalos, bőröndös, csempéző, gombkötő, hegesztő, kárpitos, kőfaragó, lenszövő, nyomdász, rézműves, stukkózó, tapétázó, tetőfedő

9 betűs: betűszedő, kötélverő, zománcozó

10 betűs: aranyműves, csipkeverő, mechanikus, parkettázó, puskaműves, szegecselő, szobafestő

11 betűs: kazánkovács, kéményseprő

12 betűs: esztergályos, épületgépész

13 betűs: épületlakatos

14 betűs: villanyszerelő

15 betűs: gépkocsilakatos, gépkocsiszerelő, szerszámkészítő, vaseszterályos

17 betűs: vízvezeték-szerelő

kiskorú minor, gyerek, junior

Kiss J. alapította Hét c. folyóiratot

kötetcíme: Zsidó dalok

verscímek: Simon Judit, Mese a varrógépről, Tüzek, Varrólány dala, Knyáz Potemkin

verses regénye Legendák a nagyapámról

kis szonáta szonatina

Kis-Szunda-szigetek Bali, Sumba, Lombok, Sumbava, Flores, Timor

kiszolgált katona obsitos

kis távolságot mér noniusz

kiterjedés hossz, térség, felület, mélység, nagyság, terület, dimenzió, expanzió, extenzió, magasság, hosszúság, szélesség

kitöltetlen (okmány) biankó, bianco, nyomtatvány, csekk

kitűnő príma, remek, kiváló, exquizit, első osztályú

kitüntetés ordó, rendjel, jelvény, elismerés

kiválasztó szerv vese, epe, máj, mirigy

kiváló príma, kitűnő, kimagasló, kiemelkedő

kivándorló emigráns

kiviteli korlátozás embargó

Kjui, C.-mű A mandarin fia, A kaukázusi fogoly

klasszicizmus képviselője

irodalomban Dante, Petrarca, Boccaccio, Boileau-Despéraux, Corneille, Racine, Molière, Lafontaine, Lessing, Goethe, Schiller, Winckelmann,

magyar Berzsenyi, Arany, Kazinczy

képzőművészetben Canova, David, Thorwaldsen, Gérard, Ingres

magyar Pollack, Ferenczy

zenében Haydn, Mozart, Beethoven

klasszikus fémek arany, ezüst, ólom, ón, réz

klasszikus fizika ágai mechanika, optika, termodinamika, elektrodinamika

klasszikus zenei kifejezések

egyszólamú éneklés monódia

énekbeszéd, átmenet az ének és a szavalás közt recitativo, parlando

közzene, zenei közjáték intermezzo

Krisztus kínszenvedésének zenei feldolgozása passió

latin nyelvű (XVI. sz.) kórusmű motetta

olasz, francia népies dallamokon alapuló táncdal villanella

panaszos dal lamento

többszólamúság polifónia

többszólamú zenei szerkesztés, ellenpont kontrapunkt

zenés misék egyik része a credo és a sanctus közt offertórium

Klenze, L.-mű

Németországban: Glyptotheka, Pinacotheka, Walhalla

Leningrádban: Ermitázs, Izsák-templom

Kleist, H.-mű Penthesilea, Amphitryon, Hermann csatája, Homburg hercege, Az eltört korsó, Kohlhaas Mihály

Klopstock, F.-eposz Messiás

Knight, E.-mű Sam Small csodálatos élete, Légy hű önmagadhoz

Knittel, I.-mű El Hakim, Via Mala, Therese, Therese és Amadeus

knock out *(röv.)* K. O. (kiütés az ökölvívásban)

kockázat rizikó, risico

kocsifajta

3 betűs: cab, gig

5 betűs: break, hintó

6 betűs: charse, droske, fiaker

7 betűs: bricska, konflis

8 betűs: berliner, landauer

9 betűs: cabriolet, egyfogatú, kétfogatú

kocsi része

3 betűs: bak, rúd

5 betűs: alváz, kerék

7 betűs: chassis, tengely

8 betűs: kocsirúd

11 betűs: karosszéria

kocsiszekrény karosszéria (carrosserie)

kocsiszín remíz, garázs, (garage), szín

Kodály Z. *(Koss.)*-**mű** Háry János, Székelyfonó, Epitaphium, Szimfónia C-dúr, Joannis Hunyadi, Magyar mise, Galántai táncok, Psalmus Hungaricus, Marosszéki táncok, Budavári Te Deum, Kállai kettős, Kádár Kata, Mátrai képek, Székely keserves, Jézus és a kufárok, Felszállott a páva, Concerto, Adagio

Kodolányi J.-mű Sötétség, Börtön, Földindulás, Futótűz, A vas fiai, Juliánus barát, Vízöntő, Vízválasztó, Szép Zsuzska, Boldog Margit, Boldog békeidők, Én vagyok

önéletrajzi munkája Visszapillantó tükör, Süllyedő világ, Éltek, ahogy tudtak

koefficiens együttható

Kohut P.-mű Ilyen nagy szerelem

koherens összetartozó

koktél fizz, flip, Coder, Crusta, Cobbler, Collius, Eggnogg, Highball, Manhattan

kókuszdió belső magja kopra

Kola-félsziget
hegy Hibini (1191 m)
központ Murmanszk
tó Imandra

Kolchis (Kolkhisz) Rioni-alföld (SZU)
folyó Rioni
kikötő Poti
tengeri fürdőhely Szuhumi
város Kutaiszi

kolduló (szerzetes-) rend *l.* katolikus kolduló rend

koldus Nápolyban lazzarone

kolostor
Ausztriában Melk
Boden-tónál Hegne, Birnan
Bajorországban Ettal, Wessobrunn
Bulgáriában Rila
Franciaországban Cluny, Corkie, Fleury, Chartreuse
Görögországban Athos
Olaszországban Monte Cassino

kolostor ebédlője refektórium, refectorium
elzárt része klauzúra, clausura, cella
lakója Fra, Pater, fráter, novícius, szerzetes, laikus testvér

kolozsmonostori egyezség (1437. VII. 6.) eltörölte a kilencedet

Kolozsvári Grandpierre E.-mű Dr. Csibráki szerelmei, A nagy ember, Tegnap, Mérlegen, A csillagszemű, A szerencse mostohafia, Szabadság, A burok, Változatok hegedűre, Béklyók és barátok, Arcok napfényben, Utazás a valóság körül, Párbeszéd a sorssal, Árnyak az alagútban

Kolumbia
félsziget Guajira
folyó Atrato, Cauca, Caquetá, César, Inirida, Guaviare, Magdalena, Meta, Orinoco, Putumayo
főváros Bogotá
hegy, hegycsúcs Andok, Keleti-Cordillera, Pico Cristóbal Colón (5800 m), Tolima (5125 m)
hírügynökség SICOL, Colombia Press
kikötő Barranquilla, Buenaventura, Cartagena, Cianega, Santa Marta, Tumaco
légiforgalmi társaság AVIANCA, ARCA, LAC, SAM, Tampa-Colombia
nemzetiség mesztic, kreol, mulatt, néger, zambó
Nobel-díjas *(irodalmi)* García Marquez
pénznem peso = 100 centavo
repülőtér Bogotá, Barranquilla, Cali, Cartagena, Cúcuta, Pereira, Medellin, San Andrés-sziget, Santa Marta
sajtó (újságok) Santa Marta, El Tiempo, El Siglo, La República, El Espectador, El Colombiano, La Voz Proletaria
szabadsághős Bolivar, S.
sziget Gorgona, Malpelo, San Andrés, Providencia
tartomány
4 betűs: Meta
5 betűs: Cauca, Chocó, Huila
6 betűs: Arauca, Boyacá, Caldas, Nariño, Tolima, Vaupés
7 betűs: Bolivar, Caqueta, Guajira, Vichada, Córdoba
8 betűs: Amazonas, Putumayo
9 betűs: Antioquia, Atlantico, Magdalena, Santander
11 betűs: Cudinamarca
törvényhozó testület képviselőház, szenátus
város Pasto, Tunja, Ibagué, Manizales *lm.* kikötő, repülőtér
vulkán Puracé (4700 m), Huila, Tolima

Kolombus K. felfedezései
1492: San Salvador, Kuba, Hispaniola (Haiti) szigetet
1493: Kis-Antillák, Jamaica, Puerto Rico
1498: Trinidad szigete, Oronico torkolatvidéke
1502–1504: Közép-Amerika partjai

Kolumbusz hajói Santa Maria, Nina, Pinta

Komi ASZSZK Oroszországi SZSZSZK (SZU)
folyó Vicsegda, Pecsora, Mezeny
főváros Sziktivkar
hegy Tyiman
város Vorkuta, Inta, Pecsora

Komi-Permják NK Oroszországi SZSZSZK (SZU)
folyó Káma
központ Kudimkár

kommentár glossza, kritika, magyarázat, megjegyzés

Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodája *(röv.)* KOMINFORM

Kommunista Internacionálé kiadványa (1921. IX.) *(röv.)* INPREKORR

Kommunista Kiáltvány (1848. II.) szerzői Marx, K. és Engels, F.

komód fiókos szekrény, sublót
kompasz iránytű, címtár
komponens összetevő
koncentrációs táborok voltak Auschwitz, Bergen-Belsen, Buchenwald, Dachau, Majdanek, Mauthausen, Ravensbrück
koncepció elgondolás, terv, felfogás, nézet
konferenciák helsinki (1975), genfi (1954), jaltai (1945), hágai (1922), párizsi békekonferenciák (1919–1920; 1946), potsdami (1945), San Remó-i (1920), stresai (1935), teheráni (1943), troppaui (1820), veronai konferencia (1820)
Kongó
folyó Kongó (Zaire), Oubangui (Ubangi), Sangha
főváros Brazzaville
hegycsúcs Lékéti (1040 m)
hírügynökség ACI
kikötő Brazzaville, Pointe-Noire
légiforgalmi társaság Air Afrique
nemzetiség bantu néger (bakongó, bateke, bakola), szudáni néger, francia, pigmeus
pénznem afrikai frank = 100 centime
repülőtér Brazzaville, Pointe-Noire
sajtó (újság) La Voix de la Révolution
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Madingo, Ouesso, Liouessom, Mossendjo, Makabana, Pangala, Epana, Loubomo *lm.* kikötő
Kongó (Kinshasa) *l.* Zaire
Kongó (Zaire) mellékfolyói Lomami, Aruwimi, Kasai, Sangha, Ubangi
Konrád Gy.-mű A látogató, A városalapító, A cinkos, Kerti mulatság
konstanzi zsinaton megégették (1415. VII. 6.) Husz János és Prágai Jeromos
kontár fuser
kontinens *l.* „földrész"
kontinensek legmagasabb hegyei
Afrika Kibo (Kilimandzsáró) 5895 m
Amerika Jankho Uma (Andok) 7010 m
Antarktisz Winson Massif 5140 m
Ausztrália és Óceánia Carstens (Puncak Jaya – Új-Guinea) 5030 m
Ázsia Csomolungma (Mount Everest) 8848 m
Európa Mt. Blanc 4807 m
kontó számla, tartozás
konzultáció megbeszélés
koperta boríték
kontraszt ellentét, különbség
Konvent pártjai (1792. IX. 20.–1795. X. 26.) girondisták (Hegypárt) jakobinusok (cordelier-k)
konyhaberendezés, -bútor
4 betűs: sütő
5 betűs: grill, relni
6 betűs: bojler, tálaló
7 betűs: lefolyó, tűzhely
8 betűs: kávéfőző, mélyhűtő, mosogató
9 betűs: öblítőgép, pohárszék
10 betűs: gáztűzhely, kenyérvágó
11 betűs: mosdókagyló, mosogatógép
12 betűs: faliszekrény, hűtőszekrény
14 betűs: villanytűzhely
konzekvens következetes
Konzervátorok Palotája műkincsei *l.* Olaszország – Róma
Kopernikusz M. fő műve Az égi pályák körforgásáról
korallsziget atoll
korallféleség madrepóra; nemes, szaru-, kőkorall
Korán része szura
kórbonctan tudósai Morgagni, G., Bichat, M., Rokitansky, K., Virchow, R., Botkin, Sz., Pavlov, I.
magyarok: Arányi L., Generisch A., Krompecher Ö., Buday K.
korcsolyázásban körív bógni
Korda S. (A. Korda)-film VIII. Henrik magánélete, Rembrandt, A bagdadi tolvaj, Lady Hamilton, Az arany ember
Korda Z.-film Négy toll, A dzsungel könyve
Kordillerák (Észak- és Dél-Amerikában és az Antillákon)
Dél-Amerikában a nevük: Andok
fennsík: Yukon-, Fraser-, Columbia-, Colorado-, Mexikói-fennsík, Nagy-medence
folyó Yukon, Missouri, Columbia, Colorado
hegylánc keleten: Brooks-, Mackenzie-, Sziklás-, Keleti-Sierre Madre-hegység;
nyugaton: Alaszkai-, Parti-, Cascade-, Sierra Nevada-, Nyugati-Sierra Madre-hegység
legmagasabb pontja Mount McKinley (6194 m), Alaszka, USA
nemzeti park Yellowstone, Yosemite, Jasper
vulkán Citlaltepetl (5700 m), Mount Rainier (4391 m), Mt. St. Helens (2549 m)
Korea (Koreai Népi Demokratikus Köztársaság, KNDK)
festő Kang Huian, Kim Hongto, Mun Hak Szu, Yun Tuszo
folyó Jalu (Amnok), Namde, Tedong, Csangdzsin, Tuman
főváros Phenjan (Phjongjan)
hegy, hegycsúcs Csogjurjong, Pajtousan (2744 m), Vagalpong (2262 m)
hírügynökség Koreai Központi Távirati Ügynökség
kikötő Hedzsu, Kanggje, Keszong, Szinidzsu, Cshongdzsin, Vonszán, Hüngnam, Kimcsak, Nampho, Hamhüng
nemzetiség koreai, kínai
pénznem wona = 100 cson (jun)
sajtó (újságok) Nodon Szinmun, Mindzsu Csoszon, Nodondzsu Szinmun, Nodon Csonjon

tengeröböl Nyugat-koreai, Keleti-koreai, Kangh-va-öböl
tó Csangdzsini, Pudzson-, Sujho-víztároló
törvényhozó testület Legfelső Népgyűlés
város Szinüizsu, Unggi, Kanggje *lm.* kikötő
víztároló Csangzsin, Puzson
Korea, Dél-Korea
folyó Han, Raktong
főváros Szöul
hegy, hegycsúcs Szobek-hegység, Csiriszan-, Thebek-hegység, Szörakszan, Halla-san (1950 m)
hírügynökség Habton, Tongshin
kikötő Mokpho, Puszan, Maszan, Incshon, Ulszan, Phohang, Joszu, Kunszan
légiforgalmi társaság Korean Air
pénznem von = 100 cson
repülőtér Szöul, Csedzsu, Puszan
sajtó (újságok) Szöul Szinmun, Hanguk Ilbo, Tonga Ilbo, Kjongjang Szinmun, The Korea Times, Korean Republic
sziget Csendzsu, Ullüng, Tökcsök, Kocse, Csin
tenger Sárga-, Japán-tenger
város Tegu, Kvangdzsu, Csönzsu, Csondzsu, Szuvon, Cshuncshon, Tedzson, *lm.* kikötő, repülőtér
koreai háború (1950. IV. 25.–1953. VII. 27.) panmindzsoni fegyverszünet
korelnök doyen
kórház *(id.)* Hospital, Lazaret; klinika, poliklinika
korhol ró, dorgál, szid, pirongat
korlátolt felelősségű társaság *(röv.)* kft. *(id.)* *GmbH, JSC, Sa*
korlátoz limitál
kormányfő, kormányelnök premier, kancellár, miniszterelnök
kormányfők *l. miniszterelnökök*
kormány megbízottja delegátus, követ, nagykövet, rezidens *(id.)* ambassadeur, Gesandte
kormánykerék volán
kormorán kárókatona
Kornyejcsuk, A.-mű A front (filmcíme: Döntő fordulat), Bodzaliget, Ukrajna mezőin, A nagy műtét, A hajóraj pusztulása
kórokozók patogén, bacilus, baktérium, vírus, csíra
Korolenko, V.-mű Makár álma, Zúg az erdő, Az éhínség éve, Kortársaim története
koronázási jelvény korona, jogar, országalma, kard, palást
korosabb, köztiszteletben álló asszony matróna, dáma
korridor folyosó, átjáró
korszak időszak, éra, periódus, időtartam
Korzika (Corse, Corsica) székhelye Ajaccio (Napóleon születési helye)
korzikai vérbosszú vendetta
korzóépítmény promenád
Kós K.-mű A régi Kalotaszeg, Varjú nemzetség, Az országépítő, Budai Nagy Antal, Hármaskönyv, Kalotaszegi krónika, Székely balladák
Kossuth L. születési helye: Monok
halálának helye: Turin
koszorús költő laureátus
Koszta J. *(Koss.)*-**festmény** Hazatérés, Hazatérő aratók, Muskátlis kislány, Kukoricatörés
Kosztolányi Dezső múzsája Ilona
művei Négy fal között, A szegény kisgyermek panaszai, Boszorkányos esték, Bolondok, Beteg lelkek, Esti Kornél, Kenyér és bor, A bús férfi panaszai, Néró, a véres költő, Pacsirta, Édes Anna, Modern költők, Erős várunk a nyelv
Kozák felkelő vezér Hmelnyickij, B., Razin, Bulavin, Pugacsov
kozmosz világegyetem
kovasav sói szilikátok
kőfajta bazalt, kavics, gránit, mész
kőkoporsó szarkofág
Kölcsey F.-mű Felelet a Mondolatra (Szemerével együtt), Rákos, A szabadsághoz, Zrínyi dala, Vanitatum vanitas, Zrínyi második éneke, Himnusz, Parainesis
kölcsönbérleti törvény Lend Lease Act (1941. III. 11.) felváltotta a „cash and carry" („fizess és vidd") gyakorlatát
Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa *(röv.)* KGST
tagjai Bulgária, Csehszlovákia, Kuba, Lengyelország, Magyarország, Mongólia, Német Demokratikus Köztársaság, Románia, Szovjetunió, Vietnam
kölcsönösség reciprocitás, viszonosság
költemény (forma, -rész)
3 betűs: dal, óda, rím
4 betűs: vers
5 betűs: eposz, gázel, gnóma, poéma
6 betűs: eklóga, elégia, népdal, refrén, románc, stanza, strófa, szonett
7 betűs: ballada, himnusz
8 betűs: kétsoros (versszak), versszak
9 betűs: epigramma, hexameter, hősi eposz, négysoros (versszak), rapszódia
10 betűs: disztichon, pentameter
12 betűs: akrosztichon
költő poéta, lírikus
költöző madár
3 betűs: gém
4 betűs: daru
5 betűs: bíbic, gólya, pinty
6 betűs: fecske, gébics, kakukk, kócsag
7 betűs: poszáta, sármány, vadliba
8 betűs: fülemüle, pacsirta, seregély, szalonka, vadkacsa

9 betűs: darumadár, sárgarigó, szürkegém
10 betűs: búbosbanka, büdösbanka
12 betűs: aranymálinkó, fitiszfüzike
16 betűs: barázdabillegető

königgrätzi (sadowai) csata (1866. VII. 3.) Benedek tábornok veresége

könnyelmű bohém

könnyű fém cézium, kálium, nátrium, alumínium, berillium, magnézium, dúralumínium

kőnyomtatás litográfia

könyv, könyvfajta
5 betűs: kódex
6 betűs: atlasz, ponyva, szótár
7 betűs: brosúra, corvina, fóliáns, kiskáté, lexikon
9 betűs: katalógus, kézikönyv, leporelló, szakkönyv, zsebkönyv
10 betűs: képeskönyv, kompendium
11 betűs: ábécéskönyv, fűzött könyv, kötött könyv, verseskönyv
12 betűs: enciklopédia

könyvbarát bibliofil

könyvelési hibát kijavít stornóz

könyvkiadói szakember lektor, szerkesztő, korrektor

kőolaj nafta

kőolajkikötő (a legforgalmasabb)
5 betűs: Amuay (Venezuela), Arzew (Algéria), Bonny (Nigéria), Dumai (Indonézia)
6 betűs: Bejaïa (Algéria), Nantes (Franciaország), Porvoo (Finnország), Sitrah (Bahrain), Tartus (Szíria), Ulszan (Dél-Korea)
7 betűs: El Sidra (Líbia), Le Havre (Franciaország), Milazzo (Olaszország)
8 betűs: Beaumont (USA), La Salina (Venezuela), Portland (USA)
9 betűs: Das-sziget (Arab Emirátusok), Elefszisz (Görögország), Maracaibo (Venezuela), Marseille (Franciaország), Ras Tanura (Szaúd-Arábia), Tarabulus (Libanon), Yokkaichi (Japán)
10 betűs: Altagracia (Venezuela), Mena al Fahl (Omán), Port Arthur (USA), Port Gentil (Gabon), Oranjestad (Holland Antillák), Willemstad (Holland Antillák)
11 betűs: Khark-sziget (Irán), Khor al Amaya (Irak), Punta Cardon (Venezuela), Southampton (Nagy-Britannia)
12 betűs: Az Zuwaytinah (Líbia), Mena al-Ahmadi (Irán), Milford Haven (Nagy-Britannia), Port Harcourt (Nigéria), Puerto la Cruz (Venezuela)
13 betűs: Coatzacoalcos (Mexikó), Corpus Christi (USA), Jabal az Zanuah (Arab Emirátusok), Thesszaloniki (Görögország), Marsa al Harqah (Líbia), Ponte á Pietre (Trinidad), Puerto Cabello (Venezuela), São Sebastiano (Brazília)

kőolaj tartalmazza cseppfolyós szénhidrogén (paraffinok, naftének), oxigén, nitrogén, kénvegyületek

Köpenicki kapitány szerzője Zuckmayer

köpeny
4 betűs: cape, kepp
6 betűs: raglán
7 betűs: felöltő, paletot, ulszter
8 betűs: havelock, trencsko
9 betűs: körgallér, redingote, überciher
10 betűs: trenchcoat, viharkabát
11 betűs: ferencjóska
12 betűs: császárkabát

köpenyanyag lóden, tweed, posztó, marengo

kör alakú épület rotunda, rondella

körcikk szektor

körítés garnírung

körkép panoráma, kompozíció (Feszty Á.: Magyarok bejövetele, Borogyinói csata)

környék milió, szféra, környezet, szomszédság

környezet milió

környezethez hasonulás alkalmazkodás, mimikri, álcázás

környezettan ökológia

Kőrösi Csoma S.-mű A tibeti nyelv angol nyelvtana, Ázsiai levelek, Buddha élete és tanítása

körszelet szegment, szegmentum

körtefajta vaj, Kiefer, Lukács, Gellért, Alexander, Bergamotte, Vilmoskörte

körutazás turné, kirándulás

körtánc rondó, körmagyar, polka, galopp, szirtaki

körülírás metafrázis

körülzárás blokád

körvonal kontúr

körzet rajon, kerület, zóna, vidék

kőszén (szén) tőzeg, lignit, barna-, fekete kőszén, antracit

kőszénkátrány melléktermék benzol

kőszén melléktermék gáz, acetilén, karbid, metán, szén-dioxid

köszméte egres

kötél anyaga kender, szizál

kötetlen szabad

kötőanyag gipsz, kitt, enyv, vakolat, cement, habarcs

követ legátus, küldött, nuncius, diplomata

következetes konzekvens

következmény okozat, hatás

követőgép balliszta, bombarda

követség legáció, misszió, delegáció

közelharc fegyvere bazooka, szurony, bajonett, lángszóró, kézigránát, páncélököl

Közép-afrikai Köztársaság
folyó Kotto, Lobaye, M'Bomou, Sangha, Ubangi, Ouham
főváros Bangui
hegycsúcs Kayagangiri (1420 m)
kikötő (folyami) Bangui
légiforgalmi társaság Air Afrique
nemzetiség manija-baja, banda, ubangi
pénznem afrikai frank = 100 centime
repülőtér Bangui
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Bangui, Berbérati, Bouar, Bambari, Bangassou

Közép-Amerika
önálló államai és fővárosaik
Antigua és Barbuda: Saint John's
Barbados: Bridgetown
Belize: Belmopan
Costa Rica: San José
Dominikai Közösség: Roseau
Dominikai Köztársaság: Santo Domingo
Grenada: Saint George's
Haiti: Port-au-Prince
Honduras: Tegucigalpa
Jamaica: Kingston
Kuba: Havanna (La Habana)
Nicaragua: Managua
Panama: Panamá
Saint Kitts és Nevis: Basseterre
Saint Lucia: Castries
Saint Vincent: Kingstown
Salvador: San Salvador
gyarmatok, függő, bérelt területek:
Anguilla: The Valley (NBr.)
Bahama-szigetek: Nassau (NBr.)
Guadeloupe: Basse Terre (Fr.)
Guantánamói-öböl (USA)
Holland Antillák: Willemstad
Kajmán-szigetek: Georgetown (NBr.)
Martinique: Fort de France (Fr.)
Montserrat: Plymouth (NBr.)
Panama-csatorna-övezet: USA
Puerto Rico: San Juan (USA)
Turks- és Caicos-szigetek: Cockburn Town (NBr.)
Virgin-szigetek: Charlotte Amalie (USA), Roadtown (NBr.)

Közép-amerikai Államok Szervezete *(röv.)* ODECA
Közép-amerikai Közös Piac *(röv.)* CAFTA
közép-ázsiai hercegi cím kán
középkori dalnok minnesänger, trubadúr
középkori fegyver pika, dárda, alabárd
középkori mohamedán mór, szaracén
középkori német városok kereskedelmi szövetsége Hanza
középkori vitorlás hajó kogge, galione, karavella
kőzet
4 betűs: láva, pala, tufa
5 betűs: habkő, homok, kréta, márga, murva, pirit
6 betűs: bauxit, bazalt, diabáz, diorit, gabbró, gnájsz, gránit, kaolin, kavics, mészkő, pikrit, porfir, riolit
7 betűs: andezit, dolomit, homokkő, kvarcit
8 betűs: horzsakő, meteorit, meteorkő
9 betűs: obszidián, vaskovand
12 betűs: eruptív kőzet
13 betűs: kagylós mészkő, üledékes kőzet
kőzettan litológia
közhely banalitás, frázis
közkegyelem amnesztia
közlekedési akadály hó, eső, jég, köd, vihar, áradás, lavina, baleset, torlódás
eszköz autó, autóbusz, fiáker, fogaskerekű (vasút), földalatti, függővasút, hajó, kerékpár, konflis, (lovas-) kocsi, metró, motorkerékpár, repülő, troli (trolibusz), vonat
útvonal, autópálya, autóút, út, körút, sugárút
közlemény nyilatkozat, kommüniké
közömbös egykedvű, közönyös, letargikus, semleges, fásult, részvétlen, indifferens
közömbösség apátia, flegma, letargia, indifferencia
közönséges banális, szokványos, lapos, elcsépelt, általános, megszokott, mindennapi, faragatlan, műveletlen, ordináré, durva, otromba, vulgáris, elvetemült
közönyös cinikus, egykedvű, unalmas
„Közös Piac", Európai Közös Piac *(röv.)* EGK, *id.:* CEE, EWG
„Hatok", „Tízek"
alapító országok Francia-, Olaszország, NSZK, Belgium, Hollandia, Luxemburg („Hatok") 1957
1972-ben csatlakozott országok Nagy-Britannia, Norvégia, Dánia, Írország („Tízek")
1985-ben csatlakozott országok Spanyolország, Portugália (12 ország)
kereskedelmi egyezménye van Argentínával, Srí Lankával, Indiával, Jugoszláviával, Libanonnal, Indiával, Jugoszláviával, Libanonnal, Iránnal, Izraellel, Pakisztánnal, Szingapúrral és Uruguayjal
Nemzetközösségi társországok Barbados, Botswana, Fidzsi, Gambia, Guyana, Jamaica, Kenya, Lesotho, Malawi, Mauritius, Nigéria, Nyugat-Szamoa, Sierra Leone, Szváziföld, Tanzánia, Tonga, Trinidad és Tobago, Uganda, Zambia
társult afrikai államok
Nyugat-afrikai Gazdasági Közösség Burundi, Csád, Dahomey, Elefántcsontpart, Felső-

Volta, Gabon, Kamerun, Kongó (Brazzaville - Kongói Népi Köztársaság), Közép-afrikai Köztársaság, Madagaszkár, Mali, Mauritánia, Nigéria, Ruanda, Szenegál, Szomália, Togo, Zaire

Kelet-afrikai Vámunió Kenya, Tanzánia, Uganda

Közös Teherkocsi Park *(id. röv.)* OPW

közösség
3 betűs: kör, nép
4 betűs: gang, klán, klub, liga, párt, team
5 betűs: állam, banda, kaszt, klikk, törzs
6 betűs: család, csapat, egyház, nemzet, szekta
7 betűs: csoport, frakció, osztály
8 betűs: házasság, társaság, társulat
9 betűs: föderáció, legénység, szövetség
10 betűs: kollektíva, konzorcium
11 betűs: szövetkezet

központ centrum, city

központ felé mutató centripetális

központtól kifelé mutató centrifugális

központi hatalom hiánya anarchia

Központi Szerződés Szervezete (1955. II. 24.) *(röv.)* CENTO

köztársaság respublika (respublica)

közvetett indirekt, függő

közvetítő agens, alkusz, ügynök, szenzál, parlamenter

közvetlen direkt, immediate

közzene divertimento

krakéler izgága, okvetlenkedő

Kreml *l.* „Szovjetunió - Moszkva"

Krím félsziget Kercsi-, Tarhankut-félsziget
földszoros Perekopi-földszoros
régi neve Tauris
székhelye Szimferopol
üdülő övezet Jalta, Artyek
város Szevasztopol, Kercs, Feodoszija, Jalta, Bahcsiszaraj

krimi „feltalálója" Poe, E.

Krisztus jele I. H. S., I. N. R. I.

Krleža, M.-mű Glembayak (drámacím: Glembay család), Petrica Kerempuk balladái, Bankett Blitvában, Éjszakának virrasztója, Filip Latinovics hazatérése, A horvát hadiisten, A fekete sas árnyékában, Kirándulás Oroszországba, Golgota

krokodil kajmán, aligátor

Krúdy Gy.-alak Szindbád, Rezeda Kázmér, Bánáti
kötet: A víg ember bús meséi, Tótágas, Valakit elvisz az ördög, Szindbád-regények, Vörös postakocsi, Három király, Aranykéz utcai szép napok, Hét bagoly, Napraforgó, Magyar tükör, Boldogult úrfi koromban, Az élet álom, Asszonyságok díja, Pesti album

Kuba
folyó, Agabame, Cauto, Sagua La Grande
főváros Havanna (La Habana)
hegy, hegycsúcs Sierra Maestra; Pico Torquino (1971 m)
hírügynökség Prensa Latina
„Július 26. mozgalom" vezetője Castro, F. (a santiagói Moncada laktanya ostroma)
kikötő Cienfuegos, Havanna, Santiago de Cuba, Nueritas, Matanzas
költő Heredia y Campuzano, Marti, J., Guillén, N.
légiforgalmi társaság *(röv.)* CUBANA
nemzetiség mulatt, kreol, néger, európai
öböl Batabanói-, Corrientes-, Guacanayabói-, Guantánamói-, Nipe-öböl
pénznem kubai peso = 100 centavo
repülőtér Havanna, Camagüey, Cienfuegos, Yaradero, Santiago de Cuba, Varadero
sajtó (újságok) Gramma, El Mundo, Diaro de la Tárde, Espana Republicana
sakkvilágbajnok Capablanca, J.
sziget Cuba, Caro Romano, Pinos
tánc habanera
űrhajós Tmayo Méndez
USA tengerészeti támaszpont Guantánamo
város Havanna (elővárosa Mariqnac), Santiago de Cuba, Trinidad, Camagüey, Holguin, Sagua, Santa Clara, Pinar, Baracoa, Mariano, Marón, Ciego de Avila, Bayamo, Sancti Spiritus, *lm.* kikötő, repülőtér

kubista irányzat megalapítója Picasso, P.

kubizmus
képviselői Braque, Derain, Gris, Léger, Metzinger, Gleizes
szobrászatban Archipenko, A., Lipschitz, J.
magyarok Kmetty J., Perlrott Cs., „Nyolcak"

kukorica tengeri, törökbúza, indiai búza; pelyvás, pattogatni való, lisztes, simaszemű, lófogú, csemege, nagyszemű kukorica

Kukrinyikszi Kuprijanov, M., Krilov, P. és Szokolov, N. szovjet festők

kulák nagygazda, zsírosparaszt

kulikovói csata (1380. IX. 8.) Dmitrij Donszkoj moszkvai fejedelem legyőzte Mamáj kánt, az Arany Horda fejedelmét

kulimász kocsikenőcs

kultúrtörténeti korszak
5 betűs: antik, őskor, újkor
6 betűs: barokk, empire, modern, rokokó, vaskor
8 betűs: középkor
9 betűs: kőkorszak
10 betűs: humanizmus, idealizmus, jégkorszak, reneszánsz
11 betűs: biedermeier, renaissance
12 betűs: bronzkorszak
13 betűs: klasszicizmus

kumulál gyűjt
Kuncz A.-mű A fekete kolostor, Felleg a város felett
kunszt ügyesség, fortély
Kunlun hegylánc
csúcsa Ulugmusz-tag (7723 m)
felfedezője Przsevalszkij, V., Obrucsev, V.
sós tó Kuku-nor
kupon bon, jegy, szelvény
Kuprin, A.-mű Cirkusz, Párbaj, A boszorkány, Szulamit, Jáma,... a vörös lámpás negyed, Moloch
kúpszelet kör, hiperbola, parabola, ellipszis
kúra kezelés, ápolás, terápia, gyógykezelés
Kura mellékfolyója Araksz
városok a partja mentén Borzsomi, Gori, Tbiliszi, Mingecsaur
kurír hírvivő, futár
kurucok fegyverletétele majtényi sík (1711)
kuruzsló sarlatán, szemfényvesztő, csaló, csodadoktor
kúszó növény lián, komló, szulák, repkény, borostyán, folyondár
KUT tagjai (Képzőművészek Új Társasága, 1924) Rippl-Rónai J., Vaszary J., Márffy Ö., Czóbel B., Egry J., Kernstok K.; *rövidebb ideig:* Bernáth A., Berény R., Pátzay P., Szőnyi I.
kutyafajta (Canis familiaris = házi kutya)

airedale terrier	komondor
angol agár	kopó
angol bulldog	kuvasz
angol szetter	labrador
bedlington terrier	leonbergi
belga juhász	magyar vizsla
blackandtan terrier	majompincsi
bernáthegyi	máltai selyempincsi
bolognai selyempincsi	mopsz
boxer	német juhászkuya
brabanti	olasz agár
bulldog	óriás schnauzer
cocker spaniel	orosz agár
dalmatiner	papillon
dandy	pekingi pincsi
dog	puli
doberman	pumi
drótszőrű foxterrier	pudli
fiel spaniel	szamojéd spitz
fürjészeb	schnauzer
gordon szetter	selyemszőrű pincsi
griffon (francia vizsla)	skót terrier
hajtó tacskó	skót juhászkutya
hannoveri véreb	spitz
harlekyn pincser	tacskó
hertha pointer	új-fundlandi
ír blue terrier	uszkár
ír szetter	vidra eb
ír terrier	weimari vizsla
japán pincsi	yorkshire-i terrier

kutyabetegség szopornyica
kutyaféle *nemei:* Otocyon (lapátfülű); Cuon (ázsiai vadkutya); Speothos (erdei kutya); Lycaon (hiénakutya); Canis (valódi kutya) *Ezek nemzetségei:* Urocyon (sörényes farkú róka); Megalotis (nagyfülű róka); Vulpes (vörös róka); Alopex (pusztai vagy sarki róka); Cerdocyon (vadkutya); Simenia (abesszíniai róka); Schäffia (sujtásos sakál); Lupulella (panyókás sakál); Lycalopex (dél-amerikai sakál); Lyciscus (észak-amerikai sakál); Thos (igazi sakál); Canis (igazi kutya)
kutyasztár Rin Tin Tin, Frakk
Kuvait
főváros Kuvait (Al-Kuwait)
kikötő Kuwait, Mina al-Ahmadi
kőolajtelep Burgan
nemzetiség arab, perzsa
légiforgalmi társaság Kuwait Airways
olajmonopólium Kuwait Oil Co.
pénznem dinár = 1000 fil
sajtó (újságok) Al Rai al-Alm, Daily News, Kuwait Times
sziget Bubiyan, Faylakah
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Burgan, Havalli, Jahra, *lm.* kikötő
küldetés misszió, követség, megbízás
küldönc szolga, boy, herold, kurír, hírnök, futár
küldött követ, nagykövet, apostol
külföldi operák *lm.* operák szerzői
címük szerint
Aida (Verdi)
Álarcosbál (Verdi)
Angelica nővér (Puccini)
Anyegin (Csajkovszkij)
Aranykakas (Rimszkij-Korszakov)
Ariadne Naxos szigetén (R. Strauss)
Bajazzók (Leoncavallo)
Bastien és Bastienne (Mozart)
Bohémélet (Puccini)
Bolygó hollandi (Wagner)
Borisz Godunov (Muszorgszkij)
Bűvös vadász (Weber)
Carmen (Bizet)
Cosi fan tutte (Mozart)
A csengettyű (Donizetti)
Dido és Aeneas (Purcell)
Don Carlos (Verdi)
Don Giovanni (Mozart)
Az eladott menyasszony (Smetana)
Elektra (R. Strauss)
Falstaff (Verdi)
Faust (Gounod)
Fidelio (Beethoven)
Figaro házassága (Mozart)
Fra Diavolo (Auber)
Gioconda (Ponchielli)

Halka (Moniuszko)
A három narancs szerelmese (Profokjev)
Hoffmann meséi (Offenbach)
Hovanscsina (Muszorgszkij)
Igor herceg (Borogyin)
Iphigenia Aulisban (Gluck)
Iphigenia a tauruszok földjén (Gluck)
Az istenek alkonya (Wagner)
Ivan Szuszanyin (Glinka)
Jenufa (Janácek)
Koldusopera (Britten)
A köpeny (Puccini)
Lakmé (Delibes)
Lammermoori Lucia (Donizetti)
Lohengrin (Wagner)
A lombardok (Verdi)
Lulu (Berg)
Macbeth (Verdi)
Manon Lescaut (Puccini)
Márta (Flotow)
Nabucco (Verdi)
Norma (Bellini)
Nürnbergi mesterdalnokok (Wagner)
Nyugat lánya (Puccini)
Odüsszeusz hazatérése (Monteverdi)
Orfeo (Monteverdi)
Otello (Verdi)
Parasztbecsület (Mascagni)
Parsifal (Wagner)
Pelléas és Mélisande (Debussy)
Peter Grimes (Britten)
Pikk dáma (Csajkovszkij)
Pillangókisasszony (Puccini)
Poppea megkoronázása (Monteverdi)
Porgy és Bess (Gershwin)
A Rajna kincse (Wagner)
Rienzi (Wagner)
Rigoletto (Verdi)
Rodelinda (Händel)
A rózsalovag (R. Strauss)
Sába királynője (Goldmark)
Salome (R. Strauss)
Sámson és Delila (Saint-Säens)
A sevillai borbély (Rossini)
Siegfried (Wagner)
Simon Boccanegra (Verdi)
Szerelmi bájital (Donizetti)
A színigazgató (Mozart)
Szöktetés a szerájból (Mozart)
Tannhäuser (Wagner)
Tell Vilmos (Rossini)
A titkos házasság (Cimarosa)
Tosca (Puccini)
Traviata (Verdi)
Trisztán és Izolda (Wagner)
A trubadúr (Verdi)
Turandot (Puccini)
Az úrhatnám szolgáló (Pergolesi)
A varázsfuvola (Mozart)
A végzet hatalma (Verdi)
A walkür (Wagner)
A windsori víg nők (Nicolai)
Wozzeck (Berg)
Xerxes (Händel)

külföldi pénznem (deviza)

egyforma elnevezésű

dinár Algéria, Dél-Jemen, Irak, Jordánia, Jugoszlávia, Kuvait, Líbia, Tunézia
dollár USA, Kanada, Libéria, Guyana, Ausztrália
frank Franciaország, Belgium, Burundi, Csád, Dahomey, Felső-Volta, Andorra, Malgas Köztársaság (Madagaszkár), Mali, Mauritánia, Monaco, Niger, Szenegál, Togo, Kamerun, Gabon, Guinea, Kongó, Ruanda
font Nagy-Britannia, Írország, Málta, Gambia, Új-Zéland, Szudán, Szíria, Ciprus
peso Argentína, Fülöp-szigetek, Kolumbia, Kuba, Mexikó, Uruguay
rúpia India, Srí Lanka, Indonézia, Nepál, Pakisztán, Mauritius, Sikkim

egyéb

Albánia: lek
Afganisztán: afgáni
Angola: kwansa
Ausztria: schilling
Botswana: pula
Brazília: cruzeiro
Bulgária: leva
Burma: kyat
Chile: peso
Costa Rica: colón
Csehszlovákia: korona
Dánia: krone
Dél-afrikai Köztársaság: rand
Etiópia: birr
Finnország: markka
Görögország: drachma
Guatemala: quetzal
Hollandia: gulden
Irán: rial
Izland: krone
Izrael: sékel
Japán: jen
Jemen: rial
Kambodzsa: riel
Kenya: shilling
Kína: jüan
Korea: von
Laosz: kip
Lengyelország: złoty
Lesotho: lothi
Libanon: font
Malaysia: ningitt
Malawi: kvachov
Maldívia: rufiyae
Marokkó: dirham
Mongólia: tugrik
Németország: márka
Nicaragua: córdoba
Nigéria: naira
Norvégia: krone
Olaszország: líra
Paraguay: guarani
Peru: sol
Portugália: escudo
Románia: lej (leu)
Salvador: colón
Sierra Leone: leone
Spanyolország: peseta
Svájc: svájci frank
Svédország: krone
Szaúd-Arábia: rial
Szomália: shilling
Szovjetunió: rubel
Szváziföld: lilangeni
Thaiföld: baht
Törökország: líra
Uganda: shilling
Venezuela: bolivar
Vatikán: líra
Vietnam: dong
Zambia: kwacha

különbség differencia, divergencia
különleges enormis, impozáns, fenomenális
különös bizarr, groteszk, frappáns, misztikus
külső eredetű exogén
küzdőtér aréna, stadion, cirkusz, hippodrom, sportpálya, porond
kvantum mennyiség, tétel
kvantummechanika megalkotói Heisenberg, Schrödiger, Born, Jordan, Dirac
Kvarner-öböl szigetei Krk, Cres, Rab
kvart negyed *(hangköz)*
kvint ötöd *(hangköz)*
kvintesszencia lényeg
kvitt egyforma
kvíz vetélkedő, játék
kvóta arány, hányad
Kyushu-sziget (Japán) városai: Fokuoka, Nagasaki, Kagoshima

Lábán leánya Lea, Ráhel
lábápolás pedikűr
lábat védi kamásli, topánka, cipő, papucs, csizma
labdacs pirula
labdajáték futball (football), méta, golf, rögbi (rugby), gyep-, kosár-, tollas-, kézi-, röp-, vízilabda, tenisz, (lovas-) póló
labdarúgó *lm.* olimpiai bajnokok
Anglia Banks, Charlton, Greaves, Matthews, Moore, Wright, Walker, Gascoigne
Argentína Batista, Burruchaga, Olarticoechea, Maradona, Pumpido, Rattin, Valdano
Ausztria Hanappi, Jara, Koncilia, Krankl, Ocwirk
Belgium Cuelamans
Brazília Amarildo, Didi, Garrincha, Gilmar, Jair, Julinho, Pelé, Rivellino, Santos, Zagallo, Leonidas, Jairzinho, Brito, Everaldo, Scifo
Csehszlovákia Kvasnak, Lala, Masopust, Popluhar, Pospichal, Schroiff
Franciaország Giresse, Genghini, Kopa, Pfaff, Platini, Tresor, Janvion, Tigana
Hollandia Cruyff
Jugoszlávia Dzsajics
Lengyelország Bonek, Deyna, Gadocha, Lato, Lubanszky
Magyarország Albert, Bene, Bozsik, Czibor, Détári, Fazekas, Farkas, Göröcs, Grosics, Kocsis, Kohut, Lázár, Lóránt, Mészöly, Orth, Puskás, Sándor, Sárosi, Schlosser, Sipos, Szusza, Szűcs, Tichy, Toldi, Zsák, Zsengellér
NSZK Beckenbauer, Briegel, Brehme, Breitner, Höness, Magath, Maier, Müller, Netzer, Overath, Rummenigge, Seeler, Schnellinger, Schuster, Walter, Matthäus, Klinsmann
Olaszország Di Stefano, Mazzola, Meazza, Piola, Sivori, Baresi, Schillaci
Portugália Coluna, Costa Pereira, Eusébio, Jordao
Spanyolország Amancio, Iribar, Suarez, Quino
Szovjetunió Blohin, Jasin, Kuznyecov, Netto, Voronyin
Uruguay Mazurkiewicz, Santamaria, Schiaffino, Silva
labdarúgó kupa BEK, KEK, UEFA, MK, MUNDIAL, Rimet
lábikra vádli
labirintus útvesztő
laboratóriumi edény kémcső, lombik, tégely, retorta, kémlőcső, próbacső
láb része talp, comb, lábszár, térd, boka, köröm, lábfej, lábujj, sarok, vádli
laboratóriumi eszköz retorta, göreb, pincetta, kémcső, pipetta
Labrador-félsziget „rabszolgák földje"
felfedezője Cabot, J.
normann neve Helluland („kőország")

L, Ly

Lacis, V.-mű Zúg a vihar
Ladoga-tó folyói Szvir, Vuoksi, Volhov, Neva
Lady Chatterley szeretője szerzője D. H. Lawrence
Lagerlöf, S.-mű Gösta Berling, Az antikrisztus csodái, Jeruzsálem, Nils Holgersson csodálatos utazása
Lago Maggiore folyója Ticino
városai Locarno, Verbania, Stresa, Arona, Ascona
lágyító anyag elasztifikátor, plasztifikátor
laibachi kongresszus (1821) résztvevői I. Sándor orosz cár, I. Ferenc osztrák császár és több állam képviselői, Szent Szövetség megalapítása
lajbi posztókabát
lajstrom regiszter, jegyzék, mutató
lakhely ház, villa, bungaló, palota, kastély, vár, tanya, viskó, hajón kabin, kajüt
lakkpajzstetű váladéka sellak
lakodalom menyegző, lagzi
lakmusz színezék, indikátor
lakol bűnhődik
laktanya kaszárnya
láma (teveféle fajtái) huanakó (guanakó), vikunya, alpaka (pakó)
La Manche kikötő
Angliában Portsmouth, Southampton, Plymouth, Dover
Franciaországban Le Havre, Cherbourg, Calais, Dunkerque
Lamarck, J. fő műve Állattani filozófia (1809)
lamentál sopánkodik, siránkozik
lámpa őse fenyőforgács-, petróleum-, olajlámpa, fáklya, mécses, gyertya
lámpatartó kandeláber
Lánchíd (Pest és Buda közt)
tervezte Clark A. (Széchenyi I. javaslatára), Tierney, W.
épült 1842–1849
Landau, L. fő műve Elméleti fizika
Landerer- és Heckenast-nyomda (Pest) a Pesti Hírlap, Nemzeti Dal (Petőfi) és a Tizenkét pont; a „Kossuth bankó" kiadója
utóda Franklin társulat (1873)

Langerhans-szigetek inzulint termelnek
lángész zseni (genie), géniusz, „észkombájn"
Langley, S. találmánya bolométer (Nap hőmérsékletét méri)
lant „feltalálója" (mitológia) Hermész
lantanidok, lantánsorozat
6 betűs: cérium, erbium, neodim, túlium
7 betűs: holmium, terbium
8 betűs: európium, lutécium
9 betűs: itterbium, prazeódim, prométium, szamárium
10 betűs: gadolínium
11 betűs: diszprózium
tágabb értelemben lantán, ittrium, aktínium, szkandium
Lao-ce által alapított vallás Tao
Laokoon-csoport Hégészandrosz, Polüdorosz, Athénodorosz alkotása
Laosz
folyó Mekong *(határfolyó)*, Khan, Ngum, Hou
főváros Vientiane
hegy, hegycsúcs Phou Bia (Viangchan) (2820 m), Phou San
hírügynökség Lao Presse
nemzetiség lao, thai, khmer
pénznem kip = 100 at
repülőtér Vientiane
sajtó (újságok) Sat Lao, Lao Hakszat, Lao Lai Van, L'Indépendence
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Vientiane, Attapeu, Luangphrabang, Pakxé, Saravane, Savannakhet
lapidáris tömör, velős
Laplace, P. műve Égi mechanika (1799–1825)
La Plata Paraná és Uruguay folyók egyesülése
partján Buenos Aires, Montevideo
lapos férfikalap girardi
lappangó latens, rejtett, titkos
lapszus botlás, hiba
Laptyev-tenger Lena és Jana torkolatában
kikötője Tyikszi
lárma zaj, ribillió, patália, perpatvar, zsivaj, ricsaj
La Rochefoucauld, F. műve Gondolatok
l'art pour l'art („művészet a művészetért") (Gautier, Th.)
követői Baudelaire, Ch., Wilde, O.
Magyarországon Babits M., Kosztolányi D.
„lassan" a zenében largo, lento, adagio
latens lappangó, rejtett, titkos
latifundium földbirtok, nagybirtok, uradalom
Latin-amerikai Szabadkereskedelmi Társulás *(röv.)* ALALC
Latin-Amerika államai és fővárosaik *l.* Észak-Amerika és Közép-Amerika államai, Dél-Amerika államai
latin-amerikai mezőgazdasági munkás peon
latin Biblia Vulgata
latin elöljárószó ante, contra, cum, pre, pro, ex, sub, super, trans
latin férfinév
4 betűs: Naso, Piso, Pius, Tiro
5 betűs: Caius, Faber, Felix, Labeo, Lento, Marco, Nepos, Ovius, Pansa, Papus, Rufus, Silus, Titus, Varus, Vetus
6 betűs: Amatus, August, Baldus, Beatus, Brutus, Caecus, Caesar, Calvus, Celsus, Fabian, Fuscus, Gallus, Iccius, Julius, Junius, Justus, Magnus, Manius, Marcus, Marius, Mucius, Paulus, Probus, Valens, Xenius
7 betűs: Amandus, Blandus, Crassus, Crispin, Donatus, Fidelis, Flavius, Florian, Geminus, Hirtius, Klemens, Crispus, Licinus, Marcius, Pilatus, Plautus, Porcius, Publius, Renatus, Sergius, Severus, Silvius, Spurius, Statius, Tullius, Ursinus, Vitulus, Vulpius
8 betűs: Aemilius, Antonius, Aurelius, Camillus, Claudius, Constans, Domitian, Fortunat, Gracchus, Honorius, Leontius, Liberius, Longinus, Lucullus, Metellus, Octavian, Octavius, Paulinus, Placidus, Pompeius, Quirinus, Remigius, Salvator, Speratus, Tiberius, Valentin, Valerius
9 betűs: Caecilius, Coelestin, Cornelius, Dominicus, Faustinus, Flaminius, Florentin, Laetitius, Liberatus, Marcellus, Sertorius, Servatius, Silvester, Terentius, Torquatus, Tranquill, Venantius, Virgilius, Virginius
10 betűs: Benedictus, Bonifacius, Constantin, Desiderius, Laurentius, Peregrinus
latin földrajzi név
Adige: Athesis
Anglia: Britannia
Alba Iulia (Gyulafehérvár): Apulum
Arles: Avelata
Arno: Arnus
Athén: Athenae
Balti-tenger: Mare Suebicum
Barcelona: Barcino
Basel: Basilia
Bécs: Vindobona, Vigena
Bologna: Bononia
Bonn: Bonna
Bordeaux: Burdigala
Bregenz: Brigantia
Cluj (Kolozsvár): Napoca
Cordova: Corduba
Dardanellák: Hellespontus
Dnyeper: Borüszthenes

Dnyeszter: Hupanis
Don: Tanais
Doveri-tengerszoros: Fretum Gallicum
Dráva: Dravus
Duna: Danuvius, Ister
Dunántúl: Pannonia
Dunaújváros: Intercisa
Ebro: Iberus
Égei-tenger: Mare Aegaeum
Egyiptom: Aegyptus
Elba: Albis
Ems: Amisia
Fekete-tenger: Pontus Euxinus
Fenékpuszta: Valcum
Feodoszija: Theodosia
Firenze: Florentia
Földközi-tenger: Mare Internum
Genf: Geneva
Gradiste: Sarmisegethusa, Ulpia Trajana
Győr: Arrabona
Gyulafehérvár (Alba Iulia): Apulum
Inn: Aenus
Írország: Ivernia, Eris
Isar: Isara
Jeruzsálem: Hierosolima
Jon-tenger: Mare Ionicum
Kaspi-tenger: Mare Caspium, Mare Hyrcanium
Koblenz: Confluentes
Kolozsvár (Cluj): Napoca
Köln: Colonia Agrippina
Lech: Licus
Lisszabon: Olipiso
Ljubljana: Emona
Loire: Liger
London: Londinium
Maas: Mosa
Mainz: Magontiacum
Majna, Main: Moenus
Manchester: Mancunium
Marseille: Massilia
Márvány-tenger: Propontis
Milánó: Mediolanum
Mitrovica: Sirmium
Moigrad: Porolissum
Mórichida: Mursella
Mosel: Mosella
Mura: Murus
Nagy-Britannia: Albion
Nápoly: Neapolis
Neckar: Nicer
Nizza: Nicaea
Óbuda: Aquincum
Odera: Viadrus, Viadua
Ogyessza: Odessus
Osijek (Eszék): Mursa
Padova: Patavium
Palermo: Panormus
Párizs: Lutetia, Parisiorum Lutetia
Pécs: Sopianae
Po: Padus
Prut: Tyrus
Ptuj: Poetovio
Regensburg: Regina
Rhône: Rhodanus
Rur: Rura
Saale: Sala
Salamanca: Salamantica
Salzburg: Juvavum
Schelde: Scaldis
Sevilla: Hispalis
Skócia: Caledonia
Sisak (Sziszak): Siscia
Sopron: Scarbantia
Szajna: Sequana
Szevasztopol: Chersonesus
Szófia: Serdica
Szombathely: Savaria
Szőny: Brigetio
Tác: Gorsium
Temze: Tamesa, Tamesis
Tevere: Tiberis
Toledo: Toletum
Toulouse: Tolosa
Torda (Turda): Potaissa
Trier: Augusta Troverorum
Trieszt: Tergeste
Valencia: Venetia
Verdun: Virodonum
Visztula: Vistula
Volga: Rha
Weser: Visurgis
Zimony: Taurunum

latin női név

3 betűs: Pia
4 betűs: Alma, Bona, Cara, Maja, Rosa
5 betűs: Amata, Beata, Fabia, Flora, Julia, Livia, Lucia, Paula, Vesta, Viola
6 betűs: Amanda, Aurora, Donata, Fausta, Flavia, Fulvia, Prisca, Regina, Regula, Renata, Rufina, Sabina, Salvia, Servia, Silvia, Ursula
7 betűs: Aemilia, Antonia, Augusta, Aurelia, Balbina, Beatrix, Camilla, Claudia, Fabiana, Facunda, Felicia, Fortuna, Lavinia, Liberia, Livilla, Locusta, Miranda, Paulina, Sperata, Valeria
8 betűs: Angelika, Caecilia, Claudina, Columbia, Cordelia, Cornelia, Faustina, Gratiana, Moderata, Perpetua, Severina, Venantia, Victoria
9 betűs: Agrippina, Benedikta, Desideria, Felicitas, Fortunata, Hortensia, Lauren-

tia, Modestine, Patientia, Peregrina, Priscilla, Simplicia, Valentina
10 betűs: Coelestina, Crescentia, Florentina, Clementina, Marcellina, Tranquilla

latin nyelvű irodalom (író)
líra Quintus Ennius („műköltészet atyja"), Apuleius, Caius Lucilius („szatíra megteremtője"), Catullus, Horatius, Martialis, Juvenalis, Ovidius, Petronius, Phaedrus
epika Livius Andronicus, Publius Vergilius Maro, Lucanus
dráma Maccius Plautus, Terentius Afer
filozófia Seneca, Cicero, Lucretinus
tudományos irodalom, történetírás Terentius Varro, Portius Cato, Tullius Cicero, Julius Caesar, Sallustius Crispus, Cornelius Nepos, Titus Livius, Tacitus, Suetonius

latin nyelvű keresztény irodalom (író)
apologéta Minucius Felix
bibliafordító Augustinus, Jeromos (Hieronymus)
egyházi író Arnobius, Cyprianus, Augustinus
filozófus Boethius, Agninai
hitvitázó Tertullianus
polihisztor Isidorus
prózaíró Erasmus, Lactantius, Poliziano, Prudentius, Secundus
történetíró Alkuin, Eindhard, Diaconus
törvénygyűjtemény (Corpus juris civilis) Justinianus

latinul
alatt: sub
csillag: stella
dolgozz: labora
ellen: contra
ellenvetés: veto, vétó
előtt: ante
én: ego
és: et
évben: anno
föld: terra
felett: super
hajnal: auróra
így: sic
imádkozz: ora
Isten veled: Vale
jog: jus, ius,
kétszer: bis
király: rex
madárjós: augur
megengedett: licet
művészet: ars
nap (idő): dies
nap (égitest): sol
nem: non
senki: nemo
tárgy(-ak): res, rei
tehát: ergo
van: est
víz: aqua

Latinovics Z.-film Szegénylegények, Hideg napok, Egy szerelem három éjszakája, Isten hozta őrnagy úr, Szindbád
látnok próféta, jós
látomás vízió
Lavoisier, A. kémiai nómenklatúra és a metrikus rendszer megalapítója
Lavotta J.-művek Szigetvár ostroma, Az égi háború, Insurgens nóták
Lavrenyov, B.-mű Amerika hangja, Leszámolás, A negyvenegyedik
Lawrence, Th. ezredes fő műve A bölcsesség hét pillére
Lawrence, D.-mű Szülők és szeretők, A szivárvány, Szerelmes asszonyok, Lady Chatterley szeretője
Laxness, H.-mű Salta Valka, Független emberek, Éneklő hal, Izlandi pör, Északi lány, Gerpla
lazacfélék ikrája kaviár
lázadó rebellis
lázcsillapító
amidazophenum, aszpirin, kinin, Kalmopyrin, Istopyrin, Novalgin, Rheopyrin
Leacock, St.-mű Humoreszkek, Mauzóleum Klub
leányvállalat filiálé
Lear király szerzője Shakespeare
Lechner Ödön alkotása Iparművészeti Múzeum (1893–1897), Nemzeti Bank (1900), Kecskeméti Városháza (1896), Földtani Intézet (1898–99)
Lecocq, A.-operett Giroflé-Girofla, Angot asszony leánya
Leconte de Lisle, Ch.-színmű Az Erinnysek
Léda Tündareosz király felesége; Heléna, Klütaimnésztra anyja; Correggio és Michelangelo ábrázolta; Ady múzsája
Leeuwenhoek, A. találmánya mikroszkóp
lefokoz degradál
legális marxisták Sztruve, P., Tugan-Baranovszkij, M.
bírálójuk Lenin, V.
legátus pápai követ, teljhatalmú megbízott
légcső része hörgők
Legfelsőbb Tanács elnöke *l.* államelnökök
léggömb ballon
léghajó feltalálója Schwartz, D., Zeppelin, F.
léghajózástan aeronautika
légiforgalmi társaságok pilótáinak nemzetközi szövetsége *(röv.)* IFALPA
légitársaság *l.* az egyes országoknál
legitimista királypárti
légjáratos halak hering-, lazac-, harcsa-, ponty-, csukafélék
legkisebb anyagi részecske molekula, atom, elektron
legkisebb élőlény mikroba
legkisebb madárfaj kolibri
légkör atmoszféra
része troposzféra, sztratoszféra, ionoszféra, exoszféra, mezoszféra (ozonoszféra), termoszféra; (köz)hangulat

légmozgás
3 betűs: cúg
4 betűs: szél
5 betűs: orkán, vihar
6 betűs: szellő, tájfun, tromba
7 betűs: fuvalom, sirokkó, tornádó
8 betűs: blizzard, fuvallat, hurrikán
9 betűs: forgószél

légnedvességmérő higrométer
légnyomás egysége atmoszféra, bár, torr
légnyomásmérő barométer, barográf
legrégibb latin bibliafordítás Itala
légsűrűségmérő aerométer
légszomjúság dyspnoe, nehéz légzés, aerofágia
légüres tér vákuum
légvár utópia, illúzió, álomkép
légyfajta
5 betűs: dongó
6 betűs: bögöly, kérész
8 betűs: bökő légy, fátyolka, fúrólégy, házilégy, sajtlégy, cecelégy
9 betűs: dongólégy, szobalégy, viráglégy, zengőlégy
10 betűs: trágyalégy
11 betűs: malárialégy, marhabögöly
12 betűs: hesszeni légy, vízi fátyolka
13 betűs: szuronyoslégy
14 betűs: cseresznyelégy, kétszárnyúlégy
18 betűs: csíkoshátú búzalégy
légzőkúra aeroterápia
légzőszerv tüdő, kopoltyú
Lehár F.-operett A drótostót, Luxemburg grófja, Cigánykirály, Éva, A mosoly országa, Friderika, Giuditta, Paganini, A víg özvegy
lehorgonyzott jelzőtest bója
Leif, E. Vörös Erik fia, normann hajós
felfedezte Hellulandot (Labrador), Markландot (Új-Skócia), Vinlandot (Massachusettes- vagy Quebec partvidékét)
Leigh, V. filmje Waterloo Bridge, Lady Hamilton, Anna Karenina, Elfújta a szél, A vágy villamosa, Caesar és Cleopátra
lekvár marmelád, gyümölcsíz, dzsem (jam)
lélek psziché, -ábrázolás, -erősítő, -idomár, -látó, -mérgező, -nevelés, -tiprás, -üdítő; szent-, szép-, szolgalélek
lélektan pszichológia
képviselői Weber, Fechner, Ebbinghaus, Freud, Jung, Rubinstein, Adler, Helmholtz, Wundt, Pavlov, Szecsenov
fajtái fejlődés-, gyermek-, kór-, személyiség-, csoport-, tömeg-, nép-, nevelés-, munka-, társadalom-, klinikalélektan
lélekvándorlás hite hinduizmusban, buddhizmusban, pithagoreizmusban
lelkesedés hév, kéj, elán, öröm, áhítat, furore, odaadás, buzgóság, rajongás, ujjongás, enthuziazmus
lelkész káplán, pásztor, lelkipásztor, pap, tisztelendő; evangélikus-, görögkeleti-, katolikus-, református-, zsidó-, kórházi-, tábori-, segédlelkész
leltár inventár(-in)
Lem, S.-mű Magellán felhő, A legyőzhetetlen, Pirx pilóta kalandjai, Solaris, Éden, A világűr csavargója, Visszatérés Kiberniába
Léman-tó Genfi-tó
partján Genf, Lausanne, Vevey, Montreux, Thonon, Évian
lemért tömeg adag, dózis, egység, porció
lemezgyűjtemény diszkotéka
lemezjátszó gramofon, wurlitzer
Léna mellékfolyója Aldan, Oljokma, Viljuj, Vityim
Lenau, N.-mű Az albigensek
lendület elán, hév, svung, dinamika
lencse, lencserendszer lupe, okular, optika, objektív, gyújtólencse, gyűjtőlencse
lencse (optikai)
fajtái henger-, gyűjtő-, konvex-, konkáv-lencse
részei objektív (tárgy felé), okulár (szem felé eső rész)
hibái szferikus aberráció (gömbi eltérés), kromatikus aberráció (színi eltérés), kómahiba, asztigmatizmus, képtorzítás
lendület svung
Lendvay színészcsalád Márton;
felesége: Hivatal Anikó;
ifj. Márton;
felesége Fáncsy Ilka
Lendvay K.-opera Bűvös szék, Tisztessségtudó utcalány
lengyel, Lengyelország (Polska)
atomerőmű Klempicz, Zarnowiec
atomkutató Danysz, M., Groszkowszki, J., Niewodniczanski, H., Piekara, A., Pniewski, J.
bakteriológus Hirszfeld, L.
biológus Dembowski, J., Strasburger, E., Marchiewski, T.
botanikus Kluk, J. K., Szafer, W.
csillagász Banachiewicz, T., Heweliusz, J., Kopernikusz, M. (Kopernik), Sniadecki, J., Rybka, E.
dinasztiák Jagiello (Jagello), Lokietek, Piast
építőművész Czyz, J., Hryniewiczki, J., Karpinski, J., Krasinski, M., Leykam, M., Polak, J., Skibniewska, H., Zielinski, T.
festő Axentowicz, T., Brzozowki, T., Bogusz, M., Chekmonski, J., Cybis, J., Eibisch, E., Gerson, W., Gierymski, A., Gierowski, S., Grottger, A., Güntner, A., Jarema, M., Kantor, T., Kobzdej, A., Kossak, J., Krajewska, H., Krajewski, J., Krawczik, J., Lachur, Z., Lebenstein, J., Lenica, A., Makowski, Z., Malczwski, J., Marczynski, A., Makowski, E., Matejko, J., Michalowski, D. és P., Mikulski, K., Nach-Samborski, A., Nowosiecki, J., Oberländer, M., Orlow, A., Panas, S. és W., Pankiewicz, J., Poskowinski, W., Pruszkowski, W., Pronoszka, Z., Rudzka-Cybisowa, H., Slewinski, W., Stanislawski, J., Starzewski, H., Stern, J., Strzeminski, W., Taraczewski, W., Tchórzewski, T., Tetmajer, W., Wyczolkowski, L., Wyspianski, S., Witz, I., Wroblewski, A., Zakrzewski, W., Ziemski, R.

félsziget Hel

filozófus Dembowski, E., Hoene-Wronski, J., Kamienski, H., Kotarbinski, T., Limanowski, B., Luxemburg, R., Marchlewski, J., Schaff, A.

fizikus Curie, M. (Sklodowska) *(Nob.)*, Groszkowski, J., Infeld, L., Krolokowski, W., Natanson, W., Plebanski, J., Rubinowicz, W., Suffaszynszki, M., Werle, J., Witkowski, A.

folyó Barycz, Bug, Dunajec, Kamiénna, Luzycka, Narew, Nofec, Nysa, Neisse, Odera (Odra), Pilica, Poprad, Visztula (Wisla), Warta, Wieprz

forradalmár Dabrowski, J., Dembowski, E., Jogiches-Tyszka, Luxemburg, R., Traugutt, R., Marchlewski, J., Mickiewicz, A., Swierczewski, K., Warinski, L.

főváros Varsó (Warszava)

hegedűművész Huberman, B., Wieniawski, H., Wilkomirska, W.

hegy Beszkidek, Kárpátok, Krakkói-Júra, Lengyel-középhegység, Lublini-hátság, Pomarzei-, Mazuri-tóhátság, Sziléziai-dombvidék, Szudéták

hegycsúcs Babia, Barania, Jaworzyna, Lusica, Radziejowa, Rysy (Tengerszem-csúcs 2499 m), Turbacz, Tarnica, Sniezka, Swinica

hírügynökség *(röv.)* PAP

író

Adrzejwski, J.
Bienkowska, F.
Bochenski, J.
Boguslawski, W.
Brandys, K.
Bratny, R.
Breza, T.
Boy-Zelenski, T.
Broszkiewicz, J.
Czeszko, B.
Dabrowska, M.
Dygaszinski, A.
Fredro, A.
Gerhard, J.
Gornicki, L.
Hen, J.
Iwaszkiewicz, J.
Holuj, T.
Jasienica, P.
Jastrum, M.
Karpinski, F.
Kollataj, H.
Konwicki, T.
Kowalska, A.
Kraszewski, J. (Boleslavita)
Kruckowski, L.
Kuncewiczowa, M.
Kurek, J.
Lem, S.
Mach, W.
Machejek, W.
Morton, J.
Nalkowska, Z.
Newely, I.
Orkan, W.
Orzeszkowa, E.
Parnicki, T.
Patkowski, M.
Potocki, W.
Prus, B.
Putrament, J.
Reymont, W. *(Nob.)*
Romaniwiczowa, Z.
Rozewicz, T.
Rudnicki, A.
Sienkiewicz, J. *(Nob.)*
Stawinski, J.
Stryjkowski, J.
Szaniawski, J.
Tielinski, S.
Wasilewska, W.
Woriszylski, W.
Wyktor, S.
Wygodzki, S.
Zeromski, S.
Zukrowski, W.
Zulawski, M.

karmester Krenz, S., Rowicki, W., Skrowaczewski, S., Wislocki, S., Wodiczko, B., Rachon, S.

kémikus Curie, M. *(Nob.)*, Funk, C., Necki, M., Radziszewski, B., Sniadecki, J., Smialowski, M., Swietoslawski, W.

kikötő Gdynia, Szczecin, Gdańsk

király Angunt, Ákos, Hős (Chrobry), Boleslaw, Báthory István, Kazimierz, Leszek, Henryk, Przemyslaw, Waclaw, Ludwik, Jagiello, Jan Mieszko, Sobieski, J., Ulászló, Zygmunt, Stanislaw, Wladyslaw

költő

Asnyk, H.
Boy-Zelenski, T.
Broniewski, W.
Galczynski, K.
Frycz-Modrzewski
Goszczynski, S.
Iwaszkiewicz, S.
Jasienski, B.
Jasinski, J.
Jastrun, M.
Kasprowicz, S.
Kochanowski, J.
Konopnicka, M.
Krasicki, J.
Mickiewicz, A.
Morsztyn, A.
Nalkowska, Z.
Niemcewicz, J.
Norwid, J.
Przybos, C.
Rej, M.
Slonimski, A.
Slowacki, J.
Staff, L.
Szymborski, W.
Tetmajer, K.
Tuwin, J.
Wazyk, A.

Krakkó vára Wawel

légiforgalmi társaság *(röv.)* LOT

Łódz székesegyháza Kostka

matematikus Banach, S., Borsuk, K., Prozek, J., Kochanski, A., Kuratowski, K., Kovalevszkaja, Sz., Sierpinski, W., Steinhaus, H., Sniadecki, J.

nemzeti park Bialowiezai, Babia Gorai, Karkonoszei, Ojcówi, Tátrai, Pienini, Wielkopolski, Wolini Nemzeti Park

nemzetiség lengyel, német, ukrán, belorusz, zsidó, szlovák, orosz, cigány, litván

Nobel-díjas

békedíj: Walęsa, L.
fizikai: Curie-Sklodowska, M. (lengyel származású francia)
fiziológiai vagy orvosi: Schally, A. (lengyel származású amerikai)
kémiai: Hoffman, R. (lengyel származású amerikai)
irodalmi: Milosz, Cz., Reymont, W.

pénznem zloty = 100 groszy

rendező (színházi és film) Chmielewski, I., Bohdziewicz, A., Ford, A., Jakubowska, W., Kawalerowicz, J., Kotarbinski, J., Leytes, J., Munk, A., Osterwa, J., Ordynski, R., Pawlowski, T., Schiller, L., Urbanowicz, S., Wajda, A.

repülőtér Gdańsk, Krakkó, Poznan, Rzesszów, Warszawa (Varsó)

sajtó (újságok) Tribuna Ludu, Gromoda Rolnik Polski, Glos Pracy, Sztandar Mlodych, Slowo

Powszechne, Zycie Warszawy, Dziennik Ludowy, Ekspress Wieczorny, Trybuna Rovotnicza, Ilustrowany Kurier, Kurier Polski, Przekroj, Panorama

szabadságharcos Bem, J., Dabrowski, J., Kosciuszko, T., Napierski, K.

sziget Wolin

színész, színésznő Mara, L., Negri, P., Winnicka, L., Cwiklinska, M., Andrycz, N., Barszczewska, E., Jaroszewska, Z., Romanova, J., Eichler, I., Kreczmar, J., Kurnakowicz, J., Rudzki, K., Holoubek, G., Krafftowna, B., Lomnicki, T., Mikoljaska, H., Mrozowska, Z., Siemion, W., Janowska, A., Krzyzewska, E., Slaska, A., Tyszkiewicz, B., Winnicka, L., Cybulski, Z., Jancza, T., Mikulski, S., Kobielka, B., Lapicki, A., Wollejko, W., Braunek, M., Olbrychski, D., Kobielka, B.

Szolidaritás vezetője Lech Walęsa *(Nob.)*

tánc mazurka, polonéz, polka, oberek, kujawiak

tó Drawskó, Goplo, Lebsko, Mamry, Morskie Oko, Miedwie, Sniardwy, Wigry, Wdzydze

történetíró Dlugosz, J., Gall, Kadlubek, W., Lelewel, J., Naruszewicz, A.

törvényhozó testület szejm

űrhajós Hermaszewsky, M.

vajdaság Bialystok, Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Kielce, Koszalin, Kraków, Lódz, Lublin, Olsztyn, Opole, Poznań, Rzeszów, Szczecin, Warszawa, Wroclaw, Zielona Góra

város Katowice, Bydgoszcz, Zabrze, Bytom, Kielce, Czestochowa, Chorzów, Gliwice, Radom, Lublin, Łódz, Wroclaw, Olsztyn, Tarnow, Ruda Slaska, Bialystok, Walbrzych, Torun, Przemysl *lm.* kikötő, repülőtér

Varsó erődje Barbakan

zeneszerző

Bacewicz, G.	Moszkowski, M.
Baird, T.	Mycielsi, Z.
Chopin, F.	Nowowiejski, F.
Dobrzynski, F.	Palester, R.
Elsner, J.	Penderecki, K.
Felsztyna, S.	Radomski, M.
Gomolka, M.	Rudzinski, W.
Gorecki, H.	Serocki, K.
Kamienski, M.	Szadek, T.
Kilar, W.	Szeligowski, T.
Kurpinski, K.	Szymanowski, K.
Luciuk, J.	Wiszniewski, Z.
Lutoslawski, W.	Wieniawski, H.
Moniuszko, S.	

víztároló Koronowói-, Sulejówi-, Wloclawekizongoraművész Chopin, F., Moszlowski, M., Rubinstejn, A., Lutoslawski, W., Wilkomirska, M.

zoológus Dehnel, A.

Lenin, V. I.-mű (elsők 1893–1894) Kik azok a „népbarátok...", 1899 A kapitalizmus fejlődése Oroszországban, 1904 Egy lépés előre, két lépés hátra, 1905 „A szociáldemokrácia két taktikája...", 1908 Materializmus és empiriokriticizmus, 1914 Marx Károly, 1917 „Áprilisi tézisek", 1918 Állam és forradalom, 1920 „Baloldaliság" a kommunizmus gyermekbetegsége

Lenin-mauzóleum tervezője Scsuszev, S.

Leningrád (Szent-Pétervár, Petrográd) *lm.* szovjet *cári nyaraló* Petrodvorec

épületek Admiralitás, Izsák-székesegyház, Alekszandr Nyevszkij-katedrális, Operaház, Péter-Pál-erőd, Téli palota, Szmolnij

múzeumok Szaltikov-Scsedrin múzeum, Aurora

kikötője Kronstadt

könyvtár Szaltikov-Scsedrin

operaház Kirov

sziget Aptyekarszkij, Dekabristák, Kresztovszkij, Vasziljevszkij Osztrov

len nemesítője Székács E., Fleischmann R.

kártevő drótféreg, bolha, tokmoly

feldolgozása nyüvés, gerebenezés

Le Nôtre, A. kertje Versailles, Trianon, Marly

lenyomat kópia, repro, veret, másolat, matrica, ábrázolás, bélyegzés, fotokópia, reprodukció

Leonardo da Vinci-mű Anghiari csata, Királyok imádása, Mona Lisa (Gioconda), Sziklás madonna, Szent Anna harmadmagával, Utolsó vacsora

könyve Tudomány és művészet

Leoncavallo, R.-opera Bajazzók (1892)

Leonidász spártai király, a Thermopülai-szoros védője

Leonov, L.-mű Orosz erdő, A tolvaj, A csavargó

lepantói csata (1571. X. 7.) Don Juan D'Austria szövetséges (spanyol, velencei, pápai) hajóhadának győzelme Ali pasa török hajóhada felett

lepárlás desztilláció

lépésszámláló podométer

lépcsős vízesés kaszkád

lepkecsalád molyféle, sodrómolyféle, fényilonca, pillangó; araszoló-, bagoly-, pávaszemű, fehér lepke

lépték (térkép) méretarány

leptika taliga, kordé

Lermontov, M.-költemény A cserkészfiú, A démon

regény Korunk hőse

Lesage A.-mű Turcaret, A sánta ördög, Gil Blas

Lesotho (Afrika)

folyó Orange

főváros Maseru

hegy, hegycsúcs Drakensberge, Thabanatshonyana (3482 m)

hírügynökség *(röv.)* LENA

nemzetiség sotho, nguni

pénznem maloti = 100 lisente

sajtó (újságok) Moeletsi oa Basotho, Tokoloho

Lesseps, F. Szuezi és Panama-csatorna tervezője
Lessing, G. E.-mű Hamburgi dramaturgia (1767–1769), Laokoon vagy a festészet és költészet határairól (1766), Miss Sara Sampson *(az első német szomorújáték)*, Minna von Barnhelm (1767), *(első német vígjáték)*, A Bölcs Náthán (1779), Emília Galotti
„Létért való küzdelem" struggle for life – Darwin, Ch.
Lett SZSZK (SZU)
folyó Nyugati-Dvina (Daugava)
festő Gun, K., Egler, A., Kalnyn, E., Purvit, W., Walter, J., Fedders, J., Tilberg, J., Baumanis, A., Waldmanis, W.
főváros Riga
író
Atis, D., Upit, A., Lacis, V., Sakse, A., Barons, K., Jekabs, A., Alunans, J., Pumpurs, A., Kaudzite, R. és N. Blaumanis, R., Persietis, K., Valdemars, K., Subrabkalns, J.
szobrász Zalkal, T., Skilter, G.
város Liepāja (Libava)
zeneszerző Cimze, J., Ivanov, J., Skulte, A., Vigner, E., Vihtol, J., Kalnins, A., Zarinya, M., Baumanis, K., Liepinja, A., Reinhold, J.
Levante országai Török-, Görögország, Libanon, Izrael, Egyiptom;
szűkebb értelemben Szíria és Libanon
levegő összetétele argon, hélium, hidrogén, nitrogén, oxigén, ózon, szén-dioxid, vízgőz
cseppfolyósítója Linde, C.
levegő nedvességtartalmát vizsgáló műszer pszichrométer, Augusth-féle higrométer
Le vele! Abcúg!
levellerek vezetője Lilburne, J.
levéltetű szőlő filoxéra, rózsa-, alma- stb. levéltetű
Levente Árpád fejedelem egyik fia; Vazul (Vászoly) fia
Leverrier, U. műve Neptunus bolygó pályájának kiszámítása (1846)
levezetés dedukció, következtetés
leviatán bibliai óriásszörny
Lewis, S.-mű Babbit, A főutca, Ez nálunk lehetetlen, A királyi vér, Egy modern asszony szíve
lexikon szókészlet, ismerettár
Liaotung-félsziget (Kína)
kikötő Talien (Dalnyij), Lüsun (Port Arthur), Luta
déli része Kuantung-félsziget
folyó Jalu
Libanon
folyó Orontes, Litáni
főváros Bejrút (Bayrūt)
hegy, hegycsúcs Libanon (Quarnat as Sawda 3088 m), Antilibanon
keresztény (libanoni) maronita
kikötő Bejrút, Tripoli, Szidon, Tarabulus
légiforgalmi társaság Middle East Airlines
Napisten ókori szentélye Baalbek (Héliopolisz)
nemzetiség arab, palesztin (menekült), örmény, cserkesz
ókori neve Fönícia
pénznem font = 100 piaszter
repülőtér Bejrút
sajtó (újságok) Al-Amal, Al-Hajat, An Nahar, L'Orient, The Daily Star, As-Saab, Al-Liva
siita szekta Amal, Hezballah
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Aley, Baalbek, Batroun, Damour, *lm.* kikötő
Libéria
folyó Cavalla
főváros Monrovia
hírügynökség LIS
kikötő Monrovia, Buchanan, Greenville, Robertsport, Harper
légiforgalmi társaság LNA
nemzetiség amerikai négerek, bassa, kru, mandinka
pénznem libériai dollár = 100 cent
repülőtér Monrovia, Robertsfield (Marshall)
sajtó (újságok) The Daily Listener
törvényhozó testület képviselőház, szenátus
város Marshall, Bomi, Grai *lm.* kikötő
Líbia
főváros Tripoli (Tarabulus)
hegység, hegycsúcs Săda-, Tibeszti-hegység (Bette 2266 m), Gilf Uveinat, Gilf el-Kebir
hírügynökség Jana
kikötő Benghazi, Derna, Beida, As Sidor, Surt Tobruk, Tripoli, Miszuráta
légiforgalmi társaság LA
nemzetiség arab, berber, olasz, amerikai
oázis El-Dzsof, Gat, Kufra, Gadamesz, Murzuk
ókori neve Cyrenaica, Tripolitania
országrész Fezzan, Kirenaika, Tripolitánia
pénznem líbiai dinár = 100 dirham
politikus Kadhafi
repülőtér Bengázi, Tripoli, Tobruk
sajtó (újságok) (Tarabulusz el-Gharb, Barka al-Dzsadida
síkság Dzsebel-fennsík
sivatag Líbiai-sivatag
tengeröböl Sidra
törvényhozó testület képviselőház (kongresszus)
utolsó király Idrisz asz Szenusszi
város Augila, Edri, Derg, Gat, Mizda, Homs, el-Angheila, Zuára, Sabha, Mabruk, el-Nofilia, Sebha, Zelten, Zighan, Waha, *lm.* kikötő

Lie, J.-regény A Giljei család
Liebig J. agrokémia megalapítója
Liechtenstein
folyó Rajna (Rhein)
főváros Vaduz
hegy, hegycsúcs Alpok, Grauspitze (2599), Naafkopf
hírügynökség PFL
pénznem svájci frank = 100 rappen (centime)
sajtó (újságok) Liechtensteiner Vaterland, Liechtensteiner Volksblatt
törvényhozó testület Landtag
város Balzers, Schaan, Eschen, Nendeln, Vaduz
Liezen-Mayer, S.-festmény Magyarországi Szt. Erzsébet
liga szövetség, egyesület
Ligeti K. szerkesztette Forradalom
Lilienthal, O. találmánya vitorlázó repülőgép
liliomfajta
4 betűs: aloé
5 betűs: agávé, yucca
6 betűs: jácint, hunyor
7 betűs: genyőte, szittyó, tulipán
9 betűs: sárkányfa, tűzliliom
11 betűs: árnyékvirág, farkasszőlő, fehér zászpa, medvehagyma
12 betűs: árnyékliliom, csillagvirág, gyöngyvirág, őszi kikerics, turbánliliom
13 betűs: császárkorona, madonna liliom, salamonpecsét, tengeri hagyma
17 betűs: királyné gyertyája
19 betűs: csodabogyó egértövis
limbus a pokol tornáca; süppedékes, ingoványos
limitál korlátoz, megszab
Lincoln Á. gyilkosa: Booth, J.,
műve: Homestad Act
Lindbergh, Ch. az Atlanti-óceán első átrepülője (1927)
Linde, K. találmánya levegő cseppfolyósítása (jéggyártás, hűtőgép)
line angol hosszmérték
régi $\frac{1}{12}$ inch = 2,117 mm
új 0,1 inch = 2,54 mm
Lin Jü-tang-mű Egy múló pillanat, A bölcs mosoly, Méz és bors, Falevél a viharban, Fehérek és színesek
Linné, K. növényrendszerező (Systema Naturae, 1735; Species Plantarum 1753; Philosophia botanica)
linóleum készül lenolajból, parafából, falisztből, töltőanyagokból
linzi béke (1645. XII. 16.) III. Ferdinánd király és I. Rákóczi György erdélyi fejedelem *(harmincéves háború)*
lipanyi csata (1434. V. 10.) A „kelyhesek" leverik a huszita „táboritákat"
Lipari szigetek (Olaszország) Lipari, Salina, Alicudi, Panarea, Vulcano, Filicudi, Stromboli
lipcsei csata (1813. X. 16-19.) *„népek csatája"* Napóleon veresége (orosz, osztrák, porosz, svéd hadaktól)
lipcsei per (1933. IX. 21.-XII. 23.) a Reichstag felgyújtásának ürügyén Dimitrov, G. ellen.
lipoproteid fehérjék és lipoidok vegyülete
liptószentmiklósi gyűlés (1848. V. 10-11.) szlovák nemzeti mozgalom
vezetői (Štur, L., Hodža, M., Hurban, J.)
lírai költészet múzsája Euterpe („örömet adó")
lírai mű dal, óda, vers, elégia, himnusz, szonett, költemény
lírikus költő, poéta
lista tabella, táblázat, kimutatás, jegyzék
Liszt F.-mű Dante-, Faust-szimfónia, Hungária, Les Préludes, Tasso, Mazeppa, Hamlet, Hunok csatája *(szimfonikus költemények)*, Csárdás macabre, Szt. Erzsébet legendája, Krisztus (oratóriumok), Esztergomi –, Koronázási mise
lisztvizsgáló műszer laborográf
szerkesztője Gruzl F.
litánia panaszkodás, siránkozás, párbeszédes formájú könyörgő ima; letenye, létánia
litográfia feltalálója Senefelder, A.
Litvánia (SZU)
építész Stuoka, J., Guzjavicius
festő Julkinas, V., Mackiavicius, V., Zmujdzinavicius, A.
folyó Nemunas (Nyeman, Memel), Venta, Neris, Minija
főváros Vilnius (Vilna)
író
4 betűs: Gira, L.
5 betűs: Kreve, V., Neris, S.
6 betűs: Cvirka, P.
7 betűs: Kudirka, V., Zemaite, J.
8 betűs: Kapsukas, V., Venclova, A.
9 betűs: Vaiciunas, P., Vaizganta, J. Vienuolis, A.
11 betűs: Baranauskas, A., Guzjavicius, A.
kikötő Klaipéda, Palanga
költő
5 betűs: Poska, D.
7 betűs: Janonis, J.
8 betűs: Maironis, J., Strazdas, A.
11 betűs: Duonelaitis, K.
szobrász
5 betűs: Galli, K.
7 betűs: Mikenes, J., Peretti, P., Zikaras, J.
15 betűs: Alexandrovicius, P.
város Vilnius, Kaunas, Panevéžys, Šiauliai, *lm.* kikötő
zeneszerző
6 betűs: Simkus, Sz.

7 betűs: Gruodis, J.
9 betűs: Petruskas, M.
10 betűs: Ciurlionis, M., Galkauskas, K.
11 betűs: Karnavicius, J.
12 betűs: Tallat-Kelpia, J.

Ljadov, A.-szerzemény Baba-Jaga, Kikimora, Elvarázsolt tó

Llewellyn, R.-mű Hová lettél drága völgyünk? Egy ember egyedül marad

lóbetegség takonykór, kergekór, keh, ínpók

lobogó zászló, trikolór (háromszínű)

Locke, J.-mű Értekezés az emberi értelemről

lódít nagyot mond, nagyzol, anzágol, túloz, taszít, lök, lendít

lófajta arab, angol, belga, gidrán, hideg vérű, lipicai, meleg vérű, nóniusz, oldenburgi, sodrott, telivér, hátas, igás; házi, vad

lóféle ló, zebra, szamár, öszvér, póni
fejszőrzete sörény
húzza kocsi, szán, szánkó, kordé, eke
jármódja trapp, ügetés, vágta, lépés, galopp
őse taki, tarpán (Nyugat-Szibéria)
színe fehér, fekete, pej, sárga, fakó, tűzött, deres, tarka, szürke, kesely

logaritmus-rendszerek Briggs-, Napier-féle
logaritmustábla Bürgi, J. (1603–1611), Briggs (1617), Bega-, Babbage-, Bauschinger–Peters-féle

logarléc készítője Wingate (1827)

logika felosztása formális, dialektikus; gondolkodás tudománya

Lohengrin Parsival fia, Grál lovag; Wagner-opera (1847)

Loire mellékfolyója
4 betűs: Ance, Aron, Cher, Loir
5 betűs: Arzon, Bebre, Borne, Endre, Judre, Maine
6 betűs: Allier, Nievre, Vienne
7 betűs: Mayenne

Lollobrigida, G.-film Hűtlen asszonyok, Kenyér, szerelem fantázia, A notre-dame-i toronyőr, Királylány a feleségem, Trapéz, Cicababák, Jó estét, Mrs. Campbell, Gyönyörű november

Lombardia hegyei Lombard-Alpok (Bergamói-Alpok)
folyója Pó
római tartomány neve Gallia Cisalpina
tó Garda-, Comó-tó, Lago Maggiore
városai Milánó, Brescia, Bergamo

Lombok-sziget települése Selong, Mataram

lombos erdő: bükkös, gyertyános, tölgyes, láperdő

Lomonoszov, M. műve Orosz grammatika

London, J.-mű A vadon szava, Martin Eden, A beszélő kutya, Az éneklő kutya, Vaspata, A sárga sátán

London *lm.* Anglia

londoni béke (1913. V. 30.) az első Balkán-háborút zárta le (Albánia megalakulása)

London építészeti remekei Tower, Szent Pál-katedrális, Tower-híd, Buckingham-palota

London főpolgármestere Lord Mayor

London kerületei
3 betűs: Lee
4 betűs: City, Soho
5 betűs: Acton, Penge, Stoke
6 betűs: Barnes, Ealing, Eltham, Fulham, Harrow, Hoxton, Ilford, Kenton, Leyton, Merton, Poplar, Putney, Sidcup
7 betűs: Barking, Brixton, Bulwich, Chelsea, Croydon, Dulwich, Eastend, East Ham, Edgware, Hackney, Holborn, Hornsey, Lambeth, Mayfair, Pimlico, Welling, Wembley, Westend, West Ham
8 betűs: Charlton, Finchley, Finsbury, Kingston, Richmond, Sydenham, Woodford, Woolwich
9 betűs: Battersea, Bayswater, Belgravia, Greenford, Greenwich, Hampstead, Southwark, Streatham, Tottenham, Wimbledon
10 betűs: Camberwell, Kennington, Kensington, Mottingham, Paddington, Teddington, Twickenham
11 betűs: Hammersmith, Walthamstow, Westminster, Whitechapel

londoni konferencia (1830–1831) Belgium elszakad Hollandiától; 1956. VIII. 16–23. Szuezi kérdés

londoni szerződés (1915. IV. 26.) Olaszország hadba lépése

londoni tengerészeti konferenciák (1930. I. 21.) flottaépítési verseny korlátozása; (1936. I. 15.–III. 25.) hajók tonnatartalmának és ágyúkaliberének korlátozása

London parkja Hyde-park

Longfellow, H.-költemény Hiawatha

Long Island része Brooklyn, Queens

longobard király
6 betűs: Aigulf, Albuin, Andoin, Klaffo
7 betűs: Aistulf, Aripent, Authari, Rotahri
8 betűs: Walthari
9 betűs: Liutprand
10 betűs: Desiderius

Lope de Vega, F.-mű A kertész kutyája, Donna Juana, Sevilla csillaga, A zalameai bíró

Lorántffy Zsuzsanna I. Rákóczi György erdélyi fejedelem felesége; a sárospataki kollégium megalapítója

Loren, Sophia-film Nápolyi körhinta, Nápolyi arany, Aida, Egy asszony meg a lánya

Lortzing, A.-opera Undine, A fegyverkovács, A vadorzó, Cár és ács

Lotharingiai Károly a török elleni hadjárat fővezére; Bécs felmentője (1686); Nagyharsánynál győzelmet aratott (1687)
Lotz K.-festmény Árgirus királyfi, Olympus, Ménes a zivatarban, Múzsa
Louvre építői Lescot, P., Mercier, J., Perrault, Ch., Percier, Ch., Fontaine, P.
Louvre *lm.* Franciaország – Párizs
lósport póló, turf, derby, ügető, ugratás, military, rókavadászat, galoppverseny, vadászlovaglás, versenylovaglás
lószőrrel töltött alsószoknya krinolin
lovag nagyherceg, báró (id.) prince, hidalgó, don, lord, vicomte, chatelain, marquis, doge, baron, graf, ritter, chevalier, caballero
lovagló szerszám kengyel, nyereg, szár, kantár
lovairól híres helység Lipica (Jugoszlávia)
lovagrend johanniták (1048), templáriusok (1119), német lovagrend (1198), máltai lovagrend
lovarda hippodrom
lovas jármű kocsi, fiáker, trojka, konflis
lovas katona ulánus, huszár, dragonyos, kürasszir, szpáhi, vértes
lovas magasiskola figurái courbette, levade, pesade, piruette, volte, lencade
lovasroham attak
lovassport-pálya Riem, Ascot, Epsom, lovarda, Daglfing, Hippodrom, Lifferheim, Vincennes, Tattersall
lóvasút
első New York (1832)
Budapesten a Széna (mai Kálvin tér) és Újpest közt (1866)
lóverseny turf, galopp-, ügetőverseny; derby *(első)* Epsom 1780 (1,5 angol mérföld távon, 3 éves lovak részvételével)
fogalmak fogadás, bukméker, totalizatőr
lóversenyéről híres város Auteuil, Pardubice, Epsom, Longchamp, Vincennes, Ascot
Lovik K.-mű Aranykéz, Egy elkésett lovag
lóvontatta jármű break, kocsi, droska, fiáker, konflis, berliner, landauer, egyfogatú, kétfogatú
Lowland Skót-alföld
Loyola Ignác Jézus Társasága (jezsuita rend) megalapítója (1534)
lőfegyver (kézi) puska, golyószóró, karabély, muskéta, mauser, pisztoly (revolver), browning
Lönnrot, E. gyűjtése Kalevala *(eposz)*, Kantele, Kanteletar
Lőrinc pap Mészáros Lőrinc, Nagybotú Lőrinc
Lőrincze L.-mű Nyelv és élet, Édes anyanyelvünk, Nyelvőrségen, Emberközpontú nyelvművelés
lőpor-összeesküvés vezetője Fawkes, G. (1605., I. Jakab király ellen)
lőszer töltény, patron, muníció
részei töltényhüvely, lövedék, gyújtó
lövedék akna, gránát, golyó, kartács, rakéta, sörét, torpedó
lövedék része lövedéktest, gyújtószerkezet, töltet
löveg ágyú, aknavető, mozsár, tarack, páncéltörő ágyú, légvédelmi ágyú
löveg részei lövegtalp (lafetta), hátrasiklásfék, helyretoló, irányzék
alkalmazás páncéltörő, harckocsi, légvédelmi, hajó-, roham-, tábori, hegyi ágyúként
lövészárokláz volhíniai (ötödnapos) láz
terjeszti tetű
lucernaféle takarmány-, közönséges kék-, sárgalucerna
kártevője lucernabogár, lucernaböde, cserebogárlárva, lucernaormányos, lucernapoloska
Lucifer ördög, sátán, bukott angyal (Ézsaiás könyvében); Madáchnál, Miltonnál
Lubitsch, E.-film Carmen, Madame Dubarry, Boleyn Anna, Diákélet, Víg özvegy
lucki csata (1916. VI. 4-15.) Bruszilov, A. orosz csapatai megsemmisítették a 4. osztrák–magyar hadsereget
lúd (liba) hímje gúnár, **nősténye** tojó
Ludolf-féle szám Pi
lúgkő marónátron, nátrium-hidroxid, „marószóda"
vizes oldata marólúg
Lu Hszin-mű Vadfüvek, A vihar visszhangja, Szülőföldem, A–Q hiteles története
Lukács evangélista jelképe bika
Lukács Gy. *(Koss.)*-**mű** Az esztétikum sajátossága, Művészet és társadalom, Világirodalom, A regény elmélete, A történelmi regény, Az ész trónfosztása
Lumière testvérek találmánya cinématograph (mozivetítő gép 1895); színes fényképező lemez (1907)
lumineszcencia fluoreszcencia, foszforeszcencia (Wildemann, E. 1889)
Luther születési helye Eisleben
Luxemburg
folyó Alzette, Clerve, Moselle (Mosel), Our, Sure (Sauer), Syre
főváros Luxembourg
hegy Ardennek, Eifel-hegység, Mont de Desling, Ettelbrück
hegycsúcs Holdingen (565 m)
légiforgalmi társaság LUXAIR
pénznem luxemburgi frank = 100 centime
sajtó (újságok) Luxemburger Wort, Escher Tageblatt, Letzeburger Journal
törvényhozó testület képviselőház
város Clairvaux, Diekirch, Differdange, Grevenmacher, Pétange, Esch sur Alzette
Luxemburg-dinasztia utolsó tagja Zsigmond király
Luxemburg palota francia köztársasági elnök székhelye

Lüdia (Lydia) ókori állam Nyugat-Kis-Ázsiában (első fémpénz)
Lükia (Lykia) ókori tartomány Délnyugat-Kis-Ázsiában, Trója szövetségese
lüktetés ritmus, elevenség, mozgás
Lükurgosz Spárta törvényhozója (i. e. 800)
Lüszandrosz (Lysandros) a spártai flotta parancsnoka (i. e. 431–404), az athéni flotta legyőzője
lyoni felkelés (1831-1834) a francia proletariátus első megmozdulása (az elsőt a selyemszövő munkások kezdték, a másodikat az Emberi és Állampolgári Jogok Társasága irányította)
Lysa Góra csúcsa Lysica (611 m)
Lysistraté Arisztophanész-mű
lysoform formaldehid szappanos oldata
lyukacsos porózus, pórusos, áttört

M

Ma folyóirat (1916-1927) ellenlapja Akasztott ember (1922-1924)
elődje A Tett
indította Kassák L.
itthon Kortárs címmel jelent meg
Maas mellékfolyója Bar, Kil, Rut, Geer, Roer, Lessé, Niers, Chiers, Ourthe, Sambre, Semois
tengerbe ömlik Dordrechtnél
partján fekszik Maastricht, Liège, Verdun
MacAdam útja makadám
Macaulay, Th.-mű Anglia története II. Jakab trónra lépésétől
életrajzi munkái A pápaság története, Byron, Dante, Lord Bacon, Machiavelli, Milton
Macbeth skót király; Shakespeare-dráma címe
MacCormick, C. találmánya aratógép
MacDonald, J.-film Broadway szerenád, Rose Marie, Tarantella, A víg özvegy, Orgonavirágzás, Nyugat lánya, Angyalt vettem feleségül
Macedónia (Makedónia, Makedonija) jugoszláv szövetségi köztársaság
folyói Vardar, Crna, Treska Lepenac, Pčinja, Strumica
hegységei Crna Gora, Ogražden-, Osogivi-, Plaenska, Selečka, Stogovo-hegy, Suva Gora
székhelye Skopje
macesz pászka
Machiavelli, N. fő műve A fejedelem (Il Principe)
vígjátéka Mandragóra
Mach-szám repülő test sebességének és az illető közegben fellépő hang sebességének hányadosa
macskafajta angóra-, csüngőfülű, házi, núbiai (kaffer), perzsa, sziámi, csincsilla
macskaféle hiúz, jaguár, oroszlán, párduc, puma, tigris, vadmacska
Madách I.-mű Az ember tragédiája (1859-1860)
Madagaszkár
folyó Betsiboka, Ikopa, Mangoky, Mahajlo
főváros Antananarivó
hegy, hegycsúcs Maromokutro (2876 m), Andringitra, Ankăratra, Beampingaratra, Isalo, Tsaratanana
hírügynökség MADPRESSE
kikötő Antaseranana, Mahajanga, Tamatave, Toamasina
nemzetiség malgas, francia
légiforgalmi társaság Air Madagascar
pénznem frank = 100 centime
repülőtér Antananarivo, Mahajanga
sajtó (újságok) Imongo Vaovao, Le Courrier de Madagascar, Madagasikara, Mahaleotena, Maresaka
sziget Madagaszkár, Nosy, Mitsio, Nosy-Be, Nosy Lava
tartomány Diégo Suarez, Tamatave, Fianarantsoa, Majunga, Tuléar
törvényhozó testület nemzetgyűlés, szenátus
város Beloha, Sambava, Toliara
lm. kikötő, repülőtér
madár *l.* „védett madár"
Madarak szerzője Arisztophanész
Madarász E.-mű Csihajda, Ötven év, Hűség, Árulók
Madarász V.-festmény Hunyadi László siratása, Zrínyi Ilona a vizsgálóbíró előtt, Zrínyi és Frangepán búcsúja, Dózsa népe
madárjós augur
madártan ornitológia
mádéfalvi veszedelem (1764. I. 17.) siculicidium, székelyölés. A székelyeket Soskovits osztrák tábornok lemészároltatta
Madeira-(sziget) fővárosa Funchal; IV. Károly király száműzetésének és halálának helye
Madonna-kép festő Giotto, Fra Angelico, Raffaello, Botticelli, Tiziano, Memling, Dürer
Madrid folyója Manzanares
madrigálszerző Marenzio, Palestrina, Gesualdo, Monteverdi
Maeterlinck, M.-dráma A kék madár, A vakok
Maetzig, K.-film Istenek tanácsa, Ernst Thälmann
Magas Altaji Autonóm Terület (SZU) *l.* Altaj - hegyvidéki A. T.
Magas-Badahsáni Autonóm Terület (SZU) *l.* Badahsán-hegyvidéki A. T.
magas hangok (magyarban) e, é, i, í, ö, ő, ü, ű
magashegyi vasút
4 betűs: Rigi (Svájc)
5 betűs: Banff (Kanada), Oroya (Peru)
6 betűs: Alaska (USA, Alaszka), Albula (Svájc), Tauern (Ausztria), Uganda-vasút
7 betűs: Arlberg (Ausztria), Bernina (Svájc), Brenner (Ausztria, Olaszország), Pilatus (Svájc)
8 betűs: Gotthard (Svájc), Jungfrau (Svájc)
9 betűs: Cuzco-Puno (Peru), Mont Cenis (Olaszország, Franciaország), Pikes-Peak (USA), Pireneusi (vasút, Franciaország, Spanyolország), Zugspitze (Ausztria, Tirolban), (Bajorországban)

10 betűs: Arica-La Paz (Chile-Bolívia), Darjeeling (India), Lötschberg (Svájc) Oslo-Bergen (Norvégia), Schneeberg (Ausztria)
11 betűs: Transandino (Argentína-Chile), Visp-Zermatt (Svájc)
12 betűs: Arequipa-Puno (Peru), Union Pacific (USA)
13 betűs: Arequipa-Cuzco (Peru), Arica-El Tacora (Chile), Butte-Pocatello (USA), Callao-La Oroya (Peru), Massawa-Asmera (Etiópia), Zermatt-Gorner (Svájc)
14 betűs: Alamosa-Durango (USA), Bogotá-Girardot (Kolumbia), Guayaquil-Quito (Ecuador), Mombasa-Kampala (Tanzánia-Uganda), Uyuni-Huanchaca (Bolívia)
15 betűs: Canadian Pacific (Kanada), Durango-Montrose (USA), Northern Pacific (USA), Oruro-Cochabamba (Bolívia),
16 betűs: Antofagasta-Oruro (Chile-Bolívia), Antofagasta-Salta (Chile-Argentína), Rio Mulatos-Potosi (Bolívia)
17 betűs: Valparaiso-Mendoza (Chile-Argentína)
18 betűs: Djibouti-Addis Abeba (Dusibuti-Etiópia)
21 betűs: Antofagasta-Collaguasi (Chile), Antofagasta-Tallahuasi (Chile)
27 betűs: Veracruz Llave-Ciudad de México (Mexikó)

magas hőmérsékletek mérésére szolgál pirométer
magaslat domb, hegy, orom, csúcs
Magas-Tátra
csúcs Gerlachfalvi-csúcs (2655 m), Lomnici-csúcs (2632 m)
gyógyüdülő Csorba-tó (Štrbské Pleso), Ótátrafüred, Újtátrafüred, Tátraszéplak, Tátralomnic
Magas-Tauern
csúcs Grossglockner (3798 m)
gleccser Pasterze-gleccser
vízesés Kapruni vízesés
magas vérnyomás hipertónia
magatartás attitűd, habitus; baloldali, barátságos, ellenséges, ellenzéki, férfias, katonás, lojális, példamutató magatartás
Magellán (Magalhães) F. körülhajózta a Földet, felfedezte „Fűszer szigeteket" (Molukkák) Magellán-szorost, Tűzföldet, meghalt Matan szigetén (Fülöp-szk)
magenergia atomerő, nukleáris energia
magentai csata (1859. VI. 4.) Mac-Mahon francia-olasz csapatai megverték Gyulai F. osztrák seregét
magfehérje nuklein
magfizika kísérleti berendezései spektroszkóp, tömegspektrográf, Wilson-kamra, Geiger-Müller számlálócső, szcintillációs számláló, *gyorsító berendezések* (betatron, ciklotron, szinkrotron, szinkrociklotron)
maghasadás felfedezői Hahn, O. és Strassmann, F.
Maghreb államok Líbia, Tunézia, Algéria, Marokkó
magmás kőzetek felosztása
helye szerint mélységi, telér-, kiömlési kőzet
kovasav tartalma szerint
túltelített gránit, kvarctelér, kvarcporfír, kvarcporfirit, riolit, dacit;
telített szienit, diorit, gabbro, ortofir, porfirit, diabáz, melafir, trahir, andezit, bazalt;
telítetlen peridotit, ijolit, fonolit, pikrit
Magna Charta Földnélküli János angol szabadságlevele (1215)
mágneses erősítő transzduktor
mágneses fluxus mértékegysége maxwell, weber
mágneses indukció mértékegysége gauss
mágnesfajta permanens, ferromágnes
mágnesség elvén működő hangrögzítő magnetofon
feltalálója Poulsen, V.
mágnesvaskő magnetit
magnitúdó nagyságrend (a csillagok fényerőssége, földrengések nagysága)
magyar, Magyarország
állatorvos Hutyra F., Manninger R. *(Koss.)*, Mócsy J. *(Koss.)*, Marek J.
Általános Munkásegylet megalapítója Táncsics Mihály
alumíniumkohó Ajka, Várpalota (Inota), Tatabánya
andezitbánya Bercel, Dunabogdány, Szob, Tálya, Tarcal
arborétum, botanikus kert
Budapest és környéke Állat- és Növénykert, Egyetemi botanikus kert, Vácrátót
Észak-Magyarország Füzérradvány, Cégénydányád
Alföld Szarvas, Tiszakürt
Dunántúl Alcsúti, Fertődi, Jeli, Kámoni arborétum, Nagycenk, Pannonhalma, Szeleste, Zirc, Zsennye
Balaton-vidék Badacsonytomaj, Badacsonyörs, Keszthelyi kastélypark, Szigligeti park
Árpád-házi totemmadár turul
atomerőmű Paks
autóbuszgyár Budapest, Székesfehérvár (IKARUSZ)
balettművészek, balettművésznők

Dózsa I.	Markó I.
Fülöp V.	Miloss A.
Harangozó Gy.	Nádasdy F.
Havas F.	Orosz A.
Keveházy G.	Róna V.
Kun Zs.	Sipeki L.

bankok Magyar Nemzeti Bank, Magyar Hitelbank Rt., Budapest Bank Rt., Országos Kereskedelmi és Hitelbank Rt., Magyar Külkereskedelmi Bank Rt., Agrár Innovációs Bank Rt., Általános Értékforgalmi Bank Rt., Építőipari Innovációs Bank Rt., Országos Takarékpénztár (OTP), Postabank

barlang

Budai-hegység Báthori-, Ferenc-hegyi-, Mátyás-hegyi-, Pálvölgyi cseppkő-, Ördöglyuk-, Szemlőhegyi-, Remetei-barlang, Várhegy pincerendszere

Mátra Csörgőlyuk

Bükk Balla-, Herman Ottó-, Istállós-kői-barlang, Istvánlápai-víznyelő, Kecskelyuk-, István-, Petőfi forrás-, Miskolctapolcai tavas-, Suba-lyuk-, Szeleta-barlang

Aggteleki-hegység Baradla-, Béke-, Kossuth-, Meteor, Szabadság-, Vass Imre-barlang

Pilis Leány-, Legény-, Mackó-, Macska-barlang, Ördöglyuk-, Sátorkőpusztai-, Ziribári-, Zsivány-barlang

Mecsek Abaligeti-barlang, Kőlyuk

Bakony, Balaton-felvidék, Keszthelyi-hegység, Csőszpusztai-, Éva-, Cserszegtomaji kútbarlang, Lóczy-, Macska-lyuk, Odvaskői-, Tapolcai tavasbarlang, Tavas-, Vadlány-lik, Pénz-lik

Vértes Barit-, Csákvári-, Lábasbükki-, Oroszlán

Gerecse Jankovich-, Nagysomlyó-, Pes-kői, Pisznice-, Szelim-, Vértes László-barlang

bauxitbánya *Bakony* Halimba, Nyirád, Iharkút, Fenyőfő, Szőc, *Vértes* Gánt

bazaltbánya Nemesgulács, Somoskő, Uzsa, Zalahaláp

bentonitbánya Istenmezeje, Mád

bibliafordító Károli G. (Károlyi Radics G.) („Vizsolyi Biblia"), Káldi Gy., Szenczi Molnár A.

borvidék alföldi, badacsonyi, balatonfüredi, csopaki, Balaton-melléki, egri, móri, Pécs környéki, bársonyosi, siklósi, somlói, soproni, szekszárdi, Tokaj-hegyaljai, villányi

bírósági szervezet Alkotmánybíróság, Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága, Fővárosi Bíróság, megyei bíróságok, Pesti Központi Kerületi Bíróság, (budapesti) kerületi bíróságok, városi bíróságok, Katonai Bíróság

botanikus

Dégen A.
Fazekas M.
Greguss P.
Hazslinszky F.
Istvánffy Gy.
Jávorka S.
Hollendonner F.
Janka V.
Lippay J.
Rapaics R.
Richter A.
Tuzson J.

Budapest hídjai (északról dél felé)

Újpesti vasúti,
Árpád,
Margit,
(Széchenyi) Lánchíd
Erzsébet,
Szabadság,
Petőfi,
Déli összekötő vasúti híd

Budapest ismeretterjesztő intézményei

Állatkert
Planetárium
Egyetemi botanikus kert
Uránia Csillagvizsgáló
Tudományos Ismeretterjesztő Társulat (TIT)

Budapest kerületei

I. Vár, Tabán, Krisztinaváros, Víziváros déli része
II. Víziváros északi része, Hegyvidék, Pesthidegkút
III. Óbuda, Újlak, Békásmegyer
IV. Újpest
V. Belváros, Lipótváros belső része
VI. Terézváros
VII. Erzsébetváros
VIII. Józsefváros
IX. Ferencváros
X. Kőbánya
XI. Lágymányos, Kelenföld, Albertfalva
XII. Hegyvidék
XIII. Angyalföld, Új-Lipótváros
XIV. Zugló
XV. Rákospalota, Pestújhely
XVI. Cinkota, Mátyásföld, Rákosszentmihály, Sashalom
XVII. Rákoscsaba, Rákoshegy, Rákoskeresztúr, Rákosliget
XVIII. Pestlőrinc, Pestimre
XIX. Kispest
XX. Pesterzsébet, Soroksár
XXI. Csepel
XXII. Budafok, Budatétény, Nagytétény

Budapest múzeumai

Aquincumi Múzeum
Bélyegmúzeum
Budapesti Történeti Múzeum
Ernst Múzeum
Hadtörténeti Múzeum
Iparművészeti Múzeum
Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum
Kastélymúzeum
Kína-Múzeum
Kiscelli Múzeum
Magyar Nemzeti Múzeum
Természettudományi Múzeum
Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum
Történeti Múzeum
Mezőgazdasági Múzeum

Műszaki Múzeum (Közlekedési, Öntödei, Posta-, Tűzoltó Múzeum)
Semmelweis Orvostörténeti Múzeum
Néprajzi Múzeum
Országos Színháztörténeti Múzeum
Petőfi Irodalmi Múzeum
Színháztörténeti Múzeum
(Bajor Gizi) Színészmúzeum
Zenetörténeti Múzeum
Zsidó Múzeum

Budapesti Szépművészeti Múzeum kincsei

antik osztály

Ápisz bika, Egyiptomi mészkő férfi fej, Egyiptomi bronz mellszobor, Imhotep szobra, Táncosnő

régi képtár

Bellini, G.: Cornaro Katalin
Boltraffio, G.: Mária gyermekkel és négy angyallal
Bronzino, A.: A pásztorok hódolása
Costa, L.: Ruhátlan nő
Correggio: Mária gyermekével és egy angyallal
id. Cranach, L.: Alexandriai Szt. Katalin eljegyzése
Greco, El: Bűnbánó Madonna, Krisztus az Olajfák hegyén
Ghirlandaio, D.: Szt. István vértanú, Pásztorok hódolása
Giorgione, (G. da Castelfranco): Antonio Broccando képmása
Goya, F.: Leány korsóval
Lippi, F.: Padovai Szt. Antal
Memling, H.: Krisztus keresztrefeszítése
Murillo, B.: A kis Jézus kenyeret osztogat
Ostade, A.: A tollmetsző
Piombo, S.: Férfiképmás
Ribera, J.: Szt. András vértanúsága
Santi, R.: Esterházy Madonna, Ifjú képmása
Tiepolo, G.: Szt. Jakab apostol legyőzi a mórokat
Van Dyck, A.: Szt. János evangélista
Vecchio, P.: Ifjú mellképe
Veronese, P.: Férfiképmás
Zurbarán, F.: A szent család

régi szoborosztály

Donnen, R.: Venus Vulcanus műhelyében
Riccio, A.: Európa elrablása

grafikai osztály

Daumier, H.: „Ne zavard köreimet" (Arkhimédész)
Delacroix, E.: Villámtól megvadult ló

külföldi képtár

Corot, C.: Margarétás nő
Courbet, G.: Sziklás táj, Birkózók
Delacroix, E.: Marokkói és lova
Gauguin, P.: Fekete sertések
Leibl, W.: Szinyei Merse Pál
Monet, G.: Virágzó almafák
Raffaello, S.: Ifjú képmása
Ricci, S.: Betsábé a fürdőben
Tiepolo, G.: Szt. Jakab legyőzi a mórokat
Vecchio, P.: Leány mellképe
Velazquez, D.: Étkező parasztok
Vermeer, D.: Női képmás
Zurbaran, F.: Szt. András apostol

Magyar Nemzeti Galéria kincsei

magyar művészek

Aba Novák V.: Székely vásár
Barabás M.: Bittó Istvánné arcképe
Benczúr Gy.: Vajk megkeresztelése
Bihari S.: Bíró előtt
Brocky M.: Nyugvó Psyché
Csók I.: Műteremsarok, Keresztapa reggelije
Derkovits Gy.: Vasút mentén, Három nemzedék, Öntözőkút
Domanovszky E.: Csapolás előtt
Ferenczy K.: Józsefet eladják testvérei
György A.: Deák Szidónia arcképe
Hollósy S.: Tengerihántás
Kádár Gy.-Konecsni Gy.: Vihar előtt
Liezen-Mayer S.: Szt. Erzsébet
Lotz K.: Múzsa
Madarász V.: Hunyadi László siratása
Id. Markó K.: Visegrád
Molnár J.: Légyott
Munkácsy M.: Siralomház, Éjjeli csavargók, Köpülő asszony
Pór F.: Önarckép
Rippl-Rónai J.: Önarckép, öreganyám
Székely B.: V. László és Czilley Ulrik, Önarckép, Az egri nők
Szinyei Merse P.: Szerelmespár, Majális, Lilaruhás nő
Szőnyi I.: Fuvaros
Thorma J.: Október elseje
Vaszary J.: Szolgalegény
Wagner S.: Dugovics Titusz hősi halála
Zichy M.: Fogoly a börtönben

modern szoborgyűjtemény

Ferenczy I.: Pásztorlányka
Izsó M.: Táncoló parazst, Búsuló Juhász
Kisfaludy Stróbl Zs.: Bernard Shaw
Maillol, A.: Léda
Medgyessy F.: Lovas, Magvető
Mészáros L.: Tékozló fiú
Meunier S.: Kikötőmunkás
Pásztor J.: Búcsúzkodás
Pátzay P.: Kenyérszelő
Rodin, A.: Laurens festő portréja
Somogyi G.: Martinász
Stróbl A.: Anyánk

cementgyár
Beremend, Bélapátfalva, Hejőcsaba, Lábatlan, Selyp, Tatabánya, Vác
cipőgyár Budapest, Martfű, Szeged, Szombathely, Bonyhád
cukorgyár Ács, Ercsi, Hatvan, Kaba, Kaposvár, Mezőhegyes, Petőháza, Sarkad, Sárvár, Selyp, Szerencs, Szolnok
csatorna Dunavölgyi-főcsatorna, Hanság-csatorna, Keleti-, Nyugati-főcsatorna, Principális-, Sió-csatorna
csillagász
Albert F.
Balázs L.
Bay Z. (Amerikában él)
Bruna F.
Detre L.
Dezső L.
Dudith A.
Fényi Gy.
Gothard J.
Harkányi B.
Hell M.
Honterus J.
Izsák I.
Kálmán B.
Kmeth D.
Komáromi Csipkés Gy.
Kondor G.
Konkoly Thege M.
Kövesligethy R.
Kulin Gy.
Láczi J.
Lassovszky R.
Lipsicz M.
Madarassy J.
Mahler E.
Maróthi Gy.
Mártonffy A.
Mayer Lambert F.
Marik M.
Móra K.
Nagy K.
Pasquich J.
Ponori-Thewrewk A.
Róka G.
Sajnovics J.
Szabados L.
Szentiványi M.
Szeidl B.
Tass A.
Taucher F.
Terkán L.
Tittel P.
Tóth Gy.
Weinek L.
Weiss Xavér F.
Wodetzky J.
Zach F.
díjak
Állami, Kossuth-, József Attila-, Jászai Mari-, Balázs Béla-, Erkel Ferenc-, Liszt Ferenc-, Munkácsy Mihály-, Rózsa Ferenc-, Ybl Miklós-, Ganz Ábrahám-díj, Stromfeld Aurél-, Széchenyi-
dinasztiák *l.* magyar királyok
dohánygyár Budapest, Eger, Sátoraljaújhely, Debrecen, Pécs
Dunántúl hegyei, dombjai, csúcsai
Balaton-felvidék (Badacsony 437 m, Szent György-hegy 414 m)
Baranyai-dombság
Balfi-dombság
Etyeki-dombság
Dunántúli-dombvidék
Dunántúli-középhegység.
Részei: Bakony (Kab-hegy 600 m, Kőris-hegy 704 m, Papod 646 m)
Bakonyalja (Somló 453 m)
Dunazug-hegység (Nagy-Kevély 534 m)
részei: Budai-hegység (Nagy-Kopasz 561 m, Hármashatár-hegy, János-hegy 529 m)
Gerecse (Nagy-Gerecse 634 m)
Pilis-hegység (Pilis 756 m, Dobogó-kő 699 m)
Visegrádi-hegység
Keszthelyi-hegység (Köves-tető 447 m)
Vértes (Nagy-Csákány 487 m)
Geresdi-dombság
Kemeneshát (Ság 280 m)
Kőszegi-hegység (Írott-kő 882 m)
Marcali-hát (252 m)
Mecsek (Zengő 682 m, Tubes 612 m, Misina 534 m)
Sokorói-dombság (317 m)
Somogyi-dombság (Bükk-kút 290 m)
Soproni-hegység (Magas-bérc 559 m)
Szekszárdi-dombság
Tési-fennsík
Tolnai-hegyhát (Mucsi 285 m)
Vasi-dombság (Vas-hegy 415 m)
Vasi-hegyhát (Ezüst-hegy 404 m)
Velencei-hegység (Meleg-hegy 352 m)
Villányi-hegység (Szársomlyó 442, Tenkes 408 m)
Zalai-dombság (Kandikó 303 m)
Zselicség (Hollófészek 359 m)
egyházak római katolikus (3 érsekség, 8 püspökség),
református (4 egyházkerület, 27 egyházmegye),
evangélikus (2 egyházkerület),
izraelita (6 községterület, 75 hitközség),
Magyarországi Szabadegyházak Tanácsa (baptista, adventista stb.),
Görögkeleti Ortodox Egyházak,
Magyar Unitárius Egyház,
Magyarországi Buddhista Misszió
egyetemi városok Budapest, Debrecen, Gödöllő, Keszthely, Miskolc, Mosonmagyaróvár, Pécs, Sopron, Veszprém
Elnöki Tanács elnökei
Szakasits Árpád, Rónai Sándor, Dobi István, Losonczi Pál, Németh Károly, Straub F. Brúnó
Ellenzéki Kerekasztal tagjai (1989)
Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság
Fiatal Demokraták Szövetsége (FIDESZ)
Független Kisgazda-, Földmunkás és Polgári Párt (FKFPP)
Keresztény Demokrata Néppárt (KDP)
Magyar Demokrata Fórum (MDF)
Magyar Néppárt (MNP)
Magyarországi Szociáldemokrata Párt (MSZDP)

Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ)
Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája (FSZDL)

első felelős magyar kormány
belügyminiszter Szemere Bertalan
földművelési és ipari Klauzál Gábor
hadügy Mészáros Lázár
igazságügy Deák Ferenc
vallás és oktatás báró Eötvös József
közlekedésügy gróf Széchenyi István
pénzügy Kossuth Lajos
király személye körüli miniszter herceg Esterházy Pál

első magyar vicclap
Charivári (macskazene)

első férfi olimpiai bajnok
Hajós Alfréd

első női olimpiai bajnok
K. Csák Ibolya

első pénz
dénár (I. István)

eposz
Arany J.: Buda halála, Toldi, Toldi szerelme, Toldi estéje, Nagyidai cigányok
Czuczor Gergely: Augsburgi ütközet, Botond
Debreceni Márton: A kióvi csata
Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya
Pázmándi Horváth Endre: Árpád
Vörösmarty Mihály: Cserhalom, Eger, Két szomszédvár, Magyar vár, Zalán futása
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem

építész

Alpár I.	Makovecz I. *(Koss.)*
Árkay A. és B.	Mátrai Gy. *(Koss.)*
Breuer M.	Mihailich Gy. *(Koss.)*
Dávid K.	Molnár F.
Feszl F.	Packh J.
Gádoros L.	Pecz S.
Hajós A.	Pogány F.
Hauszman A.	Pogány M.
Hild J.	Pollack M.
Hofrichter J.	Preisich G.
Hülti D.	Rauscher L.
Jakab D.	Reitter F.
Janáky I.	Rimanóczy Gy. *(Koss.)*
Juhász J.	Schickedanz A.
Kassai T.	Steindl I.
Kauffmann O.	Schulek F.
Kotsis I.	Vágó L. és J.
Kozma L.	Wälder Gy.
Lajta B.	Weichinger K. *(Koss.)*
Lechner Ö.	Ybl M.
Lux L. *(Koss.)*	Zitterbarth J.
Major M. *(Koss.)*	Zofahl L.

erdei fa
akác, bükk, fenyő, cser, gyertyán, tölgy

évszázad mérkőzése
londoni magyar–angol futball-mérkőzés 6:3 (1953) magyar csapat: Grosics, Buzánszky, Lóránt, Lantos, Bozsik, Zakariás, Budai II., Kocsis, Hidegkuti, Puskás, Czibor

fejedelem
Árpád, Géza, István (Vajk), Taksony, Zsolt (Solt)

fekete bég
Nádasdy Ferenc

feltaláló
Bánki D. (karburátor)
Bláthy O. (transzformátor)
Bródy I. (kripton-lámpa)
Csonka J. (karburátor)
Déri M. (transzformátor)
Eötvös L. (Eötvös inga)
Irinyi J. (zajtalan gyufa)
Jankó P. (Jankó-féle klaviatúra)
Jedlik Á. (dinamó)
Jendrassik Gy. (vasútvontatásra alkalmas motor)
Kandó K. (villanymozdony)
Puskás T. (telefonhírmondó)
Zipernovsky K. (transzformátor)
Zsolnay V. (épületkerámia, eozinmáz)

feminista mozgalom vezetői
Bédy-Schwimmer R., Glücklich V.

festő

Aba Novák V.	Donát J.
Ámos I.	Edvi Illés A.
Balló E.	Egry J. *(Koss.)*
Barabás M.	Ék S. *(Koss.)*
Barcsay J. *(Koss.)*	Endre B.
Benczúr Gy.	Fényes A.
Benedek J. *(Koss.)*	Ferenczy K.
Berény R. *(Koss.)*	Ferenczy N. *(Koss.)*
Bernáth A. *(Koss.)*	Feszty Á.
Biró M.	Galambos T.
Bokros-Bierman D.	Glatz O. *(Koss.)*
Borsos J.	Gulácsy L.
Bortnyik S.	Gyárfás J.
Brocky K.	György A.
Brodszky S.	György Giergh L.
Csáki Maronyák J. *(Koss.)*	Háy K.
Csók I. *(Koss.)*	Hincz Gy. *(Koss.)*
Csontváry Kosztka T.	Imre I. *(Koss.)*
Cziffer S.	Györök L.
Czigány D.	Holló L. *(Koss.)*
Czóbel B. *(Koss.)*	Hollósy S.
Deák Ébner L.	Iványi Grünwald B.
Désy Huber I. *(Koss.)*	Jankó J.
Derkovits Gy. *(Koss.)*	Kádár B.
Domanovszky E. *(Koss.)*	Kádár Gy. *(Koss.)*
	Karlovszky B.
	Kassai J.

Kassák L.
Kernstok K.
Kiss Gy.
Kmetty J. *(Koss.)*
Kokas I.
Kondor B.
Kondor Gy.
Konecsni Gy. *(Koss.)*
Koszta J. *(Koss.)*
Kovács M.
Kőrösfői Kriesch A.
Krizsán J.
Kunffy L.
Lampérth J.
László F.
Ligeti A.
Liezen-Mayer S.
Lotz K.
Madarász V.
Mányoki Á.
Márffy Ö.
Margitay T.
Markó K.
Mednyánszki L.
Meggyesi M.
Mészöly G.
Moholy Nagy L.
Molnár C. P.
Molnár J.
Munkácsy M.
Nagy Balogh J.
Nagy I.
Nagy S.
Orlai Petrich S.
Paál L.
Paizs Goebel J.
Pataky L.
Perlmutter I.
Perlrott Csaba V.
Pór B. *(Koss.)*
Réti I.
Révész I.
Rippl-Rónai I.
Roskovics I.
Rudnay Gy. *(Koss.)*
Scheiber H.
Schoefft J.
Schönberger A.
Schubert E.
Sugár A.
Székely B.
Szentiványi L. *(Koss.)*
Szinyei Merse P.
Szőnyi I.
Telepy K.
Than M.
Thorma J.
Tihanyi L.
Tornyai J.
Uitz B.
Vágó P.
Vajda L.
Vaszary J.
Virágh Gy.
Wagner S.
Weber H.
Zádor H.
Zichy M.

filmszínész, filmszínésznő *l.* színész, színésznő

filozófus

Alexander B.
Brassai S.
Böhm K.
Erdélyi J.
Fogarasi B. *(Koss.)*
Horárik J.
Kornis Gy.
Lukács Gy.
Mátrai L.
Pauler Á.
Rudas L. *(Koss.)*
Palágyi M.
Szemere S.
Szontágh G.
Zalai B.

fizikus

Akin K.
Antolik K.
Bay Z. (USA)
Békésy Gy. (*Nob.*, USA)
Bródy I.
Császár E.
Czógler A.
Domin J.
Eötvös L.
Fábián J.
Farbaky I.
Farkas Gy.
Forró M. (USA)
Fröhlich I. és P.
Graff A.
Gábor D. (*Nob.*, Anglia)
Gombás P.
Greguss Gy.
Györgyi Gy.
Gyulai Z.
Hatvani I.
Heller Á.
Horváth J.
Jánossy L. *(Koss.)*
Jedlik Á. I.
Kármán T. (USA)
Klupathy J.
Kruspér I.
Kürti M.
Lánczos K. (Írország)
Makó P.
Mikola S.
Molnár J.
Neugebauer T.
Neumann J. (USA)
Novobátzky K. *(Koss.)*
Ortvay R.
Öveges J. *(Koss.)*
M. Zemplén J. *(első magyar női fizikaprofesszor)*
Pekár D.
Petzval J.
Pogány B.
Réthy M.
Rybár I.
Schmid R.
Segner J.
Selényi P.
Szilárd L. (USA)
Szilágyi T. M.
Sztoczek J.
Tangl K.
Tarczy L.
Teller E. (USA)
Tisza L. (USA)
Tomcsányi A.
Wigner J. (*Nob.*, USA)
Wittman F.
Zemplén Gy.

folyó *l.* Kárpát-medence folyói

földgázmező Babócsa, Hajdúszoboszló, Kaba, Nádudvar, Rákócziújfalu, Szandaszőllős, Tótkomlós, Üllés, Kardoskút

földrajztudós Cholnoky J., Fényes E., Hunfalvy J., Lóczy L., Teleki P., Balla B., Hendöl T., Prinz Gy.

fürdők *l.* gyógyfürdők

gabbró bánya Szarvaskő

gázvezeték a Szovjetunióból Testvériség

geológus Halaváts Gy., Vitális S. *(Koss.)*, Lóczy L., Pávai-Vajna F., Vendl A., Vadász E., Schafarzik F., Szabó J., Laczkó D.

gépgyár Budapest, Győr, Jászberény, Kiskunfélegyháza, Miskolc, Pécs, Mosonmagyaróvár

gipszbánya Perkupa

golyószóró feltalálója Koszta Károly

gördülőcsapágy-gyár Debrecen, Diósd

gúnyirat a nyelvújító Kazinczy ellen Mondolat (Somogyi G.) *válasz* Felelet (1815) Kölcsey F. és Szemere P.

gyapjúfeldolgozó gyár Budapest, Győr, Kőszeg, Sopron, Szombathely

gyógyfürdők és fürdők

Alföldön

Abony
Békés
Berettyóújfalu
Békéscsaba
Cegléd
Cserkeszőlő
Csongrád
Dávod-Püspökpuszta
Debrecen
Délegyháza
Dunapataj: Szelidi-tó
Fehérgyarmat
Gyoma
Gyula
Hajdúnánás
Hajdúszoboszló
Hódmezővásárhely
Jászberény

Karcag-Bükkfürdő
Kecel
Kecskemét
Kiskunfélegyháza
Kiskunhalas
Kiskőrös
Kisvárda
Kisújszállás
Kunhegyes
Lakitelek-Tőserdő
Makó
Mátészalka
Mezőberény
Mezőkovácsháza
Dunántúlon
Babócsa
Balatonfüred
Barcs
Borgáta
Buzsák-Csisztapuszta
Bük
Csokonyavisonta
Csorna
Dombóvár-Gunaras
Dunaföldvár
Esztergom
Győr
Harkány
Hévíz
Leányfalu
Lenti
Lipót
Igal
Kaposvár
Komárom
Észak-Magyarországon
Abaújszántó
Arló
Balassagyarmat
Bánk
Bogács
Bükkszék
Diósjenő
Eger
Gönc
Gyöngyös
Hatvan
Heves
Kácsfürdő
Kazincbarcika
Leányfalu
Nagykőrös
Nagyszénás
Nyíregyháza-Sóstó
Orosháza Gyopáros-fürdő
Püspökladány
Szeged
Szentes
Tiszaföldvár
Tiszafüred
Tiszakécske-Kerek-domb
Tótkomlós
Törökszentmiklós
Mesteri
Mosonmagyaróvár
Nagyatád
Nagybajom
Nagykanizsa
Petőháza
Pettend
Sárvár
Sellye
Sikonda
Sopron-Balffürdő
Szentendre
Szigetvár
Szombathely
Szulok
Tamási
Tapolca
Visegrád
Zalakaros
Mátraderecske
Mátrafüred
Miskolc
Miskolctapolca
Mezőkövesd
Parádfürdő
Pásztó
Salgótarján
Sárospatak
Sátoraljaújhely
Szendrő
Tarnaméra
Vác
Veresegyháza
Visegrád

Budapesten gyógyfürdő Császár, Dandár utcai, Gellért, Király, Lukács, Margitszigeti Termál, Rácz, Rudas fürdő

gyógyfürdő és strand Pesterzsébeti, Széchenyi, Újpesti fürdő, Szabadság (Dagály)

sportuszoda BVSC Szőnyi úti, Hajós Alfréd, Komjádi Béla sportuszoda

strandfürdő
Albertfalvai, Pestlőrinci,
Csillaghegyi, Pünkösdfürdői,
Csepeli, Rákoscsabai,
Kispesti, Római,
Palatinus, Tungsram strandfürdő

gyógyszergyár Chinoin Egyesült Gyógyszer- és Tápanyaggyár, Kőbányai Gyógyszerárugyár Budapest, Biogal Gyógyszergyár Debrecen, Alkaloida Gyár Tiszavasvári

hadvezér
Bem J. Kinizsi P.
Bottyán J. Pálffy J.
Görgey A. Stromfeld A.
Hunyadi J. Zrínyi M.

hajógyár Budapest (Óbudai Hajógyár), Balatonfüred, Vác

hangosfilm (első) Kék bálvány, 1931. IX. 25., felszabadulás után: Tanítónő

határátkelőhely (közúti)
5 betűs: Barcs Ju., Bucsu Au., Gyula R., Rajka Cs., Udvar Ju., Tompa Ju.
6 betűs: Ártánd R., Kőszeg Au., Rédics Ju., Röszke Ju., Sopron Au.
7 betűs: Komárom Cs., Kópháza Au., Letenye Ju., Nagylak R.
8 betűs: Berzence Ju.
9 betűs: Rábafüzes Au.
10 betűs: Bajánsenye Ju.
11 betűs: Csengersima R., Hegyeshalom Au., Salgótarján Cs.
12 betűs: Hercegszántó Ju., Vámosszabadi Cs.
13 betűs: Drávaszabolcs Ju., Parassapuszta Cs., Tornyosnémeti Cs.
14 betűs: Balassagyarmat Cs.
15 betűs: Sátoraljaújhely Cs.

hegység, hegycsúcs *(lm.)* Kárpátok, Dunántúl hegyei

hegység	hegycsúcs	magasság
Mátra	Kékes	1014 m
Bükk	Istállós-kő	959 m
Börzsöny	Csóványos	939 m
Zempléni-hegység	Nagy-Milic	896 m
Kőszegi-hegység	Írott-kő	883 m
Pilis	Pilis	757 m
Karancs	Karancs	729 m
Bakony	Kőrishegy	704 m
Mecsek	Zengő	682 m
Cserhát	Naszály	652 m
Budai-hegység	Nagy-Kopasz	559 m
Vértes	Körtvélyes	480 m
Villányi-hegység	Szársomlyó	442 m

hegedűművész
Csermák A. Rózsavölgyi M.
Gertler E. Szabadi V.
Hubay J. Székely Z.
Joachim J. Szigeti J.
Kovács D. Tátrai V.
Lavotta J. Telmányi E.
Léner B. Vecsey F.
Reményi E. Végh S.
Rolla J. Zathureczky E. *(Koss.)*

híradástechnikai gyár Orion, Videoton Rádió és Villamossági Gyár, Telefongyár, Beloiannisz Híradás-technikai Gyár

honfoglaló fejedelem Árpád (895–907)

honfoglaló törzsek
Jenő Megyer (Magyar)
Keszi Nyék
Kér Tarján
Kürtgyarmat

honfoglaló vezérek
Álmos Ond
Előd Tas
Huba Töhötöm (Tétény)
Kund (Kende)

hőerőmű Dunaújváros, Tatabánya, Gyöngyösvisonta, Leninváros, Százhalombatta, Várpalota, Pécs

húsipar Budapest, Békéscsaba, Debrecen, Gyula, Kiskunfélegyháza, Pápa, Szeged

hűtlenségi per (1872. IV. 22–30.) fő vádlottai Essl Á., Farkas K., Ihrlinger A., Külföldi V., Politzer Zs., Szvoboda L.

Ideiglenes Nemzeti Kormány miniszterelnöke Dálnoki Miklós Béla

Interszputnyik földi állomás Taliándörögd

iparművész
Bod E. Kovács M.
Csekovszky Á. Kozma L.
Ferenczy N. Simó J.
Gádor I. Steindl F.
Gorka G. Szentpétery J.
Gorka L. Z. Gách Gy.

író, írónő (*lm.* vajdasági, erdélyi, csehszlovákiai, kárpátaljai írók, költők)
Abody B. Barabás T. *(Koss.)*
Ágh I. Bársony I.
Apáczai Csere J. Barta S. és L.
Apor P. Beczássy J.
Asperján Gy. Benamy S.
Asztalos I. és J. Benedek E., I., M.
Aszlányi K. Berczik Á.
Balázs A. és J. és B. Berkesi A.
Bálint Gy. és T. Bartha B.
Balogh E. Bihari K.
Bánffy M. Biró L.
Balla D. K. Boci P.
Boka L. Gárdonyi G.
Boldizsár I. Gásdor M.
Bölöni Gy. *(Koss.)* Gáspár E., M. *(Koss.)*
Bródy S. Gellért A.
Cholnoky V. Gerelyes E.
Csaplár V. Gergely S.
Csáth G. Goda G.
Császár I. Gozsdu E.
Csathó K. Görgey G.
Csengery A. Granasztói P.
Csepreghy F. Gulácsy I.
Cseres T. Gyárfás M.
Csoóri S. *(Koss.)* Gyergyai A.
Csorba Gy. György A.
Csurka I. Gyurkó L.
Czakó G., Zs. Hajnal M.
Csiky G. Haller J.
Czwittinger D. Harsányi Zs.
Darvas J. Hatvany L.
Degré A. Háy Gy.
Dékány A. Hegedűs G.
Déry T. *(Koss.)* Heltai G. és J.
Diószegi A. Herczeg F.
Dobozi I. Hernádi Gy.
Dienes L. Hidas A.
Dobai P. Hollós Korvin L.
Döbrentey G. Horváth I.
Dugonics A. Hubay M.
Egri V. Hunyadi S.
Ember M. Ignotus
Eörsi I. (Veigelsberg H.)
Eötvös J. és K. Illés B. és E. *(Koss.)*
Erdei F. Illyés Gy. *(Koss.)*
Erdélyi J. Jankovich F. *(Koss.)*
Erdős R. Jókai A. és M.
Fábry Z. Jósika M.
Fáy A. Juhász F. és G.
Fehér K. Justh Zs.
Fejes E. Kaffka M.
Fekete Gy., S., I. Kahána M.
Feleky G. Káldy Gy.
Fenákel J. Kardos Gy.
Fényes S. Karikás F.
Földes I. és M. Karinthy F. *(Koss.)*
Földi M. és Fr.
Frankenburg A. Kármán J.
Fülöp J. Kárpáti A. *(Koss.)*
Füsi J. Kassák L. *(Koss.)*
Gaál G., J., M. Katkó L.
Gábor A. Katona J.
Gádor B. Kányády S.
Galabárdi Z. Kellér A.
Galgóczi E. Kemény Zs.
Gáll I. Kertész A.
Galsai P. Keszi I.
Garai G. Király J.

Kisfaludy K. és S.
Kiss L.
Kóbor T.
Koczkás S.
Kodolányi J. *(Koss.)*
Kolozsvári Grandpierre E. *(Koss.)*
Komjáthy B.
Komlós A.
Konrád Gy. *(Koss.)*
Korányi F.
Kós K.
Kosztolányi D.
Kovács Gy.
Kovai L.
Körmendi F.
Krúdy Gy.
Kultsár I.
Kuncz A.
Laczkó G.
Lengyel J. és M.
Lépes B.
Lesznai A.
Ligeti K.
Lovik K.
Lőrincz L.
Madách I.
Mándy I.
Makkai S.
Márai S. *(Koss.)*
Maróti L.
Matejka J.
Mesterházi L. *(Koss.)*
Mészöly M.
Mikes K.
Mikszáth K.
Mocsár G.
Mocsáry L., E.
Mohácsi J.
Molnár Á. és F. és Z.
Moldova Gy. *(Koss.)*
Móra F.
Móricz V. és Zs.
Nádass J.
Nádasy I.
Nagy E. és I. és L. és P. és S.
Nemere I.
Nemes Gy.
Németh A. és L. *(Koss.)*
Nyírő J.
Obernyik K.
Oláh G.
Osvát E.
Ottlik G.
Ördögh Sz.
Örkény I.
Palotai B.
Pándi P.
Pap K.
Papp D.
Páskándi G.
Passuth L.
Pásztor Á.
Péczeli J.
Pesti G.
Petelei J.
Pusztay S.
Radó Á.
Raffai S.
Rákosi G. és V.
Ráth-Végh I.
Rejtő J.
Remenyik Zs.
Rédey T.
Révai J. és M.
Révay J.
Rideg S. *(Koss.)*
Román Gy.
Sándor I., K. *(Koss.)*
Sántha F.
Sarkadi I.
Sárközi Gy.
Sásdi S.
Schöpflin A.
Simonffy A.
Sőtér I. *(Koss.)*
Spiró Gy.
Stella A.
Surányi M.
Sütő A.
Sylvester J.
Szabó D. és E. és P. *(Koss.)* és M.
Szakonyi K.
Szántó Gy.
Szász I.
Szeberényi L.
Széchenyi I.
Székely J.
Szemere P.
Szentkuthy M
Szerb A.
Szép E.
Szigligeti E.
Szilágyi A. és I.
Szilvási L.
Szini Gy.
Sziráky I.
Szomory D.
Szobotka T.
Tabák A.
Tabéry G.
Tabi L.
Tábori K.
Tamás A.
Tamási Á. *(Koss.)*
Táncsics M.
Tandori D.
Tatay S.
Telegdi M.
Teleki S.
Temesvári P.
Tersánszky J. J. *(Koss.)*
Thiery Á.
Thury Z. és Zs.
Thurzó G.
Timár M.
Tolnai G.
Tormay C.
Tóth D. és E. és K. és L.
Tömörkény I.
Török Gy. és S.
Urbán E. *(Koss.)*
Vadnay K.
Vajda P.
Vahot I.
Várkonyi M.
Végh A.
Veres P. *(Koss.)*
Vértesi A.
Vitkovics M.
Zalka M
Zilahy L.
Zsigmond E.
Zsolt B.

írói álnevek *(ismertebb magyar íróké)*

Ady E.: Adibandi, Adieu, Andi, Bandi, Diósadi, Lellei, Yda, Od
Ambrus Z.: Bojtorján, Csongor, Flaneur, Gönczöl, Igric, Május, Mizantróp, Rob Jenő, Semper, Spectator, Tiborcz, Vesszős
Arany J.: Akakievics Akaki, Arianus, Árva Imre, Hajnal Péter, Szalontai S. M., Vadonfy Bertalan
Babits M.: Tass József
Bajza J.: Balló József, Borsódi József, Csanád, Keve, Komjáti, Rejtényi László, Szebe, Szebeklébi, Széplaky, Velenczei Gábor, Verőczey
Benedek E.: Huszár Elek, Elek apa, Góbé, Kópé, Mesemondó bácsi, Pártatlan
Berczik Á.: Aesop, Árgus, Tinódy Lajos, Zugligeti
Bethlen M.: Justus de Palma, Florentinus
Bokor M.: Asteroid
Bolgár E.: Balogh Gábor, Bul
Bródy S.: Baltacim, Kaáli
Buday D.: Hungaricus
Chernel K.: Algernon
Cholnoky V.: Arne, Pelázgus, Paganel, Trivulzio, Verő Tivadar, Viktor
Császár E.: Apácai, Caesar, Csendes Aladár, Kerekes Emil, Szabó Dávid
Csernátony L.: Antony, Ludas Matyi, Tony
Darvas Sz.: Szarvas Dénes
Déry T.: Désy Tamás
Divald K.: Cornelius, Tar, Tarczai György, Verus
Esterházy P.: Csokonai Lili
Falk M.: Sas Imre,
Fenyő M.: Egressy Dénes, Hungaricus, Viator, Kuthy Mihály, Kuthy Miksa, Pállya Márton

Gaál M.: Mesemondó, Mózes diák, Mózsi bácsi
Gábor A.: Ábrahám, Baranyai Béla, B. Pál, Dixi, Gáborandermeyer, Gábriel, Gabriolusz, Gáj, Gál Jenő, Láng Jenő, Pax, Pikk, Robogó Máté, Salamon József, Új litterátor
Gárdonyi G.: Black William, Don Vigole, Figurás Feri, Géza, Göre Gábor, Mammery Róbert, Paprika János, Yang A.
Goda G.: Marforius, Oftalmos
Gulácsy I.: P. G.
Gyulay P.: Anday, Gyly Pál
Hatvany L.: Gonbossy Péter, Túlontúli Leszidor
Herczeg F.: Hetes, Horkayné, Katang, Omega, Ráspoly, Vigyázó
Ignotus-Veigelsberg H.: Anch'io, Bull, Dixi, Ebreus, Emma, Fakír, Ignotus, Igric, Manfréd, Pató Pál, Piktor, Tallózó Gerzson, Tannhäuser, Tar Lőrinc, Véghelyi Imre, Yorick
Jászi O.: Elemér Oszkár, Rab Balázs
Jókai M.: Aggteleki, Csalóközi, Kakas Márton, Kis Endymion, Sajó
Jósika M.: Alt, Móric, Marosközi, Gábor, Muraközi F. Károly, Pityefoki Jung Móric, Sólyom
Karinthy Ferenc: Fia Ferenc
Karinthy Frigyes: Carinti, -inti
Kárpáti A.: Capriccio, Kárpát
Kemény Zs.: Gyerő Jenő
Kisfaludy K.: Böködi, Szalay Benjamin, Szenvei, Zordi
Kisfaludy S.: Füredi Vida, Himfy
Kmety A.: Chutnay, Vidnocky
Kossuth L.: Ramway
Kosztolányi D.: Lehotai, Oggi, Punin, Vampa, Vates
Kriza J.: Ajtavári, Aranyosi, Istvánfi, Szendefi, Taraczk Iván, Szirtali, Tündefi, Vadormi, Vándormi
Krúdy Gy.: Fráter Julius, Kuruc Levente, Rezeda Kázmér, Rezeda Marcell, Szigeti remete, Török Gedeon
Kunfi Zs.: Ipolyi Tamás, Mond
Kunos I.: Kádir Ferdi
Lampérth G.: Balambér, Gejza diák, Gejza Vitéz, Historicus, Krónikás, Lantos, Diák, Nemó, Őr, Tárogatós, Tihanyi
Lányi S.: Mimóza
Lőrincz L.: L. Lawrence
Lovik K.: Agbik, Délibáb, Illo, Mirákel, Orlov, Pique, Sir Roger, Syrion, Treff
Lyka K.: Carló, Gandolin, Kőris, Krónikás, Számadó János
Madách I.: Ács Sebestyén, Madách Emőke
Malonyay D.: Tallózó
Márai Sándor (Grosschmid Sándor): Salamon Ákos
Mészöly G.: Bogárdi Gedeon, Falernumi Gedeon, Öregbik Bogárdi Gedeon
Mező F.: Campus, Campus Franciscus, -ező, Jégmező, M. F., -ö-c
Mikszáth K.: Egy ismeretlen, Egy öreg képviselő, Egy tárcaíró, Fáy László, János, Kákay Aranyos Nro. 3, Kálmán bácsi, Katánghy Menyhért, Kiscsolti Károly, Menyhért, M. K., Mohorai Pál, Nemo, Novus, Nyúl, Nyuly István, Pluvius, PTL, Scaron, Skorpió
Mocsáry E.: Evelyn Marsh
Móra F.: Árgus Benedek, Árokházy Lőrinc, Bartos Imre, Bodor Iván, Csabai László, Cserényi Pál, Csipke, Dalos Rigó, Detre Aladár, Domokos Sándor, Fehér György, Ferkó bácsi, Kun Barna, M-a F-cz, Mák Máté, M. F., Szántovay Gusztáv, Szegedi Lőrinc, Tanyai Tamás, Vöneki Vince
Móricz Zs.: M. Zs., Zsiga bácsi
Nyáry P.: Ny. P., Paulus
Orbók A.: Arató Balázs, -bók, Hun Etele, O., O. Attila
Osváth E.: Garabonciás, G-s, Mikes Anna, Mord Ervin, O. E., T. G., Török Gedeon
Pákh A.: Balambér, K., K. Á., Kaján Ábel, P., P A., r., t.
Pázmány P.: Jemicius Joanes, Lethenyei István, S. T. D. P. P., Szyl Miklós
Petelei I.: István, -n, Szúnyog, T.
Petrics S.: Orlay Soma
Pollák (Peterdi) A.: Peterdi Andor
Pósa L.: Ambrus diák, Darázs, Figyelő, Kócsag Vitéz, Lajos bácsi
Pusztay S.: S. P., Alex
Rákosi J.: Dunántúli, Kis Miska, Lézengő Ritter, Pincsy Farkas, R-i J-ő, R., J., Szabad szemmel néző, Törteli Tihamér
Rákosi V.: Nemo, Puszpaty, Sipulusz, Vas Álarcos, Vasálarc, Viktor bácsi
Ravasz L.: Aleph, Hitetlen Tamás dr., K. Z., -ó, R. L., R. N., R. ó, Sz. Székely
Reviczky Gy.: Antikrisztus, Aszfalt, -czky, -czky Gyula, Harlequin, Pál Imre, R. Gy.
Rexa D.: Axer, Csejthei Dezső pajtás, Dorgó, Erdély, Hővér, R. D., r-o, -xa
Réz L. (Kosáryné): K. R. L.
Roboz A.: Andor bácsi, Anonymus, R., R. A., rbz, rz, -z-r
Rubinyi M.: Alföldi Mihály, Alföldi Marcell, A. M., M. R-i,-nyi, R-i, dr., R. M., Rub.
Sajó S.: Bülei, Juhász, Sólyom
Somlyó Z.: lyó, -lyó, Lyzol, Som
Surányi M.: Sm
Szántó Gy.: Arató György

Szarvas G.: Barczafalvi Szabó Dávid, Papp Rika, Szamosi Gáspár
Széchenyi I.: Ein Ungar, Ignotus
Szederkényi A.: Anikó, Sz. A., Szed., Szemesné, W., W-n, Woman
Szép E.: Puck
Szini Gy.: Alcente, Ferenczy Kálmán, F. K., Giulio, Komáromi Zoltán, Maneken Pis, Mester Kálmán, -ni, Pe, Perplex, Pl., Plume, Reveur, Sz. Gy., Szőke Oktáv
Szomory D.: rid, -ry, Ryd, Sz. D., Szom. Szy
Tersánszky J. J.: T. Józsi Jenő
Toldy F.: Békefi, Corvin, Emil, G., Philomusos, T, -y,-f
Vachott S.: Csomaközi, Keled
Verseghy F.: Magyar Aglájának szerzője. Egy emberszerető hazafi, Füredy Vida, N. N., Patikai Lukáts. V. F.
Vörösmarty M.: Ábrai, Ábrándfi, Biró Pál, Bódog, Csaba, Hazay Gábor, Holló, Kalóz, Keledi, P-, Pata R. V., Vágotai Kálmán, V-g, A., Virág Alajos

irodalomtörténész

Bajza J.	Szerb. A.
Bán A.	Szilády Á.
Bóka L.	Szinnyei F.
Czvittinger D.	Temesi F.
Eckhardt S.	Toldy F.
Féja K.	Tolnai G.
Földessy Gy. *(Koss.)*	Tolnai V.
Klaniczay T. *(Koss.)*	Trócsányi Z.
Kovács S. I.	Turóczi-Trostler J.
Köpeczi B.	Váczi J.
Péterfy J.	Voinovih G. *(Koss.)*
Riedl F.	Veszprémi I.
Schöpflin A. *(Koss.)*	Zlinszky A.
Sőtér I. *(Koss.)*	

ítélőszék (középkortól) hétszemélyes tábla, Tabula Septemviralis
jogtudós Csemegi K., Grosschmid B., Marton G. *(Koss.)*
kaolinbánya Füzérradvány, Mád
karmester

Ádám J.	Lehel Gy.
Bárdos L.	Ligeti A.
Csenki I. *(Koss.)*	Lichtenberg E.
Doráti A.	Medveczky Á.
Erkel F.	Reiner F.
Ferencsik J. *(Koss.)*	Rékay N.
Fischer Á. és I.	

keramikus
Gádor I., Gorka L., Kovács M.
királyok
Árpád-házi fejedelmek (889-től) és királyok (1001-től 1301-ig)
4 betűs: Béla (I., II. vagy Vak, III. és IV.), Géza (fejedelem, I. és II.), Imre, Ottó, Solt (Zsolt)
5 betűs: Árpád, Péter, Zsolt (Solt)
6 betűs: András (I., II. és III.), István [Vajk, fejedelem, I. vagy Szent, II., III., IV. (ellenkirály) és V.], Kálmán (Könyves Kálmán), László [I. Szent, II. ellenkirály, III. és IV. (Kun)]
7 betűs: Salamon, Taksony
9 betűs: Aba Sámuel
13 betűs: Könyves Kálmán
Vegyes Jagello, Anjou, Habsburg, Hunyadi, *királyok* (1301-től 1540-ig)
4 betűs: Ottó (Bajor)
5 betűs: Lajos (II. Jagello), Mária (Anjou)
6 betűs: Károly (Durazzói, II.), László (V. Habsburg), Albert (Habsburg), Mátyás (Hunyadi), Vencel (Cseh, Premysl)
7 betűs: Ulászló (I. és II. Jagello)
8 betűs: Zsigmond (Luxemburgi)
9 betűs: Nagy Lajos (Anjou)
12 betűs: Károly Róbert (Anjou)
14 betűs: Szapolyai János
Habsburg-házi királyok (1526-tól 1780-ig)
5 betűs: Lipót (I.), Miksa (I.)
6 betűs: József (I.), Károly (III.), Mátyás (II.), Rudolf (I.)
9 betűs: Ferdinánd (I., II., III. és IV.)
12 betűs: Mária Terézia
Habsburg-Lotharingiai-házi királyok (1780-tól 1918-ig)
5 betűs: Lipót (II.)
6 betűs: Ferenc (I.), József (II.), Károly (IV.)
9 betűs: Ferdinánd (V.)
12 betűs: Ferenc József (I.)

konzervgyár

Budapest	Kecskemét	Paks
Békéscsaba	Nagyatád	Szeged
Debrecen	Nagykanizsa	Szigetvár
Dunakeszi	Nagykőrös	
Hatvan	Nyíregyháza	

kormányfő *l.* magyar miniszterelnök
kormányzó
Hunyadi János (1446–52)
Szilágyi Mihály (1458)
Gritti Alajos (1530–34)
Kossuth Lajos (1849)
Horthy Miklós (1920–44)
koronázási jelvény korona, jogar, kard, országalma, palást (Magyar Nemzeti Múzeum)
költő

Ábrányi E.	Arany L.	Babics I.
Ady E.	Ágh I.	Babits M.
Amade L.	Áprily L.	Bajza J.
Arany J.	*(Koss.)*	Bakó L.

Balázs B.
Balassi B.
Bán A.
Baranyi F.
Bari K.
Barcsay Á.
Báróczy S.
Baróti Szabó D.
Barta S.
Batsányi J.
Bella I.
Benjámin L.
Berda J.
Berkó S.
Berzsenyi D.
Csanádi I.
Csizmadia S.
Csokonai Vitéz M.
Csoóri S. *(Koss.)*
Csorba Gy.
Csuka Z.
Czuczor G.
Dayka G.
Dénes Gy.
Devecseri G. *(Koss.)*
Dsida J.
Dukai Takács J.
Dutka Á.
Emőd T.
Endrődi S.
Erdélyi J.
Faludy Gy.
Farkas A.
Fazekas M.
Felvinczi Gy.
Fenyő L.
Fodor A.
Fodor J. *(Koss.)*
Földeák I., J.
Forgács A.
Franyó Z.
Füst M.
Gábor A. *(Koss.)*
Garai G. *(Koss.)*
Garay J.
Gellért O. (Koss.)
Géczi J.
Gerelyes E.
Gulyás P.
Gvadányi J.
Gyagyovszki E.
Gyöngyösi I.
Györe I.
Gyulai P.
Hajnal A.
Harsányi K.
Határ Gy.
Hatvani D.
Heltai J. *(Koss.)*
Héra Z.
Hidas A. *(Koss.)*
Ignotus (Veigelsberg H.)
Illyés Gy. *(Koss.)*
Ilosvai Selymes P.
Jakab Ö.
Jankovich F.
Janus Pannonius
Jobbágy K.
József A. *(Koss.)*
Juhász Gy.
Juhász F. *(Koss.)*
Kahána M.
Kalász M.
Kálnoky L.
Kardos L.
Kármán I.
Károlyi A.
Kassák L. *(Koss.)*
Kecskeméti Végh M.
Kemény S.
Képes G.
Keszthelyi Z.
Kerényi F.
Kis F.
Kisfaludy S.
Kiss J.
Komját A.
Kónya L. *(Koss.)*
Kosztolányi D.
Kölcsey F.
Kriza J.
Kuczka P. *(Koss.)*
Ladányi M.
Lányi S.
Lator L.
Létay L.
Lévay J.
Lisznyai Damó K.
Lukács L.
Madách I.
Madarász E.
Makai E.
Mezei L.
Mécs L.
Méliusz I.
Mikes K.
Nadányi Z.
Nagy I., L. és Z.
Nemes Nagy Á.
Oláh G.
Oravecz I., P.
Orbán O.
Orczy L.
Parancs I.
Pásztor B.
Palágyi L.
Pálóczi Horváth Á.
Pázmándi Horváth E.
Peterdi A.
Petőfi S.
Petri Gy.
Petróczi K.
Pinczési J.
Rába Gy.
Radnóti M.
Pilinszky J.
Pósa L.
Ráday G.
Radó A.
Rajnis J.
Rákos S.
Rakovszky Zs.
Reményik S.
Révai M.
Reviczky Gy.
Rimay J.
Rónai M.
Rudnyánszky Gy.
Sáfári L.
Salamon E.
Sárándi J.
Sárközi Gy.
Sárosi Gy.
Sík S.
Simon I. *(Koss.)*
Simon L.
Simonyi I.
Sinka I.
Somlyó Gy. és Z.
Soós Z.
Sütő K.
Szabolcska M.
Szabó L. *(Koss.)*
Szécsi M.
Székely S.
Szemlér F.
Szentiványi M.
Szász K.
Szemere P.
Szentimre J.
Szentjóbi Szabó L.
Szép E.
Szilágyi D.
Sztárai M.
Tompa M.
Takács Gy. és Zs.
Tamási Á.
Tandori D.
Tornai J.
Tóth Á.
F. Tóth P.
Tóth K.
Thaly K.
Tinódi S.
Tolnai D., L.
Vachot S.
Váci M.
Vajda P., J.
Vargha Gy.
Várnai Zs.
Vas I. *(Koss.)*
Vidor M.
Veress M.
Verseghy E.
Vitkovics M.
Virág B.
Vörösmarty M.
Weöres S. *(Koss.)*
Zalán T.
Zelk Z. *(Koss.)*
Zempléni A.
Zilahi K. *(Koss.)*
Zrínyi M.

kőolajfinomító Almásfüzitő, Nyírbogdány, Várpalota (Pét), Komárom, Zalaegerszeg, Leninváros, Százhalombatta

kőolajvezeték Barátság, Adria

községek (5 betűsig)

Baranya megyében: Ág, Áta, Bár, Cun, Old, Zók, Boda, Boly, Garé, Gyód, Majs, Orfű, Palé, Sásd, Szűr, Tófű, Baksa, Bánfa, Bikal, Bisse, Bogád, Bosta, Bürüs, Cserdi, Feked, Gerde, Gödre, Hidas, Ibafa, Kásád, Kémes, Kemse, Keszü, Kórós, Liget, Lippó, Márfa, Márok, Matty, Meződ, Ófalu, Olasz, Piskó, Pócsa, Sámod, Sárok, Szágy, Szajk, Szava, Szőke, Tékes, Udvar, Várad, Varga, Vejti, Zádor

Bács-Kiskun megyében: Rém, Gara, Páhi, Solt, Tass, Bátya, Bócsa, Bugac, Dávod, Fajsz, Foktő, Gátér, Hajós, Harta, Izsák, Kecel, Miske, Ordas, Pirtó, Szank, Tabdi, Tompa, Uszód, Zsana

Békés megyében: Elek, Bucsa, Doboz, Geszt, Hunya, Kamut, Okán

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében: Fáj, Hét, Lak, Léh, Mád, Arka, Arló, Bőcs, Emőd, Fony, Gönc, Kács, Kánó, Kány, Kupa, Méra, Muhi, Onga, Onód, Pere, Sály, Sáta, Sima, Szín, Tard, Viss, Arnót, Baskó, Beret, Damóc, Detek, Forró, Füzér, Gadna, Gelej, Golop, Hejce, Imola, Irota, Karos, Kéked, Kondó, Köröm, Litka, Mályi, Monaj, Monok, Nyíri, Pácin, Prügy, Rátka, Regéc, Ricse, Tomor, Trizs, Vadna, Varbó, Vatta, Ziliz

Csongrád megyében: Dóc, Baks, Deszk, Ruzsa, Üllés

Fejér megyében: Aba, Dég, Tác, Vál, Alap, Cece, Csór, Füle, Gánt, Igar, Jenő, Mány, Moha, Szár, Adony, Agárd, Csősz, Ercsi, Etyek, Gyúró, Káloz, Nadap, Pátka, Söréd, Vajta, Vereb

Győr-Sopron-Moson megyében: Dör, Écs, Pér, Táp, Tát, Tét, Und, Vág, Abda, Balf, Bezi, Csér, Edve, Iván, Kóny, Lövő, Nyúl, Osli, Páli, Szil, Vica, Árpás, Babót, Beled, Bröcs, Cirák, Egyed, Enese, Gönyű, Győró, Himod, Hövej, Kimle, Levél, Lipót, Püski, Rajka, Sobor, Szany, Tényő, Újkér, Vének, Zsira

Hajdú-Bihar megyében: Sáp, Bedő, Bojt, Ebes, Kaba, Tépe, Told, Egyek, Furta, Fülöp, Kokad, Zsáka

Heves megyében: Apc, Erk, Kál, Detk, Hort, Ivád, Pély, Tenk, Vécs, Adács, Atkár, Átány, Bátor, Csány, Ecséd, Heréd, Kömlő, Ludas, Novaj, Parád, Recsk, Sarud, Sirok, Szűcs

Jász-Nagykun-Szolnok megyében: Csépa, Kétpó, Öcsöd

Komárom-Esztergom megyében: Ács, Aka, Baj, Dad, Dág, Ete, Súr, Tát, Uny, Bana, Csép, Epöl, Kocs, Réde, Ászár, Bajna, Bajót, Bokod, Dömös, Hánta, Héreg, Mocsa, Süttő, Szend, Tokod

Nógrád megyében: Bér, Tar, Etes, Hont, Bárna, Bokor, Buják, Cered, Ecseg, Garáb, Iliny, Kálló, Kazár, Litke, Nemti, Nézsa, Patak, Rimóc, Szuha, Szügy, Zabar

Pest megyében: Bag, Fót, Göd, Rák, Tök, Uru, Acsa, Dány, Gyál, Káva, Kóka, Kosd, Ócsa, Pánd, Páty, Penc, Szob, Sződ, Tésa, Tura, Üllő, Üröm, Abony, Aszód, Bénye, Bugyi, Csemő, Diósd, Ecser, Gomba, Iklad, Lórév, Makád, Mende, Pécel, Pilis, Pomáz, Szanda, Telki, Tököl, Valkó, Vasad

Somogy megyében: Lad, Som, Edde, Fiad, Fonó, Cige, Hács, Igal, Inke, Jákó, Juta, Kára, Mike, Nyim, Orci, Vése, Visz, Vörs, Zala, Zics, Ádánd, Beleg, Bolhó, Büssü, Csoma, Gamás, Gölle, Gyugy, Hetes, Kánya, Karád, Kőkút, Kutas, Lábod, Lulla, Nikla, Pamuk, Patca, Ráksi, Táska, Tikos, Várda

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében: Őr, Buj, Ilk, Kék, Pap, Ura, Ajak, Bend, Biri, Döge, Jánd, Jéke, Magy, Mánd, Mérk, Vaja, Apagy, Balsa, Darnó, Jármi, Kisar, Kótaj, Lónya, Papos, Rohod, Sényő, Tákos, Tarpa, Terem, Tímár, Uszka, Zajta, Zsurk

Tolna megyében: Nak, Báta, Cikó, Decs, Dúzs, Fadd, Harc, Kéty, Kurd, Mözs, Gyönk, Györe, Mucsi, Murga, Ozora, Pálfa, Tevel, Závod, Zomba

Vas megyében: Bő, Sé, Bük, Cák, Gór, Ják, Kám, Rum, Vát, Vép, Boba, Duka, Káld, Lócs, Nick, Ölbő, Acsád, Bögöt, Búcsú, Csehi, Gérce, Ivánc, Jákfa, Keléd, Kenéz, Köcsk, Nárai, Narda, Ólmod, Oszkó, Pápoc, Pecöl, Pósfa, Rátót, Rönök, Sitke, Söpke, Szőce, Velem

Veszprém megyében: Béb, Gic, Kup, Öcs, Ősi, Tés, Ukk, Vid, Bánd, Csót, Dáka, Doba, Jásd, Lázi, Öskü, Pula, Sóly, Szőc, Ugod, Bazsi, Békás, Dudar, Ganna, Gecse, Kerta, Litér, Lovas, Márkó, Nóráp, Porva, Sáska, Úrkút, Vinár, Zánka

Zala megyében: Bak, Pat, Böde, Dötk, Nova, Óhíd, Páka, Rádó, Rezi, Sand, Surd, Zajk, Bagod, Batyk, Csapi, Csöde, Dobri, Gelse, Gétya, Gősfa, Hahót, Hévíz, Hottó, Kovás, Liszó, Maróc, Pacsa, Padár, Pakod, Pátró, Sénye, Tilaj, Tófej, Türje

köztársasági elnökök
Tildy Zoltán — Szűrös Mátyás
Szakasits Árpád — Göncz Árpád

krónikaíró Anonymus, Kézai S., Kálti M.
kódexek Pray: benne a Halotti Beszéd
Leuweni: benne az Ómagyar Mária-siralom
Jókai: benne Szt. Ferenc legendája

kvarcitbánya Kisörs, Mád

len- és kendergyár Budapest, Komárom, Nagylak, Szeged, Dunaföldvár, Sarkad

leánynevelő intézetek szervezői Teleki Blanka (Pest), Zirzen Janka (Jászberény), Veres Pálné (Pest)

légiforgalmi társaság MALÉV

lignitbánya Hidas, Gyöngyös-Visonta, Várpalota

lovagrend Szt. György (1326. IV. 24.)

magyar Alpok Soproni-, Kőszegi-hegység
Magyar Hírmondó szerkesztői Rát M., Révai M., Szacsvay S.
magyar jakobinusok vezetői
Hajnóczy J. Szentmarjai F.
Laczkovics J. Szolártsik S.
Martinovics I. Őz P.
írók Batsányi J., Kazinczy F., Szentjóbi Szabó L., Verseghy F.
kivégzésük helye budai Vérmező 1795. V. 20. (Martinovics és 4 társa)
díszsírhely Kerepesi temető
Magyar Légió parancsnokai Kossuth, Klapka, Teleki, Ihász, Kiss M., Türr I., Tüköry L. *(„marsalai ezer")*
Magyar Merkurius
(Magyar Hírmondó utódja) az első Pesten megjelenő magyar nyelvű hírlap
Magyar Museum szerkesztői Batsányi, Baróti Szabó, Kazinczy (első magyar irodalomkritikai folyóirat), *(Kassa)*
magyar népköltészet székely népballadák: Kádár Kata, Molnár Anna, Kőmíves Kelemen; népmesék, mondák
magyar nyelv első szövegemlékei Halotti Beszéd, Ómagyar Mária-siralom, Jókai-kódex
„magyar Sappho" Dukai Takács Judit
Magyar Szent Korona országai *(tört.)*
Magyarország, Bosznia-Hercegovina, dalmát tengerpart, Erdély, Fiume, Horvát-Szlavonország
Magyar Tanácsköztársaság vezetői
Ágoston P. Hamburger J. Pogány J.
Bajáki F. Haubrich J. Rákosi M.
Bokányi D. Kun B. Rónai Z.
Böhm V. Kunfi Zs. Szamuely T.
Buchinger M. Landler J. Szántó B.
Fiedler E. Lengyel Gy. Vágó B.
Hevesi Gy. Lukács Gy. Vántus K.
Kunfi Zs. Nyisztor Gy. Varga J.
Garbai S. Peindl Gy. Weltner J.
Magyar Táviratai Iroda *(röv.)*
MTI (1880)
Magyar Történelmi Emlékbizottság vezetői
Bajcsy-Zsilinszky E. Kodály Z.
Bernáth A. Kállai Gy.
Darvas J. Szekfű Gy.
Illyés Gy.
Magyar Tudományos Akadémia *(röv.)* **MTA (1830)** *elnökei (időrendi sorrendben)*
gr. Teleki J. Berzeviczy A.
gr. Dessewffy E. Habsburg J.
br. Eötvös J. Kornis Gy.
gr. Lónyay M. Moór Gy.
Trefort Á. Kodály Z.
br. Eötvös L. Rusznyák I.
Erdey-Grúz T. Berend T. I.
Szentágothai J. Kosáry Domokos
főtitkárai (időrendi sorrendben)
Döbrentei G. Alexits Gy.
Toldy F. Erdei-Grúz T.
Szalay L. Osztrovszky Gy.
Arany J. Bognár R.
Fraknói V. Erdei F.
Szily K. Köpeczi B.
Heinrich G. Márta F.
Balogh J. Pál L.
Voinovich G. Láng I.
osztályai
Nyelv- és Irodalomtudományok -
Filozófiai és Történettudományok -
Matematikai és Fizikai Tudományok -
Agrártudományok -
Orvosi Tudományok -
Műszaki Tudományok -
Kémiai Tudományok -
Biológiai Tudományok -
Gazdaság- és Jogtudományok -
Föld- és Bányászati Tudományok osztálya
mangánércbánya Eplény, Úrkút
márványbánya Siklós, Süttő
matematikus
Altenburger Gy. Hajós Gy.
Arany D. Hatvani I.
Arenstein J. Hunyadi J.
Alexits Gy. Huszár G.
Bauer M. Jánosi M.
Beke M. Jordán K.
Bitnitz L. Kármán T. *(USA)*
Bogyó S. Kerekgedei Makó P.
Bolyai F. és J. Kerekes F.
Brassai S. Kerékgyártó B.
Czipszer J. Klug L.
Csányi D. König D.
Császár Á. Kürschák J.
Csernák L. Lánczos K. *(Írország)*
Csillag P. Lázár D.
Dávid L. Maróthi Gy.
Demeczky M. Mikola S.
Dienes P. Neumann J. *(USA)*
Dubovszky J. Nyíry I.
Egerváry J. Obláth P. R.
Fejér L. Péter R.
Fekete M. Petzvál J.
Fuchs L. Pólya Gy. *(USA)*
Geőcze Z. Radó T.
Goldziher K. Rados G.
Grosschmid L. Réder L.
Grünwald G. Rényi A.
Grynaeus I. Ráthy M.
Győry S. Riesz F.
Haar A. Romsauer L.

Sárközi P.
Schlésinger L.
Scholtz A.
Sidon S.
Sipos P.
Szász O.
Szegő G. *(USA)*
Székely F.
Szele T.
Szentmártony T.
Szőkefalvi Nagy Gy.
Szűcs A.
Tihanyi M.
Turán P.
Vállas A.
Vályi Gy.
Varga O.
Veress P.
Vörös C.
Wold Á.

megyék, megyeszékhelyek
Bács-Kiskun Kecskemét
Baranya Pécs
Békés Békéscsaba
Borsod-Abaúj-Zemplén Miskolc
Csongrád Szeged
Fejér Székesfehérvár
Győr-Sopron-Moson Győr
Hajdú-Bihar Debrecen
Heves Eger
Jász-Nagykun-Szolnok Szolnok
Komárom-Esztergom Tatabánya
Nógrád Salgótarján
Pest Budapest
Somogy Kaposvár
Szabolcs-Szatmár-Bereg Nyíregyháza
Tolna Szekszárd
Vas Szombathely
Veszprém Veszprém
Zala Zalaegerszeg

mezőgazdász *lm.* növénynemesítő
Balásházy J.
Beke F. *(Koss.)*
Kocsis P. *(Koss.)*
Kozma P.
Manninger G. *(Koss.)*
Nagyváthy J.
Pethe F.
Tessedik S.

miniszterelnökök
Batthyány Lajos (1848)
Szemere Bertalan (1849)
Andrássy Gyula (1867–1871)
Lónyay Menyhért (1871–1872)
Szlávy József (1872–1874)
Bittó István (1874–1875)
Wenckheim Béla (1875)
Tisza Kálmán (1875–1890)
Szapáry Gyula (1890–1892)
Wekerle Sándor (1892–1895)
Bánffy Dezső (1895–1899)
Széll Kálmán (1899–1903)
Khuen-Héderváry Károly (1903)
Tisza István (1903–1905)
Fejérváry Géza (1905–1906)
Wekerle Sándor (1906–1910)
Khuen-Héderváry Károly (1910–1912)
Lukács László (1912–1913)
Tisza István (1913–1917)
Esterházy Móric (1917)
Wekerle Sándor (1917–1918)
Károlyi Mihály (1918–1919)
Hadik János (1919)
Berinkey Dénes (1919)
Garbai Sándor (1919, *kormányzótanács elnöke)*
Károlyi Gyula (1919)
Pattantyús-Ábrahám Dezső (1919)
Friedrich István (1919)
Peidl Gyula (1919)
Huszár Károly (1919–1920)
Simonyi-Semadam Sándor (1920)
Teleki Pál (1920–1921)
Bethlen István (1921–1931)
Károlyi Gyula (1931–1932)
Gömbös Gyula (1932–1936)
Darányi Kálmán (1936–1938)
Imrédy Béla (1938–1939)
Teleki Pál (1939–1941)
Bárdossy László (1941–1942)
Kállay Miklós (1942–1944)
Sztójay Döme (1944)
Lakatos Géza (1944)
Szálasi Ferenc (1944–1945)
Dálnoki Miklós Béla (1944–1945)
Tildy Zoltán (1945–1946)
Nagy Ferenc (1946–47)
Dinnyés Lajos (1947–1948)
Dobi István (1948–1952)
Rákosi Mátyás (1953)
Nagy Imre (1953–1955)
Hegedűs András (1955–1956)
Nagy Imre (1956)
Kádár János (1956–1958)
Münnich Ferenc (1958–1965)
Kállai Gyula (1965–1967)
Fock Jenő (1967–1975)
Lázár György (1975–1987)
Grósz Károly (1987–1988)
Németh Miklós (1988–1990)
Antall József (1990–)

művészettörténész
Csatkai E.
Fülep L.
Gerevich L.
Henszlmann I.
Lyka K.
Németh L.
Pogány F.
Rómer F.
Varjú E.

műtrágyagyár Budapest, Kazincbarcika, Várpalota (Pét), Szolnok, Leninváros

nemzetiségi szövetség cigány, izraelita, délszláv, román, német, szlovák

Nemzeti Múzeum építője Pollack Mihály

növénynemesítő *(lm.* mezőgazdászok)
Baross L.
Fleischmann R.
Grábner E.
Hankóczy J.
Legány O.
Mészöly Gy. *(Koss.)*
Mohácsy M. *(Koss.)*
Mokry S.
Obermayer E. *(Koss.)*
Porpáczy A.

nemzetiség cigány, zsidó, horvát, magyar, német, szerb, szlovák, román

népi hangszer citera, doromb, duda, furulya, kanásztülök, pásztorkürt, tilinkó, havasi kürt, tekerő, nyenyere, köcsögduda

népviselet matyó (mezőkövesdi), bujáki, csikiszékely, hollókői, kapuvári, sárközi, kalocsai, kazári, ormánsági, Galga menti, kalotaszegi, gyimesi, moldvai csángó, torockói, palóc

Nobel-díjasok

fizikai díj: Gábor D., Wigner J.

fiziológiai vagy orvosi díj: Szent-Györgyi A., Békésy Gy.

kémiai díj: Hevesy Gy., Polányi C., Zsigmondy R.

nőági trónöröklést biztosító törvény Pragmatica Sanctio (1723)

nyelvjárás nyugati, dunántúli, alföldi (déli), duna-tiszai (tiszai), északnyugati (palóc), északkeleti, erdélyi (Királyhágón túli vagy mezőségi) székely nyelvjárás

nyelvtudós

Asbóth O.	Gyarmati S.	Reguly A.
Balassa J.	Hadrovics L.	Révai M.
Ballagi A.	Halász I.	Riedl Sz.
Ballagi M.	Kuncz I.	Sajnovics J.
Bárczi G.	Lőrincze L.	Szilasi M.
(Koss.)	Marót K.	Szinyei J. ifj.
Bekę Ö.	Márton J.	Thewrewk E.
Brassai S.	Melich J.	Thury J.
Budenz J.	Munkácsi B.	Tolnai V.
Csűry B.	Nagy G.	Volf Gy.
Donner G.	Pais D.	Zsirai M.
Fogarasi J.	Petz G.	*(Koss.)*
Gombocz Z.		

nyelvújítás vitairata:
Mondolat, Felelet a Mondolatra

Nyolcak (1911-ben alakult festőcsoport)

Berény R.	Kernstok K.	Pór B.
Czóbel B.	Márffy Ö.	Tihanyi L.
Czigány D.	Orbán D.	

(meghívott szobrász:
Fémes Beck V., Vedres M.)

népbiztosper vádlottai

Ágoston P.	Dovcsák A.	Kelen J.
Bajáki F.	Haubrich J.	Nyisztor Gy.
Bokányi D.	Kalmár H.	Szabados S.

olimpiai bajnokok

Atlétika

Férfiak

1900. Bauer Rudolf (diszkoszvetés)
1948. Németh Imre (kalapácsvetés)
1952. Csermák József (kalapácsvetés)
1968. Zsivótzky Gyula (kalapácsvetés)
1976. Németh Miklós (gerelyhajítás)

Nők

1936. Kádárné Csák Ibolya (magasugrás)
1968. Németh Angéla (gerelyhajítás)

Birkózás

1908. Weisz Richárd
1928. Keresztes Lajos
1936. Kárpáti Károly, Lőrincz Márton, Zombori Ödön
1948. Bóbis Gyula
1952. Hódos Imre, Szilvásy Miklós
1964. Polyák Imre, Kozma István
1968. Kozma István, Varga János
1972. Hegedűs Csaba
1980. Kocsis Ferenc, Növényi Norbert
1988. Sike András

Irodalmi epikai díj

1928. Dr. Mező Ferenc: Az olimpiai játékok története

Kajak-kenu

1956. Fábián László, Urányi János (K-2)
1960. Parti János (C-1)
1968. Hesz Mihály (K-1), Tatai Tibor (C-1)
1980. Foltán László, Vaskuti István (C-2)
1988. Gyulai Zsolt (K-1, 500 m)
Gyulai Zsolt, Csipes Ferenc, Hódosi Sándor, Ábrahám Attila (K-4, 1000 m)

Labdarúgás

1952. Bozsik József, Budai II. László, Buzánszky Jenő, Csordás Lajos, Czibor Zoltán, Dalnoki Jenő, Grosics Gyula, Hidegkuti Nándor, Kocsis Sándor, Kovács I. Imre, Lantos Mihály, Lóránt Gyula, Palotás Péter, Puskás Ferenc, Zakariás József
1964. Bene Ferenc, Csernai Tibor, Farkas János, Gelei József, Ihász Kálmán, Katona Sándor, Komora Imre, Nógrádi Ferenc, Novák Dezső, Orbán Árpád, Palotai Károly, Szentmihályi Antal, Szepesi Gusztáv, Varga Zoltán
1968. Básti István, Dunai Antal, Dunai Lajos, Fatér Károly, Fazekas László, Juhász István, Keglovich László, Kocsis Lajos, Menczel Iván, Nagy László, Noskó Ernő, Novák Dezső, Páncsics Miklós, Sárközi István, Szalai Miklós, Szarka Zoltán, Szűcs Lajos

Ökölvívás

1928. Kocsis Antal
1932. Énekes István
1936. Harangi Imre
1948. Csik Tibor, Papp László
1952. Papp László
1956. Papp László
1960. Török Gyula
1972. Gedó György

Öttusa
1952. *csapat:* Benedek Gábor, Kovácsi Aladár, Szondy István
1960. *csapat:* Balczó András, Nagy Imre, Németh Ferenc
egyéni: Németh Ferenc
1964. *egyéni:* Török Ferenc dr.
1968. *csapat:* Balczó András, Móna István dr., Török Ferenc dr.
1972. *egyéni:* Balczó András
1988. *egyéni:* Martinek János
csapat: Martinek János, Mizsér Attila, Fábián László
Sakk
Férfiak
1927. Havasi Kornél, Maróczi Géza, dr. Nagy Géza, dr. Steiner Endre, dr. Vajda Árpád
1928. Havasi Kornél, dr. Nagy Géza, dr. Steiner Endre, dr. Vajda Árpád
1978. Adorján András, Csom István, Portisch Lajos, Ribli Zoltán, Sax Gyula, Vadász László
Nők
1989. Polgár Zsuzsa, Polgár Judit, Polgár Zsófia, Mádl Ildikó
Sportlövészet
1912. Prokop Sándor dr.
1924. Halasy Gyula dr.
1948. Takács Károly
1952. Takács Károly
1964. Hammerl László
1980. Varga Károly
Súlyemelés
1972. Földi Imre
1980. Baczakó Péter
Torna
Férfiak
1932. Pelle István (lóugrás és műszabadgyakorlat)
1948. Pataki Ferenc (műszabadgyakorlat)
1976. Magyar Zoltán (lólengés)
1980. Magyar Zoltán (lólengés)
1988. Borkai Zsolt (lólengés)
Nők
1952. Keleti Ágnes (műszabadgyakorlat) és Korondi Margit (felemáskorlát)
1956. Keleti Ágnes (felemáskorlát, gerenda és műszabadgyakorlat)
Kéziszercsapat: Bodó Andrea, Keleti Ágnes, Kertész Aliz, Korondi Margit, Köteles Erzsébet, Tass Olga
Úszás
Férfiak
1896. Hajós Alfréd (100 m gyors és 1200 m gyors)
1904. Halmay Zoltán (50 y gyors és 100 y gyors)
1936. Csík Ferenc (100 m gyors)
1980. Wladár Sándor (200 m hát)
1988. Szabó József (200 m mell)
Darnyi Tamás (200 m vegyes)
Darnyi Tamás (400 m vegyes)
Nők
1952. Gyenge Valéria (400 m gyors) és Székely Éva (200 m mell), Szőke Katalin (100 m gyors) 4 × 100 m-es gyorsváltó: Novák Éva, Novák Ilona, Szőke Katalin, Temes Judit
1988. Egerszegi Krisztina (200 m mellúszás)
Vívás
Férfiak (kard)
1908. *egyéni:* Fuchs Jenő dr.
csapat: Földes Dezső, Fuchs Jenő dr., Gerde Oszkár, Tóth Péter, Werkner Lajos
1912. *egyéni:* Fuchs Jenő dr.
csapat: Berty László, Földes Dezső, Fuchs Jenő dr., Gerde Oszkár, Mészáros Ervin, Schenker Zoltán, Tóth Péter dr., Werkner Lajos
1924. *egyéni:* Pósta Sándor dr.
1928. *egyéni:* Terstyánszky Ödön
csapat: Garay János, Glykais Gyula, Gombos Sándor dr., Petschauer Attila, Rády József, Terstyánszky Ödön
1932. *egyéni:* Piller György
csapat: Gerevich Aladár, Glykais Gyula, Kabos Endre, Nagy Ernő, Petschauer Attila, Piller György
1936. *egyéni:* Kabos Endre
csapat: Berczelly Tibor, Gerevich Aladár, Kabos Endre, Kovács Pál, Rajcsányi László, Rajczy Imre
1948. *egyéni:* Gerevich Aladár
csapat: Berczelly Tibor, Gerevich Aladár, Kárpáti Rudolf, Kovács Pál, Papp Bertalan, Rajcsányi László
1952. *egyéni:* Kovács Pál
csapat: Berczelly Tibor, Gerevich Aladár, Kárpáti Rudolf, Kovács Pál, Papp Bertalan, Rajcsányi László
1956. *egyéni:* Kárpáti Rudolf
csapat: Gerevich Aladár, Hámori Jenő, Kárpáti Rudolf, Keresztes Attila, Kovács Pál, Magay Dániel
1960. *egyéni:* Kárpáti Rudolf
csapat: Delneky Gábor, Gerevich Aladár, Horváth Zoltán, Kárpáti Rudolf, Kovács Pál, Mendelényi Tamás
1964. *egyéni:* Pézsa Tibor
1988. *csapat:* Nébald György, Szabó Bence,

Bujdosó Imre, Gedővári Imre, Csongrádi László

Férfiak (párbajtőr)

1964. *csapat:* Bárány Árpád, Gábor Tamás, Kausz István dr., Kulcsár Győző, Nemere Zoltán

1968. *egyéni:* Kulcsár Győző
csapat: B. Nagy Pál, Fenyvesi Csaba dr., Kulcsár Győző, Nemere Zoltán, Schmitt Pál

1972. *egyéni:* Fenyvesi Csaba dr.
csapat: Erdős Sándor, Fenyvesi Csaba, Kulcsár Győző, Osztrics István, Schmitt Pál

Nők (tőr)

1936. *egyéni:* Elek Ilona

1948. *egyéni:* Elek Ilona

1964. *egyéni:* Újlakyné Rejtő Ildikó
csapat: Juhász Katalin, Marosi Paula, Mendelényiné Ágoston Judit, Sákovicsné Dömölky Lídia, Újlakiné Rejtő Ildikó

1976. *egyéni:* Tordasi (Schwarczenberger) Ildikó

Vízilabdázás

1932. Barta István, Bródy György, Halassy Olivér, Homonnai Márton, Ivády Sándor, Keserű Alajos, Keserű Ferenc, Németh János, Sárkány Miklós, Vértesy József

1936. Bozsi Mihály, Brandi Jenő, Bródy György, Halassy Olivér, Hazai Kálmán, Homonnai Márton, Kutasi György, Molnár István, Németh János, Sárkány Miklós, Tarics Sándor

1952. Antal Róbert, Bolváry Antal, Fábián Dezső, Gyarmati Dezső, Hasznos István, Jeney László, Kárpáti György, Lemhényi Dezső, Markovits Kálmán, Martin Miklós, Szittya Károly, Szívós István, Vízvári György

1956. Bolváry Antal, Boros Ottó, Gyarmati Dezső, Hevesi István, Jeney László, Kanizsa Tivadar, Kárpáti György, Markovits Kálmán, Mayer Mihály, Szívós István, Zádor Ervin

1964. Ambrus Miklós, Bodnár András, Boros Ottó, Dömötör Zoltán, Felkai László, Gyarmati Dezső, Kanizsa Tivadar, Kárpáti György dr., Konrád II. János, Mayer Mihály, Pócsik Dénes, Rusorán II. Péter

1976. Csapó Gábor, Cservenyák Tibor, Faragó Tamás, Gerendás György, Horkai György, Kenéz György, Konrád Ferenc dr., Molnár Endre, Sárosi László dr., Sudár Attila, ifj. Szívós István dr.

olajmező Algyő, Biharnagybajom, Demjén, Kaba, Lispe, Lovászi, Mezőkeresztes, Nagylengyel, Nagykőrös, Szolnok

Operaház mennyezetképe Lotz K. (az Olümposzt ábrázolja az istenekkel, múzsákkal, párkákkal)

operaénekes

tenor

Anthes Gy.	Környei B.	Sárdy J.
Carelli G.	Külkey L.	Simándy J.
Fehér P.	Leblanc Gy.	Szabó M.
Fekete P.	Palcsó S.	Székelyhídi F.
Ilosfalvy R.	Pataky K.	Udvardy T.
Karizs B.	Rösler E.	Závodszky Z.
Korondi Gy.		

bariton

Bende Zs.	Melis Gy.	Sólyom Nagy S.
Gáti I.	Palló I.	Svéd S.
Maleczky O.	Radnai Gy.	

basszus

Domahidy L.	Kováts K.	Székely M.
Gregor J.	Sinkó Gy.	Várhelyi E.
Koréh E.	Szalma F.	Venczell B.

basszbariton

Dene S.	Fodor J.	Losonczy Gy.

operaénekesnő

Szoprán

Ágay K.	Karikó T.	Pászthy J.
Alpár G.	Kincses V.	Pitti K.
Báthy A.	Koltay V.	Relle G.
Delly R.	Kukely J.	Réthy E.
Dobay L.	László M.	Sándor E.
Eggerth M.	Medek A.	Sass Sz.
Gyurkovits M.	Moldován S.	Sebeők S.
Haselbeck O.	Neményi L.	Szecsődy I.
Házy E.	Orosz J.	Tokody I.
Kalmár M.	Osváth J.	Zempléni M.

Mezzoszoprán

Budanovics M.	Némethy E.	Tutsek P.
Mészöly K.	Pánczél É.	

Alt

Anday P.	Jablonkai É.	Palánkay K.
Basilides M.	Németh A.	Tiszay M.

operaszerzők és operáik

Ábrányi E.: Don Quijote, Ködkirály, Monna Vanna, Paoló és Francesca, A vak katona

Bartay A.: A magyarok Nápolyban, Csel

Bartók B.: A kékszakállú herceg vára

Dohnányi Ernő: A vajda tornya, Pierrette fátyla, A tenor

Doppler F.: Benyovszky, Ilka és a huszártoborzó, Judit, Két huszár, Vadon fia, Vanda

Doppler K.: Gránátos tábor

Durkó Zs.: Mózes

Erkel F.: Báthori Mária, Bánk bán, Brankovics György, Névtelen hősök, Dózsa György, Hunyadi László, István király

Farkas F.: Bűvös szekrény
Goldmark K.: A hadifogoly, Berlichingeni Götz, Merlin, Sába királynője, Téli rege
Hubay J.: Álarc, Alienor, Cremonai hegedűs, Falu rossza, Karenina Anna, Lavotta szerelme, Milói vénusz
Kodály Z.: Háry János, Székelyfonó
Kósa Gy.: A király palástja, Árva Józsi három csodája
Lendvay K.: A tisztességtudó utcalány
Liszt F.: Don Sanche
Máder D.: A fehér sas, A szirének szigete, A szökevények
Mihalovics Ö.: A tihanyi visszhang, Eliana, Hagarth és Signe, Toldi szerelme
Mihály A.: Együtt és egyedül
Petrovics E.: Bűn és bűnhődés, C'est la guerre
Poldini E.: Északi fény, Farsangi lakodalom
mesejátékok: Csipkerózsika, Hamupipőke, Vasorrú bába
Radnai M.: Az egyszeri szerelmesek, Az infáns születésnapja
Radó A.: A bosszú, A fekete lovag, Az elveszett fiú, Árnyak
Ránky Gy.: Pomádé király
Ruzicska Gy.: Alonso
Szabados B.: A bolond, Alszik a nagynéni, Fanny, Mária
Szabados K.: Viktória
Szirmai A.: Bálkirálynő, Harangvirág
Szokolay S.: Sámson, Vérnász, Hamlet

operettszerzők és műveik:

Buttykay Á.: A bolygó görög, A csibészkirály, A császárné apródja, Az ezüstsirály, Olivia hercegnő
Huszka J.: Aranyvirág, Bob herceg, Gül Baba, Lili bárónő
Jacobi V.: A legvitézebb huszár, A rátartós királykisasszony, Jánoska, Miami, Leányvásár, Tüskerózsa, Van de nincs
Kacsóh P.: Csipkerózsa, János vitéz, Mary-Ann, Rákóczi
Kálmán I.: A bajadér, A cigányprímás, A farsang tündére, Az obsitos, Cirkuszhercegnő, Csárdáskirálynő, Marica grófnő, Tatárjárás
Konti J.: A citerás, A fecskék, A királyfogás, A kópé, A talmi hercegnő, A suhanc, A zárda titka, Eleven ördög
Lehár F.: A cárevics, A csillagok bolondja, A drótostót, A hercegkisasszony, A kék mazur, A mosoly országa, A pacsirta, A víg özvegy, Apukám, Cigányszerelem, Éva, Frasquita, Friderika, Giuditta, Három grácia, Kukuska, Luxemburg grófja, Paganini, Rodrigo, Végre egyedül
Nádor M.: Babavásár, Donna Anna
Rényi A.: A kis gróf, Tiszavirág, Vandergold kisasszony
Szabados B.: A múmia, Bolond Istók, Három Kázmér, Kukta kisasszony, Menyasszonyháború, Rika, Szép Ilona
Szirmai A.: Mágnás Miska, Mexikói lány, Mézeskalács, Sárga dominó, Táncos huszárok
Verő Gy.: Ezer év
Vincze Zs.: Az aranyszőrű bárány, A hamburgi menyasszony, Annabál, Aranyhattyú, Cigánygrófné, Léni néni, Limonádé ezredes, Tilos a csók
Zerkovitz B.: A nóta vége, Aranyeső, Aranymadár, Árvácska, Csókos asszony, Katonadolog, Meluzina, Százszorszép

országgyűlés régi neve diéta

orvos

Ádám L.
Árkövy J.
Balassa J.
Baló J.
Bárány R.
Bókay J. id.
Bókay J. ifj.
Bugát P.
Gruby D.
Heim P.
Hőgyes E.
Korányi F.
Korányi S.
Lenhossék M.
Markusovszky L.
Mihálkovics G.
Pápai Páriz F.
Semmelweis I.
Schöpf-Mérey Á.
Szent-Györgyi A. *(Nob. USA)*

őshaza Levédia (Lebédia), Etelköz

őslakó trákok, agathirzek, kimmerek, szkíták, jazigok, kelták

pártok (jelentősebb) egyesületek, mozgalmak

Bajcsy-Zsilinszky E. Baráti Társaság (BZSBT),
Fiatal Demokraták Szövetsége (FIDESZ),
Független Kisgazda, Földmunkás és Polgári Párt (FKgFP)
Független Magyar Demokrata Párt (FMDP)
Hazafias Népfront (HNF)
Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP)
Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség (DEMISZ)
Magyar Demokrata Fórum (MDF)
Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetsége (MEASZ)
Magyar Függetlenségi Párt (MFP)
Magyar Liberális Néppárt (MLP)
Magyar Nemzeti Kereszténydemokrata Munkáspárt (MNKM)
Magyar Néppárt (MNP)
Magyar Nők Országos Szövetsége (MNOSZ)
Magyar Politikai Foglyok Szövetsége (POFOSZ)
Magyar Radikális Párt (MRP)
Magyarországi Szociáldemokrata Párt (MSZDP)
Magyar Szocialista Párt (MSZP)

Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP)
Münnich Ferenc Társaság (MFT)
Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ)
Történelmi Igazságtétel Bizottsága (TIB)
Új Márciusi Front (UMF)
Vállalkozók Pártja (VP)

pedagógus

Apáczai Csere J. Ney F. Kármán M.
Finánczy E. Teleki B. Tavasi L.
Karacs T. Veres Pálné
Leöwey K. Nagy L.

pécsi egyetem megalapítója
Nagy Lajos király

pénznem forint = 100 fillér, *régi* korona, krajcár, pengő, tallér

ötvösművész J. Perez I., Engelsz I. Prei

papírgyár

Budapest Lábatlan Szentendre
Dunaújváros Miskolc Szolnok
Balatonfűzfő

paprikatermelő vidék Kalocsa, Szeged

parasztfelkelés vezetője
Budai Nagy A. Dózsa Gy.

rendező (színházi és film)

András F. Kollányi Á.
Bacsó P. Koltay G.
Bán Fr. és R. Korda S. (Sir A. Korda)
Bánky V. Korda Z.
Böszörményi G. Kornis G.
Elek J. Korompai M.
Erdős P. Kósa F.
Fábry Z. Kósai F.
Fejér T. Kovács A. és J.
Fejős P. Kováts M.
Gaál I. Lajthay K.
Gábor P. Lakatos V.
Gertler V. Lestár J.
Gothár P. Lugossy L.
Gulyás testvérek Macskássy Gy.
Gyarmathy L. Magyar J.
Gyökössy Zs. Makk K.
Hegedűs T. Máriássy F.
Herskó J. Marton E.
Hintsch Gy. Martonffy E.
Homoki Nagy I. Mészáros M.
Hont F. Nádasdy K.
Huszárik Z. Palásthy Gy.
Jancsó M. Préda T.
Jeles A. Radványi G.
Kalmár L. Ranódy L.
Kardos F. Ráthonyi Á.
Keleti M. Rényi T.
Kertész P. Révész Gy.
Kertész M. Rózsa J.
(M. Kurtiz) Sándor P.
Kézdi Kovács Zs. Sára S.
Schiffer P. Szomjas Gy. Vámos L.
Sós M. Szőnyi G. S. Várkonyi Z.
Szabó I. Szőts I. Vitézy L.
Szász P. Szurdi M. Zolnay P.
Székely I. Takács G. Zsurzs É.
Szinetár M. Vajda I. Xantus J.

sakkozó
nők: Ivánka, Mádl, Polgár nővérek, Verőci
férfiak: Adorján, Csom, Pintér, Portisch, Ribli, Sax

selyemgyár

Budapest Sopron Tolna
Mohács Szentgotthárd Vác

sörgyár

Budapest Martfű Pécs
Bőcs Nagykanizsa Sopron
Komárom

statisztikus
Fényes E. Schwartner M. Keleti K.

szabadságharcos

Asbóth L. Lebstück M.
Aulich L. Leiningen-Westerburg K.
Balogh Á. Lenkey J.
Bem J. Mészáros L.
Bercsényi M. Monti A.
Bottyán J. Nagysándor J.
Czetz J. Noszlopy G.
Damjanich J. Pfiffner P.
Dembinszky H. Perczel M.
Dessewffy A. Pöltenberg E.
Ebeczky I. Rákóczi F.
Esze T. Schweidel J.
Forgách S. Tokaji F.
Gábor Á. Thököly I.
Görgey A. Török I.
Guyon R. Tüköry L.
Ihász D. Türr L.
Jávorka Á. Vasvári P.
Klapka Gy. Varga K.
Kmety Gy. Vécsey K.
Knezich K. Vetter A.
Lahner Gy. Zalka M.
Lázár V.

Szántó-per 1927. X. 17–XI. 9.
fő vádlottjai:
Szántó Z. Krieszl J. Poll S.
Gosztola I. Lőwy S. Vági I.

100% KMP folyóirata (1927. VIII.–1930. VIII.)
szerkesztője: Tamás A.
publicistái:
Antal J. Gergely S. Molnár E.
Agárdi F. Haraszti S. Sándor P.
Gereblyés S. Madzsar J.
emigrációból
Bolgár E. Lukács Gy.
Kun B. Révai J.

szerzetesrend bencés, pálos, ferences
szerszámgépgyár Budapest (Csepel), Győr, Esztergom, Miskolc
szénbánya Ajka, Dorog, Egercsehi, Komló, Mucsony, Nagymányok, Ózd, Pécs, Sajószentpéter, Tatabánya, Oroszlány
sziget Csepel-, Hajógyári-, Margit-, Mohácsi-, Szentendrei-sziget
színész, filmszínész

Abonyi G.
Agárdi G.
Ajtai A.
Alfonzó (Markos)
Apáthi I.
Ascher O.
Avar I.
Bács F.
Balázs S. és P.
Balázsovits L.
Bálint A.
Bánffy Gy.
Bárdy Gy.
Basilides Z.
Básti L.
Benedek M.
Benkő Gy.
Beregi O.
Bessenyei F.
Bitskey T.
Bodrogi Gy.
Bilicsi T.
Bujtor I.
Buss Gy.
Csákányi L.
Cserhalmi Gy.
Csortos Gy.
Darvas I.
Dégi I.
Dénes Gy.
Egri I.
Egressy G.
Ernyei B.
Feleki K.
Földényi L.
Fülöp Zs.
Gábor M.
Garas D.
Gálvölgyi J.
Garics J.
Gáti O.
Gelley K.
Góth S.
Gózon Gy.
Greguss Z.
Hajmássy M.
Halmay T.
Harkányi E.
Haumann P.
Hegedűs D. G.
Hegedűs Gy.
Hlatky L.
Hofi G.
Horkai I.
Horváth F.
Hosszú J.
Huszár K.
Huszti P.
Iglódi I.
Inke L.
Jávor P.
Juhász J.
Kabos Gy.
Kállai F.
Kálmán Gy.
Kaló F.
Kassai V.
Kazal L.
Keleti L.
Keres E.
Kern A.
Kibédi E.
Kiss F.
Koncz G.
Kovács K.
Kotsi Patkó J.
Kozák A.
Kőmíves S.
Körmendi J.
Láng J.
Latabár Á.
Latabár K.
Latinovits Z.
Lendvay M.
Lugosi B.
Lukács S.
Mádi Szabó G.
Major T.
Makláry Z.
Mály G.
Mányai L.
Márkus L.
Mécs K.
Mensáros L.
Mihályi E.
Mikó I.
Molnár T.
Nagy A.
Őze L.
Páger A.
Pálos Gy.
Pándi L.
Paudits B.
Paulay E.
Pécsi S.
Petheő A.
Pethes F., I. és S.
Peti S.
Ódry Á.
Oszter S.
Ráday I.
Rajnai G.
Rajhona Á.
Rajz J.
Rátkai M.
Ráthonyi R.
Rodolfo (Gács R.)
Rott S.
Rózsahegyi K.
Rozsos I.
Simon Gy.
Sinkó L.
Sinkovits I.
Solthy Gy.
Somlay A.
Somló I.
Somogyvári R.
Soós I.
Suka S.
Szabó Gy.
Szacsvay I.
Szakáts Z.
Szendrő J.
Szentgyörgyi I.
Szentpéteri Zs.
Szerdahelyi J.
Szersén Gy.
Szirtes Á.
Szigligeti E.
Szilágyi T.
Szombathy Gy.
Sztankay I.
Tahi Tóth L.
Tapolczay Gy.
Timár J.
Tomanek N.
Tompa S.
Tordy G.
Törzs J.
Trokán P.
Tyll A.
Újlaky L.
Újváry L.
Uray T.
Váradi A.
Várkonyi Z.
Verebély I.
Verebes I.
Zenthe F.

színésznő, filmszínésznő

Bajor G.
Bánki Zs.
Bánky V.
Bara M.
Básti J.
Bársony R.
Békés I.
Berek K.
Béres I.
Berky L.
Blaha L.
Bodnár E.
Bulla E.
Csala Zs.
Császár A.
Csillag T.
Csűrös K.
Dallos Sz.
Dajbukát I.
Darvas L.
Dayka M.
Déryné Széppataki Róza
Dévay K.
Domján E.
Dőry V.
Drahota A.
Eggerth M.
Egri M. és K.
Erdélyi M.
Esztergályos C.
Fáy Sz.
Fedák S.
Fényes A.
Fónay M.
Földi T.
Gaál F.
Galambos E.
Géczi D.
Gobbi H.
Gombaszögi E.
Gordon Zs.
Göndör K.
Halász J.
Házy E.
Hettyey A.
Hidvéghy V.
Hivatal A.
Honthy H.
Horváth T.
Hűvösvölgyi I.
Jászai M.
Káldi N.
Karády K.
Kelemen É.
Kiss M.
Kohut M.
Komlós J.
Kosáry E.
Krencsey M.
Küry K.
Laborfalvy R.
Ladomerszky M.
Lengyel E.
Lenkeffy I.
Lorán L.
Lukács M.
Makay M.
Márkus E.
Máthé E.
Mészáros Á.
Mezey M.
Moór M.
Muráti L.
Náray T.
Nagy A.
Neményi L.
Németh M.
Olty M.
Pálmay I.
Pártos E.
Patkós I.
Péchy B.
Pécsi I.
Petrás S.
Petress Zs.
Prielle K.
Psota I.
Putty L.
Rákosi Sz.
Rápolthy A.
Ruttkai É.
Schubert É.
Schütz I.
Sennyei V.
Simor E.
Somogyi E. és N.
Sulyok M.
Sunyovszky Sz.
Szegedi E.
Szemere V.
Szemes M.
Szirtes Á.
Szörényi É.
Tábori N.
Tasnády Fekete M.
Titkos I.
Tolnay K.
Tordai T.
Tőkés A.
Törőcsik M.
Turay I.
Váradi H.
Várhelyi T.
Varsányi I.
Vass É.
Vaszary P.
Venczel V.
Vízváry M.
Voith Á.
Zentai A.
Zilahy I.
Zsolnay H.

szintetikus fonalgyár Nyergesújfalu (Viscosa)
szobrász

Alexy K.
Beck Ö. F.
Beck V.
Bezerédy Gy.
Borsos M.
Csikász I.
Csorna G.
Damkó J.
Donáth Gy.
Dunaiszky L.
Engel J.
Fadrusz J.

Farkas A. Kiss I. Schossel A.
Fémes Beck V. Kolozsvári M. Segesdy Gy.
Ferenczy B. és Gy. Senyei K.
Ferenczy I. Kugler F. Somogyi J.
Finta S. Ligeti M. Stróbl A.
Gádor I. Margó E. Szentgyörgyi I.
Gergely S. Medgyessy F. Telcs E.
Goldmann Gy. Mészáros L. Tot A.
Guttmann Gy. Mikus S. Ungvári L.
Haraszti I. Ohmann B. Varga I.
Holló B. Olcsai Kiss Z. Vastagh Gy.
Huszár A. Pásztor J. Vay M.
Izsó M. Pátzay P. Vedres M.
Kallós E. *(Koss.)* Víg T.
Kerényi J. Róna J. Vilt T.
Kisfaludy Sámuel K. Zala Gy.
Strobl Zs. Schaár E. Züllich R.
(Koss.)

tájegység
Alföld tájai: Duna–Tisza köz, Tiszántúl (ennek résztájai: Felső-Tiszavidék, Bodrogköz, Hajdúság, Hortobágy, Nagy- és Kis-Sárrét, Nagykunság, Nyírség; Maros–Körös köze, Tiszazug)
Kisalföld (ennek résztájai: Hanság, Mosoni-síkság, Szigetköz, Rábaköz)
Alpokalja (résztájai: Soproni-, Kőszegi-hegység, Kemeneshát)
Dunántúli-dombság és a Mecsek
Dunántúli-középhegység
Északi-középhegység

tájvédelmi körzet
Budapesten és környékén Börzsöny, budai, ócsai, pilisi
Észak-Magyarországon: aggteleki, lázbérci, hollókői
Észak-Alföldön: közép-tiszai
Dél-Alföldön: dévaványai, gemenci, mártélyi, orgoványi, pusztaszeri, szabadkígyósi
Észak-Dunántúlon: Fertő tavi, gerecsei, hanságí, kőszegi, Ság-hegyi, soproni, őrségi, vértesi
Közép-Dunántúlon: badacsonyi, Szent György-völgyi, tihanyi
Dél-Dunántúlon: barcsi, keleti-mecseki, zselici tájvédelmi körzet

tanügyi szabályzat Ratio Educationis (1777. Mária Terézia)

televíziógyár Székesfehérvár (Videoton), Budapest (Orion)

természettudós
Balog I. Hatvani I. Lambrecht K.
Diószegi S. Herman O. Mentovich F.
Földi J. Kitaibel P. Xantus J.
Grossinger J.

timföldgyár Ajka, Almásfüzitő, Mosonmagyaróvár

tó
3 betűs: Sós-
4 betűs: Csaj-, Fóti-, Riha-
5 betűs: Arlói-, Bánki-, Fehér-, Fertő, Forgó-, Gyógy-, Jenői-, Kolon-, Kerek-, Mályi-, Nádas-, Vajai-
6 betűs: Baláta-, Dombay-, Hámori-, Harkai-, Péteri-, Petőfi-, Vekeri-
7 betűs: Balaton, Borsosi-, Gyömrői-, Nagy-Sós-, Sumonyi-, Szálkai, Szelidi-
8 betűs: Garancsi-, Gyopáros-, Kun-Fehér-, Madarász-, Velencei-
9 betűs: Nagy-Malom-, Nagy-Vadas-, Síkfőkúti-, Szappanos-, Tatai Öreg-
10 betűs: Holt-Szamos-, Kétbodonyi-, Királyréti-, Nagy Csukás-, Őrbottyáni-
11 betűs: Majkpusztai-, Nagyigmándi-, Nagy-Széksós-, Sötétvölgyi-, Szajki-tavak
12 betűs: Ozorai Molnár-, Soltvadkerti-, Szentlászlói-tó

halastavak Líviai-, Hortobágyi-, Miklósfai-, Biharugrai-, Telekhalmi-

víztároló Kiskörei-, Lázbérci-, Pécsi-, Rakacaivíztároló

történelmi dátumok, események (434–1990)
434–453 Attila hun király
451 Catalaunumi csata
832 Magyarok Lebediában
894 Arnulf szövetkezik a magyarokkal
896–900 Honfoglalás
955. VIII. 10. Augsburgi vereség
1001. VIII. 17. Királyság megalapítása
1058 Cserhalmi diadal
1074 Mogyoródi csata
1089–1091 Horvátország és Szlavónia elfoglalása (Szt. László)
1097 Dalmácia elfoglalása (Könyves Kálmán)
1217–18 Magyar keresztes hadjárat (II. András)
1222 Aranybulla
1224 Szászok diplomája (szabadságlevele)
1241–42 Tatárjárás
1241. IV. 11. Muhi csata
1245 IV. Béla a városoknak szabadságjogot ad
1265 Isaszeg (V. István–IV. Béla)
1278 Dürnkruti csata (morvamezei csata) Habsburg Rudolf magyar segítséggel (Kun László) győz Ottokár ellen
1282 Hódtavi ütközet
1351 Ősiség törvénye
1378 Turini béke Velencével

1396	Nikápolyi csata (Zsigmond)
1439	Szendrői csata
1444	Várnai csata
1448	Rigómezei csata
1456	Nándorfehérvári diadal
1468–1478	Mátyás cseh háborúi
1477–1485	Mátyás osztrák háborúi (Bécs elfoglalása)
1505	Rákosi országgyűlés
1514	Dózsa György parasztháborúja
1515	Werbőczy Tripartituma
1521	Szabácsi és nándorfehérvári vereség
1526. VIII. 29.	Mohácsi vész
1529	Szulejmán II. hadjárata
1532	Szulejmán III. hadjárata
1538	Nagyváradi béke
1541	Buda elfoglalása (Szulejmán IV. hadjárata)
1544	Tordai országgyűlés
1552	Várháborúk Drégely: Szondy György Eger: Dobó István Temesvár: Losonczy István
1556	Erdélyi fejedelemség megalakulása
1566	Szigetvár ostroma (Zrínyi Miklós)
1592–1606	15 éves török háború
1606	Bécsi és zsitvatoroki béke
1619–1622	Bethlen Gábor I. felkelése
1622	Nikolsburgi béke
1624	Bethlen Gábor II. felkelése
1626	Bethlen Gábor III. felkelése
1635	A Nagyszombati Egyetem megalakítása
1645	Linzi béke
1657–1658	II. Rákóczi György lengyel hadjárata
1664	Szentgotthárdi győzelem, vasvári béke
1666–1670	Wesselényi-féle összeesküvés
1678–1685	Kuruckor, Thököly Imre felkelése
1690	Thököly Imre erdélyi fejedelem
1681	Soproni országgyűlés
1686. IX. 2.	Buda visszavétele
1687	Pozsonyi országgyűlés
1684–1687	Eperjesi vértörvényszék
1690–1693	Diploma Leopoldinum
1697	Zentai diadal
1699	Karlócai béke
1703–1711	II. Rákóczi Ferenc szabadságharca
1707	Ónodi országgyűlés, trónfosztás
1708	Trencséni csata
1711. IV. 30.	Szatmári béke
1718	Pozseraváci béke
1723	A Pragmatica Sanctio elfogadása
1741. IX. 11.	Pozsonyi országgyűlés („Vitam et sanguinem!")
1756–1763	A 7 éves háború
1765	Urbárium
1777	Ratio Educationis
1779	Fiume és Temesvidék visszacsatolása
1781	Türelmi rendelet
1792–1795. V. 20.	A Martinovics-féle összeesküvés
1809	Utolsó nemesi felkelés
1815–1848	Metternich önkényuralma
1825–1848	Reformkor, reformországgyűlések
1791–1860	Széchenyi István
1825	Magyar Tudományos Akadémia alapítása
1833	Az Al-Duna szabályozása
1802–1894	Kossuth Lajos
1847–1848	Az utolsó rendi országgyűlés
1848–1849	Szabadságharc
1848. III. 15.	Sajtószabadság kivívása
1848. IV. 7.	Az első felelős magyar minisztérium megalakulása
1848. VII. 11.	Kossuth nagy beszéde a véderő ügyében
1848. IX. 29.	Jellasich betör az országba, a pákozdi csata
1849. I. 2.	Windischgrätz bevonul Pestre
1849. IV. 14.	Függetlenségi nyilatkozat
1849. V. 21.	Buda visszavétele
1849. VIII. 13.	Világosi fegyverletétel
1849. X. 6.	Az aradi 13 vértanú és Batthyány kivégzése Pesten
1850–1860	Bach-korszak
1860	Októberi diploma
1861	Februári pátens
1867	Kiegyezés
1880	Magyar Általános Munkáspárt megalakulása
1896	Millennium
1905. IX. 15.	„Vörös péntek"
1908	Bosznia-Hercegovina annektálása
1914. VI. 28.	Ferenc Ferdinánd meggyilkolása
1914–1918.	Első világháború

1918. X. 30–31. Októberi polgári demokratikus (őszirózsás) forradalom
1918. XI. 24. KMP megalakulása
1919. III. 21.–VII. 31. Magyar Tanácsköztársaság
1920. III. 1. Az új nemzetgyűlés Horthyt kormányzóvá választja
1920. VI. 4. Trianoni béke
1929–1933 Világgazdasági válság
1932 Sallai Imre és Fürst Sándor kivégzése
1938 „Győri program" a nemzetgazdaság háborús átállítására
1938. IX. 2. „Első bécsi döntés": Szlovákia és Kárpát-Ukrajna egy része visszatér
1940. VIII. „Második bécsi döntés", Erdély egy része és a Székelyföld visszatér
1941. IV. 3. Teleki Pál halála
1941. IV. Jugoszlávia elleni agresszió, Bácska megszállása
1941. VI. 27. Magyarország hadba lép a Szovjetunió ellen
1943. I. A 2. magyar hadsereg megsemmisülése a Donnál
1943. X. 6. és XI. 1. Antifasiszta tüntetések Budapesten
1944. III. 19. A németek megszállják Magyarországot
1944. X. 16. Szálasi átveszi a hatalmat
1944. XII. 22. Ideiglenes Nemzetgyűlés és Ideiglenes Nemzeti Kormány Debrecenben
1944. XII. 28. Magyarország kilép a háborúból
1945. I. 20. Fegyverszüneti egyezmény aláírása Moszkvában
1945. IV. 4. Az ország „felszabadulása"
1946. II. 1. A köztársaság kikiáltása
1946. III. 5. Létrejön a Baloldali Blokk (MKP, SZDP, Parasztpárt, Szakszervezeti Tanács)
1946. VIII. 1. A forint bevezetése
1947. II. 10. Párizsi béke aláírása
1947. VIII. 1. Az első hároméves terv
1949. VIII. 20. Törvénybe iktatják a Magyar Népköztársaság Alkotmányát
1956. X. 23. Forradalom kitörése
1956. XI. 4. Megalakul a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
1968 Új gazdasági mechanizmus
1989. X. 23. A Magyar Köztársaság kikiáltása
1990. III. 10. A szovjet csapatkivonási egyezmény aláírása
1990. V. 23. Megalakul a független magyar kormány

történetíró

Andics E. Anonymus Békefi R. Bél M. Bod P. Bolgár E. Brassai S. Brodarics J. Csánki D. Csengery A. Domanovszky S. Ember Gy. Fejér Gy. Fejérpataky L. Forgách F. Fraknói V. Grünwald B. Gratz G. Hajnal I. Horváth M. Istvánffy M. Károlyi Á. Katona I. Kelemen L. Kézai S. Marczali H. Márki S. Molnár E. Nyáry A. Orbán B. Pauler Gy. Pesty F. Pray Gy. Ránki Gy. Salamon F. Szaládi J. Szamosközi I. Szekfű Gy. Szentpétery I. Szilágyi S. Tagányi K. Takáts S. Teleki D. Thallóczy L. Thaly K. Tóth Z. Turóczi J. Verancsics S. Virág B. Zsigmond L.

utazási iroda Expressz, Coopturist, IBUSZ, Malév-Tours, Pegazus Tours, Volánturiszt

uránércbánya Kővágószőlős

utazó, felfedező

Almásy Gy. Benyovszky M. Berzenczey L. Bíró L. Budai Parmenius I. Bölöni Farkas S. Déchy M. Juliánus (barát) Kőrösi Csoma S. Lóczy L. Magyar L. Prinz Gy. Stein A. Széchenyi B. Teleki S. Torday E. Zichy J.

űrhajós Farkas Bertalan
(kiképzett: Magyari Béla)

vár, várrom (történelmi Magyarországon)

3 betűs: Raj, Ság
4 betűs: Árva, Bács, Becs, Bene, Buda, Céke, Csák, Dáró, Déva, Eger, Gács, Gede, Jókő, Kapi, Léka, Léta, Léva, Máré, Nyék, Ónod, Otok, Óvár, Ozal, Rezi, Szád, Ugod, Vécs, Visk
5 betűs: Almás, Atina, Barkó, Bátor, Bazin, Becse, Belec, Bikug, Buják, Dédes, Dobra, Dorog, Dombó, Ecsed, Ecseg, Erdőd, Fenes, Fülek, Füzér, Galgóc, Gérce, Gimes, Gönc, Gyalu, Gyula, Idecs, Hadad, Huszt, Kasza, Kékkő, Kesző, Körös, Kővár, Krupa, Lippa, Lipka, Lobor, Lubló, Lugos, Marót, Nemti, Névna, Orbóc, Patak, Rajec, Rákos (Rákvár), Regéc, Salgó, Saskő, Sebes, Sirok, Somló, Somos, Sóvár, Sümeg, Tar-

kő, Tokaj, Torda, Torna, Turóc, Ungvár, Újlak, Újvár, Valkó, Varin, Zalek, Zápol, Zelna, Zengő, Zrínyi

6 betűs: Appony, Bajmóc, Bagléc, Berény, Bihács, Blagaj, Brassó, Damásd, Csazma, Csejte, Cserép, Cserög, Csicsó, Darnóc, Dévény, Divény, Éleskő, Fraknó, Galgóc, Gomnec, Hídvég, Hradek, Hricsó, Hrussó, Holics, Hunyad, Illyéd, Jezere, Jolsva, Kabold, Kemend, Kéménd, Kertes, Kljucs, Kórogy, Kosvár, Körmös, Kőszeg, Kövesd, Likava, Lipcse, Mohács, Murány, Nekcse, Nyitra, Nyaláb, Orbova, Orjava, Orsova, Palota, Parics, Pedalj, Pepard, Petnye, Rohonc, Sárvár, Sasvár, Segvár (Essegvár), Sempte, Siklós, Somlyó, Surány, Szanda, Szeben, Szokol, Szucsa, Tamási, Tátika, Tokaj, Ungvár, Varasd, Verőce, Vitány, Zákány, Zvolen, Zselin, Zsolna

7 betűs: Adorján, Ágasvár, Aranyos, Baranka, Bátorkő, Berencs, Berzéte, Boldogkő, Budetin, Csehvár, Csicsva, Csobánc, Csókakő, Csorbak, Desznye, Detrekő, Drégely, Egervár, Fejérkő, Gesztes, Gilvács, Görgény, Jeszenő, Harsány, Hasznos, Hátszeg, Hegyesd, Hollókő, Hölgykő, Kanizsa, Kecskés, Kígyókő, Komárom, Koppány, Korpona, Kesztel, Körmend, Lánzsér, Lednice, Lietava, Lipovec, Ludbreg, Munkács, Nagyvár, Oszterc, Palojta, Palócsa, Pankota, Panyola, Pozsony, Pölöske, Pösztyén, Rakolca, Rozsnyó, Solymár, Solymos, Sólyomkő, Somoskő, Szabács, Szakolya, Szalánc, Szarvkő, Szendrő, Szinye, Szőllős, Szörény, Sztriga, Tolmács, Torockó, Vöröskő, Zalavár, Zaszlop

8 betűs: Abaújvár, Ajnácskő, Apajvára, Balogvár, Berzence, Belényes, Beszterce, Blatnica, Bolondóc, Cseklész, Csesznek, Csókavár, Dobronya, Döbrente, Döbrököz, Érsomlyó, Esztergom, Fejérvár, Hédervár, Kolozsvár, Korlátkő, Köpcsény, Makovice, Medvevár, Monoszló, Nyevicke, Privigye, Revistye, Sárfenék, Segesvár, Szalonak, Szentvid, Szekcső, Szomobor, Szucsány, Temesvár, Trencsény, Valkóvár, Veszprém, Visegrád, Vörösvár, Zsidóvár

9 betűs: Alsólinda, Baglyaskő, Bálványos, Berzsanóc, Beszterce, Bisztrica, Bodonvára, Borostyán, Csabavára, Kesselőkő, Kismarton, Kőpordány, Kőrösszeg, Lepoglova, Máticsina, Pécsvárad, Polosnica, Somogyvár, Szarvaskő, Szentgrót, Szigetvár, Szigliget, Szklabina, Sztrahova, Szrebenik, Tamásvára, Temetvény, Tibavára

10 betűs: Alsólendva, Bodrogszeg, Csáktornya, Császárvár, Dobrakutya, Felső Linda, Karánsebes, Küküllővár, Nagymarton, Nagymihály, Németújvár, Oroszlánkő, Osztrozsác, Pétervárad, Rupolújvár, Sárospatak, Simontornya, Sztrecsény, Tapolcsány, Világosvár

11 betűs: Borostyánkő, Buzádsziget, Felsőlendva, Hrasztovica, Nagy-Szombat, Szentgyörgy, Szomszédvár, Sztenisnyak, Trakoscsány

12 betűs: Krasznahorka, Monyorókerék, Szalánkemény

13 betűs: Gyulafehérvár, Szentmihálykő

14 betűs: Nándorfehérvár

Varga I. szobrai Alapító, Professzor, Prométheusz, Szt. György, Nagy Lajos, Czóbel Béla, József Attila, Bartók Béla, Károlyi Mihály, Kodály Zoltán, Liszt Ferenc

vándorénekes Tinódi Lantos S.

vármegyék és székhelyeik 1920-ig *(tört.)*

Abaúj-Torna: Kassa
Arad: Arad
Árva: Alsókubin
Alsó-Fehér: Nagyenyed
Bács-Bodrog: Zombor
Baranya: Pécs
Bars: Aranyosmarót
Brassó: Brassó
Beszterce-Naszód: Beszterce
Békés: Gyula
Bereg: Munkács
Bihar: Nagyvárad
Borsod: Miskolc
Csanád: Makó
Csík: Csíkszereda
Csongrád: Szentes
Esztergom: Esztergom
Fejér: Székesfehérvár
Fogaras: Fogaras
Gömör-Kishont: Rimaszombat
Győr: Győr
Hajdú: Debrecen
Háromszék: Sepsiszentgyörgy
Heves: Eger
Hont: Ipolyság

Hunyad: Déva
Jász-Nagykun-Szolnok: Szolnok
Kis-Küküllő: Dicsőszentmárton
Kolozs: Kolozsvár
Komárom: Komárom
Krassó-Szörény: Lugos
Liptó: Liptószentmiklós
Máramaros: Máramarossziget
Maros-Torda: Marosvásárhely
Moson: Magyaróvár
Nógrád: Balassagyarmat
Nagy-Küküllő: Segesvár
Nyitra: Nyitra
Pest-Pilis-Solt-Kiskun: Budapest
Pozsony: Pozsony
Sáros: Eperjes
Somogy: Kaposvár
Sopron: Sopron
Szabolcs : Nyíregyháza
Szatmár: Nagykároly
Szeben: Nagyszeben
Szepes: Lőcse
Szilágy: Zilah
Szolnok-Doboka: Dés
Temes: Temesvár
Trencsén: Trencsén
Tolna: Szekszárd
Torda-Aranyos: Torda
Torontál: Nagybecskerek
Turóc: Turócszentmárton
Ugocsa: Nagyszöllős
Udvarhely: Székelyudvarhely
Ung: Ung
Vas: Szombathely
Veszprém: Veszprém
Zala: Zalaegerszeg
Zemplén: Sátoraljaújhely
Zólyom: Besztercebánya

Horváth-Szlavónia vármegyéi és azok székhelyei 1920-ig

Belovár-Kőrös: Belovár
Lika-Krbava: Goszpics
Modrus-Fiume: Ogulin
Pozsega: Pozsega
Szerém: Vukovár
Varasd: Varasd
Verőce: Eszék
Zágráb: Zágráb

vármegyék és székhelyeik (az első és a második világháború között) – *(tört.), (törvényhatósági joggal felruházott városok: thvj.)*

Abaúj-Torna: Szikszó
Bács-Bodrog: Baja *(thvj.)*
Baranya: Pécs *(thvj.)*, megyei város: Mohács
Békés: Gyula, megyei város: Békéscsaba, Gyula
Bihar: Berettyóújfalu
Borsod-Gömör-Kishont: Miskolc *(thvj.)*
Csanád-Arad-Torontál: Makó
Csongrád: Szentes: (thvj.), város: Hódmezővásárhely, Szeged megyei város: Csongrád, Szentes
Fejér: Székesfehérvár *(thvj.)*
Győr-Moson-Pozsony: Győr (thvj.), megyei város: Magyaróvár
Hajdú: Debrecen (thvj.): megyei városok: Hajdúböszörmény, Hajdúhadház, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló
Heves: Eger, megyei város: Eger, Gyöngyös
Jász-Nagykun-Szolnok: Szolnok, megyei város: Jászberény, Karcag, Kisújszállás, Mezőtúr, Szolnok, Túrkeve
Komárom és Esztergom: Esztergom, megyei város: Esztergom, Komárom
Nógrád és Hont: Balassagyarmat: megyei város: Balassagyarmat, Salgótarján
Pest-Pilis-Solt-Kiskun: Budapest *(thvj.)*: Kecskemét, megyei város: Budafok, Cegléd, Kalocsa, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas, Kispest, Nagykőrös, Pesterzsébet, Rákospalota, Szentendre, Újpest, Vác
Somogy: Kaposvár, megyei város: Kaposvár
Sopron: Sopron *(thvj.)*
Szabolcs és Ung: Nyíregyháza, megyei város: Nyíregyháza
Szatmár-Ugocsa és Bereg: Mátészalka
Tolna: Szekszárd, megyei város: megyei város: Szekszárd
Vas: Szombathely, megyei város: Szombathely
Veszprém: Veszprém, megyei város: Pápa, Veszprém
Zala: Zalaegerszeg: megyei város: Nagykanizsa, Zalaegerszeg
Zemplén: Sátoraljaújhely, megyei város: Sátoraljaújhely

városok *főváros* Budapest

megyei jogú város

Debrecen, Győr, Kecskemét, Miskolc, Nyíregyháza, Pécs, Szeged, Székesfehérvár

város

3 betűs: Érd, Mór, Ózd, Tab, Vác
4 betűs: Ajka, Baja, Eger, Encs, Makó, Paks, Pápa, Tata, Zirc
5 betűs: Barcs, Békés, Dabas, Dorog, Gyula, Heves, Komló, Lenti, Monor, Sümeg, Tokaj, Tolna
6 betűs: Bicske, Cegléd, Csorna, Csurgó, Fonyód, Hatvan, Karcag, Kisbér, Kőszeg, Martfű, Mohács, Pásztó, Putnok, Rétság, Sarkad, Sárvár, Siklós, Siófok, Sopron, Tamási, Vasvár, Záhony
7 betűs: Bonyhád, Budaörs, Csenger, Gárdony, Gödöllő, Kalocsa, Kapuvár, Komárom, Körmend, Letenye, Marcali, Mezőtúr, Ráckeve, Szarvas,

Szentes, Szikszó, Szolnok, Tapolca, Túrkeve

8 betűs: Battonya, Csongrád, Dombóvár, Edelény, Gyöngyös, Kaposvár, Kiskőrös, Kistelek, Kisvárda, Nagyatád, Nagykáta, Nádudvar, Orosháza, Szerencs, Szécsény, Veszprém

9 betűs: Bácsalmás, Dunakeszi, Esztergom, Jászapáti, Keszthely, Kunhegyes, Mórahalom, Nagykálló, Nagykőrös, Nyírbátor, Oroszlány, Sárbogárd, Szeghalom, Szekszárd, Szigetvár, Tatabánya, Várpalota

10 betűs: Békéscsaba, Celldömölk, Füzesabony, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Jánoshalma, Jászberény, Leninváros, Mátészalka, Mezőberény, Mezőhegyes, Mezőkövesd, Sárospatak, Szentendre, Tiszafüred

11 betűs: Boglárlelle, Dunaföldvár, Dunaújváros, Gyomaendrőd, Kiskunhalas, Kiskunmajsa, Nagykanizsa, Pétervására, Salgótarján, Szombathely, Tiszakécske

12 betűs: Balatonfüred, Fehérgyarmat, Kisújszállás, Püspökladány, Tiszavasvári, Zalaegerszeg

13 betűs: Balatonalmádi, Balmazújváros, Bátonyterenye, Kazincbarcika, Nyergesújfalu, Szentgotthárd, Vásárosnamény, Zalaszentgrót

14 betűs: Balassagyarmat, Berettyóújfalu, Biharkeresztes, Hajdúszoboszló, Kunszentmárton, Kunszentmiklós, Mezőkovácsháza, Sajószentpéter, Százhalombatta

15 betűs: Hajdúböszörmény, Mosonmagyaróvár, Sátoraljaújhely

16 betűs: Hódmezővásárhely, Kiskunfélegyháza, Törökszentmiklós

17 betűs: Hajdúhadháztéglás, Szigetszentmiklós

vaskohászat Diósgyőr (Miskolc), Dunaújváros, Ózd

Vérmezőn végezték ki (1795. május 20.) a jakobinusokat: Sigray, Szentmarjay, Martinovics, Laczkovics, Hajnóczy

Vigadó építője Feszl F.

világbajnok (magyar)

Asztalitenisz

Férfiak

1926. *Egyes:* Jacobi Roland
Páros: Jacobi Roland, Pécsi Dániel
Vegyes páros: Mechlovits Zoltán
Csapat: Jacobi Roland, Kehrling Béla, Mechlovits Zoltán, Pécsi Dániel

1928. *Egyes:* Mechlovits Zoltán
Vegyes páros: Mechlovits Zoltán
Csapat: Bellák László, Glancz Sándor, Jacobi Roland, Mechlovits Zoltán, Pécsi Dániel

1929. *Páros:* Barna Viktor, Szabados Miklós
Vegyes páros: Kelen István
Csapat: Barna Viktor, Glancz Sándor, Kelen István, Mechlovits Zoltán, Szabados Miklós

1930. *Egyes:* Barna Viktor
Páros: Barna Viktor, Szabados Miklós
Vegyes páros: Szabados Miklós
Csapat: Barna Viktor, Bellák László, Dávid Lajos, Kelen István, Szabados Miklós

1931. *Egyes:* Szabados Miklós
Páros: Barna Viktor, Szabados Miklós
Vegyes páros: Szabados Miklós
Csapat: Barna Viktor, Bellák László, Dávid Lajos, Kelen István, Szabados Miklós

1932. *Egyes:* Barna Viktor
Páros: Barna Viktor, Szabados Miklós
Vegyes páros: Barna Viktor

1933. *Egyes:* Barna Viktor
Páros: Barna Viktor, Glancz Sándor
Vegyes páros: Kelen István
Csapat: Barna Viktor, Boros István, Dávid Lajos, Glancz Sándor, Kelen István

1934. *Egyes:* Barna Viktor
Páros: Barna Viktor, Szabados Miklós
Vegyes páros: Szabados Miklós
Csapat: Barna Viktor, Bellák László, Dávid Lajos, Házi Tibor, Szabados Miklós

1935. *Egyes:* Barna Viktor
Páros: Barna Viktor, Szabados Miklós
Vegyes páros: Barna Viktor
Csapat: Barna Viktor, Bellák László, Házi Tibor, Kelen István, Szabados Miklós

1938. *Vegyes páros:* Bellák László
Csapat: Barna Viktor, Bellák László, Földi Ernő, Házi Tibor, Soós Ferenc

1939. *Páros:* Barna Viktor

1947. *Vegyes páros:* Soós Ferenc

1949. *Vegyes páros:* Sidó Ferenc
Csapat: Kóczián József, Sidó Ferenc, Soós Ferenc, Várkonyi László

1950. *Páros:* Sidó Ferenc, Soós Ferenc
Vegyes páros: Sidó Ferenc

1952. *Vegyes páros:* Sidó Ferenc
Csapat: Gyetvai Elemér, Kóczián József, Sidó Ferenc, Szepesi Kálmán

1953. *Egyes:* Sidó Ferenc

Páros: Kóczián József, Sidó Ferenc
Vegyes páros: Sidó Ferenc
1955. *Vegyes páros:* Szepesi Kálmán
1971. *Páros:* Jónyer István, Klampár Tibor
1975. *Egyes:* Jónyer István
Páros: Gergely Gábor, Jónyer István
1979. *Csapat:* Gergely Gábor, Jónyer István, Klampár Tibor, Kreisz Tibor, Takács János

Nők
1926. *Egyes:* Mednyánszky Mária
Vegyes páros: Mednyánszky Mária
1928. *Egyes:* Klucsikné Mednyánszky Mária
1929. *Egyes:* K. Mednyánszky Mária
Vegyes páros: Sipos Anna
1930. *Egyes:* K. Mednyánszky Mária
Páros: K. Mednyánszky Mária, Sipos Anna
Vegyes páros: K. Mednyánszky Mária
1931. *Egyes:* K. Mednyánszky Mária
Páros: K. Mednyánszky Mária, Sipos Anna
Vegyes páros: K. Mednyánszky Mária
1932. *Egyes:* Sipos Anna
Páros: K. Mednyánszky Mária, Sipos Anna
Vegyes páros: Sipos Anna
1933. *Egyes:* Sipos Anna
Páros: K. Mednyánszky Mária, Sipos Anna
Vegyes páros: K. Mednyánszky Mária
1934. *Páros:* K. Mednyánszky Mária, Sipos Anna
Vegyes páros: K. Mednyánszky Mária
1935. Páros: K. Mednyánszky Mária, Sipos Anna
Vegyes páros: K. Mednyánszky Mária
1947. *Egyes:* Farkas Gizella
Vegyes páros: Farkas Gizella
1948. *Egyes:* Farkas Gizella
1949. *Egyes:* Farkas Gizella
Páros: Farkas Gizella
Vegyes páros: Farkas Gizella
1955. *Vegyes páros:* Farkas Gizella
1954. *Vegyes páros:* G. Farkas Gizella
1955. *Vegyes páros:* Kóczián Éva
1957. *Páros:* Mossóczy Lívia, Simonné Almási Ágnes

Birkózás - Kötöttfogás
1950. *Könnyűsúly:* Gál József
1955. *Pehelysúly:* Polyák Imre
1958. *Pehelysúly:* Polyák Imre
1961. *Félnehézsúly:* Gurics György
1962. *Pehelysúly:* Polyák Imre
Nehézsúly: Kozma István
1963. *Légsúly:* Varga János
1966. *Nehézsúly:* Kozma István
1967. *Középsúly:* Sillai László
Nehézsúly: Kozma István
1970. *57 kg:* Varga János
1971. *82 kg:* Hegedűs Csaba
1977. *62 kg:* Réczi László
1979. *52 kg:* Rácz Lajos
62 kg: Tóth István
1986. *82 kg:* Komáromi Tibor
100 kg: Gáspár Tamás
1987. *82 kg:* Komáromi Tibor
1989. *82 kg:* Komáromi Tibor

Szabadfogás
1979. *82 kg:* Kovács István
74 kg: Kocsis Ferenc
1981. *62 kg:* Tóth István

Ejtőernyős ugrás
1958. *csoportos:* Gyulai György, Kastély Sándor, Sztankó Sándor

Gyorskorcsolya
1949. *Négytávú összetett:* Pajor Kornél

Kajak-kenu
Férfiak
1954. *K-1, 10000 m:* Hatlaczki Ferenc
K-2, 1000 m: Mészáros István, Mészáros György
K-4, 1000 m: Kovács László, Nagy I. László, Szigeti Zoltán, Vagyóczki Imre
C-1, 1000 m: Parti János
C-2, 10000 m: Halmai József, Wieland Károly
1958. *K-2, 10000 m:* Fábián László, Urányi János
1963. *K-2, 10000 m:* Fábián László, Tímár István
K-4, 10000 m: Fábián László, Koltai Ottó, Tímár István, Ürögi László
1966. *K-1, 10000 m:* Hesz Mihály
K-2, 10000 m: Fábián László, Szöllősi Imre
C-1, 10000 m: Hajba Antal
1970. *C-1, 1000 m:* Tatai Tibor
C-1, 10000 m: Wichmann Tamás
1971. *K-1, 4×500 m-es váltó:* Csapó Géza, Giczi Csaba, Hesz Mihály, Szabó István
C-1, 10000 m: Wichmann Tamás
1973. *K-1, 500 m:* Csapó Géza
K-1, 1000 m: Csapó Géza
K-2, 1000 m: Deme József, Rátkai J.
K-2, 10000 m: Bakó Zoltán, Csapó Géza
K-4, 1000 m: Deme József, Giczi Csaba, Rátkai János, Vargha Csongor
K-4, 10000 m: Giczi Csaba, Kralován Géza, Nagy Tibor, Vargha Csongor
C-1, 500 m: Darvas Miklós

1975. *K-1, 500 m:* Csapó Géza
K-2, 10000 m: Bakó Zoltán, Szabó István
K-1, 4 × 500 m: Herczeg István, Svidró József, Sztanity Zoltán, Várhelyi Péter
C-2, 1000 m: Árva Gábor, Povázsai Péter
1977. *K-2, 1000 m:* Bakó Zoltán, Szabó István
C-1, 10000 m: Wichmann Tamás
C-2, 500 m: Foltán László, Vaskuti István
1979. *C-1, 1000 m:* Wichmann Tamás
C-1, 10000 m: Wichmann Tamás
1981. *C-1, 10000 m:* Wichmann Tamás
C-2, 500 m: Foltán László, Vaskuti István
C-2, 10000 m: Buday Tamás, Vaskuti István
1983. *C-2, 10000 m:* Buday Tamás, Vaskuti István
1985. *K-1, 1000 m:* Csipes Ferenc
K-4, 10000 m: Böjti Zsolt, Helyi Tibor, Kovács Zoltán, Petrovics Kálmán
C-2, 500 m: Sarusi Kis János, Vaskuti István
1986. *K-1, 10000 m:* Csipes Ferenc
K-2, 10000 m: Gindl László, Kulcsár Gábor
K-4, 1000 m: Csipes Ferenc, Fidel László, Gyulai Zsolt, Kovács Zoltán
C-2, 500 m: Sarusi Kis János, Vaskuti István
C-2, 1000 m: Sarusi Kis János, Vaskuti István
1987. *K-2, 500 m:* Csipes Ferenc, Fidel László
K-4, 1000 m: Csipes Ferenc, Fidel László, Gyulai Zsolt, Kovács Zoltán
1988. *C-1, 10000 m: Péterváry Pál*
1989. *K-1, 1000 m:* Gyulay Zsolt
K-2, 1000 m: Ábrahám Attila, Hódosi Sándor
K-4, 1000 m: Ábrahám Attila, Csipes Ferenc, Hódosi Sándor, Gyulai Zsolt

Nők

1954. *K-2, 500 m:* Bánfalvy Klára, Pintér Hilda
1971. *K-2, 500 m:* Hollósy Katalin, Pfeffer Anna
1986. *K-2, 500 m:* Mészáros Erika, Povazsán Katalin
K-4, 500 m: Géczy Erika, Kőbán Rita, Mészáros Erika, Rakusz Éva

Kézilabda

Nők

Nagypálya

1949. Balázs Judit, Bártfai Jenőné, Gorenc Hedvig, Hámori Ilona, Kardos Gézáné, Kerezsi Márta, Kiss Magda, Laurinyecz Katalin, Lesták Mária, Molnár Mária, Solymosi Szloska Margit, Somlai Edit, Szengovszky Lászlóné, Várady Andorné

Terem

1965. Babos Ágnes, Balogh Márta, Csenkiné Varga Zsuzsa, Giba Márta, Guricsné Pásztor Erzsébet, Hajekné Végh Ágnes, Hanus Ágnes, Ignácz Ilona, Jányáné Bognár Erzsébet, Jóna Magda, Lengyel Erzsébet, Romhányiné Tóth Mária, Rothermel Anna, Schmidtné Holob Mária

Lovassport - Fogathajtás

1974. Fülöp Sándor
1976. Abonyi Imre, Bárdos György
1978. Bárdos György, Fülöp Sándor, Papp József
1980. Bárdos György
1984. Bálint Mihály, Bárdos György, Juhász László
1987. Kecskeméti László
1989. Fehér Mihály, Lázár Vilmos, Szegedi Gábor

Műkorcsolya

1908. *női:* Kronberger Lili
1909. *női:* Kronberger Lili
1910. *női:* Kronberger Lili
1912. *női:* Méray-Horváth Opika
1913. *női:* Méray-Horváth Opika
1914. *női:* Méray-Horváth Opika
1931. *páros:* Rotter Emília–Szollás László
1933. *páros:* Rotter Emília–Szollás László
1934. *páros:* Rotter Emília–Szollás László
1935. *páros:* Rotter Emília–Szollás László
1949. *páros:* Kékessy Andrea–Király Ede
1980. *jégtánc:* Regőczy Krisztina–Sallay András

Műrepülés

1962. Tóth József
csapat: Fejes Péter, Katona Sándor, Tóth József

Öttusa

1953. *Egyéni:* Benedek Gábor
1954. *Csapat:* Benedek Gábor, Szondy István, Tasnády Károly
1955. *Csapat:* Ferdinándy Géza, Kovácsi Aladár, Szondy István
1963. *Egyéni:* Balczó András
Csapat: Balczó András, Móna István, Török Ferenc
1965. *Egyéni:* Balczó András
Csapat: Balczó András, Móna István, Török Ferenc
1966. *Egyéni:* Balczó András
Csapat: Balczó András, Móna István, Török Ferenc

1967. *Egyéni:* Balczó András
Csapat: Balczó András, Móna István, Török Ferenc
1969. *Egyéni:* Balczó András
1970. *Egyéni:* Kelemen Péter
Csapat: Bakó Pál, Balczó András, Kelemen Péter
1975. *Csapat:* Kancsal Tamás, Maracskó Tibor, Sasics Szvetiszláv
1985. *Egyéni:* Mizsér Attila
1987. *Csapat:* Fábián László, Mizsér Attila, Martinek János
1989. *Egyéni:* Fábián László
Csapat: Fábián László, Mizsér Attila, Martinek János
Váltócsapat: Kálnoki Kis Attila, Martinek János, Mizsér Attila

Sportlövészet

Férfiak

1929. **Trapp**
Egyéni: Lumniczer Sándor
Csapat: Dóra Pál, Dóra Sándor, Lumniczer Sándor, Strassburger István
1935. **Hadipuska összetett**
Csapat: Hradetzky-Soós Zoltán, Prepiliczay István, Simonfai Antal, Tarits Tibor, Zsótér Bertalan
1939. **Kisöbű sportpuska, térdeplő:** Buday László
Gyorstüzelő pisztoly
Csapat: Badinszky László, Börzsönyi Lajos, Domby Ede, Takács Károly, Vadnay László
1970. **Nagyöbű sportpuska, térdeplő:** Pap Lajos
Légpisztoly: Marosvári Kornél
1979. **Futóvadlövés:** Bodnár Tibor
1986. **Kisöbű sportpuska, fekvő:** Bereczky Sándor
1989. **Futóvadlövés:** Solti Attila
Csapat: Solti Attila, Ángyán József, Sike József

Nők

1982. **Standardpisztoly:** Balogh Pálma
1985. **Légpuska:** Fórián Éva
1986. **Légpuska:** Fórián Éva

Súlyemelés

1962. *Középsúly:* Veres Győző
1963. *Középsúly:* Veres Győző
1965. *Légsúly:* Földi Imre
1966. *Félnehézsúly:* Tóth Géza
1969. *Légsúly, nyomás:* Földi Imre
Középsúly, lökés: Bakos Károly
Félnehézsúly, lökés: Tóth Géza
1970. *Lepkesúly, összetett:* Holczreiter Sándor
Légsúly, nyomás: Földi Imre
Könnyűsúly, nyomás: Bagócs János
Könnyűsúly, lökés: Bagócs János
1971. *Lepkesúly, nyomás:* Holczreiter Sándor
1972. *Légsúly:* Földi Imre
Légsúly, nyomás: Földi Imre
Középsúly, lökés: Horváth György
1973. *Pehelysúly, szakítás:* Benedek János
1974. *Lepkesúly, szakítás:* Kőszegi György
1976. *Lepkesúly, szakítás:* Lénárt István
1979. *Kisnehézsúly, szakítás:* Sólyomvári János
1980. *Félnehézsúly:* Baczakó Péter
1985. *90 kg, szakítás:* Balázsfi Zoltán
100 kg összetett: Szanyi Andor
1987. *82,5 kg, összetett:* Barsi László

Tájékozódási futás

Nők

1972. Monspart Sarolta

Tekézés

Férfiak

1962. *Egyéni:* Szabó József
1980. *Egyéni:* Csányi Béla
Páros: Csányi Béla, Makkai Miklós
1982. *Egyéni:* Csányi Béla
Páros: Csányi Béla, Mészáros József
1986. *Egyéni:* Csányi Béla
Csapat: Csányi Béla, Makkai Miklós, Mészáros József, Mráz László, Nagy László, Németh Lajos, ifj. Pete László

Nők

1974. *Csapat:* Csaba Erzsébet, Holczer Lászlóné, Hursán Zsófia, Tompa Györgyné, Tóth Katalin, Vati Ágnes
1976. *Csapat:* Holczer Lászlóné, Kristyán Zsuzsa, Megyesi Lászlóné, Süli Józsefné, Tompa Györgyné, Vad Gyuláné, Várnai Éva
Egyéni: Kristyán Zsuzsa
1978. *Egyéni:* Kristyán Zsuzsa
1984. *Egyéni:* Vidácsné, Ábrahám Mária
Csapat: Kovácsné Grampsch Ágota, Kovácsné Kiss Erika, Lőrinczné Naschitz Katalin, Némethné Kristyán Zsuzsa, Vad Gyuláné, Vidácsné Ábrahám Mária
1986. *Páros:* Hudomiet Ferencné, Lőrinczné Naschitz Katalin
Csapat: Hudomiet Ferencné, Kovácsné Grampsch Ágota, Kovácsné Kiss Rita, Lőrinczné Naschitz Katalin, Németi Istvánné, Szenczi Judit, Vidács Györgyné

Torna

Férfiak

1930. **nyújtó** Pelle István
1974. **lólengés** Magyar Zoltán
1978. **lólengés** Magyar Zoltán

1979. **lólengés** Magyar Zoltán
1987. **lólengés** Borkai Zsolt
Nők
1954. **kéziszer-csapat** Bánáti Éva, Bánhegyiné Milanovits Ilona, Daruháziné Kárpáti-Karcsics Irén, Gulyásné Köteles Erzsébet, Keleti Ágnes, Kertész Aliz, Lemhényiné Tass Olga, Perényiné Vásárhelyi-Weckinger Edit
felemáskorlát Keleti Ágnes
Úszás
1973. *400 m-es vegyes:* Hargitay András
1975. *200 m-es hát:* Verrasztó Zoltán
200 m-es vegyes: Hargitay András
400 m-es vegyes: Hargitay András
1986. *200 m-es vegyes:* Darnyi Tamás
400 m-es vegyes: Darnyi Tamás
200 m-es mell: Szabó József
Vívás
Férfiak
1937. **kard**
Egyéni: Kovács Pál
Csapat: Berczelly Tibor, Gerevich Aladár, Kovács Pál, Maszlay Lajos, Rajcsányi László, Rajczy Imre
1951. **kard**
Egyéni: Gerevich Aladár
Csapat: Berczelly Tibor, Gerevich Aladár, Kovács Pál, Palócz Endre, Pesthy Károly, Rajcsányi László
1953. **párbajtőr**
Egyéni: Sákovics József
kard
Egyéni: Kovács Pál
Csapat: Berczelly Tibor, Gerevich Aladár, Kárpáti Rudolf, Kovács Pál, Papp Bertalan, Rajcsányi László
1954. **kard**
Egyéni: Kárpáti Rudolf
Csapat: Berczelly Tibor, Gerevich Aladár, Kárpáti Rudolf, Kovács Pál, Magay Dániel, Papp Bertalan
1955. **tőr**
Egyéni: Gyuricza József
kard
Egyéni: Gerevich Aladár
Csapat: Gerevich Aladár, Hámori Jenő, Kárpáti Rudolf, Keresztes Attila, Kovács Pál, Palócz Endre
1957. **tőr**
Egyéni: Fülöp Mihály
Csapat: Czvikovszky Ferenc, Fülöp Mihály, Gyuricza József, Kamuti Jenő, Tilli Endre
kard
Csapat: Gerevich Aladár, Horváth Zoltán, Kárpáti Rudolf, Kovács Pál, Mendelényi Tamás, Szerencsés József
1958. **kard**
Csapat: Gerevich Aladár, Horváth Zoltán, Kárpáti Rudolf, Kovács Pál, Mendelényi Tamás
1959. **párbajtőr**
Csapat: Bárány Árpád, Gábor Tamás, Kausz István, Sákovics József
kard
Egyéni: Kárpáti Rudolf
1962. **párbajtőr**
Egyéni: Kausz István
kard
Egyéni: Horváth Zoltán
1965. **párbajtőr**
Egyéni: Nemere Zoltán
1966. **kard**
Csapat: Bakonyi Péter, Horváth Zoltán, Kovács Attila, Meszéna Miklós, Pézsa Tibor
1970. **párbajtőr**
Csapat: Erdős Sándor, dr. Fenyvesi Csaba, Kulcsár Győző, Nemere Zoltán, Schmitt Pál
kard
Egyéni: Pézsa Tibor
1971. **párbajtőr**
Csapat: Erdős Sándor, dr. Fenyvesi Csaba, Kulcsár Győző, Nemere Zoltán, Schmitt Pál
1973. **kard**
Csapat: Gerevich Pál, Hammang Ferenc, Kovács Attila és Tamás, Marót P.
1977. **kard**
Egyéni: Gerevich Pál
1978. **párbajtőr**
Csapat: Fenyvesi Csaba, Kolczonay Ernő, Kulcsár Győző, Osztrics István, Pap Jenő
kard
Csapat: Gedővári Imre, Gerevich Pál, Hammang Ferenc, Nagyházi Zoltán, Nébald György
1981. **párbajtőr**
Egyéni: Székely Zoltán
kard
Csapat: Gedővári, Gerevich, Nagyházi, Nébald Gy., Nébald R.
1985. **kard**
Egyéni: Nébald György
1990. **kard**
Egyéni: Nébald György
Nők
tőr
1937. *Csapat:* Bogáthy Erna, Elek Ilona, Elek

Margit, Horváth Katalin, Rozgonyi Györgyné, Vargha Ilona
1951. *Egyéni:* Elek Ilona
Csapat: Elek Ilona, Elek Margit, Nyári Magda, Zsabka Magda
1953. *Csapat:* Elek Ilona, Elek Margit, Kiss Katalin, Zsabka Magda
1954. *Csapat:* Elek Ilona, Elek Margit, Kiss Katalin, Kovácsné Nyári Magda, Morvay Zsuzsa, Zsabka Margit
1955. *Egyéni:* Dömölky Lídia
Csapat: Dömölky Lídia, Elek Ilona, Elek Margit, Kiss Katalin, K. Nyári Magda, Morvay Zsuzsa
1959. *Csapat:* Juhász Katalin, K. Nyári Magda, Rejtő Ildikó, Sákovicsné Dömölky Lídia, Székelyné Marvalits Györgyi
1962. *Csapat:* Gulácsy Mária, Juhász Katalin, K. Nyári Magda, Marosi Paula, Rejtő Ildikó
1963. *Egyéni:* Rejtő Ildikó
1967. *Csapat:* Bóbis Ildikó, Gulácsy Mária, Juhász Katalin, S. Dömölky Lídia, Ujlakyné Rejtő Ildikó
1973. *Csapat:* Bóbis Ildikó, Maros Magda, Rejtő Ildikó, Szolnoki Mária, Tordasi Ildikó
1974. *Egyéni:* Bóbis Ildikó
1987. *Csapat:* Jánosi Zsuzsa, Kovács Edit, Stefanek Gertrúd, Szőcs Zsuzsa, Tuschák Katalin
1989. *Csapat:* Szűcs Zsuzsa, Szalay Gyöngyi, Várkonyi Marina, Horváth Marian, Előri Diana

Vízilabda
1973. Balla Balázs, Bodnár András, Csapó Gábor, Cservenyák Tibor, Faragó Tamás, Görgényi István, Kásás Zoltán, Konrád III Ferenc, Molnár Endre, Sárosi László, Szívós István

vízi út Duna, Tisza, Balaton

vízi erőmű Tiszalök, Kisköre, Ikervár, Gibárt

vízmérnök Beszédes J., Kecskés K., Kvassay J., Vásárhelyi P., Mikoviny S.

Vörös Őrség főparancsnoka Vajda Z., Rákos F., Rákosi M.

Vörös péntek (1905. IX. 15.) budapesti munkásság első politikai sztrájkja

Vörös Ujság (1918. XII. 7.) első kommunista lap Magyarországon
szerkesztőbizottság Kun B., László J., Rudas L., Vágó B.

zenei direktórium tagjai (1919) Bartók B., Kodály Z., Reinitz B.

zeneszerző
Ábrahám P. Ábrányi K. Ádám J. Bágya A. Bakfark B. Balassa S. Balázs Á. Bárdos L. Bartay A. Bartók B. Behár Gy. Beliczay Gy. Bihari J. Bródszky M. Bródy M. és T. Bozzay Á. Buday D. Buttykay Á. Gyöngy P. Chován K. Chudy J. Csenki I. Csermák A. Dankó P. Dávid Gy. Decsényi J. Dohnányi E. Dubrovay L. Durkó Zs. Egressy B. Eisemann M. Eötvös P. Erkel F. Farkas F. Fáy G. Fényes Sz. Fráter L. Gonda J. Goldmark K. Hajdú J. és M. Harmath A. Hidas F. Horusitzky Z. Hubay J. Huber P. Huszka J. Huzella E. Jacoby V. Járdányi P. Jemnitz S. Jeney Z. Kacsóh P. Kadosa P. Kálmán I. Kazacsay T. Kemény E. Kenessey J. Kerekes J. Kocsár M. Kodály Z. Kókai R. Kósa Gy. Kozma J. Kurtág Gy. Lajtha L. Láng I. és L. Lavotta J. Lehár F. Ligeti Gy. Liszt F. Majláth J. Maros J. Mátray G. Mihály A. Mihalovics Ö. Molnár A. Moór E. Mosonyi M. Nádor M. Orbán Gy. Patachich I. Petrovics E. Poldini E. Polgár T. Pongrácz Z. Popper D. Presser G. Radnai M. Ránki Gy. Reinitz B. Rékai N. Rózsavölgyi M. Ruzitska Gy., I. és J. Sárai T. Sári J. Sáry L. Serly T. Siklós A. Soproni J. Sugár R. Szabó F. Székely E. Szelényi I. Szendy Á. Szentirmai E. Szervánszky E. Szirmai A. Szokolay S. Szőllősy A. Szörényi L. Tamásy Z. Tihanyi L. Vajda J. Vándor S. Váry F. Vásárhelyi Z. Vass I. Vaszy V. Vécsey J. Veress S. Vincze J. és O. Viski J. Volny V. Vujicsics T. Vukán Gy. Weiner L. Zimay L.

zongoraművész
Bartók B. Cziffra Gy. Dohnányi E. Ember N. Fischer A. Fried G. Jandó Jenő Kadosa P. Károly Gy. Kocsis Z. Liszt F. László S. Ránki D. Reményi E. Schiff A. Szelényi I. Ungár I. Vásáry T.

zoológus
Ábrahám A. Anghi Cs. Apáthy I. Bíró L. Daday J. Dudich E. Entz G. Frivaldszky I. Geleji J. Hanák J. Kadocsa Gy. Kriesch J. Margó T.

Mahábhárata Óind hősi eposz, *prózai fordítója* Baktay E.
Majakovszkij, V.-mű Lenin, Csudajó *(poémák)*, Gőzfürdő, Poloska *(vígjátékok)*
májgyulladás hepatitisz
Majna (Main) mellékfolyója Iff, Itz, Kem, Aalb, Erfa, Kahl, Kell, Lohr, Sinn, Unke, Wern, Saale, Kingzig, Nidder, Rodach, Tauber
ered Fehér-Majna a Fichtel-hegységben, a Vörös Majna a Frank Alb-ban
egyesülnek Kulmbachnál
Rajnába ömlik Mainznál
hajózható Bambergtől
partján fekszik Frankfurt, Würzburg
majomfajta bőgő, csimpánz, gibbon, gorilla, mandril, makakó, orangután, pávián, rhesus, selyemmajom
makacs akaratos, nyakas, önfejű, hajthatatlan
makadámút MacAdam skót mérnök találmánya
Makao (Macau)
nemzetiség kínai, portugál
pénznem pataca = 100 avo
székhelye Macao (Macau)
sziget Taipa-, Coloana-sziget
Makarenko, A. fő műve Az új ember kovácsa (Pedagógiai hősköltemény)
Makk K.-film Liliomfi, 9-es kórterem, Ház a sziklák alatt, Harminckilences dandár, Fűre lépni szabad, Megszállottak, Téglafal mögött, Philemon és Baucis
Makkai S.-mű Holttenger, Ördögszekér, Táltoskirály, Sárga vihar, Magyar fa sorsa (Ady-tanulmány)
mákony ópium, altató
maláj kard párang
maláj néptörzs Borneo szigetén dajak
Maláj-szigetek Nagy-, Kis-Szunda, Fülöp-szigetek, Molukkák
Malakka-félsziget (Maláj-félsziget)
földszoros Kra
hegycsúcs Tahan (2190 m)
területe megoszlik Burma, Malaysia, Thaiföld között
malária váltóláz, mocsárláz
Malawi
fennsík Nyika
folyó Bua, Shire
főváros Lilongwe
hegycsúcs Sapitwa (300 m)
korábbi neve Nyasszaföld
nemzetiség bantu néger, cseva, nyanja, lomwe, sena
pénznem kwacha = 100 tambala
repülőtér Lilongwe, Blantyre, Zomba
tó Malawi- (Nyasza-, Nyassza-), Chilwa- (Chirua-), Malombe-tó
város Mzuzu, Salima *lm.* repülőtér
Malaysia
félsziget Maláj-félsziget (Malakka-)
folyó Baram, Rajang
főváros Kuala Lumpur
hegycsúcs Kinabalu (4101 m)
hegység Crocker-hegység
kikötő Kota, Baharu, Kuala Terengganu, Kuantan, Johor Baharu, Kuching, Miri, Sandakan, Kinabalu, Pinang, Labuan
légiforgalmi társaság Malaysian Airways (MAS)
nemzetiség maláj, kínai, dajak, indiai, pakisztáni, thai, arab
pénznem ringit = 100 cent
repülőtér Kuala Lumpur, Labuan, Pinang, Kinabalu
sajtó (újságok) Malay Mail, Straits Times, Tamil Nesan, Utusan Melayu
sziget Borneó (északi része)
tenger Dél-kínai-, Celebesz-tenger
tengerszoros Malakka-szoros
tagállam Johore, Kedah, Kelantan, Negeri Sembilan, Pahang, Perak, Perlis, Sabah, Sarawak, Selangor, Terengganu
város Seremban, Ipoh, Alor Setar, Kuantan, Taiping *lm.* kikötő, repülőtér
Maldív-szigetek, Maldív Köztársaság
főváros Male
nemzetiség maláj, arab, szingaléz
pénznem maldiv rupee = 100 laree
repülőtér Male
törvényhozó testület Medzslisz
MALÉV Magyar Légiközlekedési Vállalat (alakult 1955-ben)
málhás állat szamár, ló, teve, öszvér
Mali
folyó Azaouak, Bakoye, Bagoé, Niger, Szenegál
főváros Bamako
hegycsúcs Hombori Tondo (1155 m)
hegység Iforas-hegység
hírügynökség *(röv.)* ANIM
légiforgalmi társaság Air Mali
nemzetiség szudáni néger (bambara), szongai (malinke), berber, arab
pénznem CFA franc = 100 centime
repülőtér Bamako, Tombouctou (Timbuktu), Mopti, Gao
sajtó (újság) L'Essor
sivatag In-Sakane
tó Débo-, Faguibine-, Garou-, Aougoundou-, Niangay-, Korarou-, Do-tó
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Kayes, Goundam, Ségou, Gao, Sikasso, Tabankort *lm.* repülőtér
malícia gúny, kajánság
Mallarmé, S.-mű Egy faun délutánja

malonsav sói és észterei malonátok
Malraux, A.-mű A hódítók, Emberi sorsok
Málta
főváros Valletta
kikötő Valletta
légiforgalmi társaság Air Malta
pénznem máltai font = 100 cent = 1000 mil
repülőtér Luqa, Valletta
sajtó (újságok) Il Berqa, Il Helsien, L'Orizont, The Bulletin, Times of Malta
sziget Comino, Gozo, Málta, Filfla
törvényhozó testület Törvényhozó Gyűlés
város Birzebbuga, Valletta, Rabat, Victoria, Mellina
Maltz, A.-mű Több mint az élet, Simon MacKeever utazása, Holnap is nap lesz, A tüzes nyíl
Maluku-szigetek régi neve Fűszer-szigetek
kikötő Ambon
mammon pénz, gazdagság szimbóluma (bálványa)
Mamoulian, R.-film Hiúság vására, Krisztina királynő, Énekek éneke, Feltámadás
Man sziget székhelye Douglas
manchesterizmus képviselője Cobden, R., Babbage, Ch., Bastiat, F., Schultze-Delitzsch, F.
mánia kényszerképzet, rögeszme, hóbort
mancs pracli
mandulagyulladás tonsillitis
Mandzsúria *(tört.)*
császára Pu Ji
folyó Szungari, Liao, Jalu, Amur, Usszuri
főváros Mukden (Senjang)
város Haerpin, Csangcsun, Ansan, Csicsihar
Manet-festmény Baudelaire szeretője, Miksa császár kivégzése, Olympia, Folie-Bergères bárja
manierizmus képviselője Bronzino, A., Primaticcio, F., Rosso, G.
Mann, H.-mű Ronda tanár úr, Kisváros, Alattvaló, A szegények, Lidice, IV. Henrik, Zola
Mann, Th.-mű A Buddenbrook-ház, Doktor Faustus, Egy szélhámos vallomásai, Varázshegy, Halál Velencében, József és testvérei
Mansfield, K.-mű Egy csésze tea
manysi vogul
manzárd kétsíkú, megtört felületű tető, Mansard, F. francia építészről elnevezve
maquisard francia ellenálló a második világháború idején
maradi reakciós, vaskalapos
Márai S.-mű Emlékkönyv, A zendülő, Idegen emberek, Egy polgár vallomásai, Szegények iskolája, Kaland, Kassai polgárok, A négy évszak, Füveskönyv
Máramarosi-havasok csúcsa Hoverla (Goverla) 2058 m
Marat gyilkosa Corday, Ch.
marathoni csata győztese az athéni Miltiádész
Marchwitza, H.-mű Ifjúságom, A csapda
marcona zord
Marconi, G. találmánya rádió
Marcus Aurelius műve Elmélkedések
marengói csata Napóleon legyőzte a Melas tábornok vezette osztrák sereget
Marggraf felfedezése cukorrépából a cukor előállítása
Margó E. szobra Dankó Pista (Szegeden)
Marie Antoinette fogságának helye Temple (Párizs)
Margritte, R.-festmény Madame Récamier, Balkon
Mariana-szigetek Anatahan, Asuncion, Agrihan, Farallon de Pajaros, Guam, Guguan, Rota, Sarigan, Tinian, Pagan
Mari Autonóm Szocialista Szovjet Köztársaság (SZU)
folyó Volga, Vetluga
főváros Joskar-Ola
nemzetiség csuvas, mari (cseremisz), orosz
Mariner-10 űrszonda fellövése 1974. III. 26.; elsőként közelíti meg a Merkurt
márka pénzegység, súlyegység, védjegy
Márk evangélista jelképe oroszlán
Markovits R.-mű Szibériai garnizon
Márkus E. színpadi alakítása Ophelia (Hamlet), Desdemona (Othello), Júlia (Rómeó és Júlia), Margit (Faust), Éva (Az ember tragédiája), Nóra
Marlowe, Ch.-mű Héro és Leander, Tamberlain, Faustus doktor, A máltai zsidó
markazit dárdakovand
Mark Twain-mű Koldus és királyfi, Tom Sawyer kalandjai, Huckleberry Finn kalandjai
maró folyadék lúg, sav
marógép alkatrészei asztal, gyám, maró, szán
Marokkó
dinasztia Almoravida, Almohád, Fatimida, Filali, Idriszida, Merinida, Szaadi, Vataazi
folyó Moulouya, Rbia, Sebou, Sous, Dra
főváros Rabat
hegy, hegycsúcs Toubkal (4165 m), Antiatlasz Középső-Atlasz, Rif-hegység
hírügynökség MAP
kikötő Agadír, Casablanca, Kénitra, Mohammedia, Rabat, Safi, Tetouan, Tanger
légiforgalmi társaság Royal Air Maroc
nemzetiség arab, berber, francia
ókori neve Mauretania
pénznem dirham = 100 frank
repülőtér Agadír, Casablanca, Fés, Oujda, Al-Hoceima, Rabat, Tanger, Marrakech
sajtó (újságok) Al-Alam, Al-Miharrir, Al-Mukafih, Al-Vatan, España, La Vigie Marocaine, Le Petit Marocain, Sura ar-Raj al-Amm
spanyol gyarmat Marokkó területén Ceuta, Melilla
szabadságharcos Abd el-Krim, Abd el-Kader

törvényhozó testület képviselőház, Tanácsok Háza
város Akka, Berkane, Jerada, Sefrou, Meknés, Rich, Taza, Khenifra, Oued Zem, Beni-Mellal, *lm.* kikötő, reopülőtér
Marosán Gy. könyve Tüzes kemence, Az úton végig kell menni, A bizalmi, Nincs visszaút, A tanúk még élnek, Fel kellett állnom
Marsak, Sz.-mű A csomag, Mister Twister, A tizenkét hónap, Erdei vendég
marsalai ezer Garibaldi szicíliai hadjáratának résztvevői **magyar parancsnokok** Tüköry L., Türr I.
Mars holdja Deimos, Phobos
Marseillaise szerzője Rouget de Lisle
fordítója Csizmadia S., Gáspár I.
Marshall-szigeteken nukleáris bombakísérletek színhelye Bikini (Ralik-szigetcsoport)
Martin du Gard, R.-mű
Thibault család, Egy lélek története, Vén Európa
Martinique főváros Fort-de-France
vulkán Mont Pelée
Marx Károly-mű A tőke, A filozófia nyomora, Értéktöbblet-elméletek, A góthai program kritikája
Engelsszel közösen A szent család, Kommunista Kiáltvány, Német ideológia
felesége Jenny von Westphalen
Mascagni, P.-opera Parasztbecsület (Silvano, Zanetto, Parasina, Lodoletta)
Masereel, F.-mű Egy ember szenvedése, Arcok és fintorok, Haláltánc, Fiatalság, Korunk apokalipszise, Történet szavak nélkül
máshollét igazolása alibi
második front (nyugaton 1944. VI. 6.-VII. 24.) normandiai partraszállás
másolat kópia, repró, imitáció, fakszimile, hamisítvány, reprodukció
Massenet, J.-opera
Manon, Lahore királya, Cid, Thaïs, Bacchus, Don Quijote, Werther
Maszkat és Omán *l.* Oman
mászó- (hegyi) felszerelés horog, kötél, iránytű, hátizsák, mászóvas, jégcsákány
Máté evangélista jelképe angyal
matematika ágai matematikai logika, halmazelmélet, számelmélet, algebra, topológia, analízis (sorelmélet, valós függvénytan, komplex függvénytan), differenciál-, integrál-, variációszámítás, funkcionálanalízis, geometria (elemi, differenciál, projektív), analitikus geometria, valószínűségszámítás, numerikus és grafikus módszerek, matematikai gépelmélet
matematikai fogalom, eszköz, jelzés
3 betűs: fok, köb
4 betűs: átló, gyök, pont, szám, szög, tört, prím
5 betűs: bázis, binom, körző, osztó, plusz, pólus, radix, sinus
6 betűs: abacus, átmérő, fókusz, képlet, nevező, osztás, összeg, mérőón, mínusz, secans, trinom
7 betűs: algebra, állandó, cosinus, függőón, hatvány, kéttagú, kivonás, köbgyök, maximum, minimum, szorzás, tangens, tengely, vonalzó
8 betűs: analízis, cosecans, egyenlet, eredmény, hányados, integrál, logarléc, megoldás, ordináta, prím szám, quotiens, számláló, szögmérő
9 betűs: alapvonal, cotangens, komponens, kongruens, különbség, összeadás, merőleges, szintézis, törzsszám, végérintő
10 betűs: abszcissza, aritmetika, aszimptota, függélyező, függőleges, hatványsor, ismeretlen, koordináta, logaritmus, sinusgörbe, számolóléc, vízszintes
11 betűs: hatványpont, kettes alapú, koefficiens, közös nevező, metszéspont, négyzetgyök, tizedespont
12 betűs: differenciál
13 betűs: hármasszabály, hatványhalmaz, hatványkitevő, halmazelmélet, trigonometria
15 betűs: harmadik hatvány
matematikai jel egybevágóság, egyenlőség, gyökvonás, hasonlóság, hatvány, integrál, kivonás, kongruencia, kör sugara, logaritmus, Ludolph-féle szám, összeadás, osztás, összegezés, százalék, szorzás, tizedespont, törtvonal, végtelen jele
matematikus
4 betűs: Abel
5 betűs: Gauss, Riese, Euler
6 betűs: Bolyai, Briggs, Cantor, Guldin, Ludolf, Newton, Pappus, Pascal
7 betűs: Cardano, Lambert, Laplace, Leibniz, Neumann, Plücker, Riemann
8 betűs: Csebisev, Lagrange
9 betűs: Descartes, Euklidész
10 betűs: Maupertius
11 betűs: Arkhimédész, Pythagorasz, Püthagorasz
13 betűs: Lobacsevszkij
15 betűs: Osztrogradszkij
materializmus („anyagelvűség") megalkotói
ókorban Démokritosz, Hérakleitosz
újkorban
Bacon Helvetius Hobbes
Csernisevszkij Herzen Holbach
Diderot
(dialektikus) materializmus megalkotói Engels, Marx, Lenin

matúra érettségi, vizsga
Mátyás király első felesége Pogyebrád Katalin, **második felesége** Beatrix
Maugham, W.-mű Sör és perec, Akkor és most, Borotvaélen, Színház, Az ördög sarkantyúja, Eső, A királyért, Az oroszlánbőr
Maupassant, G.-mű Ékszerek, Egy asszony élete, Gömböc, Szépfiú (Bel Ami)
Mauriac, F.-mű A méregkeverő, Fekete angyalok, Viperafészek
Mauritánia
folyó Szenegál (Sénégal)
főváros Nouakchott
hegycsúcs Kédia d'Idjil (917 m)
kikötő Nouekchott, Nouadhibou
légiforgalmi társaság Air Afrique
nemzetiség berber, szudáni
pénznem ouguiya = 5 khoum
törvényhozó testület törvényhozó gyűlés
város Atar, Chegga, F'Dérick, Zouerate, Kaédi, Rosso, *lm.* kikötő
Mauritius
főváros Port Louis
nemzetiség indiai, kínai, mulatt, néger
pénznem mauritiusi rúpia = 100 cent
város Beau-Bassin, Mahébourg, Riviére Sud-Est, Souillac, Quatre Boones, Curepipe, Vacoas
May K.-mű A szkipetárok földjén, Winnetou, Az ezüst tó kincse
Mayer, J. törvénye az energia megmaradása
Mälzel J. Találmánya metronóm
mechanika
fő ágai dinamika, kinematika, statika
művelői

Arkhimédész	Huyghens	Jacobi
Bernoulli	Euler	Newton
D'Alembert		

mechanikai mértékegység din, erg, joule, kilopond, kilowatt, lóerő, megawatt, newton, megajoule, watt, wattóra
mecset melletti torony minaret
Médeia (Medea)
apja Aiétész kolhiszi király
férje Aigeusz király
mostoha fia Thészeusz
történetének feldolgozója Euripidész, Seneca, Corneille, Grillparzer, Anouilh, Cherubini *(opera)*
Medgyessy F.-szobor Jelky András *(Baja)*, Szoptató anya, Korsós nő, Magvető, Lovas, Debreceni Vénusz
Mednyánszky L.-festmény Naplemente, Óbudai részlet, Tiszai halászat, Szerbiában
media (zöngés zárhang) b, d, g
mediterrán nyelvek maradványai baszk, etruszk, kaukázusi nyelvek
medvefajta ajakos-, barna-, fekete (baribál), jeges-, koala, örvös, szürke (grizzli)-medve
medvetalpfű akantusz
Mefiszto (Mefisztofelész, Mephisto, Mephistopheles)
opera Gounod, Ch. (Faust), Boito, A. (Mefistofele), Berlioz, H. (Faust elkárhozása)
megállás nélküli, folyamatos non stop
megalkuvó opportunista
megadja magát kapitulál, leteszi a fegyvert, meghódol
megawatt *(röv.)* MW
megbeszélés konzultáció, eszmecsere, tárgyalás
megbízhatatlan kétes, link, ingatag
megbízó kliens, ügyfél
megbízólevél mandátum, felhatalmazás
megdicsőülés apoteózis, istenítés, istenülés
megegyezés agreement, kontallus, konvenció, szerződés, arrangement, megállapodás, kompromisszum
megegyező homológ, adekvát, analóg, azonos
megemlékező *(cikk, beszéd)* nekrológ
meggyfajta cigány-, fekete-, Pándi, üveg-, spanyol, Eugénia császárné-, Hortenzia királyné-meggy
meghajtómű motor, turbina, generátor
meghatározás definíció
meghitelezés akkreditív
megjegyzés glossza, kommentár, lábjegyzet, jegyzet
megközelítőleg kb., cirka, körülbelül, hozzávetőleg, approximatíve
megrögzött notórius; bűnöző, hazudozó
megsemmisítés abolíció, hatályon kívül helyezés, pusztítás
megszáradt fű széna
megszólítás *(tört.)* Excellenciás uram, Nagyméltóságod, Fenség, Nagyságos uram, Méltóságos uram, kend
megtestesülés inkarnáció
megtorlás retorzió, ellenrendszabály; kíméletlen, szigorú, véres megtorlás
méhkirálynő tápanyaga *(méh-)* pempő
Mehring, F.-mű Irodalmi tanulmányok, Lessing legenda, Marx Károly életrajza
mekkai szent kő Kába-kő
Melanézia Óceánia délnyugati szigetvilága, Admiralitás-, Bismarck-, Salamon-szigetek, Új-Hebridák, Új-Kaledónia, Fidzsi-szigetek
meleg forrás gejzír
meleg mértékegysége Celsius-, Fahrenheit-, Réaumur-fok; kalória
Méliusz Juhász P. botanikai műve Herbarium
melléknévi igenév participium
mellékvese betegsége Addison-kór
mellékvese hormonja adrenalin
Melocco M.-szobor Bartók (Győr), Térdelő nő (Tihany), Ady Endre, Sárkány nővel

Melville, H.-mű Moby Dick, a fehér bálna
mélyedés árok, rovás, teknő, vágat, horhos, horony, barázda, bevágás, rovátka
mély hang (veláris magánhangzó) a, á, o, ó, u, ú
mélyhegedű brácsa
Memnón Éosz fia; **ülőszobra** Théba mellett
menázsi katonai élelem, ellátás
Mendelssohn-Bartholdy, F.-mű Szentiványéji álom, **szimfóniák:** Skót-, Olasz-, Reformáció-szimfónia; Dalok szöveg nélkül, **oratóriumok:** Paulus, Elias; **indulók:** Nász-, Gyászinduló
menetelés mars
Menelaosz testvére Agamemnón, **felesége** Helena
Mengyelejev, D. felfedezése kémiai elemek periódusos rendszere
mensevik (orosz „mensinsztvo" = kisebbség szóból) **vezetők** Akszelrod, Pk., Cereteli, I., Dan, F., Martov, L., Plehanov, G., Protreszov, A., Trockij, L. D., Zaszulics, V. **válfaja** trockizmus
mennyiség dózis, kvantitás, tétel, kvantum
mennyiségtan matematika
menü étrend
menyasszony ara, jegyes, jövendőbeli
Mercalli-skála *(földrengés erőssége)* I. nem érezhető, II. nagyon gyenge, III. gyenge, IV. mérsékelt, V. meglehetősen erős, VI. erős, VII. nagyon erős, VIII. helyenként romboló, IX. romboló, X. erősen romboló, XI. helyenként katasztrofális, XII. katasztrofális
meredek röppályájú löveg tarack, mozsár
méreg arzén, cián, foszfor, marónátron, sztrichnin **jelzése** halálfej
merevgörcs tetanusz
mérges gomba *l.* gombák
mérges kígyó
4 betűs: naja
5 betűs: kobra, mamba
6 betűs: vipera
9 betűs: szurukuku
10 betűs: áspiskígyó, kurtakígyó, szülőkígyó
11 betűs: csörgőkígyó
12 betűs: homoki vipera
13 betűs: puffogó vipera, szarvas vipera
15 betűs: keresztes vipera, rákosréti vipera, pápaszemes kígyó
mérges pók tarantella
mérgező gáz *fullasztó* cián, kéksav, szén-monoxid, cián-hidrogén, *ingerlő* nitrózus gáz, klór, kén-dioxid, *bódító* éter, benzin, benzol, triklór-etilén, *vegyes hatású* kénhidrogén
mérgező növény
5 betűs: bürök, vadóc
6 betűs: dohány, hérics, hunyor, pipacs, szélfű
7 betűs: borkóró, ebszőlő, konkoly, maszlag, tiszafa, virnánc
8 betűs: aranyeső, beléndek, boglárka, kutyatej
9 betűs: angyélika, boroszlán, csillagfű, ebvészmag, havasi mák, molyszőlő, szőrgomba
10 betűs: arzénvirág, babérrózsa, belladonna, csatavirág, digitálisz, kenderkefű, kontyvirág, kurtaperje, mérges ádáz, nadragulya, sisakvirág
11 betűs: farkasszőlő, fehér zászpa, foltos bürök, gyűszűvirág, hánytató dió, poloska vész, zergeboglár
12 betűs: angyalgyökér, fekete hunyor, konkolyperje, mérges saláta, mezei tikszem, orvosi tüdőfű, ökörfarkkóró, réti boglárka, szédítő vadóc
13 betűs: császárkorona, gyilkos galóca, papsapkagomba
14 betűs: farkas-kutyatej, mérges szömörce
15 betűs: csattanó maszlag, farkas boroszlán, gyilkos boglárka, tarka koronafürt
16 betűs: farkascseresznye, keserédes csucsor, kesernyés csucsor, mandragóragyökér, nehézszagú boróka
17 betűs: mocskos kontyvirág, vérehulló fecskefű
meridián délkör
Meroving-dinasztia alapítója Chlodvig
mérőműszer, mérőeszköz
3 betűs: óra, log
6 betűs: hőmérő, mérleg, mérőón, subler, tájoló
7 betűs: függőón, echolot, iránytű, kompasz, mérőléc, mérőrúd, vonalzó
8 betűs: barográf, busszola, feszmérő, metronóm, szintező, szextáns, szögmérő, ütemmérő, voltmérő
9 betűs: aerométer, barométer, fenékmérő, manométer, mérőpálca, tolómérce, ütemjelző, vízmérték
10 betűs: amperméter, higrométer, kronométer, mérőszalag, mikrométer, nyomásmérő, szalagmérő, tachométer
11 betűs: légsúlymérő, magasságíró, mélységmérő
12 betűs: légnyomásíró, sebességmérő, vízszintmérő
13 betűs: G-M-számlálócső
14 betűs: feszültségmérő
16 betűs: fordulatszámláló, légnedvességmérő
20 betűs: reflexiós mélységmérő
22 betűs: visszhangos mélységmérő
mértani fogalom: *l.* geometriai fogalom
mértani idom ellipszis, háromszög, hatszög, hiperbola, kör, kúp, paralelogramma, parabola, rombusz, négyszög, trapéz
mértani test gömb, gúla, henger, kocka, kúp, oktaéder, tetraéder, paralelepipedon

mérték standard, alap, norma, nívó, egység, nagyság

mértékegység

A nemzetközi mértékegységrendszer (SI)

Fizikai mennyiség	Elnevezése	Jelölése
hosszúság	méter	m
tömeg	kilogram	kg
idő	másodperc	s
villamos áramerősség	amper	A
termodinamikai hőmérséklet	kelvin	K
fényerősség	kandela	cd

A mértékegységek tízes hatványszorzóinak elnevezése és jele:

A szorzó kitevő	neve	jele	A szorzó kitevő	neve	jele
12	tera	T	− 2	centi	c
9	giga	G	− 3	milli	m
6	mega	M	− 6	mikro	μ
3	kilo	k	− 9	nano	n
2	hekto	h	−12	piko	p
1	deka	da	−15	femto	f
−1	deci	d	−18	atto	a

hosszúságegységek

1 angol hüvelyk (inch) = 2,54 cm
1 angol láb (foot) = 30,5 cm
1 angol yard = 91,4 cm
1 bécsi öl = 1,90 m
1 angol mérföld = 1,61 km
1 tengeri mérföld = 1,86 km
1 fényév = $9{,}46 \cdot 10^{15}$ m
1 parszek = 3,26 fényév = $30{,}8 \cdot 10^{15}$ m

területegységek

1 négyszögöl = 3,59 m^2
1 magyar hold = 1200 négyszögöl = 4314 m^2
1 katasztrális hold = 1600 négyszögöl = 5755 m^2
1 hektár = 100 ár = 10 000 m^2

térfogategységek

1 liter = 1 dm^3
1 angol köbláb = 28,3 dm^3
1 regisztertonna (RT) = 100 angol köbláb = 2,83 m^2
bruttóregisztertonna = a teljes térfogat
nettóregisztertonna (NRT) = szállításra hasznosítható térfogat

tömegegységek

1 angol font = 0,454 kg
1 orosz pud = 16,4 kg = 100 métermázsa (q) =
1 tonna (t) = 1000 kg = 1 Mg

erő- (súly-) egységek

1 newton (N) = 1 kg · m/s^2 (kb. 0,1 kg-os tömeg súlya)
1 kilopond (kp) = 1000 pond = 9,81 N (1 kg-os tömeg súlya)
1 megapond (Mp) = 1000 kp = 9,81 kN (1 Mg-os tömeg súlya)

nyomásegységek

1 higanymilliméter (Hgmm) = 133 N/m^2 (1 mm magasságú higanyoszlop nyomása)
1 fizikai atmoszféra (atm) = 101 kN/m^2
1 műszai atmoszféra (at) = 98,1 kN/m^2

munka- (energia-) egységek

1 joule (J) = 1 Nm
1 kalória (cal) = 4,19 J
1 kilopondméter (kp · m) = 9,81 J
1 kilowattóra (kWh) = 3,60 MJ

teljesítményegységek

1 watt (W) = 1 J/s
1 lóerő (LE, HP) = 735 W

villamos egységek

a villamos töltés egysége: 1 coulomb (C) = 1 A/s
a villamos feszültség egysége: 1 volt (V) = 1 W/A
az elektromos ellenállás egysége: 1 ohm (Ω) = 1 V/A
az elektromos kapacitás egysége: 1 farad (F) = 1 C/V
az önindukció egysége: 1 henry (H) = 1 Vs/A

egyéb mennyiségek mértékegységei

1 kilométer/óra (km/h) = 0,278 m/sec
1 tengeri csomó = 1 tengeri mérföld/óra = 0,514 m/sec
1 hertz (Hz) = 1/sec (egy rezgés másodpercenként)
1 eötvös = a földi gravitáció változásának egysége (10^{-9} gal cm^{-1}), ahol a „gal" a gyorsulás egysége (1 cm sec^{-2})

metrikus rendszertől eltérő mértékrendszerek (jelenlegiek és régebbiek)

hosszmértékek

1 alen (rőf) = 2 food (láb) (1 food = 0,314 m) (Dánia)
1 amroede = 3,6807 m (Hollandia)
1 arsin = 0,67 m (Bulgária)
1 arsin (cer) = 1,025 m (Afganisztán)

1 braca = 10 palmo = 2,20 m (Portugália)
1 cable = 219,4 m (USA)
1 cer i sah = 16 gerch = 1,04 m (Irán)
1 csang, à 10 csi, à 10 csun = 3,58 m (Kína)
1 dhra, à 8 domin = 0,571 m (Marokkó)
1 estado = 2 vara = 1,672 m (Spanyolország)
1 esztadal = 4 vara = 3,344 m (Chile)
1 famm = 6 foot = 1,7814 m (Finnország)
1 fathom = 6 feet (Nagy-Britannia)
1 foot (láb) = 12 inches (hüvelyk) = 30,5 cm (Nagy-Britannia)
1 (bengáli) gösz = 91,438 cm (India)
1 ken (ma) = 6 saku = 1,828 m (Japán)
1 kend (rőf) = 0,457 m (Etiópia)
1 li = 570 m (Kína)
1 mille = 5000 feet (Nagy-Britannia)
1 öl = 6 láb, á 12 hüvelyk = 1,89648 m (Magyarország)
1 (jávai) paal = 1,507 m (Indonézia)
1 (szumatrai) paal = 1,752 m (Indonézia)
1 pik (rőf) = $^3/_4$ yard = 0,686 m (Törökország)
1 pik halebi = 0,69 m (Etiópia)
1 prent = 4,32 m (Lengyelország)
1 (amerikai) rod = 5 yard = 4,57 m (USA)
1 (németalföldi) roedo = 3,767 m (Indonézia)
1 rute = 10 láb = 3 m (Svájc)
1 strang = 10 font (láb) = 2,969 m (Svédország)
1 szasen = 3 arsin, á 7 láb, á 12 hüvelyk, á 12 vonal = 2,1335 m (Oroszország)
1 toeza = 6 pie = 1,695 m Peru)
1 vara = 3 prié = 0,866 m (Argentína, Bolíviában = 0,8447 m, Mexikóban 0,838 m)
1 verszt = 500 szasen = 1066,77 m (útmérték, Oroszország)
1 yard = 3 feet = 0,8361 m (Nagy-Britannia)

területmértékek

1 acre = 40,467 ár (Nagy-Britannia)
1 ár = 100 m^2 (Magyarország)
1 desszjatin = 2400 négyzetszasén = 109,25 hektár (Oroszország)
1 donum = 1600 négyzet pik = 0,075 hektár (Törökország)
1 hektár = 100 ár (Magyarország)
1 katasztrális hold = 1600 négyszögöl = 0,576 hektár (Magyarország)
1 magyar hold = 1200 négyszögöl = 0,576 hektár (Magyarország)
1 négyzetkilométer = 100 hektár (Magyarország)
1 tonna földterület = 0,552 hektár (Dánia)
1 négyzet verszt = 113,8 hektár (Oroszország)
1 négyzet yard = 0,8361 m^2 (Nagy-Britannia)

űrmértékek

1 (bécsi) akó = 0,56 hl (Magyarország)
1 (magyar) akó = (folyadék) = 0,56 hl
1 ardeb (gabona) = 10 madega = 4,4 liter (Etiópia)
1 arroba = 32 cuartillo = 10,2 liter (Mexikó)
1 baril = 41,85 liter (Madagaszkár)
1 boccale = 2,6827 liter (Görögország)
1 borgallon = 3,785 liter (Peru)
1 bushel = 35,238 liter (USA)
1 canada = 4 quartil = 1,395 liter (Portugália)
1 csetvért = 8 csetverik = 8 garnic = 209,91 liter (Oroszország)
1 csing = 10 ho = 1,31 liter (Kína)
1 cuartilla = 137,2 liter (Argentína)
1 cuartillo = 4 copa = 0,5042 liter (Spanyolország) Chile: 2,02 liter
1 fanega = 55,48 liter (Bolívia)
1 gallon = 4 quarts = 3,78 liter/1 quarts = 2 pint, 1 pint = 4 gill (Nagy-Britannia)
1 (amerikai) gallon = 4 quart, à 2 pint, à 4 gill = 3,785 liter (USA)
1 kan = 1,515 liter (Indonézia)
1 kanna = 2,617 liter (Finnország), Svédországban 1 kanna = 32 jumfur
1 kula = 15,16 liter (Marokkó)
1 kvarta = 1 liter (Lengyelország)
1 leager = 125 imp. gallon (Ceylon)
1 „pozsonyi" mérő = 0,625 hl (Magyarország)
1 pot = 0,966 liter (Norvégia)
1 scenica = 1,312 liter (Irán)
1 so = 10 yok = 1,804 liter (Japán)
1 stoop = 2,4254 liter (Hollandia)
1 tonna (gabonánál) = 8 seffel = 1,39 hl (Dánia)
1 vedro (folyadék) = 10 kruska = 12,3 liter (Oroszország)

súlymértékek

1 bahar = 545 angol font (Ceylon)
1 batman = 6 oka (Törökország)
1 bazar maund = 40 sihr = 37,324 kg (India)
1 berkovec = 10 pud, à 40 font, à 96 szolotnyik, à 96 doli = 163,97 kg (Oroszország)
1 candy = 545 angol font (Ceylon)
1 cantaro = 44 oka = 56,32 kg (Görögország)
1 caroar = 100 täbrizi man = 297 kg (Irán)
1 cental = 100 libra = 45,36 kg (USA)
1 centenaa = 100 pond = 49,404 kg (Hollandia)
1 centnar = 100 feent = 40,55 kg (Lengyelország)
1 centner = 100 funt = 50 kg (Svájc)
1 kantar = 100 artal (rottolo) = 50,8 kg (Marokkó)
1 kantár = 44 oka (Törökország)
1 kantar = 36 oka (Egyiptom)
1 kvan = 312,1 kg (Madagaszkár)
1 mázsa = 100 skälpund = 42,501 kg (Finnország)

1 (bécsi) mázsa = 100 font à 32 lat = 56 kg (Magyarország)
1 vámmázsa = 50 kg (Magyarország)
1 muhu = 640 miskal = 2,944 kg (Afganisztán)
1 oka = 1,284 kg (Bulgária, Románia)
1 oka = 400 dramm = 1,2882 kg (Törökország)
1 pikul (dan) = 100 kátti (kin), à 16 liang, à 10 csin, à 10 fan = 60,479 kg (Kína)
1 pound = 10 cunces = 453,6 gramm (Nagy-Britannia)
1 quintal = 128 arrate = 58,752 kg (Portugália)
1 quintal = 4 arroba = 100 libra = 46,009 kg (Spanyolország)
1 quintal = 100 skülpund = 42,508 kg (Svédország)
1 quintal = 100 libra = 45,937 kg (Argentína)
1 quintal = 4 arroba = 45,94 kg (Bolívia)
1 quintal = 128 arratel = 58,79 kg (Brazília)
1 quintal = 46 kg (Chile)
1 quintal = 100 libra = 46,006 kg (Mexikó)
1 quintal = 46,09 kg (Peru)
1 rottoló = 12 vaki = 0,31 kg (Etiópia)
1 short ton = 2000 libra = 907,2 kg (USA)
1 stone = 14 pounds (Nagy-Britannia)
1 ton = 20 hundred weights à 112 pounds (Nagy-Britannia)
1 orosz tonna = 6,2 berkovec = 1015,56 kg (Oroszország)

mérvadó normatív, kompetens, illetékes, irányadó

mese monda, legenda, saga; -dráma, -gyűjtemény, -hős, -irodalom, -költő, -mondás, -világ; állat-, dajka-, csali-, gólya-, gyermek-, nép-, rém-, tündérmese

mesebeli állat főnix, griff, sárkány, baziliszkusz

mesebeli ország Eldorádó, Hetedhétország

mesefigura, mesealak
2 betűs: Óz
4 betűs: gnóm, manó
5 betűs: medve, óriás, ördög, törpe
6 betűs: farkas, Jancsi, herceg, kandúr, kobold, király, tündér, Oberon
7 betűs: Ali baba, Piroska, Juliska, Aladdin
8 betűs: hercegnő, királyfi, királynő, varázsló
9 betűs: Hófehérke
10 betűs: boszorkány, Hamupipőke
12 betűs: Hüvelyk Matyi
13 betűs: Paprika Jancsi
16 betűs: királykisasszony

meseköltő Aesopus, Benedek E., Cats, Grimm, Hauff, La Fontaine

messiás (héber: felkent) megváltó, üdvözítő; muzulmán hitben: Mahdi; hinduknál: Visnu, buddhistáknál: Buddha

mesterdalnokok (Wagnernél) Zorn, Foltz, Moser, Ortel, Sachs, Pogner, Kothner, Schwarz, Eisslinger, Vogelgesang, Nachtigall, Beckmesser

Mesterházi L.-regény Pokoljárás, Az ártatlanság kora, Isten méretre, A Prométheusz rejtély, Vakáció, Férfikor
elbeszélés-kötet: Derűs órák, Sempitermin
színmű: Ártatlanság kora, Férfikor

mesterséges ember android, homunkulusz

mesterséges hold műhold, szatellita, szputnyik
felbocsátott típus

Aeros *(NSZK)*	Isis *(Kan.-USA)*
Alouette *(Kan.)*	Iris *(NY.-E.)*
Anik *(Kan.)*	Intelsat *(USA)*
Apollo *(USA)*	Intasat *(Sp.-USA)*
Ariel *(Ang.-USA)*	Injun *(USA)*
Aryabhata *(Ind.)*	Kiku *(Jap.)*
Aura *(Fr.)*	Kína *(K)*
Aurora *(USA)*	Kozmosz *(SZU)*
Asterix *(Fr.)*	Kyokko *(Jap.)*
Azur *(NSZK-USA)*	Lofti *(USA)*
Ayame *(Jap.)*	Luna *(SZU)*
Bhaskar *(Ind.-SZU)*	Lunar *(USA)*
Big Bird *(USA)*	Magion *(Cseh-SZU)*
Bios *(USA)*	Mariner *(USA)*
Biosatelite *(USA)*	Marisat *(USA)*
Bluebell *(USA)*	Mercury *(USA)*
Calsphere *(USA)*	Marsz *(SZU)*
Castor *(Fr.)*	Meteor *(SZU)*
Comstar *(USA)*	Miranda *(Ang.)*
Courier *(USA)*	Molnyija *(SZU)*
Dash *(USA)*	NATO *(USA-Ny.-E.)*
Denpa *(Jap.)*	Navtar *(USA)*
Diademe *(Fr.)*	Oreol *(Fr.-SZU)*
Dial *(NSZK-Fr.)*	Oscar *(USA)*
Diapason *(USA)*	Osumi *(Jap.)*
Discoverer *(USA)*	Palopa *(USA)*
Dodecapole *(USA)*	Pegasus *(USA)*
Early Bird *(USA)*	Peole *(Fr.)*
Echo *(USA)*	Pioner *(USA)*
Ekran *(SZU)*	Poljot *(SZU)*
Elektron *(SZU)*	Progresz *(SZU)*
Eole *(Fr.)*	Proton *(USA)*
Exos *(Jap.)*	Prospero *(Ang.)*
Explorer *(USA)*	Radcat *(USA)*
Flectsatcom *(USA)*	Radsat *(USA)*
Gemini *(USA)*	Raduga *(USA)*
Geos *(USA-Ny.-E.)*	Ranger *(USA)*
Greb *(USA)*	Relay *(USA)*
Hakucho *(Jap.)*	Rohini *(Ind.)*
Heats-hiker *(USA)*	Sakura *(Jap.-USA)*
Helios *(USA-NSZK)*	San Marco *(Ol.-USA)*
Himawari *(Jap.)*	Saturn *(USA)*
Injun *(USA)*	Score *(USA)*
Interkozmosz *(SZU-KGST)*	Seasat *(USA)*
	Secor *(USA)*

Shinsei *(Jap.)*
Signe *(Fr.-SZU)*
Sirio *(Ol.-USA)*
Skylab *(USA)*
Skynet *(Ang.)*
Solvad *(USA)*
Surcal *(USA)*
Surveyor *(USA)*
Srats *(Jap.)*
Starflash *(USA)*
Starlette *(Fr.)*
Starrad *(USA)*
Symfonie *(Fr.-NSZK)*
Syncom *(USA)*
Szojuz *(SZU)*
Szputnyik *(SZU)*
Tacomsat *(USA)*
Tansei *(Jap.)*
Telesat *(Kan.-USA)*
Telstar *(USA)*
Timation *(USA)*
Tiros *(USA)*
Transit *(USA)*
Transtage *(USA)*
Turnesol *(Fr.)*
Ume *(Jap.)*
Vengera *(SZU)*
Voszhod *(SZU)*
Vosztok *(SZU)*
Voyager *(USA)*
Westar *(USA)*
Wlresat *(USA)*
Yuri *(Jap.)*
Zenith *(Svájc)*
Zond *(SZU)*

nemzetközi szervezete *(röv.)* INMARSAT (1979. VII. 16.)

mesterséges nyelv ido, eszperanto, volapük, romanid

mesterséges szálak szervesek: *cellulóz alapanyagú*
rézoxid, triacetát, szójabab, kazein, alginát, danulon, kapron, dacron, viszkóz, acetát, kukorica -zein, földimogyoró -arachin, gumi, nylon, perlon, szilon

poliamid (rilsan)
poli-vivilidénklorid (saran)
poli-vivialkohol (kuralon, mewlon)
poli-akrilnitril (orlon, prelana)
polipropilén (molen, revlon)
poli-tertaflucretilén (teflon)
kopolimert (dynel)
poliészter (terylene)
poli-viniklorid (Pé-Cé)
poli-vivilidéncianid (dar-van)
poli-vinilacetát
polietilén
polisztirol (styfoflex)
viniklorid-akrilnitril
poliuretán

szervetlenek: fém, üveg

Mestrovič, I.-mű Anyai gond, Édesanyám, Hálaszobor Franciaországnak, Horvát történelem, Jób

Mészöly G.-festmény Balatoni alkony, Pihenő récék

Mészöly M.-dráma Bunker, Az ablakmosó

regény Az atléta halála

mesztic indián–europid keverék

metafrázisok
Az apostolok lován = gyalog
Az avoni hattyú = Shakespeare
A bíboros magyar Cicero = Pázmány Péter
A bresciai hiéna = Haynau
A cívis város = Debrecen
Észak Velencéje = Leningrád
Ezer tó országa = Finnország
A felkelő nap országa = Japán
A haza bölcse = Deák Ferenc
Hírös város = Kecskemét
Isten ostora = Attila
A kalapos király = II. József
Kálvinista Róma = Debrecen
A könyvek könyve = a Biblia
A lagúnák városa = Velence
A legnagyobb magyar = Széchenyi István
A leszboszi költő = Sappho
A második honalapító = IV. Béla király
Marianne = Franciaország jelképes elnevezése
A Napkirály = XIV. Lajos
Oncle (Uncle) Sam = az USA jelképes elnevezése
Az ördög bibliája = a kártya
Az örök város = Róma
A rózsák atyja = Gül Baba
A turini remete = Kossuth Lajos
A világot jelentő deszkák = a színpad

metalloid (félfém) arzén, foszfor, szén, szilícium

meteorit csoport szilikát- (aerolit), szilikátvas, vasnikkel- (sziderit), kőmeteorit, kondrit

meteorkő meteorit, aerolit

meteorológiai éghajlattan ága agro-, bio-, klimatológia, repülési-, rádió-, tengerészeti-, fizikai-, dinamikai-, törvényszéki-meteorológia

művelői Franklin, B., Galilei, G., Humboldt, A., Lomonoszov, M.

meteorológiai fogalom klíma, ciklon, anticiklon, hidegfront, melegfront

meteorológiai világszervezet *(röv.)* WMO

Mexikó

azték király Cuauhtemoc, Montezuma

felfedezője, meghódítója Cortez

félsziget Yucatan, Kalifornia

festő Orosco, J., Rivera, D., Siqueiros, D.

folyó Balsas, Fuerte, Panuco, Rio Bravo, Rio Grande de Santiago, Sonora, Usumacinta, Yaqui, Colorado

földszoros Tehuantepeci-szoros

főváros Ciudad de México (Mexikóváros)

hegy, hegycsúcs Kordillerák, Sierra Madre, Mexikói-magasföld; Encantada, Citlaltépetl (Orizaba 5700 m), Popocatépetl, Istaccihuatl, Paricutin

kalap szombreró

kikötő Campeche, Coatzacoalcos, Veracruz, Llave, Kino, Mazatlán, Puerto Vallarta, Tampico, Manzanillo, Progreso, Salina Cruz, Guaymas

költő Gonzalez Martinez

író Alarcon, J., Cruz, S., Lizardi, J., Traven, B.

légiforgalmi társaság MEXICANA, Aeromexico

nemzetiség mesztic, indián, kreol

őslakó azték, maya
pénznem peso = 100 centavo
repülőtér Mexikóváros, Guadalajara, Hermosillo, Mazatlán, Mérida, Monterrey, Tijuana, Tampico, Acapulco de Juarez, Cancun, Cozumel, Culiacán, Guaymas, Loreto, Manzanillo, San Felipe, San José del Cabo, Ensenada, Puerto Vallarta
sajtó (újságok) Excelsior, Ultimas Noticias, El Nacional, Novedades, El Universal, La Prensa, Atisbos, Ovaciones Popular Socialista
sziget Angel, Clarion, Carmen Revilla, Gigedo-szigetek, Cozumel, Jose Socorro, Tiburón, Magdalena, Maria Madre
tengeröböl Campechei-, Kaliforniai-, Tehuantepeci-öböl
tó Chapalai-, Infiernillói-víztároló
szabadságharcos Hidalgo, H. Iturbide, A., Juarez, B., Morelos, J., Villa, F., Zapata, E.
szövetségi állam
6 betűs: Colima, México, Oaxaca, Puebla, Sonora
7 betűs: Durango, Hidalgo, Chiapas, Jalisco, Morelos, Nayarit, Sinaloa, Tabasco, Yucatán
8 betűs: Campeche, Coahuila, Guerrero, Quintana, Tlaxcala, Veracruz
9 betűs: Chihuahua, Nuevo León, Michoacán, Querétaro, Zacatecas
10 betűs: Guanajuato, Tamaulipas
11 betűs: Islas Marias
13 betűs: San Luis Potosi
14 betűs: Aguascalientes
törvényhozó testület kongresszus (Congreso de la Unión), amely a képviselőházból (Cámara de Diputados) és a szenátusból (Cámara de Senadores) áll
város Morélia, León, Matamoros, Puebla de Zaragoza, Chihuahua, San Louis Potosi, *lm.* kikötő, repülőtér
vulkán Popocatepetl, Istaccihuatl
Meyerbeer, G.-opera Hugenották, Az afrikai nő, Ördög Róbert, A próféta, Dinorah
Meyrink, G.-mű Gólem
méz akác-, hárs-, fenyő-, virág; vegyes virágméz
mezozoikum korszakai Triász, Júra, Kréta
mezőgazdasági ágazat állattenyésztés, földművelés, gyümölcstermesztés, kertészet, méhészet, szőlőművelés
gép vető-, talajművelő, állattenyésztési (fejőgép, villanypásztor, répavágó, szecskavágó), betakarítógép, kombájn, traktor
termék

árpa	cukorrépa	kukorica	repce
burgonya	káposzta	len	rozs
búza	kender	mák	sárgarépa

tevékenység fejés, vetés, aratás, szüret, cséplés, szántás, kaszálás, boronálás, trágyázás, kombájnolás
üzem *(id.)* farm, ranch, hacienda, plantázs, estanzia
mezőgazdasági vegytan agrokémia
mezőgazdaság-tudomány (agrártudomány, agronómia, mezőgazdaságtan)
ágai: állategészségügy, állattenyésztés, erdészet, mezőgazdasági üzemszervezés, növénytermesztés, növényvédelem, növénynemesítés
mezőgazdaságtan agronómia
meztelen emberi test akt
mezőváros latin elnevezése oppidum
Michelangelo-mű Dávid, Mózes, Piétá *(szobrok)* Utolsó ítélet *(freskó)*
Mikronézia *(Óceánia szigetvilágának északnyugati része)* Palau-, Mariana-, Karolina-, Marshall-, Bonin-szigetek, Wake-, Guam-sziget, Gilbert-, Ellice-szigetek, Nauru-sziget, Fidzsi-szigetek
mikroszkóp feltalálója Jansen, J. és Leeuwenhoek, Z., Abbe, E., Zeiss, C., Schott, O.
ultramikroszkópé Siedentopf, Zsigmondy
Mikszáth K.-mű A beszélő köntös, A fekete város, A két koldusdiák, A Noszty fiú esete Tóth Marival, A Sipsirica, A szelistyei asszonyok, A tót atyafiak, A vén gazember, Beszterce ostroma, Jó palócok, Katánghy Menyhért, Kísértet Lublón, Különös házasság, Szent Péter esernyője, Új Zrínyiász
Milhaud-opera Medée, Bolivar, David, Maximilien, Fiesta
Millenniumi emlékmű *Zala Gy. és Schickedanz A. tervei, szobrok és bronz domborművek feliratai, alkotói*
Szt. István (Senyei K.) István az 1000. év karácsonyán koronát kap a pápától
Szt. László (Telcs E.) László legyőzi a leányrabló kun vitézt
Könyves Kálmán (Füredi R.) Könyves Kálmán király megtiltja a boszorkányégetést
II. András (Senyei K.) II. András kereszteshadjáratot vezet Jeruzsálem felszabadítására
IV. Béla (Köllő M.) IV. Béla a tatárjárás után felépíti az országot
Károly Róbert (Kiss Gy.)
Nagy Lajos (Zala Gy.) Nagy Lajos bevonul Nápolyba 1348
Hunyadi János (Margó E.) Hunyadi János nándorfehérvári győzelmével megállítja a törököt
Mátyás (Zala Gy.) Mátyás király tudósai körében
Bocskai István (Holló B.) Bocskai hajdúi harcban a császári zsoldosokkal
Bethlen Gábor (ifj. Vastagh Gy.) Bethlen Gábor szövetséget köt a csehekkel. 1620
Thököly Imre (Grantner J.) Thököly kurucai a szikszói harcban legyőzik a labancokat. 1679

II. Rákóczi Ferenc (Kisfaludi Strobl Zs.) Esze Tamás jobbágy seregével fogadja a hazatérő Rákóczit
Kossuth Lajos (Kisfaludi Strobl Zs.) Kossuth fegyverbe hívja az Alföld népét
A hét vezér bronz lovasszobrainak felirata balról jobbra: Tétény, Ond, Kond, Árpád, Előd, Huba, Tas
A hősi emlékmű felirata:
A hősök emlékének, kik népünk szabadságáért és a nemzet függetlenségéért áldozták életüket.

Miller, A.-mű Az ügynök halála, Salemi boszorkányok, Pillantás a hídról, Bűnbeesés után, Közjáték Vichyben, Alku

Millet, J.-festmény A magvető, Kalászszedők, Angelus, Munka után, A pihenő kapás, Disznóölés, Birkanyírás

„milliós" város

Afrikában Algír, Kairó, Lagos, Kinshasa, Alexandria, Casablanca, Johannesburg
Ausztráliában Sydney, Melbourne
Ázsiában
4 betűs: Kobe, Pune
5 betűs: Dacca, Kyoto, Osaka, Tokyo, Vuhan
6 betűs: Ankara, Bagdad, Bombay, Hszian, Kanpur, Kanton, Lahore, Madras, Manila, Nagoya, Peking, Puszan, Tajpej, Taskent
7 betűs: Bandung, Bangkok, Csengtu, Karachi, Kunming, Lancsou, Nanking, Rangoon, Sanghaj, Sapporo, Senjang, Teheran, Újdelhi
8 betűs: Calcutta, Csingtao, Djakarta, Hongkong, Jokohama, Surabaja, Tiencsin
9 betűs: Ahmadabad, Bangalore, Csangcsun, Csungking, Hyderabad, Singapore
12 betűs: Szverdlovszk
13 betűs: Ho Si Minh-város, Novoszibirszk
Dél- és Közép-Amerikában
4 betűs: Lima
6 betűs: Bogota, Habana, Recife
7 betűs: Caracas, Havanna
8 betűs: La Habana, Medellin, Santiago, Sao Paulo
9 betűs: Monterrey
10 betűs: Mexico City, Montevideo
11 betűs: Buenos Aires, Guadalajara
12 betűs: Rio de Janeiro
13 betűs: Belo Horizonte
15 betűs: Santiago de Chile
Észak-Amerikában
5 betűs: Miami, Tampa
6 betűs: Boston, Dallas, Denver
7 betűs: Atlanta, Buffalo, Chicago, Detroit, Houston, New York, Toronto, Seattle
8 betűs: Montreal, Milwauke, Portland, San Diego
9 betűs: Baltimore, Cleveland, Vancouver
10 betűs: Cincinnati, Kansas City, Los Angeles, New Orleans, Pittsburgh, Saint Louis, Washington
11 betűs: Minneapolis
12 betűs: Philadelphia, San Francisco
Európában
4 betűs: Baku, Bécs, Lyon, Róma, Wien
5 betűs: Athén, Kijev, Leeds, Prága, Varsó
6 betűs: Berlin, Harkov, London, Madrid, Milánó, Nápoly, Torinó, Párizs
7 betűs: Glasgow, Hamburg, Moszkva, München
8 betűs: Brüsszel, Budapest, Bukarest, Istanbul, Kujbisev
9 betűs: Amsterdam, Barcelona, Bruxelles, Leningrád, Lisszabon, Liverpool, Marseille, Rotterdam, Stockholm
10 betűs: Birmingham, Koppenhága

milliószoros egységet fejez ki mega *(„nagy")*

Millöcker, K.-operett A koldusdiák, Gasparone

Milne, A.-mű Micimackó *(fordította Karinthy Frigyes)*, Micsoda négy nap

minőség kvalitás, tulajdonság, márka

minta formula, modell, mustra, mutatvány, séma, típus, példa, sablon

mirha anyaga gyanta

mintakép ideál, modell, példakép, prototípus

Mississippi mellékfolyói Ohio, Arkansas, Missouri, Red River, Visconsin, White River

Mistral, G.-eposz Mireio

Misztótfalusi Kis M. önvédő irata Mentség

Mitchell, M.-mű Elfújta a szél

mitológia

egyiptomi mitológiai alakok

Amon	Honszu	Nut
Anubisz	Hórosz	Ozirisz
Ápisz	Imhotep	Ptah
Apofisz	Ízisz	Ré (Rá)
Aton	Maát	Su
Atum	Mut	Széth
Geb	Nefertum	Tofnut
Hathor	Neftisz	Thot

északgermán istencsalád Ázok, Vánok
Ázok székhelye Ázgard

főníciai mitológiai alakok

Anat	Baál	Jamm
Astar	Él	Mot
Astarté		

finn mitológiai alakok

Ilmarinen	Kullervo	Louhi
Ilmatár	Lemminkojnen	Mana

Marjatta Turszó Vejnő
Tapio Ukkó Virokannász
Tuoni Vejnemöjnen

germán istenek és mitológiai alakok

Aegir Gerda Odin (Wotan)
Aesir Hella (Hél) Thor
Balder (Baldr) Iduna Tyr
Buri (Bur) Kolga Vali
Dufa Loki Vé
Freya Magni Vidár
Freyr Modi Vili
Frigg (Freia) Njord Wotan

istenek őre: Heimdall
istenek italát szolgáló kecske: Heidrun
Odin fia: Hodr
Jeges-tenger jelképes óriása: Hymir
Ymir testéből alkotott föld: Midgard
Bölcs óriás: Mimir
Odin (Wotan) hű hollói: Munin, Hugin
Sors istennői: nornák
Tűzóriás: Szutr
Óriások vezére: Thrym
Wotan harcos lányai: Walkürök
Jóságos óriás: Bergelmir
Alvilág kapuját őrző kutya: Garm
Óriások birodalmának őre: Eggther
Világfaló óriásfarkas: Fenrir

görög istenek *l.* görög

görög mitológiai alakok (*lm.* görög)

Adrasteia (nimfa)
Amphion (Zeusz fia)
Asié (Okeanosz leánya)
Atlasz (titán)
Bié (Sztüx gyermeke)
Daphné (Péneiosz leánya)
Deukalion (ősatya)
Diké (hóra)
Dioné (Aphrodité anyja)
Eiréné (hóra)
Erinnüsz (3 istennő gyűjtőneve)
Eunómia (hóra)
Európé (Agénor leánya)
Gügész (százkarú óriás)
Héraklész (félisten)
Hüerion (titán)
Ida (nimfa)
Kalüpszó (nimfa)
Klümené (Okeanosz leánya)
Kottosz (százkarú óriás)
Kratosz (Sztüx gyermeke)
Kriosz (titán)
Külléné (nimfa)
Maia (nimfa)
Métisz (Okeanosz leánya)
Nemeszisz (Zeusz leánya)
Niobé (Tantalosz leánya)
Pandora (az első asszony)
Phaeton (Héliosz fia)
Prométheusz (Deukalion atyja)
Proteusz (jós)
Szeléné (a Hold megszemélyesítője)
Theia (Uranosz lánya)
Zélosz (Sztüx gyermeke)
Pürrha (Deukalion felesége)
Tantalosz (Zeusz fia)
Téthüsz (Okeánosz felesége)
Thétisz (Néreusz leánya)
Tüphon (Héra szörnyszülött gyermeke)
Achillész szülei: Péleusz és Thétisz
álom istene: Morpheusz
Ámor szülei: Mars és Vénusz
Hektor felesége: Andromakhé
Heléna férje: Menelaosz
Hermesz szülei: Maia és Zeusz
Zeusz és Léda ikerfiai: Castor és Pollux

héber mitológiai alakok

Ábel Héber Káin
Ábrahám Illés Mózes
Dágon Izmael Noé
Dániel Izsák Salamon
Elizeusz Jáhve Sára
Elóhim Jákob Sátán
Ézsau Jónás Saul
Hágár Józsua

héber mitológiai hegységek, vidékek

Ararát (hegy)
Askelon (város)
Bábel
Babilon
Báb-ili (torony)
Beérsebá (város)
Béthél
Biboa (hegy)
Coár (város)
Elah (völgy)
Gátz (város)
Gibeon (város)
Gileád (tartomány)
Gomora (város)
Hárán (város)
Hebrón (város)
Hóreb (hegy)
Izrael
Jiszrá-Él (Jákob neve, a Biblia népe)
Jerikó (város)
Jeruzsálem (város)
Jordán (folyó)
Júdea (Izrael déli állama)
Kánaán (vidék)
Luz (város)
Midián földje (Arábia északi része)
Nébo (hegy)

Ninive (város)
Nód földje (mitikus hely)
Párán (sivatag)
Pénuel (mitikus hely)
Sikem (hegyes vidék)
Sineár (Babilónia déli része)
Susán (város)
Széir (Arábia északi része)
Szin (sivatag)
Szinái (hegy)
Szíria (Izraeltől északra fekvő terület)
Szodoma (város)
Társis (kikötő)
Timna (város)
Ur-Kaszdim (Ábrahám hazája)

hettita mitológiai alakok

Alau	Istár	Ullikummi
Anu	Kumarabi	Upelluri
Éa	Telepinu	

iráni (perzsa) mitológiai alakok

Ahriman	Örmuzd
Angra Maijnu	Szijámak
Ahura Mazdáh	Tahmuraszm
Bahman	Vistászpa
Dév	Zarathustra
Gajomarsz	

Zoroasztrikus vallás szent könyve: Avesztá

iszlám mitológiai alakok

Allah	Hábil	Huri
Azrael	Havá	Kábil
Dzsin	Hubal	Kerub
Hágár		

iszlám ördöge Iblisz
iszlám angyala Kerub
iszlám szentély Mekkában Kaaba
iszlám szent könyve Korán
iszlám szent kútja Mekkában: Zem-zem
iszlám ünnepi böjt ramadán
Mohamed próféta születésének hónapja: Rabi al-Aval
Mohamedánok szent hónapja: Radzsab

japán mitológiai alakok

Ama no Uzume	Kusi Nada Hime
Amateraszu	Ninigi
Ame no Hohi	Oho Jama Tsu Mi
Ame no Wakahiko	O Kuni Nusi
Izanagi	Szuszanoo
Izanami	Szuszeri Him
Kagu Csusi	Taka Mi Musubi
Kami Musubi	Tojo Tama
Kon no Hana	Tsuki-jumi no Mikato

kínai mitológiai alakok

Feng Lin	Mo Li-csing	Pan Ku
Jang	Mo Li-haj	Tien-vang
Jüan-si	Mo Li-su	Tung Vang-kung
Li Csing	No Csa	

laoszi mitikus alakok

Bulom kán	Thai Löng
Kan kán	Thai Li
Ket kán	Thai Li Then
Pu Lang-szong	Then Teng
Pu Niö	Zhai Kvang

óindiai mitológiai alakok

Agni	Jama	Rudra
Bharata	Laksmi	Siva
Brahman	Manu	Szaraszvati
Déva	Párvati	Szatjavrata
Haumán	Pradzsápati	Szoma
Gandharva	Ráma	Varunáni
Hiranjakasipu	Rámacsandra	Visnu
Indra	Rávana	Vrtra

sumer-akkád mitológiai alakok

Ansar	Ereskigál	Nemtar
Anu	Gilgames	Nergál
Apszu	Gizzida	Samas
Aruru	Istár	Szin
Damkina	Kingu	Rammuz
Éa	Kisar	Tiámat
Enlil	Lahmu	Um-napisti

tibeti mitológiai alakok

Amitábha	Gdon	Preta
Avalokiteszvara	Klu	Srin
Biur	Iha	Tárá
Dre	Mthomg-dha	

mitológiai királyok és birodalmuk

4 betűs: Abas: Argosz
5 betűs: Byzas: Thrakia, Trácia; Kreon: Théba; Midas: Frígia; Thoas: Tauria
6 betűs: Aeolus: Thesszália; Agenor: Föníciа; Aietes: Kolchisz; Aigeus: Athén; Lykaon: Árkádia; Nestor: Pülosz; Rhesos: Thrakia, Trácia
7 betűs: Augeias: Élisz; Kepheus: Ethiopia; Perseus: Makedónia; Phineus: Thrakia, Trácia; Rusiris: Egyiptom; Telamon: Szalamisz
8 betűs: Adrastos: Argosz; Aigyptos: Egyiptom; Akrisios: Argosz; Diomedes: Thrakia, Trácia; Laomedon: Trója; Nauplios: Euboia, Evvia; Sisyphos: Korinthosz
9 betűs: Agamemnon: Mükéné; Tyndareos: Sparta
10 betűs: Erechtheus: Athén; Eurystheus: Mükéné; Odüsszeusz: Ithaka

mocsárláz malária, váltóláz
mocsárlázt terjeszti Anopheles-szúnyog, moszkitó
Mohácsi J. fordította németre Bánk bán, Csongor és Tünde, Az ember tragédiája
Mohamed szülőhelye Mekka
mohamedán muzulmán
bíró kádi

böjt Ramadán, Ramazán
imaház mosé, mecset
isten Allah
kolduló szerzetes dervis
női lakosztály hárem
paradicsom nőalakja huri
pap imám
szekta vahabita
szent kő Mekkában kába (kaaba)
törvénytudó ulema
ünnep bajrám
vallás szent könyve Korán

moirák *l.* görög sors istennői

Moldova Gy.-mű Az elbocsátott légió, Malom a pokolban, Negyven prédikátor, Mandarin, a kis vagány, Az Őrség panasza, A szent tehén, Akit a mozdony füstje megcsapott

Moldva (Vltava) mellékfolyói Otava, Sazava, Berounka, Sazan, Strela, Mastnik

Moldovai SZSZK (SZU) folyó Dnyeszter, Prut
székhely: Kisinyov

Molière-mű Tartuffe, Nevetséges kényeskedők, Dandin György, Nők iskolája, Mizantróp, Képzelt beteg, Botcsinálta doktor, A fösvény, Úrhatnám polgár

Molnár F.-mű Liliom, A hattyú, Olympia, A Pál utcai fiúk, A vörös malom, Játék a kastélyban

Monaco (hercegség)
dinasztia Grimaldi
főváros Monaco
hírügynökség AT
kikötő La Condamine
nemzetiség francia, olasz, monacói
pénznem frank = 100 centime
sajtó (újság) Journal de Monaco
törvényhozó testület Nemzeti Tanács
város Monaco, Monte-Carlo

Mona Lisa *(Gioconda)* Leonardo da Vinci műve; *(párizsi Louvre)*

mondabeli abesszin királylány Andromeda
angol király Artus, Arthur
asszír királynő Semiramis
kínai hercegnő Turandot
madár főnix, griff, turul
sziget Thule

mondabeli alakok *l.* „regényhősök"

mondat bővített, egyszerű, hiányos, tőmondat
összetett alárendelő, mellérendelő, ellentétes, kapcsolatos, következtető, magyarázó, választó mondat
a beszélő szándéka szerint felkiáltó, felszólító, kérdő, kijelentő, óhajtó mondat

mondatrész alany, állítmány, tárgy, jelző, határozó

mongol, Mongólia
folyó Delgar, Dzavhan, Horá, Onon, Szelenga, Herlen
forradalmár Szuhe-Bator, Csojbalszan
főváros Ulánbátor
hadvezér Batu, Dzsingisz kán, Timur (Timur Lenk, Tamerlan)
hegy, hegycsúcs Pik Hujtun (4653 m) Mongol-Altaj-, Gobi-Altaj-, Hentij, Hangáj-, Otgon-hegység, Tannu-ola
hírügynökség MONCAME
író Lodojdamba, Cs., Oldov, Cs., Rincsen, B., Vangan, C.
költő Cevegmed, D., Damdinzsüren, C., Dzengee, D., Nacagdorzs, D.
nemezsátor jurta
nép (törzs) hun, tatár, burját, gilják, kalmük, tunguz, osztyák, dzsungár
pénznem tugrik = 100 möngö
sajtó (újságok) Unen, Khudulmar, Zalucsudin, Unen, Ulan Od
sivatag Góbi
tó Bujr-, Hövszgöl-, Uvsz-, Hjargasz-, Har-Usz-tó
törvényhozó testület Nagy Népi Hurál
uralkodó

Batu kán	Mangu
Dzsudzsi	Ögedej (Ogotáj)
Hulagu Kubilaj (Kublaj kán)	Tamerlan
Kujuk	Temüdzsin (Dzsingisz kán)

űrhajós Gurragcsa
város Ulánbátor, Arvajhér, Bulgan, Bajanhongor, Dalandzadgad, Darhan, Ölgij, Szuhebátor, Nalajh, Cecerleg, Erdenet, Szajnsand, Csojbalszan, Ulangom

Moniuszko, S.-opera Halka

monopólium tröszt, kartell, konszern, szindikátus

monopóliumok (legjelentősebbek)
3 betűs: ENI, IBM, IRI
5 betűs: Exxon, Pemex, Mobil
6 betűs: Texaco
7 betűs: Gulf Oil, Hitachi, Philips, Siemens, US. Steel
8 betűs: Shell Oil, Unilever
9 betűs: Ford Motor, Petrobrás
10 betűs: Royal Dutch
11 betűs: Nissan Motor, Standard Oil (Indiana of California), Toyota Motor
12 betűs: Elf Aquitaine
13 betűs: General Motors
15 betűs: Du Pont de Nemours, General Electric
16 betűs: British Petroleum
17 betűs: Atlantic Richfield
18 betűs: Matsushita Electric
19 betűs: Occidental Petroleum
20 betűs: Francaise des Pétroles

Monte Christo grófja szerzője Dumas, A.

Monteverdi, C.-opera Orfeo, Ulisses hazatérése, Poppea megkoronázása

Montgolfier, J. találmánya léggömb
mór szaracén
Móra F.-mű Az aranyszőrű bárány, Aranykoporsó, Hannibál föltámasztása, Nádihegedű, A Daru utcától a Móra Ferenc utcáig (önéletrajz), Ének a búzamezőkről
Moravia, A.-mű A megalkuvó, A római lány, Egy asszony meg a lánya, Az unalom, Agostino, A közönyösök, A megvetés, A pici *(novellák)*
Móricz Zs.-mű Árvácska, Hét krajcár, Kivilágos kivirradtig, Nem élhetek muzsikaszó nélkül, Erdély trilógia, Forró mezők, Légy jó mindhalálig, Rokonok, Rózsa Sándor a lovát ugratja, Úri muri
Morus T. műve Utópia
morvamezei csata (1278. VII. 26.) Habsburg Rudolf, IV. Kun László legyőzte Ottokár cseh király seregét
Morvaország *(tört.)* központja Brno (Brünn)
Moszkva *l.* Szovjetunió
motor-munkateljesítmények mértékegysége lóerő
mottó jelige
Mozambik
felfedezője Vasco da Gama
folyó Zambézi, Save, Limpopo, Lúrio
főváros Maputo
hegycsúcs Monte Binga (2436 m)
kikötő Beira, Luhambane, Maputó, Quelimane, Xaixai, Inhambane, Moçambique, Nacala
légiforgalmi társaság *(röv.)* LAM
nemzetiség bantu (makua, tonga, sona), portugál
pénz metical = 100 centavo
tó Nyasza (Malawi)-tó
vízi erőmű Cabora Bassa
város Chinde, Nampula, Machanga, Pampa, Tete, Lichinga, *lm.* kikötő
Mozart, A.-opera A varázsfuvola, Bastien és Bastienne, Cosi fan tutte, Don Giovanni, Figaró házassága, Idomeneo, Szöktetés a szerájból, Titus, A színigazgató
születési helye: Salzburg
mozgásmód séta, galopp, futás, lépés, menet, sietés, baktatás, poroszkálás
mozgástan erőtan, dinamika, kinematika
mozgófénykép feltalálója Lumière A. és L.
mozi *(id.)* cinema, kino, bioscop
mulandó efemer, röpke, ideiglenes
mulatságos figura clown, bajazzo, Harlekin, komédiás, Dummer August, paprikajancsi
mulatt néger és fehér keverék
múlt idő perfektum, praeteritum, plusquamperfektum
munkabér honorárium, fizetés, gázsi, órabér
munkacsapat brigád, kollektíva, team, csoport, osztály
munka egysége fizikában erg, joule, kilowattóra, wattóra
munkairányító diszpécser, művezető
Munkácsy M.-mű Ásító inas, Ecce Homo, Golgota, Köpülő asszony, Milton, Krisztus Pilátus előtt, Tépéscsinálók, Zálogház
Munthe, A.-mű San Michele regénye
„Murányi Vénusz" Széchy Mária *(Gyöngyösi J.)*
Murillo, B.-festmény Szent család, Menekülés Egyiptomba, Madonna a kenyeret osztó gyermek Jézussal
Museo Capitolino műkincsei *l.* Olaszország - Róma
Museo Nazionale műkincsei *l.* Olaszország - Róma
Museo Nazionale delle Terme műkincsei *l.* Olaszország - Róma
Museo Vaticano műkincsei *l.* Olaszország - Róma
musicalek és szerzőik
4 betűs: Gigi (Loewe), Hair (MacDermott), Mame (Herman)
5 betűs: Fanny (Röme), Gypsy (Styne)
6 betűs: Can Can (Porter), Kabaré (Kander), Oliver (Bart), Sorbas (Kander)
7 betűs: Macskák (Eliot-Webber)
8 betűs: Oklahoma (Rodgers), Salad Day (Slade), Show Boat (Kern)
9 betűs: Funny Face (Gershwin), Funny Girl (Styne), Maggie May (Bart)
10 betűs: Hello Dolly (Herman), Kiss Me Kate (Porter), My Fair Lady (Loewe)
11 betűs: Irma La Douce (Monnot), No, No, Nanette (Youmans), The King and I (Rodgers), The Music Man (Porter)
13 betűs: West Side Story (Bernstein)
14 betűs: Lost in the Stars (Weill)
16 betűs: Hegedűs a háztetőn (Bock)
24 betűs: Jézus Krisztus Szupersztár
Musset, A.-mű Éjszakák, Egy fehér rigó levele, Fantasio, Ne fogadj el soha semmit, Szeszély
mustárgáz iperit (yperit)
Muszorgszkij, M.-mű Egy éj a kopár hegyen, Egy kiállítás képei, *operák* Borisz Godunov, Hovanscsina, Szorocsinci vásár
mutató névmás ez, az, emez, amaz
német dieser, diese, dies(es)
francia le, la
angol that, this
múzeum galéria, kabinet, glyptothek, pinakothek
múzsa
Erato (szerelmi költészet)
Euterpé (zene)
Kalliopé (epikus költészet)
Thalia (vígjáték)
Klio (történetírás)
Melpomené (tragédia)
Terpszikhoré (tánc)
Uránia (tudomány, csillagászat)
Polühümnia (himnuszköltészet)
tartózkodási hely Helikon, Parnasszus-hegy

múzsák szárnyas lova Pegazus
műezüst alpakka (réz, nikkel és cink ötvözete)
mű
3 betűs: dóm, kép
4 betűs: opus, rajz
5 betűs: dráma, opera
6 betűs: épület, freskó, portré, szobor
7 betűs: bohózat, grafika, komédia, musical, operett, templom
8 betűs: akvarell, daljáték, festmény, tragédia
9 betűs: fametszet, költemény, plasztika, színdarab
10 betűs: katedrális, kompozíció, rézmetszet
műanyag természetes alapanyagból cellulóz alapanyagúak:
hidrát-cellulózéból rézműszál, viszkóz-szál, vulkánfíber;
cellulózészterből: cellulóznitrát (nitrolakk, nitrofilm, celluloid), cellulózacetát (szál, fólia, lakkgyanta, fröccsanyag), metilcellulóz, etilcellulóz, fröccsanyag, karboximetilcellulóz - **fehérje alapanyagúak** formaldehiddel keményített kazein (galalit) - **kaucsuk alapanyagúak** klórkaucsuk, kaucsuk-hidroklorid fólia (pliofilm), **száradó olaj alapanyagúak:** lonoxin, linóleum, faktisz, vulkánozott kaucsuk (gumi, ebonit, klórkaucsuk)
mesterséges anyagból:

acrynit	ekalith	mipora
acronal	fertene	moplen
alkathene	fenoplaszt gyanta	mowiol
alkidgyanta	(novolakk,	nowilith
amicol	rezolgyanta)	nairit
arbocoli	formica	nejlon
bakelit	genotherm	neoprene
breon	hostaphan	niplex
buna	hostalen	nikoplast
corvic	hostalit	oppanol
danulon	hostaflon	orion
dederon	hungarocell	papírbakelit
decelith	iporka	perduron
dekorit	kapron	perfol
delrin	levszan	perlon
doramin	lupolen	perbunan
doroplast	melinex	polokon
durethan		

műholdelhárító rendszer *(röv.)* ASS
műkaucsuk buna
műkedvelő amatőr, dilettáns, kontár
München (lm. Németország) folyója: Isar
épületei: Nymphenburg, Új Városháza, Frauenkirche, Maximilianeum, Propylän, Hofbränham, Isartor, Deutsche Museum
szórakozó negyede Schwab
müncheni egyezmény (1938. IX. 29-30.) N. Chamberlain (angol), E. Daladier (francia) miniszterelnökök; Hitler és Mussolini = Csehszlovákia megcsonkításáról
műlesiklás slalom
műnyelv eszperantó, ido, romanid, volapük
műszál
5 betűs: akril, arnel, dolan, orlon, redon
6 betűs: antron, dakron, diolen, dralon, grilon, műrost, nejlon, perlon, tergal, tricel
7 betűs: terilén, trevira
8 betűs: meraklon
12 betűs: acetátselyem
14 betűs: cellulózgyapot
műtrágya-alapanyag foszfor, kálium, mész, nitrogén, salétrom
művelődéstörténeti korok *lm.* kultúrtörténeti korszakok
kőkor, kőkorszak része
6 betűs: neolit
7 betűs: őskőkor
10 betűs: neolitikum, újabb kőkor
11 betűs: mezolitikum
12 betűs: paleolitikum
13 betűs: átmeneti kőkor
művész hegedűművész, író, festő, szobrász, virtuóz, zeneszerző, zongoraművész
művészetfajta líra, tánc, zene, dráma, epika, poézis, grafika, építészet, festészet, iparművészet
művészetek pártfogója mecénás, maecenas
művészeti irányzat *(modern)* avantgardizmus, expresszionizmus, futurizmus, kubizmus, szürrealizmus, szuperrealizmus
művészeti irányzat követője kubista, dadaista, pointilista, impresszionista, expresszionista
művészkörút turné
művészeti stílus (*l.* stílusok, irodalmi)
3 betűs: gót
4 betűs: copf
5 betűs: új gót
6 betűs: barokk, rokokó
7 betűs: kubista, mudejár, regence
8 betűs: koloniál, trecento, új barokk, realista
10 betűs: reneszánsz, romantikus
11 betűs: cinquecento, biedermeier, naturalista
12 betűs: klasszicista, quattrocento
15 betűs: impresszionista

N, Ny

nadály gyűrűsféreg, pióca
Nádass J.-mű Kormos évek, Magánember, A hullám
Nádasdy Ferenc (1625-1671)
anyja Kanizsai Orsolya
felesége Báthory Erzsébet („csejtei boszorkány")
elnevezése „fekete bég"
nádcukor szacharóz
nádor palatinus, Helytartótanács, Hétszemélyes Tábla elnöke
ismertebb nádorok Bánk bán, Garai László, Báthory István, Werbőczy István, Wesselényi Ferenc gróf, Esterházy Pál herceg, József és István Habsburg főhercegek
Nádor M.-operett Vilmos huszárok, Babavásár, Offenbach
nafta kőolaj
Nagy-Antillákhoz tartozó szigetek Hispaniola (Haiti), Jamaica, Kuba, Puerto Rico
nagybányai iskola alapítója Hollósy S.
résztvevői Réti I., Thorma J., Ferenczy I., Iványi-Grünwald B., Glatz O., Csók I.
második generáció Ferenczy N., B. és V., Perlrott-Csaba V., Szőnyi I., Bernáth A.
nagybetű maiusculum, iniciálé, verzál
nagybirtok latifundium, uradalom
nagybirtokos mágnás; - arisztokrácia, - kaszt
Nagy-Britannia *l.* Anglia
nagy épület Európában Alcazar, Élysée, Kreml, Louvre, Tower
nagy gyémánt Regent, Toscana, Kohinoor, Orlov, Nagy Mogul, Cullinan
nagy folyók Európában Don, Dnyeper, Dnyeszter, Duna, Maas, Rajna, Szajna, Volga, Pó
nagyhatalmak
XVII-XIX. sz., a napóleoni háborúk után Ausztria, Franciaország, Nagy-Britannia, Orosz- és Poroszország
XX. sz. elején Nagy-Britannia, Orosz-, Német-, Olaszország, Osztrák-Magyar Monarchia
ENSZ Alapokmánya szerint Franciaország, Kína, Nagy-Britannia, Szovjetunió, USA
nagyhatalmú ember potentát
nagyhercegség Luxemburg, Monaco, Liechtenstein
Nagy Ignác irodalmi lapja Hölgyfutár
nagyipari kézimunka manufaktúra
nagyító (készülék) lupé, mikroszkóp, lencse, távcső
Nagy Károly életrajzírója Einhard, *nevelője* Alkuin
Nagy Kutya csillagkép fő csillaga Szíriusz (Sánta Kata)
Nagy Lajos *(Koss.)*-**mű** Kiskunhalom, A falu álarca, Budapest nagykávéház, Pincenapló, 1919. május, Falu, A tanítvány, Új vendég érkezett
önéletrajz A lázadó ember, A menekülő ember
Nagy L. *(Koss.)*-**verskötet** Himnusz minden időben, Versben bujdosó, Csodafiúszarvas, Jönnek a harangok értem, Arccal a tengernek
Nagy S. *(Koss.)*-**mű** Az Úr jó vitéze, Megbékélés, A szabadulás napja
Nagy Sándor hadvezére Diadochosz, Lysimachosz
lova Bukephalos
utódai *l.* „diadochusok"
nagyod 12 tucat = 144 darab
nagyon gazdag kapitalista, milliomos
nagyon nagy lakás kastély, palota, vár
nagysallói csata *(1849. IV. 19.)* Damjanich és Klapka győzelme Wohlgemuth felett
eredménye Komárom felmentése
Nagy-Szunda-szigetek Borneó, Szumátra, Celebesz, Jáva és a környező kisebb szigetek
Nagy-tavak (Öt-tó) Felső-, Michigan-, Huron-, Erie-, Ontario-tó (USA és Kanada)
lefolyásuk Szt. Lőrinc-folyó
nagy teljesítmény rekord, csúcs, csúcseredmény
nagy templom dóm, katedrális, bazilika, székesegyház
nagyvárosi vasút tram, metró, S-Bahn, U-Bahn, villamos, földalatti, gyorsvasút, magasvasút, fogaskerekű, trolibusz
Nagyváthy I. műve A szorgalmatos mezei gazda... (1791, első magyar gazdaságtan)
nagyzási hóbort megalománia
Nahicsevan Autonóm Szovjet Köztársaság *(SZU)*
folyó Araksz
székhelye Nahicsevan
Nahimov, P. megverte a török hajóhadat Szinópénél (1853)
Szevasztopol védője (1854-től)
naiv dialektika képviselői Hérakleitosz, Cusanus, Bruno, G.
naiv eposz finn Kalevala
germán Edda, Nibelung-ének
görög Iliász, Odüsszea
hindu Mahábhárata, Rámájana
perzsa Sáhnámé
nájád vízi nimfa
Nambo *(tört.)* Kokinkína
központja Saigon (ma Ho Si Minh-város)
Namíbia
folyó Orange (Oranje), Okavango, Kunene

főváros Windhoek
hegy, hegycsúcs Brandberg (2606 m), Bie, Moltkeblick, Erongo-hegység
kikötő Kolmanskop, Oranjemund, Walvis Bay, Lüderitz, Swakopmund
nemzetiség bantu (ovambo, herero, damara), busman, hottentotta, búr
pénznem dél-afrikai rand = 100 cent
repülőtér Walvis Bay, Lüderitz, Keetmanshoop
sajtó (újságok) Allgemeine Zeitung, Windhoek, Advertiser
város Grootfontein, Grunau, Tsumeb, Okavango, Oshikango, Omaruru, Okahandja, Marienthal, *lm.* kikötő, repülőtér

Nana szerzője Zola

nándorfehérvári diadal *(1456. VII. 21–22.)* Hunyadi János győzelme II. Mohamed szultán felett

Nansen, F. *(Nob.)* **hajója** Fram

nantes-i edictum *(1598. IV. 13.)* IV. Henrik rendelete a hugenották elismeréséről

napalm gyújtó harci anyag; alumínium nafténsavas és palmitinsavas sójának, továbbá zsírsavak, olajsav, nafténsav, magnéziumpor (pyrogel) keveréke

napéjegyenlőség aequinoctium

napfogyatkozás teljes, részleges, gyűrűs napfogyatkozás

napforduló solsticium

Napier (Neper) fedezte fel (természetes) logaritmus

napirend agenda

napisten Héliosz, Rá, Ámon, Aton

napközel perihélium

naptávol afélium

napok nevei

magyarul	oroszul	angolul
hétfő	ponegyelnik	Monday
kedd	vtornik	Tuesday
szerda	szredá	Wednesday
csütörtök	csetverg	Thursday
péntek	pjatnyicá	Friday
szombat	szubbotá	Saturday
vasárnap	voszkreszenje	Sunday

németül	franciául
Montag	lundi
Dienstag	mardi
Mittwoch	mercredi
Donnerstag	jeudi
Freitag	vendredi
Sonnabend	samedi
(Samstag)	dimanche
Sonntag	

napóra gnomon

napokat mutató almanach, naptár, kalendárium

Napóleon polgári (magánjogi) törvénykönyve Code Civil

napóleoni háborúk hadvezére Berthier, A., Davout, L., Ney, M., Murat, J.

Napóleon csatái és békéi
csaták lodi (1796. V. 10.), arcolei (1796. XI. 15–17.), rivoli (1797. I. 14–15.) szmolenszki (1812. VIII.), borogyinói Kutuzov (1812. IX. 17.), lipcsei „népek csatája" (1813. X. 16–19.), trafalgari tengeri csata Nelson győzelmével (1805. X. 21.), austerlitzi (1805. XII. 2.)
béke campoformiói (1797. X.) *abukiri tengeri csata* Nelson győzelmével (1798. VIII. 1.) lunevillei (1801. II.), amiensi (1802. III.) pozsonyi (1805. XII. 26.), jénai (1806. X. 14.), auerstadti (1806. X. 14.), eylaui (1807. II. 7–8.), friedlandi (1807. VI. 14.) tilsiti (1807. VII. 8–9.), asperni (1809. V. 21–22.), győri (1809. VI. 14.), wagrami (1809. VII. 5–6.) bécsi (1809. X. 14.) párizsi (1814. V. 30.), waterlooi (1815. VI. 18.) párizsi (1815. XI. 20.) és a bécsi kongresszus (1814. IX.–1815. VI.)

Napóleonról ismert sziget Elba, Korzika, Szt. Ilona

Napóleon születési helye Ajaccio

Nápoly műkincsei *l.* Olaszország

Nápoly (és környékének) nevezetessége Vezúv, Pompeji, Herculanum, Sorrento, Capri, Castello dell'Ovo, Kék-barlang

nápolyi iskola (17. és 18. sz.) képviselői Scarlatti, A., Piccini, N., Pergolesi, G. zeneszerzők

napraforgó tányérrózsa, tányérica

naprendszerünk bolygói
földszerű Föld, Mars, Merkur, Plútó, Vénusz
óriásbolygó Jupiter, Neptunusz, Uránusz, Szaturnusz

napszak éj, dél, este, éjfél, éjjel, hajnal, reggel, délután, délelőtt

naptár Julián (Julius Caesar vezette be), gregorián (XIII. Gergely pápa vezette be)

narancsfajták édes, jaffa, vér, keserű (bigaradia), neroli, bergamott

nargilé vízipipa

narodnyik *(id.)* népies (értelmiségi-kispolgári párt)
képviselői (19. sz. második felében) Plehanov, Zaszulics, Bakunyin, Lavrov, Tkacsov, Mihajlov, Mihajlovszkij, Morozov, Perovszkaja, Figner, Uljanov
szervezeteik Csornij Peregyel (Általános Földfelosztás), Narodnaja Volja (Népakarat), Munka Felszabadítása csoport

naseby csata (1645. VI. 14.) Cromwell és Fairfax győzelme

Nasmyth találmánya gőzkalapács, marógép, cölöpverőgép

nassol torkoskodik, nyalakodik, kóstol

nátha coryza, Rhinitis

National Gallery kincsei *l.* angol

NATO (Észak-atlanti Szerződés Szervezete)
tagállamai Belgium, Dánia, Franciaország, Görögország, Hollandia, Izland, Kanada, Luxem-

burg, Nagy-Britannia, NSZK, Norvégia, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Törökország, USA
ellenőrző szervezet *(röv.)* COCOM
európai parancsnoksága *(röv.)* SHAPE
nátrium ásványai kősó, chilei salétrom, szóda, glaubersó
nátrium-hidroxid marónátron
nátrium-karbonát szóda
nátrium vegyület kősó, szóda, nátron, földpát, konyhasó, glaubersó, nátronlúg, chilei salétrom
naturista nudista
naturalizmus
képviselője Zola, Flaubert
magyarok Justh Zs., Bródy S., Révész B., Nagy L.
Navigation Act (1651-1849) angol hajózási törvény
Nauru
főváros Yaren
nemzetiség naurui, polinéz, kínai, angol
pénznem ausztrál dollár = 100 cent
sziget Nauru
tó Buada-tó
város Meneng, Yangor, Makwa, Rouawi
Nazim Hikmet-mű Nehéz a távollét, Én, egy ember (költemények), Az ünnep első napja, Létezett-e Ivan Ivanovics?, Damoklész kardja, Legenda a szerelemről
Neckar mellékfolyója Enz, Jagst, Kocher
nedvességmérő higrométer, pszichrométer
negáció tagadás
negatív semleges, tagadó
negatív elektród katód
néger nép, törzs
3 betűs: edo, eve, for, ful, ibo, kru, tiv, vai
4 betűs: aeta, akka, luba, madi, naba, nuba, szuk, zulu
5 betűs: banda, bantu, bongo, duala, lunda
6 betűs: baluba, busman, herero, jaunde, joruba, kaffer, kololo, mosszi, obongo, ovambo, ubangi, vahuma
7 betűs: andaman, asanti, bambuti, baszuto, batuszi (haussza), masszai, szemang, szomáli
8 betűs: amakosza, nyam-nyam, vatusszi
11 betűs: hottentotta
néger vallási dal spirituálé
Negri, P.-film A spanyol táncosnő, Hotel Imperial, Mazurka
Negros-sziget vulkánja Canlaon (2465 m)
negyed kvart
negyedév trimeszter, három hónap
negyedidőszak tagozódása pleisztocén, holocén
négyes csoport kvartett
négyesfogat quadriga
négyszög négyzet, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, romboid, trapéz
Negyvennyolcas Párt vezetői Madarász J., Simonyi E., Irinyi D., Helfy I.
nehéz ásvány cirkon, gránát, magnezit, turmalin
nehézatléta bokszoló, birkózó, súlyemelő
nehézfém ón, cink, króm, ólom, urán, cink, réz, vas, arany, ezüst, bizmut, higany, kobalt, mangán, nikkel, tantál, platina, kadmium, volfrám
nehézhidrogén deutérium
nehéziparág bányászat, vas-, acél-, fémgyártás, gépgyártás, villamosenergia-ipar, építőanyag-ipar, vegyipar, gumi- és műanyagfeldolgozó ipar
eredetileg szén-, vasércbányászat, vaskohászat, acélgyártás
később bányászat (olajkitermelés is), kohászat, elektromosenergia-termelés, gépipar, vegyipar, építőanyag-ipar
nehéz selyemszövet, átszőve ezüsttel brokát
nehézvíz deutériumoxid
nekropolis temetőpark
Nelson győzelme *(1805. X. 21.)* trafalgari csata
nem fiú, lány, férfi, leány, nő
némajáték pantomim
nemes lovag, báró, gróf, herceg, márki, őrgróf, főherceg
nemes fa ében, tik, ébenfa, mahagóni, szantálfa, paliszander
nemesfém arany, ezüst, irídium, ozmium, platina, polónium, rádium, ruténium
nemesgáz argon, hélium, kripton, neon, xenon
nemesi cím
magyar báró, gróf, lófő, nemes, herceg, őrgróf, primor, főherceg, nagyherceg
idegen
3 betűs: duc, sir
4 betűs: duke, earl, emír, Graf, lord, peer, raja
5 betűs: Baron, comes, comte, conte, count, Fürst
6 betűs: argyll, Freiin, gentri, grande, Herzog, infáns, infant, magnat, marquis
7 betűs: baronet, Baronin, hidalgó, vicomte
8 betűs: contessa, Freifrau, Freiherr, Herzogin, Komtesse, marchese, marquess, marquise, somerset, visconte, viscount
9 betűs: Baronesse
nemesi felkelés *(1222-1809)* inszurrekció
nemesi udvarház kúria
Nemeskürty I.-mű Rekviem egy hadseregért, „Kik érted haltak, szent Világszabadság", Világostól Solferinóig
nemes prém
4 betűs: fóka, nerc, róka
5 betűs: bobak, mókus, nyest, vidra
6 betűs: coboly, nutria, nyuszt, ocelot, perzsa, pézsma, szkunk

7 betűs: hörcsög, kékróka, mormota
8 betűs: hermelin, oposszum
9 betűs: ezüstróka, fehérróka, szilszkin, vörösróka
10 betűs: csincsilla
11 betűs: platinaróka

nemes rozsda patina

nemesség nobilitás, arisztokrácia, előkelőség

„nemesség kötelez", „noblesse oblige" (Lévis, P.)

német, Németország, egykor: Német Demokratikus Köztársaság (NDK, DDR), Berlin, Nyugat-Berlin (West Berlin), egykor: Német Szövetségi Köztársaság (NSZK, BRD)

Afrika-kutató Barth, Rohlfs, Wissmann, Bernatzik, Frobenius, Nachtigall, Schweinfurth

államférfi *lásd* német politikus

atomerőmű Biblis, Rheiusberg, Philippsburg

atomkutató Born, Hahn, Bothe, Geiger, Planck, Ardenne, Heisenberg

bajor egyetemi város Erlangen, München, Nürnberg, Würzburg, Passau, Bamberg, Bayreuth, Regensburg

bajor város Amberg, Ansbach, Augsburg, Bamberg, Bayreuth, Coburg, Erlangen, Fürth, Kempten, Landshut, München, Nürnberg, Passau, Regensburg, Schweinfurt, Würzburg

bakteriológus Behring, E. *(Nob.)*, Koch, R. *(Nob.)*

balti-tengeri fürdőhely
NDK Rostock, Sassnitz, Warnemünde, Wismar
NSZK Neustadt, Travemünde

Berlin címerállata medve

Berlin városrésze Charlottenburg, Kreuzberg, Lichterfelde, Reinickendorf, Neukölln, Spandau, Tegel, Tempelhof, Wedding

borvidék Ahr, Nahe, Saar, Mosel, Pfalz, Rajna-Pfalz, Rajna-Hessen, Württemberg

botanikus De Bary, D., Hofmeister, W., Schleiden, M.

csatorna Kieli-, Ems-Jade, Hedelner, Hunt Ems, Elba-Trave-, Odera-Spree-,Mittelland-csat.

császár *(tört.)* Frigyes, Henrik, Károly, Lajos, Maximilian, Ottó, Fülöp, Rudolf, Vilmos

csillagász Apian, P., Argelander, F., Baade, W., Bessel, F., Bode, J., Bruns, E., Encke, J., Fabricius, D., Galle, G., Gauss, K., Hensen, P., Hegel, F., Kepler, J., Kohlschütter, A., Küstner, F., Lambert, J., Mädler, J., Marius, S., Mayer, Ch., Meyer, E., Oelzen, W., Olbers, H., Olearius, A., Oppolzer, Th., Raabe, W., Regiomontanus (Müller, J.), Reinhold, E., Rümker, K., Scheiner, Ch., Schiller, J., Schmidt, J., Schwabe, S., Schwarzschild, K., Seeliger, H., Spörer, G., Titius, J., Vogel, H., Weigel, E., Weizsäcker, C., Ziegler, J., Zöllner, J.

dinasztiák Hohenstaufen, Hohenzollern

Drezdai Képtár (Zwinger) főbb kincsei

Botticelli: Mária a gyermek Jézussal és Keresztelő Szt. Jánossal, Négy jelenet Szt. Zenobius életéből
Brouwer: Kártyázás közben verekedő parasztok
Andrea del Sarto: Ábrahám áldozata
Böcklin: A háború
Canaletto: Drezda látképe, A drezdai Zwinger udvara
Degas: Két táncosnő
Dix: A háború
Guercino: Szt. Ferenc extázisa
Gauguin: Két tahiti nő
Van Gogh: Gyümölcscsendélet
Greco: A vak gyógyítása
Grundig: A fasizmus áldozatainak
Hals: Fiatalember sárgaszürke kabátban
Lotto: Madonna a gyermekkel és a kis Keresztelő Szt. Jánossal
Manet: Hölgy rózsaszínben
Meunier: Kohász
Monet: A Szajna töltése Lavacourtnál
Nagel: Reggeli műszak
Site: A túlélők
Atrozzi: Csellózó nő
Van Vackenbroch: Bábel tornyának építése
Watteau: Kedélyes társaság a szabadban
Vecchio: Mária a gyermekkel és két szenttel
Canaletto: San Giovanni e Paolo, Templom Velencében
Carriera: Mestasio, a költő
Lorrain: Tengerparti táj Acisszal és Galateiával, Táj a pihenő szent családdal
Correggio: A szent este, Szt. György madonnája, Madonna Szt. Ferenccel
Cossa: Angyali üdvözlet
Cranach: Szt. Katalin vértanúsága, Ádám és Éva
Cosimo: A szent család
Credi: A szent család
Dürer: A gyermekét imádó Mária, Menekülés Egyiptomba, Fiatalember arcképe
Van Dyck: Szt. Jeromos, Thomas Parr arcképe
Francia: Krisztus megkereszteltetése
Gelder: Ecce homo
Giorgione: A szunnyadó Vénusz
Graff: Kék ruhás nő
Jordaens: Diogenész lámpával kutat ember után a piacon
Liotard: A csokoládét felszolgáló lány
Murillo: Mária a gyermekkel, Szt. Klára halála
Mantegna: A szent család
Ostade: Vidám szórakozás a jégen, Két falatozó paraszt

Poussin: A pásztorok meglesik a szunnyadó Vénuszt, A királyok imádása, Pán és Syrinx, Flóra birodalma
Raffaello: A Sixtusi Madonna
Rembrandt: Önarckép Saskiával, Manoah áldozata, Ganümedész, Sámson a lakomán feladja a rejtvényt
Rein: Vénusz és Ámor
Ribera: Szt. Ágnes
Rubens: Szt. Jeromos, Merkus és Árgus, Részeg Herkules, Diana hazatérése a vadászatról, Szt. Jeromos, Szt. Ágnes a börtönben, Bethsabé a szökőkútnál megkapja a Dávid levelét
Ruisdael: A zsidó temető
Renoir: Tiszt arcképe
Toulouse-Lautrec: Barátnők
Terberch: Lantot pengető nő
Tiepolo: Szt. Anna látomása, Amphitrite diadal
Tintoretto (J. Robusti): Muzsikáló nők, Arninoé megmentése
Tiziano: Az adógaras, A fehér ruhás nő
Tura: Szt. Sebestyén
Vecchio: Jakab és Ráchel
Velazquez: Férfiarckép
Veneto: Salome
Vermeer van Delft: Erkélyjelenet (A kerítőnőnél), Nyitott ablaknál levelet olvasó nő
Veronese: Krisztus Emmausban, A királyok imádása
Zurbarán: Szt. Bonaventura hírül veszi az új pápa nevét

egyetemi város
4 betűs: Bonn, Jena, Kiel, Köln
5 betűs: Halle, Mainz
6 betűs: Aachen, Berlin, Bochum, Bremen, Passau
7 betűs: Bamberg, Giessen, Hamburg, Leipzig, Marburg, München, Münster, Rostock
8 betűs: Bayreuth, Dortmund, Erlangen, Freiburg, Hannover, Konstanz, Tübingen, Würzburg
9 betűs: Bielefeld, Frankfurt, Göttingen, Karlsruhe, Stuttgart
10 betűs: Düsseldorf, Greifswald, Heidelberg, Regensburg
11 betűs: Saarbrücken

építész Baehr, G., Behrens, D., Eosander, J., Dietzenhofen, G., Gropius, W., Klenze, L., Knobelsdorff, G., Messel, A., Miese van der Rohe L., Neumann, J., Parler, P., Pöppelmann, M., Schinkel, K., Schlüter, A., Semper, G., Stüler, F., Langhans, K.

fegyveres erők
Bundeswehr

feltaláló Bosch, E., (Bosch-gyertya), Böttger, J., (porcelángyártás), Benz, K., (gépkocsi), Braun, W., (V-1 és V-2 rakéták), Daimler, G., (gépkocsimotor), Diesel, R., (motor), Gutenberg, J., (könyvnyomtatás), Heinlein, P., (zsebóra), Holzwarth, H., (gőzturbina), Junkers, H., (fémrepülőgép), Lilienthal, O., (siklórepülőgép), Linde, K., (levegő-cseppfolyósítás), Meissner, A., (visszacsatolós el. csöves rádióadó), Mannesmann, R., (varrat nélküli csövek), Marggraf, A., (cukorgyártás), Messter, O., (mozgófényképezés), Otto, N., (benzinmotor), Reichenbach, G., (kör-osztógép), Ruhmkorff, H., (szikrainduktor), Siemens, A., (olvasztókemence), Siemens, W., (dinamó), Zeppelin, F., (kormányozható léghajó)

festő Altdorfer, A., Beckmann, M., Beharn, H., Busch, W., Six, O., Dürer, A., Ernst, M., Elsheimer, A., Feuerbach, A., Fleischer, H., Friedrich, C., Grien, H., Gross, G., Grundig, H., Grundig, L., Grünewald, M., Harting, H., Heller, B., Holbein, H., (id.) Holbein, H., (ifj.), Kaulbach, W., Kollwitz, K., Klee, P., Krafft, A., Leibl, W., Liebermann, M., Campendonk, H., Corinth, L, Cornelius, P., Cranach, L., Lingner, M., Lochner, S., Marc, F., Marées, H., Mengs, A., Meistermann, G., Menzel, A., Multscher, H., Nagel, O., Nolde, E., Overbeck, J., Pechstein, M., Piloty, K., Rethel, A., Runge, P., Schongauer, M., Schwind, M., Tischbein, J., Uhde, F., Werner, Th., Winter, F.

filozófus Baader, F., Bernstein, E., Bloch, E., Böhne, J., Büchner, L., Cusanus, N., Cassirer, E., Dietzgen, J., Dilthey, W., Driesch, H., Engels, F., Feuerbach, L., Fichte, J., Hartmann, N., Hegel, G., Heidegger, M., Herder, J., Husseri, E., Jaspers, K., Kant, I., Kautsky, K., Lassalle, F., Leibniz, G., Lessing, G., Magnus, A., Marx, K., Nietzsche, F., Rickert, H., Scheler, M., Schelling, F., Schopenhauer, A., Spengler, O., Spranger, E., Strauss, D., Windelband, W., Wolff, Ch.

fizikus Abbe, E., Abraham, M., Ardenne, M., Auerbach, F., Baumgarten, A., Bezold, W., Boersch, H., Born, M. *(Nob.)*, Bothe, W. *(Nob.)*, Braun, K. *(Nob.)*, Brüche, E., Chladni, E., Claus, C., Dorn, F., Dove, H., Drude, P., Einstein, A. *(Nob.)*, Elster, J., Ettingshausen, A., Fahrenheit, G., Feddersen, B., Fick, A., Franck, J. *(Nob.)*, Franz, R., Frauenhofer, J., Friedrich, W., Fröhlich, H., Gauss, C., Gehler, J., Geiger, H., Geitel, H., Gerlach, W., Gerland, E., Grotthuss, Ch., Grunert, J., Gudden,

B., Guericke, O., Haber, F. *(Nob.)*, Hahn, O. *(Nob.)*, Hallwachs, W., Hausen, Ch., Haxel, O., Heisenberg, W. *(Nob.)*, Heitler, W., Helmholtz, H., Hertz, G. *(Nob.)*, Hertz, H., Herzberg, G., Hittorf, J., Holtz, W., Humboldt, A., Hund, F., Jacobi, C., Jammer, M., Jensen, H. *(Nob.)*, Joos, J., Jordan, P., Kalähne, F., Kepler, J., Kirchhoff, G., Kleist, E., Klitzing, K. *(Nob.)*, Kneser, H., Knipping, P., Knoblauch, K., Knoll, H., Koenigsberger, J., Kohlhörster, W., Kohlrausch, F., Kossel, W., König, R., Krönig, A., Kundt, A., Kurlbaum, F., Kusch, P., Lambert, J., Lenard, Ph. *(Nob.)*, Lange, L., Laue, M. *(Nob.)*, Leibniz G., Lenz, E., Lichtenberg, G., Linde, K., Lindemann, C., Lummer, O., Meissner, W., Melde F., Michelson, A. *(Nob.)*, Mie G., Möllenstedt, G., Mössbauer, R. *(Nob.)*, Müller, W., Nerst, H. *(Nob.)*, Neumann, F., Oberbeckt, A., Ohm, G., Osann, G., Oswald, W. *(Nob.)*, Paschen, F., Planck, M. *(Nob.)*, Plücker, J., Poggendorff, J., Pobl, G., Prandt, L., Pringsheim, E., Regener, E., Reich, F., Rihman (Richmann), G., Ritter, J., Rosengerge, J., Röntgen, W. *(Nob.)*, Rubens, H., Schaeffer, C., Schmidt, G., Schwerd, F., Schottky, W., Schweigger, J., Siedentopf, H., Seebeck, Th., Seeber, L., Siemens, W., Stark, J. *(Nob.)*, Stern, O., Strassmann, F., Toepler, A., Van der Waals, J. *(Nob.)*, Voigt, W., Warburg, E., Weber, W., Weizsäcker, C., Weichert, J., Weidemann, G., Wieland, H. *(Nob.)*, Wien, W., Winkler, J.

folyó
Elba (Elbe), Ems, Duna (Donau), Majna (Main), Neckar, Odera (Oder), Rajna (Rhein), Saale, Spree

földrajztudós A. Petermann, Mercator, (G. Kremer), K. Ritter

fürdőhely Balti-tengernél
Bad Doberan, Barth, Binz, Greifswald, Heringsdorf, Rostock (Warnemünde), Stralsund, Wolgast

geológus F. Richthofen, H. Stille

germán isten Ase, Donar, Odin, Thor, Wodan, Ziu, Loki

germán istenasszony Hel, Idun, Iduna, Nerthus, Ran, Ute

germán szerelem istenasszonya Freya, Freia

germán hadisten Tyr, Ziu

germán tavasz istennője Ostara

gyógyhely Felső-Bajorországban Schliersee, Tegernsee

gyógyhely a Harz-hegységben Harzgerode, Bad Harzburg, Wernigerode

gyógyhely a Pfalzban Bad-Ems, Bad-Kreuznach

gyógyhely Schwarzwaldban Baden-Baden

gyorsírás megalapítója F. Gabelsberger

hadvezér G. Blücher, P. Hindenburg, E. Ludendorff, K. Clausewitz, H. Moltke

hegy
Német-középhegység
részei Rajnai-pala-hegység, Pfalzi-, Fekete-, Türingiai-, Teutoburgi-erdő, Spessart, Rhön, Harz, Odenwald, Fichtel
részben: Érc-hegység, Cseh-erdő
Délnémet-középhegység: Allgäui-, Bajor-, Mészkő-, Salzburgi-Alpok; Fekete-erdő; Frank-, Sváb-Alb; Sumava

hegycsúcs
Brocken, Fichtel (1214 m)
Feldberg, Grosser Arber Schneeberg; Zugspitze (2963 m)

hírügynökség ADN; DPA

ipari norma jelzése DIN

író Auerbach, B., Becher, J., Böll, H. *(Nob.)*, Börne, L., Borchert, W., Brant, S., Brecht, B., Brede, W., Brentano, B., Brentano, C., Büchner, G., Carossa, H., Courths-Maler, H., Döblin, A., Ebers, G., Eichendorff Eucken, R. *(Nob.)*, Fallada, H., Fessler, I., Feuchtwanger, L., Fontane, T., Forster, J., Frank, L., George, S., Gottsched, J., Grabbe, Ch., Graf, O., Grimm, H., Grimm, W., Grimmelshausen, H., Gryphius, A., Grünberg, K., Gutkow, K., Halbe, M., Hauff, W., Hauptmann, G. *(Nob.)*, Hebbel, F., Herder, S., Hesse, H. *(Nob.)*, Heym, S., Hoffmann, E. Th. A., Holz, A., Hutten, von U., Jean Paul (Richter, F.), Jehring, H., Kafka, F., Kaiser, G., Kästner, E., Keller, G., Kellerman, B., Klabund, A., Kleist, H., Kotzebue, A., Koeppen, W., Laube,, H., Lessing, G., Ludwing, O., Mann, H. *(Nob.)*, Mann, Th., Marchwitza, H., Mundt, T., May, K., Novalis, Ossietzky, C., Raabe, W., Remarque, E., Renn, L., Rugen, A., Sacher-Masoch, L., Sachs, N. *(Nob.)*, Scharrer, A., Schlegel, F., Seghers, A., Strom, T., Strittmatter, E., Sudermann, H., Toller, E., Uhse, B., Walther von der Vogelweide, Wedekind, F., Weerth, G., Weinert, E., Wichert, E., Wolf, F., Zweig, A.

kancellár
4 betűs: Cuno, Marx
5 betűs: Bauer, Bülow, Ebert, Papen, Wirth
6 betűs: Hitler, Luther, Müller
7 betűs: Brüning, Caprivi
8 betűs: Bismarck, Hertling
9 betűs: Hohenlohe, Michaelis
10 betűs: Fehrenbach, Sogleicher, Stresemann
11 betűs: Max von Baden, Scheidemann
15 betűs: Bethmann-Hollweg

karmester Abendroth, H., Blech, O., Bülow, H., Franz, H. (Knauth), Furtwängler, W., Keil-

berth, E., Mottl, O. F., Nikisch, A., Schalk, L. Spohr, B. Walter, F. Weingarten

kémikus Achard, F., Agricola, G., Albertus, Alder, K., Altmann, R., Baeyer, A. *(Nob.)*, Bayer, J., Becker, J., Beckmann, E., Behrend, R., Berg, O., Bergius, F. *(Nob.)*, Bernstein, J., Boehm, R., Bolton, W., Borries, B., Bosch, C. *(Nob.)*, Bösseken J., Böttger, J., Böttiger, P., Brand, H., Brauer, E., Brunschwig, H., Buchner, E. *(Nob.)*, Bunsen, R., Butenandt, A. *(Nob.)*, Buttmann, Ph., Bücher, J., Caro, H., Claus, A., Cramer, F., Diels, E. és F. H. O. *(Nob.)*, Crell, L., Curtis, Th., Domagk, G. *(Nob.)*, Döbereiner, J., Drechsel, H., Ehrlich, P. *(Nob.)*, Eigen, M. *(Nob.)*, Einstein, A. *(Nob.)*, Embden, G., Ercker, L., Erlenmeyer, E., Euler-Chelpin, H. *(Nob.)*, Fehling, H., Fischer, G. E., Fischer, O. E. *(Nob.)*, Fischer, H. *(Nob.)*, Fittig, R., Frank, A., Fresenius, K., Freudenberg, K., Friedländer, P., Friedrich, W., Fritzsche, J., Fröhlich, Th., Gabriel, S., Geiger, H. és L., Glauber, J., Gmelin, L., Goldschmiedt, G., Graebe, C., Grassmann, E. W., Gren, F., Griess, J., Grotthuss, Th., Haber, F. *(Nob.)*, Hahn, O. *(Nob.)*, Heisenberg, W. *(Nob.)*, Heitler, W., Helferich, B., Henkel, J., Hepp, E., Hesse, O., Hessel, J., Hoffmann, F., Hoffmann, A., Hofmeister, A. és F., Holst, A., Hüttig, G., Kekulé, F. von Stradonitz, Kiliani H., Kirchhoff, G., Klaproth, M., Klemm, W., Kossel, A. *(Nob.)*, Knorr, L., Kobell, F., Koch, R. *(Nob.)*, Kolve, A., Kopp, H., Kossel, A. *(Nob.)*, Kossel, W., Kögl, F., Kraft, J., Kuhn, R. *(Nob.)*, Kunckel, J., Küster, W., Kühne, W., Landerburg, A., Landolt, H., Leuchs, H., Libavius, A., Liebermann, K., Liebig, J., Lossen, W., Marggraf, A., Medicus, L., Meissner, K., K. és L. V. és W., Meyerhoff, G., Miller, W., Mitscherlich, E., Mittasch, A., Mohr, C., Naumann, K., Nerst, H. *(Nob.)*, Neumann, F., I. és W. Noddack, Osann, G., Ostwald, W. *(Nob.)*, Ostwald, W., Paracelsus, Th., Pauly, H., Pettenkoffer, M., Piloty, O., Pinner, A., Planck, M. *(Nob.)*, Pott, J., Rabe, P., Reich, F., Rein, H., Reppe, W., Reuss, F., J. és Th. Richter, Reisenfeld, E., Ritter, J., Rohde, G., Rose, G., Roser, W., Runge, F., Schmitt, R., Schulz, G., Schulze, E. és J., Sertürner, W., Spiegel, L., Stahl, G., Stark, J. *(Nob.)*, Staudinger, H. *(Nob.)*, Strecker, A., Stroneyer, F., Tachenius, O., Thannhauser, S., Tiemann, J., Tillmans, J., Tollens, B., Traube, M. és W., Tropsch, H., Unverdorben, O., Virchow, R., Wackenroder, H., Wallach, O. *(Nob.)*, Wartburg, O. *(Nob.)*, Weiss, Ch., Wenzel, C., Wichelhaus, C., Wiegleb, Ch., Wieland, Th., Wilcke, J., Wilhelmy, L., Will, W., Willstätter, R. *(Nob.)*, Windaus, A. *(Nob.)*, Winkler, C., Witt, O., Wittig, G. *(Nob.)*, Wöhler, F., Ziegler, K. *(Nob.)*

kerület (megye) NDK területei Cottbus, Dresden, Erfurt, Frankfurt (Oder), Gera, Halle, Karl-Marx-Stadt, Leipzig, Magdeburg, Neubrandenburg, Potsdam, Rostock, Schwerin, Suhl, Berlin (Ost-Berlin)

kikötő

folyami kikötők: Dortmund, Duisburg, Frankfurt, Gelsenkirchen, Hamburg, Köln, Ludwigshafen, Mannheim, Wesseling, Düsseldorf

tengeri kikötők: Emden, Hamburg, Kiel, Lübeck, Nordenham, Cuxhaven, Bremerhaven, Wilhelmshaven, Rostock, Wismon, Stralsund

királyság *(tört.)*
Bajorország, Szászország, Württemberg, Poroszország

középkori városszövetség Hansa

költő Aue, von H., Angelus, (Scheffer, J.,) Barlach, E., Arndt, E., Becher, J., Brecht, B., Brentano, C., Bürger, G., Busch, W., Carossa, H., Chamisso, A., Dehmel, R., Droste-Hülshoff, A., Eichendorff, J., Fontane, Th., Fouqué, F., Freiligrath, F., George, S., Goethe, J., Gryphius, A., Hebbel, F., Heine, H. Herder, I., Hermlin, S., Herwegh, G., Heym, G., Heyse, P., Hölderlin, J., Holz, A., Hutten, von U., Kerner, J., Klabund, A., Kleist, H., Klopstock, F., Körner, Th., Liliencron, D., Matthisson, F., Mörike, E., Novalis (F. Hardenberg), Platen-Hallermünde, A., Sachs, H., Sachs, N., Schlaf, J., Schiller, F., Schubart, C., Stadler, E., Strom, Th., Tieck, L., Uhland, L., Vogelweide, von der W., Weerth, G., Weinert, E., Eschenbach, von W., Wieland, C.

könyvkereskedő Baedeker, K. (bédekker = útikalauz, útikönyv)

közép-német vidék Harz, Anhalt, Altmark, Flaming, Lausitz, Neumark, Prignitz, Havelland, Spreewald, Thüringia, Uckermark, Brandenburg, Mecklenburg, Szászország

közgazdász Brentano, L., Hilferding, R., Knies, K., Kuczinsky, J., List, F., Müller, A., Roscher, W., Schulze-Delitzsch, F., Sombart, W., Wagner, A.

légiforgalmi társaság
INTERFLUG
Lufthansa

légikikötő Schönefeld (Berlin) Rhein-Main Flughafen (Frankfurt), Nyugat-Berlin (Tempelhof)

matematikus Ackermann, W., Aronhold, S., Baltzer, H., Banach, S., Cantor, G., Dedekind,

R., Dirichlet, P., Frege, G., Frobenius, G., Gauss, C., Gordan, P., Grassman, H., Goldbach, Ch., Hausdorff, I., Hesse, O., Hilbert, D., Holbert, D., Jacobi, C., Kepler, J., Klein, F., Kronecker, L., Kummer, E., Lambert, J., Leibniz, G., Lindemann, F., Listing, J., Minkowski, H., Mohr, G., Möbius, A., Noether, E., Peurbach, G., Plücker, J., Regiomontanus (Müller, J.), Rhaeticus (Joachim, G.), Riemann, G., Riese, A., Schweikart, F., Schwartz, H., Staudt, Ch., Steiner, J., Stifel, M., Toeplitz, O., Weierstrass, K., Wessel, C., Willes, F., Wolf, Ch., Zermalo, E.

mesterdalnokok városa Nürnberg

munkásmozgalmi vezető Beimler, H., Eccarius, J., Engels, F., Levine, E., Liebknecht, K., Liebknecht, W., Luxemburg, R., Marx, K., Reimann, M., Schapper, K., Thälmann, E., Zetkin, C.

München művésznegyede Schwabing

München műkincsei

Alte Pinakothek kincsei

olaszok Raffaello: Madonna, della Tenda Tempi Madonna, Tiziano: Krisztus tövissel koronázása

spanyolok Murillo: A dinnyeevők, A koldusfiúk

németalföldiek Van Dyck: Szent Sebestyén, Zsuzsanna a fürdőben

Rubens: A művész felesége, Az amazonok csatája, Izabella Brant portréja, Leukipposz leányának elrablása, Oroszlánvadászat, Az utolsó ítélet, Van Thulden képmása

Memling: Mária hét öröme

Weyden: Szent Lukács

hollandok Rembrandt: Passio-sorozat, Steen: Verekedő parasztok

németek Altdorfer: Nagy Sándor csatája, Dürer: Négy apostol, id. Holbein: Sebestyén-oltár

Neue Pinakothek Kincsei Böcklin: Pán, Hullámok játéka, Feuerbach: Medea menekülése, Keller: Jairus leányának feltámasztása, Makart: A föld adománya, id. Markó: Menekülés Egyiptomba, Munkácsy: Látogatás

Stuck: A háború, A bűn

Glyptothek antik szobra Aeginai szoborcsoport, Tenai Apolló, Barberini faun, Libát fojtogató gyerek, Medusa Rondanini

művészettörténész Schlegel, A., Winckelmann, J.

néptörzs fríz, sváb, bajor, frank, szász, aleman, porosz, hesseni, sziléziai, thüringiai, vestfáliai, pomerániai, mecklenburgi

Nibelung-monda irodalmi feldolgozói Bodner, J., Jordan, W., Jansen, W., Sachs, H., Fouqué, Raupach, E., Geibel, Hebbel, Wilbrandt, Ibsen – Wagner, R., operái

népe burgundok

városa Worms

Nobel-díjas

békedíjas Brandt, W., Ossietzky, C., Quidde, L., Stresemann, G.

fizikai Bethe, H. (német származású amerikai), Bednorz, J., Binnig, G., Born, M., Boethe, W., Braun, K., Dehmelt, Einstein, A., Franck, M., Goeppert-Mayer (német származású amerikai), Haber, F., Hahn, O., Heisenberg, W., Hertz, G., Jensen, H., Klitzing, K., Kusch, P. (német származású amerikai), Laune, M., Ledermann. Lenard, Ph., Michelson, A. (német származású amerikai), Mössbauer, E., Paul, W., Planck, M., Röntgen, W., Ruska, E. (német származású amerikai), Schwartz, Steinberger, Stern, O. (német származású amerikai) Wieland, H., Wien, W.

fiziológiai vagy orvosi Behring, E., Bloch, K. (német származású amerikai), Chain, E. (német származású angol), Dehlbrück, M. (német származású amerikai), Domagk, G., Ehrlich, P., Katz, E. (német származású angol), Koch, R., Kossel, A., Köhler, G., Krebs, H. (német származású angol), Loewi, O. (német származású amerikai), Lynen, F., Meyerhof, O. (német származású amerikai), Spemann, H., Vane, J., Warburg, O.

kémiai Alder, K., Baeyer, A., Bergius, F., Bosch, C., Buchner, E., Butenandt, A., Deisenhofer, J., Diels, O., Eigen, M., Euler-Chelpin, H. (német származású svéd), Fischer, E. H., Fischer, E. O., Fischer, H., Haber, R., Kuhn, R., (osztrák származású), Michel, H., Nerst, H., Ostwald, W., Stark, J., Saudinger, H., Wallach, O., Willstätter, E., Windaus, A., Wittig, G., Ziegler, K.

irodalmi Böhl, H., Eucken, R., Hauptmann, G., Hesse, H., Heyse, P., Mann, Th., Mommsen, Th., Sachs, N.

nyaralóhely Türingiában Ilmenau, Oberhof, Bad Salzungen

nyelvtudós Bopp, F., Brugmann, F., Curtius, G., Grimm, J., Grimm, W., Grotefend, G., Humboldt, W., Paul, H., Schmidt, W., Steinitz, W.

orvos Basedow,K., Behring E. *(Nob.)*, Billroht, Ch., Brehmer, H., Domagk, G., Ehrlich, P., Forssman, Th., Graefe, A., Koch R., *(Nob.)*, Weber, W.

német parasztháború (1524–1525)

vezető: Rohrbach, I., Geyer, F., Götz von Berlichingen, Münzer, Th.

befejezte: a frankenhauseni csata 1525. V. 16.

passiójáték színhelye Bajorországban Oberammergau

pedagógus Basedow, J., Diesterweg, A., Fröbel, F., Herbert, J.

pénznem márka = 100 pfennig

politikus, államférfi

4 betűs: Ertl, Heck, Kahr, Löbe, Zinn

5 betűs: Bebel, Ebert, Ehard, Erler, Heuss, Leber, Lübke, Papen, Pieck, Röder, Stein, Stoph, Wirth

6 betűs: Arendt, Barzel, Brandt, Dehler, Erhard, Gagern, Goppel, Gröner, Hassel, Högner, Reuter, Scheel, Schmid, Schütz, Wenner

7 betűs: Brüning, Höcherl, Naumann, Schmidt, Strauss

8 betűs: Adenauer, Bismarck, Carstens, Genscher, Gordeler, Honecker, Humboldt, Rathenau, Schiller, Schröder, Thälmann, Ulbricht

9 betűs: Erzberger, Filbinger, Heinemann, Hugenberg, Kiesinger

10 betűs: Grothewohl, Hardenberg, Hindenburg, Liebknecht, Ollenhauer, Schleicher, Schumacher, Stresemann

11 betűs: Scheidemann, Stoltenberg

12 betűs: Friedensburg, Gerstenmaier

15 betűs: Bethmann Hollweg

reformátor Luther M., Melanchton, Ph.

rakétakutató Braun, W., Hohmann, W., Nebel, R., Oberth, H., Säanger, E., Winkler, J.

rendező (színházi és film-) Dudow, J., Hansen, R., Harlau, V., Hoffmann, K., Klein, G., Lang, F., Lubitsch, E., Mack, M., Mack, K., Maetzig, K., Pabst, G., Piscator, E., Ritter, K., Straude, W., Staudte (NSZK), R. Thiele A. (NSZK), Thorndike, P., (NSZK), Verhoeven, P. (NDK), Wegener, D., Weiss, H. (NSZK), Wien, R.

régész Furtwängler, A., Schliemann, H., Winckelmann, J.

repülőgép-tervező Junkers, H., Heinkel, E, Messerschmidt

sajtó (újságok)

NDK (egykori) Neues Deutschland, Tribüne, Junge Welt, Berliner Zeitung, National Zeitung, Neue Zeit, Der Morgen, B. Z. am Abend, Bauern-Echo, *hetilap:* NBI, Für Dich

NSZK (egykori) Kölnische-Rundschau, Rheinische-Post, Ruhr-Nachrichten, Badische Neueste Nachrichten, Bild Zeitung, Die Welt, Hamburger Abendblatt, Müncher Merkur, Neue Ruhr-Zeitung, Hamburger, Morgenpost, Westfälische Rundschau, *hetilapok* Hör Zu, Spiegel, Stern, Die Zeit

Nyugat-Berlin Berliner Morgenpost, Telegraf, B. Z., Der Tagesspiegel, Die Wahrheit, Der Abend

szabadságharcos Gneisenau, A., Scharnhorst, G., Yorck von Wartenburg, L., Münzer, Th.

sziget

Hiddensee, Rügen, Usedom

Amrum, Borkum, Baitrum, Ameland, Észak-Fríz, Fahmarn, Föhr, Kelet-Fríz, Langeoog, Norderney, Pellworn, Sylt, Wangeruistage, Spiekeroog

színész (filmszínész) Birgel, W., Fritsch, W., Fröhlich, G., Jannings, E., Jürgens, G., Messemer, H., Petrovich, Sz., Pier, H., Rühmann, H., Simon, G., Trenker, L., Wegener, P., Winterstein, E.

színésznő (filmszínésznő) Csehova, O., Dagover, L., Dietrich, M., Eggerth, M., Harvey, L., Koch, M., May, G., Müller, R., Ondra, A., Palmer, L., Porten, H., Rökk, M., Schell, M., Székely, K., Tiller, N.

szobrász Balden, T., Barlach, E., Begas, R., Cremer, F., Klinger, M., Kändler, J., Krafft, A., Multscher, H., Permoser, B., Rauch, Ch., Riemenschneider, R., Schlüter, A., Seitz, G., Vischer, P., Vischer (ifj.) P.

szocialista Marx, Bebel, Engels, Lassalle, Weitling, Liebknecht, Schumacher

tartomány *NSZK* Baden-Württemberg, Bayern, Bremen, Hamburg, Hessen, Niedersachsen, Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz, Saarland; Schleswig-Holstein

tengeri komp *NDK* Sassnitz-Trelleborg (Svédország), Warnemünde–Gedser (Dánia) között

természettudós Büchner, L., Chamisso, A., Fechnen, G., Helmholtz, H., Humboldt, A., Leibniz, G.

tó Kölpini-, Malchini-, Müritz, Plaui-, Schwerini-, Tollensee, Kummerowi-tó

Ammer-, Bodeni-, Chiem-, Plöni-, Schaal-, Würm-tó

történetíró Lamprecht, K., Maurer, G., Mehring, F., Mommsen, Th. (Nob.), Ranke, L., Schedel, H., Schlosser, H., Schlosser, F.

történetfilozófus Chamberlain, H.

törvényhozó testület:

(egykori NDK) Népi Kamara (Volkskammer)

(egykori NSZK) Bundestag

Nyugat-Berlin Abgeordnetenhaus

uralkodó *(tört.)* Agost, Barbarossa Frigyes, Frigyes, Fülöp, Henrik, Miksa, Otto, Rudolf, Vilmos

utazó, felfedező Brehm, A., Forster, J., Humboldt, A., Steinen, K.

ünnepi játékok színhelye Bayreuth, Oberammergau

űrhajós Jähn S.
város
Augsburg, Bochum, Bonn, Braunschweig, Bréma (Bremen), Cottbus, Drezda (Dresden), Dortmund, Duisburg, Düsseldorf, Erfurt, Essen, Frankfurt, Gera, Hagen, Halle, Hamburg, Hannover, Kassel, Kiel, Köln, Krefeld, Lübeck, Mainz, Magdeburg, Mannheim, München, Neubrandenburg, Nürnberg, Oberhausen, Potsdam, Rostock, Stuttgart, Wuppertal.
„vaskancellár" Bismarck
volt gyarmat Togo, Samoa, Kamerun, Kiaucsou (Csingtao), Új-Guinea
zeneszerző Bach J., Beethoven L., Berg A., Böhm, E., Brahms J., Buxtehude D., Cornelius P., David J., Dessau P., Eccard J., Egk W., Eisler H., Finck H., Flotow F., Fortner W., Franz R., Gerster O., Gluck Ch., Haas J., Händel G., Hassler H., Hindemith P., Hoffmann E., Hofhaymer P., Humperdinck E., Krenek E., Künneke E., Lortzing A., Marschner H., Mendelssohn-Bartholdy F., Meyer E., Nicolai O., Orff C., Praetorius M., Quantz J., Reger M., Reichardt J., Reutter H., Schreker F., Schumann R., Senfl L., Spohr L., Stamitz J., Strauss R., Schütz H., Telemann G., Trapp M., Tunder F., Volkmann R., Wagner R., Wagner-Régeny R., Weber C., Weill K., Webern A., Zelter K.

Németalföld *(tört.)* mai Hollandia, Belgium, Észak-Franciaország
botanikus Clusius, C.
festő

Aertsen, P.	Eyck, J.	Massys, Q.
Bosch, H.	Eyck, H.	Memling, H.
Bouts, D.	Goes, H.	Orley, B.
Brueghel, P.	Gossaert, J.	Rubens, P.
Cleve, J.	Hubert	Teniers, D.
Cuyp, J.	Jordanes, J.	Weyden, R.
David, G.	Limburg	
Van Dyck, A.	testvérek	
Von Eyck		

humanista
Erasmus, D. (Rotterdami Erasmus)
író Buysse, C., Maerlant, J., Ruysbroeck, J., Timmermans, F.
orvos Vesalius, A.
zeneszerző

Busnoys, A.	Obrecht, J.	Isaac, H.
Després, J.	Willaert, A.	Gombert, N.
de Monte, Ph.	Lassus, O.	

Német-római Birodalom
alapítója I. Ottó (962)
utolsó császára II. Ferenc (1806)
Ngwamé *l.* Szíziföld
nem-euklideszi geometria alapítói Bolyai J., Lobacsevszkij, Riemann
nemez filc
nemibetegség (-baj) AIDS, kankó, sanker, tripper, szifilisz, gonorrhoea, lágyfekély
nemi érés pubertás
nemi hormon
férfi tesztoszteron, androszteron, dehidroandroszteron
női progreszteron, ösztrogének
nemi vágy libidó
nemi varázs sex appeal, szekszepil
nem kívánatos személy persona non grata
nem otthon lakik fogoly, hadifogoly, fegyenc, rab, turista, vendég
nem öreg fiatal, ifjú, új
nem sportszerű unfair
nem szakember
amatőr, laikus, dilettáns, kontár
nemzedék generáció
nemzet náció
nemzeti tánc
albán albanatika
algériai kánkán
amerikai rag, shimmy, two-step, one-step, rumba, samba
angol giga, reel, strathspey, lambeth-walk
cigány gitana
cseh baborak, furiant, polka, radowa
francia carmagnola, cotillon, francaise, galopp, gavott, menuett, passpied, quadrille
görög rhomaika, szirtaki
hawaii hula-hula
jávai wireng
lengyel krakowiak, kujawiak, mazurka, polka, polonéz
magyar csárdás, körmagyar, palotás
mór moresca
nápolyi guarache, tarantella
néger foxtrot
német rheinlander, valcer
olasz caglierde, padovana, passo-mezzo, saltarello, gaillarde
orosz trepak
provanszál farandole
osztrák keringő
skót ecossaise
spanyol bolero, cachua, ciaconna, esmeralda, fandango, jaleo, jota, madrilena, munnerra, sarabanda, seguidilla, espagnole, zapateado, zoronga
szicíliai tarantella
szerb kolo
tiroli landler
Nemzeti Légügyi és Űrhajózási Igazgatóság (USA) *(röv.)* NASA
Nemzetközösség (Commenwealth of Nations)
5 betűs: Ghana, India, Kenya, Málta, Nauru

6 betűs: Bahama (Bahama-szigetek), Belize, Brunei, Ciprus, Gambia, Kanada, Malawi, Tuwalu, Uganda, Zambia
7 betűs: Grenada, Guayana, Jamaica, Lesotho, Nigéria, St. Lucia (Saint Lucia), Vanuatu
8 betűs: Barbados, Botswana (Becsuán-föld), Dominika, Kiribati, Malaysia, Srí Lanka (Ceylon), Tanzánia, Új-Guinea, Új-Zéland, Zimbabwe
9 betűs: Mauritius, Szingapúr
10 betűs: Ausztrália, Bangladesh, Szváziföld
11 betűs: Sierra Leone
12 betűs: Nyugat-Szamoa (Samoa)
13 betűs: Nagy-Britannia (Anglia), Tonga-szigetek
14 betűs: Fidzsi-szigetek, Maldiv-szigetek
15 betűs: Salamon-szigetek
16 betűs: Antiqua és Barbuda, Trinidad és Tobago
17 betűs: Seychelle-szigetek (Seychelles), St. Christofer-Nevis
21 betűs: St. Vincent és Grenadines

Nemzetközi Atomenergia Ügynökség *(röv.)* IAEA
Nemzetközi Automobil Szövetség *(röv.)* FIA
Nemzetközi Bíróság *(röv.)* ICJ
Nemzetközi Dokumentációs Szolgálat *(röv.)* FID
nemzetközi gazdasági államszervezetek
Általános Tarifa- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT)
Arab Országok Közös Piaca
Belga–Holland–Luxemburgi Gazdasági Szövetség (BENELUX)
Dél-csendes-óceáni Bizottság (SPC)
Duna Bizottság
Európai Atomenergia Közösség (EURATOM)
Európai Gazdasági Közösség (Közös Piac, CEE, EWG)
Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA)
Európai Szén- és Acélközösség (Montánunió, CECA)
Európai Űrhajózási Ügynökség (ESA)
Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD)
Karib Közösség (CARICOM)
Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST)
Latin-amerikai Integrációs Társulás (LAIA)
nemzetközi írószövetség PEN-Club (Poets, Essaysts, Novellists)
nemzetközi jog alapelve benemavatkozási politika
nemzetközi katonai szervezet *lm.* regionális szervezet
Ázsiai és Csendes-óceáni Tanács (ASPAC)
Csendes-óceáni Biztonsági Szerződés (ANZUS)
Délkelet-ázsiai Szerződés Szervezete (SEATO)
Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO)
Központi Szerződés Szervezete (CENTO)
Nyugat-európai Unió (WEU)
Varsói Szerződés Szervezete (VSZ)
Nemzetközi Kereskedelmi Kamara *(röv.)* ICC
Nemzetközi Lovas Szövetség (röv.) FEI
Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ENSZ) *(röv.)* ILO
Nemzetközi Nevelésügyi Hivatal *(röv.)* BIE
nemzetközi nyelv eszperantó (Zamenhof), volapük, ignota lingua, lingus komun (Kürscher – 1900), ido (Beaufront – 1907) antido (Saussure), occidental (Wahl – 1923), novial (Jespersen – 1928), latino sine flexione (Peano), interlingua, romanal (Michaux – 1908), Basic English (Ogden, Richards – 1930), romanid francais élémentaire (1951)
Nemzetközi Olimpiai Bizottság *(röv.)* NOB
elnöke Samaranch, J. A.
Nemzetközi Pénzügyi Alap *(röv.)* IMI
Nemzetközi Polgári Légiforgalmi Szervezet (ENSZ) *(röv.)* ICAO
Nemzetközi Rádió és Televízió Szervezet *(röv.)* CCIR, OIRT
nemzetközi rendőrség Interpol
Nemzetközi Sportújságíró Szervezet *(röv.)* AIPS
nemzetközi sportszövetségek *l.* sportszövetségek
Nemzetközi Távközlési Egyesület *(röv.)* ITU
nemzetközi teniszverseny Davis Cup, Roland Garros, Wimbledon
Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank *(röv.)* IBRD
neoacquistica commissio „újszerzeményi bizottság"; 1684-ben alakult a törököktől visszafoglalt magyarországi területek birtokviszonyainak rendezésére; a Habsburgok hatalmának megszilárdítására szolgált.
neoimpresszionizmus (posztimpresszionizmus) képviselői Seurat, G., Signac, P., Pissarro, Toulouse-Lautrec, Van Gogh
neogótika képviselői Barry, Steindl, I.
neoklasszicizmus képviselői Schiekedanz, Herzog, H., Hansen
neopozitivizmus képviselője Carnap, R., Schlick, M., Wittgenstein, L., Reisenbach, H., Russel, B.
Népakarat pártja *l.* Szovjetunió
Nepál
folyó Arun, Ghanghara, Kali, Sun-kosi, Trisuli, Karnali, Narayani
főváros Katmandu
hegy, hegycsúcs Himalája, Csomolungma (Mount Everest 8848 m), Gaurisankar, Kanchendzönga, Cho Oyu, Lhotse, Makalu, Dhaulagiri
hírügynökség RSZSZ
légiforgalmi társaság Royal Nepal
nemzetiség tamang, nevar, bihari, gurkha, tharu

pénznem nepáli rúpia = 100 paisa
repülőtér Katmandu
sajtó (újságok) Gurkha Patra, The Commoner
törvényhozó testület Nemzeti Pancsajat
város Jumla, Katmandu, Tanakpur, Janakpur

népbiztosper (1920, Magyarország)
vádlottjai Ágoston P., Bajáki F., Nyisztor Gy., Bokányi D., Dovcsák A., Szabados S., Haubrich J., Kalmár H., Vántus K., Kelen J.

népek, népcsoportok
rövidítések *n.* = nép, *á.* = ág, *ncs.* = népcsoport, *nt.* = néptörzs, *nn.* = néger nép, *ntö.* = néger törzs

2 betűs: ír = kelta *nt.*

3 betűs: ado = *nn.* Nigériában; bój (boiusz) = kelta *nt.*; bre = *nt.* Hátsó-Indiában; búr = holland telepesek Dél-Afrikában; dán = északgermán *n.*; dor = szudáni *ntö.*; dór = görög *nt.*; dan = bantu *nn.*; gót = germán *n.*; hun = nomád lovas *n.*; ibo = északnyugat-afrikai *ntö.*; ion = görög *nt.*; kol = elő-indiai *n.*; kru = *nn.* Északnyugat-Afrikában; kun = török *nt.*; lao = *nt.* Hátsó-Indiában; mam = maja *nt.*; mao = ázsiai *nt.*; ona = *nt.* a Tűzföldön; san = thai *nt.*

4 betűs: ainu = ős *n.* Kelet-Ázsiában; alán = szarmata lovas; avar = tatár *n.*; baja = *ntö.* Szudánban; bali = *nn.* Kamerunban; bari = 35 *nn.* a Fehér-Nílusnál; bata = maláj *n.* Szumátrán; belu = Beni Amer (hamita) *nt.*; bugi = maláj *nt.*; cseh = nyugati szláv *n.*; dama = délnyugat-afrikai *n.*; drúz = *n.* Szíriában és Libanonban; észt = finnugor *n.*; finn = urál-altaji *n.*; fríz = germán *nt.*; gall = kelta *n.*; gola = *ntö.* Libériában; gond = dravida *nt.*; grúz = (georgiai) = hettita ibér *n.* a Kaukázusban; hama = hottentotta *ntö.*; hova = madagaszkári *n.*: igbo = *nt.* Északnyugat-Afrikában; ibér = kelta *n.* az Ibér-félszigeten; inka = *nt.* Peruban; kolh = dravida *nt.*; lapp = finnugor *nt.*; lett = indogermán *n.*; maba = ős *nn.* Szudánban; madi = *nn.* Közép-Afrikában; maja = közép-amerikai indián *nt.*; pikt = kelta *ncs.*; rusz = varég *nt.*; skót = pikt őslakókkal keveredett kelta *n.*; svéd = nyugatgermán *n.*; teda = *nt.* a Szaharában; thai = *ncs.* Indokínában; tibu (tebu) = *n.* a Szaharában; toda (tuda) = dravida *nt.*; türk = altaji *n.*; vend = déli szláv *nt.*; zulu = kaffer *ntö.*

5 betűs: abaka = afrikai *nn.*; abant = illír *ncs.*; abház = cserkesz *nt.*; adali = danakil *nt.*; afgán = pastu nyelvet beszélő *n.*; ajmák = mongol *nt.*; akháj = görög *nt.*; albán = indogermán *n.*; bantu = *nn.* Afrikában; baszk = *n.* Spanyolországban; batak = *n.* Szumátrán; batáv = nyugatgermán *n.*; bedsa = afrikai *ntö.*; belga = vallon és flamand *n.*; boius (bój) = kelta *nt.*; bongó = *nn.* az Egyenlítői Afrikában; budsa = afrikai *ntö.*; bugiz = maláj *nt.*; *dinka* = *n.* a Fehér-Nílus mentén; fanti = *nn.* az Aranyparton; frank = nyugatgermán *nt.*; fulbe = közép-afrikai *n.*; galla = hamita *n.* Északkelet-Afrikában; görög = ion, akháj, aiol származású *n.*; herul = germán *n.*; hotti = albán *nt.*; hucul = rutén *nt.*; jakut = mongol *á.*; jazig = szarmata *á.*; kasub = nyugati szláv *n.*; kavar = kelta *nt.*; kelta = indogermán *nt.*; khmer = *n.* Hátsó-Indiában; latin = óitáliai *n.*; lugur = kelta *á.*; limbu = *nt.* Nepálban; magar = *nt.* a Himaláján; mazur = lengyel nt.; munda = dravida *nt.*; murma = *nt.* a Himaláján; murmi = *nt.* a Himaláján; német = germán eredetű *n.*; nevar = *nt.* a Himaláján; olasz = indoeurópai *n.*; oraon = dravida *nt.*; oroma = hamita *nt.*; orosz = keleti szláv *n.*; patan = pakisztáni afgán *n.*; pondo = kaffer *ntö.*; román = trák-vlach származású *n.*; szaho = hamita *nt.*; szász = germán *nt.*; szerb = déli szláv *n.*; szláv = indogermán *ncs.*; szerb = déli szláv *nt.*; szumu = indián *nt.* Közép-Amerikában; tembu = kaffer *ntö.*; tibbu = *nt.* Kelet-Szaharában; ujgur = török *nt.*; ukrán = keleti szláv *n.*; üzbég = türk-tatár *n.*; vatua (vatva) = afrikai törpe *n.*; vogul = finn-ugor *n.*

6 betűs: abasza = *nt.* Kubában; abongo = törpe *ntö.* Kongóban; afridi = *nt.* Afganisztánban; alemán = germán *n.*; asanti = *nn.* Afrikában; aszgár = tuareg *nt.*; asztra = arab *nt.*; bagada = dravida *nt.*; baskír = türk-tatár *n.*; bateke = *nn.* Kongóban; bolgár = déli szláv *n.*; beduin = Beni Amer (Hamita) *nt.*; brakna = berber *nt.*; burját = mongol *n.*; busman = törpe *nn.* a Kalahári-sivatagban; cimber = germán *nt.*; csosot = kalmük *nt.*; csuvas = türk-tatár *nt.*; dorbot = kalmük *nt.*; dungán = török-tatár *nt.*; gepida = germán *nt.*; gil-

ják – észak *nt.;* gurung – *nt.* a Himalája-ján; haggar – tuareg *nt.;* hassza – beni Amer (hamita) *nt.;* herero – bantu *ntö.;* horvát – déli szláv *n.;* kabard – cserkesz *nt.;* kaffer – bantu *ntö.;* kalang – negrito *ncs.;* kalmük – mongol *nt.;* kanuri – *nn.* Közép-Afrikában; kirgiz – türk eredetű *n.;* korana – hottentotta *ntö.;* litván – finn-ugor *n.:* mafiti – zulu ntö.; mbongó – törpe *ntö.* Kongóban; magyar – finn-ugor *n.;* mongol – urál-altaji nomád *n.;* nebtab – Beni Amer (mahita) *nt.;* pharui – beludzs *nt.;* núbiai – *ncs.* Kelet-Szaharában; obongó – törpe Kongóban; osszét – alán *nt.; n.;* ovambó (ovampó) – bantu *ntö.;* seliah – berber *nt.;* szabin – indogermán *nt.;* szkíta (szittya) – ókori *n.;* szolon – tunguz *nt.;* szuszu – *nt.* Guineában; szvázi – kaffer *nn.;* tangut – mongol-tibeti *nt.;* teuton – germán *n.;* tibeti – mongol *nt.;* timmen – *ntö.;* tirrén – pelazg *nt.;* tolték – amerikai *nt.;* torgot – kalmük *nt.;* tuareg – berber *nt.;* tunguz – altaji *nt.;* ubisza – afrikai *ntö.;* vahuma – hamita *nt.;* vallon – kelta-román-germán *n.;* vandál – germán *n.;* valuta – zulu *ncs.;* vatuta – zulu *ncs.;* votják (udmurt) – germán-finn *nt.*

7 betűs: bakairi – karib-tengeri *nt.;* bambuti – Kongó folyó menti, őserdei törpe *nt.;* baszutó – bantu *ntö.;* bosnyák – déli szláv n.; csalcsa – keletmongol *nt.;* danakil – hamita *nt.;* eszkimó – északi *nt.;* flamand – germán *nt.;* francia – indoeurópai *n.;* hauszsza – *nn.* Északnyugat-Afrikában; heruszk – nyugatgermán *nt.;* holland – germán *n.;* izlandi – északgermán *n.;* kapcsák – török *nt.;* lengyel – északi szláv *n.;* luzitán – Portugália őslakói *n.;* macedón – déli szláv *n.;* makalak – becsuana *ntö.;* mandzsu – tunguz *n.;* masszai – *nn.* Egyenlítői Afrikában; moabita – Holt-tenger melletti *nt.;* negritó – négerhez hasonló törpe *n.;* pigmeus – afrikai törpe *nn.;* osztják – finn-ugor *n.;* osztrák – germán *n.;* spanyol – ibér és keltibér származású *n.;* székely – magyar *nt.;* szemang – negritó *ncs.;* szittya (szkíta) – ókori *n.,* szlovák – nyugati szláv *n.;* szlovén – déli szláv *n.;* szomáli – hamita *n.;* türkmén (turkmén) – türk-tatár *n.;* tudavar – dravida *nt.;* umbriai – óitáliai *n.;* vaganda – bantu *ntö.;*

8 betűs: amatonga – kaffer *ntö.;* ammorita – semita pásztor *n.;* basztárd – bármán *nt.;* becsuána – bantu *nn.;* Beni Amer – hamita *nt.;* burgundu – germán *nt.;* csecsenc – kaukázusi *nt.;* cserkesz – kaukázusi *nt.;* dzsungár – kalmük *nt.;* keltibér – kelta *n.* az Ibér-félszigeten; mandingó – *nn.* Nyugat-Afrikában; mandinka – *nn.* Nyugat-Afrikában; moungoni – zuluval rokon *nn.;* obotrita – szláv *nt.;* portugál – luzitán, alán, svéd és nyugati gót származású *n.;* szamojéd – urál-altaji *n.;* szarmata – szkíta *nt.;* szinthál – dravida *nt.;* szuahéli – kelet-afrikai *n.;* tiki-tiki – törpe *nn.* Afrikában; vambungó – kelet-afrikai *nn.*

9 betűs: amahossza – kaffer *ntö.;* amalekita – arab *nt.;* Beni Aszra – hamita *nt.;* longobárd – nyugatgermán *nt.;* markomann – nyugatgermán *nt.;* pondomisi – kaffer *ntö.;* szeldzsuk – török *nt.*

10 betűs: vagvangara – *nn.* Kelet-Afrikában; nyugati gót – gót *ncs.*

népesség-statisztika demográfia

népi énekes bárd, trubadúr, igric, regös

néphagyomány folklór

Népi Kollégiumok Országos Szövetsége (1945-1949) *(röv.)* NÉKOSZ

néprajz- (etnográfia-) kutatás úttörői

külföldi

Bastian, A.	Radcliffe-Brown, A.
Boas, E.	Ratzel, F.
Erixon, S.	Schmidt, W.
Frobenius, L.	Szokolov, J.
Gräbner, F.	Tokarjev, Sz.
Koppers, W.	Tolsztov, Sz.
Kroeber, K.	Tylor, E.
Malinowski, B.	Weiss, R.
Moszynski, M.	Zelenyin, D.

magyar

Bálint S.	Katona L.	Solymossy S.
Bátky Zs.	Kiss G.	Tálasi I.
Györffy I.	Kiss L.	Torday E.
Herman O.	Ortutay Gy.	Vikár B.
Jankó J.	Sebestyén Gy.	Visky K.

népuralom demokrácia

néreiszek Galateia, Thetisz, Amphitrité, Nimphe (a mitológiai görög tenger-istenek, Néreusz lányai)

Neruda, P. *(Nob.)*-**mű** Ébredj, favágó, A szőlők és a szél, Elemi ódák, Macsu Pikcsu ormai, Az égő kard, Megkóstoltuk Magyarországot, Bevallom, éltem

nervizmus képviselői Botkin, Szt., Pavlov, I.
Nestroy, J. fő műve Lumpacius Vagabundus
neuilly béke *(1919. XI. 27.)* Antant és Bulgária között
Neue Pinakothek kincsei *l.* Németország – München
Neue Rheinische Zeitung fő munkatársai Engels, F., Wolff, W., Freiligrath, F.
Névai L.-mű Polgári eljárásjog, Polgári perrendtartás magyarázata
neuron idegsejt
neutrális semleges, közömbös
neurológia ideggyógyászat
neveléstudomány (pedagógia) képviselői
külföldi

Belinszkij, V.	Herzen, A.
Binet, A.	Lay, A.
Comenius	Locke, J.
Csernisevszkij, Ny.	Makarenko, A.
Dewey, J.	Pestalozzi, J.
Dobroljubov, Ny.	Montesson, M.
Fröbel, F.	Rousseau, J.
Helvetius, C.	Thorndike, E.
Herbart, F.	

magyar

Apáczai Csere J.	Fináczy E.	Kemény G.
Eötvös J.	Karácsony S.	Nagy L.
Felméri L.	Kármán M.	Tessedik S.

névelő artikulus
német der, die, das
francia le, la, les, l'
angol the
holland de, het
olasz il, la, lo, l'
névérték pari, egyenlő értékű, hivatalos érték
nevelőnő nörsz, nurse, bonne, gouvernante
neves, népszerű populáris, prominens
névmás általános, birtokos, határozatlan, kérdő, kölcsönös, mutató, személyes, visszaható, vonatkozó
névmutató szójegyzék, nómenklatúra, szótár, lexikon
névszó főnév, főnévi igenév, melléknév, melléknévi igenév, névmás, számnév
névszóragozás esetei nominativus (alany-), genitivus (birtokos-), dativus (részes-), accusativus (tárgyeset), ablativus
névtelen anonim, anonimusz, ismeretlen
newton az erő egysége
Newton állapította meg nehézkedési törvény (1682), tömegvonzás elmélete (1687), *fő műve* Principia
New Wave *(id.)* „Új hullám"
a rockzenében előadói Blondie, Bowie, Reed, Police, Numan
New York (*lm.* Amerikai Egyesült Államok)
alagút Battery-, Holland-, Lincoln-alagút
egyetem Columbia, Fordham, New York
felhőkarcoló Empire State Building, Chrysler Building, ENSZ-palota
híd Brooklyn-, George Washington-, Manhattan-, Queensborough-, Williamsburg-híd
légikikötő (repülőtér) Kennedy, La Guardia, Newark
milliomosok utcája Fifth Avenue (Ötödik utca)
művésznegyed Greenwich Village
néger negyed Harlem
opera Metropolitan (Met.)
park Central-park
peremváros East Orange, Elizabeth, Jersey City, Mount Vernon, Newark, Passaic, Yonkers
sziget Liberty- (Szabadság szobor), Ellis-, Governors-, Long-, Manhattan-, Staten-Island
tengeröböl Jamaica-, Lower-, Upper-, Newark-
tőzsdenegyed Wall Street
üzlet- és színháznegyed Broadway
városrész Brooklyn, Bronx, Manhattan, Queens, Richmond
New York (állam)
folyó Hudson, Mohawk, Szent Lőrinc-
főváros Albany
hegy Appalache, Adirondack, Catskill
tó Erie-, Ontario-
nézőpont aspektus, perspektíva, szempont
nézőtér aréna, fórum, stadion
Nibelung mondakör alakja
3 betűs: Ute: Kriemhild(a) anyja
5 betűs: Etzel (Attila): hunok királya; Hagen: Gunter vazallusa; Mimir: kovács
6 betűs: Fafnir: sárkány, az aranykincs őrzője; Gernot: Burgundia királya; Gunther: Burgundia királya
8 betűs: Alberich: a kincs őrzője; Brunhild(a): Gunther felesége; Giselher: Burgundia királya; Siegmund: Siegfried apja
9 betűs: Krimhilda: Siegfried felesége; Siegfried: Kriemhild(a) férje; Sieglinde: Siegfried anyja
Nicaragua
folyó Coco, San Juan, Rio Grande, Cuculaya, Escondido, Tuma
főváros Managua
hegy, hegycsúcs Kordillerák, Huapi-, Chontalena-, Isabella (2438 m)
kikötő Corinto, San Juan del Sur, Bluefields, Puerto Cabezas
költő Darion, R.
légiforgalmi társaság LANICA
nemzetiség mesztic, indián, kreol, mulatt
pénznem córdoba = 100 centavo
sajtó (újságok) La Noticia, La Prensa, La Nación
szabadságharcos Augusto Sandino
tó Nicaragua-, Managua-, Apanás-tó

törvényhozó testület képviselőház, szenátus
város León, Granada, El Sauce, Jinotega, Managua, Rama, Bana, Masaya, Matagalpa, Rio Grande, Rivas, San Carlos, Tunki, *lm.* kikötő
Nicolai, O.-mű Rosmonda, Windsori víg nők
Nielsen, A.-film Apák bűne, Hamlet, Pandora szelencéje, Bánatos utca
Niepce, J. találmánya fényképezés
Niger
folyó Niger, Azaouak
főváros Niamey
fennsík Djadói-, Mangueni-, Tchigai-fennsík
hegy, hegycsúcs, Air-hegység; Gréboun (2012 m), Tamgak, Tarazit, Termit, Tarcuadji, Bagzane
légiforgalmi társaság Air Afrique
nemzetiség haussza, dzserma, szudáni néger, fulbe, tuareg, fulani, peul
pénznem afrikai frank = 100 centime
repülőtér Niamey, Agadèz
sajtó (újságok) Le Temps de Niger
sivatag Szahara, Bilmai-, Ténéré-sivatag
tó Csád
törvényhozó testület törvényhozó gyűlés
város Agadéz, Bilma, Dosso, Filigué, Maradi, Tahoua, Zinder, Matankari
Niger mellékfolyója Bani, Benue, Sokoto
Nigéria
fennsík Josi
folyó Benue, Gongola, Komadugu Gana, Kaduna, Zamfara, Niger, Sokotó, Hadejia, Mariga, Kebbi
főváros Lagos
hegycsúcs Dimlang (2042 m)
kikötő Bonny, Brass, Lagos, Port Harcourt, Burutu, Eket, Opobo, Oron, Calabar
légiforgalmi társaság Nigerian Airways
nemzetiség szudáni néger, joruba, ibo, haujsza, fulbe
Nobel-díjas Soyinka, W. *(irodalmi)*
pénznem naira = 100 kobo
porvihar harmattán
repülőtér Lagos, Kano, Calabar, Sokoto
sajtó (újságok) Daily Times, Evening Times, West African Pilot, Nigerian Tribune, The Nigerian, Morning Post
tartományok és székhelyeik

keleti tartomány	Enugu
közép-nyugati tartomány	Benin
északi tartomány	Kaduna
nyugati tartomány	Ibadan

tó Csád
tengeröböl Guineai
törvényhozó testület képviselőház
város Ado, Bauchi, Benin City, Bida, Abeokuta, Enugu, Ibadan, Ilorin, Ife, Iwo, Kano, Kaduna, Katsina, Maiduguri, Onitsha, Ogbomosho, Sapele, Oshogbo, Zaira, *lm.* kikötő, repülőtér, szövetségi állam székhelye
nihilizmus megszemélyesítője Bazarov (Turgenyev: Apák és fiúk)
nikápolyi csata (1396. IX. 28.) Zsigmond király és az európai lovagseregek veresége a töröktől
nikkel ércei pentlandit, garnierit, nikkelin
nikolsburgi béke (1621. XII. 31.) Bethlen Gábor és II. Ferdinánd között
Nílus
ága Rosettai, Rashidi, Damiettai, Dmyati
duzzasztómű asszuáni
mellékfolyója Atbara, Sobat
sziget Philae, Elephantine
város a partja mentén Alexandria, Kairó, Luxor, Karnak *(Egyiptomban),* Vadi-Halfa, Atbara, Omdurman, Khartoum *(Szudánban)*
zuhatag Katrakta
nimfák
erdeiek driászok, driádok
hegyiek orieászok
tengeriek néreiszek, okeániszok
víziek najádok
név szerint Echo, Egeria, Galatea, Kalüpszó, Kirké, Maiai
nipp dísztárgy
Nippon Japán
nitrogénnel való vegyi kapcsolat nitro
nivellál egyenlít, szintez
nívó szint
Nobel-díjas (az adományozás éve szerint)
fizikus
Röntgen - 1901
Lorentz és Zeeman - 1902
Becquerel, Pierre és Marie Curie (Maria Sklodowska) - 1903
Rayleigh - 1904
Lenard - 1905
Thomson - 1906
Michelson - 1907
Lippmann - 1908
Marconi és Braun - 1909
van der Waals - 1910
Wien - 1911
Dalén - 1912
Kamerlingh-Onnes - 1913
Laue - 1914
Bragg, W. H. és Bragg, W. L. - 1915
Barkla - 1917
Planck - 1918
Stark - 1919
Guillaume - 1920
Einstein - 1921
Bohr - 1922
Millikan - 1923

Siegbahn - 1924
Franck és Hertz - 1925
Perrin - 1926
Compton és C. T. R. Wilson - 1927
Richardson - 1928
De Broglie - 1929
Raman - 1930
Heisenberg - 1932
Dirac és Schrödinger - 1933
Chadwick - 1935
Hess és Anderson - 1936
Davisson és G. P. Thomson - 1937
Fermi - 1938
Lawrence - 1939
Stern - 1943
Rabi - 1944
Pauli - 1945
Bridgman - 1946
Appleton - 1947
Blackett - 1948
Yukawa - 1949
Powell - 1950
Cockcroft és Walton - 1951
Bloch és Purcell - 1952
Zernike - 1953
Born és Bothe - 1954
Kusch és Lamb - 1955
Bardeen, Brattain és Shockley - 1956
Lee és Yang - 1957
I. M. Cserenkov és Tamm - 1958
Chamberlain és Segré - 1959
Glaser - 1960
Hofstädter és Mössbauer - 1961
Landau - 1962
Goeppert-Mayer, Jensen és Wigner - 1963
Baszov, Prohokov és Townes - 1964
Feynman, Schwinger és Tomonaga - 1965
Kastler - 1966
Bethe - 1967
Alvarez - 1968
Gell-Mann - 1969
Alfvén és Neél - 1970
Gábor Dénes - 1971
Bardeen, Cooper és Schrieffer - 1972
Esaki, Giaever és Josephson - 1973
Hewish és Ryle - 1974
Bohr, Mottelson és Rainwater - 1975
Richter és Ting - 1976
Anderson, Mott és van Vleck - 1977
Kapica - 1978
Glashow, Salam, Weinberg - 1979
Fitch, Cronin - 1980
Bloembergen, Schawlow és Siegbahn - 1981
Wilson - 1982
Chandrasekhar és Fowler - 1983
van der Meer és Rubbia - 1984
Klitzing, K. - 1985
Binning, Rohrer, Ruska - 1986
Bednorz, Müller - 1987
Ledermann, Schwartz, Steinberger - 1988
Ramsay, Dehmelt, Paul - 1989

kémikus

van't Hoff - 1901
Fischer - 1902
Arrhenius - 1903
Ramsay - 1904
Bayer - 1905
Moissan - 1906
Buchner - 1907
Rutherford - 1908
Ostwald - 1909
Wallach - 1910
M. Curie (Maria Sklodowska) - 1911
Grignard és Sabatier - 1912
Werner - 1913
Richards - 1914
Willstätter - 1915
Haber - 1918
Nernst - 1920
Soddy - 1921
Aston - 1922
Pregl - 1923
Zsigmondy Richard - 1925
Swedberg - 1926
Wieland - 1927
Windaus - 1928
Euler-Chelpin és Harden - 1929
Fischer - 1930
Begius és Bosch - 1931
Langmuir - 1932
Urey - 1934
F. Joliot és I. Joliot Curie - 1935
Debye - 1936
Haworth és Karrer - 1937
Kuhn - 1938
Butenandt és Ružička - 1939
Hevesy György József - 1943
Hahn - 1944
Virtanen - 1945
Summer és Stanley - 1945
Robinson - 1947
Tiselius - 1948
Giauque - 1949
Alder és Diels - 1950
MacMillan és Seaborg - 1951
Martin és Synge - 1952
Staudinger - 1953
Pauling - 1954
Du Vigneaud - 1955
Hinshelwood és Szemjonov - 1956
Todd - 1957
Sanger - 1958

Heyrovsky - 1959
Libby - 1960
Calvin - 1961
Kendrew és Perutz - 1962
Natta és Ziegler - 1963
Crowfoot-Hodgkin - 1964
Woodward - 1965
Mulliken - 1966
Eigen, Norrish és Porter - 1967
Onsager - 1968
Barton és Hassel - 1969
Leloir - 1970
Herzberg - 1971
Anfinsen, Moore és Stein - 1972
Fischer és Wilkinson - 1973
Flory - 1974
Cornforth és Prelog - 1975
Lipscomb - 1976
Prigogine 1977
Mitchell - 1978
Brown és Witting - 1979
Berg, Gilbert és Sangler - 1980
Fukui és Hoffmann - 1981
Klug - 1982
Taube - 1983
Merrifield - 1984
Hauptman és Karle - 1985
Herschbach, Lee és Polányi - 1986
Cram, Lehn, Petersen - 1987
Huber, Michel, Deisenhofer - 1988
Altman, Cech - 1989

orvos, fiziológus

Behring - 1901
Ross - 1902
Finsen - 1903
Pavlov - 1904
Koch - 1905
Golgi és Ramón y Cajal - 1906
Laveran - 1907
Ehrlich és Mecsnyikov - 1908
Kocher - 1909
Kossel - 1910
Gullstrand - 1911
Carrel - 1912
Richet - 1913
Bárány Róbert - 1914
Bordet - 1919
Krogh - 1920
Hill és Meyerhof - 1922
Banting és MacLeod - 1923
Einthoven - 1924
Fibiger - 1926
Wagner-Jauregg - 1927
Nicolle - 1928
Eijkman és Hopkins - 1929
Landsteiner - 1930
Warburg - 1931
Adrian és Sherrington - 1932
Morgan - 1933
Minot, Murphy és Whipple - 1934
Spemann - 1935
Dale és Loewi - 1936
Szent-Györgyi Albert - 1937
Heymans - 1938
Domagk - 1939
Dam és Doisy - 1943
Dam, Doisy, Erlanger és Gasser - 1944
Fleming, Chain és Florey - 1945
Muller - 1946
C. és G. Cori valamint Houssay - 1947
Müller - 1948
Hess és Moniz - 1949
Kendall, Hench és Reichstein - 1950
Theiler - 1951
Waksmann - 1952
Krebs és Lipman - 1953
Enders, Robbins és Weller - 1954
Theorell - 1955
Cournand, Forssmann és Richards - 1956
Bovet - 1957
Beadle, Tatum és Lederberg - 1958
Kornberg és Ochoa - 1959
Burnet és Medawar - 1960
Békésy György - 1961
Crick, Watson és Wilkins - 1962
Eccles, Hodgkin és Huxley - 1963
Bloch és Lynen - 1964
Jakob, Lwoff és Monod - 1965
Huggis és Rous - 1966
Granit, Hartline és Wald - 1967
Holley, Khorana és Nirenberg - 1968
Delbrück, Luria és Hershey - 1969
Axelrod Katz és Euler - 1970
Sutherland - 1971
Edelman és Porter - 1972
Frisch, Lorenz és Tinbergen - 1973
Claude, De Duve és Palade - 1974
Baltimore, Dulbecco és Temin - 1975
Blumberg és Gajdusek - 1976
Guillemin, Schally, Yalow - 1977
Arber, Nathans és Smith - 1978
Cormack és Hounsfield - 1979
Benacerraf, Dausset és Snell - 1980
Hubel, Sperry és Wiesel - 1981
Bergström, Samuelsson és Vane - 1982
McClintock - 1983
Jerne, Köhler és Milstein - 1984
Brown és Goldstein - 1985
Cohen és Levi-Montalcini - 1986
Tonegava - 1987
Hitchings, Elion, Black - 1988
Bishof, Varnus - 1989

író

Sully-Prudhomme - 1901
Mommsen - 1902
Björnson - 1903
Echegaray és Mistral - 1904
Sienkiewicz - 1905
Carducci - 1908
Kipling - 1907
Eucken - 1908
Lagerlöf - 1909
Heyse - 1910
Maeterlinck - 1911
Hauptmann - 1912
Tagore - 1913
Rolland - 1915
Heidenstam - 1916
Gjellerup és Pontoppidan - 1917
Spitteler - 1919
Hamsun - 1920
France - 1921
Benavente - 1922
Yeats - 1923
Reymont - 1924
Shaw - 1925
Deledda - 1926
Bergson - 1927
Undset - 1928
Th. Mann - 1929
Lewis - 1930
Karlfeldt - 1931
Galsworthy - 1932
Bunyin - 1933
Pirandello - 1934
O'Neill - 1936
Martin du Gard - 1937
Buck - 1938
Sillanpää - 1939
Jensen - 1943
Mistral - 1945
Hesse - 1946
Gide - 1947
Eliot - 1948
Faulkner - 1949
Russel - 1950
Lagerkvist - 1951
Mauriac - 1952
Churchill - 1953
Hemingway - 1954
Laxness - 1955
Jiménez - 1956
Camus - 1957
Paszternak - 1958
Quasimodo - 1959
Saint-John Perse - 1960
Andrič - 1961
Steinbeck - 1962
Szeferisz - 1963
Sartre - 1964
Solohov - 1965
Ágnon és Sachs - 1966
Asturias - 1967
Kavabata - 1968
Beckett - 1969
Szolzsenyicin - 1970
Neruda - 1971
Böll - 1972
White - 1973
Johnson és Martinson - 1974
Nontale - 1975
Bellow - 1976
Aleixandre - 1977
Singer - 1978
Elitis - 1979
Milosz - 1980
Canetti - 1981
García Márquez - 1982
Golding - 1983
Seifert - 1984
Simon - 1985
Soyinka - 1986
Brodsky - 1987
Mahfúz - 1988
Cela - 1989

békedíjas

Dunant és Passy - 1901
Ducommun és Gobat - 1902
Cremer - 1903
Nemzetközi Jogi Intézet - 1904
Suttner - 1905
Roosevelt - 1906
Moneta és Renault - 1907
Arnoldson és Bajer - 1908
Beernaert és d'Estournelles - 1909
Berni Állandó Békeiroda - 1910
Asser és Fried - 1911
Root - 1912
La Fontaine - 1913
Nemzetközi Vöröskereszt - 1917
Wilson - 1919
Bourgeois - 1920
Branting és Lange - 1921
Nansen - 1922
Chamberlain és Dawes - 1925
Briand és Stresemann - 1926
Buisson és Quidde - 1927
Kellogg - 1929
Söderblom - 1930
Addams és Butler - 1931
Angell - 1933
Henderson - 1934
Ossietzky - 1935
Saavedra Lamas - 1936

Chelwood - 1937
Nansen Hivatal - 1938
Nemzetközi Vöröskereszt - 1944
Hull - 1945
Balch és Mott - 1946
Quäker Szervezet - 1947
Boyd-Orr - 1949
Bunche - 1950
Jouhaux - 1951
Schweitzer - 1952
Marshall - 1953
Menekültügyi Szervezet - 1954
Pearson - 1957
Pire - 1958
Noel-Baker - 1959
Lutuli - 1960
Hammarskjöld - 1961
Pauling - 1962
Nemzetközi Vöröskereszt - 1963
King - 1964
UNICEF - 1965
Cassin - 1968
Nemzetközi Munkaügyi Szervezet - 1969
Borlaug - 1970
Brandt - 1971
Le-Duc Tho és Kissinger - 1973
MacBride és Sato - 1974
Szaharov - 1975
Corrigan és Williams - 1976
Nemzetközi Amnesztia Hivatal - 1977
Szadat és Begin - 1978
(kalkuttai) Teresa nővér - 1979
Péres Esquivel ENSZ Menekültügyi Főbiztosa - 1981
García Robles és Myrdal - 1982
Walesa - 1983
Tutu - 1984
Orvosmozgalom a Nukleáris Háború Megelőzéséért - 1985
Wiesel - 1986
Arias - 1987
dalai láma - 1989

közgazdász
Frisch és Tinberger - 1969
Samuelson - 1970
Kuznets - 1971
Arrow és Hick - 1972
Leontief - 1973
Hayek és Myrdal - 1974
Kantorovics és Koopmans - 1975
Friedman - 1976
Meade és Ohlin - 1977
Simon - 1978
Lewis és Schultz - 1979
Klein - 1980
Tobin - 1981
Stigler - 1982
Debreu - 1983
Stone - 1984
Modigliani - 1985
Buchanan - 1986
Solow - 1987
Heavelmo - 1989

Nobel-békedíjas szervezet, intézmény
Nansen-Hivatal (NIOR)
Nemzetközi Amnesztia Hivatal (AI)
ENSZ Gyermeksegély Alap (UNICEF)
Nemzetközi Jog Intézet (IDI)
Nemzetközi Menekültügyi Szervezet (IRO)
Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO, OIT)
Nemzetközi Vöröskereszt (CICR)
Nemzetközi Orvosmozgalom a Nukleáris Háború Megelőzéséért
Quaker-szervezet
ENSZ Békefenntartó Erők - 1988

Noé fia Sém, Chám, Jáfet
„Noli me tangere" „Ne érints engem"
„nomen est omen" („a név végzet") Plautus vígjátékából
nómenklatúra rendszer, összegzés, szójegyzék
„non plus ultra" „ennél nem tovább", utolérhetetlen
Nóra szerzője Ibsen
nordikus isten *l.* északgermán isten
Norfolk-sziget székhelye Kingston
norvég, Norvégia (Norge)
férfinév Age, Asel, Enar, Erik, Frederic, Gunnar, Helge, Knut, Lars, Niels, Nils, Olaf, Ole
építész Astrup, Th., Groesch, Ch.
festő

Aulie, R.	Nordhangen, O.
Dahl, J.	Munthe, G.
Ekeland, A.	Revold, A.
Fjell, K.	Rolfsen, A.
Gude, H.	Sörensen, H.
Gulbransson, O.	Storstein, A.
Krohg, Ch. és P.	Tideman, A.
Linstow, D.	Werenskiold, E.

fjord Ands, Bokna, Hardanger, Geiranger, Lakse, Oslo, Sogne, Tana, Trondheim, Varanger, Vest
folyó Altaelva, Aura, Glomma, Karasjokka, Lågen
főváros Oslo
gleccser Jostedal-jégmező, Svantisen
geológus Brogger, V., Vogt, J.
hegy, hegycsúcs Glittertind (2470 m), Galdhöpiggen, Rondane, Snöhetta, Trollheimen
hírügynökség NTB
író Björnson, B. *(Nob.)*, Brun, J., Falkberget, J., Duun, O., Friiman, K., Garborg, A., Hamsun, K. *(Nob.)*, Ibsen, H., Kielland, A., Lie, J., Tullin, Ch., Undset, S. *(Nob.)*, Wessel, J.

isten (mitológiai) Aegir, Loki, Odin, Balder, Braga, Dunar, Njord, Thor
kémikus Guldberg, C., Waage, P.
kerületek és székhelyeik (fylke)
5 betűs: Troms: Trömsö
7 betűs: Hedmark: Hamar, Östfold: Moss, Oppland: Lillehammer
8 betűs: Akershus: Oslo, Buskerud: Drammen, Finnmark: Vadsö, Nordland: Bodö, Rogaland: Stavanger, Telemark: Skien, Vestfold: Tönsberg
9 betűs: Aust-Agder: Arendal, Hordaland: Bergen, Vest-Agder: Kristiansand
12 betűs: Sör-Tröndelag: Trondheim, Nord-Trödelag: Steinkjer, Möre og Romsdal: Molde
14 betűs: Sogn og Fjordane: Bergen
kikötő Arendal, Bergen, Kristiansund, Molde, Narvik, Oslo, Porsgrunn, Stavanger, Tönsberg, Trondheim, Tromsö, Kirkenes
király Erik, Knut, Olaf, Haakon, Magnus, Sigurd, Sverre
költő
Björnson, B. *(Nob.)* Ibsen, H.
Dass, P. Welhaven, J.
Grieg, N. Wergeland, A.
külbirtok
Svalbard (Spitzbergák)
hegycsúcs Newtonfjelellet (1712 m)
székhely Longyearbyen
sziget Ålesund-, Edgeöy-, Barentsöy-sziget, Nyugati-, Északkeleti-föld
légiforgalmi társaság Norsk-Flytieneste
matematikus Abel, N., Brogger, V., Brun, V., Vogt, J., Lie, S.
nemzetiség norvég, lapp, finn
Nobel-díjas
békedíj Lange, Ch., Nansen, F.
fizikai Giaever
kémiai Hassel, O., Onsager, L. (norvég származású amerikai)
irodalmi Björnson, B., Hamsun, K., Undset, S.
közgazdasági Brisch, R., Heavelmo, T.
normann varég, viking
normann hajós, felfedező Leif, E.
pénznem krone = 100 öre
repülőtér Bergen, Kristiansand, Ålesund, Oslo, Stavanger, Trondheim, Kirkenes
sajtó (újságok) Aftenposten, Arbeiderbladet, Dagbladet, Morgenbladet, Morgenposten, Orientering, Verdens Gang
sarkkutató Amundsen, R., Nansen, F., Sverdrup, O.
sziget Fröya, Langöya, Hinnöya, Hitra, Leka, Ringvassöy, Senja, Söröya, Vikna, Vega, Lofot-szigetek, *lm.* külbirtok
szobrász Berg, M., Borch, Ch., Vigeland, A.
tengerkutató Heyerdahl, Th.
tengerszoros Skagerrak
tó Alteyatn, Femund, Jiesjavre, Limingen, Mjösa, Nisser, Rössvatn
törvényhozó testület storting, lagting, odelsting
város Fredrikstad, Hamar, Lillehammer, Rana, Stavanger, Skien, Steinkjer, Vadsö, Oslo, Mo Kristiansand, Drammen, Eidret, Gol, Lom, Nes, Tana, Ålen, Alta, Ámot, Moss, Grong, Hamar, Namsos, Hammerfest, Levanger, Ålesund, Narvik
zeneszerző Grieg, Valen, Thrans, Kjerulf, Sinding, Swendsen, Ulfrstad
„nota bene" *(röv.)* NB; „jól jegyezd meg"
nóták, dalok és szerzőik
Ányos L.:
Nem én lettem hűtlen hozzád
Te hagytál el engem

Ha elmentél, ne jöjj vissza

Gyere vissza, szeress úgy, mint rég
Balázs I.:
Mit susog a fehér akác hervadozó virága
(*zene:* Balázs Á.)
Békeffy I.:
Hétre ma várom a Nemzetinél
Ott ahol a hatos megáll
(*zene:* Lajtai L.)
Hol van az a nyár,
Hol a régi szerelem...?
(*zene:* Lajtai Á.)
Egy csók és más semmi
(*zene:* Eisemann M.)
Békeffy L.:
Néha-néha visszatérnek a tavaszi álmok
(*zene:* Heténi-Heidelberg A.)
Csepreghy F.:
Ne menj el, maradj itt,
Majd meglátod jobb lesz itt
(*zene:* Szentirmay E.)
Nincsen annyi tenger csillag az égen
Mint ahányszor eszembe' vagy te nékem
(*zene:* Erkel E.)
Emőd T.:
Szív küldi szívnek szívesen
Szív a szívtől kapja szívből kedvesen
(*zene:* Szirmai A.)
Farkas I.:
Ahogy én szeretlek
Nem szeret úgy senki
(*zene:* Balázs Á.)
Fényes L.:
Gyere velem akáclombos falumba
(*zene:* Balázs Á.)

Fonó F.:
A muzsikusnak dalból van a lelke
(*zene:* Kola J.)
Gábor A.:
Gimbelem, gombolom,
Légy enyém, angyalom
(*zene:* Lehár F.)
Messze a nagyerdő, messze száll a felhő
(*Zene:* Lehár F.)
Volt-nincs, fene bánja
Volt-nincs, vigye kánya
(*zene:* Lehár F.)
Túl az óperencián boldogok leszünk
(*zene:* Kálmán I.)
Egy a szívem, egy a párom
(*zene:* Kálmán I.)
Álom, álom, édes álom, álomkép
(*zene:* Kálmán I.)
A nő szívét ki ismeri
Ezer csodával van teli
(*zene:* Szirmai A.)
Garai I.:
Jaj, de ravasz, dolog ez a tavasz
Apu, hod med be
G. Dénes Gy.:
Járom az utat
A macskaköves utat
(*zene:* Horváth J.)
Hajnal I.:
Nem leszek a játékszered
(*zene:* Gyulai Gaál J.)
Halász R.:
Te vagy a fény az éjszakában
(*zene:* Horváth J.)
Este fess a pesti nő
(*zene:* Horváth J.)
Nem zavarom tovább az életedet
(*zene:* Horváth J.)
Harmath I.:
Az én babám egy fekete nő
(*zene:* Márkus A.)
Jaj, de csúszik ez a banánhéj
(*zene:* Márkus A.)
Tenyeremen hordom
(*zene:* Márkus A.)
Lesz maga juszt is az enyém
(*zene:* Eisemann M.)
Pardon, pardon, szenyóra
(*zene:* Brodszky M.)
Nem történt semmi, csak elválunk csendben
(*zene:* Ábrahám P.)
„Én nem hiszem, hogy normális vagyok"
Szeretnék egyszer egy kicsit boldog lenni
(*zene:* Fényes Sz.)
Harsányi Zs.:
Lári-fári nem kell várni
(*zene:* Kalmár J.)
Ha megversz is imádlak én
(*zene:* Lehár F.)
Vágyom egy nő után
(*zene:* Lehár F.)
Árva a ház, nincs kacagás
(*zene:* Schubert)
Heltai J.:
Nem bánom, nem bánom,
Csak szívből sajnálom...
(*zene:* Kacsóh P.)
Egy rózsaszál szebben beszél
Mint a legszerelmesebb levél
(*zene:* Kacsóh P.)
Jávor L.:
Szomorú vasárnap, száz fehér virággal
Vártalak, kedvesem templomi imával
(*zene:* Seress R.)
Kalmár T.:
Mikor az est mesélni kezd
Utánad édes vágy epeszt
(*zene:* Reményi B.)
Messze van a Mester utca vége
(*zene:* Grosz A.)
Kéry Gy.:
Minek is van szerelem a világon!
(*zene:* Jónás J.)
Kunoss E.:
Képeddel alszom el
Képeddel ébredek
(*zene:* Farkas M.)
Lévay E.:
Hideg szobor vagy, meg sem értenéd (Lemondás)
(*zene:* Dankó P.)
Lovászy K.:
Anyám én nem ilyen lovat akartam
(*zene:* Molnár M.)
Martos F.:
Londonban, hej, van számos utca
(*zene:* Huszka J.)
Ha pénzem nincsen, iszom hitelbe,
Enyém a legszebb leány szerelme
(*zene:* Huszka J.)
Ott túl a rácson egy más világ van
(*zene:* Huszka J.)
Borban az igazság
(*zene:* Huszka J.)
Darumadár fenn az égen
Hazafelé szálldogál
(*zene:* Huszka J.)
Tündérkirálynő, légy a párom
(*zene:* Huszka J.)
Egy férfi képe
Van a szívem közepében
(*zene:* Huszka J.)

Kis cigaretta
Valódi finom,
Oly illatos, enyhe,
Mint rózsaszirom
(*zene:* Huszka J.)
Illúzió a szerelem
(*zene:* Jacobi V.)
Légy az icipici párocskám
(*zene:* Kálmán I.)

Móra I.:
Lakodalom van a mi utcánkban
(*zene:* Fráter L.)

Móczár Gy.:
Hazudik a muzsikaszó
(*zene:* Neumann F.)

Nádor J.:
Nem vagy legény, Berci

Nadányi Z.:
Ez lett a vesztünk,
Mind a kettőnk veszte
(*zene:* Polgár T.)

Pethe M.:
Nem való bokréta gyűrött süveg mellé
(*zene:* Pethe L.)

Rákosi J.:
Hát ide figyelj, Lajos
A gé-húr kissé magos
(*zene:* Sipos J.)

Sassy Cs.:
Sirassatok engem, orgonavirágok
(*zene:* Simko G.)

Seress R.:
Hiába van palotád Budán
Pestre jársz a boldogság után
Szeressük egymást gyerekek
A szív a legszebb kincs,
Szomorú vasárnap

Somogyi Gy.:
Holdvilágos éjszakán
Miről álmodik a lány?
Hogy jön egy királyfi tán
Hófehér paripán
(*zene:* Eisemann M.)

Somogyi I.:
Piszkáld ki, piszkáld ki
(*zene:* Grosz A.)

Szabolcska M.:
Tele van a város
Akácfavirággal
(*zene:* Fráter L.)
Minek turbékoltok
Búgó vadgalambok
(*zene:* Hubay J.)

Szécsény M.:
Csak tavasz ne jönne sohasem
(*zene:* Kola J.)
Egy régi nótát hoz Budáról át a szél
(*zene:* Kola J.)
Szeretnék még egyszer húszéves lenni
(*zene:* Sally G.)
Ezzel a kis dallal üzenem,
Hogy szeretem magát
(*zene:* Buday D.)
Peches ember ne menjen a jégre
(*zene:* Buday D.)

Szenes A.:
Ott fogsz majd sírni,
Ahol senki se lát
(*zene:* Kola J.)
Maga rég nem lesz a világon
Mikor én még mindig imádom
(*zene:* Kola J.)

Szenes I.:
Kétszer kettő néha öt
Nem csalás, nem ámítás,
De valóban sokszor hibás
A számítás
(*zene:* Fényes Sz.)
Kicsit szomorkás a hangulatom máma
(*zene:* Nádas G.)
Tíz perc az nagy idő, Elemér
(*zene:* Szerdahelyi Z.)
Isten veled, édes Piroskám
Van még rajtad kívül csinos lány
(*zene:* Dobos A.)

Szentirmay E.:
Csak egy kislány van a világon

Szilágyi L.:
Van aki bevallja,
Van, aki tagadja
(*zene:* Eisemann M.)

Tóth K.:
Hány csillagból van a szemed, Zsófikám
Hogy egy egész mennyországgal ragyogsz rám
(*zene:* Kralovánszky M.)

Vadnai L.:
Havi kétszáz pengő fixszel
Az ember könnyen viccel
(*zene:* Márkus A.)

Vargha Gy.:
Károg a holló a jegenyén
Azt mondják, nem leszel az enyém
(*zene:* Bodrogi Zs.)

Zerkovitz B.:
Ujjé, a ligetben nagyszerű
Ujjé, a ligetben jó
(*zene:* J. H. Flynn)
Látta-e már Budapestet éjjel?
Jöjjön velem, tekintsen csak széjjel

Asszonykám adj egy kis kimenőt
Hadd zülljek éppúgy mint azelőtt

Rövid az élet, hosszú a sír
Bolond aki búsul, bolond aki sír

Hulló falevél, suttogva beszél

Mi muzsikus lelkek,
Mi bolond fiúk,
Mi kóborló gazdag szegények

Bözsi ne várjon
Bözsikém drága
Feledjen el

Tanulj meg, fiacskám, komédiázni

Nem tudom mi az oka,
Tán a Tavasz

Az egyiknek sikerül,
A másiknak nem

nótárius jegyző
notre-dame-i toronyőr Quasimodo
novarai csata (1849. III. 23.) Radetzky, J. győzelme
novícius szerzetes (újonc)
Novikov, A.-mű Kamilla, Fekete nyárfa, Vaszilij Tyorkin
Novikov-Priboj-mű Csuzima
nőági öröklést szabályozza Pragmatica Sanctio (1713. IV. 19.)
nő a Bibliából Deborah, Éva, Hágár, Lea, Magdolna, Ruth, Sára, Márta
nőgyógyászat (ginekológia) magyar képviselői
Semmelweis I. Tóth I.
Kézmárszky K. Scipiadesz E.
Tauffer V. Kubinyi P.
nő *(id.)*
mademoiselle, demoiselle, dame, Frau, Fraulein, miss, lady, madame, meisje, mevrouw, gyévuská, zsena, jufvrouw, rouva
női név
3 betűs: Éva, Ida, Lea
4 betűs: Adél, Anna, Edit, Ella, Elza, Emma, Etel, Ilka, Ilma, Irén, Irma, Kató, Lili, Luca, Olga, Róza, Ruth, Sára, Teda, Vera, Zita
5 betűs: Ágnes, Ágota, Beáta, Berta, Dalma, Emőke, Emese, Enikő, Erika, Fanni, Flóra, Frida, Helén, Hilda, Ilona, Iréne, Janka, Jolán, Józsa, Judit, Júlia, Kinga, Klára, Laura, Lenke, Leona, Lídia, Lilla, Lívia, Lucia, Lujza, Mária, Márta, Őzike, Paula, Rózsa, Tekla, Teréz, Tünde, Vanda, Vilma, Viola
6 betűs: Albina, Amália, Andrea, Angéla, Aranka, Csilla, Blanka, Elvira, Emília, Eszter, Etelka, Evelin, Hedvig, Ibolya, Ildikó, Karola, Malvin, Margit, Matild, Olívia, Ráchel, Regina, Rebeka, Szonja, Ulrika, Zsófia
7 betűs: Antónia, Aurélia, Barbara, Beatrix, Borbála, Boriska, Cecília, Gertrúd, Gizella, Hermina, Johanna, Kamilla, Karolin, Martina, Melinda, Melitta, Natália, Orsolya, Ottília, Paulina, Piroska, Rozália, Sarolta, Szabina, Szeréna, Szilvia, Teodóra, Valéria
8 betűs: Angelika, Auguszta, Brigitta, Dorotytya, Eleonóra, Erzsébet, Genovéva, Hajnalka, Hortensa, Izabella, Julianna, Jusztina, Kornélia, Ludmilla, Magdolna, Marianna, Stefánia, Szerénke, Szibilla, Szidónia, Veronika, Viktória, Virgilia
10 betűs: Anasztázia, Klementina, Krescencia, Petronella, Vilhelmina
11 betűs: Konstantina
női Nobel-díjas
Buck, P. S., (USA - irodalmi);
Curie-Sklodowska, M., (lengyel - fizikai és kémiai);
Joliot-Curie, I. (francia - kémiai);
Lagerlőf, S., (svéd - irodalmi);
Mistral, G., (chilei - irodalmi);
Suttner, B. (osztrák - békedíj);
Undset, S. (norvég - irodalmi)
női öltöző budoár
női rokon húg, nővér, meny, anya, sógornő, ángy, anyós
nőtlenség cölibátus
növekedést szabályozza agyfüggelék, hipofízis (agyalapi mirigy)
növekedők tanuló, cőger, kadett
növényföldrajz (geobotanika) felosztása
chorológiai (florisztikai), ökológiai, genetikai, cönológiai
növénygyűjtemény herbária
növényi festékanyag klorofill (zöld)
növénykórtan (fitopatológia) magyar képviselői
Linhardt Gy., Istvánffi Gy., Schiberszky K., Paál A., Husz B.
növényrendszer hasadógombák vagy baktériumok, kékmoszatok, nyálkagombák, euglénák, sárgamoszatok, barázdás moszatok, zöldmoszatok, barnamoszatok, vörösmoszatok, gombák, mohák, harasztok, nyitvatermők, zárvatermők (kétszikűek, egyszikűek)
növény része gyökér(zet), szár; levél, bimbó, virág, ér, erezet, porzó, bibe
növénytan botanika
ókori tudós Arisztotelész, Theophrasztosz, Dioszkoridész

újkori (külföldi) Cesalpino, A., Limé, K., Jussieu, A., Scheuchzer, Brongniart, A., Gurjanyinov, P., Malphighi, M., Camerarius, R., Priestley, J., Vinogradszkij, Sz., Makszimov, N., Engler, A., Hocke, R., Nägeli, K., Koelreuter, J., Saussure, F., Palladin, V., Darwin, Ch., Schleiden, M., Haberlandt, G., Ingenhousz, J., Tyimirjazev, K., Koszticsev, Sz., Humboldt, A.
magyar Melius Juhász P., Diószegi S., Paál K., Beytha I., Fazekas M., Istvánffi Gy., Rapaics R., Hazslinszky F., Gombocz E., Soó R., Csapó J., Kitaibel P., Degen Á., Fehér D.

növényvilág flóra
növényzet vegetáció
nővér apáca, ápolónő, néne; irgalmas-, kedves-, missziós nővér
nudista naturista
nukleáris fegyver atom, hidrogén, neutron
nukleinsav ribonukleinsav (RNS), dezoxiribonuklein (RNS), fehérjékkel nukleoproteidek
nulla semmi, zéró, zérus
numerus clausus „zárt számú"
nünükeféle kőrisbogár, kék-, pompás-nünüke
nutria hódpatkány
nüansz árnyalat
Nürnberg folyója Pregnitz
nürnbergi per (1945. XI. 20–1946. X. 1.)
elítéltjei
akasztás általi halálbüntetésre
Bormann (távollétében)
Franck
Frick
Göring (öngyilkos lett)
Kaltenbrunner
Keitel
Jodl
Streicher
Sauckel
Ribbentropp
Rosenberg
életfogytiglani börtönre Hess
20 évi börtönre Funk, Schirach, Raeder
15 évi börtönre Neurath
10 évi börtönre Doenitz
felmentett Fritzsche, Papen, Schacht

nyakék
2 betűs: tű
4 betűs: lánc
5 betűs: bross, kolié
6 betűs: gyöngy, melltű, nyakék
7 betűs: brosstű, collier, kereszt
8 betűs: nyaklánc, medalion
9 betűs: gyöngysor

nyak része
4 betűs: gége
5 betűs: garat, nyelv, tarkó, torok, ütőér
6 betűs: gégefő, légcső, verőér
7 betűs: artéria, mandula
8 betűs: nyelőcső, szájüreg
9 betűs: nyakszirt
10 betűs: ádámcsutka
11 betűs: nyaki verőér, pajzsmirigy
12 betűs: nyakcsigolya

nyaktiló guillotine, feltaláló Guillotin, J. (1792)
nyámnyila pipogya
nyaraló bungalow, dácsa
nyárfa fajta ezüstnyár, fehérnyár, rezgőnyár, feketenyár, szürkenyár
nyárspolgár filiszter, kispolgár
Nyassza-(Nyasza-)tó vizét vezeti le Shire
nyavalyatörés epilepszia
Nyekraszov, Ny.-mű Ki él boldogan Oroszországban?

nyelvek, nyelvcsaládok
abház-adige abház, cserkesz
altaji mandzsu-tunguz, mongol, török, koreai, japán
ausztroázsiai khaszi-nikobar, mon, khmer, munda
ausztronéziai indonéz, polinéziai, melanéziai
balti lett, litván
bantu szuahéli, zulu, ruanda, herero, kanuri, asenti
eszkimó eszkimó, aleuta
dagesztáni avar, letgin
dravida tamil-kurukh, kannara, telegu
finnugor magyar, finn, észt, mordvin, mari, komi, hanti, manysi, lapp
germán svéd, norvég, dán, izlandi, angol, holland, flamand, német
hamita berber, tuareg, kabil, taasek, kusita, bedzsa, bilin, szomáli, galla
ind hindimurdu, bengáli, gudzserati, cigány
indián algonkin, athapaszk, irokéz, sziú, utoazték, maya, avarok, karib
indoeurópai ind, iráni, örmény, görög, albán, újlatin, germán, balti, szláv
indonéz indonéz, csam, maláj, malgas, tagal
iráni perzsa, afgán, kurd, tadzsik
kartvel grúz, mingrel
kelta ír, skót, breton
khaszi-nikobár khaszi, va, palong
khoin hottentotta, busman
kínai-thaj kínai, thaj
kipcsak baskír, kazah
kaukázusi kartvel, abház-adige, veinah, dagesztáni
mandzsu-tunguz orocson, evenki, negidál, mandzsu, nanaj, udehe
mongol-khmer khmer, vietnami
mongol mongol, burját, ojrát, dahur
munda szantali, mundari, birbar

oguz türkmén, azerbajdzsán, oszmán-török, üzbég
paleoszibériai csukcs, korják, kamcsadál, jukagir
polinéziai maori, szamoai, tahiti
semita arab, héber, etióp, amhara, tigrins
szamojéd enyec, nyenyec, szelkup, nganaszan
szláv orosz, ukrán, belorusz, bolgár, macedón, szerb, horvát, szlovén, cseh, szlovák, lengyel
szudáni hausza
tibeti-burmai tibeti, burmai, asszámi
tibeti-kínai kínai-thaj, tibeti, burmai
újlatin portugál, spanyol, francia, olasz, rétoromán
uráli finnugor, szamojéd
veinah csecsen ingus

nyelvek (legelterjedtebb) kínai, angol, spanyol, hindi, orosz, arab, portugál, bengáli, német, japán, indonéz, francia, szudán-guineai, bantu, olasz, koreai, telegu (dravida), pandzsábi, tamil (dravida), szuahéli
nyelvjárás dialektus, slang, idióma, tájnyelv
nyelvtani fogalom többes, egyes szám; ige, ragozás, névelő, személy, igeidő, elöljáró, névmás, számnév, névutó, rag; alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; alany-, tárgy-, részes, birtokos eset
nyelvtudomány filológia, lingvisztika
nyelvújító neológus
nyikhaj semmirekellő, felelőtlen
nyílászáró szerkezet ajtó, ablak, rács, redőny
nyilatkozat deklaráció, manifesztum, kiáltvány, proklamáció
nyílt parancs pátens
nyilvánosság publicitás (publicity), plénum
nyíltság glasznoszty
Nyírő J.-regény Isten igájában, A sibói bölény, Uz Bence, A jézusfaragó ember, Emberek a havason
nyitott folyosó loggia (lodzsa)
nyitvatermő növény része ág, toboz, termő, porzos, virágzat, tobozpikkely, mag, csíranövény
Nyolcak (festőművészcsoport) Berény R., Czigány D., Márffy Ö., Pór B., Czóbel B., Kernstok K., Orbán D., Tihanyi L.
nyolc hang oktáv, do, re, mi, fa, szo, la, ti, do; c, d, é, f, g, á, h, c
nyolc egyenlőoldalú test oktaéder
nyolcszólamú zenei mű oktett
nyolcszög oktogon
nyomás fizikai egysége bar, torr, atmoszféra (SI-ben: pascal)
nyomásmérő manométer, Bourdon-cső, aneroid, folyadékos; MacLeod-, Pirani-féle higanymilliméteres
nyomásszabályozó regulátor
nyomaték forgató-, tehetetlenségi –, mágneses momentum
nyombél duodenum, patkóbél
nyomdai eljárás offset, ofszet, kőnyomás, rotaprint, síknyomás, fénynyomás, litográfia, mélynyomás, magasnyomás, anilinnyomtatás, többszínnyomás, tekercsnyomás, rotációs nyomtatás, selyemszita nyomás
nyomdai gép rotaprint, rotációs gép
nyomdai termék füzet, könyv, újság, naptár, röplap, évkönyv, brosúra, lexikon, magazin, névjegy, almanach, katalógus, zsebkönyv, képeskönyv, prospektus, nyomtatvány, reklámfüzet, enciklopédia
nyomdász mesterség szedő, berakó, faktor, gravőr, maratő, mettőr, tördelő, retusőr, grafikus, gépszedő, kéziszedő, korrektor, cinkográfus, klisékészítő, fényszedő, montírozó
„Nyomorultak" c. regény főszereplője Jean Valjean
Nyugat-afrikai Államok Gazdasági Közössége Benin, Burkina Faso, Elefántcsontpart, Gambia, Ghána, Guinea, Bissau-Guinea, Mali, Mauritánia, Niger, Nigéria, Szenegál, Sierra Leone, Togo, Zöld-foki szk.
Nyugat-Ausztrália
főváros Perth
kikötő Albany, Fremantle
Nyugat-európai repülőtér
Anglia Heathrow, Gatwick, Croydon, Northolt (London), Ringway (Manchester), Speke (Liverpool)
Ausztria Aspern, Schwechat (Bécs)
Belgium Melsbroek (Brüsszel), Deurne (Antwerpen)
Dánia Kastrup (Koppenhága)
Finnország Malmö (Helsinki)
Franciaország Orly, Le Bourget, De Gaulle (Párizs), Merignac (Bordeaux), Marignane (Marseille), Bron (Lyon), Cote d'Azur (Nice)
Hollandia Schiphol (Amszterdam)
Németország Schönefeld, Tempelhof (Berlin), Drezda, Erfurt, Lipcse, Tegel, Tatow, Fuhlsbüttel (Hamburg), Wahn (Bonn), Köln, Lohausen (Düsseldorf), Rhein-Main (Frankfurt a. M.), Langenhagen (Hannover), Riem (München), Echterdingen (Stuttgart)
Norvégia Fornebu, Gardermön (Osló)
Olaszország Ciampino, Fiumicino, Leonardo da Vinci (Róma), Linate, Malpensa (Milano)
Portugália Alverces (Lisszabon)
Spanyolország Barajas (Madrid), Muntadas (Barcelona), San Pablo (Sevilla), Palma de Mallorca
Svájc Cointrin (Genf), Kloten (Zürich)
Svédország Bromma, Arlanda, Halmsjön (Stockholm)
Nyugat-európai Unió *(röv.)* WEU
nyugat-európai zsidó szefárd

nyugati gót király Agila, Leowa, Tulga, Ataulf, Eurich, Alarich, Athaulf, Sisibut, Roderich, Amalarich, Gunthimar, Witterich
nyugati gót püspök Ulfilas, Wulfila
Nyugat-indiai-szigetek Kis-, Nagy-Antillák, Bahama-szigetek, Haiti, Jamaika, Kuba, Puerto Rico, Trinidad, Dominica
Nyugat-indiai Szövetség
tagállamai Antigua, Anguilla, Dominica, Grenada, Saint Christopher és Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent
Nyugat-Szahara
felszabadítási szervezet POLISARIO
főváros El-Aaiún
nemzetiség arab, berber
pénznem dirham = 100 centime
repülőtér El-Aaiún, Dakhla
város: El-Aaiún, Bir Enzaran, Dakhla, Semara, Tichla
Nyugat-Szamoa
főváros Apia
hegycsúcs Sili-sili (1857 m)
kikötő Apia
nemzetiség szamoai (polinéz), keverék
pénznem szamoai dollár (tala) = 100 sene (cent)
sziget Savaii, Tutuila, Upolu
Nyugat szerkesztője Ignotus, Osvát E., Fenyő M., Babits M., Móricz Zs., Gellért O.
munkatársa Ady E., Kosztolányi D., Juhász Gy., Tóth Á., Kaffka M., Karinthy F., Krúdy Gy.
nyugdíj, nyugellátás öregségi, rokkantsági, özvegyi nyugdíj, termelőszövetkezeti nyugdíj (-járadék), kivételes nyugellátás
nyugtató szer bróm, morfium, sevenal, baldrian, laudanum, sedativum, valeriana
nyúlfélék házi-, üregi -, mezei nyúl
nyű féreg, tetű
nyűtt használt, kopott

O

Oahu-sziget Hawaii-szigetek legsűrűbben lakott tagja
fővárosa Honolulu
tengeri támaszpontja Pearl Harbour
oázis (a legnagyobbak) Siwa (Egyiptom), Kharga (Egyiptom), Vargla (Algéria), Ouargla (Algéria), Karijak (Egyiptom), Bahriyah, Dakhilah (Egyiptom), Farafirah (Egyiptom), Touggowt (Algéria)
Ob mellékfolyója Tom, Vah, Kety, Alej, Bija, Csuja, Irtis, Jugan, Poluj, Csulim, Katuny, Szoszva, Vaszjugan
Obernyik, K.-dráma Főúr és pór
óbizánci helytartó exarcha
óbor aszú
obeliszk emlékmű
obulus váltópénz, kapupénz
O'Casey, S.-mű Hajnali komédia, Bíbor por
óceán Atlanti-, Csendes-, Indiai-óceán
Óceánia *(önálló államai és fővárosaik)*
Belau: Koror
Fidzsi-szigetek (Fiji): Suva
Kiribati: Bairiki
Marshall-szigetek: Uliga
Mikronézia: Kolonia
Nauru: Yaren
Nyugat-Szamoa: Apia
Pápua Új-Guinea: Port Moresby
Salamon-szigetek: Honiara
Tonga: Nuku'alofa
Tuvalu: Funafuti
Új-Zéland: Wellington
Vanuatu: Vila
részei
Melanézia
lakosság melanéziai, pápua, polinéziai, kínai
sziget Új-Guinea (Irian)
szigetcsoport Admiralitás-, Bismarck-, Fidzsi-, Loyauté-, Salamon-, Új-Hebridák-, Új-Kaledónia
Mikronézia
lakosság mikronéziai, filippínó, kínai
sziget Guam, Wake
szigetcsoport Ellice-, Gilbert-, Karolina-, Mariana-, Marshall-, Nauru-, Ogasaware (Bonin), Palau
Polinézia
lakosság polinéziai, japán, kínai, filippínó
sziget Húsvét-sziget, Tahiti
szigetcsoport Hawaii-, Marquises-, Phoenix-, Szamoa-, Társaság-, Tokelau-, Tubuai-szk.
óceániai állat (vadon élő)
3 betűs: emu, poe
4 betűs: huja, kagu, kivi, kuzu, rája, snuk
5 betűs: gekkó, koala, nyest
6 betűs: delfin, dugong, gébics, kakadu, kazuár, muréna, teknős
7 betűs: denevér, halcion, kenguru, papagáj, pingvin, tyúklúd, vallabi
8 betűs: kékbálna, krokodil, kuszkusz
9 betűs: akihilosz, albatrosz, barrakuda, bökteknős, hidasgyík, lábastyúk, lantmadár, remeterák, rubinlóri, totyacsér, zafír-lóri
10 betűs: bóbitáshal, cukormókus, földiördög, tigris cápa, törpe bálna, tündér csér, viharmadár
11 betűs: búbosvöcsök, levesteknős, repülőkutya, úszópatkány, viharfecske
12 betűs: búbos papagáj, cikornyás hal, fregattmadár, kenguru-medve, maori patkány
13 betűs: bagoly papagáj, erszényes róka, szelindek cápa
15 betűs: erszényes farkas, cserepes teknős, fecskefarkú lóri, kacsacsőrű emlős, paradicsommadár
óceániai növény, növénytakaró banánfa, sósbozót, kauri fenyő, kókuszpálma, páfránypálma
Odera torkolati ága Peene, Swina, Dziwna
Odüsszeia latinra fordítója Livius Andronicus
Odüsszeusz tanítója Mentor
óegyiptomi város Sais, Luxor, Theba, Apidos, Karnak, Dendera, Memphis, El Amarna, Heliopolis
Ofélia Hamlet szerelme
Offenbach, J.-mű
opera Hoffman meséi
operett Eljegyzés lámpafénynél, Párizsi élet, Orfeusz az alvilágban, Szép Heléna, A gerolsteini nagyhercegnő, Kékszakáll
óhaj kedv, vágy, igény, kívánság, sóvárgás, kívánalom, vágyakozás
O'Hara, J.-mű Találkozás Samarrában
Oidipusz atyja Laiosz
felesége és anyja Iokaszte
fia Eteoklész, Polüneikész
óindiai mesegyűjtemény Pancsatantra
óindus
isten Agni, Jáma, Siva, Brami, Indra, Surja, Visnu, Brahma, Skanda, Kasjapa, Kartikeja

istennő Diti, Maja, Aditi, Laksmi, Sarasvati
király Asoka, Manda
költő Amaru, Kalidasa
nyelv pali, prakrit, szanszkrit
Oka folyó melletti kikötőváros Kaluga, Szerpuhov, Rjazan, Nizsnij-Novgorod (a Volga és Oka egyesülésénél)
Ókeánosz szülei Uranosz, Gaia
leányai ókeaniszok
okeániszok *l.* görög mitológia
okkult titokzatos, rejtett, titkos
ókor hét csodája (Antipatrosz szerint) Egyiptomi piramisok, Szemirámisz függőkertje, epheszoszi Artemisz-templom, Pheidiasz Zeusz-szobra, halikarnasszoszi mauzóleum, rhodoszi kolosszus, alexandriai világítótorony
ókor korszakai klasszikus, közel-keleti, egyiptomi, görög, római birodalmak története; rabszolgatartó rend kora, ősközösségi viszonyok felbomlása, feudalizmus vége, Római Birodalom bukása (476)
ókori állam Asszíria, Babilónia, Fönícia, Mezopotámia, Média, Pergamon, Róma
oktalan dőre, esztelen, fejletlen eszű
Okowango folyó táplálja Ngami-tó
oktatástan (didaktika) megalapozói Comenius, Herbart, Pestalozzi, Ratke
októberi diploma (1860. X. 20.) I. Ferenc József által kibocsátott birodalmi alkotmány, a magyar országgyűlés visszautasította
olajfa gyümölcse olíva bogyó
olajmonopólium
3 betűs: ENI (Olaszország)
4 betűs: ESSO (USA)
6 betűs: Sun Oil (USA); Texaco (USA)
7 betűs: Gulf Oil (USA); Tenneco (USA)
8 betűs: Mobil Oil (USA); Shell Oil (USA)
9 betűs: Petrobrás (Brazília); Petrofina (Belgium)
11 betűs: Amerada Hess (USA); Imperial Oil (Kanada); Standard Oil (Cal) (USA); Standard Oil (Ind) (USA)
13 betűs: Idemutsu Kosan (Japán); Union Oil of Cal (USA)
14 betűs: Continental Oil (USA)
15 betűs: Philips Petroleum (USA); Royal Dutch Shell (Hollandia, Anglia)
16 betűs: British Petroleum (Anglia)
17 betűs: Atlantic Richfield (USA)
18 betűs: National Iranian Oil (Irán)
19 betűs: Occidental Petroleum (USA)
23 betűs: Cie Francaise des Pétroles (Franciaország)
olefinek alkének
olasz, Olaszország (Italia)
autonóm terület Sardegna (Szardínia), Szicília, Trentino-Alto Adige (Trentino és Felső-Adige), Valle d'Aosta (Aosta-völgy)
biológus Golgi, C., Spallanzani, L.
Bologna műkincsei (festmények)
Accademia della Belle-Arte
Carracci: Szt. Jeromos áldozása
Carrari: Madonna szentekkel, Keresztelő János születése
Domenichino: Madonna del Rosario
Francia: Madonna a szentekkel, Angyali üdvözlet
Guercino: Madonna a szentekkel
Perugino: Madonna a szentekkel
Primaticcio: Koncert
Raffaello: Szt. Cecília
Reni: Keresztvitel, Madonna della Pietà
Viti: Mária Magdolna
büntetőjogász Baccaria, C., Carrara, F., Ferri, E.
csillagász Calcagnini, C., Carellus, J., Cassini, J., Cavalieri, F., Clavius, Ch., Galilei, G., Lilius, A., Novara, D., Piazzi, G., Piccolomini, A., Schiaparelli, G., Secchi, A., Turriano, F., Zanotti, E.
egyesülésért folyó mozgalom kora risorgimento (1840–1871)
elnöki palota Quirinale
énekes Gigli, Lanza, Caruso, del Monaco
építész Alberti, L., da Maiano, Benedetto, Bernini, G., Borromini, F., Brunelleschi, F., Cortona, P., Domenichino (Zampieri), Ghibert, L., di Bondone, Giotto, da Vinci, Leonardo, Michelangelo Buonarroti, Peruzzi, B., Palladio, A., Piranesi, G., Pisano, G., Pollaiuolo, S., Raffaello (R. Santi), Vasari, G., Vignola, G.
észak-olaszországi város Aosta, Belluno, Bergamo, Bolzano, Como, Milano, Novara, Trento, Udine, Varese, Velence, Vicenza
étel makaróni, polenta, spagetti, pizza
exkirály Umberto
exkirálynő Elena
feltaláló Cristofori, B. (zongora), Galilei, G. (ingaóra), Marconi, G. (rádió), Pacinotti, A. (kollektor), Porta, G. (lencsés camera obscura), Volta, A. (elektromos áramforrás)
férfinév
3 betűs: Ugo
4 betűs: Luca, Vito
5 betűs: Carlo, Guido, Luigi, Marco, Mario, Paolo, Piero
6 betűs: Amadeo, Andrea, Emilio, Enrico, Felice, Guilio, Nicola, Pietro
7 betűs: Antonio, Edmondo, Ernesto, Filippo, Gaspare, Giacomo, Giorgio, Lorenzo, Michele, Stefano, Teodoro, Umberto, Valerio, Vittore
8 betűs: Emanuela, Federico, Giovanni,

Giuseppe, Maurizio, Ruggiero, Teobaldo
9 betűs: Benedetto, Beniamino, Francesco, Guglielmo, Teodorico
10 betűs: Alessandro, Bartolomeo, Gioacchino, Giovannino

festő, Andrea da Firenze, da Messina, A., Fra Bartolomeo, Fra Angelico, Bassano, G., Bellini, G., Bellini, J., Bernini, G., Boccioni, U., Boltraffio, G., Botticelli, S., Bramante, Brozino, Canaletto, A., Canaletto, B., Caravaggio, M., Carpiccio, V., Castagno, A., Cimabue, G., Cennini, C., Correggio, A., Cortona, P., Credi, L., Domenichino (Zampieri), Foppa, V., Francesca, P., Francia, F., Ghirlandaio, D., Giorgione, Giotto di Bondone, Guardi, F., Guercino, Guttuso, R., Leonardo da Vinci, Fra Lippi, F., Lotto, L., Luini, B., Marastoni, J., Masaccia, Montegna, A., Modigliani, A., Montagna, J., Moroni, G., Palma Vecchio, Parmigliano, Perugina, P., Piazzetta G., Pinturicchio, Piombo, S., Pisanello, Raffaello (R. Santi), Reni, G., Sarto, A., Segantini, G., Signorelli, L., Sodoma, Tiepolo, G., Tintoretto, Tiziano, V., del Verocchio, A.

filmváros Cinecittà

filozófus Aquinói T. Arnold, Bruno, G., Campanetta, T., Cardano, G., Croce, B., Gramsci, A., Labriola, A., Lombroso, C., Machiavelli, N., Pomponatius, P., Telesio, B., Togliatti, P., Vanini, L., Pico della Mirandolla

firenzei épület Signoria, Santa Croce, Palazzo Pitti, Loggia dei Lanzi, Palazzo Strozzi, Palazzo Vecchio, Palazzo Riccardi, Palazzo del Podesta, Palazzo degli Uffizi

festő Dolci, Lippi, Sarto, Giotto, Gozzoli, Uccello, Masaccia, Botticelli

költő Dante Alighieri

nemesi család Medici, Strozzi

politikus Machiavelli

reformátor Savonarola

Firenze műkincsei (szobrok, festmények)

Galleria Uffizi

antik szobrok: Birkózók, Haldokló Nagy Sándor, Kését köszörülő szkytha, Medici Vénusz, A Niobidák

képek:
Fra Bartolomeo: Szt. Katalin eljegyzése
Botticelli: A tavasz, Magnificat, Vénusz születése
Caravaggio: Bacchus
Cimabue: Madonna
Clouet: Lovaskép
Correggio: Menekülés Egyiptomba
Dürer: Apja képmása
Fabriano: Királyok imádása
Ghirlandaio: Királyok imádása
Giorgione: Mózes próbája, Salamon ítélete
Giotto: Madonna
Leonardo da Vinci: Királyok imádása
Martini: Angyali Üdvözlet
Michelangelo: A Szent Család
Pontormo: Léda gyermekeivel
Raffaello: II. Gyula pápa, Szt. János
Rembrandt: Önarckép
Reni: Szibilla
Reynolds: Önarckép
Sarto: Madonna della Arpie
Tiziano: Flóra, Urbinói hercegi pár, Urbinói Vénusz
Verocchio: Krisztus megkeresztelése

magyar művészek önarcképei Benczúr Gyula, László Fülöp, Nemes Eliza, Szinyei Merse Pál, Csók István, id. Markó Károly, Rippl-Rónai József

Galleria Pitti
Allori: Judit
Fra Bartolomeo: Feltámadás, Pietà, Szent Család
Ghirlandaio: Királyok imádása
Giorgione: Koncert
Lippi: Madonna arcképe
Perugino: Madonna arcképe
Raffaello: Madonna del Granduca, Madonna dell'Impannata, Madonna della Sedia, Donna Velata, X. Leo pápa arcképe
Rembrandt: Önarckép
Rubens: A háború borzalmai
Sarto: Angyali üdvözlet, Keresztelő János, Mária mennybemenetele, Piétà
Tintoretto: Vulcanus és Amor, Magdolna
Velazquez: IV. Fülöp lóháton

fizikus
Avogadro, A., Beccaria, G., Benedetti, G., Cabeo, N., Cardano, G., Castelli, B., Cavallo, T., Dominis, M., Fermi, E. *(Nob.)*, Galilei, G., Galvani, L., Giorgi, G., Grimaldi, F., Guglielmini, D., Majorana, E., Marconi, G. *(Nob.)*, Maurolykus, F., Mellon, M., Porta, G., Renaldini, C., Riccati, G., Righi, A., Santoria (Santorius) Sarpi, P., Segré, E. *(Nob.)*, Tartaglia, N., Torricelli, E., Ubaldi, G., Volta, A., Zaboni, G., Zucchi (Zucchius), N.

folyó Adige, Arno, Era, Isonzó, Ofanto, Piave, Pó, Reno, Tevere (Tiberis), Ticino, Volturno
Szicíliában Belice, Gorhalunga, Salso, Simeto
Szardíniában Fluminn, Tirco

forradalmár Cipriani, A., Manin, D., Mazzini, G., Garibaldi, G.

főváros Róma

földrajztudós Toscanelli, P., Vespucci, A.

gordonkaművész Mainardi, E.

grófi cím conte, marchese
gyógyhely (Lago Maggiore mellett) Ascona, Locarno, Stresa
hadikikötő Ancona, Brindisi, La Spezia
hegedűkészítő (család) Amati, Bergonzi, Guadagnini, Guarneri, Ruggeri, Maggini, Storini, Stradivari
hegedűművész Geminiani, F., Vivaldi, A., Paganini, N., Viotti, G.
hegység, hegycsúcs Dom, Etna, Cotti-(Alpok), Graji-(Alpok), Cervino (Matterhorn), Lyskamm Pennini-(Alpok), Bergamói-(Alpok), Carnicai-(Alpok), Abruzzok, Dolomitok, Gran Sasso (d'Italia), Mont Blanc (4807 m), Matterhorn (Cervino), Mont Maudet, Dufourspitze, Gran Paradiso
hegyi csapat alpini
hírügynökség ANSA
író Alfieri, V., Aretino, P., D'Annunzio, De Amicis, E., Boccaccio, G., Bontepelli M., Caro, A., Castellari, B., Castiglione, B., Cellini, B., Dolci, D., Deledda, G. *(Nob.)*, Fogazzaro, A., Goldoni, C., Levi, G., Manzoni, A., Moravia, A., Pavase, C., Papini, G., Pellico, S., Petrarca, F., Pirandello, L. *(Nob.)*, Pratolini, V., Sacchetti, F., Verga, G.
irodalomtörténész Carducci, G.
Itália régi neve Hesperia
karmester Failoni, S., Molinari, B., Sabata, V., Toscanini, A.
kémikus Alderotti, T., Biringuccio, T., Cannizzaro, S., Ciamicio, G., Fermi, E. *(Nob.)*, Guglielmini, D., Natta, G. *(Nob.)*, Porta, G., Sala, A., Schiff, H., Sobrero, A.
kikötő Ancona, Bari, Brindisi, Catania, Genova, La Spezia, Livorno, Messina, Nápoly, Palermo, Ravenna, Reddio, Savona, Sorrento, Taranto, Trapani, Trieszt (Trieste), Augusta, Milazzo, Venezia, Siracusa, Porto Foxi (Szardínia)
költő Alfieri, V., Ariosto, L., Boito, A., Bontempelli, M., Carducci, G. *(Nob.)*, Caro, A., Cavalcanti, G., D'Annunzio, Dante, A., Fogazzaro, A., Foscolo, U., Gesualdo, C., Guarini, G., Jacopo da Todi, Leopardi, G., Manzoni, A., Marinetti, F., Marini, G., Montale, E. *(Nob.)*, Quasimodo, S. *(Nob.)*, Pascoli, G., Pasolini, P., Parini, G., Petrarca, F., Piccolomini A., Poliziano, A., Rosa, S., Sacchetti, F., Sannazzaro, J., Tasso, T., Tassolini, A., Ungaretti, G.
légiforgalmi társaság ALITALIA, ALISARIA
matematikus Agnesi, M., Alberti, L., Beltrani, E., Betti, E., Bianchi, L., Bombelli, R., Brioschi, F., Cardo, G. és H., Cavalieri, F., Commandino, F., Ceva, G., Cremona, L., Ferrari, L., Ferro, S., Fibonacci, Francesca, P., Galilei, G., Guldin, P., Mascheroni, L., Pacioli, L., Peano, G., Ricci-Curbastro, G., Ruffini, P., Saccheri, G., Tartaglia, N., Valerio, L., Volterra, V.
mesterséges hold San Marco, Sirio
Nápoly műkincsei (szobrok, festmények) a Museo Archeologico Nazionale-ban
antik szobrok Aphrodité-torzó, Lantpengető Apollón, Zsarnokölők, Capuai Vénusz, Doryphoros, Farnese-bika, Gladiátor-fej, Homérosz mellszobra, Narcissus, Szókratész, Szophoklész
mozaik (Pompei) Nagy Sándor csatája
festmények (Pinacoteca Nazionale-ben) Correggio: Szt. Katalin eljegyzése, La Zingarella, Piombo: VII. Kelemen pápa arcképe, Raffaello: Alessandro Farnese, Tiziano: Danae
nápolyi titkos szövetség camorra
nemesi cím Duca, Conte, Contessa, Marchesa, Principe, Visconte, Principessa
nemzetiség olasz, rétoromán, francia, katalán, ladin, friuli, szlovén, horvát, albán, görög
Nobel-díjas
békedíj Moneta, E.
fizikai Fermi, E., Marconi, G.
fiziológiai vagy orvosi Bovet, D., Dulbecco, R., Golgi, C., Luria, S. (olasz származású amerikai), Levi-Montelcini, R. (olasz származású amerikai)
kémiai Natta, G.
irodalmi Carducci, G., Deledda, G., Montale, E., Pirandello, L., Quasimodo, S.
közgazdasági Modigliani, F. (olasz származású amerikai)
női név
4 betűs: Rita
5 betűs: Elena, Lucia, Luisa, Paola, Tecla, Viola
6 betűs: Agnese, Bianca, Catina, Editta, Edvige, Ermina, Giulia, Teresa
7 betűs: Bettina, Brigida, Gionata, Palina
8 betűs: Beatrice, Betianca, Carlotta, Fiametta, Giannina, Giovanna, Giuditta
9 betűs: Francesca, Maddalena, Mirabella
10 betűs: Annunciata, Elisabetta, Giovanna, Guiseppina, Margherita
nyomdász Bodoni, G.
nyaralóhely (Dél-Tirol) Merano
olaszul

csendőr: carabinieri	idegenvezető: cicerone
egy: uno	isten vele(d): addio
előre: avanti	koldus: lazzarone
én: io	nagyon: molto
gróf: conte	pokol: inferno
három: tre	szálloda: albergo
igen: si	szent: san, santa

szerelem: amore
tó: lago
vendéglő: osteria, trattoria, taverna
vérbosszú: vendetta

orgonaművész Bossi, E., Frescobaldi, G., Merulo, C.

orvos

Bovet, D. *(Nob.)*	Golgi, C.
Forlanini, C.	Morgagni, G.
Malpighi, M.	Guarini, G.
Vesalius, A.	Ramazzini, B.

pénznem líra = 100 centesimo

politikus *(tört.)* Einaudi, Gasperi, Berlinguer, Cadorna, Cavour, Machiavelli, Matteotti, Rienzi, Moro, Nenni, Togliatti

rendező (színházi és film)

Antonioni, M.	Risi, D.	Ponti, C.
Castellani, R.	De Sica, V.	Rossellini, R.
De Santis, G.	Fellini, F.	Zampa, L.
Pasolini, P. P.	Monicelli, M.	Zarlini, V.
Pontecorvo, G.		

rendőr, csendőr carabinieri

repülőtér Ancona, Bari, Bologna, Brindisi, Cagliari, Catania, Ciampino (Róma), Firenze, Genova, Milano, Napoli, Palermo, Pescara, Pisa, Rimini, Torino, Trapani, Venezia

római domb (halom) Aventinus, Caelius, Capitolium, Esquilinus, Palatinus, Quirinal, Viminalis

római Colosseum építtetője Vespasianus

római Pantheon építtetője Agrippa, M. V.

Róma műkincsei (festmények, szobrok)

Museo Capitolino

antik szobrok

Haldokló Gallus	Két kentaur
Kapitóliumi Vénusz	Pihenő szatír

Konzervátorok palotája

antik szobrok

Commodus	Kapitóliumi farkas
Esquilinusi Vénusz	Tövishúzó fiú

Pinacoteca Capitolina

Cortona: Nagy Sándor és Dáriusz
Guernico: Szt. Petronella
Palma: A házasságtörő nő
Rubens: Romulus és Remus
Tiziano: Krisztus keresztelése

Museo Vaticano

antik szobrok

Pihenő Amazon, Íjas Ámor, Belvedere Apollo, Apoxyomenész, Caracalla, Myron: Diszkoszvető, Laokoon-csoport, Gyászoló Pénelopé (relief)
Giotto: Triptychon
Leonardo da Vinci: Szt. Jeromos
Raffaello: Mária mennybemenetele

Villa Borghese

Canova: Vénusz (Borghese hercegnő)
Correggio: Danae
Raffaello: Sírbatétel
Tiziano: Égi és földi szerelem

Museo Nazionale della Terme

antik szobrok

Antiumi leány	Juno
Kyrenei Aphrodité	Bortöltő szatír
Athene Parthenosz	Térdelő ifjú
Hermaphroditosz	

sajtó (újságok) Il Corriere della Sera, L'Unita, Il Messagero, Il Martino, Il Giornale d'Italia, Il Tempo, Avanti, Il Popolo, Il Paese, La Stampa, Il Globo, Il Giorno

sarkkutató Nobile, U.

Sixtus-kápolna mennyezetfreskóit készítette Michelangelo

szakszervezet *(röv.)* CGIL, CISL, UIL

szerzetes Savonarola, G.

sziget Capri, Elba, Siglio, Grado, Lipari, Pantelleria, Pelagi, Ponza, Salina, Stromboli, Szardínia, Szicília, Vulcano

színész (filmszínész) Cervi, G., Mastroianni, M., Modena, G., Pampanini, S., Ritori, A., Stoppa P., Toto, Vallone

színésznő (filmszínésznő) Cardinale, C., Duse, E., Ferrera, A., Lollobrigida, G., Loren, S., Magnani, A., Masina, G., Martinelli, E., Merlini, M., Miranda, I., Valli, A.

szobrász Bartolini, L., de Maiano, B., Gernini, G., Brunelleschi, F., Canova, A., Casagrande, M., Cellini, B., Donatello, Ghiberti, L., di Bondone, Giotto, da Vinci, Leonardo, Michelangelo B., Modigliani, A., Pisano, N., Quercia, J., Robbia, N., Robbia, G., Robbia, L., Sansovino (J. Tatti), Sansovino, A., del Verrocchio, A.

tánc pavane, saltarello, tarantella

tengerhajózási társaság (Adriatica FINMARE tröszt), Italia, Lloyd Triestino, Tirrenia

tengeröböl Gaetai-, Genovai, Nápolyi-, Tarantói-, Trieszti-, Salernói-, Velencei-öböl

tenor-énekes Caruso, Gigli, Lanza

tésztaféle makaróni, spagetti

területek (regione), provinciák (tartományok) székhelyeik és városaik

Észak-Olaszország

Piemonte székhelye: Torino; Alessandria Asti, Cuneo, Novara, Vercelli
Valle d'Aosta székhelye: Aosta
Liguria székhelye: Genova; Imperia, La Spezia, Savona
Trentino-Alto-Adige székhelye: Trento; Bolzano
Lombardia székhelye: Milano; Bergamo, Brescia, Como, Cremona, Mantova, Pavia, Sondrio, Varese
Venezia székhelye: Venezia (Velence); Bel-

luno, Padova, Rovigo, Treviso, Verona, Vicenza
Friuli-Venezia-Giulia székhelye: Trieste (Trieszt); Goricia, Pordenone, Udine
Emilia-Romagna székhelye: Bologna; Ferrara, Forli, Modena, Parma, Piacenza, Ravenna, Reggio Emilia
Közép-Olaszország
Toscana székhelye: Firenze; Arezzo; Grosseto, Livorno, Lucca, Massa, Carrara, Pisa, Pistoia, Siena
Umbria székhelye: Perugia; Terni
Marche székhelye: Ancona; Ascoli, Piceno, Pesaro, Urbino
Latium székhelye: Róma; Frosinone, Latina, Rieti, Viterbo
Dél-Olaszország és a szigetek
Abruzzo székhelye: L'Aquila; Chieti, Pescara, Teramo
Molise székhelye: Campobasso
Aquila székhelye: Bari; Brindisi, Foggia, Lecce, Taranto
Basilicata székhelye: Potenza; Matera
Calabria székhelye: Catanzaro; Cosenza, Reggio Calabria
Szicília székhelye: Palermo; Agrigento, Caltanissetta, Catania, Enna, Messina, Ragusa, Siracusa, Trapani
Szardínia (Sardegna) székhelye: Cagliari; Nugro, Sassari

tó Bolsenai-, Braccianói-, Comacchiói-, Comói-, Garda-, Lago Maggiore, Omodeo (Szardínia)
történelmi család Borghese, Borgia, Este, Medici, Sforza, Spada
utazó, felfedező Cabot, J., Polo, M.
város *l.* kikötő, repülőtér, tartományok
Velence kormányzója doge
Velence műkincsei (festmények)
Accademia della Belle Arte
Bellini: Körmenet, Trónoló Madonna a szentekkel
Carpaccio: Szt. Orsolya legendája, A tízezer vértanú
Giorgione: Pásztoridill
Palma Vecchio: Szent család
Tintoretto: Szt. Márk egy rabszolgát felszabadít
Tiziano: Mária bemutatása a templomban
Veronese, B.: Három királyok imádása, Lázár és a mulató gazdag
Veronese, P.: Jézus Lévi házában
velencei ősnyomtatványok aldina (Aldus Manutius)
vérbosszú vendetta
Vezúv kitörésekor pusztult el Pompeji, Herculaneum
volt gyarmat Afrikában Líbia, Eritrea, Szomália
vulkán Etna, Vezúv, Stromboli
zarándokhely Loreto
zeneszerző Albinoni, T., Bellini, V., Boccherini, L., Boito, A., Bossi, E., Busoni, F., Carissimi, G., Caccini, G., Casella, A., Cavalieri, E., Cesti, M., Cherubini, L., Cimarosa, D., Clementi, M., Corelli, A., Donizetti, G., Durante, F., Frescobaldi, G., Gabrieli, A., Gabrieli, G., Galilei, V., Galuppi, B., Gesualdo, C., Geminiani, F., Giordano, U., Landino, F., Leoncavallo, R., Malipiero, G., Mascagni, P., Merulo, C., Monteverdi, C., di Lasso, O., Palestrina, G., Pasquini, B., Pergolesi, G., Perri, J., Piccinni, N., Pizzetti, I., Ponchielli, A., Puccini, G., Respighi, O., Rossi, M., Rossini, G., Salieri, A., Sammartini, G., Scarlatti, A., Scarlatti, D., Spontini, G., Steffani, A., Tartini, G., Verdi, G., Vitali, G., Vivaldi, A., Vinci, L., Wolf-Ferrari, E.
zongoraművész Busoni, F., Casella, S., Zecchi, C.
olaj oleum
olajfa olíva
olaj (zöld) színű olív
oldószer alkohol, aceton, benzin, terpentin, víz
olimpiák (újkori)
I. nyári olimpiák

Athén 1896	Helsinki 1952
Párizs 1900	Melbourne 1956
St. Louis 1904	Róma 1960
London 1908	Tokió 1964
Stockholm 1912	Mexikó 1968
Antwerpen 1920	München 1972
Párizs 1924	Montreal 1976
Amszterdam 1928	Moszkva 1980
Los Angeles 1932	Los Angeles 1984
Berlin 1936	Szöul 1988
London 1948	

II. téli olimpiák
Chamonix 1924
St. Moritz 1928
Lake Placid 1932
Garmisch-Partenkirchen 1936
St. Moritz 1948
Oslo 1952
Cortina d'Ampezzo 1956
Squaw Valley 1960
Innsbruck 1964
Grenoble 1968
Sapporo 1972
Innsbruck 1976
Lake Placid 1980
Sarajevo 1984
Calgary 1988

olimpiai bajnok *l.* magyar
olimpiai embléma Cobi, Hodori, Hód, Misa, Sam
olmütz alkotmány (1849. III. 4.) Ferenc József

ólom plumbum Pb
O'Neill műve Amerikai Elektra (trilógia)
oltóanyag szérum, vakcina
Omán (egykor Maszkat és Oman)
főváros Masqat (Maszkat); nyári rezindencia: Salalah
hegycsúcs Jabal al Harim (3352 m)
kikötő Matrh, Mina al Fahl, Diba Riyam, Mina, Masqat
nemzetiség arab, indiai, perzsa
pénznem ománi rial = 1000 baiza
részei Maszkat, Omán
sziget Masirah
tengerszoros: Hormuzi
város Adam, Badih, Kumz, Al Khaburh, Khalf, Mrbat, Nazvá, Sharkh, Suhar, As Suwayk, Jibal, *lm.* kikötő
„Omnia vincit amor" „A szerelem mindent legyőz" (Vergilius)
ónodi országgyűlés (1707. V. 31.-VI. 22.) Bercsényi M. mondása: „Eb ura fakó"
Oparin, A.-mű Az élet eredete, Az élet keletkezése a Földön
op art képviselője Vasarely V.
opera (válfajai)
olasz seria (komoly),
buffa (víg)
semiseria (komoly, de vidám részletekkel)
francia grand (látványos nagyopera)
comique (vidám, érzelmes)
német daljáték (népies, vidám)
zenedráma
operák *l.* „külföldi operák" és „magyar operaszerzők és operáik"
operaház
Bécs: Staatsoper
Budapest: Magyar Állami Operaház, Erkel Színház
London: Covent Garden
Moszkva: Nagy Színház
New York: Metropolitan
Párizs: Nagy Opera
opera- és koncerténekesek, énekesnők
3 betűs: Erb (német - tenor)
4 betűs: Alda (olasz - szoprán), Arot (francia - szoprán), Betz (német - basszus), Dyck (belga - tenor), Gura (német - basszus), Hann (német - basszus), Hopf (német - tenor), Kunz (osztrák - bariton), Lind (svéd - koloratúrszoprán), List (osztrák - bariton), Mara (német - szoprán), Mayr (osztrák - basszus), Mödl (német - szoprán), Pons (francia - koloratúrszoprán), Ralf (svéd - tenor), Rode (német - basszus), Rooy (holland - tenor), Sack (német - koloratúrszoprán), Tosi (olasz - kasztrált), Uhde (német - bariton), Vogl (német - tenor)
5 betűs: Albor (amerikai - szoprán), Amato (olasz - basszus), Barbi (olasz - mezzoszoprán), Beeth (német - szoprán), Calvé (francia - szoprán), Eames (amerikai - szoprán), Frick (német - basszus), Gigli (olasz - tenor), Gilly (angol - basszus), Goltz (német - szoprán), Güden (osztrák - szoprán), Joern (amerikai - tenor), Klose (német - alt), Lanza (olasz - tenor), Lucca (osztrák - szoprán), Melba (ausztráliai - koloratúrszoprán), Moore (amerikai - szoprán), Patti (olasz - koloratúrszoprán), Pears (angol - tenor), Pinza (olasz - basszus), Popov (orosz - tenor), Réthy (magyar - szoprán), Roger (francia - tenor), Rossi (olasz - tenor), Ruffo (olasz - bariton), Siems (német - szoprán), Weber (osztrák - basszus), Zadek (német - szoprán)
6 betűs: Agnesi (olasz - basszus), Alboni (olasz - szoprán), Anders (német - tenor), Austin (angol - bariton), Berger (német - koloratúrszoprán), Bohnen (német - basszus), Cahier (francia - mezzoszoprán), Callas (görög - szoprán), Caruso (olasz - tenor), Coates (angol - tenor), Demuth (osztrák - basszus), Duprèz (francia - tenor), Farrar (amerikai - szoprán), Frantz (német - bariton), Garden (angol - szoprán), Hempel (német - szoprán), Hotter (német - bariton), Kellog (angol - szoprán), Kipnis (orosz - bariton), London (kanadai - bariton), Lorenz (német - tenor), Ludwig (német - tenor), Onegin (svéd - alt), Papier (osztrák - mezzoszoprán), Pataky (magyar - tenor), Renard (osztrák - mezzoszoprán), Rizzio (olasz - tenor), Schock (német - tenor), Slezak (osztrák - tenor), Sontag (német - koloratúrszoprán), Taddei (olasz - bariton), Tauber (osztrák - tenor), Völker (német - tenor)
7 betűs: Agniari (olasz - szoprán), Andrade (portugál - basszus), Bebucci (olasz - basszus), Bordoni (olasz - mezzoszoprán), Caccini (olasz - tenor), Desmond (angol - mezzoszoprán),

Destinn (osztrák – szoprán), Jeritza (cseh – szoprán), Kiepura (lengyel – tenor), Kiurina (osztrák – szoprán), Lehmann (német – koloratúrszoprán), Leisner (német – alt), Niemann (német – tenor), Novotna (cseh – szoprán), Reining (osztrák – szoprán), Stabile (olasz – basszus), Tebaldi (olasz – szoprán), Traubel (amerikai – szoprán)

8 betűs: Anderson (amerikai – mezzoszoprán), Belletti (olasz – basszus), Bordogni (olasz – tenor), Catalani (olasz – tenor), Cebotari (orosz – szoprán), Dal Monte (olasz – koloratúrszoprán), Feinhals (német – bariton), Flagstad (norvég – szoprán), Giannini (amerikai – szoprán), Guadagni (olasz – koloratúrszoprán), Konetzni (osztrák – szoprán), Lablache (olasz – basszus), Malibran (francia – alt), Marchesi (olasz – szoprán), Melchior (német – amerikai – tenor), Parriera (olasz – tenor), Piccaver (angol – tenor), Rethberg (német – szoprán), Saljapin (orosz – basszus), Schmedes (dán – tenor), Schumann (német – koloratúrszoprán), Svanholm (svéd – tenor), Tenducci (olasz – kasztrált)

9 betűs: Baklanoff (orosz – bariton), Bernacchi (olasz – kasztrált), Cavalieri (osztrák – szoprán), Farinelli (olasz – kasztrált), Manowarda (német – bariton), Olszewska (német – alt), Pistocchi (olasz – kasztrált), Reichmann (német – basszus), Schlusnus (német – bariton), Stradella (olasz – tenor), Whitehall (angol – basszus), Wittrisch (belga – tenor)

10 betűs: Battistini (olasz – bariton), Bockelmann (német – basszus), Caffarelli (olasz – kasztrált), Galli-Curci (olasz – koloratúrszoprán), Grosevescu (román – tenor), Kindermann (német – bariton), Messchaert (holland – basszus), Metternich (német – bariton), Monticelli (olasz – kasztrált), Rokitansky (osztrák – basszus), Tetrazzini (olasz – koloratúrszoprán), Windgassen (német – tenor), Winkelmann (német – tenor)

11 betűs: Bellincioni (olasz – kasztrált), Crescentini (olasz – kasztrált), Schwarzkopf (német – koloratúrszoprán)

12 betűs: Mitterwurzer (osztrák – bariton)

13 betűs: Scheidemantel (német – bariton)

14 betűs: Bahr-Mildenburg (osztrák – szoprán)

16 betűs: Schröder-Devrient (német – szoprán)

operaszereplő

Álarcosbál (Verdi): Riccardo gróf, Renato, Amelia, Ulrika, Oszkár, Samuel, Tom, Silvano

Aida (Verdi): Amneris, Aida, Radames, Ramfis, Amonasro

Anyegin (Csajkovszkij): Tatjana, Larina, Olga, Lenszkij, Gremin, Zareckij, Triquet

Bajazzók (Leoncavallo): Canio, Silvio, Tonio, Beppo, Nedda, Arlecchino, Colombina

Bánk bán (Erkel): II. Endre, Gertrudis, Otto, Bánk bán, Melinda, Tiborc, Petur, Biberach

Bastien és Bastienne (Mozart): Bastienne, Bastien, Colas

A bolygó hollandi (Wagner): Hollandi, Daland, Senta, Erik

Bohémélet (Puccini): Rodolfo, Schaunard, Marcel, Collin, Mimi, Musette, Benoit, Alcindor, Parpignol

Borisz Godunov (Muszorgszkij): Borisz Godunov, Fjodor, Xénia, Vaszilij, Sujszkij, Andrej, Scselkalov, Pimen, Grigorij, Otrepjev, Marina, Mityu, Varlam

Bűvös vadász (Weber): Ottokár, Kuno, Agatha, Annuska, Gáspár, Max, Kilián, Samiel, Remete

Cár és ács (Lortzing): I. Péter cár, Peter Ivanov, Marie, Van Belt, Chateauneuf márki

Carmen (Bizet): Carmen, Don José, Escamillo, Remendado, Dancaire, Zuniga, Morales, Micaela, Frasquita, Mercedes

Cosi fan tutte (Mozart): Fiordiligi, Dorabella, Ferrando, Guglielmo, Don Alfonso, Despina

Danton halála (Einem): Danton, Julie, Desmoulins, Lucille, Robespierre, Saint Just, Hermann, Simon

Don Carlos (Verdi): II. Fülöp, Valois Erzsébet, Don Carlos, Eboli hercegnő, Posa márki, Lerma gróf, Tebaldo

Don Giovanni (Mozart): Don Giovanni, Donna Anna, Don Ottavio, Donna Elvira, Leporello, Zerlina, Masetto, Kormányzó

Don Pasquale (Donizetti): Don Pasquale, Ernesto, Malatesta, Norina

Dózsa György (Erkel): Ulászló, Zápolya, Bornemissza, Lőrinc, Ambrus, Bagos, Rózsa

Eladott menyasszony (Smetana): Kruzsina, Ludmilla, Masenyka, Micha, Tobiás, Háta, Vasek, Jenik, Kecal, Esmeralda

Elektra (R. Strauss): Klütaimnésztra, Elektra, Klüszothénisz, Aigiszthosz, Oresztész

Ernani (Verdi): Don Carlos, Elvira, Giovanna, Don Ricardo, Jago

(Az) ezred lánya (Donizetti): Marie, Tonio, Maggiorivoglio, Sulpiz, Hortensio

Falstaff (Verdi): Falstaff, Ford, Fenton, Cajus, Bardolf, Alice, Annuska, Quickly, Meg, Page, Pistol, Bardolph

Faust (Gounod): Faust, Mefiszto, Valentin, Margit, Siebel, Brander, Márta

Figaro házassága (Mozart): Almaviva, Figaro, Suzanne, Cherubin, Bartolo, Marcellina, Basilio, Antonio

Fidelio (Beethoven): Fernando, Pizarro, Florestan, Rocco, Leonóra (Fidelio), Marcellina, Jaquino

Fra Diavolo (Auber): Fra Diavolo, Kookburn, Pamella, Lorenzo, Matteo, Zerlina, Giacomo, Beppo

Gyöngyhalászok (Bizet): Nadir, Zurga, Nurabad, Leila

Halka (Moniuszko): Stolnik, Zsófia, Janusz, Halka, Jontek, Dziemba

Háry János (Kodály): Háry János, Őrzse, Marci bácsi, Ferenc császár, Mária Lujza, Ebelasztin, Napóleon, Melusina grófné, Estrella báróné

Hoffmann meséi (Offenbach): Olympia, Antonia, Giulietta, Mirakel, Niklaus, Lindorf, Coppelius, Pittichinaccio, Cochenille, Dappertutto, Spallanzani, Hoffmann

Hovanscsina (Muszorgszkij): Iván, Andrej, Golicin, Márfa, Emma

Hunyadi László (Erkel): V. László, Cillei, Szilágyi Erzsébet, László, Mátyás, Gara Mária, Rozgonyi

Igor herceg (Borogyin): Jaroszlavna, Galickij herceg, Koncsak, Koncsakovna, Szkula, Jeroska, Igor herceg

Iphigenia Auliszban (Gluck): Agamemnon, Achilles, Kalchas, Klütaimnesztra, Artemisz, Patroklosz

Iphigenia a Taurusok földjén (Gluck): Iphigenia, Artemisz, Oresztész, Püladész, Thoasz

Istenek alkonya (Wagner): Siegfried, Gunther, Alberich, Hagen, Brünhilde, Gutrune, Waltraute, Woglinde, Wellgunde, Flosshilde

Jenufa (Janácek): Jenufa, Laca, Klemen, Steva, Karolka, Barena, Jano

Julius Caesar (Händel): Cornelia, Sextus, Pompeius, Cleopatra, Ptolemeus, Curio, Nireus

Kékszakállú herceg vára (Bartók): Kékszakállú herceg, Judit

Koldusopera (Britten): Lockit, Peachum, Polly, Macheath, Filch, Trapes, Harry, Ben, Wat, Mat, Jeremy, Ned

Koldusopera (Weill): Polly, Peachum, Machearth, Brown, Lucy, Kocsma Jenny

Lammermoori Lucia (Donizetti): Lord Ashton, Lucia, Ravenswood Edgar, Lord Bucklaw Artur, Bidebent Raimond, Alisa

Lohengrin (Wagner): Henrik, Lohengrin, Brabanti Elza, Gottfried, Telramund Friedrich, Ortrud

Macbeth (Verdi): Macbeth, Banquo, Lady Macbeth, Macduff, Malcolm

Manon (Massenet): Lescaut, Des Grieux, Pousette, Javotte, Rosette

Manon Lescaut (Puccini): Lescaut, Des Grieux, Edmond, Géronte

Mignon (Thomas): Philine, Lothario, Wilhelm Meister, Laertes, Jarno

Márta (Flotow): Lady Durham, Nancy, Lord Mickleford, Plumkett, Lyonel

Nabucco (Verdi): Nabucco, Izmael, Zakariás, Abigél, Fenena, Abdallo, Anna

Norma (Bellini): Norma, Orovesco, Clotilda, Adalgisa, Pollione, Flavius, Severus

(A) nürnbergi mesterdalnokok (Wagner): Hans Sachs, Veit Pogner, Kunz Vogelgesang, Konrad Nachtigall, Sixtus Beckmesser, Fritz Kothner, Balthasar Zorn, Ulrich Eisslingen, Moser, Ortel, Schwarz, Walter, Dávid, Éva, Magdaléna

Orfeo (Monteverdi): Proserpina, Charon, Pluto, Orfeo, Euridice

Orfeusz (Gluck): Orfeusz, Euridiké, Ámor

Otello (Verdi): Otello, Jago, Cassio, Roderigo, Lodovico, Montano, Herold, Desdemona, Emilia

Ödipusz rex (Sztravinszky): Ödipusz, Jokaste, Kreon, Teiresias

Parasztbecsület (Mascagni): Santuzza, Turiddu, Lucia, Alfio, Lola

Parsifal (Wagner): Amfortas, Titurel, Gurnemanz, Klingsor, Kundry, Parsifal, Grál lovagok

Peter Grimes (Britten): Peter Grimes, Ellen Orfold, Balstrode, Auntie, Bob Boles, Swallov, Mrs. Sedley

Pillangókisasszony (Puccini): Cso-cso-szán, Szuzuki, Pinkerton, Sharpless, Goro, Kate, Yamadori herceg

Pique Dame (Csajkovszkij): Jeleckij herceg, Surin, Hermann, Tomszkij gróf, Csekalinszkij, Liza, Paulina, Masa

Porgy és Bess (Gershwin): Porgy, Bess, Sporting Life, Crown, Jake, Clara, Robbins, Serena

Portici néma (Auber): Alfonso, Elvira, Lorenzo, Selva, Masaniello, Pietro, Borella, Moreno

Rajna kincse (Wagner): Wotan, Loge, Donner, Froh, Alberich, Minne, Fricka, Freia, Woglinde, Flosshilde
Rienzi (Wagner): Cola Rienzi, Steffanocolonna, Adriano, Paolo Orsini, Raimondo
Rigoletto (Verdi): Rigoletto, Gilda, Sparafucile, Maddalena, Monterone, Marullo, Borsa, Ceprano, Giovanna, Mantuai herceg
Rodelinda (Händel): Beatrice, Rodelinda, Grimwald, Garibold, Hadwig, Unolf
Rózsalovag (R. Strauss): Tábornokné, Ochs báró, Faninal, Octavian
Sába királynője (Goldmark): Salamon király, Sába királynője, Szulamit, Asszád, Baál-Hanán, Asztarot
Salome (R. Strauss): Heródes, Heródiás, Salome, Jochanan, Narraboth
(A) sevillai borbély (Rossini): Almaviva, Bartolo, Rosina, Figaro, Basilio, Berta, Fiorillo, Ambrosio
Siegfried (Wagner): Siegfried, Mime, Alberich, Fafner, Fasolt, Erda, Brünnhilde, Vándor
Simon Boccanegra (Verdi): Simon Boccanegra, Amelia Grimaldi, Jacopo, Fiesco, Gabriele Adorno, Paolo Albiani, Pietro
Szentivánéji álom (Britten): Oberon, Titánia, Puck, Vackor, Gyalu, Zuboly, Dudás, Orrondi, Ösztövér, Babvirág, Moly, Mustármag
Szerelmi bájital (Donizetti): Nemorino, Belcore, Dulcamara, Adina, Gianetta
Szorocsinci vásár (Muszorgszkij): Cserevik, Gricko, Afanaszij Ivanovics, Paraszja, Hivrja
Szöktetés a szerájból (Mozart): Szelim basa, Belmonte, Blonde, Pedrillo, Constanza
Tannhäuser (Wagner): Hermann, Tannhäuser, Wolfram von Eschenbach, Walther von der Vogelweide, Biterolf, Erzsébet, Vénusz
Tell Vilmos (Rossini): Tell Vilmos, Gessler, Walter, Melchtal, Leuthold, Harras Rudolf, Arnold, Hedvig, Gemmy
(A) titkos házasság (Cimarosa): Robisone, Geronimo, Paolino, Lisetta, Carolina, Fidalma
Tosca (Puccini): Floria Tosca, Cavaradossi, Báró Scarpia, Cesare Angelotti
Traviata (Verdi): Violetta, Flóra, Annina, Germont Alfréd, Germont György, Gaston, Douphol, D'Obigny, Grenvil
Trisztán és Izolda (Wagner): Trisztán, Izolda, Marke, Kurwenal, Melot, Brangene
(A) trubadúr (Verdi): Luna gróf, Leonóra, Azucena, Manrico, Ferrando, Inez, Ruiz
Turandot (Puccini): Turandot, Altoum, Timur, Kalaf, Liu, Ping, Pang, Pong
Úrhatnám szolgáló (Pergolesi): Ulberto, Serpina, Vespone
Varázsfuvola (Mozart): Sarastro, Tamino, Pamina, Papageno, Papagena, Monostatos, Az éj királynője
(A) végzet hatalma (Verdi): Calatrava, Leonóra, Don Carlos, Don Alvaro, Páter Gvárdián, Preziosilla, Melitone, Curra, Trabuco
Walkür (Wagner): Siegmund, Hunding, Wotan, Sieglinde, Brünnhilde, Fricka, Gerhilde, Ortlinde, Waltraute, Siegrune, Grimmgerde, Rossweise
(A) windsori víg nők (Nicolai): Falstaff, Fluth, Fenton, Reich, Anna
Wozzeck (Berg): Wozzeck, Andres, Marde, Margret, Marie
Xerxes (Händel): Arzamas, Amastris, Romilda, Atalanta, Ariodates
Zsidónő (Halévy): Brogni, Ausztriai Lipót, Endora, Ruggiero, Eleázár, Recha, Albert

operaszerző (külföldi) *lm.* országoknál
Auber, D.: Fra Diavolo, A portici néma
Beethoven, L.: Fidelio
Bellini, V.: Norma, Az alvajáró
Berg, A.: Lulu, Wozzeck
Bizet, G.: Carmen, Gyöngyhalászok, Arlesi lány
Borogyin, A.: Igor herceg
Britten, B.: Albert Herring, Peter Grimes, Koldusopera, Szentivánéji álom
Chabrier, E.: Gwendoline
Cimarosa, D.: A titkos házasság
Csajkovszkij, P.: Anyegin, Pikk Dáma, Jolanta, Rómeó és Júlia
Debussy, C.: Pelléas és Mélisande
Delibes, L.: Lakmé
Donizetti, G.: Szerelmi bájital, Lammermoori Lucia, Az ezred lánya, A csengő, Don Pasquale
Flotow, F.: Márta
Gershwin, G.: Porgy és Bess
Glinka, M.: Ivan Szuszanyin, Ruszlán és Ludmilla
Gluck, Ch.: Orfeusz és Euridiké, Iphigenia, Auliszban, Alkesztisz, Iphigenia a tauruszok földjén, Armida
Gounod, Ch.: Faust
Halévy, J.: Zsidónő
Händel, G.: Rodelinda, Xerxes, Julius Caesar, Almira, Berenice
Janácek, L.: Jenufa, Katjana Kabanova
Leoncavallo, R.: Bajazzók
Massenet, J.: Manon, Thais, Werther
Mascagni, P.: Parasztbecsület, Irisz
Mejtusz, J.: Az ifjú gárda
Moniuszko, S.: Halka

Monteverdi, C.: Orfeo, Odüsszeusz hazatérése, Poppea megkoronázása
Mozart, W.: Bastien és Bastienne, Idomeneo, Szöktetés a szerájból, A színigazgató, Figaro házassága, Don Giovanni, Cosi fan tutte, A varázsfuvola
Muszorgszkij, M.: Borisz Godunov, Szorocsinci vásár, Hovanscsina
Nicolai, O.: A windsori víg nők
Offenbach, J.: Hoffmann meséi
Pergolesi, G.: Az úrhatnám szolgáló
Ponchielli, A.: Gioconda
Prokofjev, Sz.: A három narancs szerelmese
Puccini, G.: Manon Lescaut, Bohémélet, Tosca, Pillangókisasszony, A Nyugat lánya, A köpeny, Angelika nővér, Gianni Schicchi, Turandot
Purcell, H.: Dido és Aeneas, Arthur király, Tündérkirálynő
Rimszkij-Korszakov, Ny.: Az aranykakas, Szadko
Rossini, G.: A sevillai borbély, Ory grófja, A török Itáliában, Tell Vilmos, Hamupipőke
Saint-Saëns, C.: Sámson és Delila
Smetana, B.: Az eladott menyasszony
Strauss, R.: Salome, Arabella, Elektra, A rózsalovag, Ariadne Naxos szigetén
Verdi, G.: Nabucco, A lombardok, Macbeth, Rigoletto, A trubadúr, Traviata, Álarcosbál, A végzet hatalma, Don Carlos, Aida, Simon Boccanegra, Otello, Falstaff
Wagner, R.: Rienzi, A bolygó hollandi, Tannhäuser, Lohengrin, Trisztán és Izolda, A Nibelung gyűrűje (A Rajna kincse, A walkür, Siegfried, Az istenek alkonya), A nürnbergi mesterdalnokok, Parsifal
Weber, K.: A bűvös vadász, Oberon, Euryanthe

operaszöveg-író
6 betűs: Rienzi: Wagner; Salome: Wilde; Undine: Lortzing
7 betűs: Don Juan: da Ponte; Elektra: Hofmannstahl; Macbeth: Piave; Otello: Boito; Próféta: Seribe; Zsidónő: Scribe
8 betűs: Arabella: Hofmannstahl; Bajazzók: Leoncavallo; Falstaff: Boito; Parsifal: Wagner; Traviata: Piave
9 betűs: Afrikai nő: Scribe; Lohengrin: Wagner; Rigoletto: Piave; Siegfried: Wagner
10 betűs: Álarcosbál: Piave; Fra Diavolo: Scribe; Igor herceg: Borogyin; Intermezzo: Strauss; Rózsalovag: Hofmannstahl; Tannhäuser: Wagner
11 betűs: Don Giovanni: da Ponte; Don Pasquale: Donizetti; Rajna kincse: Wagner
12 betűs: Cosi fan tutte: da Ponte; Varázsfuvola: Schikaneder
13 betűs: Borisz Godunov: Muszorgszkij
15 betűs: Nibelung gyűrűje: Wagner; Simon Boccanegra: Piave
16 betűs: Trisztán és Izolda: Wagner

opera (operett) szövegkönyv librettó
operettszerzők *l.* magyar és zeneszerzők
óperzsa táj Baktria
óperzsa város Susa, Persepolis
optikai eszköz, készülék
4 betűs: lupe
6 betűs: kamera, látcső, lencse, okulár, távcső
7 betűs: nagyító
8 betűs: objektív, szemüveg
9 betűs: periszkóp, teleszkóp
10 betűs: filmkamera, mikroszkóp
11 betűs: célzótávcső, ollóstávcső, stroboszkóp
12 betűs: tábori távcső, vadásztávcső
13 betűs: fényképezőgép, irányzótávcső
17 betűs: elektromikroszkóp
optikai jelenség szivárvány, délibáb
optikában használatos mértékegységek dioptria, lumen, lux
optika művelői

Eukleidész	Young	Huygens
Hooke	Maxwell	Malus
Fresnel	Descartes	Newton
Snellius		

ópium áfium, mákony
ópiumban lévő méreg morfium
oratórium történetet szemléltető nagyszabású zenei mű
művelői

Cavalleri, E.	Carissimi, G.
Bach, J.	Händel, G.
Haydn, J.	Liszt F.
Sosztakovics, D.	

Oravecz P.-mű Dudvatépés, Leselkedő hajnal, Tört ágak, Villanó fények, Életben maradtunk
orbita űrtávközlési rendszer *l.* „Szovjetunió"
orchideafajta
6 betűs: kosbor, laelia
7 betűs: cipőcim, gérbics, vanília
8 betűs: cattleya
9 betűs: rigópohár, sarkvirág
10 betűs: agárkosbor, korállgyök, nigritella, vitézkosár
11 betűs: madárfészek
12 betűs: pompáskosbor
13 betűs: birososkosbor
orgonaművész
külföldi

Landino, F.	Merulo, C.	Buxtehude, D.

Froberger, J. Bach család
Frank, C. Händel, G.
Gabriell, A. Schweitzer, A.
Frescobaldi, G. Straube, K.
magyar
Gergely F. Pécsi S. Szathmáry Zs.
Kistétényi M. Peskó Z. Zalánfy A.
Lehotka G.

orgona része síp, pedál, manuál, szélláda, billentyű, regiszter
Oresztész szülei Agamemnon, és Klütaimnésztra
testvére Iphigénia, Elektra
óriáskígyó boa, piton, anakonda
óriás titán, hatalmas, gigászi, kolosszus, monstrum
originális eredeti, hiteles, egyedi
Oroszlán csillagkép fő csillaga Regulus
ornitológia madártan
orosházi sortűz (1891. V. 1.) Szántó Kovács Jánost letartóztatják
orosz cár, cárnő Igor, Iván, Oleg, Jurij, Fjodor, Miklós, Godunov, Katalin, Dimitrij, Erzsébet
orosz-japán háború (1904-1905) csatái Port Arthur, Mukden csuzimai tengeri csata
orosz fogat trojka
Oroszország alapítója Rurik
Oroszországi SZSZSZK *lm.* „szovjet"
16 autonóm köztársaság, 49 terület (oblaszty), 6 határkerület (kraj), 10 nemzetiségi körzet, 5 autonóm terület van a határain belül
főváros Moszkva
nagyvárosai Leningrád, Gorkij, Novoszibirszk, Kujbisev, Szverdlovszk, Cseljabinszk, Perm, Rosztov, Volgográd, Szaratov, Omszk, Ufa
orosz-török háborúk békéi Belgrád, Kücsük Kajnardzs, Tilsit, Jassy, Drinápoly, San Stefano
hadvezérei Szuvorov, Usakov, Rumjancev
Orkney-sziget Hoy, Eday, Burray, Flotta, Sanday, Westray, Mainland, Stronsay
Orleans hercege Fülöp, Égalité Fülöp, Lajos Fülöp
orrcsíptető cvikker
orrhang nazális
országbíró a nádor után a legnagyobb méltóság; elnöke a hétszemélyes táblának (1723-1868); A Helytartótanácsnak (1723-1848 és 1860-1867); a Kúria elnöke (1884-ig)
országgyűlés parlament, törvényhozó szerv
régi neve diéta
országok (a legnagyobb területű) USA, Kína, India, Líbia, Zaire, Kanada, Mexikó, Szudán, Algéria, Brazília, Argentína, Indonézia, Ausztrália, Szaúd-Arábia, Szovjetunió
országok (a legnépesebbek) USA, Kína, NSZK, India, Japán, Mexikó, Nigéria, Vietnam, Brazília, Banglades, Indonézia, Pakisztán, Olaszország, Szovjetunió, Nagy-Britannia
országnagy (barones regni) nádor, országbíró, tárnokmester, bán
Ortutay Gy.-mű Tömörkény István, Művelődés és politika, Kis magyar néprajz, Halhatatlan népköltészet
orvos (koraiak) *lm.* az egyes országoknál
4 betűs: Koch, Paré, Salk
5 betűs: Hebra, Sabin, Skoda
6 betűs: Botkin, Jenner, Harvey, Kocher, Müller, Pavlov, Traube
7 betűs: Bernard, Ehrlich, Fleming, Galenus, Gerhard, Laennec, Pasteur, Purkine (Purkinje), Virchow
8 betűs: Avicenna, Billroth, Malpighi, Morgagni, Sydenham
9 betűs: Boerhaave, Corvisart, Fracastro, Mauriceau, Szecsenov
10 betűs: Mecsnyikov, Paracelsus (Hohenheim), Rokitansky
11 betűs: Auenbrugger, Pettenkofer
12 betűs: Brown-Séquard, Hippokratész
orvosi eszköz, módszer *l.* „gyógymód"
orvosi laboratóriumi műszer PH-mérő, fotométer, centrifuga, mikroszkóp, termosztát, koloriméter, polariméter, baktériumszűrő, spektrofotométer, vérsejtszámláló, hemoglobinométer
orvosi műszer EKG, kvarc, műszív, művese, röntgen, katéter, vastüdő, ultrahang, fecskendő, infravörös, sztetoszkóp, bronchoszkóp, oszcillométer, vérnyomásmérő, elektroenkefalográf
orvosi rendelvény recept, vény
orvosság pirula, gyógyszer, labdacs, tabletta, por, kanalas, kapszula
orvossegéd felcser
orvostanhallgatónő medika
Osborne, J.-mű Dühöngő ifjúság, A komédiás, Luther, Banberg-vér
ósemi isten Baal
ósemi szerelem-istennő Istar, Astarte
Oslo neve (1925-ig) Christiania
ostobaság butaság, humbug, nonszensz, értelmetlenség, badarság
ostromzár blokád
oszlop pilon, tartó, pillér
oszmán birodalom legmagasabb rangú tisztségviselője nagyvezér, nagyvezír – a díván elnöke, a hadsereg főparancsnoka
Ószövetség (Ótestamentum) *l.* Biblia
osztják nyelv hanti nyelv
osztják-szamojéd nyelv szelkup nyelv
osztrák *l.* Ausztria

Osztrák-Magyar Monarchia (1867-1918) részei, területe, lakossága, fővárosok

Birodalom része Koronaország	Területe km² (1000)	Lakossága (1000) 1914	Fővárosa
Alsó (Nieder)-Ausztria	19,8	3 635	Bécs (Wien)
Felső (Ober)-Ausztria	11,9	864	Linz
Salzburg	7,1	221,3	Salzburg
Steiermark (Stájerország)	22,4	1 467,8	Graz
Kärnten (Karinthia)	10,3	406,2	Klagenfurt
Tirol	26,6	979,7	Innsbruck
Vorarlberg	2,6	150,8	Bregenz
Böhmen (Csehország)	51,9	6 860	Praha (Prága)
Mähren (Morvaország)	22,2	2 666,6	Brünn (Brno)
Schlesien (Szilézia)	5,1	776	Troppau (Opava)
Galizien (Galícia)	48,4	8 211,8	Lemberg (Lvov)
Bukovina	10,4	818,3	Czernowitz (Csernovic)
Krain (Krajna)	9,9	667,6	Laibach (Ljubljana)
Küstenland (Tengerpart)	7,9	938	Triest (Trieszt)
Dalmatien (Dalmácia)	12,8	667,6	Spalato (Split)
Ausztria összesen	269,3	29 330,7	Bécs (Wien)
Magyarország	282,8	18 810,9	Budapest
Fiume	0,02	49,8	Fiume (Rijeka)
Kroatien-Slawonien (Horvátország és Szlavónia)	42,5	2 669,9	Zágráb (Zagreb)
Magyarország összesen	325,32	21 530,6	Budapest
Bosznia-Hercegovina megszállása: 1878; annektálása: 1908	51,2	2 075,8	Szarajevó
Osztrák-Magyar Monarchia összesen	645,82	52 937,1	Bécs (Wien)

közös ügyek külügy, hadügy, e két tárca pénzügye

nemzet

osztrák	13,01 millió
magyar	11,07 millió
cseh + szlovák	8,47 millió
lengyel	5,02 millió
kárpátukrán (rutén)	4,46 millió
szerb + horvát	5,55 millió
román	3,22 millió
szlovén	1,34 millió
olasz	0,80 millió

törvényhozó testület

Ausztria

Reichsrat: osztrák tartományok képviselőiből álló kétkamarás országgyűlés

Landtag: tartománygyűlés

Magyarország Felsőház, Képviselőház

a monarchia helyén alakult Ausztria, Magyarország, Csehszlovákia

a monarchia része beolvadt Jugoszláviába, Lengyelországba, Romániába, Olaszországba

utódállamok közti felosztás (az 1919. szeptember 10-i saint-germaini és az 1920. június 4-i trianoni békeszerződés alapján)

Állam	Területe		Lakossága	
	km² (1000)	%-a	(millió)	%-a
Ausztria	83,8	12,4	6,4	12,6
Magyarország	93	13,8	7,9	15,2
Olaszország	23,4	3,3	1,6	3,1
Csehszlovákia	140,4	20,7	13,7	26,8
Lengyelország	80,1	16,7	6,2	12,1
Jugoszlávia	143,5	21,1	7,5	14,7
Románia	113,2	16,7	6,2	12,1

osztrák-olasz háború (1848-1849) csatái custozzai (1848. VII. 25.), novarai (1849. III. 23.)

osztrák-olasz-francia háború (1859) csatái magentai-solferinói csata, fegyverszüneti egyezmény Villafranca-ban, békekötés Zürichben

Osztrovszkij, A.-mű Holló a hollónak, Jövedelmező állás, Vihar, Erdő, Farkasok és bárányok
Osztrovszkij, Ny.-mű Az acélt megedzik, A vihar szülöttei
Othello hitvese Desdemona
Ottlik G.-mű Hajnali háztetők, Iskola a határon, Minden megvan, Próza
otzovisták Bogdanov, Lunacsarszkij, Pokrovszkij
outsider (autszájder) kívülálló, beavatatlan
óvadék kaució, pénzbiztosíték
ováció lelkesedés, örömrivalgás
Ovecskin, V.-mű Üdvözlet a frontról, Vendég a tanyán
overall kezeslábas
Ovidius-mű Amores (Szerelmesek), Ars amatoria (A szerelem művészete), Elegiae, Ex Ponto (Pontusi levelek), Fasti (Naptár), Metamorphoses (Átváltozások)
oxálsav sóskasav, karbonsav
oxigénnel alkotott vegyület oxid
oxigénigényes aerob, levegőt kívánó
Ozirisz (Osiris, Uziri) felesége Ízisz, görög neve Szerapisz (Szarapisz)
ozorai csata (1848. X. 6.) Perczel Mór és Görgey Artúr győzelmet arat Roth, K. osztrák tábornok hadteste felett

Ö

Öböl Menti Arab Államok Együttműködési Tanácsa tagjai Bahrein, Egyesült Arab Emírségek, Katar, Kuvait, Omán, Szaúd-Arábia
ödéma vizenyő
Ödipusz király szerzője Szophoklész
ökológia környezettan
ökölvívás boksz
ökölvívás súlycsoportjai papír-, lég-, harmat-, pehely-, könnyű-, kisváltó-, váltó-, nagyváltó-, közép-, félnehéz-, nehéz-, szupernehézsúly
ökölvívó kifejezés knock out (K. O.); break
ömlesztett áru alla rinfusa
önellátás autarkia
öngyilkosság suicidium
önkényuralkodó despota, tirannus, diktátor
önképző autodidakta
önkielégítés ipszáció, maszturbáció, onánia
önkívületi állapot extázis, eszméletlenség
önkormányzat autonómia
önmegtartóztatás aszkézis, aszketizmus
önszeretet narcizmus, autoerotizmus
öntecs ingot
öntőforma kokilla, matrica, modell
önzetlenség altruizmus
önző egoista, haszonleső
ördög Mefisztó, Mefisztofelesz, sátán, Lucifer, démon
ördögnek adta el a lelkét Faust
Ördögh Sz.-mű A csikó, Koponyák hegye, Kapuk Thébában, Bizony nem haltok meg
öreg házaspár a görög mitológiában Philémon és Baucisz
őrjöngő asszony fúria, megéra
Örkény I. *(Koss.)*-**mű** Lágerek népe, Voronyezs, Tóték, Macskajáték, Időrendben, Élőszóval, Jeruzsálem hercegnője, Rózsakiállítás, Egy négykezes regény tanulságos története, „Egyperces novellák"
Örmény SZSZK (SZU)
folyó Araksz
főváros Jereván
tó Szeván-tó
örökbe fogad adoptál
örökléstan genetika
öröklődés hereditás
örökmozgó perpetuum mobile
örökség hagyaték
„örök város" Róma
örvény forgó limány
örvényféregfajta hidrafaló, zöld-, gyászörvényféreg, planaria
ősállattan paleozoológia
ősanya Éva
ősanyag apeiron
ősapa Noé, Ádám, Izsák, Jákob, Ábrahám
ős-éghajlattan paleoklimatológia
őselemek (hibás elnevezés!) urán, aktinourán, tórium
őslettan paleobiológia
ősember-lelet Neander-völgy (1856)
Magyarországon Vértesszőlős, Subalyuk, Istállóskő, Rudabánya
őserdő dzsungel
őserdő az Amazonas mellett Hylea, Selvas
ősföldrajz paleogeográfia
ősidő (földtörténeti) archaikum
ősiség avicitas
őskeresztény szeretetvacsora agapé
őskori elefánt mamut
őskor (paleolitikum) kultúrái
idősebb őskőkorban csukutieni –, clactoni –, abbevillei –, acheuli –, levalloisi –, moustieri kultúra
fiatalabb őskőkorban aurignaci –, solutréi –, magdaléni –, gravetti –, aacheni kultúra
átmeneti őskőkorban (mezolitikumban) hamburgi –, Komsa –, Fosna –, Kunda –, lyngbyi –, maglemosei –, ertebőllei –, campigni –, tardenoisi kultúra
őslakók
Japán ainu
Andok indián
Ibér-félsziget baszk, ibér
Borneó dajak
Mexikó azték
Új-Zéland maori
USA indián
őslénytan paleontológia
művelői Abel, O., Buffon, G., Brongniart, A., Cuvier, G., Darwin, Ch., Dollo, L., Lamarck, J., Ruljé, F., Kovalevszkij, V., Walch, J., Schmith, W.
magyar Lambrecht K., Nopcsa F., Kardos L.
ősnövénytan paleobotanika
ősnyomtatvány inkunábulum
ősóceán Thetys
őstörténet praehistoria
összejövetel meeting, buli, zsúr, bál, parti, mulatság
összetartozó koherens
összetett gyomor részei bendő, recés-, százrétű vagy leveles-, oltógyomor
ösztöndíj stipendium

őszutó november
ötéves időtartam lustrum
ötfokú hangsor pentatónia
ötlábas antik verssor pentaméter
ötöd kvint, ötödrész
„ötök" (orosz zeneszerzők) Balakirev, Borogyin, Kjui, Muszorgszkij, Rimszkij-Korszakov
ötszáz cinquecento
ötszög pentagon
öttusa (modern pentatlon) ágai akadálylovaglás, párbajtőrvívás, pisztolylövés, 300 m-es úszás, 4000 m-es terepfutás
előkészítője a három tusa: céllövés, úszás, futás
Öveges J. *(Koss.)*-**mű** Kis fizika, Kísérletezzünk és gondolkozzunk, Színes atomfizika, A fegyverek fizikája
övsömör ideggyulladás (vírus okozta)
özvegyi jog haszonélvezeti jog

P

Paál L.-festmény Kazlak, Erdő belseje, Nyárfák, Mocsaras táj
pácolt dohánypor tubák
pacsirtafajta erdei –, széki –, füles pacsirta, pipiske
pádimentum padló, padozat
padlizsán tojásgyümölcs, törökparadicsom
padlót borít parketta, linóleum, hajópadló, mettlachi
Paine, Th. röpirata Józan ész (1776)
pájsli szalontüdő, tüdő
pajzán csintalan, pajkos
pajzsmirigy betegsége Basedow-kór
Pákh A. lapja Vasárnapi Ujság
Pakisztán
folyó Hab, Indus, Kabul, Nal, Kazhmak, Hingol, Arra, Mar, Gudri, Ravi, Sutlej
főváros Islamabad (Iszlámábád)
hegy, hegycsúcs Chagai-, Toba-, Raksoh-, Central Makran-, Tirich Mir (7690 m), Kirthar-hegység
hírügynökség APP
kikötő Karachi, Landi
légiforgalmi társaság PIA
nemzetiség pandzsábi pastu, beludzsi, szindi, urdu
Nobel-díjas *fizikai* Salam, A.
pénznem pakisztáni rúpia = 100 paisa
repülőtér Karachi, Lahore, Ravalpindi, Peshavar
sajtó (újságok) The Pakistan Times, Imroz, Anjam, Eh Ahsan, Jang, Dawn, Ittefaq, Pakistan Observer, Morning News
sivatag Thar
tartomány
Azad, Észak-nyugati Határtartomány, Jlammu, Kashmir, Punjab, Sind
tengeröböl Sonmiani-öböl
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Bahawalpur, Bannu, Chiniot, Hyderabad, Islamabad, Kalat, Faisalabad, Sargodha, Gujranwala, Multan, Sahiwal, Sialkot, Sukkur, Quetta, *lm.* kikötő, repülőtér
pákozdi csata (1848. IX. 29.) Móga altábornagy serege legyőzi Jellasics seregét
paktum egyezség, szövetség
pakura mazut
palack butélia, flaska, üveg, butykos
palacklezáró dugó, korona, kupak
Pál apostol levelei Titushoz, Zsidókhoz, Filemonhoz, Timotheushoz, Rómabeliekhez, Efézusbeliekhez, Filippibeliekhez, Kolossébeliekhez, Galáciabeliekhez, Thessalonikibeliekhez
Palau-szigetek székhelye Koror
paleobotanika ősnövénytan
paleográfia írástörténet
paleoklimatológia ős-éghajlattan
paleolitikum őskőkorszak, kőkorszak
paleontológia őslénytan
paleozoikum földtörténeti őskor
Palesztina (történelmi vidék) Izrael, Jordánia és Szíria területén Elő-Ázsiában (az ENSZ-közgyűlés 1947. XI. 29-én határozott létrehozásáról)
ellenállási mozgalom Palesztinai Felszabadítási Szervezet (vezetője J. Arafat)
hírügynökség WAFA
történelmi város Jeruzsálem, Haifa
pallosjog ius gladii
pálmafajta datolya-, törpe-, legyező-, olaj-, kókusz-, rotangpálma
pálma gyümölcse datolya, kókuszdió
pálmaliliom yucca
Pálóczi Horváth Á.-eposz Hunniás, Rudolphiás
palota
Firenzében Pitti, Medici, Strozzi, Vecchio, Bargello
Isztambulban Topkapi
Londonban Buckingham
Párizsban Élysée, Louvre, Trocadero
Prágában Loreto
Rómában Vatikán, Lateráni, Barberini
Palotai B.-mű Kegyetlen ifjúság, Viharos mennyország, Varázsige, Válogatott tévedéseim, Ünnepi vacsora, A madarak elhallgattak, Kiskrajcár, Zöld dió, Nappali sötétség, Nő a barakkban
Pamír hegyei, hegycsúcsai (a legmagasabbak) Kungur (7719 m), Lenin-csúcs (7134 m), Musztag Ata (7546 m), Kommunizmus-csúcs (7495 m), Pik Korzsenyevszkoj (7105 m)
pamlag szófa, dívány, kerevet, kanapé, heverő
pamutszövet molino
Panama
csatorna-kikötő Colón (az Antilla [Karib]-tengernél), Balboa (Csendes-óceánnál)
építője Lesseps, F. (1881–1914)
övezet Panama Canal Zone (USA)
félsziget Azuero
folyó Tuira, Chucumagne
főváros Panama
hegy, hegycsúcs Kordillerák, Tabasarái-, Canazasi-, San Blas-, Darién-hegység, Baru (3478 m)

kikötő Panama, Colón, Las Minas, Almirante, Balboa, Puerto Armuelles
légiforgalmi társaság COPA
nemzetiség mesztic, néger, mulatt, indián (csibcsa), kreol
pénznem balboa = 100 centesimo
repülőtér Panama (Paviel)
sajtó (újságok) La Estrella da Panamá, El Panamá-América, La Hora, Critica, La Nación, El Dia, La Prensa
sziget Cebaco, Coiba, Jicaron, Perlas, Taboga
tó Gatún-, Bayano-tó
törvényhozó testület nemzetgyűlés (Asamblea Nacional)
város Almirante, David, Sona, La Chorrera, *lm.* kikötő, repülőtér

panaszkodás lamentáció
Panay-sziget székhelye Iloilo
páncélgránát üres-tömör testű, űrméret, alatti, kumulatív hatású
páncélszekrény trezor, mackó, széf
Pancsatantra fordítója Schmidt József
pandúr persecutor
Pandzsáb *(tört.)* „öt folyó köze"
folyó Jhelum, Chenab, Ravi, Biasz, Sutlej
„Panem et circenses" „Kenyeret és cirkuszi játékokat" (Juvenalis)
Pannónia *(tört.)* római provincia
lakói illírek, kelta népek, szkordiszkuszok, pannónok, boiusok, eraviszkuszok
városok Emona, Savaria, Siscia, Sirmium, Poetovio, Aquincum, Brigetio, Carnuntum, Mursa, Scarbantia, Vindobona, Gorsium

Panova, V.-mű Fehéren izzik az acél, Napfényes part, Évszakok, Fehér vonat, Szentimentális regény, Kisüt a nap
Pantha rhei „Minden folyik" (Hérakleitosz)
panteizmus képviselői Plotinosz, Eringena, Schelling, Hartmann, Bruno, Spinoza
Pantheon Párizsban itt nyugszik Hugo, V., Jaurès, J., Marat, J., Voltaire, R., Rousseau, J., Zola, E.
pap lelkész, pásztor, püspök, kardinális, szerzetes, prédikátor, prior, vikárius, pápa, rabbi, pópa, plébános, káplán, tisztelendő, tiszteletes *(id.)* priester, pastor, pater, domine, predikant
Pap K.-mű A nyolcadik stáció, Azarel, Irgalom, Megszabadítottál a haláltól, A szűziesség fátylai, A hószobor, Szerencse
pápai áldás Urbi et orbi
korona tiara
körlevél enciklika
követ nuncius, legátus
palota Lateráni
rendelet bulla

pápák neve
3 betűs: Pál, Leó
4 betűs: Ince, Jenő, Márk, Pius
5 betűs: Agato, Cajus, Conon, Donus, Felix, Fülöp, Gajus, Gyula, János, Konon, Lando, Linus, Péter, Soter, Tamás, Tódor, Urbán
6 betűs: Agapet, Cletus, Domnus, Fábián, István, Marius, Márton, Miklós, Sándor, Sixtus
7 betűs: Adeodat, Anaklet, Anterus, Benedek, Bonifác, Damasus, Gergely, Hilarus, Higinus, Kelemen, Romanus, Sabinus, Sergius, Ursinus
8 betűs: Agapetus, Anasztáz, Anicetus, Calistus, Eulatius, Euristus, Eusebius, Gelasius, Hilarius, Hippolit, Honorius, János-Pál, Novatian, Siricus, Valentin, Vitalian, Vitalius, Zakariás
9 betűs: Adeodatus, Anacletus, Cornelius, Deusdedit, Dionisius, Evarestus, Formoseus, Hadrianus, Hormisdas, Marcellus, Miltiades, Pontianus, Severinus, Silverius, Sisinnius, Simmachus, Zephirius
10 betűs: Eleutherus, Konstantin, Melchiades, Sabinianus, Simplicius
11 betűs: Eutichianus, Marcellinus, Szilveszter, Telesphorus
13 betűs: Christophorus

pápa nyári lakhelye Castelgandolfo
pápaszemes kígyó kobra
pápaválasztó gyűlés konkláve, bíbornokok tanácsa
papagájfajta Ara, Kea, Aras, Jako, Lori, Arara, Makao, Araras, Calita, Kakadu, Kakapo, Lorius, Rózsás kakadu, törpe papagáj, Nesztor
Papini, G.-mű Élő halott, Krisztus története, Dante
papír másoló-, pausz-, ofszet-, pergamen-, újság-, írógép-, borítópapír, indigó
papírlámpás laterna, lampion
papi ruházat reverenda, tóga, csuklya, kámzsa, miseruha, tiara, ornátus, stóla, tunika, talár, palást, (püspöki) süveg, cingulus, pásztorbot
papi uralom hierokrácia
papnövendék alumnus, teológus, novícius
Papp D.-mű A rátótiak, Marcellusz, Utolsó szerelem, Tündérlak, Magyarhonban, Muzsika az éjszakában
Papp F.-mű Tiszta út, Acélfogak, Viharos tető, Rozsda, Csalódás
Pápua Új-Guinea
folyó Sepik, Fly
főváros Port Moresby
hegycsúcs Mount Wilhelm (4694 m)
kikötő Daru, Wewak, Morobe, Kavieng, Moresby, Rabaul
nemzetiség pápua, maláj, kínai, melanéz
pénznem kína = 100 tola
tó Murray-, Chambri-tó
város Lae, Madang, Rabaul, *lm.* kikötő

papramorgó pálinka
pár duó, kettős
paraffin szénhidrogén, metán, etán, propán
paradicsom Éden, Eldorádó, Elysium
Paraguay
bukott diktátor Stroessner, A.
chacoi háború (paraguayi–bolíviai háború, 1932–1935) Gran Chaco birtokáért folyt
folyó Paraguay, Monte Lindo, Paraná, Tebicuary, Pilcomayo (Rio Verde), Apa, Confuso
főváros Asuncion
hegycsúcs Acahay, León (1000 m)
nemzetiség mesztic, indián (guarani)
pénznem guarani = 100 centimo
sajtó (újságok) La Patria, El Pueblo, La Tribuna, Liberal, El Heraldo, El Pais
tó Ipoá-, Ypacary-, Verá-tó
törvényhozó testület képviselőház
város Caaguazú, Coronel Oviedo, Pedro Juan Caballero, Concepción, Encarnación, San Lorenzo, Villarrica, Mariscal Estigarribia
parainézis erkölcsi tanítás
Paraná forrásfolyója Paranayba
Paraná és Uruguay tölcsértorkolata La Plata
parancs, rendelkezés ukáz, ordré, alapelv, előírás, szabály, törvény, rendelet, utasítás, határozat, hirdetmény, intézkedés, princípium, szabályzat, határozmány, végrendelet
paraszt pór, jobbágy
paraszt a cári Oroszországban muzsik
Közel-Keleten fellah
paraván spanyolfal
parazita élősködő
párbeszéd dialógus
parciális részleges
párducmacska ocelot
Paris nővére Kasszandra
Párizs
áruház Bazar Hotel de Ville, Belle Jardinière, Bon Marché, Galeries Lafayatte, Printemps
egyetem Sorbonne
egyetemi negyed Quartier Latin
francia államvasutak (SNCF) pályaudvarai
Párizsban Gare de Vincennes, Gare de l'Est, Gare du Nord, Gare Montparnasse, Gare Saint-Lazaire
győzelmi emlékmű Arc de Triomphe
hangversenyterem Concerts Colonne, Concert du Conservatoire, Concerts Lamoureux, Salle Pleyel, Chopin, Debussy, Rameau
kabaré
Amiral (l')
Caveau de la République
Chez Carrére
Coucou
Deux-Anes
Dix Heures
Drap d'Or(le)
Lapin Agile
Le Doge
Le Boeuf sur le Toit
Le Club St.-Germain -Des Prés
Le Liberty's
Le Lido
Lune-Rousse
Maxim's
Milord l'Arsouille
Monseigneur
Night-Club
Nouvelle Eve (la)
Oubliettes
Paradise
Patachou (chez)
Puerta del Sol (la)
Shéhérézade
Trois-Baudets (les)
Villa d'Este
kerület
4 betűs: Ivry
5 betűs: Bercy, Passy
6 betűs: Clichy, Meudon, Pantin
7 betűs: Auteuil, Neuilly, Puteaux
8 betűs: Bagnolet, Boulogne, Charonne, Gentilly, Grenelle, Malakoff
9 betűs: Charenton, Montrouge, Vaugirard
10 betűs: Belleville, Courbevoie, Montmartre
11 betűs: Batignolles, Billancourt, Romainville
12 betűs: Menilmontant
koldus, nincstelen *(id.)* clochard
könyvtár Arsenal, Forney, Historique de la Ville de Paris, Nationale, Mazarine
kulturális intézmény Pompidou Központ (Beaubourg)
külváros: Aubervilliers, Boulogne-Billancourt, Charenton-le-Port, Clichy, Issy-les-Moulineaux, Montreuil sur Bois, Levallois Perret, Les Lilas, Neuilly sur Seine, Pantin, Pré St. Gervais, St. Denis, St. Mandé, St. Quen, Vincennes
Louvre kincsei
festmények
Giotto di Bondone: Szt. Ferenc megkapja stigmáit
Fra Angelico: Mária megkoszorúzása
Botticelli: Mária a gyermek Jézussal és a kis Keresztelő Jánossal
Mantegna: Szt. Sebestyén
Leonardo da Vinci: Sziklás Madonna, Mona Lisa („Gioconda")
Raffaello: A nagy Szent Család, Szt. Mihály
Fra Bartolomeo: Sienai Szt. Katalin
Bruegel: A koldusok
Bassano: Mózes vizet fakaszt a sziklából
Correggio: Alvó Antiope
David: A kánai menyegző
Van Dyck: Francisco da Moncada gróf
Giorgione: Mezei hangverseny
Hals: Descartes
Hobbema: A vízimalom
Jordaens: A négy evangélista
Memling: Trónoló Mária a gyermek Jézussal és a szentekkel
Reni: Dejanira elrablása
Rubens: Flamand búcsú

Rembrandt: Bethsabé
Tintoretto: Paradicsom, Zsuzsánna a fürdőben
Tiziano: Krisztus töviskoszorúzása
Veronese: Zsuzsánna a fürdőben, A kánai menyegző
Clouet: I. Ferenc francia király
De Champaigne: Richelieu bíboros
Dürer: Önarckép
Fragonard: Fürdőző nők
Gainsborough: Lady Alsten
Murillo: Szeplőtlen Szűzanya
Reynolds: Master Hare
Rigaud: XIV. Lajos
Velázquez: Ausztriai Mária-Anna királynő
Zurbaran: Szt. Bonaventura temetése

XIX. sz. festészete

Cézanne: Dr. Gachet háza, Az akasztott háza, Kártyázók, A maincy-i-híd
Corot: Emlékezés Mortefontaine-ra, A kékruhás hölgy
Courbet: A festő műterme
David: A Horatiusok esküje, Szabin nők elrablása, Leonidas Thermopylae mellett, Mme Récamier képmása, A három genti asszony, Önarckép, Mme Sériziat arcképe
Daumier: Mosónő
Degas: A tribünök előtt, Balettiskola, Vasaló nők, Egy arabeszk befejezése, Abszint
Delacroix: Vergilius útja az alvilágban, Rebekka elrablása, A Szabadság a barikádra vezeti a népet
Gauguin: A malom, Tahiti asszonyok
Géricault: Epsomi derby
Van Gogh: Kerthelyiség, Restaurant Sierene, Cigánykaraván, Önarckép
Gros: Napóleon az eylaui csatában
Ingres: A forrás, A nagy Odaliszk
Manet: Émile Zola, Olympia, A balkon, A pincérlány, Virágoskert, A Szajna Argenteuilnél, A fuvolás fiú, Lola de Valence
Millet: Kalászszedő asszonyok, Tavasz
Pissarro: Út a faluba, Aratás
Prudon: Josephine császárné képmása
Renoir: Bárkák a Szajnán, Akt napfényben, Claude Monet arcképe, Olvasó nő, Óda a virágokhoz, Fürdőzők, A hinta
Rousseau: A kígyóbűvölő nő, A háború
Seurat: Cirkusz
Sisley: Kikötő Argenteuilben, A csatorna, Árvíz
Toulouse-Lautrec: A toilette, Cha-U-Kao, A női bohóc, Öltözködő nő

lóversenypálya Auteuil, Chantilly, Enghien, Longchamp, Maison-Laffitte, Saint-Cloud, Tremblay, Vincennes, Pari-Mutuel-Urbain

múzeum

Archives Nationales
Armée
Arts Décoratifs
Arts et Traditions Populaires
Arts Moderne
Arts et Métiers
Astronomique
Balzac
Bourdelle
De Caen
Carnavalet
Cernuschi
Cluny
Cognacq-Jay
France d'Outre-Mer
Conciergerie
Copies et Platres
Danse
Diplomatique
Dupuytren
D'Ennery
Eugene-Delacroix
Galliera
Gobelins
Grévin
Guimet
Henner
Instruments
Invalides (Hotel des)
Jacquemart-André
Jeu de Paume
Louvre
Gustave-Moreau
Marine
Marmottan
Minéralogie (de)
Monnaie
Monuments Français
Musée pédagogique
Musée de l'Homme
Musée des Travaux Publics
Nissim de Camondo
Opéra
Orangerie
Orfila
Palais de Chaillot
Palais de la Découverte
palais de la Légion d'honneur (Hotel de Salm)
Phares
Petit Palais, Grand Palais
Postal
Rodin (Hotel Biron)
Victor Hugo

műemlék

Arc de Triomphe de Carrousel
Arc de Triomphe de l'Etoile
Archives Nationales
Banque de France
Bibliotheque Nationale
Bourse
Chapelle exipatoire de Louis XVI.
Colonne de Juillet
Colonne Vendôme
École Militaire
Hotel de Ville
Hotel des Invalides
Hotel des Monnaies
Institut
Obélisque
Observatorie
Opéra
Palais Bourbon
Palais de Justice (Conciergeries, Sainte-Chapelle)
Grand Palais, Petit Palais
Palais de l'Élysée
Palais du Louvre
Palais du Luxembourg

Palais Royal
Panthéon
Tour Eiffel
Tour Saint-Jacques
Val-de-Grace
Sorbonne

művésznegyed Montparnasse

park, sétány Luxembourg, Palais-Royal, Tuileries, Parc des Expositions, Jardins du Trocadéro et Aquarium, parc Monceau, Parc-Montsouris, Buttes-Chaumont, Jardin des Plantes, Champ de Mars, Jardin des Goblins

repülőtér Orly, Le Bourget, De Gaulle

sportpálya

Arénes de Lutéce; André-Rondenay; Charléty; Colombes; Elisabeth, Francais; Fronton de Pelota Basque; Jean-Bouin; Pierre de Coubertin; Roland-Garros; Henry-Pathé;Lacretelle (vagy des Étudiants); Palais des Sports; Paris; Menege de l'Étrier; Seizieme Arrondissement

Szajna-parti könyvárus bouquiniste

színház, mulató

Opéra, Comique
Comédie-Francais (Richelieu)
Théatre de France
TNP (Chaillot)
ABC
Alhambra
Alliance-Français
Ambassadeurs
Ambigu
Antoine
Apollo
Arts
Atelier
Athénée (Théatre Louis-Jouvet)
Babylone
Belleville
Bouffes-Parisiens
Capucines
Casino de Paris
Camps-Élysées (Comédie de...)
Champs Élysées (Studio des...)
Ch. de Rochefort
Chatelet
Cirque d'Hiver
Cirque Médrano
Comédie Caumartin
Comédie Wagram
Daunou
Édouard VII.
Étoile
Européen
Folys Étoile
Fontaine
Gaité-Lyrique
Gaité Montparnasse
Gramont
Grand Guignol
Gymnase
Hébertot
Huchette
Humour
La Bruyere
Madeleine
Marigny
Marionettes
Mathurins
Moyol
Michel
Michodiére
Mogador
Monceau
Montparnasse (Gaston-Baty)
Nouveautés
Oeuvre
Olympia
Palais-Royal
Paris (Théatre de...)
Pigalle
Potiniere
Porte-Saint-Martin
Renaissance
Saint-Georges
Sarah Bernhardt
Théatre de Poche
Variétés
Verlaine
Vieux-Colombiere

szórakoztató negyed Pigalle, Montmartre, Montparnasse

templom, katedrális Invalidusok temploma, Madelaine, Notre-Dame, Sacre Coeur, Sainte Chapelle

uszodák Étoile, Jonquiere, Lutétia, Molitor, Neptuna, Oberkampf, Orléans, Pailleron, Pontoise

párizsi békekonferencia (1919-1920) versailles-i Németországgal, saint germaini Ausztriával, neuilly-i Bulgáriával, sèvres-i Törökországgal, trianoni békeszerződés Magyarországgal, „Négyek Tanácsa" tagjai Wilson, Lloyd George, Clemenceau, Orlando (ill. Nitti)

párizsi békeszerződés (1947) Olaszországgal, Romániával, Bulgáriával, Finnországgal, Magyarországgal

külügyminiszterek tanácsának 5 tagja (Szovjetunió, USA, Nagy-Britannia, Franciaország, Kína külügyminisztere

párizsi kommün (1871. III. 18.-V. 28.) proletárdiktatúra

vezetői Delescuze, L., Duval, E., Flourens, G., Vaillant, E., Varlin, L., *magyar:* Frankel L.

párizsi szerződés (1954. X. 23.) USA, Nagy-Britannia, Franciaország kötötte a Német Szövetségi Köztársasággal

párkák *l.* görög

parkett-táncos gigoló

parlament képviselőház, felső-, alsóház, kamara, szenátus, országgyűlés

parlamenti csoport frakció, koalíció, oppozíció, ellenzék

parnasszisták Leconte de Lisle, Hérédia, Sully-Prudhomme

partizán ellenálló, franc-tireur, franktirőr, gerilla, guerilla, népi felkelő

parvenü újgazdag

párvers disztichon

Páskándi G.-mű Piros madár, Holdbumeráng, Üvegek, Vendégség, Tornyot választok, A szárnyas bocs

passió zenei feldolgozói Lassus, O., Schütz, H., Bach, J., Liszt F.

Passuth L.-mű Esőisten siratja Mexikót, Sasnak körme között, Négy szél Erdélyben, Arany ködben fáznak az istenek, Sárkányfog, A mantuai herceg muzsikusa

pásztordal bukolika, ecloga

pásztorkutya komondor, kuvasz, puli, pumi, mudi, német-, skót-, kaukázusi juhász, új-fundlandi

pásztornép afar, lapp, jakut, beduin, tuareg, tunguz, masszai

patás állat

2 betűs: ló
3 betűs: gnú
4 betűs: ökör, teve

5 betűs: malac, marha, tapír, tehén
6 betűs: bivaly, öszvér, sertés, szamár, víziló, zsiráf
7 betűs: antilop, elefánt, szarvas
9 betűs: orrszarvú
10 betűs: rénszarvas
12 betűs: jávorszarvas, szarvasmarha

pászka macesz
patentíroz szabadalmaztat
patina nemes rozsda
pátria haza, szülőföld
patológia kórtan
patriarcha (pátriarka) ősatya; Ábrahám, Izsák, Jákob, Dávid
patrónus pártfogó, védőszent
patrul járőr
Pátzay P. *(Koss.)*-**mű** Gyümölcshordó fiú, Szomorúság, Dunai szél, Hunyadi-lovasszobor *(Pécs)*, Kígyóölő *(Debrecen)*
Pausztovszkij, K.-mű Kara-Bugaz, Mezítlábas Odisszeuszok, Aranyrózsa, Nyugtalan ifjúság, Nagy várakozások
Pavese, C.-mű Ház a domboldalon, Az ördög kastélya
pauza szünet
pazar mesés, remek, fényűző, pompás, ragyogó
Péchy B.-mű Hűséges hűtlenek, Beszélni nehéz, Este a Dunánál, Regény
alapította Kazinczy-díjat
Pecsora
mellékfolyója Izsma, Usza
város a partján Narjan Mar (Uszty-Alma), Uszty-Usza, Pecsora
vasút Kotlasztól Vorkutáig
pedagógia képviselői
ókorban Szókratész, Arisztotelész
reneszánsz korban Feltre, V.
utópisták közt Morus, Th.
újkorban

Comenius	Usinszkij, K.	
Rousseau, J.	Csernisevszkij, Ny.	
Herbart, F.	Dobruljubov, Ny.	
Belinszkij, V.	Binet, A.	
Dewey, J.	Hevetius, C.	
Lay, A.	Fröbel, F.	
Makarenko, A.	Herzen, A.	
Locke, J.	Thorndike, E.	
Pestalozzi, J.		

magyarok

Apáczai Csere J.	Földes F.	Kemény G.
Eötvös, J.	Imre S.	Nagy L.
Finánczy E.	Karácsonyi S.	Tessedik S.
Felméri L.	Kármán M.	

Peer Gynt anyja Aase
Peer Gynt szerzője Ibsen
Pegazus csillagkép fő csillagai Enif, Markab, Sirrah
Peking
„Belső város" Nejcseng
„Császárváros" Huangcseng
főtere Tienanmen (Mennyei Béke Kapuja)
„Kínai város" Nancseng
„Tiltott város" Cicsincseng
Peloponnészosz
félsziget; *hegycsúcs* Tajgetosz (2407 m), Kilini (2376 m)
kikötő Pátre
peloponnészoszi háború (i. e. 431-404) Athén és Spárta vezette peloponnészoszi szövetség közt;
csatái dekeleiai, athéni, aigoszpotamoi, plataiai tengeri csata
pemetefűfajta fehér, fekete, korcs
Pénelopé Odüsszeusz felesége
apósa Laertész
penetráns átható, orrfacsaró, szúrós
pengetős hangszer lant, líra, banjo, gitár, hárfa, citera, mandolin, balalajka
penicillin felfedezője Fleming, A.
pencillus zsebkés, tollkés
pentatlon öttusa;
régi futás, távolugrás, diszkosz- és gerelyhajítás, birkózás;
mai (modern) lovaglás, lövészet, úszás, vívás, futás
pénzegységek *l.* egyes államoknál
pénzintézet MNB, OTP, bank, hitelintézet, takarékpénztár, hitelszövetkezet
pénzromlás infláció
pénz-segély (-pótlék) ösztöndíj, stipendium, szubvenció
pénzt adó sponzor, hitelező
pénztartó (-tárló) széf, kassza, trezor, kazetta, persely, pénztárca
pénzügyi fogalom *l.* „banki fogalom"
pénzügyi konferencia (1944) Breton Woods
peptidek dipeptid, tripeptid, polipeptid, glutátion, oxitocin, inzulin
percipiál érzékel, felfog, észlel
peredvizsnyikek Repin, Szurikov, Perov, Vasznyecov, Siskin, Mjaszojedov, Levitan, Szerov
Pérez Galdos, B.-mű Tökéletes asszony, Glória, Misericordia
Pergolesi, G.-mű Salustria, Az úrhatnám szolgáló, Olimpiade, Stabat Mater
perifrázis körülírás
perigeum földközel
perihélium napközel
peripatetikusok Theophrasztosz, Eudémosz, Sztraton, Arisztotelész („sétát szeretők")
perklórsav sói perklorátok
Perlmutter I.-festmény Vásár Besztercebányán, Ima
Perlrott-Csaba V.-festmény Csendélet lámpával, Cigánylány

permeabilitás áteresztőképesség
Perov, V.-festmény A paraszt temetése, Trojka, Húsvéti körmenet
perpetuum mobile örökmozgó
Perrault, Ch.-mű Hamupipőke, Piroska és a farkas, Csipkerózsika, Hüvelyk Matyi
Perszeusz szülei Zeusz, Danaé
persziflázs gúnyirat
perszonalizmus képviselői Flewelling, Hocking, Howison, Brightman
Peru
felfedező Pizarro, F.
folyó Amazonas-Maranon, Ucayali, Urubamba, Napo, Huallaga, Tigre, Ene, Putumayo
főváros Lima
hegy, hegycsúcs Andok, Carabaya, Kordillerák, Ampoto, Coropuna, Huascarán (6768 m)
hódító Pizarro, E. (1524)
kikötő Chimbote, Callao, Iquitos, Mollendo, Pisco, Talara
légiforgalmi társaság APSA, Aeroperu, Aeronaves Del Peru
nemzetiség indián (kecsua, ajmara), mesztic, kreol
pénznem sol = 100 centavo
repülőtér Callao, Chiclayo, Iquitos, Lima, Talara
sajtó (újságok) La Prensa, El Comercio, Ultima Hora, Correo, Unidad
síkság Montana
tó Titicaca
törvényhozó testület képviselőház, szenátus
város Chiclayo, Huancayo, Piura, Ica, Paita, Camana, Huaral, La Oroya, Marcona, Cuzco, Iquitos
perverzitás szadizmus, exhibicionizmus, bestialitás, homoszexualitás
perzsa helytartó szatrapa
király Kores, Nadir, Dárius, Kyros, Ismail, Xerxész, Kambysesz, Artaxerxesz
költő Omar, Hafisz, Saadi, Dzsami, Nisami, Dzselol, Firduzi
perzsa mitológiában a sötétség istene Ahriman
Perzsa (Arab)-öböl menti államok (*lm.* Arab Emírségek)
hegység Hadzsar
kikötő Dubai
pénznem dirham = 100 fil
repülőtér Dubai, Sharja
sivatag Rub al-Khali
tagjai Abu Dhabi, Dubai, Ajman (Adzsman), Umm al-Qaiwain, Fujaira (Fudzseira), Sharja (Sardzsa), Ras al-Khaima
tengerszoros Hormuz
perzsa sivatag kavir
perzsa vallásalapító Mani, Zoroaster, Zarathustra
perzsa vallás szent könyve Aveszta
Perzsia régi fővárosa Persepolis
Pestalozzi, J. iskolái Neuhof, Stan, Yverdon, műve Lénárd és Gertrúd
Pesti Hírlap első szerkesztői Kossuth Lajos, Szalay László, Csengery Antal, Kemény Zsigmond
Pesti G. fordította Új Testamentum (1536)
pestis dögvész, döghalál, fekete halál
pesszárium méhgyűrű
petefészek ovárium
Petőfi-kötet A koros hölgy, A helység kalapácsa
versek: A hóhér kötele, Tigris és hiéna, Felhők, János vitéz, Az Apostol;
első verse A borozó
Petrarca, F.-műve Daloskönyv, Africa, Titkos napló, Avignoni szonettek
múzsája Laura
petroléter gazolin
Petrov, V.-film Kutuzov, Borogyinói győzelem, Sztalingrádi csata, Orosz erdő
Petrovics E. *(Koss.)*-**mű** C'est la guerre, Lysistraté, Bűn és bűnhődés, Jónás könyve (oratórium)
Phaedra szerzője Racine
Pheidiász fő műve Zeusz-szobra (olümpiai templom)
piaci árcsökkenés baisse (bessz)
piaci áremelkedés hausse (hossz)
piacpolitika marketing
Picasso, P.-festmény A vasaló nő, Az avignoni kisasszonyok, Guernica, Lysistrata, Az öreg festő és modellje, Békegalamb
pigmeus néptörzs akka, bambuti, kiru, semang, vedda
pikófajta laposhasú, tüskés pikó
pikrinsav trinitrofenol
Pilinszky J. *(Koss.)*-**mű** Nagyvárosi ikonok, Szálkák, Végkifejlet, Tér és forma, Trapéz és korlát, Harmadnapon, Aranymadár
pillangófajta
4 betűs: moly
8 betűs: almamoly, ruhamoly, tűzlepke
9 betűs: busalepke, fonópille, lisztmoly, rókalepke, szénlepke, szűcsmoly, viaszmoly
10 betűs: apácapille, aranylepke, bíborlepke, borsólepke, erdeilepke, fehérlepke, fényilonca, gabonamoly, gammalepke, gyászpille, kéneslepke, medvelepke, szilvamoly, szövőlepke, tölgyszövő, tarkalepke
11 betűs: amazonlepke, bagolylepke, citromlepke, csüngőlepke, díszeslepke, éjjelilepke, kardoslepke, kockáslepke, kökénylepke, lisztilonca, rezedalepke, selyemlepke, selyempille
12 betűs: bársonylepke, csipkéslepke, fonópillangó, gyapjaslepke, gyümölcsmoly, sáfránylepke

13 betűs: araszolólepke, káposztalepke, ökörszemlepke, póthálóslepke, sodrópillangó
14 betűs: admirálislepke, alkonyati lepke, bagolypillangó, búcsújárólepke, fényszövőlepke, gyöngyházlepke, kardospillangó, pávaszeműlepke, szerecsenlepke
15 betűs: aranyos tűzlepke, barna medvelepke, bogáncspillangó, fűzfarontó lepke, nappali pávaszem, nappali pillangó, szemfoltos lepke, színjátszó lepke
16 betűs: fecskefarkú lepke, káposztapillangó, levélutánzó lepke
17 betűs: vetési bagolylepke
18 betűs: négypontos pillangó
19 betűs: aranyfarú szövőlepke, búzaszem bagolypille, fecskefarkú pillangó
21 betűs: sárgafoltos púposszövő

pilóta nélküli légieszköz ballisztikus rakéta, robotrepülőgép
Pinacoteca Capitolina műkincsei *l.* Olaszország - Róma
Pinter, H.-mű A gondnok, Az étellift, A születésnap, Melegház
piramis szó eredete a kopt „primit" (a számok 10-es mértéke) szóból
Pireneusi-félsziget (Ibériai-félsziget)
folyó Ebro, Duero, Tajo, Guadiana, Guadalquivir
hegy Midi, Aneto, Canigou, Perdido, Maladetta, Pic du Midi, Vignemale
medence (fennsík) Mezeta, Aragóniai-, Andalúziai-medence
régi neve Ibéria, Hispania
területén Spanyolország, Portugália, Gibraltár, Andorra
pincérfiú pikkoló
piperkőc gigerli, ficsúr
piros és fehér rózsa harca (1455-1485) a Lancaster- és a York-ház hívei közt
piros festőanyag bíbor, eozin, kármin, korall, mínium, cinóber, fukszin, alizarin
színtónus rubin, vörös, kármin, borvörös, bíborszín, rózsaszín, infravörös, ultravörös, vörösbarna
pisze fitos
pisztoly revolver, párbaj-, -agy, -durranás, -lövő, -táska, -tok; forgó-, forrasztó-, gép-, riasztó-, szórópisztoly
Pitcairn szigetek Oeno, Henderson, Ducie-sziget
Pitti képtár Firenzében
plain air szabad ég alatti festészet
planéta bolygó
Plantagenet-dinasztia (1145-1399) angol uralkodócsalád
alapítója II. Henrik
utolsó II. Richard
oldalága Lancaster, York
platán boglárfa
platina fém ruténium, ródium, palládium, ozmium, irídium, platina
oldódnak királyvízben, a palládium salétromsavban
Platón dialógusai Szókratész védőbeszéde, Az állam, A szofista, Parmenidész, Protagorasz
nevelője Szókratész
Plautus, T.-vígjáték A hetvenkedő katona, Három ezüst
Pléiade költői iskola tagjai Ronsard, P., Belleau, R., Jodelle, É., Dorat, J., Baif, J., Tyard, P., Du Bellay, J.
pleisztocén jégkor, diluvium
plejádok (Atlasz leányai) Alkyone, Asterope, Elektra, Kelaino, Maia, Merope, Sterope, Tajgete
Plinius fő műve Historia naturalis
Plutarkhosz fő műve Párhuzamos életrajzok
pocokfajta mezei, csalitjáró, kósza, erdei
Pó folyó melletti város Torino, Cremona, Piacenza, Milano
mellékfolyói
4 betűs: Adda, Enza, Orco, Ceno, Taro
5 betűs: Maira, Oglio, Parma, Sesia
6 betűs: Agogna, Brenta, Lambro, Mincio, Ongina, Panaro, Tanaro, Ticino
7 betűs: Bormida, Chisone, Secchia, Trebbia
10 betűs: Dora Baltea
11 betűs: Dora Riparia

Poe, E.-mű Morgue utcai gyilkosság, Groteszk és arabeszk, Csodálatos történetek, Az aranybogár, A holló
poggyász
5 betűs: batyu, iszák, kosár, málha, tasak, táska
6 betűs: bőrönd, csomag, koffer
7 betűs: szatyor
8 betűs: hátizsák, útitáska
9 betűs: aktatáska, kézitáska, tarisznya
10 betűs: hajókoffer, kalapdoboz, kenyérzsák, tornisztér, utazótáska
12 betűs: bőrtarisznya
14 betűs: szekrénybőrönd

Pogogyin, Ny.-mű Puskás ember, A Kreml tornyórája, Patetikus szimfónia
pohánka tatárka, hajdina
Poitiers-nél győzött Martell Károly
pókfajta
7 betűs: skorpió, ugrópók, vízipók
8 betűs: ászokpók, búvárpók, madárpók, vidrapók
9 betűs: darázspók, hengerpók, karolópók, kaszáspók, molnárpók
10 betűs: tarantella

12 betűs: fekete özvegy, keresztespók
13 betűs: fali kaszáspók
17 betűs: szegélyes vidrapók

pokol gyehenna, kárhozat
pokolkő ezüstnitrát, lápisz
pokol kutyája cerberusz
Poldini, E.-opera Farsangi lakodalom
Polevoj, B.-mű Egy igaz ember, Mi szovjet emberek
polgár cívis; egyetemi, állam-, dísz-, hon-, kis-, nagy-, nyárs-, választó-, világ-; -ember, -király, -osztály, polgárrend
polgári perrendtartás *(röv.)* Pp.
polgári törvénykönyv *(röv.)* Ptk.
polgári személy civil
poliglott soknyelvű
polifónia műfaja fúga, kánon, motetta
polinéziai bennszülött kanak
Polinézia szigetei és szigetcsoportjai
északon Wake
keleten Tuamotu-, Tubai-, Marquesas-, Társaság-szigetek
középen Cook-, Fanning-, Manikiki-, Phoenix-, Szamoa-, Tokelau-sziget
Egyenlítő mellettiek Howland-, Jarvis-, Malden-, Starbuck-sziget
ide sorolható Hawaii-szigetek
átmenetet képez Melanéziához Fidzsi-szigetek
Mikronéziához Gilbert-, és Elice-szigetek
polipfajta közönséges, pézsma, hajós
polisz görög városállam, Athén, Spárta, Korinthosz, Milétosz
poliszacharid cellulóz, kitin, manán, xülán, keményítő, glükogén, inzulin
politikai (diplomáciai) fogalom
4 betűs: párt, vétó
5 betűs: lobby, puccs
6 betűs: budget, charta, de jure, demars, kommün, népjog, plénum, rezsim
7 betűs: alsóház, annexió, de facto, enklávé, frakció, gyarmat, invázió, kormány, legális, legitim, petíció, törvény
8 betűs: anarchia, domínium, doktrína, ellenzék, expanzió, felsőház, kabinett, koalíció, népfront, szankció, szenátus, tüntetés
9 betűs: agreement, agresszió, alkotmány, államközi, autonómia, baloldali, diktatúra, egyezmény, forró drót, föderáció, hegemónia, illegális, kancellár, képviselő, királyság, konvenció, legalitás, miniszter, monarchia, parlament, radikális, status quo, szabadság, szerződés, szövetség, választás
10 betűs: demokrácia, diplomácia, eszkaláció, integráció, jobboldali, konfliktus, menedékjog, nemzetiség, referendum
11 betűs: beavatkozás, bilaterális, elrettentés, hidegháború, intervenció, kommunizmus, konferencia, kongresszus, konzervatív, köztársaság, népszavazás, manifesztum, nagyhatalom, ratifikálás, ütköző állam, választójog
12 betűs: demonstráció, egyenjogúság, képviselőház, költségvetés, liberalizmus, magisztrátus, militarizmus, pótválasztás, szocializmus, szövetségi állam
13 betűs: árnyékkormány, bizalmi kérdés, imperializmus, harmadik világ, interpelláció, kolonializmus, kompromisszum, nemzeti tanács, nemzetközi jog, perszonálunió, szakszervezet
14 betűs: csúcstalálkozó, multilaterális, szóbeli jegyzék
15 betűs: minisztertanács, tervgazdákodás, vallásszabadság, neokolonialista
16 betűs: csúcskonferencia
17 betűs: véleményszabadság
19 betűs: végrehajtó bizottság

politikai nézetek
7 betűs: maoista
8 betűs: fasiszta, marxista
9 betűs: baloldali, demokrata, leninista, liberális, pacifista, royalista
10 betűs: anarchista, jobboldali, kommunista, soviniszta
11 betűs: monarchista, szocialista, sztálinista
12 betűs: nacionalista

polka tánc fajtái ugrós, rezgő-, forgó-, keresztpolka
Pollák-Virág-találmány gyorstávíró
Polo, M. műve Utazás a Nagy Kán birodalmában
poltavai csata (1709. VI.) Mensikov győzelme XII. Károly felett
Polzunov, I.-találmány gőzgép (1766)
Pontoppidan, H. *(Nob.)*-**mű** Az elátkozott ország, Szerencsés Péter, Az ígéret földje
pontos exact, gondos, pedáns, precíz, strikt, korrekt, akkurátus, minuciózus
popzenei (rockzenei) fogalom
gig, beat, blues, bongo, folk-rock-, jazz-rock, discothek, rock'n roll, boogie-wogie, country rock
pontyfajta nyurga-, pikkelyes-, tükör-, csupaszponty
pontyféle ponty, compó, márna, keszeg, garda, kárász
Pope, A.-mű Fürtrablás, Az embernek próbája
Popov. A.-találmány antenna, zivatarjelző, vezeték nélküli telefon
porcelán készül kaolinból, földpátból, kvarcból
porcelán manufaktúra, -gyártás helye Bécs, Selb, Delft, Berlin, Herend, Höchst, Sèvres, Limoges, Meissen, Hollóháza, Capo di Monte, Frankenthal, Fürstenberg, Ludwigsburg, Nymphenburg

porosz dinasztia Hohenzollern
porosz-olasz-osztrák háború (1866)
csatái königgrätzi (sadowai) (1866. VII. 31.) custozzai (1866. VI. 24.) csata
porosz tábornok Roon, York, Boyen, Goltz, Moltke, Zieten, Blücher, Wrangel, Seydlitz, Gneisenau, Clausewitz, Scharnhorst
porszámláló koniométer, Aitken-féle porszámláló
Porter, K.-mű A bolondok hajója, Faló ló fakó lovasa
portsmouthi békeszerződés (1905. IX. 5.) az orosz-japán háborút zárta le
portugál, Portugália
dinasztia Braganza
folyó Douro, Lima, Sado, Tejo, Mondego, Minho, Guadiana
főváros Lisszabon (Lisboa)
hegy, hegycsúcs Sierra de Estrela, Estrela (1991 m), Marão, Montemuro, Pico (2320 m), Azori-szigetek
hírügynökség ANI, AL
író Almeida Garrett, J., Alcoforados, M., Du Bocaque, B., Brandão, R., Brage, T., Castilho, A., Castro, F., Eça de Queiroz, Gomes, P., Herculano, A., De Paccoaes, T., Pessanha, C., Ribeiro, A., Torga, M., Quental, A., Vincente, G.
kikötő Lisszabon, Porto, Setubal, Faro, Montijo, Funchal (Madeira-szigeten)
király Alfonz, Fülöp, Ferdinánd, Henrik, Manuel, Jose Manuel
költő Almeida Garrett, J., Camoës, L., Figueiredo, A., Goncalves, E., Pascoaes, T.
külbirtok Macau (Aomen)
légiforgalmi társaság Tap Air Portugal
Nobel-díjas orvosi Moniz, A.
pénznem escudo = 100 centavo
repülőtér Lisszabon, Faro, Funchal (Madeira-szigeten), Ponta Delgada (Azori-szk.)
sajtó (újságok) Diario Popular, Republica, Diario Noticias, Jornal do Comercio, O Século
sziget Azori-szigetek, Madeira, Berlenga, Desertas, Terceira, São Miguel, Porto Santo
utazó-felfedező Cabral, P., Diaz, B., da Gama, V., Magalhaës (Magellán)
város
4 betűs: Beja, Ovar
5 betűs: Braga, Elvas, Evora, Lagos, Loule, Mafra, Moura, Murça, Olhão, Porto, Sines, Viseu
6 betűs: Almada, Aveiro, Guarda, Lamego, Leiria, Lisboa, Oporto, Pombal, Sintra, Tavira
7 betűs: Coimbra, Covilhã
8 betűs: Braganca, Santarem, Vila Real
9 betűs: Guimaraës, Lisszabon, Mirandela
10 betűs: Matosinhos
13 betűs: Castelo Branco
lm. kikötő, repülőtér
zeneszerző Cardoso, M., Coelho, M. és R., da Costa, J., de Goes, D., d'Almeida, F., Lobo, D., Melgaço, D., de Portugal, M., Rebello, L., Vianna da Motta, J.
postai küldemény, -ügy
5 betűs: könyv, levél, telex
6 betűs: csomag, hírlap
7 betűs: sürgöny, távirat, telefon
8 betűs: ajánlott, csekklap, csőposta, expressz, törékeny, utalvány
9 betűs: kiscsomag, légiposta, utánvétel
10 betűs: értéklevél, fiókbérlet, távbeszélő
11 betűs: értékcsomag, levelezőlap, nyomtatvány, terjedelmes, tértivevény
12 betűs: levéltávirat, raktárbérlet, saját kezéhez
13 betűs: befizetési lap, pénzküldemény
14 betűs: biztosítási díj
16 betűs: minta érték nélkül
postakocsi postillon, delizsánsz
Postaügyi Világszövetség *(röv.)* UPU
„postscriptum" *(id. röv.)* p. s. (utóirat levélhez)
poszátafajta mezei, barátka-, karvalyposzáta
Poszeidón Kronosz **fia,** Zeusz és Hádész **testvére,** Amphitrité **férje**
pótlék szurrogátum
Potomac partján fekszik Washington
potsdami konferencia (1945. VII. 17.-VIII. 2.)
résztvevői Sztálin, J., Truman, H., Churchill, W., (majd Attlee, D.)
„pour condolér" *(id. röv.)* p. c.
„pour féliciter" *(id. röv.)* p. f.
pozitív elektród anód
pozitivizmus képviselői Comte, A., Mill, J. S., Spencer, H.
pozitív töltésű elemi részecske proton, pozitron
pozsareváci béke (1718. júl. 21.) III. Károly kötötte Ahmed szultánnal. *Ausztria* megkapja a temesi bánságot, Olténiát, Szerbia és Bosznia északi részét; a legnagyobb kiterjedését éri el
praxis gyakorlat, tapasztalat
pönálé kötbér, bírság, büntetéspénz
Pöppelmann, M. műve drezdai Zwinger
pőrekocsi platós kocsi
Prado műkincsei l. Spanyolország
Prága
folyója Vltava
fellegvára Hradzsin (Hradčany)
mondabeli megalapítója Libusa
Prandtauer, J. műve melki kolostor
Pratolini, V.-mű Városnegyed, Szegény szerelmesek krónikája, Egy olasz történet, Beszélgetés öcsémmel
predesztináció kálvinizmus alaptétele
Premcsand-mű Az áldozati tehén

prémes állat
3 betűs: hód
4 betűs: borz, hiúz, nyúl, róka
5 betűs: csikó, medve, nyérc, nyest, vidra
6 betűs: bárány, coboly, görény, muflon, nutria, nyuszt, ocelot, tigris
7 betűs: hörcsög, kékróka, kenguru, leopárd, mormota, susliki
8 betűs: hermelin, opusszum
9 betűs: borjúfóka, bűzös borz, ezüstróka, jegesróka, medvefóka, vörös róka
10 betűs: hiúzmacska, hódpatkány, jegesmedve, nyestkutya, vidranyest, csincsilla
11 betűs: halásznyest, krími bárány, mocsári hiúz, szürke mókus
12 betűs: európai nyérc, gyöngyösürge, kamcsatkahód
15 betűs: fakó pézsmapocok

preraffaeliták Hunt, V., Millais, J., Rossetti, D., Morris, W.
irodalomban Ruskin, J., Swinburne, A., Browning, R.

Prévost, A.-regény Des Grieux lovag története, Manon Lescaut

Prévost, M.-regény A skorpió, Molock úr és neje, Az őrangyalok, A titkos kert

prezent ajándék, adomány

Priestley, J.-regény Angyalok utcája, Az álmok szigete, Három új civilruha, Különös éjszaka

Prince Edward-sziget
felfedezője Cartier
székhelye Charlottetown

prioritás elsőbbség

Priamosz Trója királya a görög mitológia szerint, Hektor és Paris apja

próba teszt, minta, vizsga, kísérlet

próféta Dániel, Ezékiel, Habakuk, Hóseás, Jeremiás, Jób, Jónás, Józsué, Malakaiás, Mózes, Nehémiás, Sámuel, Zakariás *(keresztények)*; Mohamed *(mohamedán)*

profil arcél, oldalnézet

profilvas idomacél

profit haszon

projektum terv, elgondolás

Prokofjev, Sz.-mű Péter és a farkas, Három narancs szerelmese, Háború és béke, Szemjon Kotko, Aljeko, Francesca da Rimini, Eljegyzés a kolostorban, Tüzes angyal, Játékos
balett Rómeó és Júlia, A kővirág meséje

proletárdiktatúra első formája párizsi kommün (1871. III. 18.–V. 28.)

propeller légcsavar

propionsav karbonsav

protestál tiltakozik

protestáns huszita, baptista, literánus, kálvinista, református

Proust, M.-regény Az eltűnt idő nyomában, Bimbózó lányok árnyékában

provanszi nyelv laguedoc

Prus, B.-regény Őrhely, A fáraó, Bábu

Psyché szerelme Ámor

Puccini, G. operája Bohémélet, Manon Lescaut, Pillangókisasszony, A Nyugat lánya, Angelica nővér, Turandot, Tosca

Pudovkin, V.-film Anya, Dzsingisz kán, Szuvorov, Nahimov tengernagy, Visszatért szerelem

Puerto Rico
főváros San Juan
sziget Vieques-sziget

Pugacsov-felkelés (1773–1775)
szervezői Pugacsov, J., Ovcsinnyikov, A., Csika, S., Bjeloborodov
irodalmi feldolgozás Puskin (A kapitány lánya)

Pulitzer-újság Evening World, New York World, Post Dispatch

pun háborúk csatái cannaei, karthagói, mylasi, Mataurus folyó menti, trebiai, Trasumenus-tavi, zámai csata
hadvezérei Hamilcar Barkas, Hasdrubal, Hannibal, Scipio (Africanus), Scipio Aemilianus

purgatórium tisztítótűz

Puskás Tivadar találmánya telefonhírmondó, telefonközpont

Puskin, A.-mű Jevgenyij Anyegin, Szabadság, Falu, Ruszlán és Ludmilla, A kaukázusi fogoly, A bronzlovas, Poltava, A kapitány lánya, Pikk dáma

puszta lanos, pampa, préri, steppe, sztyepp

puttó amorett, angyalka

puzón harsona

Pügmalion (Pygmalion) Küprosz királya a görög mitológiában
irodalmi feldolgozás Shaw, G. B.

Püthia (Pythia) jósnő Delphoiban

PVC (acetiléngázból és sósavgázból készül) polivinilklorid

quadrivium *l.* „hét szabad művészet"
Quai d'Orsay francia külügyminisztérium székhelye
quart negyed, negyedik
Quartier Latin Párizs egyetemi városrésze
  épületei Luxembourg-palota (a szenátus székhelye), Pantheon
Quasimodo, S. *(Nob.)*-**mű** Hazatérések, Értekezés a költészetről, Legszebb versei
quattrocento „négyszáz", 15. század
quattrocento mesterei
  építész Alberti, Brunelleschi
  festő Masaccio, Fra Angelico, Fra Filippo Lippi, Botticelli, Ghirlandaio, Mantegna
  szobrász Donatello, Ghiberti, Quercia
„quieta non movere" „nyugodt dolgokat nem kell megmozgatni" (Sallustius)
quebeci konferencia (1943. VII. 11-24., 1944. IX. 10-16.)
  résztvevői Roosevelt, D., Churchill, W.
Quetzalcoatl jelképe tollas kígyó
Quaker mozgalom alapítója Fox
Quesnay, F.-mű „Gazdasági táblázat"
„qui habet tempus, habet vitam" „aki időt nyer, életet nyer"
Quirinalis az ókori Róma 7 halmának egyike; pápai palota; az olasz köztársasági elnök palotája

Q

„qui se excusat, incusat" „aki védekezik, önmagát vádolja"
„qui vivra, verra" „majd a jövő eldönti, majd meglátjuk"
„quod erat demonstrandum" *(röv.)* q. e. d. „amit bizonyítani kellett" (Eukleidész)
quodlibet egyveleg elődje, gyümölcspasszírozó
„quod licet Iovi, non licet bovi" „amit szabad Jupiternek, azt nem szabad az ökörnek"
quotiens hányados
qumráni tekercsek holt-tengeri papírtekercsek
„Quo vadis?" „hová mégy?" Péter apostol szavai Krisztushoz; Sienkiewicz, H.-regény

R

rab fegyenc, fogoly, őrizetes, túsz
rab jelképe lánc, szögesdrót, csíkos zubbony
Rába mellékfolyói Feistritz, Lapincs, Gyöngyös, Pinka, Strém, Sorok **(balról)**; Marcal, Sokoró **(jobbról)**
rabatt árengedmény, árlevonás
Rabelais, F. fő műve Gargantua és Pantagruel
rábeszél agitál, unszol, révesz
rabbi lelkész (izr.)
rabszolgatartó társadalom hadvezérei Epameinondasz, Nagy Sándor, Hannibál, Julius Caesar
Ráchel Lábán lánya; Jákob felesége; József és Benjamin anyja
racionalizál ésszerűsít
Rachmaninov, Sz.-mű Holtak szigete, Cisz-moll prelűd
Racine, J.-dráma Andromakhé, Bereniké, Britannicus, Phaedra, Eszter, Athália
racionalizmus fő képviselői Holbach, Helvetius, Diderot
magyar Csokonai, Bessenyei
Radetzky, J. győzött Custozza, Novara
radioaktív elem
4 betűs: urán
5 betűs: radon
6 betűs: curium, rádium, tórium
7 betűs: fermium
8 betűs: aktínium, asztatin, francium, nobélium
9 betűs: amerícium, berkélium, neptúnium, plutónium, prométium
10 betűs: laurencium, technécium
11 betűs: einsteinium, kalifornium, mendelevium
radiométer feltalálója Crookes, W.
radioaktivitás mértékegysége curie
rádió-helymeghatározás rádiólokáció
rádióirányító Deprez-műszer
rádiólokátor radar
rádiótechnikai fogalom
3 betűs: adó
4 betűs: vevő
7 betűs: antenna
8 betűs: indukció, modulátor, mikrofon
9 betűs: amplitúdó, kapcsolás, kilohertz, szünetjel
10 betűs: ellenállás, frekvencia, keverőpult
11 betűs: hullámhossz, kondenzátor, oszcillátor, rövidhullám, tranzisztor
12 betűs: hosszúhullám
13 betűs: egyenirányító
16 betűs: ultrarövid-hullám
Radnóti M. első kötete Pogány köszöntő
utolsó Tajtékos ég
fordítása Orpheus nyomában
önéletrajza Ikrek hava
Radványi G.-film Egy asszony visszanéz, Valahol Európában, A tiroli kastély, Lányok egyenruhában
Raffaello, S.-mű Sixtusi Madonna (Drezda)
Budapesten Esterházy Madonna
Raffai S.-mű Részeg virágzás, Egyszál magam, Rugósoron, Diplomások, Vasderes
ragadozó állat farkas, hiúz, jaguár, leopárd, medve, nyest, oroszlán, párduc, puma, róka, tigris, vidra
ragadozó madár bagoly, héja, kánya, karvaly, sas, sólyom
ragasztóanyag
4 betűs: enyv, gumi, kitt
6 betűs: csiriz, ragacs, ragasz, tapasz
7 betűs: dextrin, halenyv, vízüveg
8 betűs: műgyanta
rágcsálók csincsillafélék, egér, földikutya, mókus, nyúl, patkány, pézsmapatkány, sün
rágós hús inas, mócsing
Ragyiscsev, A.-mű Utazás Pétervárról Moszkvába
Raimu, J.-film A pék felesége, Táncrend, Goriot apó
rájafajta sima –, tövises –, zsibbasztó rája, fűrészhal
Rajkin, A.-produkció 80 nap alatt a Föld körül, Évszakok, Három narancs szerelmese, Közlekedési lámpa, Válogatás 1973.
Rajna (Rhenus, Rhein, Rhin, Rijn)
delta-ágai IJsęel Lek, Waal
kikötői
4 betűs: Kehl, Köln
5 betűs: Basel, Mainz, Neuss, Wesel
6 betűs: Arnhem, Bingen
7 betűs: Koblenz, Utrecht
8 betűs: Duisburg, Mannheim, Nijmegen
9 betűs: Dordrecht, Karlsruhe
10 betűs: Düsseldorf, Strasbourg
mellékfolyói
3 betűs: Ahr, Alb, Eck, Eis, Elz
4 betűs: Birs, Lahn, Maas, Main, Murg, Ruhr, Sieg, Thur
5 betűs: Lippe, Mosel, Netté
6 betűs: Albula, Lauter, Wupper
7 betűs: Emscher, Neander
Rajna tündére Lorelei

rajongó fanatikus, odaadó, fantaszta
rajzolat a bőrön tetoválás
rakétafegyverek osztályozása föld–föld, föld–levegő, földről vízfelszín alá, levegő–föld, levegő–levegő, vízfelszín alól földre, vízfelszín alól levegőbe indítás
rákféle
5 betűs: homár
6 betűs: scampi, scampo
7 betűs: garnéla, kövirák
8 betűs: ászkarák, bolharák, crevette, mászórák, nemesrák
9 betűs: bernátrák, faliászka, kecskerák, languszta, norvégrák, remeterák, víziászka, vízibolha
10 betűs: folyami rák, tízlábú rák, tengeri pók
12 betűs: evezőlábú rák, homoki gránát, homoki kragon, levéllábú rák, tarisznyarák, tízlábú polip
13 betűs: gránát-, garnéla, rövidfarkú rák
14 betűs: felemáslábú rák, japáni óriás rák
rákkutatás onkológia
II. Rákóczi Ferenc meghalt Rodostóban; **eltemették** Konstantinápolyban; **a szívét** Grosbois-ban; **hamvait** Kassára szállították; **szobra** a Parlament előtt (Pásztor J. műve)
Rákóczi-induló Bihari J., Scholl M., Berlioz, Liszt F.
rakodó rámpa
rakomány teher, ballaszt, fuvar
Rákosi Sz.-szerep Nagymama, Perkálné (A vén gazember), Bíróné (Sári bíró), Tóti Dorka (Peleskei nótárius)
Rákosi V.-mű Korhadt fakeresztek, Az elnémult harangok
raktár depó, lerakat, magazin
Rámájána fordítója Baktay Ervin
Rameau, J.-opera Castor és Pollux, Dardanus, Gáláns Indiák
Ramuz, Ch.-mű Ádám és Éva, Üldözött vad, Rémület a hegyek között, A nagy-nagy sodrebondi háború
rangon aluli házasság meszaliansz
rang-, koridős doyen
Ránki Gy. *(Koss.)*-**mű** Két bors ökröcske, Egy szerelem három éjszakája, 1514, Cirkusz, Hajdútánc, Az ember tragédiája, A város peremén, Pomádé király, A holdbéli csónakos, Pázmán lovag
Ranódi L. *(Koss.)*-**film** Feltámadott a tenger, Akiket a pacsirta elkísér, Légy jó mindhalálig, Aranysárkány, Szakadék, Pacsirta, Bajai mozaik, Hintónjáró szerelem
rapallói egyezmény (1922. IV. 16.) Szovjet-Oroszország és Németország között
rasszizmus fajelmélet
Rastrelli, C. fő műve Nagy Péter leningrádi emlékműve („bronzlovas")
Rastrelli, V.-mű Szmolnij, Téli Palota, puskini (Carszkoje Szelo) kastély
Rát M. hírlapja Magyar Hírmondó
Rátonyi R.-mű Az operett csillagai, Fejvadászok, Ne vegyék komolyan
ravasz rafinált, agyafúrt, körmönfont, dörzsölt
ravaszság jelképe róka
Ravel, M.-mű Bolero, Spanyol rapszódia, Tzigane, Lúdanyó meséi, Pásztoróra, Daphnis és Chloé, La Valse
reagens lakmusz
realizmus képviselői
irodalom Balzac, Stendhal, Thackeray, Tolsztoj, Csehov, Rolland, Du Gard, Reymont, Mann, Th.
képzőművészet Maillol, Rodin, Meunier, Daumier
magyar Munkácsy, Medgyessy, Nagy I., Nagy Balogh
Rebreanu, L.-regény Lázadás, Ion, Akasztottak erdeje
rébusz talány, rejtvény, rejtély
recept vény, felszólítás
reciprok kölcsönös
redukál csökkent, korlátoz
Reed, J.-mű Tíz nap, amely megrengette a világot
referál beszámol, jelent, előad
referátum beszámoló, jelentéstétel, referáda
referendum népszavazás
referencia ajánlás, tájékoztatás
reform újítás, átalakítás, változtatás, peresztrojka
reformátor Husz, Calvin, Kálvin, Luther, Wyelif, Zwingli, Bugenhagen, Melanchton
refrakció fénytörés
regényhősök, mondabeli alakok
Magyar szerzők műveiben
Ábel - *Tamási Á.* regényeinek hőse (furfangos székely legény)
Abellino - *Jókai M.:* Egy magyar nábob alakja
Alpár - *Herczeg F.:* Pogányok hőse
Ankerschmidt lovag - *Jókai M.:* Az új földesúr
Árgirus királyfi - XVI. sz.-beli széphistória hőse
Baradlay Richárd, Ödön, Jenő: - *Jókai M.:* A kőszívű ember fiai
Bánk - *Katona J.:* Bánk bán tragédiájának főhőse
Bátki Tercsi - *Tóth E.:* A falu rossza
Boka - *Molnár F.:* A Pál utcai fiúk (diákcsapat vezére)
Bolond Istók - *Petőfi S.:* költeményhőse
Botond - *Czuczor G.:* költeményhőse
Dorottya - *Csokonai V. M.:* komikus eposzának hősnője
Durbints sógor - *Gárdonyi G.:* Göre Gábor
Fatia Negra - *Jókai:* Szegény gazdagok
Fejenagy: - *Petőfi S.:* A helység kalapácsa
Finum Rózsi - *Tóth E.:* A falu rossza

Gara Mária - *Herczeg F.:* Árva László király tragédiájának hősnője (a nádor leánya)
Gyurkovits fiúk, Gyurkovits lányok - *Herczeg F.* azonos című művei
Hajna - *Vörösmarty M.:* Zalán futása nőalakja
Háry János - *Garay J.:* Az obsitos (a nagyzoló típusa)
Himfy - *Kisfaludy S.* költeményének hőse
Hunor és Magor (Magyar) - Nimród és Ménrót fiai, a csodaszarvas regéjének hősei
Hübele Balázs - *Arany L.:* Délibábok hőse (akaraterő nélküli, légvárakat építő típus)
Hüvelyk Matyi; Hökköm Matyi; Babszem Jankó; Borsszem Jankó - népmesék hőse (kis növésű, erős és okos gyermek)
Iluska - *Petőfi S.:* költői elbeszélése és Kacsóh P. daljátéka: János vitéz (Kukorica Jancsi menyasszonya)
Inokay Mária - *Mikszáth Kálmán:* A vén gazember (a báró leánya)
Jóka - *Arany J.:* Jóka ördöge főalakja
Karnyóné - *Csokonai V. M.:* Az özvegy Karnyóné vígjáték hősnője
Katánghy Menyhért - *Mikszáth K.:* Két választás Magyarországon
Kárpáthy Zoltán - *Jókai M.:* azonos című és az Egy magyar nábob hőse
Korponai Jánosné - *Jókai M.:* A lőcsei fehér asszony
Lidi - *Kisfaludy K.:* Csalódások hősnője (inspektor szép fogadott leánya)
Liliom - *Molnár F.:* azonos című színműve hőse (hintás legény)
Lombai - *Kisfaludy K.:* Csalódások főalakja (házasságtervező)
Luca - *Kisfaludy K.:* Csalódások (csúnya, de gazdag vénkisasszony)
Lucifer - *Madách I.:* Az ember tragédiája (a tagadás szelleme)
Lúdas Matyi - *Fazekas M.:* azonos című költői elbeszélés hőse (furfangos parasztlegény, aki igazságot szolgáltat magának és a népnek is a földesúrral szemben)
Melinda - *Katona J.:* Bánk bán (Bánk hitvese)
Mirigy - *Vörösmarty M.:* Csongor és Tünde (a boszorkány)
Mokány Berci - *Kisfaludy K.:* Csalódások és a Borsszem Jankó alakja
Murányi Vénusz - *Gyöngyösi:* Márssal társalkodó Murányi Venus költői elbeszélés hősnője (Szécsi Mária, majd Wesselényi Ferenc gróf felesége)
Nagybotú Lőrinc - *Eötvös J.:* Magyarország 1514-ben
Nemecsek - *Molnár F.:* A Pál utcai fiúk (a diákcsapat közlegénye)
Noémi - *Jókai:* Az arany ember
Noszty Feri - *Mikszáth K.:* A Noszty fiú esete Tóth Marival
Pató Pál - *Petőfi:* Pató Pál úr (halogató, tunya ember)
Pázmán lovag - *Arany J.* balladahőse
Perföldy - *Kisfaludy K.:* A kérők (prókátor)
Pongrácz István - *Mikszáth K.:* Beszterce ostroma főhőse
Ripacs - *Szigeti E.:* Csókon szerzett vőlegény (vándorszínész)
Rontó Pál - *Gvadányi J.* azonos című verses elbeszélésének hőse
Sanyarú Vendel - Borsszem Jankó alakja
Simonyi óbester - *Jókai M.:* A legvitézebb huszár (Simonyi József báró)
özv. Szerémi grófnő - *Csiky G.:* A nagymama (a nagymama neve)
Szibinyáni Jank - *Arany J.* azonos című balladájának hőse
Szuhai - *Szalay L.* elbeszéléseinek hőse (fortélyos, gyakorlati gondolkozású parasztember)
Szuhay Mátyás - *Tompa M.* azonos című költeményének hőse
Tiborc - *Katona J.:* Bánk bán (a jobbágyság kizsákmányoltságát jellemző parasztalak)
Timár Mátyás - *Jókai M.:* Az arany ember
Toldi Miklós - *Ilosvai Selymes P.* és *Arany J.* költői műveinek hőse
Török bíróné - *Csepreghy F.:* A piros bugyelláris
Trenk Frigyes - *Jókai M.* azonos című regényének hőse
Tündér Ilona - a népmesékben a tündérkirálynő
Uz Bence - *Nyírő J.* azonos című regényének hőse (jóeszű, dolgos székely legény)
Vojtina Mátyás - *Arany J.:* Vojtina ars poéticája (költő-inas)
Zalán bolgár fejedelem - *Vörösmarty M.:* Zalán futása

Külföldi szerzők műveiben

Agnes - *Molière:* Nők iskolája hősnője (a naivság típusa)
Ahasverus - *Goethe* és több más szerző hőse, a bolygó zsidó
Alfonz - *ifj. Dumas:* Alfonz úr drámájának főalakja (a kitartott férfi típusa)
Almaviva - *Beaumarchais:* Sevillai borbély és Figaro házassága főalakja
Anyegin Eugen - *Puskin* azonos című verses regényének hőse; Jevgenyij Anyegin (meghasonlott életű falusi fiatalember)
Armida - *Tasso:* Megszabadított Jeruzsálem (szép varázslónő)
Arsène Lupin - *M. Leblanc* bűnügyi regényének főhőse
d'Artagnan - *id. Dumas:* A három testőr hőse

Artur, Artus – középkori lovagi mondakör központi alakja, a lovagi erények megszemélyesítője, a kerekasztal egyik lovagja
Barlam és Jozafát – ismeretlen szerzőjű bizánci regény hősei
Barnhelm Minna – *Lessing* hasonló című vígjátékának hősnője
Beatrice – Dante szerelme
Ben Hur – *Wallace* azonos regényének és híres film hőse
Betti néni – *Balzac* azonos című regényének hősnője (kérlelhetetlen bosszú megszemélyesítője)
Bolygó hollandi – tengerészmondák alakja, *Wagner*-opera hőse (nyugtot nem találó hajós)
Bonnard Szilveszter – *A. France:* B. Sz. vétke című regényének hőse (jólelkű, naiv tudós)
Bovaryné – *Flaubert* azonos című regényének hősnője (magasra törekvő, férjét megérteni nem akaró asszony típusa)
Brunhilda – *Brünnhilde* a Nibelung mondakör nőalakja, Siegfried felesége
Buddenbrook család – *Th. Mann:* A Buddenbrook-ház regényciklusának hősei (négy generáció felemelkedése, hanyatlása)
Bunbury – *O. Wilde* vígjátékának fő alakja
Candide – *Voltaire* elbeszélésének hőse (jó szándékú, erényes, de balszerencsés ifjú)
Carmen – *P. Merimée* novellájának és *Bizet* operájának hősnője (szép, kacér cigánylány)
Casanova: olasz kalandor. Kalandjait emlékiratain kívül más szerzők is feldolgozták
Cid: spanyol nemzeti hős, *Corneille* tragédiájának hőse
Clavigo: *J. W. Goethe* hasonló című tragédiájának hőse (könnyelmű spanyol világfi)
Coignard abbé: *A. France* filozófiájának megszemélyesítője
Colas Breugnon: *R. Rolland* azonos című regényének hőse (jókedvű, élni szerető kézműves)
Constantin abbé: *Halévy* azonos regényének és vígjátékának hőse (kötelességtudó, jólelkű plébános)
Copperfield Dávid: *Dickens* regényhőse (sokat szenvedett, de saját erejéből magasra jutott árva gyermek)
Coriolanus: *Shakespeare* tragédiájának hőse (túlságosan önérzetes típus)
Cosette: *V. Hugo:* Nyomorultak című regényének hősnője
Crescentia: népmesék hűtlenséggel vádolt asszonya, akinek ártatlansága kiderül
Cyrano de Bergerac: *Rostand* verses drámájának hőse (szellemes, ideális lelkű, hősies, de csúnya külsejű költő)
Dandin György: *Molière* vígjátékának hőse (nagyratörő polgár típusa)
Daphnis és Chloé: görög pásztorregény hősei (idillikus szerelem megtestesítői)
Desdemona: *Shakespeare:* Othello hősnője (a mór Othello felesége)
Don Carlos: *Schiller* tragédiájának hőse (spanyol infáns)
Don José: *P. Mérimée* novellájában és *Bizet:* Carmen c. operájában Carmen szerelmese (toreádor)
Don Juan: *Byron, Molière, Rostand* és mások műveiben az ellenállhatatlan nőcsábász
Don Quijote de la Mancha: *Cervantes* regényhőse (a lovagok paródiája)
Dorian Gray: *O. Wilde* regényhőse (fiatalember, aki helyett a róla festett arckép öregszik)
Dulcinea del Toboso: *Cervantes:* Don Quijote című regényének hősnője (a lovag szerelme)
Duval Armand és Georges: *ifj. Dumas:* A kaméliás hölgy című regénye (apa és fia)
Egmont: *Goethe* tragédiájának hőse (németalföldi szabadsághős)
Esméralda: *V. Hugo:* Párizsi Nôtre Dame című regényének hősnője (szép és naiv cigány táncosnő)
Eulenspiegel Till (Till Ulenspiegel): német népmesék vidám alakja, *H. Sachs, Kotzebue, Nestroy, Wedekind, G. Hauptmann* hőse (agyafúrt kópé típusa)
Falstaff: *Shakespeare:* Windsori víg nők és IV. Henrik c. művei főhőse (jókedvű, fennhéjázó, szószátyár, semmittevő ember típusa)
Faust: német mondakör alakja, *Goethe* és több más szerző művének főhőse (a megismerésre vágyó ember küzdelmes ideálkeresésének típusa)
Forsyte család: *Galsworthy:* Forsyte-Saga című regényciklusának hősei (meggazdagodott angol polgári család)
Frithjof: skandináv mondák hőse (közrendű vitéz, aki a király leányának kezét elnyeri)
Ganelon: Roland-ének hőse (áruló)
Gargantua: Rabelais regényhőse (jókedvű óriás)
Gautier Margit: *ifj. Dumas:* Kaméliás hölgy című regényének hősnője
Gauvain: Az Artus-mondakör egyik lovagja
Gavroche: *V. Hugo:* Nyomorultak című regényének alakja (utcagyerek)
Gobseck: *Balzac* regényhőse (uzsorás)
Golem: *Meyrink* regényhőse (mondabeli agyagember, aki varázsszavak hatására életre kel)
Goriot apó: *Balzac* regényhőse (kereskedő, aki leányáért mindenét feláldozza)
Gösta Berling: *S. Lagerlöf* regényhőse (elzüllött, majd házassága révén újra felemelkedő pap)
Griseldis: *Boccaccio, H. Sachs* és más szerzők hősnője (hitvesi önfeláldozás megtestesítője)

Gudrun: északi mondák nőalakja (szelíd, hűséges, kitartó feleség)
Gulliver: *Swift* regényhőse
Hamlet: *Shakespeare*-tragédia hőse (ingadozó lelkű dán királyfi)
Hamupipőke: *Perrault* mesehősnője (jó és szép lány, akit mostohatestvérei háttérbe szorítanak)
Három testőr: Porthos, Athos, Aramis: *Dumas*-regény hősei
Harpagon: *Molière:* A fösvény című vígjátékának hőse (a fösvény típusa)
Harun al-Rasid kalifa: Ezeregyéjszaka meséiben az igazságos fejedelem
Hedda Gabler: *Ibsen*-dráma hősnője (szép, de hideg lelkű, önző asszony)
Hermann és Dorottya: *Goethe* költői elbeszélésének hősei (egyszerű, józan fiatalember és hozzá illő szerelmese)
Hofer András: tiroli szabadsághős, történetét több szerző dolgozta fel
Hófehérke: *Grimm* meséjének hősnője
Ivanhoe: *W. Scott* történeti regényének hőse
Jago: *Shakespeare:* Othello művének alakja
Javert: *V. Hugo:* Nyomorultak (titkos rendőr)
Jean-Christophe: *R. Rolland* regényciklusának hőse (költői lelkű muzsikus)
Jean Valjean: *V. Hugo:* Nyomorultak főhőse (volt fegyenc)
Júlia: *Shakespeare:* Rómeó és Júlia női főhőse (a mindennél erősebb szerelem mintaképe)
Julien Sorel: *Stendhal* regényének hőse (nagyratörő, skrupulus nélküli fiatalember)
Kain: Ádám és Évának a Biblia szerint elsőszülött fia, testvérének, Ábelnak gyilkosa, Byron, Gessner, V. Hugo és mások dolgozták fel történetét
Köpenicki kapitány: *K. Zuckmayer* vígjátékának hőse (porosz szoldateszkát ügyesen felhasználó vakmerő szélhámos)
Lancelot de Lac: a grál mondakör egyik hőse
Lear király: *Shakespeare* tragédiájának hőse
lilliputiak: *Swift:* Gulliver utazásaiban a törpék
Lohengrin: a grál mondakör egyik hőse, Wagner-opera főhőse (hattyúlovag)
Mab: *Shelley* tündérkirálynője
Macbeth: *Shakespeare* tragédiájának hőse
Madame Sans-Gène: *Sardou* hasonló című színdarabjának főalakja (Szókimondó asszonyság)
Manfred: *Byron* drámai költeményének hőse
Manon Lescaut: *Puccini* és *Massenet* operáinak hősnője
Max és Móric: *W. Busch* gyermektörténeteinek alakja (a csintalan gyermekek típusai)
Meluzina: francia népmesék királylánya (félig leány, félig hal, hableány)
Merlin: *Artus*-regék varázslója
Mimi: *Murger:* Bohémélet és *Puccini* operahőse
Monte Christo gróf: id. Dumas regényhőse (bebörtönzése előtt *Edmond Dantés)*
Münchhausen: a XVIII. században élt német földbirtokos, akinek hihetetlen kalandjai és nagyotmondásai a nép szájára kerültek. Raspe, Bürger, Immerman dolgozták fel
Nana: *Zola* regényhősnője
Nemo kapitány: *J. Verne* regényhőse
Nóra: *Ibsen* drámájának hősnője
Oberon: *Wieland* romantikus eposzhőse (kalandos küzdelmekből győztesen kikerülő lovag)
Othello: *Shakespeare* tragédiájának főhőse (a féltékeny ember típusa)
Ophelia: *Shakespeare:* Hamletjének hősnője
Pantagruel: *Rabelais* szatirikus regényének hőse
Parzival: *W. Eschenbach* regényének és Wagner operájának hőse
Peer Gynt: norvég mesehős, *Ibsen* szimbolikus színművének hőse, *Grieg* kísérőzenéje is világhírűvé tette
Pons bácsi: *Balzac* regényhőse (mániákus gyűjtő)
Posa márki: *Schiller:* Don Carlos hőse (az infáns barátja, a szabadság híve)
Prospero: *Shakespeare:* Vihar c. művének hőse
Rip van Winkle: *W. Irving* regényalakja (húsz évet átaludt)
Robin Hood: középkori angol mondák hőse
Robinson Crusoe: *Defoe* regényhőse
Rocambole: *P. du Terrail* kalandregényeinek főhőse
Rómeó: *Shakespeare:* Rómeó és Júlia férfi hőse (tragikus sorsú szerelmes)
Rougon-Macquart család: *Zola* regényciklusának alakjai
Roxane: Rostand: *Cyrano de Bergerac* művének hősnője
Ruy Blas: *V. Hugo* drámahőse (lakáj, akiből nagy tehetségű államférfi lesz)
Sancho Panza: *Cervantes* Don Quijote regényében a szolga
San Michèle: *A. Munthe* regényhőse
Sándor Mátyás: *Verne* regényhőse
Scapin: *Molière* Scapin furfangjai című bohózatának hőse (furfangos szolga)
Schlemihl: *Chamisso* elbeszélésének alakja (a gyámoltalan ember típusa)
Sherlock Holmes: *C. Doyle* detektívregényeiben a zseniális gondolkodású detektív
Shylock: *Shakespeare* Velencei kalmár alakja (az uzsorás típusa)
Siegfried: német hősmondák alakja
Simplicissimus: *Grimmelshausen* kalandorregényének hőse
Solveig: *Ibsen:* Peer Gynt művének nőalakja

Svengali: *Maurier:* Tribly c. művében a hipnotizőr
Szép Galathea: *Suppé*-operett hősnője (Venus istennő parancsára megelevenedett szobor)
Szép Heléna: *Offenbach* operettjének hősnője (a klasszikus Heléna parodizált alakja)
Tancred: *Boccaccio* Decameronjának egyik alakja, T. Tasso Megszabadított Jeruzsálem eposzának főhőse
Tannhäuser: *Wagner*-opera hőse, középkori vándor énekes
Tarasconi Tartarin: *A. Daudet* regényhőse
Tarzan: *Burroughs* egzotikus regényeinek és filmjátékok hőse
Tartuffe: *Molière*-vígjáték hőse (álszent típusa)
Tell Vilmos: *Schiller*-dráma hőse (svájci szabadságharcos)
Thaïs: *A. France* elbeszélésének és *Massenet* operájának hősnője
Titmarsh Sámuel: *Thackeray* regényhőse
Trilby: *Maurier* hasonló című drámájának hőse (hipnotizált médium)
Tristan és Isolda: középkori brit mondák hősei, Wagner operája (mindennél erősebb, végzetes szerelem megtestesítői)
Turandot: *Schiller,* Puccini hősnője
Twist Olivér: *Dickens* regényhőse (szegény sorsú gyermek)
Watson dr.: *C. Doyle* detektívregényeiben Sherlock Holmes segítőtársa
Zaire: *Voltaire* tragédiájának hősnője (a szultán rabnője)

Ókori írók műveiben, mondákban

Agamemnon: Iliász és Aiszkhülosz tragédiájának hőse (Tróját ostromló görög sereg vezére)
Agisz: mondabeli spártai királyok neve
Aigeusz: Athén mondabeli királya (Thészeusz atyja)
Aigiszthosz: Agamemnon gyilkosa, több szerző hőse
Aineas (Aeneas): trójai vitéz, az Iliász és Vergilius: Aeneisének hőse
Ámor és Psyché: görög regék halhatatlan szerelmespárja
Amphion: *Euripidész* drámájának alakja, Zeusz gyermeke
Amphitrüon: *Plautusz* mitológiai vígjátékának házasságtörő férje. Felesége: **Alkmene**
Andromakhé: az Iliász és Euripidész drámájának szereplője, Hektor felesége
Antigoné: *Euripidész* és *Szophoklész* tragédiájának hősnője, Ödipusz király leánya
Antikleia: Odüsszeiában, Odüsszeusz anyja
Antilochos: az Iliászban Achilles jó barátja
Argonauták: Jaszon és társai, Argo hajó utasai, akik visszaszerezték az aranygyapjút
Argosz: a görög mondák élesszemű őre (Argusszem)
Ariadne: több mű hősnője, Minosz krétai király leánya
Danaé: mondabeli görög királylány, Perszeusz anyja. *Szophoklész, Euripidész* és más klasszikus szerzők hősnője
Danaidák: Danosz király leányai (büntetésük: feneketlen hordókat kell vízzel megtölteniük, a hiábavaló munka jelképei), *Aiszkhülosz, Arisztophanész* hősnői
Damoklész: görög mondai alak. Feje fölé Dionüszosz éles kardot függesztett fel lószőrön
Dido: *Vergilius:* Aeneis-ének alakja, tiruszi királylány, Pigmalion nővére, a monda szerint Karthágó megalapítója
Euridike: *Ovidius* és több klasszikus szerző hősnője. Orpheusz felesége, akiért a férje leszáll az alvilágba
Elektra: *Aiszkhülosz, Szophoklész, Euripidész* hősnője. Agamemnon és Klütaimnesztra leánya, Oresztész nővére, aki öccse által megboszszulja anyján apja halálát
Gorgó: görög mondák hőse, akinek látása kővé meresztett
Hekabé: *Euripidész* drámájának hősnője, trójai királynő. Priamosz felesége
Hektor: Iliász és több tragédia hőse, Priamosz király fia, Trója védője
Helené: Iliász, Odüsszeia és *Euripidész* tragédiájának hősnője, Zeusz és Léda leánya, akit Páris elrabolt
Héro: Apollón papnője, Leander kedvese, több klasszikus költemény hősnője
Ikarosz (Icaros): *Ovidius* hőse. Daidalosz fia, aki viasszal összeragasztott szárnyakkal túl magasra repült, a nap a viaszt felolvasztotta és a tengerbe zuhant
Io: *Aiszkhülosz* tragédiájának hősnője, Hera papnője, akit Héra féltékenységből tehénné változtatott
Ion: *Euripidész* vígjátékának hőse, Apollón papja Delphiben
Iphigeneia: Agamemnon leánya, Oresztész testvére, *Euripidész* tragédiájának hősnője
Jaszon: az argonauták egyike, Aiszoán király trónjától megfosztott fia
Kharón: az alvilág révésze
Kharübdisz: Odüsszeiában tengeri szörny és veszélyes örvény, Szkülla párja
Khiméra: szörnyeteg. Állat, melynek testrészei különféle állatokból tevődik össze
Klütaimnésztra: Agamemnon felesége, férje gyilkosa. Aiszkhülosz tragédiájának hősnője
Küklopszok: emberevő óriások, az Odüsszeia és *Euripidész* drámájának alakjai

Laokoon: Apollón papja, akit kígyó mart halálra, több szerző és a híres szoborcsoport alakja
Midasz: görög mondákban phrig király, füleit Apollón szamárfülekké változtatta, mert Pan sípját nagyobbra becsülte Apollón lantjánál
Narcisszosz: mondabeli görög ifjú, aki saját képmásába lett szerelmes
Nesztor: *Homérosz* művében közmegbecsülésnek örvendő öreg férfi
Odüsszeusz: az Odüsszeia főhőse, a ravaszság megszemélyesítője
Oresztész: *Aiszkhülosz* és *Euripidész* tragédiájának hőse, Elektra öccse, aki megöli anyját boszszúból, atyja haláláért
Orpheusz: mondabeli görög költő, aki feleségét, Euridikét szép lantjátéka segítségével felhozza az alvilágból
Ödipusz (Oedipus) királyfi: *Szophoklész* tragédiájának hőse. Származását nem ismerve, atyját megöli, a trónt elnyerve, anyját nőül veszi
Pan: arkádiai isten, a pásztorok istene, a bukolikus költészet kedvelt alakja
Pegazus: az ókori görög mitológia szárnyas lova
Pénelopé: Odüsszeusz felesége, aki hűségesen várt férjére, az Odüsszeia alakja
Persephoné: Zeusz és Déméter leánya, Hadésznak, az alvilág istenének felesége
Perszeusz: *Szophoklész* és *Euripidész* alakja. Zeusz és Danaé fia
Philemon és Baucis: *Ovidius:* Átváltozások (jámbor öreg házaspár)
Prométheusz: titán, *Aiszkhülosz* tragédiájának hőse
Szibillák: görög jósnők
Sziszüphosz: *Homérosznál* a gonosz és kapzsi korinthoszi király. Alvilági büntetése az volt, hogy sziklát kellett felhengergetnie, ami mindig visszaesett
Szkülla: Odüsszeiában. Ugató tengeri szörny és örvény, Kharübdisz párja
Stentor: az Iliászban. Erős hangjáról nevezetes (Stentori hang)
Tantalusz: görög mondák titánja, *Szophoklész* hőse. Alvilági büntetése, hogy nem érheti el a táplálékot, ami közel van hozzá
Télemakhosz: Odüsszeiában, Odüsszeusz és Pénelopé fia
Ulixesz (Ulixeus, Ulysses): Odüsszeusz nevének latin változata
Xantippé: Szókratész felesége, a házsártos nő megszemélyesítője

régészet archeológia
régi aranypénz az USA-ban eagle
regiment ezred, hadsereg, tömeg
regionális szervezet *lm.* nemzetközi gazdasági államszervezet, nemzetközi katonai szervezet
ANZUS: ANZUS Tanács
ASEAN: Délkelet-ázsiai Nemzetek Tanácsa
CE: Európa Tanács
EC: Európai Közösségek
EFTA: Európai Szabadkereskedelmi Társulás
KGST: Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa
LAS: Arab Államok Ligája
NATO: Észak-atlanti Szerződés Szervezete
OAS: Amerikai Államok Szervezete
OAU: Afrikai Egységszervezet
ODECA: Közép-amerikai Államok Szervezete
OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet
OPEC: Kőolajexportáló Országok Szervezete
VSZ: Varsói Szerződés
reglama szabályzat, előírás
regolit holdpor
Reichstag német birodalmi gyűlés épülete (1871–1945)
reichstadti találkozó (1876. VI. 8.) II. Sándor orosz cár, I. Ferenc József és külügyminisztereik (Gorcsakov, A. és Andrássy Gy.)
rejtett recesszív, lappangó, titkolt, leplezett, palástolt
rejtjel kód
Rejtő J. (P. Howard)-mű A láthatatlan légió, Piszkos Fred, a kapitány, A tizennégy karátos autó, Az előretolt helyőrség
rekeszizom diafragma
relativitás elméletének kidolgozója Einstein
relikvia ereklye
Remarque-mű Nyugaton a helyzet változatlan, Három bajtárs, Szerelem és a halál órája, A diadalív árnyékában
Rembrandt, H.-festmény Tulp doktor anatómiája, Danae, Éjjeli őrjárat, A tékozló fiú hazatérése, Öreg rabbinus, Mészárszék
felesége Saskia, Hendrikje
remény jelképe zöld szín, horog
Rényik S.-mű Romon virág, Magasfeszültség
remete anachoréta
Remus testvére Romulus
Renan, E.-mű Jézus élete, Az apostolok
Renard, J.-mű Csutak úrfi, Smokk
rendek papi-, nemes-rend, polgárság
rendfokozat sarzsi, rang
rendben van gilt
rendellenes abnormis, abnormális, kóros, beteges, rendkívüli, természetellenes
rendező *(sz = színházi; f = filmrendező; külföldiek)*
3 betűs: Roy *f*
4 betűs: Ford *f*, King *f*, Lang *f*, Lean *f*, Reed *f*, Romm *f*
5 betűs: Berge *sz*, *f*, Braun *f*, Brown *f*, Capra *f*, Carné *f*, Clair *f*, Cukor *f*, Ebert *f*, Engel *f*, Forst *f*, Kazan *f*, Korda *f*, Mille *f*

6 betűs: Barlog *sz*, Becker *f*, Buñuel *f*, Curtiz *f*, Dreyer *f*, Ermler *f*, Feyder *f*, Guitry *f*, Harlan *f*, Huston *f*, Renoir *f*, Ucicky *f*, Welles *f*, Wilder *f*
7 betűs: Begovic *sz*, Benedix *sz*, Bergman *f*, Cayatte *f*, Clément *f*, Clouzot *f*, Cocteau *f*, Csuhraj *f*, Dmytryk *f*, Fehling *sz*, Hilpert *sz*, Kortner *sz*, Oliver *f*, Sellner *sz*, Siodmak *f*, Sjöberg *sz*, *f*, Staudte *f*, Stemmle *f*, Rajzman *f*, Trenker *f*
8 betűs: Allégret *f*, Barrault *sz*, Delannoy *f*, Dieterle *f*, Donszkoj *f*, Duvivier *f*, Fröhlich *f*, Goulding *f*, Kozincev *f*, Lattuada *f*, Lubitsch *f*
9 betűs: Csiaureli *f*, Dovzsenko *f*, Gründgens *sz*, Hitchcock *f*, Jutkevics *f*, Kalatozov *f*, Lindtberg *f*, Negulesco *f*
10 betűs: Bondarcsuk *f*, Rheinhardt *sz*, Castellenі *f*, Eizenstein *f*, Geraszimov *f*, Rossellini *f*, Weidenmann *f*
11 betűs: Liebeneiner *f*
17 betűs: Sztanyiszlavszkij *sz*

rendellenesség anomália

rendkívüli jogorvoslat perújítás, (törvényességi) óvás

rendőri intézkedés idézés, kordon, razzia, őrizet, körözés, motozás, nyomozás, felügyelet, házkutatás, igazoltatás, kihallgatás, letartóztatás, személyi motozás

rendőrségi feladatkörök politikai, bűnügyi rendészet, közrend védelme, közlekedés-, igazgatásrendészet (erkölcs-, idegenrendészet)

rendszer szisztéma, tagozódás, rend, struktúra

reneszánsz újjászületés
irodalomban előfutára Dante, Petrarca, Boccaccio (olaszok); Rabelais, Montaigne (franciák); Erasmus, Hutten (német); Shakespeare (angol); Janus Pannonius, Galeotto, Bonfini, Sylvester J., Pesti G., Komjáti B., Bornemisza P., Balassi B. (magyar)
természettudományokban Kopernikusz, Cardano, Galilei, Leonardo da Vinci, Gutenberg, Paracelsus, Servet, Aldrovandi
filozófiában Leonardo da Vinci, Bruno, Galilei, Huarte, Rabelais, Mirandola, Machiavelli, Morus, Campanella, Münzer
pedagógiában Feltre, Rabelais, Montaigne, Morus, Erasmus
művészetekben
festők Masaccio, Leonardo da Vinci, Michelangelo, Raffaello, Tiziano, Giorgione, Dürer, Holbein, Altdorfer, van Eyck testvérek, Brueghel
szobrászok Donatello, Ghiberti, Goujon
építészek Bramante, Lescot
zeneszerzők Dufay, Després, Lassus, Palestrina

rengésjelző, földrengésjelző szeizmográf

Reni, G.-festmény Aurora, Dávid és Abigail

Renoir, A.-festmény Páholy, Mme Samary, A nagy fürdőzők, Az evezősök reggelije

répafajta cukor-, takarmány-, cékla-, pasztinák-, tarló-, kórórépa, mángold

repeta ráadás, új adag

Repin, I.-mű Volgai hajóvontatók, A kurszki körmenet, Akit nem vártak, A gyónás megtagadása, A zaporozsjei kozákok, Rettegett Iván

repülés magyar úttörői Asbóth O., Bánhidi A., Endresz Gy., Horváth K., Lampich Á., Magyar S., Melczer T., Svachulay S., Székely M., Zsélyi A.

repülésügy aviatika, aeronautika

repülés vége landolás

repülő pilóta, aeronauta

repülőgépfajta, -gyár, -szerkesztő
3 betűs: ANT, Jet, MIG
4 betűs: Bell, Fiat, Nord, rata
5 betűs: Arado, Comet, Jumbo, stuka
6 betűs: Boeing, Condor, Fokker, Hawker, vadász
7 betűs: Antonov, bombázó, Dornier, Douglas, Heinkel, Iljusin, klipper, Mikojan, Rumpler, Vickers, Voyager
8 betűs: Dassault, Fieseler, Henschel, Jumbo Jet, Kawasaki, légibusz, Lockhead, Percival, Sikorsky, Tupoljev
9 betűs: Caravelle, egyfedelű, felderítő, Focke Wulf, kétfedelű, Lightning, Skymaster
10 betűs: helikopter, távbombázó
11 betűs: de Havilland, Starfighter, sugárhajtás
12 betűs: repülőcsónak
13 betűs: Constellation, Curtiss Wright, Messerschmitt, vadászbombázó, zuhanóbombázó
14 betűs: közelfelderítő
16 betűs: Charter repülőgép
18 betűs: vitorlázó repülőgép

repülőgéprablás hijacking *(id.)*

repülőgéptípus (utasszállítók) IL, TU (SZU), Bristol Britannia, Comet-4 (Nagy-Britannia), Caravelle (Franciaország), Concorde (angol-francia), Lockheed, Boeing (USA)

repülőkötelék raj, lánc, lépcső

repülőterek (a legforgalmasabbak) *lm.* az egyes országoknál
Orly, O'Hara, Osaka, Miami, Haneda, Dallas, Denver, Kennedy, Atlanta, Heathrow, Honolulu, Los Angeles, San Francisco, La Guardia, Rhein-Main
(egyes városok) repülőterei
Abidjan: Port Bouet
Accra: Kotoka
Algír: Houari Boumedienne
Al Khobar: Dhahran

Amman: Queen Alia International
Athén: Hellinikon
Bagdad: Saddam International
Bahrein: Muharraq
Bangkok: Don Maan
Bejrút: Khaldek
Belgrád: Zemun
Berlin (Kelet-): Schönefeld
Boston: Logan
Budapest: Ferihegy
Bukarest: Baneasa
Buenos Aires: Ezeiza
Campinas: Viracopos
Caracas: Simon Bolivar
Casablanca: Mohamed
Chicago: Midway, Sky Harbor
Colombo: Katunayake
Dakar: Yoff
Damaszkusz: Mezze
Djakarta: Sukarno-Hatta
Dzsidda: King Abdulazaz
Helsinki: Malmi, Vantaa
Hongkong: Kai Tak
Isztambul: Atatürk International
Johannesburg: Jan Smuts
Kairó: Al Maza
Kinshasa: N'Djili
Lagos: Murtala, Muhammed
La Valletta: Luga
Monrovia: Roberts International
Montevideo: Carrasco
Montreal: Mirabel
Moszkva: Seremetyevo, Vnukovo
Nairobi: Jomo Kenyatta International
New York: Idlewild, Kennedy
Oran: Es Senia
Peking: Capital
Prága: Ruzyne
Pretoria: Jan Smuts
Riyadh: King Khaled International
Santiago di Chile: Arturo Merino Benitez
Saõ Paulo: Viracopos, Guarulhos
Sharjah: Dubai
Singapore: Tengah, Kallang
Szöul: Kimpo International
Teherán: Mehrabad
Tel Aviv: Ben Gurion
Tirana: Rinas
Tokió: Narita, Hameda
Torontó: L. B. Pearson International
Tunisz: Chartago
Varsó: Okice
Zágráb: Pleso
Zürich: Kloten

repülőtársaságok *l.* légiforgalmi társaságok, egyes országoknál

Ressel, J. találmánya hajócsavar, propeller
respektál tisztel, elismer
rész töredék, porció, darab, detail, kvóta
részecske korpuszkula
reszkír kockázat
részvény kötvény, értékpapír, akcia
részvénytársaság rövidítése Rt. *(id.)* AG, SA
részvénytulajdonos nyeresége osztalék
retek hónapos, nyári, téli, répa, repcsényretek
retesz rigli, tolózár
Réti I.-festmény Bohémek karácsonya idegenben, Honvédtemetés, Öreganyám
rétoromán nyelv romans, ladin, frinli
retorta göreb
Retyezát-csúcs Paleaga (2509 m)
réunioni kikötő St. Denis
Révay J.-regény Petronius és kora, Párduc, Égi jel, Raevius ezredes utazása
Révész I.-festmény Panem, Petőfi a táborban
Reviczky Gyula múzsája Jászai Mari (Rezeda); **műve** Perdita-dalok
Revizor szerzője Gogol
Reymont, W.-mű Parasztok, Az ígéret földje, Népítélet
rezeg oszcillál, vibrál
rézérc malachit, kalkopirit, kalkozin, kuprit
rezervátum Dél-Afrikában bantusztán
rézgálic rézszulfát
rezgéskeltő vibrátor
rezignált fáradt, enervált, lemondó
rézoxid patina
rézötvözet bronz, újarany
Rhäti-Alpok csúcsa Bernina (4055 m), Ortler (3902 m)
Rhône mellékfolyói Ain, Arve, Fier, Gard, Glan, Drome, Foron, Isere, Saône, Aigues, Ouvèze, Durance
hajózható Porte du Rhône, illetve Le Parctól
tengerbe ömlik Camargue és Crau deltavidékén
város a partja mentén Genf, Lyon, Arles, Orange, Vienne, Avignon, Valence, Viviers, Tarascon, Montelimar
riadalom pánik, (vak-)rémület, zűrzavar, lárma, ribillió
riadó alarm
riasztó eszköz duda, kürt, sziréna
Rideg S. *(Koss.)*-**mű** Indul a bakterház, Tűzpróba, Sámson, A tükörszívű huszár, Daruszegi vasárnapok, Históriás idők
rigófajta fekete-, sárga-, énekes, lép-, örvös-, fenyő-, szőlőrigó
rigómezei csata (1448) Hunyadi Jánost legyőzte II. Murad szultán
Rijeka *(tört.)* Fiume
Rimbaud, A.-mű Részeg hajó
rímes próza makáma

Rimszkij-Korszakov, Ny.-opera A pszkovi lány, Aranykakas, Szadko, Hópehely, Szaltán cár, balett: Seherezade
Rio de Janeiro hegye São de Acúvar („cukorsüveg")
tengerpartja Copacabana
Rippl-Rónai J.-festmény Nő kalitkával, Öreganyám, Apám és Piacsek bácsi, Flox és Filox, Zorka sorozat
riposzt visszavágás
ritka földfém erbium, holmium, lantán, tantál, terbium, thulium, ytterbium (itterbium), yttrium (ittrium), szkandium; **más elnevezés:** lantanida
ritka kémiai elem aktínium, rádium, radon
ritmusváltás *(id.)* break
Riviera
francia (Côte d'Azur)
olasz (Nyugati-R – R. di Ponente, Keleti-R – R. di Lavente)
fürdőhely Cannes, Nice (Nizza), San Remo, Savona, Nervi, Antibes, Menton
rizses étel rizottó, felfújt, rizsnyák
robbanás detonáció, explózió, explodálás, dörej
robbanóanyag gáz, dinamit, trotyl, nitroglicerin, puskapor, TNT
robbanólövedék (-fegyver) srapnel, kézigránát, kartács, akna, bomba
Robeson, P. dala Zúg a Mississippi
műve Itt állok
Robin Hood társa Little John, Friar Truck
Robinson kísérője Péntek
Rodin, A.-szobor Gondolkodó, Calaisi polgárok, Örök tavasz
rodokrozit mangánpát
Rodostó Tekirdag
roham attak, támadás; -ágyú, -állás, -brigád, -osztag, heves, váratlan, nagylelkűségi, őszinteségi, ideg-, láz-, lovas, szél-, szívroham
rohamcsapat kommandó, raid
rókafajta
6 betűs: korzak
7 betűs: jégróka, kékróka
9 betűs: ezüstróka, sarki róka, vörösróka
10 betűs: feketeróka, szürkeróka
12 betűs: sivatagi róka
13 betűs: keresztes róka
rokkant invalidus; -alap, -biztosítás, -ellátás, -segély; hadirokkant
rokon
2 betűs: ős, vő
3 betűs: apa, fiú
4 betűs: anya, dédi, lány
5 betűs: leány, unoka
7 betűs: ükunoka
8 betűs: nagymama, nagynéni, nagypapa, unokahúg
9 betűs: nagybácsi, unokabáty
11 betűs: dédnagymama, dédnagypapa
12 betűs: unokatestvér
Rolland, R.-mű Farkasok, Szerelem és halál órája, Jean Christophe, Háborús napló, Az elvarázsolt lélek, Robespierre, Colas Breugnon, Beethoven, Michelangelo, Tolsztoj élete
Róma, római *lm.* „Olaszország"
Róma alapítója Remus, Romulus
államférfi, hadvezér
4 betűs: Cato
5 betűs: Sulla, Varus
6 betűs: Brutus, Caesar, Cicero, Drusus, Marius, Narses, Scipio
7 betűs: Agrippa, Cassius, Crassus, Lepidus
8 betűs: Antonius, Pompejus
11 betűs: Octavianus
cím, hivatalnok caesar, consul, censor, praetor, dictator, tribunus, quaestor, imperátor, proconsul, praefectus
császár *l.* királyok és császárok
csillagász Maternus, Sosigenes
domb Aventinus, Caelius, Capitolinus, Esquilinus, Janiculus, Palatinus, Pincius, Vatikánus, Viminalis, Quirinalis
építész Vitruvius
építmény Laterán, Vatikán, Angyalvár, Kolosszeum, Forum Románum, Amphiteatrum, Villa Borghese, Palazzo Venezia, Szt. Péter-templom
filozófus Julianus, Marcus Aurelius, Philón, Titus, Lucretius, Carus, Annaeus, Seneca
folyó Tiberis (Tevere)
földrajztudós Agrippa, Plinius, Mela, Ptolemaios, Strabo, Vipsanius
hadvezér Aetius (catalaumi csata győztese), Antonius, Cassius, Drusus, Julius Caesar, Pompeius, Scipio, Sulla
határ limes
író Apuleius, Cicero, Boetius, Cato, Cornelius Nepos, Lactantius, Livius, Lucilius, Petronius, Plautus, Plinius, Sallustius, Seneca, Sidonius Apollinaris, Terentius, Tertullianus
isten és istennő
Aeolus (szelek)
Aesculapius (gyógyászat)
Amor (szerelem)
Aurora (hajnal)
Bacchus (bor)
Ceres (termékenység)
Cupidó (szerelem)
Erebus (alvilági sötétség)
Faunus (földművelés és állattenyésztés)
Fortuna (szerencse)
Favonius (szél)
Janus (háború, béke, idő)
Jocus (fájdalom)

Jupiter (főisten)
Luna (Hold)
Lupercus (pásztor)
Mars (harc)
Mercurius (kereskedelem)
Minó (házasság)
Mors (halottak)
Neptunus (tenger)
Pax (béke)
Pomona (gyümölcsök)
Proserpina (termékenység)
Plútó (alvilág)
Pluvius (eső)
Saturnus (vetés és termékenység)
Silvanus (erdő)
Somnus (álom)
Sol (nap)
Tellus (föld)
Urania (csillagok)
Venus (szerelem)
Vertumnus (változás)
Victoria (győzelem)
Vulcanus (tűz és a kovácsok)

istenek anyja
4 betűs: Júnó: Rhe(i)a; Mars: Júnó
5 betűs: Ceres: Rhe(i)a; Diana: Latona; Vesta: Rhe(i)a
6 betűs: Apollo: Latona; Aurora: Theia; Somnus: Nox
7 betűs: Jupiter: Rhe(i)a
8 betűs: Libertas: Júnó; Neptunus: Rhe(i)a; Vulcanus: Júnó
9 betűs: Mercurius: Maja

istenek atyja
4 betűs: Júnó: Saturnus; Mars: Jupiter; Roma: Mars
5 betűs: Ceres; Diana: Jupiter; Vesta: Saturnus
6 betűs: Apollo: Jupiter; Aurora: Hüperion
7 betűs: Bacchus: Jupiter; Jupiter: Saturnus
8 betűs: Libertas: Jupiter; Neptunus: Saturnus; Vulcanus: Jupiter
9 betűs: Mercurius: Jupiter
11 betűs: Aesculapius: Apollo

istenek közül házaspár
3 betűs: Nox: Erebus
4 betűs: Júnó: Jupiter; Rhea: Saturnus
5 betűs: Plútó: Proserpina; Rheia: Saturnus
6 betűs: Erebus: Nox; Pomona: Vertumnus
7 betűs: Ariadne: Bacchus; Jupiter: Júnó
8 betűs: Saturnus: Rhea (Rheis); Vulcanus: Venus
9 betűs: Vertumnus: Pomona
10 betűs: Proserpina: Plútó

jogtudós Lustinianus, Labeo
katonai egység légió, cohors
királyok és császárok
királyság kora (i. e. 735–510) Romulus, Numa Pompilius, Tullus Hostilius, Ancus Martinus, Tarquinius Priscus, Servius Tullius, Tarquinius Superbus;
császárság kora (i. e. 31 – i. sz. 476) *Julius Claudius-család:* Octavianus Augustus, Tiberius, Gaius Caligula, Claudius, Néró;
Flavius- és Antonius-család: Galba, Salvius Otho, Vitellius, Flavius Vespasianus, Titus Domitianus, Coccejus Nerva, Ulpius Trajanus, Aelius Hadrianus, Antonius Pius, Aurelius Commodus, Pertinax, Didius Julianus, Septimius Severus, Caracalla, Macrinus, Heliogabalus (Bassianus), Alexandros Severus, Maximinus, Gordianus, Philippus Arabs, Decius, Gallus, Hostilianus, Valerianus, Gallienus, Claudius, Aurelianus, Tacitus, Probus, Carus, Numerianus, Carinus, Diocletianus, Constantius Chlorus, Constantinus, Severus, Maximinus, Licinius, Maxentius Galerius, Maxentius, Nagy Constantinus, Constantinus, Constantius Contans, Constantius, Julianus (Apostata), Jovianus, Nagy Theodosius, Honorius, Valentinianus, Avitus, Maiorianus, Livius Severus, Anthemius, Olybrius, Glycerius, Julius Nepos, Romulus, Augustulus
költők Catullus, Commodianus, Horatius, Lucanus, Lucretius, Martialis, Ovidius, Propertius, Prudentius, Tibullus, Vergilius, Juvenalis, Ennius, Naevius
légió kiszolgált katonája veterán, vetranus
naptár napjai Kalendae: a hónap elseje; Nonae: a hónap ötödik vagy hetedik napja; Idus: a hónap tizenharmadik vagy tizenötödik napja
nemesi család Chigi, Colonna, Orsini, Borghese
orvos Cornelius, Galenus, C., Scribonius Largus
pénz
5 betűs: libra, semis, uncia, arius
6 betűs: aureus, quinar
7 betűs: siliqua, solidus
8 betűs: denarius, argentus
10 betűs: sestertius
politikus (államférfi) Brutus, M., Catilina, L., Cato, M., Cinna, L., Crassus, M., Crescentius, G., Lepidus, M.
római provinciák Európában
Dácia (Erdély): **főbb helyei:** Apulum, (Gyulafehérvár), Napoca (Kolozsvár), Potaissa (Torda), Sarmizegetusa (Ulpia Traiana) – Várhely
Pannónia (Dunántúl): főbb helyei: Aquincum (Óbuda), Sopianae (Pécs), Sirmium (Mitrovica), Savaria (Szombathely), Scarbantia (Sopron), Arrabona (Győr), Siscia (Sziszek), Mogentiana (Keszthely), Mursa (Eszék), Brigetio

(Ó-Szőny); Moesia (Bulgária); Illyricum (Horvátország és Bosznia); Noricum (Stájerország), Gallia Cisalpina, Gallia Transalpina, Hispania, Belgica, Helvetia, Britannia, Achaia, Thracia, Macedónia

Afrikában Africa, Mauretania (Tunisz, Algéria), Aegyptus (Egyiptom)

Kis-Ázsiában Arábia, Asia, Armenia, Cilicia, Cappadocia, Pontus; Bithynia; Phrygia, Syria

rabszolga-felszabadító vezér Spartacus

ruhadarab tóga, tunika (tunica), pallium

súlyegység és pénz as

szabad lakosság plebs

szám

1 = I	6 = VI	50 = L
2 = II	7 = VII	100 = C
3 = III	8 = VIII	500 = D
4 = IV	9 = IX	1000 = M
5 = V	10 = X	

százados centurio

szónok M. Cicero

tartomány provincia

történetíró Alkuin, Cassiodorus, Cato, P., Diaconus, Gregorius, Turoneis, Julius Caesar, Livius, T., Nepos, C.,Polybius, Sallustius, C., Suetonius, C., Tacitus, P.

Róma történelmének nevezetes eseményei

időszámításunk előtt 753. Róma alapítása (Romulus és Remus); Romulust később Quirinus néven istenként tisztelték

510. patríciusok felkelése megdönti az etruszk királyságot

494. 12 táblás törvény írásba foglalása

325. adósrabszolgaság eltörlése

279–272. Pürrhosz elleni háború

264–241. Az első pun háború Karthágo ellen Szicília birtokáért

219–202. A második pun háború; Hannibál győzelme Cannae-nál i. e. 216-ban; zamai csata római győzelemmel i. e. 202-ben

202. Első macedón–római háború II. Fülöp ellen

197–190. Második macedón háború

168. Harmadik macedón háború

149–146. A harmadik pun háború

146. Görögország római provincia lesz

138–133. A hispániai háború

137–132. Első szicíliai rabszolgafelkelés

133–132. és 123–121. T. és G. Gracchus reformkísérletei

133–131. A polgárháborúk százada

129–126. a pergamoni felkelés

114–106. Jugurtha-féle háború

106–101. Cimber–teuton háború

86. Első polgárháború

82–79. Sulla diktatúrája

73–71. Spartacus vezette itáliai rabszolgaháború

66–63. Mithridates-féle háború

64–63. Catilina-féle összeesküvés

60. Az első triumvirátus: Julius Caesar, Pompeius, Crassus

59. Julius Caesar konzul lesz; földreformja; Cicero száműzetése

58–52. Caesar meghódítja Galliát

53. Parthus háború; Crassus halála

49–45. Második polgárháború: Pompeius és Caesar;

48: Pharsalos

48. Pompeius veresége és halála

46. Thasus; 45. Munda

45–44. Julius Caesar diktatúrája

44. Julius Caesar meggyilkolása

43. Második triumvirátus: Octavianus, Antonius, Lepidus

31. acitumi csata: Octavianus győzelme

i. e. 31-től i. sz. 14. Octavianus (Augustus: „felséges") uralma

i. e. 64. Szíria; i. e. 30. Egyiptom; i. e. 19. Hispania;

i. e. 12. Germánia egy része; i. e. 12–9. Pannónia;

i. sz. 40. Palesztína; i. sz. 43. Britannia

Augustus utódai: i. sz. 14–37: Tiberius, 41–54: Claudius, 54–68: Nero

79. Zsidók elleni háború: Vespasianus; Titus

94. és 101–106. Az első és második dák háború

98–117. Traianus uralkodása alatt éri el Dácia és Mezopotámia egy részének meghódításával a Római Birodalom legnagyobb kiterjedését: 3,3 millió négyzetkilométer, 70–80 millió lakos

193–211. Septimius Severus katonai diktatúrája

270–275. Aurelianus, 284–305. Diocletianus, 306–337. Constantinus uralkodása

313. Milánói edictum: a kereszténység kedvezményezett vallás lesz; ellene lép fel: Julianus császár; a birodalom fővárosa Konstantinápoly lesz

395. Nyugati és keleti birodalom különválása

375-től megkezdődik a barbár (nyugati gót, vandál, frank) germán törzsek támadása

400. Alarik Itáliában

406. A vandálok Hispániában

451. Catalaunumi csata: Aetius római hadvezér megállítja a hunok (Attila) nyugati gót, frank és burgund segédcsapatokkal megerősített serege előretörését

455. Genserik Rómában

476. A Nyugatrómai Birodalom megszűnik. Romulus Augustulus császárt germán testőrparancsnoka, Odoaker megfosztja trónjától

román, Románia

atomerőmű Cernavoda

botanikus Brindza, D., Grecesci, D., Savulescu, T., Teodorescu, C.

Bukarest repülőtere Otopen

Ceauşescu conducator, kondukátor

csillagász Coculescu, N., Gogu, C., Haret, S.

dunai kikötő Giurgiu, Cernavoda, Brăila, Galaţi, Sulina

erdélyi magyar írók, költők

3 betűs: Kós K.

4 betűs: Beke Gy., Deák T., Gaál G., Kiss J., Láng G., Nagy I., Papp T., Sőni P., Sütő A., Tóth J.

5 betűs: Bajor A., Berda M., Bodor Á. és P. Csehi Gy., Csiki L., Dsida J., Endre K., Fodor S., Gagyi L., Kádár J., Kacsó S., Kuncz A., Létay L., Márki Z., Méhes Gy., Nyírő J., Olosz L., Panek Z., Sipos D., Szabó Gy., Szász J., Szőcs G., Tompa L.

6 betűs: Balogh E., Bálint I., Bánffy M., Farkas Á., Frenyó Z., Jancsó E., Hervay G., Huszár S., Kántor L., Kemény J., Király L., Kocsis I., Kovács Gy., Ligeti Gy., Makkai S., Molter K., Szántó Gy., Tabéry G., Tamási Á., Veress Z.

7 betűs: Gellért S., Horváth I., Hornyák I., Jordáky L., Kányádi S., Pusztai J., Salamon E., Szabédi L., Szemlér F., Székely J.

8 betűs: Asztalos I., Bartalis J., Majtényi E., Palocsay Zs., Páskándi G., Reményik S., Szilágyi A., D. és I.

9 betűs: Karácsony B., Lászlóffy A., Markovits R.

10 betűs: Szentimrei J.

11 betűs: Köntös-Szabó Z.

építész Georgescu, I., Mincu, I., Storch, K.

festő Aman, Th., Andrescu, I., Asachi, Gh., Baba, C., Bancila, O., Ciucurenco, A., Dimitrescu, St., Ghiata, D., Grigorescu, N., Iser, I., Lecca, C., Luchian, S., Negulicu, I., Pallady, Th., Petrascu, G., Popescu, N., Popp-Szathmary, C., Ressu, C., Rosenthal, C., Steriadi, A., Szőnyi, S., Tattarescu, G., Tonitza, N.

fizikus Bogdan, Bungeteanus, Hepites, Hulubei, Hurmuzescu, Miculescu, Negreianus

folyó Almás, Arges, Béga, Beszterce, Bodza, Dimbovita, Duna, Prut, Körös, Maros, Moldva, Olt, Szamos, Szeret, Temes, Vedea, Zsil

forradalmár N. Bălcescu

főváros Bukarest (Bucuresti)

hegy *Kárpátok:* Bihar, Erdélyi-érchegység

Keleti-Kárpátok Radnai-havasok, Hargita, Borgói, Lápos, Gutin

Déli-Kárpátok Brassói-, Fogarasi-, Szebeni-havasok; Réz, Szörényi-érchegység, Almás

hegycsúcs Moldoveanu, Negoiu, Páring, Nagy-Pietrosz

hírügynökség ROMPRESS

író

Agirbiceanu, I.
Alecsandri, V.
Anghel, D.
Bacalbasa, A.
Balcescu, N.
Baranga, A.
Barbu, E.
Bediceanu, V.
Bogza, G.
Calinescu, G.
Calugaru, I.
Camilar, E.
Cantemir, D.
Caragiale, I.
Cocea, N.
Creanga, I.
Davidoglu, M.
Davila, A.
Delavrancea, B.
Demetrescu, T.
Demetrius, L.
Dobrogeanu-Gherea, C.
Dumitriu, P.
Eftimiu, V.
Filimon, N.
Galan, V.
Galaction, G.
Goga, O.
Hasdeu, B.
Lovinescu, H.
Macedonski, A.
Mazilu, T.
Mille, C.
Munteanu, P.
Musatescu, T.
Neculce, I.
Negruzzi, C.
Odabescu, A.
Papadat -Bengescu, H.
Paun-Pincio, I.
Petrescu, C.
Popa, V.
Popescu, D.
Popovici, F.
Preda, M.
Rebreanu, L.
Sadoveanu, M.
Sahia, A.
Sebestian, M.
Sincai, G.
Slavici, I.
Stancu, Z.
Stefanescu, M.
Vlahuta, A.
Zamfirescu, M.

irodalomtörténész Bratu, S., Calinescu, G., Crohalniceanu, O., Dima, A., Dobrogeanu-Gherea, C., Ibraileanu, G., Iosifescu, S., Micu, D., Perpessicius (D. Panaitescu), Vianu, T., Vitner, I.

kémikus Cernatescu, R., Cobalcescu, C., Istrati, C., Longinescu, A., Murgulescu, Nenitescu, V., Obreja, A., Poni, P., Ralea, Ripau, Sapacu, G.

kikötő Braila, Galaţi, Giurgiu, Sulina Turnu Severin (folyami), Constanţa (tengeri)

király Carol (Károly), Mihail (Mihály), Ferdinánd

királynő Carmen, Sylvia, Erzsébet

„kondukátor" Ceauşescu

költő

Alecsandi, V.
Alexandrescu, G.
Andritoiu, A.
Arghezi, T.
Asachi, G.
Bacovia, G.
Baconski, A.
Banus, M.
Banuta, I.
Barbu, I.
Beldiceanu, N.
Blaga, L.
Boliac, C.
Beniuc, M.

Bolintineanu, D.
Botez, D.
Boureanu, R.
Breslasu, M.
Budai-Deleanu, L.
Cassian, N.
Cirlova, V.
Corbea, D.
Cosbuc, G.
Demetrescu, T.
Desliu, D.
Eminescu, M.
Eftimiu, V.
Frunza, E.
Goga, O.
Isac, E.
Jebeleanu, E.
Labist, N.
Macedonski, A.
Neculuta, D.
Paun-Pincio, L.
Pillat, I.
Porumbacu, V.
Radulescu, I.
Stancu, Z.
Teodorescu, G.
Toma, A.
Topirceanu, G.
Tulbure, V.
Vacarescu, I.

légiforgalmi társaság TAROM

matematikus Bacaloglu, E., Emanuel, D., Lalescu, T., Myller, A., Pompei, D., Stoilov, S., Titeica, G.

medence Havasalföld, Erdélyi-medence, Multénia, Román Alföld, Gyergyói-, Csíki-, Háromszéki-medence

nemzetiség román, magyar, német, cigány, ukrán, szerb

Nobel-díjas fiziológiai (orvosi) Palade, G. (román származású amerikai)

nyelvtudós Cihac, A., Cipariu, T., Graur, A., Hasdeu, B., Lambrier, A., Macria, D., Lordan, I., Petrovici, E.

orvos Marinescu, G., Minovici, M., Burghelea Ciuce, M., Parhon, C.

pénznem leu (lej) = 100 bani

repülőtér Bukarest, Constanţa, Arad

sajtó (újságok) Scinteia, Romania Libera, Munca, Tineretului, Előre, Vörös Zászló, Neuer Weg

szabadságharcos Axente Sever, L., Closca Crisan, Horia, Balcescu, Catargi, H., Vladimirescu, Angheluta, O.

szobrász Brancusi, C., Georgescu, I. Irinescu, I., Caragea, B., Jalea, I., Kazar, V. Medrea, C., Paciurea, D., Storck, F., Vida, G.

tó Greaca-, Gyilkos-, Medve-, Potelu-, Razim-, Sinie-, Szent Anna-, Techirghioli-, Zenoga-tó

történetíró Balcescu, N., Bányai, L., Bogdan, I., Cantacuzino, C., Cantemir, D., Cherestesiu, C., Condurachi, E., Costin, M., Daicoviciu, C., Hasdeu, B., Kogalniceanu, M., Neculce, I., Otetea, A., Popescu, R., Roller, M., Ureche, G., Xenopol, A.

törvényhozó testület Nagy Nemzetgyűlés

uralkodó fejedelem Basarab, Bogdan, Cantacuzio, Cuza, Constantin Brincoveanu, Dimitrie Cantemir, (Jó) Sándor, (Nagy) István, Károly (Carol), Mircea, Tudor Vladimirescu, Vasile Lupu, (Vitéz) Mihály

város Bukarest (Bucuresti), Arad, Bákó (Bacau), Beszterce (Bistriţa), Botosani, Braila, Brassó (Brasov), Buzau, Constanţa, Craiova, Csíkszereda (Miercurea-Ciuc), Dés (Dej), Déva (Deva), Dicsőszentmárton (Tirnaveni), Drobeta-Turnu Severin, Fogaras (Fagaras), Galaţi, Giurgiu, Iasi, Gyulafehérvár (Alba Iulia), Kolozsvár (Cluj-Napoca), Lugos (Lugoj), Marosvásárhely (Tirgu Mures), Nagybánya (Baia Mare), Nagyenyed (Carei), Nagyvárad (Oradea), Nagyszeben (Sibiu), Petrozsény (Petroseni), Piatra-Neamt, Pitesti, Ploiesti, Resicabánya (Resita), Segesvár (Sighisoara), Sepsiszentgyörgy (Sfintul Gheorghe), Sulina, Szatmárnémeti (Satu Mare), Székelyudvarhely (Odorheiu Secuiesc), Temesvár (Timisoara), Torda (Turda), Zilah (Zalau)

zeneszerző Alesandrescu, A., Dima, G., Dragoi, S., Enescu, G., Golestah, S., Kiriac, D., Musicescu, G., Negrea, T., Otescu, N., Porumbescu, C., Stefanescu, G.

romantika (romanticizmus) képviselői

irodalom Novalis, Tieck, Herder, Kleist, Hoffman, Armin, Brentano, Uhland, Mörike, Hölderlin, Chamisso, Lenau, Heine, Chateaubriand, Hugo, Vigny, Musset, Lamartine, Béranger, Sand, Sue, Scott, Byron, Shelley, Puskin, Lermontov, Manzoni, Leopardi, Mickiewicz, Zsukovszkij

magyar Kölcsey F., Kisfaludy K., Jósika M., Toldy F., Vörösmarty M., Bajza J., Jókai M., Kemény Zs.

festészet Delacroix, T., Géricault, F., Runge, Overbeck

magyar Zichy M., Than M.

zene Haydn, Mozart, Beethoven, Weber, Schubert, Mendelssohn, Hoffman, Berlioz, Glinka, Chopin, Schumann, Liszt, Wagner, Csajkovszkij, Smetana, Dvorak, Brahms, Bruckner

Rómeó és Júlia családja Capulet, Montague

Romm, M.-film Orosz kérdés, Lenin októbere, Lenin 1918, Usakov tengernagy, Hétköznapi fasizmus, A 217-es deportált

Romulus ikertestvére Remus

romváros

Burmában Pagan
Angliában Stonehenge
Görögországban Mykene, Olympia
Guatemalában Tikal
Olaszországban Pompeji, Herculaneum
Kambodzsában Angkor
Mezopotámiában Ninive, Babylon
Spanyolországban Ampurias
Szíriában Baalbek

Róna I.-szobor Zrínyi Miklós, József és Putifárné

Róna V. *(Koss.)* **balettszerepe** Herceg (Diótörő),

Mercutio (Rómeó és Júlia), Spartacus, Siegfried (Hattyúk tava), Albrecht (Giselle), A csodálatos mandarin

rondó körtánc, kördal

Rosenberg házaspár (Julius és Ethel) 1953-ban kivégezték az USA-ban

Rostand, E.-mű Cyrano de Bergerac, Chantecler, Sasfiók
múzsája Helena

roston- és nyársonsültek fatányéros, rablóhús, zsiványpecsenye

Rossini, G.-mű Otello, Sevillai borbély, A török nő Itáliában, Olasz nő Algírban, Hamupipőke, Tolvaj szarka, Zelmira, Semiramide, Tankréd, Tell Vilmos, Stabat Mater

rosszindulatú daganat rák, szarkóma

rosszmájú maliciózus, epés

Roth, J.-mű Radetzky induló, Hiob

Rousseau, J.-mű Társadalmi szerződés, Emile, Vallomások

rovarölő szer DDT (Gesarol), HCH, Bladan, Parathion, Aldrin, metoxiklór, Systox, Chlordane

rovat hasáb, rubrika

Rozov, V.-mű A boldogság keresése, Felnőnek a gyerekek, Örökké élnek, Szállnak a darvak

rózsa alakú dísz rozetta

rózsahimlő rubeola

Rozsgyesztvenszkij, R.-mű Rekviem, A Hit fia, Hallom az idők szavát

rögeszme fixa idea, hóbort, kényszerképzet, monománia

rögtönítélő eljárás statárium

röplabda volleyball

rövidáru
2 betűs: tű
4 betűs: gomb, gumi
5 betűs: cérna, fonal
6 betűs: kapocs, kötőtű, patent, pászma, pertli, szalag, zsinór
7 betűs: varrótű
9 betűs: gépselyem, paszomány

rövidtávfutó sprinter

rövid történet sztori (story), epizód, anekdota

Ruanda
folyó Kagera, Ruzizi-, Nyawarungu-folyó
főváros Kigali
hegycsúcs Karisimbi (4507 m)
nemzetiség bantu (hutu), tutsi
pénznem ruandai frank = 100 centime
sajtó (újság) Kinya Mateka
tó Kivu-, Ishohoha-tó
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Kigali, Kisenyi, Butare, Kibungu, Gabiro, Kakitumba

Rubens, P.-mű Királyok imádása, Utolsó ítélet, Vénusz tükör előtt, Mucius Scaevola Porsenna előtt

Rubik E. találmánya bűvös kocka

Rudas László-mű Elmélet és gyakorlat, Dialektikus materializmus és kommunizmus, Materialista világnézet

Rude, F.-mű Marseillaise (az Arc de Triomphe-on)

rugó féder

ruhaanyag-fajta bársony, diolen, flanel, gyapjú, jersey, kamgarn, krepdesin, muszlin, nejlon, posztó, ripsz, selyem, szatén, taft, trevira, tweed, vászon, zsorzsett, karton, pamut

ruhakivágás dekoltázs

ruhátlan pucér, mezítelen, nudista, naturista

Ruhr mellékfolyói Lenne, Volme, Nes, Else, Inde, Leune, Valme, Wenne
város a partja mentén
5 betűs: Essen
6 betűs: Neheim, Wetter, Witten
7 betűs: Herbede, Kettwig, Mülheim
8 betűs: Arnsberg, Duisburg, Herdecke, Schwerte
9 betűs: Hattingen
10 betűs: Oberhausen

Ruhr-vidéki város
4 betűs: Hamm, Unna, Werl
5 betűs: Essen, Hagen, Herne
6 betűs: Bochum, Neheim, Werden, Wetter, Witten
7 betűs: Bottrop, Haltern, Kettwig, Mülheim
8 betűs: Dortmund, Duisburg
9 betűs: Hattingen, Wuppertal
10 betűs: Oberhausen
13 betűs: Gelsenkirchen
14 betűs: Recklinghausen

rulett-kifejezés jen, noir, pair, zero, passz, piros, rouge, cheval, fekete, impair, krupié, manque, zseton, croupier

Russell, B.-mű Egy évszázad élettörténete, Miért nem vagyok keresztény?

Russel-diagram *(röv.)* HRD

Rusztaveli, S.-mű A tigrisbőrös lovag

Rügen szigetről kompjárat Sassnitz és Trelleborg között

Ryukyu-szigetek fő szigete Okinawa
székhelye Naha

Saale mellékfolyója Bode, Unstrut, Wipper, Ohre
város a partján Hof, Bernburg, Naumburg, Jena, Merseburg, Halle, Leuna, Weisenfels, Wettin
Saar-vidék (Saarland, La Sarre)
ipari város Völkingen, Dudweiler, Neunkirchen, Saarburg
központja Saarbrücken
Sába ókori ország Arábiában
királynője Salamon király bölcsességét rejtvényeivel tette próbára
feldolgozta Goldmark K. Sába királynője c. opera
Sadoveanu, M.-mű Medveszem, Örvény felett, Jött egy malom a Szereten, A balta, Mitrea Kokor útja, Nyest fiak, Nikora Potkova
sáfár felügyelő, gazdatiszt, ispán
Sagan, F.-mű Jó reggelt, búbánat
Ságvári E. Béke és Szabadság – illegális lap egykori szerkesztője
Saigon Ho Si Minh város
Saint Christopher és Nevis
főváros Basseterre
hegycsúcs Mt. Misery (1156 m)
nemzetiség néger, mulatt, francia, angol
pénznem kelet-karib dollár = 100 cent
repülőtér Golden Rock
sziget Szélcsendes-szigetek
város Charlestown
Saint-Exupéry, A.-mű Felhők felett, A kis herceg, Éjszakai repülés, Az ember földje
Saint Lucia
folyó Roseau, Troumasse
főváros Castries
hegycsúcs Gimie (950 m)
pénznem kelet-karibi dollár = 100 cent
repülőtér Castries, Vieux Fort
Saint-Saëns-mű Haláltánc, Sámson és Delila, Phaeton
Saint Vincent
folyó Colanarie
főváros Kingstown
hegycsúcs Soufrière (1234 m)
nemzetiség néger
sziget Grenadine
vulkán Soufrière
Sajó mellékfolyói
jobbról Csetnek, Murány, Turóc, Rima, Hangony, Bán-patak, Szinva
balról Szuha, Bódva, Hernád
csata Muhi falu mellett 1241. április 11. IV. Béla veresége a tatároktól (Batu, Saiban, Szabutáj)
sajtó prés, nyomógép; újságok, hírlapok, magazinok; ügynökségek
sajtó; első magyarországi Neue Zeitung aus Ungarn (Newe Zeytung aus Ungern) (1567)
hírlap Mercurius Veridicus (1705)
magyar nyelvű napilap Budapest Híradó (1848)

S

első napilap Angliában Daily Courant (1702)
Franciaországban Le Journal de Paris (1777)
marxista napilap Pravda (1912. IV. 22.)
sajtóhadjárat kampány
sajtóhiba-jegyzék errata
sajtótermék újság, magazin, képeslap, periodika
sajtóterméket ellenőrzi cenzor, revizor
sakkfigura király, királynő, vezér, bástya, futó, huszár (ló, csikó), gyalog, paraszt
sakk-kifejezés matt, patt, sakk, rosálás, remi, megnyitás
sakkvilágbajnok Tal, M., Euwe, M., Lasker, E., Karpov, A., Aljehin, A., Fischer, B., Steinitz, W., Botvinnik, M., Szmiszlov, V., Kaszparov, G., Capablanca, J., Petroszján, T., Szpasszkij, B.
sakknagymester (magyar) Adorján, Barcza G., Bilek I., Csom I., Maróczi G., Portisch L., Ribli Z., Sax Gy., Szabó L.
Salamanca ókori neve Salamantica
Salamon B.-könyve Hej, színművész, Szódásüveg és környéke
Salamon-szigetek
felfedezte Mendaña (1568)
főváros Honiara
hegycsúcs Popomanasiu (2240 m)
kikötő Honiara, Yandina, Gizó
nemzetiség melanéziai, polinéziai
pénznem salamon-szigeteki dollár = 100 cent
repülőtér Honiara, Munda
szigetei Buka, Mala, Isabel, Malaita, Rennell, Guadalcanae
sallárium munkadíj, fizetés
salétromsav és sósav elegye királyvíz (oldja az aranyat is)
salétromsavas ezüst pokolkő
Saljapin, F. műve Ifjúságom (önéletrajz)
Sallustius, C. történelmi műve Catilina összeesküvése, A Jugurtha-háború, Historiae
salmonellosis paratífusz
Salten F.-mű Bambi, Bambi és gyermekei
Salvador
folyó Lempa, Rio Grande de San Miquel, Jiboa
főváros San Salvador

hegycsúcs Santa Ana, Sierra Volcanica (2804 m)
kikötő Acajutla, La Libertad, La Union
nemzetiség mesztic, indián (maya, nahua), kreol
pénznem colón = 100 centavo
sajtó (újságok) El Diario de Hoy, La Prensa, Gráfica, Tribuna Libre, La Verdad, Abril y Mayo
tó Ilopango, Coatepeque
törvényhozó testület Törvényhozó Nemzetgyűlés
város Metapán, San Salvador, Santa Ana, San Vicente, Usulután, S. Miguel, Sonsonate *lm.* kikötő

salvarsan felfedezői Ehrlich, P, Hata S.
Salzkammergut üdülőhelyei Bad-Aussee, Gmunden, St. Wolfgang, Bad Ischl, Hallstatt
Sámson történetét feldolgozta Händel, Saint-Saëns *(opera)*, Milton, Németh L. *(dráma)*, Oláh G. *(verses regény)*
Sámson szerelme Delila
Sand, G.-mű Indiana, Mauprat, A kis Fadette
San Francisco
egyeteme Berkeley
elővárosa Berkeley, Oakland, Richmond
hídja Golden Gate (Aranykapu)
Sanghaj folyója Huangpu
Sanhszi székhelye Tajjüan
San Marino Köztársaság
főváros: San Marino
hegycsúcs Monte Titano (739 m)
nemzetiség olasz
pénznem San Marinói líra = 100 centesimo
sajtó (újságok) La Scintilla, Il Nuevo Titano, San Marino

San Stefanói-i béke (1878. III. 3.) az 1877–1878-i orosz–török háborút zárja le; Bulgária, Szerbia, Románia, Montenegro független, Bosznia és Hercegovina autonómiát kap
Sao Tomé és Príncipe
főváros São Tomé
hegycsúcs São Tomé (2024 m)
kikötő Porto Alegre, Santo Antonio
nemzetiség néger, mulatt, portugál
pénznem dobra = 100 centavo
város Santo Antonio

Sarawak székhelye Kuching
Sardou, V.-mű Tosca, Szókimondó asszonyság
Sárdy J. szerepei János vitéz, Havasi kürt, Szabad szél, Mágnás Miska, Déryné, Szöktetés a szerájból
Sárga-folyó Hoangho
sárgarépa murok, karotta
sárgaréz cink és réz ötvözete
sárgaság icterus
Sárkány-rend alapítója Zsigmond király (1408)
Sárga-tenger fő kikötői Csintao, Lüta
Sarkadi I.-mű Elveszett paradicsom, Dúvad, Gál János útja, Út a tanyákról, A gyáva, A szökevény, Körhinta, Szeptember, Oszlopos Simeon
sarkvidék Arktisz (észak), Antarktisz (dél)
sarkvidéki nép eszkimó
sarkvidéki ragadozó jegesmedve
sárospataki országgyűlés (1708. XI. 28.–XII. 17.) Rákóczi-szabadságharc idején (a harcoló jobbágyok felszabadulnak)
Saroyan, W.-mű Emberi történet
Sartre, J. P.-mű Az egzisztencializmus és a humanizmus, A vezér ifjúsága, Férfikor, Temetetlen holtak, Tisztességtudó utcalány, Főbelövendők klubja, Altona foglyai
Sas csillagkép fő csillaga Atair
sasfajták békázó, fekete, héja, keselyű, parlagi, pusztai, rétisas
Sasfiók II. Napóleon; reichstadti herceg; Rostand, E. drámája
sáskafajta egyiptomi, keleti vándor- , hamvas vándor-, bot-, olasz sáska
Saturnus hitvese Rhea
savak karbon-, szulfon-, szulfin-; per-savak
Savalas, T. Kojak felügyelő
savanyúság ecetes uborka, paprikasaláta, vegyes saláta, vizes uborka, csalamádé
savanyú talaj erdő-, láp-, öntés-, réti talaj
Savoyai dinasztia alapítója T. Humbert; **utolsó uralkodója** II. Umberto
savtartalom aciditás
Scheele, K. fedezte fel borkősav, almasav, oxálsav, glicerin
Schenek I. találmánya ólomakkumulátor (Farbaky I.-nal)
Schickedanz, A.-mű Millenáris emlékmű, Szépművészeti Múzeum, Műcsarnok
Schiller, F.-mű Haramiák, Ármány és szerelem, Don Carlos, Wallenstein trilógia, Stuart Mária, Tell Vilmos, Az orléans-i szűz, balladák: Polykrates gyűrűje, A kesztyű, A búvár, Ibykus darvai
Schleswig-Holstein székhelye Kiel
Schliemann, H. archeológiai ásatása Trója, Orkhomenosz, Tirünsz, Mükéné
schmalkaldeni háborúkat lezárta augsburgi vallásbéke (1555)
Schopenhauer, A.-mű Világ mint akarat és képzet
Schubert, F.-mű
dal Erlkönig, Heidenröslein
dalciklus A szép molnárleány, Téli utazás
szimfónia h-moll (befejezetlen), C-dúr

Schulek F. alkotása Halászbástya, Mátyás-templom helyreállítása
Schumann, R.-opera Genoveva
Schwarz D. találmánya kormányozható léghajó
schwechati ütközet (1848. X. 30.) a szabadságharc első veresége (Móga J.)
Scott, W.-mű Ivanhoe, Waverley, Rob Roy
Scribe, E. vígjátéka Egy pohár víz
sebesség mérőeszközei tachométer, kilométeróra,

radar (jármű), Pilot-Prandtl-cső (repülőgép), anemométer (szél)
sebészet kirurgia, chirurgia, traumatológia (baleseti)
segédházfelügyelő vice
segédtiszt adjutáns
segélyjel S. O. S., C. O. D.
Seghers, A.-mű A bitófán csillog a fény, A hetedik kereszt, A holtak nem vénülnek, Tranzit, A februári út, A bizalom
segítő (-társ) társ, cinkos, segéd, bűntárs, famulus, munkatárs, asszisztens
sejt élőállománya protoplazma
sejtmag nukleusz (nucleus)
sejtplazma citoplazma
sejt része mag, maghártya, citocentrum, chondrioszóma, vakuolus, sejthártya
sejttan citológia **magyar kutatója** Huzella, T., Péterfi T., Gelei J.
Selye J.-mű Életünk és a stressz, In vivo, Bonckés alatt a kutatás, Stressz distressz nélkül
selyemféle ekrü, taft, atlas, brokát, szatén, hernyó-, batiszt, damaszt, epinglé, organza, duchesse
selyemfiú dzsigoló, gigolo
semita isten Baal, Istar, Moloch, Astarte
semita nép arab, szír, asszír, zsidó, arameus, kánaáni, föníciai, babilóniai
semleges neutrális, közömbös; - állam, - övezet, - állapot, - sajtó, - kémhatású
semleges kémhatású részecske neutríno, neutron
semleges nem neutrum
semleges terület Ruhaymia (Szaúd-Arábia és Irak között)
semmirekellő haszontalan, léhűtő, mihaszna, naplopó, semmirevaló, hitvány
Semprun, J.-mű A nagy utazás, Az ájulás
Senefelder, A. találmánya litográfia
serdülő teenager, tinédzser
serdülőkor pubertás
Serocki, K.-mű Szimfonietta
serleg kehely, kupa, trófea, díj
sertésfajta berkshire, chester, cornwall, dán, essex, lincolnshire, hús-, magyar fehér, mangalica, tanworth
női ivarú koca
férfi ivarú kan
kiherélt ártány (kanlott)
4 hónapig malac; később süldő
kiválogatott állomány falka
vad fajták babirussza, bütykös disznó, csíkos disznó, pézsmamalac, örvös pekari, vaddisznó, varacskos disznó
sertés házi feldolgozásának terméke disznósajt, hurka, kolbász, kenőmájas, szalonna, tepertő, zsír
sérthetetlen tabu, tiltott
sétatér promenád, sétány
sérv hernia
Seurat, G.-festmény Vasárnap a Grande Jatte-nál, Honfleuri kikötő, Cirkusz
sévres-i békeszerződés (1920. VIII. 10.) Antant és Törökország között
Seychelle-szigetek
főváros Victoria
hegycsúcs Morne Seychellois (905 m)
nemzetiség bantu, indiai, mulatt
pénznem seychelle-, rúpia = 100 cent
repülőtér Victoria
Shakespeare-alak Hamlet, Júlia, Lear, Othelló, Rómeó
Shakespeare, W.-mű
vígjáték: Ahogy tetszik, A makrancos hölgy, Sok hűhó semmiért, Szentivánéji álom, Velencei kalmár, Vízkereszt, vagy amit akartok
dráma: Antonius és Cleopatra, Hamlet, V. Henrik, VIII. Henrik, Julius Caesar, Lear király, II. Richárd, III. Richárd, Rómeó és Júlia
Shatt al Arab kikötője Baszra (Irak), Abadan (Irán)
Shaw, G. B.-mű Caesar és Cleopatra, A forradalom katekizmusa, Pygmalion, Szent Johanna, Warrenné mestersége
Shaw, I.-mű Temessétek el a holtakat, Oroszlánkölykök, Szelíd emberek
Shelley, P. B.-mű Dal Anglia fiaihoz, Mab királynő, Az izlám lázadása, Hellasz, Prometheusz, Óda a nyugati szélhez, A felhő, A pacsirtához
Shetland-szigetek Unst, Yell, Bressay, Foula, Mainland, Whalsay
székhelye: Lerwick
Sibelius, J.-zenemű Finlandia, A tuonelai hattyú
Siegfried anyja: Sieglinde; **atyja** Siegmund: **felesége** (a monda szerint) Krimhilde; Wagner a Nibelung gyűrűje c. operájában Brünnhilde
gyilkosa: Hagen
Sienkiewicz, H.-mű Keresztes lovagok, Quo vadis?
„sic transit gloria mundi" (így múlik el a világ dicsősége)
Sierra Leone
folyó Rokel, Moa, Jong, Nagy-Scarcies
főváros: Freetown
hegycsúcs Loma Mansa (1948 m)
kikötő Sherbro, Freetown, Shege
légiforgalmi társaság S. L. Airways
nemzetiség mende, limba, temne
pénznem leone = 100 cent
sajtó (újságok) Sierra Leone, Daily Mail, Shekpendeh
sziget Sherbro, Turtle-szk.
törvényhozó testület képviselőház
város Bauya, Makeni, Pepel, Zimmi, Bo, Kenema, Marampa, Kabala, Yele
lm. kikötő
Sierra Madre (keleti és nyugati) hegycsúcsai Colima (4330 m), Orizaba (Citlaltépetl) (5700 m), Cit-

laltépetl (Orizaba) (5700 m), Popocatépetl (5452 m)
siita szekta drúz, imamita, iszmailita, noszainta, zejdita
Sík E.-mű Fekete-Afrika története, Egy diplomata feljegyzései, Bem rakparti évek, Vihar a levelet
Sík S.-mű Őszi fecske, Zrínyi Miklós, Esztétika, Áldás, A kettős végtelen
sikér gabonafehérje
síkidom deltoid, háromszög, hiperbola, kör, négyzet, négyszög, sokszög, téglalap, trapéz
Si King Dalok könyve (Konfuciusz)
Sikkim
folyó Tista
főváros Gangtok
hegy, hegycsúcs Himalája; Kanchendzömga (8598 m)
nemzetiség nepáli, lepcsa, bhotija
pénznem indiai rúpia = 100 naya paisa
siklóféle kockás, réz, vízi (simafogú), gyíkász, kígyó, macska (hátul méregfogú), szemüveges, tengeri (elöl méregfogú)
Simenon, G.-alak Maigret
Simon I. *(Koss.)*-**mű** Hajnali lakodalmasok, Érlelő napok, Nem elég!, Felhő árnyéka, Verőfény, Gyönyörű terhem, Pacsirtaszó, Gyümölcsoltó, Rapszódia az időről, Forró égöv alatt
Simonffy A.-regény Kompország katonái
Sinclair, U.-mű Alkohol, Jimmie Higgins, A szénkirály, Lanny Budd-sorozat, A posvány (A mocsár), Petróleum, Tragacskirály
Sinding, Ch.-mű Tavaszi zsongás, Szent hegy
Singer, I. *(Nob.)*-**mű** A rabszolga, A sátán Gorajban
Sinka I.-mű Végy karodra, idő, Himnuszok Kelet kapujában, Vád, Hontalanok útján, Eltűnik a Hóri domb, A fekete bojtár vallomásai (Önéletrajz)
sintér gyepmester
sipoly fisztula
Siqueiros, D.-festmény A burzsoázia arca, A mai demokrácia, A fasizmus áldozatai
könyve A művész és a forradalom
sír, sírhely, temetkezési hely
4 betűs: urna
6 betűs: kripta, sztéla
7 betűs: piramis, sírbolt, sírdomb, tumulus
8 betűs: sírhalom, sírkamra
9 betűs: epitáfium, katakomba, mauzóleum
10 betűs: megalitsír
11 betűs: kolumbárium
Sirály szerzője Csehov
silány mű giccs
sísportfajta síbob, slalom, biatlon, síugrás, lesiklás, óriás slalom, hosszútávfutás
Siva társai Brahma, Visnu
sivatag (legnagyobbak)
4 betűs: Arab- (Egyiptom), Gobi (Mongólia, Kína), Szír- (Szíria, Irak, Jordánia), Thar (India)
5 betűs: Namib (Namíbia), Nefud (Szaúd-Arábia)
6 betűs: Gibson- (Ausztrália), Líbiai- (Líbia, Egyiptom), Mojave (USA), Núbiai- (Egyiptom, Szudán)
7 betűs: Ad Dahna (Szaúd-Arábia), Atacama- (Chile), Kara-kum (Szovjetunió), Simpson- (Ausztrália), Szahara (Észak-afrikai államok)
8 betűs; Kalahári (Botswana, Dél-afrikai Köztársaság, Namíbia), Kizil-kum (Szovjetunió), Mujun-kum (Szovjetunió)
9 betűs: Dasht-e Lut (Irán), Nagy-homok (Ausztrália), Rub al Hali (Szomália, Omán)
10 betűs: Takla-Makán (Kína)
11 betűs: Dasht-e Kavir (Irán)
12 betűs: Gran Desierto (Mexikó), Nagy Viktória-sivatag (Ausztrália)
sivatagi állat antilop, gazella, gnú, zebra, teve
szél számum
utazócsoport karaván
víznyelő vádi
Sixtus-kápolna festői Botticelli, Ghirlandaio, Michelangelo, Perugino, Pinturicchio
skandináv állam Dánia, Finnország, Norvégia, Svédország
férfinév
3 betűs: Dag, Dan, Ole, Per, Ulf, Uwe
4 betűs: Aage, Arne, Egil, Erik, Ivar, Jens, Klas, Knut, Lars, Nils, Olaf, Olof, Stig, Sven, Thor, Vagn
5 betűs: Asmus, Claas, Folke, Kalle, Kjell, Klaas, Peder, Roald, Rurik
6 betűs: Gunnar, Gustav, Haakon, Harald, Henrik, Ingmar, Sigurd, Sixten, Tormod
7 betűs: Fritjof, Hjlamar, Lennart, Torsten
8 betűs: Frederik
11 betűs: Gustav Adolf
nép dán, finn, svéd, lapp, norvég, izlandi
női név
3 betűs: Lil, Siw
4 betűs: Adda, Edda, Elga, Elsa, Grit
5 betűs: Greta, Karen, Selma, Sonja
6 betűs: Astrid, Birgit, Gritta, Sigrid
8 betűs: Brigitta, Kristina, Victoria
9 betűs: Christina
skarlát vörheny, scarlatina
skót, Skócia *lm.* Anglia
folyó Dee, Don, Tay, Spey, Tyne, Clyde, Tweed
főváros Edinburgh
hegy Ben-Nevis, Kitkcaldy (1343 m), Sgur Mor
író, költő Burns, Doyle, Scott, Cronin, Stevenson

kikötő Dunbar, Dundee, Glasgow, Aberdeen, Greenock
Nobel-díjas
fizikai: Wilson, Ch.
fiziológiai vagy orvosi: Cromack (skót származású amerikai), Fleming, A., Mac-Leod, J. (skót származású amerikai)
sziget, szigetcsoport
4 betűs: Coll, Fair, Iona, Jura, Mull, Rhum, Skye, Uist
5 betűs: Arrán, Barra, Islay, Lewis, Tiree
6 betűs: Harris, Orkney
8 betűs: Hebridák, Shetland
tánc reel, écossaise
tengeröböl Firth of Tay, Moray Firth, Firth of Clyde, Firth of Forth, Firth of Lorne
város Ayr, Wick, Elgin, Keith, Perth, Dundee, Glasgow, Paisley, Aberdeen, Greenock, Hamilton, Montrose, Stirling, Edinburgh, Inverness, Kirkcaldy
skolasztika képviselői Albertus Magnus, Aquinói Szt. Tamás, Abélard, P., Bacon, R., Occam, W.
skorbut C-avitaminózis, C-vitamin-hiány
Skorpió csillagkép fő csillaga Antares
skorpiófajta kárpáti, óriás skorpió
slágvort vezérszó
slalom műlesiklás
Slowacki, J.-mű Mazeppa, Himnusz, Agamemnon sírja, Végrendelet
Smetana, B.-mű Az eladott menyasszony, Dalibor, A csók, Hazám *(szimfonikus költemény)*, Libusa, A két özvegy, A titok
Smith, A.-mű A nemzetek gazdagsága
sokhangneműség politonalitás
soknyelvű poliglott
sokoldalú atomütőerő *(röv.)* MLF
Sokorói-dombság vonulatai Szemere, Csanak, Pannonhalma
Sokotra szigetcsoport fővárosa Tamridah
sokszorosítás kópia, levonat, duplikát, fotokópia, hektográfia, reprodukció, multiplikáció
Sólem Aléhem-mű Tóbiás, a tejesember, Motl gyerek, Énekek éneke
solferinói csata (1859. VI. 24.) III. Napóleon győzelme az osztrákok felett; villafrancai fegyverszünet
Solohov, M.-mű Csendes Don, Emberi sors, Feltört ugar (Új barázdát szánt az eke), A hazáért harcoltak, A gyűlölet iskolája
Sopron Scarbantia, Ödenburg
Soproni-hegység csúcsa Magasbérc (558 m)
soproni emlékház Storno
soröntés linotype
sors végzet, fátum
„Sors bona, nihil aliud" „Jó szerencse és semmi más" (Zrínyi Miklós jelmondata)
S. O. S. „Save our souls" „Mentsétek meg lelkeinket"
sósav nátriumsója nátriumklorid, konyhasó
sóskasav oxálsav
Sosztakovics, D.-mű 7., leningrádi szimfónia
opera Az orr, Mcenszk Lady Macbethje
oratórium Dal az erdőről, Sztyepan Razin kivégzése, Katyerina Izmajlova
sör készül belőle árpa (maláta), komló
söröskorsó krigli
söröző *(id.)* Bodega, Circle, Club, Estaminet, Herberg, Tolderia
sörte borosta; disznószőr
Sötér I.-mű Fellegjárás, Kísértet, Eötvös József (monográfia), Játék és valóság, Bűnbeesés, Édenkert
sötétség obszkuritás; tudatlanság
spanyol, Spanyolország (España)
amerikai támaszpont Barcelona, Cádiz, Cartagena, Malaga, San Pablo, Rota, Torrejon, Zaragoza
barlang Altamira
baszk szeparatista mozgalom *(röv.)* ETA
baszk tartomány Asztúria, Galícia, Vizcaya
borfajta
5 betűs: Jerez, Xeres
6 betűs: Malaga, Rancio, Sherry
8 betűs: Alicante, Tintillo
9 betűs: Tarragona
cither banduria
egyetem (alapítási év)

Barcelona (1450)	Salamanca (1244)
Granada (1533)	Santiago (1501)
La Laguna (Kanári-szigetek)	Sevilla (1502)
Madrid (1590)	Valencia (1412)
Murcia (1915)	Valladolid (1479)
Oviedo (1574)	Zaragoza (1474)

építész Gaudi, Siloe, Donoso, Herrera, Ardemans, Montanez, Valdevira
exkirálynő Ena
felfedező, utazó Balboa, Cortez, Torres, Almagro, Pizzaro, Orellana, Kolumbusz
félsziget Ibér(-ia), Gibraltár, Pireneusi
férfinév
4 betűs: Cuno, Jose, Juan, Luis, Oton, Vito
5 betűs: Erico, Guido, Jorge, Julio, Pablo, Pedro, Roger, Vasco
6 betűs: Adolfo, Amadeo, Andres, Carlos, Emilio, Felipe, Gaspar, Jacobo, Javier, Manuel, Miguel, Sancho, Ulrico
7 betűs: Alfonso, Conrado, Eduardo, Enrique, Ernesto, Joaquin, Lorenzo, Lotario, Rodolfo, Sanchez, Teodoro
8 betűs: Federico, Fernando, Gregorio, Guebardo, Mauricio, Raimundo

9 betűs: Cristobal, Francisco, Gualtiero, Guillermo

festő

Alberti, R.
Carreno de Miranda, J.
Dali, S.
Goya, E.
El Greco (D. Theotocopuli)
Gris, J.
Miro, J.
Murillo, B.
Picasso, P.
Ribalta de F.
Ribera, J. (Lo Spagnolette)
Salona, J.
Velázquez, D.
Zuloaga, I.
Zupancic, O.
Zurbarán, F.

fennsík Kasztília, La Mancha

folyó Aragon, Duero, Ebro, Esla, Cabriel, Genil, Guadiana, Guadalquivir, Jucar, Segura, Segre, Sil, Tajo, Miño

főinkvizítor Torquemada, Th. de

főváros Madrid

granadai vár Alhambra

hadvezér Alba herceg (F. A. de Toledo)

hajóhad armada *(tört.)*

harangtorony Sevillában Giralda

hegedűművész Sarasate, P.

hegy, hegycsúcs

5 betűs: Aneto, Gatai,
7 betűs: La Sagra, Perdido, Toledói,
8 betűs: Montsant, Penalara,
9 betűs: Montsenyi,
10 betűs: Javalambre, Montserrat

hercegnő infánsnő

hírügynökség EFE

író

Alarcon, P.
Alemán, M.
Azorin
Barea, A.
Benaventa, J. *(Nob.)*
Benavides, M.
Blasco-Ibanez, V.
Breton de los Herreros
Caballero, F.
Calderon, de la Barca, P.
Cano, J. L.
Casona, A.
Castro y Belluis, G.
Cela, C.
Celaya, G.
Cervantes, S.
Costa, J.
Echegaray-Eizaguirre J. *(Nob.)*
Ganivet, H.
García Lorca, F.
García Nieto, J.
Gomez de la Serna, R.
Hernandez, M.
Hiero, J.
Huartado de Mendoza, D.
Jardiel Poncela, E.
Lope de Vega
Miro, G.
Molina, T.
Moratin id. F.
Moratin ifj. F.
Moreto y Cabana, A.
de Nora, E.
de Otero, B.
Pardo Bazan, E.
Pemán, J.
Pérez-Galdós, B.
Pérez de Ayala, R.
de Rojas Zorilla, F.
Sastre, A.
Tamayo y Baus, M.
Valera, J.
del Valle-Inclán, R.
Vallejo, A.
Zunzunegri, J.

kalap sombrero, szombreró

karmester Casals, P.

kémikus Elhuyar, S. és J., Villanovanus, A.

kikötő

4 betűs: Vigo
5 betűs: Cádiz, Ceuta, Gijon, Mahon
6 betűs: Bilbao, Malaga, Tarifa
7 betűs: Almeria, Melilla
8 betűs: Alicante, La Coruña, Valencia
9 betűs: Algeciras, Barcelona, Cartagena, Santander
12 betűs: San Sebastian
15 betűs: Palma de Mallorca

királyság *(tört.)* Kasztília, León, Aragónia, Katalónia, Navarra, Granada

király, királynő Alfonz, Fülöp, Izabella, Katolikus Ferdinánd, Károly, János Károly

kolostor és kastély Escorial, Yuste, Montserrat, Alcázar

költő

Alberti, R.
Aleixandre, V. *(Nob.)*
Alonso, D.
Becquer, G.
de Berceo, G.
Cernuda
Diego, D.
Esproceda, J.
Felipe Camino, L.
García Lorca, F.
De Gongora y Argote, L.
Guillén, J.
Hernandez, M.
Ibn Gabirol, S.
Iriarte, T.
Jimenéz, J. *(Nob.)*
Machado, A.
Manrique, G.
Martinez de la Rosa, F.
Meléndez-Valdés, Y.
Nunez de Arce, G.
Prados, E.
de Ouevedo y Villegas
Salinas Serreno, P.
Unamuno, M.
Villalón, F.
Zorilla, J.

középkorban az araboktól visszafoglalt terület reconquista

köznemes hidalgó

külbirtok

Spanyol Észak-Afrika

város (kikötő) Ceuta, Melilla

légiforgalmi társaság IBERIA, AVIACO

megszólítás don, dona, señor, señora, señorita

nemesi cím grande, hidalgo, caballero

nemzetiség spanyol, katalán, gallego, baszk, cigány

nemzeti hős Cid

Nobel-díjas

fiziológiai vagy orvosi Ochoa (spanyol származású amerikai), Ramon Cajal
irodalmi Aleixandre, Benavente, Echegaray Eizaguirre, Jiménez, Cela

női név

4 betűs: Inez
5 betűs: Bella, Edita, Elena, Juana
6 betűs: Blanca, Elvira, Isabel, Ulrica

7 betűs: Beatriz, Brigida, Carlota, Juanita, Manuela
8 betűs: Catalina, Hedvigia, Herminia, Isabella
9 betűs: Enriqueta, Felicidad, Francisca, Margerita
11 betűs: Guiliermina

nyelvtudós Hervás y Panduro, Menéndez Pirdal, De Nebrija

orvos Ramón y Cajal *(Nob.)*

őslakó ibér, keltibér

politikus, államférfi Alba, Dato, Ayala, Azana, Maura, Rivas, Artajo, Franco, Narvaez, Sagasta, Ibarruri, Olivarez

Prado műkincsei (festmények)

spanyolok

Goya y Lucientes:
Boszorkányszombat
Hóvihar
Kolosszus vagy a Pánik
Napernyő
Meztelen Maja
Maja ruhában
Virágáruslány
1808. május 3. Madridban: Harc a mamelukok ellen
IV. Károly és családja
Falusi lakodalom
Krisztus a keresztfán
Szembekötősdi
1808. május 3.: A felkelők kivégzése
Bordeaux-i tejeslány

El Greco:
Szentháromság
Szt. András és Assisi Szt. Ferenc
Krisztus keresztelése
Húsvét
János evangélista
A Szent Család
Feltámadás

Miranda:
II. Károly

Murillo:
Szt. Anna tanítja Szűz Máriát
A Szent Család madárral
Rebekka és Elieser

Ribera:
Szt. Bertalan mártíriuma
Jakab álma
Mária Magdolna

Velázquez:
Vulkánusz kovácsműhelye
Breda átadása vagy a Lándzsák
Balthasar Carlos herceg
Lescano törpe
A római Medici-villa kertje
Udvari dámák
Bacchus győzelme, vagy az Ivók

Zurbaran:
Szt. Casilda
Krisztus a keresztfán és Szt. Lukács

külföldiek

Del Sarto:
Női arckép - Lucrezia delle Fede

Mosch:
Élvezetek kertje

Bouts:
A Három Királyok imádása

Brueghel, idősebb:
Halál diadala

Lorrain:
Mózes kimentése a Nílusból
St. Serapin eltemetése

Correggio:
Noli me tangere

David:
Pihenő Egyiptomba menekülés közben

Dürer:
Ádám és Éva, Önarckép

Van Dyck:
Krisztus elfogatása
Az érckígyó

Giorgione:
Mária a gyermekkel Páduai Szt. Antal és Szt. Rochus között

Jordaens:
A festő családja

Mategna:
Mária halála

Memling:
Krisztus bemutatása a templomban
Három Királyok imádása
Krisztus születése

Mor:
Tudor Mária, Anglia királynője

Patinir:
Pihenő a menekülés közben
Áthajózás az alvilágba

Poussin:
Bacchusi jelenet
Dávid győzelme
Parnasszus

Raffaello:
Halas Madonna
Egy kardinális portréja

Rembrandt:
Artemisia királynő

Rubens:
Medici Mária
Három Királyok imádása
Ádám és Éva
Szerelmesek kertje

Három grácia
Paris ítélete
Szt. György lovag
Az Egyház győzelme
Scorel:
Humorista portréja
Tintoretto:
Nemesember aranylánccal
Judit és Holofernesz
József és Putifárné
Harc a törökök és keresztények között
Tiziano:
Bacchanália
Vénusz ünnepe
V. Károly lovon a mühlbergi csata előtt
Danae és az aranyeső
Spanyolország segítségére siet a vallásnak
Ádám és Éva
Veronese:
Mózes kimentése a Nílusból
Vénusz és Adonisz
Watteau:
Táncmulatság a parkban
Eskine
Társaság a St. Claudi parkban
Van der Weyden:
Pietà
Levétel a keresztről
Madonna a gyermekkel

reformátor Servet, M.

régi pénz duri, onza, real, medio, dublon, dublone, pistole, maravedi

rendező (színházi és film-) Bardem, J., Berlanga, L., Gil, R.

repülőtér Madrid, Barcelona, Palma de Mallorca, Sevilla, Bilbao, Alicante, Malaga

sajtó (újságok) YA, ABC, El Alcázar, Arriba, Informaciones, El Pueblo, Diario De Barcelona, Mundo Obrero, Euzkadi Roja, El Pais

spanyolul barát: amigo, hölgy: donna, szenyóra, szenyorita; úr: don, szenyor, señor, folyó: rio, lovag: caballero

spanyol örökösödési háború (1701–1714) XIV. Lajos király indította az ausztriai Habsburgok ellen;
hadvezérei: Savoyai Jenő, Marlborough herceg;
befejezi: utrechti béke (1713) és a rastatti béke (1714); V. Fülöp trónra lép

spanyol polgárháború (1936–1939)
csatái: madridi (1936–1937); guadalajarai (1937. III.)

sziget Baleár-szigetek, Formentera, Fuertventura, Gran Canaria, Hierró, Ibiza, Kanári, Lanzarote, Mallorca, Menorca, Tenerife-szigetek

szobrász Berruguete, A., Cano, A., Silos de D., Gargalo, P., Gonzales, J., Hernández, G., Ripoll, M., Mena, de P., Mortanéz, J. M., Zacillo, F.

tánc bolero, esmeralda, flamenco, fandango, lagarterana, madrelina, rodena, sarabande, saltarello, seguidilla

tartomány (provincia)
4 betűs: Jaén, León, Lugo
5 betűs: Alava, Avila, Cádiz, Soria
6 betűs: Burgos, Cuénca, Gerona, Huelva, Huesca, Lérida, Madrid, Malaga, Murcia, Orense, Oviedo, Teruel, Toledo, Zamora
7 betűs: Almeria, Badajoz, Caceres, Cordoba, Granada, Logroño, Navarra, Segovia, Sevilla, Vizcaya
8 betűs: Albacete, Alicante, Baleares (Baleárok), La Coruña, Valencia, Zaragoza
9 betűs: Barcelona, Castellón, Guipuzcoa, Las Palmas
10 betűs: Ciudad Real, Ponteveda, Valladolid
11 betűs: Guadalajara

tájegység Andalúzia, Aragónia, Asztúria, Extremadura, Galícia, Katalónia, Kasztília (Ó- és Új-), León, Murcia, La Mancha, Baszkföld (Pais Vasco), Kantabria, Valencia, Navarra

tengerfok Creus, Finisterre, Gata, Nao, Ortegal, Palos, Peñas, Tortosa, Trafalgar-fok

tengeröböl Alicantei-, Almeriai, Cádizi-, Valenciai-, Vizcayai-öböl

tengerpart
10 betűs: Costa Brava, Costa Verde
11 betűs: Costa Blanca, Costa del Sol, Costa Dorada
12 betűs: Costa de la Luz
14 betűs: Costa del Azahar

történetíró Altamira, y R., Grevea, Zamalloa, La, M., Las Casas, B., de Sahagun, B.

törvényhozó testület kortéz, cortes

várerődítmény Alcazar

városszövetség *(tört.)* hermandad

város
3 betűs: Sos, Túy
4 betűs: Adra, Irun, Jaen, Leon, Loja, Lugo, Olot, Pola, Toro, Vigo
5 betűs: Alcoy, Alora, Altea, Arcos, Avila, Béjar, Berga, Berja, Cabra, Cádiz, Cieza, Coria, Ecija, Elche, Fraga, Gijón, Jerez, Lillo, Lorca, Mahon, Oliva, Osuna, Palma, Ronda, Soria, Ubeda, Valls, Zafra
6 betűs: Alcala, Alcira, Bailen, Bermeo, Bilbao, Blanes, Burgos, Ciudad, Galera, Gandia, Gerona, Guadix, Hellin, Huelva, Huesca, Jijona, Laredo, Le-

rida, Lucena, Madrid, Malaga, Mataro, Merida, Mieres, Moguer, Molina, Monzón, Motril, Murcia, Olvera, Orense, Orgiva, Oviedo, Saguno, Tarifa, Teruel, Toledo, Tolosa, Zamora
7 betűs: Almaden, Almeria, Badajoz, Caceres, Cordoba, Granada, La Linea, Linares, Logrono, Sagunto, Segovia, Sevilla, Tarrasa, Tortosa, Vitoria
8 betűs: Albacete, Alicante, Aranjuez, Badalona, La Coruna, Palencia, Pamplona, Sabadell, Santiago, Valencia, Zaragoza
9 betűs: Algeciras, Barcelona, Cartagena, Castellon, Salamanca, Santander, Saragossa, Tarragona
10 betűs: Hospitalet, Pontevedra, Valladolid
11 betűs: Guadalajara, Puertollano, San Fernando
12 betűs: San Sebastian

zeneszerző Albeniz, I., de Falla, M., Granados y Campina, F., Pedrell, F.

spanyolfal paraván

Spárta alapítója Lükorgosz, **tanácsa** apella
spártai hadvezér Leonidas, Lysander, Pausanias
katona hoplita
öregek tanácsa (szenatus) gerusia

Spartacus-szövetség vezetői Liebknecht, K., Luxemburg, R., Mehring, F., Zetkin, C.

spektrográfia anyagvizsgálat színképelemzéssel

spekulatív tőzsdeügylet arbitrázs

Spenser, E.-mű Tündérkirálynő, Pásztor Kalendárium

spiritiszta összejövetel szeánsz

Spitteler, C.-mű Olimposzi tavasz, Imago

„splendid isolation" *(id.)* „előkelő elszigeteltség"

sportág asztalitenisz, atlétika, autózás, biliárd, birkózás, bob és szánkózás, cselgáncs (judo), evezés, görkorcsolyázás, gyeplabdázás, íjászat, jégkorongozás, kajakozás-kenuzás, kerékpározás, kézilabdázás, korcsolyázás, kosárlabdázás, labdarúgás, lovaglás, motorcsónakozás, motorkerékpározás, ökölvívás, öttusázás, ródlizás, röplabdázás, rugby, sakk, sízés, sporthorgászat, sportlövészet, súlyemelés, tekézés, tenisz, természetjárás, tollaslabdázás, torna, úszás-műugrás-vízilabdázás, vitorlázás, vívás, *lm.* olimpiák

sportszövetségek és rövidítéseik
AIBA ökölvívás
FISA evezés
FEI lovas sportok
FHI súlyemelés
FIBA kosárlabdázás
FIBT bob
FIC kajaksport és kenusport
FIAC kerékpározás
FIE vívás
FIFA labdarúgás
FIG torna
FIHG gyeplabdázás, gyephoki
FILA birkózás
FILC versenyszánkózás
FILS sízés
FITA íjászat
FIV röplabdázás
IAAF atlétika
IHF kézilabdázás
IJF cselgáncs, dzsiu-dzsicu, judo
ISU korcsolyázás
IYRU vitorlázás
LIHG jégkorongjáték, jéghoki
UIPM öttusa, modern pentatlon
UIT sportlövészet

Spree mellékfolyója Uske, Dahme, Panke, Wuhle

srapnel repeszgránát

Srí Lanka (Ceylon)
festő Daranijja-Gala, J., Kejt, J., Pirisz, G.
folyó Mahaweli, Gal, Kala
főváros Colombo
hegy Pidurutalagala (2524 m), Adams Peak
író Siriseni, P., Vicramasinge, M.
kikötő Colombo, Trincomalee, Galle, Jaffna
légiforgalmi társaság Air Lanka
nemzetiség szingaléz, tamil, mór, vedda (őslakos)
pénznem Srí Lanka-i rúpia = 100 cent
repülőtér Colombo
sajtó (újságok) Ceylon Daily News, Dinamina Darasa, Janata, Lankadipa, Mavbima Deshabhimani, Forward
tengerszoros Palk-szoros
tengeröböl Mannari-öböl
tó Senanayake Samudra
törvényhozó testület parlament, képviselőház és szenátus
város Colombo, Jaffna, Kandy, Galle, Trincomalee, Batticaloa, Negombo, Moratuwa, Mt. Lavinia, Anuradhapura, *lm.* kikötő

stadion aréna, hippodrom

stádium fázis, időtartam

Staël, M. (Necker, G.)-mű Delphine, Corinne

Stájerország (Stiria, Steiermark) fővárosa Graz

statisztikus mechanika művelői Boltzmann, L., Maxwell, J., Gibbs, J.

Stanley, H. felfedezései Afrikában Albert-, Edward-tó, Ruwenzori

Stefánia-tó felfedezője Teleki Sámuel

Stein, A.-mű Homokba temetett városok, Romvárosok Ázsia sivatagjaiban, Ősi ösvényeken Ázsiában

Steinbeck, J.-mű Egerek és emberek, Édentől keletre, Volt egyszer egy háború (riportkötet), Érik a gyümölcs

Steindl, I.-alkotás Országház (Parlament)
Stendhal (H. Beyle-)-mű Pármai kolostor, Vörös és fekete, Vörös és fehér
Stephenson mozdonya Rocket (rakéta)
Stevenson, R. fantasztikus regénye Dr. Jekyll és Mr. Hyde csodálatos története
Stockholm
királyi rezidencia: Drottningholmen
királyok temetkezőhelye: Riddari templom
szigeteken épült: Helgeandsholmen, Riddarholmen
üzleti negyed: Norrmalm
Stodola, I.-vígjáték A mi miniszter urunk, A szenátor úr teája
Stolz, R.-operett Tánc a boldogságba, Elveszett valcer
stomatológia fogászat
strapás fáradságos, kimerítő, hajszás
stratégiai fegyverek korlátozását célzó tárgyalás SALT
(id.) Strauss, J.-mű bécsi keringő, Radetzky-induló
(ifj.) Strauss, J.-mű
operett Denevér, Cigánybáró
keringő Bécsi vér, Déli rózsák, Tavaszi hangok, Kék Duna keringő, Mesék a bécsi erdőről
vígopera Pázmán lovag
Strauss, O.-operett Varázskeringő
Strauss, R.-mű Don Juan, Till Eulenspiegel, Imigyen szóla Zarathustra, Don Quixote
operák Salome, Elektra, Rózsalovag, Ariadne Naxosban
Strindberg, A.-mű A vörös szoba, Vallomások, Az apa, Inferno, Legendák, Haláltánc, Egy lélek fejlődése
Stróbl A.-mű Arany János, Liszt Ferenc, Dobó István, Erkel Ferenc szobra, Anyánk
Sturm und Drang képviselői Herder, Lenz, Bürger, Goethe, Schiller
struccfajta emu, moa, kivi, nandu, kazuár
Sue, E.-regény Párizs rejtelmei, A szerelem gyermekei, Az ördöngös orvos
sugár rádiusz
sugárzás mértékegysége röntgen (r)
sugárirányban haladó radiális, sugárszerű
sugármentesítés dezaktivizálás
sugártörés refrakció, fénytörés
sugárzás emanáció, radiáció
Sully-Prudhomme-vers A törött váza
súlycsoport a sportban lepke-, közép-, nehéz-, váltó-, bantam-, könnyű-, pehely-, félnehézsúly
súlymérték (metrikus rendszertől eltérő)
centaro = 44 oka = 56,3 kg (Görögország)
mázsa = 100 skalpund = 42,5 kg (Finnország)
bécsi mázsa = 100 font à 32 lat = 56 kg (Magyarország)
pound = 16 ounces = 453,6 g (Nagy-Britannia)
quintal = 128 arrate = 58,7 kg (Portugália)
quintal = 4 arroba = 100 libra = 45 kg (Spanyolország)
quintal = 100 skülpund = 42,4 kg
stona = 14 pound (Nagy-Britannia)
ton = 20 hundred weights à 112 pound (Nagy-Britannia)
acre = 40,5 ár (Nagy-Britannia)
súlymérték *lm.* Tízes rendszerbeli súlyegység
Afrika
kantar = 100 artal (Rottolo) = 50,8 kg (Marokkó)
kantar = 36 oka (Egyiptom)
kvan = 312,1 kg (Madagaszkár)
oka = 1,2 kg (Egyiptom)
rottolo = 12 vaki = 0,3 kg (Etiópia)
Ázsia
bahar vagy candy = 445 angol font (Srí Lanka)
maund = 1000 misoal = 4,4 kg (Afganisztán)
pikul vagy tan = 100 katti/kin á 16
liang á 10 csin á 10 fan = 60,4 kg (Kína)
Amerika
cental = 100 libra = 45,3 kg (USA)
quintal (részei libra és arraboa a dél-amerikai államokban)
Európa
batman = 6 oka (Törökország)
centenaa = 100 pond = 49,4 kg (Hollandia)
centner = 100 font = 49,2 kg (Norvégia)
centner = 100 funt = 50 kg (Svájc)
centnar = 100 feent = 40,5 kg (Lengyelország)
súlypont baricentrum
sumér főváros Ur
Suppé, F.-operett Boccaccio, Fatinitza, A könnyű lovasság, Szép Galathea
Surányi M.-regény A nápolyi asszony, Egyedül vagyunk
Suriname
folyó Cornatijn, Tapanahoni, Gran Rio, Saramacca, Marowijne, Suriname, Nickerie, Lawa
főváros Paramaribo
hegycsúcs Juliana Top (1280 m)
nemzetiség hindi, kreol, indonéz, néger, amerindiai
pénznem surinamei gulden = 100 cent
suta sete, balkezes, félszeg, ügyetlen, felemás; -kezű; őz-, sete-
sűrítés kondenzálás, kondenzáció
svadron lovasszázad, huszárszázad
Suttner, B.-mű Le a fegyvert! Az emberiség fennkölt eszméi
sürgős (postai) küldemény telex, távirat, telefax, telegram, expresszlevél, expresszcsomag, távirati utalvány
Sütő A.-mű Hajnali küzdelem, Mezítlábas menyasszony, Az új bocskor, Egy pakli dohány, Esküvő a

kastélyban, Anyám könnyű álmot ígér, Rigó és apostol, Istenek és falovacskák, Nagyenyedi fügefavirág, Ádvent a Hargitán, A szuzai menyegző

Sütő K.-mű Lelkeket jöttem venni, Kacagó faluvégek

sváb költőiskola tagjai Uhland, L., Kerner, J., Schwab, G.

Svájc (Suisse)

biológus Bonnet, Ch., Gessner, C., Nägeli, C., Reichstein, T.

botanikus Godet, Bauhin, Haller, Nägeli, Claparede, De Candelle

búcsújáróhely Einsiedeln

csillagász Bonnet, Ch., Euler, L., Wolf, J.

építész Le Corbusier, Ch.

félkanton Ausserrhoden, Innerrhoden, Basel-Land, Basel-Stadt, Nidwalden, Obwalden

festő Auberjonois, R., Böcklin, A., Erni, H., Gessner, S., Hodler, F., Kauffmann, A., Smiet, C., Klee, P.

filozófus Avenarius, R., Crousaz, J., Häberlein, P., Lavater, S., Paracelsus, Th.

fizikus Bernoulli, J., Bernoulli, D., Jakob, I., Bloch, F. *(Nob.)*, Collandon, D., Euler, L., Guillaume, Ch. *(Nob.)*, Kemmer, S., Hagenbach-Bischoff, E., Pictet, M., Prévost, P.

folyó

3 betűs: Inn

4 betűs: Aare, Birs, Emme, Mera, Thur, Visp

5 betűs: Broye, Doubs, Rhein (Rajna), Rhône, Saane, Simme

6 betűs: Albula, Kander, Limmat, Maggia, Ticino

7 betűs: Rombach, Tarmina

főváros Bern

Genfi-tavon (Lac Léman) folyik át Rhône

geológus Heim, A., Saussure, H.

gleccser Aletsch, Fiescher, Gorner

hágó Abula-, Nagy Szt. Bernát-, Bernina-, Simplon-, Splügen-, Furka-, Szt. Gotthárd-hágó

hegycsúcs Dufour Spitze (4634 m), Jungfrau, Finsteraarhorn, Fluchthorn, Matterhorn, Säntis, Piz Bernina, Tödi, Weisshorn

hegység Alpok, Jura-hegység

hírügynökség *(röv.)* ATS

író

de Bèze, Th. — Keller, G.
Bührer, I. — Manuel, N.
Dürrenmatt, F. — Monnier, Ph.
Frisch, M. — von Müller, J.
Gengenbach, P. — Ramuz, Ch.
Gotthelf, J. — Rod, É.
Hadlaub, J. — Stimmer, I.
von Haller, A. — Spitteler, G.
Inglin, M.

kanton Aargau, Appenzell, Basel, Bern, Fribourg, Genève, Glarus, Graubünden, Jura, Luzern, Neuchâtel, Schaffhausen, Schwyz, Solothurn, St. Gallen, Thurgau, Ticino, Unterwalden, Uri, Valais, Vaud, Zug, Zürich

kémikus

Boe, F. — Prelog, V. *(Nob.)*
Clausius, R. — Ruzicka, E. *(Nob.)*
Goppesröder, F. — Saussure, N.
Heumann, K. — Schönbein, Ch.
Karrer, P. *(Nob.)* — Schweizer, M.
Kostanecki, S. — Shebier, J.
Marignac, J. — Signer, R.
Miescher, K. — Soret, Ch.
Müller, P. *(Nob.)* — Stoll, A.
Persoz, J. — Werner, A. *(Nob.)*
Picket, A. — Wislicenus, J.

költő

Bodner, J. — Keller, G. — Spitteler, C. *(Nob.)*
Frey, J. — Leuthold, H.
Gessner, S. — Meyer, C. — Widmann, J.
Hesse, H.

közgazdász Cherbuliez, A., Sismondi, J., Walras, M.

latin neve Helvetia

légiforgalmi társaság Swissair, Crossair

matematikus

Balmer, J. — Bernouli, D. — Guldin, H.
Bernays, P. — Bürgi, J. — Lambert, J.
Bernouli, I. — Euler, L.

nemzetiség svájci, olasz, német, francia, retoromán

nyelvész Gilleron, J., Jaberg, K., Jud, J., Saussure, F.

nemzetközi jogász Vattel, E.

Nobel-díjas *békedíj* Schweitzer, A., Berni Állandó Nemzetközi Békeiroda, Ducommun, É., Dunant, H., Gobat, Ch.

fizikai Bloch, F. (svájci származású amerikai), Guillaume, Ch. (finn származású), Rohrer, H.

fiziológiai vagy orvosi Richstein, T. (lengyel származású), Arber, W., Bovet, F. (olasz származású), Hess, W., Kocher, E., Müller, P.

kémiai Prelog, V. (horvát származású), Ruzicka L. (horvát származású), Werner, A., Karrer, P.

irodalmi Spitteler, C.

orvos Arber, W. *(Nob.)*, Hess, W. *(Nob.)*, Kocher, E. *(Nob.)*, Messmer, F., Paracelsus, Th., Reichstein, T., Schweitzer, A. R. *(Nob.)*

őskantonok Schwyz, Uri, Unterwalden

őslakosok helvétek, kelták

pedagógus Pestalozzi

pénznem svájci frank (franc suisse) = 100 rappen

pszichológus Bonnet, Ch., Jung, C.

reformátor Kálvin, J. (Calvin, Chauvin), Zwingli, U.
repülőtér Basel, Bern, Genf (Cointrin), Zürich (Kloten)
sajtó (újságok) Neue Zürcher Zeitung, Basler Zeitung, Tagesanzeiger, National Zeitung, Der Bund, Vaterland, La Liberté, Journal de Genève, Tribune de Lausanne, La Suisse, Giornale del Popolo, Schweitzer Illustrierte, Die Weltwoche, Femina
szabadságharcos Hofer, A., Tell, W.,
szobrász Bill, Vela, Gieng, Graff, Rossi, Haller, Giacometti
téli sporthely Arosa, Andermatt, Davos, Engelberg, Flims, Grindenwald, Kandersteg, Klosters, Pontresina, St. Moritz, Zermatt, Zuoz
tó Bieli, Boden- (Bodensee), Genfi-, (Lac Léman), Lago Maggiore, Luganói-, Neuchâteli-, Sempachi-, Thuni-, Vierwaldstätti-, Zugi-, Zürichi-tó
törvényhozó testület Nemzeti Tanács, Államtanács
utazó-felfedező Burckhardt, J.
város, üdülőhely
3 betűs: Elm, Wil, Zug,
4 betűs: Bern, Biel, Brig, Chur, Genf, Nyon, Sion, Thun
5 betűs: Aarau, Arbon, Arosa, Baden, Basel, Brugg, Davos, Flims, Henau, Ilanz, Lorca, Nidau, Olten, Pully, Spiez, Stans, Stein, Vevey
6 betűs: Ascona, Brienz, Genève, Glarus, Horgen, Laupen, Listal, Lugano, Morges, Murten, Moudon, Saanen, Sarnen, Schwyz, Zürich
7 betűs: Altdorf, Herisau, Locarno, Sargans, Wattwil, Yverdon, Zermatt
8 betűs: Bad Ragaz, Burgdorf, Freiburg, Fribourg, Grenchen, Klosters, Lausanne, Martigny, Montreux, St. Gallen, Zofingen
9 betűs: Andermatt, Appenzell, Engelberg, Meiringen, Neuchâtel, Neuenburg, Reichenau, Rorschach, Solothurn
10 betűs: Bellinzona, Einsiedeln, Frauenfeld, Interlaken, Pontresina, Rapperswil, Weinfelden, Winterthur
11 betűs: Grindelwald, Rheinfelden, Sankt Gallen
12 betűs: Schaffhausen
zeneszerző
5 betűs: Bloch, Frank, Hegar, Huber, Moser, Senel
6 betűs: Lanber, Martin, Schöck
8 betűs: Burkhard, Honegger
12 betűs: Sutermeister
zongoraművész Fischer, E., Frey, E.
Zürich latin neve Turicum
Zürichi tó vizét vezeti le Limmat

svéd, Svédország (Sverige)
Ázsia-kutató Hedin, S.
biológus Lundegard, H.
botanikus Achatius, E., Agardh, K., Fries, E.
csillagász Angström, A., Celsius, A., Charlier, K., Lindblad, B.
dinasztia Bernadotte
építész

Adelcrantz, A.	Reinius, L.
Asplund, E.	Scholander, F.
Backstrom, S.	Sundvall, C.
Clasou, L.	Tempelman, O.
Josephson, F.	Tessin, C.
Markelius, L.	Wickman, G.

feltaláló Dalén, G. (villanófény), Ericson, J. (gőzfecskendő), Laval, C. (tejszeparátor, gőzturbina)
festő

Bergh, B.	Krafft, P.
Blommer, N.	Larsson, C.
Breda, K.	Pasch, C.
Dardel, N.	Pasch, L.
Ehrendtrahl, D.	Plagemann, C.
Engström, L.	Ryd, C.
Fagerlin, F.	Sodermark, O.
Grünewald, L.	Zorn, A.
Jolin, E.	

filozófus Swedenborg, E.
fizikus

Alfvén, H. *(Nob.)*	Celsius, A.
Arrhenius, S.	Dalén, N. *(Nob.)*
Angström, A.	Müller, K. *(Nob.)*
Binning, G. *(Nob.)*	Rydberg, R.
Blomstrand, Ch.	Siegbahn, K. *(Nob.)*

folyó
3 betűs: Dal, Fax, Ume
4 betűs: Gide, Klar, Pite
5 betűs: Kalix, Lagan, Torne
6 betűs: Indals, Nissan, Vindel
7 betűs: Ljungan, Ljusnan
főváros Stockholm
hajózási társaság Svenska Rederi, Svenska Lloyd, Svenska Amerika Linien, Transatlantic, Ostasiatiska
hegy, hegycsúcs Skandináv hegység, Gustaret, Kebnekaise (2123 m), Marsfjället, Pårtekaysei
hírügynökség TT
író

Almquist, C.	Johnson, E.
Arnér, S.	Kellgren, H.
Bergman, H.	Kjallgren, J.
Fridegard, J.	Lagerlöf, S.
Heidenstam, C.	Lidman, S.

Lo-Johansson, I.
Moberg, V.
Munthe, A.
Nordström, L.
Siwerts, S.
Söderberg, H.
Strindberg, A.

karmester Henneberg, C.

kémikus
Arrhenius, S. *(Nob.)*
Bergman, T.
Berzelius, J.
Cleve, D.
Euler-Chelpin, H. *(Nob.)*
Hevesy Gy. *(Nob.)*
Nilson, L.
Nobel, A.
Scheele, K.
Svedberg, Th.
Tiselius, A. *(Nob.)*
Theorell, A. *(Nob.)*

király, királynő Adolf, Gusztáv, Károly, Krisztina

kikötő Göteborg, Helsingborg, Karlskrona, Halmstad, Karlstad, Kristianstad, Luleå, Malmö, Stockholm, Norrköping, Gävle, Umeå, Sundsvall

költő
Almquist, C.
Andersson, D.
Atterbom, P.
Bellman, C.
von Dalin, O.
Ekelöffel, G.
Eklund, V.
Forssell, L.
Fröding, G.
Geijer, E.
Heidenstam, C. *(Nob.)*
Karlfeldt, E. *(Nob.)*
Lagerkvist, P. *(Nob.)*
Lindegren, E.
Lundkvist, A.
Martinson, H. *(Nob.)*
Runeberg, J.
Stiernhielm, G.
Tegnér, E.
Thoursie, R.
Wivallius, L.

közgazdász Cassel, G.

légiforgalmi társaság *(röv.)* SAS

mineralógus Cronstedt, A.

matematikus Cramer, C., Mittag Leffler, M.

meteorológus Hildebrand-Hildebrandson, H.

nemzetiség svéd, lapp, finn

Nobel-díjas *békedíj* Arnoldson, K., Branting, K., Hammarskjöld, D., Myrdal, A., Söderblom, L.
fizikai Alfvén, H., Dalén, N., Siegbahn, K., Binning, G., Miller, K.
fiziológiai vagy orvosi Bárány R. (magyar származású), Bergström, S., Euler, U., Granit, R. (finn származású), Gullstrand, A., Samuelsson, B., Theorell, A., Wiesel, T.
kémiai Arhénius, S., Euler-Chelpin, H. (német származású), Svedberg, Th., Tiselius, A.
irodalmi Heidenstam, V., Johnson, E., Karlfeldt, E., Lagerkvist, P., Lagerlöf, S., Martinson, H.
közgazdász Myrda, G., Ohlin, B.

nyelvtudós Collinder, D., Wiklund, K.

operaénekes Forsell, J., Larsen-Todsen, N., Svanholm, S.

operaénekesnő Lind, J. (svéd csalogány)

őslakó gót, svéd

paleontológus Stensiö, B.

pénznem svéd korona (krona) = 100 öre

politikus és államférfi Palme, Myrdal, Staaff, Branting, Arnoldson, Bernadotte, Oxenstierna, Hammarskjöld, Gyllenstierna

rendező (színházi és film)
Bergman, L.
Lindberg, P.
Malmquist, S.
Mattson, A.
Molander, D.
Sjöström, V.

repülőtér Göteborg, Malmö, Stockholm (Bromma), Lulea, Jönköping, Kiruna

régész Montelius, O.

rockegyüttes (ABBA) Agnetha, Björn, Benny, Annifrid

sajtó (újságok) Dagens Nyheter, Expressen, Göteborgs Posten, Ny Dag, Svenska Dagbladet, Sydsveska Dagbladet

sarkkutató Andree, A., Nordenskjöld, O.

Stockholmi Nemzetközi Békekutató Intézet *(röv.)* SIPRI

sziget Ängesön, Gotland, Gotska Sandön, Gräsö, Hisingen, Holmön, Ljusterö, Ornö, Orust, Öland, Utö

színész (filmszínész)
Sjorström, V., Zetterling, M., Sundquist, F.

színésznő (filmszínésznő)
Bergman, L., Garbo, G., Jacobsson, U., Leander, Z., Soderbaum, V., Ulmann, L.

szobrász Sergell, Fogelberg, Kjellberg, Michelien, Hasselberg, Ouarström

tájegység
7 betűs: Dalarna, Halland, Smaland
8 betűs: Blekinge, Götaland, Jämtland, Lappföld, Värmland
9 betűs: Gävleborg, Kronoberg
10 betűs: Norrbotten
12 betűs: Västerbotten
14 betűs: Västernorrland

tartomány és székhelye
6 betűs: Kalmar: Kalmar; Örebro: Örebro
7 betűs: Gotland: Visby; Halland: Halmstad; Uppsala: Uppsala
8 betűs: Alvsborg: Vänersborg; Blekinge: Karlskrona; Göteborg: Götebor; Jämtland: Östersund; Malmöhus: Malmö; Värmland: Karlstad
9 betűs: Gävleborg: Gävle; Jönköping: Jönköping; Kronoberg: Värjö; Skaraborg: Mariestad; Stockholm
10 betűs: Kopparberg: Falun; Norrbotten: Lulea
11 betűs: Västmanland: Västeras
12 betűs: Östergötland: Linköping; Södermanland: Nyköping; Västerbotten: Umea
14 betűs: Västernorrland: Härnösand

természettudós Bystrom, N., Linné, K., Sergel, J.
tó Bolmen, Hjalmären, Mälaren, Roxen, Storsjön, Vänern, Vättern-tó
történetíró Kjellén, R., Malmström, C.
törvényhozó testület Első Kamara, Második Kamara
utazó-felfedező Andersson, J., Hedin, S., Nordenskjöld, O.
város Stockholm, Arvika, Borås, Borlänge, Eskilstuna, Falun, Gävle, Göteborg, Halmstad, Haparanda, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Kiruna, Linköping, Malmö, Motala, Nyköping, Norrköping, Örebro, Östersund, Sundsvall, Trelleborg, Umeå, Uppsala, Västerås, Växjö, Visby
zeneszerző
Alfvén, H.
Atterberg, K.
Berg, N.
Hallén, A.
Hallstrom, L.
Larsson, L.
Lindbland, A.
Lindberg, O.
Peterson-Berger, W.
Rangström, T.
Rosenberg, H.
Sjögren, E.
Södermann, J.
Stenhammar, W.
Wegelius, M.
Wirén, D.
svindler csaló
Swaziföld *l.* Szváziföld (Ngwane)
Swift, J.-mű Gulliver utazásai, Hordó mese
Sylvester J. műve Újszövetség fordítása (1541) (Sárvár, az első magyar nyelvű könyv)
syndroma tünetcsoport

Sz

szabadalom licenc, patent; -bitorlás, -jog, -levél, -sértés, -tulajdonos
szabad ég alatti festésmód plein air
szabadelvűség liberalizmus
szabadesés törvényének felfedezője Galilei
Szabad Nép első szerkesztői Rózsa Ferenc, Schönherz Zoltán
„Szabadság, egyenlőség, testvériség" „Liberté, Egalité, Fraternité", a nagy francia forradalom (1789–1794) jelszava
szabad stílusú birkózás pankráció
Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége *(röv.)* CISL
szabad törzsi birtok allódium
szabad vers Énekek éneke, Jób könyve (Biblia)
művelői

Apollinaire, G.	Majakovszkij, A.
Aragon, L.	Rimbaud, A.
Claudel, P.	Whitman, W.
Larbaud, V.	

magyarok

Babits M.	József A.
Illyés Gy.	Kosztolányi D.

szabályozó regulátor
szabályzat paragmatika, regula, rendtartás, ügyrend
szablya fringia, görbe kard
Szabó L.-kötet A huszonhatodik év, Fény, fény, fény, Föld, erdő, Isten, Örök barátaink (műfordítások), Tücsökzene, Kalibán, Te meg a világ, Harc az ünnepért
Szabó Magda-mű Bárány, Neszek, Disznótor, Álarcosbál, Kígyómarás, Vörös tinta, Pilátus, Mózes egy, huszonkettő, Tündér Lala, Alvók futása, Abigél, Hullámok kergetése, Zeusz küszöbén
Szabó P. *(Koss.)*-**mű** Isten malmai, Harangoznak, Talpalatnyi föld, Lakodalom–Keresztelő–Bölcső (trilógia), Őszi vetés, Nyugtalan élet (önéletrajz) Emberek, Ahogy lehet, Minden kör bezárul, Szépülő szegények
szabóművészet haute couture
szabvány mérték, norma
Szahalin-sziget székhelye Juzsno-Szahalinszk
Szahara hegysége Ahaggar, Air, Tassili, Tibesti
Szajna
hajózható Méry-től; *tengerbe ömlik* Le Havre-nál
mellékfolyói Aube, Epte, Eure, Oise, Aisne, Marne
kikötőváros Párizs, Rouen
szakasz (korszak) periódus, időszak, epocha, ciklus, időtartam, egység, rész, éra
szakasz -határ, -mérnök; folyam-, front-, part-, terep-, vonalszakasz
szaknyelv zsargon, slang (szleng)
szakóca szekerce, balta
Szakszervezeti Világszövetség *(röv.)* SZVSZ
szaldó egyenleg
szálas anyag
növényi eredetű

eszpartó-fű	kenaf	pamut
gyékény	kanatnyik	raffia
gyapot	kókusz	rami
juta	len	szizál
kender	manilakender	

állati eredetű

alpaka	lószőr	tehénszőr
gyapjú	mohair	teveszőr
kasmír	prémes állatok szőre	vadselyem
láma	tusza	

szervetlen eredetű azbeszt, üveggyapot
Szaljut-6 nemzetközi űrkutatási program; *kezdete:* 1977. IX. 29.
résztvevői
szovjet:

Akszjonov, V.	Kovaljonov, V.
Bikovszkij, V.	Kubászov, V.
Dzsanyibekov, V.	Ljahov, V.
Gorbatko, V.	Makarov, O.
Grecsko, G.	Malisev, J.
Gubarev, A.	Popov, L.
Ivancsenko, Sz.	Rjumin, V.
Ivanov, V.	Romanyenko, J.
Kizim, L.	Rukavisnyikov, Ny.
Klimuk, P.	Sztrekalov, G.

bolgár:
Ivanov, G. (1979)
csehszlovák:
Remek, V. (1978)
kubai:
Méndez Tamayo (1980)
lengyel:
Hermaszewsky, M. (1978)
magyar:
Farkas B. (1980)
mongol:
Gurragcsa (1981)
német:
Jähn, S. (1978)
román:
Pranari (1981)

vietnami:
Pham Tuan (1980)

szállító eladó, fuvarozó, speditőr, vivő

szállítóeszköz, jármű
4 betűs: autó, busz, hajó, kenu, komp, lift, *(röv.):* szgk, taxi
5 betűs: gőzös, kocsi, metró, moped, motor, troli, tutaj, vasút, vonat
6 betűs: csónak, fiáker, libegő, rakéta
7 betűs: bicikli, felvonó, konflis, léghajó
8 betűs: autóbusz, bérkocsi, expressz (vonat), gépkocsi, kerékpár, légibusz, postaautó, villamos, zeppelin
9 betűs: repülőgép, teherautó
10 betűs: földalatti, gyorsvasút, hegyi vasút, helikopter, magasvasút, teherkocsi
11 betűs: fogaskerekű, mozgólépcső, paternoster
12 betűs: személyvonat
13 betűs: motorkerékpár, tehergépkocsi
14 betűs: drótkötélpálya

szállítótartály konténer (container)

szálloda hotel, szálló, motel

szállodai alkalmazott pincér, portás, szakács, szobalány, londiner

szállóigék

Ady E.:
A megszépítő messzeség

Dunának, Oltnak egy a hangja

Ifjú szívekben élek s mindig tovább

Lesz új vezér és új Dózsa

Mit ér az ember, ha magyar

Mi urunk: a Pénz

Nekünk Mohács kell

Rohanunk a forradalomba

Sohse hull a vörös csillag

Ágai A.:
Röndnek muszály lönni!

„leiterjakab"

Arany J.:
Állj elő vén Márkus! Vedd le a süveged!

Az akarat diadalt arat

Ha per, úgymond, hadd legyen per!

Hátra van még a feketeleves

Hullatja levelét az idő vén fája

Letészem a lantot

Nyelvében él a nemzet

Árva gólya áll magában

Aszlányi K.:
Sok hűhó semmiért

Babits M.:
Az Istenek halnak, az Ember él

Minden lemondás egy kis halál

Balassi B.:
Vitézek mi lehet
e széles föld felett
szebb dolog az végeknél?

Bajza J.:
Sírva vigad a magyar

Csatájok a védelmezett
Népjog csatája volt

Batsányi J.:
Vigyázó szemetek Párizsra vessétek!

Berzsenyi D.:
Forr a világ bús tengere, ó magyar

Cholnoky V.:
„az összes fölösleges tudományok doktora"

Csathó K.:
Az én lányom nem olyan

Házasságok az égben köttetnek

Szakítani nehéz dolog

Te csak pipálj, Ladányi

Csiky G.:
A fiatalság olyan betegség, amely napról napra gyógyul

Csokonai Vitéz M.:
A hamut is mamunak mondja

Földiekkel játszó égi tünemény

Darvas J.:
Város az ingoványon

Eötvös K.:
Eszméim győzelme legyen emlékjelem

Fodor L.:
Helyet az ifjúságnak

Gárdonyi G.:
Ingyen még senki sem szerette a Habsburgokat

Magyart a magyarnak

Mejhöz hasonló lyókat kívánok

Gyóni G.:
César, én elmegyek

Csak egy éjszakára küldjétek el őket

Gyulai Pál:
Hadnagy uram, Hadnagy uram!
Mi bajod van édes fiam?

Három árva sír magában
Elhagyott sötét szobában

Illyés Gy.:
Erős várunk a nyelv

Ilosvai Selymes P.:
Király, ha nem nézném vitézi voltomat,
Majd fejedhez vágnám hét tollú botomat

Incze S.:
„Intim Pista"

Jókai M.:
Ali kezei hosszúak

Apját leütötte a hajókötél

Esni csak lefelé lehet, felfelé soha

Okos ember előbb tesz, aztán beszél

Halász Gy.:
„Édes anyanyelvünk"

Herczeg F.:
Beszéljen a mamával!

Minden nemzet akkor hal meg, ha megásta a saját sírját

József A.:
Az igazat mondd, ne csak a valódit!

Döntsd a tőkét, ne siránkozz!

...élete, ha van élte még egy
a proletár utókoré!

Én egész népemet fogom
nem középiskolás fokon
taní-tani

Fecseg a felszín, hallgat a mély

Fehérek közt egy európai

Gyönyörű képességünk, a rend

Jöjj el, szabadság! Te szülj nekem rendet

Juhász Gy.:
A forradalmak nem kérnek útlevelet

Aki a demokráciától fél, az a jövőtől fél

A szerzők darabokat írnak, a költő egészeket

Eljön még az idő, midőn egyetlen nagyhatalom
lesz a földön: a munka

„Milyen volt szőkesége..."

Justh Zs.:
Úgy még sohasem volt, hogy valahogy ne lett volna

Katona J.:
A büntetés már ennek irgalom

Munkálkodó légy, ne panaszkodó

Sziszegj, sziszegj, kígyó

Üsd az orrát magyar, ki bántja a tiéd

Karinthy Fr.:
A lelkiismeretes humorista

Humorban nem ismer tréfát

„Görbe tükör"

„Halandzsa"

Ha zongorázni tudnám a különbséget

Leköpöm a múltat

Magyarázom a bizonyítványom

Mondja, marha, mért oly bús?
Olcsóbb a hal, mint a hús!

Nem mondhatom el senkinek,
elmondom hát mindenkinek

Nincs benne semmi, ámde az legalább érthető

Kiss J.:
A csókot gyakorold, ne magyarázd

Kocsi Sebestyén I.:
Aki nem tud arabusul, ne beszéljen arabusul

Komját A.:
Rajta, csak rajta, törhetetlen fajta!
...ezernyelvű-egyszívű brigád

Komlós J.:
„Az érem harmadik oldala"

Kosztolányi D.:
A butaság nagyhatalom

A fordítás ferdítés is

A húgomat a bánat eljegyezte

Az ember nem eshet mélyebben a földnél

Kisfaludy S.:
A szerencse forgandó

Napok jönnek, napok mennek
De búm csak nem távozik

Kölcsey F.:
Isten, áldd meg a magyart

Küzdés az élet

Lendvay M.:
Rövid az élet, örök a sír

Madách I.:
Ah, élni, élni: mi édes, mi szép

A jövő dala

A tett halála az okoskodás

Az élet célja e küzdés maga

Anyának érzem, óh Ádám, magam

Be van fejezve a nagy mű, igen,
A gép forog, az alkotó pihen

Csak az a vég! - csak azt tudnám feledni

Csak hódolat illet meg, nem bírálat

Enyésszen az egyén, ha él a köz

Fukar kezekkel mérsz, de hisz nagy úr vagy

Miért is kezdtem emberrel nagyot

Milliók egy miatt

Mi néked semmi, nékem egy világ

Még a borsón is szépet álmodom

Minő csodás kevercse rossz s nemesnek
A nő, méregből s mézből összeszűrve

Mondottam, ember: küzdj' és bízva bízzál!

Nem a kakas szavára kezd virradni
De a kakas kiált, merthogy virrad

Mesterházi L.:
„Az ártatlanság kora"

„A tizenegyedik parancsolat"

Mikszáth K.:
A tudatlanságnak csak egy takarója van - a nyelv; minek azt mozgatni

Egy fenékkel nem lehet két lovon ülni
„mezei jogász"

Nehéz okos embernek lenni
Úgy csoportosítja a semmittevést, hogy lázas tevékenységnek lássék

Molnár F.:
A feleség olyan, mint a monokli, elegáns viselet, de nélküle jobban lát az ember

Móricz Zs.:
A tűznek nem szabad kialudni

Légy jó mindhalálig

Nóti K.:
Lepsénynél még megvolt

„Régi motoros vagyok"

Pálóczi Horváth Á.:
Nagy a feje búsuljon a ló

Petőfi S.:
Akasszátok föl a királyokat!

A költőnek lelke a dal

A szerelem sötét verem

Anyám, az álmok nem hazudnak
Takarjon bár a szemfödél;
Dicső neve költő fiadnak,
Anyám, soká, örökkön él

A türelem a birkák és a szamarak erénye

Ej, ráérünk arra még!

Előre hát mind, aki költő
A néppel tűzön-vízen át

Fázunk és éhezünk – de szabadok vagyunk

Ha a föld isten kalapja,
Hazánk bokréta rajta

Hatalmas orvos az idő

Hiába, Pest az Pest

Hol szabadság, ott van a haza

Jogot a népnek!

Még kér a nép, most adjatok neki!

Mulandóság a királyok királya

Otthagyott csapot, papot

Respublika, szabadság gyermeke

Szabadság, szerelem! e kettő kell nekem

Száz vasutat, ezeret!
Csináljatok, csináljatok!

Szép csillag a honszeretet

Pulszky F.:
A kutya ugat, a karaván halad

Rákosi V.:
Kicsire nem nézünk

Reviczky Gy.:
A világ csak hangulat

Szenczi Molnár A.:
Mint a szép híves patakra
A szarvas kívánkozik

Tebenned bíztunk eleitől fogva

Szép E.:
Kérem, én még nem játszottam

Szontagh G.:
Uraim, le a kalappal!

Szőke Szakáll:
Szintén zenész?

Terhes S.:
Megvirrad még valaha
Nem lesz mindig éjszaka

Thallóczy L.:
„Szállóige" kifejezés tőle származik

Thaly K.:
Árpád apánk, ne féltsd ősi nemzeted
Nem vész el már, ha eddig el nem veszett

Tinódi Lantos S.:
„Az mi keveset írtam, igazat írtam"

Tóth E.:
Leissza magát a sárga földig

Tompa M.:
Fiaim, csak énekeljetek

Munkásság az élet sója
A romlástól mely megójja

Mint oldott kéve széthull nemzetünk

Szívet cseréljen az, ki hazát cserél!

Várnai Zs.:
Ne lőjj fiam, én is ott leszek!

Vas G.:
Menjen a sóhivatalba!

Nagy idők, nagy emberek!

Vörösmarty M.:
Gondold meg és igyál:
Örökké a világ nem áll

Húzd rá cigány, ne gondolj a gonddal
Lesz még egyszer ünnep a világon

Zrínyi M.:
Egy nemzetnél sem vagyunk alábbvalóak

Fegyvert s vitézt énekelek

Ha rövid a kardod, toldd meg egy lépéssel

szalma alom, zsúp

szalmakalap florentin, girardi, panama, sombrero

szalmiákszesz ammónia vizes oldata

Szaltikov-Scsedrin-mű A Galavljov család, Egy város története, Kormányzósági karcolatok, Külföldön, Posehonyi régi világ

Szamoa-szigetek Manua, Savaii, Tutnila, Upolu

Szám	*orosz*	*angol*	*német*	*holland*
1	odin, odna, odno, ráz	one	ein, eine, ein,	eén, eene
2	dvá, dve	two	zwei	twee
3	tri	three	drei	drie
4	csetire, csetvevo	four	vier	vier
5	pjáty	five	fünf	vijf
6	seszty	six	sechs	zes
7	szem	seven	sieben	zeven
8	voszem	eight	acht	acht
9	devjáty	nine	neun	negen
10	deszjáty	ten	zehn	tien
11	odinnádcáty	eleven	elf	elf
12	dvenádcáty	twelve	zwölf	twaalf
13	trinádcáty	thirteen	dreizehn	dertien
20	dvadcáty	twenty	zwanzig	twintig
30	tridcáty	thirty	dreissig	dertig
40	szorok	forti	vierzig	veertig
50	pjátydeszját	fifteen	fünfzig	vijtig
60	sesztydeszját	sixti	sechzig	zestig
70	szemdeszját	seventy	siebzig	zeventig
80	voszemdeszját	eighty	achzig	tachtig
90	devjánoszto	ninty	neunzig	negentig
100	szto	hundred	hundert	honderd
ezer	tiszjácsá	thousand	tausend	duizend
millió	million	million	million	miljoen
milliárd	milliárd	milliard	milliarde	miljard

Szám	*francia*	*román*	*svéd*	*török*
1	un, une	uno, una	en, ett	bir
2	deux	doi	tva	iki
3	trois	trei	tre	ücs
4	quatre	patru	fyra	dört
5	cinq	cinci	fem	bes
6	six	sase	sex	alti
7	sept	sapte	sju	jedi
8	huit	opt	atta	szekiz
9	neuf	noua	nio	dokuz
10	dix	zece	tio	on
11	onze	unsrezece	elva	on bir
12	douze	doisprezece	tolv	on iki
13	treize	treisprezece	tretton	on ücs
20	vingt	douazeci	tjugo	jirmi
30	trente	treizeci	tretti (o)	otuz

Szám	*francia*	*román*	*svéd*	*török*
40	quarante	patruzeci	fyrti (o)	kirk
50	cinquante	cincizeci	femti (o)	elli
60	soixante	saizeci	sexti (o)	altmis
70	soixante-dix	saptezeci	sjutti (o)	jetmis
80	quatre-vingts	optzeci	atti (o)	szekszen
90	quatre-vingt-dix	nouazeci	nitti (o)	dokszon
100	cent	suta	hundra	jüz
1000	mille	o mie	ett tusen	bin
millió	million	milion	miljon	million
milliárd	milliar	miliard	miljard	milliard

Szám	*lengyel*	*cseh*	*szlovák*	*bolgár*	*finn*
1	jeden, jedno jedna	jeden, jedna	jeden, jedna	edin	yksi
2	dwa, dwie	dve, dva	dva, dve	dva	kaksi
3	trzy, trzej	tri	tri	tri	kolmen
4	cztery	čtyři	styri	csetiri	neljä
5	piec, pieciu	pět	pät	pety	viisi
6	szesc	sest	sest	seszty	kuusi
7	siedem	sedm	sedem	szedm	seitsemän
8	osiem	osm	osem	oszm	kahdeksän
9	dziewiec	devět	devät	devety	hdeksän
10	dziesiec	deset	desät	deszety	kymmenen
11	jedenascie	jedenact	jedenst	edinadeszety	*uksitoista*
12	dwanascie	dvanact	dvanást	dvanadeszety	kaksitoista
13	trzynascie	trinact	trinást	trinadeszety	kolmetoistä
20	dwadziescia	dvacet	dvadsat	dvadeszety	kaksikymmentä
30	trzydziesci	tricet	tridsat	trideszety	kolmekymmentä
40	czterdziesci	čtyricet	styredsat	csetirideszety	neljakymmentä
50	piecdziesiat	patdesat	patdesiat	petdeszety	viisikymmentä
60	szescdziesiat	šesdesat	šestdesiat	sesztdeszety	kuusikymmentä
70	siedemdziesiat	sedemdesaty	sedemdesiat	szedemdeszety	seitsemankymmentä
80	osiemdziesiat	osmdecat	osemdesiat	oszmdeszety	kakdeksankymmentä
90	dziewiecdziesiat	devadecat	devatdesiat	devetdeszety	yhdeksankymmentä
100	sto	sto	sto	szto	sata
1000	tysiac	tisic	tisic	miljada	tuhat (tuhannen)
millió	milion	milion		milion	miljoona
milliárd	miliard	miliarda		milijard	miljaarda

Szám	*olasz*	*spanyol*	*portugál*	*latin*	*eszperantó*
1	uno, una	un, una	um, uma	unus, -a, -um	unu
2	due	dos	dois, duas	duo	du
3	tre	tres	três	tres, tria	tri
4	quattro	cuatro	quatro	quattuor	kvar
5	cinque	cinco	cinco	quinque	kvin
6	sei	seis	seis	sex	ses
7	sette	siete	sete	septem	sep

Szám	*olasz*	*spanyol*	*portugál*	*latin*	*eszperantó*
8	otto	ocho	oito	octo	ok
9	nove	nueve	nove	novem	nau
10	dieci	diez	dez	decem	dek
11	undici	once	onze	undecim	dekunu
12	dodici	doce	doze	duodecim	dekdu
13	tredici	trecena	treze	tredecim	dektri
20	venti	veinte	vinte	viginti	dudek
30	trenta	treinte	trinta	triginta	tridek
40	quaranta	cuarenta	quarenta	quadraginta	kvardek
50	cinquanta	cincuenta	cinquenta	quinquaginta	kvindek
60	sessanta	sesenta	sessenta	sexaginta	sesdek
70	settanta	setenta	setenta	septuaginta	sepdek
80	ottanta	ochenta	oitenta	octoginta	okdek
90	novanta	noventa	noventa	nonaginta	naudek
100	cento	cien, ciento	cento, cem	centum	cent
1000	mille	mil	mil	mille	mil
millió	milione	million	cem mil milhão	decies centena milia	miliono
milliárd	miliardo	billar	bilhão	decies millies centena milia	miliardo

szamár őse kiang, kulán, núbiai vadszamár

számítógépgyár

Borroughs (USA)	IBM (USA)
Data General (USA)	NEC (Japán)
Digital (USA)	Siemens (NSZK)
Ericsson (Svéd)	Sperry (USA)
Fujitsu (Japán)	STC (NBr.)
Hewlett-Packard (USA)	Tandem (USA)
Honeywell (USA)	Wang (USA)

szamócafajta ananász-, kerti-, csattogó-, erdei szamóca

Szamojlova, T.-film Alba Regia, El nem küldött levél, Szállnak a darvak

számtani művelet gyökvonás, hatványozás, kivonás, négyzetreemelés, osztás, összeadás, szorzás

számvetés számítás, kalkuláció

szaracén mór, izraelita; ebből származik: szerecsen

szarajevói merénylet (1914. VI. 18.) Princip, G., a szerb Narodna Obrana tagja megölte Ferenc Ferdinánd trónörököst és feleségét, Chotek Zsófiát; emlékmű Szarajevóban

Szardínia fővárosa Cagliari

Szardínia szigeti város Bosa, Nuoro, Olbia, Ozieri, Sassari, Tortoli, Cagliari, Iglesias, Oristano, La Maddalena

szardellagyűrű ajókagyűrű, ringli

származás eredet, forrás, alkotás

szárnyas oltár diptychon, triptychon

szarvas állat juh, zebu, zerge, kecske, antilop, szarvas, rénszarvas, jávorszarvas

szarvasféle jávor-, kancsil-, pampa-, dám-, gím-, rén-, vapiti-, virginiai szarvas

szarvasmarhafajta

tejelő angelni, ayrshire, fríz, guernsey, holstein, jersey

vegyes hasznosítású borzderes, kosztrómai, magyar tarka, szimentáli

hústermelő angus, hereford, shorthorn

erőtermelő magyar szürke, maremann

kor szerinti megjelölés szopós borjú (3–4 hónapos), választott borjú (4–7 hónapos), éven aluli növendék (7–12 hónapos), éven felüli növendék (12–18 hónapos), kétéves (19–24 hónapos)

ivar szerinti elnevezés üsző (az első ellésig), tehén (első elléstől), fejős tehén (fejési időszak alatt), bika (hím állat), tinó (4 éves kora előtt ivartalanított bika), ökör (4 éves kora után ivartalanított bika), göböly, söre (hizlalt szarvasmarha)

színe szerint borzderes, barna, deres, fakó, fehér, fekete, piros, pirók, sárga, szürke, tarka, vörös

szarvasmarha táplálék fű, cefre, répa, széna, melasz, szilázs, törköly

szatír faun, kéjsóvár

szatmári béke (1711. V. 1.) A Rákóczi-szabadságharcot zárta le; **kötötte** Károlyi Sándor,Pálffy János

szattyánbőr kordován

Szaturnusz holdja

4 betűs: Rhea

5 betűs: Dione, Mimas, Titan, Atlas, Ianus

6 betűs: Phoebe, Thetys

7 betűs: Japetus, Telesto, Calypso

8 betűs: Hyperion

9 betűs: Enceladus

10 betűs: Epimetheus

Szaúd-Arábia
főváros Rijád (Ar Riyád)
hegy Hedzsasz (3133 m), Shammar, Utaybah, Jabal Tuvajk-hegység
iszlám szent városa Mekka, Medina
kikötő Dzsidda, Ad-Dammam, Yanbu, Qizan
légiforgalmi társaság Saudi Arabian Airlines
nemzetiség arab
oázis Buraimi-oázis
olajkitermelő vállalat Arabian American Oil Company (ARAMCO)
olajvezeték Jordánián, Szírián át Szaidába (Libanon); Dammam kikötőbe
országrész Hedzsász, fővárosa: Mekka; Nedzsd, fővárosa: Rijad
pénznem szaúdi rial = 20 gursh (kurus) = 100 halalah
repülőtér Dhahran, Dzsidda, Rijad, Az Zahran, Al Madina (Medina)
sajtó (újság) Al-Bilad asz-Szaudjia, Al-Madina al Munwara, Al-Nadvah
sivatag Dohana, Hedzsasz, Nefud, Rub al-Khali
USA-légitámaszpont Dhahran
város Rijad, Mekka (Makkah), Hofuf, Abha, Taif, *lm.* kikötő, repülőtér
százéves háború (1337-1454) csatái Sluis, Crécy, Poitiers, Azincourt, Orléans
Szecsuan székhelye Csengtu
Széchenyi I.-mű Kelet népe, Stádium, Hitel, Világ
Széchenyi István titkára Tasner A.
szécsényi országgyűlés (1705. IX.) Rákóczi szabadságharc első országgyűlése
szegecs csapszeg, nitt
„Szegény gazdagok" rablóvezére Fatia Negra
szegfűfajta szeplős-, mezei-, magyar-, dunai-, baglyas-, kései-, kerti szegfű
szégyent hoz valakire blamál, megszégyenít, nevetségessé tesz
szeizmológia földrengéstan
Székely B.-mű Egri nők, Dobozi és hitvese, II. Lajos holttestének megtalálása, Zrínyi kirohanása, Önarckép, Vérszerződés, I. Ferenc József megkoronázása
székely férfiviselet harisnya, lajbi, szokman, zeke
székely női viselet csepesz, mellényke, pendely, rokolya, fersing
székelyölés siculicidium
Szekfű Gy.-mű Három nemzedék, Magyarország története, A mai Széchenyi, Valahol utat vesztettünk, Az öreg Kossuth
Szélcsendes (Leeward)-szigetek (a Kis-Antillák egyik csoportja) Antigua, Anguilla, St. Kitts, Nevis, Martinique, Montserrat, Virgin
szélcsendöv doldrum
szélerősség (a Beaufort-skála szerint)
5 betűs: orkán, vihar
8 betűs: erős szél
9 betűs: élénk szél, erős vihar, szélcsend
10 betűs: gyenge szél,
11 betűs: viharos szél
12 betűs: gyenge szellő, igen erős szél, könnyű szellő
13 betűs: mérsékelt szél
Szél felőli szigetek
Kis-Antillák déli csoportja, Grenada, St. Vincent, St. Lucia, Dominica
szélfajta
blizzard viharos szél Észak-Amerikában
bóra hideg, száraz bukószél a Dalmát tengerparton
burán belső ázsiai viharos szél (hóvihar)
ciklon forró- és mérsékeltövi alacsony nyomású légörvények (tájfun, hurrikán, tornádó)
chinook Sziklás-hegység meleg, száraz bukószele (Észak-Amerika)
főn meleg, száraz bukószél
harmattan nyugat-afrikai sivatagi szélvihar
hurrikán nyugat-indiai trópusi ciklon
kosszava délkeleti szél az Al-Dunán
misztrál északi szél Délkelet-Franciaországban
monszun nyáron a tenger felől párás, télen tenger felé fúvó száraz szél (India, Kelet-Ázsia)
nemere hideg keleti bukószél Erdélyben
ora garda-tavi déli szél
passzát Egyenlítő felé irányuló északkeleti és délkeleti légáramlat
sirokkó A Földközi-tengerről induló fülledt szél
számum sivatagi homokvihar Afrikában és Arábiában
tájfun délkelet-ázsiai trópusi ciklon
tornádó mérsékelt égövi, pusztító forgószél (USA)
szélhárfa eol-hárfa
szél istene Aeolus, Boreas, Zephyr, Zephyros
szélsebességmérő anemométer
mérőegysége Beaufort-skála
széles út avenue, boulevard (bulvár), sugárút
szélesvásznú film cinerama (kineráma)
Szeleukida birodalom fővárosa *(tört.)* Antiochia
szelídgesztenye maróni
széllel ellentétes hajóoldal lee
szellem
3 betűs: rém
4 betűs: manó, gnóm
5 betűs: démon, nimfa, ördög, sellő
6 betűs: fantom, kobold, lidérc, szörny, tündér, vámpír
8 betűs: kísértet
9 betűs: erdei manó
10 betűs: boszorkány, szörnyeteg, vízi tündér
11 betűs: vízi szellem
13 betűs: hazajáró lélek

szellemtudomány
5 betűs: etika
6 betűs: logika
7 betűs: poétika
8 betűs: lélektan, metodika, teológia
9 betűs: didaktika, dogmatika, esztétika, etnológia, exegetika, filológia, filozófia, ideológia, ontológia, pedagógia
10 betűs: dialektika, erkölcstan, etnográfia, történelem (tudomány),
11 betűs: archeológia, jogtudomány, szociológia
12 betűs: antropológia, hungarológia, pszichológia
13 betűs: germanisztika, nyelvtudomány
14 betűs: jurisprudentia, közgazdaságtan
16 betűs: művészettörténet
szélsőséges ultra, extravagáns, extrém
szemben vizaví, átellenben
szembogár pupilla
szemcsézés granulálás
személy individuum, szubjektum
személyautó-forma coupé, limousine, kabriolet
személyes névmás én, te, ő, mi, ti, ők
személyfelvonó lift, páternoszter
személynevek *l.* férfinevek, női nevek
szemes termék zab, árpa, búza, köles, rizs, rozs, gabona, tengeri, kukorica, szemescirok, tönkölybúza
szemészet oftalmológia
szemfényvesztő bűvész, sarlatán, varázsló, elképesztő, csillogó, káprázatos, vakító
szemgyulladás trachoma
szemi *(id.)* fél
szemközti átellenes, szemben, vizaví
szemlélet nézet, aspektus, vélemény, álláspont, meggyőződés, beállítottság
szemlencse okulár
Szemlér F.-mű Éjszakai kiáltás, Búvópatak, Lángoló napok, Tavaszodik, Harcolni híven, Szelek tenyerén, Álmok között, Arkangyalok bukása, A földalatti erdő
szem optikai adatait méri oftalmométer
szem része írisz, lencse, pupilla, retina, (szem-) golyó
szemtelen pimasz, kekk
szemtükör Helmholtz, H. találmánya
szemüveg monokli, cvikker, lornyett, lornyon
széndiszulfid szénkéneg
Szenegál
folyó Gambia, Sénégal (Szenegál), Ferlo, Falémé
főváros Dakar
hegy Kundukonko (498 m)
kikötő Dakar, Saint-Louis, Kaolack
légiforgalmi társaság Air Afrique
nemzetiség szudáni néger (wolof, szerer, diola, fulbe, mandingo), berber, francia
pénznem afrikai frank = 100 centime
repülőtér Dakar (Yoff)
sajtó (újság) Dakar Matin
tó Guiers-tó
város Diourbel, Mbackí, Tambacounda, Thiés, Kaolack
szénfajta antracit, fekete és barna kőszén, lignit, tőzeg
széngáz szénmonoxid
szénsav nátriumsója nátriumkarbonát
szentekről szóló elbeszélés legenda
Szenteleky K.-mű Isola Bella, Úgy fáj az élet
Szentírás Biblia, Ó- és Újszövetség
szentkép a görögkeleti egyházban ikon
Szent Liga Ausztria, Lengyelország és Velence szövetsége Törökország ellen
Szent Szövetség (1815. IX. 26.) 4 kongresszusa Aachen, Laibach, Troppau, Verona
szent tárgy frigyláda (zsidóknál), kába kő (mohamedánoknál), lótusz (kínaiaknál), totem (indiánoknál)
szent tárgy (dolog) tabu
szenvedélyes heves, emelkedett, patetikus, szárnyaló, vehemens, fanatikus
szenvtelen közönyös, érzéketlen
szenzál alkusz
Szép E.-mű Emberek, Add a kezed, Lila akác, Úriemberek vagyunk, Énekeskönyv, Emlék
szépfiú bel ami
szépírás kalligráfia
szeplő ephelis
szepszis vérmérgezés
szerb *l.* jugoszláv
Szerbia részei Vajdaság, Kosovo, Ószerbia; fővárosa Belgrád
szerecsengyökér mandragóra
szerelék armatúra, fegyverzet, felszerelés, szerelvény, szerszám
szerelem istene Ámor, Erósz
szerelem jelképe szív
szerelem színe piros
szerelme (képzelt személyeké)

Gauthier, M.	Armand Duval
Isolda	Tristan
Julia	Rómeó
Heléna	Párisz
Karenina Anna	Vronszkij
Kádár Kata	Gyula Márton
Lescaut, M.	Des Grieux
Melisande	Pelleas
Mignon	Wilhelm Meister
Nicolette	Aucassin
Pszükhé	Amor
Solvejg	Peer Gynt
Tatjana	Anyegin
Tosca	Cavaradossi
Zilia	Agárdi Péter

valóban élt személyeké

Aszpázia	Periklész
Barrett, E.	Browning
Beatrice	Dante
Buff, Ch.	Goethe
Colonna, V.	Michelangelo
Duse, E.	D'Annunzio
Francesca da Rimini	Paolo
Jászai Mari	Reviczky
Kleopátra	Antonius
Kölcsey A.	Wesselényi
Léda	Ady
Lilla	Csokonai
Sand, G.	Musset
Szendrey J.	Petőfi
Wesendonck, M.	Wagner

szerelmi játék enyelgés, flirt (flört), udvarlás
szerelmi költészet múzsája Erato
szerelmi viszony liaison (liezon)
szerelő montőr
Szerémség *(tört.)* **városai** Zimony, Karlóca, Szávaszentdemeter, Pétervárad, Belcsény
szerenád éjjeli zene
szerencsejáték hazárdjáték, bakkarát, kártya, lottó, póker, rulett, totó
szerencse jelképe lóhere
szerencsét hozó tárgy bálvány, fétis, talizmán, lóhere, bőségszaru
szeretetvacsora agapé
szerkeszt alkot, konstruál, tervez
szerpap diakónus
szertartási szabály etikett, illem, udvariassági szabály
szerves egyvegyértékű gyök metil
szerves kémia művelői Berzelius, J., Butlerov, A., Couper, A., Kekulé, A., Wöhler, F.
magyarok Mauthner N., Pacsu J., Zechmeister L., Zemplén G.
szervetlen anorganikus
szervező organizátor
szervilis szolgalelkű
szerzetes páter, soror, fráter, remete, gvárdián, anachoreta, priorissza
szerzetes növendék novícius; **apácanövendék** novícia
szerzetesrend és alapítója
augusztinus- (Szt. Ágoston)
bencés-, Benedek- (Szt. Benedek)
ciszterciek (Szt. Róbert)
Domonkos- dominikánus- (Szt. Domonkos)
ferences-, franciskánusok (Szt. Ferenc)
Jezsuiták (Jézus társaság) (Loyolai Szt. Ignác)
kármelita- (Berthold)
kathauzi-, minorita-, Orsolya- (Szt. Bresciai Angelica)
pálos- (Özséb); piarista-, Kegyes- (Kalazanci Szt. József)
templárius-, Templomosok; trappista-rend
szerző író, költő, poéta, lírikus, biográfus, esszéista, literátus, regényíró, novellista, zeneszerző, librettista, forgatókönyvíró
szerződés paktum, egyezmény, konvenció, megegyezés, konkordátum, megállapodás
szerzői tiszteletdíj honorárium, tantiéme
szeszély bolondéria, hóbort, rapli; női-
Széth fáraók védőszentje; sivatag, forróság, vihar, természeti csapás istene;
öccse Ozirisz
görög neve Tüphón
széthúzható könyv leporelló
szextáns szögmérő
Szibéria, szibériai *lm.* Szovjetunió
erdőövezete tajga
félsziget Gidai, Jamal, Csukcs, Tajmir, Kamcsatka
folyó
2 betűs: Ni, Ob
3 betűs: Ija, Ili, Oka, Uda
4 betűs: Amga, Amur, Bija, Heta, Isim, Jana, Lena, Maja, Muna, Onon, Tasz, Zeja
5 betűs: Aldan, Anjuj, Csara, Csuna, Irtis, Kotuj, Marha, Tavda, Tobol
6 betűs: Adicsa, Amguny, Anabar, Angara, Arguny, Bureja, Csunya, Ingoda, Iszetu, Judoma, Katuny, Kolima, Mojero, Omolon, Viljuv, Vityim
7 betűs: Hatanga, Kurejka, Morkoka, Nyercsa, Olenyok, Oliokma, Szelenga, Turuhan
8 betűs: Birjusza, Dulgalah, Jeniszej, Pjaszina, Szari Szu, Szartang
9 betűs: Tunguszka
10 betűs: Szelendzsa
nép
3 betűs: ket, sór
4 betűs: even, tuva
5 betűs: hanti, jakut, tatár, vogul
6 betűs: csukcs, hakasz, burját, evenki, manysi, mongol, tunguz
7 betűs: nyenyec, osztják, szölkup, jukagir, kamassz
8 betűs: szamojéd
9 betűs: uganaszan
pusztaság steppe, tundra, sztyep
sziget, szigetcsoport
4 betűs: Ajon, Hall, Urup, Vize
5 betűs: Anzsu, Fekér, Itrop, Kirov, Medve, Rudolf
6 betűs: Kurili, Ljahov, Santar
7 betűs: Jackson, Kunasir, Vrangel
8 betűs: Bolsevik, Fagyejev, Kolgujev, Szahalin

9 betűs: Kotjelnij, Onyekotan, Paramusir, Salisbury, Vilkickij
10 betűs: György-föld, McClintock-, Parancsnok-, Sokalszkij-, Sztolbovoj-, Új-Szibéria-,
11 betűs: Belkovszkij-, Izvesztyija, Komszomolec-, Wilczek-föld
12 betűs: Szergej Kirov-
14 betűs: Ujegyinyenyija-
15 betűs: Alekszandra-föld, Karl Alekszander-
16 betűs: Ferenc József-föld, Nordenskjöld-föld, Szevernaja Zemlja
17 betűs: Sarkvidéki Intézet-
18 betűs: Októberi Forradalom-sziget

tengeröböl
2 betűs: Ob
4 betűs: Jana
6 betűs: Anadir, Csauni
7 betűs: Olenyok, Selehov, Türelem-
8 betűs: Koljucin-, Taujszki-, Szahalin-
9 betűs: Bajdarata-, Jenyiszej-, Penzsinai-, Nagy Péter
11 betűs: Karaginszki-
12 betűs: Oljutorszkij-öböl

tengerszoros
4 betűs: Long-
5 betűs: Tatár-
6 betűs: Bering-
7 betűs: Laptyev-
9 betűs: La Pérsuse-, Vilkickij-
10 betűs: Sokalszkij-szoros

város
3 betűs: Ola
4 betűs: Tara, Tura
5 betűs: Aldan, Csita, Kizil, Narim, Omszk
6 betűs: Anadir, Balhas, Buhara, Igarka, Kanszk, Kurgan, Tommot, Tomszk, Turgaj, Tyumen, Vityim
7 betűs: Alma-Ata, Hatagan, Szurgut, Ohotszk
8 betűs: Irkutszk, Jakutszk, Tobolszk
10 betűs: Habarovszk, Szamarkand, Sztavropol
13 betűs: Krasznojarszk, Novoszibirszk, Vlagyivosztok
14 betűs: Petropavlovszk

Szibillák jósnők; Apollón isten papnői

szicíliai
bűnszövetkezet maffia
székhely Palermo
város Agrigento, Catania, Enna, Messina, Palermo, Paterno, Augusta, Milazzo, Ragusa, Siracusa, Caltanissetta, Taormina, Marsala
vulkán Etna

szifilisz bujakór, luesz, vérbaj

sziget (a legnagyobbak)
2 betűs: Ír-sziget (Írország, Nagy-Britannia)
4 betűs: Bali (Indonézia), Brit fősziget (Nagy-Britannia), Déli (Új-Zéland), Jáva (Indonézia) Kuba
5 betűs: Banks (Kanada), Bylot (Kanada), Devon (Kanada), Disko (Grönland), Kréta (Görögország), Luzon (Fülöp-szigetek), Panay (Fülöp-szigetek), Samar (Fülöp-szigetek), Seram (Indonézia), Sumba (Indonézia), Timor (Indonézia)
6 betűs: Baffin (Kanada), Bangka (Indonézia), Butung (Indonézia), Borneo (Kalimantan, Indonézia), Ceylon (Srí Lanka), Chiloé (Chile), Ciprus, Edgeöy (Svalbard, Spitzbergák), Északi (Új-Zéland), Flores (Indonézia) Hajnan (Kína), Honshu (Japán), Hawaii (USA), Iturup (Szovjetunió), Izland, Kodiak (Alaszka, USA), Kyushu (Japán), Marajo (Brazília), Negros (Fülöp-szigetek), I. Sándor (Antarktisz), Tajvan (Formoza, Kína)
7 betűs: Charcot (Antarktisz), Formoza (Tajvan, Kína), Jamaica, Korzika (Franciaország), Mindoro (Indonézia), Palawan (Fülöp-szigetek), Shikoku (Japán), Sumbawa (Indonézia), Tűzföld (Argentína, Chile), Vrangel (Szovjetunió)
8 betűs: Bathurst (Kanada), Bolsevik (Szovjetunió), Celebesz (Sulawesi, Indonézia), Choiseul (Salamon-szigetek), Cornwall (Kanada), Grönland, Hokkaido (Japán), Kolgujev (Szovjetunió), Melville (Ausztrália), Melville (Kanada), Mindañao (Fülöp-szigetek), Somerset (Kanada), Srí Lanka (Ceylon), Sulawesi (Celebesz, Indonézia), Szahalin (Szovjetunió), Szicília (Olaszország), Szumátra (Indonézia), Tasmania (Ausztrália), Új-Guinea (Indonézia, Pápua Új-Guinea), Victoria (Kanada), Viti Levu (Fidzsi-szigetek)
9 betűs: Ellesmere (Kanada), Halmahera (Indonézia), Kotyelnij (Szovjetunió), Kerguélen (Francia déli területek), Santa Inés (Chile), Sjaelland (Dánia), Szardínia (Olaszország), Vancouver (Kanada), Vannua Levu (Fidzsi-szigetek
10 betűs: Cape Breton (Kanada), Hispaniola (Haiti, Dominikai Köztársaság), Kalimantan (Borneo, Indonézia, Malaysia, Brunie), Nagy-Ljahov (Szovjetunió), St. Lawrence (USA, Alaszka), Puerto

Rico (USA), Új-Írország (Pápua Új-Guinea), Új-Szibéria (Szovjetunió), Wellington (Chile), Yos Sudarsa (Indonézia)
11 betűs: Axel Heiberg (Kanada), Guadalcanal (Salamon-szigetek), King William-sziget (Kanada), Komszomolec (Szovjetunió), Madagaszkár (Malgas Köztársaság), Nyugati-föld (Svalbard, Spitzbergák), Southampton (Kanada), Új-Britannia (Pápua Új-Guinea), Új-Foundland (New Foundland, Kanada), Új-Kaledónia
12 betűs: Amund Ringnes (Kanada), Bougainville (Pápua Új-Guinea), Ellef Ringnes (Kanada), New Foundland (Új-Fundland, Kanada), Novaja Zemlja (Szovjetunió)
13 betűs: Prince Charles (Kanada), Prince of Wales (Kanada), Prince Patrick (Kanada)
14 betűs: Keleti-Falkland (Falkland-szigetek)
15 betűs: Északkeleti-föld (Svalbard, Spitzbergák), Nyugati-Falkland (Falkland-szigetek)
18 betűs: Októberi forradalom (Szovjetunió)

szigetcsoport

Antillák	Hebridák
Azori-	Nagy- és Kis-Szunda-
Baleár-	Hawaii-
Brit-szigetek	Szporádok
Kikládok	Új-Zéland
Dodekaniszosz	

szigetelés izoláció, szeparáció

szigetország
4 betűs: Kuba
5 betűs: Haiti, Japán, Málta, Nauru, Tonga
6 betűs: Ceylon (Srí Lanka), Ciprus, Fidzsi, Izland, Szamoa, Tuvalu
7 betűs: Jamaica
8 betűs: Írország, Kiribati, Malaysia, Srí Lanka (Ceylon), Új-Zéland
9 betűs: Indonézia, Mauritius
11 betűs: Madagaszkár
13 betűs: Fülöp-szigetek, Nagy-Britannia
16 betűs: Trinidad és Tobago

Szigetvár kapitánya Zrínyi Miklós

Szigligeti E.-mű Fenn az ernyő, nincsen kas, Liliomfi, II. Rákóczi Ferenc fogsága, A trónkereső, A dráma és válfajai, Magyar színészek életrajzai, Szökött katona

szignál aláír, jel, jelátadás, jelzés, kézjeggyel ellát

szigorú strikt, drákói, rigorózus, hajthatatlan, kérlelhetetlen

szíjkorbács kancsuka, nagajka

szikhek szent helye Amritszar

szilárdság jelképe kő, vas, szikla

szilvapálinka sligovica

szimbolisták *képzőművészetben:* Moreau, G., Puvis de Chavannes, P., Ensor, J., Gaugin, P.
irodalomban:
Baudelaire, Ch., Verlaine, P., Rimbaud, A., Mallarmé, S., Claudel, P., Valéry, P., Lafargue, J., Maeterlinck, M., Dehmel, R., George, S., Hofmannsthal, H., Rilke, R., Swinburne, Ch.
magyarok
Ady E., Juhász Gy., Kosztolányi D., Balázs B.

szimbólum jelkép

szimfónia tétele Adagio, Allergo, Andante, Menüett, Scherzo

Szimonov, K.-mű Élők és holtak, Orosz emberek, Orosz kérdés, Nappalok és éjszakák, Minden nap hosszú, Nem születünk katonának, Az utolsó nyár

szimptóma tünet

szimulálás színlelés

színek azúrkék, bíbor, cinóber, cseresznyeszín, fehér, fekete, fréz, homokszínű, ibolya, indigó, izabella, kármin, kék, krém, kobaltkék, lazúr, mályvaszínű, olajbarna, piros, rózsaszín, sárga, smaragd, szépia, szürke, vörös, zöld

színdarab
4 betűs: revü, show
5 betűs: dráma, opera
7 betűs: komédia, operett, musical
8 betűs: daljáték, tragédia, vígjáték
9 betűs: melodráma, misztérium
12 betűs: szomorújáték, pásztorjáték

színdarab felújítása repríz

színdarabja *l.* a szerzők neveinél

színdarab része epilógus, felvonás, jelenet, prológ(us), kép

színdarabokban világfi bonviván

színes bőrű indián, mulatt, néger, félvér

színesfém
3 betűs: cin, réz
4 betűs: cink
5 betűs: bronz
7 betűs: horgany
8 betűs: sárgaréz, vörösréz

színes televízió rendszer *(röv.)* PAL, SECAM, NTSC

színész (külföldi)
4 betűs: Baur, Carl, Kean, Kemp, Koch, Kowa, Tree
5 betűs: Booth, Craig, Ekhof, Geyer, Haase, Kainz, Kolar, Moser, Payne, Ponto, Raabe, Raimu, Rossi, Talma
6 betűs: Albers, Balser, Birgel, George, Guitry, Kemble, Krauss, Moissi, Neuert, Rajkin, Thimig, Velten
7 betűs: Benedix, Dessoir, Deutsch, Forrest, Forster, Garrick, Girardi, Hilpert, Iff-

land, Kortner, La Roche, Moliere, Nestroy, Novelli, Olivier, Possart, Raimund, Rittner, Reimers, Rühmann, Salvini, Vollmer, Wegener
8 betűs: Coquelin, Delaunay, Devrient, Hartmann, Henckels, Hörbiger, Jannings, Kayssler, Lewinsky, Iissza Schröder, Tressler
9 betűs: Ackermann, Gründgens, Matkowsky, Reinhardt, Schönthan, Steinrück, Unzelmann
10 betűs: Bassermann, Junkermann, Krauss-neck, Pallenberg, Schönemann, Seydelmann, Sonnenthal, Stranitzky,
11 betűs: Boguslawski, Schikaneder, Schildkraut, Winterstein
12 betűs: Mitterwurzet, Sommerstorff
17 betűs: Sztanyiszlavszkij

színésznő
4 betűs: díva, hősnő, naiva, sztár
8 betűs: szubrett
10 betűs: primadonna

színésznő (külföldi)
4 betűs: Duse, Gold, Knef, Matz,
5 betűs: Braun, Drews, Hoppe, Leigh, Niese, Terry
6 betűs: Dorsch, Genast, Gorvin, Körner, Krones, Neuber, Odilon, Palmer, Planer, Rachel, Thimig, Ulrich, Weiser, Wolter
7 betűs: Bergner, Enghaus, Höflich, Ristori, Schratt, Seebach, Siddons, Wessely, Ziegler
8 betűs: Bethmann, Sandrock, Schröter, Willemer
9 betűs: Bernhardt, Bleibtreu, Gallmeyer, Wolgemuth
10 betűs: Adamberger, Geistinger

színező anyag buzér, festék, indigó, lakmusz, mínium, okker, olajfesték, vízfesték
színfal kulissza
Szingapúr (Singapore)
főváros Szingapúr (Singapore)
légiforgalmi társaság *(röv.)* SIA
nemzetiség kínai, maláj, indiai, pakisztáni
pénznem Singapore-i dollár = 100 cent
sajtó (újságok) Berita Harian, Nanyang Sziang Pao, Szincsu Zsipao, The Straite Times, Tamil Muraszu
tengerszoros Pandan-, Szingapúri-szoros
törvényhozó testület törvényhozó gyűlés
város Szingapúr (Singapore), Serangoon, Jurong, Sembawang
színház (legnagyobbak) Moszkvai Nagy-Színház, Comédie Francaise (Párizs), Berliner Ensemble, Metropolitan (New York), Old Vic, Scala (Milánó)
színházi hely állóhely, erkély, karzat, páholy, zsöllye
színházi vezető intendáns, igazgató
színképelemzés spektroszkópia
színmérő chromoscop, kromoszkóp

színműíró (külföldiek)
3 betűs: Fry, Kyd
4 betűs: Bahr, Eich, Halm, Mell, Shaw
5 betűs: Eliot, Fulda, Genet, Gogol, Halbe, Ibsen, Jahnn, Synge, Thoma, Unruh, Wilde
6 betűs: Brecht, Csehov, Frisch, Goethe, Grabbe, Hebbel, Jonson, Kaiser, Kleist, Ludwig, Miller, Pagnol, Racine, Sardou, Sartre, Scribe, Thomas, Toller, Wilder
7 betűs: Alfieri, Anouilh, Barlach, Beckett, Büchner, Claudel, Cocteau, Diderot, Freytag, Garrick, Goldoni, Heiberg, Holberg, Iffland, Ionesco, Lessing, Marlowe, Maugham, Molière, Nestroy, Plautus, Raimund, Romasov, Rostand, Trenyov, Ustinov, Vicente, Vydunas
8 betűs: Bruckner, Bulgakov, Calderon, Kalidasa, Menander, Pogogyin, Rattigan, Schiller, Sheridan, Wedekind, Williams
9 betűs: Benavente, Corneille, Giraudoux, Hauptmann, Hölderlin, Immermann, Lavrenyov, Schönher, Sudermann, Zuckmayer
10 betűs: Afinogenov, Bauernfeld, Brachvogel, Drinkwater, Dürrenmatt, Euripidész, Lope de Vega, Pirandello, Schnitzler, Strindberg, Wyspianski
11 betűs: Aiszkhülosz, Anzengruber, García Lorca, Grillparzer, Montherlant, Shakespeare, Szophoklész
12 betűs: Beaumarchais, Hofmannsthal
13 betűs: Lunacsarszkij
14 betűs: Arisztophanész

színpadi dekoráció díszlet, kulissza
színpadi előtér rivalda
szint színvonal, szintvonal, nívó, vízszint
színtársulat együttes, ensemble
Szinyei Merse P.-festmény Anya gyermekével, Szerelmespár, Hinta, Majális, Lilaruhás nő, Pacsirta, Hóolvadás, Őszi táj

szír, Szíria
antik tájegység *(tört.)* Fönícia
Biblia szír fordítása Pesítta
dinasztia Abbaszida, Fátimida, Omajjád
folyó Eufrátesz, Tigris, Orontes, Al-Furat
főváros Damaszkusz (Damashq)
hegy, hegycsúcs Antilibanon-, Bishri, Duruz, Abd al Aziz, Hermon (2816 m) Libanon
hírügynökség (röv.) SANA

kikötő Baniyas, Latakia, Tartus, Jablah
légiforgalmi társaság Syrian Arab Airlines
író Baghdádi, S., Dzsabri, S., Kajáli, M., Khuri, B., Haurániija, Sz., Risi, A., Szaliba, Dzs.
költő Afrem, Bar-Daiszán (Bardesanes), Bar Hebri (Barhebraeus), al Buhtúri, al Maavri, Mutanabbi
napisten Elagabalus (Heliogabalus)
nemzetiség arab, kurd, örmény
pénznem szíriai font = 100 piaszter
repülőtér Aleppo, Damaszkusz, Haleb (Aleppo)
sajtó (újság) Al-Baath, Al-Thaurah, Al-Ayyam, Nidal as-Saab
tó Jabbul, Qattineh, Tibérias, Assad-víztároló
történetíró Abu Tammám, Hamadáni
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Al Bab, Al Hasakah, Al Qamishli, Al Laéhigiyah (Latakia), Al Rakka, An Nabk, Duma, Tartus (Tartusz), Palmyra, Hamah, Homsz, Idlib, lm. kikötő, repülőtér

Sziráky J.-mű Ketten a híd alatt, Hajnali madár
Szír-darja ókori neve Iaxartész
szivarfajta Havanna, Szumatra, Virginia, brazíliai
szivárványhártya írisz
szívhallgató sztetoszkóp
szkafander űrruha
szkeptikusok
ókorban Pürrhón, Aineszidémosz, Empiricus, Karneadész
reneszánsz- és újkorban Bayle, P., Bacon, F., Descartes, R., Hume, D.
szkepszis kételkedés, kétely
szláv férfinév Igor, Iván, Fedor, Pjotr, Kazimir, Vaszil
szlávok apostolai Cyrill, Methód, Konstantin
Szlavónia *(tört.)* **városai**
Eszék, Vukovár, Vinkovica
Szlovákia fővárosa Bratislava (Pozsony)
Kelet-Szlovákia Kassa (Kosice)
Közép-Szlovákia Besztercebánya (Banská, Bystrica)
Nyugat-Szlovákia Pozsony (Bratislava)
Szlovák Tanácsköztársaság alakult 1919. VI. 16. Presov-ban (Eperjes)
szlovák író, költő

Hečko, F.	Krčméry, Š.	Poničan, J.
Hviezdoslav, P.	Kukučin, M.	Smrek, J.
Jesenský, J.	Lukáč, E.	Štitnický, C.
Jilemnický, P.	Mihálik, V.	Tatarka, D.
Karvaš, P.	Mináč, V.	Urban, M.
Kostra, J.	Mňačko, V.	Válek, M.
Král, F.	Novomeský, L.	Žáry, Š.
Krasko, I.		

szlovén *l.* jugoszláv
Szlovénia városai Ljubljana, Maribor, Celje
Szmirnenszki, H.-mű Jöjjön a fény
szobrász (*lm.* az egyes országoknál)

Bernini	Houdon	Myron
Canova	Lüszipposz	Polükleitosz
Carpeux	Maillol	Pheidiasz
Donatello	Meunier	Rodin
Falconet	Mestrovič	Rude
Ghiberti	Michelangelo	Sadr
Hildebrand	Muhina	

szobrászat anyaga agyag, gipsz, viasz, kő, márvány, alabástrom, fa, fém, elefántcsont, porcelán
szobrászati módozat dombormű (relief), gliptika, plasztika, skulptura
szobrászati mű relief, dombormű, plasztika
szociáldemokrata politikus Bebel, Palme, Brandt, Wehner, Kreisky, Liebknecht
szófaj ige, igenév, főnév, főnévi igenév, melléknév, melléknévi igenév, számnév, névmás; többi szófaj igekötő, indulatszó, határozószó, határozói igenév, kötőszó, módosító szó, névelő, névutó
Szojuz-36 1980. VI. 6-án indult az első magyar űrhajós, Farkas Bertalan és Valerij Kubaszov (7 napot töltött a Szaljut-6 fedélzetén)
Szokolay S.-opera Vérnász, Sámson, Hamlet, Ecce homo
balett Az iszonyat balladája, Az áldozat
szokás úzus, tradíció, manír, modor
szokatlan abszurd, abnormális, inkonzekvens, extra (vagány), különös, paradox
Szokratész felesége Xantippe
szolga famulus, lakáj, inas
szólódal ária
szolok aeroszol, emulzoid, hidroszol, krioszol, lioszol, organoszol, szuszpenzoid, xeroszol
szólótáncosnő (príma-) balerina, bajadér
Szolzsenyicin, A. (Nob.)-mű Ivan Gyenyiszovics egy napja, Az ügy érdekében, Gulag szigetcsoport, A pokol tornáca
Szomália
folyó Jubba, Shabeelle, Nugaaleed, Lach Dera, El Der
főváros Mogadishu
hegycsúcs Surud Ad (2408 m)
kikötő Mogadisho, Berbera, Kismaayo, Marka
nemzetiség szomáli, arab, amhara
ókori neve Fun, Punt
pénznem 1 szomáli shilling = 10 centesimo
repülőtér Mogadishu, Hargeysa
sajtó (újságok) Al-Kitah, The Somali Voice
törvényhozó testület Nemzetgyűlés
város Baydhabo, Beled Weyne, Boosaaso, Dhuusa Mareeb, Dujuuma, Gaalkacyo, Garbahaarrey, Garoowe, Xuddur, *lm.* kikötő, repülőtér
szombat a héber „sabbath" szóból
szombatosok vezetője (Erdély) Péchi Simon
szomorújáték tragédia
szomorú zenedarab elégia

Szomory D.-mű Elbukottak, Ünnep a Dülöngőn, Mária Antónia, II. József császár, II. Lajos király, A rajongó Bolzay-lány, Párizsi regény, Horeb tanár úr

szóösszetételekben ellentétet fejez ki anti

szóösszetételekben a földműveléssel való kapcsolatot jelöli agrár

Szophoklész tragédiái Aiasz, Antigoné, Ödipusz király, Ödipusz Kolónoszban, Élektra, Philoktetesz, Nyomkeresők

szórókészülék spray

szóvivő kommentátor, szónok, szpíker

Szovjet, Szovjetunió, orosz

államhatalmi szervek Legfelsőbb Tanács, Szövetségi Tanács, Minisztertanács, helyi tanácsok (területi, kerületi, városi tanácsok) Államvédelmi Bizottság *(röv./tört.)* CSEKA, KGB

állattenyésztés tudósai Balmont, V., Stejman, Sz.

anarchista M. Bakunyin, P. Kropotkin

atomerőmű Belojarszk, Bilibino, Csernobil, Dimitrovgrád, Konsztantyinovka, Kurszk, Leningrád, Novoszibirszk, Novovoronyezs, Obnyinszk, Oktyemborjan, Rovno, Sevcsenko, Szudenszk, Zapoljar

atomfizikai kutatóintézet Dubna

autómárka Csajka, Lada (Zsiguli), Szamara, Moszkvics, Niva, Oka, Volga, Zil, Zisz, Zaporozsec, Kamaz

autonóm köztársaságok és fővárosaik Abház (Szuhumi), Adzsár (Batumi), Baskir (Ufa), Burját (Ulan Ude), Csecsen-Ingus (Groznij), Csuvas (Csebokszari), Dagesztáni (Mahacskala), Észak-oszét (Ordzsonikidze), Jakut (Jakutszk), Kabardin-balkár (Nalcsik), Kalmük (Eliszta), Kara-kalpak (Nukusz), Karél (Petrozavodszk), Komi (Sziktivkar), Mari (Joskar-Ola), Mordvin (Szaranszk), Nahicseváni (Nahicseván), Tatár (Kazán), Tuvai (Kizil), Udmurt (Izsevszk)

bábjátékos Sz. Obrazcov

balett-táncos *orosz:*
5 betűs: Fokin, Lifar
6 betűs: Gelcev
7 betűs: Seleszt
8 betűs: Mihajlov, Mordikin
10 betűs: Tyihomirov
12 betűs: Gluskovszkij, Nyizsinszkij
egyéb:
8 betűs: Gabovics
9 betűs: Bregvadze, Kondratov, Oszipenko, Szergejev
10 betűs: Csabukiani
11 betűs: Pavlovszkij

balett-táncosnő *orosz:*
6 betűs: Fokina
7 betűs: Pavlova
9 betűs: Isztomina, Tyelesova
17 betűs: Preobrazsenszkaja
egyéb:
7 betűs: Pavlova, Ulanova
8 betűs: Zahudova
10 betűs: Mojszejeva, Szemjonova
11 betűs: Anyiszinova, Pliszeckaja, Sztrucskova
12 betűs: Dugyinszkaja, Turgunbajeva
13 betűs: Lepesinszkaja, Naszremdinova

Bering-szoros felfedezői Gyezsnyev (1648), Bering (1768)

biológus
Baer, K.
Engelhardt, V.
Gamaleja, Ny.
Ivanov, L.
Ivanovszkij, D.
Kovalevszkij, A.
Liszenko, T.
Mecsnyikov, L. *(Nob.)*
Micsurin, I.
Oparin, A.
Pallagyin, A.
Pavlov, I. *(Nob.)*
Pavlovszkij, J.
Szevercov, A.
Sziszakjan, N.
Szkrjabin, K.
Taraszevics, L.

botanikus
Baranov, P.
Holodnij, Ny.
Komarov, V.
Tyimirjazev, K.
Vavilov, Ny.
lm. „Növénynemesítők”

cár, cárnő
Anna Ivanova
Bölcs Jaroszláv
Iván
Katalin
Mihail (Mihály)
Jelizaveta Petrovna
Miklós
Nagy Péter
Sándor Pál

cár fia (trónörökös) cárevics; **leánya** cárevna

cári rendelet ukáz

csatorna Dnyeper–Bug-, Fekete-tenger–Baltitengeri-, Kara-kum-, Moszkva–Volga-, Volga–Balti-tengeri-, Volga–Don-csatorna

csillagász
Ambarcumjan, V.
Bregyihin, F.
Belopolszkij, A.
Blazsko, Sz.
Feszenkov, V.
Kukarkin, B.
Kovalszkij, M.
Orlov, A.
Sajn, G.
Sklovszkij, J.
Ceraszkij, V.
Kardesev
Kotelnyikov, V.
Smidt, O.
Tyihov, G.
Ulug Beg

dinasztia Romanov

egyetemi város
Alma-Ata
Baku
Frunze
Gorkij
Harkov
Kazán
Kijev
Leningrád
Lvov
Minszk
Riga
Moszkva („Lomonoszov”, „Lumumba”)
Tartu
Ungvár (Uzsgorod)
Voronyezs
Vilnius

ellenzéki szervezet Memorial
energetikus
Alekszandrov, L. Vedenyejev, B.
Graftio, G. Vinter, A.
Kirpicsev, M. Zsuk, M.
Kzsizsanovszkij, G.
élettantudós
orosz: Szecsenov
szovjet: Makszimov, Ny., Zabolotnij D., Pavlov, L., *(Nob.)*
énekes
Lemesev, Sz. Pirogov, Sz.
Liszicián, P. Rejzen, M.
Nyeszterenko, I. Saljapin, F.
énekesnő
Gaszparján, G. Pugacsova, A.
Nyezdanova, A. Obrazcova, J.
Obuhova, H.
esztéta Lunacsarszkij, A.
építész
orosz:
Bazsenov, V. Rastrelli, B.
Cameron, C. Sztarov, I.
Gagarin, G. Thomon, T.
Kazakov, M. Voronyihin, A.
Kokorinov, A. Zaharov, A.
Korobov, I. Zemcov, M.
Kvarengi, D.
szovjet:
Csecsulin, D. Rudnyev, L.
Fomin, I. Scsuko, V.
Gelfreih, V. Scsuszev, S.
Gincburg, I. Tamanjan, A.
Mordvinov, A. Zsoltovszkij, I.
favegyészeti ipari központ Asa, Vahtang
Fekete-tengeri matrózlázadás (1919. IV. 19.) vezetője A. Marty
feltaláló
Dolivo-Dobrovolszkij, M. (elektromotor)
Jablocskov, P. (ívlámpa)
Jakobi, B. (galvanoplasztika)
Lodigin, A. (izzólámpa)
Lebegyev, Sz. (elektromos számológép)
Polzunov, I. (gőzgép)
Popov, A. (antenna, viharjelző)
Petrov, V. (elektromos ívfény)
Silling, P. (elektromágneses távíró)
fényképezőgép-márka Fed, Kijev, Ljubitel, Zorkij
festő
orosz:
Alekszejev, F. Gagarin, G.
Borovikovszkij, V. Ivanov, A.
Brjulov, K. Jarosenko, N.
Chagall, M. Kandinszkij, V.
Fedotov, P. Kiprenszkij, O.
Kramszkoj, L. Scsedrin, Sz.
Levickij, D. Sibanov, M.
Levitan, L. Siskin, I.
Loszenko, A. Szavickij, K.
Makovszkij, K. Szcsedrin, Sz.
Makszimov, V. Szerov, V.
Mjaszojedov, G. Sztaszov, V.
Perov, V. Szurikov, V.
Prjanyisnyikov, L. Taslickij, B.
Pukirjev, V. Tropinyin, V.
Repin, I. Verescsagin, V.
Rubljov, A.
szovjet:
Abdullajev, M. Grabar, I.
Arhipov, A. Grekov, M.
Bogordszkij, F. Grigorjev, Sz.
Brodszkij, I. Ivanov, M.
Bubonov, A. Jablonszkaja, T.
Csepcov, J. Jakovlev, V.
Gaponyenko, T. Kaszatkin, Ny.
Geraszimov, A. Kotov, P.
Geraszimov, Sz.
Kukrinyikszi művészneve: Kuprijavov, M., Krilov, P., Szokolov, Ny. festőknek
Lanszere, J. Resetnyikov, F.
Majutin, Sz. Rilov, A.
Nyepricev J. Rjangina, Sz.
Nyeszterov, M. Rjazsszkij, G.
Plasztov, A. Szokolov-Szkalja, P.
filmszínész, filmszínésznő *l.* színész és színésznő
filozófus
orosz:
Antonovics, M. Lavrov, P.
Belinszkij, V. Mihajlovszkij, Ny.
Bergyajev, Ny. Pereszvetov, I.
Csaadajev, P. Piszarev, D.
Csergisevszkij, Ny. Plehanov, G.
Herzen (Gercen), A. Ragyiscsev, A.
Dobroljubov, Ny. Rajevszkij, V.
Jakuskin, L. Sztankevics, Ny.
szovjet:
Jugyin, P. Konsztantyinov, F.
Kedrov, B. Mityin, M.
azerbajdzsáni: Nizámi
grúz: Ioano Petrici
örmény: Mhitav Gros, Movszesz Horenaci
tadzsik: Avicenna, Omar Khajjám
fizikus
Abov, J. Arcimovics, L.
Abrikoszov, A. Aszatiani, T.
Afroszimov, V. Bászov, Ny. *(Nob.)*
Alferov, Zs. Beljajev, V.
Alihanjan, A. Berg, A.
Alihanov, S. Blagonravov, A.
Andrejev, Ny. Bjelov, Ny.
Andrianov, A. Blohincev, D.

Bogoljubov, Ny.
Bondarenko, L.
Brodin, M.
Broude, V.
Budker, G.
Carenkov, B.
Csapligin, Sz.
Csrahcsan, A.
Cserenkov, P. *(Nob.)*
Csernisov, A.
Csikovani, G.
Csudakov, A.
Davidov, A.
Dolginov, S.
Dolgosein, B.
Dorodnyicin, A.
Dubrovin, V.
Dukelszkij, V.
Efremov, D.
Fedorenko, Ny.
Fejnberg, Sz.
Firszov, O.
Flerov, G.
Fljorov, G.
Fok, V.
Frank, L. *(Nob.)*
Frenke, J.
Fridman, A.
Garbuzov, D.
Gincburg, V.
Golovin, I.
Goncsarov, V.
Gorkov, L.
Grossz, J.
Ivanyenko, D.
Joffe, A.
Kapica, P. *(Nob.)*
Kapljanszkij, A.
Kazacskovszkij, O.
Keldis, M.
Kiszlik, M.
Khunjanc, I.
Kolomenszkij, A.
Komar, A.
Korolkov, V.
Koskarev, D.
Kotyelnyikov, V.
Kozlov, B.
Krohin, O.
Krupcsickij, P.
Kurnakov, N.
Kurszanov, A.
Kuzmin, Ny.
Landau, L. *(Nob.)*
Landszberg, M.
Lavrentyev, M.
Lebegyev, A.
Lebegyev, P.
Lejpunszkij, A.
Lenc, E.
Leontovics, M.
Lifsic, J.
Ljubimcev, O.
Lobasev, V.
Logunov, A.
Lomonoszov, M.
Lubcsenko, A.
Lucskov, B.
Lukjanov, Sz.
Malih, V.
Malisev, Sz.
Mandelstam, L.
Minc, A.
Mitkevics, V.
Monoszon, N.
Morozov, V.
Nazarenko, V.
Obukov, A.
Panaszjuk, V.
Petrov, G.
Petrov, V.
Petrzsak, K.
Podgornij, I.
Polikanov, Sz.
Polzunov, I.
Pontecorvo, B.
Popov, A.
Prihotko, A.
Prohorov, A. *(Nob.)*
Puskov, Ny.
Rabinovics, M.
Rasha, E.
Rebingye, R.
Rihman, G.
Rogacsev, A.
Rojnisvili, V.
Rubcsinszkij, Sz.
Rübkin, Sz.
Rzsiga, O.
Sahovszkij, A.
Silling, P.
Sotov, A.
Svejkin, V.
Szemjonov, Ny.
Szkobelcin, D.
Szedov, L.
Szidorov, V.
Szkrinszkij, A.
Szokolov, Sz.
Sztolov, A.
Sztoljanov, G.
Sztoljetov, A.
Szuljajev, R.
Tamm, I. *(Nob.)*
Tretyakov, D.
Uszavecs, L.
Vavilov, Sz.
Vakszler, V.
Vernov, Sz.
Vlagyimirszkij
Vul, B.
Vegyenszkij, B.
Zakarcsenko, V.
Zavojszkij, J.
Zeldovics, J.
Zubarov, L.
Zsukovszkij, Ny.

folyó

2 betűs: Ob
3 betűs: Bug, Don, Ili, Oka, Ola
4 betűs: Amur, Duna, Emba, Isim, Jana, Jora, Káma, Kuma, Kura, Léna, Luga, Mama, Mana, Moma, Muna, Néra, Néva, Nura, Onon, Orel, Prut, Tura, Urál
5 betűs: Dvina, Iputy, Irtis, Kizil, Kubán, Konda, Milgu, Moksa, Narin, Narva, Nyeva, Pelin, Rioni, Szura, Szvir, Terek, Tobol, Venta, Volga
6 betűs: Anadir, Angara, Anguny, Araksz, Baszka, Donyec, Gonuha, Inguri, Klazma, Kolima, Kazani, Kubany, Manics, Miassz, Mlelin, Nyeman, Onyega, Turgaj, Uszuri, Viljuj, Vityim, Volhov
7 betűs: Bjelaja, Daugava, Dnyeper, Ingulec, Moszkva, Pecsora, Peleduj, Pinyega, Szamara, Szoszva, Vasugan, Vorkuta
8 betűs: Amu-darja, Barguzin, Jakutszk, Kis-Anjuj, Palavaam, Penzsina, Pripjaty, Szelenga, Szungari, Tunguzka, Vicsegda, Vorkszla
9 betűs: Berezovka, Dnyeszter, Isszik-kul, Jenyiszej, Kosztroma, Kamcsatka, Szirdarja, Voronyezs, Zelencsuk
10 betűs: Medvegyica
11 betűs: Északi-Dvina
12 betűs: Nyugati-Dvina
13 betűs: Alsó-Tunguszka
14 betűs: Köves-Tunguszka

forradalmár

Antonov-Ovszejenko, V.
Bakunyin, M.
Krupszkaja, N.
Plehanov, G.
Saumjan, Sz.
Artyom, F.
Bauman, Ny.
Lenin, V. I.
Petrovszkaja, Sz.
Scsorsz, Ny.
Babuskin, I.
Kotovszkij, G.
Petrasevszkij, M.

földgázlelőhely

Apseron-félsziget
Berjozovo
Buguruszlán
Buhara
Dasava
Gazli
Jelsanka
Krasznodar
Sebelinka
Szaratov
Sztavropol
Uhta

földrajztudós

Berg, L., Geraszimov, I.

földrajzi övezet
1. északi-sarki jeges puszta övezete
2. tundraövezet
3. erdős tundra-
4. erdő-
5. erdős sztyepp-
6. sztyepp-
7. félsivatagi
8. sivatagi
9. szubtrópusi
10. magashegységek övezete

geológus Ferszman, A., Karpinszkij, A., Obruscsev, V., Satszkij, Ny.
gépkocsimárka *l.* autómárka
gordonkaművész Rosztopovics, M.
gumigyár Dnyepropetrovszk, Jaroszlavl, Jereván, Leningrád, Moszkva, Omszk, Voronyezs
gyémántlelőhely Ajkal, Mirnij
hadvezér

orosz

Bagratyion, P.	Mensikov, A.
Barclay de Tolly, M.	Nyevszkij, A.
Bruszilov, S.	Paszkievics, I.
Donszkoj, D.	Patyomkin, G.
Kuropatkin, A.	Pozsarszkij, D.
Kutuzov, M.	Szuvorov, A.

egyéb

Bljuher (Blücher), V.	Malinovszkij, R.
Bugyonnij, Sz.	Rokosovszkij, F.
Csujkov, V.	Tolbuhin, F.
Frunze, M.	Tuhacsevszkij, M.
Grecska, A.	Vasziljevszkij
Jegorov, A.	Vorosilov, K.
Konyev, I.	Zsukov, G.

halászati kombinát Asztrahany, Gurev, Habarovszk, Murmanszk, Zsdanov
hátság Észak-orosz-, Kazah-, Közép-orosz-, Podóliai-, Valdaj-, Volga menti-hátság
hegedűművész Ojsztrah, D. J., Kogan, L., Kremer, G.
hegy Altaj, Buraja, Cserszkij, Csukcs, Jablonovij, Jajla Kara-tau, Kárpátok, Kaukázus, Kirgiz, Korják, Közép-szibériai-fennsík, Kopet Dag, Pamír, Szaján, Szihoté-Aliny-, Sztanovoj, Tarbagataj, Tien-San-, Urál, Verhojanszki-hegység
hegycsúcs
6 betűs: Baluha, Dih-tau, Kameny, Kazbek, Pobeda
7 betűs: Elbrusz, Karagos, Orualgan
8 betűs: Musz-Haja
9 betűs: Csimtarga, Hantengri, Legyanaja, Narodnaja
10 betűs: Lenin-csúcs
12 betűs: Munku-Szárdik, Piramidalnij, Tarboki Jangi
13 betűs: Győzelem-csúcs
16 betűs: Kommunizmus-csúcs (7495 m)
18 betűs: Pik Korzsenyevszkoj
20 betűs: Kljucsevszkaja-szopka
hírügynökség TASZSZ, Novosztyi (APN)
holdjármű Lunahold
hordozórakéta A-1, Kozmosz, Luna, Marsz, Szojuz, Szputnyik, Sztandard, Venyera, Voszhod, Vosztok
hőerőmű

Balti erőmű (Narva)	Sahti
Bereznyiki	Satura
Gubaha	Scsekino
Cseljabinszk	Sterovka
Cserepet	Zmijev
Luganszk	Zujevka
Dnyeprodzserzsinszk	Sztaro-Besevo
Novomoszkovszk	

épülőben:
Jermak-, és Konakov-hőerőmű (Kalinyin)
hős város Kercs, Kijev, Leningrád, Minszk, Moszkva, Novorosszijszk, Odessza, Szevasztopol, Tula, Volgográd
húros hangszer balalajka
író, írónő

orosz, ukrán

Andrejev, L.	Karamazin, N.
Belinszkij, V.	Korolenko, V.
Brjuszov, V.	Krilov, I.
Bunyin, I.	Kuprin, A.
Csehov, A.	Kurocskin, V.
Csernisevszkij, Ny.	Leszkov, Ny.
Dal, V.	Lomonoszov, M.
Fonvizirr, Gy.	Mihajlov, M.
Franko, J.	Novikov, Ny.
Dosztojevszkij, F.	Osztrovszkij, A.
Garsin, V.	Piszemszkij, A.
Gogol, Ny.	Szaltikov-Scsedrin, M.
Goncsarov, I.	Szumarokov, A.
Gribojedov, A.	Tolsztoj, L.
Herzen, A.	Turgenyev, I.
Kantyemir, A.	Uszpenszkij, I.

szovjet

Afinogenov, A.	Bubennov, M.
Ajtmatov, Cs.	Bulgakov, M. és K.
Aszafjev, V.	Csukovszkij, Ny.
Antonov, Sz.	Dzsalil, M.
Auzov, M.	Ehrenburg, I.
Azsajev, V.	Fagyajev, A.
Babajevszkij, Sz.	Fegyin, K.
Babel, I.	Furmanov, D.
Bazsov, F.	Gajdar, A.
Bek, A.	Gladkov, F.
Belov, V.	Gorbatov, B.
Bondarev, J.	Gorkij, M.
Borovik, G.	Grosszmann, V.

Ilf, I.
Iljin (Marsak, I.), M.
Inber, V.
Ivanov, V.
Kalinovszkij, K.
Katajev, V.
Kazakevics, E.
Kazakov, Ju.
Karbabajev, B.
Kolcov, M.
Kornyejcsuk, O.
Lacis, V.
Levrenyov, B.
Lebegyev-Kumacs, V.
Leonov, L.
Libegyinszkij, Ju.
Makarenko, A.
Malcev, J.
Mandelstam, O.
Nagibin, Ju.
Novikov-Priboj, A.
Nyikolajeva, G.
Osztrovszkij, Ny.
Ovecskin, V.
Panfjorov, F.
Panova, V.
Paszternak, B. *(Nob.)*
Pavlenko, O.
Petrov, J.
Pogogyin, Ny.
Polevoj, B.
Prisvin, M.
Romasov, B.
Rozzov, V.
Solohov, M. *(Nob.)*
Szejfullina, L.
Sztelmah, A.
Tinyanov, Ju.
Szejfullina, Sz.
Szolzsenyicin, A. *(Nob.)*
Tyinyanov, Ju.
Tolsztoj, A.
Trenyov, K.
Tvardovszkij, A.
Tyendrjakov, V.
Upits, A.
Wasilevska, W.
Vereszajev, V.
Versigora, P.
Virta, Ny.
Visnyevszkij, V.

azerbajdzsáni Nizámi
grúz Sota Rusztaveli
lett Rainis
örmény Abovjan, H.

irodalomkritikus Csernisevszkij, Ny., Herzen (Gercen), Dobroljubov, Ny., Ogarjov, Ny.

irodalomtörténész Alekszejev, M., Boncs-Brujevics, V., Beleckij, A., Lunacsarszkij, A., Blagoj, D.

jogtudós

orosz

Martensz, F.
Nyezabitovszkij, V.
Petrazsickij, L.
Sersenavics, G.

szovjet

Pasersztnyik, A.
Sztrogoics, M.
Visinszkij, A.

karvezető I. Mojszejev, M. Pjatnyickij

katonai főiskola Frunze, Dzerzsinszkij, Gagarin, Lenin, Tyimosenko, Zsukov

katonai középiskola Szuvorov, Nahimov

kémikus

orosz

Csugajev, L.
Beketov, Ny.
Butlerov, A.
Cvet, M.
Kondakov, J.
Lebegyev, Sz.
Lomonoszov, M.
Markovnyikov, V.
Mansutkin, Ny.
Gessz, G.,
Mengyelejev, D.
Zinyin, Ny.

szovjet

Arbuzov, A. Bah, A. Dubinyin, M.
Favorszkij, A.
Ferszman, A.
Flerov, G.
Grebencsikov, I.
Kurnakov, Ny.
Lebegyev, Sz.
Nyerszmejanov, A.
Prjanyisnyikov, D.
Rebingyer, P.
Oparin, A.
Szemjonov, Ny. *(Nob.)*
Verdanszkij, V.
Vinogradov, A.
Zslinszkij, Zs.

kikötő *tengeri*

Azovi-tenger Zsdanov, Kercs, Taganrog
Balti-tenger Kalinyingrád, Klaipéda, Leningrád, Riga, Tallinn, Ventspils
Barents (Fehér)-tenger Arhangelszk, Murmanszk
Fekete-tenger Batumi, Nyikolajev, Ogyessza (Odessza), Szevasztopol, Szuhumi, Tuapsze, Novorosszijszk
Csendes-óceán (és beltengerei) Gavany, Korszakov, Magadan, Nahodka, Nyikolajevszk, Petropavlovszk-Kamcsatszkij, Vlagyivosztok
Kaszpi-tó Asztrahán, Baku, Krasznovodszk, Mahacskala, Szumgait

folyami

Dnyeper: Dnyepropetrovszk, Herszon, Kijev, Nyikopol, Zaporozsje
Don: Voronyezs, Rosztov
Északi-Dvina: Arhangelszk, Kotlasz
Irtisz: Omszk, Szemipalatyinszk, Uszty-Kamenogorszk
Jenyiszej: Dugyinka, Igarka, Jenyiszejszk, Krasznojarszk, Minuszinszk
Neva: Leningrád
Ob: Novoszibirszk, Barnaul, Hanti-Hanszijszk
Volga: Szaratov, Togliatti, Volgográd

kohászattudós L. Bargyin

koreográfus I. Mojszejev, N. Nagyezsgyina, M. Pjatnyickij, T. Usztyinova

kozák csapat parancsnoka hetman, atamán

költő

orosz, ukrán

Balmont, K.
Baratinszkij, J.
Blok, A.
Brjuszov, V.
Davidov, Gy.
Delvig, A.
Fet, A.
Franko, I.
Gyerzsavin, G.
Jazikov, Ny.
Kolcov, A.
Lermontov, M.
Nyekraszov, Ny.
Ogarjev, Ny.
Polezsajev, A.
Puskin, A.
Rilejev, K.
Tyutcsev, F.
Vjazemszkij, P.
Zsukovszkij, V.

szovjet

Ahmatova, A.
Aliger, M.
Antokolszkij, P.
Aszejev, V. és Ny.
Barbarus, J.
Babrickij, E.
Bazsan, M.
Bednij, Gy.

Belij, A.
Barggolc, O.
Brjuszov, V.
Csarenc, J.
Dolmatovszkij, J.
Dzsabajev, D.
Emin, G.
Iszaakjan, A.
Iszakovszkij, M
Jeszenyin, Sz.
Jevtusenko, J.
Kolasz, J.
Kupala, J.
Majakovszkij, V.
Marsak, Sz.
Martinov, L.
Paszternak, B. *(Nob.)*
Pervomajszkij, L.
Prokofjev, A.
Rilszkij, M.
Rozsgyesztvenszkij, R.
Saginjan, M.
Scsipacsov, Sz.
Szelvinszkij, I.
Szimonov, K.
Szmeljakov, J.
Szoszjura, V.
Sztalszkij, Sz.
Szurkov, A.
Szvetlov, M
Tabidze, G.
Tabidze, T.
Ticsina, P.
Tur Szun-Zade, M.
Tvardovszkij, A.
Tyihonov, Ny.
Vares, I.
Vinukorov, J.
Voznyeszenszkij, A.
Vurgun, Sz.
Zabolckij, Ny.

litván Donelaitis, K.
tádzsik Dzsámi, N.
vogul Sesztalov, J., Tarhanov, A.

kombájngyár Krasznojarszk, Herszon, Kremencsug, Ljuberci, Rosztov, Szizrany, Taganrog

kőolajlelőhely

Almetyevszk
Baku
Boriszlav
Cseleken
Emba
Groznij
Isimbaj
Kujbisev
Majkop
Malgobek
Nebit-Dag
Oha
Poltava
Tujmazi
Tyumeny
Uhta

kőolajvezeték

Baku–Batumi
Barátság
Groznij–Rosztov–Donyec-medence
Gurjev–Orszk
Dél-Urál
Almetyevszk–Gorkij–Moszkva

krómérclelőhely Aktyubinszk

közgazdász

orosz

Granovszki, I.
Homjakov, A.
Poszoskov, I.
Szperanszkij, M.
Tugan-Baranovszkij, M.

szovjet

Kantorovics, L *(Nob.)*
Nyemcsinov, V.
Osztrovityanov, K.
Sztruve, P.
Trahtenburg, J.
Varga J. (magyar)
Voznyeszenszkij, Ny.

közigazgatási egység *(tört.)* kormányzóság, okrug
mai szövetséges köztársaság (15); autonóm köztársaság (20); autonóm terület (18); nemzeti körzet (10); határterület és terület (127, kraj, oblaszty), körzet (3150, rajon)

légiforgalmi társaság Aeroflot

lénai sortűz (1912. IV. 4.) cári hatóságok fegyveres akciója a szibériai aranytelepek Bodajbóban tüntető munkások ellen

Lenin vezette marxista párt bolsevik párt

leningrádi Ermitázs műkincsei

antik világból Aphrodité, Római férfi szoborportréja, Terrakottaszobor

angol iskola

Gainsborough, Th.: Beaufort hercegnő arcképe, Morland, G.: Közelgő vihar, Reynolds, J.: Leányka az ablakban, Ámor megoldja Vénusz övét, Wright: Kovácsműhely

flamand iskola

Dyck (Van Dyck): Családi képmás, Férfiképmás, Elizabeth és Philadelphia leányai, Önarckép, Sir Thomas Cary, J. Jordaens: Háromkirályok ünnepe

francia iskola

Bourdon: Dido halála, Chardin: Mosónő, Lorrain: Baya-öböl, Reggel a kikötőben, Dél, Corot: Tájkép egy tehénnel, Cézanne: Csendélet, Delacroix: Marokkói lovas nyergeli a lovát, Derain: Kikötő, Tó, Liget, Fragonard: A titkos csók – a Csók, Gauguin: Gyümölcsöt tartó asszony, Greuze: Főkötős kislány feje, Houdon: Voltaire, Léger: Nyitott levél, Lenain: Tejesasszony családja, Vendégségben a nagymamánál, Sevillai csendélet, Matisse: Zene, Asszony zöldben, Tánc, Zöldruhás marokkói férfi, Vörös szoba, Picasso: Részeg nő, Kisfiú kutyával, Hegedű és gitár, Három nő, Nimfa, Legyezős nő

holland iskola

Van Goyen: Korcsolyázók, Hága látképe télen, Tengerpart, Hals: Fiatal férfi képmása kesztyűvel, Férfi képmás, A koncert, Heda: Reggeli, Hoogh: Asszony és szolgálólánya, Rembrandt: A szent család, Danae, Flóra, Öreg harcos, Saskia, Vörösruhás aggastyán képmása, Rubens: A Víz egyesülése a Földdel, Bacchus, Janus temploma, Ceresz, Kocsisok, Medici Mária koronázása, Perzeusz és Andromeda, Ruisdael: A mocsár, Komp, Paraszthazák a dűnéken, Tengerpart, Steen: Ivók, Trikk-trakk játék, Monet: Asszony a kertben, Picasso: Absztintet ivó, Pissarro: A Montmartre Boulevard, Poussin: Mózes vizet fakaszt a sziklából, Tájkép Polyphenosszal, Rodin: Az örök tavasz (szobor), Rousseau: Normandia, Watteau: A szeszélyes asszony, A zavarbahozó, Savoyai hegylakó mormotával

itáliai iskola

del Sarto A.: Madonna a gyermekkel és Szt. Katalinnal, Erzsébet és Keresztelő Szt. Já-

nos, Fiesole A. (Fra Angelico): Madonna angyalokkal, Madonna gyermekével, Szt. Domonkos és Aquinói Szt. Tamás, Botticelli: Szt. Domonkos, Canaletto: A francia követ üdvözlése Velencében, Caracci: A Szent Család pihenője Egyiptomba menet, Caravaggio: Lantjátékos, Cima da Conegliano: Angyali üdvözlet, Dolci: Szt. Katalin, Ghirlandaio: Idős férfi képmása, Giorgione de Castelfranca: Mária gyermekével a tájban, Judit, Guercion: Szt. Klára látomása, Leonardo da Vinci: Madonna virággal, „Madonna Benois", Lippi: A gyermekek imádása, Terborch: Egy pohár limonádé, Katharina Lyminder képmása, Veer: Folyó télen

németalföldi iskola

Weyden, R.: Szt. Lukács festi a Madonnát

olasz iskola

Lorenzetti: Keresztrefeszítés, Martini: Madonna, Perugino: Szt. Sebestyén, Piombo: Levétel a keresztről, Pollaiuolo: Madonna a gyermekkel, Raffaello Santi: Madonna a szakálltalan Józseffel, Madonna Conestabile, Reni: Noé bárkájának építése, Rosso, B.: Madonna gyermekével, Tiepolo: Maecenas bemutatja Augusztus császárnak a szabad művészeteket

spanyol iskola

El Greco: Péter és Pál apostolok, Murillo: A Szent Család pihenője Egyiptomba menet, Fiúk kutyával, Izsák megáldja Jákobot, Ribera: Szt. Sebestyént a szent nők ápolják, Velazquez: Olivares gróf képmása, Zurbaran: Szt. Lőrinc, Szűz Mária ifjúsága

Leningrád környéke és külvárosai

Alekszandrovszkoje
Bolsaja Otha
Farforobszkaja
Grazsdanko
Kolomjagin
Lesznoj
Novaja Derevija
Olgino
Petrogradszkaja Sztorona
Popohobüje
Rubackaja
Sztaraja Derevija
Udelnaja
Veszelnüj Poszelok
Avtovo
Vüborgszkoje

mozi

Avrora
Barrikade
Gigant
Grovnyika
Kolizej
Hudozsesztvennij
Mologyozsnij
Nyeva
Oktyabr
Primorszkoj
Rogyina
Szmena
Sztyereokino Tyitan

múzeum, könyvtár, archívum

Állami Ermitázs
Állami Orvosi
Állami Színháztörténeti
Auróra Cirkáló
Borogyin
Brodszkij
Északi-sarkvidéki
Glinka Múzeum
Glazonov
Izsák-székesegyház
Állami Emlékmű
Kirov
Központi Haditengerészeti
Központi Lenin
Lomonoszov
Leningrád Történetének
Leszgaft Természettudományos
Muszorgszkij
Nagy Októberi Szocialista Forradalom
Orosz
Pavlov
I. Péter
Péter-Pál-Erőd
Plehanov
Popov Központi Távközlési
Puskin
Rimszkij-Korszakov
Rjepin
Rubinstein
Szaltikov-Scsedrin
Szovjet Népek Etnográfia
Szovjet Tudományos Akadémia
Tüzérségi és Műszaki Hadtörténeti
Vallás és Ateista Történeti
Zoológiai Múzeum

pályaudvar Balti, Moszkvai, Varsói, Vityebszki pályaudvar

repülőtér Pulkovo

sportpálya stadion, Dinamo, Kirov, Téli stadion

színház

Állami Cirkusz
Esztrád
Gorkij
Kirov
Drámai
Opera, Operett
Puskin
Vígszínház (leningrádi)

mangánérclelőhely Csiatura, Nyikopol

matematikus *orosz*

Bunyakovszkij, V.
Kovalevszkaja, Sz.
Ljapunov, A.
Lobacsevszkij, Ny.
Osztrogradszkij, M.
Zsukovszkij, Ny.

matematikus *egyéb*

Alekszandrov, P. és A.
Bari, N.
Bernstein, Sz.
Bogoljubov, Ny.
Fridman, A.
Gelfand, A. és I.
Gnedenko, B.
Jegorov, D.
Hincsin, A.
Kantorovics, L. *(Nob.)*
Keldis, M.
Kolmogorov, A.
Krein, M.
Lavrentyev, M.
Linnyik, J.
Luzin, Ny.
Malcev, A.
Markov, A.
Mensov, D.
Novikov, P.
Petrovszkij, J.
Posztrjagin, L.
Szoboljev, Sz.
Vinogradov, I.

mesterséges hold (sorozat)
Ekran Luna Proton
Elektron Molnyija Szputnyik
Kozmosz Poljot

mesterséges tó, víztároló
Bratszki-, Cimljanszki-, Gorkij-, Kámal-, Kijevi-, Kujbisevi-, Krasznojarszki-, Ribinszki-víztároló

mezőgazdasági nagyüzem
kolhoz, szovhoz

Moszkvai épületek és műemlékek
Arzenál (fegyvertár épülete)
Arhangelszkij-székesegyház, a volt cári család lakóépülete
Blagovescsenszkij-székesegyház
„Cár-harang"
„Cár-ágyú"
Granovitaja
Kormányépület
Kongresszusi Palota
Kreml Színház
Lázár-templom
Nagy Iván-harangtorony
Nagy Kreml Palota
Napóleon hadseregétől 1813-ban zsákmányolt ágyúk
Potyesnij (mulatságos) Palota
Rizspólezsnyija-templom
Oruzsejnaja Palota (fegyvertár)
Szobornaja tér
Szórakoztató-barlang
Terem Palota
Tizenkét apostol-templom és a Pátriárka Palota (a XVII. sz. képzőművészetének múzeuma)
Uszepenszkij-

Moszkva folyó hídjai
Bolsoj Kamennij Malij Kamennij
Bolsoj Krasznoholmszkij Malij Krasznohomszkij
Bolsoj Usztyinszkij Moszkvoreckij
Csugunnij Novij Csugunnij
Komisszariatszkij Novoszpasszkij
Krimszkij

Moszkva környéke és külvárosai
Babuskino Mszebniki
Bogorodszkoje Novogupejevo
Djakovo Novo-Havrino
Horosevo Osztankino
Hohlovka Perovo
Izmajlovo Pokrobszkoje
Kapacsarovo Rosztokina
Kasztanajevo Scsukina
Kolomenszkoje Szeverjanino
Kozsukovo Sztresnevo
Kunceva Szvilnovo
Mazilovo Tpojce-Golenuszcevo
Mihalkovo Tusino

Kreml tornyai és falai
Blagovescsenszkaja Nyikolszkaja
Borovickaja Oruzsejnaja
Beklemisevszkaja Petrovszkaja
Carszkaja Szenatszkaja
Első Bezimjannaja Szrednaja Arszenalnaja
Komendantszkaja Szpasszkaja
Konsztantyino -Jelenyszkája Tajnickaja
Troickaja
Kreml falai Trojickij-híd
Kutafja Uglovaja Arszenalnaja
Második Bezimjannaja Vodovzvodnaja
Nabatnaja

metróállomások
Arbatszkaja Leninszkije gorü
Avtozavodszkaja Majakovszkaja
Baumanszkaja Mir
Dinamo Motanicseszkij Park
Dzserzsinszkaja Novokuznyeckaja
Elektrozavodszkaja Novoszlobogszkaja
Fili Pavelackaja
Forradalom tér Pervomajszkaja
Frunzenszkaja Proszpekt Moszkva
Gorkij Park Rizsszkaja
Izmailovszkaja Szemjanovszkaja
Kalinyinszkaja Szerpuhovszkaja
Kaluzsnaja Szokol
Kijevszkaja Szokolniki
Kirovszkaja Szportivsznaja
Krasznoprennenszkaja Sztyudenszkaja
Krasznocelszkaja Szverdlov tér
Krasznüje vorota Taganszkaja
Krapotkinszkaja Univerzitet
Kutuzovszkaja Vlagyimirszkij
Lenin Könyvtár

múzeumok
„Bauman" Színháztörténeti Moszkva Történeti
Biológiai Nemzeti Művészeti
Borogyinói csata Körképe Nyomdászati
Csehov Orosz
Darwin Osztrovszkij
Durov Pavlov
Építészeti Paleontológiai
Forradalmi Politechnikai
Gorkij Puskin
Irodalmi Rublev
Kalinyin Szovjet Hadsereg
Koroljov akadémikus Történeti
Krasznaja Presznja Tretyakov Galéria
Kutuzov Tolsztoj
Lenin Úrhajós
Majakovszkij Vasúti Közlekedési
Marx Károly és Engels Frigyes Vesznyecov Múzeum
Zoo-park
Zsukovszkij Múzeum

pályaudvar
Belorusz
Déli Körzeti pályaudvar
Kazanyi
Kijevi
Kurszki
Leningrádi
Pavelecki
Rizsszki
Szavelovszki
Tambovi

repülőtér
Déli Körzeti repülőtér
Keleti Körzeti
Központi
Nyugati Körzeti
Seremetyevói
Vnukovói repülőtér

sportpálya, stadion
Burevesztnik
Dinamo
GPZ
Junüh pionerov
Krasznaja Znamja (Vörös Zászló)
Krasznij Proletarij (Vörös Proletár)
Krülja
Lenin és Luzsniki Központi
Lokomotiv
Metrosztpoja
Moszkvai Központi
Szpartak
Sztroitel Stadion
Teksztilscsiki Sportklub
Trudovoje rezervü stadion

színház
Bolsoj
Hudozsensztvennüj
Kremlevszkij
Kukol
Lenini Komszomol
Malij
Majakovszkij
Puskin
Sztaniszlavszkij
Nyemirovics-Dancsenko
Televíziós Színház
Vahtangov Színház

szálloda
Armenyija
Balcsug
Berlin
Budapest
Bukarest
Centralnaja
Junoszty
Kijevszkaja
Kotyelnyicseszkaja
Leningradszkaja
Metropol
Minszk
Mologyozsnaja
Moszkva
Nacional
Osztankino
Peking
Szevernaja
Szovjetszkaja
Ukrajna
Urál
Varsava

terek
Borovickaja ploscsad (tér)
Iljinszkij vorota (kapu)
Jauzszkije-kapu
Kirov tér
Kolhoznaja
Krasznaja
Lenin tér
Mars-mező
Manyezsnaja tér
Nyikitszkije kapu
Nogina tér
Októberi Győzelem Parkja
Petrovszkije
Pokrovszkije kapu
Puskinszkaja
Revoljucii
Szamotyocsnaja
Szovjetszkaja tér
Szretyenszkije kapu
Tyisinszkaja
Trubnaja
Vosztanyija tér
Zemljanoj-sánc
Zubovszkaja tér

Tretyakov Képtár műkincsei
orosz festők Ajvazovszkij: Fekete-tenger, Holdas éj, Alekszejev: Palota-part a Péter-Pál erődről nézve, Antropov, A.: Izmailova arcképe, III. Péter arcképe, Borovikovszkij: A. Kurakin és V. Gagarina Lopuhina arcképe, Brjullov: Amazon, Bethsabé, Kukulnyik író arcképe, Önarckép, Pompei út, Lovas nő, Konstantinápoly kikötője, Dionizsij: Keresztrefeszítés, Fedotov: Egy arisztokrata reggelije, Az őrnagy leánykérőben, Az újdonsült lovag, Az özvegy, „Encore, no még egyszer", Flavickij: Tarakanova hercegnő, Gaj: „Mi az igazság?", Krisztus és Pilátus, Ismeretlen festő: Igor herceg és Olga, Ivanov: Keresztelő Szt. János feje, Krisztus megjelenik a népnek, Nápolyi öböl partján, Krisztus és Nikodémusz, Jakobi: Deportáltak pihenője, Jarosenko: Kazánfűtő, Kiprenszkij: Bakunyin, Hvosztova, Puskin, Önarckép, Rosztopcsina, Sz. Uvarov arcképe, Kivsenko: Haditanács Filii-ben 1812-ben, Korovin: Tettenérés, Kramszkoj: Krisztus a pusztában, Lev Tolsztoj, Önarckép, Nyekraszov, Szaltikov-Scsedrin, Kramszkoj: Bulakov arcképe, Fiú feje, Önarckép, Loszenka: Hektor búcsúja Andromakhétól, Lebegyev: Chigi parkban, Levickij: J. Sivers, M., Gyakova portréja, Ursule Mnisek, Levitan: Este a Volgán, Örök pihenő, Makszimov: A beteg férj, Moller: Ny. V. Gogol arcképe, Novgorodi iskola: Szt. György legyőzi a sárkányt, Nyeszterov: Remete, Bertalan próféta látomása, Nyikitin: G. Golovkin portréja, Perov: Dosztojevszkij, Nevelőnő érkezése a kereskedő házába, Osztrovszkij, Önarckép, Temetés, Trojka, Polenov: Repin portréja, Popov: Húsvéti ünnep Tulában, Prjanyisnyikov: 1812-ben, Pszkovi iskola: Éliás próféta a pusztaságban, Pukirjev: Kényszerházasság, Rejpin (Repin): Sztaszov, A propagandista letartóztatása, Önarckép, Muszorgszkij, Rettegett Iván és fia 1531. nov. 16-án, Tretyakov, A zaporozsjei kozákok levelet írnak III. Ahmed szultánnak, Akit nem vártak, Rokotov: Majkov, Sztruszkaja, Noviszilcova portréja, Rubljov: A Szentháromság, Rzsevszkaja: Vidám pillanat, Scsedrin: Terasz a tengerparton, Capri szigetén, Pill malom és torony Parloszkban, Scsibacsov: Házassági szertartás, Étkező parasztok, Scsukin: I. Pál arcképe, Svarc: A cárnő tavaszi zarándoklata, Sze-

rov: Jermolova színésznő arcképe, I. Péter cár arcképe, Szolomatkin: Vándor muzsikusok, Lakodalom, Szurikov: A sztrelecek kivégzésének hajnala, Morozova bojárnő, Tropinyin: Fiú fej, A művész anyja, Vasznyecov: A XVII. század végi Moszkva, Hajnal a Voszkreszenszkij kapunál, Vasznyecov: Aljonuska, Hősök, Iván cárevics a szürke farkason, I. Szvjatoszlavics a ploverek csatája után, Venecianov: Fiatal parasztlány a borjúval, Önarckép, Parasztlány, Tavasz a szántóföldön, Zaharka, Verescsagin: Az agrai Tadzs Mahal, A háború apoteózisa, Dzsaipuri lovas, Szkobeljov a Sipka-szoros előtt, Valkov: J. Krilov arcképe, Vorobjov: Őszi éj Pétervárott, Vrubel: A démon, Pán

egyéb festők Andrejev: Lunacsarszkij, Arhipov: Az Okán, Mosónők, Visszatérés, Bubnov: Reggel a kulikovói csatatéren, Braz: Csehov, Csajkovszkij, Brodszkij: Lenin a Szmolnijban, Csujkov: Szovjet-Kirgízia lánya, Csukov: Tacsanka, Út Kubánban, Gaponyenko: A fasiszta megszállók kiűzése után, Geraszimov: A partizán anyja, Elment a jég, Grabar: Szeptemberi hó, Szvetlana, Grigorjev: Rossz osztályzat, Ivanov: A Kreml rohama 1917-ben, Ivanov: A büntető különítmény, „Itt vannak!", Jablonszkaja: Kenyér, Jakovlev: Meskov, Joganszon: Egy régi uráli üzemben, Kaszatkin: Bányász, Bányásznő, Kibrik: Tarasz Bulyba, Korovin: Balkonon, Kotov: Zelinszkij portréja, Kukrinszkij: „A vég", Lanszere: Hajók I. Péter korából, Laktionov: Levél a frontról, Lukanszkij: Szovjet munkás, Maljutyin: Fumenov arcképe, Nyeszterov portréja, Nisszkij: Felső-Volga, Nyeprincev: Pihenő a csata után, Nyesztyerov: Pavlov arcképe, Pahomov: Leningrád lakosai vízért mennek a Névához, Pimenov: Az új Moszkva, Reggel, Prokorov: Swift a sertéskirály, Rescsetnyikov: Vakáció, Szavickij: Október első napjai, Smarinov: Hazatérés, Vereckij: Kosevoj a pásztor, Vrubel: V. Bruszov költő arcképe, Hattyú hercegnő, Démon, Pán, Spanyolország, Tamara és a démon, Zabolockij: Lermontov, Zelencov: Interieur

orosz szobrászok Antokolszkij: Rettegett Iván, Gulubkina: A. Ny. Tolsztoj író portréja, Ivanov, S.: Fürdőző fiú, Orlovszkij, B.: Páris, Prokofjev, J.: A kutya üldözte Akteon, Subin, F.: A. Subov portréja, Sztovasszer, P.: Szatír és nimfa, Trubeckoj, P.: Lev Tolsztoj

egyéb Azgur, Z.: Lu-Sin kínai író, Andrejev, Ny.: Lenin-arckép, Bogoljubov és Igal, V.: Sz. Ordzsonikidze, Cigal, V.: Népi önkéntes, Csajkov, V.: Majakovszkij, Kibalnyikov, A.: Csernisevszkij, Konyenkov, Sz.: Dosztojevszkij, Muhina, V.: A. Ny. Krilov akadémikus portréja, Manyiszer, M.: Zoja Kozmogyemjanszkaja, Servud, L.: Az őrszem, Sadr, I.: A kő, A proletár fegyvere, Gorkij, Vilenszkij, Z.: P. I. Csajkovszkij, Vucsetics, E.: Csujkov portréja, Vatagin, V.: Tigris

mozdonygyár Brjanszk, Gorkij, Harkov, Kolomna, Leningrád, Luganszk

művészettörténész Alpatov, M., Grabar, I.

nemzeti körzetek Agin-burját, Hanti-manysi, Csukez, Evenki, Jamal-nyenyec, Komi-permják, Korjak, Nyenyec, Tajmir, Usztyi-ordai, Burját-mongol

nemzetiség *szláv*

belorusz	ingus	oszét
bolgár	kabardin	orosz
cseh	kurd	örmény
csecsenc	lengyel	szlovák
dagesztáni	lett	tádzsik
grúz	litván	ukrán
görög		

türk

azerbajdzsáni (azeri)	jakut	tatár
baskír	karakalpak	tuvai
csuvas	kazah	türkmén
gagauz	kirgiz	ujgur
	karacsáj	üzbég

finnugor

észt	magyar	udmurt
finn	mari	osztják (hanti)
karél	mordvin	vergul (manysi)
komi		

mongol

burját, kalmük

indoeurópai lett, litván, örmény, német, moldván

egyéb nemzetiség arab, asszír, dungán, koreai, román, német, zsidó

Népakarat (Narodnaja Volja - 1879) vezetői

Mihajlo, A.

Kvjatkovszkij, A.	Figner, V.
Zseljabov, A.	Tyihomirov, L.
Petrovszkaja, Sz.	Uljanov, A.

Nobel-díjas

békedíj Szaharov, A.

fizikai Baszov, Ny., Cserenkov, P., Frank, I., Kapica, P., Landau, L., Prohorov, A., Tamm, I.

fizológiai vagy orvosi Mecsnyikov, I., Pavlov, I., Waksman, S. (orosz származású belga)

irodalmi Bunyin, I. (orosz származású francia), Paszternak, B., Solohov, M., Szolzsenyicin, A., Brodsky, J. (orosz származású amerikai)

kémiai Szemjonov, Ny.
közgazdasági Kantorovics, L., Leontief (orosz származású amerikai)

nyaraló dácsa

nikkel- és kobaltlelőhely Kola-félsziget, Norilszk, Tuva

növénynemesítő

Cicin, Ny.	Kolomiec, O.
Csernyenka, Sz.	Kricsenko, F.
Dolgusin, D.	Lukjanyenko, P.
Garkajev, P.	Micsurin, I.
Jurjev, V.	Pusztovoj, V.
Kanas, Sz.	Zsdanov, L.

nyelvtudós Baudouin de Courtenay, J. Radlov, V., Fortunatov, F., Vosztokov, V.

óceanológus Bogorov, V., Zenkevics, L.

olajvezeték Barátság

Orbita űrtávközlési rendszer földi állomása

Abakan	Kizil
Alekszandrov Szahalinszkij	Komszomolszk na Amure
Alma Ata	Krasznojarszk
Anadir	Magodan
Arhangelszk	Monlva
Ashabad	Murmanszk
Bilibino	Norilszk
Bodajbo	Nyikolajevszk
Bratszk	Oha
Burlev	Ohotsz
Csita	Petropavlovszk
Dzsekazgan	Szahalinszk
Frunze	Sziktivkar
Gremiha	Szurgut
Habarovszk	Ulan Ude
Irkutszk	Uraj
Jakutszk	Uszty-Nyra
Jebit-Dag	Vlagyivosztok
Juzsno	Vorkuta
Kemerovo	Zeja

orvos

Bakulev, A.	Mesalkin, J.
Bikov, K.	Lang, G.
Bogomolec, A.	Orbeli, L.
Botkin, P.	Polenov, A.
Burgyenko, Ny.	Pirogov, Ny.
Filatov, V.	Visnyevszkij, A.
Kuprijanov, P.	

„ötök csoportja" (zeneszerzők)

Balakirev, M.	Muszorgszkij, M
Kjui, C.	Rimszkij-Korszakov, Ny.
Borogyin, A.	

párt Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt (1898), 1918-tól Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt, 1925-től Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja, 1952-től Szovjetunió Kommunista Pártja (SZKP)

pedagógus

Beckoj, I.	Leszgaft, P.
Jankovics de Mirelvo, F.	Makarenko, A.
Korf, Ny.	Novikov, M.
Kalinyin, P.	Pirogov, Ny.
Krupszkaja, N.	Usinszkij, K.

polgárháború hőse Csapajev, V.

pénznem rubel = 100 kopek, *egykori:* cservonyec

politikus

Andropov, J.	Kraszin, L.
Brezsnyev, L.	Kujbisev, V.
Buharin, Ny.	Kuusinen, O.
Bulganyin, Ny.	Lenin, V. I.
Csernyenko, K.	Litvinov, M.
Csicserin, G.	Podgornij, Ny.
Dzerzsinszkij, F.	Poljanszkij, D.
Frunze, M.	Ponomarjov, B.
Furceva, J.	Malenkov, G.
Gorbacsov, M.	Manuilszkij, D.
Gromiko, A.	Mikojan, A.
Hruscsov, Ny.	Ordzsonikidze, G.
Kaganovics, L.	Seljepin, A.
Kalinyin, M.	Sztálin, I.
Kirelenko, A.	Svernyik, Ny.
Kirov, Sz.	Szuszlov, M.
Koszigin, A.	Visinszkij, A.

pszichológus

Leszgaft, P.	Vegyenszkij, Ny.
Rubinstein, Sz.	

rakétaindító állomás Bajkonur

rakétatervező Ciolkovszkij, K., Koroljov, Sz.

rendező (színházi és film)

Alekszandrov, G.	Korcsagin, M.
Bondarcsuk, Sz.	Kozincev, G.
Cserkaszov, Ny.	Kulesov, I.
Csiaureli, M.	Lebegyev, Ny.
Csuhraj, G.	Lefcsuk, T.
Donszkoj, M.	Nanov, A.
Dovzsenko, A.	Naumov, N.
Dzigan, J.	Nyemirovics -Dancsenko V.
Eizenstein, Sz.	
Ejszmont, V.	Petrov, V.
Ermler, F.	Pirjev, I.
Ekk, Ny.	Pravov, I.
Gajdar, L.	Prokofjev, Sz.
Geraszimov, Sz.	Protazanov, Ja.
Ivanov-Bakov, Je.	Pudovkin, V.
Ivanovszkij, A.	Rajzman, J.
Ivcsenko, V.	Rjazanov, F.
Jancsev, V.	Romm, M.
Jersov, M.	Rosalj, G.
Jugyin, K.	Rosztockij, Sz.
Jutkevics, Sz.	Szaakov, L.
Kalatozov, M.	Szavcsenko, J.
Kaufman, M.	Szkujbin, V.
Klimov, E.	Sztanyiszlavszkij, K.

Sztoljarov, K.
Talankin, I.
Trauberg, L.
Varlamov, L.
Vasziljev, Sz.
Vengcsov, V.
Vertov, D.
Zarhi, R. A.
Zsalakjavicsusz, V.

repülőgép-tervező
Csapligin Sz.
Iljusin, Sz.
Lavocskin, Sz.
Tupoljev, A.
Jakovlev, A.
Zsukovszkij, Ny.

repülőtér Alma-Ata, Irkutszk, Kijev, Leningrád, Lvov, Moszkva, Taskent, Vilnius, Jereván, Habarovsz, Murmanszk, Tbiliszi

régész
Arcihovszkij, A.
Farmakovszkij, B.
Gorodcov, V.
Ribakov, B.
Szcipin, A.
Tolsztoj, Sz.
Tretyakov, P.

rézbánya, rézkohászati üzem
Alaverdi
Almalik
Altaj
Balhas
Dzsezkazgan
Karabas
Katar
Kirovográd
Krasznouralszk
Norilszk

sajtó (újság) Izvesztyija, Pravda, Komszomolszkaja Pravda, Trud, Krasznaja Zvezda, Lityeraturnaja Gazeta, Pionyerszkaja Pravda, Ogonyok, Novoje Vremja, Moszkovszkije Novosztyi

sakknagymester Botvinnyik, M. Karpov, Kaszparov, Tal, M.

sarkkutató Papanyin, I., Smidt, O., Szomov, M.

sivatag Kara-kum, Kizil-kum

szakszervezet (röv.) VZSPS

szabadságharcos Davidov, Gy., Pugacsov, I., Razin, Sz.

szénmedence
Cseremhová-
Donyec-
Ekibasztuz-
Kanszk-acsinszk-
Kuznyecki-
Karaganda-
Léna-
Minuszinszki-
Pecsora-
Tunguszka-szénmedence

sziget-, szigetcsoport
Bering
Fehér
Ferenc József-föld
Kirov
Kurili
Medve
Novaja Zemlja
Santar
Szevernaja Zemlja
Szahalin
Új-Szibéria
Usakov
Vajgacs
Vrangel-sziget

félsziget
Csukcs
Jamal
Kamcsatka
Kanyin
Kercs
Krím
Kola
Tajmir

színész, filmszínész
Abrikoszov, A.
Andrejev, B.
Babocskin, B.
Bászov, V.
Batalov, A. és Ny.
Bogoljubov, Ny.
Bondarcsuk, Sz.
Cserkaszov, Ny.
Csirkov, B.
Davidov, V.
Donszkoj, M.
Druzsnyikov, V.
Gribov, A.
Gricsenko, Ny.
Gleb, P.
Glebov, P.
Hviljon, A.
Gyemjanyenko, A.
Iljuszkij, I.
Ivasov, V.
Jevsztignyejev, J.
Kacsalov, V.
Kadasnyikov, P.
Karamityev, A.
Karatin, V.
Lapinov, I.
Lenszkij, A.
Leonyidov, L.
Lukjanov, Sz.
Luzsszkij, V.
Medvegyev, V.
Moszkvin, I.
Mordvinov, Ny.
Ohlopkov, Ny.
Rajkin, A.
Ribnyikov, Ny.
Suksin, V.
Szafonov, V.
Scsukin, B.
Szimonov, Ny.
Szmoktunovszkij, I.
Sztrizsenov, O.
Tabakov, O.
Tolubejev, J.
Urbanszkij, J.
Varlamov, K.
Zakariadze, Sz.
Zandberg, V.
Zszsenov, G.
Zubkov, V.

színésznő, filmszínésznő
Arjepina, I.
Baranovszkaja, V.
Bisztrickaja, E.
Bolotova, Zs.
Boriszova, J.
Celikovszkaja, L.
Dobrovravova, J.
Drobiseva, Ny.
Fjedotova, G.
Granatova, T.
Guljajeva, Ny.
Izvickaja, I.
Jermolova, M.
Kirijenka, Z.
Konjuhova, T.
Lodinyina, M.
Larionova, A.
Lilina, M.
Lucsko, K.
Maharova, J.
Misekova, N.
Orlova, L.
Pavlova, Sz.
Rumjanceva, N.
Sagalova, L.
Szamojlova, Z.
Szavina, M.
Szkobceva, I.
Szolnceva, Ju.
Szmirnova, L.
Sztancseva, G.
Vertinszkaja, A.
Veszelovszkaja, Ny.
Zajlova, A.
Zsemcsugova, P.
Zsiznyeva, O.

szobrász
orosz
Antokolszkij, M.
Gorgyejev, F.
Gyemut-Malinovszkij, V.
Martosz, I.
Pimenov, Sz.
Rastrelli, C.
Scsedrin, F.
Subin, F.

szovjet
Abdurahmanov, F.
Andrejev, Ny.
Anyikusin, M.
Archipenko. A.
Domogackij, V.
Gyejneka, A.
Konyenkov, Sz.
Liszenko, M.
Manyiszer, M.
Mikenasz, J.
Muhina, V.
Nyikoladze, J.
Tomszkij, Ny.
Trubeckoj, P.
Topuridze, V.
Vucsetics, J.

szövetségi köztársaságok és fővárosaik
Azerbajdzsáni SZSZK – Baku
Belorusz SZSZK – Minszk
Észt SZSZK – Tallinn
Grúz SZSZK – Tbiliszi
Kazah SZSZK – Alma-Ata
Kirgiz SZSZK – Frunze
Lett SZSZK – Riga
Litván SZSZK – Vilnius (Vilna)
Moldovai SZSZK – Kisinyov
Oroszországi SZSZK – Moszkva
Örmény SZSZK – Jereván
Tadzsik SZSZK – Dusanbe
Türkmén SZSZK – Ashabad
Ukrán SZSZK – Kijev
Üzbég SZSZK – Taskent

tájegység
európai rész Kelet-európai-alföld
ázsiai rész Nyugat-szibériai-alföld, Turáni-alföld, Közép-szibériai-fennsík, Kelet-szibériai-hegyvidék, Csendes-óceán partvidéke

talajkutató Dokucsajev

teafőző szamovár

tenger, óceán

Balti-	Fekete-
Barents-	Kara-
Bering-	Kaszpi-
Csendes-óceán	Kelet-szibériai-
Csukcs-	Laptyev-
Északi Jeges-	Ohotszki-tenger
Fehér-	

tengeröböl

Anadir-	Nagy Péter-
Finn-	Ob-
Jenyiszej-	Rigai-
Jana-	Selehov-
Kamcsatkai-	Taganrogi-
Kara-Bogaz	Türelem-öböl
Kolai-	

tengerszoros

Bering-	Laptyev-
Kara-kapu	Szannyikov-
Kercsi-	Tatár-
La-Pérouse-	

természettudós Dokucsajev, V., Lomonoszov, M., Pallasz, P.

tó Ala-kol, Aral-, Balhas-, Bajkál-, Csúd-, Fehér-, Ilmeny-, Isszik-kul, Kaszpi- (-tenger), Ladoga-, Lama-, Onyega-, Szevan-, Tajmir-, Tengiz-, Vigozero-, Zajszan-tó

történetíró *orosz*

Boltin, I.	Lappo-Danyiszlevszkij, A.
Granovszkij, T.	Sahmatov, A.
Karamzin, Ny.	Scserbatov, M.
Klucsevszkij, V.	Szolovjov, Sz.
Kovalevszkij, M.	Szemevszkij, V.

egyéb

Bahrusin, Sz.	Porsenyev, B.
Bartoldi, V.	Ribakov, B.
Boncs-Brujevics, V.	Rozskov, Ny.
Druzsinyin, Ny.	Szegejev, V.
Koszminszkij, J.	Szkrabin, Sz.
Krajcsovszkij, I.	Sztruve, V.
Miljukov, P.	Tarle, J.
Nyecskina, M.	Tyihomirov, M.
Pankratova, A.	Udalcov, A.
Picseta, V.	Viper, R.
Petrusevszkij, D.	Vlagyimircov, B.
Platonov, Sz.	Volkogonov, D.
Pokrovszkij, M.	Volgin, V.
Poszpelov, P.	Zsukov, J.

törvényhozó testület Nemzeti Tanács, Szövetségi Tanács

új gazdasági politika (röv.) NEP (1921)

utazó, felfedező

Bellingszhauzen, F.	Lazarev, M.
Gyezsnyev, Sz.	Mikluho-Makláj, Ny.
Jermak, Ty.	Pallasz, P.
Kozlov, P.	Przsevalszkij, Ny.
Laptyev, D.	Szemjonov, V.

űrhajózás kezdete *lm.* űrhajósok, űrrepülők
Vosztok–1 Gagarin, J. 1961. IV. 12. (az első ember az űrben)
Vosztok–2 Nyikolajev, A. 1962. VIII. 11. (első csoportos űrrepülés)
Vosztok–6 Tyereskova, V. 1963. VI. 16. (az első nő az űrben)
Voszhod–1 Komarov, V. M., Feoktyisztov, K. P., Jegorov, B. B. 1963. X. 12. (az első társas űrhajó)
Szojuz–5 Volinov, V., Jeliszejev, A., Hrunov, J. 1969. I. 15. (az első ember lakta űrállomás)

űrkutatási hivatal *(röv.)* GLAVKOZMOSZ

űrrakéta-kutató

Cangyer, F.	Mescserszkij, J.
Ciolkovszkij, K.	Petrapavlovszkij, B.
Glusko, V.	Petrov, B.
Iszajev, A.	Pobedonoszcev, J.
Kibalcsics, Ny.	Razumov, V.
Kondratyuk, J.	Rinyin, N.
Konsztantyinov, K.	Szedov, L.
Koroljov, Sz.	Tyihomirov, N.
Koszberg, Sz.	Tyihonravov, M.
Langemak, G.	Zsukovszkij, Ny.

űrsikló „Hóvihar"; *hordozórakétája* „Energia"

vasérclelőhely

Ataszu	Kola-félsziget	Kurszk
Karélia	Kremencsug	Magnyitogorszk
Kercs	Krivoj Rog	Szokolovo

vaskohászati üzem
Cseljabinszk
Csiautura

Dnyepropetrovszk (Petrovszkij, Lenin, Karl Liebknecht, Komintern Művek)
Donyeck
Karaganda
Kemerovo
Komszomolszk na-Amur (Amursztál Művek)
Konsztantyinovka (Frunze Művek)
Krivoj Rog (Lenin Művek)
Lipeck
Magnyitogorszk
Makejevka (Kirov Művek)
Moszkva (Szerp i Molot)
Novokuznyeck
Nyizsnyij-Tagie
Szerov
Szumgait
Temirtau (Karaganda Művek)
Tula
Volgográd
Zsdanov

város *lm.* szövegségi köztársaságok fővárosai

Arhangelszk
Asztrahany
Batumi
Beregszász (Beregovo)
Breszt
Brjanszk
Csebokszari
Cseljabinszk
Csernovci
Dnyepropetrovszk
Donyeck
Gorkij
Habarovszk
Hanti-Manszijsik
Harkov
Huszt
Irkutszk
Ivanovo
Jakutszk
Jalta
Jaroszlavl
Kalinyingrád
Karaganda
Kazán
Kercs
Komszomolszk
Kosztroma
Krasznodar
Krasznojarszk
Kujbisev
Kurszk
Leningrád
Lvov
Magnyitogorszk
Murmanszk
Munkács (Munkacsevo)
Nagyszőlős (Vinogradov)
Novokuznyeck
Novgorod
Novoszibirszk
Nyizsnyij-Tagil
Ogyessza
Omszk
Ordzsonikidze
Orenburg
Orjol (Orel)
Perm
Petropavlovszk
Petrozavodszk
Rosztov
Szamarkand
Szaratov
Szemipalatyinszk
Szevasztopol
Szmolenszk
Szocsi
Sztyepanakert
Szumgait
Szuhumi
Szverdlovszk
Tartu
Tobolszk
Togliatti
Tula
Tyumen
Ufa
Ulan-Ude
Ungvár (Uzsgorod)
Uralszk
Vinnyica
Vityebszk
Vlagyimir
Vlagyivosztok
Volgográd
Voronyezs
Zaporozsje

vasútvonal BAM, Transzszibériai vasútvonal (Moszkva–Vlagyivosztok)
„véres vasárnap" 1905. I. 9. Pétervár
villamosenergia-terv GOELRO
villamos- és metróvonatgyártás Mitiscsi, Ulan-Ude
villamos mozdonygyár Riga, Tbiliszi
vízerőmű bratszki, dnyeprodzerzsinszki, volgográdi, kahovkai, DNYEPROGESZ, kujbisevi, kámai, kijevi, krasznojarszki, Uszty-Ilimszki
épülőben *Dnyeperen:* Kanyev; *Kámán:* Votkinszk; *Volgán:* Ivanykovó, ribinszki
víztároló *(mesterséges tó)*
Angarán: Bratszki-, Uszty-Ilimszki-
Dnyeperen: Kahovkai-, Kijevi-
Donon: Cimljanszki-
Jenyiszejen: Krasznojarszki-
Moszkva-folyón: Ribinszki-
Volgán: Gorkij-, Kujbisevi-, Volgográdi-
volgai hajóvonatató *(tört.)* burlák
vulkán *Kamcsatka-félszigeten:* Klucsevszkaja Szopka, Kronockaja-, Korjakszkaja-, Icsimszkaja-, Szopka Sivelucs
zeneszerző
orosz

Borogyin, A.
Aljabjev, A.
Balakirev, M.
Bortnyaszkij, D.
Csajkovszkij, P.
Dargomizsszkij, A.
Fomin, J.
Glazunov, A.
Glinka, M.
Grecsanyikov, A.
Kjui, C.
Ljadov, A.
Muszorgszkij, M.
Pjatnyickij, M.
Rachmanyinov, Sz.
Rimszkij-Korszakov, Ny.
Rubinstein, A.
Szkrjabin, A.
Sztravinszkij, I.
Tanyejev, Sz.
Tyitov, Ny.
Varlamov, A.

egyéb

Alekszandrov, A.
Aszafjev, B.
Csulaki, M.
Davigyenko, A.
Dunajevszkij, I.
Dzerzsinszkij, I.
Glier, R.
Hacsaturjan, A.
Hrennyikov, T.
Ippolitov-Ivanov, M.
Kabalevszkij, D.
Koval, M.
Mejtusz, J.
Miljutyin, G.
Novikov, A.
Paliasvili, Z.
Prokofjev, Sz.
Saporin, J.
Selabin, V.
Sosztakovics, D.
Szolovjov-Szedoj, V.
Szviridov, G.

zenetörténész Gruber, R., Keldis, J., Livanova, T.
zongoraművész Gilelsz, E., Oborin, L., Rachmanyinov, Sz., Rihter, Sz., Rubinstein, A.
zoológus Mecsnyikov *(Nob.)*

Szózat költője Vörösmarty M., *zeneszerző:* Egressy B.
szög derék-, egyenes-, hegyes-, homorú-, konkáv-, konvex-, teljes-, tompaszög; jancsiszög
szögfüggvény cotangens, cosecans, cosinus, secans, sinus, tangens
szögmérő eszköz szextáns, teodolit
szőlő *bor-, csemege-, direkt termő*
betegségei: ilonca, fakórothadás, liszharmat, peronoszpóra
szőlőcukor glükóz
szőlőfajta
5 betűs: Portó
6 betűs: Attila, Ezerjó, Leányka, Merlot, Oporto
7 betűs: Afuz Ali, Furmint, Favorit, Othelló, Rizling, Szlanka, Tramini
8 betűs: Cabernet, Cardinal, Kéknyelű, Kunleány
9 betűs: Chasselas, Cirfandli, Kövidinka, Medoc Noir
10 betűs: Hárslevelű, Kékfrankos, Kocsis Irma
11 betűs: Cegléd szépe, Irsai Olivér, Zala gyöngye
12 betűs: Csaba gyöngye, Zöldszilváni
14 betűs: Pannónia kincse
15 betűs: Gloria Hungariae, Mathiász Jánosné, Rizlingszilváni
szőlőlé must, lőre, murci, bor, traubiszóda
szőlőnemesítő Kocsis P., Kozma P., Mathiász J.
szőnyegfajta buklé, rongy, perzsa, szmirna, torontáli
Szőnyi I.-festmény Fürdés után, Bethsabe Zsuzsa, Zebegényi temetés, Hazafelé, Este, Uszályok
Szörényi L.-lemez Illések és pofonok, Kis virág, Human rights, Jelbeszéd, Útközben
szőrme prém
szőrmefajta (melyik állatból!?)
4 betűs: nerc (nyérc); nyúl (nyúl)
5 betűs: biber (merinó juh); csikó (orosz csikó)
6 betűs: angóra (Lincoln- és Leicestershire juh); kecske (kínai kecske); nutria (merinó juh); perzsa (karakul juh); pézsma (pézsmapocok); tigris panofix (nemesített finomgyapjas juhbőrből)
7 betűs: hermelin; hód; leopárd; mormota
8 betűs: aglektok (fóka második vedlés utáni préme); borzprém; fókaprém (borjúfóka, oroszlánfóka); nutriett (nyúl bundájának nemesített változata); oposszum (ausztráliai róka); ürgeprém (gyöngyösürge);
9 betűs: asztrahán (asztrahán juh); ezüstróka (kanadai róka, ezüstróka); félperzsa (zsírfarkú nyúl); mókusprém (mókus); perzsaláb (karakul bárány lábából); sarki róka (jegesróka, sarki róka); szilszkin (sealskin); medvefóka
10 betűs: csincsilla; nyestkutya
11 betűs: grey pup-prém (medvefóka szürke növendéke)
12 betűs: black pupprém (medvefóka újszülött fekete kölyke); electric seal (nyúl nemezszőreinek elektromos úton való eltávolítása); mongol kecske; breitschwanz (karakul juh)
13 betűs: karakul bárány
szőrmegallér boa
szörny monstrum
szövetfajta
növényi: osztódó-, szállító-
állati: hám-, támasztó-, izom-, idegszövet
szövetség egylet, egyesület, liga, antant, entente
Szövetséges és Társult Hatalmak antant, entente
Szporádok szigetei Kósz, Lérosz, Hálki, Ikaria, Pátmosz, Ródosz, Skiros, Szkyrosz, Thászosz, Alonesos, Skiathos, Skopelos
Sztanyiszlavszkij, K. alapította Moszkvai Művész Színház; művei: Életem, Színészetika, Egy színész felkészül
sztálingrádi csata (1942. VII. 17.-1943. II. 2.) hadvezérei Csujkov, Jeremenko, Rokosszovszkij, Sumulov, Vatunyin; a 6. német hadsereget (Paulus parancsnoksága alatt) verték szét; a második világháború fordulópontja
sztentori öblös, harsogó (hang)
sztetoszkóp hallgatócső
feltalálója Laennec, R. T. H.
sztoikusok Zénon, Khrüszopposz, Kleanthész, Seneca, Epiktétosz, Marcus Aurelius
Sztravinszkij, I.-mű Petruska, Pulcinella, Tavaszi áldozás, Tűzmadár, A katona története, Concertino, Oedipus Király, Tűzijáték, Falusi lakodalom
sztyepp állata antilop, gazella, gnú, kojote, mesztáng, zsiráf
Szudán
duzzasztógát Dzsebel Aulia (Fehér-Níluson), Szennar (Sannar, a Kék-Níluson)
folyó Fehér-, Kék-Nílus, Sobat, Atbara
főváros Kartúm (Al Khartum)
hegycsúcs Kinyeti (3187 m)
hírügynökség SNA
kikötő Port Sudan (Bur Sudan), Sawakin
légiforgalmi társaság Sudan Airways
mocsár Szudd
nemzetiség hamita, arab, núbiai néger, szudáni néger
pénznem szudáni font = 100 piaszter = 1000 millieme
repülőtér Kartúm, Juba, Port Sudan, Wadi Halfa
sajtó (újságok) El-Alam, El-Nil, El-Raj, Esz-Szudaneb, Dzsedid, The Morning News
sivatag Líbiai-, Núbiai-sivatag, Szahara
törvényhozó testület képviselőház

város Al Khurtum Bahri, An Nuduh, Dunqulah, Babanusah, Bayyudahi, Atbarah, Kassala, Nyala, Omdurmán, Wad Madani, Waw, *lm.* kikötő, repülőtér
Szuezi-csatorna tervezője Negrelli, *építője:* Lesseps, F.
szulfátok kénsav sói
szultáni palota szeráj
szultánnév Ahmed, Harun, Murad, Szelim, Bajazid, Musztafa, Szaladin, Szolimán, Mohammed, Abdul Hamid
Szumátra (Sumatra) városai Padang, Palembang, Medan
vulkán Marapi
Szumba (Sumba) városa Waingapu
Szumbava (Csumbawa) városa Raba
vulkán Tambora (2851 m)
Szunda-szigetek
Nagy-Szunda-: Borneo, Szumátra, Celebesz, Jáva
Kis-Szunda-szigetek: Bali, Lombok, Szumba, Szumbava, Flores, Timor
szúnyogfajta dalos-, gyötrő-, foltos maláriaszúnyog
Szurikov, V.-festmény A sztrelecek kivégzésének reggele, Menysikov száműzetésben, Jermak meghódítja Szibériát
szúrófegyver bajonett, dárda, dzsida, epée, kard, lándzsa, szurony, tőr
szurrogátum pótlék, pótanyag
Szuvorov, A. győzelmeinek helye Rimnyik, Izmail
műve A győzelem tudománya
születésszabályozás családtervezés, fogamzásgátlás, fogamzásmegelőzés, terhességmegelőzés
szülőföld pátria
szünet pauza
szünet nélkül non stop
szürke hályog katarakta
szürrealisták
képzőművészetben Dali, S., Klee, P., Ernst, M., Tanguy, Y., Miro, J., Margitte, R.
irodalomban Nerval, Rimbaud, Apollinaire, Kafka, Ionesco, Adamov, Beckett, Éluard, Aragon
Szűz csillagkép fő csillaga Spica
szűzhártya himen (hymen)
szűznemzés partenogenezis
Szváziföld
főváros Mbabane
hegycsúcs Emlembe (1862 m)
folyó Komati, Usutu
nemzetiség szvázi
pénznem lilangeni = 100 cent
város Mbabane, Manzini

T, Ty

Tabi L.-mű Végállomás, kiszállni, Kártyavár, A kalóz, Humorban pácolva, Mesterségem címere, Én, te, ő, Szigorúan bizalmas, Őszintén szólva, Színem java, Mondom a magamét, Spanyolul tudni kell
táblás játék dáma, Gammon, go, Gobang, halma, malom, Puff, sakk, Salta
tábor láger
tabu vallási tilalom
Tacitus-mű Annales, Germania, Historiae
Tadzsikisztán (SZU)
főváros Dusanbe
hegy Zeravsáni-, Hisszár-, Pamír, Turkesztán-hegység
Tadzs-Mahal Sah-Dzseham szultán és felesége síremléke Agrában, építője Usztad-Isza (1635–1650)
tagadás negáció
tagadja az istent ateista
tagadja a szentháromságot unitárius
tagadószó ne, nem, se, sem, nincs, sincs, *(id.)* nein, kein, ne... pas, non, no, not, nye, nee, geen
Tagore, R.-mű Áldozati ének, Góra, Ősz ünnepe, Postahivatal, A sötét szoba királya
Tahiti
félsziget Taiarapu
főváros Papeete
vulkán Orohena
táj régió, övezet, vidék, környék
tájfajta
3 betűs: láp
4 betűs: hegy
5 betűs: pampa, préri, tajga, völgy
6 betűs: alföld, karszt, mocsár, puszta, síkság, sziget, tundra
7 betűs: fennsík, hegység, ingovány, sivatag, sztyepp
9 betűs: dombvidék, félsziget, partvidék
12 betűs: középhegység, magashegység
tájékoztató vademecum, útikalauz, útmutató
tájkép mesterei
külföldiek
Goyen, J. — Gainsborough, Th.
Hobbema, M. — Constable, J.
Daubigni, Ch. — Rousseau, Th.
Courbet, G. — Corot, J.
Ruysdael, J. — Monet, C.
Lorrain, C. — Siskin, I.
Turner, W.
magyarok
id. Markó K. — Mészöly G.
Paál L. — Munkácsy M.
Szinyei Merse — Szőnyi I.
Tajo menti város Santarém, Toledo
Tajvan (Formoza)
főváros Tajpej
sziget Penghu (Pescadores)
hegy Tajvani
Nobel-díjas Lee (kémiai)
város Tajpej, Hszincsu, Kaohsziung, Tajcsung
takarmány mag, makk, korpa, széna, maláta, pelyva, polyva, szalma, szilázs, szecska, halguano, halliszt, olajpogácsa
takarmánytartósító siló
taki mongol vadló
Takla-Makán sivatag folyója Tarim
takonykór malleus
talaj alkotórésze humusz, talajsók, talajbaktérium, alapkőzet
talajgyalu buldózer
talajjavítás melioráció
talajtan (pedológia) magyar tudósai Kreybig L., Treitz P., Stefanovits P., Fekete Z.
találka randevú, légyott
találmányok, feltalálók
acél írótoll: Pery, Wise
acélöntési eljárás: Siemens, Martin, Bessemer
ágyú: Armstrong, Bange, Dahlgreen, Gatling, Gribeauval, Parrot
akkumulátor (ólmos): Planté
akromatikus lencse: Dollond, Hall
antenna: Popov
aratógép: Bell, McCormick
atmoszferikus gőzgép: Papin
atomreaktor: Fermi
audion-cső: Lee de Forrest
autotípiás eljárás: Meisenbach
bányászlámpa: Davy
barométer: Torricelli
benzinmotoros gépkocsi: Benz, Daimler, Marcus, Maybach
beszélőgép: Kempelen
búvárharang: Smeaton
centrifuga: Guericke
ciklotron: Finger, Lawrence
cirill betűs nyomdagép: Fjodorov
csigasor: Arkhimédész
csillagászati távcső: Galilei
dinamó: Jedlik, Siemens, Tesla
dízelmotor: Diesel

drót nélküli távíró: Marconi, Popov
ejtőernyő: Garnerin, Kotelnyikov, Leonardo da Vinci, Verancsics
elektrogenerátor: Siemens
elektrokardiográf: Einthoven
elektromágnes: Faraday, Ferraris, Joule, Oersted, Sturgeo
elektronmikroszkóp: Brunche, Johansson, Knoll, Ruska
elektromos olvasztókemence: Héroult
elektromos vasút: Siemens
elektromotor: Barlow, Faraday, Jedlik, Pixii
elektroncső: Crookes, Felming
elevátor: Evans
erősítőcső: De Forest, Lieben
esztergapad: Blanchard, Fox, Maudslay, Nartov
fémből készült repülőgép: Junkers
fényképezés: Archer, Eastman, Daguerre, Maddox, Niepce, Petzval, Talbot, Vogel
fogaskerekű vasút: Riggenbach
fonógép: Arkwright, Crompton, Hargreaves, Slater
fonográf: Edison
forgószárnyas repülőgép: La Cierva
fotocella: Elster, Geitel
galvanoplasztika: Jacobi
gázlámpa: Auer von Welsbach
gázmotor: Lenoir, Otto
gázvilágítás: Murdock
gépkocsi (benzinmotoros): Benz, Daimler, Marcus, Maybach
géppuska: Bergmann, Gatling, Gorjunov, Hotchiss, Revelli, Schwarzlose
golyóscsapágy: Vaughan
gőzcsónak: Bozsek, Miller, Papin, Steam
gőzeke: Fowler, McCormick, Mechwart
gőzfazék („Kukta"): Papin
gőzfűtés: Gooke
gőzgép: Watt, Branca, Polzunov, Smeaton, Newcomen
gőzhajó: Fulton, Symington
gőzkalapács: Nasmyth
gőzkocsi: Cugnot, Lenoir
gőzmozdony: Stephenson, Trevithick, Cserepanov
gőztricikli: Serpolet
gőzturbina: Parson, Francis, Eling, Laval
gramofon: Berliner, Edison
gravitációs inga: Eötvös
gyapjútisztító gép: Whitney
gyérfüstű lőpor: Vieille
gyorssajtó: König
gyorstávíró: Pollak és Virág
gyufa: Walker, Irinyi, Rómer
gyújtógyertya: Benz, Lenoir
gyújtótűs puska: Dreyse
hajócsavar (propeller): Ressel
hanglemez: Berliner
hangosfilm: Engl, Masolle, Mihály Dénes, Vogt
hangvilla: Shore
harckocsi: Burstyn
harmónium: Grenié
háromszínnyomás: Ulrich, Vogel
hátultöltő puska: Chaumette
helikopter: Antonov, Whitehead, Asbóth O.
heliométer: Bouguer
hengersajtó: Napier
hengerszékes malom: Mechwart A. (magyar)
hidraulikus sajtó: Bramah
higanyos légsúlymérő (barométer): Torricelli
hőmérő: Fahrenheit, Reaumur
hűtőgép: Linde
ingaóra: Galilei, Huygens
írógép: Becker, Malling, Mitterhofer, Olivetti, Pintsch, Remington, Sholes
izzólámpa: Edison, Lodigin
karburátor: Bánki és Csonka
kardántengely: Cardano
katódsugárcső: Goldstein, Lénárd, Thomson
képtávíró: Mihály Dénes, Petersen
kerékpár: Drais, Maxim, Adler
kondenzátor: Kleits
konverter: Bessemer
ködkamra: Wilson
kőnyomás (litográfia): Senefelder
könyvnyomtatás: Gutenberg
központi fűtés: Orata
lánctalpas vontató: Holt
légfék: Westinghouse
léggömb: Montgolfier, Blanchard, Lowe
léghajó: Giffard, Knabenshoe, Parsefal, Santos-Dumont, Schwarz Dávid, Zeppelin
légnyomásmérő: Guericke
légszivattyú: Guericke
légsúlymérő (aneroid): Vidi
légsúlymérő (higanyos): Torricelli
légtömlős kerékpárabroncs: Dunlop
leideni palack: Musschenbroek, Kleist, Franklin
lemezjátszó: Trainter, Berliner
litográfia (kőnyomás): Senefelder
magnetofon: Pflaumer
magreaktor: Fermi
mártósgyújtó: Chanel
mikrofon: Edison, Hughes
mikromanipulátor: Schouten
mikroszkóp: Adams, Cuff, Culpeter, Amici, Deyl, Hooke, Janssen, Leeuwenhoek, Wächter
motorkerékpár: Daimler, Klement
motoros repülőgép: Wright
mozdony (gőzmozdony): Stephenson
mozi (mozgófényképezés): Eastman, Edison, Latham. Lumière, Messter, Muybridge

négyütemű motor: Lange, Otto
nyersolajmotor: Diesel
nyomtatás: Gutenberg
ofszetnyomás: Rubel
olajdesztilláló készülék: Suhov
ólomakkumulátor: Planté
optikai távíró: Chappe
osztógép: Jedlik Ányos
pantelegráf: Caselli
pantográf: Scheiner
puskapor (Európában): „lőporos szerzetesek", B. Schwarz
pyrométer: Musschenbroek
rádió: Marconi, Popov
repülőgép (biplán): Wright testvérek; (monoplán): Blériot
részecskeszámláló: Geiger, Müller
revolver: Colt
robbanómotor: Otto, Langen
rotációs gyorssajtó: Bullock
rotorhajó: Flettner
sajtógép: Bullock, König, Hoe
sakkautomata: Kempelen
sikló repülőgép: Lilienthal, Le Bris
sín (vasúti sín): Münster
sugárhajtású repülőgép: Coanda
számológép: Babbage, Colmar, Leibniz, Morland, Pascal, Poleni
szeizmográf: Shaw
szélpuska: Girardoni
szemtükör: Helmholtz
szedőgép (Linotype): Mergenthaler (Monotype): Lanston
szénmikrofon: Edison, Hughes
szénszálas izzólámpa: Edison
szikratávíró: Marconi, Popov
színes fényképezés: Lippmann
szivattyú: Kteszibiosz, Musschenbroek
szövőgép: Bányai
szövőszék: Cartwright, Crompton
sztereotípia: Ged
sztereoszkóp: Wheatstone
távbeszélő: Bell, Edison, Graham, Reis, Gray
távcső: Galilei, Hearner, Herschel, Kepler, Scheiner
távíró: Edison, Hughes, Bull, Morse, Le Sage, Silling, Sömmering, Poulsen
teherautó: Daimler
tekercsfilm: Eastman
telefon *l.* távbeszélő
telefonközpont: Puskás T. (magyar)
telefonhírmondó: Puskás T. (magyar)
televízió: Ardenne, Baird, Fransworth, Katajev, Nipkow
teodolit: Cole, Ramsden
torpedó: Luppis, Whitehead
traktor: Ivel
transzformátor: Déri, Bláthy és Zipernowski (magyar)
tranzisztor: Brattain, Bardeen, Shockley
turbina: Francis, Kaplan, Parson
ultramikroszkóp: Zsigmondy, Siedentopf
útmérő: Trechsler
váltakozó áramú motor: Tesla, Dolivo-Dobrovolszkij
varrat nélküli cső: Mannesmann
varrógép: Howe, Madersperger, Singer, Thimonier, Wilson
vasúti jelzőrendszer: Cooke
világítógáz: Murdock
villámhárító: Franklin
villamos (közúti): Siemens
villamos mozdony: Kandó (magyar)
villamosszék: Brown
villanylámpa: Edison
villanymotor: Faraday, Jedlik, Tesla
villanyóra: Bláthy
vitorlázó repülőgép: Lilienthal
vízszivattyú: Kteszibiosz, Musschenbroek
vízturbina: Leonardo da Vinci, Kaplan
zsebóra: Henlein

találó frappáns
talált gyerek lelenc
talentum = 60 mina vagy 600 drachma
talizmán amulett
talk zsírkő, szteatit
talon szelvényutalvány
talppont nadír
támadás offenzíva, attak; hadászati, hadműveleti, harcászati, bomba-, ellen-, gáz-, hátba-, kézi-, oldal-, orv-, repülő-, terrortámadás
támadó fél agresszor
Tamás A.-mű Megsebezett ifjúság, Gyanús emberek, Három éjszaka
Tamási Á. *(Koss.)*-**mű** Erdélyi csillagok, Helytelen világ, Ábel-trilógia, Jégtörő Mátyás, Tündöklő Jeromos, Ragyog egy csillag, Énekes madár, Vitézi lélek, Bölcső és bagoly, Hazai tükör, Elvadult paradicsom, Világ és holdvilág, Hegyi patak, Hétszínű virág, Boldog nyárfalevél
regényhőse Ábel
Tamerlán Timur
Tamkó-Sirató K.-mű Papírember, A három űrsziget, Kozmogramok
támogat segít, asszisztál, szubvencionál
támaszpont bázis
tan dogma, doktrína, rendszer, elv, tétel, tanítás, életelv, meggyőződés
tanácsadó mentor
tanácskozás ankét, megbeszélés, tárgyalás, vita
tanácsköztársaságok Brémai, Bajor, Magyar, Szlovák Tanácsköztársaság

tánc
3 betűs: fox, jig
4 betűs: blue, giga, hula, jawa, kolo, reel, simi, slow, wals
5 betűs: blues, mambo, polka, rumba, samba, tango, valse, waltz
6 betűs: balett, bolero, boogie, galopp, gitana, kánkán, oberek, redova, shimmy, trepak, valeta
7 betűs: boszton, csárdás, forlana, furiant, furioso, galoppe, gavotte, hastánc, keringő, körtánc, ländler, menüett, mazurka, muneira, onestep, ragtime, slowfox
8 betűs: anglaise, bernoise, cachucha, fandango, foxtrott, gálatánc, guarache, habanera, hulahula, kotillon, menuette, moresque, rejdovak, rigaudon, swingfox
9 betűs: allemande, ecossaise, esmeralda, espagnole, farandole, gagliarde, körmagyar, apacstánc, madrilena, malaquena, polonaise, sarabande, quadrilla, siciliano, tambourin, zapateado
10 betűs: balett-tánc, bacchabale, carmagnole, charleston, dardanella, matróztánc, saltarello, seguidilla, tarantella, wienerwals
11 betűs: black botton, chiarentana, cracovienne, passagaglia, rheinländer, spagnoletta, varsovienne
12 betűs: boogie-woogie, karneváltánc, piriggourdine, Victory-waltz
tánccsoport balett
táncfigura arabeszk, piruett
tánclokál *(id.)* disco, dancing, diskothek
tánc múzsája Terpsichore
táncosnő bajadér, balerina, primabalerina
táncterem dancing, szalon
táncünnepély bál, maszkarád
Táncsics M.-mű Életpályám, Hunnia függetlensége, Népkönyv, Nép szava, Isten szava
újságja Munkások Újsága, Arany Trombita
Tanganyika *l.* Tanzánia
tanító célzatú elmélkedés parainézis
tanítómester magiszter
Tantalosz Frígia királya, Zeusz fia; fia Pelopsz
tantétel tézis, dogma
tantusz érme
tanulmányi félév szemeszter
tányérrózsa napraforgó
Tanzánia
fennsík Fipa, Serengeti
folyó Kagera, Kilomboro, Kisogo, Limba, Lucheringo, Lugenda, Matandu, Nikonga, Njombe, Pangani, Ruaha
faluközösség udzsama
főváros Dar es Salaam
hegy Kilimandzsáró, Kipengere, Livingstone, Usambara
hegycsúcs Kibo (5895 m) Loolmalasin, Meru, Rungwe
kikötő Dar es Salaam, Tanga, Zanzibar, Mtwara
kráter Ngorongoro
légiforgalmi társaság East African Airs
nemzetiség bantu néger (haya, makonde, njamwesi, sukuma)
repülőtér Dar es Salaam, Kigoma, Mtwara, Mwanza
régi neve *(tört.)* Tanganyika, volt Német Kelet-Afrika
sajtó (újságok) The Nationalist, Tanzania Standard, Uhuru, Zanzibar Voice
sziget Zanzibar, Pemba, Mafia
tó Amaramba-, Eyasi-, Malawi (Nyasza-), Natron-, Tanganyika-, Viktória-tó
törvényhozó testület nemzetgyűlés
vadrezervátum (nemzeti park) Serengeti, Ngorongoro
város Arusha, Bukoba, Morogoro, Moshi, Musoma, Tabora, *lm.* kikötő, repülőtér
tapadás adhézió
tápoldat agar-agar
tara burkolatsúly *(röv.)* TA
tarack haubic
tarantella pókfajta; gyors olasz népitánc
tárcacikk feuilleton
tárgyalás vita, debat, disputa, diskurzus, disputáció, konferencia, megbeszélés
tárgymutató index
tárgysorsjáték tombola
Tarle, J.-mű A krími háború, Napóleon, Talleyrand
tarpán házi ló őse
társadalomtudomány szociográfia
társadalmi forma ősközösség, rabszolgatartó, feudális, kapitalista, szocialista társadalom
társasjáték bridge, dominó, halma, kártya, malom, póker, sakk
Társaság-szigetek Hao, Tahaa, Moorea, Tahiti, Maupiti
társastánc pavane, menüett, sarabande, polka, mazurka, csárdás, boston, tangó, foxtrott, rumba, szamba, keringő
tartalékol rezervál, félretesz
tartály palack, vödör, üst, korsó, tál, urna, csésze, teknő; benzin-, gáz-, víztartály
tartó szekrény, safe, étni, tok, doboz, szelence, láda, táska, retikül, koffer, bőrönd
tartós permanens, folytonos, szakadatlan
tartós hullám dauer
tartópillér konzol
Tasmania fővárosa Hobart
Tasso, T.-mű Megszabadított Jeruzsálem

Tatár Autonóm Köztársaság (SZU)
főváros Kazán
folyó Volga, Káma
Tatay S.-mű Simeon család, Diszharmónia, Lyuk a tetőn, Kelj fel és járj! Hej, asszonyok, asszonyok, Puskák és galambok
Tate Gallery kincsei *l.* „Anglia
Tattersall fedett lovarda
Tati, J.-film Hulot úr nyaral, A test ördöge, A nagybácsim, Forgalom
tavaszi virág ibolya, árvácska, nárcisz, primula, hóvirág, tulipán, jácint
távirati jelzések BLT, CTA, D, DT, FS, GP, H, LX, LXDEUIL, LT, MP, PC, RP, SA, TC, TEL, TF, TR, TLX; sürgős, jour, presse, poste, remettre
távírógép telex, hughes, géptávíró
távírójel morze (morse)
távlat perspektíva
távolkeleti sziget Amboyna, Bali, Borneo, Bangka, Belitung, Celebesz, Flores, Halmahera, Jáva, Madura, Sumba, Sumbawa, Timor, Szumátra, Új-Guinea
távolság intervallum, hézag, distancia, távköz
távolságmérő teleméter
technikai találmány *l.* „találmány"
technológiai együttműködési terv a nyugat-európai államok között (1981. VI. 17.) EUREKA-program
tedeum hálaadás; megzenésítői Händel, Verdi, Berlioz, Kodály, Bruckner
tegező viszony pertu
teheráni konferencia (1943. XI. 28-XII. 1.) résztvevői Sztálin, J., Roosevelt, F., Churchill, W.
Teherán repülőtere Mehrabad
tehergépkocsi kamion, camion
teizmus fő képviselője Aquinói Szt. Tamás
tejcukor laktóz
tej fehérjeanyaga kazein
tejféle tehén-, juh-, kecske-, anyatej
tejút *l.* „galaxis"
tejútrendszer galaxis
Tekirdag Rodostó
Tel-Aviv repülőtere Ben Gurion
Telcs E.-szobra Vörösmarty (Budapest), Kossuth (Kecskemét)
telefonhírmondó Puskás T. találmánya (1893)
Teleki-téka Marosvásárhelyen; alapítója Teleki Sámuel
Télemakhosz kísérője Mentor; atyja Odüsszeusz; anyja Pénelopé
teleológia transzcendens, immanens, autoteleológia
képviselői Aquinói Szt. Tamás, Leibnitz, G., Wolff, C.
település falu, város, község, tanya, major
televízió előkészítői Nipkow, P., Rosing, B., Baird, I., Farnsworth, P., Katajev, Sz., Zworikin, V.
televíziós tornyok (legmagasabbak)
Moszkva (547 m) Szovjetunió
Berlin (361,5 m) NDK
München (290 m) NSZK
Hamburg (271,5 m) NSZK
Wien (252 m) Ausztria
Dresden (252 m) NDK
Dortmund (216,6 m) NSZK
Stuttgart (216,6 m) NSZK
Seattle (184 m) USA
téli jármű bob, sí, szán(kó), ródli
téli olimpiák *l.* „olimpiák"
Téli Palota építője Rastrelli, V.
teljes abszolút, egész, komplett, totális, perfekt
teljes árusúly bruttó
teljesítménybér akkordbér
teljesítmény egysége amper, erg, LE
teljesítőképes fit, aktív, vitális, erős
teljesülés plénum, teljesedés
Teller E.-mű Hirosima hagyatéka
Tell Vilmos történetének feldolgozója Schiller *(dráma)*, Rossini *(opera)*
Temesvári P.-mű Stellárium, Pomerium, Rosarium
temetőpark nekropolis
templom dóm, mose, dzsámi, imaház, pagoda, kápolna, bazilika, istenháza, zsinagóga, katedrális, székesegyház
templom része hajók, karzat, oltár, pad, szószék, szentély, torony
Tenerife (Teneriffa) vulkánja Pico de Teide
tenger (legnagyobbak) *lm.* óceánok
2 betűs: Ír-
3 betűs: Jón-
4 betűs: Arab-, Égei-, Jáva-, Kara-, Ross-, Sawu-
5 betűs: Azovi-, Balti-, Banda-, Fehér-, Japán-, Jeges-, Karib-(Antilla-), Sárga-, Seram-, Timor-, Vörös-
6 betűs: Adriai-, Bering-, Északi-, Fekete-, Flores-, Korall-, Norvég-, Tirrén-
7 betűs: Andamán-, Antilla-(Karib-), Arafura-, Barents-, Laptyev-, Márvány-, Weddell-
8 betűs: Dél-kínai-, Földközi-, Ohotszki-
9 betűs: Grönlandi-
10 betűs: Kelet-kínai-
14 betűs: Kelet-szibériai-tenger
tengermozgás apály, dagály, özönár, árapály, szökőár, áramlás, bukóhullám, hullámzás, hullámtörés, hullámverés, vihardagály, fenékáramlás
tengeröböl (legnagyobbak)
4 betűs: Arab- (Perzsa-, Indiai-óceán)
6 betűs: Baffin- (Atlanti-óceán), Bengál- (Indiai-óceán), Hudson- (Atlanti-óceán), Perzsa- (Arab-, Indiai-óceán)
7 betűs: Mexikói- (Atlanti-óceán)

10 betűs: Maracaibói- (Karib-tenger)
11 betűs: Kaliforniai- (Csendes-óceán), Szent Lőrinc- (Atlanti-óceán)
15 betűs: Nagy-Ausztráliai-öböl (Indiai-óceán)

tengerszoros (a legnagyobb területű, leghosszabb és legnagyobb küszöbmélységű)
4 betűs: Bass- (Tasman-t. – Indiai-ó.), Cook- (Tasman-t. – Csendes-ó.), Palk- (Indiai-ó. – Bengáli-ö.)
5 betűs: Cabot- (Szent Lőrinc-ö. – Atlanti-ó.), Pohaj- (Po-haj – Nyugat-koreai-ö.)
6 betűs: Bering- (Bering-t. – Csukcs-t.), Doveri- (La Manche – Északi-t.), Koreai- (Kelet-kínai-t. – Japán-t.), Malaka- (Andamán-t. – Dél-kínai-t.), Szunda- (Indiai-ó. – Jáva-t.), Torres- (Arafura-t. – Korall-t.)
7 betűs: Calaisi- (La Manche – Északi-t.), Hormuzi- [Perzsa (Arab-)ö. – Ománi-ö.], Kis-Belt (Nagy-Belt – Kieli-ö.), Öresund- (Kattegat – Balti-t.), Serpent- (Paria-ö. – Atlanti-ó.), Tajvani- (Dél-kínai-t. – Kelet-kínai-t.)
8 betűs: Floridai- (Mexikói-ö. – Atlanti-ó.), Magellán- (Csendes-ó. – Atlanti-ó.), Messinai- (Tirrén-t. – Jón-t.), Nagy-Belt (Kattegat – Kieli-ö.), Otrantói- (Adriai-t. – Jón-t.)
9 betűs: Belle Isle (Szent Lőrinc-ö. – Atlanti-ó.), La Pérouse- (Japán-t. – Ohotszki-t.), Vilkickij- (Laptyev-t. – Kara-t.)
10 betűs: Boszporusz (Márvány-t. – Fekete-t.), Gibraltári- (Atlanti-ó. – Földközi-t.), Szingapúri- (Malaka-félsziget – Dél-kínai-t.)
11 betűs: Bab-el-Mandeb (Vörös-t. – Adeni-ö.)
12 betűs: Dardanellák (Égei-t. – Márvány-t.), Mona-csatorna [Karib (Antilla-)t. – Atlanti-ó.]
16 betűs: Szél felőli átjáró [Karib (Antilla-)t. – Atlanti-ó.]

tengerészeti fogalom
3 betűs: lék, rév, tat
4 betűs: bója, dokk, komp, móló, öböl
5 betűs: árboc, brigg, evező, gőzös, jacht, jolle, kabin, kajüt, sloop
6 betűs: csónak, flotta, gépház, kikötő, kutter, lobogó, matróz, zsilip
7 betűs: cirkáló, hajófar, hajóorr, hajórév, horgony, iránytű, rakpart, regatta, sziréna, torpedó, turbina, vitorla
8 betűs: fedélzet, hajóágyú, hajótőke, kötélzet, őrnaszád, szextáns, úszódokk
9 betűs: árbocozat, búvárruha, gugorarúd, hajófenék, hajófülke, hajókötél, hajónapló, hajóroncs, hajósodor, kikötőhíd, navigáció, parti hajó, periszkóp, propeller, rotorhajó, révkalauz, teherhajó, tengerész
10 betűs: ágyúnaszád, aknakereső, csónakdaru, farvitorla, hadiflotta, hajócsavar, hajógerinc, hajórakodó, halászhajó, hullámtörő, kétárbocos, lapátkerék, oldalkötél, orrvitorla, rúdvitorla, tartókötél, vitorlarúd
11 betűs: dreagnought, fedélzetköz, forgótorony, jégtörőhajó, mentőcsónak, motorcsónak, szeles oldal, védett oldal, vontatóhajó, zászlóshajó
13 betűs: árnyékos oldal, briggvitorlás, hajókormányos, hajóskapitány, torpedónaszád, torpedóvadász, vágósarkantyú, vitorlakarika, vitorlamester
15 betűs: páncélozott hajó, tengeralattjáró
16 betűs: szélfeletti oldal
17 betűs: parancsnoki torony, repülőgép-anyahajó
18 betűs: kereskedelmi flotta

tengerészkiáltás ahoi

tengerész rang kadét, matróz, kapitány, admirális, tengernagy, vezértiszt, zászlóstiszt, fregatthadnagy, vezérkapitány, ellentengernagy, zászlóshadnagy, fregattkapitány, korvettkapitány, zászlóskapitány

tengeri állat
3 betűs: cet, hal, rák
4 betűs: alka, cápa, fóka, rája
5 betűs: bálna, homár, lazac, polip, tűhal
6 betűs: cethal, delfin, hering, kagyló, korall, medúza, sirály, teknős
7 betűs: garnéla, kékcápa, makréla, tőkehal
8 betűs: angolna, csikóhal, makrahal, nyelvhal, osztriga, ördöghal, tintahal
9 betűs: albatrosz, ámbrás cet, borjúfóka, farkashal, lepényhal, medvefóka, remeterák, szardínia
10 betűs: angyalcápa, bukó delfin, skorpióhal, tengeri pók, tengeri sün
11 betűs: elefántfóka, fehér delfin, fekete bálna, tengeri egér, tengeri gyík, tengeri makk
12 betűs: oroszlánfóka, tarisznyarák, tengeri kígyó, tengeri tehén
13 betűs: tengeri macska, tengeri hernyó
14 betűs: érdes lepényhal, lazacpisztráng, tengeri csillag
17 betűs: kardszárnyú delfin

tengeri árkok, mélytengerek (legmélyebb pontok)
3 betűs: Izu-, Yap (árok)
4 betűs: Guam-
5 betűs: Aleut-, Bonin-, Japán-, Jávai-, Kuril-, Palau-, Tonga (árok)
6 betűs: Kajmán, Ryukyu- (árok)

7 betűs: Atacama-, Mariana-, Volcano (árok), Wharton (medence)
8 betűs: Kermadec-, Romanche (árok)
9 betűs: Filippino (árok és medence) Guatemala (medence)
10 betűs: Diamantina-, Peru–Chilei-, Puerto Rico-, Új-Hebridák (árok)
11 betűs: Banda-tenger
12 betűs: Déli-Sandwich-
13 betűs: Bougainvillei-
15 betűs: Nyugati-Karolina (medence)

tengeráramlás Golf-, Labrador-, Humboldt-, Kuroshio-áramlás

tenger alatti robbanótest akna, rakéta, torpedó

tengerfenék-kutató gömb batiszkáf

tengeri (had)-erő armada, flotta, flottilla

tengeri hajó bárka, fregatt, brigg, kutter, scuner, toló, vontató, jégtörőhajó

hadihajó aknarakó, aknaszedő, cirkáló, csata-, monitor, naszád (gyors, rakéta), őr, páncélos, rakétahordozó, repülőgép-hordozó, romboló, torony

tengeri hajók térfogategysége regisztertonna = 100 angol köbláb
bruttó-: a teljes hajótér
nettó-: az utasok és áruk elhelyezésére szolgáló hajótér

tengeri isten, istennő
3 betűs: Ran
5 betűs: Aegir
6 betűs: Tritón, Tethys
7 betűs: Nereusz, Phokisz, Pontosz,
8 betűs: Neptunis, Okeanosz, Protheus
9 betűs: Poszeidón
10 betűs: Amphitrité

tengeri madár
4 betűs: alka
5 betűs: lumma, lunda
6 betűs: sirály, szulak
7 betűs: pingvin
8 betűs: kormorán
9 betűs: albatrosz
10 betűs: jegesbúvár, hajósmadár, kárókatona
12 betűs: trópusi madár

tengeri növény
4 betűs: alga
6 betűs: moszat
10 betűs: zöldmoszat
11 betűs: barnamoszat
13 betűs: tengeri saláta

tengeri rák
5 betűs: homár
7 betűs: garnéla
9 betűs: languszta, gránátrák, remeterák
11 betűs: tengeri makk
13 betűs: rövidfarkú rák

tengerjárás árapály, vakár, szökőár

tengerparti város
Európában
4 betűs: Bari (Adriai-tenger); Kiel (Balti-tenger); Noli (Liguri-tenger); Osló (Skagerrak); Oulu (Botteni-öböl); Riga (Rigai-öböl)
5 betűs: Cádiz (Gibraltári-szoros); Dover (Doveri-szoros); Génova (Genovai-öböl); Malmö (Sund); Nizza (Ligur-tenger); Split (Adriai-tenger); Turku (Botteni-öböl); Vassa (Botteni-öböl)
6 betűs: Aarhus (Kattegat); Ahlbek (Balti-tenger); Ancona (Adriai-tenger); Burgas (Fekete-tenger); Calais (Doveri-szoros); Cannes (Ligur-tenger); Dublin (Ír-tenger); Gdansk (Balti-tenger); Malaga (Földközi-tenger) Nápoly (Nápolyi-öböl); Rijeka (Adriai-tenger); Rimini (Adriai-tenger); Toulon (Földközi-tenger)
7 betűs: Le Havre (Atlanti-óceán); Messina (Földközi-tenger); Odessza (Fekete-tenger); Rostock (Balti-tenger); San Remo (Liguri-tenger); Tallinn (Finn-öböl); Velence (Adriai-tenger); Zsdanov (Azovi-tenger)
8 betűs: Alicante (Földközi-tenger); Brighton (La Manche); Brindisi (Adriai-tenger); Göteborg (Kattegat); Helsinki (Finn-öböl); Odessza (Fekete-tenger); Plymouth (La Manche); Riccione (Adriai-tenger); Valencia (Földközi-tenger)
9 betűs: Asztrahán (Kaszpi-tenger); Barcelona (Földközi-tenger); Blackpool (Ír-tenger); Dubrovnik (Adriai-tenger); Edinburgh (Északi-tenger); Gibraltár (Földközi-tenger); Constanta (Fekete-tenger); Leningrád (Finn-öböl); Marseille (Földközi-tenger); Murmanszk (Barents-tenger)
10 betűs: Koppenhága (Örasund); Portsmouth (La Manche); Travemünde (Balti-tenger)
11 betűs: Arhangelszk (Fehér-tenger)
12 betűs: Kalinyingrád (Balti-tenger); San Sebastian (Viscayai-öböl); Szevasztopol (Fekete-tenger)

más világrészeken
4 betűs: Aden (Arab-öböl); Oran (Földközi-tenger)
5 betűs: Algír (Földközi-tenger); Bászra (Perzsa-öböl); Ceuta (Gibraltári-

szoros); Colón (Atlanti-óceán); Dakar (Atlanti-ócenán); Haifa (Földközi-tenger); Izmir (Szmirna - Égei-tenger); Jaffa (Földközi-tenger); Miami (Floridai-szoros); Rabat (Atlanti-óceán); Tampa (Mexikói-öböl); Tunis (Földközi-tenger)

6 betűs: Balboa (Csendes-óceán); Bombay (Arab-tenger); Boston (Atlanti-óceán); Callao (Csendes-óceán); Durban (Indiai-óceán); Madras (Bengáli-öböl); Panama (Csendes-óceán); Puszan (Koreai-szoros); Recife (Atlanti-óceán)

7 betűs: Bizerta (Földközi-tenger); Cayenne (Atlanti-óceán); Dzsidda (Jiddan, Vörös-tenger); Karachi (Arab-tenger); Latakia (Földközi-tenger); Norfolk (Atlanti-óceán); Oakland (San Franciscó-i-öböl)

8 betűs: Fokváros (Cape Town - Indiai-óceán); La Habana (Havanna - Mexikói-öböl); Hongkong (Dél-kínai-tenger); Hsziamen (Amoj, Tajvani-szoros); Monrovia (Atlanti-óceán); San Diego (Csendes-óceán); Santiago (Csendes-óceán); Veracruz (Mexikói-öböl); Valdivia (Csendes-óceán)

9 betűs: Fortaleza (Atlanti-óceán); Lisszabon (Lisboa - Atlanti-óceán); Long Beach (Csendes-óceán); Port Sudan (Vörös-tenger); Szingapúr (Singapore - Szingapúri-szoros)

10 betűs: Alexandria (El Iskandariya - Földközi-tenger); Casablanca (Atlanti-óceán); Los Angeles (Csendes-óceán); Paramaribo (Atlanti-óceán); Valparaiso (Csendes-óceán)

12 betűs: Rio de Janeiro (Atlanti-óceán); San Francisco (Csendes-óceán)

13 betűs: Vlagyivosztok (Japán-tenger)

tengődik vegetál

tenisz kifejezés backhand, drive, forehang, game, out, szerva, szet

tenor buffó-, lírai, hőstenor

Tennyson, A.-mű In Memoriam, Maud, Királyidillek, Enoch Arden

tény faktum, realitás, való

tény szerint de facto

teológia hittudomány

terc harmad, harmadik

térdkalács patella

térdszalagrend alapítója III. Edward

teremt kreál, létesít, alkot, létrehoz, szerez, kerít, előidéz, elő-, meg-, újjáteremt

terepjáró jeep, traktor, vontató, páncélos, buldózer, hernyótalpas

terepmélyedés árok, gödör, verem, völgy, szurdok, katlan, kráter, horhos, vízmosás, szakadék, völgykatlan

térfogat volumen, kiterjedés; -egység, -mérték, -számítás; kritikustérfogat

terhességmegszakítás abortusz

tériszony agorafóbia

terjeszkedés expanzió

térképek osztályozása (katonai térképek)
- **nagy vagy részletes** (1 : 500-tól 1 : 10 000-ig)
- **közepes-** (1 : 10 000-től 1 : 200 000-ig)
- **kis méretarányú vagy áttekintő** (1 : 200 000 és ennél kisebb) térképek

termékenység istennője Ceres, Freya, Artemisz, Démétér

termés részei
- **száraz termés** becő, hüvely, lependék, kaszat, makk, tok, tüsző
- **húsos termés** almaféle, bogyó, csonthéjas, csoportos kobak

természetellenes perverz, fajtalan

természeti csapás
- 5 betűs: árvíz, orkán
- 6 betűs: áradás, ciklon, lavina, tájfun
- 7 betűs: hóvihar, özönvíz, tornádó, vízözön, szökőár
- 9 betűs: forgószél
- 10 betűs: földrengés
- 12 betűs: tengerrengés
- 13 betűs: vulkánkitörés
- 14 betűs: földcsuszamlás

természeti jelenség
- 2 betűs: hó
- 3 betűs: dér, eső, jég, köd
- 4 betűs: fagy, pára, szél
- 5 betűs: apály, árvíz, felhő, hideg, hőség, meleg, orkán, vihar
- 6 betűs: alkony, áradás, ciklon, dagály, dörgés, hullám, jégeső, lavina, meteor, özönár, szellő, tájfun, tromba
- 7 betűs: árapály, daraeső, délibáb, főnszél, futóeső, jégcsap, monszun, ónos eső, paszszát, tornádó, zivatar, zúzmara
- 8 betűs: alkonyat, blizzard, csapadék, fergeteg, hurrikán, jégverés, meteorit, tükörjég, virradat
- 9 betűs: bolygótűz, éjféli nap, forgószél, ítéletidő, szélroham, villámlás, visszhang
- 10 betűs: északi fény, földrengés, gömbvillám, hidegfront, lidércfény, melegfront, szivárvány, víztölcsér
- 11 betűs: fata morgana, vihardagály, fogyatkozás
- 12 betűs: hullócsillag, tengerrengés
- 13 betűs: csillaghullás, felhőszakadás

14 betűs: napfogyatkozás
15 betűs: holdfogyatkozás

természeti katasztrófa árvíz, aszály, földrengés, szökőár, tűz

természeti kincs só, érc, réz, vas, szén, arany, ezüst, hévíz, ásvány, kőszén, kőolaj, drágakő, földgáz, platina, gyógyvíz, vízenergia

természettudomány, -ág
5 betűs: kémia
6 betűs: fizika, optika
7 betűs: statika
8 betűs: állattan, biokémia, biológia, botanika, dinamika, földrajz, genetika, geokémia, geológia, kinetika, zoológia
9 betűs: akusztika, ásványtan, biofizika, geofizika, geográfia, magfizika, mechanika
10 betűs: atomfizika, hidraulika, kinematika, matematika, petrológia
11 betűs: asztronómia, mineralógia
12 betűs: antropológia, klimatológia, meteorológia
13 betűs: orvostudomány

természetvédelmi terület Afrikában Kalahári, Serengeti, Krüger park

termosztát hőszabályozó

territórium (felség-) terület

Tersánszky J. *(Koss.)*-**mű** Kakuk Marci (regényciklus), Viszontlátásra drága, A margarétás dal, Jámbor Jóska, Legenda a nyúlpaprikásról, Egy kézikocsi története, A tiroli kocsmáros

terület, kerület zóna, rayon, körzet, szektor, provincia, városrész, territórium

területen kívüli exterritoriális

területmérték *lm.* tízes rendszerbeli területmérték
desszatin = 2400 négyzet szasén = 109,2 ha (Oroszország)
donum = 1600 négyzet pik = 0,075 ha
katasztrális hold = 1600 négyszögöl = 0,5 hektár (Magyarország)
láb = 0,09 négyzetméter (Nagy-Britannia)
magyar hold = 3/4 katasztrális hold = 1200 négyszögöl = 0,4 hektár
négyzetméterföld = 2,5 négyzetkilométer (Nagy-Britannia)
négyzetverszt = 113,8 hektár (Oroszország)
négyzetyard = 0,8 négyzetméter (Nagy-Britannia)
tonna földterület = 0,5 hektár (Dánia)

terv vázlat, modell, tervezet, tervrajz, koncepció

tervezési munka engineering

tervszerű megelőző karbantartás *(röv.)* tmk

testamentum végrendelet

testnevelés sport, torna, gimnasztika

testőrség gárda, eszkort

testrész fej fül, orr, szem, száj, fejtető (haj), tarkó, arc, homlok
nyak torok, gége, nyakszirt
törzs
kar hónalj, alkar, könyök, csukló, kéz, ujjak
mellkas (mellbimbó)
has (köldök)
csípő lágyék, nemi szervek
derék keresztcsont
ülep tompor
hát lapocka, váll
láb comb, térd, alsó lábszár, lábfej (rüszt), lábujjak, térdhajlat, lábikra (vádli), boka, sarok, talp

test szerve bél, epe, máj, agy, lép, szív, tüdő, vese, gyomor, mirigy

testvér húg, öcs, iker, bátya, nővér

tésztaféle: burgonyás kocka, darás kocka, diós metélt, káposztás kocka, lekváros derelye, mákos metélt, lebbencs, rakott metélt, sajtos metélt, gombóc, lm.: „burgonyás tészták"

tésztaleves lebbencs-, tarhonya-, tüdőstáskaleves

tétovázik vacillál, habozik, hezitál

tétel posztulátum, tézis

tetű fej-, ruha-, lapos-, kutya-, szamár-, disznó-, tyúk-, marhatetű

tetvesség pediculosis

teve, tevefajta láma, alpaka, dromedár, kétpúpú (teve)

Tevere (Tiberis) mellékfolyói Aniene, Nera

textilanyag bársony, buklé, damaszt, lóden, gyapjú, pamut, selyem, szatén, szövet, vászon

textilipari műanyagszál kapron, nejlon, perlon

Thackeray, W. fő műve Hiúság vására

Thaiföld
fennsík Khorat
félsziget Maláj-félsziget
folyó Mekong, Ping, Ching, Chao Phraya (Menam), Yom, Szalven (Salween)
földszoros Kra
főváros Bangkok (Krung Thep)
hegység Bilauktaung-, Louangplorabangi-, Dangrek-, Dawna-
hegycsúcs Doi Inthanon (2595 m)
hírügynökség Press Association of Thailand
kikötő Krung Thep (Bangkok), Chantaburi, Surat Thani
légiforgalmi társaság Thai International, TAC
nemzetiség thai (sziámi, shan, lao) kínai, maláj
pénznem baht = 100 satang
régi neve (tört.) Sziám
repülőtér Krung Thep (Bangkok), Chiang Mai, Hat Yai
sajtó (újságok) Pracsatipataj, Sziam Rath, Csao Thai, Bangkok Post, Bangkok World, Hszinhsziang Zsipao
sziget Phuket, Phangan, Samui
tengeröböl Thai (Sziámi)-öböl
város Chon Buri, Lampang, Lop Buri, Maha

Sarakhan, Nakhon Phanom, Nakhon Ratchasima, Nakhon Sawan, Nakhon Si Thammarat, Pukhet, Savannakhet, Songkhla, Thon Buri, Ubon Ratchathani, Warin Chamrap; *lm.* kikötő, repülőtér
víztároló Pao-, Ubolratna-víztároló
Than M.-festmény Nyáry és Pekry elfogatása, Újoncozás, Ónodi országgyűlés, A mohácsi vész, Attila lakomája
thébai *költő* Pindarosz
hadvezér Pelopidasz, Epaminondasz
Théba mondabeli *királya* Ödipusz, Amphión, Kadmosz, Pentheusz
királynője Niobe
Theodorakisz, M.-mű Zorba, a görög
thermopülai hősök sírfelirata „Itt fekszünk, vándor, vidd hírül a spártaiaknak, megcselekedtük, amit megkövetelt a haza" (Szimonidész)
védője Leonidasz
Thesszália székhelye Larissza
Thesszaloniki Szaloniki
Thészeusz Aigeusz király fia, Attika alapítója, megölte Prokrusztészt, Minótauroszt (Ariadné segítségével), legyőzte az amazonokat
Thétisz Néreusz (tengeristen) lánya, Péleusz (király) felesége, Akhilleusz anyja
Thomas, Ch.-opera Mignon, Hamlet
Thor atyja Wotan; **anyja** Frigga, *fia* Magni
Thorvaldsen, B.-mű Ámor és Pszüché, Bacchus és Ariadné, Nagy Sándor diadalmenete
Thotmesz szoborműve Nofretete
Thuküdidész történelmi munkája A peloponnészoszi háború
Thurzó G.-mű A szent, Egy ember vége, Az ördög ügyvédje, Az ürügy, Belváros és vidéke, Bárány az árokban, Az utolsó kör
tiara pápai hármas korona
Tibet felfedezője Avdrade, Hedin
fővárosa Lhasza
Nobel-békedíjas dalai láma
tibeti szarvasmarha jak
szerzetes láma
Tiensan
folyó Szir-darja
gleccser Inilcsek
hegycsúcs Bogdo (5445 m), Hantengri (6995 m), Győzelem (7439 m)
medence Ferganai-, Isszik-Kul-, Kuldzsai-
mélyföld Turfáni-mélyedés
tó Isszik-kul
Tigris folyó ered Toros hegységben
tihucai ütközet (1849. I. 3.) Bem megverte Urban ezredes csapatát
Tilly J. Katolikus liga seregének fővezére, győzelme Fehérhegyi csata (1620), Lutter (1626) veresége Breitenfeldnél
tiltakozás vétó
Tímár M.-mű Majoros Ádám krónikája, Karcsi, a csicskás, Ítéletidő, Hajnal hasad, Talpon álló szerelem, A jövendő tavaszán, Késő virradat, Szőrtarisznya
„Time is money" „Az idő pénz" (Franklin, B.)
Timor sziget
Kelet-Timor székhelye Dili
Nyugat-Timor székhelye Kupang
hegycsúcs Ramelau
nemzetiség indonéz, maláj, kínai, portugál
tintahalfajta polip, kalmár, szépia, nautilus, nyolclábú, hajós polip
tintatartó kalamáris
Tintoretto-mű Bemutatás a templomban, A kánai menyegző, Szent György, Pietro Loredano doge arcképe
tirannus zsarnok, egyeduralkodó
tiráda szóáradat
tiroli szabadságharcos Hofer, A. (1767–1810)
Tirol székhelye Innsbruck
hegye Grossglockner
Tisza István merénylője Lékai J. (1918. X. 31.)
tiszta érintetlen, integer, sértetlen, ép
tiszteletdíj honorárium
tisztítótűz purgatórium
tisztjelölt kadét, zászlós, kornétás, hadapród
tisztképző főiskola (Magyarországon) Ludovika (Ludoviceum) (1872–1944)
Zrínyi Miklós Katonai Akadémia
Kossuth Lajos Katonai Főiskola
Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola
Killián György Repülő Főiskola
tisztviselő az ókori Rómában aedilis, censor, konzul, liktor, auditor, praetor, tribunus, quaestor
Titánia férje Oberon *(germán mitológiában)*
titánok
férfiak: Andesz, Koiosz, Kriosz, Ophion, Adanosz, Aigaion, Anütosz, Kreiosz, Kronosz, Iapetosz, Hüperion, Okeanosz, Ostatosz, Olümbrosz
nők: Rhea, Dione, Rheia, Theia, Phoibe, Thrake, Tethüsz, Themisz, Eurüphaessza
titkos latens, okkult, rejtett, bizalmas, diszkrét, névtelen
titkos szövetkezés Kelet-Afrikában Mau Mau
Nápolyban Kamorra
Olaszországban Carbonari
Szicíliában Maffia
USA-ban Ku Klux Klan
titkos tudomány kabala, alkímia, misztérium, okkultizmus, spiritizmus
tízdolláros eagle
tizenéves tinédzser (teenager), bakfis, kamasz
„tizenhatodik század" cinquecento
„tizenötödik század" quattrocento, kora reneszánsz

mesterei: L. Alberti, Brunelleschi (építészek), Donatello, Ghiberti, J. della Quercia
(szobrászok) Masaccio, Fra Angelico, Fra Filippo, Lippi, Botticelli, Ghirlandaio, Mantegna *(festők)*

tízes rendszerbeli hosszúságegységek kilométer (km), méter (m), centiméter (cm), milliméter (mm), mikron, millimikron, angström (A), x-egység (röntgen-egység)
súlyegységek tonna (t), mázsa (q), kilogramm (kg), dekagramm (dkg), centigramm (cg), milligramm (mg)
térfogategységek köbméter, hektoliter (hl), liter (l) = 1 köbdeciméter, centiliter (cl), milliliter (ml) = 1 köbcentiméter, köbmilliméter területegységek négyzetkilométer, hektár (ha), ár (a), négyzetméter, négyzetdeciméter, négyzetcentiméter, négyzetmilliméter

tíz év decennium

Tiziano, Vecellio-mű Cigány Madonna, Égi és földi szerelem, Assunta, Adógaras, Sírbatétel, Vénuszünnep, Bacchanália, Urbinói Vénusz, Mária templomba menetele, V. Károly császár, III. Pál pápa, Danae, Vénusz és Adonisz, Szt. Sebestyén

tízlapú test dekaéder

tíznapos időszak dekád

tízparancsolat dekalogosz

tízpróba, tíztusa (futószámok, távol- és magasugrás, súlydobás, gátfutás, diszkoszvetés, rúdugrás, gerelyhajítás); dekatlon

tavak (a legmélyebbek)
4 betűs: Kivu- (Zaire, Ruanda) 480 m, Toba- (Indonézia) 529 m
5 betűs: Tahoe- (USA) 501 m
6 betűs: Bajkál- (Szovjetunió) 1620 m, Chelan- (USA) 489 m, Crater- (USA) 589 m, Kaszpi- (Szovjetunió, Irán) 1025 m, Malawi- (Nyasza-, Malawi-, Mozambik, Tanzánia) 706 m, Matana- (Indonézia) 590 m
7 betűs: Quesnel- (Kanada) 475 m
9 betűs: Isszik-kul (Szovjetunió) 702 m
10 betűs: Tanganyika- (Zaire, Tanzánia, Zambia, Burundi) 1470 m
12 betűs: Szarezsskoje- (Szovjetunió) 505 m
13 betűs: Nagy-Rabszolga-tó (Kanada) 614 m

tavak (a legnagyobb területűek)
3 betűs: Bay- (Fülöp-szigetek), Nam- (Kína), Taj- (Kína), Tuz- (Törökország), Van- (Törökország)
4 betűs: Aral- (Szovjetunió), Csád- (Csád, Nigéria), Csúd- (Szovjetunió), Erie- (USA, Kanada), Eyre- (Ausztrália), Kivu- (Zaire, Ruanda), Lama- (Szovjetunió), Seul- (Kanada), Tana- (Etiópia), Toba- (Indonézia)
5 betűs: Baker- (Kanada), Csani- (Szovjetunió), Dalaj- (Hulun- Kína), Felső- (USA, Kanada), Frome- (Ausztrália), Garry- (Kanada), Hanka- (Szovjetunió, Kína), Hulun- (Dalaj- Kína), Huron- (USA, Kanada), Kyoga- (Új-Zéland), Mweru- (Zambia, Zaire), Namak- (Irán), Rukwa- (Tanzánia), Urmia- (Irán)
6 betűs: Ala-kol- (Szovjetunió), Albert-Mobutu- (Uganda, Zaire), Bajkál- (Szovjetunió), Balhas- (Szovjetunió), Barlee- (Ausztrália), Edward- (Rutanzige-) (Uganda, Zaire), Har-Usz- (Mongólia), Hungcö- (Kína), Ijssel- (Hollandia), Island- (Kanada), Kaszpi- (Szovjetunió, Irán), Ladoga- (Szovjetunió), Lop-nor- (Kína), Malawi- (Nyasza-) (Malawi, Mozambik, Tanzánia), Mirimi- (Brazília, Uruguay), Mobutu- (Albert-) (Uganda, Zaire), Nyasza- (Malawi-) (Malawi, Mozambik, Tanzánia), Onyega- (Szovjetunió), Poopoi- (Bolívia), Rudolf- (Turkana-) (Kenya, Etiópia), Saimaa- (Finnország), Tajmir- (Szovjetunió), Tengiz- (Szovjetunió), Vänern- (Svédország)
7 betűs: Csaling- (Kína), Dubawnt- (Kanada), Iliamna- (USA, Alaszka), Kuku-nór- (Kína), Nagy-Sós- (USA), Nipigon- (Kanada), Ontario- (USA, Kanada), Pojangi- (Kína), Sadiyah- (Irak), Sziling- (Kína), Torrens- (Ausztrália), Turkana- (Rudolf-) (Kenya, Etiópia), Vättern- (Svédország)
8 betűs: Amadjuak- (Kanada), Burullus- (Egyiptom), Gairdner- (Ausztrália), Hövszgöl- (Mongólia), Manitoba- (Kanada), Melville- (Kanada), Michigan- (USA), Titicaca- (Peru, Bolívia), Tonlé-Sap- (Kambodzsa), Tungting- (Kína), Viktória- (Tanzánia, Uganda, Kenya), Winnipeg- (Kanada)
9 betűs: Al Hammári- (Irak), Argentína- (Argentína, Chile), Athabasca- (Kanada), Bangweulu- (Zambia), Dél-Indián- (Kanada), Erdők-tava (USA, Kanada), Isszik-kul (Szovjetunió), Mai-Ndombe- (Zaire), Nagy-Medve- (Kanada), Nicaragua- (Nicaragua), Rutanzige- (Edward-) (Uganda, Zaire), Wollaston- (Kanada)
10 betűs: Mistassini- (Kanada), Nettilling- (Kanada), Rénszarvas- (Kanada), Tanganyika- (Zaire, Tanzánia, Zambia, Burundi)

11 betűs: Buenos Aires- (Argentína, Chile), Okeechobeei- (USA)
12 betűs: Pontchartrain- (USA), Winnipegosis- (Kanada)
13 betűs: Nagy-Rabszolga- (Kanada)

Togo
folyó Mono, Oti
főváros Lomé
hegycsúcs Pic Baumann (1050 m)
hegység Togo-hegység
hírügynökség Service de l'Information Togolais
kikötő Lomé; Anécho
légiforgalmi társaság Air Afrique
nemzetiség eve, hausza, mina
pénznem CFA (afrikai) frank = 100 centime
repülőtér Lomé
sajtó (újságok) La Vérité Togolaise, Togor Presse
tengeröböl Benini-öböl
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Atakpamé, Bassari, Natitingou, Palimé, Sokodé, Vogan, lm. kikötő

tojásfehérje albumin
tojásgyümölcs padlizsán, törökparadicsom
tojáslepény omlett
tok doboz, étui, téka, tartó
Tokió (Tokyo, Yedo) tengeri előkikötője Yokohama, repülőtere Haneda
Toledo ókori neve Toletum
toll penna; -dísz, -fosztás, -kereskedő, -szedő; arany-, daru-, fácán-, golyós-, író-, kócsag-, legény-, liba-, lúd-, páva-, pehely-, strucc-, töltőtoll
Tolsztoj (Alekszej)-mű Aelita, Golgota (trilógia: Nővérek, Ezerkilencszáztizennyolc, Borús reggel, I. Péter, Emigránsok, Nyikita gyermekkora, Sánta földesúr, Garin mérnök hiperboloidja, Kenyér
Tolsztoj (Lev)-mű Anna Karenina, Feltámadás, Háború és béke, Kreutzer szonáta, Gyermekkor, Serdülőkor, Ifjúság (trilógia), Szevasztopoli elbeszélések, A földesúr reggele, Ivan Iljics halála
tolvajnyelv argó
Toma, A.-mű Az élet dala
Tompa M.-vers A gólyához, A madár fiaihoz, Forr a világ, Ikarus, Új Simeon

Tonga
felfedezője Tasman
főváros Nuku'alofa
hegycsúcs Kao-szigeten (1030 m)
kikötő Nuku'alofa, Neiafu
nemzetiség tongai maláj
pénznem pa'anga (tongai dollár) = 100 seniti
repülőtér Nuku'alofa, Vava'u
szigetcsoport Ha'apai-, Toku-, Nomuka-, Tongatapu-, Vava'u-szigetek
vulkán Kao

tonkini incidens (1964. VIII. 2.) az USA Maddox nevű torpedórombolójának megtámadása. Ez volt az oka az USA háborúindításának Vietnam ellen.
Tóra Mózes 5 első könyve
Torbággyal egyesült község Bia
Torino (Turin) Po és Dora Riparia folyók összefolyásánál, ókori neve Augusta Taurinorum; „turini remete" Kossuth Lajos
torkolat (folyónál) delta, tölcsér
Tormay C.-regény Emberek a kövek közt, Régi ház, Bujdosó könyv

tornagyakorlat
4 betűs: olló
5 betűs: kelep, ugrás
6 betűs: fészek, luping, spárga, szaltó
7 betűs: bukfenc, gyertya, looping, terpesz, vetődés
8 betűs: fordulás, guggolás, haskelep
10 betűs: óriáskelep (-forgás), fejenállás, kézenállás
12 betűs: térdhajlítás

Tornyai J.-festmény Betyárszerelem, Juss, Kútágas, Magyar sors, Rákóczi Rodostóban, Zöldkabátos asszony

tornyok, kémények (a legmagasabbak *lm.* „épületek" címszó alatt is, helye, magassága m-ben)
rövidítések t = torony, rt = rádiótorony, tva = tv-antenna, tvt = tv-torony
4 betűs: BREN t (Nevada, 465), CHCH tva (Hamilton, 333), KTHI tvt (Fargo, 629)
5 betűs: Loran t (Yap-sziget, 335), Loran t (Snaefellsnes, Izland, 420)
6 betűs: Tokiói tvt (333), Tulsai tvt (600)
7 betűs: Berlini tvt (361), Bostoni tvt (326), Monroe-i tvt (605), Pekingi rt (400)
8 betűs: Belmonti tva (386), Eau Clari tvt (610), Jacksoni tvt (609), Moszkvai tvt (359)
9 betűs: Sioux City tvt (610), Tower Zero (N. W. Cape, Ausztrália, 387), Vinnyicai tvt (354)
10 betűs: Emley Moori tva (386), Little Rock tvt (610), Milwaukeei tvt (329)
11 betűs: Osztankinói tvt (Moszkva, 537), Sioux Fallsi tvt (606), Zender Lopik tva (Lopik, 382)
12 betűs: Cedar Rapidsi tvt (610)
14 betűs: Lengyel nemzeti tvt (Plock, 646)
19 betűs: Dán Állami Navigációs t (Qaanaaq, Grönland, 410)
20 betűs: CN Communication Tower (Toronto, 553)
21 betűs: American Electric Power gyárkémény (Cresap, 368)
26 betűs: Kennecott Cooper Corporation kohókémény (Nagy-sóstó, 366)

torokgyík diftéria
torokgyulladás pharyngitis, angina
torpedó feltalálója Luppis János, Whitehead
torreádor vörös kendője muleta
Torricelli, E. találmánya barométer
torta citrom-, csokoládé-, dió-, dobos-, karamella-, mandula-, mogyoró-, puncstorta
Toscana székhelye Firenze
Tóth Á. verseskötetei Hajnali szerenád, Lélektől lélekig, Az öröm illan
Tot, A.-szobor A föld füle, Őfelsége, a kilowatt, A gép keresztje, Makrokozmosz-mikrokozmosz, Képtelen párbeszéd
torzrajz karikatúra
Toulouse-Lautrec, H.-mű Jane Avril, Moulin Rouge, Ezek a hölgyek
Toussaint-Louverture, F. „fekete Napóleon"
Towerben végezték ki Morus, T., Boleyn Anna, Essex gróf, Monmouth herceg, Strafford gróf
több állam közti kapcsolat multilaterális
több hang egyidejű megszólaltatása akkord
többférjűség poliandria
többnejűség poliginia; használatos kifejezés még: poligámia
többhajós templom bazilika
többoldalúság multilateralizmus
többnyelvű poliglott
többpártrendszer pluralizmus
többség majoritás
többtételes zenei mű fúga, szonáta, szimfónia
Töhötöm Tétény
tőkés réce vadkacsa
tőkéfélе uborka, dinnye
tőkéletes abszolút, teljes, feltétlen
tőkés gazdaság fellendülése boom
tőkés jövedelem profit
tőkés monopolszervezet szindikátus
tőkésosztály burzsoázia
tőkésvállalatok szövetkezése kartell
töltött csokoládé praliné
töltés nélküli atomrész neutron (neutríno)
tömeg massza, rakás, halmaz, sokaság, réteg; -akció, -ellenállás, -hangulat, -katasztrófa, -részecske, -támadás, -tüntetés; csőd-, háj-, hús-, lég-, nép-, paraszt-, víz-, zsírtömeg
tömegközlekedési eszköz
4 betűs: busz
5 betűs: metró, troli, vasút, vonat
8 betűs: autóbusz, omnibusz, villamos
10 betűs: magasvasút, földalatti
11 betűs: trolleybusz
tömegünnepély fesztivál
tömegvonzás törvénye Newtontól ered
Tömörkény I.-mű Szegedi parasztok és egyéb urak, Jegenyék alatt, Vízenjárók és kétkezi munkások, Förgeteg János, mint közerő, Egyszerű emberek, Célszerű szegény emberek, Hajnali sötétben, Barlanglakók, Öreg regruták
törlesztés visszafizetés
török, oszmán, ottomán (Törökország)
építész Karabet, Kemáleddin, Szinán
fejfedő fez, turbán
félsziget Gallipoli (Gelibolu)
fennsík Anatóliai-, Bozok-, Cihanbeyli-, Haymanai-, Obruki-fennsík
folyó Araksz, Bakir, Bütyükmenderes, Coruh, Eufrátesz (Firat), Gediz, Göksu, Kizilirmak, Karasu, Kuruçay, Murat, Sakarya, Seyhan, Tigris (Dicle)
festő Akdik, S., Berk, N., Csalli, J., Dikmen, H., Dino, A.
főváros Ankara
hegycsúcs Ararát (Bütyük Agri dagi, 5165 m)
hegység Ala-, Alacam-, Aras-, Aydini-, Bey-, Bolkar-, Bolui-, Canik-, Elmali dagi, Emir-, Esler dagi, Herakol dagi, Ilgazi-, Isfendiyar-, Isranca-, Karadeniz-, Kaz dagi, Köroglu-, Maden dagi, Mentesei-, Mengene dagi, Midyati-, Nurhak dagi, Palaydöken dagi, Rize-, Serafettin-, Sultan-, Sündiken-, Tahtali-, Tekir-, Tektek, Délkeleti-, Közép-, Nyugati Toros-, Türkmenhegység
hivatalnoki cím mudir, pasa
hírügynökség Agence d'Anatolie (Anadolu Ajansi)
író

Ali, Sz.	Karaoszmánoglu, J.
Gökalp, Z.	Kemál, J.
Gölpinarli, H.	Náfiz, F.
Güntekin, R.	Szejfeddin, Ö.
Hásim, A.	Usakligil, H.

kikötő Bursa, Iskenderun, Istambul, Izmir, Izmit, Mersin, Samsun, Trabzon, Zonguldak
közigazgatási egység vilajet (tartomány)
költő

Almedi	Fákih, T.	Nefi
Báki	Fikret, T.	Neszimi
Burháneddin, K.	Gálip, S.	Ruhi, D.
Dai, A.	Hamza, S.	Rumi, D.
Dertli, A.	Hikmet, N.	Sehábettin, D.
Emráh, E.	Jurdakul, M.	Sejhi
Erme, J.	Nabi	Velet, Sz.
Erszoj, M.	Naili	

légiforgalmi társaság Türk Havay Yollari (THY)
lovas katona szpáhi
megszólítás (úr) efendi
méltóság aga, bég, bej, kán, pasa, szultán, vezír
nemzetiség török, kurd, arab, cserkesz, örmény
pap imám
pénznem török líra = 100 kurus (piaszter)
repülőtér Istambul, Izmir, Ankara, Adana, Antalya

sajtó (újság) Cumhuriyet, Hurriyet, Dünya, Aksam, Son Posta, Son Havadis, Adalet, Tasvir, Tanin, Milliyet, Yeni Istanbul
sziget Marmara- (Márvány-), Imrali-sziget
szultán Abdul Hamid, Bajazid, Mahmud, Mehmed, Mohamed, Murad, Musztafa, Szelim, Szulejmán
tengeri öböl Aranyszarv-öböl
tengerszoros Boszporusz, Dardanellák
tó Beysehiri-, Egridiri-, Tuz-, Van-tó
törvényhozó testület nemzeti kamara, szenátus
USA-támaszpont Ankara, Balikesir, Bandirma, Bellsasi, Diyarbakir, Izmir, Izmit, Mersin, Merzifon, Pazar, Pirinlic, Tatvan, Trabzon
város Adana, Amasya, Antalya, Bafra, Bursa, Diyarbakir, Erzurum, Eskisehir, Gaziantep, Isparta, Istambul (Isztambul, korábbi neve: Bizánc, Konstantinápoly), Kayseri, Konya, Malatya, Manisa, Rize, Sinop, Sivas, Tarsus, Trabzon (Trapezunt), Urfa
vízipipa nargileh
víztároló Kebani-, Hirfanli-víztároló
zeneszerző Beszim, E., Dsemil, T., Erkin, E., Iszmail, H., Raghib, M., Saygun, A., Szürejja bej, Yekta, R.

Török Bálint halálának helye Héttorony
Török Birodalom alapítója Ozmán
török paradicsom, padlizsán tojásgyümölcs
Török S.-mű Bankett a Kék Szarvasban, Április, A komédiás, Bilicse Péter szegényember, Gilikoti
török-tatár nép
4 betűs: avar
5 betűs: azeri, jakut, kazah, ujgur, üzbég, tatár, kazár
6 betűs: baskír, csuvas, kirgiz
7 betűs: türkmén
törpe gnóm, manó, kobold, vakarcs
törpeállamok Európában Andorra, Liechtenstein, Monaco, San Marino, Vatikán
törpék országa Liliput (Swift: Gulliver)
történelem előtti idők lelőhelyei
5 betűs: Velem
6 betűs: La Tène
7 betűs: Hallein
8 betűs: Altamira, Aurignac, Federsee, Moordorf
9 betűs: Crômagnon, Hallstatt, Trundholm
10 betűs: Heidelberg
12 betűs: Neander-völgy, Vértesszőlős
történelem múzsája Klio
történelmi regény mesterei Scott, W., Tolsztoj, L., magyar irodalomban Jósika M., Eötvös J., Jókai M., Móricz Zs.
történet história, rege
történeti históriai
törtvonal alatti szám nevező
törtvonal feletti szám számláló
törvény munka-, büntető-, polgári-, katonai-, rogata római jogrendszerben a határozat neve, hozták magisztrátusok, a népgyűlés (comitia centuriata vagy tributa), később helyébe lépett edictum (császári rendelet)
törvényellenes illegális, illegitim, irreguláris
törvényes legális, legitim, jogos
tőzsér marhakereskedő
törzsvendég habitué
tőzsde börze; -album, -árfolyam, -bizonyományos, -épület, -jegyzék, -palota, -papír, -spekuláns, -tag; áru-, dohány-, érték-, terménytőzsde
tradíció hagyomány
trágár obszcén, illetlen, szemérmetlen
tragédia múzsája Melpoméne
traktus épületszárny
transzformátor feszültség-, áramátalakító; feltalálta Bláthy, Zipernowsky, Déri
transzszibériai vasút útvonala Moszkva, Cseljabinszk, Omszk, Novoszibirszk, Irkutszk, Ulan-Ude, Habarovszk, Vlagyivosztok
transzurán fém
6 betűs: kürium
7 betűs: fermium
8 betűs: nobélium
9 betűs: amerícium, berkelium, neptúnium, plutónium
10 betűs: laurencium
11 betűs: einsteinium, kalifornium, mendelevium
trágya alkotórésze mész, guanó, nitrogén, salétrom, csonthamu, csontliszt
Transvaal székhelye Pretoria
trauma megrázkódtatás
Traven-regény A halálhajó, A gyapotszedők, Aranyásók, A taliga, A fehér rózsa, Rabszolgák útja
trecento („háromszáz", 14. század olasz művészetének neve)
festők: Giotto, Martini, Lorenzetti, Andrea da Firenze;
szobrászok: Pisano, Orcagna
építészet: Maitani, Talenti
tréfás történet anekdota, adoma, vicc
tréfás utánzás paródia
Trenyov, K. fő műve Ljubov Jarovaja
Tretyakov képtár *l.* Szovjetunió - Moszkva
treuga dei (pax dei) „isten békéje"
trianoni békeszerződés (1920. VI. 4.) az antant és Magyarország közt
tribün lelátó, emelvény
Trier folyója Mosel
Trifonov, J.-mű Királyok a sivatagban, Csere, Válságban, Ház a rakparton, Az öreg, A második élet

trigonometria sinus, cosinus, tangens, cotangens
Trinidad és Tobago
felfedezője Kolumbusz
folyó Ortoire, Caroni
főváros Port of Spain
hegycsúcs Mt. Aripo (940 m)
kikötő Port of Spain, Pointe-a-Pierre Scarborough
légiforgalmi társaság BWIA
nemzetiség néger, indiai, mulatt
pénznem trinidadi és tobagói dollár = 100 cent
repülőtér Port of Spain, Scarborough
sajtó (újság) Trinidad Guardian, Evening News, Daily Mirror
sziget Trinidad, Tobago
tengeröböl Paria-öböl
tengerszoros Sierpe-szoros
törvényhozó testület képviselőház
USA-támaszpont Chaguaramas (haditengerészeti), Waller Field (légi) Trinidad szigetén
város San Fernando, Arima, Scarborough
Triolet, E.-mű Fegyveres kísértetek, Az avignoni szerelmesek, Idegenek Párizsban, Az emlékmű
Tripartitum Hármaskönyv
Tripolitánia székhelye Tripolisz
Trisztán szerelme Izolda, mondájuk feldolgozói Immermann, Platen, Schlegel, Swinburne, Tennyson, Wagner
Trója Ilium (Ilion)
trójai mondakör alakjai
4 betűs: Ajax (trójai hős)
5 betűs: Circe, Kirke (varázslónő)
6 betűs: Párisz (Heléna elrablója), Hekabé (Hektor és Párisz anyja), Hektor (trójai hős), Heléna (Menelaosz felesége)
7 betűs: Aeneasz (trójai hős); Ariszbe (Priamosz felesége), Neleusz (Nesztor apja), Nesztor (a görögök tanácsadója), Péleusz (Achilles apja), Thétisz (Achilles anyja), Laokoon (Apolló papja)
8 betűs: Chlorisz (Nesztor anyja), Laertész (Odüszeusz apja), Priamosz (Trója királya, Ariszbe férje, Hektor és Párisz apja)
9 betűs: Achillesz (Akhülleusz) trójai hős, Diomedesz, Menelaosz (trójai hősök), Menelaosz (Heléna férje), Pergamosz (trójai hős), Agamemnon (a görögök főparancsnoka), Antikleia (Odüsszeusz anyja)
10 betűs: Andromakhé (Hektor felesége), Odüsszeusz (trójai hős), Idomeneusz, Patroklosz (trójai hősök)
trónbitorló uzurpátor
trópusi betegség malária, sárgaláz, vérhas, framboesia, lepra
trópusi gyümölcs ananász, banán, datolya
trópusi fa gyantája mirrha
trópusi nemes fa mahagóni, teak, limba, ében, szantál
trópusi növény bambusz, kaktusz, majomkenyérfa, pálma
trópusi madár kolibri, kakadu, papagáj
trópusi rovar moszkitó, termesz
trópusi szél passzát, trópusi monszun
tuba helikon, bombardon
Truffaut, F.-film Négyszáz csapás, Lőj a zongoristára, Lopott csókok, A vad gyerek, Zsebpénz, Menekülő szerelem, Az utolsó metró
tubák burnót
tuberkulózis tüdővész, tbc, gümőkór, sorvadás
tuberkulózis elleni védőoltás BCG (Calmette és Guérin)
Tubuai- (Austral-) szigetek Tubuai, Rapa, Raivavae, Rurutu
felfedezte: Cook (1769)
tudatos csalás misztifikáció
tudatos kártevő szabotőr
„tudni-hogyan" know-how
tudományok és művészetek pártfogója mecénás (maecenas)
tudományos cím *(röv.)* dr. *(id.)* ing., mag.
Tudományos Ismeretterjesztő Társulat TIT
Tuileries *(tört.)* francia királyi palota Párizsban
túlérzékenység allergia, anafilaxia
túlfejlődés luxuria
tulipánfajta pompás, illatos, erdei tulipán
túl nagy gigantikus, kolosszális
tulokfajta zebu
tumor daganat
Tunézia
dinasztia *(tört.)* Ahglavida, Almohád, Fatimida, Hafszida, Omajjád
folyó Medjerda, Mellég, Miliane, Siliana
főváros Tunis (Tunisz)
hegycsúcs Chambi (1544 m)
hírügynökség *(röv.)* TAP
kikötő Tunisz, Binzert, La Gouletta, Gabès, Sekhira
légiforgalmi társaság Tunis-Air
nemzetiség arab, berber, francia, zsidó
oázis Kebili, Tozeur
ókori neve Africa
pénznem tunéziai dinár = 100 millième
repülőtér Tunisz, Djerba (sziget), Monastir, Tozeur
római gyarmat Karthágó (föníciaiak)
sajtó (újságok) L'Action, Al-Amal, Le Petit Matin, Asz-Szabah, At-Talija
sziget Djerba, Kerkenna, Galite-sziget
tengeröböl Tuniszi-, Gabèsi-, Hammameti-öböl
tó Binzerti-, Djerid-, Fedjadj-sott

város Béja, Sfax, Sousse, Kairouan, Karthágó (romváros) *lm.* kikötő, repülőtér, oázis
Turandot-szereplő Kalaf, Liu, Timur
Turgenyev, I.-mű Apák és fiúk, Egy vadász feljegyzései, Füst, Nemesi fészek, Tavaszi hullámok, Töretlen föld
Turks- és Caicos-szigetek székhelye Cockburn Town
turócszentmártoni deklaráció (1918. X. 30.) kimondta Szlovákia csatlakozását a Csehszlovák Köztársasághoz
Tut-Anch-Amon (Tutenkámen) fáraó sírját felfedezte Cartier, H.
Tuvai Autonóm Köztársaság (SZU)
főváros Kizil
hegy Altaj, Ny.-Szaján, Tannu-Ola
Tuvalu
főváros Funafuti
nemzetiség polinéziai, angol
pénznem ausztráliai tuvalui dollár = 100 cent
sziget Ellice-szigetek
tücsökfajta mezei-, házi-, fekete-, pirregő-, hangyásztücsök
tüdő *(lat.)* pulmo
tüdőgyulladás pneumónia
tüdővész tuberkulózis
Tű-fok Agulhas-fok
Tüköry L. emlékmúzeuma Körösladányban
tűlevelű fa
4 betűs: tuja
5 betűs: fenyő, pínia
6 betűs: boróka, cédrus
7 betűs: tiszafa
8 betűs: ciprusfa, kékfenyő, lucfenyő
9 betűs: araukária
10 betűs: erdeifenyő, szobafenyő, törpefenyő, vörösfenyő
11 betűs: mamutfenyő
12 betűs: duglászfenyő, jegenyefenyő, mandulafenyő, norfolkfenyő
13 betűs: cirbolyafenyő
14 betűs: araukáriafenyő
16 betűs: nehézszagú boróka
tündérkirály Oberon
tündérkirálynő Titánia
tünet szimptóma
türbe mohamedán sírtemplom
Türkmenisztán (Türkmén SZSZK, SZU)
főváros Ashabad
folyó Amu-darja, Murg-ab, Tedzsen
hegy Kopetdag
sivatag Kara-Kum
Türr I. emlékmúzeuma Baján
tűszúrásos gyógyítás akupunktúra
tűzálló ásvány azbeszt
tüzelőanyag
szilárd barnaszén, brikett, fa, faszén, koksz, pala, szén
folyékony alkohol, benzin, bitumen, kátrány, mazut, nyersolaj, pakura, petróleum
gáznemű acetilén, földgáz, generátorgáz, kohógáz, kokszgáz, propán-bután, vízgáz
tüzérség tábori, légvédelmi, páncéltörő, partvédő -, erdő-, rakétatüzérség
tüzérségi fegyver aknavető, löveg, rakéta, légvédelmi, szárazföldi
tüzérségi szögmértékegység vonás (a teljes kör 0,006 része 1 vonás = 1 km-re levő 1 m-es tereptárgy látószöge)
tüzérségi tűznem előkészítő, össztűz, záró, zavaró tűz
tűzfegyver pisztoly, puska, karabély, géppisztoly, géppuska, ágyú, mozsár, tarack, aknavető, gránátvető; kézi, könnyű, nehéz, gyalogsági, tüzérségi tűzfegyver
Tűzföld központja Ushuaia
tűzhely resó (rezsó), asztali, gáz-, kovács-, takarék-, villanytűzhely, kályha, kandalló
tűz istene Agni, Loki, Vulcanus, Hephaisztosz
tűzkő flint
tűzokádó szörny Kimera
tűzvész pusztította bibliai város Szodoma, Gomorra
Tvardovszkij, A.-mű Falusi krónika, Nekeresd ország, Vaszilij Tyorkin, Ház az út mellett, Egyre messzebb
Tyihonov, Ny.-mű A bokharai teaház, Kavalkád
tyúkfajta magyar parlagi, leghorn, rhode islandi, plimut, orpington, bankiva tyúk
Tzara, T.-verskötet Elvont szív kalendáriuma, Gázszív, A menekülés, Föld a földön, A belső arc

U

uborkafajta melegházi, fürtös, kígyó-, szabadföldi, sárgánérő, zöldenérő, saláta-, kovászos uborka
kártevője fonálféreg, levéltetű, takácsatka, dohánytripsz
Udmurt Autonóm SZSZ Köztársaság (SZU)
fővárosa Izsevszk
nemzetiség udmurt (votják, finnugor nép)
város Mozsga, Votkinszk
udvari méltóság kamarás, tanácsos, pecsétőr, kincstárnok, ajtónálló
Uffizi képtár Firenzében
tervezte Buontalenti Vasari
Uganda egyetem Makerere (Kampalában)
folyó Albert, Viktória, Nílus, Nsuki, Okere, Aswa, Dapath
főváros Kampala
hegycsúcs (Peak) Margherita (5220 m)
hegység Mount Elgon, Ruwenzori
Nemzeti Ellenállás Hadserege *(id., röv.)* NRA
nemzetiség bantu, hamita, szudáni
pénznem ugandai shilling = 100 cent
repülőtér Kampala, Entebbe
sajtó (újságok) Uganda Argus, Taifa Empya, Uganda Eyogera, Okulumbei, Munno
sziget Ses, Rusinga, Ukara, Ukerewe (Viktória-tavon)
tartomány Buganda, Bunyoro, Ankolé, Toro
tó Viktória-, Rutanzige- (Edward-), Mobutu- (Albert-), Kyoga-, Kwania-tó
vadrezervátum Kidego, Kabalega, Ruwenzari Nemzeti Park
város Atiak, Gulu, Jinja, Kable, Kasese, Kigoma, Kitgum, Kumi, Masaka, Mbale, Patonga, Soroti *lm.* repülőtér
vasúti társaság *(röv.)* EARHA
vízesés Kabalega, Owen
vízi erőmű Owen-vízesésnél
ugyancsak dettó, szintén
úgy legyen ámen *(héber)*
Uitz B.-festmény Halászat, Emberiség; múzeuma Pécsett
új modern, neo-
újabb kőkor neolitikum, neolit
Új-Dél-Wales
felfedező Cook
folyó Darling, Murray
főváros Sydney
hegycsúcs Mount Kosciusko (2229 m)
kikötő Sydney, Newcastle, Port Kembla, Port Macquarie
újdonság nóvum, találmány, divatcikk, primőr
újezüst alpakka, argentán
újgazdag parvenü
új gazdasági politika *(röv.)* NEP (1921)
Új-Guinea felfedező Menezes, J.
folyó Mamberamo, Sepik, Fly, Digul
hegy Puncak Jaya (5030 m)
Új-Hebridák *l.:* Vanuatu
Új Idők szerkesztői Herczeg F., Kassák L., Fodor J.
ujjas kabátka rékli
újjáépítés renováció, renoválás, reparáció, reparálás, restitúció, regenerálás, rekonstrukció
újjászületés reinkarnáció, lélekvándorlás, metempszichózis
ujj része hegy, köröm, perc, bőr
Új-Kaledónia felfedezője Cook, J. (1774)
főváros Nouméa
sziget Loyauté-, Chesterfield-, Bélep-, Walpole, Huon-szigetcsoport; Kounie (Ile-des-Pins)
újkori olimpia megalapítója Coubertin
újlatin nyelvek
nyugaton portugál, spanyol, katalán, francia, provanszál, rétoromán (ladin), szárd
keleten olasz, dalmát, román, moldován
újonc rekruta, regruta, -bevonulás, -év, -had, -kiképzés, -oktatás, -oktató, -összeírás, -szakasz
újságíró riporter, hírlapíró, publicista, szerkesztő, fotóriporter
újságíródíj Pulitzer-, Rózsa Ferenc-díj
újság része rovat, hír, tárca, oldal, kolumna
Új-Skócia felfedezői Leif, Cabot, J. (1497)
székhely Halifax
Újszövetség (Újtestamentum) apostolai *l.* Biblia, apostolok
evangélistái Máté, Márk, Lukács, János
Új-Zéland
felfedezői Cook, Tasman
félsziget Banks-, Mahia-félsziget
folyó Clutha, Mataura, Rangitaiki, Rangitata, Taieri, Waitaki, Wanganui
főváros Wellington
gleccser Ferenc József-, Fox-, Tasman-gleccser
hegycsúcs Mt. Cook (3764 m)
hegység *(az Északi szigeten)* Ahimanawa, Kaimanawa, Kaweka, Huiarau, Raukamara, Taranaki-hegység, *(a Déli szigeten)* Déli Alpok, Eyre-, Kaikoura-, Lyell-, Murchison-, Puketeraki-, Richmond-hegység
hírügynökség *(röv.)* NZPA

kikötő Wellington, Auckland, Lyttelton, Tauranga, Whangarei (kőolaj)
külbirtok
Cook-szigetek
székhelye Avarua
hegycsúcs Rarotongan
Niue
székhelye Alofi
Tokelau-szigetek
székhelye Fakaofo
Ross tartozék
légiforgalmi társaság NZNA Corp, ANZ
nemzetiség európai (angol), maori
Nobel-díjas *kémiai* Wilkinson, G. (új-zélandi származású amerikai)
pénznem új-zélandi dollár = 100 cent
repülőtér Wellington, Auckland, Christchurch (City), Dunedin, Garvie, Ohakune
sajtó (újságok) Auckland Star, Christchurch Star, Dominion, Evening Star, New Zealand Herald, The Press, The Evening Post
síkság Canterbury
sziget Déli-, Északi-, Stewart-, Tokelau-, Niue-sziget
szigetcsoport Great Barrier-, Ellenlábas-, Three Kings- (Antipodes-), Auckland-, Chatham-, Kermadec-, Cook-szigetek
tenger Tasman-tenger, Csendes-óceán
tengeröböl Canterbury-, Golden-, Hawke-, Pegasus-, Plenty-, Taranaki- (Déli és Északi), Tasman-öböl
tengerszoros Cook-, Faveaux-szoros
tó Taupó-, Te Anau-, Wakatipu-tó
város Ashburton, Hamilton (City), Manukau, Mataura, Napier, *lm.* kikötő, repülőtér

Ukrajna (SZU) *lm.* Szovjetunió
főváros Kijev
folyó Dnyeper, Pripjaty, Gyeszna, Ingulec, Dnyeszter, Déli-Bug, Donyec, Duna
nemzetiség ukrán, orosz, zsidó, lengyel, belorusz, moldován, bolgár, magyar
táj Bukovina, Galícia, Podólia, Volhínia
város
4 betűs: Lvov (Lemberg)
5 betűs: Kercs, Kijev, Szumi
6 betűs: Harkov, Poltava
7 betűs: Donyeck, Herszon, Nikopol
8 betűs: Luganszk, Ogyessza, Taganrog, Tarnopol, Vinnyica, Zsitomir
9 betűs: Krivoj Rog, Voronyezs
10 betűs: Kirovográd, Nyikolajev, Zaporozsje
11 betűs: Szimferopol
12 betűs: Szevasztopol
13 betűs: Vorosilovgrád
16 betűs: Dnyepropetrovszk

Ulánbátor régi neve Urga
Uljanovszk régi neve Szimbirszk
Ullmann, L.-film Suttogások és sikolyok, Szemtől szembe, Nóra, Kígyótojás, Őszi szonáta, Jelenetek egy házasságból
Ulm folyója Duna
Ulster grófságai Cavan, Donegal, Monaghan
hegycsúcs Errigal (752 m)
székhely Belfast
tó Lough Neagh
ultima ratio végső érv
ultimátum hadüzenet, figyelmeztetés, diplomáciai jegyzék
ultramikroszkóp feltalálói Zsigmondy R. *(Nob.)*, Siedentopf, H. (1903)
Ulysses, Ulixes Odüsszeusz latin névváltozata
Umbria *(tört.)*
székhelye Perugia
város Terni, Foligno, Assisi, Orvieto, Gubbio, Spoleto, Citta di Castello
unalmas fád
Unamuno, M.-regény A köd
Undset, S.-regény Ida Elisabeta, Az okos leányzók, Pogány szerelem, Tavasz, A hű feleség, Kristin Lavrandsdatter (trilógia)
unikum egyedülálló, ritkaság
unió egyesülés, egyesület, szövetség
United Press *(id., röv.)* UP, amerikai hírszolgálati iroda (1907)
univerzum világegyetem, kozmosz, világmindenség
UNO *l.* ENSZ
Updike, J.-regény A szegényházi vásár, A szomorú kávéház balladája, Nyúlcipő, A kentaur, A farm, Gyere hozzám feleségül, Ilyen boldog se voltam
úr *(id.)* monsieur, señor, sir, aga, toevan, signore, Herr, mister, effendi, szahib
Urál hegység része Északi- v. Sziklás-, Sarki-, Közép- v. Érces-Urál, Déli-Urál
hegycsúcs Narodnaja (1895 m), Jamantau (1640 m)
magyar kutatója Reguly A.
város Szverdlovszk, Cseljabinszk, Magnyitogorszk, Nyizsnyij Tagil, Perm, Ufa
uráli nyelvek finnugor nyelvek, szamojéd nyelvek
uralkodó
3 betűs: cár
4 betűs: sejk, emír
5 betűs: vezér
6 betűs: herceg, király, régens
7 betűs: császár, szultán
8 betűs: monarcha
9 betűs: imperátor, kormányzó
10 betűs: nagyherceg
Uránia irodalmi folyóirat szerkesztője Kármán József
Uranosz Gaia fia; anyjával nemzette a titánokat, küklopszokat

Uránusz holdja Ariel, Umbriel, Miranda, Titánia, Oberon
Urartu *(tört.)*
király Sarduri, Menua
székhely Tuspa
Urbán E.-mű Tűzkeresztség, Gál Anna diadala, Vihar, Hintón járó szerelem, Uborkafa, Pirkadás, Terefere, Forgószél, Földközelben, Aranyfüst, Árnyak és sugarak, A nagy kaland, Színe és visszája, Írott malaszt, Bumeráng, A kazamaták titka, A Szahara szíve, A nagy baklövés, Pörben a világgal, Kutyaszorító
ureuszkígyó kobra
Uri svájci őskanton
hágó Furka, Szt. Gotthard
székhely Altdorf
Uruguay
folyó Cebollati, Uruguay, Rio Negro, Queguay
főváros Montevideo
gerillák Tupamaros = Nemzeti Felszabadító Mozgalom
hegy Santana-hegység
hegycsúcs Cerro de las Ánimas (501 m)
hírügynökség ANI
író Herrera Reissig, J., Rodó, E.
kikötő Montevideo, La Paloma
légiforgalmi társaság PLUNA
nemzetiség kreol, mesztic
pénznem uruguayi peso = 100 centesimo
repülőtér Carrasco (Montevideo), Punta del Este
sajtó (újságok) El Diario, Acción, El Dia, El Popular, El Pais, El Debate, El Plata, Tribuna, The Southern Star
szabadságharcos Tupac Amaru (inka 1571), Artigas, J. G.
tó Mirimi- (Merim-)tó
törvényhozó testület képviselőház, szenátus
város Achar, Artigas, Fray Bentos, Mercedes, Melo, Paysandu, Rio Branco, Salto, Concepción del Uruguay, Rivera, Minas, San José de Mayo, *lm.* kikötő, repülőtér
víztároló Rincón del Bonete, Salto Grande
úszósport válfajai gyors-, hát-, pillangó-, mell-, vegyesúszás
uszkár pudli
usztasa horvát fegyveres fasiszta alakulat *(II. vh.)*
út *(id.)* route, via, Strasse, doroga
utánoz imitál, követ, mímel
utánzat
2 betűs: ál
5 betűs: klisé, kópia, repró
7 betűs: másolat, paródia
8 betűs: hasonmás, imitáció
10 betűs: fakszimile, plagizátum, karikatúra, talmi dolog
11 betűs: hamisítvány, reprodukció
utánzó epigon
utasszállító repülőgépek jelzései

Afganisztán YA	Japán J
Albánia ZA	Jugoszlávia YU
Amerikai Egyesült Államok N	Kanada CF
Ausztrália VH	Kína XT
Ausztria OE	Kolumbia HH
Belgium OO	Kuba CL CM
Brazília PP	Lengyelország SP
Brit gyarmatok VP VO VR	Luxemburg UL
Bulgária LZ	Magyarország HA
Chile CC	Mexikó XA XB
Csehszlovákia OK	Monaco CZ
Curacao PJ	Németország D
Dánia OY	Norvégia LN
Dél-afrikai Köztársaság ZS	Peru OB
Ecuador HC	Portugália CS
Egyiptom SU	Románia YR
Finnország OH	Salvador YS
Franciaország F	Spanyolország EC
Görögország SX	Suriname PZS
Hollandia PH	Svájc HB
India VT	Svédország SE
Indonézia PK	Szovjetunió USSR
Irak YI	Thaiföld HS
Irán RV	Törökország TC
Írország EI	Új-Zéland ZK
Izland TF	Uruguay CX
	Venezuela YV

útburkolat makadám, aszfalt, bazalt, beton, keramit
utazó turista, üzletszerző, ügynök; vigéc
utilitarizmus képviselői Mandeville, Bentham
útirányban felé, via, át
utód ivadék, epigon, leszármazott, gyermek, bébi, lány, fiú, unoka
utódállamok *l.* Osztrák–Magyar Monarchia
utolsó
albán király Zogu
annami császár Bao Dai
bolgár király Simeon
egyiptomi király Faruk
egyiptomi királynő Narriman
etióp (abesszin) császár (négus) Hailé Szelasszié
iraki király Feisal
kínai császár Pu Yi
magyar király Károly
magyar királyné Zita
líbiai király Idris
olasz király Umberto
olasz királyné Maria Jose
orosz cár Miklós (Nyikolaj)
osztrák császárné Zita
perzsa sah Reza Pahlevi
portugál király Manuel
utópista szocializmus képviselői Campanella, T., Fourier, F., Morus, Th., Owen, R.,Saint-Simon

utószó epilógus, utóirat, záradék
utószülöttség (joga) minorátus
útlevélfajta magán-, szolgálati, csoportos, kivándorló-, konzuli, diplomata-útlevél
Utrechti Unió (1579. I. 23.) németalföldi tartományok szövetsége Spanyolország ellen
tagjai Utrecht, Holland, Geldern, Seeland, Overijsel, Friesland, Groningen
Uttar Pradesh fővárosa Lucknow
úttörő előharcos, pionír
útvesztő labirintus
Uzsgorod Ungvár

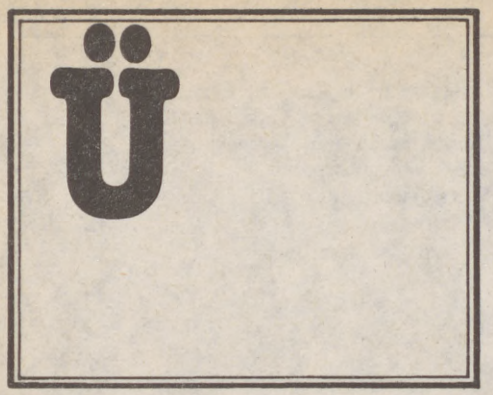

übermensch „felsőbbrendű ember" *(Nietzschétől)*
üde levegő ózondús
üdítőital Coca-Cola, Pepsi-Cola, Márka, szörp, deit, Arola
üdülőhely a Riviérán Cannes, Monaco, Nizza (Nice), Rapallo, San Remo, Monte-Carlo, Savona
Üdvhadsereg megalapítója Booth
ügynök ágens, közvetítő, ellenséges, könyv-, tőzsdeügynök
ügynökség agentúra
ünnep újév, húsvét, pünkösd, karácsony, felszabadulás ünnepe, május elseje, március tizenötödike
ünnepélyes hangú költemény óda
ünnepi férfiöltözet frakk, zsakett, szmoking
ünnepi játékok színhelye Erl, Szeged, Bregenz, Bayreuth, Salzburg, Stratford, Oberammergau
ülőhely szék, kanapé, dívány, zsöllye, fotel, szófa
űrhajó hordozórakéta
Franciaország Diamant
Japán Kappa
Nagy-Britannia Black-arrow
Nyugat-Európa Európa
Szovjetunió Kozmosz, Luna, Marsz, Szojuz, Szputnyik, Sztandard, Venyera, Voszhod, Vosztok
USA Able, Agena, Apollo, Atlas, Asset, Bumper, Centaur, Delta, Gemini, Juno, Jupiter, Little Joe, Pegazus, Saturn, Scout, Space Shuttle, Titan, Vanguard
űrhajós asztronauta, kozmonauta
űrhajósok, űrrepülők - űrhajójuk (űrrepülőgépük) neve, különleges teljesítményeik 1988-ig
Abdal Ahad Momand (afgán) Szojuz TM-6
Akszjonov (SZU) Szojuz-22, Szojuz T-2
Aldrin (USA) Gemini-12 - űrséta; Apolló-11 - második ember a Holdon
Alekszandrov (SZU) Szojuz T-9, Szaljut-7, Szojuz TM-3
Allen (USA) Columbia űrrepülőgép
al-Szaud (szaúdi) Discovery űrrepülőgép
Anders (USA) Apollo-8 - A Hold megkerülése
Armstrong (USA) Gemini-8; Apollo-11 - első ember a Holdon
Artyuhin (SZU) Szaljut-3, Szojuz-14
Atykov (SZU) Szaljut-7 - űrben tartózkodás világrekordja, 237 nap
Bardy (USA) Discovery űrrepülőgép
Bean (USA) Apollo-12 - Holdra szállás az „Intrepid" („rettenthetetlen") Holdkomppal; Skylab, Gemini-10
Beljajev (SZU) Voszhod-2
Beregovoj (SZU) Szojuz-3
Berezovoj (SZU) Szojuz T-5, Szaljut-7
Bikovszkij (SZU) Vosztok-5; Szojuz-22; Szojuz-31; Szojuz-29; Szaljut-6
Borman (USA) Gemini-7; Apollo-8 - a Hold első megkerülése
Brand (USA) Apollo-18 - szovjet-amerikai közös űrrepülés; Columbia; Challenger űrrepülőgép
Brandstein (USA) Challenger űrrepülőgép
Carpenter (USA) Mercury-Atlas-7; Aurora-7
Carr (USA) Skylab
Cernan (USA) Gemini-9 - űrséta; Apollo-10, Apollo-17, holdkomp
Chaffe (USA) Apollo-kísérletnél tűz áldozata lett (†)
Chrétien (FR) Szaljut-7
Collins (USA) Gemini-10; Apollo-11 - Holdexpedíció
Conrad (USA) Gemini-5, Gemini-11; Apollo-12 - Holdra szállás az „Intrepid" (Rettenthetetlen) holdkomppal; Skylab
Cooper (USA) Mercury-Atlas-9 (Faith-7 - a Mercury-program utolsó repülése); Gemini-5
Crippen (USA) Columbia űrrepülőgép; Space Shuttle-rendszer első útja; Challenger űrrepülőgép
Cunningham (USA) Apollo-7
Dobrovolszkij (SZU) Szojuz-11; Szaljut-1 (†)
Duke (USA) Apollo-16, holdkomp
Dzsanibekov (SZU) Szojuz-27, Szojuz-26, Szaljut-6, Szojuz-39
Eisele (USA) Apollo-7
Engle (USA) Columbia űrrepülőgép
Evans (USA) Apollo-17
Fabian (USA) Challenger űrrepülőgép
Farkas (magyar) Szojuz-36, Szojuz-35; Szaljut-6
Feoktyisztov (SZU) Voszhod-1 - az első társas űrhajó
Filipcsenko (SZU) Szojuz-7, Szojuz-16
Fluford (USA) Challenger űrrepülőgép
Fullerton (USA) Columbia űrrepülőgép
Furrer (német) Challenger
Gagarin (SZU) Vosztok-1 - első ember az űrben († később repülés során hősi halált halt)
Gardner (USA) Challenger űrrepülőgép
Garriot (USA) Skylab, Columbia űrrepülőgép
Garneau (kanadai) Challenger űrrepülőgép

Gibson (USA) Skylab, Columbia űrrepülőgép
Glazkov (SZU) Szojuz-24, Szaljut-5
Glenn (USA) Mercury-Atlas-6 - az első amerikai űrrepülés
Gorbatko (SZU) Szojuz-7; Szaljut-5; Szojuz-24; Szojuz-37; Szojuz-36; Szaljut-6
Gordon (USA) Gemini-11; Apollo-12; Hold-expedíció
Grecsko (SZU) Szojuz-17, Szaljut-4, Szojuz-26, Szojuz-27, Szojuz T-14
Grissom (USA) Mercury: űrugrás, Gemini-3 - Apollo-kísérlet során tűz áldozata lett (†)
Gubarev (SZU) Szojuz-17, Szaljut-4, Szojuz-28, Szaljut-6
Gurragcsa (mongol) Szaljut-6
Gyomin (SZU) Szojuz-15
Haise (USA) Apollo-13: holdkomp
Hart (USA) Challenger űrrepülőgép
Hartzfeld (USA) Columbia űrrepülőgép
Hauch (USA) Challenger űrrepülőgép
Hermaszewski (lengyel) Szojuz-30, Szaljut-6
Hrunov (SZU) Szojuz-5 - az első ember lakta űrállomás
Irwin (USA) Apollo-15 - „Sólyom" holdkomp
Ivancsenko (SZU) Szojuz-29; Szaljut-6, Szojuz-31, Szojuz T-6
Ivanov (bolgár) Szojuz-33; kényszerleszállás a Földre Rukavisnyikovval
Jervis (USA) Challenger űrrepülőgép - felrobbant (†)
Jähn (NDK) Szojuz-31, Szojuz-29, Szaljut-6
Jegorov (SZU) Voszhod-1 - az első űrhajó, első orvos az űrben
Jeliszejev (SZU) Szojuz-5 - az első ember lakta űrállomás; Szojuz-5, Szojuz-8; Szojuz-10
Joung (USA) Apollo-16
Kerwin (USA) Skylab
Kizim (SZU) Szaljut-6; Szojuz T-10; Szojuz T-15 - Összekapcsolás a MIR űrállomással
Klimuk (SZU) Szojuz-18; Szaljut-4; Szaljut-6, Szojuz-30
Komarov (SZU) Voszhod-1 - az első társas űrhajó; Szojuz-1 - leszállás közben hősi halált halt (†)
Kovaljonov (SZU) Szojuz-25; Szojuz-29; Szaljut-6; Szojuz-31; Szojuz T-4
Kubászov (SZU) Szojuz-6; Szojuz-19; az első szovjet-amerikai közös űrrepülés Szojuz-36; Szojuz-35, Szaljut-6
Lavejkin (SZU) MTR űrállomás, MIR
Lazarev (SZU) Szojuz-12
Leonov (SZU) Voszhod-2 - az első űrséta; Szojuz-19, az első szovjet-amerikai közös űrrepülés
Ljahov (SZU) Szojuz-32; Szaljut-6; Szojuz-34; Szaljut-7, Szojuz TM-6
Lebegyev (SZU) Szojuz-13; Szojuz T-7
Lenoir (USA) Columbia űrrepülőgép
Levcsenko (SZU) Szojuz TM-3
Lichtenberg (USA) Columbia űrrepülőgép
Lovell (USA) Gemini-12, Apollo-8 - a Hold első megkerülése; Apollo-13
Lousma (USA) Skylab
Makarov (SZU) Szojuz-12; Szojuz-26; Szaljut-6, Szojuz-27; Szojuz T-3; ismét: Szaljut-6
Malisev (SZU) Szojuz T-2; Szojuz-11
Mattingly (USA) Apollo-16, Columbia űrrepülőgép
McAuliffe (USA) Challenger repülőgép - felrobbant (†)
McDivitt (USA) Gemini-4, Apollo-9
Muszanov (SZU) Mir
Pacajev (SZU) Szojuz-11; Szaljut-1; az első csoportos űrrepülés (†)
Parker (USA) Columbia űrrepülőgép
Peterson (USA) Challenger űrrepülőgép
Pham Tuan (vietnami) Szojuz-37; Szojuz-36; Szaljut-6
Pogue (USA) Skylab
Poljakov (SZU) Szojuz TM-6
Popov (SZU) Szojuz-35; Szaljut-6; Szojuz-40; Szojuz T-7; Szaljut-7
Popovics (SZU) Vosztok-4: - első csoportos űrrepülés; Szojuz-14
Remek (csehszlovák) Szojuz-28; Szaljut-6
Resnik (USA) Challenger űrrepülőgép - felrobbant (†)
Ride (USA) Challenger űrrepülőgép
Rjumin (SZU) Szojuz-25; Szojuz-32; Szojuz-34; Szojuz-35 - összesítésben Rjumin töltötte a leghosszabb időt az űrben
Romanyenko (SZU) Szaljut-6; Szaljut-26; Szaljut-27, Szojuz-38, MTR-űrállomás, Szojuz TM-3
Roosa (USA) Apollo-14: „Antares" holdkomp
Rozsgyesztvenszkij (SZU) Szojuz-23
Rukavisnyikov (SZU) Szojuz-10; Szojuz-16; Szojuz-33 - kényszerleszállás a Földre Ivanov bolgár űrhajóssal
Sarma (SZU) Szaljut-7
Satalov (SZU) Szojuz-4; Szojuz-8; Szojuz-10 - a szovjet űrhajósok előkészítésének vezetője
Schirra (USA) Mercury-Atlas-8; Gemini-6; Apollo-8: űrrandevú. Schirra volt az egyetlen amerikai űrhajós, aki hazája valamennyi típusú űrhajóján repült
Schmitt (USA) Apollo-17: holdkomp - az első geológus ő volt a Holdon
Schweickart (USA) Apollo-9: „Lunar Modul" holdkomp
Scobee (USA) Challenger űrrepülőgép - Challenger második repülésekor felrobbant (†)

Scott, D. (USA) Gemini-8; Apollo-9; Apollo-15; „Sólyom" holdkomp
Shaw (USA) Columbia űrrepülőgép
Shepard (USA) Mercury-programban ballisztikus repülés („űrugrás"); Apollo-14 - „Antares" holdkomp, ő volt az első amerikai az űrben
Slayton (USA) Apollo-18 - szovjet-amerikai közös űrrepülés
Smith (USA) Challenger felrobbant (†)
Sonyin (SZU) Szojuz-6
Stafford (USA) Gemini-6 - űrrandevú; Gemini-9; Apollo-10; Apollo-18: szovjet-amerikai közös űrrepülés
Sullivan (USA) Challenger
Swigert (USA) Apollo-13
Szarafanov (SZU) Szojuz-15
Szavickaja (SZU) Szojuz T-5
Szerebrov (SZU) Szojuz T-7, Szaljut-7; Szojuz T-8
Szavinih (SZU) Szaljut-6; Szaljut-12; Szojuz T-14
Szevasztyjanov (SZU) Szojuz-9; Szojuz-18
Szolovjov (SZU) Szojuz T-10; Szojuz T-15 - összekapcsolás a MIR űrállomással
Sztrekalov (SZU) Szaljut-6; Szojuz T-3
Tamayo Mendez (kubai) Szaljut-6; Szojuz-38
Thagard (USA) Challenger űrrepülőgép
Thornton (USA) Challenger űrrepülőgép
Truly (USA) Columbia; Challenger űrrepülőgép
Tyereskova (SZU) Vosztok-6 - az első nő az űrben (jelenlegi neve: Nyikolajeva-Tyereskova)
Tyitov (SZU) Vosztok-2; Szojuz T-8, MIR
van Hoften (USA) Challenger űrrepülőgép
Vaszjutyin (SZU) Szaljut-6; Szojuz T-14
Volinov (SZU) 5 - az első ember lakta űrállomás; Szojuz-21
Volkov (SZU) Szojuz-6; Szojuz-11; Szaljut-1 (†)
Weitz (USA) Skylab
White (USA) Gemini-4 - űrséta 21 percig; Apollo-kísérletnél tűz áldozata lett (†)
Worden (USA) Apollo-15 - „Sólyom" holdkomp
Young (USA) Gemini-3; Gemini-10; Apollo-10, Apollo-16; Hold expedíció Columbia űrrepülőgép: a Space Shuttle-rendszer első útja
Zudov (SZU) Szojuz-23
Zsolobov (SZU) Szojuz-21

űrhajós ruha szkafander

űrhajósorozat *(emberrel)*

Apollo (USA)	Szaljut (SZU)
Atlantis (USA)	Szojuz (SZU)
Gemini (USA)	Voszhod (SZU)
Skylab (USA)	Vosztok (SZU)

MIR (SZU) modul űrállomás

űrméret kaliber

űrmérték
gallon = 4 quarts = 3,7 l (Nagy-Britannia)
cuartillo = 4 copa = 0,5 l (Spanyolország)
kanna = 2,6 l (Finnország)
kanna = 32 jumfrur = 2,6 l (Svédország)
kvarta = 1 l (Lengyelország)
magyar akó = 0,5 hl (Magyarország)
masz = 10 immi = 1,5 l (Svájc)
pot = 0,9 l (Norvégia)
pozsonyi mérő = 0,6 hl (Magyarország)
stoop = 2,4 l (Hollandia)
tonna = 8 seffel = 1,3 hl (Dánia)
vedro = 10 kruska = 12,3 l (Oroszország)

űrmértékek
(metrikus rendszertől eltérőek): *lm.* „Tízes rendszerbeli térfogategységek"
Afrika
ardeb = 10 madega = 4,4 liter (Etiópia)
baril = 41,8 l (Madagaszkár)
kula = 15,1 l (Marokkó)
Ázsia
csing = 10 ho = 1,3 l (Kína)
kan = 1,5 l (Indonézia)
leager = 125 gallon (Srí Lanka)
scenica = 1,3 l (Irán)
so = 10 yoh = 1,8 l (Japán)
Amerika
arroba = 32 cuartillo = 16,2 l (Mexikó)
borgallon = 3,7 l (Peru)
bushel = 35,2 l (USA)
cuartilla = 137,2 l (Argentína)
cuartillo = 4 l
martalnikos = 0,7 l (Brazília)
cuartillo = 2 l (Chile)
fanega = 55,4 l (Brazília)
gallon = 4 quart á 2 pint á 4 gill = 3,7 l (USA)
Európa
brailai kila = 6,7 hl (Románia)
boccale = 2,6 l (Görögország)
bécsi akó = 0,5 hl (Magyarország)
canada = 4 quartil = 1,3 l (Portugália)
csetvert = 8 csetverik á 8 garnic = 209,9 l (Oroszország)

ürmös vermut

űrrepülőgép (USA) Atlantis, Challenger, Columbia, Discovery, Enterprise

űrsikló (SZU) „Hóvihar"; *hordozórakétája:* „Energia"

űrrepülőtér *(id.)* kozmodrom;
6 betűs: Andőya (Norvégia), Kiruna (Svédország), Kourou (Franciaország)
7 betűs: Woomera (Ausztrália)
8 betűs: Bajkonur (SZU), San Marco (Olaszország)
9 betűs: Hammaguir (Franciaország), Hszicsuan (Kína), Ucsinoura (Japán)

10 betűs: Pleszetszk (USA), Vandenberg (USA)
11 betűs: Cape Kennedy (USA), Sri Harikota (India), Tenegashima (Japán)
13 betűs: Kapusztyin Jar (Szovjetunió), Wallope Island (USA)

üstökösök (rövid periódusúak)

Név	Periódusa (év)	Megjelenés éve	Eddig hányszor jelent meg
Grigg-Skjellerup	5,1	1987	13
Honda-Mrkos-Pajdusakova	5,3	1990	5
Tempel I.	5,5	1989	6
D'Arrest	6,2	1989	13
Schwassmann-Wachmann 2.	6,5	1987	8
Wolff-Harrington	6,5	1991	7
Perrine-Mrkos	6,7	1988	6
Brooks 2	6,7	1987	11
Reinmuth 2	6,7	1987	5
Finlay	6,9	1989	9
Borelly	7,0	1988	9
Holmes	7,0	1993	7
Whipple	7,5	1993	8
Reinmuth 1	7,6	1989	6
Schaumasse	8,2	1993	8
Comas Sola	8,5	1987	7
Väisäla 1	11,3	1995	5
Tuttle	13,8	1995	10
Olbers	69,6	2026	3
Halley	76,1	2063	28
Herlschel-Rigollet	156,0	2063	2
Grigg-Mellish	164,3	2082	2

Üszküb Skopje régi török neve
ütem tempó, lendület, taktus, ritmus, iram
ütemjelző metronóm
ütközet (jellege szerint) támadó, védelmi, találkozó
ütőér artéria, vivőér, verőér
ütőhangszer celesta, cintányér, dob, gong, harang, kasztanyetta, tamtam, triangulum, üstdob, vibrafon, xilofon
ütőkártya adu
üvegoldó fluor
üvegszerű műanyag plexi
üvegtartály fiola, ballon, flakon
Üzbegisztán (SZU) (Üzbég SZSZK)
főváros Taskent
folyó Amu-darja, Kaska-darja, Szir-darja, Zeravsan
hegy Alaj, Csatkal-, Tien-San, Turkesztáni-, Nura-Tu
sivatag Kizil-kum
város Angren, Buhara, Csircsik, Fergana, Andizsan, Szamarkand
üzem gyár, vállalat; hadi-, ipari, bánya-, él-, gyár-, kis-, lakatos-, nagy-, tej-, termelő üzem; -ág, -gazdász, -költség, -látogatás, -mérnök, -rész, -vitel, -vezető
üzemanyag
5 betűs: bután, metán
6 betűs: benzin, benzol, propán
7 betűs: gazolin, gázolaj
9 betűs: dízelolaj, nehézolaj, nyersolaj, spiritusz
10 betűs: ásványolaj, dieselolaj, könnyűolaj, szolárolaj
11 betűs: nehézbenzin, palakátrány
12 betűs: generátorgáz, könnyűbenzin, paraffinolaj
15 betűs: denaturált szesz, palakátrányolaj
16 betűs: ólommentes benzin
üzemanyagtartály tank, kanna, gallon
üzlet bazár, shop, magazin, butik, bodega, áruház
üzletszerzés akvizíció
üzletszervező menedzser
üzletszerző ügynök

Váci M. *(Koss.)*-**kötet** Ereszalja, Nincsen számára hely, Bodza, Mindenütt otthon, Szegények hatalma, Kelet felől, Akác a forgószélben, Eső a homokra, Százhúszat verő szív, A sokaság fia, Utazás a bürokranéziába

vacillál tétovázik, habozik

vadállat bestia, ragadozó; leopárd, hiéna, oroszlán, tigris, párduc, vaddisznó

vadász jáger

vadászat istennője Diana, Artemisz

vadászfegyver
- 2 betűs: íj
- 4 betűs: nyíl
- 5 betűs: puska
- 6 betűs: csúzli, flinta
- 7 betűs: fúvócső, lándzsa, szigony
- 8 betűs: bumeráng, buzogány
- 9 betűs: vadászkés

vadászfelszerelés töltény, sörét, tőr, kés

vadászkiáltás, -hívás halali

vadászkutya
- 4 betűs: foxi, kopó
- 5 betűs: véreb
- 6 betűs: tacskó, vizsla
- 7 betűs: dakszli, pointer, spániel, szetter, terrier
- 8 betűs: rókakopó
- 10 betűs: foxterrier
- 11 betűs: angol vizsla

vadászrepülőgép-típus Lighting, Lockheed, MIG, Mirage, Northorp; elfogó vadászrepülőgép

vadászzsákmány trófea

vadkörte vackor

vadló taki, tarpán, musztáng

vadnyugati (-film) western

vágy nosztalgia, sóvárgás

„vae victis" „jaj a legyőzötteknek" (Brennus)

Vág (Váh) mellékfolyó Árva, Turóc

város a partján Zsolna (Žilina), Trencsén (Trenčin), Pöstyén (Piešťany), Galgóc (Hlohovec)

vágószerszám kés, olló, penge, fűrész

vágó-szúró fegyver (régi) alabárd

Vajda J.-mű A vörös sipkás, Meghasonlás, Szerelem átka, Gina emléke, Húsz év múlva, Harminc év múlva, Luzitán dal, Egy honvéd naplójából, Az üstökös, Alfréd regénye, Találkozások

múzsája: Gina

Vajdaság

hegy Fruska Gora

vajdasági (jugoszláviai, muravidéki, baranyai) író, költő

Ács-Kovács K.
Arányi J.
Balázs A.
Bányai J.
Baranyai J. (Baranya)
Báti Konc Zs. (Muravidék)
Beder I.
Bencz M.
Bencze L. (Muravidék)
Berényi J.
Bogdánfi S.
Bognár A.
Borbély J.
Bori I.
Börcsök E.
Brasnyó I.
Burány N.
Csépe I.
Csörgits J. (Baranya)
Csuka Z.
Deák F.
Debreceni J.
Dér Z.
Dési Á.
Domokos I.
Dudás K.
Fehér F. és K.
Fülöp G.
Gajdos T.
Gál L.
Gerold L.
Gion N.
Gobby Fehér G.
Gozsdu E.
Guelmino S.
Hajós F. (Muravidék)
Haraszti S.
Havas K.
Herceg J.
Hódi S.
Juhász E.
Jung K.
Kalapis Z.
Kázmér E.
Kolozsi T.
Koncz I.
Kontra F. (Baranya)
Kopeczki L.
Kovács Sztrinkó Z.
Lábadi K. (Baranya)
Ladik K.
Láng Á.
Laták I.
Lévay E.
Lőrinc P.
Major N.
Milkó I.
Majtényi M.
Munk A.
Németh I.
Novoszel A.
Pap J.
Petkovics K.
Pivár É. (Muravidék)
Podolszki J.
Radó I.
Rozsman E. (Muravidék)
Schwalb M.
Sinkó E.
Sinkovics P.
Somogyi P.
Sulhof, J.
B. Szabó Gy.
Szekeres E.
Szeli I.
Szenteleky K.
Sziráky D.
Szirmai K.
Szunyogh S. (Muravidék)
Szücs I.
Szügyi Z.
Tari I.
Thurzó L.
Tolnai O.
Turi G.
Urbán J.
Utasi Cs.
Vajda G.
Vankó G.
Varga J. (Muravidék)
Varga Z.
Végel L.
Vlaj L. (Muravidék)
Vukovics G.
Zákány A.

magyar lap Dolgozók Lapja, 7 nap, Híd, Létünk, Képes Ifjúság, Képes Magyar Újság, Magyar Szó, Új Szimposion

székhely Novi Sad (Újvidék)

város Szabadka (Subotica), Nagybecskerek (Zrenjanin), Pancsova (Pančevo), Zombor (Sombor), Nagykikinda (Kikinda), Versec (Vršac), Zenta (Senta)

vakbél coecum

vakcina oltóanyag

vakbuzgó bigott, szenteskedő, zelóta

választék szortiment

valcer keringő
valcolás *(tört.)* céhlegények külföldi vándorlása
Valéry P.-mű A lélek és a tánc, Változások
valkűr
8 betűs: Gerlinde, Helmwige, Ortlinde, Siegrune
9 betűs: Grimgerde, Waltraute
10 betűs: Rossweisse
12 betűs: Schwertleite
vállalati üzletpolitika marketing
vallási csoport szekta
vallásos ének dicséret, korál, psalmus, zsoltár
vallási fogalom
2 betűs: ég: istenek helye; XP: Krisztus monogramja
3 betűs: bűn: eltérés a parancsolatoktól; IHS: Krisztus monogramja; pap: isten szolgája
4 betűs: bonc: buddhista szerzetes; Éden: paradicsom, mennyország; INRI: a kereszt felirata; kába: mohamedán szent kő; mise: istentisztelet; pápa: katolikus egyház feje
5 betűs: áldás: ünnepélyes cselekmény; apáca: szerzetesnő; bulla: pápai rendelet; kenet: szentség; Korán: iszlám szent könyv; mitra: püspöki süveg; ostya: áldozás (úrvacsora); prior: rendfőnök, perjel;tiara: pápai korona; vétek: eltérés a parancsolatoktól
6 betűs: Biblia: Szentírás, kereszténység és a zsidóság szent könyve; fráter: testvér, nem felszentelt pap; glória: dicsfény, a misék egyik része; húsvét: feltámadás ünnepe; kabala: zsidó misztikus tan, babonás hit, titkos erejű tárgy; káplán: segédlelkész; kehely: úrvacsora pohara; krizma: szentelt olaj; perjel: rendfőnök, prior; zsinat: egyházi méltóságok gyűlése
7 betűs: apátság: kolostor; bíboros: kardinális; hedzsra: Mohamed menekülése Mekkából Medinába; imádság: áhítat kinyilatkoztatása; litánia: párbeszéd formájú ima; Madonna: Szűz Mária; müezzin: mohamedán pap, a minaretről imára szólít; nuncius: pápa követe más kormányoknál; pünkösd: a szentlélek eljövetelének ünnepe; úrnapja: oltáriszentség alapításának ünnepe; Vulgata: Biblia latin fordítása
8 betűs: alleluja (Halleluja): „dicsérjétek az urat"; cibórium: áldozati kehely, a főoltár feletti díszes mennyezet; diakónus: protestáns egyházi szolgálatot végző világi férfi; gvárdián: rendház főnöke; kolostor (klastrom): szerzetesek lakhelye; konklávé: pápaválasztó bíborosi tanács; krucifix: feszület; Megváltó: Krisztus, Jézus; monostor: megerősített kolostor; pontifex: főpap; szinódus: zsinat; pravoszláv egyházi hatóság
9 betűs: enciklika: pápai körlevél, pásztorlevél; feloldozás: bűnösök bocsánata; karácsony: Krisztus születésnapja; matutinum: korai mise; relikvium: ereklye; úrvacsora: szentség; vecsernye: délutáni mise, papi zsolozsma esti része
10 betűs: benedikció: áldás; breviárium: zsolozsmás könyv; buddhizmus: Buddha alapította vallás; evangélium: újszövetségi szentírás, a mise egyik része; feloldozás: bűnök bocsánata; feltámadás: Krisztus feltámadása; inkvizíció: eretnekek elleni eljárás; kardinális: bíboros, bíbornok; katekizmus: káté, vallások, tanok kifejtése; klerikális: egyházi befolyás alatt álló; örökmécses: szentségtartó előtti mécses; paradicsom: Édenkert; prédikáció: egyházi szentbeszéd; processzió: körmenet, rózsafüzér: imaforma, olvasó
11 betűs: diakonissza: protestáns egyházi szolgálatot végző női közösség tagja; interdiktum: egyházi tilalom; evangélisták: az evangéliumok szerzői; konfirmáció: egyházba való felvétel szertartása (prot.); mindszentek: összes szentek ünnepe: purgatórium: tisztítótűz
12 betűs: tabernákulum: oltáriszentséget tartó szekrény
13 betűs: halottak napja: mindenszentek ünnepét követő nap; szentháromság: Sancta Trinitas, kereszténység egyik alaptétele; virágvasárnap: húsvét előtti vasárnap
14 betűs: exkommunikáció: egyházból kiközösítés
vallási szertartás rítus, ceremónia, mise, körmenet, istentisztelet
vallási tilalom tabu
Vallés, J.-mű Szemben a világgal
Valois-dinasztia alapítója Károly, Valois grófja
oldalágai Valois-Orleans-, Valois-Angoulemeház
vállrojt epolett
valóságos effektív, reális, kézzelfogható, létező, valódi, konkrét
valótlanság svindli, csalás, blöff, hazugság
váltóláz malária, mocsárláz
változás mutáció; - kora; értelem-, idő-, jelentés-, kormány-, név-, cím-, számváltozás

változat variáns
változik a hangja mutál
valuta átválthatósága konvertibilitás, transzferábilitás
vanádium érc carnotit, patronit, roscoelit, vanadinit
vandálok királya Gelimer, Wisumer, Hunerich, Geiserich, Genserich, Gunderich, Hilderich
vándorlás migráció
vándor nép cigány, beduin, nomád
Van Gogh, V.-festmény Krumplievők, A kosárfonó, Napraforgók, Kávéház éjjel, Az arles-i kórház
„Vanitatum vanitas" „Hiúságok hiúsága" (Kölcsey F.)
Vanuatu Köztársaság
főváros Vila (Port Vila)
hegy, hegycsúcs Luganville Pic (1811 m)
kikötő Luganville, Vila
nemzetiség melanéziai
pénznem vatu = 100 centime
sziget Új-Hebridák, Espiritu Santo, Malakula (Mallicolo), Efate (Vaté)
Varázshegy szerzője Mann, Th.
varázsital bájital, elixír
varázslás nekromantia, mágia, bűvészet
varázsló mágus, boszorkány, tündér, sámán, táltos, bűvész
varázsszó abrakadabra, szézám, hókusz-pókusz
varég herceg Oleg
varkocs hajfonat
vár arab városokban Kaszba
Ausztriában Kreuzenstein, Hochosterwitz
Bajorországban Nürnberg, Trausnitz, Burghausen, Marienburg
Belgrádban Kalimegdan
Franciaországban
4 betűs: Metz
5 betűs: Laval, Liort
6 betűs: Angers, Chalus, Chinon, Lassay, Luynes
7 betűs: Falaise, Grignan
8 betűs: Langeais, Tarascon
11 betűs: Carcassonne
12 betűs: Aigues Mortes
13 betűs: Chatellerault, Saintes Maries
Krakkóban Wawel
Londonban Tower
Magyarországon *l.* „Magyarország"
Mosel mellett Eltz, Alkas, Arras, Cobern, Cochem, Kobern, Kochem
Moszkvában Kreml
Olaszországban Trient, Canossa, Capitol, Castel del Monte
Rajna mellett
4 betűs: Katz, Maus
7 betűs: Lahneck, Nolling
8 betűs: Rheineck
9 betűs: Gutelfels, Marksburg, Rheinfels
10 betűs: Rheinstein, Treuenfels
11 betűs: Drachenfels, Stolzenfels
Rómában Capitol, Campidoglio, Angyalvár
Saale mellett Saaleck, Rudelsburg
Spanyolországban
6 betűs: Malaga, Toledo
7 betűs: Alcazar, San Juan
8 betűs: Alcazaba, Alhambra
9 betűs: Salobrena
Svájcban Schwyz, Sargans
váradi béke (1538. II. 25.) Szapolyai János kötötte I. (Habsburg) Ferdinánddal
Varga J.-mű A magyar kartell, Az imperializmus gazdaságának és politikájának fő kérdései
Várnai Zs.-költemény Vérvörös csütörtök, Katonafiamnak
várnai csata (1449. XI. 10.) I. Ulászló veresége a törököktől
város (a legnagyobb lélekszámúak)

	város	ország	lélekszám ezerben
5 betűs	Kairó	Egyiptom	8 539
	Szöul	Dél-Korea	8 364
	Tokió	Japán	11 669
6 betűs	Bombay	India	8 243
	London	Nagy-Britannia	6 765
	Mexico	Mexikó	14 750
	Párizs	Franciaország	9 873
	Peking (Pej csing)	Kína	9 190
7 betűs	Chicago	USA	7 870
	Detroit	USA	4 618
	Jakarta (Djakarta)	Indonézia	6 503
	Moszkva	Szovjetunió	8 396
	New York	USA	16 121
	Sanghaj	Kína	11 810
8 betűs	Calcutta	India	9 194
	São Paulo	Brazília	12 578
9 betűs	Leningrád	Szovjetunió	4 779
10 betűs	Los Angeles	USA	11 498
11 betűs	Buenos Aires	Argentína	9 927
12 betűs	Philadelphia	USA	5 548
	Rio de Janeiro	Brazília	9 019

város (a legmagasabban fekvő városok, a tengerszint feletti magassággal)
4 betűs: Sana, Észak-Jemen, 2242 m
5 betűs: Cuzco, Peru, 3399 m
La Paz, Bolívia, 3577 m
Quito, Ecuador, 2819 m
Simla, India, 2202 m
Sucre, Bolívia, 2790 m
6 betűs: Asmera, Etiópia, 2471 m
Bogotá, Kolumbia, 2644 m
Lhásza, Kína, 3630 m
Potosi, Bolívia, 3976 m
8 betűs: Arequipa, Peru, 2304 m
Hszining, Kína, 2300 m
9 betűs: Manizales, Kolumbia, 2140 m
10 betűs: Addis Abeba, Etiópia, 2362 m
Cochabamba, Bolívia, 2558 m
13 betűs: Pachuca de Soto, Mexikó, 2426 m
Toluca de Lerdo, Mexikó, 2640 m
14 betűs: Ciudad de México, Mexikó, 2300 m
15 betűs: Netzahualcoyotl, Mexikó, 2278 m
16 betűs: Puebla de Zaragoza, Mexikó, 2162 m

város folyók, tavak stb. partján:
Adige (Etsch) mellett Merano, Trento, Verona
Adriai-tenger mellett
4 betűs: Bari, Fano, Pula
5 betűs: Fiume (Rijeka), Split, Zadar
6 betűs: Ancona, Durres (Durazzo), Pesaro, Raguza (Dubrovnik), Rijeka (Fiume)
7 betűs: Durazzo (Durres), Otranto, Pescara, Spalato (Split), Trieste (Trieszt), Velence (Venezia)
8 betűs: Barletta, Brindisi, Molfetta
9 betűs: Dubrovnik (Raguza)
Amazonas mellett Tefe, Manaus, Obidos, Tabatinga
Arno mellett Pisa, Firenze
Bodeni-tó partján Arbon, Lindau, Bregenz, Konstanz, Meersburg, Rorschach, Überlingen, Friedrichshafen
Dél-Tirolban Merano, Bolzano, Brunico, Bressanone
Dnyeper partján
4 betűs: Orsa
5 betűs: Kijev
7 betűs: Herszon, Kahovka, Recsica
8 betűs: Mogiljov, Nyikopol, Rogacsev
9 betűs: Cserkaszi, Marganyec
10 betűs: Kremencsug, Szmolenszk
16 betűs: Dnyepropetrovszk
18 betűs: Dnyeprodzerzsinszk
Don partján Azov, Kalacs, Rosztov, Bogucsar, Voronyezs, Cimljanszkij, Szerafimovics
Dráva partján
4 betűs: Fala, Pruj
5 betűs: Barcs, Esseg, Eszék (Osijek), Lienz
6 betűs: Brezno, Osijek (Eszék), Vízvár, Zákány
7 betűs: Bélavár, Ferlach, Maribor, Seinica, Spittal, Valpovo, Varazsd (Varaždin), Villach
8 betűs: Varaždin (Varazsd), Vuzenica
9 betűs: Dravograd, Gyékényes, Kühnsdorf, Lavarmünd
10 betűs: Sachenburg
11 betűs: Drávatamási
14 betűs: Donji Miholjanc, Drávakeresztúr
Duna partján
3 betűs: Lom, Ulm, Vác
4 betűs: Baja, Bécs (Wien), Enns, Győr, Linz, Solt, Wien (Bécs)
5 betűs: Fajsz, Foktő, Gönyű, Islaz, Harta, Krems, Rusze, Süttő, Tulln, Vidin
6 betűs: Bezdan, Braila, Galati, Izmail, Mohács, Neu Ulm, Passau, Semlin, Sombor (Zombor), Sulina, Zombor (Sombor)
7 betűs: Apostag, Belgrád (Beograd), Giurgiu, Kalocsa, Komárom (Komárno), Nikopol, Novi Sad (Újvidék), Pozsony (Bratislava), Ráckeve, Újvidék (Novi Sad), Vukovar
8 betűs: Budapest, Calarasi, Hainburg, Pöchlarn, Rácalmás
9 betűs: Dunakeszi, Dunapataj, Dunavecse, Esztergom, Schwechat, Straubing
10 betűs: Bratislava (Pozsony), Donauwörth, Ingolstadt, Riedlingen, Regensburg, Szentendre, Tuttlingen
11 betűs: Almásfüzitő, Dunabogdány, Dunaújváros, Sigmaringen
12 betűs: Dunaharaszti, Turnu Severin
13 betűs: Kiskunlacháza, Nyergesújfalu
14 betűs: Donaueschingen, Klosterneuburg, Pozsonypüspöki (Podunajské Biskupics)
15 betűs: Mosonmagyaróvár
17 betűs: Szigetszentmiklós
19 betűs: Podunajské Biskupice (Pozsonypüspöki)
Elba (Elbe, Labe) partján
4 betűs: Aken, Usti (nad Labem)
5 betűs: Decin, Kolin, Pirna, Riesa, Stade, Wedel
6 betűs: Aussig, Coswig, Dessau, Drezda (Dresden), Melnik, Torgau
7 betűs: Dresden (Drezda), Hamburg, Meissen, Rosslau
8 betűs: Cuxhaven, Radeberg
9 betűs: Königrätz, Lauenburg, Magdeburg, Neuenburg, Pardubice

10 betűs: Geesthacht, Glückstadt, Königstein, Königgrätz, Litomerice, Schönebeck, Wittenberg
11 betűs: Tangermünde, Bad Schandau

Gangesz (Ganga) partján Patna, Kanpur, Benares, Allahabad, Bhagalpur

Garda-tó partján Riva, Salo

Havel partján Werder, Potsdam, Rathenow, Brandenburg

Inn partján
4 betűs: Hall
5 betűs: Wörgl
6 betűs: Passau, Schwaz
7 betűs: Braunau, Landeck, Simbach
8 betűs: Mühldorf, Kufstein
9 betűs: Innsbruck, Rosenheim, Schärding
10 betűs: Wasserburg

Isar partján
4 betűs: Tölz
6 betűs: Landau
7 betűs: München
8 betűs: Freising, Landshut
9 betűs: Plattling, Moorsburg
10 betűs: Dingolfing

Kaszpi-tenger partján Baku, Gurjev, Asztrahan (Asztrahany), Mahacskala, Krasznovidszk

Kongó partján
4 betűs: Boma
6 betűs: Lisala, Matadi
7 betűs: Kongolo, Nyangwe
8 betűs: Kinshasa
11 betűs: Brazzaville

Lago Maggiore partján Stresa, Locarno

Lahn partján
6 betűs: Bad Ems, Nassau
7 betűs: Giessen, Laasphe, Limburg, Marburg, Wetzlar
8 betűs: Weilburg
10 betűs: Biedenkopf

Lech partján Füssen, Augsburg, Schongau, Landsberg

Loire partján
5 betűs: Blois, Tours
6 betűs: Angers, Nantes, Nevers, Roanne, Saumur
7 betűs: Amboise, Orleans

Maas (Meuse) partján
3 betűs: Huy
5 betűs: Grave, Liëge, Namur, Sedan, Venlo
6 betűs: Dinant, Verdun
7 betűs: Seraing
8 betűs: Mezieres
10 betűs: Maastricht

Majna (Main) partján
4 betűs: Lohr
5 betűs: Hanau
7 betűs: Kulmach
8 betűs: Bayreuth, Karlstad, Wertheim, Würzburg
9 betűs: Frankfurt, Kitzingen, Offenbach
10 betűs: Miltenberg, Ochsenfurt
11 betűs: Rüsselsheim, Schweinfurt
13 betűs: Aschaffenburg

Mosel partján
4 betűs: Metz, Zell
5 betűs: Trier, Nancy
6 betűs: Epinal
7 betűs: Koblenz
10 betűs: Thionville

Neckar partján
7 betűs: Lauffen, Wimpfen
8 betűs: Eberbach, Mannheim, Rottweil, Tübingen
9 betűs: Esslingen, Heilbronn, Stuttgart
10 betűs: Heidelberg, Rottenburg
11 betűs: Ludwigsburg

Nílus partján
5 betűs: Gizeh, Kairó, Karma
6 betűs: Atbara, Barbar, Kartúm
7 betűs: Asszjut, Asszuan, Al Minsy
8 betűs: Mongalla, Omdurman
9 betűs: Wadi Halfa
10 betűs: Alexandria

Odera (Oder, Odra) partján
5 betűs: Brzeg, Kozle, Olawa, Opole (Opeln)
7 betűs: Schwedt, Wroclaw (Boroszló, Breslau), Ostrava
8 betűs: Racibórz (Ratibor), Szczecin, Kostrzán (Kürstrán)
9 betűs: Frankfurt
16 betűs: Krosno Odrzanskie

Oka partján
5 betűs: Murom, Orjol (Orel)
6 betűs: Gorkij, Kaluga
7 betűs: Kolomna, Rjazany
9 betűs: Szerpuhov

Pó partján
5 betűs: Pavia
6 betűs: Torino
7 betűs: Cremona, Ferrara
8 betűs: Ostiglia, Piacenza

Rajna (Rhein, Rhin) partján
4 betűs: Bonn, Chur, Kehl, Köln
5 betűs: Basel, Kembs, Mainz, Neuss, Ragaz, Vaduz, Wesel, Worms
6 betűs: Arnhem, Bingen, Kempen, Speyer, Xanten
7 betűs: Koblenz, Krefeld, Lörrach, Remagen
8 betűs: Breisach, Disentis, Berndorf, Dormagen, Duisburg, Emmerich, Konstanz, Mannheim, Nijmeger, Siegburg

9 betűs: Andernach, Dordrecht, Karlsruhe, Oppenheim, Rotterdam, Wiesbaden
10 betűs: Düsseldorf, Leverkusen
11 betűs: Rheinfelden, Strassbourg
12 betűs: Ludwigshafen, Schaffhausen

régi Egyiptomban Sais. Luxor, Théba (Téba, Uászt), Memphisz, Heliopolisz

régi Görögországban
6 betűs: Abdera, Argosz, Mykéné, Sparta, Thébai (Théba, Teba)
7 betűs: Szmirna
8 betűs: Milétosz

régi Perzsiában Szosza, Ekbatana, Persepolisz

Rhône partján
4 betűs: Genf, Lyon
5 betűs: Arles
6 betűs: Genève, Orange, Vienne
7 betűs: Avignon, Valence, Viviers
8 betűs: Tarascon
10 betűs: Montélimar

Ruhr partján
5 betűs: Essen, Hagen
6 betűs: Neheim, Witten
7 betűs: Herbede, Kettwig, Mülheim
8 betűs: Arnsberg, Duisburg, Herdecke, Menchede, Schwerte
9 betűs: Hattingen
10 betűs: Oberhausen
12 betűs: Neheim Hüsten

Saar partján Merzig, Mettlach, Saarburg, Saarlouis, Völkingen, Sarrebourg, Saarbrücken

Szajna (Seine) partján Melun, Rouen, Párizs, Troyes, Le Havre, Saint Germain, Fontainebleau

Temze (Thames) partján London, Oxford, Windsor, Richmond, Twickenham

Tiberis (Tevere) partján Róma, Ostia

Tisza partján
3 betűs: Ada
5 betűs: Algyő, Bečej (Óbecse), Mohol, (Senta) Zenta, Titel, Tokaj, Zenta (Senta)
6 betűs: Cigánd, Óbecse (Bečej), Polgár, Szeged, Tuzsér, Záhony, Szajol, Milota, Martfű
7 betűs: Dombrád, Kanjiža (Magyarkanizsa), Mártély, Szegvár, Szolnok, Szentes, Kisköre, Rakamaz, Újbecse (Novi Bečej)
8 betűs: Csongrád, Nagykörü, Tiszadob, Tiszalök, Poroszló
9 betűs: Mindszent, Tiszabecs, Tiszadada, Tiszaigar, Tiszakürt, Tiszanána, Tiszasüly, Tiszavalk, Lakitelek
10 betűs: Abádszalók, Tiszaadony, Tiszaalpár, Tiszacsege, Tiszafüred, Tiszakarád, Tiszakeszi, Tiszakoród, Tiszatenyő, Leninváros, Tiszaújlak (Vilok)
11 betűs: Tiszabezdéd, Tiszaeszlár, Tiszacsécse, Tiszakécske, Tiszaszalka
12 betűs: Novi Knezevac (Törökkanizsa), Tiszaföldvár, Szatmárceseke
13 betűs: Magyarkanizsa, Tiszapalkonya, Nagybecskerek (Zsenjanin), Vásárosnamény

Visztula (Wisla) partján
5 betűs: Krakkó (Kraków), Plock, Tczew, Torun, Varsó (Warszawa)
6 betűs: Pulawy
8 betűs: Oswięcim
9 betűs: Byelgoszoz, Wloclawek
10 betűs: Sandomierz

Volga partján
4 betűs: Marx, Tver
5 betűs: Kazan, Rzsev
6 betűs: Engels, Gorkij
7 betűs: Kamisin
8 betűs: Kalinyin, Kujbisev, Leninszk, Robinszk, Szaratov, Szizrany
9 betűs: Asztrahan (Asztrahany), Kosztroma, Volgograd
10 betűs: Csernij Jar, Jaroszlavi, Uljanovszk
11 betűs: Csebokszari, Krasznij Jar
15 betűs: Nyikolajevszkoje
16 betűs: Koszmogyenjanszk

Weser partján
4 betűs: Hoya
5 betűs: Brake
6 betűs: Bremen, Hamein, Höxter, Minden, Münden
7 betűs: Rinteln
8 betűs: Nienburg
9 betűs: Nordenham
10 betűs: Holzminden
11 betűs: Bremerhaven

városok szigeteken

Európában
4 betűs: Binz: Rügen; Burg: Fehmarn; Garz: Rügen; List: Sylt; Naro: Szicília; Noto: Szicília; Wiek: Rügen
5 betűs: Cowes: Wight; Haniá (Kanea); Neksö: Bornholm; Nuoro: Szardínia; Rönne: Bornholm; Palma: Mallorca; Visby: Gotland
6 betűs: Gedser: Falster; Göhren: Rügen; Modica: Szicília
7 betűs: Ahlbeck: Usedom; Ajaccio: Korzika; Catania: Szicília; Douglas: Man; Marsala: Szicília; Messina: Szicília; Palermo: Szicília; Trapani: Szicília
8 betűs: Iráklion (Kréta), Borgholm: Odland; Cagliari: Szardínia; Sassnitz:

Rügen; Taormina: Szicília; Siracusa: Szicília
9 betűs: La Valetta: Málta; Reykjavík: Izland; Agrigento: Szicília
10 betűs: Koppenhága: Sjaelland; Sönderburg: Als; (Swinemünde): Usedom; Westerland: Sylt
11 betűs: Heringsdorf: Usedom; Saint Helier: Jersey

más világrészeken
4 betűs: Hilo: Hawaii szigetén; Miri: Borneó; Sibu: Borneó
5 betűs: Davao: Mindanao; Medan: Szumátra; Otaru: Hokkaido; Ponce: Puerto Rico
6 betűs: Brunei: Borneó; Habana: Kuba; Hobart: Tasmania; Manila: Luzon; Manado: Celebes; Napier: Új-Zéland; Tajnan: Tajvan; Tajpej: Tajvan
7 betűs: Colombo: Ceylon; Fukuoka: Kyushu; Funchal: Madeira; Havanna: Kuba; Ivigtut: Grönland; Nicosia: Ciprus; Papeete: Tahiti; San Juan: Puerto Rico; Sapporo: Hokkaido
8 betűs: Djakarta: Jáva; Godthaab: Grönland; La Habana: Kuba; Hakodate: Hokkaido; Honolulu: Oahu; Kumamoto: Kyushu; Miyazaki: Kyushu; Macassar: Celebes
9 betűs: Palembang: Szumátra; Port Louis: Mauritius; Takamatsu: Shikoku; Toamasina: Madagaszkár
10 betűs: Wellington: Új-Zéland
11 betűs: Port of Spain: Trinidad
12 betűs: Port-au-Prince: Haiti; Antananarivo (Tananarive): Madagaszkár
15 betűs: Alekszandrovszk: Szahalin

városállam *(tört.)* Argosz, Athén, Korinthosz, Milétosz, Spárta, Théba
városi füstköd smog
városi közlekedés helye utca, út, tér, fasor, rakpart, park, sétány, köz, körút
varrógép Howe, E., Madersperger, Singer, Thimonier találmánya
Varsó folyója Wisla (Visztula)
repülőtere Okecie
Vas G.-mű A régi jó idők, Garasos arisztokrácia, Nagy idők, nagy emberek, A nemzet napszámosai, Egy alispán
Vas I. *(Koss.)***-verskötet** Menekülő Múzsa, Kettős örvény, Rapszódiák egy őszi kertben, Egy szerelem három éjszakája, Római rablás, Földalatti Nap, Nem számít
önéletrajza Elveszett otthonok
Vas Z.-mű A fény felé, Őfelsége szárnysegédje, Hazatérés, Horthy vagy király, Kossuth Lajos élete
önéletrajza Viszontagságos életem
vasbeton alkotórésze cement, homok, kavics, vas, víz
vasérc
5 betűs: pirit
6 betűs: minett, vaspát
7 betűs: hematit, ankerit, limonit
8 betűs: magnetit, markazit, sziderit
9 betűs: vaskovand
10 betűs: gyepvasérc
11 betűs: barnavasérc, vörösvasérc
12 betűs: mágnesvasérc
Vastagh Gy.-szobor Csikós, Bethlen Gábor, Rákóczi
vaspálya sín
vasúti alagutak (legjelentősebbek)

megnevezés	hossza (km)	megnyílt
Simplon (Olaszország–Svájc)		
1. pálya	19,7	1906
2. pálya	19,8	1922
Appennini (Olaszország)	18,5	1934
Szt. Gotthard (Svájc)	14,9	1881
Lötschberg (Svájc)	14,6	1913
Cascade (USA)	12,5	1929

vasúti alkalmazott
4 betűs: fűtő
6 betűs: fékező, kalauz
7 betűs: ellenőr, váltóőr, vasutas
8 betűs: raktáros
9 betűs: pénztáros
11 betűs: forgalmista, váltóállító, kocsikísérő
12 betűs: állomásfőnök, kocsirendező
13 betűs: mozdonyvezető
vasúti étterem resti
vasúti fogalom
3 betűs: fék, MÁV, sín
4 betűs: jegy
5 betűs: járat, késés, menet, rámpa, vagon, váltó, vonat
6 betűs: kalauz, kitérő, rakodó, síkfék, sínpár, talpfa, vágány
7 betűs: állomás, ellenőr, érkezés, gócpont, indulás, megálló, mozdony, nyomtáv, pályaőr, sínsaru, sínszál, sorompó, szakasz, vasutas, vészfék
8 betűs: aluljáró, előjelző, expressz, harangmű, helyjegy, jelzőkar, konténer, menetidő, sínemelő, szemafor
9 betűs: csomópont, felüljáró, lokomotív, menetjegy, menetrend, pályatest, pőrekocsi, szerkocsi, vágányfék, vasúti híd

10 betűs: alépítmény, ellenvonat, gyorsvonat, jelzőtábla, pályaudvar, sínjelfogó, tehervonat, vasúti komp, végállomás
11 betűs: deltavágány, jelzőoszlop, kocsiütköző, vasúti kocsi, vasúti pálya
12 betűs: jegyvizsgáló, kocsiosztály, személykocsi, személyvonat
14 betűs: bejárati vágány, távolsági vonat, vágánygépkocsi, vágánytávolság, villanysorompó

vasúti fülke kupé, coupé, szakasz

vasúti jármű
5 betűs: vagon
6 betűs: tenger
7 betűs: mozdony
9 betűs: hálókocsi, hűtőkocsi, lokomotív, pőrekocsi, szerkocsi
10 betűs: platókocsi, postakocsi, tehervagon
11 betűs: étkezőkocsi, szalonkocsi
13 betűs: dieselmozdony, tolatómozdony
15 betűs: villamos mozdony

vasúti kompjáratok (a leghosszabbak és távolságuk)
13 betűs: Mommark–Faborg 50 km
14 betűs: Aomori–Hakodate 108 km
16 betűs: Warnemünde–Gedser 45 km
Wellington–Picton 93 km
17 betűs: Baku–Krasznovodszk 343 km
18 betűs: Sassnitz–Trelleborg 105 km
20 betűs: Svendborg–Aerösköbing 23 km
Travemünde–Trelleborg 255 km
21 betűs: Hirtshals–Kristiansand 125 km
23 betűs: Civitavecchia–Golfo Arnci 213 km

vasúti pályaőr bakter

vasúti társaság *(röv.)* MÁV, DR, SN, CF, LNER, NS, CFR

vasúti szerkocsi tender

vasúti vágányok melletti térség
peron

vasútvonalak (a leghosszabbak)
6 betűs: Orient (expressz): Franciaország, Svájc, Olaszország, Jugoszlávia, Bulgária, Törökország; Párizs–Isztambul
7 betűs: Baghdad (vasút): Törökország, Szíria, Irak; Konya–Baghdad–Baszra
11 betűs: Transandino (vasút): Argentína, Chile; Buenos Aires–Valparaiso
15 betűs: Canadian Pacific: Kanada; Halifax–Vancouver, Southern Pacific (Railway): USA + a csatlakozó szakasszal együtt; New York–New Orleans–Los Angeles, Northern Pacific (Railway) USA + a csatlakozó szakasszal együtt; New York–Chicago–Seattle, Transzszibériai (vasút): Szovjetunió; Cseljabinszk–Vlagyivosztok
25 betűs: Atchinson Topeka and Santa Fe (Railway): USA + csatlakozó szakasszal együtt; New York–St. Louis–Los Angeles
26 betűs: Atlantic and Southern Pacific (Railway): USA, New York–San Francisco, Union Pacific, Central Pacific (Railway): USA + csatlakozó szakasszal együtt: New York–Chicago–Ogden–San Francisco
34 betűs: Australian East-West Transcontinental (Line): Ausztrália; Brisbane–Port Augusta–Klagoorlie–Perth

vasvári béke (1664. VIII. 10.) I. Lipót és Köprülü Ahmed nagyvezír szerződése

Vaszary G.-mű címszereplője Mompti

Vasznyecov, V.-festmény Rettegett Iván, Aljonuska

Vatikán (Szentszék)
alapító Kis Pipin frank uralkodó
bejárata Porta Santa Anna
épület Kormányzósági palota, Pápai palota, Sixtusi-kápolna, Szt. Péter-bazilika, Vatikáni könyvtár, Vatikáni Múzeum
hírügynökség AIF
Museo Vaticano műkincsei *l.* Róma műkincsei
pápai nyaraló Castel Gandolfo
pénznem vatikáni líra = 100 centesimo
sajtó (újságok) Osservatore Romano
Szt. Péter-bazilika kupolájának tervezője Bramante, Michelangelo
oszlopcsarnokának tervezője Bernini
testőrség Svájci Gárda

vattakabát pufajka

védák Rig-Véda, Jadzsur-Véda, Száma-Véda, Atharva-Véda

védelem defenzíva, ellenállás, oltalom; állam-, állat-, árvíz-, család-, csecsemő-, egészség-, érdek-, fagy-, faj-, ár-, lég-, minta-, munka-, ön-, part-, természetvédelem

védett emlős borz, cickány, pocok, csíkos-egér, denevér, földikutya, hermelin, menyét, mókus, molnárgörény, nyest, nyuszt, pocok, pele, sün, vadmacska, vakond, vidra

védett hal bucó, cifra kölönte, durbincs, géb, csík, galóca, csabak, ingola, kecsege, küllő, lápi póc, petényi (magyar) márna

védett hüllő gyík, kígyó, teknős

védett kétéltű béka, szalamandra, gőte

védett madár

alka	cankó	csonttollú
bagoly	cinege	csóka
banka	csaláncsucs	csúszka
batla	császármadár	csüllő
bíbic	csér	daru
billegető	csicsörke	fajd
bukó	csigaforgató	fakusz
búvár	csíz	fecske

fenyérfutó
fenyérszajkó
flamingó
fülemüle
futómadár
fürj
füzike
galamb
gerle
geze
gébics
gém
goda
gólya
gólyatöcs
gödény
gulipán
guvat
gyurgyalag
hajnalmadár
halfarkas
hantmadár
haris
harkály
hattyú
havasi varjú
héja
holló
jégmadár
kakukk
karvaly
kánya
károkatona
kenderike
keresztcsőrű madár
keselyű
kékbegy
kék fu
királyka
kócsag
kőforgató
lappantyú
légykapó
lile
lilebíbic
lúd
lunda
meggyvágó
nádiposzáta
nádirigó
ökörszem
ölyv
őszapó
pacsirta
partfutó
pásztormadár
pinty
pirók
pityer
poszáta
póling
pusztai tyúk
réce
rétihéja
rozsdafarkú
rigó
sas
sárjáró
sármány
sárszalonka
seregély
sirály
sitke
sordély
sólyom
süvöltő
szalakóta
szárcsa
szerkő
székicsér
szürkebegy
talpastyúk
tengelic
túzok
tücsökmadár
ugartyúk
varjú
vércse
vízicsibe
vízirigó
vízityúk
víztaposó
vöcsök
vörösbegy
zöldike
zsezse

védjegy márka

védőintézkedés, -berendezés embargó, tilalom, biztosítás, vesztegzár, elkülönítés

védőoltás vakcina

Vedres M.-szobor Éneklő fiú, Káin, Ivó, Kasza-kapáló, Béke-kút

vég halál, finálé, exitus

vége *(id.)* basta, Ende, eind, end, fine, konyec, slot, uit

végjáték zenedarabokban coda, finálé

végküzdelem finis, hajrá

végrendelet magán, írásbeli, szóbeli, köz; -írás, -készítés

véglénytan protozoológia

vegzál háborgat, zaklat

végzet fátum

vegetációs forma mocsár, puszta, őserdő, steppe, sztyeppe, szavanna

vegyi elemek és jelzéseik *l.* kémiai elemek

vegyi harcanyagok adamsit, brómaceton, irta, cián-hidrogén, DEP, foszgén, klerk, klóraceton, mustárgáz, (lost yperit), peranyag, szarin, szomán, szén-monoxid

vegytan megalapítója Lavoisier

vékony fémlemez fólia

Velázquez, D. S.-mű A királyok imádása, Breda átadása, Étkező parasztok, Krisztus Mária házában, A szőnyegszövő asszonyok, Villa Medici

Velence műkincsei *l.* Olaszország

velencei festő
5 betűs: Lotto, Palma
6 betűs: Piombo, Tizián
7 betűs: Bellini, Tiepolo
8 betűs: Crivelli, Veronese
9 betűs: Carpaccio, Giorgione
10 betűs: Tintoretto

velencei filmfesztivál biennale

velencei főcsatorna Canale Grande

velencei gondolásdal barkarola

velencei iskola mesterei Vivarini, Criveli, Bellini, J., Giorgione, Tiziano, Palma Vecchio, Tintoretto, Veronese, Piazzetta, Tiepolo, Canaletto, Guardi, Longhi

velencei ősnyomtatvány aldina

velencei uralkodó doge

velencei vízi „bérkocsi" gondola

vendéglő *(id.)* cafetaria, esteminet, Herberg, hostinec, logement, osteria, taverna, restaurant

Venezuela
félsziget Guajira, Paraguana, Paria
folyó Apure, Caroni, Caura, Guanare, Manapire, Meta, Orinoco, Tigre, Rio Negro
főváros Caracas
hegység, hegycsúcs Pico Bolivar (5007 m), Mérida-, Kordillera, Parti-, Guyanai-hegyvidék
kikötő Altagracia, Amuay, La Guaira, Maracaibo, La Salina, Ciudad Ojeda, Puerto Cabello, Puerto Miranda, Puerto Ordaz, Punta Cardón, Ciudad Guyana, Valencia, Puerto La Cruz
légiforgalmi társaság VIASA, LAV
nemzetiség mesztic, kreol, indián, néger, mulatt
Nobel-díjas, *fiziológiai vagy orvosi* Benacerraf, B. (venezuelai származású amerikai)
pénznem bolivar = 100 centimo
repülőtér Caracas, Maracaibo, Maturin
sajtó (újságok) Ultimas Noticias, El Mundo, El Nacional, El Universal, Panorama, Tribuna Popular, La Religion
szavannás alföld Llanos
sziget Margarita, Tortuga, Los Monjes, Blanquilla-sziget
szövetségi állam és terület
4 betűs: Lara
5 betűs: Apure, Sucre, Zulia
6 betűs: Aragua, Falcón, Mérida
7 betűs: Bolivar, Cojedes, Miranda, Monagas, Táchira, Yaracuy
8 betűs: Amazonas, Carabobo, Trujillo
10 betűs: Anzoátegui, Portuguesa

12 betűs: Delta Amacuro, Nueva Esparta
15 betűs: Distrito Federal (Szövetségi terület)
tengeröböl Boca Grande-, Maracaiboi-, Venezuelai-öböl
tó Valencia
törvényhozó testület képviselőház, szenátus
város Barquisimeto, Maracay, San Cristobal, Ciudad Guyana, Cumano, Ciudad Bolivar, El Tigre *lm.* repülőtér, kikötő
víztároló Guarico, Guri-víztároló

„veni, vidi, vici" „jöttem, láttam, győztem" (Julius Caesar)
Vénusz fia Ámor, Kupido, Aeneasz
véradó donor
vér alkotórésze
6 betűs: fibrin, hormon, plazma, szérum
7 betűs: albumin, szénsav, vérsejt
9 betűs: leukocita
10 betűs: hemoglobin, limphocita
11 betűs: erithrocita, thrombocita
vérátömlesztés transzfúzió
vérbaj luesz, bujakór
vér betegsége anémia, leucaemia (leukémia)
vérbosszú vendetta
Vercors (Bruller, J.)-mű A tenger csendje, Tropikomédia, A medúza tutaja, Vízbarázdák, Amerről a szél fúj
vércsoport A, B, AB, 0
Verdi-mű címszereplője
4 betűs: Aida
6 betűs: Ernani, Otello
7 betűs: Falstaff, Macbeth
9 betűs: Don Carlos, Rigoletto
11 betűs: Luisa Miller
15 betűs: Simon Boccanegra
Verescsagin, V.-festmény A Kreml égése, Visszavonulás Moszkvából
Vergilius-mű Bucolica (eklogák), Aeneis, Georgica
vér festékanyaga hemoglobin
Verga, G.-regény Egy apáca története, Éva, A királytigris, Malavoglio család, Parasztbecsület
Verhovina központja Alsóverecke (Nyizsnaja-Vorota)
verizmus képviselői Capuana, L., Verga, G. *(irodalomban)*, Bizet, Mascagni, Leoncavallo, Giordano, Alfano, Puccini, D'Albert *(zenében)*
vérkeringés felfedezője Harvey, W.
vérmérgezés szepszis (sepsis)
vérszopó vámpír, pióca
Verdi, G.-mű Álarcosbál, Aida, Attila, Don Carlos, Ernani, Falstaff, Luisa Miller, Rigoletto, Simon Boccanegra, Traviata, Trubadur, A végzet hatalma, Nabucco, A lombardok, Macbeth, Otello
Veres P.-kötet Gyepsor, Falusi krónika, Mit ér az ember, ha magyar, Jelen idő, Az ország útján, Próbatétel, Pályamunkások, Három nemzedék, Húsz év, Az Alföld parasztsága, A paraszti jövendő, Parasztsors – magyar sors
önéletrajz Számadás
trilógia Szolgaság, Szegények szerelme, János és Julcsa
Vermeer van Delft-festmény A kerítőnő, Festő és modellje, Az utca, Delft látképe
Verne, J.-regény Utazás a Holdba, Grant kapitány gyermekei, A tizenöt éves kapitány, Sándor Mátyás, Rejtelmes sziget
Veronese, P.-festmény Európa elrablása, Királyok imádása, Szt. Ilona látomása, Mózes megtalálása, Zsuzsánna a fürdőben, Krisztus a keresztfán, Velence allegóriája
Verrochio, A.-szobor Dávid, Primulás hölgy
festmény Krisztus keresztelése, Madonna álló Jézussal, Trónoló Mária gyermekkel, öt szenttel és két angyallal
vérrostanyag fibrin
vers eposz, óda, szonett, ballada, líra, költemény, epigramma
Versailles-i béke (1919. VI. 28.) az I. világháború után Németországgal
versenybíró(ság) zsűri (jury), döntnök
versláb, versforma, versmérték
6 betűs: jambus, stanza, strófa
8 betűs: daktilus, trocheus
9 betűs: hexameter, spondeusz
10 betűs: anapesztusz, heptameter, pentameter, szabadvers
12 betűs: alexandrinus
versenylovas zsoké
vérszegénység anaemia, oligaemia
vérszívó vámpír, pióca
vérszívó rovar moszkitó, szúnyog, kullancs
vértanú mártír
vérzékenység hemofília
vesegyulladás nephritis
veszély krízis, rizikó, szükség, kockázat, fenyegetés
veszélyes helyzet krízis, kritikus
veszettség elleni szérum felfedezője Pasteur
veszteség deficit, kár; -számla, -kimutatás, -lajstrom, idő-, pont-, súly-, vérveszteség
vesztfáliai béke (1648. X. 24.) a harmincéves háborút zárta le
vetélkedő kvíz, quiz
vetélytárs rivális, versenytárs
vezérlés és szabályozás tudománya kibernetika
vezérszerep hegemónia, fölény
vezető *(id.)* direktor, chef, cicerone, Leiter, rezidens, komiszár, führer, guide
Vezúv kitörése pusztította el (i. sz. 79) Pompeji, Herculaneum
vidámpark vurstli
Vidor K.-film Halleluja, Északnyugati átjáró, Háború és béke

Vietnam
amerikai vérengzés színhelye Mi Lai
fennsík Lam Vien
folyó Mekong, Vörös-folyó
főváros Ha Noi (Hanoi)
hegy, hegycsúcs Fan Si Pan (3143 m), Vietnami-hegység
hírügynökség Vietnam Thong Ha
kikötő Ha Noi, Ho Chi Minh (Ho Si Minh-város), Hai Phong, Da Nang, Hong Gai, Hué, Qui Nho'n, Tuy Hoa, Cam Raneh, Rach Gia
nemzetiség vietnami, thai, meo, laoszi
pénznem dong = 10 hao = 100 xu
repülőtér Ha Noi, Ho Chi Minh
sziget Mé, Hai, Da Ty, Con, Khoai
tengeröböl Vietnami-öböl
tömegszervezet *(tört.)* Viet Minh, Dél-Vietnami Nemzeti felszabadítási Front (DNFF)
űrhajós Pham Tuan
város Hoa Binh, Da Lat, Dau Mot, Buon Me, *lm.* kikötő, repülőtér
vigéc ügynök
vígjáték komédia
vihar tornádó, ciklon, hurrikán, tájfun
Vihar szerzője Shakespeare
viharos turbulens, vehemens, **zenében:** furioso, impetuoso
viharmadár albatrosz
vikárius helynök
viking normann
viking néptörzs rusz, varég, normann
város Dániában Frederikssund
város Németországban Haithabu
Viktória-tó
kikötő Entebbe, Kisomu, Bukoba, Mwanza
világcsavargó globetrotter
világegyetem univerzum, világmindenség, makrokozmosz
világfi dandy, piperkőc, ficsúr
világító test
4 betűs: izzó
5 betűs: körte, lámpa
6 betűs: fáklya
7 betűs: ámpolna, csillár, gyertya, lüszter, neoncső, fénycső
8 betűs: gömbizzó
9 betűs: állólámpa, fényszóró
10 betűs: kandeláber
11 betűs: éjjeli lámpa, rivaldafény
12 betűs: szurokfáklya, viaszgyertya
világmindenség tudományos leírása kozmográfia
világnézet materializmus, idealizmus
világosi fegyverletétel (1849. VIII. 13.) Görgey Artúr
világrész Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Antarktisz
világtáj *(röv.)* É, ÉÉK, ÉK, KÉK, KDK, K, DK, DDK, D, DNy, DDNy, NyDNy, Ny, NyÉNy, ÉNy, ÉÉNy
világtájakat mutatja iránytű
világvallás
5 betűs: hindu, sinto, zsidó
6 betűs: iszlám, mozlim
7 betűs: moszlim
8 betűs: taoizmus, muzulmán
9 betűs: mohamedán
10 betűs: keresztény
Viljamszk, V.-mű Talajtan, A földművelés alapjai
villa nyaraló, bungaló (bungalow), dácsa
Villa Borghese műkincsei *l.* Olaszország - Róma
villamos energiát tárol akku, akkumulátor, villamos elem, battéria
villámzár cipzár
villásreggeli *(id.)* lunch, löncs, imbisz, dejeuner
Villon múzsája Margot
viperafajta keresztes, rákosréti, homoki vipera
virág
4 betűs: flox, kála
5 betűs: dália, hanga, írisz, rózsa, viola
6 betűs: azália, estike, frézia, ibolya, jácint, liliom, lótusz, orgona, pipacs, pápics, rezeda, szegfű, zsálya
7 betűs: begónia, gerbera, hóvirág, kaktusz, kamélia, mirtusz, nárcisz, petúnia, primula, tulipán
8 betűs: árvácska, boglárka, ciklámen, gólyahír, kankalin, kikerics, kutyatej, mákvirág, muskátli, nőszirom, orchidea, pitypang
9 betűs: búzavirág, hortenzia, kardvirág, kökörcsin, krizantém, lángvirág, margaréta, nefelejcs, őszirózsa, szarkaláb
10 betűs: bazsarózsa, gladiólusz, havas szépe, labdarózsa, sisakvirág
11 betűs: alpesi rózsa, árvalányhaj, gyöngyvirág, gyűszűvirág, harangvirág, lótuszvirág, mályvarózsa, törökszegfű, szászorszép
13 betűs: gyermekláncfű
14 betűs: sarkantyúvirág
15 betűs: téli margitvirág
virágkötészet ikebana
virág része
4 betűs: bibe, szár
5 betűs: bimbó, lepel, levél, porzó, termő, vacok
6 betűs: kehely, korona, magház, portok, szirom
8 betűs: bibeszál
9 betűs: porzószál
10 betűs: porzólevél, termőlevél
11 betűs: gallérlevél, sziromlevél, virágtakaró
Virgin-szigetek székhelye Roadtown (NBr.), Charlotte Amalie (USA)
virtigli igazi, valódi

Visegrádi-hegység Dobogó-kő, Keserű-hegy, Nagy-Csikóvár, Szent László-hegy
viselkedés attitűd, modor, szokás, allűr; feltűnő, érthetetlen, furcsa, hányaveti, kifogástalan, sportszerű, udvariatlan viselkedés
Visnyevszkij, V.-mű Felejthetetlen 1919. Kronstadti tengerészek, Optimista tragédia
viszony reláció, liaison, liezon
viszonylagos relatív, proporcionális
visszaemlékezés reminiszcencia
visszaesés recesszió, hanyatlás
visszavonul retirál
visszáru remittenda
visszhang echo, rezonancia
visszaütés az ősökre atavizmus
Visztula (Wisla, Viszla, Weichsel) mellékfolyói
3 betűs: Bug, Wda, San, Osa
4 betűs: Loka, Mjen, Nida, Raba, Szan
5 betűs: Broke, Bzura, Crime, Harh, Nidda, Oszsza, Rawka, Szola
6 betűs: Chodel, Czarna, Fersze, Montau, Pilica, Szkrwa, Wieprz
7 betűs: Dreweca, Dunajec, Radomka
8 betűs: Kamienna, Liplanko, Pszemsza
vita disputa; -est, -gyűlés, -partner, hit-, jogvita
vitamin A (axerophtol) karotinból; B_1 (aneurin, tiamin), B_2 (riboflavin, laktoflavin), B_6 (adermin, pirodixin), B_{12} (kobalamin, biotin), C (aszkorbinsav), D (antirachitis, kalciferol, ergoszterinből), E (tokoferol), F (linolsav), K (fillokinon), P (citrin), nikotinsav
vitaminhiány miatti betegség
5 betűs: ödéma
6 betűs: anémia, ekcéma
7 betűs: skorbut
8 betűs: beri-beri, pellagra
9 betűs: rachitisz
12 betűs: avitaminózis
13 betűs: vérszegénység
vitás polémikus
vitázó debatter
vitorlafajta
9 betűs: fővitorla
10 betűs: elővitorla, farvitorla, orrvitorla
12 betűs: derékvitorla, sudárvitorla
13 betűs: csonkavitorla, luggervitorla, ormányvitorla
14 betűs: hátszélvitorla, pányvásvitorla
15 betűs: előkötélvitorla, pillangóvitorla
vitorlafelszerelés
8 betűs: kötélzet
9 betűs: árbocozat
10 betűs: peremkötél, tartókötél
11 betűs: kivonókötél, vezetőkötél
12 betűs: fordító kötél
13 betűs: vitorlavászon
vitorlarúd
5 betűs: orrfa
8 betűs: orrárboc
9 betűs: csonka rúd
15 betűs: árbockeresztrúd
vitorlás
5 betűs: brigg, dingi, jacht, kogge, sloop, sóner, sztár
6 betűs: kutter, logger
7 betűs: dzsunka, felukka, galeone, korvett, scooter
8 betűs: galeotta, trimaran
9 betűs: karavella, katamarán
10 betűs: kétárbocos
11 betűs: csillaghajó
14 betűs: repülő hollandi
Vivaldi, A.-mű A négy évszak
vívófegyver tőr, epée, kard, florett, vívótőr, vívókard
vívókifejezés
4 betűs: csel, prim, terc
5 betűs: asszó, kvart, kvint, parád, szixt, vágás
6 betűs: csapás, csörte, szúrás
7 betűs: hárítás, kitörés, kaváció, menzura, riposzt, szekond, találat, támadás, védelem
8 betűs: körkötés
11 betűs: visszavágás
12 betűs: visszaszúrás
13 betűs: kettős találat
15 betűs: találati felület
vivőér aorta, artéria
vizavi szemben, átellenben
víz és lég istene Ariel
vízálló bőr bagaria
vizenyő ödéma
vízesés, zuhatag (a legnagyobb)
4 betűs: Ahui (Francia Polinézia), Anta (Brazília), Frua (Olaszország), Kile (Norvégia), Kjos (Norvégia), Sote (Norvégia), Twin (Kanada)
5 betűs: Angel (Venezuela), Della (Kanada), Fairy (USA), Glass (Brazília), Lofoi (Zaire), Monge (Norvégia), Pilão (Brazília), Serio (Olaszország), Shire (Malawi), Tully (Ausztrália), Valur (Norvégia), Verma (Norvégia)
6 betűs: Barron (Ausztrália), VII. Edward (Guyana), VI. György (Guyana), Feigum (Norvégia), Guaira (Brazília), Helene (Új-Zéland), Hunlen (Kanada), Jim Jim (Ausztrália), Kahiwa (USA, Hawaii), Marina (Guyana), Mbwilo (Tanzánia), Nevada (USA), Ormeli (Norvégia), Ribbon (USA), Rjukan (Norvégia), Sewerd (Peru), Skykje (Norvégia), Thysse (Norvégia), Tivoli

(Olaszország), Tugela (Dél-afrikai Köztársaság), Vernal (USA), Vettis (Norvégia), Vöring (Norvégia)
7 betűs: Glomach (Nagy-Britannia), Kalambo (Tanzánia, Zambia), Kalupis (Malaysia), Marmoro (Olaszország), Mawsmai (India), Mollius (Norvégia), Mtarazi (Mozambik, Zimbabwe), Rjoande (Norvégia), Roraima (Guyana), Ruakana (Angola), Szajáni-zuhatag (Szovjetunió), Utigard (Norvégia)
8 betűs: Austerbo (Norvégia), Candelas (Kolumbia), Chirombo (Zambia), Cuquenán (Venezuela), Gavarnie (Franciaország), Gersoppa (India), Katoomba (Ausztrália), Kaieteur (Guyana), Krimmler (Ausztria), Maradals (Norvégia), Paramera (Kolumbia), Rogaland (Norvégia), Seculejo (Spanyolország), Stirling (Új-Zéland), Takakkaw (Kanada), Teverone (Norvégia), Wallaman (Ausztrália), Yosemite (USA)
9 betűs: Aurstapet (Norvégia), Barattier (Etiópia), Chaudiére (Kanada), Giessbach (Svájc), Guadelupe (Kolumbia), Multnomah (USA), Staubbach (Svájc)
10 betűs: Aughrabies (Dél-afrikai Köztársaság), Austerkrok (Norvégia), Birdalveil (USA), Clevegarth (Új-Zéland), Grand Falls (Kanada), King Edward VII. (Guyana), King George I. (Guyana), Murchinson (Uganda), Rembesdals (Norvégia), Sutherland (Új-Zéland), Tequendama (Kolumbia), Wollomombi (Ausztrália)
11 betűs: Basaseachic (Mexikó), Harspranget (Svédország), Ilja Muromec (Szovjetunió), Kjellfossen (Norvégia), Livingstone (Zaire), Montmorency (Kanada), Reichenbach (Svájc), Skjaeggedal (Norvégia), Skykkjedals (Norvégia), Trollhättan (Svédország), Trümmelbach (Svájc), Yellowstone (USA)
12 betűs: Keleti-Mardal (Norvégia), Schaffhausen (Svájc), Schleierfall (Ausztria), Silver Strand (USA)
13 betűs: Kilenc Sárkány (Koreai Népi Demokratikus Köztársaság), Nyugati Mardal (Norvégia)
14 betűs: Elizabeth Grant (Ausztrália), Stora Sjöfallet (Norvégia), Thylliejlongwa (India), Tyssestrengene (Norvégia)

vízesés, zuhatag (a legnagyobbak a vízmennyiség alapján)
5 betűs: Khone (Kambodzsa, Laosz)
6 betűs: Boyoma (Stanley, Zaire), Grande (Uruguay, Argentína), Iguazú (Argentína, Brazília)
7 betűs: Cauvery (India), Niagara (USA, Kanada), Stanley (Boyoma, Zaire)
8 betűs: Kaieteur (Guyana), Viktória (Zimbabwe, Zambia)
9 betűs: Churchill (Kanada)
10 betűs: Marimbondo (Brazília), Sete Quedas (Brazília, Paraguay), Urubupungá (Brazília)
11 betűs: Livingstone (Zaire), Paulo Afonso (Brazília)

vízfestmény: akvarell
vízgyógyászat hidroterápia
vízfolyás, vízi út árok, folyó, patak, folyam, gracht, csatorna, csermely
vízi erőművek (a legnagyobbak)
4 betűs: Guri, Inga, Mica, Pati
5 betűs: Nurek
6 betűs: Itaipu, McNary
7 betűs: Atatürk, Bratszk, John Day, Tarbela, Tucurui, Vaskapu
8 betűs: Kocsoupa, Kujbisev, La Grande, Rogunszk, São Simão
9 betűs: Chicoasen, Itaparica, Itumbiara, Sadd al Ali, Volgográd
10 betűs: Bennett W. A. C., Brumley Gap, Foz do Areia, Green River, Revelstoke
11 betűs: Bath County, Cabora Bassa, Chief Joseph, Grand Coulee
12 betűs: Ilha Solteira, Paulo Alfonso, Uszty-Ilimszk
13 betűs: Corpus Christi, Krasznojarszk, Salto Santiago, Yacyretá-Apipé
14 betűs: Churchill Falls, Piedra de Aquila, Szajan-Susenszk
15 betűs: Randolph-Hunting

vízigót király Alarik (elfoglalta Rómát)
vízi jármű
3 betűs: gig
4 betűs: hajó, kenu, komp
5 betűs: bárka, gőzös, kajak, ladik, skiff, sloop, tutaj
6 betűs: csónak, piroga, szkiff
7 betűs: gondola
8 betűs: dereglye, tankhajó, vitorlás
9 betűs: gumi kajak, teherhajó
11 betűs: csavargőzös, mentőcsónak, motorcsónak, tartályhajó, vontatóhajó
12 betűs: evezős csónak, kompdereglye, konténerhajó, vitorlás hajó
14 betűs: kerekes gőzhajó, rakodódereglye

vízi járművek sportbemutatója regatta
vízimadár
3 betűs: lúd
4 betűs: alka, bukó (madár), liba, réce, ruca

5 betűs: gúnár, kacsa
6 betűs: hattyú, hojsza, sirály, vadlúd
8 betűs: kormorán, nagybukó, örvöslúd, vadkacsa
9 betűs: albatrosz
10 betűs: búvármadár, hajósmadár, jegesbúvár, kárókatona, viharmadár, vöcsöktyúk
12 betűs: óriáspingvin, trópusi madár
13 betűs: kis békászósas
14 betűs: császárpingvin, nagy kárókatona
17 betűs: szemüveges pingvin

vízinövény moszat, békalencse, nőszirom, liliom, lótusz, nád, sás

vízipipa nargilé

vízisport
5 betűs: úszás
6 betűs: evezés
7 betűs: műugrás
8 betűs: kenupóló, vízipóló
9 betűs: kenusport, szörfözés, vízisízés
10 betűs: búvársport, kajaksport, kenuslalom, vitorlázás
11 betűs: toronyugrás

vízitündér
5 betűs: sellő
6 betűs: szirén
7 betűs: Lorelei, néreisz, Thetisz
8 betűs: Galateia, hableány, Melusine, okeánisz
9 betűs: vízisellő
10 betűs: Amphitrite

vízkereszt epiphania, Három királyok ünnepe

víznyomással működő hidraulikus

vízszintes tengely abszcissza

víztárolók (a legnagyobbak)
4 betűs: Guri, Káma, Pati
5 betűs: Nurek, Volta, Zejai
6 betűs: Kariba, Mead-tó
7 betűs: Assad-tó, Nechako, Tarbela, Tucurui, Viljuji
8 betűs: Fort Peck, Kentucky, La Grande, Sao Felix, Bratszki
9 betűs: Buhtarmai, Kujbisevi, Nasszer-tó, Ribinszki, Volgograd, Winar Grue
11 betűs: Ar Rusayrisi, Cimljanszki, Kremencsugi, Cabora Bassa, Caniapiscau, Williston-tó
12 betűs: Tancsiangkou
13 betűs: Uszty-Ilimszki, Szanmenhsziai
14 betűs: Krasznojarszki
15 betűs: Cerros Colorados

víztartály bazen, ciszterna, medence, bojler, vödör, tank, víztorony, lavór, mosdótál

Vogézek (Vosges, Vogesen)
csúcs Ballon de Guebwiller (1423 m)
folyó Moselle (Mosel), Meuse, Saare (Saar) Saône
gyógyfürdő Contrexéville, Plombiéres, Luxeuil, Bussang

vogul nyelv manysi nyelv: az osztyák hanti nyelvvel együtt a magyar nyelv legközelebbi rokona

Volga kikötői Kalinyin, Ribinszk, Jaroszlavl, Gorkij, Kazán, Kujbisev, Szaratov, Volgograd, Asztrahan
mellékfolyói
3 betűs: Oka
4 betűs: Ilet, Káma, Mesa, Neja, Pura, Szok, Usza, Utka
5 betűs: Ajnga, Dubna, Jelan, Kudma, Masza, Nemda, Ritka, Szura, Tmaka, Umzsi
6 betűs: Alartir, Irgisz, Mologa, Tverza, Uszola
7 betűs: Beszdna, Karaman, Kotorsz, Osszuga, Szamara, Vetluga
8 betűs: Szekszna, Szesztra, Szvijoga
9 betűs: Kosztroma
vízi erőmű kujbisevi, volgográdi

Volgográd korábbi neve Caricin, Sztálingrád

Volhinia *(tört.)* **városai** Kovel, Luck, Rovno, Zsitomir

Voltaire-mű Candide, A nemzetek szelleméről és erkölcseiről, A vadember, Zadig, XIV. Lajos százada

vonatcsapat trén

vonatkozó névmás aki, ami, amely, mely

vonós hangszer bőgő, brácsa, cselló, gordonka, hegedű, viola, viola de gamba, „mélyhegedű"

vontató traktor

vonzó attraktív, szimpatikus, érdekes, bűvös

vontcsövű huzagolt

Voralberg székhelye Bregenz

vö. vesd össze

vörheny skarlát

vörös festék mínium

vöröshimlő rubeola

Vöröskereszt megalapítója Dunant, H.

Vörös-tenger szigete Perim

Vörös Újság (1918. XII. 7.–1919. VIII. 3.) szerkesztői Rudas L., Szamuely T., Vágó B., Kun B., László J., Jancsó K.

Vörösmarty M.-mű Árpád ébredése, Cserhalom, Csongor és Tünde, Eger, Széplak, Két szomszédvár, Vérnász, Marót bán, Zalán futása, Szózat
múzsája Csajághy Laura

Vucsetics, J.-mű Kovácsoljunk ekevasat a kardokból, Elesett szovjet katonák emlékműve Berlinben és a Mamajev kurgánon (Volgográd)

Vucsetics T.-mű Kádár Kata, Életbe táncoltatott lány, Tenkes kapitánya, Bors, Szép magyar komédia

vulkán (a legmagasabbak)
4 betűs: Barú (Panama), Etna (Olaszország), Fuji (Japán), Laki (Izland), Meru (Tanzánia) Ooás (Costa Rica)
5 betűs: Agung (Indonézia), Asama (Japán),

Hekla (Izland), Irazú (Costa Rica), Lascar (Chile), Misti (Peru), Raung (Indonézia), Thira (Görögország), Vezúv (Olaszország)

6 betűs: Colima (Mexikó), Erebus (Antarktisz), Conlaon (Fülöp-szigetek), Isluga (Chile), Marapi (Indonézia), Merapi (Indonézia), Mt. Hood (USA), Puracé (Kolumbia), Semeru (Indonézia), Slamet (Indonézia), Ubinas (Peru), Ulawun (Pápua Új-Guinea)

7 betűs: Atitlán (Guatemala), Ciremay (Indonézia), Kamerun (Kamerun), Kartala (Comore szk.), Kerinci (Indonézia), Mt. Baker (USA), Kilanea (Hawaii), Mt. Pelée (Martinique), Redoubt (Alaszka), Rinjani (Indonézia), Ruapehu (Új-Zéland), San José (Chile, Argentína), Sundaro (Indonézia), Surtsey (Izland)

8 betűs: Antisana (Ecuador), Cotopaxi (Ecuador), Hualalai (Hawaii), Krakatau (Indonézia), Mauna Loa (Hawaii), Mt. Shasta (USA), Pico Fogo (Zöld-foki-szigetek), San Pablo (Chile), San Pedro (Chile), Santa Ana (Salvador), Tutupaca (Peru), Sivelucs (Szovjetunió), St. Helens (USA), Wrangell (USA, Alaszka)

9 betűs: Lastarria (Argentína, Chile), Kronchaja (Szovjetunió), Maleakala (Hawaii), Mt. Rainier (USA), Ngauruhoe (Új-Zéland), Stromboli (Olaszország), Willarica (Chile)

10 betűs: Acetanango (Guatemala), Guallatiri (Chile), Lassen Peak (USA), Nyamlagira (Zaire), Nyiragongo (Zaire), Reventador (Ecuador), Santa Maria (Guatemala)

11 betűs: Bezimjannij (Szovjetunió), Pico de Teide (Kanári-szk.), Ponta do Pico (Azori-szk.)

12 betűs: Anak Krakatau (Indonézia), Citlaltépetl (Mexikó), Popocatépetl (Mexikó), Teleki-vulkán (Kenya)

13 betűs: Klucsevszkaja (Szovjetunió)

14 betűs: Ol Doinyo Lengai (Tanzánia)

16 betűs: Hvannadelshnúkur (Izland)

17 betűs: Ploszkij Tolbacsik (Szovjetunió)

vulkáni kőzet

4 betűs: láva, tufa

5 betűs: habkő, trasz

6 betűs: bazalt, diabáz, pikrit, porfit, riolit

7 betűs: andezit, dolerit, liparit, melafir, trachit

8 betűs: horzsakő

9 betűs: obszidián

vulkánkitörés erupció

vulkanikus sziget Krakatau

vulkanikus szigetcsoport az Északi-Csendes-óceánon Aleuták

W

Wagner háza Bayreuthban Wahnfried
Wagner címszereplője Izolda, Lohengrin, Rienzi, Siegfried, Trisztán, Tannhäuser, Parsifal
Wagner, R.-opera Rienzi, A bolygó hollandi, A Nibelung gyűrűje tetralógia (előjátéka: Rajna kincse, A walkür, Siegfried, Istenek alkonya), Trisztán és Izolda, A nürnbergi mesterdalnokok, Parsifal, Tannhäuser, Lohengrin
Wajda A.-film A Mester és Margarita, Tájkép csata után, Az ígéret földje, Vasember, Hamu és gyémánt
Waksmann, S. felfedezése sztreptomycin
walesi király Artúr, Arthus
Wallace Collection kincsei *l.* Anglia – London
Wallace-mű Bosambo, Kató és a tízek, Milliós üzlet, Sanders, a folyam ura
Wallenstein, W. veresége Lützennél (1632)
meggyilkolták Éger várában
drámát írt róla Schiller
Walpole, R.-regény Otrantói kastély
Warta (Warthe) mellékfolyója
3 betűs: Ner, Oxa
4 betűs: Obra, Lisz
5 betűs: Lenza, Netze
6 betűs: Cybina, Glowna, Grabia, Lutija
7 betűs: Proszna, Szamica, Widawka
9 betűs: Szadkowka
Wartha, V. felfedezése
eozinmáz; felesége az első magyar orvosnő, Hugonnay Vilma
Washington (USA fővárosa) *lm.* Amerikai Egyesült Államok
egyetem Georgetown, Howard, George Washington
folyó Anacostia, Potomac
hadügyminisztérium Pentagon
kormány szimbóluma *(elnök hivatala és lakása)* Fehér Ház (White House)
központja Capitolium
parkja The Mall
Washington (USA állama)
folyó Columbia, Snake River
főváros Olympia
hegy Cascade Range (Mount Rainier), Partihegység (Mount Olympus)
kikötő Seattle
város Spokane, Tacoma
Wasilewska, W.-mű Égnek a fáklyák, Leigázott föld, Sötét napok,
waterlooi ütközet (1815. VI. 18.) Wellington és Blücher győzelme Napóleon felett
Watt, J. találmánya Newcomen gőzgépének tökéletesítése (a dugattyúnak közvetlen a gőzzel való meghajtása, gőzsűrítő, forgattyú, centrifugális regulátor)
Watteau, A.-mű A forrás, Gitárjátékos, Indulás Cythera szigetére, A szerenád, Szerelem a Théatre Francaisban, Velencei ünnepély
Watts-mű Diana és Endymion, Orpheus és Euridiké, Mózestől I. Edwardig (freskó)
Wawel Krakkó várhegye, királyi palota
Weber, C. M.-mű Bűvös vadász, Euryanthe, Oberon
címszereplője Abu Hasszán, Euryanthe, Oberon
Wedekind, F.-mű A tavasz ébredése, A föld szelleme, A kamaraénekes, Pandora szelencéje
Weiner Leó-mű Csongor és Tünde, Farsang, Pastoral, Szerenád
Wells, H. G.-mű A láthatatlan ember, Az időgép, Ember a Holdon, Mr. Polly lázadása, Kipps
Werfel, F.-mű Musa Dagh negyven napja, Verdi
Whitman, W.-verskötet Fűszálak
Wien *l.* Bécs és Ausztria
Wieland, Ch.-mű Az abderiták, Diana és Endymion, Oberon, Agathon
Wight-sziget székhelye Newport
üdülőhely Cowes, Rade, Ventnor
Wilde, O. címszereplője Dorian Gray, Lady Windermere, Salome
műve: Bunbury, Dorian, De profundis, Dorian Gray arcképe, Lady Windermere legyezője, Az eszményi férj, A readingi fegyház balladája, Salome, A boldog herceg
Wilder, Th.-mű Az androsi lány, A mi kis városunk, Hosszú karácsonyi vacsora, Caesar, A nyolcadik nő, Szent Lajos király hídja
Winnetou szerzője May, K.
Woolf, W.-mű Évek, Flush, Orlando
Wörthi-tó üdülőhelyei Pörtschach, Velden, Maria-Wörth, Krumpendorf
Wren, Ch. fő műve Szt. Pál-katedrális Londonban (1675–1716)
Wright, F. fő műve Guggenheim Múzeum, New York – 1959
Wright testvérek Orville és Wilbur, első motoros repülés Kitty Hawkban (1903. XII. 17.)
Württenberg *(tört.)* **fővárosa** Stuttgart
Würzburg folyója Majna
Wyler, W.-film Mrs. Miniver, Üvöltő szelek, Kis rókák, Római vakáció

X

Xantippe férje Szókratész
Xantus J.-mű Levelek Észak-Amerikából, Utazás Kalifornia déli részében
xenia epigramma
Xenophón történeti műve Anabaszisz, A görögök története
Xerxész veresége Szalamisz-sziget mellett
xilofon facimbalom
xilográfia fametszet
X-sugár röntgensugár
x-tengely abszcissza

Y

yankee (jenki) észak-amerikai
Yap-szigetek Yap, Map, Rumung, Gagil-Tomil; *kikötő* Tomil
Yasar-Kemal-regény A sovány Mehmed
Ybl M. fő műve Operaház (1879–1884)
Yedo (Edo) Tokió régi neve
Yellowstone, Yosemite-völgy nemzeti parkok az USA-ban
yeti havasi ember
yperit mustárgáz
y-tengely ordináta
Yucatán (mexikói állam)
  romváros Uxmal, Kabáh, Sayil, Chichén Itzá
  székhely Mérida
yucca pálmaliliom

Yukon (kanadai tartomány)
  székhely Whitehorse

Z

zabnemesítő Fleischmann R., Székács E.
zaci zálogház
Zaharov, A.-mű Admiralitás palota (Leningrád)
Zaire
folyó Kwango, Kasai, Kongó (Zaire), Lomami, Lualaba, Lukuga, Luapula, Ubangi, Tshuapu
főváros Kinshasa
hegység, hegycsúcs Ruwenzori (Margherita 5120 m), Bleus-, Mitumba-hegység
hírügynökség ACP
kikötő Kinshasa, Banana, Boma, Matadi
mártír Lumumba, P.
nemzetiség néger, hamita, pigmeus
pénznem zaire = 100 makuta = 10 000 sengi
repülőtér Kalemie, Kinshasa
sajtó (újságok) Le Courrier d'Afrique, La Dépeche, Le Progres
tó Tanganyika-, Mobutu- (Albert-), Rutanzige- (Edward), Kivu-, Mai-Ndombe-, Mweru-tó
törvényhozó testület képviselőház, szenátus
város Bandundu, Bukama, Katanga, Kananga, Bukavu, Lubumbashi, Kisangani, Kikwit, Likasi, Mbuji-Mayi, Sakania, Songololo, Tumba, *lm.* kikötő, repülőtér
zaj, zörej
4 betűs: ekhó, hang
5 betűs: bőgés, lárma, sírás, zúgás
6 betűs: dörgés, zörgés, zsivaj
7 betűs: csengés, csöngés, csörgés, kiáltás, kopogás, ordítás, ropogás, susogás, üvöltés, vonítás, zizegés
8 betűs: bömbölés, csobogás, durranás, durrogás, dübörgés, égzengés, fütyülés, kattogás, morajlás, mormolás, pattogás, percegés, puffogás, pukkanás, pusmogás, recsegés, robbanás, suttogás, szűkölés, zajongás
9 betűs: csattanás, csattogás, detonáció, pisszenés, visszhang, zakatolás
10 betűs: dörömbölés, nyöszörgés
11 betűs: csörömpölés
Zala Gy. fő műve Millenniumi emlékmű
Zalka M.-mű Ostrom, Távolban Kánaán, Levelek az életről, Doberdó, Mindenféle históriák, Az asszony, akire várnak, Szamuely
zamat aroma, buké, íz
Zambezi mellékfolyója
balról Kabompo, Kafue, Shire
jobbról Lungué, Bongó, Gwaai, Mazoe
Zambia
fennsík Nyika (2148 m, legmagasabb pont)
folyó Zambézi, Luapula, Kabompo, Kafue
főváros Lusaka
kikötő Mpulungu (a Tanganyika-tavon)
nemzetiség bantu néger, angol
pénznem kwacha = 100 ngwce
repülőtér Lusaka
rézbánya Ndola
sajtó (újság) The Times of Zambia
tó Bangweueu, Mweru, Tanganyika-tó, Kariba-víztároló
törvényhozó testület nemzetgyűlés
város Brotten Hill, Chingola, Choma, Kabwe, Kafue, Kasama, Kitwe, Luanshya, Malole, Mulobezi, Mumbwa, Nchanga, Nalolo, Solwezi, *lm.* kikötő, repülőtér
vízi erőmű Kariba
vízesés Viktória
Zamenhof L. alkotta eszperantó nyelv
Zanzibár *l.* Tanzánia
Zápotocky A.-mű Vörös fények Kladno felett, Régi módon nem élhetünk tovább, Viharos esztendő, Új harcosok sorakozója
zár lakat, rigli, pecsét, plomba, retesz, torlasz, kallantyú
Zarándi-hegység *nyugati része* Hegyes; *keleti* Solymos vagy Dróesa
zarándokhely
3 betűs: Ise
4 betűs: Nara, Puri, Róma
5 betűs: Kyoto, Mekka
6 betűs: Fatima, Loreto, Medina
7 betűs: Benares, Kerbela, Lourdes
9 betűs: Máriagyüd, Mariazell
10 betűs: Einsiedeln, Jeruzsálem, Montserrat
11 betűs: Czestochowa
Zarathustra (Zardust, Zoroaszter) próféta Baktriában
himnuszai párszi szent könyvben, az Avesztában
követői pársziik
zászló lobogó, *francia forradalomban:* trikolór
zászlósúr országnagy
zárt intézet fogház, fegyház, börtön, bolondok háza, dutyi, diliház, őrültek háza
zárt kolostorrész klauzura
„zárt szám" numerus clausus
Zavattini, C.-film Péntek Rézi, Biciklitolvajok, Csoda Milánóban, Róma 11 óra, A sorompók lezárulnak

zebu púpostulok
Zelk Z.-mű Csuklódon kibuggyan a vér. A teremtés tanúja, Mint égő lelkiismeret, Zúzmara a rózsafán, Bekerített csönd, Mindennapi halálom, Tegnap, Főhajtás a túlvilágra
Zeller, K.-operett Madarász, Vagabund, Karbonárik
opera Joconde
zenedarab, -mű, -szám
3 betűs: dal
4 betűs: ária, etűd, fúga, mars, mise, song
5 betűs: dalmű, korál, kórus, kuplé, Kyrie, opera, rondó, szvit
6 betűs: balett, dzsigg, elégia, finálé, gospel, induló, népdal, passió, románc, tedeum
7 betűs: ballada, himnusz, kantáta, koncert, motetta, musical, nyitány, operett, prelude, szonáta, toccata
8 betűs: arabeszk, egyveleg, habanera, madrigál, nocturne, szerenád
9 betűs: barkarola, capriccio, impromptu, humoreszk, melodráma, oratórium, szimfónia, rapszódia, szonatina
10 betűs: intermezzo, kamarazene, spirituálé, tarantella
12 betűs: divertimento, templomi zene
13 betűs: csellókoncert, hegedűverseny
14 betűs: zongoraverseny
15 betűs: színpadi muzsika
zenei alaphangsor c, d, e, f, g, a, h
olasz do, re, mi, fa, so, la, si
félhangok asz, bé, esz, aisz, cesz, cisz, desz, disz, eisz, fesz, fisz, gesz, gisz, hisz
zenei együttes
3 betűs: duó
4 betűs: trió
5 betűs: banda, fúvós, kórus
7 betűs: bigband, zenekar
8 betűs: ensemble, kvartett, kvintett, szeptett, szextett
11 betűs: szimfonikus
13 betűs: filharmonikus, kamarazenekar
zenei előírás
bánatosan: maestoso
befejező rész: coda
beszélgetve: parlando
csúsztatva: glissando
csökkenő erővel: diminuendo
dallamosan: cantabile
egyenletesen: andante
egyhangon: unisono
elölről: da capo
elevenen: vivo
élénken: vivace
emelkedetten: maestoso
énekelve: cantato
erősen: vigoroso, forte, fortissimo
érzéssel: espressivo
felerősítve: crescendo, sforzato
félerősen: mezzoforte
fokozatosan halkítva: decrescendo
gyorsacskán: allegretto
gyorsan: presto, celere, allegro
gyorsítva: accelerando, precipitando
halkan: piano
hangfogó(val): (con)sordino
hangremegtetve: tremolo
hangsúlyozva: marcato
hangszerkíséret nélkül: cappella
hevesen: furioso, impetuoso
határozott tempóban: tempo giusto
komolyan: grave
kötötten: legato
lágyan: amoroso
lassan: adagio, largo
lassítva: ritardando, ritenuto
lelkesen: spirituoso
még egyszer: ancora
mérsékelten: moderato
mérsékelt gyorsasággal: allegro moderato
nagyon: molto, assai
nagyon erősen: fortissimo
nagyon gyorsan: allegro molto
nyújtva: tenuto
nyugodtan: quieto
panaszosan: lamentoso, dolendo
pengetve: pizzicato
szélesen: largo, larghetto
szenvedélyesen: appassionato
szeszélyesen: capriccioso
szomorúan: triste, funebre
szünet: fermata
tompa, halk hangon: sotto voce
tréfásan: scherzando
tüzesen: spirituoso
tüzes gyorsasággal: allegro con fuoco
vidáman: allegro vivace
zenei előjáték nyitány, prelude, ouverture, preludium, introdukció
zenei előjel hármaskereszt, bé, violin, basszuskulcs, szünetjel, hangjegy, kotta
zenei fogalom
3 betűs: dúr
4 betűs: coda, fine, fuga, hang, mise, moll, nona, opus, prim, terc, trió, ütem
5 betűs: buffo, credo, duett, forte, kánon, kórus, kvárt, kvint, oktáv, opera, piano, rondo, szvit, tempo, tenor, tétel
6 betűs: adagio, akkord, balett, da capo, elégia, finálé, galopp, prelűd, prológ, refrén, ritmus, románc, taktus, trilla, triola, zárlat
7 betűs: allegro, andante, chanson, hangnem,

hangzás, himnusz, kantáta, kíséret, menüett, motívum, musical, nyitány, refrain, motetta, prélude, scherzo, szonáta, toccato, tremolo, vibrato, zenekar
8 betűs: Agnus Dei, arabeszk, bel canto, doloroso, egyveleg, ensemble, fantázia, harmónia, kadencia, kvartett, kvintett, libretto, madrigál, maestoso, metronóm, nocturne, notturno, szeptett, szerenád, szextett, szinkópa, uniszonó, variáció
9 betűs: akusztika, alteráció, andantino, barkarola, capriccio, crescendo, ellenpont, figuráció, moduláció, ouverture, partitura, pizzicato, preludium, quodlibet, rapszódia, repertoár, szimfónia, szonatina
10 betűs: diminuendo, espressivo, fortissimo, intermezzo, koloratúra, kompozíció, recitativo, rezonancia, ritardando, tranquillo, orgonapont
11 betűs: arrangement, decrescendo
12 betűs: disszonancia, divertimento, introduction, improvizáció
13 betűs: interpretáció, transzponálás

zenei hangközök distantia, intervallum;
4 betűs: none, prim(e), terc
5 betűs: kvart, kvint, quart, quint, oktáv, szext
6 betűs: decima
7 betűs: szekund, szeptim

zenekar orkeszter; cigány, hangverseny, kamara, szalon, szimfonikus, tánc, népi, fúvós,

zenekar hangszerei fuvola, oboa, fagott, klarinét, kürt, harsona, tuba, trombita, üstdob, nagydob, kisdob, triangulum, hárfa, hegedű, gordonka, mélyhegedű, nagybőgő, gitár, trombita

zenélő kút (helye és építője) Marosvásárhely - Bodor Péter;
másolata Margitszigeten

zenés színmű revü, opera, musical, operett, daljáték, melodráma

zenész, muzsikus
5 betűs: dobos, oboás
6 betűs: flótás, kürtös
7 betűs: brácsás, fafúvós, fuvolás, hegedűs, karnagy, puzonos, gitáros
8 betűs: üstdobos, harsonás
9 betűs: basszista, nagybőgős, orgonista
10 betűs: klarinétos, szaxofonos, zeneszerző, zongorista
12 betűs: dzsesszdobos

zeneszerszám akkordeon, althegedű, balalajka, cimbalom, cintányér, citera, csello, csembalo, dob, duda, fagott, flóta, furulya, gitár, hárfa, harmonika, harmónium, harangjáték, kürt, lant, líra, mandolin, okarina, orgona, pianino, piszton, szájharmonika, szaxofon

vonós - *lm.* pengetős-, billentyűs-, fúvós-, ütős hangszerek

zeneszerzők (operett és musical)
4 betűs: Fall, Kern, Rice, Rome
5 betűs: Adler, Arlen, Benes, Berté, Cohan, Friml, Götze, Jarno, Jones, Kollo, Konti, Lehár, Loewe, Stolz, Suppé, Vives, Weigl
6 betűs: Ascher, Audran, Berlin, Bromme, Dostal, Eysler, Filges, Herman, Hiller, Huszka, Jacobi, Jessel, Kálmán, Lanner, Lecocq, Lincke, Meisel, Nedbal, Porter, Schenk, Sidney, Webber, Wilson, Zeller
7 betűs: Ábrahám, Gilbert, Herbert, Künneke, Marrill, Novelle, Rodgers, Romberg, J. Strauss, Szirmai, Winkler, Youmans
8 betűs: Benatzky, Burkhard, Eisemann, Gershwin, Kattnigg, Kreisler, Strecker, Sullivan
9 betűs: Bernstein, Dellinger, Heuberger, Millöcker, Offenbach, Schanzara
10 betűs: Blitzstein, Planquette, Vetterling
11 betűs: Dittersdorf, Schmidseder
13 betűs: Hellmesberger
14 betűs: Granichstädten

zenetörténész Ambros, A., Chrysander, F., Hanslick, E., Jahn, O., Riemann, H., Splitta, Ph.

Zerkovitz, B.-mű Aranyeső, Árvácska, Csókos asszony, Katonadolog

Żeromski, St.-regény Hontalanok, A hű folyó

Zetkin, C.-mű Visszaemlékezések Leninre, Válogatott beszédek és írások

Zeusz Kronosz és Rhea fia; titánok legyőzője (görög legfőbb isten);
felesége Héra
római megfelelője Jupiter
fiai Castor, Pollux, Arész, Apollón, Hermész, Dionysosz, Heraklész, Hephaisztosz, Perszeusz, Polydeukész
nővérei Demeter, Hera, Hestia
kedvesei
2 betűs: Io
4 betűs: Leda, Leto, Maia
5 betűs: Danae, Dione, Lamia, Niobe
6 betűs: Aigina, Europa
7 betűs: Alkmene, Antiope, Demeter, Szemele
8 betűs: Eurünome
9 betűs: Aphrodité, Kalliszto
10 betűs: Mnemoszüne

Zichy M.-festmény Autodafé, Luther, Orgia, A rombolás géniuszának diadala
rajzillusztrációi Petőfi, Arany, Madách, Lermontov, Puskin műveihez

Zilahy L.-mű Halálos tavasz, Ararát, Két fogoly,

A Dukay család, Fatornyok, Krisztina és a király, Süt a nap, Tűzmadár

Zimbabwe
fennsík Matabele
folyó Zambézi, Limpopo, Lundi, Sabi
főváros Harare
hegycsúcs Inyangani (2596 m)
hegység Mavuradona-, Inyanga-hegység
hírügynökség *(röv.)* IANA
légiforgalmi társaság Air Zimbabwe
nemzetiség bantu (karanga, zezeru, manyiku, masona, matabele, teszinga, tonga)
pénznem zimbabwei dollár = 100 cent
repülőtér Harare, Kariba, Bulawayo
tó Kyle-tó, Kariba-, Cabora Bassa-víztároló
törvényhozó testület törvényhozó gyűlés
város Chinhoyi, Gweru, Hwange, Kadoma, Kwekwe, Mutare, Tuli, *lm.* repülőtér
vízesés Viktória, Mtarazi

zimmerwaldi konferencia (1915. IX. 5-8.) egyik vezetője Lenin, V. I.

Zipernowsky K. találmánya transzformátor *(Bláthyval és Dérivel együtt)*

Zitterbarth M. műve Pesti régi megyeháza, régi Nemzeti Színház

zivatarjelenség
3 betűs: jég
4 betűs: szél
5 betűs: zápor
6 betűs: dörgés, jégeső, villám
9 betűs: futózápor, villámlás
12 betűs: futó záporeső
13 betűs: felhőszakadás

Zogu albán király felesége gróf Apponyi Geraldine, fia Leka

Zola, E.-mű Thérese Raquin, Lourdes, Rougon-Macquart-sorozat: A Rougon család, Párizs gyomra, Patkányfogó, Germinal, A föld, Az Álom, Pascal orvos, Nana, Párizs, Róma
híres cikke J'accuse („Vádolom...) Dreyfus védelmében

zongora (pianoforte)
híres készítői

Stein, A.	Silbermann, G.
Broadwood, J.	Streicher, J.
Pape, J.	Érard testvérek
Jankó	Montat
Förster	Moór
Bösendorfer	Hába
Blüthner	Bechstein
Steinway	Pleyel

művészei *(régiek)*

Cabezon, D.	Diruta, G.
Bull, J.	Byrd, W.
barokk idő	
Scarlatti	Rameau, J.
Händel	Bach, J.
Beethoven, L.	Clementi, M.
Couperin, F.	Czerny, K.
romantika	
Chopin, F.	Thalberg, S.
Rubinstein, A.	Sauer, E.
Busoni, F.	
újabbak	
Paderewski, I.	Rachmaninov, Sz.
Cortot, A.	Schnabel, A.
Bachhaus, W.	Gieseking, W.
Fischer, E.	Richter, Sz.
magyarok	

Liszt F.	Cziffra Gy.	Ránki D.
Dohnányi E.	Anda S.	Jandó J.
Bartók B.	Kocsis Z.	Vásáry T.
Fischer A.		

őse clavichord, clavicembalo, csembalo
része húr, pedál, billentyű
tökéletesítője Cristofori, B.

Zoroaszter-vallás istene Ormuzd (Ahura Mazda), Ahriman
szent könyve Aveszta
későbbi követői pársik

Zöld-foki-szigetek
főváros Praiaa
hegycsúcs São Filipe (2829 m)
kikötő Mindelo
nemzetiség kreol, mulatt, bantu néger, portugál
repülőtér Praiaa, Santa Maria
pénznem zöld-foki escudo = 100 centavo
sziget Barlavento-szk: Santo Antão, São Vicente, Branco, Raso, São Nicolau, Boa Vista, Sotavento-szk: Brava, Fogo, São Tiago, Seco-szk: Maio

zrí zűrzavar, lárma, hecc, mulatság

Zrínyi Ilona I. Rákóczi Ferenc, majd Thököly Imre felesége, Munkács várának védője (1685. XI. 21-1688. I. 17.)

Zrínyi M. Szigetvár védője (1566. VIII. 5-IX. 7.)

Zrínyi M.-mű Szigeti veszedelem (dédapja emlékét örökítette meg), Tábori kis tracta, Vitéz hadnagy, Az török Áfium ellen való orvosság

Zuckmayer, C.-színdarab Kristóf Katica, A köpenicki kapitány, Az ördög generálisa

zuhatagok *l.* vízesések

Zurbarán F.-festmény Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, A szeplőtelen szűz, A szent család és Szent András apostol

Zürich
folyója Limmat
repülőtere Kloten
szórakozó negyede Niederhof

zűrzavar ramazuri, felfordulás, zavaros helyzet, káosz

Zweig, A.-mű Grisa őrmester, Verdun iskolája,

A wandsbecki bárd, Nyugati krónika, A parancs, Az álom drága

Zweig, St.-mű Az ámokfutó, Az érzések zűrzavara, Sakknovella, Búcsú a tegnaptól *(önéletrajz)*, Volpone

életrajzi regénye Maria Antoinette, Stuart Mária, Magellán

Zwinger főbb kincsei *l.* Németország

Zworikin, V. találmánya Kinescope (tv-vevőcső), Iconoscope (tv-vevőkészülék)

Zs

zsabó mellfodor
zsákmány martalék, préda
zsandár csendőr, pandúr
zsanér csuklópánt
zsarnok kényúr, despota, tirannus, autokrata
zsarnoki egyeduralom autokrácia
zsarnokság despotizmus, diktatúra, elnyomás, leigázás, terror
zsebkönyv vademecum, notesz
zsebóra feltalálója Henlein, P. (1500 körül)
zsebrák fegyveres huszita
zselatin gyümölcskocsonya
zseton játékpénz
zsidó *lm.* **Izrael**
bíró Józsua, Gera, Gideon, Pua, Élon, Othniel, Sámgár, Abimelech, Jair, Ovdon, Kenaz, Enoth, Jótám, Jiftach, Hillel, Éhud, Deborah, Tóla, Ifcon, Sámson
dinasztia Oruri, Jéhu
férfinév
3 betűs: Dan, Eli, Noé
4 betűs: Ábel, Ádám, Áron, Baal, Boas, Esra, Jehu, Joah, Joas, Joel, Kain, Levi, Máté, Obed, Onan, Saul, Seth
5 betűs: Ammon, Ariel, Dávid, Hágár, Henoh, Izsák, Jákob, Jóséf, Jónás, Lábán, Lameh, Meleh, Ruben, Simon, Sirah, Tamás, Urias, Uriel, Zadok
6 betűs: Adonáj, Dániel, Efraim, Gerson, Gideon, Góliát, Joahim, Józsua, Malhus, Náthán, Obadja, Rafaél, Sakkai, Sámson, Sargon, Simeon, Tóbiás
7 betűs: Ábrahám, Absolon, Elcasar, Ézékiel, Gábriel, Jozafát, Melhior, Michaél, Salamon, Zebulon
8 betűs: Ahitofél, Barnabás, Belsazár, Benjamin, Immanuél, Jeroboám, Johannes, Jonathán, Szerafin, Thaddeus, Zakariás
9 betűs: Balthasar, Jehojakim, Nathanaél
10 betűs: Melhisedek
12 betűs: Bartholomeus
filozófus
J. Eliézer — M. Mendelssohn
G. Gabriol — Salomo ben Izaak
Juda Halévi — B. Spinoza
M. Maimonidész
hadvezér Josephus Flavius
hétágú gyertya menora
hónapok
szept.–okt. tisri
okt.–nov. chesván (márchesván)
nov.–dec. kiszlév
dec.–jan. tévét
jan.–febr. savát
febr.–márc. ádár
márc.–ápr. niszán
ápr.–máj. ijjár
máj.–jún. sziván
jún.–júl. támuz
júl.–aug. áv (menáhem)
aug.–szept. elul
szökőévben febr.–márc. után ádár séni
húsvéti kenyér macesz
Isten Jahve (Jehova), Adonáj, Elohim
Izrael uralkodói

Jeroboám	Jóás	Ácháb
Básá	Zechárja	Jórám
Zimri	Nádáb	Joácház
Omri	Éla	II. Jeroboám
Ácházja	Tbni	Sallum
Jéhu		

Júdea uralkodói

Recháboám	Ámon	Jóás
Ászá	Jóácház	Uzzija
Jórám	Cidkija	Ácház
Átálja	Ábija	Menásse
Amácja	Jósafát	Jósia
Jótám	Ácházja	Jójákim
Chizkija		

kabát kaftán
király Saul, Dávid, Salamon
költő Bialik, Ch., Gabriol, S., Juda Halévi
mondabeli alak Golem
mozgalom cionizmus
vezetői Herzel, T., Weizmann, Ch.
női név
3 betűs: Éva
4 betűs: Dina, Ruth, Sára
5 betűs: Judit, Mária, Márta, Milka, Ráhel, Ribka
6 betűs: Abigél, Eszter, Jozefa, Rebeka, Salome
7 betűs: Elisébe, Johanna, Mihaéla, Sosanna
8 betűs: Gabriela, Jozefina
9 betűs: Magdaléna, Szerafina
nyelv jiddis, spagniol, héber (ivrit), tadzsik, tat, agaw, ladino

pap rabbi
próféta
Nagy próféta
Jezsajás (Ézsiás)
Jeremiás
Ezékiel
Kis próféta
Hóseás
Ámos
Abdiás
Micheas
Habakuk
Haggens
Joel
Zachariás (Zakariás)
Jóna (Jónás)
Nachum
Szofoniás
Meleáchi
szabadságharcos Bar-Kochba (Bar-Koseba)
szekta esszeneus, farizeus, haszdita, karaita, neolog, ortodox, szadduceus
szent hegy Horeb, Sion, Cion
szent könyv Talmud, Tóra, Misna, Gamara, Midras
szombat sabbat
templom zsinagóga
teológus Zunz, Gliger, Guttmann, Luzzatto, Kayserling, Philippson
típus askenázi, szefárd
történetíró Josephus Flavius
törvényhozó Mózes
ünnep
bűnbánó ünnep Jon Kippur
gyászünnep Tis'á be-áv (Tisebov)
örömünnep Chánukká (Chánüke), Purim
zarándokünnep Pészáh, Sávuot, Szukkot
vallás judaizmus
Zsidó AT (SZU) székhelye Birobidzsan
zsidóság jelképe menora, Dávid-csillag
zsinat konstanzi, niceai, tridenti
zsiráfféle okapi
zsírkő talkum
zsitvatoroki béke (1606. XI. 11.) lezárta a tizenöt éves háborút. Rudolf király kötötte Bocskai közvetítésével a törökkel
Zsolnay V. találmánya porcelán fayence, pirogránit, eozinmáz (Wartha V.-vel)
zsoltár psalmus
zsoltárszerző (-fordító) Sztárai M., Balassi B., Bogáti, Fazekas M., Szenczi Molnár A.
Zsukov, G.-mű Emlékek, gondolatok
Zsurzs É. *(Koss.)*-**film** A koppányi aga testamentuma, A fekete város, A névtelen vár

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

6022-2

REJTVÉNYLEXIKON

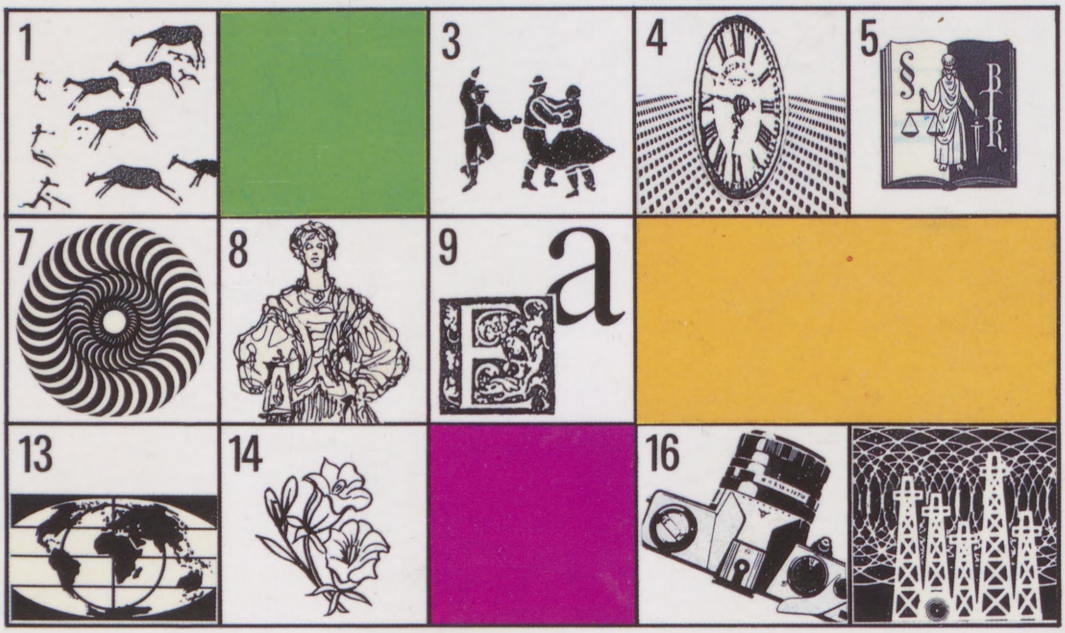

A *Rejtvény lexikon* a szórakoztató feladványokat, különböző típusú rejtvényeket kedvelők nélkülözhetetlen segédeszkössze. A könyv 12 ezer címszava mintegy 120 ezer olyan fogalmat tartalmaz, amellyek a hazai rejtvényekben és fejtörőkben gyakran előfordulnak.
A *Rejtvénylexikon* könnyen áttekinthető alfabetikus szerkezete, a fogalmak gazdag választéka, betűszám szerinti csoportosítása célszerű használhatóságot biztosít. Ez a lexikon azonban nem csak a rejtvényfejtők, rejtvénykészítők számára hasznos. Az élet különböző területeiről – földrajz, gazdaság, művészet, politika, sport, társadalom, történelem stb. – összegyűjtött, rendszerezett ismeretanyagával, szinonímáival, szakfogalmaival a család minden tagja számára új ismereteket nyújthat. A játékos kézikönyv, a kevésbé használt fogalmak felelevenítésével elősegítheti anyanyelvünk, szókincsünk színesebb használatát is.

180 Ft

KOVÁTS ANDOR

REJTVÉNYLEXIKON